

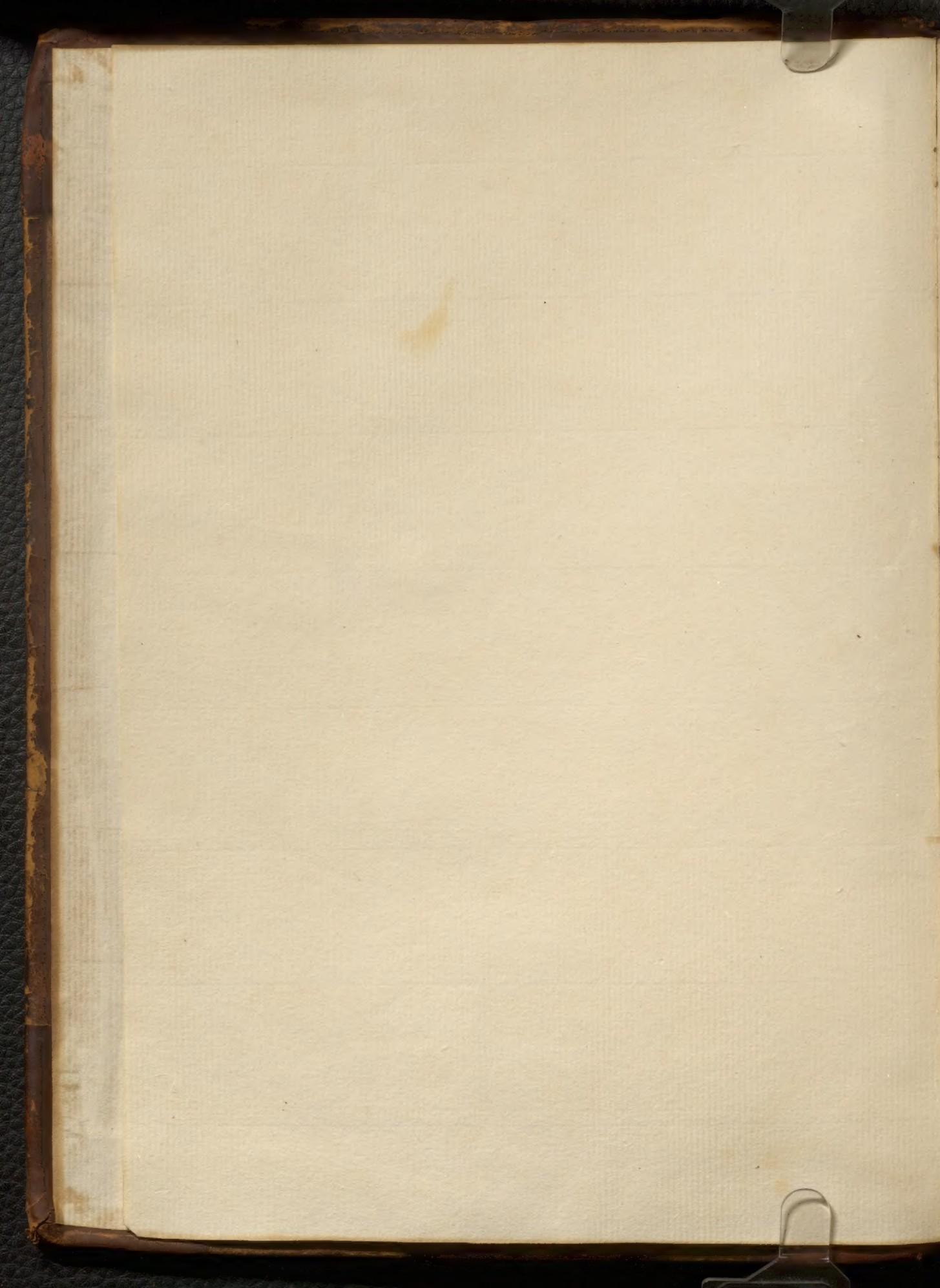
P. # 4.3.

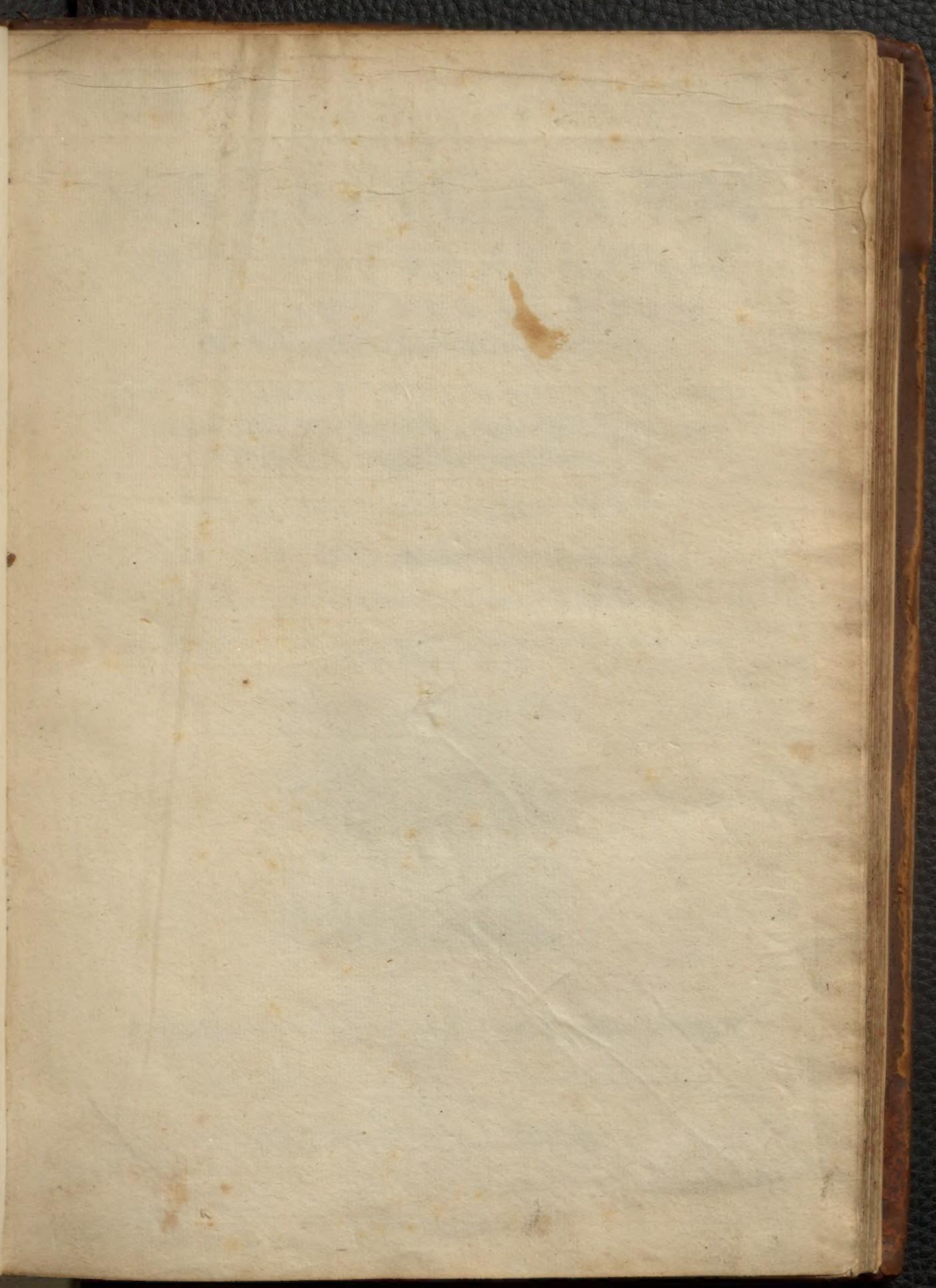
33/5.

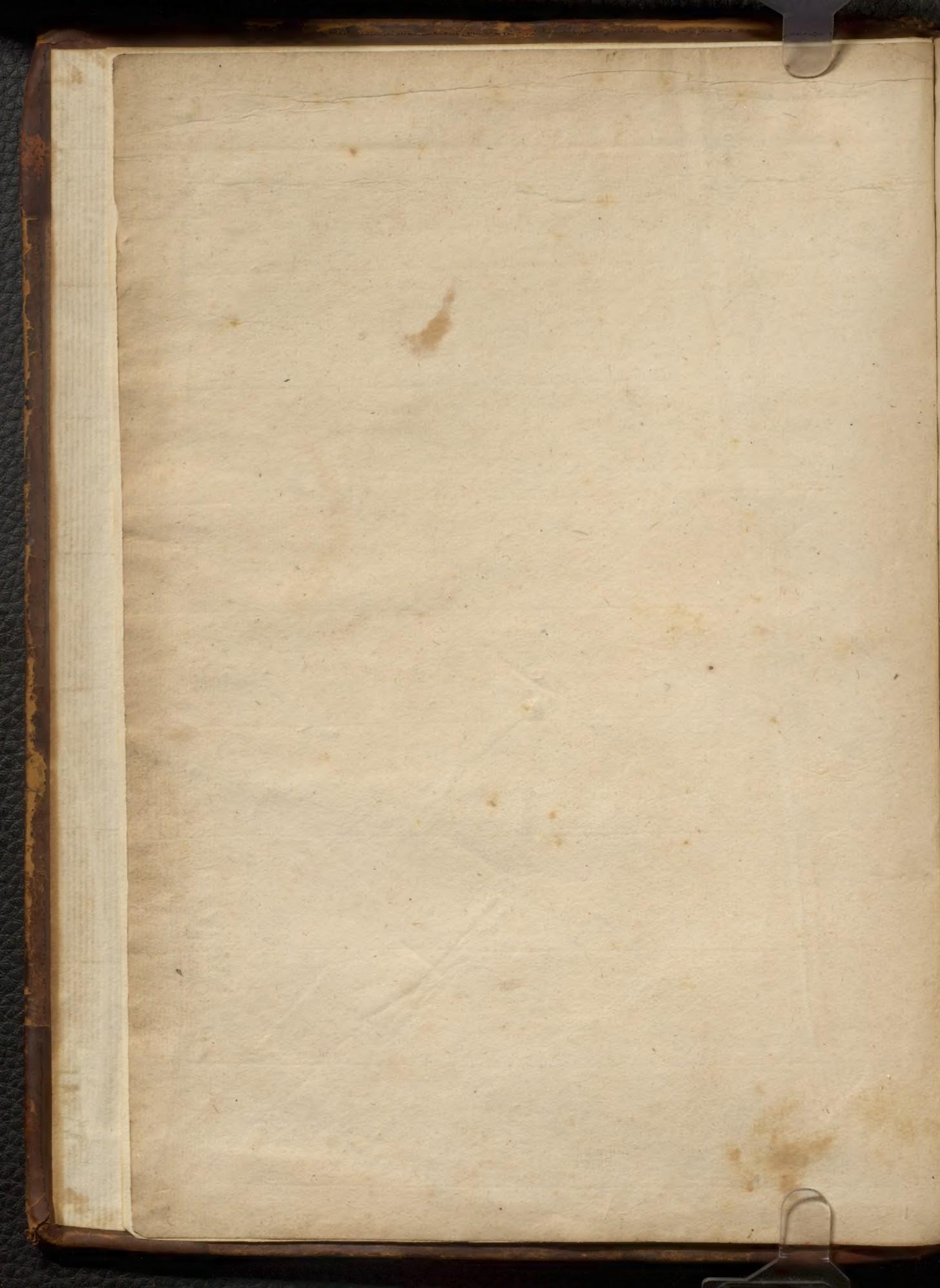
FROM
THE LIBRARY
OF
SIR WILLIAM OSLER, BART.
OXFORD

A LANE CURY, IN THE ORIGINAL VELLUM WRAPPER, VERY RARE, £7 7^{1/2}
Printed at Oxford by Joseph Barnes for R. H., 1598

755 LONGUS.—DAPHNIS AND CHLOE: A MOST SWEET AND PLEASANT PASTORAL
ROMANCE FOR YOUNG LADIES, BY GEO. THORNLEY, GENT., from, engraved by Cross, and vir-
nette on title, "The Printing Press for Pictures," sm. 8vo, old russet gilt, £15

MALLEI MALEFICARVM TRACTATVS ALIQVOT

T A M V E T E R V M , Q V A M
Recentiorum in vnum corpus coaceruati,

ARTIS MAGICÆ STUPENDOS AFFECTVS;
Lamiarum Pythonicos contractus, impia dogmata, spurcitas,
fascinationes, beneficiaque demonstrantis,

TOMI SECUNDI PARS PRIOR,

Cum INDICIBVS Auctorum & rerum utilissimis;

Hac postremâ editione castigata, & ab innumeris mendis repurgata.

*Vir sine nulier, in quibus Pythonicus, sine diuinationis fuerit spiritus, morte
moriatur. Leuitici cap. 20.*

Z V G D V N I;

Sumptibus CLAVDII BOVRGEAT, sub signo Mercurij
Galli.

M. DC. LXIX.

GVM PRIVILEGIO REGIS.

AVCTORES PRIORIS PARTIS SECUNDI TOMI.

- I. M. Bernardi Basin Opusculum de artibus Magicis ac Magorum Maleficiis.
- II. Ulrici Molitoris, Constantiensis, V. I. Doctoris & Professoris Parisiensis, Dialogus de Lamiis, & Pythonicis mulieribus.
- III. D. Ioannis de Gerson, olim Cancellarij Parisiensis, libellus de probatione Spirituum.
- IV. M. Thomæ Murner, Ordinis Minorum, libellus de Pythonico contractu.
- V. R. P. Bartholomæi de Spina, ord. Præd. sacri Palatij Apostoli Magistri quæstio de Strigibus seu Maleficiis.
Item eiusdem Apologia quadruplex de Lamiis contra Ioan. Franciscum Ponzinibium, V. I. D.

INDEX

RERVM MEMORABILIVM IN HAC prima secundi Tomi parte contentarum.

A

- Bacuc à Iudæa in Chal-dæam translatio 26.c.1
Aduersitas preficit plus quām prosperitas. 53.
c. 2
Adoratio Dæmonum. 170.c.1
Aëris turbationes Maleficarum. 32.c.2
Affectiones formant somnia. 14.c.2
Afflicti in corpore à dæmonibus. 34.
c. 1
Aio te Ærcida Romanos vincere pos-se. 32.c.1
Aliquis somnians alteri locum quen-dam explicat. 92.c.1
S. Ambrosius à Dæmone spatiū trium horarum Mediolano Romam defertur. 80. c.2
dormiens Mediolani officium exequiarum sancti Martini perfecit Tu-ronis. 93. c.1
illius inde chirotheca Turonis asser-natur. ibid.
Ambulantes in somnis. 9.c.2
Angeli sensibus carent ut lapides. 105.
c. 2
in Assumptis corporibus, non sensuali-ter, sed intellectualiter oblectantur. ibid.
Angeli boni mouent cœlos & non maligni. 79.c.2
- Angeli boni nunquam bestiarum for-mas assumpserunt. 82.c.2
Angelus cuilibet ab vtero matris da-tus. 175.c.2
Angeli tenentes ventos interpretantur Diaboli. 20. c.1
Angelus missam in forma sancti Am-brosij administrat. 39. c.2
Animæ ex sola imaginatione calefici aut frigescit corpus. 7.c.1
An animæ sint potiores in his qui mi-racula edunt. 6. c.1
Animal ut cibis, sic spiritus signis alli-citur. 136.c.1. & 109.c.2
A non esse ad non possé nullum est ar-gumentum. 119. c.2
Sanctus Antonius Eremita à Diabolis pessimè vexatus. 36.c.2
A particulari ad vniuersalem non valet ar-gumentum. 120. c.1
Apostatare à fide quid. 124.c.2
Apuleius in asinum phantasticè con-versus. 141. c.1
Aqua Iordanis unde figura sit baptis-mi. 134. c.1
Arcus curuatæ vis. 57.c.2
Aristotelis error. 60.c.1
Artificialia Magorum non habent vir-tutem ex cœlo. 4.c.1
Artificiosa phantasmatæ. 98.c.1
Arcturi regis Britannicæ historia. 28.c.1
a 2 Argu

INDEX.

- A**rgumentum ex Medicina contra generationem incuborum. 42.c.1
 Aspides quomodo intelligentur aures obturare. 5.c.2
 Astronomi culpantur. 4. c. 2
 Astronomia est de contingentibus. 62.
 c. 1
 Astrologorum vires ad quædam non penetrant. ibid.
 Astrologi sunt magis cæteris egentes. ibid.
 Sancti Augustini error. 5.c.2
 credidit conuersionem muliercularum in catos. 106.c.1
- B
- B**oni spiritus an Magis communiciant. 6.c.1
 S. Bernardus Dæmonem ardentibus candelis excommunicauit. 28.c.1
 S. Brigidæ visiones, quarum habuit à sancta Maria & sancta Agneta iudicium. 46.c.1
- C
- C**Acodæmonum superbia ascendit. 11. c. 2
 Calamita an habeat impossibilitatem. 70. c. 1. & quæ sit illius virtus. ibid.
 ad strigandum. 142.c.2
 Canones taxantur. 9. c. 2. ab hominibus debent approbari. 21. c. 2
 contra Maleficos. 71.c.2
 Canonistis non licet Concilia explicare. 159.c.2
 Canonizatio sanctæ Brigidæ. 46.c.2
 Capitales etiam inimici admittuntur in testes contra hæreticos. 96.c.2
 Carmina incantatorum an aliquid operantur. 5.c.1
 Carnibus occisorum à se pueroru& postmodum exhumatorum Striges vescuntur. 142.c.2
 Caseo infecto immutatur hospes in iumentum. 106.c.2
 Catos Maleficos reuera fugere puerorum sanguinem. 88.c.1
 Cautela de somniis. 50.c.1
 Cautæ ad propollendas visiones. ibid.
- Cholerici somniant ignea. 14.c.2
 Christianorum aliqui in bestias etiam mutati. 23. c. 2. vocabuntur Galilæi. 44. c. 1
 Christus signat nos in cruce. 45. c. 1
 Cibus variat somnia. 14.c.2
 Cibus Diaboli sunt tentationes. 33.c.1
 Cignus nauem trahit Rheno. 30. c. 1
 ex eo progenies, in Germania. ibid.
 S. Clementis guttæ, vnde Pisis habentur. 93.c.1
 illius historia de liberatione à Sisinnio. 140.c.1
 Clericus diuinator vel magus. 16. c. 1
 clericu& laici resistunt inquisitoribus. 75.c.1
 Cognitio per causas magis est firma. 56.c.2
 Cognosci in spiritu. 154. c. 1
 Cohortatio ad mulierculas. 45.c.1
 Coitus impedimentum. 21.c.2
 Coitus stellarum. 56. c. 1
 Color rubeus Britannos denotat, albus Saxones. 29.c.1
 Commune malum (cæteris paribus) grauius est, quam speciale quodlibet. 137. c. 1
 Conciliis particularibus etiam contradicere hæreticum est. 66.c.2
 ab hæreticis sæpius celebrata. 116.
 c. 2
 qui possint conuocare. 122. c. 1
 Concupitus impotentie duplices. 22.
 c. 1
 Conuentum Strigum Itali à chorizazione vocant cursum vel concursum. 107. c. 2
 Conuenticula & conuiuia Maleficorum. 27.c.1
 Corporalia malis obediunt Angelis quoad motum localem. 79.c.2
 Crescite & multiplicamini Sathan alleget contra virgines. 44. c. 2
 Crimina atrocissima quatuor.....
 Curiositas quærendi signa est Indiaica. 49.c.2
 Curtunt cum hominibus Striges, in conuen

I N D E X.

- conuentibus suis. 107. c. 2
 Custodia Angelorum. 176. c. 2
 Cyprianus Magus ad fidem Christi
 conuersus. 45. c. 1
- D
- D**æmones & Magi quomodo col-
 loquantur hominibus. 3. c. 2
 quomodo corporalia Dæmonibus
 obedient. 8. c. 1. possunt etiam exte-
 rius homines deludere. 10. c. 2. alunt
 curiositates & superstitiones. 11. c. 2
 Dæmonem adorantes credunt eum
 amicum Deo. 12. c. 1. liberum ho-
 minis arbitrium cogere non potest.
 13. c. 1
- Dæmonum excedentia naturalem
 scientiam. ibid. c. 2
- Dæmonum experientia. 30. c. 2
 vt consulant ambiguitatibus suis. 32.
 c. 1. humana adsunt conuenticulis
 nocturnis. 39. c. 2
- Dæmon quomodo futura prædicat. 43.
 c. 2
 nullus se ingerit in alterius munus....
 in Dæmonibus naturalia manserunt
 splendissima 79. c. 2. possunt som-
 num profundissimum immittere. 81.
 c. 1.
- Dæmon nec potest mortuum asinum
 suscitare. 84. c. 2
 posset ex naturali fortitudine totam
 naturæ molem transferre. ibid. c. 2.
 illius aëreum corpus. 99. c. 1
 cur conuentus sños agat. 113. c. 2
 princeps mundi ante Christi aduen-
 tum. 134. c. 1
 etsi liber sit , tamen quandoque im-
 peditur , ne quod optat assequatur.
 136. c. 2
- Dæmon non potest facere vt homo
 habeat figuram asini , sed potest : vt
 appareat tantum. 152. c. 1
 Decanus quidam vnam ex Sirenibus
 ducit & suscipit. 29. c. 1
 Defensio processus contra vermes &
 locustas....
- Deus quomodo decipere dicatur. 6.
 c. 2
 quandoque punit scienter, quando-
 que ignoranter. 34. c. 1. per Ange-
 lum puniens. ibid. per homines pu-
 niens. ibid. c. 2. per Diabolum. ibid.
 Deus vtitur Tyrannis , vt faber ferra
 & securi. ibid.
- Dei prouidentia duplex. 53. c. 1
 Deus cur mala maxima permittat. 143.
 c. 2. cur item innocentium mortem
 puerorum. ibid. permittit peccatum
 in punitionem alterius peccati. 171.
 c. 1. an permittat iniqua. 176. c. 1
 Deus in bonum patientis semper con-
 uertit, si sit doli capax , & patienter
 propter Deum sustineat. 176. c. 1. 2
 Deus punit peccata patrum in filios.
 ibid.
- Delatio Dæmonis per simile de bom-
 bardis. 98. c. 2
- Delusio non est ex parte videntis , sed
 rei visæ. 125. c. 2
 potest contingere in interiori tan-
 tum imaginatione. 126. c. 1
- Delusio Strigum vna in visione perso-
 natum phantaistica. 129. c. 1
 altera in deportatione & reportatio-
 ne corporali. ibid. c. 2
- Delusio causata à bono Spiritu. 130. c. 1
 Deportatio ad seruendum Deæ pag-
 norum. 129. c. 2
- Diabolus aliquando dicit verum, vt fal-
 sum obtineat. 12. c. 2
- Diabolus defert Hermogenem ad san-
 ctum Iacobum. 26. c. 1
- Diaboli quomodo futura & secreta
 scient. 30. c. 2. quomodo detur eis
 potestas tempestates excitandi. 34.
 c. 1
- Diabolus interdum sœvit pro explo-
 randa fide piotum 36. c. 2. habet
 potestatem in non baptizatos. 42.
 c. 1
- Diabolus seruat pacta aliqua. 57. c. 2
 Diabolo facilius est vigilantes portare,
 quam dormientes deludere. 100. c. 1

INDEX.

- D**iabolus Christum deportauit. 117.c.1
 Diabolus se potest transfigurare in Angelum lucis. ibid.
 Diabolus creatura spiritualis. 135.c.2
 signis ut animal cibis trahitur. ibid.
 quomodo decipiatur homines in operibus suis. ibid.
 Diaboli nulla sunt præsidia vt Malefica vindicetur ab inquisitoribus. 137.c.1
 quomodo possit astantes præstigiosa delusione decipere. 139.c.2
 Diaboli à strigibus exigunt vt pro voto strigent infantes maximè baptizatos & non signatos. 142.c.1
 Diabolus potest mulierculas decipere, vt & deludere. 155.c.2
 prædictum maleficatum numerum brevi superaturū Christianorū. 156.c.2
 Diabolo est adempta potestas à Christo. 165.c.1
 Diabolus contradicit honori Dei & fidei quantum potest, non curat de forma fiendi, modo inducat ad actum. 173.c.1.2
 Difficile est discernere sensum à consensu. 51.c.2
 Digitus Dei aliquando maior, aliquando minor. 33.c.1
 Diomedis socij in aues conuersi. 11.c.1
 sic apparuerunt. 142.c.1
 Diræ Striges quot scelera perpetrent. ibid.c.2
 Discentia sine scientia. 51.c.2
 Divinantes per ficta. 15.c.1
 Divinationes Dæmonum. 31.c.1
 Dusij Dæmones Gallorum. 106.c.1
- E**
- E**ffectus fortuitus non habet causam. 54.c.1
 Epistolæ pontificum ad inquisidores Germaniæ de Maleficiis. 72.c.2
 Epistolæ Apostolicæ tenor ad inquisidores Germaniæ contra Maleficos. 75.c.2
 Error paganorum de Diana & Hero diade. 129.c.2
 Eliaæ visio. 90.c.2
- Exemplum de sancto Machario. 37.c.2
 sanctæ Iustinæ. 44.c.1
 Exempla de complexionibus. 36.c.2
 de visionibus. 39.c.2
 Exemplum de nocturnis commissariis maleficorum. ibid.
 de Exemplis non est iudicandum. 167.c.1
 Experimenta verorum sermonum debent concordare cum rebus sensatis. 145.c.2
 Exorcismus in vulnera. contra vermes, vel mures....
 Experimenta, verorum sermonum debent concordare cum rebus sensatis. 145.c.2
 Ezechiel in spiritu non in corpore videt visiones. 66.c.2
 in Hierusalem deportatur. 119.c.2
- F**
- F**aciem alterius in suam mutare. 24.c.2
 Fama debet ortum habere regulariter à fide dignis. 165.c.2. & 169.c.2 sed infamia potest & ab aliis. ibid.
 Fama quam omnes famant, non vana habenda est. 19.c.1
 non ex toto perit. 104.c.2
 Fama de S. Antonio vnde tam celebris. 37.c.1
- Fascinantum aspectus. 7.c.1
 quomodo fascinentur aspectu corpora inf. nt' um. ibid.c.2
 Fascinatio per visum. 87.c.2
 Fauni sunt incubi. 106.c.1
 Feruerunt carbones dum coguntur in vnum. 119.c.1
 Formarum mutationes. 37.c.2
 Fortuna & casus quomodo differant. 35.c.2 bona fortuna est sine ratione nata. 34.c.1
 Fraudis diabolicae quis ordo. 128.c.1
- G**
- G**enethliacorum error. 13.c.2
 contra illos. 61.c.1
 S. Germanus restituit comedum vitulæ. 86.c.1 illius historia de Strigibus apud

INDEX.

- apud Hospites cibos consumentibus exponitur. 132.c.1
- Gigantes post diluvium. 29.c.1
- Gigantes ex quo coitu nati. 41.c.1
ex incubis nati. 83.c.1
- Grauiora corpora longius à Diabolo deportantur. 119.c.1
- Guillelmi Malmes Beriensis historia. 25.c.1
- H**
- H**æresis Strigiatus. 77.c.2
- Henricus de Bassia scripsit contra nimiam hominum canonizationem. 48.c.2
- Herba faciens trabes apparere serpentes. 11.c.1
- Herodias & Circe habetur choraga. 66.c.1
- Hircus mutatus in speciem hominis. 24.c.2
- Historia de sancto Germano. 67.c.1
- Historia ludentium in agro Brixensi. 155.c.2
- Historio in asinum ludicrum mutatur. 25.c.1
- Homines mutati in iumenta. 3.c.1
- Hominum formæ an à vetulis immutentur. 22.c.2
- Homines creduntur sæpius se esse in aliquo loco vbi non sunt. 40.c.1
- Homo est omnium naturalium finis. 60.c.2 sine patre. 28.c.2
- Homines pilosi vocantur incubi. 83.c.2
- Hora curius Maleficarum sonitus de nocte multitudinis tripudiantium. 137.c.1
- Hostiam sacratam secum volantes Striges portant. 111.c.2
- Hostia Sancta ad Diabolicum commentum portata. 175.c.2
- Hypocrita rugæ. 49.c.2
- I**
- Illusiones in Sathanæ præstigiis multiplices. 85.c.1
- Impetus an possit esse sine ratione. 54.c.2
- Impossibile est homines conuerti in
- Deum verum. 151.c.2
- Impotentes medicis exhibendi. 22.c.1
- Incantatricum profectiones nocturnæ. 25.c.1
- Ex incubis nati. 28.c.1
- Ex Incubo & muliere non procreaturo homo. 41.c.1
- Indigens rem partam audius conservat. 169.c.2
- Indulgentiæ eadem, quæ cruce signatis dabantur, auxilium præstantibus contra maleficos inquisitoribus. 76.c.2
- Infantes subtracti & suppositi à Diabolo. 41.c.2
- Infidelitas omnis & apostasia post baptismum ad hæresim ducuntur. 125.c.1
- Infaidilitate cessante Diabolica illa delusio consequenter cessat. 127.c.1
- Inimicis pro libito damnum dare num possit Malefica. 19.c.1
- Innocétes patientur maleficia. 88.c.2
- Inquisitoribus quomodo refragandum. 95.c.1
- Inquisitorum persecutio. 72.c.1
- Inuocatio Dæmonum in adiutorium. 11.c.2
- Non omnis Dæmonum inuocatio sapit hæresin. 181.c.2
- Inuocare est actus latræ. 183.c.2
- Omnis inuocatio est cum adoratione. ibid.
- Index quod facit, rectum præsumitur. 96.c.1
- Iura nulli faciunt honores contra potiores. 66.c.1
- Iureconsulti aduersantur Astrologis. 59.c.2 reprehenduntur ob benedictiones. 63.c.1
- Iureconsulti conferunt leges ad disputationes Theologales. 180.c.2
- Instus perit cum impio quando Deus punit. 36.c.2
- Iuuamen arx ad Rhenum. 30.c.1
- Iuenis mercator in Cypro ex maleficio pro asino reputatus. 141.c.2
- Lætitia

INDEX

L

- L**ætitia Dæmonum inepta ad quid conficta. 133. c. 2
 Lamios & Magos prodigia facere posse probatur scriptura sacra. 19. c. 2
 Leges diuinæ contra Maleficos. 71. c. 2
 ciuiles contra eosdem. 72. c. 1
 Leonis imago an curet renes. 4. c. 2
 Libido Italica horrenda. 84. c. 1
 Ligatio an naturalibus rationibus pro-
 betur. 58. c. 2
 Ligationes naturaliter causari. 60. c. 1
 Ligationum causa est hominis volun-
 tas. 62. c. 2
 Theologorum sententiæ de ligationi-
 bus. ibid.
 Ligationum caussam esse diuersita-
 tom qualitatem. 63. c. 1
 Loca conuentuum Diabolorum. 115.
 c. 2

M

- S** Macharius auertit ab hominibus fascinationem. 141. c. 1
 Magi Druidæ. 2. c. 1
 Magiæ inuentor Zoroastres. ibid.
 Ars Magiæ Medicinam, Theologiam,
 & Mathesin sibi colligauit. ibid. c. 2
 Magiæ artis virtute homines per æra deportantur. 82. c. 1
 Ars Magica corporibus cœlestibus non
 adscribenda, datur ad fallendum fal-
 laces. 6. c. 2
 Magorum opera ducunt ad mendacia.
 ibid. c. 1
 Magorum poena instituta in iure ca-
 nonico. 16. c. 1. item à iure ciuili. ibid.
 c. 2
 Magiæ cur non studendum. 17. c. 1
 Magicis artibus cur antiquitus Sathan
 vsus sit. 115. c. 1
 Magi nihil nisi virtute Diaboli pos-
 sunt. 117. c. 2
 Malefici futura & secreta vtrum præ-
 dicant. 30. c. 1
 Maleficæ quomodo decipientur in mo-
 uendis tempestatibus. 35. c. 1. quo-
 modo in aliis ciuitatibus habentes,

- quos nunquam viderunt cognos-
 cant. 40. c. 2
 Maleficos cur nocturnis bonis Dæ-
 mones ducant. 128. c. 1
 Media nullius momenti per se', quibus
 Maleficæ putant tempestates exci-
 tari. 35. c. 2
 Melusinæ historia. 28. c. 2
 Merlinus diuinator. ibid.
 Merlinus Britannus. 41. c. 2
 Mira Magica non sunt tribuenda vir-
 туti humani intellectus. 3. c. 2
 Modi, quibus fit, vt res vna pro alia
 appareat. 36. c. 1
 Muliercularum imaginariæ ambulatio-
 nes. 9. c. 2
 Mulierculæ in raptu ignem non sen-
 tientes. 10. c. 1
 Mulieres se catos esse putantes. 87. c. 1
 Mulier in equam mutata. 141. c. 1
 Mundi ens omne habet aliquid inimi-
 cum. 64. c. 1
 Murnetus de perspectiuis. 55. c. 2
 Mutationem creaturæ in aliam spe-
 ciem ab alio quam ipso creatore qui
 credit infidelis habebitur. 130. c. 2
- N
- N**Abuchodonosor Regis matatio. 86. c. 2
 Naturam Dæmones non creant. 24. c. 2
 Naturaliter cur vni male, alteri benè
 accidat. 54. c. 1
 Natura libera non semper impeditur
 à Deo. 83. c. 2
 Naturæ opus est opus intelligentiæ.
 59. c. 1
 Naturæ ordo solùm naturæ subiacet au-
 tori. 84. c. 2
 Natura non nisi ad vnum est deter-
 minata. 109. c. 2
 Naturalis virtus Dæmonis, Angelicæ
 coæquatur. 140. c. 1
 Nemo in terris videre Christum cu-
 piat, in gloria cum videre sufficiat.
 79. c. 1
 Nemo operatur nisi actu per formam
 informatus. 92. c. 1
 Nemo

INDEX.

- Nemo propter somnia punitur. 94.c.2
 Nemo potest in somniis incurtere peccatum, sed solum per accidens. 146.c.2
 Nemo potest probare spiritus solide nisi tentatus. 47. c. 1
 Nihil difficilius quam se verè peccatum agnoscere. 49.c.1
 Nihil noui à Deo. 54.c.2
 Nil est cuius ortum non præcedat legitima causa. 64.c.2
 Non cuilibet datum est spiritus probare. 45. c. 2
 Nouitius ferror citò fallitur. 47. c.2
- O**
- Oculi quomodo prospectum corpus inficiant. 8.c. 1
 Oculi B. Macharij ut reliquorum inuentium non sunt præstigiari. 154.c.2
 Oculi veterarum perurentes inficiunt infantes. 177.c.2
 Oldradi de Lamiis opinio. 181.c.2
 Oldradus de Ponte Lausensis I.C. insignis taxatur. ibid.
 Omnia quæ diversa sunt secundum speciem in corporalibus, sunt quoque diversa secundum figuram. 152. c.1
 Opiniones quinque circa actum ligatio-nis. 59.c.2
 Oscula Maleficarum, quæ præbent infantibus, sunt caueanda. 88.c.1
- P**
- Acta cum Dæmone. 78.c.1 sunt merē apostasie..... quid importet. 182.c.1
 Passio quælibet suam habet ætatem, suum Dæmonium. 47. c.2
 S. Pauli raptus in cœlum tertium. 118.c.1
 Per caminum quædam demissa proditur. 112.c.2
 Per quæ quis peccat, per eadem torque-tur. 89. c.1
 de Permissione Dei nemo aliter sentire debet, quam Ecclesia. 102.c.2
 Personæ sceleratæ à Diabolo delusa. 127. c. 1
 Petens à Dæmone ipsius potestatem excedentia hæreticus est. 122.c.2
- Petens à Dæmone, vt sibi reuelet futura, credit eum non esse mendacij patrem. 155.c.2
 Phantasia fingit non visa. 36.c.2
 quid operetur. 86.c.1
 de Phantastico incorporatio. 91. c.1
 Pilati sepulchrum lacus Lucernatum. ...
 Poëtatum testimonia contra execrandam Magiam. 16. c.2
 Poëtæ rectè historiam scripserunt. 23.c.1
 Possibilia naturaliter bonis Angelis, possibilia eadem ratione sunt malis. 81.c.2
 Possibili inesse proposito nullum sequitur inconueniens. 102.c.1
 Possibili respondet potentia. 98.c.1
 Posse quempiam ab alio quam à solo Deo in aliam speciem conuersti. 130. c. 1
 Prædictiones ex naturalibus signis. 31.c.1
 Prædictiones Dæmonum fallaces. ibid.
 Prælatio & subiectio est in spiritibus. 100. c. 1
- Præstantij pater an verè conuersus in instrumentum. 9.c.1
 Præstantius somnians se equum. 91.c.2
 Præstigia Dæmonum in nocturnis equitationibus mulierum. 9. c.1
 Præstigium quid sit. 37.c.2
 per Præstigium an possit Diabolus in aliam similitudinem conuertere crea-turam. 117.c.2
 Principum, nobilium & magistrorum fauor omnis ad inquisitionem Sag-a-rum desideratur. 136. c.2
 Priuatio maiorem appetitum generat. 169. c. 2
 Privelegia saepius à Papa inquisitoribus concessa. 123.c.1
 Probatio personarum & visionū. 48.c.1
 Prohibitio irrationalis & absurdæ quæ. 122. c.2
 Propter rarissimè contingentia non de-bent omitti regulariter accidentia. 100. c. 1
 Puerorum testimonium certissimum. 96. c. 2
 Pugillus terræ maleficiatæ datur initiatæ Strigib. 112.c.1

INDEX.

- Q**Vadrupes si cadit, cur non bipes videt homo. 56.c.1
Quæ quis somnians, interdum efficit Dæmone. 93.c.1
Quædam vecta ad nocendum liberis. 108.c.2
Quædam voluitur in cellam vinarium. 109.c.1
Quantò effectus naturam exceedit, tantò maiorem præcedit causæ virtutem. 97.c.2
Qui semel homagium Diabolo fuerit, non facile potest à proposito resilire. 140.c.2
Qui facit maius, potest & minus. 165.c.2
Quicumque sacram Scripturam aliter intelligit, quam sensus Spiritus sancti flagitat, hæreticus est. 149.c.1
Quicquid est contra naturam deficit in suis principiis. 162.c.1
Quidam pro hæreticis sunt habendi, etsi tales re vera non sint. 12.c.2
Quisquis per Strigum artem quouis modo curationem exquirit, peccat mortaliter. 143.c.2
- R**
- R**aptus sanctus non deceptionem, sed eruditionem capit. 126.c.1
Recipe pro ægroris. 55.c.1
Religio quæ maximè regno Sathanæ aduersatur à Sathanæ impugnatur. 89.c.2
Remedia contra maleficia. 58.c.1
Reuelationes quomodo probandæ. 47.c.2
Renovationes hodiernæ onerant religione. 48.c.2
Renovatione requiritur Moyses & Elias. ibid.c.2
Rusticus in lupo de die equitans. 26.c.1
- S**
- S**agæ à conuentibus redeunt famelicæ. 67.c.1 non deportantur. 65.c.2
Sagis, quod in se est facientibus, liberatio à Dæmonibus succedet. 141.c.1
- Sagis unde potestas in pueros. 142.c.2
Sagæ cur longinquò deportentur. 170.c.2
Saltationi Strigum quidam superniens earum aliquas, alloquitur. 108.c.1
Saluator in pinnaculo templi constitutus. 27.c.2
Sanctis quibusdam cur Dæmon noceat, quibusdam minimè possit. 21.c.1
Sancti patres abhoruerunt à visionibus. 49.c.1
Sancti charitate flagrantes sæpè pro peccatis aliorum pœnitentiam agunt. 176.c.1
Sanitatem facilè possunt turbare Dæmones. 8.c.1
Sapientia consentit bonis. 48.c.1
Sapientia ubi plurima, ibi inimica fortuna. 53.c.1
Sapiens, qui simul est & expertus, est fide dignissimus. 94.c.1
Sathan non potest sine permisso Dei porcos innadere. 32.c.2
Sathan quæ finxerit in contumeliam nativitatis Christi. 41.c.1
Sathan studet æmulari miracula sanctorum. 86.c.1
Sathan interdum dicit verum, ut validius fallat. ibid.c.1
Sathan abominatur scelus contra naturam. 177.c.1
Scimus illa quæ testimonio aliorum didicimus contra Ephæsticos. 57.c.1
Sententiae iniquæ prolatæ inficiunt ærem....
Sepultura nominatur mater omnium. 20.c.2
Sicut Diabolus longè superior est hominæ tam natura, quam arte : sic opera eius transcendunt naturalem hominum facultatem. 146.c.1
Signi Crucis efficacia. 44.c.1
Signum T. ibid.
Simonis Magi exemplum. 24.c.1
Simon Magus se filium Dei fingit. ibid.c.2
Simpliciani tractatus de exorcismis ab eo in captiuitate scriptus. 109.c.1
Socij

INDEX.

- Socij criminum contra Maleficos etiam audiuntur. 104. c. 2
- Solum esse verum Deum, & nihil penitus esse numinis præter ipsum. 126. c. 2
- Somnij caussæ. 8. c. 1. Deus vel Diabolus. 14. c. 1
- Somnia quædam sunt causæ futurorum euentuum. 13. c. 2. frigidæ naturæ sunt de aquis. 14. c. 2
- Somnia sunt motus simnlactorum. ibid. c. 1
- Somnium somniando sæpè narratur. 46. c. 1
- Somnians quidam concionatur. 92. c. 2
- Somniantes magister loquuntur inuicem. 138. c. 1
- Somnia limpida quæ. ibid.
- Somnia determinata non potest homo causare. 98. c. 1
- in Somnis extra nos ipsos inducimur. 66. c. 1
- in Somnis homines à Deo disciplinis instruuntur. 126. c. 1
- Somnus non nisi Dæmonis malitia pernætis immittitur. 139. c. 1
- Spiritus quot modis probentur. 45. c. 2
- Spiritus improbatio ex officio Hierarchico. 46. c. 1
- Spiritus prophetarum non semper sunt in potestate prophetarum. ibid. c. 2
- Spiritus non extingendum. 49. c. 2
- Spiritus, quadruplices quād difficulter discernantur. 51. c. 1
- Spiritus & animæ diuisio. ib. c. 2
- Spiritus multi maligni in naturalibus superant bonos. 79. c. 2
- Spiritus non fatigantur aut lascantur. 80. c. 2
- Stabularium quid significet veteribus. 25. c. 1
- Statuit qnā nouum ius indicit. 74. c. 1
- Strigum promissio de strigando. 76. c. 1
- Striges an cūrent strigatos. ib. c. 2
an sugant sanguinem infantum. 87. c. 1
- Striges in Episcopatu Comensi singu-
- lis annis mille incinerantur. 97. c. 1
- Striges cur sectaria dicantur. 103. c. 2
- Striges inobedientes castigantur. 110. c. 1
- Striges in feles mutatae necant infantes. ibid. c. 2
- Strix vapulans sub forma felis male habet. 111. c. 2
- Striges singulis septimanis bis languent. 112. c. 1
- Striges ex velocissima uestione vertigo vexat. ibid. c. 2
- Strigum rarissimæ congregations. 113. c. 1
- Striges quot modis inducantur. ibid. c. 2
quot modis foueantur in malitia. 114. c. 1
- Striges quomodo malitiam aggrauent. ibid. c. 2. rarissima conuersio ad Deum. ibid.
- Strigiatus hæresis quomodo creuerit. 115. c. 2
- Strigum conuentus circa Iordanem. ib.
- Striges hodie non volatiles sed pedestres habentur. 116. c. 1
- Striges erroribus non paganorum inuolutæ. 129. c. 1
- Strigum dogmata non sunt de conuersione hominum in Deos. 131. c. 1
- Striges non semper evacuant arcas panis aut vini vegetes à cursu, neque semper famescunt. 132. c. 1
- Striges non omnes afflictæ ob delationem & choreas. ibid.
- Striges non ad nutum obsequentes Dæmoni cæsæ. ibid.
- Striges ut possint Dominam suam nosse pro Dænone. 134. c. 2
- Strigum secta contra principum fidem ex utilitate ad cursus deducitur. 137. c. 1
- Striges delatae corporaliter, 138. c. 1. affserunt se vigilantes deferti à Dænone. ibid. c. 2
- Striges multipliciter affliguntur in corpore conuersioni incumbentes. 141. c. 1

Striges

INDEX.

- Striges in quibus Italizæ partibus & Germaniæ sint frequentiores. 148. c. 1
 Striges vbinam turmatim pueros occidunt, & strigent dirissima peste. ibid.
 Strigorum puerorum quidam à doctis Strigibus curati. ibid.
 Striges infectos à se pueros nolunt curari. ibid.
 Striges cur aliquando (licet contra voluntatem) strigarum amoueri. ib. c. 2
 Striges in quibus casibus admittantur in testes contra striges. 178. c. 2
 Studentes assidue miras habent apparitiones & imagines. 9. c. 1
 Substantiæ separatae corporibus præferruntur. 102. c. 1
 Succubi excipientes semen naturale, & incurvando infundentes. 42. c. 2
 Superbia meretur illud. 49. c. 1
 Sibylla flumen Iordanis auet tangere. 67. c. 2
 Sapiens Sibylla, Domina cursus Strigum. ibid.
T
 Tempestates fieri dispositione naturali. 34. c. 1
 Testimonia patrum de infantibus à maleficiis imperitis. 20. c. 2
 Testibus non verisimilia deponentibus non creditur. 146. c. 1
 Tholosani Albigenensis Inquisitorum ordinis institutioni ansam præbuerunt. 157. c. 1
 Thomas Murner expertus est maleficia. 52. c. 1
 Deos Deaque inimicos habens fit monachus. ibid. c. 1
 Thomæ Murneri quadripartitum maius. 55. c. 2
 Totus non potest esse nouus. 54. c. 2
V
 Vbi minimum sapere, ibi plus capere. 53. c. 1
 Velocitas motus corporis nostri ad quod determinata. 134. c. 2
 Veritatis & non falsitatis auctor est spiritus sanctus. 158. c. 2
 S. Vvilielmus anguilas Lauianentes coniurat & relegat.... 16. c. 2
 Viliores quo sunt homines, eo genere sceleris sunt peiores. 72. c. 1
 Vit sapiens quomodo dominetur astris. 56. c. 1
 Virgilius musca ænea an verè muscas Neapolii abegunt. 4. c. 2
 Virtus Dæmonis excedit virtutem & potentiam hominis. 162. c. 1
 Visio S. Petri ab Angelo liberati. 90. c. 1
 Visio S. Pauli. ibid. c. 2. Ezechielis. ibid.
 Vitam hominis sine ratione perdere, omnium iniustiarum summa est. 95. c. 1
 Vlyssis à Circe socij in porcos mutati. 141. c. 2
 Umbilici puerorum offeruntur Diabolis. 112. c. 1
 Vnctio spiritualis omnia docet. 45. c. 2
 Vnctionibus somnus inducitur. 140. c. 1
 Vnctione strigum nullus intentum assequitur, nisi opere Diaboli. ibid.
 Vncti non omnes vt vetulæ, deferuntur. 139. c. 1
 Vnguentorū Diabolicorum usus. 69. c. 2
 Vnguentum quo vngunt uesturas. 100. c. 2
 Vnguentum execrabile mulierularum, quo vtuntur vt cursus suos perficiant & dira eiusmodi. 136. c. 1
 Vnguentum spucissimum cum abusinibus sacramentorum factum. 138. c. 1
 Vnguenta sua spucissima ex infantibus à se occisis & ex materiis sacramentorum quomodo Sagæ confiant. 142. c. 2
Z
 Zoroastres risit cum nasceretur. 2. c. 2
 Zoroastres viuum astrum dicitur. ibid.

M A G I S T R I BERNARDI BASIN. CÆSARAVGVSTANENSIS

Ecclesiæ Canonici, eximiique sacræ legis
Disquisitoris,

DE ARTIBVS MAGICIS AC MAGORVM
Maleficiis, Opus præclarissimum, nunc recens à
mendis quāmplurimis emendatum.

P R O O E M I V M.

Præfatio
ad audi-
tores in
lectorio
habita.

VM vos in audiendis
Magicæ artis discep-
tationibus attētissi-
mos conspicio, & rei
magnitudinem meis
oculis subiicio, Illu-
striſſime & Reuerendissime Domine
puruprati cœtus particeps & sacri
concilij membrum, ſpectabilis Re-
ctor, sacræ militiæ duces, proiudi-
ces incorrupti, aurati milites, & vos
ſacratissimi Dei ſtudii expoſitores, à
quibus abditissima quæque doctri-
narum omnium intelliguntur: non
mediocri moleſtia afficior, propter
ea quod id onus ad me delatum in-
telligo, quod vel ad plures doctiſſi-
mos & eloquentiſſimos viros im-
partitum impar eorum viribus vi-

Mall. Malef. Tom. I.

deretur, præſertim hoc in loco cele-
berrimo, & apud cœleſtium artium
præceptores, quibus de rebus ma-
gnis & grauibus iudicandi datur
facultas. Itaque vereor, cùm non
videam, quid tanto conſpectui di-
gnum, aut eleganția dicendi, aut ſen-
tentiarum grauitate à me poſſit af-
ferri, ſatis ne mihi parum hac in re
conſuluisse iudicetis.

Verū, quia in hoc eſt mea omnis
diſpoſita viuendi ratio, vt nihil eſſe
ducam magis meum, quād dicitis
parere maiorum. Quapropter re-
pondere dignum duxi ad quaſtio-
nem, quam proposuit ſacræ ſcientiæ
ſummus interpres, grauitatis & con-
ciliij custos, cuius eloquio (vt audire
potuistiſ) & ſapientia, & vetuſtiffi-

Dicitis
paren-
dum ma-
iorum.

A A a marum

I De artibus magicis, &c.

marum gentium memoria coniuncta est.

Ar iculi
hi Parisi-
sienles
habentur
in Ioh.
Bolini
Dæmonia-
nana de
verbo ad
verbum.

Protestari tamen primum necesse est, nihil pertinaciter me dicere aut defendere velle, quod sacrosanctæ repugnet Ecclesiæ aut Doctoribus per eam approbatis, seu articulis Parisiis condemnatis. Pauca tamen probabiliter me adducturum gratia conferentia habenda cum præstansissimis commilitonibus meis. Et quia disceptationi locus est, non orationi: pro quaestione proposita: Vtrum Christi doctrina fideles omnes à Mægorum maleficiis purgentur.

Magi.
Dux s.

Notandum primò, quod Magus vocabulum est Persicum id denotans quod apud Græcos Philosophus, & apud Latinos sapiens dicitur. Hos Galli Druydas vocauerē. Vnde Plin. lib. 16. *naturalis Historia in fine*; Nihil, inquit, habent Druyda: ita enim Galli suos appellant Magos. Aegyptij in ea significacione, qua nos sacerdotes & Græci prophetas dixerē. Inde Gymnosophistas Græco vocabulo & sua interpretatione vocabat. Babylonii necnon & Assyrii suos Magos seu sapientes Chaldaeos vocauerē. Itaque Laërtio teste, Magi apud Persas Deorum cultui maximè insitunt, preces illi ac vota & sacrificia offerunt, de Deorum substantia & generatione differunt, etiū & vnum auri interdicunt. Posthac tractu temporis iij tantummodo Magi dicti sunt, qui ob facinorum magnitudinem vulgo Malefici appellantur.

De in-
ueni ore
Magices.

Notandum secundò, quod ars Magica ut placet Plin. lib. 30. *naturalis Historia* ab ipso Zoroastre (ut omnes auctores conueniunt) in Perside ortum habuit: quæ (ut ait) fraudulentissima artium in toto ter-

raru[m] orbe plurimis seculis valuit: & subditi:

Auctoritatem ei maximam fuisse nemo miretur, quod sola artium tres alias imperiosissimas humanæ mentis complexa, in unam se redigit. Nam primò de medicina nemo dubitauit hanc specie salutari irrepsisse, velut altiorem sanctiorēque quam medicinam, ita desideratissima blandissimisque promissis addidisse vires religionis, ad quam maximè alligat humanum genus. Atque ut hoc quoque suggesserit, miscuisse artes Mathematicas, nullo non auido futura de se sciendi atque ea è cœlo verissimè peti credenti. Ita possessis hominum sensibus triplici vinculo, in tanto fastigij adoleuit, ut hodie etiam in magna parte gentium præualeat.

De isto Zoroastre dicit Solinus quod risit quando nascebatur, & dicit August. quod ille risus monstruosus fuit, (risit enim quando plorare debuit, ut plorant cæteri) nihil boni portenti, quod patuit. Inuentor artis Magicæ fuit, sed sua ars Magica ad infelicem terminum, sicut & cæteros Magos duxit: quoniam in prælio Ninus Rex Assyriorum eum superauit: & demum ictu fulguris occubuit: non obstante, quod Magus & Astrologus maximus esset: vnde Zoroastres viuens astrum dicitur. Postea vero Democritus & Orpheus Magicam ampliauerunt. His notatis sit prima propositio talis.

Magica
Medic-
nā Theo-
logiam
& Ma-
thesin si-
bi collig-
auit.

De Ze-
roastris
risu cùm
nasceri-
etur.

Zoroa-
stres
vnum
astrum
dicitur.

PRIMA

PRIMA PROPOSITIO.

Sequuntur decem propositiones, probantes quod Damones possunt propria virtute homines decipere.

Multa per artem Magicam, in præstigiis & maleficiis possunt ostendit & fieri, quæ aspicientibus & causam ignorantibus videntur mira. Probatur primò per Augustinum lib. 28. de ci. Dei Cùm essèmus, inquit, in Italia, audiuiimus quasdam mulieres imbutas Magicis artibus, dato caseo statim homines in iumenta conuerisse, quæ vt alia iumenta, necessaria quæque portabant: & finita opera iterum homines ab illis restitui, quibus (vt ait) mens semper humana conseruata fuit. Apuleius etiam Platonicae sectæ Philosophus scripsit, se in asinum apud Thessalianum beneficiis cuiusdam mulieris (dum per Magiam fieri ausi conaretur) conuersum fuisse, & tractu temporis in hominem restitutum. Plinius, Seneca, & Cicero certissimè affirmant, meses in varios agros Magorum præstigiis traduci posse. Vnde Ouidius,

*Carmine la sa Ceres sterilem vanescit
in herbari.*

Et Virgilius in Bucolicis, Ecloga octava, Atque satas aliò vidi traducere meses. Medea quoque apud Ouidium libro Metamorphoseos septimo ex hac arte mirabiliora patrasse narrat: Cùm voluit, ripis ipsis mirantibus, amnes in fontes redire suos, concussaque sisto, Stantia concutio cantu freta, nubila pello. Ex his & plurimis experientiis, quas breuitatis gratia missas facio, patet veritas propositionis.

Homines
mutati in
iumenta.

SECUNDA PROPOSITIO.

Sicut mira multa per artem Magicam facta, corporibus cœlestibus minime sunt ascribenda, ita, nec virtuti intellectus hominis, artibus Magicis utētis. Probatio primæ partis: quia impossibile est, quod effectus qui sunt proprij naturæ intellectus ex virtute cœlestis corporis causentur. Nam propria operatio cuiuslibet rei sequitur propriam naturam eius: constat autem, quod locutio est actus naturæ rationalis. In operibus autem Magorum aliqui colloquentes hominibus, & responsa dantes de diuersis negotiis expressè audiuntur: quare impossibile est, quod huiusmodi effectus artis Magicæ causentur vniuersaliter ex virtute corporis cœlestis. Nec potest dici, quod huiusmodi locutiones quæ audiuntur in operibus Magorum, non sunt secundum sensum exteriorem, sed solùm imaginariè & phantasticè: quia huiusmodi locutiones indifferenter audiuntur ab omnibus circumstantibus. Hoc autem esse non posset, si solùm fieret secundum Magorum, quibus responsa dantur, imaginationes. Nam ea quæ sunt intrinsecus in imaginatione vnius, non percipiuntur sensibiliter extrinsecus ab aliis. Igitur prima pars vera.

Secunda pars probatur. Primò quidem, quia cùm virtus sequatur essentiam rei, diuersitas vel identitas virtutis diuersitatem vel identitatem indicat essentialium principiorum. Intellectus autem communiter hominum talis conditionis inuenitur, quod eius cognitio ex rebus sensibilius causatur magis, quam possit sua conceptione res sensibiles causare vel immutare. Si ergo sint

Corpor.
cœlestib.
non af-
scribenda
mira ma-
gica.
Quomo-
do collo-
quuntur
Demones
& Magi.

Mira Ma-
gica no*n*
sunt af-
scribenda
virtuti
humani
intel-
le-
ctu*m*.

aliqui homines, qui conceptione intellectus sui possint virtute propriares naturales transmutare, erunt alterius speciei ab aliis hominibus, & dicentur aquiuocè homines cum eis, quod constat esse absurdum. Igitur impossibile est, quod virtute intellectus hominis, arte Magica vtentis, efficiantur operationes artis Magicæ.

*Non dif-
cimus
virtutem
faciendi,
sed solam
cognitio-
nem fa-
ciendi.*

Probatur etiam ista secunda pars, quia virtus agendi seu faciendi non adquiritur per disciplinam, sed solum cognitio faciendi. Videmus autem quod per disciplinam, aliqui homines pestiferi adquirunt, quod huiusmodi effectus Magicos efficiant. Non igitur est in eis virtus realis aliqua, per quam huiusmodi effectus Magicos efficiant, sed solum cognitio vel notitia in libris damnatis acquisita: igitur secunda pars propositionis vera.

TERTIA PROPOSITIO.

*Artifici ia-
lia Magi-
cæ non vir-
tutem ha-
bent ex
cello.*

Artificialia, quibus Magi vtuntur ad benevolentiam, odium, vindictam, seu secretorum notitiam, aut alios quoscunque effectus artis Magicæ, virtutem in se nullam habent ex celo nec aliunde. Probatio, quia figura secundum sui rationem abstracta ab omni materia sensibili, cum sit quoddam Mathematicum. Sed talia Mathematici nullius actionis naturalis possent esse principia, cum non sint activa nec passiva; igitur propositio vera.

*Imagines
seu figuræ
Magorum
non sunt
effectus
corporum
cœlestium.*

Item hominis figuræ vel imagines, quibus Magi vtuntur, non sunt effectus corporum cœlestium, sed potius hominis per artem illam operantis. Ergo opera artis Magicæ, que sunt cum hominibus artificialibus, non sunt effectus corporum cœlestium. Nec dici potest, quod

sicut corpora naturalia subduntur cœlestibus: ita & corpora artificialia. Et ideo sicut corpora naturalia sortiuntur quasdam virtutes occultas, continentes speciem (sicut quod Magnes attrahit ferrum) ita & corpora artificialia, sub certa constellazione fabricata, sortiuntur virtutem occultam à corporibus cœlestibus ad aliquos effectus producendos (quæ videtur potissima ratio Astronomorum) quia non videtur simile de ipsis & de aliis corporibus. Nam virtutes naturales corporum naturalium consequuntur formas naturales eorum, quas quidem formas sortiuntur ex impressione corporum superiorum: & ex eorundem corporum impressione sortiuntur quasdam virtutes actiua speciem continentis. Sed formæ corporum artificialium non sunt effectus corporum cœlestium, sed procedunt ex conceptione artificis, eas in materiam inducentis. Igitur ex impressione corporum superiorum nullam prorsus virtutem actiua, in quantum sunt artificialia, sortiuntur.

QUARTA PROPOSITIO.

Ex hac tertia propositione inferatur quarta. Quia sicut imago leonis sculpta in leonis neminem à passione renum vñquam liberauit: Nec Virgilij Magi musca ænea ab vrbe Neapoli veras muscas fugauit: sic nec per imaginem aliam, aut sculpturam, circulum, annulum, sigillum seu figuram immutantur hominum, aut brutorum corpora: immobilitantur vel fugantur animantia, nec reserantur ostia, patet propositio ex supra-dictis.

Et adhuc aliter probatur: quia vel talibus est impressa virtus vel forma à superiori agente, sicut luna illuminat terram.

*Taxantur
Astrone-
mi.*

*An ima-
go leo-
nis, sculp-
ta in
signo
leonis
curet re-
nes. An
Virgilij
mu-
sca
ænea ve-
ras mu-
scas abi-
gat.*

illuminatur à sole per lumen rece-
ptum. Vel hoc fit per solam motio-
nem superioris agentis, absque for-
ma aliqua seu virtute eis inhærente
ad agendum: sicut aqua maris fluit
& refluit per motionem corporis
cœlestis. Non primum quia cùm
operatio, quæ consequitur formam
impressam, communiter inueniatur
in omnibus individuis, quæ sunt
eiusdem speciei, sequeretur, quod
omnia artificialia eiusdem speciei
vel figuræ ingeniorum artificialium
similes & conformes haberent actio-
nes, quod falsum est. Nec secundum
dici potest; quia cùm operatio quæ
sequitur solam motionem superio-
ris agentis non semper conueniat
rebus motis, sicut non semper Ocea-
nus fluit & refluit, sequeretur, quod
huiusmodi artificialia non haberent
actiones nisi solùm durante con-
stellatione, sub qua sunt fabricata,
cuius contrarium asseritur ab ex-
pertis. Igitur propositio vera.

Q V I N T A P R O P O S I T I O.

An car-
mina in-
cantato-
rum ope-
rentur
aliquid.

I Ncantatores, carminum violentia
non inficiunt aut sanant homines,
nec incantationibus cogunt de la-
tebris exire serpentes, cùm verba
eorum Scripta seu prolata de se,
obseruata etiam constellatione, ta-
lia, aut eis similia nequaquam pos-
sint efficere. Probatur primò ratione,
quia ars non producit materiam in
qua operatur artifex: sed ea præsup-
posita superinducit formam. Verba
autem humana habent materiam,
sonos scilicet ab ore hominis sensi-
biliter prolatos. Significatione vero
quasi formam habent ab intellectu.
Vnde ad hoc datus est sermo secun-
dum Philosophum ut præstò sint no-
bis mutuae voluntatis indicia. Igi-
tur sicut artificialia in quantum hu-

iusmodi non habent efficaciam ad
determinatos effectus artis magicæ
producendos ex virtute corporum
cœlestium: ita pari ratione nec ver-
ba incantatorum quantumcunque
temporibus electis sint scripta, aut
ex intentione & desiderio animæ
rationalis formata.

Idem habetur 26. quest. 7. admo-
neant fideles, vbi habetur: quod ma-
gicæ artes incantationesque infir-
mitatibus hominum nihil possint
remedij conferre, sed hoc esse la-
queos antiqui hostis.

Nec quenquam mouere debet Quomo-
do intel-
ligendum
alpides
obturate
aures. S.
Augusti-
ni error.
glossa super illud Psalmi, Sicut as-
pidis surda obturantis aures suas. Aspis, inquit, ne vocem incantato-
ris audiat, vnam aurem ponit in terra, alteram claudit, ac si timeat, quod virtus verborum incantantis
ad se perueniat. Non enim facit Aspis
ex eo, quod verba incantantis intel-
ligebat (vt dicit August.) Sed quia in prolatione verborum sentit in se
quandam immutationem: quam
naturali instinctu refugens (sicut
omne animal naturaliter refugit
suum corruptiu[m]) claudit organa
sensus auditus, sicut & homo
contra aliquem terribilem sonum
apponit subito & quasi sine delibera-
tione manus suas ad aures, ne
audiat sonum illum. Prædicta au-
tem immutatio, quæ fit in corpore
serpentis ad verba incantatoris, non
fit virtute verborum. Qua autem
virtute fiat, dicetur in sequentibus.
Et sic patet quinta propositio.

S E X T A P R O P O S I T I O.

E Effectus mirabiles artis magi-
cae efficiuntur ab intellectu se-
parato, Magorum operationibus se-
immisce[n]te. Probatur primò, quia
magi in suis operationibus vtuntur
De intel-
lectu se-
parato,
Magorum
operationi-
bus se

A A a . . . qui

6 De artibus Magicis, &c.

immis-
cence.

An ani-
me sint
potiores
in iis qui
miracula
edunt.

Bonos
spiritus
non com-
municare
Magis.

Magorum
opera
ducunt
ad men-
dacia.

Boni spi-
ritus non
est, vt te
t. batae
minor,
h. ne a-
terior,
magi im-
perantur

quibusdam vocibus, significatis ad determinatos effectus producendos: quæ quidem voces nihil aliud sunt, quam quædam inuocationes adiuvationes, seu imperia quasi vniuers ad alterum colloquentis.

Vnde Aug. de civitate Dei dicit, quod Pophyrius velut dubitans querit: virum in diuinantibus, & quædam mira facientibus, animæ sint potiores quam in aliis. An aliqui spiritus extrinsecus veniant: Et potius venire eos extrinsecus arbitratur, spiritus autem separatus aut est bonus aut malus. Non potest autem dici, quod huiusmodi effectus, qui sunt per artem Magicam, sicut per bonos spiritus. Pristinò quia non est boni spiritus se familiarem exhibere sceleratis hominibus: aut præstare eis patrocinium in his quæ sunt contraria virtuti & veritati. Huiusmodi autem artibus magicis vtuntur frequenter homines scelerati, plerunque etiam homicidia & maleficia per eos procurant.

Nam secundum Isidorum *univ. lib. etymo.* vtentes prædictis artibus Malefici vocantur. Quare manifestum est, quod per spiritum bonum huiusmodi effectus artis magicæ nullo modo efficiuntur.

Præterea, spiritus boni est ducente quantum in se est ad veritatem: Sed in operibus Magorum multa plerumque sunt, quibus homines iudificantur, decipiuntur, & in errorem trahuntur. Igitur per bonum spiritum opera magica non efficiuntur.

Idem patet ex hoc, quia non est spiritus boni, vt si sit superior, minor, vel pari subdatur: aut si sit inferior, vt sibi à superiori supplicationem fieri patiatur. Sed Magi & Necromantici in suis operationibus

inuocant eos, quorum auxilio quibus vtuntur, suppliciter quasi superiores. Cùm autem venerint, imperant eis quasi inferioribus, vt patet per libros acres & sacros illius artis. Quare manifestum est, quod hominis effectus artis magicæ per bonos spiritus non efficiuntur. Relinquitur ergo, &c.

SEPTIMA PROPOSITIO.

Quod tales effectus artis magice sunt per malignos spiritus, quos nos Dæmones vocamus. Hoc expressè dicit Augu. 2. de Tri. Per Dæmones, inquit, magice artes possunt, quicquid possunt valere nec aliquid, nisi data desuper potestate. Datur autem vel ad fallendum fallaces, sicut Ægyptios: & in ipsos Magos data est, vt in eorum spirituum operatione viderentur admirandi, à quibus fuerant damnandi. Ex quo repellitur error gentilium, qui huiusmodi operationes Diis bonis attribuebant: Contra quos dicit August. lib. 8. Deus per semetipsum neminem decipit, sed per talem Angelum, qui pro sua voluntatis perueritate, vel ad vindictam peccatorum, vel ad exercitationem eorum, qui secundum Deum nascentur, ordinatur. Et idem 11. super Genes. ad literam. Quod enim, inquit putatur audire serpentes; vel intelligere verba Magorum, id est, incantatorum, vt eis incantantibus exilant plerunque de latebris, in illis vis Diaboli operatur. Et subdit *infro.* Gaudent enim Dæmones hanc potestatem sibi dari, vt ad incantationes hominum serpentes moueantur, vt quolibet modo fallant quo possunt.

Magica
ars datur
ad fallen-
dum fal-
laces.
Quomo-
do D'us
d' car'ur
decipere.

OCTAVA

OCTAVA PROPOSITIO.

De aspe-
& fasci-
nanciam.

Fascinatrices suo aspectu male-
uolo immutare possunt infantium
tenebram corpora, usque ad
grauem infirmitatem ea quandoque
alterare. Hanc propositionem probat
Aucenna: quia substantiis separatis
multo magis obedit materia corporal
ad productionem alicuius effe
ctus, quam qualitatibus actius &
passius in natura. Nam ad appre
hensionem substantiarum separata
rum fiunt multa in istis inferiori
bus praeter cursum corporum co
lestium, & aliorum naturalium
agentium.

Ex sola
imaginatione animæ, calescit aut
frigescit corpus.

Quod patet de anima, quæ si fue
rit fortis in sua apprehensione, im
mutat corpus proprium: sicut ex
sola imaginatione animæ corpus
calescit, ut patet in concupiscenti
bus & irascentibus, vel etiam frige
scit, sicut contingit in timentibus.
Incurrit etiam quandoque ex hac in
febre, aut aliquam aliam ægritu
dinem.

An anima
per se
proprium
corpus, &
aliorum
corpora
obedient.

Et per hunc modum dicit, quod si
anima coniuncta corpori fuerit de
purata à vitiis, & fuerit fortis in sua
apprehensione quod tunc obedit ei
non solidum corpus proprium, sed
etiam corpora aliorum. Hinc & se
cundum eum, quod aliqui sancti
viri operantur multa mira præter
solitum cursum naturæ, ita quæ ad
eorum apprehensionem sanatur
quandoque infirmus, vel aliquid
huiusmodi. Et consimiliter dicit,
quod si anima fuerit fœdata vitiis,
& habuerit fortis apprehensionem
in malitia, obedit ei materia corpo
ris alieni ad transmutationem, præ
cipue in illis, in quibus materia est
apta ad receptionem impressionum,
sicut contingit in infantibus propter

tenebram carnis, sicut cera mol
lis facilè recipit impressionem sigilli.
Et istam Aucennam causam fascina
tionis.

Nam ex forti apprehensione ve
tulatum obstinatarum in malitia,
mutatur corpus infantis ad infi
mitatem, vel ad aliquam passio
nem.

Sed ista ratio Aucennæ non va
let, nec in se nec in confirmatione per
exemplum quod adducit. In se qui
dem, quia secundum August. mate
ria corporalis non obedit Angelis,
nec multo minus animabus ad au
tum quantum ad corporalem trans
mutationem, sed soli Deo.

Quomo
do a spe
et fasci
nentur
co/pora
infantū.

Exemplum autem quod adducit
pro confirmatione non valet pro
pter duo. Primo quidem quoniam
ex sola apprehensione aut imagina
tione animæ coniuncta, non sequi
tur aliqua mutatio corporis nisi il
li apprehensioni fuerit adiuncta ali
qua affectio puta gaudij vel timoris,
concupiscentiæ aut iræ, aut alterius
passionis, per quas variatur motus
cordis & etiam spirituum proceden
tiū à corde, ex quibus quidem
spiritibus vel retractis ad cor per
passionem timoris, vel diffusis ad
membra per passionem gaudij, se
quitur alteratio aliqua in corde,
quæ potest esse causa infirmitatis, si
materia sit disposita.

Secundo, quia maior est colligen
tia animæ ad corpus suum, quam
ad corpora aliorum: & quia immu
tatio corporalis est per contactum,
magis est natum corpus proprium
transmutari ex apprehensione ani
mæ quam corpora aliorum.

Dicendum est igitur quod trans
mutatio corporis, quæ fit per fasci
nationem, non prouenit ex hoc
quod imaginatio vel apprehensio
vnus animæ immutet immediate
corpus

Quomo-
do oculi
pro peccau-
corpus
inficiant

corpus alterius hominis. Sed ex hoc quod mediante motu cordis & spirituum (vt dictum est) immutatur corpus proprium coniunctum, quæ quidem immutatio spirituum maximè inficit oculos. Oculi autem infecti inficiunt medium, medium autem infectum inficit corpus prospectum, si fiat facile immutabile. Sicut videamus, quod oculus menstruata inficit speculum, & præcipue si sit nouum, vt habetur in *L. de somno* & vi. Sic igitur ex forti apprehensione alicuius vetulæ in malitia indurata immutatur motus cordis & spirituum. Quæ quidem immutatio perueniens ad oculos inficit ipsos: Oculi autem infecti, inficiunt vicinum aërem, aër autem infectus inficit corpus infantis propter eius teneritatem: & ita ad malevolum aspectum veterarum inficitur modo prædicto infans & fascinatur, ita quod cibum euomat, & infirmitatem incurrat.

NONA PROPOSITIO.

Quomo-
do cor-
poral a
obedient
Dæmoni-
bus.

Sanira-
tem faci-
lē po-
tunt tur-
bare Dæ-
mones.

Tanta virtute Dæmones corporalibus rebus præsunt ut possint Deo permittente elementa commouere, mare concitare, montes & colles destruere, arbores herbæque dissecare, brutorum corpora atque hominum subintrare, vexationes, infirmitates & mortem ipsam procurare. Probatur propositio, quia corporalia obediunt Dæmonibus quoad motum localem, vt patet per August. 3. de *Trin.* Sed prædicta possunt fieri per transmutationem localem rerum corporalium. Patet de infirmitate & morte, de quibus minus videtur. Cùm enim sanitas consistat in conuenienti dispositione & adæquatione humorum, possunt Dæmones commuere humo-

res corporis & violenter exagitare, ad quod sequetur perturbatio sanitatis, dolor, infirmitas, aut corporalis vexatio, sicut de Saul rege vexato à Diabolo legitur 1. Reg. 16. Spiritus nequam exagitabit eum. Erat autem ista agitatio interior vehementer commotio. Patet etiam de stimulo carnis Paulo dato 2. ad Cor. 12. vbi dicit glossa Augustini, dolore quodam corporis traditur Apostolus vehementer exagitatus. Patet insuper *Luc.* 13. de muliere detenta in infirmitate annos decem & octo, à qua Dominus spiritum infirmatis eiecit.

Potest igitur Dæmon vexationes grauissimas causare, ad quas Deo permittente sequetur mors. Potest etiam Dæmon ab intrinseco violentias inferre, vt patet de septem viris Saræ, *Tob.* 3. quos Asmodæus interfecit. Et de Iob patientissimo, qui Satanæ potestatem in rebus secundis & corpore expertus, spiritu secundo edocitus ait, non est potestas super terram, quæ valeat ei comparari. Et sic patet veritas propositio.

Ex his infertur, quod Dæmon propria naturæ potestate interius & exterius potest homines variis illusionibus decipere. Probatio primæ partis, quia ea quæ ex motu locali aliquorum corporum causari possunt, naturali virtute Dæmonum subsunt, vt ex supradictis patet. Sed apparitiones imaginariae causantur interdum in nobis per operationem nature ex locali mutatione corporalium humorum & spirituum, vt dicit Philosophus in libro *de somno & vigilia*. Vbi respondit, causam apparitionis somniorum, dicens, quod cùm animal dormit, descendente plurimo sanguine ad principium sensituum, simul descendunt

Ergo
duobus
Dæmoni-
bus in
vix inau-
cen-
cedenti-
bus ve-
zatus est
ob.

De causa
sommij.

dunt in spiritu animali impressio-
nes relictæ ex sensibilium motioni-
bus , quæ in spiritibus sensualibus
conseruantur, & mouet principium
sensituum apprehensivum, ita quod
aliqua apparent , ac si tunc princi-
pium sensituum à rebus temporis
exterioribus immutaretur. Tanta
etiam potest esse motio horum spi-
rituum & humorum , quod non so-
lum dormientibus , ied etiam vigi-
lantibus huiusmodi apparitiones
sunt , sicut contingit in phreneticis,
arreptitiis , & vehementer studen-
tibus.

Igitur apparitiones imaginariæ
poterunt fieri in homine per Dæ-
mones , humores , & spiritus inte-
riores commouentes , ad quod se-
quitur varia ordinatio phantasmatu-
m , vt varias representationes fa-
ciant eis , quos decipere cupiunt. Et
quia tunc anima conuertitur ad
huiusmodi similitudines , sicut ad res
videtur homini , quod sit equus , op-
pressus onere. Quemadmodum vide-
batur patri ipsius Præstantij se fuisse
caballum & annonam cum aliis bestiis
portasse , vt recitat Aug. 18.
de cimi. Dei , & dicit ibi August.
quod ita inuentum est. Quod est in-
telligendum , quod patet de Præstan-
tio & alijs (quos ibi recitat August.
per Magas mulieres fuisse con-
uersos in iumenta onera portan-
tia , phantasticè solum fuisse con-
uersos in iumenta , sed portatio pri-
ma onerum fuit vera , non onerum
facta per homines , sed per Dæmo-
nes.

Sic etiam videtur aliquibus , quod
transferantur de loco ad locum ,
cum societate magna. Vnde quæ-
dam mulierculæ inferuientes Sathanæ ,
Dæmonum illusionibus sedu-
ctæ , credunt se , & profitentur no-
cturnis horis cum Diuina paganoru-

Vehemē-
ter stu-
dentes
habent
miras ap-
paricio-
nes &
imagina-
tiones.

De Præ-
stantio
conuerso
in iumen-
tu.

Præstigia-
Dæmonū
in noctur-
nis equi-
tationibus
mulie-
rum.

Mall. Malef. Tom. I:

Dea in magna mulierum multitudi-
ne equitare , & alia nefāda agere , pu-
ta paruulos à latere maritorū acci-
pere , assāre , & comedere , domos per
carminos seu fenestras intrare , &
habitantes variis modis inquietare:
Quæ omnia & consamilia aliquan-
do solūm phantasticè accidunt eis.

Vnde August. 7. *super Genes. ad
literam*. Illa , inquit , quæ feruntur
accidisse , vt quidam recordarentur ,
se in quorundam animalium cor-
poribus fuisse , aut falsa facta nar-
rantur , aut ludificationibus Dæ-
monum hoc in eorum animis fa-
ctum est. Si enim contingit , vt quis
in somnis fallaci memoria recor-
detur , se aliquid fuisse quod non
fuit , aut fecisse quod non egit , quid
mirum , si quodam de isto occul-
tóque iudicio finantur Dæmones
etiam in cordibus hominum vigi-
lantium tale aliquid posse.

Idem videtur sonare capitulum *De ima-
ginariis ambula-
tionibus muliercu-
lariis.*
illud 26. *quaest. 5. Episcopi*. vbi ha-
betur , quod mulierculæ illæ , quæ
dicunt se ductas ad loca remota ,
imaginariè tantum ducuntur. Et
est illa ambulatio in imaginatione
& non in gressu pedum.

Illud tamen decretum videtur red-
dere Maleficos audaciores ad intro-
ducendum alios in suam sectam , &
Indices Ecclesiæ ad inquirendum
de maleficiis remissiores & sic vide-
tur parare viam ad cultum idolo-
latriæ. Propter quod dicendum ,
quod decretum illud fuit sumptum
ex concilio quodam particulari : &
non ex aliquo quatuor conciliorum
generalium , & ideo non fulcitur
tanta auctoritate , sicut alia plurima
decreta. Videtur etiam leuitate qua-
dam fuisse factum : quod patet in
exemplo Ezechielis , quod adducit
ad probandum , quod deportatio
illarum mulierum fiat solūm in

B B b phan

*Decretum
26. q. 5.
Episcopi
infirmar-
tur.
Canones
taxantur,
quasi ma-
le alle-
gent san-
& am Scri-
pturam.*

phantasia, & non realiter: vbi sic habetur: Quis verò tam stultus & hebes sit, qui hac omnia, quæ in solo spiritu sunt, etiam in corpore accidere arbitretur, cùm Ezechiel Prophetæ visiones quæ Domini sunt, in spiritu non in corpore viderit: sicut ipse dicit, statim, inquit, fui in spiritu.

Quod si Ezechiel existens in Chaldea, sicut se fuisset in spiritu in Hierusalem, hoc non probat intentum, nisi adderetur, quod Ezechiel non potuit ibi esse præsens, nisi in spiritu & non in corpore quod falsum est. Nam & Abæuc è Iudaïs in Chaldeam confessum translatus est Daniel. 14.

salutatio
capituli
Episcopi.

Veruntamen pro reuerentia sacri voluminis dicendum, quod si capitulo illud Episcopi, intelligatur, deportationes & apparitiones illarum mulierum aliquando fore imaginarias solum, non negando, quin possint esse veræ & reales, & quin aliquando prædictum capitulum esse tanto volume dignum. Si verò intelligatur, tales deportationes non posse aliter quam imaginariè fieri, dictis sacræ scripturæ manifestè repugnat. Et quod subditur in illo capitulo, quod qui talia credit infidelis est, & pagano deterior, hoc intelligitur de his, qui credunt dinnos cultus Diana, aut Herodiadi debere exhiberi, sicut illæ mulieres credebant.

De veteris
correptis,
videnti-
bus ani-
mas pur-
gatorij.
De corre-
ptis non
sentienti-
bus igne.

Sed quibusdam veteris, quæ sic in rapto dicunt videre animas purgatorij, & plura alia, ut farta & res perditæ: quarum pedes protinus adusti non sentiunt ignem? Dicendum, quod Dæmon phantasma in imaginatione earum tantum intendit, ut extra nihil sentiant. Exemplum de habentibus morbum

eaducum, qui etiam adustionem non sentiunt in infirmitate sua, quia interioribus passionibus pressi extra non sentiunt ignem. Augustin. etiam de ciuitate Dei recitat de quodam, qui ad modicum alicuius gemitum, sed adeò ad interiora conuertere poterat, ut nec voces, nec puncturas; nec vellicantes sentiret, imò tanquam in defuncto nullus anhelitus sentiebatur.

Sed vnde est, quod foeminae in Maiori multitudine reperiuntur superstitione & Maleficæ, quam viri? Respondeo, quod triplici ratione. Primo, quia pronae sunt ad credendum. Eadem autem malam Dæmon principaliter querit, vnde *Ecclesiast.* 19. Qui citè credit, leuis est corde, & minorabitur. Secundo, quia à natura propter fluxibilitatem complexionis) facilioris sunt impressionis ad reuelationes capiendas per impressionem separatorum spirituum. Et Guillelmus Parisiensis dicit quod cùm complexione sua benè vtuntur, multum bonæ sunt: cùm verò malè, peiores sunt. Tertio, quia linguam lubricam habent, & ea quæ mala arte sciunt, comparibus foeminas vix celare possunt, sequè occultè cùm vites non habeant per maleficia vindicare querunt. Vnde *Ecclesiastici* 25. Commorati Leoni & Draconi plus placet, quam habitare cum muliere nequam.

Quo dæmo-
nes etiam
exterius
possunt
homines
deludere.

Ex supradictis patet prima pars propositionis, videlicet quæ Dæmones interius homines decipere & illudere possunt.

Secunda pars, scilicet, quod exterius possint illudere. Parec primò ratione organi sensus particularis exterioris, quod cùm materiale sit, potest per Dæmonem malè disponi; ita

ita ut videatur res aliter esse quam sit: quemadmodum febricitantibus propter indispositionem lingue, dulcia amara esse videntur. Ex parte vero obiecti, circum ponendo aliquid circa obiectum: sicut quando corpus album videtur, mediante vero rubicundo, illud album videtur rubicundum.

Potest etiam illudere, quadam agitatione, occultando quedam, & alia ostendendo: sicut socij Diomedis fuerunt subito subtracti, & ducti ad loca remotissima, & veræ aues insolite fuerunt ibi positæ quæ prope templum Diomedis multo tempore volauerunt: & sic illudebant hi, qui credebant socios Diomedis in aues conuersos.

*De sociis
Diomedis
in aues
versis
exemplū.*

Alio modo potest illudere, applicando res aliquas naturales, quarum virtus est, ut faciant apparere res aliter quam sint: sicut herba quedam accensa fumigans, quæ facit tristes apparere serpentes.

Potest etiam assumpto corpore illudere, sicut apparuit lactuca Moniali, ut refert Gregorius *primo libr. Dialogorum*. Et sic patet propositio, quod Dæmones variis illusionibus possunt homines illudere.

VI sis mirabilibus effectibus Magicæ artis, & magna Dæmonis potentia, paucis videre restat: Cur ad vota Necromanticorum, Hydromanticorum, Chiromanticorum, Augurum, Aruspicum, Fasciniorum, Pythonicorum, aliorumque Maleficorum, sua scientia extensissima, ac potestate quam maxima paratus assistat; Dicendum breuiter, quod hoc prouenit quia Dæmones inuident saluti hominum, & ideo proni sunt ad

nutriendum & detrahendum eos in errorem. Propter quod, secundum quod vident vnumquemque circa diuersa curiosè & suspiciose aliquid obseruantem ingerunt se sponte obseruationi eorum.

Dæmones
alunt cu-
riostates.
& super-
stitiones.

Secunda ratio, quia homines in signum subiectionis & reuerentiae Deo vero sacrificia offerunt, hymnos canunt, inuocationes, prostrationes, & alia huiusmodi ad cultum latræ pertinentia faciunt. Idcirco Dæmones, quorum superbia ascedit, semper appetunt quam maximè huiusmodi reuerentiae signa sibi ab hominibus exhiberi: & ideo operationibus talia sibi exhibentium libertissimè se immiscent.

Cæco de-
monum
superbia
ascendit.

Notandum secundò quod inuocare ex parte inuocantis duo importat. Primum est, inuocantem credere alicuius rei, vtpote, scientiæ, potentia, pecuniæ, seu rei alterius se pati inopiam & defectum. Alterum est credere illum defectum non fore sibi immobiliter affixum, quin valeat per aliquem liberari, quod inuocans desiderat.

*De invo-
catione
Dæmonū
in adiu-
torium.*

Ex parte inuocati importat alia duo. Primum est, credere in ipso inuocato esse potentiam ad liberandum inuocantem à tali defectu. *Ad Rom. 10. Quomodo inuocabunt eum in quem non crediderunt?* Alterum est credere, quod ille qui inuocatur, à tali adiutorio conferendo, si conferre voluerit, nullus poterit impedire. Vel saltem est amicus & familiaris illius, quem nullus potest impedire.

Ex parte finis inuocationis importat duo. Primum, quod credit inuocatum humiliationibus & obsecrationibus ad præstandum, patrocinium inclinari. Alterum, quod

inuocans talia facit, vt ab inuocato iuuetur. His notatis ponuntur quædam conclusiones.

PRIMA CONCLUSIO.

Si Dæmon inuocetur, siue tacitè siue expressè, cùm sacrificio & adoratione, si credit ipse inuocans, Dæmonem fortè Deum, à quo petit auxilium talis inuocans hæreticus est. Patet, quia credere Dæmonem fore omnium creatorem, hæresis est. Ergo Dæmonem inuocans, & hoc credens, hæreticus est. Consequentia patet, antecedens fit eidens quia obuiat primo articulo fidei, & variis passibus sacri Canonis, vbi habetur, Dæmonem initium habuisse, deliquisse, & in malo obstinatum remansisse, quæ de omnium creatore nefas est dicere.

Dæmo-
nem ado-
rautes
credunt
cum ami-
cum Deo.

SECVNDA CONCLUSIO.

IN uocans quouskammodo Dæmonem, non credens eum esse Deum sed Dei amicum & clarum, & ideo ipsum inuocat, vt cum Deo, quod petit sibi obtineat, talis inuocans Hæreticus est. Patet, quia credere Dæmonem non esse in culpa obstinatum, hæresis est, ergo credere, ipsum fore Deo charum & amicum, hæreticum est. Consequentia claret, & antecedens patet: quia in multis passibus sacrae Scripturæ habet, quod Diabolus est obstinatus. Ut patet Apocalypses 2. & 13. Et extra, de summa Trinitate & fide Catholica c. 1.

TERTIA CONCLUSIO.

IN uocans Dæmonem, & non credens ipsum esse Deum aut Dei amicum, imò in malo obstinatum, credat tamen ipsum inuocare non

esse peccatum, aut faltem non graue peccatum, hæreticus est. Patet, quia in multis sacræ scripturæ locis habetur, quod inuocare, consulere, vel aliquid ab eis expetere, graue peccatum est. Vnde Denter. 20. Anima, quæ declinauerit ad Magos & Ariosos, interficiam illam, de medio populi mei. Item quia in omni inuocatione Dæmonis fit pactum cum eo. Qui cùm verum aliquando dicit, hoc facit, vt assuefaciat ad hoc vt ei credatur.

QVARTA CONCLUSIO.

IN uocans Dæmonem tacitè vel expressè, non credens ipsum fore Deum nec Dei amicum, sed potius in malo obstinatum, & quod inuocando grauiter peccat. Sed hoc facit, vt quod optat à Dæmone obtineat, talis in re hæreticus non est, licet pro hæretico sit habendus. Probatur prima pars, quia talis non discedit corde à fide. Igitur hæreticus non est. Secunda pars patet, quia Ecclesia iudicat de interioribus per exteriora.

QVINTA CONCLUSIO.

PETENS à Dæmone inuocato, ea quæ excedunt Dæmonis potentiam inuocans tamen, credit Dæmonem ista posse: puta mortuum suscitare (vt Saul videbatur credere posse Pythonissam facere) talis inuocans, sic petens & credens hæreticus est. Patet quia qui credit alium à Deo à se posse facere, quæ pertinent præcisè ad diuinum posse, hæresis est. Quia tunc alius à Deo non foret, sed Deus ipse foret: ergo hoc à Dæmone petens, & sic credens, hæreticus est. Antecedens & consequentia ex se patent.

SEXTA

Diabolus aliquando dicit verum ut falsum obtineat. Quidam pro hæreticis sunt habendi, et si tales in re non sint.

Petens à Dæmone ipsius po-tentiam exceden-tia hæreticus est.

SEXTA CONCLUSIO.

PEtens à Dēmone ea quę sunt contra humani arbitrij libertatem, vt quod cogat mulierem ad consuetudinem libidinosi hominis voluntati, vel ad aliquid, super quo habet dominium sui actus faciendi, & credat inuocans Dēmonem ista posse, hēreticus est. Patet. Nam credere liberum arbitrium hominis à Dēmone posse cogi, est hēresis: quia directè obuiat dictis sacrę Scripturę. Dicitur enim *Ecclesiastici* 15. Deus ab initio constituit hominem, & reliquit eum in manu consilij sui, Et *Genesis decimo*: Sub te erit appetitus tuus, & tu dominaberis illi. Et ad *Rom. 8*. Scio quod neque Angeli, neque principatus, neque potestates poterunt me separare à Charitate.

Demon
liberum
arbitrium
hominis
cogere
non po-
test.

Pharaonis qui impediri à dño cini-
fes facere non potuerunt. *Exod. 8*.

OCTAVA CONCLUSIO.

INuocans Dēmonem, & petens ea quę excedunt Dēmonis naturalem scientiam, vtpote, futura, quę non habent causas determinatas in natura, sed dependent à Dei, vel hominis voluntate, vt quis bella geret, quis auatitę inseruiet, quis gladio aut veneno peribit, quis damnabitur, aut quando extremi iudicij dies erit: talia petens & credens Dēmonem ista scire, hēreticus est. Patet, quia scire prædicta futura, est solius Dei, *Psal. 41*. Annunciate quę ventura sunt in futurum, & sciemus, quia Dij estis vos. Et *Act. 1*. Non est vestrum nosse tempora, vel momenta, quę pater posuit in potestate.

Exceden-
tia natu-
ralem Dē-
monum
sciētiām.

Ex hoc patet error Genethliacorum, qui ex die nativitatis fortunam hominis, ac successum, etiam in singulis actibus prænunciare se posse iactant: quos irridens. Iuernalis ait: Si prurit fructus ocelli Angelus, inspecta genesi collyria poscit. Nec obstat, si Astrologi de talibus s̄epius vera prædicunt, quia vt plurimū homines passiones partis sensitię sequuntur, secundūm quam astris subiicientur. Patet etiam error diuinantium per somnia futuros hominum euentus, à libero arbitrio dependentes.

Gene.
thlia-
co-
rū error.

Secundū
passionię
partis
sen-
tię
hominis
astris su-
biiciuntur.

Est tamen hīc sciendum. Quod quedam sunt causę futurorum euentuum: vt quando ex his quę somnians vidit, mouetur postea in vigiliam ad aliquid agendum aut visitandum, vt recitat Galenus de quodam Græco, qui somniauit, quod si minueretur inter duos digitos, sa-

De som-
niis quę
sunt cau-
se futu-
rorum
euentuum

naretur : qui cum euigilasset , fecit minui & sanatus est.

Alia sunt somnia, quæ solùm sunt figura futurorum euentuum, & non causa, vt sunt illa, quæ habent causam conuenientem eis , & futuris euentibus sive illa causa fuerit corporalis, sive spiritualis. Corporalis quidem, vt quando ex impressione cœlestium corporum, & etiam aëris circumstantiis immutatur corpus & imaginatio dormientis. Sic dormienti apparent aliquæ visiones , conformes dispositioni corporum cœlestium & clementorum : prout sunt causæ aliquorum euentuum futurorum sicut quando disponuntur elementa ad serenitatem , vel pluviā , aut aliqua huiusmodi apparent dormienti aliquæ phantasie, conformes illi dispositioni. Vnde & bruta animalia percipiunt frequenter futuros temporum euentus serenitatis & pluviæ ex circumstantiis aëris immutatione. Et ita dicit Philosophus oīlauo Ph. sicorum quod è continente nos , sunt multæ mutationes in nobis.

*Canta
somnia
rum, Deus
vel Dia-
bolus.*

Spiritualis autem causa somnij est quandoque Deus , quandoque Diabolus. Deus quidem , vt quando ministerio Angelorum reuelat in somniis aliqua futura , quorum ipse est futurus causa , secundum illud Num. 12. Si fuerit inter vos Prophetæ Domini , in visione apparebo ei vel per somnum loquar ad eum. Diabolus autem , vt quando ad deceptionem hominum disponendo interioris phantasmata, facit apparere aliqua futura, quæ est facturus.

*De som-
niis quæ
sunt mo-
tus simu-
lachro-
rum.*

Alia sunt , omnia , quæ nec sunt causæ futurorum euentuum , nec signa, sed sunt solùm motus simulachrorum: sicut sunt omnia illa somnia , quæ causantur in dormiente ex

aliqua causa interiori : quæ duplex est, animalis. & corporalis. Animalis quidem, vt quando occurunt homini dormienti phantasmata conuenientia eis, circa quæ eius cogitatio vel locutio fuit in vigilia immorata. Vnde homines solliciti & cogitatiui circa aliqua, frequenter somniant de illis. Ideò dicit Macrobius super somnio Scipionis : Sæpè fit, vt cogitationes sermonesque nostri apparet aliiquid in somno tale , quale vigilans sæpiissimè solebat agitare vel loqui. Propter quod Claudian. dicit.

*Omnia quæ sensu voluntur vota
diurno.*

Pectora sopiso reddit amicitia.

*Quis Venator defessa thoro cum
membra reponit;*

*Mens tamen ad sylvas , & sua
lustra redit.*

Corporalis autem , sicut quandoque ex aliqua interiori dispositione corporis formatur aliquis motus in phantasia dormientis, conueniens illi corporali dispositioni sicut homini ; qui abundat in frigidis humoribus : occurrit in somno phantastico , quod sit in niue vel in aqua. Propter quod Medici dicunt: intendendum esse somniis ad cognoscendum interiores hominis dispositiones.

Ad hunc etiam modum reducuntur omnia somnia sequentia complexionis hominum. Sicut Cholerici somniant ignea & agilia : vnde somniant frequenter se volare, comburi. Phlegmatici somniant nigra aquatica vt quod sint in aqua vel niue. Et Melancholici somniant nigra & disolorata : Sanguinei verò lœta.

Ad hunc etiam modum reducuntur omnia somnia , quæ sequuntur naturas

Frigide
naturæ
somnia
sunt de
aquis.

Cholerici
somnia
igneæ.
Cibus va-
riat som-
nia. Af-
fæc-
tiones
formant
somnia.

naturas ciborum. Nam quod complexio facit per naturam, hoc sibi faciunt per accidens.

Ad hunc etiam modum reducuntur omnia somnia, quæ sequuntur appetitum hominis & affectionem, sicut avarus somniat de auro & argento, famelicus de cibo, studiosus de lectione & disputationibus & sic de aliis.

Ad hunc etiam modum reducuntur omnia sequentia naturas & conditiones infirmitatum. Tales tamen causæ somniorum, non sunt causæ futurorum eventuum sicut primæ. Vnde huiusmodi somnia per accidens se habent ad futuros eventus, & si quandoque simul concurrant, hoc erit casuale & fortuitum.

Si quis ergo vtatur somniis ad præcognoscenda futura, secundum quod somnia procedunt ex elevatione diuina, vel ex causa naturali intrinseca, quantum potest virtus talis se extendere, non erit Diuinatio illicita. Si autem huiusmodi Diuinatio causetur à Dæmonie, cum quo pacta habentur expressa (cum ad hoc inuocatur) vel tacita, tunc erit illicita & superstitionis.

Sed quidam de Magis, Geomanticis, Hydromanticis, Pythomanticis, & aliis Diuinatoribus consumilibus, qui ex protractionibus punctorum factis sine deliberatione, & ex projectione plumbi liquefacti in aqua, aut ex aliis huiusmodi vanitatibus futura prænunciare videntur. Dicendum, quod prænunciationes quæ sunt ex talibus signis, originem habent à Dæmonie, qui se immiscet descriptionibus punctorum, & aliis superstitionis obseruantis, & eius operatione disponuntur prædicti motus præter deliberationem existentes, secundum quod congruit dispositioni futurorum enentium,

eorum quidem quos naturaliter ipse cognoscit.

NONA CONCLUSIO.

Si petantur à Dæmonie prouinciari certitudinaliter futura, quæ habent causas determinatas in natura non de necessitate producentes, sed ut in pluribus & frequenter, ut prædicere, si pluiae, siccitates aut sterilitates erunt & credat inuocans Dæmonem scire ista certitudinaliter euenire, talis haereticus est. Patet, quia talis certitudinalem huiusmodi futurorum cognitionem, quæ pertinet soli Deo, credi pertinere etiam creaturæ, & per consequens creaturam fore Deum, ergo sic credens haereticus est.

DECIMA CONCLUSIO.

Si petantur à Dæmonie reuelari præterita, vel praesentia nobis abscondita, Dæmoni autem manifesta, & credat inuocans, talia per Dæmonem reuelata infallibiliter ita esse, sic credens haereticus est. Patet, quia credere Dæmonem non fore mendacij patrem, & verum semper esse eius sermonem, vel reuelationem, haeresis est, quia repugnat sacrae Scripturæ. Vnde Iohann. 8. habetur. Ille homicida erat ab initio & in veritate non stetit, cum loquitur mendacium ex propriis loquitur, quia mendax est.

Vnde Chrysost. super Matth. super illo verbo quod dixit Iesu Dæmoni: obmutelce. Salutiferum, inquit, nobis dogma datur, ne credamus Dæmonibus quamcunque denunciet Veritatem. Et quia Magi, Malefici incantatores, & Dæmonum incantatores talia multa de Dæmonis potentia & scientia pertinaciter credunt.

De iis, qui
diuinant
per fidia
pictaque
puncta &
plumbum
liquefacta
& ceterum.

Qui per
à Dæmo-
ne ut sibi
reuelat
futura,
credit
Diabo-
lum esse
mendacii
patrem.

credunt; meritò tales à Christi fideibus tanquam Hæreticis sunt euitandi.

EX supradictis infero, quòd artes Magicæ, quæ inuocationes Dæmonum & pācta cum eis consulunt, meritò omni iure sunt prohibitæ: quia malæ & perturbatiæ omni politiæ. Cuius oppositum tenuit præclaræ intelligentiæ vir Magister & Dominus nouissimè Vespetiatus in simili actu dicens, quòd studium Magicarum artium valet ad salutem fidelium. Et quia probatio corollarij mei est sui dicti confutatio.

Contra, Magistri quædam, qui defendebat Magicas artes ad salutem conduce-re fideliū.

Probatur primò quòd Iure naturali hæ artes sunt prohibitæ & malæ: quia nocere innocentι, Iure naturæ est vetitum. Sed Malefici Magicis artibus plerumque nocent innocentibus, vt patet de fascinariis, & aliis Maleficiis. Ergo iure naturæ tales artes sunt prohibitæ. Quòd Iure diuino patet Exodi. 12. Maleficos non patieris vivere. Et *Levi.* 20. Vir, siue mulier, in quibus Pythonicus, vel spiritus diuinationis fuerit, morte moriantur, lapidibus obruent eos: sanguis eorum sit super eos. Vnde propter hoc peccatum Ochozias infirmus mortuus est 4. *Regum* 1. & Saul. 1. *Parali.* 10.

Pœna
Magorum
statuta in
Iure Ca-
nonice.

Quòd iure Canonico sint prohibitæ, patet, quia Diuinatoriis & Maleficiis occultis imponitur pœnitentia 14. dierum, extra de Sortilegiis cap. 1. Si notorij sint, Eucharist. negatur. *de consec. d.* 2. *pro dilectione.* Si sit clericus deponendus est, & in monasterium retrudendum. 26. q. 5. *Si quis Episcopus.*

Vbi sic habetur: Si quis Episcopus est, aut presbyter, aut Diaconus, vel quilibet de ordine clericis

rum, Aruspices, aut incantatores, aut ariolos, aut certè augures, vel sacrilegos, vel qui profitentur artem Magicam, aut aliquo eorum similia exercentes consuluisse fuerit deprehensus ab honore dignitatis suæ suspensus, monasterij curam excipiat vbi pœnitentiæ perpetuæ deditus, scelus admissum sacrilegij soluat.

Si laicus excommunicationem incurrit. 26. *quest. 5.* Si quis ariolos. Tales etiam infames sunt, & qui ad eos concurrunt, vnde nec ad accusationem debent admitti. 2. *questio. 8.* quisquis.

Quòd Iure Ciuili prohibeantur patet, quia infectatores earum habent mortis supplicio subiacere. C. de maleficiis. l. nemo culpa. & l. multi. vbi sic habetur: Multi magicis artibus vsi, elementa turbare, vi-tas infantium labefactare non dubitant, & manibus accitis audent ventilare, vt quisque suos conficiat malis artibus inimicos. Hos quando naturæ peregrini sunt, feralis pestis absorbit. Et legibüs duodecim tabularum pœnae grauissimæ Maleficæ sunt impositæ: patet per Tullium libro de legibus.

Poëtae etiam sentiunt has artes esse vitandas. Vnde Virgilius 4. *Aeneidos*, vbi Dido sororem sic al-loquitur:

*Testor chara Deos & te germana
tuumque.*

Dulce caput.

Magicas inuitam accingier artes.

Nec valet dicere, vt videtur, quòd notitia istarum artium in se sit bona & utilis, quanquam usus earum sit perniciosus, quoniam 26. q. 2. habetur, quòd Christiana pietas con-demnat Mathematicas, etiam si ullum sacrificium vel ullæ preces

Clericus
diuinator
vel Magus
in Mona-
sterium
detrudi-
tur, ac in
perpetuū
caerem.

Pœna
constitu-
ta Magis
tæ à Iure ci-
uili.

Poëtarum
testimo-
nia con-
tra ex-
erandam
Magiam.

ces ad aliquem spiritum dirigantur.

Si autem dicatur quodd studium istarum artium sit licitum ad eas confutandum & reprobandum. Hoc non placet, (saluo meliori iudicio) primò, quia per hoc retardarentur homines à studio utilium artium. Secundò, quia cùm homines naturaliter scire desiderant, & ea magis quæ admirationem secum ferre videntur, vix esse non posset, quin imbuti his perniciiosis artibus, experientio scire cupiant, mira illa quæ per eas fieri posse pollicentur. Et sic patet confutatio sui dicti.

In Hispania quondam non tolerabatur artes Magicae. Per marmoream statuam satan pascitur in Hispania cum magis.

Ex quibus simul cum optima illius regni politia infero, quod nec apud Toletum, nec apud Salmanticam, aut quamlibet aliam Hesperiæ partem hac tempestate Magicæ artes tolerantur.

Sed est sciendum, quod iam olim apud Salmanticam urbem, Idolum marmoreum in profundissima cauea positum celebrabatur, cui Dæmon assistebat, instruens in huiusmodi artibus eos, qui sibi certis pactis & inuocationibus subiictere volebant, qui post tractum temporis in quibusdam affectibus admirabiles apparebant. Verumtamen non modò à diebus multis, verùm & ab annis antiquissimis cauea illa obstruta est, & desuper Ecclesia fabricata. Idolum verò prædictum ante Ecclesiam, in via publica à pertransiuntibus conculcatur, adeò vt vix sculpturæ vestigium appareat. Et sic patet corollarium.

ET quia ea, quibus Magicæ artes acris sunt improbatæ ex Christi doctrina sunt accepta, infero finaliter, quod Christi doctrina fideles omnes à Magorum Maleficiis purgantur. Quod est corollarium

Mall. Mag. Tom. I.

responsuum ad quæstionem per sacræ legis Doctorem mihi propostam. Cui, atque vobis diuinarum literarum in terris arbitris dicta mea submitto corrigenda.

TRACTATVS V T I L I S

ET NECESSARIVS PER
VIAM DIALOGI, DE
Pythonicis mulieribus.

Prefatio ad Illustrissimum Principem,
Dominum Sigismundum Archidu-
cem Austria, Stiria, Carinthia, &c.
De Pythonicis mulieribus per Ulri-
cum Molitoris de Constantia studij
Papiensis Decretorum, & Curia Con-
stantiensis causarum Patronum, ad
honorem eiusdem Principis ac subdi-
cta Celsitudinis emendatione scriptus.

Xcellentissime Princeps &
Domine, Domine Archidux colentissime, humilis
Ulricus Molitoris de Con-
stantia Doctor, tuæ Celsitudini sese
in obsequium offert.

Cum superioribus annis pestis
quarundam incantaticum mulie-
rum terræ tuæ Excellentia inuasisse
diceretur. Itaque cùm nouellæ tuo
sub imperio mulieres de huiusmodi
hæresi suspectæ, captæ forent, apud-
que torturam interrogatæ, varia res-
ponderent, vnde tuis consulibus va-
ria ea de re inter se opinantibus, uno
quippe in illam, altero in aliam par-
tem declinante, tandem apud tuam
Clementiam mei memoria incidit.
Itaque pro infinita tua auiditate ve-
ritatem cognoscendi, per tuæ dignationis consules demandatum suscep-
pi, vt quid ego in ea re sentirem, id
Cc tuæ

De Pythonicis mulieribus.

tua excellentiae stylo officioso designare non omittit.

Verum quamvis istud laboriosum & periculosum sit; laboriosum quidem mihi in aliis occupato, & vietum querere curanti. Periculosum autem, propter inuidos & detractores, qui cuncta, quae nequeunt imitari, non tamen cessant calumniari: & quia ipsi sua inertia experiri non poterunt venenosio dente veluti greges hircus lacerare non omittent.

Quamvis insuper ista materia præclaros etiam doctores in dubium aduocauerit: tamen dignum existimauit, quia pro tua excellentia corpusculi mei membra tuis obsequiis obtines deuincta, eius etiam si quæ sunt animi vires possideat, ut dum exterioris hominis partes fese ad tua deuouent obsequia, debilis quoque & rudis intellectus meus ad tuae Celsitudinis gloriam nondormiret.

Opus itaque præsens sub tua tuorumque sapientissimorum consulum correctione præsertim clarissimi viri Conradi Sturkeli vtriusque Iuris Doctoris, ac tuae præcellentiae maximi Secretarij cuius quippe correctioni hunc Tractatum specialius submisi. Quoniam eundem priscis temporibus in præceptorem, & Magistri loco habui. Eloquentiae etiam emolumenta, iurisque sententias suxi, hodiéque fugere desiderarem. Et sic aggressus sum.

Etenim cùm apud priscos oratores Dialogus plerumque aliquid iucundioris delectationis afferri existimatum sit, idcirco præsenti in statu per viam Dialogi, immo Trilogi, ut procederem decreui. Verum quia multi ea de re disputatione digna cum prouido & præstanti viro Conrado Eschak huius inclytæ ciuitatis Constantiensis plurimum annorum prætore & magistratum ge-

Conrad.
Sturkel
I.V.D.

Tilogus.

Conrado
Eschak.

rante, viro vtique spectato & facundia florente, recensui: qui tanquam prætor huiusmodi mulierum confessiones didicit. Itaque ipsum præsentem Dialogum sub tuo excellentissimo, ipsiusque Conradi, & med. nominibus expedire arbitratus sum. Idcirco sub benignitatis venia ad materiam accedens quasdam quæstiones pro clavi huius materiæ discussiendas præmisi.

C A P V T . I.

Exorditur itaque clementissimus Archidux Sigismundus Austria.

SIGISM. Fidelis nobisque dilecte Doctor Ulricæ, quoniam singulari fauore ob tua in nos merita te prosequitur: idcirco præsenti de materia tecum præ cæteris disputare decreuimus.

VLRIC. Illustrissime Princeps, quamvis gratum sit ut pro tua in me dignum inter disputandum fore iudiaueris, attamen ecce adest Conradus Schak, Prætor meæ ciuitatis, vir vtique ingenio præstans, in conuersationeque argutus consodalis meus. Placeat igitur eius industriam hac in re prius experiri.

SIGISM. Placeat, nam & eundem consilio maturum, conuersationeque facetum noui. Idcirco quia nobis sermo de incantaticum maleficiis habendus erit querendum primùm duxi. Vtrum de facto incantatrices possint prouocare tonitrua & grandines?

CONRAD. Quamvis in huiusmodi difficultate, quæ etiam doctissimos viros pro discussione terrere solet me insciū putem, iuxta verbum Socratis, qui solitus fuit dicere, se hoc solum scire quod nesciret,

Caput Primum.

19

ciret, attamen ne videar clementis
Principis monitis non acquiescere,
loquar pauca, ut initium demoueri maiora.

S I G I S M. Dic igitur.

C O N R A D. Apud Philosophum tritum est sermone prouerbium, ut fama quam omnes famant non omnino perdatur. Fama autem communis est quod ipsae strigæ tonitrua & grandines fecerint, magnaque damna segetibus & hominibus intulerint. Ex confessione quoque eorum in tortura facta, se talia fecisse, & modum faciendi tradidisse compertum est.

S I G I S M. At ego nudæ famæ non intendo. Facilè enim dictum sequitur vulgus, nec confessione tortuali satiabor, cum metu tormentorum quis inducitur quandoque ad confitendum id quod in rerum natura non est. Verùm ea quæ oculis non conspeximus, auctoritate vel concludenti ratione percipere desideramus. Nam tecta, disputatio auctoritate & ratione concluditur.

V L R I C. Profectò experientia in dicendis causis contemptibilis non est, cum experientia dicatur esse rerum Magistra, ut dicitur in e. vbi periculum, de elest. lib. 5. unde tritum est apud populares prouerbium. *Experio crede Roberto.*

S I G I S M. Ad ostendendum igitur, quod Maleficæ mulieres nihil sciant, me istud monet videlicet. Nam si talia istæ maledictæ mulieres scirent, & efficere possent, non esset opus Principibus, temporibus belli clientulos militésque conducere qui in terras hostium irruerent, agrósque deuastarent, incendiis domos & villas concremarent. Verùm satis esset talem mulierem Pythonicam aduocare, eidemque saluum conductum addicere, & hortari, quatenus super

hostium terras talis maledictæ mulier grandines, fulmina & tempestates prouocaret, ut sic hostium terram periclitari moliretur. Etenim quia videmus, quod ipsæ talia facere non possunt, etiam si vellent, ad faciendumque etiamsi à Principibus (quod tamen absit) inducerentur. Vnde inferendum censeo ipsa talia facere non posse.

Præterea, ex fide habemus, solum Deum stellarum & elementorum esse gubernatorem, qui legem pati sydera iubet, & qui iuxta Boëtium in libro de consolatione, perpetua mundum ratione gubernat, stabilisque manens dat cuncta moueri. Quomodo igitur mulieres lamiæ adiutorio, dæmonum illum summum motorem, qui certa ratione cuncta gubernat, in huiusmodi suo motu impedire, & in alium motum dirigere possent.

C O N R. Ponderanda quidem est magni Principis ratio, sed non minus ponderandum est illud quod *E xod. c. 7.* dicitur. Nam quamuis Moyses ante faciem Pharaonis regis Ægypti multa signa & prodigia fecisset: nihilominus Malefici similiter effecerunt, qui incantationibus suis aquam in sanguinē verterunt, & ranas super terram produxerunt. Ecce igitur ex sacra Scriptura veteris Testamenti claret, quod Malefici adiutorio Dæmonum aquas turbarunt, quia eas in sanguinem verterunt: & agros prædiisque ranis confuderunt.

Item lib. *Iob ca. 1.* legitur, quod Diabolo procurantे ventus vehementis irruit à regione deserti: & concusit quatuor angulos domus, quæ corruēs oppressit liberos Iob, & mortui sunt. Ecce, quod Diabolus, potestate sua aërem prouocauit, puerosque opprescit. Dicitur etiam eodem libro, Diabolum fulmina ignis pro-

Absit, ut
princeps
vtatur
opera Sa-
garum,

Lamias
& Magos
prodigia
facere
posse, pro-
batur ex
Scriptura.

Fama
quam om-
nes famat
non vana
habenda.

Recta dis-
putatio
auctorita-
te & ra-
tione con-
cludatur.

Si Magæ
inimicæ
pro libi-
tu dam-
num da-
re possent
non opus
habere-
mus mili-
tibus.

De Pythonicis mulieribus.

Angeli
tenentes
Ventos
interpre-
tantur
Diaboli.

uocasse. Dicit enim textus: Ignis Dei cecidit de cœlo, & vaccas, oves, puerosque consumpsit.

Item Ioan. Apoca. cap. 7. ait: Post hæc vidi quatuor Angelos stantes super quatuor angulos terræ, tenentes quatuor ventos terræ ne flarent super terram, neque mare, neque in ullam arborem: vidi alterum Angelum ascendentem ab ortu Solis habentem signum Dei, vidi, & clamauit voce magna quatuor Angelis, quibus datum est nocere terræ & mari, dicens: Nolite nocere terræ neque mari, neque arboribus, quoisque signemus seruos Dei in frontibus.

SIG. Doctor, qui sunt illi quatuor Angeli, quibus Joannes ait esse datum, vt possint nocere terræ.

VLR. Sunt Diaboli.

SIG. Appellaturne diabolus Angelus?

VLR. Ita. Nam Diabolus ibidem, & etiam alibi saepius Angelus dicitur: quia etiam missus à Deo, ut ibidem dicit glossa ordinaria.

SIG. Fortè Joannes hoc in spiritu vidit, dans nobis suæ visionis exépla.

CONR. Dignissime Princeps non opus est exemplis, dum res ante oculos existit, ut audisti à Malefiscis coram Pharaone, & à gestis Iob: Si igitur hæc facta fuissent leguntur, igitur & iam fieri posse quis dubitat?

VLRIC. De illo passu in fine & post clarius loquemur.

C A P V T I I.

Vtrum Incantatrices possint adiutorio Diaboli hominibus & infantibus nocere, ac morbos eisdem inferre, eosque debilitare.

SIGIS. Quia de corruptione & turbatione elementorum nobis ser-

mo est, non incompetenter quærendum duximus. Si etiam incantatrices homini, & maximè infantibus morbos inferre, & adiutorio Dæmonum eiusdem nocere possunt, & eos debilitare.

CONR. Audiui à plerisque mulieribus, quomodo pueris in cunabulis iacentibus varia ægritudines acciderunt, nunc quippe illi puero nasus apparuit curvatus: nūc alteri oculus erutus, quodque maledictæ mulieres quandoque comprehensæ, asseruerunt, in torturæ recognoverunt, ob inuidiam parentum se talia pueris auxilio Dæmonis irrogasse.

SIG. Audisti quod confessionibus talibus per metum extortis non saturabor: quid igitur aliud rationis seu auctoritatis in medium adducis?

CONRAD. Iam superius pro auctoritate in libro primo Iob cognovimus, quod Diabolus filios eiusdem ventum prouocando inuasit & mortui sunt. Digneris utique audire. B. Aug. 21. li. de ciuit. Dei c. 18. dum ait: Prorsusque scriptum est, graue iugum filios Adam à die exitus de ventre matris eorum, usque in diem sepulturæ matrem omnium usque adeo impleri est necesse, ut ipsi paruuli per lauacrum regenerationis ab originali peccato quo solum tenebantur, vinculo iam soluti, multa patientes, nonnulli incursus spirituum malignorum pariantur. Ecce quod Augustinus sentit, pueros incursus Dæmonum pati. Item B. Hierony. ad Paulam de dormitione Blesillæ in epistola ait: Quid causæ est, ut saepè ibi noli & moli, ac vbera materna hac tenus à Dæmonio corrumpuntur. Ecce igitur sacra Scriptura & sanctorum patrum auctoritate ostensum esse, Diabolus potestatem quandoque habere corrumpendi pueros & infantes, usque nocendi.

SIG.

Sepulta
nomina-
tur mater
omnium.
Testimo-
nia patrū
de infan-
tibus à
Malefiscis
impositis.

SIG. Locuti modò sumus de infâribus, quid igitur in senibus & adultis?

CONRAD. Multos vidimus senes claudicantes & contractos, qui assuerunt, ex maleficio illarum maledictarum ipsis illud euenisce.

SIG. Quid autem sentit Scriptura?

CONR. In legenda sanctorum Simonis & Iudei legitur, quomodo coram rege Babyloniae Larochi & Arphaxat Malefici fuerunt constituti, qui ipsius regis oratores & rhetores mutos & claudos atque cæcos effecerunt, ac visum & gressum eisdem denuò reddiderunt. Ecce apertum testimonium, quod Malefici nocere possunt hominibus, etiam senibus ac claudos & cæcos facere, & rursus eosdem sanare.

SIG. Hi namque oratores, quibus huiusmodi maleficia euenerunt, pagani extiterunt, & in Christum non crediderunt, nec signo crucis muniti fuerunt.

VLR. Prudenter loqueris, ô inclity Princeps: quoniam in eadem legenda canitur, quod postquam dicti oratores & rhetores in Christum crediderunt, & per Apostolos signo crucis muniti fuerunt: dicti Magi eisdem ultra nocere non poterant, quamquam Magi ipsi irritati iteratè eisdem nocere attentassent.

CONR. Aie, aie, quomodo igitur poterat Diabolus nocere Iob: nam eundem grauissimo vlcere percussit adeoque eundē lœsit ut in fimo iacens, vir suspirare posset, vt legitur in lib. Iob, & tamen ipse Iob erat vir sanctus in voluntate Dei, vt testatur Scriptura, ambulans. Item in legenda S. Antonij legitur, quomodo Dæmones eundem valde percusserunt: qui tamen vir sanctus & Deo placens fuit. Ecce ergo ex his constare. Dæmones super sanctos etiam viros potestatem nocendi eisdem ha-

buisse. Si igitur viros sanctos turbare potuerunt: cur igitur aliis de quorum sanctitate nobis non constat, nocere non possent?

SIG. Ex his magis magisque habitate incipio, quid igitur sentendum sit, audire desidero.

VLR. Sine modò, prope finem quid sentiendum sit latius de hoc & aliis loquemur.

SIG. Ex priori dubio oritur aliud: Vtrum possint hominem in coniugali statu existentem inficere, & ad coëundum impotentem reddere?

CONR. Vidi plures iuuenes, qui in coitu paucum aut nihil valuerunt imò proprias vxores carnaliter cognoscere non potuerunt, afferentes, ex maleficio hoc ipsis contingisse.

SIG. O multi multa loquuntur.

VLR. Profectò Canones in hoc consentiunt, afferentes: per maleficia fieri posse, vt homo, qui natura frigidus non est, ad coëundum inhabilis reddatur, itaque in Decretali speciale titulum de frigidis & maleficiatis habemus. Vnde Hispanius etiam Papa in c. si per sortiarias. 34. q. 1. ait. Si per sortiarias atque maleficas artes, occulto, sed nonnunquam Dei iusto iudicio permittente, & Diabolo præparante, concubitus non sequitur, hortandi sunt quibus ista eueniunt, vt corde contrito, & spiritu humiliatis Deo & sacerdoti de omnibus peccatis suis puram confessionem faciant, &c. Ecce dicit enim textus, præparante diabolo concubitus non sequitur.

Et quamuis pro decisione huius dubij ad credendum satî foret Canon, quia Canonum constitutiones ab hominibus debent approbari: vt dicitur in c. 1. de const. Nihilominus tamen hoc idem astruunt Doctores,

De impen-
dimento
coitus.

Canones
ab homi-
nibus de-
bent ap-
probari.

duplices
impotens
tiz
concupitus.

Vnde B.Thom. in quarto super sententiis, dist. 3. ait quod ex maleficio potest quis esse impotens ad vnam, & non ad aliam. Itaque dominus Host. in summa lib. 4. Rubr. 17. de frigidis & maleficiatis dixit. Ali quando maleficiantur homines, ita quod redundunt per fortilegium impotentes omnibus praeter quam vni. Ali quando etiam maleficiantur adeo ut non possint cognoscere vxorem, sed omnes alias.

SIGISM. Animum meum haec mouent, quia mira sunt. Nam cum coitus à natura nobis detur, admirandum certe est quomodo Diabolus cursum naturæ impedire nobis ignorantibus possit.

VLRIC. Nam & ego Vlricus ad decem & octo annos in curia Constantiensis causarum Patronus & Adi uocatus, prout hodie sum, etiam huiusmodi causas frigiditatis & maleficij in practica plures habui, vbi mulieres accusabant coram Iudice maritos de impotentia coëundi.

SIGISM. Quid igitur decretum fuit in talibus causis?

VLRIC. Decreuerunt iudices eos taliter infelios medicis curiæ huiusmodi iuratis ostendere se debe re pro examine Medicorum faciendo.

SIGISM. Quid inde?

VLRIC. Itaque plures compcri per Medicos curiæ iuratos inspectos: quos ipsi Medici assenserunt natura non frigidos, sed fortilegio maleficiatos esse.

SIGISM. Et quid super huiusmodi Medicorum examine finaliter sententiatum extitit?

VLRIC. Deceruerunt indices, partes ad triennium mutuo cohabitare debere, opus carnis huiusmodi attentando, quoque largiores in ieiuniis & Eleemosynis foret,

Impoten-
tes Medi-
cis exhu-
bendi.

vt Deus, qui institutor est matrimoniij, huiusmodi maleficium ab eis auferre dignaretur. Verum quia de huiusmodi articulo opinionem meā in fine cum præcedentibus dubiis latius declarare intendo, interim ad alia dubia te conuertere, si velis, poteris.

CAPVT. III.

SIGISMUNDVS querit,
Vtrum dictæ mulieres incanta-
trices possint facies hominum in alias
formas immutare?

VLRIC. Quid tibi dignissime
Princeps videtur?

SIGISM. Quod non.

VLRIC. Quo hoc asseris mo-
tio?

SIGISM. Dicitur enim in decreto in c. Episcopi, 16. q. 5. vbi inquit text. Quisquis ergo credit, posse fieri aliquam creaturam, aut in melius aut in deterius immutari aut transformari posse in aliquam speciem aut aliquam similitudinem, nisi ab ipso creatore, qui omnia fecit & per quem omnia facta sunt, infidelis est, & pagano deterior.

CONRAD. Canoni aduersari non intendo. Sed quæ apud Historiographos me legiſte memini recitare cupio. Quid igitur ad Virgilium dicitur, qui in Bucolicis ecloga octaua recenset: quod cum Vlysses suis cum sociis à Troia exulando ad Circen Reginam declinasset: ipsa quoque Circe hospites tales sufficiendo pocula malefica eisdem ministrasset: itaque ipsi hospites postquam venenata pocula bibissent, in animalia diuersarum specierum conuersi sunt, vnuſque in luponum, alter in asinum, alijs verò in leonem.

Vtrum ho-
minum
immute-
tur.

SIG

SIGISM. Fabulam recitas: poëta finixerunt quibus non est credendum.

Poëta re-
stè His-
tias scrip-
serunt.

CONRAD. Certè reliquiendi non sunt. Nam Cœlius Lactantius ait poëtas historias scripsisse: sed sub occulto figmento velasse. Attamen hoc recitat Boëtius Doctor Catholicus in libro quarto de consolatione, & ait:

Vela Natis ducis
Et vagas pelago rates
Enim appulit insula
Præcera qua residens dea
Solis edita semine
Miscer hospitibus nouis
Talita carmine pocula.
Quos ut in varios modos
Verit herbipotens manus,
Hunc apri facies tegit,
Ille Marmaricus leo
Dente crescit & unguibus.
Hic lupus nuper additus
Flere dum parat, ulular:
Ille Tigris ut Indica
Tecta mitis obambulat.
Sed licet variis malis
Numen a chaelis alitis
Objatum miserans ducem
Peste soluerit hospitis.
Iam tamen mala remiges
Ore pocula traxerant,
Iam su:s Cerealia
Glande pabula ver:erant,
Et nihil manet integrum,
Uoce & corpore perdisiis.
So'a mens stabilis supra
Monstra qua pat:ur gemit.
O leuem nimium manum!
Nec potentia gramina
Membra que valeant licet,
Corda vertere non valent
Inius est hominum vigor
Arite conditus abdita.
Hoc venena potenterius
Derrahunt homines sibi

Dira que penitus meane
Nec nocentia corpori
Menis vulnere seuiunt.

Hec Boëtius decurritis
metris canit.

SIGISM. Tametsi præclaro stylo Boëtius Vlyssis Sociorumque gesta recitet, hæsito tamen an vera sint & si talia gesta vera fuerint, non mirum, si istud his hominibus accidit qui pagani fuerunt, Idola venerantes, statuas Dæmonum adorantes: vnde Diabolum super homines tales maiorem potestatem habuisse credimus. Cum autem nos Deum cœli adoremus & in Christū credamus per quem ab imperio Daboli liberati sumus, vnde nobis talia contingere posse non existimo.

CONR. Insuper his simile factum audiuiimus. Narrat enim Apuleius propt de eo recitat Augustinus, eidem asini aures accidisse, accepto veneno humano animo percipiente se asinum factum fuisse.

SIG. Dixi iam differentiam esse
inter Idola adorantes, & Deum cœli
coletentes.

CON. Procedamus igitur ad eos, qui Deum cœli adorant, vt ostendamus eidem venefica arte talia pariter accidisse.

SIG. Procedamus igitur.

CONR. In historia sancti Clementis recitatur, quomodo facies Faustiniani, qui pater sancti Clementis extitit, & cuim Beato Petro Apostolo conuerſabatur, per simonem Maleficum immutata fuerit. Dicitur enim in eadem historia, quod cum Imperator Cornelium centurionem misisset Antiochiam, vt illic Magos & Maleficos caperet. Faustinianus licentiam salutandi Apionem Anubionem à Beato Petro petiit.

Cum

EIAM in-
ter Chri-
stianos
quosdam
mutatos
in bestias

De Simonis Magi exemplo.

Faciem
alterius
in suam
mutare.

Cum autem idem Faustinianus apud Simonem Maleficium declinasset. Simon Anubiani & Apioni exposuit, quomodo idem illa nocte Cornelium fugere velleret, eò quod audisset eundem Cornelium Imperatoris ex præcepto se comprehendere velle: vnde ipse Simon omnem furorem in Faustinianum conuertere proposuerit. Tantum, inquiens facite Faustinianum cœnare vobiscum: At ego, ait, quoddam interim vnguentum componam quo cœnatus faciem suam perungam, ex eo quoque vultum meum habere videatur. Vos autem herbæ cuiusdam succo faciem perungimini prius, ut non fallamini de mutatione vultus eius. Volo enim ut comprehendatur ab his qui me querunt, & luctum habeant filij eius, qui me relicto fugerunt ad Petrum, itaque facies Faustiniani fuit mutata, ut nemo eundem præterquam Petrus cognosceret, admodum quippe, ut qui Faustinianum intuebantur, existimabant Simonem Magum videre. Ecce igitur quod per maleficas artes vir sanctus erat immutatus.

SIG. Fortè pro tunc Faustinianus eathcumenus fuit: ne cum baptizatus à Petro: vel Deus hoc ideo permisit ut dolus Simonis Magi proficeret in gloriam Petri, prout factum fuit.

C O N R. Quocunque modo permisum extiterit, attamen ex historia claret, quod facies eius per maleficium immutata fuit.

Item in historia B. Petri recitatur, quod cum Simon Magus ante facie Neronis Imperatoris staret, eius effigies subito mutabatur, ut modò senior, modò adolescentior videbatur. In eadem quoque historia legitur, quod Simon Magus hircum in speciem hominis secundum ipsum

Simonis mutauit. Fertur enim Simonem Neroni dixisse, ut scias optimè Imperator, me filium Dei esse, iube me decollari, & tertia die resurgam. Præcepit ergo Nero carnicifici ut decollaret eum: qui cum putaret Simonem decollare, decollauit arietem. Simon autem arietis membra recolligens, & se illa tribus diebus abscondit. Tertia verò die ostendit se Neroni, dicens: Fac sanguinem meum abstergi qui effusus est: quoniam ecce Ego qui decollatus fueram sicut promisi, tertia die resurrexi. Nero verò his visis obstupuit, & eum filium Dei putauit.

SIG. Bone Doctor, quid tu affers in medium?

V L R I C. Maiorum Doctorum testimonia in eam rem adducam. Dicit enim Beatus Aug. in libro de spiritu & anima. Humana opinio dicit, quod quadam arte & potestate Dæmonum homines conuerti possunt in lupos & iumenta & portare quæque necessaria, post peracta opera iterum ad se redire, nec bestiale mentem in eis fieri, sed rationalem humanamque seruare. Hoc intelligendum est, quod Dæmones quidem naturas non creant, sed solum aliquid tale facere possunt, ut videatur esse quod non est. Hæc Aug. Ecce ergo quod Aug. concepit, quod aliquid tale facere possunt.

SIG. Sed subdit ut videatur esse quod non est.

V L R I C. De hoc latius in solutione finali dicemus. Insuper August. in lib. 18. de ciuitate Dei, ait: De ludificationibus Dæmonum quid dicemus, nisi de medio Babylonis esse fugiendum: quantò enim in hoc maiorem potestatem Dæmonum videamus: tan-

Hircus
mutatus
in specie
hominis.

Simon
Magus fe
filium Dei
tingit.

Naturas
Dæmones
non creant

tò tenacius Mediatori inhærendum, per quem de imis ad summa con-scendimus. Nam cum essemus in Ita-
lia audiebamus talia de quadam re-gione illarum partium, vbi stabula-
rias mulieres imbutas his artibus in
caseo dare solere dicebant, quibus
vellent, seu possent viatoribus, vnde
in iumenta illicē verterentur, & ne-
cessaria quæque portarent, postquam
perfuncta opera ad se redirent, nec
in his vitam bestialem fieri, sed ra-tionalem seruari. Hæc Augustinus.

SIG. Hic Aug. loquitur de auditu alieno, dicens, se à quibusdam reci-tatoribus audiisse, vnde dictum Au-gustini nihil in hoc concludit, quia testis de auditu alieno loquens non probat.

V L R I C. Sapienter loqueris, attamen audiamus propinquiora. Vincentius in speculo naturali lib.

Guillel-mi Mal-mes Be-riensis historia.

3. cap. 3. refert, & cuius verba hic exponit Guillelm. Malmes Beriensis monachus, in historia sua, quod tempore Petri Damiani fuerunt duæ vetulæ in strata publica, quas Au-gustinus appellat stabularias, item transeuntes ad hospitia. Pro merce de suscipientes. Nam stabularium propriè hospitium venale & publi-cum dicitur: Hæc vno commorantes tngurio, vno quoque vntentes maleficio, hospitem, si quando superue-niebat solus in equum, vel suem vel asinam mutabant, & mercatori-bus vendentes, pretium habebant.

Quadam die iuuenem histrionicis gestibus vietum exigentem hospitio suscepserunt, susceptumque asinum fecerunt, multum inde lucrantes per asinum, scilicet qui miraculo ge-stuum distinebat transeuntes. Nam quocunque modo anus præcepisset, mouebatur. Non enim amiserat in-tellectum, sed loquelam: multum inde quæstuum confluuerant vetulæ.

Mall. Malef. Tom. I.

Audiens hoc vicinus diues, asinum emit magno pretio. Dictum quoque est ei ab illis vetulis ut custodiret eum, ne in aquam intraret: seruatūs que asinus diu ab aqua tandem in-cautiorem nactus custodiam, in locum proximum, se proiecit: & ibi se diu volutans asinā figuram perdi-dit, propriamque recepit. Cumque custos eius sciscitaretur ab eodem obuio si asinū vidisset, ille se esse dixit, famulus ad dominum retulit, domi-nus ad Apostolicum Leonem illo se-culo sanctissimum, conuictæ etiam anus idem fatentur.

Dubitantem Papam confirmavit Petrus Damianus vir eruditissimus, producto exemplo de Simone Mago qui Faustinianum videri fecit in fi-gura Simonis. Ecce ergo quod Petrus Damianus vir magnæ auctoritatis apud Papam conclusit hoc fieri po-tuisse.

S I G. Sanctis historiis & auctori-tatibus me impellis ut nesciam quorsum me vertam.

VLRIC. In fine latius loquemur de hoc.

C A P V T. IV.

VTrum dictæ mulieres incanta-trices profiscantur ad conuiuia, vel possint super baculum vncutum, vel super lupum, seu aliud ani-mal equitare, & ad sui conuiuij ludū de loco ad locum traduci, vbi bibant comedant, ac se mutuò cognoscant atque delectentur.

De profes-sionibus nocturnis Incanta-tricium.

S I G I S M. Ulterius quæro, vtrum super baculum pinguedine quadam vncutum, aut super lupum, vel aliud animal possint tales mulieres maledictæ equita-re, & an Diabolus posset eas de-ferre de loco ad locum, vt bibant

DDd &

Histro in
asinum
ludicrum
mutatur.

& conuiuia celebrent, séque mutuò cognoscant atque delecentur.

VLR. Audienda est tua opinio benigne Archidux.

SIGIS. Nouimus quòd Diabolus spiritus est, qui non habet manus, neque pedes, nec etiam alas, qui etiam non commensuratur loco, quomodo igitur hominem qui corporeus est portare posset?

*De propheta
Abacuc
translatio
per ange-
lum.*

CONR. Fortè spiritus ingrediuntur aliqua corpora, & assument sibi talia ad opus illud quod facere volunt. Nam in sacra Scriptura legimus, Danielis *vl. imo*; quòd Angelus Domini apprehendit Abacuc in vertice eius, & portauit eum capillo capitis sui, posuitque eum in Babylonem. Ecce quamuis Angeli spiritus sint, & non habent manus neque pedes, tamen concludendum est, quòd Angelus corpus assumpserit, quo Abacuc capillis tenere & portare potuit. Sic *Aduum Apostolorum*. 8. legitur: Spiritus Domini rapuit Philippum, & inuentus est in Azoto.

SIG. Hoc in spiritibus & Angelis bonis fieri posse concedo, in quibus maior est potestas.

*Diabolus
ducit
Hermogenem
ad S.
Iacobum.*

VLR. Loquamur ergo de malis, & sic de Diabolo. Nam in legenda S. Iacobi legitur, quòd Diabolus Hermogenem constrinxit, & ligatis manibus & pedibus eundem ad sanctum Iacobum detulit.

*EQUITANS
lupum in
de.*

CONR. Referam autem ego, quod temporibus nostris quibus adhuc iuvenes mutuò in scientiis humanitatis constudentes fuimus, accidit ante lapsum multorum annorum, vidi ergo in iudicio prouincialis ciuitatis Constantiensis duos mutuò litigantes, vbi accusator in forma Iuris se inscribens contra quendam rusticum, quem Maleficum asseruit, actionem proposuit,

quòd idem rusticus super lupum quendam equitans obuiā accusatori venerit, quo obuiante ipse accusator subito contractus, & membris languidis factus fuerit. Itaque rogáte eo Maleficum, vt sanitatem sibi restitueret, annuerit Maleficus: Qui abiens rem aliquantulum temporis tacitus continuit. Verum quia idem rusticus etiam aliis suo Maleficio dana intulisse dicebatur, vnde tandem accusator eundem publicè insignem iudicauit.

SIG. Quid ad huiusmodi accusationem rusticus respondit?

CONR. Negauit ille.

SIGISM. Ad torturam fuitne positus?

CONRAD. Non.

SIG. Quomodo igitur conuinci potuit?

CONR. Per testes.

SIG. Quam causam dicti allegarunt testes?

CONR. Afferuerunt per eorundem iuramenta publicè præstita, quòd ipse rusticus Maleficus, etiam ipsos testes in corpore & rebus damnificauerit.

SIG. Datus fuerat ipsi accusato orator ad deffendendum.

VLR. At ego tali iudicio affui, & ego illud cū grauitate & maturitate fieri vidi: ipsas etiam partes duos magnæloquentiae viros prolocutores habuisse memini.

SIG. Quinam hi fuerunt?

VLR IC. Conradum quondam Schak patrem nostri disputantem, ac Ulricum quondam Blaser nostræ ciuitatis Praetores, viros remembrance dignos pro oratoribus haberunt.

*Ulricus
Blaser.*

CONRAD. Ordinato itaque iudicio, ex dictis testium ipsum accusatum coniunctum condemnari, condemnatum concremari vidi.

SIG.

huius tractatus exemplo S. Germ.
soluemus.

CAPVT. V.

SIGISM. Quæstio ista aliam etiam particulam continet: videlicet, quod huiusmodi mulieres quandoque conueniant mutuoque confabulentur, bibant & se inuicem agnoscant.

CONR. Sic fieri solere vulgus clamat, ipsæque mulieres talia confitentur, & propinqua iudicia confessionis assignant.

ST G IS M. Nonne ait Canon. *in cap. Episcopi: 26. quæst. 5.* vbi tex-tus. Illud etiam non omittendum est quod quædam mulieres scele-ratæ retro post Satanam conuersæ Dæmonum illusionibus, phantas-matibus se seductas credunt, & profitentur, se cum Diana nocturnis horis, Dea Paganorum & cum Herodiade, & innumerata multi-tudine mulierum equitare super quasdam bestias, & multa terra-rum spacia intempesta nocte per-transire, eius iussionibus obedire, veluti dominæ, & certis noctibus ad eius seruitium euocari, sed uti-nam hæ solæ in perfidia, per-fident, non multas secum ad infide-litatis interitum prouocassent. Nam innumera multitudo hac falsa opini-one decepta, vera hæc esse cre-dit, & credendo à recta fide de-uia, errore paganorum inuolu-tur.

CONR. Si itaque iuxta verba Canonis opinione decipiuntur, unde igitur prouenit, quod ipsæ mulieres ex aliis ciuitatibus homines noscunt, quos etiam conuiuio interfuisse asserunt: & iudicia cog-nitionis suæ ostendunt, quos tam-en prius nunquam viderunt, neque in huiusmodi ciuitatibus cum talibus priùs conuersatæ fue-runt?

VLRIC. Hanc instantiam, etiam si virgen videatur, tamen prope finem

SIGISMUNDVS. Quæren-dum insuper forte existimo, vtrum Diabolus in forma hominis possit apparere, & cum huiusmodi maledictis mulieribus possit incu-bando commisceri.

CONR. Nemo dubitat quin Diabolus in forma hominis appa-rere possit. Nam in legenda Sancti Martini legitur, quod cum Martinus Mediolanum præteriisset, Dia-bolus ei in humana specie obuius fuit. Sic in legenda Sancti Anto-nij legunt, quod Diabolus in spe-cie pueri nigri prostratus appa-ruit. Item in legenda Sancti Eli-gij legitur, quod Diabolus in spe-cie pulchrae mulieris eundem apud fabricam suam alloquebatur. De Saluatoris quoque nostro Matthai quarto legitur, quod assumpit eum Diabolus & statuit eum super pin-naclum templi. Vnde in hanc par-tem assentior, quod Diabolus in specie humana possit hominibus apparere, & cum eis conuersari. Legitur quod Plato Dæmo-ne domestico, quasi famulo us-sit.

SIG. Sed quid de alia parte quæ-stionis, an Dæmones possunt cum talibus mulieribus dormire, & coire cum eisdem?

CONR. Hoc namque mulieres confitentur, quod incubis commi-ceantur, & sicut ab amatoribus traçtentur.

SIGISM. Vana mulierum opi-nio, multa garrulant, quæ vera esse putant.

C O N R. Profectò quandoque perseverant in huiusmodi eorum confessione, etiam cùm ad mortem ducuntur, & nihil aliud vident, quām moriendum esse. Veruntamen audiamus gesta aliorum magis authorisata. Legitur enim in historia Sancti Bernardi, quod Dæmoni siue incubus, pluribus annis cum quadam muliere dormiuit etiam marito mulieris in eodem lecto condoniente, attamen hoc nefas ignorantie. Itaque tandem mulier pœnitentia ducta, voluit deinceps licentiare & expellere Incubum, verū non potuit: vbi Beato Bernardo conquerens, qui ipsum Dæmonem ardentibus candelis excommunicauit. Ac sic eundem à dicta muliere effugavit.

Irem beatus Augu. in 15. lib. de ciuitat. Dei, ait: Creberima facta est, multique experti sunt, vel ab illis, qui expertos se audisse affirmant, Syluanos atque Faunos, quos vulgo Incubos vocant improbos, sèpè mulieribus extitisse: & earum appetuisse & peregrinisse concubitum.

Item in historiis Arcturi regis Britanniae sèpius leguntur huiusmodi accidisse.

S I G I S M. Quid igitur respondetur ad auctoritatem Gasiani, qui ait, Nullo modo credendum est, spirituales naturas cum fœminis carnaliter coire posse. Nam si hoc aliquando posset fieri, quomodo nunc vel nunquam vel raro vide remus aliquos ex eorum concubitu de mulieribus absque virili semine nasci, cùm præsentim constet eas libidinum sordibus admodum delectari, quas proculdubio per se metipsas pótius quām hominibus exercere inalent, si illud vlo modo effici posset. Hæc ille.

S. Bernardus Dæmonem ardentibus candelis excommunicauit.

Historia
Auctori
Regis
Eduardus

V L R I C. Hæc auctoritas induxit ad aliam quætionem An videlicet ex coitu Dæmonum cum mulieribus patrato possit nasci puer?

De natu
ex inca
nis

C A P V T. VI.

S I G I S M. An ex coitu Dæmonum cum mulieribus patrato possit nasci puer?

C O N R. Tritum est sermone proverbiū, ex huiusmodi concubitu filios natos esse, quos vulgus abiectos nominat, qui etiam Alemanico idiomate *mechselbalch*. appellantur, vnde fabulantur de quādam Melusina incuba, quæ cuidam Comiti adhaesilē dicitur, plurēisque filios ex ea natos fuisse, At vnumquemque huiusmodi filiorum aliquid prodigiū in membris habuisse, illum namque tres oculos, alium dentes aprinos contraxisse fama est.

S I G I S M V N D. Fabula hæc ab incerto auctore orta fidem non facit.

C O N R. Apud Vincentium libro hist. iiii 21. lib capite 30. narratur, quod Vortigernus Rex confilio inito cum lapientibus quid agere deberet ad sui tutamen? confilio autem capto, iuosit conueniri artifices, vt ei turrim fortissimam construerent, sed cùm opera eorum tellus absorberet, suum est regi, vt hominem sine patre quereret, & eius sanguine lapides in cementum aspergi perciperet, & quasi hoc facto denum stare potuisset. Inuenerunt igitur adolescentem, cui nomen erat Merlinus, qui cum matre sua adducitur coram Rege, quæ confessa est, de spiritu in specie hominis.

Homo si
ne patre.

Merlinus.
Divinat
tor.

minis illum concepisse. Merlinus autem multa obscura reuelauit, multa praedixit futura. Aperuit enim, sub fundamento esse lacum, sub lacu duos latere Dracones, quorum vnum rubeus, populum Britannum, alter verò albus Saxonum designaret, & quis in confictu suorum alterum vinceret, praedixit & Aurelium Ambrosium deuicto Hengisto & combusto Vertigerno regnatum. Ex illa enim historia habetur, Merlinum ex Incubo Diabolo genitum. Item & de illo Merlino B. Aug. & ceteri Doctores faciunt mentionem.

*Color ru-
bus Bel-
tanno,,
notat.al-
bus Sa-
xones.*

*De Gi-
gantibus
post di-
luium.*

SIG. Quid igitq; sentiunt de Merlino Doctores?

VLRIC. Prope finem tractatus latius explicabitur. Nunc de illa particula Incuborum amplius progrediamur. Glossa ordinaria super 6.c.Gen.1.lib.vbi textus ait, Gigantes autem erant super terram in diebus illis. Postquam enim ingressi sunt filii Dei ad filias hominum, illaque generunt, isti sunt potentes à seculo & viri famosi. Hæc textus. Glossa autem desuper dicit. Non est incredibile ab hominibus, non ab Angelis vel quibusdam Dæmonibus, qui sunt improbi, huiusmodi homines esse procreatos, quia post diluuium corpora non solum virorum, sed & mulierum incredibili magnitudine exciterunt. Hæc glossa.

SIGIS. Mirabilis hic foret glosfa, si Diabolus posset procreare pueros.

VLRIC. Iosephus Iudeorum nobilis Princeps, vir vtique multarum rerum discretus, quem etiam Hieronymus laudibus effert, hoc idem super illum passum scribens, afferit, illos ex concubitu spirituum Incuborum cum mulie-

ribus patrato natos fuisse.

CONR. Adducam etiam propinquiores historias, Ganfridus Athioderus prout eumdem Vincentius in naturali libro tertio recitat, dicens, quomodo quidam Decanus sacerdotum cum fratre Duci Burgundia Regis Siciliæ Rogerio desponsata aliquandiu regnum inhabitauit, ibi certissimè competit quod natabat

*Quidam
vnam ex
S. remibus
ducit.*

quidam strenuus inuenis: & natandi arte peritus, circa crepusculum noctis lucente luna in mari balneans mulierem post se natantem per crines apprehendit, tanquam vnum ex sociis, qui eum vellet mergere, eamque alloquens, nullum verbum extorquere potuit, opertamque pallio in domum duxit: & tandem in uxorem solenniter accepit. Incredatus aliquando à socio quodam quodd phantasma accepisset, expauefens atripuit gladium, minatus in conspectu eiusdem mulieris, filium quem ex ea suscepserat interfecitrum, nisi illa loqueretur, & diceret unde esset. Quid inquit: Væ tibi miserо, utilem perdis uxorem dum cogis affari. Tecum essem, & tibi benè foret, si iniunctum mihi silentium tenere permisisses. Nunc autem deinceps me non videbis, & mox evanuit. Puer autem crevit, & marinum balneum frequentare cœpit. Tandem vna dierum fantastica illa mulier coram multis eundem puerum in eisdem fluctibus occurrentem rapuit: quem si verus filius fuisset, mare ad littus expellere debuisset.

SIGISMUNDVS. Fuit ne igitur talis puer verus vel fantasticus?

CONR. Ex historia deprehenditur, quod talis puer comedit bibit, ambulauit, multis annis educatus fuit.

VLR. Pro quo Merlinus & hcpuer habiti fuerint prope finem eno dabimus: nunc interim ad alias historias pergamus.

SIGISM. Perge igitur.

CONR. Helimandus *quarto libro*, quem Vincentius refert, pariter narrat, cuius verba hæc sunt. In Coloniensi Diœcesi famosum & immane palatium Rheni fluminis supereminet, quod Iuuamen nuncupatur, vbi pluribus olim congregatis principalibus improviso aduenit nauicula, quam collo alligatum cygnus trahebat argentea cathena. Exindè miles nouus & incognitus omnibus exiliit: & cygnus nauem reduxit. Miles postea vxorem duxit, liberos procreauit. Tandem in eodem palatio residens, & cygnum inspiciens aduentantem, cum eadem nauicula & cathena statim in nauem se recepit, & ulterius non comparuit, progenies autem eius usque hodie perseverat. Hæc Helimandus.

SIG. Quanquam huiusmodi historiarum auctores graues sint, graue tamen non minus est credere talia facta fuisse, & facta, quomodo talia intelligenda veniant. Etenim, quia dicis te in fine, huiusmodi dubia pro tua capacitatem resoluere, in quantum possis, velle, ideo ad ulteriorem questionem progredior, videlicet utrum Maleficæ possint futura prædicere, & secreta Principum consilia reuelare.

CONR. Audimus, quod Merlinus multa futura prædixit, quæ etiam facta sunt, prout ex historiis deprehendimus. Item, nonne Balaam, vt testatur Scriptura, Ariolus fuit, & tamen multa futura prædixit. Item nonne Diabolus in specie Samuelis ad prouocationem Pythonicæ mulieris prædixit Saul & om-

Iuuamen
ans ad
Rhenum,
Cygnus
trahit na-
uem in
Rheno.

Progenies
in Ger-
mania ex
cygno.

Utrum
Maleficæ
futura &
se eti
prædicant

nem suam familiam in bello manusrum, quod factum fuit, vt dicitur Reg. 1. Cecidit enim Saul & Ionthas filius eius in bello, & mortui sui nt.

SIG. Nonne futurorum cognitor solus est Deus, secretorumque inspector, qui est prima causa & primus motor omnium?

VLR. Est verè, sed nihilominus tamen Diabolus futura prædicere potest. Videamus enim quod Medici & Astrologi, & alij sapientes homines sèpè futura pronosticant.

SIG. Quanuis futura prædicant, tamen non est necesse, vt ita euenant, vnde necessariò futura prædicendo non concludunt.

VLR. Rectè arguis, colendissime Princeps, quia omnia in potestate Dei, cui nemo est consiliarius nisi ipse sibi.

SIGISM. Vellem enim scire, quomodo Diabolus futura prædicere potest.

VLR. Audi verba B. Augustini in Decreto posita, in c. Scindendum. 3. q. 4. ubi text. Scindendum hanc esse naturam Dæmonum, vt aëri corporis sensum terrenorum corporum sensum facile præcedant celeritate, & propter aërei corporis superiorum nobilitatem non solum cursus quorumlibet hominum vel ferarum, verum etiam volatus avium incomparabiliter vincunt, quibus duabus rebus quantum ad aëreum corpus attinet prædicti, hoc est, acrimonia sensus, & celeritate motus ante cogitata pronunciant, quæ homines pro sensus terreni tarditate mirentur.

Accessit & Dæmonibus per tam longum tempus, quod eorum vita protenditur, longè maior experientia, quam potest hominibus propter breuitatem vitae peruenire. Per has efficacias,

Quomo-
do Dæ-
mones fu-
tura & se-
cunda
sciant.

Experi-
entia Da-
monum.

efficacias quas aërei corporis natura sortita est , non solum multa futura prædicunt Dæmones , verum etiam multa faciunt , quæ quoniam homines dicere aut facere non possunt; eos dignos quibus seruant & quibus honores diuinos deferant arbitrantur , instigante maximè vito curiositatis , propter amorem fælicitatis falsæ atque terrena excellentiæ temporalis.

De diuinatione
bus Dæ-
monum.

Nunc quia de Diuinatione Dæmonum quæstio est . Primùm scendum est , illos plerumque prænunciare quæ ipsi facturi sunt. Accipiunt enim sàpè potestatem & morbos immittere , & ipsum aërem vi- tiando morbidum reddere & peruer- sis & maioribus terrenorum commo- dorum malefacta suadere , de quorum moribus certi sùt , quòd eis talia suadentibus cōsensuri sunt. Suadentibus miris & inuisibilibus modis per illā subtilitatem corpora hominum non sentientium penetrando , se cogitationibus eorum per quædam imaginaria iussa iniscendo , siue vigilantium , siue dormientium. Aliquando autem nonnunquam ipsi faciunt.

Ex na-
turalibus si-
gnis præ-
dictiones.

Sed quandoque naturalibus signis futura prænoscunt , quæ in omnem sensum venire non possunt ante prædicunt: neque enim , quia præuidit medicus , quod præuidere nescit hu- ius artis ignarus , ideo diuinus habendus est. Quid autem mirum si quemadmodum ille corporis huma- ni perturbata vel mortificata tem- perie , seu bona vel mala futura , prouidet valetudines , sic Dæmones in aëris affectione sibi nota nobis ignotas futuras præudent tem- pestates. Aliquando etiam hominum dispositiones non solum voce præla- tas , verum etiam cogitatione cum suis quædam ex animo exprimuntur in corpore facilitate prædicunt , at-

que hinc etiam multa futura præ- nunciant alij , videlicet mira iis qui ista disposita ignorarunt. Hæc Au- gustinus.

SIG. Est igitur ipsis credendum ?
VLR. Profsus non.

SIG. Quare ?

VLR. Quoniam ipsi etiam Dæmo- nes quandoque falluntur , & etiam homines fallunt & decipiunt,

SIG. Da exemplum vbi falluntur.

VLR. Legitur in legenda sancto- rum Simonis & Iude , quòd cum Varradach Princeps regis Babylo- niorum aduersus regem Indorum bello decertare vellet , Magos & Ariolos consulit , vt super euentu belli responsa ab Idolis & Dæmonis reciperent. At Dæmones responde- runt & præixerunt grande bellum futurum fore & ex vtraque parte in- terfici præliantes. Postquā hoc Var- radach audiuit , in tristitiam incidit. Apostolis autem Simone & Iuda in risum excitatis , ait Dux , me timor inuasit , vos autem ridetis. Dicunt Apostoli , cessen timor tuus , nobis- cum pax intravit istam prouinciam hodie intermitte profectionem & cras hora tertia veniens quos præ- misisti cum legatis Indorum , qui pace vestra ad quascunque conditio- nes grataanter consentientes pactum firmissimum stabilient. Simili modo Arioli ridentes dicentes Duci : Noli Domine hominibus illis credere mé- dacibus , aduenis & ignotis qui ideo aliqua loquuntur , ne exploratores teneantur. Isti Dij qui nunquam fal- lunt , dederunt tibi responsum , vt cautus & sollicitus sis. Quid multa ? Crastino die venerunt nuncij , qui missi fuerant , & nunciauerunt ita esse prout Apostoli dixerunt.

Ecce quòd Dæmones falsi extite- runt , mendacia præixerunt & pro- cul dubo ipsi Dæmones si potuissent ,

Dæmo-
num præ-
dicationes
fallaces
sunt.

&

& si sciuisserint, libenter vera responsa dedissent: cum illud mendacium eisdem Dæmonibus in præiudicium exierit. Sed quia futura ignorabant, ideo seipsose fellerunt? Ita habes, quod etiam ipsimet Dæmones falluntur.

Quomodo Dæmones consulant ambiguitate suis prædicationibus.

Sed istud notandum est, quod ipsi Dæmones dubitant de euentu eorum quæ prædicunt. Quid igitur faciunt cum dubitant? Ait Aug. in d. scindum. Sed ne, inquit: apud cultores suos pondus auctoritatis amittant, id agunt, ut interpretibus suis signorum suorum conjectatoribus culpa tribuatur, quando ipsi decepti fuerint vel mentiti, hæc Aug.

SIG. Pone exemplum.

Alij sic referunt, Aio te Æacida Romano vincere posse.

VLR. Legitur de quodam Principe, qui aduersus Romanos pugnare volens Deos suos, id est Dæmones & Ariolos super victoria consuluit, qui euentum ignorantibus, ut tamen aliquid responderent, ne futura ignorare, arbitrarentur, dixerunt, Romanos te vincere certum habe. Potest autem accusatiuus ille, Te, variis modis construi, ita ut si ipse Dux Romanos vicisset, consonum responsioni fuisset: si vero à Romanis vicitus fuisset responsioni imputari Dæmonibus non potuisset. Vnde igitur ambigua obscuritate responsa solent dare.

Item sèpè etiam sua eorum voluntate fallunt & mendacia dicunt: quoniam pleni sunt inuidia, & gaudent, dum homines, in errorem mitunt & decipiunt. Vnde periculosest cis credere, quoniam nescit homo, quando ipsi fallunt, ut fallere pro eorum consuetudine nos volunt. Sic itaque clementissime Princeps habes, quando ipsi secreta scire & futura prædicere possunt: & quod fides in eorum dictis ponenda non est, quia in eis ponenda non est veritas.

SIG. Satis iam dubiorum nostrorum occasione vos hinc inde allegantes audiuiimus. Nunc nostri propositi mens finem determinationis appetit, quid igitur tu sentias placet ut detegas.

VLRIC. Quæ igitur dubia resoluti cupis?

C A P V T VII.

SIG I S. Vtrum Dæmones, seu homines ministerio Dæmonum possint turbare aërem, prouocare grandines, & nocere terræ atque hominibus, morbos inferre, seu hominem sterilem facere.

VLR. Dico quod non possunt, nisi quando & quibus, ac quantum à Deo ex causa Maiestatem suam mouente conceditur.

SIG. Super quo fundas hanc conclusionem.

VLR. Super prius deductis. Insuper Ioannes Damascenus, lib. 2. ait: Non habent Dæmones virtutes aduersus aliquem, nisi à Deo dispensante, concedatur, sicuti in Iob. & in porcis. Percussione vero Dei facta & fortitudinem habent & transmutantur, & transfigurantur, in quamcunque volunt figuram, secundum imaginem, id est, phantasiam.

Item Gregor. in Dialogo lib. 3. Nec sat th...n porcos sine Dei permisso in uadere potest.

SIG. Quid est hoc dicere, in porcos transire non potuit?

VLR. In Euangelio legitur, quod cum Christus Dæmoniacum curasset & multas legiones Dæmonum ab eo eieisset, petiuerunt Dæmones licentiam à Domino, ut porcos ingredi

gredi possent qua data intrauerunt porcos, & in mare irruerunt, &c. Ecce quodd Dæmones non audebant porcos intrare, & eos molestare, nisi prius à Deo obtenta licentia.

SIG. Cognosco itaque quodd cùm eisdem à Deo permissum fuerit, quod ex tunc nocere possunt.

VLR. Rectè cognoscis. Vnde ait Hier. *super Ps.* Itaque qui quibusdam in Psal dicitur: Fiat Angelus Domini persequens eos. i. Diabolus seu spiritus malus: quia Dominus creauit illum, & in sua habet potestate. Ecce ex hoc habes, quod sàpe Deus concedit Diabolo, vt persequatur homines.

Item Beatus Aug. *de diuinatione Dæmonum* ait: Accipiunt autem sàpè potestatem & morbos immittere: & aërem vitiando morbidum reddere, & peruersis malefacta suadere. Nam beatus Aug. *in l. 3. de Trinitate* ait: Ex ineffabili autem Dei potentia fit, quod possint mali Angeli, si permitterentur: idèò verò non possunt, quia non permittuntur.

SIG. Cùm autem Dæmonibus talia facere à Deo permittitur, possunt ne tunc, pro eorum libito facere quantum volunt?

VLRIC. Non, nisi tantum quantum eis facere permittitur: & idèò August. *eodem loco in lib. 3. de Trinitate*, ait: Idèò non possunt, quia non permittuntur. Subiungit etiam, dicens: Neque enim alia occurrit ratio, cur Magi non potuerunt facere cinifes, qui ranas serpentésque fecerunt, nisi quia maior aderat prohibitis Dei dominatio per spiritum sanctum, quod etiam Magi confessi sunt: Digitus Dei est, &c. prout. *Exod. c. 7. dicitur.*

*Aliquando maior
al. quando minor
digitus
Dei.*

*Cibus
Dial oli
sunt ten-
tationes.*

Vnde Ioannes Chrysostomus super Matthæum libro primo, ait: Homines autem non quantum vult,

Mall. Malef. Tom. I.

tentat Diabolus, quoniam quantum ad se, nunquam cessaret à tentatione, neque enim habet alium actum. Non enim manducat, nec dormit, nec aliud operatur: nisi vt tentet, fallat, & subuertat, hic cibus illius est. Ecce ergo, quod Ioannes Chryso. dicit, non quantum vult, &c. tentat &c. Vnde *in lib. 2. sent. dist. 7.* Petrus Lombardus ait: Dæmonum autem scientia & virtute exercentur etiam artes Magicæ, quibus tamen tam potestas quam scientia à Deo data est, vel ad fallendum fallaces, sicut *Ægyptios*, & etiam in ipsos Magos data est vt eorundem spirituum operatione viderentur admirandi, à quibus erant dammandi, vel ad mouendum fideles, ne tale quid facere pro magno desiderent, vel ad exercendum seu probandum iustorum patientiam? Nec putandum est Dæmonibus hanc rerum visibilium materiam ad nutum seruire, sed Deo potius, à quo hæc potestas datur.

SIG. Nunc si possibile foret, te duce cuperem scire, quando Deus gloriosus Dæmonibus concedat & permittat nocere terræ & hominibus, ac subuertere aërem & aquas, &c.

VLR. Grauis est hæc quæst. quis enim nouit Dei voluntatem? vnde clamauit Apost. Paulus *ad Rom. 11.* O altitudo diuinarum sapientiæ & scientiæ Dei, quam incomprehensibilia sunt iudicia Dei, & inuestigabiles viæ eius quis enim cognouit sensum Domini, aut quis prior dedid illi, & retribuetur ei:

SIG. Et si areana cuncta Dei inuestigare non liceat, loquamur tamen quantum nobis ab alto de gratia concedit.

VLR. Dico itaque, sàpè numero aëris perturbationem; tempestates, tonitrua & alia absque ministerio

E E v Dæmo

Dæmoni-
bus poce-
stas da-
tur fal-
lendi fal-
laces ha-
bere Ma-
gos.

Tempo-
stares faci-
disposi-
tione na-
turali.

Dæmonum posse fieri, & dispositio-
ne naturali, Planetarumque motu,
diuina bonitate astra cursus suos
agere permittente, & de illis cau-
sis satis Philosophi tractant, prout
Aristoteles in libro Meteororum
scribit.

SIGISM. De hoc non est dubium,
quin naturali motu talia fieri pos-
sint. Sed quæstio est, quando Dia-
bolo concedatur hæc faciendi po-
testas.

VLRIC. Misericordissimus Deus,
qui singulari sua piissima prouiden-
tia ob utilitatem hominum disponit
quandoque talia permittit, in pœ-
nam correctioni peiorum, quandoque
in tentationem augmentan-
dorum meritorum, quandoque in
prodigium futuræ gratiarum actio-
nis.

SIGISM. Quomodo igitur Deus
peccata in hoc punit?

VLRIC. Quandoque scienter,
quandoque ignoranter.

SIGISM. Quomodo scienter?

VLRIC. Vt cum homines puni-
juntur manifestè, scienter aspiciunt
propter delicta se punitos fuisse. Sic
cognoverunt homines in Sodomæ
& Gomorrhæ subuersione, se ob
peccata eorum punitos fuisse. Sic
etiam, cum cunctis videntibus Aby-
ron & Dathan terra absorbuit.

SIGISM. Sed quomodo igno-
ranter?

VLRIC. Hic punctus respicit
præsentem materiam, ignoranter
itaque quandoque Deus punit pec-
catum per Angelum, quandoque
per hominem, quandoque per Dia-
bolum.

SIGISM. Præbe ubi per Angelum
correxit?

VLRIC. Dicitur *Esiae* 37. Cum
Sennacherib venisset ad obsiden-
dum Hierusalem, egressus est Ange-

lus Domini, & percussit in castris
centum & octoginta quinque mil-
lia virorum ecce itaque, quod Deus
per Angelum suum punit superbiam
Assyriorum, tot millia corundem
occidendo. Sic duritiam Pharaonis
& Ægyptiorum puniuit per Ange-
lum omnes primogenitos Ægyptij
interficiendo.

SIGISM. Quomodo autem punit
per homines?

VLRIC. Exempla plura habes in c.
Remittuntur. 23. q. 5. in ver. *Hinc no-*
tandum, &c. Itaque populus Hebræ-
orum per Nabuchodonosor. Item
per Antiochum. Item per Titum &
Vespasianum punitus est &c. Dicit
enim ibi text. Assur. r. Sennacheri-
bus erat virga furoris Domini,
quia per eum innumeræ gentes di-
uina iustitia flagellare disposita.
Sic Attila Rex Hunnorum flagellum
Dei sese nominauit. Item subiunxit
textus: Ipse vero Assur non cognouit,
quia in superbiam elatus, victori-
am quam affecitus fuerat, non di-
uinæ potentiae, sed suis viribus attri-
buit. Vnde contra eius superbiam
loquitur Dominus, Nunquid glo-
riabatur setra contra eum qui fecit,
aut exaltabitur securis contra eum
qui cedit in ea hæc textus in d.c. Re-
mituntur 23. q. 5.

SIGISM. Nunc ad tertiam speciem. f.
quomodo per Diabolum punit.

VLRIC. Et hoc ad materiam facit.
Audiuius enim suprà in Psalmo
per Prophetam dicentem. Fiat An-
gelus Domini, Diabolus persequens
eos, &c. cum aliis enumeraatis au-
toritatibus. Et ita affligitur quandoque
peccatur in corpore, quandoque in rebus.

In corpore videmus torqueri
Energumenos, Dæmoniacos, & ob-
sessos. Sic etiam videmus propter
peccata, multas infirmitates homi-
nes.

Deus per
homines
puniens.

Deus ve-
tur Tyr-
annis ut fa-
ber sera
& securi

Deus pu-
niens per
Diabolu-
m. In corp-
ore afflicta
à Dæmo-
nibus.

Deus per
Angelum
puniens.

nes contrahere. Et ideo dixit textus in cap. Cùm infirmitas de pœnit. & remis. vbi ait. Cùm infirmitas corporalis nonnunquam ex peccato proueniat dicente Domino languido, quem sanauerat. Vnde & noli amplius peccare, ne deterius aliquid tibi contingat. Præsenti decreto statuimus & præcipimus Medicis corporum, vt cùm eos ad infirmos vocari contigerit ipsos ante omnia moueant & inducant, vt medicum animarum, aduocent 24. postquam fuerit homini de spirituali remedio prouisum, ad corporalis medicinæ medium salubrius procedat, cùm cessante causa cesseret effectus, &c. hæc textus.

Exemplum habes de Nabuchodonosor Rege Babyloniorum, qui propter peccatum superbiæ tantis calamitatibus mentis corporis afflitus fuit, vt quadrupes incederet, bouem se fore arbitratus, grama comedisse dicitur, & vnde succedit tex in c. Si per sortiarias 13. q. 1. vbi textus. Si per sortiarias atque maleficas artes occulto, sed nunquam iniusto Dei iudicio permittente, & Diabolo præparante concubitus non sequitur, &c. Ecce canonæ determinare, quo oculo Dei iudicio procurante Diabolo homo maleficari potest. Et sic habes, quod Deus inferendis pœnis vtitur Diabolo pro ministro.

SIG. Quomodo igitur Maleficæ mulieres afferunt, & credunt, seipsas talia facere videlicet turbare aërem, procreare tempestates, morbos inferre hominibus?

VLR. Ipsæ duntaxat pro earundem stultitia se talia facere credunt: & tamen sua credulitate decipiuntur.

SIG. Quomodo.

VLR. Nam cùm vt Diabolus ex motu clementorum cognoscit mutationem aëris & tempestates fieri

debere, quas tamen ipse Diabolus, ut supra diximus facilius & citius quam homo præscire poterit: Vel dum diuina permissione aliqua plaga, & peccatorum correctio super tertam iusto Dei iudicio cadere debet cuius quidem plagæ, & correctionis ipse executor diuina prouidentia deputatur, ita vt huiusmodi plagam prænoscit futuram, ex tunc commouet mentes huiusmodi Maleficarum mulierum aliquando eisdem persuadendo, aliquando ob inuidiam, quam tales sceleratae mulieres aduersus proximum gerunt, in vindictam mouendo easdem sollicitat, quasi ipsas mulieres doceat huiusmodi tempestates, & aëris turbationes prouocare.

SIG. Quid facit igitur, cum easdem docet: aut quomodo ipsas instruit, vt ipsæ mulieres huiusmodi incommunitates prouocent, & suo maleficio perficiant?

VLR. Consulit & docet eas aliquid stultum & fatuum facere, & quod ad eiusmodi factum nihil pertinet.

SIG. Si stultum, quid igitur eos docet, vnde namque prouenit, quod postquam mulieres huiusmodi documenta sequuntur pro earundem voluntate tales tempestates succidunt & eueniunt?

VLR. Ecce cùm Diabolus præuidit, vel ex cursu naturæ, & elemætorum, vel ex permissione diuina, super aliquam terram plagam infligere debere, sibique potestatem faciendi concessam esse, & sic huiusmodi euentum alias futuræ fore, perficit vt mulieres huiusmodi sceleratae credant, se ex doctrina Diaboli alia efficere: Diabolus instruit easdem, vt quandoque accipiant lapides silicis & verius Occidentem post tergum proiiciant, aliquando vt arenam aquæ torrentis in aërem proiiciant

EEe 2 aliquan

aliquando quòd in vna olla pilos porcorum bulliant, aliquando quòd trabes vel ligna in ripas transuersaliter collocent, & sic de aliis facultatibus. Et tamen talibus facientis communiter Diabolus præfigit eis diem & horam, vnde fatuæ huiusmodi mulieres Diaboli doctrinæ credentes, talia & alia his similia faciunt. Itaque postquam ipsæ talia fecerunt, ac succendentibus tempestatibus, grandinibus & aliis incommoditatibus, quas Diabolus alias in tali tempore nouit, vt præmissum est profuturas, ex tunc credunt illæ sceleratae fatuæ mulieres euentum huiusmodi ex facto earum processisse, cùm tamen talia earum facta non possent vnicam guttam prouocare. Verùm est tamen, quòd post huiusmodi mulieres gratificantur Diabolo, adorantes eum, & immolantes ei holocausta, vel quid aliud eidem offarentes. Nam quis tam hebes mentis est, qui credere posset quòd ex huiusmodi fatuitate & mulierum stulta operatione, vna tam immensa sphæra aëris & alia elementa deberent commoueri inde ut grandines & fulmina prouocarentur?

SIG. Sed qui ad hoc dicis? videamus namque vnam totam sèpè terram periclitari, in qua non omnes homines deliquerunt.

VLR. Sèpè iustus perit cum impiò, si etiam quis punitur pro alio. Nam Gen. 19. legitur, quòd dum Sodoma & Gomorra propter peccatum submersæ fuerunt, certè pariter aliæ ciuitates cum eis perierunt propter vicinitatem, vt Segor & Iegor: & tamen haec ciuitates non peccauerunt. Sic Regum 2. videmus, dum Dauid coram Domino populum numerando peccasset, quòd propter peccatum Dauid, & sic vnius homi-

nis, multitudo hominum, & sic multa millia hominum, perierunt & mortui sunt. Cùm autem legimus, Deum tam innumeram multitudinem hominum percussisse propter peccatum numerationis vnius duntaxat hominis, quomodo igitur puniet Dominus populum suum propter grauiora peccata, vt puta propter hæresim & blasphemias, Cùm autem tales mulieres, vt textus in c. Episcopi. 26. quæsione quæta. Deum abnegant, & se Satanae tradunt, Diabolum adorantes, & sacrificia sibi offerentes, quis dubitat quin vna tota ciuitas, in qua tales sceleratae mulieres degunt & tolerantur, infelicia omnia & huiusmodi ruinæ diuinæ ex maiestatis vltione timere habeat.

SIG. Videmus itaque determinationem duarum causarum, quibus Diabolus nouit futuras tempestates, videlicet causam motus astrorum & dispositionis naturalis: alteram diuinæ vltionis seu correctionis peccatorum. Quid igitur erit, cùm huiusmodi documenta probis & iustis hominibus euenerint?

VLR. Posuimus superius etiam alias vias diuinæ permissionis, videlicet, quod quandoque in tentacionem iustorum ob augmentandum meritum permittit Deus. Pro exploranda fide piorum Diabolus interdum sauit.

SIG. Ostende.

VLR. Nonne Job iustus, & laudans Deum erat. Et tamen tentauit eum dominus in bonis, agris, armentis, & gregibus: & tandem in corpore, dando tentandi potestatem Diabolo, qui etiam eum grauissimo vlcere percussit, & quia his omnibus repertus est Job patiens & humilis, vnde apud Deum meruit.

Nonne Beatus Antonius eremita, vir religiosus & Deo amabilis fuit, nonne sèpius à Diabolo tentatus, & grauiter percussus, donec quasi

Iustus pe-
rite cum
impiò
quando
Deus pu-
bit.

De S. An-
tonio ere-
mita à
Diabolis.
Pessime
vexato.

quasi defecisset, ac ut sic metitum ampliatum eius fuit. Legitur enim in legenda eiusdem, quod Antonio in quodam tumulo latitante multitudine Dæmonum eum ita cæde varia lacerauit, quod minister eius de villa veniens, quasi mortuum propriis humeris ad villæ hospitium reportauit: quo audito conuenerunt vicini, & cum post planctum funeris media iam nocte dormirent, Antonius subito reuiuiscens, vocato ministro, fecit se in silentio ad tumulum reportari, ibique ex priorum vulnerum dolore prostratus, cum ex animi virtute confictum Dæmonum prouocasset, & statim illis in varias bestiarum formas mutatis, ab eorum dentibus, cornibus, vnguis laceratus fuisset, subito radius quidam lucis Dæmones & te nebras fugauit, statimque sanatus Christum præsentem intelligens dixit: Vbi eras Iesu bone, vbi eras, quare à principio non affuisti, vt curares vulnera mea. Et vox ad eum facta Antoni, inquit, hic eram, sed expectabam videre certamen tuum: nunc autem, quia viriliter dimicasti, in toto orbe te faciam nominari. Hæc Vincentius in historiæ lib. 14. recitat Athanasium notasse. Vnde dicitur *'acobi 1.* beatus vir qui suffert temptationem, quia cum probatus fuerit, accipiet coronam vitæ.

Fama
de Anto-
nio vnde
tam ce-
reb.

CAPVT. VIII.

SI GISM. Nunc satis habeo, sex facto talium mulierum, neque tempestates, grandines, seu alia mala fieri posse, sed duntaxat vel ex motu naturali vel impressione diuinæ bonitatis: qua vel in poenam vel in meritum ex sua ineffabili pietate talia eueniunt Diabolorum mini-

sterio permittit. Idcirco placet iter nunc ad alias quæstiones dirigere.

Vtrum Maleficæ & Strigæ possint ministerio Dæmonum scipsas, ac alios homines in alias formas spe-

rum.
*De muta-
tionibus
forma-
rum.*

cierum seu animalium mutare?

VLR. Ex causis supradictis pos-

*Quid pra-
stigium
sit.*

sunt, attamen apparenter & sic præ-

stigiis facere.

SIG. Quidnam est præstigium?

VLR. Ars transformandi formas iuxta apparentiam. Præstigium dicitur quasi præstringens oculos: provt ait Isidorus *Etymologiarum lib. 8.* ita vt ipsi Dæmones perstringendo oculos faciant apparentiam, qua hominem iudicat rem alterius formæ esse, quam sit, ita vt quis videns hominem, credat eum esse asinum, vel lupum & tamen vnuſquisque retineat formam suam, quanquam oculi nostri decipiuntur, & ad aliam speciem erroneo iudicio deducantur. Sic Simon Magus perstrinxit oculos Neronis, & carnificis, qui decollando arietem credit se Simonem decollasse, in oculis suis ministerio Diaboli præstrictis deceptus.

Item legitur de Sancto Machatio Ægyptio eremita, provt recitat Vincentius lib. *Hymn.* quod cum Ægyptius quidam amore vesano alienæ vxoris arderet, nec ad effectum concupiscentiae peruenire posset: eo quod illa virginitatem suæ coniugis nimis amaret, ipse Maleficum precatus est, vt aut ab ea amari faceret aut à marito proprio repudiari: qui multis illectus muneribus, solito suæ artis ingenio fecit illam equam videri: Itaque vir eius turbatus, quum equam suo lectulo iacentem videret, ingemiscens flebat: eo quod illam alloquens, nullum responsum audire poterat. Adductis ergo presbyteris, quid illa pateretur ostendit, & ne sic quidem calamitatis causam

*Exemplū
de S. Ma-
chario.*

agnouit. Illigatam igitur eam in monrem iumenti ad desertum duxit. Cùm autem iam villa sancti Macharij propinquarent, monachi arguebant eum cur cum equa ad monasterium veniret. Et respondit. Vxor inquit, mea hæc fuit, sed in equam conuersa. Iam tertia dies ex quo cibum non sumpsit. Quod cum sancto Machario, cui iam Deus hoc ipsum notum fecerat retulissent. Vos, inquit, equi estis, & equorum oculos habetis. Illa namque mulier est: nec in illam naturam transfigurata videtur, nisi in eorum oculis qui præstigiis vanitate falluntur. Mox aquam ei benedictam infundens oratione completa, subito eam omnibus videri fœminam fecit, eamque refici iussit, & cum viro suo reuerti: dicens, Nunquam à communione sanctorum mysteriorum, neque ab Ecclesiæ oratione discedas. Hæc enim idcirco perpessa es: quia per quinque septimanas mysteria diuina non attigeras. Ecce igitur quodd non omnium oculi erant perstricti, quia oculi beati Macharij non erant præstricti.

SIG. Profecto hæc Historia multum facit ad propositum.

VLR. Certè quadam vice ea de re cum colendissimo domino Ottoni, ex Comitibus de Sonnenberg. Episcopo Constantiensi, qui etiam multarum rerum cognitionem habet, ac literis pro magno desiderio intendit, disputauit: Hic eandem historiam in medium attulit, quæ me in materia præstigij propter eiusdem domini Episcopi auctoritatem, & frequens studium suum, cuius etiam ego humilis famulus existo, & sub clementia etiam aliis me foueo plurimum mouit.

SIG. Cuperem audire aliquos modos, quibus apud oculos hominum vna res apparere pro alia possit.

Modi
quibus fit
vt res vna
pro alia
apparcat.

VLR. Saluo iudicio melius sentendum, duos vel tres adducam secundum quod ego meo ignaro ingenio colligere potui. Et iuxta mentem beati Thomæ super 2. sententiæ, distinctione octaua, ac aliorum Doctorum videtur mihi dici posse quod vno modo Diabolus possit ludificatione sensus nostros ab inferiori mouendo phantasma & similitudines rerum existentium in virtute imaginativa facienda eas ad organa sensuum exteriorum defluere: sicut quandoque contingit in somniis. Nam ex motu phantasmatum in somniis cum defluxu coram ad organa sensuum exteriorum sicut ad oculum vel tympanum, in quo fundatur auditus. Et sicut visus in oculo apparet nobis, quod multa videamus atque audiamus. Ita nobis vigilantibus aliquando apparet quod multa videamus, sicut patet in phreneticis, & acutè febricitantibus, &c.

Secundo modo ex vehementi conuersione intentionis ad phantasmata quæ facit ut similitudo rei res ipsa videatur, sicut Aug. dicit, quod quidam tanta conuersione recogitabat cuiusdam mulieris imaginem, quod ei carnaliter commisceri vigilans videbatur. Cùm igitur Dæmon non ignoret hos modos, dico, quod Dæmon possit ita organa sensuum disponere, quod vna res apparebit alia.

Sicut ex abundantia humoris cholerici, videtur gustu quod omnia sint amara, cùm tamen aliquando sint dulcia & descensu humoris sanguinei vel vaporis ignei ad oculos, videtur nobis quæ exterius apparent quod sint rubea.

Secundò dico, quod Diabolus potest ita disponere medium quod vna res videtur alia. Et secundum sanctum Bonaventuram, aliquando ex dispositione candelæ, per artem confectæ, paleæ

phantasia
fingit non
vita.

Exempla
de com-
plexioni-
bus.

Candela
facientes
paleas vi-
den ser-
pentes.
Ioculaeo-
rum sine
historia
Magister
est Dia-
bolus.

De visio-
nibus.

paleæ videntur serpentes esse : & hu-
iusmodi experimenta etiam multa
fiunt à iocularibus. Cùm autem
Diabolus Magister sit iocularorum,
nemini dubium, quin subtilius Dia-
bolus hæc operari possit.

Item aliquando non res sed simi-
litudo rei & figura videtur , ita se-
cundum glossam Beati Augustini, Beatus
Petrus vidit istud vas submitti
de cœlo in terram,in quo erant om-
nia, quadrupedia, serpentia terræ &
volatilia cœli , ut dicitur *Actorum
Apostolorum decimo*, quæ nempe
non corpora erant, sed imagines.
Eadem visione beatus Benedictus
totum mundum vidit. Nam in legen-
da sua dicitur , quod totus mundus,
velut sub uno solis radio collectus,
ante oculos eius adductus est , ecce
quod erant rerum imagines. Ex præ-
missis itaque inducitur ad alias quæ-
stiones.

C A P V T IX.

VTrùm dictæ mulieres conue-
niant ad conuiuia , mutuò bi-
bant & comedant,& sibi mutuò lo-
quantur, ac se inuicem cognoscant.

SIG. Gauderem super hæc opinio-
nem tuam audire.

VLR. Ex prædictis satis cogno-
visti, quomodo quandoque in som-
no , quandoque in vigiliis fit repræ-
sentatio imaginationum , tam for-
tium, quod homo credit se esentiali-
ter hoc vel videri vel facere. Audisti
etiam , quod Diabolus quandoque
perstringit oculos & alios sensus
hominum ut homines autument , se
hoc vel hoc facere.

Etenim ut me satius intelligere
possitis, introducam historiam in le-
genda Sancti Germani. Dicitur enim
ibidem cùm prædictus S. Germanus

quadam nocte hospitatus fuisse , in
vna domo , & post cœnam mensa
iterum pararetur, admiratus S. Ger-
manus ipse quæsivit ab hospitibus
cui denuò mensa pararetur. Qui cùm
dicerent , quod illis bonis viris &
mulieribus , quæ nocte incedunt,
mensam præpararent. Nocte itaque
illa statuit S. Germanus vigilare. Et
ecce vidit multitudinem ad mensam
in formas & figuris virorum &
mulierum venientem, qui eis præcipiens
ne abirent vel recederent: cunctos de
familia domus istius excitauit, quæ-
sivitque ex illis si personas illas cog-
noscerent ? Qui cùm omnes vicinos
& vicinas dicerent esse, misit ad do-
mos singulorum , & ecce in suis le-
ctulis sunt inuenti & admirati. Post-
ea Dæmones per sanctum Germa-
num se esse spiritus malignos & per-
uersos dixerunt: qui sic hominibus
illudebāt. Ecce quod spiritus se loco
illarum personarum ostendere pos-
sunt , ita quippe ut homines existi-
ment, huiusmodi imagines veras per-
sonas esse. Et sic ex illa habes historia,
quod eadem hora potest esse in uno
loco : & nihilominus per spiritum
apparere in alio , sicut illi homines
hora noctis fuerunt in domibus , &
in lectulis suis: & eadem hora eorum
imagines præstigio Diabolico appa-
ruerunt in domo hospitis cœnantes.

Sic etiā de Simone Mago dicitur in
legenda sancti Petri, quod Simon ca-
dē hora in conclavi erat cū Nerone &
fortis loquebatur populo, id est, imago
eius perdiabolū foras loquebatur po-
pulo. Sic id ī bonis spiritib; & An-
gelis cōtingere solitū fuisse legimus.

Nam beato Ambroſio apparuit,
quando faceret officium in exequiis
sancti Martini in ciuitate Thuro-
nensi. Dixit ei : Ego funeri ex-
equium præbui : sed ultimam ora-
tionem vobis excitantibus explere
non

Exemplū
de noctur-
nis cōfes-
fationib;
Malefica-
rum.

Dæmones
in figura
humana
adsum
conuenti-
culis no-
cturnis.

Augelns
missam in
forma S.
Ambroſi
admini-
strat.

non valui. Et reuera ita inuentum fuit, sicuti ipse retulit, & tamen ipse Ambrosius cum eo tunc in ciuitate Mediolanensi fuit, quæ ad plures diætas distat à Thurone. Vnde secundum Ægidium in quodam quodlibeto dicitur: quod bonus Angelus in forma Ambrosij fuerit in ciuitate Thuronensi, & corpus beati Ambrosij fuerit in ciuitate Mediolani.

SIG. Ad quem finem properat hæc instruclio.

VLR. ad hoc, ut concludam, quod homines sèpè existimant se videre alios homines in certo loco constitutos, quorum tamen imagines dum taxat vel in spiritu bono vel malo vident.

SIGIS. Sed quod econtrà. anne quandoque Pythonicæ mulieres credunt, se profici in aliud locum cum tamen remaneant in domo sua?

Sæpius credere homines se esse in aliquo loco, vt i non sunt. VLRIC. Superius iam audiuiimus exempla: vnde sæpius credit homo se esse in alio loco vbi non est: ergo benè dicit textus in *capitulo Episcopi*, 26. quæst. 5. vbi ait: Illud etiam non est omittendum, quod quædam sceleratæ mulieres retro post Satanam conuersæ, Dæmonum illusionibus & phantasmatibus seductæ, credunt & se profitentur cum Diana nocturnis horis, Dea Paganorum vel cum Herodiade & innumera multitidine mulierum equitare super quasdam bestias: & multarum terrarum spacia in tempestæ noctis silentio pertransire: vel eius iussionibus obedire velut dominæ, & certis noctibus ad eius seruitum euocari: sed utinam hæ solæ in perfidia sua periissent, & non multos ad infidelitatis interitum pertraxissent. Nam & innumera multitudo hac falsa opinione decepta,

vera esse credit, & credendo à recta fide deuiat, hæc textus.

SIGISMUND. Nonne cætri homines possunt equitare & ambulare de loco ad locum, tam de nocte, quam de die? Quid igitur ipsis talibus mulieribus obstat?

VLRIC. Certè non denego, quin huiusmodi mulieres & equitare & ambulare, tam super asinum, equum bouem seu camelum possint, &c. sicuti alij homines, & more aliorum hominum. Et sic secundum cursum naturalem. Nos autem in eo casu loquimur, qui se ultra communem hominum cursum extendit: videlicet, ut non possint in una hora ad decem vel viginti milliaria proficisci.

SIGISMUND. Si igitur non vadunt de loco ad locum, & coniuia visitant, ut dicit supradictus textus, vnde igitur prouenit, quod homines in aliis ciuitatibus existentes, quos nunquam antea viderunt, cognoscunt.

VLRIC. Ex præmissis patet solutio: quoniam per impressiones imaginationum seu representationum imaginum ministerio Diaboli factam, hoc percipiunt: credentes se sensus corporalis praesentia cognouisse.

SIGISMUND. Saturati sumus de præmissis disputationibus nunc de ulteriori quæstione interrogemus videlicet, an Diabolus possit in forma hominis cum huiusmodi mulieribus incubando commisceri, & an ex huiusmodi coitu possint pueri nasci?

Quomo-
do Male-
fica in
aliis ciu-
tatibus
habitantes,
quos numquā
viderunt,
cognos-
cunt.

VLR. Sentio quod fuerit verus homo.

SIG. Sentis? Cuius filius.

VLR. Vtriusque hominis, tam viri ^{De Merlino Britanno,} quam mulieris.

SIG. Quomodo igitur mater eius coram Rege Britanniae confessa fuit, eum de Incubo concepisse?

VLR. Me iudice errauit mulier, à Dæmone illusa credens se Merlinum de semine Incubi genuisse.

SIG. Vnde igitur conceptus est talis Merlinus?

VLR. Sic arbitror, quia fortè mater Merlini se Diabolo, proh dolor! dedicauit: vnde Diabolus imaginationem eius, vt præmissum, seducens sensusque eiusdem perstringens, quasi eidem commisceretur, cuius etiam corpus fortè per præstigium tumidum fecit, quasi fœtu grauida incederet: ac adueniente tempore, facti partus flatum diuina permissione propter eiusdem mulieris incredulitatem in corpore eiusdem moueri, vnde ipsa existimans se grauidam & fœcundam, ac prolem parere debere. Itaque ipse Diabolus diuina permissione ob incredulitatem mulieris in ventre eiusdem dolorem immisit, & huiusmodi flatum extinguendo & alium puerum hominis alicubi furatum supponendo, apparentiam fecit occulto suo præstigio, quasi talis puer de tali muliere natus fuisset, quem post mater suscipiens, credens de corpore suo exiisse, enutriuit, cum tamen talis puer ab aliis hominibus prænatus fuerit, & per Diabolum substractus.

In continua meliam naturæ satanæ Chri-
sti & Satanæ
hac de Incubis
finxit.
De Gi-
gantibus.

Nec obstant, quod in comedîa Plauti poëtae de Amphytrione legitur, quod Hercules ex Iove Deo, & Alcmena muliere Amphytrionis natus sit: & sic Medius fidius dicatur, quasi medius filius: quia fabula Poëtarum nefandissima fictio est.

SIG. Quid igitur respondes ad allegatam glossam *Genesios* 1. vbi dicit. Gigantes ex tali coitu natos extitisse?

VLR. Dico, quod glossa nominatiuè loquitur, & non concludit.

SIG. Quomodo autem saluas textrum, qui dicit, quod exinde nati sunt Gigantes?

VLR. Dico, quod eo tunc surrexerunt Gigantes, hoc est, homines potentes & magnifici, qui propter eorum potentiam & magnanimitatem dicti sunt Gigantes.

SIG. Quid igitur de Merlino in Britannia supradicto?

Mall. Malef. Tom. I.

Ex Incu-
bo & mu-
liere non
precrea-
tur homo

CAPVT. X.

AN Diabolus possit in forma hominis cum huiusmodi mulieribus commisceri.

VLR. Quamuis in superioribus plenæ tum autoritates & rationes, tum exempla & historiæ pro decisione huius satis sint introductæ, vt tamen finem materiæ aggrediamur. Dico, quod ex Incubo & muliere non procreatur homo. Nec vnquam inuentus est homo, qui ex spiritu & muliere natus sit, præterquam Salvator Dominus noster Iesus Christus, qui summi Dei patris misericordia dignatus est, sine commixtione virili, de Spiritu sancto ex glorioſissima virginē in mundum nasci. Absit igitur apud me, quod homo sine homine de spiritu & maledicta muliere debet nasci.

SIG. Quid igitur respondes ad allegatam glossam *Genesios* 1. vbi dicit. Gigantes ex tali coitu natos extitisse?

VLR. Dico, quod glossa nominatiuè loquitur, & non concludit.

SIG. Quomodo autem saluas textrum, qui dicit, quod exinde nati sunt Gigantes?

VLR. Dico, quod eo tunc surrexerunt Gigantes, hoc est, homines potentes & magnifici, qui propter eorum potentiam & magnanimitatem dicti sunt Gigantes.

SIG. Quid igitur de Merlino in Britannia supradicto?

SIG. Sic audio, quod Diabolus potest homini subtrahere puerum suum: & deferre ad alium locum, & supponere alteri.

VLR. Permittente Deo potest, præsertim non baptizatos pueros surripere.

FFF SIG.

In non
baptiza-
tis Dia-
bolum
habere
potestate.

SIG. Ostende hoc exemplo vel auctoritate.

VLR. Diabolum super puerum non baptizatum habere potestatem, suscipe auctoritatem ex decreto. *in. c. Postea, in c. sacerdos de conse. dist. 4.* vbi text. Sacerdotes cum per exorcismi gratiam manum creditibus imponunt, & habitare maligno spiritu in eorum mentes contradicunt? quid aliud faciunt, nisi quod Dæmonia eiiciunt? Item *tex. i. c. Dehinc eadem dist. dicit: dehinc iterum exorcizatur Diabolus, ut suam nequitiam cognoscens, iustum super se Dei iudicium timens, recedat ab homine, nec iam contendat arte sua subuerttere. Ecce quod Diabolus arte sua potest subuerttere pueros non baptizatos. Ex his infero ad proles & pueros, quos vulgus opinatur de milite Colonensi per mulierem procreat, prout superius in historia latius tractatum est.*

SIG. Dic quæso, pro quo habuisti illum militem incognitum?

VLR. Pro Incubo & Dabolo.

SIG. Pro quo autem filios?

VLR. Ego saluo tamen iudico melius sentientium, reputo illos pro veris hominibus: alicui tamen subtrahitis, & ibi ut præmissum est, suppositis.

SIG. Qualem autem existimas illam mulierem fuisse, ut supra dictum est, quam ciuis ille Siciliæ in mari accipiens vxorem duxit?

VLR. Pro succuba, & sic pro Diabolo.

SIG. Pro quo autem reputas filium per ipsam, ut putabatur genitum, & posteà in mari per eundem erexit?

VLR. Pro Diabolo qui sic in forma pueri apparuit. Nam & Helimandus eadem historia sentit, inquiens, si talis puer verus homo

fuisse: nemini dubium, quin postquam mater eundem in mari arripiuit, & submersit, mare ipsum tanquam cadauer ad littus eieciisset, quod tamen non fuit factum, quia talis puer disparuit, & amplius vius non fuit: natura autem maris est, omnia cadauera ad litus proiecere.

SIG. Nonne plures opinantur, quod Diabolus ut succubus possit cum viro coire, & sperma assumere, ac ex post, ut incubus in muliere proiicere, & exinde prolem generare?

VLR. Mihi non videtur fieri posse, dato enim quod sperma taliter colligere & immittere posset: hoc tamen ad generandum non sufficit, quoniam Conciliator *differencia 15.* ait sic: Scire debes, quod istud membrum, puta testiculi, non est princeps virtutis generatiæ, quamvis virtus in eo sit, ut opinatur Galenus: quia illud non potest agere suam operationem per se: nisi per spiritum emissum à corde, temperatum quantitate & qualitate, propter quod virtus cordialis, quæ mensurat hunc calorem, ut possit facere suas operationes, sit principaliter generativa, & virtus quæ est in hoc membro est eius seruens: & si aliquid in hoc habet dominium est illud particulare. Vnde mihi videtur ex illa Theorica, quod cum Diabolus huiusmodi spiritum à corde principiantem & illam generationem virtutem assumere non posset, clarum erit quod quamvis forte assumat sperma ex proiectione dunataxat huiusmodi spermatis, aliis non comitantibus nihil generare poterit.

SIG. Ex supra dictis & iam deductis video, te pedem figere super eo, quod aut huiusmodi pueri

De succubis excipi entibus seminatu rale, & in cum bendo in fundati bus.

Palestrum argumen tum ex M. Acina contra genera tionem Incuboru.

finē

sint phantastici : aut verò alibi surrepti & suppositi.

VLR. Bene habet, & in illam partem videtur declinare Vincentius in 4. lib. *historia naturalis* in c. 128.

SIG. Nunc satis mutuò inter nos hac de re disputauimus. Expedit pro memoriae tenacitate, ut nunc determinationis conclusiones paucis verbis per epilogum detegere coneris.

VLR. Saluo igitur iudicio Doctorum quorumcunque melius sentientium, quorum determinationi me submittere non recuso, quantum mihi visum fuerit, ~~acc~~cam. Est igitur meæ opinionis determinatio. Prima, quod Diabolus, neque per se, neque ministerio hominum potest elementis, hominibusque & animalibus nocere: vel homines ad generandum impotentes reddere: nisi quando occulto Dei, sed nunquam iniusto iudicio, vel ob pœnam delictorum nostrorum, vel ob meritum temptationis nostra augmentandum: siue ob diuinæ Maiestatis gloriam magis timendam, & per nos colendam: seu aliam causam Deum mouentem, ipsa clementissima Pietas permiserit.

Secunda determinatio est, quod cum ipsa Dei prouidentia occulto suæ bonitatis iudicio Diabolo nocendi potestatem permiserit: quod ipse Diabolus huiusmodi potestatem amplius extendere, quam sibi à summo Deo concessum fuerit, non poterit, &c.

Tertia determinatio, quod quamvis Diabolus permittente diuina Clementia ob incredulitatem hominum, vel aliam causam superius enarratam, posset perstringere oculos, aliisque sensus hominum obstruere: ita ut homines credant se alicubi esse, vbi tamen non sunt vel videre id quod in se tale non est, vel apparere aliter quam sit:

hominem tamen vel animalia in aliam speciem veraciter immutare non potest.

Quarta determinatio, quod huiusmodi mulieres per multa milliarium spatia in noctis silentio non proficiscuntur, nec mutuò taliter proficiscendo conueniunt. Sed duntaxat ipsis somniantibus, vel imaginatione forti, ut præmissum est, laborantibus, per representationem specierum similitudinarum à Diabolo eis impressarum, hæc & alia ipsis apparent, quæ postea vigilando verè sibi accidisse, sic illusæ credunt.

Quinta determinatio, quod Diabolus, siue vt Incubus, siue vt Succubus pueros generare nullo modo potest. Sed huiusmodi pueri nisi inventi fuerint, vel suppositi pueri, vel phantastici existunt.

Sexta determinatio, quod solus Deus futurorum certus est inspecto^{rum}, & solus cogitationes hominum nouit, quodque Diabolus per se, siue Magos seu Maleficos vera & futura prædicere alteri non potest, nisi ea quæ ipse pro subtilitate naturæ suæ prior ex consideratione astrorum, & elementorum dispositione accidere debere noscit vel quæ accepta licentia à Deo facere intendit, vel hominibus ad faciendum persuadere in eorum mentes suggerendo proposuit: vel quæ ex moribus & gestu hominum conjecturando deprehendit: nihilominus tamen ipse sè fallit, & fallitur.

Septima determinatio, quod quamvis effectualiter huiusmodi maledictæ mulieres nihil efficere possunt, nihilominus tamen, quia instigante Diabolo tales mulieres, vel ob desperationem, vel paupertatem, vel odio vicinorum, vel alias tentationes per Diabolum immislas, quibus

Somnian-
tes mu-
lierculæ
sommiant
nocturnas
excursio-
nes.

De Pythonius mulieribus.

44

non resistunt, à vero & piissimo Deo
recedentes: sese Diabolo deuouen-
do, ac eundem colendo, sibique
Diabolo holocaustomata & obla-
tiones offerendo, apostatant: hæreti-
cam prauitatem sectantes, & pro-
pterea succedit.

Vltima determinatio, videlicet,
quod propter huiusmodi apostasiam
& corruptam voluntatem de Iure
ciuili tales sceleratæ mulieres, quæ
à Deo largissimo apostatarunt, &
Diabolo sese dedicarunt, morte ple-
cti debent: prout dicitur in l. multi.
C. de Maleficis, & Mathematicis.

Cohorta-
tio ad
muliercu-
culas.

Signum
crucis
efficax
Exemplū
S. Iustinae.

Vos igitur, ô mulieres, memen-
tote professionis vestrae in baptis-
mo factæ, ac cum Diabolus vos
tentauerit, estote fortes, & suis sug-
gestionibus resistite & resistendo sig-
no crucis vosipfas armate: scientes,
quod aduersum vos nullam habebit
potestatem: quoniam contra signum
crucis nullum stat periculum. Sumite
exemplum beatæ Iustinæ, in cuius
legenda ita legitur.

Erat enim quædam virgo in An-
tiochia ciuitate, Iustina nomine,
quam quidam scholasticus, nomine
Agadius, videns frequenter ire ad
Ecclesiam, in amorem eius incidit,
multosque ad eam transmittens, pe-
tit in vxorem, quæ cum omnibus
diceret Christo cœlesti sposo se esse
desponsatam: ille congregata viro-
rum multitudine voluit eam per
vim rapere, sed non potuit: tunc
iratus abiit ad Cyprianum Magum,
promittens ipsi duo talenta auri: vt
Iustinam per maleficia sua caperet:
qui per magicas vocavit Dæmonem
& ait illi: aino virginem de Galilæa,
potes-ne eam perluadere & adduce-
re mihi? Qui promisit ei, dicens: ac-
cipe hoc medicamentum, & sparge
circa domum eius: & ego superue-
niens, paternum sensum ei iniiciam,

Christia-
ni voca-
bantur
Galilæi.
De signo
T.

& statim obediet mihi. Cumque
Cyprianus ita fecisset, sancta virgo
tertia noctis hora surgens ad ora-
tionem, sensit impetum Dæmonis.
Signauit itaque se & domum suam
signo crucis & Dæmonem signo
crucis exsufflavit. Qui veniens ad
Cyprianum confusus, & cur virgi-
nem non adduxisset requisitus, ait:
vidi quoddam signum Thau. Iterum
Cyprianus per artem magicam aliū
Dæmonem fortiorē vocauit, &
simili modo fecit: & similiter ei-
dem accidit: tandem vocauit ip-
sum Dæmonem patrem, & ait illi:
quænam est infirmitas vestra? victa
est ab una virgine omnis vestra vir-
tus? Respondit Diabolus: Nunc ad-
ducam tibi eam ad desiderium in-
corruptionis, tu tantum paratus sis.
Tunc Diabolus in specie virginis ad
Iustinam intravit. Et sedens super
lectum eius eandem tentando dixit:
Hodie missa sum à Christo ad te,
viuere tecum in castitate, multum
autem te video vexatam abstinen-
tia, Sancta autem virgo dixit: mer-
ces quidem multa, labor verò modi-
cus. Dixit ei diabolus: Deus in para-
diso benedixit Adam & Euam, di-
cens: crescite & multiplicamini. Pu-
to ergo, quod si in virginitate man-
serimus, in iudicium incidamus, quia tra-
verbūm Dei contemnimus. Cám-
que virgo turbata surrexit, & per
spiritum sensit, quis esset qui ei lo-
queretur, signo crucis se signans Dia-
bolum exsufflavit, qui disparuit. De-
inde diabolus Cypriano confusus
apparuit, qui dixit ei: & tu nūmque
victus es vt cæteri subiecti tui?
quomodo enim vici estis ab una
virgine Christiana? dic mihi quæ
sit vicitrix eius. Qui respondit, di-
cere tibi non possum, quoddam vidi
terribile signum & Thau. Si autem
virtutes huius signi vis addiscere,

Crescite
& multi-
plicam-
ni alle-
gat Sa-
than con-
serimus, in iudicium incidamus, quia tra-
virgines.

iura

iura mihi , quod nunquam à me ve-
lis discedere: qui cùm iurasset, ait illi,
vidi signum crucifixi & Thau : &
sicut cera à facie ignis fluxi. Cui di-
xit Cyprianus. Ergo crucifixus maior
est. Qui respondit : etiam maior om-
nibus est , quia desertores Dei acci-
piunt ab eo sententiam ignis. Cy-
prianus autem ait , Festinabo igitur,
vt amicus siam crucifixi , ne talem
pœnam incurram : Diabolus re-
pondit. Iurasti namque mihi ; Cy-
prianus ait : Contemno te , & om-
nes fumigantes virtutes tuas , mé-
que ipsum tibi denego : & me con-
signans, dico: Gloria tibi Christe, &
tu Dæmon recede à me. Abiit ergo
nos Diabolus confusus : vnde Cyprianus
Christianus factus est. Ecce ergo quâ-
tæ virtutis fuerit, & hodie existat sig-
num sanctæ crucis, quo' nos signare
dignetur Christus , qui pro nobis in
signo crucis seipsum offerre & nos
saluos facere dignatus est, qui viuit &
regnat in secula benedictus, Amen.

Christus
fignet nos
cruce.

ad tempus celare permittitur, lucem
veritatis claram se singit offerre. Pa-
tuit hoc apud Sanctum Martinum
visibiliter , & patet apud alios plu-
rimos inuisibiliter , dum teste Ber-
nardo , sub specie magni boni & ar-
dui , grande peccatum aperit , fug-
gerit , & inducit.

gerit, & inducit. Non cui-
libet da-
rum spiri-
tus pro-
bare.
Probare spiritus si ex Deo sunt, non cuilibet datum est, sed aliquibus per Spiritum sanctum, qui unus existens, divisiones gratiarum distribuit singulis, prout vult, ad glorificationem corporis Christi, & est Ecclesia, cui nunquam deficit in necessariis. Sicut igitur non omnium est prophetare, nec omnium euangelizare, nec omnium interpretari sermones, sed aliquorum ex officio, usque in finem saeculi, sic non omnium est probare spiritus si ex Deo sunt, sed quibus datum est. Quales sunt spirituales, quos uictorio docet de omnibus, qui & de omnibus iudicant etiam inter diem & diem quare donum beatus Martinus, Antonius & plures alij leguntur habuisse. Quot m-

Quot mo-
dis Spi-
ritus pro-
bentur-

nius & plures alij leguntur habunt. Quot
Probare spiritus si ex Deo sunt,
contingit multipliciter. Vno qui-
dem modo, per modum artis & do-
ctrinæ generalis, sicut per eruditio-
nem sacrarum scripturarum dili-
genti pioque studio conquisitam.
Sunt nimis scripturæ, in quibus
putamus nos fidem habere, conti-
nentes autem falsos Prophetas à
veris, & ab illusionibus reuelatio-
nes cognoscendi.

Alius inuenitur modus per inspirationem intimam, seu per internum saporem, siue per experimentalem dulcedinem quandam, siue per illustrationem à motibus æternis effugantem omnes tenebras dubietatis. Hoc autem est, Manna absconditum, & nomen nouum in calculo scriptum quod nemo nouit,

PROBARE Spiritus si ex
Deo sunt , iubet discipu-
lus ille , quem diligebat
Iesus. Neque enim nesciebat illam
Coapostoli sui sententiam, Angelum
Satanæ transfigurare se in Angelum
lucis, sic ut fiat Dæmonium meridia-
num, dum pro tenebris erroris, quas

nisi qui acceperit. Hoc Greg. in *Dialog.* hoc Aug. in *de conf.* de se ipso & matre; hoc Hugo de *Arra anima* cum pluribus aliis notauerunt.

Probare spiritus si ex Deo sunt, per regulam artis generalem & infallibilem pro particulari quolibet casu, aut non potest, aut vix potest humanitus fieri. Sed requiritur dominum spiritus sancti, quod Apostolus nominauit discretionem spirituum, quo dono fit, ut mens nedum in se & de se sciat probare spiritus, si ex Deo sunt, sed etiam de aliis, & in aliis noscitur.

Hic autem est modus certior alius à prædictis probâdi spiritus, quoniam primus est doctrinalis, secundus experientialis, tertius officialis, scilicet officio hierarchico atque spirituali domino cõcessus. Itaque sicut nemo nouit quae sunt spiritus nisi spiritus: ita nemo cognoscit infallibili certitudine ea quae per solam experimentalem notitiam, sentimentum interius & sensum aguntur in alterius animo.

Quemadmodum ergo tradere regulam generalem, quae distingueret ineffabiliter inter visionem somnialem & illam quae sit in vigilia nullus facilè posset propter varias similitudines inter utrasque visiones, multò magis in proposito. Scit nihilominus homo vigilans: se certitudinaliter & experimentaliter videre, quamuis non ignoret se habuisse in somniis visiones valde vicinas & similes suae vigiliae, adeo quod somnium suum narrare somniando quādoque videatur: quamuis dicat Seneca, esse vigilantis omnia narrare. Scit similiter homo spiritualis in vigilia veræ lucis diuinæ positus, videre se diuina, quae iuuat verè sentire, odorari & sapere, quia vigilat. Potest nihilominus recognoscere ex se, vel aliis, quod nonnunquam

homo ponitur in quodam somnio naturalis cognitionis, aut diabolicæ illusionis, qui dum sic se habet, & quodammodo dormit ad diuina, putare potest quod vigilat ad ea: sic que vidit hæc B. Gregorius, afferens, spiritus Prophetarum, non semper esse in potestate, vel in distincta cognitione Prophetarum, probans hoc per Natham, qui ad David cogitante aedificatione domum Deo respondit: Omne quod est in corde tuo, vade & fac quoniā Dominus tecū est. Cuius contrarium ipsa nocte reuelauit ei Deus.

Probare spiritus si ex Deo sunt, ex primo modo, qui magis est ad propositum, videlicet per Scripturam sacram & per bonos eruditos in eadem, quia verè peruersè viuentibus, quale iudicium inter peruersum & illusorium reportare sperabimus contingit multis, & sufficienter, quantum ad præsentem materiam, & ad communem statum vitiorum.

Qua super re nedum vnum, & ab occasione huius uno, sed plures à diuersis tractatus scripti, compositos inuenimus, quos nunc manualiter habere fas eslet, & diligenter inspicere, dum in hoc sacro De canonicatione S. Brigida consilio quæritur tractari de canonizatione sanctorum & examinatione doctrinarum suarum: præsertim vnius, quae Brigida nominatur, assueta visionibus, quas nedum ab Angelis, sed à Christo & Maria, Agneta & ceteris sanctis familiaritate iunctis, sicut sponsus ad sponsam loquitur se afferit diuinitus suscepisse.

Est autem utrobique, vel in approbatione, vel in reprobatione periculum. Approbare enim falsas aut illusorias, aut friuolas visiones pro vere & solidis revelationibus, quid indignius, quid alienius ab hoc sarcro consilio? Reprobare vero nunc

Spiritus
improbatio
ex officio
Hierarchico

Somnium
somniando
sapere
narratur.

Spiritus
P. ophetur
tarum nō
semper
sunt in
potestate
P. opheta-
rum.

De visio-
nibus S.
Brigida
quas a S.
Maria &
S. Agneta
habuit in-
dicatum.

cas

ead quæ multifariè , multisque modis per diuersas nationes probata dicuntur, non parua exinde scandalorum in Christiana & religiosa deuotione populorum formidatio. Denique in ipso etiam silentio & dissimulatione ex qua res in medium posita est , nonnihil esse discriminis pertinemscimus : inuenire verò medium aliquod , vel expediens inter hæc extrema laudabile quidem sit, an affetabile nec dum satis cernimus exploratum.

Probare spiritus per modum artis & doctrinæ, sicut tota deinceps versabitur intentio , nemo perfectè potest per solam sacræ Scripturæ eruditonem , qui non etiam expertus sit in semetipso variam affectionum spiritualium pugnam , tanquam ascenderit nunc in cœlos , nunc descendenter in abyssos , & viderit mirabilia Dei in profundo. Nam, qui nauigant mare hoc mysticum diuersarum affectionum, quasi collidentium se fluctuum, enarrant mirabilia eius, inexpertus autem talium quid nouit eorum ?

Hic autem est quartus modus probationis spirituum. Cæterum , puto differentiam inter homines , quos loquimur, vnum Theologum, alterum contemplatiuum talem esse, qualis est inter peritum in arte medicina , & inter expertum seu practicum in eadem , quæ duo posse conuenire in eodem, nullus dubitauit. Sic fit & fieri potest Domino propitio, vt idem sit in Scripturis sacris eruditus, qui similiter in contemplationis exercitatione probatus est. Hunc verò talem vult habere materia præsens : sicut alia scripsisse, dum de tractatu quodam spiritualium nuptiarum sermo fieret , inuenimus.

Probare verò spiritus isto modo

doctrinaliter , dum quærimus in aliis personis, quarum corda neque videre , neque scrutari datur, opus ut ab operibus signa suinamus, dicente Christo : A fructibus eorum cognoscetis eos. Fallit tamen vnum signum vel pauca , si non in vnum plura congregauerimus : ita enim tradit Tullius , ita Boëtius , ita Aristot. in conjecturali causa faciendum. Sed quoniam infinita est quidem huiusmodi signorum confusio, coarctemus ad pauciora, & dicamus sub hoc metro. Tu quis, quid, quare, cui, qualiter , vnde require. Quis est cui fiat reuelatio ? Quid ipsa continet & loquitur ? Quare fieri dicitur ? Cui pro consilio detegitur ? qualiter venire & vnde venire reportat?

Probatio spirituum dum quæratur fieri, consideretur in primis persona suscipiens , visiones, si sit boni & discreti iudicij, rationis naturalis: quia læso cerebro turbatur quoque iudicium. Cumque læsus phantasias patiatur, non magnopere quærendum est , à quo spiritus veniant melancholicæ illusoriaeque visiones, vt patet in phreneticis, in ægrotis variis , qui vigilantes se talia videre putant, audire , gustare , &c. qualia somniantes patiuntur.

Habet prætereà quælibet passio profunda suam lesionem , suam atatem , suum , vt Origenes loquitur , Dæmonium , patet in philocaptis, zelotypis & iracundis, in inuidis & auaris. Vnde Poëta :

Quis amans, ipsis sibi somnia fingunt.

Quæratur ergo, si persona sit nouititia in zelo fidei, quia nouitius fervor citò fallitur, si caruerit regente præsenti in adolescentibus & fœminis , quarum est ardor nimis auditus , varius , effrenis, ideoque suspectus.

Rufus

Nemo
probare
spiritus
solidè po-
tent, nali-
teratus

Reuelationes
quonodo
probada.

De vi-
per la-
nom ce-
rebris.

Qualibet
passio ha-
bet suam
atatem ,
suum Dæ-
monium.

Nouitius
fervor ci-
tò falli-
tur.

Diuines
habentur
elati: Pau-
peres hy-
pocrita.
Superbiā
spiritua-
lem Ber-
nardus
vocat sub-
tile ma-
lum.
Ipfa vir-
tus non
tuta est à
superbia.

Hactenus
de proba-
cione per-
sonarum,
nunc vi-
sionum,

Sapientia
consentit
bonis.

Rursus plurimum refert attendere, qualis sit & fuerit persona, qualem erudita, quibus assueta, quibus delectata, in quibus conuersa, sit diues vel egena. In prima superbiam secretamque voluptatem: in altera fictionem timebimus. Hoc super omnia conuenit obseruare, ne lateat interior superbia spiritualis: quam Bernardus verè nominat subtile malum: quoniam & hæc de humiliazione sua nascitur, de fôrdibus & cilicio, de ieuniis & de virginitate. Imò & de sua morte, suóque contrario trahit originem. Quid igitur erit tutum in superbia, cum nec ipsa virtus tuta sit ab ea?

Est autem superbia quædam in intellectu, dum non vult subiici alieno iudicio, sed innititur propria quadam voluntate, dum renuit obedire, & hæc citius deprehenditur, idoque facilius corrigitur, quam prima qualitas visionum.

Probatio spirituum refecit nedum personam, quæ visiones patitur, sed visionum qualitates, si vera sint omnia, etiam usque ad minimam propositionem, quoniam in spiritu veritatis falsitas non est: in spiritu autem mendacij mille sunt viæ apertæ, ut in vnica latenti falsitate decipiatur. Hac ratione prohibuerunt à testimonio veritatis, quam fatebantur Dæmones, Christus Dæmoniacos, & Paulus Pythonissas.

Si præterea sit in visionibus sapientia, quæ sursum est, cum suis titulis, quos Iacobus enumerat: primò inquit, pudica est, deinde pacifica, modesta, suasibilis, bonis consentiens, plena misericordia, & fructibus bonis, iudicans sine simulatione.

Si rursus excedant hæc visiones communem intelligendi modum, vel in Scriptura sacra positum, vel

in ratione naturali vel morali collocatum. Quod si non videretur illud ascribi frustra reuelationi, quod in scriptura sua semel locutus est, & sicut Job loquitur, idipsum non repetit. Quorsum quippe esset, ne dicamus vanum, visiones super visiones in immensum multiplicatas, debere recipere tanquam ab ore Dei prolatas, ac deinde certissima fide credendas. Sicque demum nostra fides nostrâque religio, quam Deus, teste Augustino, voluit in paucissimis contineri articulis, redderetur plus absque villa comparatione quam lex vetus onerosa. Hinc claræ memorie. M. Henricus de Bassia, comprimendam esse tot hominum canonizationem scripsit.

Hic alia ratio sumitur, quoniam omisso diuinorum scripturarum studio magna pars Christianorum ad has visiones ideo placentiores, quia recentiores, adduceret oculos & aures pruriētes, sicque nec iam nescirent: quia, iuxta Senecæ verbum superuacula didicisset. Sicut opus in omni reuelatione Moyses & Elias, hoc est, secundum venerabilem Richardsonum, testimonia legis & Prophetarum alioqui, suspecta est. Et inde fit perspicuum, quam necessarij sunt Theologi, in canonizationibus sanctorum, & examinatione doctrinarum.

Probatio spirituum requirit, ut persona, cui visiones recitantur, habeat se prudenter, præsertim in principio consideret acriter quare mouetur hæc persona secretum suum reuelare super quo fiet alia consideratio.

Cause ergo, quisquis erit auditor aut consultor ut non applaudas tali personæ, & non laudes eam: non mireris quasi sanctam dignamque reuelationibus atque miraculis: Ob-

Reuelationes
hodiernæ
onerant
religionem

M. Henri-
cus de
Bassia scri-
psit con-
tra normâ
hominum
canoniza-
tionem.

In omni
reuelatio-
ne requi-
ritur Moy-
ses &
Elias.

siste potius, increpa durè, sperne
eam cuius sic exaltatum est cor, elati
sunt oculi, ut ambulent in magnis
& mirabilibus super se, ut digna sibi
videatur, quæ non humano aliorum
more operetur salutem suam per
doctrinam, scilicet scripturarum &
sanctorum, cum dictamine rationis
naturalis, nisi consilium habere præ-
sumat, & putet nedum ab angelis,
sed à Deo, nedum semel in necessita-
tibus, sed pene iugiter, velut in quo-
tidianis collucutionibus, talem ad-
mone non sublime sapere, sed sapere
ad sobrietatem: quoniam verissimè
ait, quidixit, Superbia meretur illudi.
Et eo dignius, quod instar Pharisæi,
latentem hærentemque ossibus superbiā,
sicut nec Physicus febri-
lem calorem superbus attendit. Quid
enim facilius, quam se vilissimum
peccatorem dicere, sed veraciter
simpliciterque ita sentire ex intimis,
hoc diuini muneris est, non humani
soliū exercitiū.

*Superbia
meretur
illudi.*

*Nihil dif-
ficilius:
quā verè
se pecca-
torem
agnoscere*

*Sancti
Patres ab-
horreunt
à visioni-
bus.*

*Nemo in
terris vi-
dere
Christum
cuperat, in
gloria
cum vi-
dere suf-
ficiat.*

Enarrantur exempla sanctorum
patrum qui curiositatem huiusmo-
di visionum vel miraculorum, tan-
quam pernicioſiſſimam fallaciſſi-
mamque refugerunt. A qua se Au-
gustinus liberatum in suis confes-
ſionibus gloriatur in Domino.
Quam propterea D. Bonaventura
abhorrendam nimis esse determinat,
totoque conatu repellendam. Nunc
orationibus, nunc increpationibus
ſeu flagellationibus propriæ mentis
& corporis: exemplo illius, qui ut
tentatione careret superbiæ, quæſi-
uit & obtinuit à Domino, ut per
tres menses Dæmoniaca vexaretur
obſſione.

Alter sanctorum Patrum, dum
ſibi Dæmon transfiguratus in Chri-
ſtum, diceret, ego sum Christus per-
sonaliter visitans, quia dignus es:
confestim clausit oculos utraque ma-

Mall. Malef. Tom. I.

nu, vociferans: nolo hīc Christum
videre, ſatis eſt iſpum in gloria ſi vi-
dero, moxque diſparuit.

Alter ſub aliis verbis ſimilem in
huiusmodi illuſione ſeruauit humili-
tatem. Vide, inquit ad quem miſſu-
ſis. Ego certè talis non ſum, quod
dignus ſim hīc videre Christum.

Alterum, quia nolēbat intrare
templum, dicens ſibi ſatis eſſe, quod
oculis corporeis aſpexiſſet Chri-
ſtum: colligauerunt catenis, ſolu-
ueſte iejuinium, carnibus vefci, vtrum-
que bibere compulerunt. Sicque ti-
more compreſſo ſanatus eſt.

Opponet forſitan aliquis ex Apo-
ſtolo iubente: nolite inquit, ſpiri-
tum extingue. Si ſit ergo viſio ve-
rè à Spiritu sancto, qui nihilominus
repellitur: quid hoc eſt, niſi ſpiritui
sancto riefiſſere, ſuāmque naſcentem
generatiuam ſuffocare. Sed profeſſo
ſpiritus sanctus, qui ſe dat humili-
bus nequaquam ex humiliatione
quam prædiximus, ſe ſubtrahet, in-
trabit potius, exaltabit, & in bene-
placito ſuo deducet victor ſuper ex-
celſa animam hanc in oculis ſuis
vilem & abſque vlla ruga fictionis
Ruga
hypocri-
tice.

*Quomo-
do ſpiri-
tus non
extinguē-
dus.*

Porro dici non potest, quantum
hæc curiositas vel cognoscendi fu-
tura & occulta, vel miracula viden-
di vel faciendi, feſſellit plurimos, &
à vera religione frequenter auertit.
Hinc ſuperſtitiones in populis quæ
religionem inficiunt Christianam,
dum, ſicut oīlen Iudæi, ſola signa
querunt, dum imaginibus exhibent
latræ cultum dum in ſuper homini-
bus nec dum canonizatis ſcripturis
quoque non Authenticis plus quam
ſanctis vel Euangeliō ſedem præ-
ſtant.

*Curioſitas
quarendi
ſigna eft
Iudaica.*

Probatio ſpirituū coniiderat
cauſam, quare fieri dicuntur viſiones
præſertim, quo fine, nedum pro-

G Gg ximo,

ximo, nedium aperto, sed occulto & longinquuo. Potest itaque finis proximus apparere bonus & salubris, & deuotus ad ædificationem aliorum, qui tandem prolabetur in multiplex scandalum, dum vel non respondebunt ultima primis: vel alias falsum fictumque deprehedetur in personis suis: tanta reputari sanctitatis devotionisque docuit hæc ætas nostra deprecationibus dominorum Ioannis de Varenis & Ioan. Huf. & similius.

Rursus dum aliquid fieri potest per humanam industriam, sit hoc in vita, sit hoc in doctrina, quare necesse est vel querere vel expectare diuinam cœlitus allocutionem? Hoc namque tentationi Dei, quam honorationi appetet similius.

Cæterum finis attendendus est, quare sit communicatio talium visionum, & quali personæ. Vtrum ad ostensionem, vel ad necessitatem. Vtrum ad dandum, vel ad recipiendum consilium. Vtrum fiat experto vel inexperto talium.

Quod si videatur hæc persona querere tantum modò consilium ne fallatur, videndum est, si paratam se monstrat obediens consilio: Alioquin tam de curatione vix spes erit. Quoniam talis, ut dicit Io. Climacus, non iam eges Dæmone tentante se, quia factus est ubi Dæmon.

At verò dicet aliquis. Hæc idcirco persona non credit alieno iudicio, quia de suo certa est per reuelationem intimam & secretam. Sed profectò non est diuisionis Deus ut vni timenti se reuelet vnum, & per alterum similiter timentem eum, dicat vnum contrarium. Itaque si visio ex Deo est, non dissipabitur in humiliantes se sub alieno iudicio propter Deum: sed vigorabitur amplius, & vincet.

Quocirca tradimus pro cautela,

quod in huiusmodi visionibus neminem suspensum teneatur iudicium exemplo B. Amb. & Lucan. presbyteri, sed dicatur reuerenter cum Petro: Exi à me Domine, quia peccator sum, quia visionibus tuis indignus sum, quas hic neque quero, neque accepto, sed repello. Sed in alio, non in hoc seculo visio tua tota merces mea domine Deus & sufficit. Quid ad me de visionibus tuis in hac vita, quid de superiorum meorum monitionibus? mitte potius obsecro alium, quem missurus es: & me meus spiritus humilis regat, obscurōque loco.

Altera potest addi super huiusmodi visionibus recipienda cautela qualem de somniis tradidit unus dicens: Si monitiones aliquæ bona, inquit, fieri videantur in somniis, vel ex persona defunctorum, vel aliunde recipiantur, quasi somnia non penitus abiiciendo neque eis ex aduerso velut authenticis, vel diuinis adhærendo: recogitantur potius tanquam rememorations aliquæ ad faciendum bona, vel mala declinandum, iuxa somniorum qualitatem.

Probatio spirituum considerat, qualiter & quomodo persona, quæ visiones se habere dicit, conuersatur, an in secreto vel in publico, an in vita actiua vel contemplatiua, aut in deuotione, quæ notam affert vestimentis, & cæteris, aut si communem habet conuersationem accommodatam his quibus conuenit.

Hoc præcipue considerare necesse est, si sit mulier, qualiter cum suis confessoribus conuersatur, & instrutoribus. Si collocutionibus intendit continuis, sub obtentu nunc crebræ confessionis, nec prolixæ narrationis visionum suarum, nunc alterius cuiuslibet confabulationis: expertis credite, nominatim Aug. &

D.

Io. Climacus.
Qui seruat sibi
Damnum est.

Camela
ad propellendas
visiones.

De probatione spirituum.

31

D. Bonaventuræ : Vix est altera pestis, vel efficacior ad nocendum, vel insanabilior : quæ si nihil haberet aliud detrimenti, nisi temporis præciosi latissimam hanc consumptiōnem, abundè Diabolo satis esset. Habet aliud, scilicet insanabilem viuendi, loquendique, ut interim de tactu, fileam, pruriginem; Euenitque illud de Didone apud Poëtam : Hærent infixi peccatore vultus, Verbaque, nec placidam dat membris cura quietem. Cùm tamen in pace sit Dei locus. Nullus idcirco mirabitur, si tales ad fabulas conuersi, auertūtur à veritate. Si præterea mulieres hæ curiosæ agentes sunt, quales notat Apostolus, semper discentes, & nunquam ad scientiam veritatis peruenientes. Vbi autem non est veritas, sit falsitas & vanitas necesse est.

Probatio spirituum considerat vnde spiritus veniat, aut quò vadat. Itaque Bernardus testatur, hoc in se nunquam sciri datum esse, qui tamen expertum se pluries asserit humiliter Spiritus sancti præsentiam, & intimo motu cordis sive mentis sensisse.

Mirabitur modò fortassis aliquis quo pacto persona status inferioris dicat se frequenter agnoscere, vnde spiritus veniat. Præsertim cùm dixerit Christus Nicodemo, Vocem, inquit, eius audis, & nescis vnde vniat, aut quò vadat.

Quid porrò, quòd in spiritibus diuersis multa inspirationum inuenitur similitudo : Est enim spiritus Deus, spiritus Angelus bonus, spiritus Angelus malus, spiritus humanus, tam rationalis, quam animalis. Potest autem similis visio spirari per quemlibet hunc spiritum suo modo longè tamen diuerso, sed nec diuersitas faciliter percipi,

neque similitudo scitur apud inexperites talium, qui neque per seipso ex acumine ingenij, neque philosophicis disciplinis, neque per aliorum traditionem sciunt talia distinguere.

Certè nec mirandum cùm paucissimos inueniamus, qui benè sciant secernere cogitationes & affectiones suæ rationalis animæ, ut rationalis est: ab illis qui sunt animales, videbilet in sensu communi, vel organo phantasie.

Quem inuenies, precor, extimentibus Deum, peccatæ fugientibus, qui semper & in omnibus ad liquidum prospiciat, dum tentationes vigent, si sensus eorum fit tantummodo in imaginatione vel consensu in ratione. Adèd non facile est discernerere sensum à consensu.

Quantò plus habet difficultatis, probatio quadruplicis præminati spiritus: dū videlicet instinctus unus vel inspiratio vehemens tāgit mente, si sit à Deo, vel ab Angelo bono vel malo, vel à proprio spiritu humano.

Cuius rursus sensus portio duplex, diuisio superior & inferior adscripta est. spiritus & anima. Cuius sentire diuisionem, perfectè dat illud verbum D'ei, quod pertinet, git usque ad diuisionem spiritus & animæ: qualem in se diuisionem passa erat, quæ exclamauit: Magnificat anima mea Dominum. Dehinc secernens spiritum ab anima subiunxit: Et exultauit spiritus meus in Deosalutari meo.

Hæc interim sub compendio cursim notata sint, quaténus cùm ad singularia descendendum erit, facilius hac occasione data sapientiores diuident: persuasum habentes, viuere hominem, cuius nomen sit in libro vitæ, cui plures, & in pluribus personis breuis temporis spaciū datum est experiri & practicare omnia quæ dicta sunt.

Quadruplices spiritus quām difficulter discernantur.

F R A T R I S
THOMÆ MVRNER

Liberalium artium Magi-
stri, Ordinis Minorum,

TRACTATUS PÈR V T I L I S
de Pythonico Contractu, ad
instantiam generosi Domini
Ioannis Mornher de Mers-
perg Compilatus.

TN nomine ergo summi Dei exordium illud quod volumus narrare. Gratia ordinis & formæ præsentem tractatum triplici personarum distinctivimus colloquio, ut non minus materiae amœnitas, quam bonitas, lectorem amicum allicit. Tum quia & alium eiusdem materiae, per quam fidelem serenissimo Principi Sigismundo Archiduci Austriae transmissum, & per Conradum Sturk et vtriusque Iuris Doctorem excellensimum vigili indagine correetum, Dialogo distinctum conspexi. Qui licet (vt dixi supra) fidelis sit, & huius sententiae diffinitiuus, non poterit tamen eodem curiosus rerum indagator quietari. Quare ut promisi procedam.

Inniuit de
libro Do-
ctri is
Mulleri
suprà in-
ferti.

Ioannes Mornher. O Thoma mi dilekte, tibi vt compatiar humana coëgit natura. Quid est, quod cæteris plus te malè fortunatum natura constituit, maleficatum reddit, à Pythonica dico muliere cōtractum? Quæ, inquam tuæ genitrici, vt ma-leuola nocumentum asportaret, amicissimo sibi obesse spopondit, tuo vt

Ipse au-
tor huius
Tractatus
ex. e. t. us
est Male-
ficia.

percepit relatu. Sic equidem matris dilectio (instigante natura) in peiorum partem secessit. Est ne pium tuis dictis fideles præstare aures? Bonam, inquam, fortunam Augustinus Deam pluribus in locis retulit: & tibi cum dissôna non solùm homines sed & Di J Deæque nocere præsumunt, quod in tuo studio clarius innotuit, vbi non semel, sed pluries, quæ sumperis nocumenta, claret quam apertissimè.

Tomas Murner. Quam gratum foret, generosè domine (si ingenij adesset copia) vt quia me dignum inter disputandum iudicasti: angore que sollicitus, quod ita me isto tempore videam imparatum, vt vix grandinis aliquod vestigium satis dignè tibi testatum possim relinquere. Ut autem famulandi clarius innotescat voluntas locum dabo veracundiae, responsurus ad materiam propositam me conuerto. Mihi quia compateris benè dicis illud esse humanæ naturæ, ratione; nec animal aliquod simile sibi specie manducat.

Quæris demum rem grandem, & humanæ indagini haud possibilem, cur natura me plus cæteris malè fortunatum reddidit? Secundò, cur contractum? Tertiò, vtrumne pium sit, credere si sit? Quare his tribus quæstionibus præsentem absoluam tractatum. Et quia præteritos ad memoriam casus deduxisti magis here quam scribere libet: res pauca homines insidiati? quoniam cunctis qui placeat, non credat quod modò viuat, sed Deos Deasque inimicos habere, graue valde. Augustinum autem quia alleges quid respondeam latet penitus, nec aliquod patet refugium, nisi hoc vnicum, vt studium meum relinquam Deo (vt pollicitus sum) in Monasterio famulaturus, & modo

Deos
Deasque
habens
inimicos
sit mona-
chus.

modo illo superos meis precationibus reddere placatos.

Gaspar de Morsberg. Ab inceptis fide dignis, quia recalcitrare turpis simum, & tu o Thoma, studium ad finem quasi deducetum afferis relinquere velle. Nescis quia multis in rebus bestiis sumus inferiores. Hoc solùm maximè excellimus quod sumpimus. Quantum ergo homo à Sapientia recedit, tantum ab homine alienatur, naturæ bestiarum proximatus. Quanto autem Sapientiam sequitur, tanto à brutis elongatus, in hominis natura excellit. Fortuna quidem cæca nec probum, nec improbum, nec villam hominis dignitatem aut ordinem discernit: sed se vel citius peruersis moribus animoque ignobili, quippe ad votum eius procliviiori concedit. Et tu scientiam refutando fortunam exposcis. Nec est in mundo aliqua fortuna, quam non augeat literarum notitia. Nam dixit Aristoteles ubi plurimus intellectus & ratio, ibi minima fortuna: ubi plurima fortuna, ibi minimus intellectus. Multò ergo magis ea Sapientiae pars appetenda quæ hominem etiam supra hominem efferens superis quam proximum reddit.

Quod autem de Augustino dictum est, nihil concludit, nam seipsum reprehendit, in *primo retracta. e. i.* Cœpto igitur adhærere studio licet, & sic tui nauigij laudabimus felicitatem cum peruerteris ad portum, te magnificabimus post rerum consummationem.

Iam. Mornher. Iam oro edissere Thoma cur te plus ceteris natura male reddidit fortunatum? Est enim in Deo duplex prouidentia, generalis prima qua Deus ipse res regit, secundum quod natæ sunt regi, ut dicitur 7. de *Civitat. cap. 3.* Sic Deus

res, quas condidit, &c. Male regeris, quia diffortunij causa tu ipse es, aut saltem aliquid tui, ex parte corporis animave constitutum.

Secunda prouidentia specialis ex quadam electione procedens, secundum quam Deus prouidet vnicuique hominum, secundum merita præsentia, vel futura & occulta nobis, sibi tamen præsentia. Quia eius iudicia iusta sunt semper, licet occulta, ita quod aliquando aduersitas plus proficit, quam prosperitas, secundum Boet. 4. de *eoso.* Hoc ideo dixi, quia si te vna illarum Dei prouidentiarum attingeret, iam ultra quæstio, cur plus ceteris sis infortunatus, inualida esset: nam dixit Paulus, quam incomprehensibilia sunt indicia eius. Sed de natura quæro, utrum naturale quoddam sit te plus ceteris male reddens fortunatum.

Thomæ Murner. De benè fortunato stat in trimembri diuisione, ut habet Scotus, similiter & de malè fortunato, cum tot modis dicatur vnum oppositorum, quot modis dicuntur & reliquum: Primum, nullus dicitur benè fortunatus propter actum vnicum fortuitum. Sic nec malè fortunatus, vnico infelici actu implicitus. Secundum nullus dicitur benè fortunatus, quia semper benè ei accidit, sic nec malè fortunatus, cum nullus tali sit sine speciali miraculo.

Tertium, est quis benè fortunatus, quia ut plurimam benè accidie per contrarium male fortunatis. Nam dixit Aristoteles primo Ethicorum non facit vna hirundo ver, si nec actus vnicus fortuitus, benè vel male hominem reddit fortunatum. Fortuna igitur tertio modo capta stante, causam queris, cur illi ut plurimum bene, alteri ut plurimum male accidat. Quod autem de Dei

Aduersitas
plus pro-
ficit quam
prosperi-
tas.

totmodis
dicitur
vnum op-
positorum
quot rela-
qua.

Nulla
fortuna
est, quam
non au-
geat li-
terarum
notitia.

Vbi plu-
rima fa-
pientia,
ibi inimi-
ca fortu-
na.

Vbi mi-
nimum
saperet,
ibi pluri-
mum ca-
pere.

De du-
plici pro-
videntia
Dei.

Cur natura
raliter vni
male, al-
teri bene
accidat.

narrasti prouidentiis , nihil mihi constat , cùm naturaliter simus loquuti. Circa naturam autem triplex reperitur philosophandi modus.

Est autem primus respondendi modus, dicens, benè fortunatum magis esse dispositum, vt ipsum causa vniuersalis moueat, ad hunc locum magis quam ad aliud , vt si aurum sit ibi , & fodiens ipsum inueniat: ergo secundum hunc dicendi modum, qui est Theologorum , fortunæ causam non intrinsecam rei, sed extrinsecam dicemus. Attamen Aristoteles querit causam intrinsecam , quam dixit esse impetum.

Effectus
fortuitus
non habet
causam.

Bona for-
tuna est
sine Ra-
tione na-
ta.

Sed si tu dicas, tu queris causam, vbi non est causa, nam effectus fortuitus non habet causam. Dicendum , quod notum sit Aristoteli. Quod sicut illud quod euenit in pluribus , habet causam , vt in pluribus , vniiformiter : ita quod euenit in paucioribus , & diformiter , habet reduci ad causam vniiformiter agentem & per se. Causa autem intrinseca huius impetus est, secundum Aristotelem, cùm dicat in libro de bona fortuna. Est ergo bona fortuna sine ratione nata. Benè fortunatus enim est , sine ratione habens impetum ad bona, & haec adipiscens hoc autem est natura : In anima enim inest tale natura , quo impetu ferimur, sine ratione, ad quæ vtique benè habebimus. Et si quis interroget ab operante , quare sic facit, nescio, inquit, sed placet mihi.

Simile patet in his , quæ à Deo aguntur. Etenim à Deo vexti , sine ratione impetum habent ad operari aliquod . Et vult dicere, quod aliqui habent velle , ad quod sequitur bonum aliquod præter intentum ex impetu & sine ratione, & causa huius impetus est natura. Demum dicunt alij, non intrinsecam, sed extrin-

secam ponentes , non tamen , vt Theologí , sed cœlum , vel intelligens mouens cœlum, mediante cœlo , vt Deus ipse immediate mouens, hic cum aliis coincidit.

Ioannes Mornher. Ponis triplicem opinandi modum. Primus autem, quem Theologorum asseris, non videtur in veritate posse persistere. Nec mentem quietare potest. Quidum queri posset , quare ad propositum illius sequitur bonum ; & non ad alterius propositum , quum etiam, quia est contra Aristotelem, cui non videtur aliquod nouum immedia- tè esse à Deo. Vnde ipse ponens mundum æternum , non posuit mo- tum potuisse esse nouum, nisi secundum partes: ita quod totus non potuit esse nouus , vt habetur 8. Physi- corum : quod Deus non potest cau- sare nouum mundum vel nouum cœlum , vel nouum motum , secun- dum suam totalitatem.

Secundus verò respondendi modus, qui fuit Aristotelis, non procedit , quia dixit, quod aliquis habet impetum sine ratione. Contra non est fortuna bona sine actu volunta- tis , quia fortuna est effectus con- tingens, consequens effectum agentis à proposito. Nunc autem actus voluntatis est circa obiectum ostensi- sum à ratione , ergo talis impulsus ad volendum non sine ratione.

Præterea , si natura impellit ali- quem ad volendum & non ratio , ergo non esset fortuna, quod euenit, sed casus , cùm haec differentia sit inter fortunam , & casum 2. Physi- corum.

Tertius autem modus , qui dicit quod nihil sit effectum, fortuitus, nisi illud, ad quod causalitas cœli se po- test extendere, non videtur vero con- sonus. Cùm aliquid sit in homine, ad quod causalitas cœli non potest fe

Intelligens
mouens
cœlum,
mediate.

Nil noui
à Deo.

Terminus nō
potest esse
nouus.

An impe-
tus possit
esse sine
Ratione.

Nihil for-
tuitò, nisi
ad quod
causalitas
cœli se
extendit.

se extendere sicut est volitio, nisi occasionaliter mouendo appetitum sensituum, secundum cuius inclinationem apta est voluntas inclinari. Cœlum ergo, quia non potest volitionem attingere, nec etiam causa ad eius causationem coniungere, ideo aliquid est in homine, ad quod causalitas non potest pertingere, & per consequens nec fortunæ causa referti.

Thomas Murner. Dilecte Ioannes, absit longè à nobis, vt ea quæ Spiritus sani instinctu Theologia dicet aut, falsa dicamus. Quod autem queris, quare ad illius propositum, & non alterius sequatur bonum, fortassis & quia sic voluit Deus ipse cuius voluntatis inquisitionem supera dixi infirmam: Aut quia passi indispositio, nam Deus influit in quodlibet uniformiter, in quantum potest, secundum Aristotelem, & quia iste est dispositus, ille non: ideo Deus impellit istum ad tale propositum, ad quod consequitur commodum: illum autem non impellit, quia non inuenit in eo dispositionem requisitam.

Et si ultra queris, quæ diuersarum dispositionum causa, semper deuenitur ad unum primum, voluntatem dico primi entis, licet Philosophus illud forte non diceret. Quia vero de natuitate dixisti, non videtur Aristoteles sibi ipsi contradicere. Dato enim, quod oporteat aliquos effectus fortuitos nouos reducere immediate in Deum, adhuc sibi ipsi non videtur contradicere, quia certum, ratumque habuit Aristoteles secundum propria sua principia, animam intellectuam esse à Deo immediate, & ad hoc attingere potest ratio naturalis, cum sit immortalis, & ita aliquid nouum potest immediate esse à Deo.

An ali-
quid pos-
t e nouum
esse à
Deo.

Quomodo autem illud possibile sit, causa breuitatis omissum relinquitur, tamen de hoc lege Scotum, in ultima quæstione. Quodlibetorum aut dicas, quoniam utique si sit propter diuersitatem causarum receptioniarum, nihil noui Deo imponitur, sicut Sol immediate soluit glacies, & coagulat lutum, nulla posita nuite in eo, ita secundum Aristotelem hoc corpore organizato, Deus necessitate immutabilitatis, causat hanc animam, & prius non ratione indispositionis materiæ: sicut nec Sol causat alium & alium radium in aëre & in aqua, nisi propter diuersitatem recipientium, quod in perspectiuis nostris conclamatum est.

Quid tamen secundum fidem & veritatem dicendum esset, supra, loquendo de Dei prouidentia duplice, solus confessus es. Quod contra Aristotelem facere videtur æquicat. Nam Aristot. intellexit fortunam esse sine ratione consiliante, non autem sine ratione volitum obiectum ostendente.

Ad aliud autem dicitur, quò licet Fortuna & casus quomodo differant. natura si mediata causa illius evenitus fortuiti, non tamen immediata: sed voluntas unum intendens, licet sit aliud eueniens præter intentum, quod dicitur fortuna, non casus.

Id contra tertium respondendi modum dico, quod cœli causalitas ad omnia alia præter voluntatem se extendet. Si autem aliquis fortuitus effectus in voluntate ponatur, in Deum reducere oportet, qui omnibus prouidet & coniungit, cum dicat, imò & capilli capitibus vestri numerati sunt. Hoc autem cum sit contra Astrologos, clarius de hoc loquar in quadripartito meo maiori.

Quæris igitur, generose domine, cur me plus cæteris, natura male

Thoma
Murner
quadri-
partitum.

con-

Murnerius
de Per-
petua.

constituit fortunatum. Triplicem vidi modum. Habes enim duas extrinsecas causas, & ynam intrinsecam. Forte de intrinseca loquendo, talem imperium ad commodum non habeo, qui se tenet ex parte complexionis, non animae, ut habet Scotus imò & Aristoteles. Quare diffortunij causa non sum ego, non est enim in potestate mea, mutare corporis complexiones aut staturam. Quis enim est ex vobis, qui potest ad staturam suam adiicere cubitum vnum? quasi dicat, nullus, quare me excusat, oro, habeto.

Coitus stellarum.

Si autem de extrinsecis causis loqui contingat: primò de cœlo videamus, nec est in potestate mea, diuersos planetarum stabiliūmque stellarum coitus mutare, horam generationis, seu meæ interemptionis.

Si autem dixeris, quia dixit Ptolemæus, virum sapientem astris dominari: & opus stellarum ita adiuvare, quemadmodum seminator fortitudines naturales, in libro Almagisti, & suo quadripartito. Verum quidein fateris, quia sapiens: vbi autem stulti & mihi similes manebunt, qui non solùm astris dominari non possunt, nec parere inconuenienti obiecto? Quare me secundò excusat, habeo.

De alia autem causa extrinseca, quæ est Deus, parum sentio, cur cadere permisit, confido tamen, vt in posterum gloriosius resurgam. Nam nostris terris equos quadrupedes cadere vidi, & lädere pedes. Vach. iuuensis & inèxpertus lupus, quem nullus vñquam rusticorum clamor circumdedit.

Quadrupes si cadit, cur non bipes cadet homo.

Galpar de Mesperg. Dixisti Thoma supra quare vnu plus aliis redditur male fortunatus. Nec vlrà sit quæstio congrua, cur contractum reddidit, quoniam coincidunt. Potio-

rum autem Theologorum rationem nescio aliquam. Sed insuper ad vltimam quæstionem mentem feramus, quæ querit, vtrumne pium sit credere, si sit, volo dicere de hominum ligatione. Quod non sit, fides nostra concludit. Quæ Diabolum huiusmodi incursum causam assignat, à quibus nec iuuenes, nec senes, nec probos, nec improbos exclusos ostendit.

De iuuenibus dicit Augustinus 21. libro de ciuitate Dei capitulo 18. Prorsusque scriptum est: Graue iugum filios Adam à die exitus de ventre matris eorum vsque in diem sepulturæ, matrem omnium, vsque adē implere est necesse, vt ipsi pauculi per lauacrum regenerationis ab originalis peccati quo solùm tenebantur, vinculo iam soluti, multa patientes nonnulli incursus spirituum malignorum patientur. Et Hieron. dicit. Quid causæ est, vt saepe bimuli & trimuli, ac vbera materna lactantes à Dæmonio corrumpan- tur? De senibus ego ipse testis. De probis Job. De improbis quām plures alij. Ergo concludere licet, Dæmonem non vetulas, nec aliquod naturale esse causam istius contrac- etus, Deus autem ipse faciendi facultatem tribuit.

Ioannes Mornher. Thoma Magister mi & Praeceptor charissime. Aestimo genitoris mei dulcissimi- mentem consimilem Theologorum opinioni, immaterialē estimantium substantiam, ligatorum omnium causam (volo dicere) Diabolum, sumpta primum id exequendi à primo ente facultate. Videtur enim (vt dicit Ari- stoteles primo metaphysica) Deus omnibus esse causa & principium quoddam. Quare dixit commentator primo libro de anima, quod rei cognitio per suam causam est magis

Cognitio
per cau-
salis magis
est forma.

magis firma , quām sui esse tantum.

Illa sci-
mus quæ
testimoniū
aliorum
didicimus
contra
Ephedi-
cos.
Dicunt vltra , quod summī Dei
permissione , & iusto Dei iudicio in-
differenter , iusto atque iniusto iue-
nibus & senibus , contingat & ad
illud allegant sua iura & Doctores
Catholicos. Quod si verum sit , nesci-
mus , nisi scientia arguat sicut cap-
pit Augustinus , scientiam , decimo
septimo libro de Trinitate capitulo
3. Dicit enim , Absit , quod scire nos
negemus ; quæ testimonio didicimus
aliorum. Tum quia est creditum , hac
communi non possum responsione
contentari , Deum cunctorum ea-
sam assignando. Ab hoc enim ente
cœlum , & totam naturam depen-
dere , i. i. metaphysicæ Aristoteles ex-
pertus est.

Præterea , si omnium causa Deus ,
quid nostra proderunt scripta singu-
lorum causas inquirendo ? Sat est
enim Deum ipsum causam pro-
fiteri cunctorum. Non sit quæsto hoc
nostrum propositum , seu deliramen-
tum. Præsupponemus enim prima-
riam causam plus ceteris influere.
Qui enim ponit vnum agens tan-
tum , quod mnia agat , tollit à rebus
suas proprias actiones. Quas si quis
tollit , aufert & earum essentias , nec
habet (vt ait Commentator) cere-
brum naturaliter aptum ad bo-
num.

Exempli gratia. Pluuiarum , qua-
rum causa Deus ipse prima , secunda
demum essentia quinta , diuerso ste-
liarum coitu , quæ tertio diuersarum
exhalationum motrix est plu-
uias inducentium , vt habetur apud
Arist. in li. Meteororum. Naturas
igitur rerum timaturi , longè Deus
à nobis Theologicè cùm loqui con-
tingat , quod iustum est fatebimur.
Et huiuscmodi Theologotum com-
menta ad præsens relinquamus. Nam

Mall. Malef. Tom. I.

huiusmodi opinionibus est omnibus
nostrorum rusticorum ceterua re-
picta.

Thomas Murner. Modestius , ô
Ioannes , loquereris , si harum re-
rum plenior tibi esset intellectus :
tuæ infantiae parendum æstimo.
Nescis quod dicit Arist. Quia ma-
ior est rusticorum fides , quām
philosophorum & doctorum viro-
rum ? Nam dicit Scotus lib. 4. 34. Diabolus
diss. q. 1. quod duplex est impoten-
tia in genere. Naturalis vna , ad
quam membra sequitur mutilatio
seu frigiditas , de quo nihil ad pre-
sens.

Alia autem casualis , quæ fit per
maleficium : & hæc fit per malignos
spiritus : qui habentes pactiones cum
hominibus seruant promissa , non
quia veraces , sed vt alij eis adhæ-
reant . Quia si nulla pacta seruarent
Dæmones , nulli hominines eis ser-
uirent , & vt illi quibus seruant
promissa , eos colant. Nam ex super-
bia sua præcipue appetunt honores
diuinios. Deus etiam permitit eos
exercere potestatem suam , ad impe-
diendum aliquos , ab aliquibus
actibus , in quos possent , si non
escent impediti , & hoc propter pec-
cata eorum vel propter aliquam
aliam causam occultam. Et hoc mo-
do magicus habens pactum cum
Dæmonis , procurat ab eo , vt istum
impediat aliquo actu , quamdiu ali-
quod signum à Dæmoni positum
perseuerat , puta acus curuata , vel
aliquid id generis. Iam enim vides ,
quid senserit Doctor subtilis , cuius
prius mentem tormentum nuncu-
pasti. Quid autem arguis ? omnia tua
concluserunt argumenta vnicum
illud , quod Deum non debeamus
immediatam omnium causam refer-
re , licet mediatam ponere nulla ra-
tione prohibemur.

Acus cur-
uata vñ.

HHh Ioannes

Remedia
contra
maleficia.

Ioannes Mornher. Secundum verba Doctoris posita, posset quæri, quod remedium esset adhibendum cōtra istud Diaboli impedimentum? Scio tamen contraria contrariis curari, quid contra facta Diaboli? Si dixeris orationes: & tu cum sanus sis, quo mediante scire exopto, cūm te plus in tua ægritudine iurasse, & vetulæ maledixisse, quām orasse seu sanctos inuocasse constet: Ergo non est verum quod dicunt Theologi, quod in huiusmodi necessitatibus sancti solū sint inuocandi, cūm sit aliud, per quod mederi oporteat. Et tu dicas te sanitatem recepisse vnius hominis auxilio, quare te & illum excommunicatum iudicare consonum dixi. Age, age, quod figmentum componis dicendo, quia sanus factus ex tactu sacci vnius, & aqua immunditiis scutellarum maculata, inuenistine in naturalibus disciplinis, quarum professor es, his in rebus huiusmodi inesse actiones? Nunquid verum dixi, facientem & consulentem excommunicandos, & à Christi fidelium communione excludendos?

Thomas Murner. Video te, generose Domine, contra me furore constitatum, quia verum dixi. Quid si deliramentum, protulissim? Adest Matthæus & Iacobus Murner, qui huius rei testes sunt. Nam in ore duorum stabit omne testimonium. Figmentum autem quia me dicas componere: scis enim & audisti quæstionē quā Scotus cōcessit, Dæmones pacta seruare hominibus, seductionis causa, non quia veraces quamdiu signum periplos positum durat: Nam si aliquis sciens maleficium destrueret, non esset excommunicatus, sed opus faceret meritorium: Insidias (dico) Diaboli destruendo, & opera-

Quare dixit Scotus, quod trifaria-

ria est illa quæstio, an liceat tollere maleficium intentione curandi maleficatum. Non enim solū licet, sed est meritorium destruere opera Diaboli, nec in hoc est aliqua infidelitas, quia destruens non acquiescit operibus malignis, sed credit Dæmonem posse & velle fatigare, dum tale signum durat, & destruetio talis signi imponet finem tali vexationi. Sic ergo saccum & aquam illam immundam puto signū mihi finis fuisse infirmitatis à Dæmonе positam, & illud mora habuit anni, quod si post annum cum facco fecisset, quod anni spacio factum fuit, nunquam pristinæ redditurus fuisse sanitati.

Nec mihi placet de illa materia loqui, sum equidem in iram præceps & conturbor, quia hominis vnius pessima voluntate, nunquam ante infirmitatem à me visi, tali miserabili pœna sine meis meritis, crucior per omnes dies vitæ meæ. Et nisi omnipotens Deus sua summa bonitate & clementia, me inter suorum sacerdotum numerum collocaisset, quid facerem? Deo omnipotenti offero. Idcirco hac opinione Theologorum, quæ est secundum veritatem, velis(oro)contentari.

Ioannes Mornher. Thomas mi charissime, latet-ne te cautela Aristotelis? Qua opponentem informat, respondentem debere reddere furiosum, ut ab ipso materia relinquatur proposita, quam à te suscepisti, esne similis mihi, qui omnibus documenta salutis? Furor verò si me comprehendit, documentorum meorum virtus omnino euaneat. Transeant Theologica: Hæc sit quæstio, utrum hominum ligatio naturali possit ratione demonstrari, volo dicere utrum ab actione naturali sit. Et videtur quod sic: In iustè equidem punitur qui nunquam deliquerit

Cantela
disputa-
tionum:
Respon-
dentem
ad oram
commo-
uerere, ut
turbetur
in propo-
sito.
Ligatio,
an natu-
ralibus
rationibus
probetur.

quit. Sed ligantes puniuntur, ergo deliquerunt. Patet maior in actu iudicario, licet in operibus diuinis procederet, cum aliquis punitur: aliquando non reus, nunquam tamen in iusto Dei iudicio, de quo nihil ad propositum. Patet minor in *l. Mult. C. de male. & mathe.* Statuarum insuper hinc inde apud iudicia publica, sitarum: quæ denigrationis causa sunt huius actus sententia. Confueuerunt & ob huiuscmodi noxam nostris terris vetulæ igne cremari. Longævæ quapropter consuetudinis non est vilis authoritas, nec est verisimile, ut habet Aristoteles, quod ab omnibus fertur omnino desperdi posse. In oppositum tamen fuit fides, ut dictum est: ergo quid dicendum sit, oro, breuibus conclude.

Thomas Murner. Dixi clare in superioribus, generose domine, id sensu experiri, causam insuper adiunxi, illa tamen quia non contentaris, dico primò, nisi verba sequentia summè ponderaueris, huius rei secretum vix patebit. Et quia licuit nunquam sensibilem negare effectum, ex insensibili causa procedentem. Quare hominum fateamur ligationes causam inquirentes, quæ quidem audimus, fari non prohibemur visa protestando.

Sed quia dices fortè illud infidele quoddam genus hominum dico ligationes naturali via euenire posse. Ad hoc respondet Aristoteles, dicens naturam non agere, nisi quia à superioribus causis mota, quæ sunt Deus & intelligentiae. Opus enim naturæ est opus intelligentiae *i. Metaphysic.* ubi videtur consentire Deum huius actus causam principalem & mediatam, ergo immediatas inuestigare non est inhibitum.

Est autem circa hunc ligationis

actum multiplex opinio: multis autem omissis, quinque tamen possunt sicut. Est igitur prima Theologica iam posita, quatuor autem Philosophorum. E quibus est una dicentium, hunc effectum cum omnibus aliis esse à forma cœli, quam contrahi nouimus quemquam suæ natalis & interemptionis hora. Dixerunt antiquiores nobis, sūntque experti, cœli signa per singula corporis membra ducatum obtinere, sic quia aries caput, collum taurus, gemini brachia obtineant, sicque deinceps, quæ docent Astrologica: licet à modernioribus puta Iuritis, contraueniantur: minus tamen iuste: secundum quod in quadripartito meo maiore libro primo expressi clariss.

Opiniones quinque circa actum ligatoris.

Iureconsulti aduenientur Astrologis.

Est equidem in omni famatrum Philosophia: inferioris mundi corporum motus primos cœlestium itus atque reditus arcans quibusdam naturæ vinculis trahentes sequi. Si enim crescente luna in animalium corporibus humores abundant, decrescente attenuantur, ut etiam humani corporis venas illic pleniores, hic laxiores reperies, quod in ægrotantibus clarius apparet. Certius inquam certo venam seu membrum ferro tangi non debere luna supra idem ducatum habente. Summa igitur in naturali actione cœli ad disposita passa concordia. Quod patet, qui enim prioris lunationis medietate decumbunt, natura eorum fortior morbo validius repugnat, in sequenti debilior leuius succumbit. Quotidianas etiam ægrotantium affectiones quotidianæ omnino lunæ applications ad primum locum trigonæ tetragonæ oppositæ & reditus mentiuntur, ob quod priuilegium iij dies inter cæteros certo nomine discreti sunt.

HHh 2 Non

Actiones
& circu-
lations
celi, sunt
eadem
cum a-
ctionibus
animæ.

Aristote-
lis error.

Natura-
lier lig-
tiones
causa.

In micro-
cosmo
et quæ mi-
racula
abundant
ac in Ma-
terocosmo.

Nonnulli etiam numerosis obtinent experimentis ex diuersis lunæ man- fionibus diuersis suorum membro- rum impotentiis affici.

Et hoc est, quod voluit Plato noster diuinus, de intellectu animæ, faciens duas circulationes, ita quod posuit cœli motus eosdem cum mo- tibus animæ, id est, quod actiones cœli sunt eadem cum actionibus animæ: ut allegat eum Aristoteles i. de anima, licet iniuste eum redar- guat.

Visque aded quidem motus etiam, tam hominum quam cœterorum ani- malium primum Solis iter sequun- tur. Sole siquidem oriente surgere progrediventur, & ascidente cursu addunt, ac tanquam motus absente duce quiescent ad exitum illius ite- rum exitari. Post lunam autem & solem, stellarum tunc omnium qui- dem effectus certi, præter quod vul- go non aded sunt vti luminarium virtutes approbat.

Demum posset aliquibus, vt di- cunt, rationibus persuaderi, homi- num dico ligationes naturali via euenire posse, licet causa sit occulta. Homo enim ipse ab antiquis micro- cosmos est appellatus, quasi maiori similis mundo. Ex qua quidem, Al- bertus similitudine intulit, distantias duorum extremorum digitorum, & à planta pedis ad verticem concor- dare. Natura enim cui commoditas in omnibus, quam maxima cœlo cuncta comprehensivo figuram im- pressit sphæricam. Et idem quod in hominæ dicitur, diuiso homine per duas lineas orthogonaliter se secantes, sentiendum erit de maiori mundo. Nam omnes lineas à centro circuli ad circumferentiam ductas æquales esse necesse est. Quis autem mentis sanæ maiorem mundum esse mirabilius plenum negabit? Cur

ergo totidem vel saltem aliquorum mirabilium pluralitatem non con- tinebit homo ipse, qui suprà minor mundus dicitur est.

Pater contra. Nam in Euangeliō dicitur: Prædicate Euangeliū om- ni creaturæ, id est homini cum om- nibus conuenienti. Est autem homo omnium naturalium finis, 2. Physi. Sunt & omnia propter ipsum, vt cunctis dominium imponat, secun- dum quod Genesios volumine conti- netur. Habent etiam naturalia insi- tam naturalem obedientiam erga ipsum.

Quare dixit Aristoteles solem & hominem ad hominis concurrere generationem? nisi quia superiora infimis præsent (hominis natuita- tum & interemptionum) con- tracta?

Quid demum est, quia dixit, tem- pora pluviosa prodesse piscibus, aubusque prodesse? nisi quia secun- dum auræ diuersitatem, & interiora variari necessarium infert argumen- tum.

Quæ autem huius auræ diuersi- tatis causa, nisi hæc, quam Arist. in lib. meteororum assignat, dicens, quia necesse erat hunc mundum inferiorem in quatuor elementa continuis superiori subiici lationi- bus, vt ferè tota eius virtus inde gubernetur.

Præterea in quolibet ordine essen- tiali, destructo primo, destruitur om- ne posterius, 2. Metaph. Motus au- tem cœli est simpliciter primus 8. Physicorum. Ergo motus qui est sani- tatis ad ægritudinem est à cœlo, alias esse non posset.

Postremò vero diximus, omne mixtum esse corruptibile, ergo de- structum principium in natura re- periri continens est. Hoc enim est quod voluit Scotus lib. 4. dist. 29.

quaest

Homo est
omnium
natara
iam finis

quæst. 11. non est date in natura potentiam passiuam, cui non corresponeat actiua in natura. Cùm alterum contrariorum fuerit naturale, & reliquum necessariò erit naturale, ex De cœlo & mundo. Materia euidem contrariorum eadem est, ut habet Commentator.

Patet secundò, timet enim omnis mundi species aliquod horribile & destructiuum habéatque aliquod confortans & lœtificans per propriam naturam. Sic omnis ouis lupum timet, quem non solum viuum, sed & mortuum, instinctu naturæ visu & gustu cognoscit, lupus canem, mus catum, & omnia quadrupedia leonem, omnia volatilia aquilam, finaliter omnia animalia hominem. Vult ergo hæc opinio hominum ligations naturali vi euenire posse, cœlum tamen coadiuantem æstimat causam, inuenitque rerum humi mundi concursus esse secundum stellarum coitus, & gaudium & Victoria & tristitia pendet exinde, & per illud iudicatur tanquam per causam.

Ioannes Mornher. Contra hanc opinionem, dilecte Thoma, quam astrologorum suspicor dicentium ligationis effectum esse à forma cœli, quam contrahit quisque hora suæ nativitatis, seu interemptionis videtur absurdum. Nam vt habemus 26. q. 2. lo. *textus de superstitionis.* Dicit enim, neque ab hoc genere superstitionis (de quo in textu) segregandi sunt, qui olim Genethliaci, propter naturalium considerationes dierum, nunc autem Mathematici vocantur. Nam & ipsi, quamvis veram stellarum positionem, cùm quisque nascitur, consequuntur, & aliquando peruestigant, tamen quod vel inde conantur actiones nostras, vel actionum euentus prædicere, nimis er-

rant. Huius igitur artis scientia ysque ad Christum fuit concessa, vt Christo edito, nemo exinde nativitatem alicuius de cœlo interpretabetur. 26. *questione 3.*

Quod demum infertur, quia planetis in singulis membris specialis esset potestas, & ita ad singularissima procedere, satis à Ptolomæo nostro æstimo redargutum. Dicit enim, non debet Astrologus dicere rem particulariter, sed vniuersaliter. Singularium etiam non esse scientiam Aristoteli approbat. Finaliter conclusit, omnia iudicari per cœlum, vti per causam quod apertissime claret falsum, *in glossa 26. q. 5.* Non liceat.

Astrologia iudiciorum at Christi aduertum usque solum debuit valeare.

Astrologia vniuersaliter non particulariter debet loqui. Singularium non est scientia.

Illud autem quod arguit, motum cœli simpliciter esse primum, secundum Theologos, fortè non concluderet, cùm dicat Scotus lib. 3. di. 48. Primitatem motus cœlestis ad alios motus non esse primitatem causæ, vel alicuius à quo dependet essentialiter, sed tantummodo cuiusdam perfectionis in quibusdam conditionibus motus, quæ sunt irregularitas & velocitas.

Patet enim, quod essentialiter non dependet actio corporis cœlestis in aliquod inferius, ex motu illius corporis. Quia secundum Philoso. 2. de generatione, nihil facit latio ad generationem, nisi quia adducit generans: ergo si sine illo motu generans esset æquè approximatum, æquè ageret. Tum quia falsum est, quod Astrologi singunt: dicentes superiora in inferiora agere: cùm supra sit dictum, aliqua esse, ad quæ cœli actiuitas pertingere non valeat. Præterea intellectus vniuersalium est, sensus singularium. Ad opera autem cœlica sensus iudicio deuentum extitit, ergo de ipsis scientia non est: cùm quia

Ad quædam virtus astrorum non penerant.

singularia, tum etiam quia aliter se habere possunt, & de contingentibus est Astrologia. De contingentibus determinata veritas non est.

Astrolo-
gia est
de con-
tingenti-
bus.

Insuper arguitur Astrologiae officium superuacuum & inane, quia res pertinguntur per experimenta & minus quam potest percipi rei veritas experimentatiæ est, dum bis, in uno esse inuenitur: sed hoc in Planetiæ est impossibile. Planeta enim cum fuerit in aliquo loco, ex signis, ceterisq[ue] Planetæ aspicientes ipsum, vel ei coniuncti ad consimile esse non reuertuntur, nisi post multa millia annorum, ad cuius temporis quantitatam nunquam humana vita sufficit. Quomodo est ergo possibile homini, ut bis aut saepius in eodem esse plurimas reperiatur, quatenus ex eorum reditu probet, quid significant?

Astrologi
ceteris
magis sūt
egenentes.

Demum rarissimè in suis doctrinæ Astrologi reperiuntur concordes, & ceteris semper sunt magis egenetes.

Articulus
Parisiens-
ses alle-
gat, qui
habentur
de verbo
ad verbū
in Damo-
nomania
Bodini
inserti.

Quid plura referam? Stante cœlo si applicetur ignis stupor, & di- cas non posse comburi error est, & hic articulus est. Parisiensis: ergo multæ actiones, quarum causa cœlum dici non potest, de quibus dubium non est. Quid ergo de illo actu Pythonico dicemus, in quo maxima occurrit difficultas, non apparentiæ dico, non sensui, quam intellectui?

Thomas Murner. Generose domine, licet multa in medium duxeris argumenta, falsitatem opinionis Astrologorū probatia, forte & quia non falsa, non est enim credibile, antiquos Patres & Philosophos, à quibus omnis scientiæ fons & origo processit, rem tantæ falsitatis posuisse. Sed quia de hoc specialem tuæ dominationis tractatum edidi, puta, de re-

uolutionum veritate falsitatéque nuncupatum, iam curæ non est tuas rationes reddere solubiles, quomodo in eodem tractatu solutæ sunt.

Attamen quia tibi nec hæc placet opinio, innuam tertiam quæ est Alberti Magni dicentis, ligationum causam animam ipsam, seu consensum ipsius, siue quod idem est, voluntatem, non ut liberam, sed ad defectum declinantem desiderata rei. Fundatque se in dicto Auicennæ, sexto naturalium, dicentis: Quia hominum animæ inesset virtus quedam res externas immutandi, alia autem entia obediunt ei, quando ipsa fertur in imaginum amoris excessum, aut odij, atque id generis. Concluditque quod cum anima aliquius ligat res, atque ad idem quod vult.

Dicítque Albertus se inuenisse, Theologorum sententia de ligationibus

Ligationū
causam
esse vo-
luntatem
hominis.

Diceres autem, quia opinio prima dixit, Diabolum nil posse efficerre sine hominibus voluntate, quare Diaboli sequitur nocumentum voluntate ligantis & non ligati: ergo bonus, cur alterius mihi mala Oberit voluntas, dicemus alibi. Nec vult tātum Albertus, hanc animæ affectionem solam huius rei causam asserre, sed subdit, siue propter grandem affectionem alteret corpus suum, & alia quæ intendit, siue propter dignitatem obedientiæ ei res aliæ viliores, seu cum tali affectione exterminata concurrat hora conueniens, aut ordo cœlestis:

cœlestis: aut alia virtus, quæ quamvis faciat, putauimus tamen animam facere.

Iam publicum ac verificatum est, quod ligationes hominum, incantationes, ad iram promotiones, odium, amicitiam, detrimentum, & gaudium sunt ad grandes affectiones consequentes. Et tu vides quod secundum naturam vulgus abhorret maledictiones & veterarum blasphemias, tanquam in eis sit virtus, aut saltem cum eis aliqua mali virtus annexa. Natura autem nihil facit frustra. Nec fugitur aliquid naturaliter, nisi virtute naturalis desiderij, vel amoris timorisque ad aliud, ut habet Scotus lib. 4. dif. 53. q. 2. arg. 1.

Ioannes Mornher. Contra hanc opinionem, quæ est Alberti, graue est arguere. Est etenim intricata, & nimium disiuncta. Dicit primò, virtutem aliquam animæ litigationum causam. Secundò, quod grandis sequatur rei petitæ affectio. Tertiò, quia propter magnam dignitatem obediunt ei res aliæ viliores. Quartò, quia hora concurrit forte conueniens aut ordo cœlestis. Quintò dicit, aut alia virtus, quam non nominat, quam & ligationes facere asserit. Ne autem habeatur suspectus, dicit illud animam facere, ne forte, quia voluit cœlum posse agere aliquod naturale, si A, & quia tunc sciens talem effectum in ipso A, ligare potest. Hanc æstimo eius mentem, si saltem scientis concurrat grandis affectio, & hora conueniens, habent omnia tempora sua: Contra Iuristas, qui dicunt omnia in nomine Domini nostri Iesu Christi fieri debere in omni tempore indifferenter, per quod reprobare intendunt electiones. Glossa autem supra memorata. 26. quest. 5. Non

liceat, dicit, nil reprobari, nisi necessitatis impositionem. Vult ergo Albertus aliquod naturale inueniri posse quod sit ligationis causa. Sed quia illud mihi ignotum, temeratio ausu rem incognitam non condemno.

Thomas Murner. Occurrit & hoc loco antiquorum nostrorum mens & sententia. Opinabantur enim hunc ligationis effectum, cum omnibus aliis mundi mirabilibus à qualitatibus procedere, scilicet calido, frigido, humido, sicco, tanquam à radice, secundum quod habemus in quarto meteororum. Dixitque maior pars philosophorum & medicorum, quod eorum admixtio ad omne mirabile necessaria est, hanc igitur defendere cupientes viam, negare non præsumant omnia mirabilibus plena: quia ex eisdem qualitatibus omne ens mundi dempta quinta essentia terminus componi in calido & humido proportionatis conseruari, in consumptione humidi à calido destrui: ut habet Aristoteles lib. de longi, & bre. vite. Unde hîc quidam latus propter exscentem cholera, & in factis repentinus, hic inuidus melancholicus, iste monculus, is hermaphroditus, alter contractus. Quæ vnde sunt nisi complexionum ratione, & qualitatum causâ. Concludunt igitur, ligatores cum aliis mundi mirabilibus esse à qualitatum primarum diuersitate.

Ioannes Mornher. Sed & contra hanc opinionem, quæ qualitatum diuersitatem ligationis causam assignat, posset argui. Quia non esset sufficiens: Non enim quietabitur mens nostri: Dicunt enim ligatum suæ passionis maioramentum minoramentumque sumere, & ex earundem qualitatum primarum proportione, imò

In reconsu-
luti re-
prehen-
duntur ob-
benedi-
ctives.
Qualita-
tum di-
uer-
tare
causam
esse liga-
tionum.

imò & quia ligatio ex vnius qualitatis destructione, seu vnius per alteram principatu ducatique constat, affirmant. Quare queritur, quæ huiusmodi qualitatum diuersitatis causa, quod tamen infert, quæ multarum & diuersarum complexionum ratio, nec dabitur altera nisi diuersus vagarum stabilitumque stellarum coitus. Et si hæc opinio, quam Astrologi sectabantur, vt præsupponunt, necessarium infert argumentum, quare diminuat.

*Litem &
amicitiam
quæ à no-
tris rebus
in sunt,
causam
esse liga-
tionis.*

*Omne
Mundiens
aliquid
vnicum.*

Thomas Murner. Offertur & hic ultimo loco, alia antiquorum nostrorum opinio ponentium litem & amicitiam ligationum causam non hanc quam à qualitatibus euenire senserunt, sed quæ à natura inesse apparet. Litem in qualitatum disproportionem, sive disconuenientiam: Amicitiam autem aliquarum proportionem & concordiam. Et si isto modo hæc opinio amicitiam & litem ligationum poneret causam, necesse erat cum illa coincidere, quæ dixit qualitates esse causam. Sed non sic, sed eam, quæ à natura inest, intellexerunt. Nam vt antehac diximus: Omne mundi ens in natura habet aliquid inimicum & destructionem, cum omne tale ex materia compositum constat, quæ est destructionis causa, cur annexa priuatio, vt habet Aristoteles: secundum quod diximus de oue & lupo, & aliis.

Ioannes Mornher. Sed nec illa opinio amantissime Præceptor, quæ ligationum causam assignat, litem dicit, & amicitiam. Nam huiusmodi pacem bellumque duplice via euenire dixisti. A qualitatibus primò: Secundo à natura. De primo tamē modo opinio non intellexit, sed de secundo, quæ scilicet à propria inesset natura: quod fieri nequit: quoniam

sicut priùs, ita & iam queri posset, quænam diuersarum ratio naturalium, alia non nisi hæc, quam assignat Albumazar, lib. 1. sui maioris introductorij, dicens: Omne individuum ab alio quoque differre, constareque tribus his principiis, proprietatibus, scilicet formæ, materiæ, & siderum effectu. De materia & forma in physicalibus nostri satis arbitramur scriptum, sed secundum effectum siderum aduentientia Platonica comprobemus auctoritate (volo dicere) quia idem effectus vt specimen distinctionis causa existat. Quia nihil est, cuius ortum legitima causa & ratio non præcedat.

Nec præter hoc in inferiori mundi parte quicquam, quod causæ locum obtineat, superstes id cœlestem potentiam consequi necesse est, id autem est, vt generis à genere, speciei à specie, individui ab individuo, divisione & distantia, vt animæ corporis que harmonia, aliaque accidentia innumera, vt sexus, discretio formæ & habitudinis, decor vel turpitudo, statura inæqualitas, varij colores, diuersi mores, atque id genus. Quare sicut diximus & hæc opinio cum alia, vt Astrologicam præsupponat, esset necessarium, & ideo insufficiens.

G Spar de Mo-spero. Sufficietes, Thoma, nobis induxisti opiniones, huius effectus occulti causam assignantes. Licebit & omnes approbare: Tum quia prima fundamentum sumpsit ex infallibili Theologia: Secunda ex Astrologia quam tolerat Ecclesia. Tertia autem, quæ est Alberti, appareret vero consona: qualis enim ipse in naturalibus fuerit in uestigationibus, non estimo quenquam latere. Quarta se fundat in 4 Meteor. Quinta alias est circa naturam. Ne autem aliquid concludatur, quod à verita

*Nihil est
cuius or-
tum non
præcedat
legitima
causa.*

veritate deuiaret, aut cæteris disciplinæ posset, quæ Theologica opinione melior, profecto nescio aliquam, tum quia Deus omnibus prouidet, vt vult.

Ioannes Mornher. Absit à nobis aliquid temerario ausu concludere, sed disputatiè illud facere non prohibemur, nec contra opiniones positæ argumentatus sumus, eas falsas dicendo: sed quia non placuit, vt vñica sola sufficientem ligationis causam narraret. Quare saluo meliori iudicio, dico causas opinionum subordinatas: nec audeo dicere essentialiter: quia supra patuit opus, licet secundum Philosophos fortè illud non esset.

Prima igitur causa Deus ipse, cùm vniuersaliter sit in causando. Secunda cœlum, alicui rei quod supradictum est, aut virtutem contractiuam influens suo motu, lumine aut influentia. Quid autem virtualiter agens, qualitates diuersas inducit disproportionatas, & huic impedimento conuenientes. Quæ demum infirmitas complexionum fortitudine debilitat, vel naturaliter augmentatur, minuitur vni magis, alteri redditur onerosa. Tamen, vt dictum est, diuersarum complexionum ratio qualitas est. Tibi autem, amantissime Præceptor, quia meorum dubiorum vincula enodasti, quas valeo & possum immortales refero & innumeratas gratiarum actiones, me per totius vitæ meæ cursum ad tua semper vota offerens promptissimum. Vale fœlix per tempora multa.

Thomas Murner. Malè opinantes in principio, posteris bene putandi vestigia relinquunt. Tu igitur, Generose Domine, singulare refugium, huac tractatum velis (oro) suscipere, animo eo quo datus est. Mihi, inquam, sufficit aliis sub-

Mall. Malef. Tom. I.

tilius speculandi viam p̄ebuisse. falsis scri-
Absit, obsecro omnis suspicio fallax. proribus
Nec his, vt dixit Aristo. tantum gra- gratia
tiarum actiones referre tenemur, habenda.
quorum apud nos veridica scrip-
ta tenentur, sed & erroneis & falsis
scriptoribus: aliquid námque con-
ferunt: habitum etenim nostrum
præexercitati sunt. Et ego cùm
nihil utilitatis conscripserim, iuuenti-
tuti precor faueas. Vale, & me, vt
soles, commendatum habeto. Ex
vniuersitate Friburgensi Sole in 22.
gradu Libræ gradiente. M.D.XCIX.

F. BARTHOLOMEI DE SPINA

Ord. Predicat. eximij Sa-
crarum Literarum Pro-
fessoris, Sacrique Pala-
tij Apost. Magistri.

C A P V T . I.

QVÆSTIO DE STRIGIBVS.
Proponitur questio, & inducuntur
argumenta quatuor, qua generaliter
probare videntur, partem questionis
falsam: omnia, inquam, que nar-
rantur de Strigibus non in veritate,
aut in corpore: sed per phantasticas
visiones, aut in somnis diabolicis
spiritus illusione contingere

Væritur, an Maleficæ illæ
personæ, quæ vulgo Striges
dicuntur, ea verè corpora-
literque faciant, ac patiantur, quæ se
facere patique fatentur: an certè cre-
dendum sit illusionibus easdem dia-
bolicis

I I i

Proposi-
tiones
inceptarū
opinionū
causa
sunt do-
& carum
Resolu-
tionum.
Euanam s.

bolicis adeò despere , vt putent in vigilia sibi contingere , quæ continent in sommis. Et videtur quod , ut præfertur à Diabolo sint deceptæ. Quod quidem probatur primò conciliij Acquirensis authoritate , in quo , ut registratur in Decreto . 26 . 2 . 5 . can . Epis . op . sic decernitur : Non est omittendum , quod quædam sceleratæ mulieres , retrò post Sathanam conuersæ , Dæmonum illusionibus & phantasmatis seductæ , credunt se & confitentur cum Diana nocturnis horis Dea paganorum , vel cum Herodiade , vel cum innumera , multitudine mulierum , equitare super quasdam bestias , & multarum terrarum spacia intempestæ noctis silentio pertransire , eiisque iusionibus obedire velut dominæ , &c.

Vbi patet , per Concilium determinari , quod hæ sunt illusiones Diaboli , & quod in phantasia solùm perficiuntur. Quid manifestius etiam apparet per ea quæ ibidem paulo post habentur in verba hæc : Sacerdotes per Ecclesiæ sibi commissas populo Dei omni instantia prædicare debent , ut nouerint hæc omnino falsa esse : & non à diuino , sed à maligno spiritu talia phantasmata mentibus fidelium irrogari arbitramur. Si quidem ipse Sathanas , qui transfigurat se in Angelum lucis , cùm mente cuiuscunque mulieris , ceperit & hanc per infidelitatem sibi subiugauerit , illico transformat se in diuersarum species personarum atque similitudines , & mentem quam captiuam tenet in somnis deludens , modò læta , modò tristia , modò notas , modò ignotas personas ostendens , per quæque deuia deducit : & cùm solus spiritus hoc patitur , infidelis hoc non in animo esse , sed in corpore euenire opinatur. Quis enim in somnis & nocturnis visionibus

non extra seipsum deducitur , & multa videt dormiendo , quæ nunquam vigilando viderat. Quis vero tam stultus & hebes sit , qui hæc omnia , quæ in solo spiritu fiunt , etiam in corpore accidere arbitretur ? cum Ezechiel Propheta visiones Domini in spiritu , non in corpore vidit & audiuit : sicut ipse statim inquit : Fui in spiritu : Et Paulus non audet dicere se raptum in corpore. Omnibus itaque publicè annunciatum est , quod qui talia credit & his similia , fidem perdit.

Et infrà. Quisquis ergo credit , posse fieri aliquam creaturam , aut in melius aut deterius immutari : aut transformari in aliam speciem , aut in aliam similitudinem , nisi ab ipso creatore , qui omnia fecit , & per quem omnia facta sunt , procul dubio infidelis est , & pagano deterior. hæc ibi.

Per prædicta igitur verba manifestatur non solùm esse falsum , quod tales personæ corporaliter ludum illum diabolicum portentur , ut faciant quæ vulgo dicitur eas facere , verum etiam esse hæreticum , quemcumque talia credentem fieri , vel etiam posse fieri corporaliter virtute Dæmonis ; & assentur , quod hæc omnia & his similia , in solo spiritu , & in somnis duntaxat fiunt. Assertioni autem & determinationi Sanctorum conciliorum contradicere , vel etiam non acquiescere , hæreticum est , etiam si concilia particularia sint , extra de hæret. capitulo . Ad abolendam ergo , &c.

Secundò idem probatur ex his quæ narrantur à talibus personis fieri in tali cursu eorum phantasti ci statu. Dicunt enim , quod ingrediuntur domos nobilium & divitium , & ibi comedunt & bibunt : & quod

Primum
argumen-
tum pro
pate fal-
fa.

In somnis
extra nos
ipsos du-
cuntur.

Ezechiel
in spiritu ,
non in
corpore
vidit vi-
siones.

Etiam cō-
clusus par-
ticularia
Dæmon
tradicere
hæreticum.

&c.

Secundū
argumen-
tum ad
dem.

quodd tanta quandoque est eorum multitudo, ut dicant se vegetes magna vino pretioso euacuasse, casei formas magnas, ut vocant, consumpsisse, boues pinguissimos mactasse & astatos edisse, & isthac plurima fecisse, quæ ex duplice capite falsa reprehenduntur.

Primo quidem, quia svt eorumdem etiam testimonio comprobatur, cum redeunt de cursu, ferè semper inueniunt se afflictas, & non secùs ac illis noctibus, quibus ad cursum non deportantur, famelicas, quod tamen esset contra naturam.

Secundò, quia in domibus illorum nobilium, in quibus assérunt prædicta consumere vel consumpsisse, nihil unquam inuentum est defecisse ciborum vel vini, nullum bouem: vel aliud quodcunque animal fuisse: ergo hæc omnia conuincunt illusiones esse Dæmonum vel somnia, eis quæ leguntur in historia S. Germani non dissimilia, quando hospitatus in quodam loco vir sanctus, cùm post cœnam iterum pararetur, admiratus, interrogavit, cui de novo præpararent: cui cùm dicerent, quod bonis illis mulieribus, quæ de

nocte incedunt, præpararent, illa nocte sicutus Germanus statuit vigilare. Et ecce vidit multitudinē Dæmonū ad mensam in forma hominum & mulierum venientem: quibus præcipiens ne abirent, cunctos de familia excitauit, inquirens, si personas illas agnoscerent. Qui cùm omnes vicinos suos ac vicinas dicerent esse, misit ad singulorum domos, Dæmonibus præcipiens ne abirent, & ecce omnes qui videbantar ibi comedere, in propriis lectulis sunt inuenti. Adiurati ergo qui aderant, se esse Dæmones dixerunt, qui sic hominibus illudebant, vnde patet propositum apertissime.

Famelicas
redeunt
Sagaz
conuenti
bus.

Historia
de S. Ger-
mano.

Tertiò, probatur hoc idem per alia, quæ ab eisdem flagitosis personis narrantur, quæ credere accidisse aut etiam fieri posse, hæreticum est, aut fatuum. Dicunt enim: quod illa domina cursus quam striges, qui Ferariæ sunt, vocat sapientem Sibylam, quæ videlicet in illa multitudine præfæc videtur, sicut iuxta prædictum cap. Episcopi. Herodias vel Diana, desiderat tangere aquam fluminis Iordanis, quo loci congregantur, vt aiunt. Et licet ad hoc plurimum conetur, nunquam tamen præualet eam tangere, sed fluuius ipse potius exsiccatur. Quia de re sic illa irascitur vt à facie eius oporteat omnem illam multitudinem statim aufugere, alias omnes ab ea protinus necarentur. Causam autem quare tantopere tangere desiderat aquam illam, hanc afferunt quia si posset, inquiunt, hoc consequi, vt tangeret aquam, fieret tunc domina totius mundi. Et sic dicunt omni nocte accidere, qua sic in cursu conueniunt, bis videlicet in hebdomada. Quæ quidem omnia, quantum qualême sapiant vanitatem sapientes iudicent.

Quartò, idem etiam confirmatur ex narratione ipsarum de his quæ videntur etiam apertam impossibilitatem præferre, & ob hoc non nisi delusoria esse censenda. Dicunt enim, quod postquam comedenter aliquem pinguem bouem, vt supra relatum est, vel aliquam vegetem vino, vel arcam, seu copinum panibus euacuarunt, & consumperunt ea vorantes, domina illa percutit aurea virga, quam manu gestat, ea vase vel loca, & statim, vt prius, plena sunt vini, vel panis, ac si nihil inde fuisse assumptum. Similiter congeri iubet ossa omnia mortui bouis super corium eius extensem, ipsum-

Tertium
argumen-
tum ad
idem Sa-
piens Si-
bylla, Do-
mina cur-
sus strigū.
Sibylla
uet tan-
gere flu-
men Ior-
danis.

Quartum
argumen-
tum ad
idem.

que per quatuor partes super ossa reueluens , virgáque percutiens , viuum bouem reddit vt prins , & reducendum iubet ad locum suum . Cùm igitur hæc esse videantur miraculosa opera , quæ à solo Deo seu diuina virtute fieri possunt , vt sacri Theologi vnanimiter determinant , talia Diabolo attribuere , hæresim importare videtur , vel certè delusione omnia contingunt : quod est propositum .

C A P V T I I .

Duo argumenta producuntur ad idem qua specialiter probare videntur , striges ad ludum Diabolicum vocatione , vel alio maleficio factio non portari . Inde unicum pro parte questionis vera subiectum , que sit ut tota quæstio dubia reddatur .

Quintò , nonnullis experientiis specialiter ostenditur esse falsum , quod striges portentur à Diabolo , facta quadam vocatione , vel quoconque alio modo ad ludum vel ad loca distantia .

Et primò quidem inducendum est , id quod accidit Illustri Principi N. etiam temporibus eorum , qui adhuc supersunt . Cùm enim Strix quædam in carcere , Inquisitori cuiusdam conuentualis detineretur ; quæ factebatur se multotiens ad cursum esse dalatam , desideravit ille Princeps hæc audiens experiri si vera hæc essent , an potius somnia . Et aduocans D. Inquisitorem illum tandem induxit , vt permitteret coram eis , & coram multitudine ad idem astan- tium nobilium , adductam mulierem se perungere suo quo vtebatur vnguento , & viderent , si verè à Diabolo visibiliter vel inuisibiliter apparen-

te , per aëra portaretur ad cursum . Quod cùm Inquisitor eti perperam admisisset , & illa coram eis profite- retur se ituram , seu portandam à Diabolo , si inungeretur vt suprà : inuncta sèpè stetit immota , nec vñquam ei quicquam insolitum con- tingere potuit , cuius rei hanc etiam vñque diem perseverant plures no- biles testes de visu . Ex quo facto pa- tet esse falsum , quod portentur ad cursum pro voto striges , sed quod aliquoties eis sic videantur depor- tari , contingit ex delusione Diaboli , cuius rei plura alia testimonia , exemplaque libet nunc subinferre : quæ etiam temporibus nostris conti- gisse feruntur .

Dominus August. de Turre , Bergomensis , medicus suo tempore ce- lebratissimus , mihi superioribus annis in domo sua Bergomi retulit , quod cùm inuenis Paduæ staderet , quadam nocte circa sextam horam domum cum sodalibus suis rediens , & expulsans , cùm nemo responderet , aut aperiret : tandem per fenestram , scala conscendens domum intravit : & ancillam inquitens , reperit iacen- tem in cubili super terram supinam , nudatam vñluti mortuam , & penitus insensibilem , ita vt nulla potue- rit arte per ipsum excitari . Facto manè , ab ipso , quæ ad sensum redie- rat , siccis citata , quidnam illa nocte passa fuisset : tandem confessa est se delatam ad cursum . Ex quo mani- festè patet , quod non corporaliter , sed in spiritu , vel in somnis ita deluduntur , vt putent se longiās deferri ; quæ immobiles domi resi- dent .

Huic simile mihi Salutiis retulit superioribus annis D. Petrus Cella , olim vicarius Marchionatus Salu- tiarum , qui superest adhuc , de quadam sua etiam ancilla similia passa , simili

exemplis
qualis fidā
compi-
bat Sa-
gas non
d'portati.

similiterque ab eo deprehensa deludi. Sed & fama publica apud nostros fertur, quod cùm in diœcesi Cumana officium inquisitionis exerceretur à nostris, contigit in castro, quod Luganum appellatur vxorem notarij inquisitionis iudicialiter accusari, quòd esset strix, atque malefica.

Turbatus est autem mirum in modum vir eius, ed quòd sanctam esse putaret. Dispositione autem Domini manè diei Veneris sancti dum vxorem non inueniret, in stabulum porcorum concessit, & ibi nudam verendaque præmonstrantem, & penitus insensibilem in quodam angulo reperit, limo porcorum respersam. Iam igitur certior fermè factus de eo quòd credere non poterat, arrepto gladio subita ira voluit eam occidere. Sed in se rediens, paululum substitit ut videret finem. Et ecce post modicum temporis ad sensus suos illa reuersa, viso marito sibi mortem intentare, coram eo prostrata est, & veniam petens promisit quòd omne in ei veritatem pandiceret, & confessā est, quòd iuisset illa nocte ad cursum, &c. Maritus autem hæc audiens statimque recedens, eam apud Inquisitorem accusavit, ut ignibus traderetur. Q'æ illico inquisita, nusquam comparuit. Putant autem, quod in lacum, super cuius ripam terra illa sita est se immiserit.

Fertur etiam quòd quædam mulieres, cùm eadem ratione se perungarent, ut videlicet ad ludum deportarentur: à nonnullis clam spectantibus, visæ sunt quasi somno statim oppressæ in terram cadere, & ibidem per plures horas immobiles permanere, cùm tamen eadem in se reuersæ postmodum affirmarent, ad cursum, ut optabant, se tunc tem-

poris fuisse deportatas.

Videtur autem quòd per talem vñctionem id contingat his strigibus, cuius simile recitat diuus Augustinus 18. de ciuitate Dei, c. 28. accidisse cuidam nomine Præstantio, cuius filius eidem sancto Doctori retulit, quòd præfatus eius pater quadam vice venenum, quoddam sumpsit comedendo caseo malis artibus composito: & statim iacuit in lecto quasi dormiens, qui tamen nullo modo poterat excitari. Post aliquot autem dies eum velut euigilasse dicebat, & quasi somnia narrasse, quæ passus est, caballum scilicet se factum annonam inter alia iumenta baiulasse militibus, quæ dicitur retica, quoniam ad retias deportauit, quod ita ut narrauit factum fuisse, compertum est.

Sicut igitur huic Præstantio per ^{Vnguentum}
^{to. um} caseum maleficum, ita strigibus per ^{Diaboli-}
^{corum} vñquentum prædictum diabolicum, ^{vis.} posibile est accidisse, ut accidere scimniū vehementissimum, & somniare se ad loca deportatus longinquæ, in catos conuerti, vel quæcumque alia facere etiam vel pati, quæ postmodum se putant in veritate fecisse, vel pastas esse.

Neque iudicandum est hoc esse contra naturam omnino, cùm etiam quibusdam vñctionibus medici quandoque naturaliter somnum vehementissimum inducant inunctis (ut semel ætate nostra contigit) temporibus infirmi, qui nullatenus antea poterat somnum capere.

Ex quibus & innumeris aliis experientiis clarissimè patet, quod vel aliquid tale quandoque naturaliter potest accidere: vel tales sunt Dæmonum illusiones, & quod non in corpore, sed in somnis & in spiritu fiunt ac videntur quæcumque ab his

personis fieri vel videri narrantur contra naturam.

Sextum
argumē-
tum ad
idem.

Promissio
Strigum
de stri-
gando.

Sexto probatur, striges non esse Diabolo ineuitabiliter obligatas, non conuerti in catos, non occidere pueros; quæ tamen omnia istæ infideles fœminæ asserunt accidere, vel se operari, dum sic deportari dicunt à Diabolo. Affirmant enim, quod illi qui semel se obligarunt, supradictæ dominæ cursus, non possunt ulterius ab obligatione illa resistere, quod libero arbitrio derogare, & consequenter hereticum esse, imò contra naturam manifestum est. Item quod promittunt strigare omni tanto tempore, puta omni quindena vel menstruo, saltem puerum vnum sive puellam, & quod id optimè seruant. Quod etiam vadunt per domos infantium, quos impetere volunt, ingredientes & saltantes in forma catorum per fenestras atque caminos, & super lectum puerorum ascendentes, eorum sanguinem sanguin à digitis manum atque pedum, ab ore stomachi, à fontanellis, & aliis eorundem corpusculorum partibus delicatis, qui tandem hac de causa post paucos dies deficiente moriuntur.

Calamita
ad stri-
gandum.

Dicunt etiam, quod domum propriam reuertentes, accipiunt quandam calamitam de subliminari ostij domus suæ, quam calamitam ipsæ ad hoc ibi dum abeunt in cursum relinquunt, vt in reuersione eam accipientes, statim in propriam formam (vt sibi videtur) redeant fœminarum, à forma qua sibi ipsis videbantur cati. In quo quidem facto vel est hæresis in prædicto cap. Epis. ofi. damnata, quod videlicet vna species creaturæ, transformetur in aliam: vel certè maxima Dæmonum delusio si hæc fiant in spiritu tantum seu in somnis.

Nec est verisimile, quod tantum sanguinis à pueris sanguant, ipsis non sentientibus, vel etiam eorum parentibus non aduertentibus cum præsentes sint horis præsertim nocturnis, quando ista dicuntur contingere: vt inde necessario mors sequatur. Alias sequeretur, quod innumeraria multitudo puerorum ita periret, cum tamen sint rarissimi, qui videantur tali morte decidere. Dicunt enim quod est innumera strigantium multitudo promiscui sexus, & quod quilibet tenetur qualibet quindena vel saltem quilibet mensa vnum maleficari puerum, vt supra inductum est. Innumerabiles igitur quilibet etiam mense morentur quod non appetit.

Vnde
sequitur
speciem
falsitatis
habere
juxta ea
que ha-
bentur in
c. quia ve-
risimile
de pra-
sumpt.
An Ari-
gio stri-
gatos
current.

Nec valet dicere, quod ab eisdem strigantibus, vel ab aliis etiam strigibus postmodum curentur, tum quia ipsæ striges communiter fatentur, quod nollent eos ab aliquo curari, & quod pro suo posse intendunt eos occidere, tum quia quædam, quæ dicebat se curare tam eos, quos ipsa strigabat, quæ ab aliis strigatos, fatetur ex alia causa in eodem processu per me facto contra eam, quod ipsæ quæ strigant nollent quemquam curari. Ex qua etiam dictorum contradictione (volebat enim ista curare propter lucrum) patent manifestè quod ista positio nulla veritate subsistit. Non videtur etiam consonum diuinæ clementiæ, vt tot innocentes pueros ad his maledictis personis pro eorum occidi voluntate permittat. Ex his igitur omnibus quam clarissimè patet propositum.

In contrarium faciunt infiniti penè processus Inquisitorum, & iustitia facta per eos contra tales personas, quasi veraciter & corporaliter vadant ad cursum & ibi fidem abne-

Argumē-
tum pio
parte
quæstio-
nis.

abnegenat atque Baptisimum , conculcent crucem , ac sacrum Christi corpus contumeliis , opprobriis & horrendis vituperiis afficiant. Quæ equidem omnia si non verè , sed in somnis fierent , iniustissimi iudices essent Inquisitores , & non iustitiam ministrarent , damnando tales extremo suppicio. Et cum Ecclesia id cognoscat & toleret , seu etiam eis faueat , & à Principibus & populis ad id exequendum Inquisitores iudicantur & animentur , patet quod hæc non sunt tantum somnia sed corporaliter & in vigilia prædicta horrenda scelera ab his maledictis personis perficiuntur cùm communiter præditi , viri Ecclesiastici grauiissimi , & probitati vitæ viri religiosi. Vnde pro eorum actibus præsumitur iuxta tex. not. & lib. Abba in cap. nisi essent de pr. bent & gl. in l. Titi fondus. ff. de con & dem & in religiosis , est text. aureus in c. ibi , quod non fecissent. cum glo. de no. oper. non. & per glo in c. de præsent. in 16. quest. 1. & Fely. in c. s. per his. co. pe. in fide. Accusat.

esse puto , vel mediocriter eruditus , imo etiam cuique rudi , nisi ex toto decipiatur , his sceleribus totum penè orbem esse foedatum , cùm id ipsum quotidiana præmonstret experientia , tum etiam quia contra tales tam diuinæ leges deserviunt , quam humanæ. Si quidem contra Maleficos clamat Dominus , Exod. 22. Maleficos non patieris vivere. Similiter contra eosdem , nec non contra magos & atiolas , incantatores , pythones & diuinationis spiritum habentes , in diuinis literis extrema etiam pendet sententia. Nam Deuteron. 18. sic dicitur , Non inueniatur in te , quia ariolos sciscitetur , aut obseruet somnia atque auguria , nec sis Maleficus , nec incantator , nec qui pythones consulat , nec diuinos , & querat à mortuis veritatem. Leuit. quoque 19. sic dicitur , Anima quæ declinauerit ad magos & diuinos , & fornicata fuerit cum eis (hoc est , illorum sceleribus communicauerit , & per hæc illorum auxilium implorauerit , ac pessimis eorum artibus usâ fuerit) ponam faciem meam contra eam , & interficiam eam de medio populi mei. Et in eodem libr. c. 20. sic dicitur ex ore Domini : Vir vel mulier , in quibus pythonicus vel diuinationis spiritus fuerit , moriatur , lapidibus obruent eos.

Canones
& Docto-
res Ec-
clesiae
contra
Maleficos

Sacri quoque canones , sancti Doctores Ecclesiæ ac sacri Theologi de huiusmodi superstitionum ac diuinationum genere abundantissimè tractantes , omnia talia esse scelerata nefandissima , extrema vltione digna definiunt , ut præcipue patet 26. q. 5. per diuum Augustinum in lib. de doct. Christiana : & registratur in eadem causa quæ. 2. Illud & in lib. de natura Daemonum , ut ibidem habetur quest. 4. c. 1gitur , &c. Scindendum. In plurimis quoque libis de ciuitate Dei ,

C A P V T. III.

Plurima malefiorum genera officio inquisitionis atque iudicio subiecta ostenduntur , de quibus tamen non esse principalem huius operis intentionem differere manifestatur.

Pro determinatione quæstionis huius præmittendum est , quòd hîc non intendimus de toto superstitionis genere differre , vtrum verè contingent quæ circa illud supra facultatem humanæ naturæ fieri videntur : an certè delusoriè phantasticè. Iam enim exploratissimum

Dei, eiusdem sancti Doctoris, videlicet lib. 7. cap. vlt. lib. 8. cap. 29. lib. 10. cap. 9. lib. 18. cap. 17. & 18. & lib. 21. cap. 7. Diuus quoque Thomas hæc opera nefandissima verè fieri ab his sceleratissimis hominibus, in pluribus doctrinæ suæ locis declarat, & præcipue, 2. 2. q. 9. 2. & 9. 3. Tertiò contra Gent. c. 104. & 105. Secundò sententiarum dist. 7. Pot. q. 6. ar. 6. Ma. q. 26. ar. 9. 10. 11. Cùm eo quoque concordant omnes sacri Theologi in eandem distincio. 7. 2. sententiarum c. Vnde etiam ab Ecclesia speciale impedimentum matrimonij ponitur maleficium, quod non nisi per has artes, diabolica interueniente virtute, perficitur, de quo diuus Tho. pertractat, in 4. distincio. 34. cum aliis Theologis ibi.

Leges quoque canonicae, sicut pro parte inductum est talia ut nefandissima condemnant opera, contra talium auctores excommunicatio- nis sententiam, aliasque varias pœnas promulgando, vel comminando, vt patet præcipue. 26. q. per totam, & vt ibi etiam specialiter de diuinationibus & sacrilegiis pertrahatur.

Ciuires etiam leges contra Maleficos & Math. multiplicititer fuerunt, vt patet præcipue c. de malefie. & Math. contra eosdem grauissimas promulgantes pœnas. Quæ quidem nefandissima opera, si non verè fierent, sed delusoriæ, vanè contra ea fuissent promulgatae leges, & in legum ipsarum auctores, etiam in ipsum Deum, illa retorqueretur vanitas: quod extrema blasphemia est.

Et etiam quæ temporibus nostris sunt per diabolicas personas promiscui sexus (quæ quanto vilioris sœpè sunt generis, tanto sunt in sce-

leribus istis potentiores (maleficia, quod non in somnis aut phantasticè fiant, effectus, ipsi præmonstrant, quos in dies videmus ac patimur. Tantaque crescit illuione pestis hæc grauissima, ut nouas etiam contra tales condere leges quodammodo coacta sit Ecclesia.

Vnde Innocent. VIII. scribens inquisitoribus Alemaniæ, nec non Iulius II. scribens Inquisitori Bergomensi, sic sanxerunt, vt hæc quæ sequuntur Innocentij eiusdem præfixerunt verba, Peruenit ad auditum nostrum, quod quam plures vtriusque sexus personæ propriæ salutis immemores, & à fide Catholica deuintes, cum Dæmonibus incubis & succubis abuti, ac suis incantationibus, criminibus & coniurati- nibus, aliisque nefandis superstitionibus, sortilegiis & excessibus, criminibus & delictis, mulierum partus, animalium fetus, terræ fruges vinearum vras & arborum fructus, nec non homines, mulieres, iumenta, pecora, pecudes, & alia diuersorum generum animalia, vineas quoque, porteria, prata, pascua, blada, frumenta, & alia, terræ legumina, perire, suffocari, & extingui facere & procurare, ipsi quoque homines, mulieres, iumenta, pecora, pecudes, diris tam intrinsecis, quam extrinsecis doloribus & tormentis afficere & excruciare, ac eosdem homines negligere, & mulieres ne concipere, virosque ne vxoribus, & mulieres ne viris actus coniugales reddere valent, impedire fidem præterea ipsam quam in sacri susceptione baptismi suscepereunt, ore sacrilego abnegare, aliaque quam plurima nefanda, excessus & crimina instigante humani generis inimico, committere & perpetrare non ventur, in animarum suarum periculum,

De hoc si
lubet, vi-
de latè in
dedit.
Capelle
Tholo-
sanæ quo
380. inci.
Quædam
artatis per
totam
Ciuiles
leges cō-
tra Ma-
leficos.

Viliiores
quo sunt
homines
eo in hoc
genere
sceleris
sunt peio-
res.

Epistola
Pontificis
ap Inqui-
sidores
Ge. ma.
næ

culum, diuinæ maiestatis offensam, ac perniciosum exemplum & scandalum plurimorum.

Et paulò post: Nos igitur impedimenta quælibet per quæ ipsorum inquisitorum officij executio quomodolibet retardari posset, de medio submouere, & ne labes hæreticæ prauitatis aliorūmque excessuum huiusmodi, in perniciem aliorum innocentium sua venena diffundat, opportunis remediiis prout nostro incumbit officio, prouidere volentes, fidei zelo ad hoc maximè impellen-te, ne propterea contingat prouincias, ciuitates, diœceses, terras, & loca prædicta sub eisdem partibus Alemaniæ superioris debito inquisitionis officio carere, eisdem Inquisitoribus in illis officium inquisitio-nis huiusmodi exequi licere: & ad personarum earundem super excessibus & criminibus prædictis correctionem, incarcerationem, & punitionem admitti debere, perinde in omnibus & per omnia, ac si in literis prouinciæ, ciuitates, diœceses, terræ & loca, ac personæ & excessus huiusmodi nominatim & specificè expressa forent, authoritate Apostolica, tenore præsentium statuimus, &c.

Ex his omnibus patet proposi-tum, quod ista non siant per has sceleratissimas personas delusoriæ, vel id eis contingat in somnis: alias leges istæ derisibiles essent.

Patet etiam ex prædicta Aposto-licæ determinatione, quod ad inqui-sitionis officium pertinet, contra tales procedere: quia licet ad In quisitores Alemaniæ dirigantur literæ, non minus tamen se extendunt ad alios, quam decretales in corpore iuris ordinatæ quarum aliquæ ad singulares parsonas diriguntur: & nihilominus quod de talibus iu-

Mall. Males. Tom. I.

betur aut prohibetur, seu quomo-dolibet ordinatur, pro lege ab omnibus obseruatur, dicit. 19. Si Roma-norum.

Quod etiam patet circa disposi-tionem & autoritatem officij in-quisitionis promulgatam in c. Vt officium de heret. in 6. ad omnes Inquisi-tores simpliciter se extendentem, tametsi literæ illæ non fuerint directæ, nisi inquisitoribus unius determinatae prouinciæ, quam etiam fuisse prænominatam in eisdem Aposto-licis literis, insinuant verba. §. 1. ubi dicitur, Mandamus quatenus vbiique in præfata prouincia, &c.

A D D I T I O.

Sed aduerte, quia ad hoc responderi posset, quod ideo dispositio d. capit. vt officium. pro lege ab omnibus inquisitoribus obseruari debet, quoniam reperitur in volumine iuris red. Et. & ita gloss. expresse dicit in l. 2. Vbi Bar tol. & Docto. sequuntur. C. de legi. Secus videtur in hac constitutione, extra corpus iuris reperitur. bene faciunt no- rat. per Paul. de Cast. in l. 1. de con-stitut. princip. ubi vult, quod epistola principis tunc demum habeat vim le-gis gener. lis, quando clausa est in cor-pore iuris, & sequitur Decius in ru-bric. extrâ de rescr. colum. l. 2. Et est de mente Bartol. in §. final. in prima constitut. Cod. & in dict. l. prima. Vbi etiam Albe. & idem in simili di. it Hostiensis. in auth. cum super. de sepul. quem sequuntur Felinius & De. i. sion. in cap. primo. colum. 4. de constitutio. Et hoc modo de-clarari debet dictum Angel. in l. item viuunt. §. cætorum, de peti. hæredit. ubi vult, quod epistola principis ha-benit potestatem condendi legem, pro lege in similibus casibus obseruari de-bot. & sequitur Barb. in capit. primo

K K K colnm.

colum. 2. de proba. vbi etiam Felymus colum. 6. qui procedit quando epistola est in corpore iuris redacta, licet de hoc dubiter. I. son in libr. ciuitas. colum. n. 4. ff. si cert. pet.

Puto tamen non esse recedendum per ista ab opinione huius reuerend. patris quoniā m. considerandum est, quod ante hanc constitutio. Innocen. VII. Inquisitores hereticae pravitatis habebant potestatem super huiusmodi M. leficos & superstitiones. quia tamen sapient baresim manifestam ut nos. gloss. in capite accusatus. §. sanè de haeret. in 6. & apostasiū, qua species baresis est, ut n. t. Innocent. in c. 1. de apostasia. Et hoc est, quod hanc potestate habere inquisitores supponit ipse Innocentius. VII. prout eleganter prefatus Reuerendissimus Pater probat infra statim. Vnde sequitur, quod constitutio ista est declaratio iuris antiqui, non autem nouum ius inducit.

Quod etiam patet, quia facta est in responsione ad consultationem Inquisitorum Alemaniae: quo casu non censetur Papa nouum ius condere, sed antiquum declarare. Sicut glossa nota. in capit. Consultationi, de tempor. ordinat. & in capit. Ex tua, de fil. presbyter. Quam Abb. sequitur in capit. fin. colum. 2. de re iudic. cūm sim. ut constitutione traditiones in singul. suis in verb. consultatio. Et Felymus in d. capit. 1. colum. 4. Et propterea succedit, quod talis declaratio iuris communis facit ius generale, licet verba dirigantur ad Inquisitores Alemaniae, prout expressè tradunt Felymus & Ie. ius in dicto capit. 1. colum. 4, de constitut.

Sicut
qui no. nū
ius indu-
cit.

Nec obest verbum. Statuimus, possumus in di. constitutione, de cuius natura est inducere ius nouum. cle. fina. cum glossa, de rescriptis, & tradit. Bartol. cap. 2. colum. 2. de re iud. quoniam secundum materiam subiectam ac-

cipi debet, ut & Mod. tradunt in d. c. 2.

Et predicta comprobantur: quoniam quando Papa consulitur super casu, seu quassione pendente in proposito, ei. msi per verba alia nouum ius iudicantia respondet: censetur tamen antiquum ius declarare, non nouum condere: quia de natura noui iuris est, quod ad c. sus futuros referatur, capit. fin. de constitut. & ita expresse declarat Decius in cap. pastoralis. coll. 2. de exception. Pro quo allego bon. mgl. in cap. fin. in verb. respōdemus, de verb. signifi. in 6.

Vltra quod & secundò foris attentari posset, quod d. ato, quod constitutio illa Innoc. VII. contineret ius nouum, tamen extendenda esset ad alios Inquisitores: quoniam causa immediata eius non fuit particularis affectio erga illos Inquisitores Alemaniae, sed zelus fidei & officij inquisitionis, ut in ea expresse habetur: qua causa vique in aliis Inquisitoribus militat, ut nullus ibit inficias. Vnde etiam ad alios apositio extendi debet; per not. in l. non solum. ff. de in integr. rest. declarando ut per Bartol. in l. 1. col. 1. de const. princ. & Decius in omnibus causis d. col. 1. de reg. iur. Primum tamen notius est.

Sed specialiter ex eisdem literis Innocentij habetur, quod Inquisitores illi, quibus ex nomine literas dirigit seu ad quorum instantiam & propter quos eas edidit, etiam ex ipso suo officio poterant contra tales procedere, & consequenter in omnibus Inquisitoribus esse communes, quibus eadem auctoritas impartitur. Reprehendit enim clericos illarum ciuitatum, in quibus patres illi erant Inquisitores, quod volentes plura sapere, quam oporteat, ipsis Inquisitoribus voluerint impedimentum praestare: ne contra præmissas personas maleficas inquirere possent.

Sic

Quæstio de Strigibus.

75

Sic enim ibi dicit Pontifex post ea quæ supra induximus, interpositis tamen nonnullis: Tamen nonnulli clerici & laici illarum partium, quærentes plura sapere, quām oporteat, pro eo, quod in literis deputationis, huiusmodi prouinciæ ciuitates, diœceses, terræ, & alia loca prædicta, illarumque personæ ac excessus huiusmodi nominatim & specificè expressa non fuerunt, illa sub eisdem partibus minimè contineri. Et propterè præfatis inquisitoribus, prouinciis, ciuitatibus, diœcesibus, terris, & locis prædictis huiusmodi inquisitionis officium exequi non licet: & ad personarum earundem super excessibus & criminibus antedictis, punitionem, & incarcerationem, & correctionem admitti non debere, pertinaciter asserere non erubescunt. Propter quod in prouinciis, ciuitatibus, diœcesibus, terris, & locis prædictis, excessus & crima huiusmodi non sine animarum earundem evidenti iactura, & æternæ salutis dispendio remanent impunita. Mos igitur, &c.

Ecce quām acriter eos reprehendit Pontifex, qui impedimentum præstabant inquisitoribus, ne procederent contra tales. Quod vtique summus Pontifex non tecisset, nisi tales reprehensibiles essent. Neque ipsi impedidores illa penitus reprehensione digni essent nisi inquisitores officium suum exercere contra tales potuissent auctoritate Apostolica communiter officio inquisitionis impartita.

Quod etiam approbatur per alia, quæ habentur in eisdem literis. Nam post prædicta & nonnulla alia sic in eis continentur: Próque potiori cautela, & infra, ipsasque personas, quas in præmissis culpabiles repeperint, iuxta earum demerita corri-

gere, incarcерare, punire, & multare: nec non in singularum prouinciarum huiusmodi parochialibus Ecclesiis, verbum Dei fideli populo, quoties expedierit ac eis vñsum fuerit, proponere & prædicare: omniaque alia & singula in præmissis & circa ea necessaria & opportuna facere, & similiter exequi liberè, & licto valeant, plenam ac liberam eadem authoritate de nouo concedimus facultatem, hæc ibi.

Notandum est enim in proposito id quod dicitur de nouo; iam enim igitur ex sua ordinaria Iurisdictio-ne prius eandem facultatem Inquisitores habebant contra tales personas. Sed & quod omne scrupulum in hoc tollit, est, quod prædictæ literæ ad Inquisitores Alemaniæ pro maiori parte tenoris confirmatæ & directæ sunt bonæ memorie Magistro Georgio de Casali, quondam Inquisitori Cremonensi, per fœlicis recordat. Iulium II. & eadem demum ad omnes Inquisitores congregationis Lombardiaæ ord. Prædicatorum extenduntur per Apostolicas literas fœlicis recor. Adriani VI. Quarum tenor talis est.

Adrianus Papa VI.

Dilecte fili Salut. & Apostoli-
cam benedictionem. Dudum Tenor
Epistola
Apostoli
ca ad In
quisitores
ne impe
ditantur
exequi
officium
inunctu
contra
Maleficos
vti nobis exponi fecisti per felicis Recordat. Iulium Papam III. prædecessorem nostrum, non sine magna tunc animi sui displicantia, accepto, quod per quandam Georgium de Casali ordinis fratrum Prædicatorum professorem, & in ciuitate Cremonensi hæreticæ prauitatis Inquisitorem deputatum, in nonnullis Lombardiaæ partibus & preser-

K Kk 2 tim

tim in locis in quibus dictus Georgius Inquisitor deputatus erat, repertæ fuerunt quamplures vrriusque sexus personæ, propriæ salutis immemores, & à fide catholica deviantes, certam sectam facientes, fidem, qram in sacri susceptione baptismatis suscepserant, abnegantes, sanctam crucem pedibus conculcantes, & opprobria super eam perpetrantes, ecclesiasticis, & præfertim Eucharistiæ, Sacramentis abutentes, Diabolum in suum dominum & patronum assumentes, eique obedientiam & reuerentiam exhibentes, & suis incantationibus, carminibus, sortilegiis, aliisque nefandis superstitionibus, homines, animalia, & fructus terræ multipliciter lèdentibus: aliaque quamplurima nefanda, excessus & crimina eodem Diabolo instigante committentes & perpetrantes, in animarum suarum periculum, diuinæ maiestatis offendam, perniciosum quoque exemplum & scandalum plurimorum: contra quas, cùm (ut prædictus Georgius tunc asserebat) in dictis locis suæ inquisitioni deputatis, prout ipsius Georgij incumbebat officio, ipse processisset: nonnulli autem tam clericis, quam laici illarum partium, quærentes plus sapere quā oporteret præmissa delicta ad eiusdem Georgij inquisitionis officium non pertinere, temerè asserere præsumentes, in populo errores & scandala seminauerant: siveque eundem Georgium in populo odiosum reddere, & dicti Georgij officium impedire conati fuerant, prout etiam tunc impediabant, ita quodd propter præmissa personæ prædictæ delicta huiusmodi perpetrantes remanebant impunitæ: & aliaæ earum exemplo ad similia perpetrandæ quotidie inducebantur, in non modicum fidei

opprobrium, animarum periculum, & scandalum plurimorum, dictus prædecessor volens, ne Inquisitionis officij executio quomodolibet retardaretur, & labes hæreticæ prauitatis longius venena diffunderet, prouidere, dicto Georgio per quasdam suas in forma breuis literas commisit, & mandauit, quatenus in locis eiusdem Georgij inquisitioni deputatis de excessibus huismodi cognoscere, & contra quascunque personas cuiuscunque conditionis & præminentiaæ fuerint, inquisitionis officium exercere & exequi, ipsasque personas, quas in præmissis culpabilis reperiret, vna cum locorum ordinariorum vicariis, quatenus voluisse interesset, iuxta dictarum personarum demerita corrigere & punire deberet & valeret, secundum modum contra alios hæreticos à iure & facris canonibus statutum: contradictores quoscumque per censuras ecclesiasticas, & alia iuris remedia compescendo. Eos verò, qui in præmissis consilium, auxilium, vel fauorem præstarent, præfatus prædecessor, eisdem indulgentiis uti & gaudere decreuit, quibus cruce signati contra alios hæreticos, ex indulto Apostolico eis concessio, tunc gaudebant & vtebantur, prout in dictis literis plenius contineri dicitur. Et sicut eadem expositi subiungebat, non solum in delicta crimina huiusmodi contra fidem catholicanam & Christianam religionem sub iurisdictione inquisitoris Cremonensis committuntur, & perpetrantur, sed in omnibus aliis locis & diecessibus sub iurisdictione aliorū Inquisitorum dicti ordinis congregati Lombardiae in dies perpetrantur & committuntur. Et cùm eadem sint delicta, eadem profecto prouisione & castigatione eius sit iuxta

Irdulgē-
tia eadē,
qua cruce
signatis
dabantur,
etiam
concedō-
tur auxi-
lium ra-
stantibus
contra
malos
ficos
Inquisi-
toribus.

Pontificatus nostri anno primo.
Evangelista. A tergo vero.

Dilecto filio Modesto Vincentino
ord. Prædicatorum.

juxta earundem literarum tenorem prouidendum. Quare tu sicut alioris, in ciuitate Comensi dictæ prauitatis Inquisitor deputatus existis: tam tuo, quām aliorum omnium dictorum ordinis, & congregationis hæreticæ prauitatis Inquisitorum cuiilibet consistentium & deputatorum nominibus, fecisti nobis similiter supplicari, vt literas prædictas ad vos extendere & ampliare, aliisque desuper opportunè prouidere dignaremur. Nos igitur huiusmodi supplicationibus inclinati, literas prædictas cum omnibus in eis contentis clausulis in omnibus & per omnia, prout in eisdem literis continetur, ad te & alios ordinis & congregationis huismodi Inquisidores, tam in præsentiarum deputatos, quām in futurum, perpetuis, futuris temporibus deputandos, ac si tibi & cuiilibet dictorum Inquisitorum dirigerentur, & directæ fuissent. Apostolica authoritate, tenore præsentium extendimus: ipsasque literas tibi & illis, vt præmittitur, eisdem auctoritate, & tenore concedimus. Non obstantibus omnibus illis, quæ idem Iulius prædecessor in dictis literis voluit non obstare, cæterisque contrariis quibuscumque. Et quia difficile foret præsentes literas ad singula loca in quibus de eis fides forsan fuerit facienda deferre volumus, & Apostolica auctoritate decernimus, quod ipsarum transumptis manu cuiusque notarij publici subscriptis, & sigillo alicuius curiæ Ecclesiastice seu personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, in iudicio & alibi, vbi opus fuerit eadem prouersus fides adhibeatur, quæ adhiberetur eisdem præsentibus, si forent exhibita vel ostensa. Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris Die 20. Iulij 1523.

Insuper est breue Apostolicum directum Domino Gubernatori Bon. Domino Altobello Episcopi Polensi, impetratum per Reueren. in Christo P. Fratrem Hieronymum Fauentinum ordinarij Prædicorum. Inquisitorem Parmensem, anno Domini 1524. 18. Ianuar. à moder-
no Summo Pontifice Clemente VI. in quo mentionem facit de hæresi strigatus, præcipiens præfato Do-
mino Gubernatori, vt prædicto in-
quisitori omnem fauorem præstet
contra quosdam infectos prædicta
hæresi. Et incidit breue. Accepi-
mus non sine animi, &c.

Hoc autem non narrasset, neque talia iussisset sanctissimus Dominus noster, si tales personæ scilicet striges, quæ iudicantur hæreticæ, non verè essent hæreticæ: vel si ea, quæ per ipsas fiunt, propter quæ iudicentur hæreticæ, solum essent illusiones Diaboli.

Quæ quidem omnia non alia ratione constituta sunt, & iudicio Inquisitorum hæreticæ prauitatis commissari, nisi quia tales personæ malignæ per hæc opera, quæ facultatem excedunt humanæ potentiae, ostendunt se paetum expressum habere cum Diabolo, & consequenter apostatas à fide catholica iuxta verbum D. Aug. in 26. q. 7. c. Non obseruetis, & secundum diuum Thom. i sentent. dist. 7. art. vlti. & in ea dist. cum sequuntur omnes doctores Theologi. Et super Isa. c. 2. Idem repetit diuum Tho. inducens etiam diuum August. vt & alibi K K k 3 facit,

Hæresis
Strigatus.

facit, vbi hoc ipsum docet.

Ex hoc autem expresso pacto cum Dæmone habito, apostasiam à fide sapiente, quæ ad hæresim reducitur, vt patet per S. Thom. . . 2.3.1 .art.1. in argum. factio in contrarium, dicuntur talia fortilegia & diuinatoria opera Maleficorum, hæresim sapere manifestè: & contra tales patratores horum operum Inquisitores habent procedere, vt patet in c. Accusans. de haret. in 6. Et per gl. & Dott. ibi in verbo, saperent. Hoc ipsum igitur quod videlicet Inquisitores hæreticæ prauitatis possint & debeant contra prædictos Maleficos procedere, aliter probare minimè intendo, sed relinquo pro manifesto tam per ea quæ dicta sunt, quam per alia plura, quæ cuilibet vel mediocriter eruditio facile possunt occurtere.

Pacta cū
Dæmoni-
bus sunt
mera a-
postasias.

CAPVT. IV.

*Quæ sit operis huius principalis inten-
tio, quoive sint in eodem specia-
liter declarande.*

Principalis autem nostra intentio in hac quæstione est, ostendere, quod ea quæ dicuntur fieri à strigibus, verae sunt pro magna parte, pro alia verò, eo tantum modo vera esse censenda sunt, quo permittit rerum conditio, vt pleniùs declarabitur, & sic ea quæ contra tales impiissimas personas faciunt Inquisitores, conuenienter & secundum leges procedunt.

Et nihilominus opinio vulgi, vel etiam nonnullorum sapientium qui tamen sacræ Theologiæ expertes esse conuincuntur, & ob hoc omnia prædicta simpliciter negant, quæ ad strigum impietatem præcipue per-

tinent, licet in multis vana sit & irrationabilis: quod ad aliqua tamen veritati innititur. Eorum enim, quæ à strigibus fieri vel videri corporaliter dicuntur: quædam non eo modo vera sunt, quo ab ipsis strigibus existimantur, vt inferius declarabimus.

Quia verò huius assumpti laboris principalis intentio est, vt ostendamus, quomodo hæc esse vera vel falsa, fidei catholice consonet, vel ab ea deuiet, & sic ad Inquisitorum iudicium spectent talia, vel non spectent: tria principaliter in hac quæstione probabimus.

Primò. quod hæc, quæ ab his personis assertuntur, non sunt contraria sacræ scripturæ, sed potius secundum eam sunt possibilia, imò nonnulla his similia in sacris literis pandit contigisse.

Secundò, ex sacris etiam literis deducemus hæc omnia, quoad relatum modum, non posse fieri tantum in somniis.

Tertiò, probabimus, esse credendum ab omnibus & nullatenus dubitandum, eo modo ista contingere quo ab Inquisitoribus assertuntur.

In fine verò quæstionis argumenta in oppositum præinducta solvemus, ostendentes in solutione primi, quomodo prædicta determinatio quæstionis non aduersatur determinationi concilij Acquitensis, neque prædictio c. Episcopi, imò potius consonet.

Circa primum quoque quod probare intendimus, sciendum est, quod tria sunt, quæ principaliter assertuntur à strigibus fieri miranda per eas, & à nonnullis deciduntur, quasi vel impossibilia virtuti Dæmonum, vel non facta seu facienda prohibitione diuina. Et tria alia sunt,

sunt, accessoria pariter, non credita per prædictos.

Primum principale est, delatio corporalis à Dæmonie, sive inuisibiliter assistente, sive in formam cuiusvis bestiæ vel hominis transfigurato, etiam per longinqua spacia, ut assentitur. Accessorium huic est, comedere, bibere, cortizare, omnisque generis voluptatibus perfui, verè & corporaliter Dæmoni in forma magni principis apparenti, obsequi, vel assistere: fidem quoque catholicam, sacramque coram eo multipliciter contemnere.

Secundum principale est, apparitio Dæmonum in forma humana, vel etiam bestiali, & patratio Venerei operis cum eisdem pro apparente sexus diuersitate diuersimodè. Accessorium est omne aliud, quod per eos expleri dicitur in tali forma præsentes: puta, reparatio ciborum, aut liquorum quæ consumpta fuerint, suscitatio apparenſ animalis cuiusvis extinti atque comestri.

Tertium principale est, apparenſ conuersio virorum ac mulierum in catos. Accessorium est, strigatio puerorum. Sed tamen hæc omnia, hisque similia (ad sanum tamen intellectum circa illorum aliqua) in sacris literis habentur expresse, vel deducuntur ex eis apertissimè, vel certè non aduersantur eisdem.

CAPVT. V.

Homines à Dæmonibus posse deferri ad longinqua terrarum spatia, itidem facta huic accessoria, sacris literis non contradicere, quin potius congruere.

VT autem manifestum fiat pri-
mum principale cum suo ac-

cessorio, præsupponenda sunt duo ex doctrina Theologorum omnium. Primum est, quod quoad motum localem, materia rerum corporalium obedit Angelis, tam bonis, quam malis, ad nutum: Hoc primò ponitur ab Augustin. in 3. de Trinit. virtualiter. Quod si huius veritatis plenam probatione fortè desideras,

In Dæ-
vide sanctum Doctorem 1. q. 1. c. art.
monibus
2. & 3. Poten. p. 6. artic. 3. Ma. quæst.
naturalia
16. artic. 1. Quolibet. artic. 5. splendi-
dissima.

Secundum est, quod in Dæmonibus naturalia mansere splendidissima, & in sua prima perfectione. Hoc docet Theologorum princeps. Dion. 4. c. de diu. o. Pro quo vide Diuum Thom. q. 64. ar. 1. 2. d. 7. q. 2. art. 1. Et in questionibus de Dæmonibus diffusè.

Ex his autem duobus manifestè concluditur, quod tam boni, quam mali Angeli possunt homines deferre corporaliter, de loco ad locum sine ullâ difficultate.

Quod ex his etiam: quæ per Philosophiam circa cœlum motum cognoscimus, comprobatur. Qui enim possunt mouere cœlo, sicut de facto Angeli, mouent etiam secundum Philosophos, & magis secundum sacros Theologos; poterunt hominem de loco pro libitu transferre, ad quemcunque distantem locum. Licet maligni spiritus cœlos mouere non possunt, non quidem ex defectu naturalis virtutis, sed ex propria culpa, ut dicit S. Tho. Ma. q. 16. ar. 10.

Secundum facros Theologos etiā quilibet Angelus montes etiam maximos potest in Oceanum dimittere, si à Deo permitteretur. Cur ergo non poterunt Dæmones, qui bonis Angelis in naturalibus pares sunt, & plures eorum pluribus superiores, etiam montes, & multò magis homi

Argumē-
tum à
motu cœ-
lorum,
Angeli
boni mo-
uent cœ-
lostat non
malusgni.

Muli
maligni
sp. ritus in
naturali-
bus super-
rati bonos

homines de loco ad locum omni facilitate transferre : Quod quidem esse factum aliquando , in bonis & in malis Angelis in sacris literis habet exemplum & testimonium.

Exemplum quidem de bonis habemus *Daniel.* 15. de Angelo , qui capillo capitis apprehensum Abacuc Prophetam ex Iudaea duxit in Babylonem , in modico temporis spatio , & itidem inde reduxit . Quoad malos vero habemus . *Mat. 4. de Diabolo* , qui dominum Iesum assumpsit & statuit eum supra pinnaculum templi : & inde etiam assumptum duxit super montem excelsum , ipso Dominio permittente ob illius maiorem confusionem dum in omnibus viectus abscessit .

Testimonium quoque de potentia Diaboli ex sacris literis habemus *Iob. 41.* dicente Domino , quod non est potestas super terram , quae ei valeat comparari . Quae etiam quam magna sit , apparuit , præcipue in his , quae fecit contra ipsum sanctum virum Iob , in imperceptibili ferè tempore . Ut nulla sit ratio , quare non possint omnes Dæmones pari virtute facere quod minus est , deferringo scilicet corpora humana de loco ad locum etiam loginquum . Vnde si Dromedarij possunt citò deferre homines , vt communiter dicitur , multò magis Dæmones , quorum minimus posset tale quid citius & fortius efficere quam mille millia Dromedarij simul . Neque enim lassitudinem aut fatigationem patitur , quod corpus non c.

De bonorum etiam potentia non minori , ratio suadet : nec non historiæ subuersioneis quinque ciuitatum in valle maris , mortui , *Gen. 19.* & occisionis exercitus Sennacherib . *Isa. 37.* apertissimè pandunt .

Spiritus
non fa-
tigatur
aut lassa-
tur.

Item quod supra confirmari potest ex Authentica , & à tota Ecclesiæ celebrata historia sancti Iacobi Apostoli , dum iussu eiusdem Apostoli Dæmon Hermogenem Magum ligatum de domo propria ad domum beati Iacobi per aërem deduxit .

Legitur etiam de Sancto Ambro-
sio quod ex Mediolano spatio trium
horarum à Dæmoni Romam delatus
fuit , ipso sancto viro præcipiente ,
& inde Mediolanum reductus est
ab eodem , quatenus potentia San-
ctorum super Dæmones ita pate-
fieret .

De deportatione etiam hominum ,
à Dæmonibus per aëra virtute ma-
gicæ artis optimum affert testimoniū
veridica historia sancti Petri
Apostoli . & quod in Itinerario San-
cti Clementis legitur de illo pessi-
mo viro Simone Mago , qui se de-
portari fecit à Dæmonibus visibiliter
per aëra quasi cœlum conscenderet .
Quem Paulus orationibus , & Pe-
trus præcepto facto Dæmonibus ,
elisit ad terras : & toto fractus cor-
pore expirauit .

Sed & Necromanticorum vni-
forme testimonium idem confirmat ,
cùm Auic. in lib. de Necromania ,
vt recitat Augustinus Nyphus in
in Commen. suo super tertia dispu. dubij 18. Omitto , quae narrantur in
Malleo maleficorum , id generis
plura : sufficit enim per hæc inno-
tuisse propositum manifestè .

Dicere autem quod Deus hæc
non permittat in strigibus , est loqui
sine ratione : cùm Deus multò ma-
iora mala permiserit , exigēte sic ma-
litia non timentium eum , prout fuit
Angelorum irreparabilis casus &
primorum parentum , imò totius
humani generis exitialis ruina . Ju-
dicia quippe Dei inscrutabilia sunt:
&

S. Ambro-
sius à
Dæmoni
per spatiū
trium ho-
rārum
Mediola-
no Romā
defertur .

Ab exé-
plo Sime-
nis Magi .

& illa Deum permettere confiteri debemus quæcunque comprobantur testimonio fidei accidere sanctorum præcipue scripturarum, viorum sapientum, & multitudinis testium iuratorum sensu non carentium.

Possunt
Dæmones
somnia
profundissimum
immutare.
rc.

Accessorium autem, ipso principali constante, iam ex seipso patet. Possunt enim homines, sic delati, domos ingredi præapertis ianuis à Dæmons vel fenestris: & ab eodem præparata sumere alimenta fruique delectis, prout alij faciunt vigilantes: & idem dicendum de consequentibus actibus. Opere Dæmonum etiam eorum qui de domo tali sunt, potest sopor profundari dum dormiunt per causam in eis resolutionem vaporum cerebrum potentium, vel per quamcunque aliam dispositionem corpoream, vt interim non audiant sonos, aut strepitus, qui accidunt ex prædictis motibus. Possunt etiam obstaculum aliquod apponere oculis & auribus vigilantium, quod nihilominus ab astantibus non percipiatur. Hæc enim & his similia plurima posse Dæmones efficere, clarum est apud exercitatos in sacris literis & Theologia: & ex secundo supposito facile deducuntur.

Cum autem tales personæ sint diabolicae, habentes scilicet pacta infidelis amicitiae cum Dæmonibus, secundum diuum Aug. in 2. de doc. Christiana: quod & registratur à domino Gratiano 26.7.2. Illud. Et consequenter sint apostatae à fide, vt idem Aug. dicit cap. 2. & à Theologis confirmatur, vt supra inductum est: non est mirum, si sic vigilantes, & in consortio Dæmonum in humana specie ibi etiam apparentium negant fidem & baptismum, conculant crucem pedibus, vel etiam posterioribus suis & vituperiis diuersis afficiunt san-

Mall. Malef. Tom. I.

ctissimum corpus Domini nostri Iesu Christi in sacramento altaris, per easdem illuc deportatum: faciunt homagium Diabolo de anima & corpore suo & quandoque filiorum suorum promittunt strigare pueros, & id omni desiderio studiisque perficere satagunt. Hæc enim omnia cum ex probabili consequentia se habeant ad præmissa, vt effectus ad causam, si plurimorum testimonio esse vera probentur, non sunt neganda. Sunt autem innumerabiles Inquisitorum processus contra eos facti, qui se pluries talia perpetrasse corporaliter sub iuramento confessi sunt. Vnde patet, quod omni procul dubio sunt credenda.

C A P V T VI.

Dæmones hominibus apparere posse in forma humana, & etiam in bestiis: ipsosque se præbere incubos eisdem & succubos.

Secundum etiam principale circa primam partem quæstionis considerandum, quod videlicet in forma humana vel etiam bestiali possint Dæmones apparere: habentur ex sacris literis exempla simul & testimonia. Sed ad huius declarationem oportet supponere unum, quod quidem ex secundo supposito facto supra pro primo principali, facile sequitur, quo etiam superius vñsumus: videlicet quod quicquid dicitur de bonis Angelis, quo ad potentiam naturalem esse possibile, est etiam possibile naturaliter malis. Naturalia enim in eis splendidissima remansere post culpam, secundum Dionysium, vt supra innuimus.

Patet autem ex sacris literis, An-

L L I gelos

Possibilita
naturali-
ter bonis
Angelis,
possibilita
eadem
ratione
sunt ma-
lis

gelos bonos posse assumere corpora aërea, sicutque densare, ut humana videantur, sicut patet. *Judicum* 13. de angelo qui apparuit Manuæ in forma iuuenis loquentis & prædicens ortum Samsonis iudicis Israël. Ex eo enim quod dicitur ibi: Apparuit ei vir terribilis nimis, & ex eo, quod locutus est cum eis, & quod ipse Manue offerebat ei cibum: patet expresse, quod in humana ei forma apparuit.

Item etiam euidentius manifestatur in Angelo Raphaële, de quo *Tobie* capit. quinto dicitur: Egressus Tobias inuenit iuuenem splendidum stantem præcinctum, & quasi paratum ad ambulandum, & ignorans quod Angelus Dei esset, salutauit eum, &c. *Cap. quoque 9. eiusdem libri* dicitur. Vocavit Tobias Angelum, quem quidem hominem existimabat, &c. Et non fuit mirum quod sic existimaret quia non solum figuram humanam prætendebat, sed etiam omnia opera humana exercere videbatur, ut patet in historia illa, & ipsem Angelus testatur *ibid. c. 12.* dicens: Cùm essem vobiscum videbar quidem manducare & bibere, sed ego cibo inuisibili vtor, &c.

Ex quibus omnibus patet, quod in figura corporis humani apparent Angelii sanctis patribus, & nihilominus fuisse aërea talia quæ videbantur humana corpora, ex hoc manifestum fit, quod subitè ex oculis astantium euanuerunt, & in materiam præiacentem resoluta sunt. Quod quidem fieri non potuisse, si ex quocunque alio elemento, vel etiam ex pluribus fuissent compacta.

Hæc eadem confirmantur in apertione duorum angelorum, quos Loth recepit hospitio, *Genes. 19.* & eorum qui apparuerunt Abraham, *Gen. 18.* & in aliis libris sacrae scri-

pturæ, & præcipue in Testamento Nouo frequentius idem patet.

In bestiarum autem similitudinem assumpsisse corpora bonos angelos non legimus, sed neque dicebat: licet bestiarum mouisse corpora ad operandum ea quæ supra illarum naturam erant, legamus, ut patet de asina Balaam. *Num. 22.* Cuius lingam bonus angelus (ut præclariores Doctores exponunt, & S. Th. confirmat. 2.d. 8. articulo 3. mouit ad loquendum. Malos enim angelos posse in similitudine bestiarum ex aere formare corpora, quæ assumant habet nullus negare. Si, ut deducitur, possunt sicut & boni talia formare, quæ hominis similitudinem præferant, quod creditur factum à Dæmone, qui tentauit Christum Dominum nostrum. Maior enim in hoc facto est difficultas, quantum est ex parte eius quod fit, quandoquidem plura organa, plurèisque dispositiones ad opera requirant corpus humanum, quam quocunque bestiale, ut sensu patet: exigente hoc ipsum hominis dignitate super cætera animalia.

Sed & teste Apost. 2. Cor. 11. se transfiguratus in angelum lucis: quantò magis ergo potest in speciem vilissimorum animalium se transformare? Quod, & sanctorum historiæ Antonij, Margaritæ, Catharinæ Senensis, & aliorum plurium confirmant expresse, ut id negare iam magnæ sit impudentiæ.

Inhabitasse quoque Dæmones ad tempus animalia vera corporaliter, sacrae literæ pandunt tam in serpente, *Genes. 2.* in quo & opera vitæ exercebat hominibus propria, ut loqui: quam in grege porcorum, *Martin. 8.*

Quod inhabitent etiam & arripiant homines, sacrae quoque literæ

Angeli
boni be-
stiarum
formas
nunquam
assumps-
runt.

nos erudiunt, quandoquidem legitur pluries in Euangelio, Dominum nostrum homines à Dæmonibus liberasse. Qui etiam per ora talium arreptitorum confitebantur Dominum Iesum esse Christum: & ille increpans non sinebat, ea scilicet Dæmonia, loqui.

Ab ordi-
ne cleri-
corum
Exorcista-
rum.

Sed & id ipsum quotidiana de multitudine arreptitorum experientia probat, ad quorum etiam liberationem, & ipsorum Dæmonum ab hominum corporibus expulsionem, sancta mater Ecclesia statuit clericorum exorcistarum determinationum ordinem, ut patet 21. dist. c. Cleros. & 25. dist. c. Perleclis. ut iam nullus maneat inficiandi locus.

Hæc tamen minus sunt ad propositum quæstionis; sed pro tanto dicta sunt, ut cognoscatur ex his Dæmonis potestas, in transfigurando videlicet se tam in humanam, quam bestialem figuram sine difficultate, obedienti illi materia ad nutum quoad motum localem, ut dictum est, in quod potest etiam contra voluntatem & libertatem hominis omnia illius membra mouere pro voto.

De suc-
bis &
incubis.

Quodd etiam Dæmones incubi sunt, vel succubi, quod in hoc etiam secundo principali continetur, licet nullum de hoc habeatur exemplum in sacris literis, aut aliqua expressa authoritas: nihilominus tales esse dariue afferunt omnes Doctores Theologi, & præcipue dum exponentes illud Gen. 6. Videntes filij Dei filias hominum, &c. reprobant quorundam opinionem dicentium, quod filij Dei à quibus Gigantes generati sunt, Dæmones incubi fuerunt. Dicit enim August. super Genes. ad litteram. & 15. de ciui. Dei cap. 23. quod tales non fuerunt Dæmones. Neque enim Dæmones vocari possunt filij

Dei, cum sint inimici eius: Nec de incubis Dæmonibus intelligitur illa scriptura: licet quædam glo. hoc ibi cum Iosepho affirmet: sed intelligitur de filiis Seth, vt dicit, S. Th. 2. d. 5. art. 4. ad 2. Nec approbat ibi opinionem Iosephi, sed solum tam ex ea, quam ex aliorum plurimorum dictis approbat dari Dæmones incubos. Idem quod dicitur de filiis Seth confirmat sanctus Tho. Pot. quæst. 6. art. 8. ad 2. in contra. ium. Et Augustinus in prefato cap. 23. afferit dari incubos Dæmones, ut infra indicemus. De quibus etiam Grego. interpretatur illud Eze. 34. Et pilosus clamabat alter ad alterum, ut patet in gloss. ord. Et sanctus Th. de eisdem interpretatur, eadem verba ibi & etiam inc. 23. vbi circa finem capituli, homines illi pilosi etiam introducuntur. De eisdem etiam loquitur super Job. 40. & 1. a. 115. & 2. d. 8. vt diximus & quolibet. 8. art. 10. Isidorus quoque lib. 8. c. viii. Quod si incubi conceduntur, succubos etiam concedere, nullum est inconueniens.

Hoc autem iusto Dei permittitur iudicio, ut ex maiori vtriusque malitia, hominis, inquam, & Dæmonis maiorem etiam pœnam incurant. Neque inconuenit hoc ipsum à Deo, tametsi nefandissimum, in natura, permitti. Nam Diuinæ sapientiæ decentissimus ordo non patitur, ut natura libera semper impediatur à Deo quod minus prauè etiam suè cupiditatis compos efficiatur: quando videlicet in tantam deuenere miseriam homines impiissimi, ut vnde misericordiam Dei reuocantis, à malo erga se prouocent, habeant nihil. In tantam enim concupiscentię carnalis vesaniam nonnulli decidunt, sic effrenata libidine inferuntur insani, ut concupiscant & annitantur etiam

Homines
pilosí vo-
cantur
incubi.

Natura
libera nō
semper
impeditur
à Deo.

Gigantes
ex inca-
bis nati.

Horrenda illudo Italica.

cum bestiis, imò cum insensibili-
bus quandoque tale opus perficere.
Et quod cogitatu nefandissimum est,
audiui ego quendam, alias in con-
fessione supra quām dici possit libi-
dinosum, qui dixerat quòd cum Deo
(pro pudor) faceret talia opera si
posset. Hac ergo insuperabili con-
cupiscentia grauati, iusto Dei iudi-
cio merentur, vt perhorreant fœdi-
simos Dæmonum occursus: quan-
doquidem Dæmones ipsi in forma
pulcherrima virorum ac mulierum
se transfigurant, vt miseras animas
his laqueis captiuare possint.

CAPVT. VII.

Dæmones virtute sua naturali posse
quaque perita, seu destruēta, non eo-
dem numero sed specie, non solum in
apparentia, sed verè etiam recon-
perare.

Primum verò quod huic princi-
pali, quoad primam eius par-
tem accessorium est, Dæmones, in-
quam, in humana forma apparen-
tes recuperare, quæ comesta sunt,
vel aliter consumpta in Diabolico
illo conuentu, patet non esse vsque-
quaque falsum, vel impossibile. Pos-
sunt enim eadem specie recuperare,
non numero, quod etiam humanae
subiacet potestati. Hæc autem Dæ-
mones mirabilius efficere possunt
quam homines, quod quidem indu-
cit eodem supposito semper facta,
materiam, inquam, corporalem pro
voto parente Dæmonib. quoad mo-
tum localem. Possunt ergo Dæmones
in modico temporis interuallo simi-
les panes in cophino, simile vinum
aut etiam melius vel deterius in
aliam gentem transportare. Et idem
dicendum de aliis comedibilibus &

per singula ex diuersis locis, & ex sin-
gulis modicis: vt defectus in singu-
lis etiam minus appareat, & omnia
simil accepta sufficient pro commu-
nione eius, quod est consumptum.

Aliud verò quod consequenter
inducitur accessorium, sano modo
putandum est evenire. Neque enim
potest Dæmon bouem, vel quodcum-
que aliud mortuum suscitare. Ibi-
dem non nisi diuina virtute fieri po-
test: quia id est supra, imò contra
cursum naturæ. Qui naturæ ordo,
vel cursus authori naturæ duntaxat
subiectus est, à cuius etiam sapientia
emanauit, atque firmatus est: dæmo-
nis autē potestas tali ordini subiecta
est, vnde ipsū immutare non potest.

Et propterea dicitur à Theologis,
quòd licet materia corporalis obe-
diat ad nutum Dæmonibus, quo-
ad motum localem, non tamen quo-
ad formam immediatè producēdam,
seu etiam inducendam de potentia
materiæ. Hoc enim esset ordinem na-
turæ peruertere, quo per varias dis-
positiones peruenit ad esse forma-
rum. Vide super hoc, si placet S. Tho.
in questionibus de M. quast. 16 art. 9.

Sed neque ad modum localem
obcedit eis materia contra naturæ
ordinem. Vnde licet, quantum est ex
parte fortitudinis naturalis, posset
Dæmon totam terræ molem, non ob-
stante illius grauitate, de loco ad lo-
cum transferre, quia tamen ex hoc
peruerteretur ordo naturæ: oportet
enim eo casu, ne daretur vacuum in
natura, aliud elementum locum ter-
ræ subintrare, & fieri centrum mun-
di, quod est contra naturalem or-
dinem situs elementorum: ideo non
potest Dæmon terram mouere to-
tam de loco ad locum: vt dicit etiam
S. Tho. ubi sup. ar. 10. ad octauum.
Quamuis creatura spiritualis possit
mouere, quod maius est: scilicet cœ-
lum

Dæmon
nec mor-
tuum af-
num sus-
citare po-
t. R.
Naturæ
ordo na-
tura so-
lum su-
biacet au-
thori.

Ex natu-
rali fortis-
tudine
posset
Dæmon
totam
terra mo-
lem trâ-
ferre.

Ium & idem possint generaliter Dæmones, & hi præcipue, qui ex superioribus ordinibus ceciderunt, licet hoc eis nunc impossibile reddatur ex culpa, ut *supra* indicatum est.

Cum igitur non possint Dæmones bouem, vel quoduis animal verè mortuum suscitare, aut quæcumque alia miracula facere, & tamen hæc communiter asserant striges fieri à domina vel domino nefandissimi illius cursus atque conuentus: necesse est, quod in talibus inueniatur illusiones: Quod quidem multipliciter contingere potest. Et primò quidé præstigiando oculos intuentium aliquando interueniente vel descendente humore, vel alia impressione, vel commotione spirituum facta ab imaginatione ad principium sensituum, hoc est, ad sensum communem, & ad organa sensuum etiam exteriorum, vbi simul descendunt impresiones & species relictæ ex sensibilibus motionibus, quæ in spiritibus sensibilibus conseruantur, vt communiter dicitur: & mouent principium apprehensuum, ita quod aliqua apparent: ac si tunc principium sensituum à rebus ipsis exterioribus immutaretur: & sic accident natraliter in dormientibus somnia secundum Philosophum in de somno & vigilia. Et idem evenire potest opere diaboli tam vigilantibus quam dormientibus, ut dicit S. Thom, *vbi supra art. 11.* & patet ratione sèpè inducta obedientia materiae quoad localem motum, ad substantias separatas. Hæc igitur de delusione contingente, videtur talibus id esse, quod in veritate non est, puta viuum vel mortuum, homo vel bos, &c.

Possunt secundò bouem mortuum seu pelles eius ac ossa aliò deportare, & alium sibi similem viuum reponere in citissimo tempore, sic ut mu-

tationem non aduertant astantes, per interpositionem aliquorum corporum inter oculos astantium, & locum ablati corporis ipsius bouis mortui, & alterius deportati.

Vel certè tertio deludit Diabolus perditas illas personas: eo modò quo unus etiam strigonus confessus est, ut videlicet quando domina vel dominus cursus illius malefici (diuersis enim in locis ac regionibus præfert Diabolus ille, qui vt princeps apparet, sexum diuersum) percutit virginem corium in quo collecta sunt ossa ex carnibus comestis electa, statim Dæmon unus cori illud ingreditur, & in formam bouis sicerit ac effert ut astantibus appareat suscitatus.

Possunt quartò Dæmones formare corpus ad similitudinem bouis ex aëre & illud assumendo quasi viuum ex mortuo oculis astantium præmonstrare.

Potest quintò Diabolus aëreum corpus ab intus in formam & similitudinem carnium commassare & ad tempus pro voto sub pellibus conseruare indéque recedendo postmodum relinquere quasi mortuum. Vnde à strigibus communiter asseritur, quod reducti tales boues suscitati (ut sibi videtur) ad stabula dominorum suorum ex mandato domæ, vel domini cursus, infra triduum moriuntur, quasi macie in horas exsiccantur ex toto. Et tumulata postmodum, quæ videbantur carnes, in praiacentem materiam citò soluuntur.

His igitur modis vel illorum aliquo circa hæc homines deludi, qui verè & corporaliter ducuntur ad cursum, non est negandum. Sed suppositis his, quæ communiter asseruntur à strigibus, est valde consentaneum rationi. Gaudetque Diabolus, & gestit in tali conuentu, sic ostendere

potentiam suam , quasi sit Deus , vt
æstimari , & sic ab omnibus adorari
cupiat superbissimus.

Sathan
studet
æmulari
miracula
sanctorum ; S.
Germanus resti-
tuit se-
mestum
vitulum.

In quo etiam facto specialiter similitudinem prætendere desiderat , eius quod miraculosè fecit S. Germanus : de quo legitur , quodd hospitis pauperis vitulum coctum , sibi que ac familiae suæ in cibis træditum ab eodem hospite gratis ipse post cœnam suscitauit hoc ordine , vt pellem super terram extendi iusserit , & super eam omnia iam extracta bouis ossa reponere . Cùm ergo suo baculo post hæc corium percussisset , viuum statim erexit vitulum præcomestum . Vult igitur inimicus animalium , se propria potestate fingere potentem id efficere , quod sanctus ille verè fecit virtute Diuina . Non sunt igitur ista neganda velut impossibilia : sed si communiter contingit creduntur his modis esse facta , atque iusto Dei iudicio permisfa procul dubio credendum est .

C A P V T . VIII.

*Viros ac mulieres in brutorum quorum-
cunque speciem virtute Dæmonum
non verè conuerti , sì d delusorie.*

Quantum autem ad tertium principale , quodd videlicet homines in brutorum speciebus appare possint , in quas tamen verè non conuertuntur , suscipit pariter ex sacris literis veritatis exemplum , & ex supradictis patet , quodd non impossibile iudicandum est , imò Dæmonibus facile .

Phanta-
sia quid
operetur.

Pro quo sciendum , quodd cum phantasia sit animæ potentia quædā alligata organo corporali , in quo phantasmatæ recipiuntur , potest illam Diabolus , sicut & cætera corpo-

ralia localiter ad nutum mouere , & præcipue quantum ad humores , & quantum ad spiritus ei subseruientes , in quibus immediatè phantasmatæ residunt , vt supra inductum est .

Vnde licet non possint noua phantasmatæ , rerumque nouas in eas species atque similitudines immediatè imprimere , vt patet per S. Tho. Ma. q. 16. art. 9. potest tamen antiqua multipliciter variare , componendo , diuidendo , sive perturbando , vt videatur quandoque persona , quod brutalem præferat figuram , & opera etiam vigilando . Cùm autem effectus apprehensionem sequatur , consequens est , vt illis appareant conuenientia force vel utilia , quæ tali brutali naturæ consentaneas sunt .

Quod de facto Regi magno Na- De muta-
buchodonosor accidisse , sacræ literæ tione Re-
pandunt , Dan. 4. Quandoquidem ex gis Natu-
hominibus electus , quasi bos edebat ræ-
fænum , & sub' dio in nemoribus
brutalem vitam per septennium
agens , rore cœli corpus eius per-
fundebatur , humano sensu perditus ,
& ex phantasiaz perturbatione , bru-
tali sensu confusus . Dicitur enim
vbi supra quodd post finem dierum ,
quibus scilicet comederat fænum ,
vt bos , &c. sensus suus redditus est
sibi & benedixit altissimo , &c. Quæ
quidem eius correctio atque pena ,
Angelico ministerio Diuina eidem
iustitia inficta est , vt vilissima deie-
ctione puniretur sub homine , qui
grauissima cordis elatione super ho-
mines eleuabatur , vt Deus .

Non efficit autem per se Deus ista omnia immediatè , quandoquidem interiora omnia per superiora gu-
bernata , vt Aug. dicit 3. de Tri. Et
idem docet Dion. in lib. de cœle. hier.
& corpora quidem hæc infirma per
cœle

cœlestia : effectus verò nobis supernaturales h̄ic accidentes , vel per se immediate , qui solus naturæ vniuersalis est auctor , vel per eos spiritus , qui naturam nostri excedunt , siue boni sint , siue mali .

Quod si à bonis spiritibus id effectum esse dicatur , quod Regi præfato contigit , pariter & à malis id ipsum atque huic similia fieri posse negandum non est , si sola culpa , non autem naturali potestate boni spiritus à malis discrepare tenendum est , vt patet ex supradictis .

De mulieribus secatos putantibus.
Ex his sequitur non esse mirum , si quandoque mulieribus opere Dæmonum illarum phantasia perturba ta videatur , quod præferant catorum naturam , speciem , figuram , affectus insuper & opera : quodque sociæ putent hoc ipsum de eis , ipsæque de sociis , prout earum fatentur innu mera multitudo . Eo enim modo , eaque facultate , talia Dæmonibus esse possibilia fatendum est , qua & supra probatum est , eos posse per præstigium deludere sensus hominum .

Potest etiam specialiter hoc accidere delusorum , si per corpus aëreum in similitudinem cati formatum & introductum sic Dæmon illas decipiat ut inter oculos & vera corpora humana obstaculum interponens , solum phantasticum illud corpus videre permittat .

An striges sanguinifant sanguinem infantum.
Sugere verò puerorum sanguinem , & sic eosdem strigare , tandem que occidere per striges posse Dæmones , nullus sanæ mentis negare debet . Attamen & in his interuenire saepius delusiones non dubito , & præsertim quoad modum faciendi . Præstigiati siquidem vel imaginaria perturbatione delusionēque decepti , sicut verè catos putant striges , ita & quandoque iudicat puerorum

sanguinem sugere : ita ut sapor , liquor & color sanguineus non secus gustui atque visui sese falsò offerat , ac species ipsa brutalis offert se mentis iudicio . Potest enim Dæmon per omnes aditus sensuales se immiscere , vt etiam S. Thom. affert . Ma. q. 16. art. 11. in art. 1. facto in contrarium .

Operatur etiam Dæmon inuisibiliter quandoque in puerorum corporibus , causatque languores , intronitendo venenosa , seu quæque mortifera , aut certè latentes in venis pestiferos humores ad cor deducendo : vt inde pueri languoribus statim afficiantur , vix suscipientibus medium , dum striges se putant , ex sanguinis extractione eosdem strigasse .

Potest insuper & fascinatio pueris De fascinatione per visum naturaliter obuenire . Propter vehementem enim affectionem inuidiæ , iræ , aut odij , vetularum harum atque strigum , inficiuntur earum vitales spiritus , stante super hoc fixa imaginatione & intentione . Et hæc infec tio pertingit usque ad oculos , à quibus inficitur aér circunstans , ex quo corpus infantis præsentis propter teneritudinem recipit aliquam infectionem : per modum quo & speculum nouum inficitur ad aspectum mulieris menstruatæ , ut dicitur in l. de som. & vig . Vnde gal . super illud Gal. 3. Quis vos fascinavit , & dicit quod quidam habent oculos vrentes , ita ut solo aspectu inficiant alios & maximè pueros .

Possibile quoque est , quod ex Dei permissione , vel ex aliquo facto occulto cooperetur ad hoc malignitas Dæmonum , cum quibus vetulæ Sortilegæ fœdus aliquod inierunt , ut dicit S. Tho. 1. q. 67. art. 4. ad secundum . Vnde & ad hoc vetulæ malignæ inuocant magnum Diabolum , verbis inordinatisimis : & in nomine eius .

eius osculantur pueros, ad perdendum eos, ut per eorum legitimas confessiones cognouimus. Qua ex

Cauenda sunt oscula Maleficarum, quæ præbent in fantibus.
re debent omni studio prohibere parentes ne vetulae infames, vel suspectæ pueris appropinquent, vel eisdem osculentur, aut quicquam eis offerant vel tradant. Hoc enim Maleficæ valde desiderant, ut eos inficiant, & Dæmonibus obsequantur.

Reuera catos Ma leficos su gere pue rorum sanguine.
Posse tamen, sæpèque in veritate contingere, Striges puerorum sanguinem sugere, vel per se acus aut vnguis ministerio, vel opere Dæmonis venis apertis, factisque paruis cicatricibus in locis vitalibus & delicatis, in quibus sugendo sanguinem ad vitam necessarium, pueri paulatim exsiccantur atque intereant, negari non debet, cum fideli testimonio id affirmetur: & præcipue cum post catorum apparentium discessum, guttae sanguinis propè pueros ex tunc eiulantes, repertæ comprobentur, appareant, cum paruissimæ sint, & statim opere Dæmonum consolidari possint.

Saltare autem per cubiculas, currens fugiendo & id genus operum facere, more catorum striges, prout sæpè narrant de visu plurimi, & ipsæmet striges fatentur ubique non esse impossibilia opera Diaboli, qui etiam eisdem obsequuntur, velocius deferendo, quam propria hominis patiatur natura, manifestum est ex prædictis.

C A P V T IX.

Deum Opt. Max. non nisi sapientissima dispositione permittere mala pluri ma, quæ per striges contingunt fieri & ex eis elicere multa bona.

Car-inno centes patientium maleficia.
Prædicta autem omnia, & quod minus videtur, etiam innocenter puerorum interitum ipse Deus non prohibet, sed iusto suo permittit iudicio, vel propter patientium peccata, actualia quidem, si adulti fuerint, originale verò, si infantes. Vel certè (quod crebrius contingit) propter peccata parentum. Visitat enim Deus peccata patrum in filios, quoad malum pœnae usque ad tertiam & quartam generationem, Exod. 20.

Vel hoc ipsum etiam in pœnarum cumulum, exigit Maleficarum harum malitia maxima. Eis enim iuste in pœnam conceditur, ut mala faciant, ac ea expleant, quæ nequissime desiderant, quæ & promiserunt Dæmoni se facturas: ne libertati arbitrij tam Dæmonis quam hominis inferri videatur iniuria: sed unum quodque disponatur à Deo, siue agente, siue permittente, secundum propriam vniuersiisque naturam indéque magis etiam puniantur, ut dictum est.

Iudicio quoque diuino sæpè ista contingunt, ut ciuitas vel communitas, in qua tot & tanta flagitia regnat, puniatur in membris suis: propterea quod quandoque principes, officiales populi non curant tales Maleficas extirpari, sed potius eorum plurimi eas defendunt fideique officiales, verbis insequuntur & factis.

Sed specialius hæc mala contin gunt

gunt his , qui quomodolibet per se vel per alios , ipsi vel sui maiores ad talia diabolica præsidia recursum habuerunt , vel ad id aliis lubricum præstiterunt sermonibus suis . Id etiam sicut , & maleficiales infirmitates incurunt in se , vel in his qui quacunque attinentia seu ratione sui sunt , hi qui maleficiis faciendis , vel quomodolibet procurandis operam dederunt . Hoc enim profecto iusto Dei contingit iudicio , vt per quæ quis peccat , per hæc etiam torqueatur , vt dicitur *Sapientia* 2.

Elicit etiam Deus ex malis illis plurima bona : Tum quia per hæc maximè reluet iustitia Dei , tam in hoc seculo , vt claret ex his , quæ modo dicta sunt , quæm etiam in futuro , prout edocet sacra fides : Tum quia fulget ex his Diuina sapientia , quandoquidem , vt diximus decentissimo ordine cuncta disponit , permittens naturam , quæ libera est , arbitrio leipsam proprio gubernare , votique compotem etiam pro malitia fieri tam hominem quæm Dæmonem , tametsi nocere permittat minus etiam quæm optarent : Tum quia diuina bonitas in huia modi maximè comprobatur . Vnde enim fides videtur ex parte vna vilissimis opprobriis obfuscari : ac sanctissimum sacramentorum puritas defecari , inde fides ipsa , magis in mentibus fidelium solidatur , ac validius robatur .

Ex his namque tria cognoscimus familiari experientia , quæ sola fide prius cognoscemus , licet sub quæstione cadant apud eos , qui suo ingenio volunt cuncta metiri . Primum horum est , creaturas quasdam intellectuales nostris in regionibus obseruari scientia potentiaque super omnes homines sine comparatione præstantes , quos Dæmones appell-

Mall. Malef. Tom. I.

lamus . Secundum quòd propter hæc maligna opera cognoscimus , est , eosdem Dæmones esse malignos . Nam sensum per hæc , quæ diximus , veluti palpamus , eosdem ad innumera flagitia , dolis ac fraudibus homines inducere . Tertium est , odio saeuissimo Dominum Iesum Christum eosdem inseque , bonosque Christicolas , & innocentes præ ceteris variis nocturnis afficere , fidem Christi persequi , & Ecclesiæ sacramenta omni quo possunt vilipendio , ludibrio , opprobiōque , vt de honestentur procurare .

Ex quibus fit omnibus manifestum , quòd de se clarissimum est , fidem , inquam , Catholicam omni veritate ac perfectione florere , & ad beatitudinem sui cultores perducere , cùm eam pro nixu (vt ex prædictis ac dicendis patet) oppugnent hi spiritus , qui maligni sunt . Neque enim insequitur pro posse Dæmones , nisi ea , quæ suæ malitiæ & iniuriantiæ aduersantur . Ut sic in omnibus tam bonis , quæm malis , quæ diuina dispositione vel permissione continent Deum Opt . Max . benedicendi , ac laudandi rationem inueniamus .

Religio-
nem quæ
maximè
regno Sa-
thanæ ad-
ducatur
à Sahana
impugna-
ri .

C A P V T . X.

Ea , qua communiter referuntur de strigibus non posse contingere tantum in somnis .

SEcundum principale quod declarandum assumpsimus in hac quæstione , videlicet , quòd talia quæ communi voce referuntur de strigibus , haud quaquam in somnis tantum euenire possint , habent ex sacris literis evidentiam .

Vnum quippe videtur per sacras
M M in lite

literas demonstrari, quod etiam familiari experientia vniuersaliter cōprobatur: hoc inquam, quod quando aliquid apparet in somnis, vel imaginaria visione aliquibus aliqua reuelantur: sic ab eis videri talia vel cognosci dicuntur, vt dum postmodum planè vigilant sani corpore, id ipsum non in vigilia, sed in somnis innotuisse, aut visione imaginaria reuelatum esse, & non per sensus exteriōres acceptum, neque sub eorum cognitione factum, optimè discernant.

Et breuiter distincto statu proprio, dum quia sanus vigilat & solutus corporeis sensibus operatur, à statu quo non vigilat, sed sensibus somno ligatis, vel certè altiori attentione impeditus non vtitur, optimè quisque perpendit atque cognoscit. Neque putat dari quenquam, qui se expertum fateatur oppositum.

Vnde factus Petrus imaginariae visioni ac ecclasticæ contéplationi assuetus, cùm vigilans Angelum vidisset in carcere clara luce, & iubenti per omnia obtemperasset usque ad liberum carceris exitum, licet non plenè discerneret in tali statu, intervigiliam & abstractionem, quam exigit imaginaria visio, postquam tamen Angelum non vidit, & soli naturali cognitioni restitutus est plenè cognouit, etiam se prius non imaginaria tantum cognitione, cuncta & percepisse, & perfecisse, sed verè & realiter per exteriōres sensus & opera. Vnde discedente ab eo Angelo, dixit, Nunc scio verè, quia misit Dominus Angelum suum, & eripuit me de manu Herodis, &c. Ador. 12. In quo etiam lib. c. 10. fatetur se alio tempore ecstasim passum, & quādam sibi apparuisse, quæ licet vera non essent, ut apparebant, verè tamen cī futura prænunciabant.

Visio S.
Petri ab
Angelo
liberati.

Item patet in Esaiæ visione, qua *Esa. viii.* Dominum sedentem vidit, &c. *Isa. 9.* Neque enim putandum est talem prophetam sic esse deceptum, vt verè & realiter putat se Deum videare, seu vidisse sedentem in solio Spiritus, h. est Deus. *Iob. 4.* Sedere autem conditio corporis est. Tantum ergo in sua hac imaginatione contingebat, vt communiter expoununt locum illum sancti Doctores, & vt uno verbo cuncta concludam, in omni psaltri sacrae scripturæ, ubi de somniis & visionibus aliquid dicitur, semper datur intelligi, quod diuersitatem status somniantis, aut quomodolibet aliter à sensibus abstracti, ab ipso statu vigiliae, omnes quibus talia contigere, optimè pendatur, vt testatur etiam *S. Th. Pot. q. 6. art. 7.* siue sancti viri essent ut hi de quibus iam sermo habitus est, & alij plures; siue Ethnici, ut Pharao & Nabuchodonosor.

Sed & quod Paulo accidit, non opposito, sed proposito fauet. Licet enim non cognouerit an anima esset à corpore separata in raptu, vel certè coniuncta corpori, non tamen vtens corporis sensibus, attamen cognouit, quod non sic talia viderit quæ narravit se in raptu vidisse, si- cut tunc ipsa enarrans corporis sensibus vtebatur, & corporalier, non autem somnians, aut ecstasim patiens, operabatur.

Ezechiel quoque, dum dicebat se *Visio Ezechielis* in spiritu seu in visione Dei in Hierusalem, optimè cognoscebat differentiam talis status & visionis, ab eo, quo communiter & in vigilia corporaliter opera sensibus expeditis operabatur. Et hoc etiam clarum est, ex modo ipso loquendi sacræ scripturæ. Neque enim dixisset. Fui in visione Dei, & in spiritu: nisi declarare intenderet, quod non eo mo-

Questio de Strigibus.

91

do fuerat corporaliter in Hierusalem quo tunc ibi erat , vbi hæc loquebatur : & consequenter , nisi cognouisset talium statuum differentiam.

Ab ab
sürdo.

Si enim prædicta differentia non cognosceretur ab hominibus in vigilia , sequeretur quod nunquam posset videri magis aliquid in corpore fieri quam in spiritu : Sed semper liceret cuicunque afferenti se aliquid corporaliter facere , respondere. Non sic est , vt putas , sed somnias atque deciperis , putans me somniare , & omnia inconuenientia possent omnibus accidere quæ defirantibus communiter accidentur.

Cum ergo innumerabilis multitudine virorum & mulierum quæ deprehenduntur ad diabolicum cursum deferri , diuersis in locis variisque temporibus vnamiter confiteantur & affirment , se corporaliter ire vel ferri ad ludum illum corporaliterque ibidem facere quæcunque scelera confitentur: patet , quod non contra sacras literas , sed potius secundum eas est credendum , quod ista corporaliter hiant , & non tantum in somnis , cum secundum eas , in ore duorum vel testium trium stet omne verbum , Deuter. 7 . & Iohann. octavo . & in cap. nouit. de in i. Et maximè si sit iuramento firmatum , prout prædicta communiter sub Inquisitoribus affirmant.

Neque tamen negandum est , posse talia in somnis tantummodo sic apparere , vt tamen potent , dum sic somniant , verè illa contingere , sique pro tunc deludi. Sed hoc non later postea personas illas , dum in se reuertuntur. Et si opere Diaboli sic in eorum mentibus ageretur , vt etiam in vigilia putaretur verè sibi talia corporaliter contigisse , deprehendit tamen finaliter , dum plenè

solutus est sensibus ; & à Diabolo dimislus , quod somnia tantum fuerunt. Quod etiam contingere facile potest , cum ad Deum conuertuntur , & peccata sua confitentur. Sicut & phrenetici cùm plenè sanantur , perpendunt delusionem , quam veritatem esse infirmi credebant. Sed Strigones semper idem affirmant , etiam quando ad Deum conuersi , & à Diabolo non tenentur ultra captiui. Experientæ quoque , & alia signa idem ostendunt , vt infra dicetur.

C A P V T. XI. .

Eadem quæ referuntur de strigibus , in veritate sic contingere posse ut communis fama voat pluribus fraudetur fidelibus exemplis.

Principalis etiam intentionis huius capituli firmitas appetet ex his , quæ diuus Augustinus afferat decimo ottavo de Cœnitare Dei , cap. 18. vbi Præstantium ^{Præstan-} _{tus som-} _{nians se} _{quum.} supra per nos circa principium operis nominatum introducit ita somno sopitum maleficis , quod per plures dies excitari non potuit. Et nihilominus in statu illo sibi visum fuit , quod in equum conuersus esset , & annonam militibus equorum more portasset.

Et licet aliquis equus , & talis qualis se esse in somnis putauerat , verè portauerit annonam militibus illis , non tamen ipse fuit neque phantasticum eius incorporatum , vt quidam videntur dicere , & Augustinus ibidem disputando recitat. Qui si etiam ipsi hoc affereret , videlicet diceret fuisse phantasticum eius incorporatum : non est tantum sic intelligendum quasi Dæmon ipsam vim phantasticam hominis aut etiam

De Phan-
taстico
incorpo-
rato.

speciem in ipso conseruatam aliquo corpore circundet: Sed quia ipse Dæmon, qui speciem & imaginatem hominis format aliam similem speciem, vel corporaliter exterius aliorum sensibus obiicit, vel intrinsecus in eorum sensibus similem speciem, vel corporaliter exterius aliorum sensibus obiicit, vel intrinsecus in eorum sensibus similem speciem operatur. Ut S. Thomas exponendo dictum Augustini ponit in questionibus de Malo, qua. 16. art. 11. ad septimum.

Nemo
operatur,
nisi actu
informa-
tus per
formam.

Neque etiam possunt Dæmones potentiam phantasie, neque eius organum, vel cum ea subiectum spiritum alio deportare incorporatam. Qui si etiam possent, & facerent, iam is, cuius hæc essent, per illa tunc nihil videret. Neque enim operatur quis non actu informatus per formam quæ est operationis principium.

Supponitur autem in enarratione, quod ille in somnis hæc ipsa videbat, ut diximus. Vnde concludi potest, imò necesse est, quod operatione malii spiritus hæc omnia facta sint, qui in formam equi, antea postquam inuisi, corpus assumperit, & ea peregerit, quæ narrantur, ille vero, se quasi equum talia fecisse, tantummodo somniauerit, & statim plenæ vigilæ à statu somni facti distinctum esse cognoverit.

Aliquis
somniaans
alteri lo-
cum quæ-
dam ex-
plicat.

Neque dissimiliter existimandum est contigisse id quod in eo capitulo idem Augustinus enarrat, dicens, Indicauit & aliud (is videlicet qui premissa indicauerat) se domi suæ per noctem antequam requiesceret vidisse venientem ad se quendam philosophum, sibi notissimum, sibique exposuisse quædam Platonica, quæ antea rogatus exponere noluisset. Et cum ab eodem philosopho postea

quæ situm fuisset, cur in domo eius fecerit, quod in domo sua petenti negauerit: non feci, inquit, sed me fecisse somniaui, hæc ibi.

Vnde patet, quod dicere necesse est, quod aliquis spiritus figura philosophi assumpta in aëreo corpore id perfecerit, quod quidem factum tunc illum somniare malignus spiritus cognoscebat, vel etiam procurabat. Qui ambo in exemplum inducti, si non assueverassent in vigilia positi, se talia, dum dormisse se noverant, somniaisse & contrario si affirmassent, quod non in somnis ista vidissent, sed in vigilia & corporaliter ab eis hæc esse perfecta, iudicandum procul dubio esset, non eos, sed Dæmones potius in illorum assumpti corporis figura iacuisse veluti dormientes.

Pro quo facto notandum est etiam quod nonnulli sic in somnis etiam verè operantur opera vitæ, ut videantur etiam vigilare. Cognoui ego virum somnialem ambulare, loqui, & quod plus est, personas obuiantes cognoscere: cum eisdem loqui, ab eis occurrentibus diuertere, & easdem quandoque percutere, illum tamen pro tunc dormire omnibus notum erat, & experientia compierebatur. Insuper ipse confitebatur postmodum in vigilia, quod somniauerat quidem se alia fecisse.

Quinimo quidam patruelis meus & comprofessor dum prædicationi iuuenis infisteret, pro nimia cordis anxietate de nocte surgebat somniaans, & ascendens super quandam porticum, quæ prædicaturus fuerat ordinatissime, quasi populo prædicabat, vociferationibus magnis omnines à somno excitans & conturbans.

Alium noui hominem de nocte som-

De am-
bulan-
bus in
sommus.

Qui dñm
somniaans
concio-
natur.

Somnians
quodam
libabit.

Q.7 quis
somnians
inter dum
efficit
Sathan.

somniantem & sic in somnis de cibili ad studium realiter pergentem & ibidem per multas lineas recte scribentem sine lumine, & manè quòd se tantum somniaſſe putauerat, verè factum inueniebat.

Veruntamen & hoc etiam; quod diximus verum est, quòd videlicet vnuſ Diabolus efficit ea, quæ alius aliquis facere se somniat. Econuerso etiam aliquis verè & sanus in vigilia operatur, alicubi deportatus à malo spiritu, vel à bono, cuius loco spiritus assumpto simili corpore, alibi dormire videtur. Huic enim quid simile per sanctos Angelos factum creditur, iuxta ea quæ leguntur in historiis authenticis.

S. Ambro-
ſius dor-
miens Me-
diolani
officium
exequia-
rum per-
fecit Tu-
ronis.

Chirothe-
ca S. Am-
broſij un-
de Turo-
nis affe-
ctetur.

S. Clemē-
tis guttae
vnde Pi-
fiſi ba-
beantur.

Legitur enim de beato Ambroſio, quòd cùm missam Mediolani casu celebraret, hora exequiarum S. Martini, qui Turonis defunctus erat, ſuper altare caput inclinans ſpacio trium horarum dormire viſus eſt: qui poſtmodum excitatus, vt videbatur, à clericis cauſantibus populi tedium in expectando benedictiōnem & Missæ finem, dixit officium exequiarum fratriſ ſui Martini ſe perfeclē Turonis. Quo in loco etiam in tantæ rei fidei, vt fertur, chirothecam dimiſit, vt iam ex aſſertione eius quām ex ſigno prædicto veriſimile corporaliterque illis interfuiſſe credendum ſit: & loco eius Angelum altari aſtitifſe. Mediolani in assumpto simili corpore. Implicat enim idem corpus in pluribus locis ſimul tempore inueniri, vt Theologī communiter tradunt.

Huic etiam non diſſimile, contigit beato Clementi, Petri ſuccellori, Cùm enim Missam Romæ celebra- ret, ſtati- obdormire viſus eſt, & poſt tres horas ad ſeipſum reuersus, vt videbatur, excuſationem populo attulit, quod iuſſu beati Petri ſibi ne-

ceſſarium fuit illo temporis ſpacio Pisanam Eccleſiam, quæ diuo Petro dicata fuerat, conſecrare. In cuius rei fidem indubiam, treſ guttas proprij ſanguinis Pifiſi in Eccleſia illa reliquerat ſuper marmoreum la- pedem: quæ in hanc uſque diem in ſumma veneratione habentur in Ecclieſia cathedrali ciuitatis illius.

Ex quo patet quòd Angelus in fi- gura ſancti Clementis Romæ fuit pro tempore, quo factus ipſe corpo- raliter Pifiſi erat ab Angelo depor- tatus, & inde Romam itidem credi- tur fuſſe reductus. Secus autem de utroque fuſſet aſtimandum, ſi dixiſ- ſent ſe ſomniaſſe.

Pari modo igitur affirmantibus strigibus, quòd corporaliter vadant ad curſum, credendum eſt. Et ſi vi- deantur, interim alicubi dormire, aſtimandum eſt eſſe Diabolum in illarum forma ſeu figura.

Quandoquidem tamen ſuis etiam artibus Magicis efficiunt, vt imagi- naria tantum viſione cognofcant, quæ realiter ab aliis confodalibus fiunt in curſu: & hoc vt labores euident atque pericula: quod quandoque facere præſumendum eſt ta- les personas dum corporaliter inſir- mantur.

Potes autem, ſi viſ in *Malleo Maleficarum* videre, quem obſeruant aliquæ Maleficae modum ad id quod diximus aſsequendum. Dicere autem quòd ſemper ſic accidat, imò quòd ea quæ à strigibus enarrantur non poſſint realiter accidere, vide- tur & historiis & ſacris literis, ve- luti deductum eſt, repugnare, adeo- que contra vulgatissimam experien- tiā loqui, vt ſoliditatē id potius præferat, quām obſtinationem ſine Scientia. Hæc etenim obſtinatio, vt in plurimis admiſcetur crassitudini ta- lia diſcentium, ſeu negantium ea quæ

diximus verè contingere. Et hæc de secundo principali.

CAPVT. XII.

Esse firmiter credendum atque nullatenus dubitandum prædicta omnia eo modo contingere quo ab Inquisitoribus affirmantur, ratione ex eorumdem Inquisitorum iudiciis sumpta.

Esse autem procul omni dubio credendum hæc taliter evenire, prout communiter à dominis Inquisitoribus affirmatur, quod tertio loco tractandum est, & non nisi proteruos vel ignorantes negare posse talia sic contingere, sicut in processibus eorum habetur, tribus rationibus persuadetur. Quarum prima talis est, Vnicuique in arte sua perito & experto credendum est. k. Expertus enim certus est, & magis quām sciens non expertus, vt habetur *ex proœmio Metaphy.* Non minus etiam inhārendum est expertorum & seniorum sententiis sine demonstra-

Qui simul tione, quām demonstrantibus ipsis, sapiens est & expertus, est tissimus ergo erit, & consequenter ei maxima fides est adhibenda, qui simul sapiens fuerit & expertus: Fides enim non nisi ob certitudinem facti vel dicti, qui putatur ab aliquo possideri, adhibetur illi.

Patres autem Inquisitores, vt in pluribus sunt viri peritissimi, tam in iure, quām in sacra Theologia. Ad Theologos autem & Canonistas pertinet determinare an prædicta impossibilia sint aut possibilia, credenda vel non credenda: sunt etiā iudices super dispositiones & testificationes factas de talibus, & super confessiones eorum, an impossibilis & verisimiles, aut certè sint derisibi-

les, an à fatuis, vel certè ab his, qui suæ mentis compotes sunt, factæ fuerint, quomodo, qua assertione prolatæ, quām efficaciter comprobatae, & consequenter in talibus iudicandis super omnes experti sunt.

Cū ergo propter hæc ipsa quæ confitentur, iuridicè sint infelices istæ personæ ab Inquisitoribus gravissimo iudicio condemnatae, nemo debet esse tantæ temeritatis, vt eorum sic damnet iudicia, vt deludenta & execranda imò iniquissima putet, quòd non nisi pro somniis, vel pro his, quæ in somnis accidentunt, acerrimis tormentis afficiant, & demùm crudelissimè perimendos trahant homines innocentes. Siquidem secundūm sacros Doctores, nemo propter ea quæ in somnis appetit, punitur. seu etiam operatur, nisi aliud interueniat, peccare potest. Vide pro hoc, si lubet, sanctum Thom. 4. dist. 9. art. 4. quæst. inuen. a. 1. Sed & si quod etiam in somnis crimen per accidens quis admittat, ex hoc ipso, quod in somniis perficitur, leuius iudicatur: quadoquidem homo pro statu illo plenum non habeat & liberum in operibus suis iudicium.

Censendum igitur & ab omnibus firmiter credendum est verè contingere, & in corpore perfici: prout ab Inquisitoribus iudicantur hæc ipsa fieri.

Confirmatur autem hæc ratio adhuc ex tribus: Primò Inquisitores, vt in pluribus sunt viri religiosi optimæ famæ, & integerimæ vitæ: qui ex eo quod religiosi, Deoque dicati sunt, magis ad clementiam & misericordiam inclinantur quām ad severitatem: in hoc sui Saluatoris imitantes vestigia, qui diues est in misericordia. Ex eo verò quòd perfecto religionis statui copulant opera propria sanctitatis & innocentissimæ vitæ

Inquisito-
rum lus
à miseri-
cordia.
A iustitia.

Vitam
hom-nis
sue ra-
tione per-
dere, om-
nium in-
iustia-
rum sum-
ma est.

vitæ cum odore optimæ famæ : quam ne amitterent , expediret eis secundum Apostolum magis mori , necesse est , ut omnem abhorreant iniustitiam : & præcipue vbi agitur de vita hominis : quam sine ratione perdere , omnium iniustiarum summa est. Cùm igitur in his iudiciis videantur & sint potius seuerissimi , nec acquiescant cuiusquam precibus seu lachrymis : euidentissimum præfert hoc iudicium , non nisi ex sua summè rationabili : & non nisi vbi misericordia censetur summa credulitas apud Deum & omnes homines , qui ea quæ Dei sunt , sapiunt , id eos efficere. Quod tamen non esset si talia quæ narrantur , & propter quæ striges comburuntur , illusiones essent vel somnia.

Confirmatur secundò illa prima ratio , sic : Ea quæ de peritorum consilio iudicantur vera , non sunt falsa censenda ab aliis. p. Sed contra tres maledicas personas non procedunt Inquisitores , nisi de consilio peritorum , tam in Iure , quam in sacra Theologia : & regulariter non nisi de consilio & consensu Domini Episcopi ciuitatis , vbi iudicium hoc exercetur , vel eius Vicarij , qui vt in pluribus periti sunt saltē in iure Canonico. Ergo quod ab eis verum vel iustum esse determinatur , non debet (ab imperitis præcipue) tam facile condemnari.

Sed neque hi , qui verè sapientes sunt naturalique mentis elegantia & nobilitate pollut , in hoc contra peritorum consilium se opponere vel præcipites contradicere debet , vt multi imperitorum faciunt , sed matura cogitatione prius cuncta librantes , disputatiuè potius , quam sententiam proferendo , si talis opinio sibi minus placet , vel apud eos

rationes inductæ non viderentur efficaces , aut ineuitabiliter concludentes opinionem suam urbaniter in medium afferent. Quod & gratissimum foret Inquisitoribus , ut literali discussione magis veritas eluceret.

Vbicunque autem officium exercetur (quod contingit per singulas ciuitates Christianorum in Europa per institutos Apostolica delegatione Inquisitores , & ab eis factos Vicarios) Doctores ad consilium contra striges vocati , semper in hoc vnum omnes , vel pro maiori parte conueniunt , quod prædicta fiunt realiter , & in corpore , & super hoc extant processus , & consilia innumerabilia. Ergo per locum ab autoritate peritissimorum & sapientum , quorum non est numerus , quia per totam Christianitatem tam nostra , quam exacta ætate facta sunt , hæc omnibus persuaderi , nullusque dubitationi locus manere debet , quod prædicta fiant corporaliter ut præfertur.

Confirmatur & tertio præmissa ratio sic : Id toleratur ab Ecclesia : vbi etiam agitur de huius tertij præiudicio maximo : quia tam in bonis exterioribus , quam in fama , quam etiam in bonis corporis usque ad crudelissimam vitæ priuationem , non est falsum estimandum aut iniquum , si fiat hoc ordinariè , iudicartialiterque ab officialibus per sedem Apostolicam institutis. Nam id eslet de summa negligentia Romanam Ecclesiam sugillare , imo de summa crudelitate & iniustitia reprehendere & calumniari. Quandoquidem inquisitores non nisi ut delegati summi Pontificis hæc efficiant , à quo principaliter pendet quicquid per eos iuste , vel inique , ipso præsertim sciente , fit. Propter quod

Inquisito-
ribus
quonodo
zatragan-
dum.

quod si in hoc iudicio inueniretur iniquitas, ipsi principaliter imputandum esset, si taceret, aut non prohiberet. Quod quia non nisi temerarium est, ideo nullus potest nisi ignorans, vel valde præsumptuosus ista negare sic contingere, prout ab Inquisitoribus comprobantur.

k l. semel. C. de re mil. lib. 12. & l. 1. in prim. ff. de ve. inspi. & utrobique per Bar. & no. in c. proposuisti, de probatione.

Q. ed Iu-
dix facit
rectum
p. sumi-
tum.

l. Et hinc prouenit quod recte factum præsumitur, quod facit index. ff. de acq. pos. l. iusti.

m Prout tradi consuevit in cap. maiores. §. verum de bapt. per illum text. in Cle. 1. de pœ. Et per Alb. de Ros. in l. diuus. ad si. ff. de off. præf. l. af. in l. vt vim. col. 6. in prin. ff. de iust. & iur.

n Tu adde tex. in l. isti quidem ad si. ff. quod metus causa, & late Barb. in cap. in præsentia. col. 69. de prob. ubi men init de dicto Apost. hic alle. facit id quod idem Barb. trad. in cons. 5. col. 14 primo volumine.

o Arg. d. c. 2. de no. op. nun. cum aliis supr. alleg.

p Ut paret ex no. per Abb. & mod. in cap. oposuisti. de proba. supr. etiam alleg.

q Veritas enim hic inde exagitata magis resplendescit in lucem, ut dicit reg. in c. graue. 35. q. vlt. & gl. in eo. cum Ioan. eremita. de fid. iust. Bene facit tex. in §. illud quasitum cum ibi no. per Christop. Insti. de rer. di.

r Ut paret ex his qua habentur in l. que doxis. ff. so. ma. per Bar. & Doc. & per not. in c. 1. de of. de e. cum multis similibus qua allegari possent.

CAPVT XII.

Ad idem secunda ratio sumpta ex tex-
tuum multiplicium assertione fidei,
omnique exceptione maiori. Et unius
responsoris reprobatio.

P Robatur etiam hoc ipsum quod assumpsimus, alia principali ratione, quæ talis est: Quod ab innumeris multitudine personarum promiscui sexus asseritur, & ubique locorum variisque temporibus uniformiter quasi uno ore loquerentur omnes, semper affirmatur, procul omnibus dubio credendum est, & nulla cunctatione negandum ubi præcipue talium testimonium in causa fidei admittatur in iure: & tam contra se quam contra alios haec ipsa rite coram iudice manifestent: etiam hi qui sibi vitam donari desperant sicut contingit his qui in haeresim sunt relapsi, ut non iam timore mortis, nisi confiteantur, incurrendæ suspicari possit eos talia propalare. Haec autem omnia incurunt in iudicio isto: immo saepe quoque cum sibi vitam iam donatam alij sciunt, id ipsum manifestant: ut non iam timore imminentis pœnae, id quis iudicare possit ab eis confiteri: cum etiam plurimi concurrant ad hoc pueri, puellæ & id genus innocentes & simplices, quorum sic facile reprehenditur si fingerent mendacium: qua ratione puerorum testimonium certissimum dicitur.

Plures, item, qui post conuersio-
nem sunt integerrimæ vitæ ac splen-
didæ famæ, & plures aliæ conditio-
nes concurrunt, quibus redduntur testes fide digni, & omni exceptione maiores. Et præcipue etiam in causa fidei, ubi omnes etiam capitales ini-
Etiam ea-
pitales
inimici
admit-
tuntur in
testes eō-
tra ha-
reticos.

Puerorum
testimo-
num cer-
tissimum.

mici admittuntur in testes, quantumcunque alio quin flagitiosissimi, ut patet in c. in fauorem &c. Accusatus. de haret. in sexto. Si enim tali tantæque multitudini non esset fides adhibenda de talibus, quasi de non visis: pari ratione nulli credendum esset, ubi quis ea referret, quæ is, qui audiret non per se cognouisset. Et sic periret humanæ conuersationis solatium, neque daretur dissensio-

In Epis.
copatu
Comensi
singulis
annis mil-
le striges
incine-
ratur.

Talem autem tantamque esse multitudinem eorum, qui ista fateantur fieri corporaliter, iam vniuerso orbi esse potest exploratissimum, ex multitudine eorum, qui propter hæc sub iudicio Inquisitorum per omnem Christianorum regionem cadunt: ita ut millenarium sèpè numerum excedat multitudo talium, qui vnius anni decursu in sola Comensi dicētesi ab Inquisitore, qui pro tempore est, eiùsque Vicariis, qui octo vel decem aut plures semper sunt, inquiruntur & examinantur, & annis penè singulis plus quam centum incinerantur.

Quod si quis huic rationi se opponat, dicens, eo merito, tantæ etiam multitudini non esse credendum, quod deludatur à Diabolo, quod hinc manifestum fieri potest, quod incredibilia quædam narrant, & ea ipsa, quæ facultatem nostræ cogitationis aut conditionis videantur excedere: quinimò naturaliter contingentibus comprobatisque aduersari. Vnde propter hoc, quod ista negentur, non videtur sequi humanæ conuersationis, quæ circa naturaliter possibilia contingentiaque obseruantur, aliqua perturbatio.

Quærendum profectò est ab his qui taliter se opponunt, vndénam ipsi nouerint talia quæ referuntur non esse vera sed Diaboli delusiones.

Mall. Malef. Tom. I.

(Si quidem omnes credunt, vel verè vel delusoriè ista contingere, quæ à tanta multitudine confirmantur. Si enim ex naturali possibilitate vel contingentia, aliquod horum duorum delusionem inquam Dæmonum, vel ipsum narratorum euentum, verè contingere credendum sit: quia videlicet altetum horum magis possibile est ut eueniatur quam aliud, id profectò magis erit vel æquè possibile vel fide dignum, quod naturaliter nostræ magis vel æquè fuerit consentaneum & propinquum. Nam & potestas Dæmonis ibi minor apparet, ubi factum vel faciendi modus virtuti naturali nostræ magis etiam appropinquat. Quantò enim effectus naturam nostram excedit, tanto maiorem prætendit causæ virtutem. Difficile autem iudicare posse videtur, quidnam horum magis naturalem facultatem excedat Dæmonis, hominem, inquam, corporaliter per aëra ad longinqua perferrere loca, cibos & voluptatis omnis materiam præparare atque offerre, se etiam in forma humana familiarem & ad vota obsequiosum reddere. Hæc enim eorum summa est, quæ ab his enarrantur perditis hominibus veluti mirabilia. Aut certè sit in hominum phantasia subtiliter operari circa species formandas, componendas, & separandas, circa etiam spirituum motus, ut hæc omnia, quæ ab his narrantur, videantur corporaliter eueniare: quæ tamen non nisi (ut ipsi contradicentes autumant) phantasticè contigant.

Imò si quis diligenter aduertat, inueniet hoc secundum naturalem potentiam procul dubio magis excedere quam primum & consequenter minus esse debere secundum eos credibile. Quod quidem per comparationem ad potentiam nostram

Quantò
efficacius
naturam
nostram
excedit,
tanto ma-
iorem
prætendit
causa vir-
tutem.

N N n

Possit illi
respo. det
Potentia.

Artificio-
fa phan-
tausta.

Determi-
nata som-
nia homo
non po-
test cau-
fare.

facile liberabitur, ae perpendi subtiliter poterit. Quod enim magis excedit facultatem nostræ naturalis virtutis arque potentia, magis est etiam in se supernaturale; maiorēmque depositit absolute virtutem. Cūm enim possibile respondeat potentia vt illius obiectum, & ex hoc eidem proportionetur: secundūm excessum rerum possibilium in essendo, erit & potentiarum proportionatarum excessus in virtute. Minus autem ab homine factibilis est tam artificiophantasmatum, specierum, spirituum, atque motuum dispositio in potentia animæ, vt vera videantur, quæ fantastica sunt, & vt qualia velint per has species ordinatas pro voto representari, statim appareant, quād talia quæ per striges narrantur, corporaliter fieri.

Neminem quippe Medicorum, aut Astrologorum esse puto, & nūquam fuisse relatione vel lectione cognoui, qui talia efficere potuerit, aut etiam attentauerit, cūm neque etiam determinata somnia per artem possit homo causare, quæ determinationem minorem naturaliter habent, minusque trahunt extra se hominem, quād ratus, vel alienatio talis à sensu, qualem has personas pati necesse est, si deludantur. Quikbet enim post somnium cognoscit se somniasse, vt supra probatum est, & patet experientia.

Neque adhæret quis somniis quasi rebus dū euigilauerit, prout striges facere opinantur hi, qui talia quæ narrantur, corporaliter contingant: Tum quia species illæ motusque phantastici exteriori sensu cadere nullatenus possunt, & consequenter circa talia nullus incubitus artifex, cuius sententia practica vel notitia: sensibilia à quibus causata est, tan-

tum pertraet, qualis est homo: Tum quia communis hominum est sententia, naturalique veluti compertum lumine absque cunctatione aliqua pronunciantur ab omnibus, hæc non humana, sed superiori aliqua virtute fieri. Quæ communes animi conceptiones, cūm ex hoc ipso naturales conuincantur, quod omnibus vel etiam pluribus sese offerunt, si falso inniterentur falsitatem profecto retorquerent in authorem naturæ.

Concludendum est igitur, hominē naturali virtute nequaquam facere posse, quod aliquis ita deludatur atque despiciat, vt verè ac corporaliter fieri putet, quod non nisi fantastica visione contuetur. Ea verò quæ ab his nequissimis narrantur in cursu contingere, quoad multa subsunt etiam humanæ facultati, utpote quæ vel viribus, vel ingenio possunt ab homine vel perfectè fieri, vel saltem imperfectè, seu aliquid pro parte simile.

Quod enim ad ciborum præparations ac voluptatum expletiones, nullas eas dubitat habere posse auctorem hominem, nedum quales narrantibus ab illis, verū etiam maiores, quam procurent Dæmones: non autem quād procurare sciant, aut possint: cum saporem & qualitatem proportionem, quæ voluptatem afferrat, eis melius innotescat, & ad illum citius & facilius mouere valeant quam hominum quicunque.

Quod verò ad corporalem hominem delationem per tanta terrarum spacia breui temporis decursu, licet homini sit naturaliter impossibile: aliquid tamen quoad genus saltem operis, ei simile per humerum ingenum procurari ac fieri potest, vt patet de proiectione quasi subitanea magni lapidis, vel alterius cuiusvis corporis.

De dela-
tione da-
num per
simile de
bōbādīa

corporis mineralis molis per multa millia passuum ingenio tormentorum seu bombardarum, Magis ergo à possibili recedit, & consequenter maiorem exigit virtutem atque potentiam, quicquid præter naturam mirabile sit in imaginatione, quod sit etiam præter naturam sed ad extra & corporaliter. Et sic Dæmon non minus impossibile, vel magis factibile, illud erit, quām istud: neque hoc igitur minus debet quisque credere ab eo fieri, quām illud.

Quantum verò ad operationem Dæmonum in assumptis corporibus aëre condensato, & in humanam figuram effinēto, non maiorem id in Dæmone potentiam arguit, quām prædicto modo species in phantasia cōponere, quæ corpora, quæque quasi vera præsentent, cùm maioris spiritualitatis sit phantastica species, quām aër, & præcipue condensatus. Vnde minus potest illa (si corpoream vtriusque naturam consideremus) repræsentare corpora dēsa, quām aër.

Quantum etiam ad motum localem, qui in his efficiundis interuenit, minus sunt eius capaces species illæ, quām aër: cùm illæ per accidens tantum, aër autem per se etiam moueatur. Corpus enim est aër: species autem illæ non nisi corporalia sunt accidentia: quæ etiam si æqualiter motum localem admitterent, etiam ratione subiecti, non minorem tamē ille motus in Angelo mouere virtutem argueret, quām motus interueniens in formatione corporis illius aërei, eò quod æqualiter quo ad motum localem corporalia quæque virtuti angelicæ ad nutum obedient. Sic igitur ex his omnibus patet non esse minus credibilia, eò quod non minus possibilia Dæmoni quæ narrantur ab his perditissimis personis corporaliter fieri, quām

cadem phantasticè solum cum tanta contingere delusione, ut pro certo vera credantur, quæ falsa sunt & vanæ, veluti vulgus esse putat.

C A P V T X I V.

Improbatio unias euasionis ad predictam rationem.

Fortè quis iterum contra prædictam rationem se opponet, inutilidamque reddere conabitur, ex eo quod capitulum Episcopi. 26. q. 5. dicit, tales vel similis sectæ personas deludi à Diabolo: & per consequens non verè posse cognoscere fieri, quæ narrantur mala: neque huiusmodi personas maleficas. Qui si etiam corporaliter contingere, aliquas personas sic portari, & facere mala quæ confitentur, quamvis posset sibi contra se testificanti, siue se accusanti credi, non tamen accusanti aliás: eo quod nesciant an verè ibi sint illæ personæ, quæ ibi esse videntur: cùm possit Diabolus personam seu figuram illarum prætendere, dum ipsi domi resident: vnde talium testimoniū nullatenus acceptandum videatur in præiudicium tertij.

Sed ad hanc euasionem explodemus, supposito etiam quod capitulo illi fides præstari debeat, quod infra discutietur, iam præparata via superiorius amplissima est, dum apertissime cognoscitur per ea etiam, quæ per sacras literas notissima comprobantur: familiarique experientia negari non possunt, omnes facile posse discernere differentiam status vigilantis & dormientis, & præsertim in seipso. Nec potest Diabolus quacunque virtute conatûque maligno, sic homines extra mentem ponere, quin vigiliæ ac sanitati restituti cognos-

cant, quòd alia visione, quam corporali, aliisque modo quam vterendo sensibus exterioribus cognouerunt omnia, quæ sibi visa sunt videre, quando à Diabolo supponuntur: delusi. Vnde cum perseverent in confessionibus contra se, dum sanæ mentis sunt: dum Diabolo etiam abrenunciauerunt, ad Christum conuersi: & semper asserant talia sibi in vigilia contigisse, dum plenè sensibus vterentur, non est viri prudentis velle sine ratione negare, ea quæ tales experiri se constantissimè asserunt experientia sensuum, qua nulla apud nos clarior & efficacior est cognitio.

Et sicut verè supponendum est contingere, quæ circa se facta narrantur, non minus verisimile est circa consodales & alias personas, quæ adesse contuentur, idem realiter & verè accidere, cum præsertim sapè, imò semper, contingat plures ex condito simulire vel deportari, simulque redire, ut patet ex processibus.

Neque etiam maior ratio est quòd vnam magis quam aliam deludat Diabolus, quoad hoc: cum præcipue magis desideret, quæ in contemptum Christi & Fidei fieri per eas procurat, in vigilia perfici, quam in somnis vel in mentis alia quacunque alienatione, cum maius in vigilia peccatum incurram, & si æquè facile Diabolo unum ut alterum efficere, vel etiam facilius si illi vigilantes portare, quam dormientes deludere, ut in præcedenti capitulo inductum est.

Quòd si contra se testificantibus in iudicio talibus (non obstante quacunque Diaboli delusione) fides est adhibenda, ut deducetur est, sequitur deinceps inuitabiliter quod & testibus contra tertium est credendum, si atten-

dantur ea, quæ dominis Inquisitoribus & Iudicibus fidei semper euenire comprobantur. Hoc enim ab eis quotidiana experientia practicatur, quòd accusati per socios criminum, licet ferè semper in principio iudicij negant, in processu tamen omnia cōfidentur, & rarissimè contingit oppositum. Et qui hoc proterè negaret, habet quoque processus omnium Inquisitorum falsos asserere, quòd planè apud nos insanos ex crabile reputatur.

Et si aliquando contingat, tales non confiteri, hoc ideo est quia iudices vel nolunt, vel qui vellent non possunt, ut par esset iudicium prosequi, dum ab his impedimentum aliquando prouenit, qui debuissent Inquisitoribus facere. Non enim omnia per se possunt Inquisidores, &c. Propterea verò, quæ rarissimè contingunt, non debent omitti quòd regulariter accidit. Sicut non obstante, quod in aliis etiam iudicibus quando contingat, innocentes damnari falsisque testibus & accusatoribus fatigari non interponitur iudicium contra reos nec minor adhibetur fides testibus aliis vel accusatoribus.

Quid si econtrà quis inducat, quòd sceleratae illæ mulieres, de quibus loquitur d. c. Episcopi asserebant in vigilia positæ se realiter per multa terrarum spacia intempestæ noctis silentio deportari: & tamen ibi determinatur, quòd erant à Diabolo delusæ. Respondetur quòd mulieres illæ non solùm in somnis, sed etiam in vigilia tenebantur à Diabolo captiæ per infidelitatem, ut ibi dicuntur. Vnde facile poterat eas in vigilia deludere, sique in earum mentibus & imaginatione agere, ut sibi ipsis persuaderent & aliis sibi verè contigisse, quod in somnis accidere.

Propter
rarissimè
contin-
gentia,
non de-
bet omitt-
ri regula-
riter ac-
cidentia.

Facilius
Diabolo
est, vigi-
lantes
portare,
quam
dormientes
deludere

rat. Sicut etiam phreneticis dum patiuntur, etiam si vigilent videntur vera esse quæ vera non sunt. Liberati autem postmodum ab infirmitate, cognoscunt distinctionem status sanitatis à statu infirmitatis: & quòd illa, quæ sibi vera videbantur, dum languerent, falsa fuerant Personæ autem, quæ se vel etiam socios accusant in ista secta non amplius sunt in Diaboli potestate. Nam semper hoc faciunt dum sani sunt mente & corpore, & postquam Diabolo abrenunciarunt, & peccatum suum confessi sunt, non solùm audacialiter, sed etiam sacramentaliter prouidentia dominorum Inquisitorum, qui earum conuerzionem & salutem desiderant. Ratificant enim & confirmant in fine iudicij, quæcunque tam contra se, quam contra alios antea sunt confessæ. Et ideo patet, quòd hæc secunda obiectio non militat.

Vlterius contra illam primam euasionem dicendum est, quòd sicut Dei præueniente misericordia, non potest Diabolus deludere, nisi eos, quorum mentem primò sibi per infidelitatem subiugauerit, vt dicitur in dict. c. Episcop. Ita credendum est nullius persona figuram, vt de tanto crimen accusetur, posse prætendere, nisi eius, quem sibi iam per similia crimina deuictam esse sciuerit, & multoties realiter cum aliis ad ea perpetranda conuenerit.

Et propterea non debent Inquisitores omittre contra tales accusatos procedere, è quòd ex hoc ipso, quòd sic accusantur, etiam si aliquando non verè ac corporaliter peregerint, ea de quibus accusantur, vehemēter tamen suspecti sunt, quòd de flagitiosissima tali secta sint, & præcipue si plures testes in idem contra aliquem concurrant, variisque temporibus, & si alias etiam

malæ sit vitæ vel famæ. Neque enim Deus clementissimus diu permitterebat innocentes de tanto crimine accusari, & esset de omnibus par ratio, quòd Diabolus omnium personarum figuræ prætenderet diuersis temporibus, quod patet falsum: quia tales innocentes non solùm pauci esse creduntur in comparatione aliorum contra quos Inquisitores procedunt in aliqua ciuitate vel terra: sed nulli adhuc ab Inquisitoribus tales inuenti sunt esse delusi, licet aliis narrantibus dicatur quandoque tale quid contigisse. Omitto contra eandem euasionem afferre indicia apertissima de reali deportatione, quæ tam ante, quam post deportationem in plena vigilia contingunt, quorum in hoc opusculo inferuntur plurima, vt præcipue *infra* patet.

C A P V T. X X.

Ad eandem euasionem præcludendam, aliae deductiones innicit.

AD eandem euasionem primam excludendam, aliam deductiōnem affero, quæ tam ex dicto capitulo, quam ex aliis determinationibus summorum Pontificum robur accipit.

Ex illo namque capitulo habetur duplex modus, quibus Diabolus potest homines deludere, vel decipere. Unus ostendendo in somnis, seu in spiritu, aut in visu quod non est.

Alius in vigilia prætendendo formam alicuius, sicut contingit in apparitionibus Diaboliciis, puta: cum Diabolus assumens corpus aëreum, format aliud in similitudinem hominis vel mulieris, vel bestiarum. Sicut sèpè legitur in Sanctorum historiis.

Primo autem modo posse deludere probat d. c. per secundum. Secundo verò modo probat per Apostolum 1 Cor. 9. dicentem, quod Diabolus transfigurat se in Angelum lucis, quia videlicet aliquando apparet in forma boni Angeli, & multò magis potest apparere in forma hominis vel bestiæ. Potest ergo sic hominum phantasmata ordinare ut videatur eis videre quæ non vident, & esse, quod non est, quod maximè contingit in somnis. Potest & alio modo deludere per præstigium, ut confitentur omnes tam Theologiae, quam Canonici iuris cultores.

Non negat etiam capitulum illud, Diabolum posse de loco ad locum homines portare. Hoc enim negare esset hæreticum, dicente Iob, quod non est potestas, quæ ei valeat comparari super terram: imò etiam contra veram philosophiam hoc esset, quæ virtutem substantiæ separatæ omni corpori præfert. Sed solùm adducit & astruit capitulum illud, quod non portentur tunc ad sequendum aliquam veram Deam, eique seruendum, propter quæ videbatur illis sceleratis mulieribus quod realiter portarentur.

Ex illo ergo capitulo iuncta fide & philosophia habetur esse possibile. quod Diabolus has maledicas personas portet: & per diuersarum rerum apparitiones prædicto etiam secundo modo deludat. Possibili autem posito inesse, nullum sequitur inconueniens, præcipue si sacris literis, vel determinationibus Ecclesiæ non repugnet.

Ponatur ergo per casum possiblē, quod contingat multitudinem personarum, sic à Diabolo congregari, & induci ad abrenunciandum fidei, contemnendum sacra, aliaque

Substan-
tia te-
ratæ cor-
porib[us]
præficiun-
tur.

Possibili
in esse
posito nu-
lum se-
quuntur in
conuenienter

facienda, quæ narrantur de strigibus, ex quibus merito veniunt ab Inquisitoribus & fidei iudicibus puniendæ.

Tali autem casu posito, querendum est, quomodo poterit iudex in eorum notitiam deuenire, si non credendum sit complicibus & sociis horum criminum, qui deprehensi sunt, & iudicialiter confessi. Neque enim aliis homo potest ista cognoscere: & hi, qui de tali societate supponuntur esse, terribilibus sacramentis se astringunt, ne se inuicem aliquatenus accusent, neque factura propalent: nisi forte causa seductionis alicuius: etiamsi contingat aliquem hanc datam consuetuare fidem, horribiliter vapulat à consociis vel à Dæmonे, nisi forte sint in fortiis Inquisitorum: licet etiam neque sic quandoque possint euadere. Quomodo ergo tam accerrimi hostes fidei tollentur, de terra, ut intendit sancta mater Ecclesia.

Quis autem audeat præsumptuosus vel sciolus dicere quod licet iste modus delusionis sit Diabolo possibilis, non tamen vtitur illo, neque illum Deus permittit. Num de permissione Dei debet quis sentire alter quā sancta mater exposcat Ecclesia, & rerum ostendat euentus? Vbinam autem habet quis Ecclesiam docere, quod hæc Deus non permittat. Quin etiam oppositum illam sentire ex hoc dignoscitur, quod autoritatem & omnem fauorem præstat Inquisitoribus contratales nequissimas personas. Euentus quoque & frequentissima aper-taque indicia idipsum docent: Iudices omnes fidei & innumerabiles consiliarij sic esse iudicant: testes infiniti idem affirmant. Quomodo ergo potest quis sapiens astrarere id impossibile, aut etiam non de facto contin

De per-missione
Dei no-
mo alter
sentire
debet,
quam Ec-
clesia.

contingere? In hoc discernant omnes, si ratione mouentur, aut voluntate, seu quomodolibet alia sinistra causa vel intentione.

Et casum quisque ponat ante oculos suos, quod sit ipse iudex aut gubernator in aliqua ciuitate Ecclesiæ, vel cuiuscunque principis, & compareat ante eum, qui dicat se hominem audisse dicentem, quod conuenientium incursu duo ciues tractarunt, dum ibi essent, tradere ciuitatem hostibus Ecclesiæ vel principis, & quod vocato homine illo, sic esse ab eo discat, ut à teste de visu & id quod in tali casu crederet, aut faceret, si iudex esset: vel certè fieri consuleret, si consiliarius esset, vel assessor iudicis, faciat oro vel non minus credit, aut fauorem præstet Inquisitoribus, qui prædictis modis similia cognouerit, contra Christum in tali cursu fieri, vel tractari, si verè Christianus est.

Præterea Ecclesia hæc esse possibilia, immò de facto contingere credit, non solùm indirectè, quando generaliter autoritatem Inquisitoribus contra tales sicut contra hæreticos, & eorum iudicia non solum non reprobando sed potius approbando, verùm etiam quia directè, & specialiter sectam hanc insequitur, & per specialia priuilegia Inquisitoribus mandat, ut hos pestilentissimos homines usque ad extremum interitum & exterminium persequantur iniectè.

Vnde quod Innocentius manda-
uerat primò Inquisitoribus Alema-
niæ, ut *suprà* relatum est, & Iulius
postmodum Inquisitori Cremonensi,
confirmauit, ultimò Adrianus sextus
Pontifex omnibus Inquisitoribus
congregationis Lombardæ ordinis
Prædicatorum, mandans ut officium
Inquisitionis exerceant contra præ-

dictam sectam personarum, quæ à fide catholica deuiantes, fidem ipsam, quam in sacri susceptione baptismatis abnegantes, sacram crucem pedibus conculcantes, & opprobria super eam perpetrantes, Ecclesiasticis & præcipue Eucharistiae sacramentis abutentes, Diabolum in suum dominum, & patronum assumentes eique obedientiam & reuerentiam exhibentes & suis incantationibus, carminibus, sortilegiis, aliisque nefandis superstitionibus homines, animalia, & fructus terræ multipliciter lèdentes, aliaque quamplurima nefanda, excessus & crimina eodem Diabolo instigante committentes inueniuntur, eosque puniant secundùm modum contra alios hæreticos à iure & sacris canonibus institutum.

Vnde patet, quod cùm hæc secta non sit nisi secta strigum, & ista nefanda faciant non nisi pro magna Cur Stri-
parte incursu, qui etiam ibi sectam ges secta-
faciunt & conuentum, & non alibi, ria ha-
nec alio tempore omnia, sequitur beantur.
quod Pontifex supponit & determinat, non illusoriè, sed verè & realiter hæc in cursu fieri & perpetrari.
Quam etiam sectam Clemens vii.
per Breue, quod directum est Reuerendissimo Episcopo Polensi Gu-
bernatoriique Bononiæ mandans ei-
dem, ut contra quosdam Mirandu-
lanos eiusdem sectæ præstet omnem
fauorem Domino Inquisitori Par-
mensi, & incipit: Accepimus non
sine animi, &c. appellat expressè hæ-
resum strigatus.

Cùm ergo ex prædictis conclu-
tur, quod prædicta crimina non
committuntur à prædictis homini-
bus illusoriè, sed verè oportet quod
non in somnis vadant, aut depor-
tentur ad cursum, sed verè & realiter:
& consequenter quod fides præ-
standa

stanta est testibus de visu contra tales. Alias periret omnis modus procedendi contra tales, vel eum maxima difficultate possent deprehendi: ed maximè quòd sicut per eorum confessiones agnouimus sacramentis (vt diximus magnis se astringant, se inuicem non reuelare.

Aduertendum est etiam, quòd si testibus non creditur, contra alios, propter assertam delusionem: iam non est etiam credendum seipso accusantibus, vel iuridicè confitentibus quòd talia sibi contigerint, ed quòd censendi sunt pariter esse delusi, & eis esset compatiendum & non sententia contra eos ferenda, si dicerent se nunquam extra cursum tale quid fecisse, nec ex corde unquam talia se perpetrasse, aut contra fidem quicquam opinatos esse. Quod tamen nullus sanæ mentis concederet, & practica omnium Inquisitorum est in contrarium.

Præterea, ex eisdem Pontificum verbis hoc elicetur quòd eundem debent contra sectam seruare modum inquirendi, & procedendi, quem seruant secundum iura, contra alios hæreticos. Modus autem ex parte intentionis ipsius Inquisitoris & efficaciam tam interioris quam exterioris est, vt interprete omnique humano timore, & cuiuscunque commodi vel lucri amore postposito inuictè procedant. Ut patet in privilegio quodam Inquisitionis, quod incipit: Ex parte verò ordinis procedendi & executionis, sit simpliciter & de plano, &c. c. Statuta. de Haret. lib. 6. Item ut excommunicati & participes vel socij criminis in testimonium admittantur eod. tit. In fidei fauorem. Contra istam ergo sectam hoc vltimo modo procedendum est.

Tenentur ergo credere Inquisito-

res omnibus, qui testimonium contra hanc sectam ferre voluerint, minum etiamsi dicant se socios omnium. Non potest ergo interponi, quòd isti socios se dicentes, non sunt audiendi, quia deludentur per præstigium vel quomodolibet aliter: quia iam tolleretur modus procedendi contra istos, quo procedi debet contra alios hæreticos: quod est contra voluntatem & mandatum Ecclesiæ in prædicto priuilegio Adriani. Vnde patet, quòd illa euasio nulla est, sed irrationabilis & periculosa fuga.

C A P V T. X V I.

Eadem secunda ratio ex eodem fundamento tripliciter confirmatur.

Praeclusa igitur prædicta euasione ad secundam rationem principalem, confirmatur ipsa secunda ratio principalis tripliciter: primò sic: Si duobus testibus & in præiudicium tertij tam in iudicio creditur, quam extra iudicium de rebus possibilibus euenire, multò fortius credendum est maximè multititudini tale quid conformiter asserenti. Quia de quo minus videtur inesse & inest, & de quo magis, per regulam topicam. Maxima est autem multitudo talia narrantium, vt supra deductum est. Sed & haec ipsa quæ narrantur, esse possibilia, *sic pra in pimo principali*, probatum est etiam ex sacris literis. Ergo non sunt haec tam facilè passimque neganda, vt nonnulli faciunt.

Confirmatur secundò eadem secunda ratio, sic: Fama quam omnes famant, non ex toto perit: & impossibile est, quòd famosum sit falsum ex toto, secundum Philosophum in lib. de sonno & vig. & 7. Ethicorum Maximè

Fama
quam
omnes
famant
non ex
toto perit.

Maximè autem si fundetur narratio in certitudine sensuum. Non enim possunt falli sensus exteriores circa propria sensibilia , vt dicitur in secundo de anima. Narrant autem omnes isti ea quæ ab eis videntur & fiunt supra naturam , & ea esse vera testificantur de visu pluribus sensibus. Et in hoc omnes conuenire, quod corporaliter fiant, quæ sensisse se dicunt publica & vniuersalis est fama. Non ergo ex toto falsa esse censenda sunt, aut putandum est vniuersaliter tales personas decipi vel decipere : licet forte interueniant sœpe delusiones , vt *suprà declaratum* est.

Confirmatur tertio eadem ratiō sic : Si quod est magis incredibile quam illud de quo est sermo , vel saltem æquè incredibile & nihilo minus à sanctis Doctoribus hac sola ratione creditur & pro certo asseritur, quod à multitudine viorum ac mulierum tam eorum qui sunt experti quām eorum etiam qui ab his, qui experti sunt, didicerunt & cognoverunt, enarratur & confirmatur, multo magis ab omnibus credendum erit quod est magis credibile, vel saltem æquè credibile, & quo est æquè vulgatum & affirmatum ab his qui experti sunt, vel ab expertis certa relatione, cognoverunt. Nam cùm citò sine ratione credere sit iudicium leuitatis , iuxta illud Ecclesiastici 19. Qui citò credit, leuis est corde , magis hoc alienum esse debet à sanctissimis & grauissimis Ecclesiarum sanctis doctoribus, qui tam naturaliter , quām supernaturaliter dotati sunt supra ceteros munneribus intellectus, quām è quibus cunque aliis.

Magis autem credibilia sunt omnia, quæ narrantur à strigibus fieri in cursu illo diabolico , præter hoc,

Mall. Malef. Tom. I.

quod etiam affirmant sibi contingere, Dæmones, inquam, esse eis incubos aut succubos, quem hoc ipsum quod exceptuatum est , ibi, vel alibi expleri per Dæmones. Et tamen hac ex sola multitudinis assertione , pro certo tenent Augustinus. Thomas cæterique Theologi. Ergo multo fortius à nobis non debent illa negari, de quibus est sermo.

Quod autem hoc sit magis incredibile , & magis videatur à possibili alienum ex hoc manifestum est, quod Dæmones, cùm sint spirituales creature , corporales delicias aut oblectationes non magis admittunt , Angeli si
sensibus
carent ut
lapides.

sensitiua oblectatione , quām lapides. Sicut enim lapides, ira & Angeli sensibus carent, quorum obiecta sunt illa oblectamenta , & consequenter videntur etiam ab eorumdem spirituum voluntate aliena : Licet in corporibus assumptis, possint ab illis opera motusque tales, quasi viales perfici , & in illis intelle-

Angeli in
assumptis
corporibus,
non
sensualiter,
sed
intelle-
ctualiter
oblectan-
tur.

ctualiter, non autem sensualiter oblectari , propter animarum perniciem, eorum, inquam , qui tale cum eis habent fœtidissimum commercium. Qui tamen (vt diximus) videntur elongata hæc opera vilissima & utilitatem animi prætententia , vt pote subiecti passionibus concupiscentiae turpissimæ ab eorundem spirituum eleganti natura , potius , quām opera , circa corporalia quidem expleta : sed tamen virtutem eorum ac potentiam præmonstrantia : qualia sunt hæc , quæ narrantur accidere talibus hominibus in illo Diabolico cursu minus illa credenda forent, quām ista.

Quod verò sancti Doctores , non ratione aliqua , vel reuelatione moueantur ista credere, quæ minus credibilia sunt , & vt vera cunctis illa

O O o Chri

Christianis annuncient non nisi sola fide narrantium, patet præcipue per diuum August. qui hæc ipsa primus inter Catholicos in scriptis redigit: ne dum possibilia, sed, & facta in 15. lib. de Cœnitate Dei cap. 23. Vbi sic ait. Creberima fama est, multique se expertos vel ab eis, qui experti erant, de quorum fide dubitandum non est, se audiuisse confirmant, Siluanos & Faunos, quos vulgus incubos vocat, improbos extitisse mulieribus, & earum appetuisse & peregrisse concubitum: & quosdam Dæmones, quos Dusios Galli nuncupant, astiduè hanc immunditiam & tentare, & afficere, ut hoc negare impudentia videatur. Hæc ille.

Hoc idem tenet etiam sanctus doctor, non nisi ob Augustini prædictam inductionem. Sed neque alij Doctores sancti, videlicet Gregorius & Isidorus, qui tales dari Dæmones incubos & succubos affirmant, vt suprà inductum est, alia ratione ad id moueri possunt, nisi predicta: Cùm hoc ex sacris literis non habetur, neque reuelatione priscorum: ergo neque per naturalem fabrorum cursum.

Cùm ergo eorum quæ à strigibus asseruntur, fama sit communior, & assertior èo quod iuramento iudiciali vbiique firmata sit: sequitur à maiori, quod eis indubitata sit adhibenda fides. Si enim ista negentur, & existimentur quasi à delirantibus introducta non minus delirare putandum esset illos, qui ea, quæ minus credibilia sunt, referent, quæ tamen credunt sancti Doctores, ut diximus, quasi non delirantium relatione comperta.

S. August. credid. sc. conuer. sionem mulier- cularum in catos. Sed & quod magis propositum robotat & confirmat, hoc ipsum quod striges asserunt, de conuersione, inquam, saltem apparente earum,

in catos, tenet August. esse verissimum, licet non secundum hanc speciem verba faciat. Et hoc tenet non nisi relatione eorum, qui eiusmodi certissimè se audisse vel etiam expertos se esse asseuerarunt. Nam lib. 18. de ciuitate Dei 1. 17. postquam retulit, quæ à Gentibus narrantur de sociis Vlyssis in bestiis à Circe Maga conueris, & de Arcadibus, qui trahantando stagnum, conuertebantur in lupos. Et rursus de Arcadibus in lupos conuersis, hausto quodam immolato liquore, Deo suo Lyceo, post nonnulla subiungit, & probat hæc esse credenda, propterea quod & temporibus suis talia fieri referuntur.

Vnde sic dicit, Si enim dixerimus, ea non esse credenda (quæ scilicet pernarrata sunt) non desunt etiam nunc qui eiusmodi quædam vel certissima audisse, vel etiam expertos se esse asseuerent. Nam & nos, cum essemus in Italia, audiebamus talia de quadam regione illarum partium vbi stabularius mulieres imbutas his malis artibus, in caseo dare solere dicebant quibus vellent, seu possent viatoribus, vnde in iumenta illico conuerterentur, & necessaria quæque portarent post quæ perfuncta opera, iterum ad se redirent. Nec tamen in eis mentem fieri bestiale, sed rationalem humanamque seruari. Hæc August.

Ex quibus patet, quod ipse non nisi ob plurium testium asseuerationem credebat talia fieri arte Magica: Quibus non assimilabilia sunt, quæ prædicantur ab Inquisitoribus accidere strigibus: & hoc relatione eorum, qui sunt experti sicut de conuersione strigum in catos: non tamen quoad veram naturæ speciei mutationem, sed apparentem: & par ratio est de omni alio euentu mirabili.

caseo in-
fecto im-
mutatur
hospes
quidam
in iume-
tum.

mirabili per tales, circa casus diabolici cursus enarratos: & ab innumeris testimoniis multitudine confirmatos. Vnde cum supra probatum sit, omnia talia esse possibilia: neque sacris literis repugnare procul dubio sunt ab omnibus credenda, nisi quis vellit esse sapientior Augustino & ceteris que sanctis doctoribus, qui eundem Augustinum in hac imitantur crudelitate.

f L. ubi numen ff. de test. &c. nouit. de ind. etiam in criminib. c. cum dilectus de calum.

t De qua habetur in Auth. multo magis. C. de sacrosan. Eccle.

u Et satis patet ex notatis per Bart. in l. de minore. S. plurimum. ff. de quest.

bus argumentorum explicabitur succinctè) in medium tantum induco nunc ea, quæ nostris temporibus ab his, qui pro certo cognoverunt enarrata sunt.

De veritate namque prædicti cursus Diabolici omissis innumeris, quæ olim facta narrant, & scriptura etiam teste, vera comprobantur, nouissimum argumentum duplex inducere liber.

Quidam Vener. P. Frater Paulus de Caspano ord. nostri mihi anno præterito aseuerauit, Presbyterum quendam nomine Io. Antoninum de Palauisini bonæ famæ virum, demorari, iam diu, & nunc etiam in valle Telina in castro Caspani, sibi que narrasse, quod dum manè secundum consuetudinem ante diluculum ad exoluendum diuinum officium vel alia de causa surgeret de lecto, contigit eum multoties magnam vidisse turbam in propinqua planicie virorum & mulierum, cum variis luminaribus currere hinc inde more ludentium, quos presbyter dixit pro certo se scire, quod sunt striges & striges, quæ deportantur ad cursum, ut omnis generis voluptatibus carnis perfruantur.

Quidam etiam egregius medicus Ferrarien, & in hac eadem ciuitate curis infirmorum publicè intendens magister Sozinus Bentius nuncupatus, mihi fidelissimo testimonio superioribus diebus enarrauit, quod cum superioribus annis, quasi tribus elapsis, ruri esset inuisendarum possessionum propriarum gratia, contigit cum suo villico sermonem de strigibus eum habere. Cumque medicus esse deliramenta dicret, quæ referuntur de strigibus: & hoc præ ceteris, quod videlicet corporaliter ferantur ad opinatum cursum, econtrariò statim villicus ille (qui

Currere cum lu-
minari-
bus stri-
ges in
suis con-
uentibus
Achori
satione
Itali con-
uentum
hunc vo-
cant cur-
sum vel
conclusum.

C A P V T XVII.

Ad idem ratio tertia, ex multiplici experientia, per nobiles inducita.

Xc p.
Quam fit
de clea.
in 6.
Argume-
tis ab ex-
perientia.

Tertiò probantur hæc esse credenda, prout ab Inquisitoribus vera prædicantur, ratione sumpta ab experientia, quæ dicitur rerum magistra. Et sic arguitur: Id quod multiplici experientia comprobatur, non est negandum: Nihil enim certius, quam quod sensibus notificatur, quod ad experientiam pertinet: Sed ea quæ à strigibus narrantur, sunt etiam in diuersis locis per experientiam ab aliis, quam à strigibus: quoad facti substantiam comprobata.

Quod quidem inducitur primò quantum ad corporalem delationem (omissis quæ ab authoribus antiquis, Vincentio, inquam historiali & Petro Damiano afferuntur, de quibus vide si placet in Mallo Maleficarum parte 2. c. 3. quod & in solutioni-

adhuc supereft, & vocatur Thoma-
sinus Pollastrōs, de territorio qui-
dem Mirandulæ, sed modò habitans
in confinibus illis in loco, qui vo-
catur Clauica Malaguzzi) aſteruit
quendam alium, ibi propè morari
rusticum, qui narrat ſe mulieres, &
viroſ in maxima multitudine nocte
chorizantes, & voluptatibus vacan-
tes vidiſſe. Sup. quo ſtudens medi-
cus, rogauit villicum ſuum, vt ru-
ſticum iſum ad ſe vocaret. Qui vo-
catus, & de hiſ interrogatus ita
reſpondit. Quadam nocte, dum per
ties horas ante diluculum ſurrexiſ-
ſem, vt cum bobus & plauro ve-
niens, villico huic uestro in quodam
negotio ferrem auxilium, perueniſ-
ſemque ad hanc planiciem (quam
manu oſtendit, quia prope erat) vidi
a longe tamen, ignem copioſum in
diuerſis locis quaſi luminaria mag-
na, inter quaꝝ multitudinem quo-
que conſpexi viorū, ac mulierū,
veluti ad inuicem decertantium, ſeu
etiam chorizantium. Propius autem
accedens, plusquam ſex milia homi-
num, clara per ignes cauſata luce
intuitus ſum, & mēſas paratas, & eo-
rum nonnulos comedere ac bibere:
plurimos chorizare, diuersique ge-
neriſ ibi ludorum exerceri, plures
etiam laſciuire licentius, quam faſ-
it eloqui. Inter eodem autem ali-
quos mihi notos vidi viros ac mu-
lires, & nō nullos eorū tunc etiam
ſum allocutus. Sed poſt horam quo-
dam ſigno factō velociflimo (vt vide-
batur) curſu, omnes inde fugerunt,
ac velut aſportati nebulā, nusquam
comparuerunt. Hoc igitur accepto
teſtimonio, medicus mutauit ſen-
tentiā, & nedum poſſible, ſed etiam
de facto contingere iam creditit,
quaꝝ prius deliramenta putabat.

Quidem
ſuperue-
niēſ fal-
tationi
ſtingum
carum
aliquas
alloqui-
tur.

CAPVT XXIII.

*Experientia corporalis cursus, ac tranſ-
portationis Brigum ad loginqua
loca per populares inducere.*

POpularium etiam teſtimonio,
qui Ferrariæ morantur, hoc ip-
ſum probandum cenſeo, vt poſlit,
qui voluerit non à longe certifi-
cari.

Quidam in primis Andreas Mag-
nanus Bergomensis, habitator Fer-
rariæ, hac hyeme mihi narrauit, quod
a quodam ſuo affine Venetiis com-
morante, cognouit hoc quod con-
tigit superioribus annis, quandam,
inquam, puellam, quaꝝ cum matre
Bergomi morabatur inuentam fuiffe
nocte Venetiis in thalamo dicti ſui
affinis. Quam manè repertam nu-
dam, recognitamque, quia conſo-
brina erat, cum interrogat̄ quomodo illuc veniſſet, aut ibi eſlet, &
quare plorans illa, poſtquam uestita
ab eis fuit, hæc quaꝝ infero, enar-
auit, dicens: Hac nocte, cum in lecto
vigilarem, vidi matrem meam, quaꝝ
me dormire putabat, ſurgentem
de lecto, & exutam camiſia ſe quo-
dam vnguento, quod ex vaſculo af-
ſumpſit, de ſubalteribus extra-
perungentem corpus. Et statim in
aſſumpto baculo quodam ibi præ-
paraſe, in modum equitantis ascen-
dens, extra fenestram deportata eſt,
& a me nequaquam ex tunc ibi viſa.
Cumque ipsa quoque de lecto ſur-
gens, meum vt mater fecerat, perun-
xiſem corpus extra fenestram edu-
cta, statim in hunc locum deportata
ſum, ubi matrem puerο huic lecto
decumbenti insidianteſ vidi. Ex
quo ego territa, cum matrem etiam
ob meum aduentum conturbata
vidiſsem.

Quodam
vece ad
nocendū
liberis.

vidissem, & comminatorem, nomen Domini Iesu, & beatæ Virginis inuocaui, & ex tunc matrem non vidi, & ego hic nuda solaque remansi.

His auditis à puella, scripsit omnia hæc affinis ille, narrauit P. Inquisitori Bergomensi, à quo capta mulier, & tormentis exposita, cuncta confessa est. Et addit se à Dæmone plus quam quinquagesies deportatam, ut puerum illum, filium prædicti affinis occideret: sed tamen præualuerat nunquam, eo, quod semper eum inuenerit signo crucis, & sanctis orationibus à parentibus benè munitum.

Quidam etiam Antonius Leo carbonarius, Ferrarie habitator, de Valle Tellina, narrauit mihi hoc anno, se in patria sua, ab eo, cui infrà scripta contigerunt cognouisse: videlicet, quod cum susceptam haberet ille vxorem suam, ex relatione mulorum, quod iret ad cursum, quando ipse nocte dormiret, finxit se quadam nocte profundè nimis dormire. Quod ubi percepit vxor, surgens de lecto se inunxit vnguento ex vasculo prius abscondito & statim nusquam comparuit. Stupens autem vir suus, & quadam curiositate ductus de lecto surgens, idem fecit quod vxor: & statim per caminum (ut sibi videbatur) per quem etiam sibi visum fuerat ascendisse vxorem, delatus, in quandam nobilis cuiusdam Comitis cellam vinariam deportatus est: quo loci vxorem etiam cum aliis pluribus reperit. Eo autem vi so vxor statim cum aliis quadam signo facto discessit, eodem viro suo in illo loco relicto. Qui manè à famulis domus inuentus, & cum clamoribus quasi latro captus, & ante Comitem constitutus, accepto loquendi spacio, cum robore factum

narravit. Et ex hoc accusata vxor illius apud Inquisitorem, tandem confessa, pœnas dedit suis dignas sceleribus.

Velle autem sola illa credere (ut ad obstinatos paulisper verba conuertam) quæ propriis oculis continentur videri, signum stoliditatis est, vel magnæ nequitie: ut qualis fortè quis fuerit, tales & cæteros esse putet, mendaces, inquam, & delatores.

Ex his tamen quæ prænarrata sunt, haudquaquam existimandum est, virtutem aliquam naturalem inesse vnguento illi, quasi omnes qui se illo perungerent, sic differri

haberent, aut possent. Iam enim non nisi ad vnum deferrentur locum, vel ad vnam duntaxat differentiam loci, cum natura non nisi ad vnum determinata sit, ut dicitur secundò Physicorum. Nec Diabolus est subditus naturalibus virtutibus rerum corporearum, quoad motum localis causandum, cum sit eis nobilior, & ab omni materia absolutus. Tales enim virtutes non nisi ad res ipsas terminantur materiales. Sed sicut animal trahitur cibis, ita spiritus signis, ut dicit Aug. 21. de ciuit. Dei cap. 6.

Ex pacto enim tacito vel expresso, habito cum malignis spiritibus ab his personis, vel ab aliis, qui hæc primò introduxerunt, pura, quod fidem abnegent: & baptismum, crucem conculcent, nomen ullum sanctum minimè nominent, & alia huiusmodi nefandissima incurvant crimina, facto postmodum aliquo opere, putâ tali inunctione pro signo, statim adest Diabolus propria voluntate. Et ita proprio ex arbitrio assumpta fibi placita, etiam bestiarum figura: vel etiam inuisibiliter alistens, defert miseris personas, pro

Est prælatio & subiec^{tio} in spiritu b.
earum , vel etiam pro sua voluntate
ad destinata loca , indéque redu-
cit.

Posset etiam ad hoc cogi Dæmon
inferioris ordinis à Dæmone su-
riore ac præsidente , cuius videlicet
ille potestati subiicitur. Est enī
prælatio , & subiec^{tio} in spirituali-
bus creaturis , tam bonis , quām ma-
lis , vt patet per sanctum Th. I. q. 10.
P. art. 2.

Propter hæc igitur contingit ,
quod etsi aliqui quandoque se tali
vnguento deturpent , intendentes
transferri , sive pactum habeant cum
Dæmonibus , sive non , voti compo-
tes nullatenus fiunt.

Nonnulli autem quandoque tali
pernicioſa vngtione peruncti , quam-
uis etiam non intenderent se trans-
ferri , translati sunt. Procedit hoc
etenim ex libertate Dæmonum sic
exigente quandoque malitia homi-
num , vt in perniciē suam obtineant ,
quod suæ saluti contrarium est. Et
ex bonitate Dei , quandoque à tali
malo quidam custodiuntur contra
suam etiam voluntatem.

Sed & quandoque impediuntur
Dæmones , ne id præualeant obtine-
re , quod vellent : & hoc vel à bonis
Angelis vel à malis , sibi tamen præ-
latis. Ex bonorum autem Angelorū
præsidio istud communiter pro-
uenit , ne possint Dæmones officia-
libus fidei nocere : nec ex carceribus
eorum hæreticum hominem eripere ,
etiam si se totum vnguento illo pe-
rungeret execrabi.

Cati gan-
tur ino-
bedientes
striges.
Sed & quandoque Dæmonum in
hoc libertas ostenditur circa talia :
quod si persona etiam sic peruncta ,
pactum aliquod cum Dæmone fir-
matum præuaricet , putat nomen ali-
quod sanctum in cursu proferat :
statim à Dæmone deponitur , seu
derelinquitur , & in locis se inuenit

à domo propria , vnde recesserat , lon-
gè positis , səpiùs etiam flagellata
per eosdem Dæmones , quandoque
illæsa.

C A P V T. X I X.

Experiens apparentis conuersio-
nis strigum in catos.

Comprobatur etiam id , quod
assumptum est , in prædicta ra-
tione de apparentia strigum in for-
mam brutorum & præcipue cato-
rum , vt ipse quoque striges fatentur
per testes fidelissimos de visu , quan-
tum ratione humana iudicare po-
test.

Nam suprà nominatus Antonius
Leo vxórque sua sub iuramento de-
ponentes , mihi dixerunt hoc anno ,
modò decurrere tertium annum ,
quod in thalamo suo seris optimè
clauso , nocte quadam duo magni
cati apparuerunt , vni ex pueris eo-
rum insidiantes : de quibus tamen
ipsi , dum dormirent non adverte-
runt , nisi post emissum à puero clau-
morem & eiulatum. Strigauerunt
enim iam ipsum infantem , quando
sunt excitati parentes : cuius male-
ficij causa infra paucos dies exflicca-
tus puer interiit. Surgentes ergo ,
quām primū catos binos viderint ,
de lecto suo , vt eos comprehensos
necarent , licet ferrea pala percusserit
alterum eorum vix vt sibi videatur)
acerrimè : alterum verò ritè conclu-
serit : nihilominus elapsæ paulò post
aufugerunt ambo & extra fenestram
se demittentes , non vltra comparue-
runt nocte illa.

Simile quid passi sunt post annos
duos , hoc est , anno elapso circa
puellam nuperrimè natam. Si qui-
dem à duabus magnis catis , altera
beretini

beretini coloris, altera verò pro parte albo, & pro alia parte corporis nigro colore colorata, dum omnes dormirent, nocte inuasa, parentes expurgfecit flebili voce. Qui visis catis è lecto saltantibus surrexerunt, & eos comprehendenterunt: sed neque præualuerunt. Nam vt antea fecerant, eorum manus euaserunt facilimè: & per fenestram domus demissæ fuerunt. Puella verò infra duos dies exsiccata defecit. Noctibus quoque strepitum multarum catorum insidiantium aliis filiis, & etiam loco, vbi vnguentum sibi datum à quadam strige seruabatur, vt illo peruncti curarentur. (siquidem iam & ipsi strigati fuerant, sed non exitialiter) sæpius audierunt, cum tamen, vt ipsi dicunt, non nisi vnam paruam catum in domo habeant.

Sed & *Strix*, quæ superioribus diebus fuit incinerata, dixit eisdem super hæc percunctantibus, quod duæ fæminæ striges fuerant, in forma catorum, quas in thalamo viderant, quæ & alios filios antè occiderant modo prædicto, séque nosse illas afferuit: imò signis, non autem ex nomine propalauit easdem.

Huius etiam apparentis conuersonis strigum in catos, testis alias in hac eadem ciuitate Ferrariae, Philippus nomine, artificio certo, sub iudiciali iuramento mihi afferuit hoc anno, strigem quandam ante tres menses eidem imposuisse, ne prohiberent venire circa puerum quem (à se fortè strigatum) curandum assumperat, si quas blandientes & alludentes videret catos: Eadem igitur die, dum discessisset illa, videbunt post horam ipse & vxor sua catum magnam, & haec tenus ab eis inuisam, quæ ad puerum accedebat

concito gradu. Quam cum ex timore parentes sæpius abegissent, postrem contra venientis vexationem ad impatientiam exarserunt: clauso que ostio vir ille grauissimè catum hinc inde fugientem, diutius hasta percussit, & demum ex alta fenestra se iactare compulit, vt toto collisa videretur corpore catus. Ex tunc autem *strix* illa vetula toto confracta corpore per plurimos dies lecto decubuit, quo factum est, vt leuis quam prius habebant, suspicio, quod *striga* esset, & puerum suum, qui hac infirmitate strigatus, grauissimè laborabat, ipsa strigasset, in vehementem transit, imò in violentam. Etenim percussionses, & plagæ, quæ in cato infixæ sunt, in illa vetula sunt inuentæ, quoad membrorum correspondentiam.

Innumera possent adduci ad huius rei manifestationem exempla. Sed hæc nunc sufficiant manifestissima testimonia, de quibus & publica instrumenta confecta sunt, & per eosdem testes, adhuc viuunt, apud omnes confirmari possunt.

Alio etiam modo id ipsum, quod in hac tertia ratione probare assümptimus, manifestari potest, per ea videlicet quæ ante cursum inchoantes, in cursu striges perficiunt, vel ex cursu regressæ, ibi facta demonstrant. Ex quibus manifestabitur, quod talia delusoriæ non contingunt: sed verè realiter, & in corpore.

Havitam namque priusquam ad cursum accedant sacrata mam hostiam, vbi postmodum ad determinatum locum fuerint deportata, pro munere offerunt Diabolo, quam & ipsius Diaboli gratia, & requisitione opproriis affectam, ibi dimittunt: & nullatenus apud se postmodum illam inueniunt. Quod non

Strix va-
pulans
sub forma
felis, ma-
re habet.

Hostiam
sacrata mam ho-
stiam
secum vo-
lantes
Striges
portant.

non accideret, si tantummodo somniarent sese talia facere.

Vmbilici
puerorum
offeruntur
Diabolus Idem conuincunt alia itidem oblatæ munera putæ vmbilici puerorum, galli, gallinæ, & alia huiusmodi quæ communiter requirunt Dæmones sacrilegis eorum sacrificiis.

Quod autem res ita se habeant & isthæc encaenia Dæmonum post oblationem non compareant, millies comprobatum esse testantur patrum Inquisitorum processus innumera-biles.

Pugillus
terre ma-
leficata
datur ini-
tiatis. Eisdem itidem strigibus referentibus cognouimus quod dum primò deportantur ad cursum & negatis coram domina cursus fide Christi atque Baptismo faciunt homagium Dæmoni, accipiunt tradente sibi eodem Dæmone pugillum terræ, qua secum portata, & realiter apud se inuenta conseruatâque, toto vitæ suæ tempore vtuntur personæ istæ pessimæ, ad maleficandum non solum pueros, verùm viros & mulieres cuiuscunque ætatis, projecto terra illius modico super eas, quas volunt personas perdere. Si autem hæc omnia in somnis contingenter, vel delusoriè, nequaquam apud se talia postmodum vigilantes inuenient.

Striges
singulis
septima-
nis bis
languent. Aliud quoque huius veritatis signum offero tale: Afferunt enim striges qualibet hebdomada se bis languere, manè videlicet diei Veneris, & diei Lunæ, propterea quod ex velocissima reportatione, qua nobis illæ præuis à cursu recipiuntur in propria, patiuntur depositar quasi vertiginem & ob hoc lecto decumbentes, toto penè mane illo quiescunt. Quo etiam effectu, quasi apertissimo & clarissimo signo, noti earum suspectas easdem habent vehementissimè, quod sint striges: ubi

præcipue præstigiosis operibus aliqui intendunt.

Sed & illa, quæ superioribus diebus incinerata est, ea quæ nunc diximus confirmauit: & aliud insuper veri realisque sui cursus dedit hoc indicium, quod cùm semel reportaretur è cursu, & per caminum deposita fuisset in camera propria, non potuit hoc latere familiares, qui in eadem camera dormiebant. Et licet illa, vt factum occultaret excusationem auditio sonitus aliam interponeret, non tamen eis potuit satisfacere, quod minus vehementer suscipiantur eam tunc de cursu regres-sam, sicut & rei veritas erat.

Per eamnum quadam demissa pro-datur,
Ex ve-lo-
cissima
vectione
vertigo
verat
striges. Mutuus quoque concursus in dictis & factis, dum in diabolico illo resident conuentu, & se inuicem cognouisse, & comitatas fuisse: facisse quoque simûlque dixisse, dum sunt in cursu, quæ postmodum concordes referunt sicut in referendo conueniunt, qui vigilant, ea quæ simul vigilantes fecerunt, aut dixerunt, signum est apertissimæ veritatis, quod ista non in somnis perficiantur. Nam si unus somniaret, aut deluderetur, vel etiam ambo, nullatenus ita mutuo conuenirent: Non enim experimur, imò impossibile iudicatur, & centra naturam, quod duobus contingat eadem in somnis videre, putare, quod hæc vel illa fecerint, vel dixerint, absque illa penitus differentia, vt talibus accidere comprobatur. Siquidem persæpè plures earum conueniunt simul ire redireque, vt nulla sit iam negandi ratio vel apparentia, quod hæc corporaliter fiant & in vigilia.

Quod si etiam quandoque in somnis hæc appareant, vel contingant opere Dæmonis, non hoc eos latet vt plurimum qui talia patiuntur, sicut

Quæstio de Strigibus.

113

sicut & suprà dictum est, ex his quæ traduntur in Malleo Maleficarum. His tamen, qui realiter deferuntur ad cursum, ut dictum est, multa tam in motu illo, quām in termino motus, delusoriè in parte contingunt: vt iudicent miseri, realiter & corporaliter nonnulla ibi fieri & esse, quæ tamen phantasticè sunt opere Diaboli, ut in solutionibus argumentorum pleniùs innotescet.

C A P V T. X X.

*Cur Demones copiosas ac celebres stri-
gum conuentus crebro sic instruant,
ac aceruent, è diuersis regionibus
assumptis viris ac mulieribus.*

Posset autem aliquis etiam præmissis omnibus annuendo dubitare de veritate huius concursus hominum in vnum, tam crebro repetiti.

Rarissimi
Strigum
conuen-
tus.

Esto enim, quod possit Diabolus homines de loco ad locum longius transferre, & plures etiam homines in vnum congregare: non tamen id fieri credendum videtur, nisi rarissimè, sicut & rarissimi leguntur qui fuerint à Dæmons per aera deportati: & rariūs, imò nunquam, tam in gentilium quām etiam in Ecclesiasticorum scriptis legitur quod vel semel tantum per Dæmones facta sit adeò celebris congregatio hominum, sicut est vna vel minima eorum, quæ fieri dicuntur à strigibus bis in hebdomada in diuersis partibus Christianorum.

Quod si etiam dicatur, hoc Dæmones facete, ut decipient homines, & eorum ruinæ sèpius insidentur, videtur, quod ab initio ista facere debuissent, cùm à principio perditio nem hominum summo studio, &

Mall. Malef. Tom. I.

inexplebili malitia exquisierunt. Vnde cùm factum hoc aliàs nemo sciat, imò negetur ab omnibus pari modo negabit quispiam vnquam Deum Opt. Max. ista permittere.

Verùm enimuero, cùm tot assertiōibus, atque manifestis indiciis, hæc infœlici nostra hac tempestate comprobentur contingere, suprà inductum suasorium scrupulum hac sola suasione remouere curabimus, quod Deo pro grauioribus hominum inualescentibus demeritis permittente, grauius eosdem Diabolus insequitur, ac perniciosiores nocendi modos indies aggreditur in Christiani nominis extinctionem.

Quod autem vnu hic morbus, omnium sit grauissimus, supra modum contagiosus, vniuersaliq[ue] saluti hominum magis aduersus pri-
mum manifestò, facile demum ostendemus, non ab re nostris tem-
poribus ista crebrescere.

Primùm autem, deducit multitu-
do simul & grauitas criminum, rui-
naque animarum exitialis, quam Diabolus omni, qua potest arte, om-
nique malitia mundum debellare contendit. In consortio enim posi-
tæ miseriae, & infelices illæ perso-
næ magis se inuicem ad malitiam trahunt, in malitia fouent, & sic eo-
rum culpa continuè aggrauatur. Se inuicem quidem ad malitiam magis trahunt inducendo.

Primo verbis. Timeret enim per-
sona quælibet diabolica, si solam se
sciret, aut crederet esse Dæmoni
obligatam, sic à Christo alienam,
eiùsque inimicam: timeret, inquam,
hæc alteri reuelare, & ad simile fa-
cinus alios inducere. Modò autem,
cùm in tam solemini delectabilique
se cognoscant annumerari societate
quasi iactabundæ, morémque fa-
cturæ cognatis, amicis, atque soda-
Quod m.
dis indu-
cantur.
Striges.
Cur Dæ-
mon con-
uenias.
sues agat.

P P p libus

libus, eosdem inducunt verbis extra cursum, ut pote primo narrando, quibus conuenientes in cursu perfrauantur bonis.

Secundò excludendo timorem, tam Dæmonum, quam iudiciorum Dei: dum Dæmones, non quasi inimicos, vt prædicatur, sed quasi amicos, & familiariter obsequentes pro voto se dicunt habere, & Deum talia non curare, vel certè non posse punire affirment haereticè, quasi non præualeat contra Dæmonis potentiam se opponere, factaque iniurias vindicare.

Tertiò remouendo impossibilitatem apparentem transmigrationis louginquæ, imò præbendo facultatem per Dæmonum inuocationem: eosdemque per execrabilem vñctiōnem, in illorum maledicto nomine factam à strigibus, ad hoc ipsum obsequiosos reddendo.

Quartò, causando roborandóque fiduciam proprio comitatu.

Fouent postmodum in malitia, dum sunt congregatae personæ illæ alias quas traxerunt: primò offerendo eas magnæ dominæ in tali multitudine præsidenti: ut propter eam quam præ se fert excellentiam, potentiam, benevolentiam, comitatem, vereantur eiusdem votis atque præceptis, tametsi execrabilibus, non parere timeant eidem promissa non obseruare: non odio eam habeant, sed potius diligant, veluti auctriēm tantorum bonorum, & in omnibus occurrentem pro voto.

Secundò fouentur in malitia, propter multitudinis imitationem. Multæ enim personæ, dum etiam illuc perductæ sunt, renuerent contra Christum & fidem sacrilegia committere: quæ tamen immutatione sociarum fidentius admittunt facinorosissima opera. Ex maiori etiam

multitudine, maior sequitur volptas in multis, quibus fruuntur deliciis. Si enim omnis boni possessio iucunda minus est sine consortio, vt dicit Boëtius, ex hoc ipso, quod in maxima multitudine conueniunt, solatis etiam affluunt pluribus in chorizando, cantando, sonando, & in curiositatibus multis, & præser-tim in aspectu pulchrituarum personarum apparentium, &c. ut sic vilissimorum hominum desiderium accendatur magis ac magis, velle sæpius ista repetere.

Ex quibus continuè aggrauatur peccantium malitia, cum ex frequen-tatis actibus malis, omnis eorum generatus pessimus habitus infide-litatis, apostasiæque à fide, & de-mum omnis generis vitiorum, & præcipue luxuriæ, gula, inuidia, ira-que proficiat in malitia, & cor eo-rum obstinatione maxima in dies obduretur, ob peccandi consuetudi-nem.

Cuius indicium est rarissima ta-lium personarum ad Deum conuer-sio: conuersorum tam facilis, quæ comprobatur, reciduatio. Dicunt enim communiter quæ conuertuntur quod ista conuersio sibi diffi-cilla est, & perseverantia dura, tum ob deliciarum memoriam, tum propter Dæmones, in diuersis formis plurimum eisdem blandientes vel si-fic non præualent, realiter postmo-dum, & grauiter deterrentes, & ver-berantes.

Aggrauatur insuper illorum ma-litia, propter multitudinem, ex hoc, quod quasi in vnum facinus omnes coniurant, ita, vt quilibet, non solùm, sed etiam totius multitudinis peccatorum, quibus consentit & de-lectatur, reatu teneatur obnoxius. Sicut enim opera bona gratiore sunt Deo si à multis ynanimite fiant,

Quomo-dū, fose-entus, s. ri-ges in malitia.

Quomo-do Stri-gees ag-grauante malitiam.

Rarissima conuerte-Strigum ad Deum.

iuxta quod innuunt verba illa Domini, *Math. 18.* Vbi fuerint duo vel tres congregati in nomine meo, ibi sum in medio eorum: ita & quoad malitiam grauitatemque delictorum, pariformiter iudicandum est. Vnde & in naturalibus diuersorum agentium virtus, quod magis unita fuerit, fortior est, & magis diffunditur. Feruescent enim magis igniti carbones, dum coguntur in vnum. Hoc igitur rete pessimo versutus vtitur hostis, ut copiosam infelicitatem hominum multitudinem ad tartareas striges post se trahat. Non est autem usus hac arte Diabolus ab initio, antiquis temporibus, tum quia principaliter per hanc intendit iniquus fidem veri Dei, de corde hominis euellere. Totum autem antiquitatem penè orbem, per veritatis ignorantiam, & per infidelitatem suæ addixerat seruituti, præter, Iudeorum paucissimos: quem etiam populum ad idolatriam primum cognoscens non exquisitis his artibus ad infidelitatem trahere necessarium iudicabat, sed facile in illam eos prolabi faciebat.

Post aduentum autem Domini & Saluatoris, in primitiva quidem ecclesia Christianus populus inter infideles habitans, perfectissimæ vitae fuerat, & fidei firmissimè inhærebat, vt potè inter persecutions continuè splendescens atque feruens, sicut & aurum igne probatur, eratque tunc Diabolo sola vel maxima cura, regnum suum tueri, ne omnes infideles ad Christum conuerterentur. Sed data pace post tempora cœperunt Christicolæ segniter agere, à conceptoque fidei feruore tepescere: quos consequenter aggrediens Diabolus, per ministros suos hæreticos innumerabiles seducere cœpit, sicque voti compos fieri per inter-

nam infestationem à se, & per exteriorem ab ipsis hæreticis factam: non autem adhuc per visibilem apparitionem, saluti hominum grauius insidiari.

At postremò sublatis è medio hæreticis aut certè è Christianorum finibus longius profligatis, cœpit Diabolus simpliciores personas facile seducere, multipliciter deludere, & ad infidelitatem, cultumque Dianaæ variis illusionibus inclinare, ut in cap. *Episcopi.* 6. quæst. 5. enarratur.

Sed deprehenso à Christianis per sacerdotum doctrinā, non esse verum Deum, vel Deam, quæ personis illis quasi domina apparebat, ne suo Diabolus desiderio pessimo defraudaretur, cœpit apertè se Christianis solis offerre in omnibus obsequentiem, & eis creberrimè omnis generis delicias præparare, dummodo fidem Christi ab eorum cordibus eliminare posset. Quod vt facile firmiterque obtineat, prædictos ad inuenit laqueos, ac dolos pessimos maledicti cursus, ac infelicissimum harum personarum conuentus.

Et in principio quidem, eo, quod non multi essent, qui eius tali malitiae consentirent ex diuersis locis Christianitatis, vnius tamen assumptos linguae per æra in vnum tantummodo loco pro quolibet regno, qualibetve prouincia deducere consueuerat, puta, circa regionem lordanis, circa nucem Beneuenti, & sic de similibus.

Sed adeo magna in præsentiarum multitudine inualuerunt, vt in pluribus aggregentur locis, & quasi per singulas dioceses conuentus faciant copiosos, magnæ multitudinis vtriusque sexus, & varii status. Sicut in Barcho Ferrarien. in plani-

Quomo-
do hæ-
retis Stri-
gatus
cœvent.

Conuen-
tus Stri-
gum cir-
ca lorda-
n.m.

Loca con-
uetuum
Diaboli-
corum.

Hoc licet nō
volantes,
sed pede-
stres diri-
ges ha-
bentur.
tie Mirandolæ , in monte Paterno ,
prope Bononiam , & in aliis pluri-
bus per has maledictas personas
nominatis locis : vt iam non per
aëra semper à Dæmonibus depor-
tentur , sed pedestres vadant multo-
tiens , & velocius currant , quod per-
sæpè propè sit locus , tametsi à Dæ-
monibus in hoc ipso multipliciter
etiam sint suffultæ . Quam sectam
maledictam dignetur Deus Opt.
Max. tandem eliminare . Et hæc de
tertio principali , & quoad totius
quæst. determinationem , & mate-
riæ declarationem dicta sufficient.
Nunc superest argumenta pro opini-
one falsa in principio facta disso-
luere.

CAPVT. XXI.

*Pro solutione p.imi argūmenti primò
deducitur allegatum in contrarium
cap. Episcopi. esse. multiplicitate
authorit. te, & veritate suspe-
ctum.*

Primi ar-
gumenti
locatio.

Determinata veritate circa præ-
positam quæstionem superest
soluer rationes in principio addu-
ctas pro parte falsa . Ad primum igitur
argumentum fundatum super ea
quæ dicuntur in cap. Episcopi 116.
quæst. 3. multa dicenda sunt , eo quod
huius cap. verbis , & authoritati so-
lum innitantur , & hærent , qui cur-
sum hunc diabolicum corporaliter
fieri negant . Primò ergo dicendum
est , secundùm aliquos , capitulum
illud , sed etiam concilium suspe-
ctum esse de falsitate & inter paleas
non minus computandum , quam
Gabillon. vel Beleon. concilia repu-
tentur , d. 18. c. Placuit , & c. Annis ,
& sic de similibus , quæ non alia ra-
tione repudiantur & inter apocry-

pha censeri scripta tenendum est , nisi
quia nesciatur quo tempore , sub
quo Pontifice , vel cuius autoritate
indictum sit aliquod tale concilium
vel confirmatum . Etenim concilia
plurima ab hæreticis & schismaticis
sepius celebrata sunt , in quibus qui-
dem licet plurima constituta inue-
niantur , quæ ad sanctæ vite profes-
tum conferre videantur , & non
nulla vera ex sanctorum Doctorum
sapientia inferantur nihilominus ab
Ecclesia non acceptantur , imò dam-
nantur propter commixta multa
falsa , & perperam ordinata & quia
etiam non ritè congregata fuisse
compertum est , sed potius contra
voluntatem summi Pontificis aut
propter eius notitiam , & beneplaci-
tum , cuius solius est , vniuersalia
concilia indicere , & confirmare , dist.
17. per rotam . Sicut patet de concilio
Arimini damnato , dist. 15. cap. Sancta
& nouissimis temporibus de con-
cilio Basileæ damnato ab Eug. 4. &
sic de aliis pluribus schismaticis
conciliis . Et ille , qui teneret , quod
concilium potest indici , vel congre-
gari , aut celebrari , sub alio capite ,
quam summo Pontifice , Romæ
vice Petri vniuersali Ecclesiæ præ-
sidente , nisi fortè in casu , quo
Pontifex in hæresim laberetur ,
esset hæreticus , sanctæ matris Ec-
clesiæ Romanæ primatum impug-
nans , quem à Christo accepit dist.
22. cap. Omnes & dist. 40. cap. Si Pa-
pa . Cum igitur huius asserti concilij
Acquiren. & tempus ignoretur , &
author , illi meritò adhærere non vi-
demur cogi : & eius dicta , seu decreta
nullam habere videntur authori-
tatem , nisi aliud ostendatur . Suspe-
ctum est secundò vehementer tale
concilium , quod non Catholicum
fuerit , aut ab Ecclesia approbatum ,
eo quod nonnulla profert obscura ,
sacrisque

Concilia
ab hære-
ticis se-
pius cele-
bata.

sacrisque literis non plenè consona, sed secundum sensum, quem aduersarij patrum Inquisitorum in eo habent, falsa ac de hæresi suspecta. Probando etiam suum principale propositum secundum dictum sensum diminutè ac inefficaciter procedi, & contra veritatem, quæ manifesta est in sacris literis, quod videlicet talia non possit facere Diabolus, quæ tamen Diabolo possibilia esse, sacræ literæ protestantur. Nam inter alia eliciunt hæc ex d. cap. quod non possint à Diabolo portari realiter de loco ad locum, quod non possit figuram hominis prætendere, vel mulieris quasi deæ factæ, quæ sunt contra sacras literas & contra scientiam & doctrinam omnium Theologorum sacras literas exponentium. Nam quod Diabolus Christum de loco ad locum portauerit, habetur expressè in Euagelio Matth. 4. cap. Multò magis igitur alios portare potest, & portatè fertur in historiis authenticis Sanctorum, & præcipue diui Iacobi Apost. Naturalis etiam potentia non est minor in Angelo malo, quam in bono, qui tamen portauit Abacuch per longa terrarum spacia in citissimo tempore, Dan. 4. Cùm possit etiam Diabolus se transfigurare in Angelum lucis, ut dicitur 1. Corinth. 9. & habetur in eodem capi Epistoli. multò magis poterit se transfigurare in deam aliquam corpoream, sicut putabant esse Dianam ipsi Pagani. Contraria etiam sacris literis (nisi bona glo. interpretentur) affert capitulum illud: dum dicit esse infidelem & pagano deteriorem, qui credit posse fieri aliquam creaturam, aut in melius mutari, aut in deterius, aut transformari in aliam speciem, aut in aliam similitudinem, nisi ab ipso creatore, qui omnia fecit, & per

quem omnia facta sunt. Huius enim contrarium, quantum ad aliam speciem, expresse habetur, Exod. 7. & 8. Vbi legitur Magos Pharaonis conuertisse virgas suas in serpentes: aquas etiam in sanguinem verum, veraque ranas. Neque enim potest dici secundum fidem, quod ista delusione acciderint: quia sicut bene probat diuus Augustinus in gl. ibid. Scriptura eodem vocabulo nominat, & virgas Magorum, & virgam Moysi, quam constat verè in serpentem esse conuersam. Et hanc intentionem Augustinus in passu illo sacræ scripturæ sequitur etiam & declarat diuus Tho. Pot. quæstio. 6. art. 5. ad 8. cum aliis Theologis & expositoriis. Et alia ratione hoc ipsum deducitur ex eadem scriptura: quia si delusoriè ista contigissent, cùm illi magi non nisi virtute Magi nil nisi v. reu Diaboli talia possent facere, & aequè te Diaboli facile sit Diabolo facere, quod ita li possunt. præstigiosè cyniphes sicut ranæ serpentésque apparerent: aequè facilè virtute illius potuissent Magi, cyniphes ipsos delusoriè, & tantum apparenter educere, sicut ranas, & tamen sacra scriptura dicit, quod Magi hoc facere non potuerunt. Quod quidem non est ita intelligendum, quasi naturalis Diaboli virtus ad illorum etiam productionem non se ostenderet: sed quia eos talia animalia tunc producere non permisit Deus: ut dicitus sanctus Augustin. 3. Quomodo de Tri. & recitat Magister 7. d. 2. Dia. o possit. ob. 2. Qui etiam negaret, quod Diabolus creatus in aliam similitudinem concertere. et. affirmat. n. 29. q. 5. Séque opponere omnibus historiis talia narrantibus, quæ per præstigium PPP 3 variis

Diabolus
Christum
deporta-
uit.

Diabolus
se por-
tavit
transfigu-
rante in
Angelum
Iucus.

variis temporibus contigerunt in locis. Quo tamen modo intelligendum sit, Diabolum posse, vel non posse vnam creaturam in aliam mutare infra declarabitur. Suspectum tertio de falsitate est dictum capitulum, in quantum alium prætentit sensum in sacris literis, quam habeant sancti Doctores super verbo illo Apostoli: Siue in corpore, siue extra corpus nescio, &c. imò sensum præfert, quem reprobant S. Aug. S. Thom. & quem D. Hieronymus in prologo Danielis, dicit fuisse sensum cuiusdam Iudæi negantis pariter id, quod vniuersalis confitetur Ecclesia, Abacuch, inquam, esse portatum ab Angelo in Babylonem breui temporis spatio. Et ideo cum ex cultu Iudæi exponentis: tum etiam quia Hieronymus hoc referebat, vt ostenderet se in suis translationibus pati multas calumnias, maximè à Iudæis, quas ipse calumnias reputabat iniustas, infertur tacite quod pariter execretur, & damnet causas calumniarum, inter quas vna erat expositiō prædicta, quam inducebat Iudæus ille. Cum ergo illud afferat dictum capitulum secundum aduersariorum interpretationem, patet ex hoc ipso, suspectum esse de minori veritate. Est autem sensus verborum Apostoli, dum dicit se nescire, an in corpore, an extra corpus raptus sit usque ad tertium cœlum, à prædicto Iudæo introductus, & prædicto cap. Episcopi insertus, secundum aduersarios, iste, quod Apostolus nescierit, an fuerit portatus ad paradisum, seu in tertium cœlum corporaliter: ita quod corpus cum anima eius esset illuc transportatum: an certè extra corpus raptus fuerit, & in solo spiritu viderit & audierit, quæ ibi cognouit. Hunc autem sensum recitat, & improbat

S. Paulus
in tertium
cœlum
raptus.

August. 12. super Gene. ad litteram. Hac ratione, quia, inquit, constat ex verbis Apostoli, quod ipse scivit se esse raptum usque ad tertium cœlum: constat ergo, illud cœlum, in quo raptus est, esse verum cœlum non aliquam cœli similitudinem. Si enim hoc voluisset intelligere, cum dicit se raptum in cœlum, id est, ad videndum imaginariè similitudinem cœli, eodem modo poterat affirmare raptum esse in corpore, id est, in similitudinem corporis huius. Et sic non fuisse necessarium discernere, quid sciret, aut nesciret: quia utrumque æqualiter sciret, scilicet & se esse in cœlū & se esse raptū in corpore secundum similitudinem, sicut accidit in somnis. Si autem sciebat esse verum tertium cœlum, sciebat ergo aut esse aliquod spirituale & incorporeum: & sic non poterat corpus eius illuc rapi: aut esse aliquid corporeum, & sic anima non posset illuc sine corpore rapi, nisi separaretur à corpore. Et sic post longam disputationem Augustinus concludit verum sensum verborum Apostoli, dicens: Restat ergo fortasse, vt hoc ipsum eum intelligamus ignorasse, utrum quando in cœlum raptus est, in corpore fuerit, quomodo est anima in corpore, cum corpus vivere dicitur, siue vegetantis, siue dormientis, siue in extasi à sensibus corporis alienata: an omnino de corpore exierit, vt mortuum corpus iaceret, donec peracta illa demonstratione membris mortuis anima redderetur, & non quasi dormiens euigilaret, aut extasi alienatus rediret in sensus, sed mortuus omnino reuiuisceret, haec ille. Quem adducit & sequitur S. Thom. 2.2.q.175. art.6. & Veri. q. 13. art. 6. Quod etiam ratione concincitur: Si enim non fuisse tunc Apostolus secundum corpus in terra,

vbi

vbi fuerat à sociis & cōmitibus deductus, & à Iuda hospitio receptus, hoc ipsum illi clarissimè competitisset: Et palam omnibus, quasi miraculum insigne factum esset. Si verò in terra & non in cœlo corpore fuisset, nolle sociis hoc affirmantibus credere, impudentiæ illius ascriberetur, non minus, quām eius qui tantum ea credere velit, quæ sensu percipit exteriori. Immobile autem corpus hominis manens, non omnes discernere possunt, an funditus extinctum sit, vel certè extasim patiatur. Vnde referentibus quibuslibet, Paulo, quod corpore immobilis permanisset, eorum sensui adhærere non tenebatur, si quis ei quod mortuus fuerit, vel non mortuus affirmasset. Cūm igitur si hæc etiam non suffragaretur ratio, sola authoritas sanctorum fidem faciat veritati, patet quod contrarium sensum in verbis Apostoli prætendens illius capituli litera redditur de veritate suspecta.

C A P V T XXII.

Capitulum Episcopi, propositum suum inefficaciter inferre, & ob hoc de falsitate, & autoritatē minori suspectum esse.

DE falsitate quoque minorique auctoritate d. c. deprehenditur ex hoc esse suspectum, quod in probando quod intendit obscurè, ineptè, & prorsus inefficaciter procedit, si illum habet sensum, quem ei tribuunt aduersarij, dum contra veritatem s. p. r. diffinitam illud inducunt. Volens enim probare secundùm eos quod non realiter, & in corpore mulieres illæ perficerent, aut viderent quæ narrabant, sed in somnis potius, aut in solo spiritu à Diabolo deluderentur, inducit binas illas authoritates sacræ Scripturæ, quibus secundùm horum interpretationem habeatur, quod non in corpore, & secundùm sensus corporeos præsentes fuerint Paulus & Ezechiel, alter inquam, in cœlo, alter in Ierusalem. Et tamen ex illis authoritatibus ad sensum istorum à capitulo inductus non habetur primò, quod non possit etiam tale quid in corpore contingere, nisi in authoritatibus illis hunc habeant intellectum, quod videlicet nullo modo potuerit, vel Paulus in cœlum, vel Ezechiel in Ierusalem corporaliter deportari, nisi fortè ab Angelis bonis. Sed hoc primò est falsum, quod ad deportationem Ezechielis Multò enim grauiora corpora potest Diabolus, & longius deportare, ut supra monstratum est. Secundò infertur oppositum ex hoc ipso, quod dicunt, cūm naturalia manserint in Dæmonibus secundùm Dionys. splendidissima. Quicquid ergo virtute naturali possunt Angeli boni, possunt & mali & magis qui sunt excellentioris naturæ. Falsa etiam exposicio ista ex hoc conuincitur, quod si sic intenderet. Paulus vtique mentiretur. Etenim quid Angeli Boni possint & mali, melius ipse certiusque didicerat, quām auctores dicti capituli. Non ergo dixisset: Nescio, Deus scit. Si verò in prædictis authoritatibus non illum, sed hunc potius habeant intellectum, quod de facto non corporaliter ad illa loca portati sunt, licet potuisse portari, tunc non habent ab eis propositum quod intendunt, hoc inquam, quod non possint à Diabolo per longa terrarum spacia corporaliter portari striges. Nam à non esse ad non posse, nullum est argumentum. Neque enim

Ezechiel
in Hieru-
salem de-
portatus.
Grauiora
corpora
longius à
Diabolo
deporta-
murus.

A non
esse ad
non posse
nullum
est argu-
mentum.

enim

enim sequitur: Petrus non est Papa, ergo non potest esse Papa. Et tamen aduersarij ex authoritatibus illis, quæ continent tales translationes non esse factas in corpore inferre volunt, quod non possint similia in corpore contingere. Neque etiam sequitur quod semper & omnibus sic contingat respectu cuiuscunque corporis, & cuiuscunque localis di-stantiae, quod Ezechieli contigit atque Paulo, quia à particulari ad uniuersale, siue secundum tempus, siue secundum supposita, non valet argumentum. Et hæc apud sapientes logicos notissima sunt, & prima principia: quæ etiam pueris & idiotis clare constant. Quis enim inferret: Aliquando Petrus fuit, ergo semper Petrus fuit? similiter quis existimat, hanc esse bonam illationem: Aliquis homo est bonus, ergo omnis homo est bonus? Et tamen secundum aduersarios in capitulo illo fiunt similes deductiones, isto modo: Paulus & Ezechiel non fuerunt portati in corpore ad loca illa, ergo nunquam & nullus potest taliter in corpore ferri. A particulari etiam, & multò magis ab vna singulare ad aliam singularem, consequentia seu argumentum non valet, siue affirmando, siue negando fiat. Sicut non sequitur Aliquis homo, seu etiam Sortes currit, ergo Petrus currit. Aliquis homo seu etiam Sortes non est bonus, ergo Petrus non est bonus. Et tamen secundum tenentes contrariam opinionem, in presenti quest. art. d. cap. Episcopi. intendit sic arguere: Paulus & Ezechiel non fuerunt portati in corpore. Ergo nec illæ mulieres portantur in corpore. Vnde patet quod cùm istæ consequentia secundum sapientes sint derisibiles: ipsum quoque totum capitulum secundum

A parti-
culari ad
uniuersa-
lem non
valet ar-
gumentum.

sensum quem isti homines, qui Inquisitoribus aduersantur, in eo habent, est nullius penitus authoritatis, & à Spiritu sancto non prodiisse conuincitur, neque fuisse bonum, verum, ritèque congregatum concilium, sed inter paleas reputandum.

Aduertant etiam, qui sic expoununt d. capit. quænam sit probatio, quam fecit secundum eos, hæc, inquam: In somnis ac nocturnis visionibus homo extra se ipsum deducitur, & multa videt dormiendo, quæ nunquam vigilando viderat: ergo & mulieribus illis itidem accidebat circa ea, quæ narrabantur ab eis facta, vel visa. Similiter ista probatio nulla est: Stultus & hebes est, qui ea quæ fiunt in solo spiritu. etiam in corpore accidere arbitratur: ergo stulti sunt & hebetes, qui credunt verè & corporaliter mulieres illas fecisse, vel vidisse quæ narrabant. Nonne ista probationes supponunt, mulieres illas somniaisse tantum talia, quod tamen erat probandum? Si ergo d. c. tales ha- huit intellectum, quem isti ex eo accipiunt inefficacissime processit. Si verò aliter interpretetur, vt saluari posset veritas & authoritas eius, nos infra efficere conabimur, aduersarij, non habent ex eo propositum suum, vt ibi etiam ostendetur. Sed nunc quædam alia adhuc prælibanda sunt.

CAPVT XXIII.

Quod non est necessariò standum diuersis illius capituli Epis. op., si à synodali concilio emanavit, quin etiam si concilio generali prodiisset reclamandum est ad Pontificem, ut sua declarazione excludat sensus erroneos, quos aduersarij habent in eo.

SVpposito autem quod à ritè concilio capitulum hoc manauerit, adhuc secundò ducitur argumentum super illos fundatum non procedere propter duo. Primò quidem, quia nescitur adhuc an synodale fuerit tale concilium, vel certè generale, quod solùm omnes astringit. Argumentum autem probabile, quod generale non fuerit tale concilium, hoc habetur, quod inter generalia concilia enumerata à Gratiano c. 15. vel 17. nullum Acquirense inuenitur. Omnia autem concilia Gratianum sufficienter enumerasse, nullus debet aliquatenus dubitare, cùm præsertim ead. 15. promittat se velle assignare originem constitutionum, Ecclesiasticarum, quæ ex sacris cōciliis communiter ortæ sunt. Huius ergo etiam constitutionis atque mandati, si authenticum esset, originem præmisisset inter generalia ritèque congregata concilia, hoc Acquirense connumerando, aliàs non omnium conciliorum seriem putasse se sufficienter tradidisse. Non ergo generale fuit hoc concilium, vel certè nullius apud eum authoritatis, quia fortè non ritè congregatum. Cuius etiam rei signum est, quod nullum ex antiquis meruit glossatorem, quia illud fortè decretorum libro insertum non habebant. Si qui autem moderno-

Mall. Malef. Tom. I.

rum, vt Io. de Turrecremata, illud exposuerunt: nòn nisi quatuor esse de principali eius intentione dixerunt: vt sic veritas in eo contenta saluaretur, omni falsitate, quam prætendit, exclusa. Quænam sint autem quatuor illa principaliter intenta declarabitur inferius. Si autem dicitur, quod plura alia in libro Decretorum inducuntur concilia generalia non priùs enumerata, Respondeatur primò, quod adducere inconvenientia non est soluere questionem, secundò, quod si illorum etiam ignoretur tempus & author, & irrationalia, vel falsa contineant, qualia manifestabimus capitulum hoc continere, eis pariter non erit necessariò inhærendum: & si deferre quis eis voluerit, erunt piè interpretanda, sicut infrà circa hoc etiam faciemus. Sed adhuc quispiam fortè probabiliter inducere conabitur, quod tale concilium fuerit generale, & quod præsentia vel authoritate summi Pontificis celebratum sit, cùm Episcopis indifferenter præcipiat, quod solus Papa potest (vt videtur) eo quod solus sit eis superior ordinariè. Hoc est enim vnum ex indiciis inductis à gloss. in cap. ut circa. in verbo. Perpetuo, de electione. libro. 6. ad discernendum generalia concilia à particularibus. Præcipitur etiam in ipso capitulo omnibus esse publicè annunciatum, quod quia talia credit, & his similia, fidem perdit. Non est autem, nisi qui omnibus præsidet, præcipere, vt omnibus annuncietur mandatum, vel quæcumque determinatio fidei. Talis autem est solus vel etiam generale concilium eius autoritate. Respondeatur igitur, quod si capitulum præcipiter omnibus Episcopis absolute, vtique ex hoc concluderetur, quod concilium generale fuisset, quando

QQq aliàs.

aliás esset rite congregatum , eo quod (vt inducitur) solus Papa omnibus Episcopis praelatus sit , & super omnes plenam habeat autoritatem . Non sic autem inuenitur in capitulo illo . Sed indefinitè dicit , Episcopi , in plurali . Et licet quandoque indefinita aequipolleat vniuersali , non tamen semper , neque formaliter . Potest autem Metropolitanus , siue Primas sit , aut Patriarcha , siue etiam sit Archiepiscopus , congregare concilium prouinciale , ad quod vocati Episcopi omnes illius prouinciae accedere tenentur , aliás excommunicantur . d. 18.c. si Episcopus c. i quis c. Decernimus . Et potest Concilium illis præcipere , quæcumque iudicauerit esse præcienda , & tenentur seruare ordinata in eo , d. 92. c. si quis Episcopus primò , secundò , tertio . Similiter in c. Episcopi , omnibus esse annuciandum , &c. interpretari quis posset , quæ non absolute de omnibus loquitur , sed tantum de omnibus subiectis . Vel quod non præcipue , sed quasi naturaliter hoc monet esse prædicandum omnibus , quasi dicat : omnibus annucianda est ista doctrina , vt pote vera , & ad salutem omnium spectans . Hoc autem modo potest monere etiam qui Prælatus non est , & qui nullam habet iurisdictionem , sed tantum docendi officium . Vnde multò magis sic potest omnes monere particulare concilium . Sed non potest præcipere omne omnibus , sed tantum sibi subiectis . Discordare etiam à quocunque particulari concilio , quando erronea vel indiscreta præciperet , vel in his determinatis omnibus in quibus vel ratio , vel Sanctorum doctorum aut clarissimorum Theologorum authoritas contradicit : aut certè in his , quæ secundum glossas & Doctores non

Concilium
qui pos.
fiat con-
uoca. e.

sunt de principali intentione concilij , vel quæ non exponuntur , nisi secundum absurdum eius intellectum , vt in proposito accidit , circa præsentis questionis articulum , quantum ad expositionem aduersariorum d. c. non est erroneum aut temerarium , sed salubre , laude dignum ac , meritorium . Sicut enim declarantes sacras literas , & malum in eis intellectum explodentes & consequenter eas elucidantes commendantur , eisque vita æterna remittitur , iuxta illud eccl. saec. 24. Qui elucidant me , vitam æternam habebunt . Sic etiam omnem veritatem explanando , cum non nisi à Spiritu sancto sit veritas secundum Ambro. & quamcumque falsitatem arguendo contrariam , dignus laude redditur author . Sanctorum etiam patrum doctrina in his præcipue , quæ fidem tangunt vel bonos mores non nisi secundum eorum principalem intentionem & sanum intellectum , expulsis , inquam omnibus quæ possent falsum & erroneum sensum facere , accipienda est , & veneranda ipsa quoque particularia concilia de quibus loquitur . c. Adabolendam de heret. vt tangitur in argumento , non habent recognoscere vel iudicare de heresi , nisi quando factum est clarum : Si enim esset dubium , tunc questione debet remitti ad solum Papam , cuius solius auctoritate cause fidei determinantur . d. 18. c. multis . 24. q. 1. c. Quotiens , & extra de Bapt. c. Maiores & ita determinat gl. in de c. Quotiens , & D. Abbas in d. c. Adabolendam . Eorum autem , quæ inducuntur & reprobantur in d. c. Episcopi . aliqua quidem clarum est , esse hereticalia . Puta quod aliquod numinis inueniatur præter unum Deum : quod aliqui ducantur seu morten

portentur ad seruendum alicui deorum vel dearum præter vnum verum Deum : quod talia demonstrans atque suadens , sit spiritus bonus quo Diabolus possit subito & sine naturæ ministerio vel virtute, vnam creaturam in aliam speciem vel figuram transmutare. Quo ad alia vero quæ secundum verborum corticem videlicet , quod non possunt homines a Dæmonibus portari citissimo tempore, per longa terrarum spacia, videre , facereque corporaliter , quæ narrantur ab illis præter numinum veritatem, non est clarum, quod sint hæreticalia : inquit potius oppositum clarum est apud sapientes: apud alios autem est vel creditum, vel dubium. Vnde si concilium tale particulare determinasset, talia esse hæreticalia, non esset ei adhærendum : nec ab eo rationabiliter deuiendo fit quis hæreticus. Sed si sapientes de huiusmodi dubitarent, esset Papa consulendus , sicut in aliis fidei dubiis. Quod tamen modò fieri non est necessarium circa presentis quæstionis artic. quia cum Papa sapius dederit in hoc fauorē & priuilegia patribus Inquisitoribus , vt suprà inductum est, patet eum approbare, quod legitimè procedant contra tales , quasi contra hæreticos. quo stante, oportet vel alium sēsum habere in c. illo, vel ab eo simpliciter deuiare. Non est etiam autoritas vlla cap. illi acquista, ea quod sit redactum in corpore iuris. Hoc enim non summi Pontifices , sed Gratiani tantum auctoritate vel voluntate factum est. Sine hoc enim si generale concilium fuisset, sicut & ipsæ decretales Epistolæ sedis Apostolicæ auctoritatem habent irrefragabilem d. 9. c. se Rōmanorum. Quod si etiam prædictum concilium fuerit generale, sicut videtur concedere S. Tho. spiritu. art.

2. ad 14. vbi etiam exponit dicta illius & vocat concilium Aquilegiense : non sic ei tenemur adhærente, vt debeamus absurdā & irrationalia propter ipsum concedere, sed debemus pie exponere. Irrationalis autem & absurdā valde effet prohibitio illa : si esset de intentione eius dicere , quod qui credit aliquos portari corporaliter ad ludum, sit hæreticus & infidelis , secundum quod in cap. illo. damnantur etiam mulieribus illis credentes. Sic enim sequeretur quod credentes infinitis (vt ita dixerim) Inquisitorum processibus asserentibus , quod striges realiter & corporaliter ferantur ad ludum Diabolicum , inuoluantur errore paganorum , & quod sint credentes aliquid numinis extra Deum , & ista fieri a bono spiritu: & alia, quæ in illo capitulo hæreticalia asseruntur , quod est falsissimum , quia nullum horum credunt esse verum striges , vel alii , qui strigum sectam asserunt ad cursum fieri corporaliter. Non est ergo credendum d. c. hæc ipsa intendere. Nec obligaret concilium , si conuinceretur aliquid formaliter vel virtualiter contra sacras literas, quoad literalem sensum, quem haberent in eis communiter sancti Doctores , aliquid determinare. Sed esset contra tale concilium reclamandum ad summum Pontificem. Sicut recte Hieronymus se opposuit concilio determinanti quod rapta non posset raptori coniungi, ostendens hoc sacris literis repagnare, 1 x. 22. & Deut. 22. propter quod Concilium reuocauit sententiam , vt testatur gloss. in c. de libellis d. 20 & elicitur. 36. p. c. tria. c. si autem & c. placuit. Vnde posset & in proposito contra concilium , etiamsi generale fuisset ad Pōtificem reclamari , vt illa declararet , & ad

veritatem reduceret, quæ in dict. c.
viderentur sacris literis repugnare.

y Ut patet ex 7. d. per totum. praesertim in cap. fin. Et si tu opponas de nota. per glo. & per Doct. in cap. cum dilectus. de elect. ubi dicitur, quod inferior Papa tenetur obedire conciliis. de quo etiam habetur per Fel. in cap. nonnulli. col. 4. de rescri. præserium quando in fide de conciliis agitur, quo casu eti. m Papa non potest contra eam disponere, secundum glo in cap. in istis. 4. distinct. & in cap. sicut. 15. dist. cum similibus. ut Fel. tradit in cap. 1. col. 8. in prin. de constitutio. Responderi potest, quod illa procedunt in concilis uniuersalibus congregatis à Papa, vel collegio Cardinalium, iuxta notata per Bald. in tract. schifra. col. 15. posito sub rubri. C. si quis aliquem testa. prohib. Et per eundem Bald. in e. olim de rescript. & Dec. in c. significasti. de electione. Secus videtur in conciliis particularibus, vel etiam generalibus: ab his tamen congregatis, qui non habent potestatem congregandi generale concilium: ut patet ex not. per Fel. in dict. c. 1. co. 7. de constit. & tale videtur concilium, de quo habetur in dict. cap. Episcopi. Et ex his si diligenter consideraueris, tolluntur, qua nota, glo. in cap. vt circa in iure perpetuo, de elect. libr. 6. ultra quod concilium non obligat, quod non est moribus uentum approbatum, iuxta no. per gl. in c. 1. de treng. & pac. vt etiam ibi Fel. tra. col. 4. usque in fi. illius c.

¶ Et ad corroborationem predicatorum, vide que tradit Fel. in c. p. ne innitaris. de constit. quia hoc est alatum pelagus, longiori indigens disensione.

C A P V T XXIV.

Posito, quod Concilium Acquirense fuerit generale, ritèque congregatum: & supposuis etiam omnibus, qua in eo dicuntur, non euadere striges manus Inquisitorum. Et de variis illusionum modis atque generibus.

V Erùm etiamsi certum ponatur, quod dubium esse probatum est, concilium, inquam, illud fuisse generale ritèque congregatum: adhuc tamen illud ex d. c. habetur, quod ut euitarent plurimi, contra Inquisidores dictum capitulum inducunt. Id autem est, quod manus seu iudicium ipsorum Inquisitorum, tales maledictæ sceleratæque personæ non euadunt, si dicantur hæ striges, sicut illæ sceleratæ mulieres (de quibus sermo est in dicto capitulo) à Diabolo in somnis vel il spiritu deludi, prout ex capitulo illo intendunt quidam probare. Num solùm autem per tale capitulum non euadunt, verùm etiam per ipsum in manus relabuntur eorumdem Inquisitorum. Per ipsum namque capitulum illæ sceleratæ mulieres deprehenduntur, & iudicantur hæreticæ, infideles, & à fide apostatae. Apostasia quippe illarum notatur in primis verbis, cùm dicitur, quod quædam sceleratæ mulieres retrò post Sathanam conuersæ, &c. Apo-

Apostata-
re à fide
quid.

statare enim à fide, nihil aliud est, quām retrò conuerti à Deo post Sathanam, cui renunciatum fuerat in Baptismo, cum conuersione ad dominum nostrum Iesum Christum. Et quod præfata verba non intendant de alia retrocessione, quām de ea, quæ est per infidelitatem, sic importat

portat apostasiam à fide, iuxta c. Non obseruetis. 26. qu. 7. patet per verba paulò pòst inducta in eodem c. Vbi dicitur. Sed vtinam hæ solæ in sua perfidia perissent, & non multos secum ad infidelitatis interitum pertraxissent. Nam & innumera multitudo hac opinione decepta, vera esse credunt, & credendo à recta fide deuant, & errore Paganorum inuoluuntur, cùm aliquid diuinitatis aut numinis extra vnum Deum arbitrantur, &c. Hoc ipsum etiam, quod dictum est, per sequentia verba manifestatur: vbi dicitur de Sathanæ, quod talium personarum mentes per infidelitatem subiugat, & paulò pòst. quòd faciat talem infidelem opinari in corpore fieri, quod fit in animo solo. El in fine dicit, quòd qui talia credit fidem perdit, & infidelis est, paganóque deterior. Cùm ergo striges secundùm aduersarios à Dæmonibus similiter illudantur, sequitur, quòd ab Inquisitoribus vt infideles & apostatae à fide, inquirendæ sint: & iudicandæ. Omnis enim infidelitas & apostasia post baptismum, ad hæresim deducitur, seu sub hæresi continetur largo modo sumpta, de qua patres Inquisitores habent vniuersaliter iudicare. Magis autem conuinceret eos ratio ista, qui putarent sectam strigum eandem esse, vel sub illa per omnia comprehendendi, de qua loquitur dictum cap. Episcopi Conuincit tamen, vt deduximus, & alios, qui eas tenent esse diuersas, & tamen arguūt, quòd sicut illæ deluduntur, ita & istæ. Haberent enim consequenter arguere, quòd sicut aliæ ante delusionem per infidelitatem & apostasiam à Diabolo captiuantur, ita & istæ, si volunt volunt hanc etiam argumentationem suam validam esse, quòd ideo striges non portentur realiter ad ludum, sed de-

ludantur in somnis, quia illæ sceleratae mulieres deludebantur. Quæ tamen argumentatio valida non est, neque intendit capitulum affirmare, quòd non possint à Diabolo quæcunque; mulieres portari, sed potius quòd illæ non verè portabantur ad seruendum alicui Deæ, cùm nulla talis Dea esse possit: sed deludebatur à Diabolo, qui potest modò notam, modò ignotam personam deludendo præferre & hoc multipliciter contingit. Et vno quidem modo potest illudere per præstigium, quo immutatio, non ex parte rei visæ fit, sed ex parte videntis: eò quòd à Diabolo perstringantur oculi videntis, & ad eas deducuntur species rerum sic apparentium ex imaginazione, vel compositæ ex illis, ita, vt videatur præsens in re, eo modo, quo sola imaginatione monstratur: & non eo modo, quo, verè sub intuitu oculorum ponitur. Sicut dictum est suprà, de fœmina illa, quæ tempore beati Macharii apud alios videbatur equa, cùm tamen beatus Macharius eam verè intueretur, vt erat fœmina, eò, quòd eum Diabolus per præstigium, vt alios, deludere non præualebat. Alio modo delusio contingit per apparitionem rei, per Diabolum nouiter formata in alicuius similitudinem. Quo casu licet videns deludatur, dum aliquam adesse personam putat, quæ verè præsens non est causa tamen delusionis non est Causa se lusionis non est ex parte videntis, sed rei visæ.

modo dicitur Diabolus in angelum lucis se posse transfigurare, quod & in vigilia potest contingere formando corpus ex aëre conspissato in similitudinem & figuram hominis, aut angeli, prout etiam Angeli sancti patribus antiquis apparere, & cum eisdem quandoque habitare consueuerunt in humana figura

Delusio
potest
continge-
re in in-
teriori
tantum
imagine-
tione.

In raptu
sancto no
deceptio,
sed eu-
dicio in-
uenitur.

In somnis
homines
a Deo
discipli-
nis instru-
untur.

Tertio modo, potest delusio contin-
gere in interiori tantum imaginatio-
ne, cum persona tendit in rei simili-
tudinem, quam offert; imaginatio,
quasi in rem ipsam. Et hoc contin-
git in somnis, & in variis alienatio-
nibus à sensibus causatis, vel per
infirmitates, sicut in phreneticis, vel
per raptum naturalem, vel opere
Dæmonum: & semper in prædictis
modis alienationum deceptio immi-
scetur. In raptu autem sancto, & à
Deo ministerio Angelorum causato,
non deceptio inuenitur, sed erudi-
tio, sicut constat de raptu Pauli, &
aliorum Sanctorum. Sicut etiam in
sommis quandoque homines à Deo
erudiuntur, secundum illud 1 Cor. 11. Per
sommum in visione nocturna, quan-
do irruit sopor super homines, &
dormiunt in lectulo, tunc aperit au-
res virorum, & erudiens eos, instruit
disciplina, &c. Et hos tres modos,
quibus Diabolus potest hominibus
deludens apparere, tangit virtualiter
d. c. Episcopi. si non incepit sensum
habeat, & ex hoc argumentum pa-
tiatur minoris autoritatis. Nam vi-
dere deludique per præstigium, &
pariter per imaginationem in simi-
litudinem vice rei tendere, com-
prehenditur in capitulo, vbi non
nulla quandoque videri in Spiritu,
decipique ex hoc homines pronun-
ciatur. Videre autem formata per
Dæmonis potentiam corpora phan-
taстica, quasi vera, authoritas Apo-
stoli manifestat. Et intendit capitu-
lum, quod aliquo tali modo pote-
rant illæ mulieres per insidias Dia-
boli dementari, vt putarent post-
modum etiam solutis sensibus se ad
Deæ seruitum deportatas, quæ
delusionem vigiles aduertissent, si
sub captiuitate Diaboli mens non
esset.

C A P V T X X V .

summaria explanatio capituli Episcopi
inducti, quantum exi, ut propositum
quaestionis huic. Et quomodo ea, que
ibi narrantur, ab his differunt que
strigibus dicuntur comingere.

VT autem melius cognosci pos-
sit, quæ sit dicti capitulo, iuxta
Catholicum, quæ potest habere sen-
sum, principalis intentio: & quo-
modo ritè intellectum, non facit ar-
gumentum, nec militat aduersus ve-
ritatem determinatam, libet ipsum
breuibus explanare.

Sciendum igitur, quod dictum Solum
esse verū
Deum, &
nihil pen-
itus esse
numinis
præter
ipsum. capitulum supponit unum quod
tam fide, quam ratione naturali
certò tenemus unum, inquam, so-
lum esse verum Deum, & nihil pen-
itus esse numinis præter ipsum: cu-
ius tamen contrarium putabat gen-
tiles atque pagani, multititudinem
Deorum introducentes atque co-
lentes. Et quia mulieres, de quibus
in dicto capitulo mentio fit: Dia-
nam, unam inquam, & ex Gentilium
Dearum & Herodiadem, quasi in
comparem Deam conuersam, quæ
fuit pessima fœminarum, inueniri,
vt Deas à se venerari eisdemque
quasi Diis obsequi seruireque assere-
bant: & non solum ipsæ sic à recta
fide deuiabant, pagnorum erroribus
intuolatæ, verum etiam in eandem
perfidiam alios innumerabiles suis
his assertionibus & persuasionibus
atrahebant, opposuit se concilium
animarum huic ruinæ, docens hæc
omnia falsa esse: & quod nullaten-
sus hæc assertentibus esset adhibenda
fides: eo quæ non vere poterant ista
cognoscere, cum falsa sit & quod so-
la dibolica illusione siebat, vt cis ta-
lin

lia viderentur vera, & quasi familia-
ri experientia cognita. Quod etiam
declinare intendens, qualiter inquam
possit delusio ista contingere, du-
plicem præmittit causam delusionis.
Primam quidem ex parte Diaboli
deludentis, secundam vero ex parte
delisorum. Inde modum aperit de-
lusionis varium. Postremo circa quæ
deluderentur ostendit. Probat ergo
primò, personas istas scelestas à Dia-
bolo deludi, quia hoc est facile Dia-
bolo, cum transfiguret se in Ange-
lum lucis, quasi sic arguat: Si facit
quod maius est, transfigurando se in
Angelum lucis, potest etiam facere
quod minus est, transfigurando se in
homines, aut in bestias, vel certè in
formas personarum, quæ in Deos se-
cundum gentilium opinionem con-
uersæ sint. Ex parte autem deluso-
rum pro causa delusionis eorum assi-
gnat infidelitatem. Ex hoc enim iu-
sta Dei permissione Diabolus huius
delusionis contra eas exercendæ po-
test accepit, ut qui in sordibus est,
sordescat adhuc. Ex hac autem assi-
gnata causa datur intelligi, quod in-
fidelitate cessante, diabolica illa de-
lusio consequenter cesset. Et sic ad
fidem conuersæ, vel quomodo libet
aliter à captiuitate Diaboli liberatæ
personæ illæ, cognoscerent se fuisse
delusæ, sicut & phrenetici ad sani-
tatem postmodum deduci, cognoscunt
differentiam vtriusque status
& quod in statu phrenesis deluderet-
ur, iam primò tunc aduertunt. Mo-
dum autem delusionis prædictæ, in-
sinuat dictum caput, dum dicit, quod
in somnis & spiritu, hoc est, in ima-
ginatione sola hæc videbant. Hoc
enim in somnis communiter accidit,
eo, quod in tali statu imaginationis
intentio & operatio minus præ-
diatur, & libera maneat, quando sen-
sus corporei à suis operibus per li-

gationem somni quiescent. Vnde
potest Diabolus homines facilius
deludere, formando, firmandoque va-
lidius imagines, in quas homo fera-
tur, ut in res ipsas. Tunc autem pro-
culdubio illusio esse conuincitur,
quando talia sic imaginata, vera esse
non possunt. Ethoc illis mulieribus
contingebat, quia ea, quæ affirma-
bant se oculis corporalibus videre,
non sic esse poterant, ut illæ iudica-
bant. Non enim poterant oculis
corporalibus videre Deam aliquam,
quæ Diana vocatur, eo quod nulla
talis in vniuerso reperiatur. Sed ne-
que Herodiadem pari ratione vide-
re poterant: quia illa maledicta fœ-
mina, quantum ad corpus in pulue-
rem resoluta est: quātūm ad animam,
autem in infernum demissa, pœnas
luit acerrimas, nec inde virtute pro-
pria potest egredi, & minus corpus
quod assumat, & in quo appareat
formare. Sunt enim animæ determi-
natæ naturaliter ad proprium cor-
pus ut nihil valeat corporaliter mo-
uere, vel operari, nisi per illud, quasi
per proprium & connaturale instru-
mentum, ut docet S. Thom. I. q. 117.
art. 4. Et si quando supernaturali
virtute cooperante, inferni locum
animæ egrediantur ad tempus ho-
minibꝫque appareant, hoc raro fit,
& ad alium finem à Deo ordinatur,
seu etiam permittitur hic egressus
vel apparitio, non ut illudant viuen-
tibus, vel quasi eis satagant principa-
ri, vel ab eis quomodo libet venera-
ri. Sic igitur dicere necesse est, quod
mulieribus illis talia viderentur in
sommis tantummodo, vel in spiritu.
Arguit autem dict. cap. quod sicut
experimus in somnis multa nobis
videri naturali virtute, quæ in veri-
tate non sunt in seipsis, sed in sola
imaginatione, multo magis possint
ista videri cooperante superinducta
virtute

Personæ
federata
à Diabolo
delusa.

Infidel-
tate ces-
sante,
Diaboli
ea illa
delusio
conseque-
ter cessat.

virtute superioris , & validioris naturæ , scilicet Dæmonis , quæ præualeat etiam sic personas deludere , vt putent postmodum etiam vigiles , quod delusæ non fuerint . Cùm enim hoc possit causare naturalis passio languoris atque dementiae , vt contingit phrenesis patientibus : poterit multò magis virtus superior , cuiusmodi diabolica est , sic homines dementare , donec illi subiecti sunt per peccatum , vt nec delusionem aduertant etiam in vigilia . Cùm igitur potuisset Diabolus omnibus supra inductis modis mulieres illas deludere , tamen non nisi in somnis , & in spiritu , hoc est , imaginatione sola fuisse delusas , rationabiliter concluditur *in d. cap. eo* quòd eas ad infidelitatem hanc trahere confitauere , sola hæc visio satisfaciebat : quin etiam ratione non erat necessarium Diabolo illas in vnum cogere , vt nunc striges facit , sibi que contingere illæ etiam existimabant . Hunc enim diabolica fraus ordinem intentando seruat , Deo permittente , vt priùs homines aggradiatur interius . Quòd si iam illuminatis hominibus circa fidem vnius Dei , non præualeat : tunc exteriùs multipliciter deludendo tentat euertere fundatam fidem . Præualebat autem Diabolus contra illas mulieres , & in errorem pluralitatis Deorum eas induxerat prædicta delusione interiori . Vnde non oportebat , vt exteriùs se illis offerret . Patefacto post hæc omnibus , quòd unus est solus Deus clarissime per Patrum vigilantiam manifestato , quòd omnes Di gentium sunt Dæmonia , non præualeat iam Diabolus per internam suggestionem solam , ad illam infidelitatem homines trahere . Vnde explicato Superbiae suæ velo , iam non querit adorari in similitudinem

Ordo
Diaboli-
ca frau-
dis.

Deorum , sed vt Diabolus , & malorum omnium Spirituum princeps . Horreret autem omnis Christianus , cognitum Diabolum adorare , & cum eo fœdus inire , baptismum , fidem sacrâque contemnere , ac profanare , propter eius solam interiore sug- gressionem . At si cum his , commoda reportare , voluptatibus frui , in quas multi sine freno feruntur intentissimo desiderio , & præcipue , quæ his communiter priuantur personæ vilissimæ , sperarent : si eisdem etiam promitteretur , quòd vindicari , & in hostes suos retorquere posset iniurias , quas alio modo repellere non valent : facile plurimi traherentur in prædicta scelera perhorrenda . Quod nunc Diabolus noua ista nocendi arte procurat , ministrans illis , qui in hoc vnum facinus maledictæ huius sectæ coniurant voluntates varias prout ipsi narrant se experiri , dùm in vnum conueniunt : & nocédi pro voto conferens facultatem Ideo autem seorsum ducit nocturnis temporibus , vt sine timore pœnarum tantis sceleribus debitum , audeant illa committere quæ corâ aliis in vigilia opposita ratio ne , quomodolibet minus auderent . Nec obstat , quod cum difficultate occultatur , quòd coram multitudine copiosa fieri contingit . Non enim existimant accusationis periculum incurrire : quandoquidem iuramentis terribilibus omnes hæ personæ sub grauissimis pœnis astricta sint , nulli factum detegere , nisi ubi quemquam seducere vellent . Quamuis sæpius in cōtrarium etiam vertatur sententia , eò quòd sæpius Domino permittente dicta scelera cum auctoribus deteguntur . Facilius etiam nefanda illa committunt , atque frequentius sociis pluribus , tum verbo , tum exemplo pessimo seducen

Maleficas
cur no.
eternis
ho.

seduentibus, quām si solæ domi manerent. Alio ergo modo conuincuntur deludi striges, quām deludenterunt mulieres illæ de quibus d. c. Episcopi. mentionem facit, ut inferius etiam magis explicabitur.

C A P V T. XXVI.

Circa qua principaliter credenda vel operanda deluderentur illa persona, de quibus d. c. Episcopi. loquitur.

Expli cat vltierius d. c. Episcopi. ca
circa quæ deludebantur à Diabolo mulieres illæ diabolicæ. Quæ principaliter duo sunt ex quibus opinatis ab eis conuincebantur hæreticæ postmodum circa quatuor, quæ principaliter intendit dicit. cap. reprobare. Primò igitur in hoc deludebantur quod putabant se vide re veram Dianam Deam, & veram Herodiadem, simul ac veram multitudinem personarum corporis oculis: & tamen non videbant, nisi predictorum similitudines, & phantasmata. Volens igitur ostendere d. cap. conditor. quomodo possibile sit, vt taliter deluderentur, dicit, quod Satanas mentem, quam captiuatam tenet, in somnis deludens, modò læta, modò tristia, modò notas, modò ignotas personas, per quæque deuia deducit. Hoc autem fuisse delusorum, supposita somnij passione, probat per ea, quæ similiter nos experimur in somnis, dicens: Qui enim in somnis & nocturnis visionibus, non extra seipsum deducitur: & multa videt dormiendo, quæ nunquam vigilando viderat? Vnde infert, quod sicut esset stultus & hebes, qui ea, quæ cōtingūt in somnis vide ri, putaret etiam in corpore accidere: ita stultus conuincatur, & hebes, qui

Strigum
delatio
z. in vi
tione per
sonarum
phantas
matica
tum.

Mall. Malef. Tom. I.

ea, quæ prædicto modo in solo spiritu fiunt, putet etiā in corpore verè contingere. Secundò deludebantur in hoc, quod putabant se portari corporali ter ad longinas partes & reportari, quæ tamen à dominis propriis non recedebant. Et hanc delusio nem exprimit dictum cap: piè narrans illas sceleratas mulieres hoc ipsum profiteri: & subdit, quod cum solus spiritus hoc patitur, infidelis hoc non in animo, sed in corpore euenire opinatur: Non tamen appellat hunc esse infidelem ex hac opinione, sed intendit, quod is, qui infidelis est, propterea quæ predixerat, quia videlicet credit aliquid numinis esse extra unum verum Deum: hoc etiam verum esse opinatur, vnde deluditur. Quod autem sic eas deludi manifestet, exemplum visionis Ezechielis inducit, & Pauli raptus. Concludit autem finaliter d. capit. quod qui credit, & his similia fidem per dit. Refert autem, quod dicit talia ad ea, quibus prædixerat mulieres illas ratione paganorum inuolui, vt aliquid numinis esse credant extra unum verum Deum, & quæ huic infidelitati secundum talem narrati onem illarum mulierum necessariò sunt connexa: & sunt quatuor, vt ex verbis capituli illius deducitur. D. Io. de Turrecrem. Cardinal. sacræ Theologiæ, & utriusque iuris doctor excellentissimus, ordin. Prædicatorum.

Primum Hæreticum est, & 1.
Paganorum antiquus fuit error, Error pa
tenere, quod aliqua sit vera Dea, ^{ganorum} de Diana
quæ vocetur Diana, vel Herodias. & Hero
diæ.

Secundum est, quod aliqua per
sona portetur ad seruendum alicui Deporta
tali Deæ: imò, cum nulla talis Dea ^{co} ad
sit, nulla etiam persona ad seruen
dum illi portatur super veras be
Deæ.

R R r stias

stias, ut putabant illæ sceleratae mulieres illusæ in somnis.

3. Delusio causata à bono spiritu.
Tertium, quod hæc delusio causaretur à Spiritu Sono, imò causabitur ab eo qui se transfigurat in angelum lucis, ut decipiat. Spiritus enim bonus non potest esse delusionis, aut cuiuspam deceptionis auctor sive minister.

4. Posse quædam ab alio, quam à solo Deo in aliā speciem conuertri.
Quartum est posse quempiam ab alio, quam à Deo solo conuersti in aliā speciem vel similitudinem in melius, putà in Deos: vel in deterius, putà in bestias. Imò primum est absoluere impossibile, cùm Deus sit ingenerabilis: & quomodolibet infactibilis: & secundum sola Dei virtute fieri potest: quod tamen nunquam fecit aut faciet. Licet finita etiam virtus possit vnam naturam, ex alia generare vel producere, virtutibus naturalibus reū concurrentibus & applicatis. Hoc autem quarto errore mulieres illæ pariter cum antiquis paganis tenebantur, putantibus non solum homines, sed etiam animalia quædam esse deificata. vt
12. *Metaphy.* refert Aristoteles: & hoc ibi S. Th. declarat, & putabant talibus deificatis animalibus maiorem inesse virtutem, quam insit terrestribus: quod & opinatas esse mulieres illas cōsideri oportet, cùm profiterentur se portari super bestias, per multa terrarum spacia intempestæ noctis silentio, quod naturales non possent bestiæ, maximè tam breui temporis decursu. Imò & homines in bestias conuersti, gentiles olim opinabantur, in lupos, in quam, vel aues, & alia talia animalia ut recitat Aug. 18. *lib. de ciui. Dti*, ut superius explicatum est, & hoc est, in deterius conuersti. Qua nunc etiam laborant hæresi, qui putant striges in catos verè conuersti: indéque in humanam redire speciem virtute

diabolica. Sicut pagani talia, Deorum, putà Dei Licij, alterius virtute fieri putabant. Quia verò extremus hic error, quo putantur aliqua posse in melius, hoc est, in Deos, vel in deterius, hoc est, in bestias conuersti virtute Deorum claudit & Deorum pluralitatem, & debitum eis cultum, & quod à bono spiritu fiat ista conuersio: idèo solo hoc extremo reprobat errore, predicta omnia reprobat consequenter esse censemur. Et hac ratione huius solius reprobatationem, quasi totius suæ intentio-nis conclusionem, d. c. inducit, dicens: *Quisquis ergo credit, aliquam creaturam posse fieri, aut in melius, aut in deterius mutari, aut transformari in aliā speciem, vel in aliā similitudinem, nisi ab ipso creatore, qui omnia fecit & per quem omnia facta sunt, procul dubio infidelis est, & pagano deterior, si prius. s. fuit Christianus.* Et hoc non alia ratione, quam ea, quæ suprà inducta est in eo c. Quia videlicet talis, aliquid numinis arbitratur esse extra vnum verum Deum, in quod vel conuersi sint homines aut bestiæ, & à quo facta sit talis conuersio, & non à vero Deo qui fecit omnia in principio. Cætera verò, quæ in eo, c. reprobantur, & opposita eorum, ex prædicta ratione, quæ sola inducit, ut errorem conuincat, nullatenus deducitur nisi rationabiliter, & de facto, non autem de possibili, putà quod deluderentur in somnis, quod non portarentur de loco ad locum corporaliter, ut putabant, & huiusmodi. Sic ergo credendum erit fuisse vera posito quod capitulo illi fides sit adhibenda, quod tamen possibile sit oppositum eorum accidere etiam virtute creata. Ex prædicta enim veritate, qua contentur nihil numinis esse extra vnum

vnum verum Deum, non sequitur necessariò quod nullæ personæ possint portari à Diabolo de loco ad locum. Stat enim per possibile oppositum huius cum illa veritate. Sed neque necessariò sequitur ex illa ratione, quod mulieres illæ deluderentur in somnis: vel etiam non possent plurima eorum, quæ narrabant corporaliter videre. Si tamen ut puta ab eis numina, in figuris viderent apparentium fœminarum. Poterant enim alio deludi modo, putà, per præstigium vel apparitionem ipsam in vigilia factam, non obstante ratione prædicta. Sed rationabiliter utique deducuntur ex ea, suppositis aliis, quæ tunc occurrerant, & considerato Diabolice tentationis ordine maligno, ut superius explanatum est, & Cùm igitur ratio legis contineat legis latoris intentionem, & ex ratione in dicto capitulo inducta, non deducantur esse fidei contraria, nisi prædicta quatuor, ut ostensum est: patet quod non nisi illa voluit intelligi, cùm dixit, quod qui talia credit vel his similia, fidem perdit, &c. Strigum autem secta nullum prædictorum quatuor dogmatizat, neque hunc præcipue principalem errorem habet quod homines conuertantur in Deos, & quod aliquid numinis sit, præter vnum verum Deum, imò principem eis apparentem fatentur esse Dæmonem malum spiritum, & non Deum bonum. Licet enim cultum ei exhibeant Deo proprium, ut pote verum Deum abnegantes, & illi Dæmoni homagium facientes de corpore simul & anima, non tamè putant in corde ipsum verū Deum esse: sed hæc omnia illi exhibent, ut commoda quæ perceptant inde reportent, ut patet ex eorum confessionibus. Mulieres autem illæ profitebantur esse Deam,

quam colebant, ut patet in dæ. Epis. copi. Vnde manifestum est, has duas sectas in principali esse diuersas: cùm præsertim istæ renuncient fidei & baptismo; sacrâque profanent, maleficia multa, damnâque plurima inferant hominibus in personis, in bestiis & frugibus, plurimâque fœdera pestis inceant cum Diabolo, quorum nullum mulieres illas legitur perpetrasse. Cùm igitur in principalioribus factis & opinatis istæ sectæ discordent, nulli sit mirum, si etiam in accessoriis sint diuersæ. Non potest igitur ex capitulo illo rectè inferri, quod si illæ deludebantur, & non vere portabantur, &c. quod eodem modo deludantur istæ. Diabolice quippe malitia non satisficeret, & superbiæ qua gestit ut Deus adorari, si delusoriè fieret hæc oratio & in somnis, vel etiam à vigilantibus, sed in Angelis. Non satisficeret odio, quo sœuissimè Christum insequitur & sancta, si corpus eius, & facta profanarentur tantum in somnis: sed in vigilia fieri hæc requirit, & corporaliter: Et in hoc omnes Doctores Theologi communiter consentiunt, & Domini Canonistæ, qui fauent patribus Inquisitoribus.

& L. cùm pater. §. dulcissimis ff. de leg. 2. & l. cùm mulier. ff. sol. mat. Ideo dicitur anima legis secundum Dy. in cap. certum est. de resur. in 6. & late congerit Fel. in c. tua nos. col. 2. de iure in.

quod delusio esset ex parte alimentorum, quasi non essent vera alimenta, sicut nonnulli dicunt illudi striges.

1. Manifestum enim ibi erat, quod vera cibaria consumebantur, & in domo hospitis illius deficiebant.

2. Secundò, si personæ illæ veniebant, ut videtur, verèque comedebant atque bibebant, habetur propositum, si verò Dæmones erant, hospes ipse deludebatur cum tota familia, ita ut vigilantes viderant, aut aliquando viderint Dæmones in humana forma cum tamen putarent eos homines esse: non secus ac deluduntur secundum eos striges in simili visione. Sicut igitur illud ex tali narratione conceditur, sic etiam hoc quod strigibus pariter contingere, tam multiplci testimonio confirmatur, non est negandum.

3. Tertiò, non magis ex illa narratione probatur, quod deceptio fuerit ex parte discubentium, ed quod essent Dæmones, qui videbantur homines discubere, quām circa eos, qui repræsentabantur: homines, inquam, dormientes in dominibus suis, ne ipsi forsitan & Dæmones essent in humana specie vel figura, nisi quatenus sanctitas & reverentia S. Germani repugnare videretur tali delusioni (si tamen historia illa veritate subsistit) qui diuino spiritu illustratus, alios ex charitate à delusionibus Diabolicis liberare curabat.

4. Quartò in eodem exemplo considerandum est, non esse simile, quod pro simili adducitur. Illi quippe homines & vicini, non pitabant se tunc quasi somniantes ad ludum ire: vel per domos aut in domo hospitis illius comedere & bibere, & alia huiusmodi realiter & corporaliter facere, quantum habetur ex Legenda illa: sed solùm dicitur quod,

CAPVT. XXVIII.

Argumentum secundum soluitur, in qua solutione quid de casu in legenda S. Germani tacto, factis strigum simili, sciendum sit, multipliciter aperitur.

Secundi argumenti solutio-

Secundum etiam argumentum pro parte falsa, & nostræ determinationi cōtraria productū nō procedit. Neque yniuersaliter semper falsa sunt duo illa, quæ dicuntur à strigibus referri. Non enim semper famescunt, cum reuertuntur de cursu: neque semper falsum est arcas panis, aut vini vegetes plenas ab eis euacuari: licet postmodum opere Diaboli possint, & pane & vino alibi assumpto iterum repleri. Sed neque hoc omnes dicunt; quod semper è cursu reuertentes, se lassos inueniant aut nimium afflictos, inediāue tabescentes: quamuis propter laborem in chorifando & propter vertiginem qua sàpè ob delationis suæ distaniam, & velocitatem aliqualiter afflicti redeant: cuius gratia oportet eos mane illo diutius lecto decumbere, ut suprà dictum est. Sæpius etiam à Diabolo vapulant, dum non ad nutum obsequuntur illi. Deludi tamen etiam persæpè tales vt putent alimenta se vera sumere, dum sumunt phantastica, non est negandum, ut suprà etiam declaratum est. At ex legenda sancti Germani quod inducitur, non obstat proposito, sed potius fauet ex multiplicitate capite. Et primò quidem quia ex hoc quod dicitur, hospitem illum serò cibos præparasse, eosdémque à multitudine venientium vicinorum (ut hospiti, suæque familiae videbatur) voratos fuisse, non infertur,

Non semper famescunt.
Striges à cursu, neque semper euacuantur
arcas panis aut vini vegetes plenas.
Non omnes lassos ob delationem & choreas.
A Dæmons casu interdum non bene obsequentes.
S. Germani historia de Strigibus exponitur

quod personæ representatae reperi-
bantur tunc in lectulis suis dormi-
re. Vnde non adducitur ad proposi-
tum quæstionis huius exemplum
illud aut factum, nisi valde remotè.

5. Quinto dicitur quod nō est inconveniens, quod aliquando Dæmo-
nes illo modo deluserint homines, vt
in mundo firmarent hanc opinionem,
quod videlicet talia non nisi delu-
soriæ fiant. Sicque liberius homi-
nes valeant ipsi seducere, verèque
postmodum ad nefandissima simul
opera perpetranda liberius & faci-
lius congregare, quando Prælati &
Officiales fidei non magis cōtra eos,
quam contra somniates deservirent.

6. Sexto dicitur, quod sus-
pecta est illa legenda, quantum ad
hunc casum, è quod durum videa-
tur, imò totaliter à communibus
hominum conceptibus alienum hos-
pitem illum velle tot cibaria crebro
gratis præparare: & si vicini erant
& cognati, non petere ab eis pre-
cium alimentorum. Dicere etiam
precium vicinos illos ei dare, vel de-
disse si deludebantur, & saturatos se
non inuenirent satis derisibile est.
Et si dicatur, quod Dæmones ipsi
precium exolvebant vice illarum
personarum & specie: mirum esset
si talia se facere somniabant personæ
illa, quod non citò delusionem ad-
uerterent, si sibi pecunia non reali-
ter deficiebant: Si vero talia nec
somniabant se facere, mirum non
minus esset, si cum hospite & fami-
lia de his sèpius, sui illi vicini non
fabularentur: & sic relatione hospi-
tis & familiæ audientes de se referri,
quæ scirent sibi non contigisse, fa-
cile tam se quam hospitem illum,
& alios omnes ab huiusmodi delu-
sionibus non liberarent. Sed neque
minus est credibile, quod tot mu-
lieribus præparent, quarum tamen

aduentum expectare nollent. Obstat
enim facto huic voluptas, vel certè
inuincibilis curiositas. Quicquid
autem de hoc fuerit verum, anquam,
vel falsum, sufficit hæc non repu-
gnare, his, quæ de strigibus deter-
minata sunt. Et sic patet ad secun-
dum argumentum.

C A P V T. XXIX.

*Nodi omnes dissoluuntur, quibus ter-
tium quartumque argumentum vi-
debatur inuoluere legentes.*

Tertiij ar-
gum. fo-
luti.o.
Inepta
Dæmo-
nam lati-
tia ad
putarentur timorem eis inquit. qu d con-
ficta.
AD tertium argumentum di-
cendum, quod cùm omnia
quæ dicuntur fieri à strigibus in cur-
su non nisi opere Diaboli, qui men-
daciōrum omnium pater est, initium,
progressum, & finem habeant: nulli
mirum esse debet, si multa dicuntur
ibi fieri, quæ falsa sunt & irratio-
nabilia: & quæ dum à miseric vera
putarentur timorem eis inquit. Et de his argumentum hoc inten-
dit. Non configuntur hæc tamen à
Diabolo in hominum perniciem si-
ne causa. Nam primò iuxta suæ
malæ voluntatis conditionem pessi-
ma, in principio assentientæ suæ dia-
bolicæ, gaudium afferre consuevit,
in fine vero timorem atque tristi-
tiam. Vult enim primò per ineptam
lætitiam in sui obsequium homines
attrahere: vt facilius damna inferat
in fide deceptis. Nimirum igitur, si
has miserias personas diueris vol-
uptatibus & oblectationibus sensua-
libus attrahit, obtinens propter hæc
ab eis adorari, quatenus sua sic sa-
tietur pro parte superbia, facto etiam
contra Christum multiplici vituperio,
& in fine, timore percussos à se
abiiciat, & ad propria redire, seu
reduci compellat. Alias nec illæ per-

sonæ facilè diuerterent , aut finem
voluptatibus vellent imponere : &
sic in languorem incideret aut inter-
ritum , quæ nec Deus semper per-
mittit. Qua tamen Dei præteruatio-
ne Dæmon etiam male vtitur dum
eosdem in similia sæpè crima tra-
hit sine impedimento. Poteſt & ſe-
cunda cauſa facti huius ex parte ma-
litiæ Dæmonis assignari ſecundūm
myſticum ſenſum. Cùm enim aqua
Iordanis figuram præferat ſacra-
menti Baptiſmi , propterē quod
in ea fuit etiam dominus Iesuſ
propter nos baptizatus : Diabo-
lum velle aquam illam (vt præ-
tendit in viſu) ſua contingere vel
violare potentia , ſignat iſum ſuis
omnibus adniti viribus , baptiſtum
de terra tollere , fidēmque ſanctiſmæ
Trinitatis in eodem diuinitus infu-
ſam à fidelium cordibus penitus
abolere. Quod quidem ſi facere præ-
ualeret : totius orbis princeps effi-
ceretur , veluti fuerat ante Christi
aduentum , de quo & ipſe Salvator
noſter ait : Princeps mundi huius
eiicietur foras. Principabatur enim
in mundo , quando nec mundus
Deum cognoscebat : neque ſui
etiam , populus , inquam Iudaicus ,
iſum recipiebat. Quia ergo nunc
Diabolus , non præualeret id obtine-
re : mirum in modum præ ſuperbia
cruciatur : & turbationem iramque
grauiflammam ex hoc tunc ostendit ,
quando in figura (vt diximus idip-
ſum ſe velle obtinere coram illa
multitudine conatur , nec præua-
let. Rogauit enim & obtinuit Do-
minus Iesuſ , ne deficiat aliquando
fides Petri *Luca. 22.* Non contingit
autem ſemper hæc fieri à domina
cursus , aut ubique : ſed coram illa
multitudine ſolū , quos deludens
ſingit ſe deducere in planiciem flu-
minis Iordanis. Quod & nunquam

Aqua
Iordanis
figura
ſac. bap-
tis.

Damen
prin. epiſ-
tuli an-
te Christi
aduentum

verè contingere puto , propter loci
distantiam. Multum enim temporis
abſumeret ipsa delatio , ſicut & redu-
cio. Velocitas , enim motus , qui non
noceat corporibus noſtris , determi-
nata eſt , & diurno temporis etiam
ſpacio mensuratur , ſi magna ſit
loci distantia , ſicut eſt in proposito.
Distat enim etiam per direcțum , flu-
men aliud à noſtris his regionibus
plusquam per duo milia milliaria ,
prout ipſe clarè cognoui , qui de-
uotionis gratia ſacra Hieroſolymi-
tana loca viſere merui. Elicit autem
Deus ex malo illo , quando contin-
git , hoc bonum , quod personæ illæ
miferæ poſſunt ex hoc cognoscere
dominam illam ſuam , cui ſe obliga-
runt , non ſolū non eſſe Deam vel
Deum , immo eſſe Dæmonem peſſimum.
Sed & hoc etiam quæ nec omnia
potheſt circa infima : quandoquidem
nec illa videtur tunc poſſe quæ iſiſ
etiam bestiis poſſibilia ſunt , prout
eſt tangere aqua fluminis. Et ſi ad
ministerium referatur non habet
illam potentiam quam haberet (vt
aiunt) ſi aquam illam tangere præ-
ualeret : & conſequenter non ſo-
lū non eſſe Dea , vel Deus , verū
etiam ſic eſt ignobilis creatura , ſic
eſt mala , vt illam mala fecere , impe-
diri frenarique à Deo neceſſe ſit , &
ſic eius etiam ſuperbiæ ac malæ vo-
luntati reſiſtere. Ut hoc cognito mi-
feræ illæ personæ , niſi propria earum
malitia obſtinatioque obſiſtat , fa-
cile iudicent non eſſe ab omnipo-
tentio Deo recedendum , propter prin-
cipem illum , qui Deo verè ſubiectus
eſt , deberé que ex hoc earum ani-
mus validius excitari ad illius peſſi-
mi ſui principis contemptum , & re-
dire ad creatorē ſuum. Et hæc
ſatis ad tertium argumentum. Ad
quartum verò dicendum eſt , quæ ſi
ea , quæ in argumento fieri narran-
tur

Quarti
arg solu-
tio. Hare
sis Stri-
giatus.

tur sic à Diabolo censeantur expleri,
vt idem numero corruptum raperet,
mortuos ad vitam restituat , & alia
huiusmodi faciat, quæ naturæ repu-
gnant : proculdubio hæretici sunt,
talem Dæmonis potentiam opinan-
tes. Qua hæresi vt in pluribus inuo-
luuntur striges , hæc ipsa quæ infe-
runtur, vera esse credentes & prædi-
cantes , postquam etiam de cursu
illo Diabolico redierint. At non sic
euenit vt putant : sed naturali po-
tiùs virtute Dæmonum , illuc ex
diuersis locis similia cibaria depor-
tantur , vt suprà diffusè dictum
est. Vel certè Dæmones illas delu-
dentes personas , aërea corpora
formant in variam alimentorum
similitudinem cum similibus qua-
litatibus , quibus nedum visus ,
sed & tactus decipiatur & gustus ,
sicut & aërea itidem corpora in
humanorum similitudinem formant
& agitant quasi viuentia , sicut
veri illi homines , quorum spe-
cies præferunt esse & opera vite
propria hominibus exercere vi-
deantur , vt ambulare , loqui , ri-
dere , & alia huiusmodi. Similiter
bos vel aliud quodvis animal ve-
rè mortuum , quomodo deluso-
riè videatur à Dæmone fuscitari :
& quot modis naturali eius vir-
tute possit hoc contingere , plenè
superius in allegato capitulo expli-
catum est , ita vt repetere super-
fluum sit.

C A P V T XXX.

In solutione quinti argumenti , nihil esse
virtutis in unguento , quo se striges
perungunt , aperitur , tametsi quan-
doque trahatur Diabolus ad strigum
vora per illamunctionem , quasi per
signum : quandoque verò impediatur
& quomodo id contingat.

NVnc ad experientias, in quinto
argumento inductas quas ne-
gare nolumus accedentes ostenden-
dum est, eas nostro proposito mini-
mè repugnare. Supponitur autem
primum id , quod in tertia ratione
tertij principalis dictum est , quod
cum Diabolus sit creatura spiritua-
lis , & consequenter ab omni obli-
gatione corporea , tam in esse , quam
operari ex parte sua sit absoluta , non
potest ad operis exercitium ab illo
corpore moueri ; nec aliqua corporal-
i virtute verborum , herbarum , aut
lapidum ad aliquid operandum co-
gi , vel necessariò induci , prout deter-
minat etiam sanctus Tho. 2. dist. 7.
quæst. 2. artic. 2. ad tercium . sed pro li-
bertate arbitrij circa corpora opera-
tur , & illa eligit , quæ suæ valeant
malitiæ deseruire , quibus cùm utan-
tur homines iuxta suum imperium ,
ipse Diabolus eis occurrit quando-
que pro voto. Et hoc modo de-
cipiuntur homines putantes in tali-
bus corporibus vel etiam in verbis
vim quandam insitam , qua trahant
Dæmones atque cogant ad aliquid
faciendum , vel etiam alicubi demo-
randum , quasi sint alligati , vel ex-
pellant eos de corpore , aut de loco
prout exoptant. Et non sic est , sed
voluntariè trahuntur his corpori-
bus , vel verbis , vel cæremoniis quasi
quibusdam signis initi pæcti cum
homini

Quinti ar-
gumenti
solutio.

Diabolus
creatura
spiritua-
lis.

Vt Diab-
olus ho-
mines de-
cipiat in
operibus.

Animal ut
cibis, sic
Diabolus
signis
trahitur.

Vnguen-
tum exe-
crabile
vetularū
cuius mi-
nisterio
cursus pe-
tagunt,
& dira
eiusmodi.

hominibus iudicans, quod id facere pro tunc, sit suæ malitia conueniens & hoc appetens, appetitu non naturali vel animali, sed libero. Sicut enim animal trahitur cibis, ita Diabolus signis, dicit Augu. non quidem eiusdem generis tractu vel appetitu, sed quia ambo sine coactione. Hac enim ratione pro fumigationibus, sacrificiis diuersisque superstitionis operibus inclinatur Diabolus ad obsequendum talia facientibus, ex pacto malitiosæ amicitiae cum illis contractæ, tanquam signis subiectionis illorum, eiusque super eos assedit dominij, quo mirum in modum delectatur, ut superbiae & inuidiæ suæ sic aliqualiter satisfaciat. Hac igitur ratione contingit, ut cum se inungunt mulieres vnguento quadam execrabilis, quo in conficiendo multæ scelerates cum opprobrio fidei & nominis Christi & cum abusione Sacramentorum committuntur in nomine eius, assentat pro voto, easque perferat ad diuersa loca: tametsi persona quæ sic defertur, vnguentum illud perniciosum quandoque non fecerit, vel etiam pactum aliquod expressum in hoc cum diabolo non habuerit. Aduenit enim propter pacta iam inita cum priore aliquo compositore vel inuentore, in ruinam vtentis, & ut opinionem inde causet, quod in vnguento illo, anulo, vel cristallo, vel aliis quibuscumque rebus, aut verbis sit virtus, quia ipsum trahant homines ad id exequendum propter quod se vngunt, vel quæcumque alia faciunt, sive sèpè, vanosque deludat. Vbi verò Diabolus cognoverit aliquid posse seruire saluti hominum magis perniciosum ex hoc, quod à tali effectu perficiendo cessat, votis frustratos dimittit, etiam posito quod pacta

inierit, sèpèque seruauerit. Notandum secundò, quod licet Diabolus à coactione corporea sit absolutus, liber sit in operando, ut dictum est, quandoque tamen impeditur, ne quod optat, assequi possit, quod contingit ex virtute superiori Dei vel Angeli sive boni, sive mali. Et si quidem à Deo immediate vel mediata angelō bono id fiat, non nisi in salutem hominum ordinatur quod evenit: Si verò à malo Angelo superiore, nihilominus Deo per suam prouidetiam permittéte fiat: non nisi ad malum exitū proximè deducitur quicquid inde prouenit, quantum est ex intentione Dæmonis, licet ex superabundanti pietate diuina, malum sèpè conuertatur in bonum: vel aliquod melius indirectè ac præter intentionem Dæmonis pariat, quam sit bonum, quod per tale inde poueniens malum priuabatur. His duobus suppositis, ad primam experientiam in contrarium adductam de eo quod contingit, Principi suprà quam decuit curioso dicitur, quod id potuit, tam ex malitia Dæmonum, quam ex diuina prohibitione contingere. Considerare nempe potuit Dæmon ex hoc corde tam principis illius, quam nobilium, quibus id innotuit, esse facile firmandum in perpetuum, quod talia non verè contingant, sed sint omnia fabulosa: ex quo sequi possit impunitas delictorum, quæ perpetrant striges prauissima. Sequitur etiam talium pessimarum multiplicatio personarum in vtriusque hominis communem perniciem. Neque enim præualent Inquisitores hoc persequi, prout ex officio eis incumbit, si à principibus fauorem non obtineant & auxilium. Quod quidem subtrahunt illi, si taha putant esse delusoria, veréque non contingere imò sunt eis impedimentoo. Itidem

Principi
no. r. um
& magi-
stratu m
favor ad
inquisi-
tionem
Sagarum
desidera-
tur.

Communi-
ne malum
cæteris
paribus
grauius
est quam
speciale.

Strigum
seca con-
tra prin-
cipium
fi. ex
veritate
ad cursus
deducitur

Hora
cursus
sonitus
mult. tu-
dini tri-
grediuntur
de nocte.

dem nobiles & cæteri, talia non credentes. Inquisitorum honori detrahere non desistunt quasi anicularum vel fatuorum inquisitioni solum intendant. Et sic tandem tardio vieti, plurimumque fatigati cessant Inquisitores ab officio suo: & pestis ista grassatur & inualescit: quod Diabolus exoptat. Id enim maius malum est, ac humano generi magis perniciosum, quam semel mulierem unam ad laudem perducere, etiamsi tunc omnium scelerum genera per eam fieri contigisset. Commune quippe malum (cæteris paribus) antecedit & grauius est, quam quodlibet speciale. Ob hoc igitur Diabolus, qui nostram perditionem atque ruinam tam corporis, quam animæ, quoad potest, intendit, atque procurat, præuidens principem illum & nobiles in falsam opinionem, si mulierem illam tunc non portaret ad ludum, facile deducendos; quod strigum facta delusioni Dæmonum innitatur non veritati, prælegit tunc illam nequaquam ad cursum deferre. Potuit etiam id contingere, quia non erat tunc hora conueniens delationis ad cursum. Sicut enim ex strigum confessione cognouimus, antequara se inungant, audiunt nocte sonitum multiplicem præuentis dominæ illius cum multitidine tripudiantium: & non nisi tunc se inungere consuerunt, ut illam delatae per aera sequantur, usque dum veniant omnes ad locum determinatum pro voluntate dominæ cursus. Ex parte autem diuinæ iustitiae cuius Inquisitores ministri sunt, alia ratione iuste prohibuit Deus mulierem deferri, ut ipsam videlicet iustitiam extolleret: quia semper fit, ut subdivisione Inquisitoris deductæ maleficæ Diaboli præsidii non fruantur. Neque enim tempore illo, quo

Mall. Malef. Tom. I.

actuali iudicio subduntur Inquisitores, alicui nocere præalent, aut de carceribus fugere, vel quolibet alter auxilio Diabolo liberari, aut aliunde deferrri. Indirectè etiam ex malo isto, bonum elicit Deus. Et quoad nobiles illos quidem, sublata fuit ab eis tentatio, qua forte potuissent optare satageréque ut hæc experientur in corpore suo; quæ noxia curiositate cognoscere quærebant in alieno. Quod ad Inquisitionem verò illum merito ex sua illa indebita concessione opprobrium reportauit & confusionem tam apud religiosos, ac Deum timentes, qui ex hoc optimè cognoverunt atque damnarunt, ab illo Dei timorem fuisse posthabitum propter timorem hominum, quam apud eundem principem cum nobilibus & aliis, quibus factum innotuit, ut ex hoc ab eis iudicaretur (licet malè, ut diximus) non nisi contra fatuas mulieres officij sui vires extenderet. Sicque factum est, ut tam persona, quam officium Inquisitionis viluerit apud eos.

Nulla
sunt Dia-
boli præ-
sidia, ut
vindicetur
ab inqui-
sitoribus
maleficiis.

CAP V T XXXI.

Diabolum quandoque preferre quasi persona immobiliter dormientis imaginem, ne credatur personam illam verè, sed potius delusoriè ac imaginaria visione tantummodo ad lumen esse delatam.

Adea post hæc quæ inducuntur in arg. Ad arg.
de expe-
rimentis
respondit

tur in argumento experimenta, quod videlicet deprehensa sint mulieres extra se factæ immobiliter iacere quæ tamen affirmabant se ad cursum corporaliter esse delatas? respondet primò, non esse secundum aliquos inconveniens, quod ali-

SSS quando

quando non corporaliter , sed in somnis tantummodo videant & facere se putent, quæ postmodum existimant & referunt in vigilia se fecisse : sicut à Diabolo deludantur. Et cum hac responsione communiter transeunt Summista cum quibusdam Doctoribus. Et sic experientiis inductis optime satisficeret: & nihilominus staret, quod multotiens corporaliter deportentur , vt etiam per experientias varias pariter confirmatur. Mihi autem difficilè admodum , & contra id quod communiter experimur esse videtur , sic quemdam in somnis alienari posse, vt postmodum in vigilia (si sanus corpore sit) non perpendat se somniale , vel sic visiones vidisse , vt in corpore se alicubi non translatum verè putet, sicut per somnum aut imaginariam viderat visionem , prout etiam in corpore quæstionis determinatum est. Et licet legatur de puer quodam somniante quod à magistro in alio cubili dormiente vocaretur : & quod statim euigilans cucurrerit ad cubile , magister , dicens, ecce ego quia vocasti me : nihilominus ad informationem magistri dicentis , quod somniauerat : sicut & ipsi magistro in somnis vocare secundem puerum , eodem tempore videbatur, ac quieuit , & deceptionem tandem plenè vigilans cognouit , quam magister prius agnouerat, vel certè Magister veram vocem vocationis emisit: sicut de facto compertum est , multos dum somniarent loqui. Non est etiam negandum, somnia quædam sic esse limpidæ, vt ipsi somnianti verè vigilare videatur : & ita possit per modicum etiam temporis in vigilia , postmodum existimare, quod & tunc vigilaverit , quando profundissimè dormiebat. Sed tandem aduertunt om-

Corpora-
liter de-
latz Stri-
ges.

Somnian-
tes magi-
ster & dis-
cipulus
loquuntur

Somnia
lumpida.

nes diuersitatem status vigilantis ac striges dormientis , vt supra deductum est in corpore quæstionis. Striges vero semper obstinatè confirmant se vigilare dum ad cursum deferuntur à Dæmone. Et similiter dum faciunt, quæ in cursu referunt se fecisse. Et si quæ in somnis ire , & sola imaginatione videre quæ sunt in cursu, desiderant, id arte consequi moluntur , vt supra declaratum est. Et tales personæ dum postmodum plenè vigilant , optimè cognoscunt quod non in vigilia , sed in somnis vide runt quæcunque facta sunt in cursu, etiam per alias personas , quæ corporaliter illuc translatæ sunt. Iuxta predicta igitur dicendum est, ad tres experientias primas post eam , ad quam primò responsum est , & ad omnes alias similes quæ deduci possent, quod Diabolus in forma mulieris iacet , veluti dormientis , vt decipiat sic homines , & opinionem hanc falsam in eis aggeneret , quod non corporaliter striges deferantur ad cursum , & consequenter delicta grauia maneant impunita, multipliceturque per hoc & roboretur apostatarum strigum secta. Sicut autem permittente Domino quandoque sic Diabolus decipit homines, sic etiam cooperante Domino fit per experientiam manifestum aliquando quod corporaliter striges deferantur ad cursum , vt ab illo errore per Dei misericordiam homines liberentur, vt supra c. 14. & idem multipliciter est ostensum , vt sic intrepide suum officium Inquisitores perficiant , & principes vna cum populis pro fidei defensione communique populi salute faueant illis , & opportunum præbeant auxilium. Pro alia vero inducta experientia de his mulieribus, quæ post inunctionem illam statim cadunt , & profundissimè dormiunt,

2.
Diabolus
in forma
mulieris
iacet qua-
si dor-
mientis &
cur sit.

3.
Mulier-
culz post
inunctio-
nem ca-
dentes &
pisfun-
dissimè
dormientes
Vnguen-
tum spur-
cissimum
eum abu-
fionibus
sacramen-
to. um
factum.

miunt, sciendum est, quod vnguentum illud spurcissimum ex talibus materiis cum abusionibus sacramentorum fieri dicitur, quæ iudicio medicorum non habet naturaliter somnum inducere, & experiens aliis comprobatum est, quod de facto plures vnguento tali peruncti, nec delati sunt à Dæmone, nec somno pressi, ut ex prima experientia, quæ in hoc argumento in contrarium est adducta, potest fieri manifestum. Et nonnulli alij visis duabus vetulis clam se perungentibus, quod extra fenestram domus statim delatae sunt, cum & ipsi se pluries perunxit, vt pariter deferrentur, nihil eis profuit. Neque enim de loco illo recesserunt, sed neque dormierunt. Ex quibus omnibus manifestum redditur: quod si qui somno capiuntur post execrabilemunctionem, non nisi Dæmonis malitia hoc liberè prouenire: ut quandoque videntes vel audientes talia, decipiunt: dum per hoc existimant non verè deferri quenquam ad ludum, etiam si taliter inungatur: sed omnes deludi putent. Sicut enim potest Diabolus proprio libertatis arbitrio tales deferre per aera, ita potest in eis profundissimum somnum statim causare, vel in modico tempore. Nouit enī virtutes omnes naturales ad hoc conferentes, ut herbarum & partium animalium, potestque tale aliquid ad nutum applicare, ut somnum inducat. Taliter autem dormientes non dicent postmodum in vigilia, se iuisse aut delatos esse corporaliter ad cursum: sed quod somniarunt, potius se passos aut perfecisse: licet id quod somniarunt factum sit vel cucnerit eo modo, quo eis visum est in somnis per eosdem fieri: quod tamen per Diabolum expletum creditur assumentem figu-

ram ipsorum somniantium, vel eam quam somniantes ipsi putabant se habere dum somniarent. Sicut *suprà dictum* est de illo Præstantio ab August. inducto, quod quidem factum magis faret, quā obstat proposito nostro: cū expressè ibi dicatur quod euigilans narrabat quasi somnio, quæ passus fuerat, seu potius, visum sibi fuerat, quod passus fuisset. Vnde dicit ibi August. quod illa onera, quæ fortè sic somnians videbatur portare, non ipse somnians portabat, aut phantasia eius: sed si vera fuerunt vel modo sunt corpora, portantur à Dæmonibus, ut deludant homines. Modus autem quem potius recitando, quā asserendo ponit August. quo modo talia somnians possit ibi esse, vel illa facere, vbi vel quæ somniant esse vel facere, videlicet per phantasticum suum incorporatum, ineffabilis est, ut ipse August. etiam dicit & intendit, quod est ineffabilis propter suam intelligibilitatem, & consequenter impossibilitatem. Omnia enim quæ circa corpora accident, à nobis intelligi & olici possunt. Qui verò affirmant se corporaliter esse delatos si prævis fuerant, quasi corpore dormientes seu iacentes immobiles, putandum est potius, quod Diabolus in eorum effigie ibi iacens appareat, quā quod veraciter illi vel corporaliter, ibi dormiant aut sint. Sicut enim *paulò suprà*, dictum est, præstigiosa delusione potest Diabolus astantes decipere, ut eis apparereant, quæ se inunxerant personæ, dormire: & tamen illæ de facto non sint: sed per assumpta corpora aërea Diabolus earum prætendat speciem, & figuram: quod quidem non pertinet ad præstigium, ut dicit S.Tho. 2. dist. 8. art. 2. Vel si non hoc modo quandoque id contingit, fieri potest,

*Q[uo]mo-
do Dia-
bolus
possi-
at astan-
tes
præsti-
gio-
sa delu-
sione de-
cipere.*

rit, si quod aliud quodvis corpus ibi existens appareat corpus strigis: quod tamen ibi non est. Et corpus propriè pertinet ad præstigium, eo modo, quo etiam *suprà c. 7.* declaratum est. Sicut contigit etiam cuiusdam nobili nomine Sisinnio, sicut legitur in historia S. Clementis: qui iubens seruis suis ut ligarent & traherent sanctum Clementem: illi columnam ligauerunt atque traxerunt, putantes una cum Sisinnio se ligasse trahereque S. Clementem.

Naturalis virtus Dæmonis Angelicæ coæquatur.

Quod quidem Angelica virtute, ut sanctus Antistes lideraretur, factum creditur: licet talia Dæmon etiam facere possit cuius naturalis virtus angelicæ coæquatur, ut saepius dictum est. Quod autem affertur, medicosunctionibus somnum inducere posse, non negamus. Sed quod arte Medicorum fit, non nisi virtute naturali rerum applicatarum perficitur. Et omnibus accedit idem effectus, quibus æquè dispositis applicatur eadem causa. Ea quippe uincione, qua medicus somnum inducit uni infirmo inducitur cunctis hominibus, qui perungerentur eadem, nisi forte per accidens aliqua contraria dispositio in aliqua reperiretur, quæ somnum forte vel mitigaret vel prohiberet. Quod quidem raro contingere.

Hac autem execrabilis strigum uincione, nullus assequitur quod intendit, delationem inquam, vel somnum, nisi opere Diaboli pro voluntate sua. Quo fit, ut nisi paucis, & non suis fœderatis, vel aliquibus qui in peccato mortali sint, obsequatur ad vota in eorum perniciem. Vel si aliquando aliquis innocens similiter deferatur, permissione diuina misericorditer factum creditur, ut ex facto tali arguatur, & possibilitas huius rei, & sic testibus com-

probetur ipsius rei gæstæ veritas. Et hac ratione credendum est Deum permissione quod factum legitur apud Vincentium historiale in speculo historiali lib. 26. c. 43. ex Petri Damiani antiqui Doctoris narratione scripto relicta, de quodam pueri eiusdem monachi delata in coruina historiæ. *Pueri eiusdem monachi delata in coruina historiæ.*

C A P V T XXXII.

Taeta per argumentum sextum, qualiter dicatur striges non posse Diabolo non subesse, qualiter etiam apparenter conuertantur in catos, & ab eadem liberantur delusione, clarissime manifestantur.

Postremò satisfaciendum est his quæ inducta sunt. Et primò quidem, omnia illa quæ tanquam inconuenientia inferuntur, non impossibilia sunt sed potius supposito cursu illius Diaboli ritu, verisimilia sunt: & per consequens facile credibilia. Nam ut à primo quod inducitur inchoemus, qui homagium semel Diabolo fecerit quod non possit postmodum à proposito resiliere, facile credi potest, cum hoc in pœnam, Deo reprobante, pestiferis his hominibus iuste debeat, qui cœlo

*Sexti arg.
Solutio.
Qui semel
homagium
Diabolo
fecerit, nō
faci è po-
tust à pro-
posito re-
siliere.*

cœlorum & orbis terræ conditore contempto, apostatae Diabolo apostataentes adhaerent eiisque se subiiciunt perpetua seruituti. Non tamen ob hoc aufertur ab eis arbitrij libertas, neque commune sibi deest auxilium Dei, quo omnes continuè ad se trahit. Vnde si facerent miseræ illæ personæ quod inse est, ut Diaboli seruitutem euaderent, procul dubio per Dei clementiam de manu illius liberarentur. Sicut & de facto plures conuertuntur ad Deum per illius misericordiam mouentem atque trahentem, & per Inquisitorum & servorum Dei soleritiam & doctrinam. Cum his tamen ut plurimum corporaliter à Dæmonibus flagellantur, ac multipliciter affliguntur, antequā valent totaliter liberari, in tati sceleris aliqualem punitionem id ipsum exigente diuina iustitia. Et hanc intendunt impossibilitatem striges, dum dicunt se non posse resilire à promissione illa: quia aliæ (inquiunt) crudelissimè vapularent à Dæmonibus vel sodalibus. Quomodo autem in catos conuertantur striges, vel in hoc deludantur per præstigium: quomodo ergo possint per cubicula currere, vel saltare catorum more, sive réque sanguinem puerorum, & alia huiusmodi facere, quæ in arguento inducta sunt superiùs cap. 8. multipliciter est expressum. Per ea etiam quæ similiter facta leguntur in historiis authenticis, hæc apertissimè comprobantur. Legitur quippe in vitiis Patrum Sanctorum de beato Machario, quod quidam ad eum mulierem duxerunt, quæ tamen ab eis non mulier, sed equa videbatur, dicentes quod cum mulier esset, conuerta in equam fuerit, facto contra eam (ut putabant) aliquo maleficio. Vnde sanctum virum rogarunt, ut ille eam in mulierem Dei virtute

Sagis
quod in
se est fa-
cientibus,
Dei clem-
tientia
liberatio
à Dæmo-
nibus ad-
ueniet.

Multipliciter affli-
guntur in
corpore
Striges
conuer-
sioni in
cumbe-
res.

Caput. 8.

S. Macha-
rios auer-
tit ab ho-
minibus
fas-
cina-
tionem.

Mulier in
equam
mutata.

conuerteret, quæ prius fuerat. Santo autem viro non equa, sed sicut vere erat mulier, apparebat. Neque enim præualebat Dæmon sanctum virum deludere, sicut illos deludebat homines per præstigium, quod amouit sanctus Macharius statim ab eis orationibus suis. Multa id genus in Maleficarum Malleo referuntur, ut præcipue patet de illo iuuenie mercatore, qui in insula Cypri facto maleficio contra eum per Magam, ab omnibus asinus videbatur: quæ Maga tandem per Dei voluntatem super hoc deprehensa, fuit incinerata: & iuuenis soluto maleficio liberatus. Quod factum simile fuit illi, quod de seipso refert Apuleius in libro, quem ob hoc ipsum facinus referendum edidit, & appellauit, De asino aureo. Narrasse enim se in asinum prout sibi & aliis apparebat, esse conuersum, unius Magæ ligatus maleficio, à quo post diuturnum temporis spatium solutus, in pristinam suam speciem rediisse videbatur, ut hoc aliis, quæ similiter contigisse dicuntur, & talia huic, veritatis præbeant argumentum. Neque tamen hæc in aliquo fauent his, quæ à diuino Augustino in 18. de Civitate Dei, cap. 17. damnantur & reprobantur verè facta fuisse per Magas, vti referebatur in libris gentilium: Sicut fuit quod legitur de Circe illa pessima Maga, quæ socios Vlyssis conuertit in bestias: de eo quoque, quod legitur Archades Deo suo Lycéo, tale sacrificium immolare consueisse, ex quo quinque fumerent, quæ in bestiarum formam illico conuerterentur, ut supradictam relatum est. Hæc enim omnia sicut & alia supra dicta magicis præstigiis potius fingebantur, quam rei veritate completerentur, ut dicit etiam ibi Augustinus. & recitantur à Gratiano, 26. q.

Iuuenis
mercator
in Cypri
ex male-
ficio pro-
asino vi-
sus.

Apuleius
in asinum
phantas-
maticè
conuersus.

Socij Vly-
ssis à Cir-
ce in por-
eos muta-
ti.

5. capi. Nec mirum. Quod etiam de sociis Diomedis refert Aug. in eodem lib. c. 16. à gentilibus affirmari conuersos in aues esse ludificatione factum est Dæmonum, qui in auium formis apparuerunt, vel pro eisdem sociis aues occultæ ex aliis locis, vbi est hoc auium genus, ad ea loca per Dæmones sunt perductæ, vt idem August. in seq. ca. 18. eiusdem libri. Non est impossibile mulieres in catos & bestias quaslibet præstigiosè conuerti, seu talia animalia apparet, Dæmonum malitia concurrente.

Socii
Diomedis
in auium
formis
apparue-
runt.

C A P V T. XXXIII.

De obligatione illa, qua Diaboli striges promittunt occidere pueros: & quare Deus tot innocentium iniustam (vt appareat) necem permisit.

Exigunt
Diaboli
à Strigi-
bus vt
pro voto
flingent
infantes.

Quod verò Diabolus exigat à strigibus vt striget omni tanto tempore puerum vnum, siue puellam, idipsūque pro voto illius perficiant: et si flebile sit, non tamen incredibile: tum ex parte Dæmonis, qui maximo odio persequitur nomen Christi, quod præcipue reluet in effectu in pueris baptizatis: vnde persequitur eos, ac si Christum persequatur. Prohibet etiam quantum sibi possibile est baptismum: & hoc propter inuidiam, qua humanae saluti semper insidiatur. Tum ex parte strigum, quæ carnibus eorumdem à se primò occisorum infantum, & postmodum exhumatorum deliciissimis vesci consueverunt: & ex eisdem pro parte ad consumptionem usque decoctis in aqua, conuersisque in liquorem: vnguentum illud nefandissimum, de-

Maximè
baptizatos
Carnibus
occisorū,
& post hu-
marum
rescūtur.

quo suprà conficiunt, admixtis sacramentorum materiis in fidei probrium: quo valde Dæmones delectantur. Tum ex parte diuinæ, qua dignum est parentum scelera puniri usque in tertiam & quartam generationem. Nonnulli enim non legi timè filios generando, nonnulli genitis maledicendo, malaque diuersimodè imprecando, Deum offendentes, ad iram prouocant, quæ feruunt in filios ministerio Dæmonum & strigum. Idipsum quoque quandoque negligentia meretur eorumdem parentum, dum paruulos suos signo crucis, orationib[us]que deuotis non inuiniunt manè ac sero: quatenus per hoc à Dæmonum insidiis liberentur, sed potius (vt dixi) per hanc suam negligentiam illas incurvant. Sed & potestatem hac quandoque in pueros illos accipiunt maleficiæ striges, quorum parentes pro eisdem vel pro aliis procurandis, Dæmones consuluerunt: & per Magas & incantatrices eis salutem corporalem obtinere procurauerunt, vt per quæ quis peccat, per hæc etiam iustissimè torqueatur. Quod autem assertur de calamita nullam habet impossibilitatem. Non quidem quod in calamita illa, quantuncunque diabolicis artibus Dæmonis consecrata, vel potius execrata, aliqua virtus inueniatur ad tales effectum: sed ex pacto habito cum Diabolo, statim accepta calamita desinit. Diabolus earum phantasiam perturbare, qua perturbatione videbatur eis quod essent cati: hoc modo ad sensum proprium reduci dicuntur. Quod etiam argumentum assert ut aperte falsum, innumerabilem, inquam, talium puerorum interitum, si quæ referuntur de strigibus omnia vera essent, neque impossibile iudicandum est, nec ex toto falso.

Multi

Ex eis &
materiis
sacramen-
torum cō-
ficiunt
vnguenta
spurcissi-
ma.
Quot sce-
le a di-
ra Striges
perpet. et.

Vnde Sa-
gis po-
etas in in-
fantes.

Calamita
an habeat
impossi-
bilit. tem.

Quæ si
illius vis.

Multitudinem quippe magnam puerorum hac peste mori, et si non omnibus notum sit: in his tamen partibus, vbi fœtidissima, nec minus crudelissima seœta hœc inualescit, sicut præcipue reperitur in Cumana diœcesi, & per omnes confines inter Italiam & Germaniam, manifesta docet experientia, ita ut turmatim populicogantur Inquisitores accire, requirere ad terras proprias ducere: vicini vbi vicinas atque cognatas, fratres sorores, filij matres, viri uxores, & econuersò viros quocunque naturali vel accidentalí fœdere coniunctos, & alias omnes accusant, & tradunt in manus Inquisitorum, quas habet, personas suspectas quod striges sint. In dies enim comperiunt multitudinem puerorum occidi: ita ut nec his, quod de domo sunt parcant maledictæ illæ personæ, sed proprietum etiam filiorum natos ceterosque nepotes, quinimò proprios filios (quod horrendum est etiam dictu) striget & interficiant, sicut ex innumeris Inquisitorum processibus exploratissimum est. Illegitimorum etiam per hospitalia pars maxima moritur ista peste. Sed & strigatorum puerorum per singulas ciuitates, castra, villas & terras multitudinem inueniri periréque probatione non eget. Licet etiam talium carent plurimi, vel ab aliis strigibus (etenim strigatum quedam curare strigatos sciunt, à Diabolo magicas artes edoctæ, quædam verò nesciunt) vel naturali etiam aliquando subsidio, vbi non perfetè strigati sunt pueri, vel certè diuinio auxilio impetrato parentum aut seruorum Dei orationibus & votis. Qui enim in huiusmodi maleficiis, & in aliis curandis obseruarent ea, quæ docet c. Si per sortiarias. 23. q. i. facile per Dei misericordiam curarentur. Quod verò in argumēto

Cur alii quando procurent licet contra voluntatem strigatum amouerint?

dicitur, nullas striges curari pueros quos inficiunt, verum est quidem, sed ei non est contrarium quod paulo antè dictum est, quasdam, inquam, striges curare pueros, &c. Licet enim quæ vastant pueros, nollent à se strigatos curari simpliciter: sèpè tamen timore maioris mali, dum sc. suspicio de eis oritur quod strigaverint aliquem: vel etiam spe maioris boni, dum sc. sperant curationis præmium, vel alicuius magnæ personæ amicitiam & benevolentiam, curant quandoque quos ipsæmet vastauerant, & quoscunque alios, prout faciebat illa famosissima strix, quæ superioribus diebus Ferrariae combusta est. Facilius autem si requirantur, eos curant qui non à se, sed ab aliis strigibus infecti sunt. Et in his Diabolus libenter cooperatur: quia per hoc plurimos deducit ad inferos. Omnes enim qui per strigum artes, & incantationes superstitionesque noxias, puerorum curam requirunt: vel ad hoc auxilio consilioue cooptantur, mortaliter peccant. Et sic Diabolus maledictarum harum personarum ministerio, omni ex parte in Christianorum salutem tā corporalem quam spiritualem, plurimum inualescit. Deum autem Opt. Max. innocentium mortem permettere is cognoscit non esse iniustum, qui attendit, ea omnia grauissima scelera, quæ supra dicta sunt, eius iram vindictamque grauiter prouocare contra eos, qui etiam proprio non sunt obnoxij reatu, sed vel primorum, vel proximorum parentum peccatorum pœnas cum iniuste luunt, vt superius c. 10. extitit declaratum. Qui etiam considerat Deum mala maxima, damnaque spiritualia permisisse grauissima, vt præ ceteris fuerunt Angelorum & primi hominis casus, ne libero cuius

Quisquis per Strigum artes quevis modo curationem exquirit peccat mortaliter.

Cur Deus mala maxima permittat.

In quibus Italia & Germania partibus frequentiores striges sint. Et turmatim pueros occidunt. & strigent peste diuinissima.

Strigatum puerorum quidam à doctis strigibus curari.

Noluntur striges infectos à se pueros curari.

*Cur item
innocen-
tium mor-
tem pue-
rorum.*

quam arbitro violentiam videretur
inferre, non mirabitur, si mortem
permittit innocentium de se puer-
rum, ne videlicet strigum & Dæmo-
num malitiam quasi violenter pro-
hibeat: & præcipuè cùm idipsum
ex alia parte iustitia illius depositat,
qui est Deus benedictus in sècula
sèculorum. Amen.

*Finis questionis de strigibus edita à
Fratre Bartholomeo de Spina, Pisano,
ordinis Predicotorum, vita regularis.*

Edita anno Domini 1522.

R. P. F. BART. SPIN.

IN PONZINIBIVM

De Lamiis, Apologia prima

PRO O E M I V M .

COMPLETO tractatu, quo
ninitur Aduersarius pro-
bare, quod ad decisionem
quæstionum Theologalium possunt
leges induci, tanquam sumpta ex
propria præsumptione licentia, ag-
greditur immediatè se Theologis in
Theologali quæstione de Lamiis op-
ponere, atque conatur per rationes
fultas authoritatibus Iuris, cunctis
persuadere, non esse credendum tales
personas ad vulgatum ludum, con-
uenitumque diabolicum corporaliter
ferri. Sed eas omnes potius dia-
bolicis artibus deludi, vt credant se
vigiles peragere, quæ tantum (vt
ipse putat) intuentur in somnis. So-
luit etiam post haec rationes indu-
etas ad probandum, quod realiter
illuc deportentur à Diabolo, vel
etiam per se corporaliter accedant.

Et cùm de hac materia pleniùs pro
modulo meo in præmisso disseruerim
opere. De strigibus intitulato, non
superest mihi, nisi primò rationes
eius, quas in oppositum induci in
hoc suo tractatu recitatas, soluere.
Secundò, quas inducit bonas ratio-
nes pro nostra vera conclusione, à
suis impugnationibus defensare,
ostendendo solutiones suas nullius
esse roboris vel virtutis. Tertiò ve-
rò, quasdam suas conclusiones dedu-
ctas ex præcedentibus reprobare.
Proponit igitur primò rationes se-
pTEM ad probandum, quod præ-
dicta non verè fiant, vt præfer-
tur, sed sint merè Diabolicae
illusiones. Quarum prima talis
est.

CAPVT. I.

*Ratio prima pariter & secunda ex his
sumpta: quod dicta de strigibus nec
probantur, nec fauent animabus.*

FActa non præsupponuntur, nisi
reprobentur *l. in bello. S. capta.
ff. de cap. & postlim. reuer. &c.* Sed
ista quæ referuntur non constant ne-
que probantur, vt infrà dicam ergo,
&c. Solutio. Imò probatur omni
modo probationis, tam inquam per
sacras, quām per Ethnicas literas:
tam per scientiam reuelatam, quām
per naturalem: tam per leges &
Canones quām per principia Philo-
sophiae, &c. per experientias, vt in
præmisso opere nostro manifestum
est & ad dicta tua infra ponenda, in-
frà etiam respodebimus.

In dubiis debet amplecti pars fa-
uens animabus, etiam si sit durior,
gl. in c. Inuenis. de sponsa. Sed nega-
re talia esse vera, magis fauet anima-
bus, quām affirmare ne forte incur-
rant

*Prima
ratio so-
lutio.*

*Secunda
ratio talis
est.*

Solutio.

rant homines mala desideria velle huiusmodi experiri, &c. ergo, &c. Solutio. Imò affirmatiua prædicata cum debita execratione facti fauet animabus, vt compertis per hæc insidiis Diaboli, faciliùs illas euitent, cognitóque quanto maligni spiritus fidem Christi persequantur odio, fortius in ea confirmentur fideles: quia Diabolus non nisi veritatem & bonitatem persequitur. Fauet iterum fidei: quia ex ista cognitione curantur hi, qui labi ista infecti sunt, per directos Inquisitores, nisi curam renuant suscipere, vt obstinati, qui deprehensi, quod sint vel iure præsumantur inimici fidei, damnantur, debitáque animaduersione puniuntur, ne alios inficiant, impœnitentes, inquam, atque relapsi. Præseruatur etiam communitas à malis multis, quæ solent ab hoc pestifero hominum genere causari Dæmonum auxilio, siue in corpora, & maximè puerorum, siue in fruges, & in alia temporalia bona. Quod autem ex veritatis huius affirmatione sequatur periculum mali desiderij, est per accidens, & vt in paucioribus. Non est autem omittenda veritas propter ea mala, quæ tard & per accidens ex ea prædicata contingunt. Alioquin non esset prædicandum, quod secundum regulam diuinæ prouidentiæ per Hieremiam Prophetam populis cunctiatam *Hier. 12.* mali prosperantur in hac vita, boni vero semper sunt in angustiis: quandoquidem posset per accidens contingere quempiam ob desiderium adipiscendæ prosperitatis, & fugiendæ paupertatis, aut cuiusvis angustiæ, velle fieri malum & impium. Nunquam autem talia vera affirmantur, quin etiam simul prædicentur & mala, quæ malis hominibus imminent ex malè actis: & bona, quæ piis *Mall. Malef. Tom. I.*

ac iustis ob patientiam & innocentiam repromittuntur. Vnde Hier. etiam ubi supra paulò post subiungit de pœnis impiorum, dicens: Congrega eos sicut oves ad victimam, & sanctifica eos in die occisionis. Usquequo lugebit terra, & herba omnis regionis siccabitur propter malitiam inhabitantium in ea. Et infra in eodem c. dicit Dominus per Prophetam contra malos: Ecce ego euellam eos de terra sua, &c. Sic igitur ad propositum redeundo, cognita malitia Dæmonum, nec non multis delusionibus quæ interueniunt, factorum quoque sine præ oculis habito, vila etiam iustitia seuerissima, quæ contra tales fieri consuevit, à malis auertuntur etiam hi qui fuissent maximè inclinati. Nisi autem hæc detegerentur & punirentur acerrime, inualeceret secta ista maledicta mirum in modum. Et huic lubrico præbent oleum qui conantur probare, quod hæc vera non sint, & ob hoc se Inquisitoribus opponunt. Sed si Inquisitores intrepide fecerint officium suum, tales etiam, qui sic indirectè fautores hæreticorum sunt ita resipiscere facient, quod de cætero propriis studiis erunt contenti.

CAP V T. II.

Ratio tertia procedens ex narrorum n. snori verisimilitudine reprobatur.

TAlia non sunt verisimilia, ergo *3.* Ratio
Experi-
menta
vero. um
sermonē
debent
concor-
dare cum
rebus sen-
tatis.
Non cre-
do.

ut no. in c. quæ verisimile non est de
TTt pre

Sicut re-
stibus nō
verisimi-
lia depo-
nentibus.

Sicut Dia-
bolus lon-
gè su-
erior est
hominis
tanacu-
ra, quam
autē : sic
opera
eius tran-
scendent
natuale
hominam
facultate.

præsumpt. Solutio. Imò sunt maximè verisimilia quò ad intellectum, & quò ad sensum, oppositum non nisi ab ignorantibus & à proteruis assuerari possit. Cognito enim per intellectum quanta sit potentia Dæmonum, & quanta malitia, quām seuum sit eorum odium contra Christum, atque Christianos quodd infinita sit etiam iustitia Dei & sapientia, quām multa magnaue in mundo permittat euenire, vt inde plura maioraque bona per suam prouidentiam eliciat: cognoscet omnis homo per intellectum, quod ista non solum sunt factibilia verū etiam si affirmentur ab his qui se ralia expertos affirmant, sunt valde verisimilia. Quod autem non contingant hæc in natura, neque per opera hominum sola, nec etiam his similia quoad omnia, nullam tollit verisimilitudinem veritatis, imò adauget, vt sicut Diabolus tam natura, quām arte longè superior est atque potentior homine: ita opera quoque eius transcendent naturalem hominum facultatem. Et velle metiri quæ hominibus contingere possunt, ad ipsorum hominum virtutis naturalis, vel naturalium agentium solam mensuram, stolidi profectò hominis est, & superiorum causarum eminentiam, & nihilominus earundem colligacionem contingentem cum inferioribus, ignorare. Et si argumentum hoc quicquam verisimilitudinis haberet, iam ea, quæ narrantur per Christum & sanctos facta miracula, falsitatis accusaret. Talia sunt auxilia, hi fauores, quos ignorantes afferunt sanctæ fidei Christi, dum se officialibus fidei opponunt cum suis hisce derisibilibus argutiunculis atque fabellis. Commentator autem Auer. loquitur de demonstrationibus natu-

ralium, quæ videlicet apud intellectum non habent firmitatem, nisi concordent cum rebus sensatis, & ad eas fiat ultima resolutio, non autem loquitur de his, quæ supra cursum naturæ possunt accurrere. Is etiam qui (vt pote fidelis) ignorabat ea, quæ nos per fidem cognoscimus circa Dæmonum essentiam, potentiam, atque malitiam non potuit de talibus effectibus plenam habere notitiam, vnde non erat in proposito contra veritatem inducendus. Et nihilominus satis etiam prædicta concordat cum rebus sensatis, putà, quod quando plures vigilantes asserunt concorditer hoc vel hoc se fecisse, aut quod audierint vel per se viderint, ab aliis facta fuisse in cursu, nullus sapiens diceret hæc facta fuisse in somnis vel illusionibus, nisi recurratur ad specialem potentiam Dæmonis operantis supra communem modum in phantasia, quod ex parte rei, quod maius est, & minus concordat cum rebus sensatis, quām deferri hominem à Dæmone corporaliter. Vnde si hoc non est verisimile, minus illud, Nec haberet Dæmon plenè quod optat, casum inquam hominum quantum potest grauissimum per peccatum: ut tantum delusoriè ista mala perpetrarentur, cùm nemo per se possit in somnis incurrire peccatum, sed solam per accidens. Hoc autem non est verisimile apud verè fideles, nisi naturali lumine mentis priuati sint, non attentes malitiam & odium Dæmonis grauissimum in homines desuiri. Euentus etiam apertissimi non verisimilitudinem tantum, sed horum certitudinem præferunt, putà, cùm se homines à Dæmone deportatos inueniunt longius modico temporis spatio à loco distare, vbi prius reserabant: quod non potest, nisi virtus,

quæ

Nemo
potest in
sommis
incurrire
peccatum.
sed so-
lum per
accidens.

quæ superior est hominis virtute,
Huius autem rei innumera referuntur etiam de facto proprio testimonia. Sed & modò per Patrem Inquisitorem Brixien. perpetuo carcere damnatus quidam exstat, qui fateatur cùm primum ob desperationem se, quo ad utrumque hominem Diabolo dedicasset(hoc enim primò exceptunt Dæmones ab infelicitibus hisce personis deportatum se longius à loco fuisse per plures dietas: ibique per tempus solatiis carnalibus cum multitudine magna viorum ac mulierum sociata, necessarium sibi fuisse postmodum, multis diebus iter agere, vt ad locum suum reueterentur. Neque enim illis adfunt Dæmones semper ad vota, maximè in principio Apostasiæ. Non est hic homo fatuus aut idiota, vt non sit ei fides in hoc adhibenda: quod ex nomine & gradu facilè cōprobaret, si in aliorum quoque confusionem eius propalatio specialior non cederet. Et tamen bene nunc dispositus circa fidem. Sed & alius quidam infelix de secta strigum qui superiori nunc brachio seculari traditus, ignique consumptus est Bononiæ, inter alia fassus est in processu, quodd semel dum ad cursum deferretur cum socru sua, contigit ipsum inter eundum, Iesu sanctissimum inuocare nomen, timore percussus: & statim in medio luto se depositum inuenit in loco à ciuitate distante per tres dietas: in qua tamen ciuitate fuerat ante horam. Innumerabiles horum attestations in processibus Inquisitorum habentur. Sie igitur ex his liquidò constat omni ex parte rure præmissum Aduersarij argumentum.

C A P V T III.

Ratio quarta sumpta ex hoc, quod ea, quæ narrantur de strigibus dicuntur opere Diaboli perpetrari soluitur.

Quæ fuit arte Magica, vel Necromantica, vel Hydromantica, seu alia quacunque arte Diabolica, dicuntur Phantastica, & non vera, 26. q. 5. ca. *Nec mirum.* Et multò magis cùm ista contingent in personis quæ faciliter decipi posunt, prout sunt mulieres ac rustici vilesque personæ. Item in personis corruptis circa fidem & bonos mores, & appetentes non appetenda: sicut sunt etiam vtentes illis artibus. Iura autem loquentia de aliquibus personis, habent etiam locum in non expressis, in quibus militat eadem ratio, vt habetur per Pan. in c. *Nihil de elect. ergo &c.* Solutio. Utique quæ in illo capitulo recitantur, & quæ simili modo contingunt, phantastica sunt: & multa similiter contingunt in hac secta, vt dictum est in opere nostro de strigibus. Non sic tamen delatio corporalis, cum etiam Necromantici hanc voluntariè à Dæmonibus patiantur, eamque per eosdem procurent in aliis fieri, vt præcipue patet in legenda B. Iacobi Apostoli, & per ea, quæ specialiter referuntur tempore Petri de Abano & Cecchi Exculani scelerissimorum Necromanticorum facta non longè ante tempora nostra. Sed neque semper effectus illatum artium phantasticè contingunt, vt optimè texantur maleficia, causatæ infirmitates & plurimum incurabiles: locutiones apparentium Dæmonum, inuentiones persæpè furtorum, iuxta ea, quæ per Hydromantiam cognita sunt & alia huiusmodi plurima. Verè enim &

T T t 2 realitec

realiter , ista contingunt , & non phantasticè , tametsi deceptione fabricet deceptor in multis : vt explicatum est in prædicto opere. Et quod aggrediatur Diabolus magis simplices & rusticos & mulieres, ex illius malitia procedit , vt per eos facile deceptos atque lucratos ob ignorantiam facilis inde trahat astutos. Neque enim tam facilè Diabolo crederent isti vel acquiescerent, nisi primo perdiscerent ab his , qui talia experiuntur , quod multis delitiis fruuntur ad vota. Sed , proh dolor ! his temporibus viri, qui vulgo reputantur alioquin prudentes insanire circa talia reperiuntur , ciues, inquam, & nobiles diuersi generis, quod posset ostendi si opus esset per processum Inquisitorum ; imò, quod pessimum est, nonnulli etiam qui ordine sacro sunt religiosi, tam seculares, quam etiam (licet solo nomine & habitu) regulares. Et quod sic inualescat illa labes , potissima causa est quorundam iuris doctorum persecutio, quibus principes, Theologiae expertes, facile credunt quasi sapientibus , licet in huiusmodi satis rudes existant , vt pote Dei prouidentiam , Daemonum potestatem atque malitiam, & pleraque alia Theologalia, ad quæ præsens articulus reducitur , ignorantes , & implant allegationum legum copia folia , quæ & in pluribus non faciunt ad propositum, eò quod pueros actus humanos habent regulare leges humanæ : non autem Diabolis colligatos possunt benè cognoscere : sed solùm præsupposita cognitione superioris scientiæ , sacræ, inquam , Theologiae , posunt pœnas talibus determinate conuenientes. Allegant & Doctores iuris simili nescientia laborantes , eò quod talium noticia , ad eorum professio-

nem non spectet: Quod etiam hi, qui sunt de hac secta sint corrupti circa fidem & bonos mores & appetentes non appetenda, sicut sunt Necromantici, verum est. Et propterea meritè debent sub iudicio patrum Inquisitorum debitas luere pœnas & qui præstant impedimentum, sunt fautores hæreticorum. Non tamen sequitur , quod si Necromanticis accidunt delusiones & deceptions , accidunt & istis eodem modo vel vniuersaliter. Non enim similia appetunt , nec similiter sunt corrupti, vnde nec similiter decipiuntur. Non enim illi vt isti tam exprestè fidem negant atque ; baptismum &c. illi communiter laborant thesauros inuenire, vel ad vota fœminas inclinare : isti non nisi vt voluptatibus licentiū & abundantiū perfrauantur, talia scelera cōmittere non verentur. Et hæc vna causarum est, quod viles personæ multiplicantur in hac secta magis quam nobiles, & fœminæ priuatæ virorū per mundū peregrinatiū & mercatorum solatio, magis quam alias. Magis enim hoc istæ modo voluptates inquirūt, quibus abudè priuantur , qui talibus abundant domi. Non negamus autem & hos pariter in multis decipi, vt aliæ dictum est. Non tamen propter hoc debet eorum testimonium in iudicio repelli. Neque enim propter prædictas contingentes quandoque deceptions repelleretur horum testimonium , si deponerent super crimine læsæ maiestatis humanæ etiam tempore cursus admisso , vt putâ si conuenissent aliqui ciues , dum actualiter essent in cursu , vel in ludo Diabolico , de principe occidendo vel tradenda hostibus ciuitate , credo quod tunc Doct. Legistæ , Duce etiam nostro Aduersario , consulerent eos omnes esse torquendos, & si faterentur cri-

men crudeli nece plectendos. Sed de criminis læsæ maiestatis diuinæ identidem commissio quod omnium gravissimum est ea. Vergentes, de hæretorum forte quidam parum curarent, & Aduersarius nihil, ut videtur.

C A P V T . I V .

Ratio quinta ex hoc sumpta, quod quæ facta narrantur à strigibus in spiritu & non in corpore sunt. deicetur.

5. Ratio

Quintò loco sic arguit Aduersarius. Hæc omnia sunt in spiritu, & non in corpore, etiam quoad transitum per multa terrarum spacia, & quoad multititudinem hominum qui conuenire dicuntur, 26. q. 5. c. Episcopi. ergo, &c. Quod si dicatur, quod hæc non est illa secta, de qua loquitur capitulū illud, saltē est ei similis: & quæ in ista fieri narrantur, similia sunt illis, quæ per illam fieri credebantur. Porro capitulum illud damnat omnes non solum credentes illa, quæ ibi narrantur fieri in corpore, sed etiam eis similia, cuiusmodi non negantur esse ista, saltē quoad transitum prædictum etiam super apparentes bestias, quoad apparentiam huius principis, & quoad conuentum multitudinis, &c Non licet autem à dispositione textus huius per sophisticas argumentationes recedere 16. quæst. cap. Institutiones: quia quicunque scripturarum sacrosanctam aliter intelligit, quam sensus Spiritus sancti flagitat, à quo cōscripta est: licet de Ecclesia non recesserit, tamen hæreticus appellari potest: 24. q. 3. cap. Quidam in f. 8o. Hoc capitulum malè intellexit à Iuristis quatenus hæc quæ ad Theologiam pertinet pertractat, est causa illorum ruinæ, putantium, eō

Quicquid
que sacrâ
scripturâ
aliter in-
telligit
quam sen-
sus spiri-
tus sancti
flagitat
hæreticus
est.

quod in corpore iuris canonici redactum est, posse proprium sensum circa illud ita prodere, ut etiam Theologorum communis sensu se opponant. Sed ad Iuristas non pertinet de eo quicquam cognoscere, nisi quod si aliquæ personæ inueniantur, ea, quæ ibi principaliter reprobantur facere vel pati, vel credere fieri vel contingere, debent infideles reputari & hæreticorum pena puniri. Sed quomodo in talibus quæ narrantur & in quibus inueniatur hæresis, vel non inueniatur, ipsi iudicare non possunt, nisi simul sint & Theologi, quorum est proprium de fide disserere & consequenter de suo contrario, videlicet de infidelitate, & de omnibus speciebus videlicet Apostasia à fide, hæresi & simplici infidelitate. Oppositum est enim eadem disciplina, Sacri autem Theologi determinant non esse hæreticum tenere talia quæ narrantur de strigibus esse vera, prout per ipsos Inquisidores judicatur. Et cum his omnibus saluant dictum capitulum, concordantes intentionem eius cum verbis. Vnde præsumptuosus est valde quicunque purus Iurista, Theologorum in hoc scientiæ se opponens, non minus quam si minister iustitiae iudici se opponeret, afferens non iuste damnatos quos ille reos mortis esse determinauit, causam cognoscens, quam minister ignorat esse dignam morte. Licet autem in nostro præfato opere sit obiectio huic plenius satisfactum ex doctrina Theologorum cuncta deducente: necnon à clarissimo Præceptor meo tam in summa, quam in opere de strigilantiis, ab auctoribus quoque libri, qui Maletus Maleficarum inscribitur: nihilominus pro pleniori satisfactione facta huiusc præsentis obiectonis con-

tra opportuna hunc hominem in exponendo capitulum illud etiam hoc in loco deducam.

C A P V T V.

Ex autoritate Apostoli in d.c. Episcopi, inducta, habetur delationem corporalem ad longinquas partes & inaccessibiles humana virtute supernaturaliter esse possibilem.

Primò igitur dicendum est, quod quantum ad explosionem sensus, quem habet hic homo super illud capitulum, multum valet, quod ex eodem capitulo habetur: hoc, inquam, quod dicere talia quoad delationem corpoream de loco ad locum non posse fieri in corpore contradicit illi capitulo, & authoritati Apostoli in eodem inducta, iuxta sensum quem habet in ea Aduersarius (qui tamen non est intentus ab Apostolo, ut alibi dictum est, & infra etiam replicabitur) Præsupposuit enim authoritas illa (prout putat Aduersarius) Paulum potuisse deferri etiam usque ad tertium cœlum corporaliter. Alias secundum eum Apostolus non dixisset. Nescio an in corpore vel extra corpus, &c. sed potius dixisset, Scio quod non in corpore sed extra corpus, &c. quia in corpore est impossibile, nisi forte Aduersarius glorieatur eā se cognoscere, quæ circa talia reuelata puter Apostolum ignorasse. Quod si dixerit Aduersarius in illo capitulo, vel per illam authoritatem non haberi quod possint Dæmones deferre homines corporaliter de loco ad locum, &c. si sciret naturalem Dæmonum virtutem, & quæ per eosdem facta sunt, scriptura teste, consideraret, & nollet suo par-

uo intellectu Dei sapientiam infinitam metiri, scrutarique maiestatem, ut imprudenter iudicet, Deum talia non debere, aut (quod scelestius est) non posse mala permettere, profecto taceret. Voluit autem per inducta exempla circa Paulum & Ezechielēm capitulum illud docere, quod possibile est aliquid apparere, non in corpore, sed in spiritu, & in somnis: ut hoc supposito determinaret illa quæ narrantur ibi, quatenus finem tangunt, esse falsissima.

C A P V T VI.

Quatuor principaliter esse falsa prodere Concilium intendit in d.c. Episcopi.

Secundū dicendum; quod duo sunt falsa & heretica, quæ principaliter narrantur in illo capitulo. Primum quod vera esset Dea, quæ apparebat in forma Diana. Sic enim iuxta errores gentilium aliquid numinis putaretur extra unum Deum, & consequenter pluralitas Deorum astrueretur. Secundum est, quod homines conuerterentur in Deos: quia tam Herodiadē, quam Dianam prius fuisse sceminas ab omnibus credebatur, & in Deas postmodum esse conuersas. His autem, duos alia falsa & heretica concrebantur: Primum est, quia putabant hæc fieri a bono spiritu: Deos enim putabant bonos esse spiritus ipsi gentiles; quod ideo est hereticum: quia qui putabantur Dij multas deceptions faciebant, & in multis comprehendebantur esse mendaces atque maligni. Hoc autem Deo & sanctis spiritibus conuenire non potest. Secundum est, quod se vocari credebant ad seruiendum, & obsequendum numinibus illis. Cætera verò

Deus &
sancti spir-
itus non
decipiunt
neque
mentiu-
tar.

verò in capitulo introducuntur quidem, vt ordo narrationis eorum quæ de mulieribus dicebantur, perfectè haberetur, non autem vt impossibilia censerentur aut declararentur, nisi quatenus erant prædictis coniuncta: quæ verò impossibilia sunt: & illa credere: constituunt infidelem. Et propter hoc capitulo illud in fine concludens, non reassumit cuncta, quæ narrauerat, quando sententiam damnationis pronunciat: sed ea tantum execrando, quæ principaliter intendebat, quasi diffinitiuè determinans, dicit. Quisquis ergo credit posse fieri aliquam creataram, aut in melius aut in deterius, aut transformari in aliam speciem, aut in aliam similitudinem, nisi ab ipso creatore, qui omnia fecit & per quem omnia facta sunt, infidelis est, & infideli deterior hæc ibi. In hac autem determinatione clauditur, quod homines non possunt conuersti in deos: & consequenter hoc sublato, non sequi pluralitatem deorum, quam supra in eodem capitulo ostenderat ex narratione illarum muliercularum inferri. Et tantum propter hanc opinionatam deorum pluralitatem declarauerat eas à recta fide deuiare, & errore paganorum inuoluit, & non propter alia, quæ penetrauerat. Illam enim solam rationem assignauit, quare, inquam, errore paganorum diceret eas inuolui, subdens: cùm aliquid diuinitatis, &c. Similiter quando circa finem dicit, quod qui talia credit & his similia, fidem perdit, &c. ne fortè quis putaret intelligendum hoc esse de omnibus quæ præmiserat, subiungit. Quisquis ergo &c. quasi dicat, qui hoc & quod in eo includitur, prout suprà explicatum est credit, infidelis est, & pagno deterior, ex hoc autem dici-

tur pagano deterior, quia prius erat per fidem illuminatus: quod paganus adhuc non habuit. Impossibile est enim per Dei potentiam quod in verum Deum homines conuertantur. Et illius tantum potentiaz subditur, homines Deos facere, secundum denominationem tantum & similitudinem sic dictos, hoc est, in supernas intelligentias transformando, quæ curam horum inferiorum etiam vniuersalem habere videntur. Ab vniuersali quippe rerum prouisione, nomen sumitur Deitatis, secundum Dionysium 12.c. de diuinis nominibus, quamuis etiam paganorum plurimi non putarent Deos omnes esse incorporeos, sed eorum plures in similitudinem hominum corporeos, solaque potestate diuersos autumarent, vt etiam narratio c. huius prætendit. Intelligitur autem non posse creaturam ynam in aliam transformari, nisi per Dei potentiam quantum ad transformationem substantiali nulla concomitante corruptione. Sic enim propriè conuersio solum dicitur. Quid enim una creatura per sui corruptionem, & nouam generationem mutetur in aliam, dummodo communicent in materia, non est impossibile in natura. Eadem quippe materia, quæ prius fuit sub forma asini, potest esse postea sub forma bouis, & dicereatur (licet inpropriè) asinus mutatus in bouem. Quo etiam modo non potest quicquam in cœlum cœlestesque creaturas mutari & minus in Deum: quia hæc sunt generabilia aut corruptibilia. Quod verò una species, puta unus homo mutetur in aliam, ita quod conuertatur in illam puta, in catum, non mediante generatione, hoc est soli Deo possibile, vt dictum est. De his autem transformationibus & conuersionibus, quibus,

Impos-
sibile est
homines
conuersti
in verum
Deum.

Omnia
qua di-
uersa sunt
secundum
speciem
in corpo-
ralibus
sunt quo-
que di-
uersa se-
cundum
figuram.
Non po-
test Dæ-
mon fac-
ere ut
homo ha-
beat figu-
ram asini
sed potest
ut appa-
reat tan-
tem.

bus, quibus tota vna substantia
creata in aliam totam vel meliorem
vel deteriorem conuertitur, intendit
illud c. Et in hoc errabant pagani,
putantes homines mutari in bestias,
sicut existimarent sociorum Diome-
dis alios quidem in aues, alios verò
in lupos esse conuersos, & sic in de-
terius transformationem esse sorti-
tos. Et aliquos homines in melius
esse mutatos, puta, in deos, vt di-
ctum est. Non loquitur autem capi-
tulum de mutatione accidētali, puta,
de sano in infirmum, de calido in
in frigidum, &c. Has, n. mutationes
non solum Deum, sed etiam crea-
turas posse causare, nullus dubitat.
Vnde capitulum, vt has excludat di-
cit in aliam speciem, hoc est, in aliam
naturam specificam: licet fortè non
intelligatur etiam esse alia res secun-
dum speciem, sed solum secundum
individuum in eadem specie, puta
si unus homo conuerteretur in aliud
hominem: quod solus Deus facere
posset. Potest etiam hoc, quod dicit,
aliam speciem, interpretari aliam fi-
guram, hæc enim è quod signum
proprium speciei sit, etiam species
nominatur. Videmus enim omnia,
qua diuersa sunt secundum speciem
in corporalibus esse quoque diuersa
secundum figuram. Vnde postea sub-
dit: Vel in aliam similitudinem, qua
videlicet prouenit ex diuersitate fi-
guræ. Neque enim potest Dæmon
etiam facere, quod aliqua creatura
vnius speciei habeat figuram alterius
puta quod homo habeat figuram
asini, vt per hoc vel sit asinus, vel si-
milis asino. Potest tamen facere
quod homo appareat asinus, vel alia
bestia, non per mutationem factam
in oculis intuentium, vt saepius di-
ctum est in præfato nostro opusculo
de strigibus.

CAPVT. VII.

Cetera que in c. illo refiruntur falsa
quidem, sed non impossibilia etiam
Dæmoni plura censemur.

Tertiò dicendum est, quod alia
qua in illo c. narrantur putà de
delatione corporali super bestias, id
est super Dæmones in formas spiri-
tuales se transfigurantes per multa
terrarum spatia: de visione multitu-
dinis hominum, illarum etiam Do-
minarum, de quibus ibi fit mentio.
de quæ obsequiis iisdem exhibitis di-
cuntur quidem esse falsa, nec verè
contigile, sed in somniis & in spiri-
tu tempore illo & mulieribus illis:
sed non dicitur ibi, nec est verum
quod sint impossibilia Dæmoni, aut
qui credit hæc posse fieri à Dæmonे
sit infidelis, quia non ista reperit,
quando conclusionem infert, dicens:
Quisquis ergo, &c. nec in ipsa illa-
ra conclusione clauduntur: sed ne-
que in ratione, qua mulieres illæ &
omnes eis credentes damnantur,
quod à recta fide deuiarent, & erro-
re paganorum inuoluerentur, vt pa-
tet ex verbis capituli. In opusculo
etiam nostro declarandum est per
sacram scripturam sanctosque do-
ctores, multa talia posse fieri virtute
Dæmonum Vnde sequitur quod si sic
intelligeretur capitulum illud, ut isti
viri sentiunt & exponunt, esse peri-
culosum in fide, sicut & isti pericu-
losè loquuntur dum dicunt talia
non posse corporaliter accidere, &
reclamandum esset contra tale con-
cilium, etiam si generale fuisset, ad
Pontificem, ad cuius sententiam,
cum sit caput Ecclesiæ & concilij,
pendet cuiuslibet causæ fidei, deter-
minatio, vt benè examinaretur, be-
néque

nēque exponeretur , & declararetur intentio Spiritus Sancti in illo , & non malō sentiēdum,sicut & isti homines compescendi sunt per Inquisitores vt melius loquantur in ista materia , quam facit Aduersarius. Exponenda est autem intentio Spiritus Sancti in c. illo contenta conformiter ad sacras literas , & non contra eas. Perspiciendum quoque est , quod non habetur ex authoritatibus sacrae scripturæ in eo inducētis , quod prædicta non possint per Dæmones fieri. Sed determinat capitulum illud diuinitus inspiratis factis partibus quod talia de facto falsa tunc fuerunt : quæ mulieres illæ quasi verè contigerint , referebant , & quo modo deludebantur ostendit : quia , inquit , putabant in corpore fieri , quæ in somnis , vel solo spiru contuebantur , & ostendit possibilitatem talis delusionis ex quotidiana experientia , qua multa videntur in somnis , quæ in vigilia nunquam sunt visa , vt facile possit inferri , quod si hæc per resolutionem vaporum ascendentium ad cerebrum possunt à natura caussari commouendo species imaginationis , multò magis virtute Dæmonum cui corporalia omnia inferiora , quoad motum localem subiiciunt ad nutum. Potest enim in imaginatione etiam melius & fixius determinare species , vt hæc vel illa magis determinatè repræsentet , pro ut vult , vt videnti , seu imaginanti magis appareat quod vera sint , quām in somnis contingat , vel alio modo infrà declarando se spiritualiter deludere , quod omnino putarent sic euenisce sicut apparebat. Probat autem dictum capitulum per exempla sacrae Scripturæ , tam in Paulo , quām Ezechiele , quod alia visio ab ea , quæ per oculos corporeos exer-

cetur , habeti possit , sive per imaginationem , vt in Ezech. sive per intellectum , vt in Paulo. Non est autem intelligendum verbum Apostoli , quod ipse nesciret , an videret in corpore , id est , per oculos corporales , quæ vidit in raptu , aut nesciret , quod non esset raptus corporaliter in paradisum , Hunc enim sensum falsum & erroneum habebat quidam Iudeus vt refert Diuus Hieron. in prologo super Danielem , quem sensum reprobavit D. Aug. *super Gen.* ad literam sed , vt Aug. ibi exponit , nesciebat an anima sua esset pro tunc in corpore , vel certè separata , vt approbat etiam S. Tho. *vertit q. 13. art. 5. & 2.2. q. 175. art. 6.* Potuit enim utroque modo se habens Paulus rapi , vt determinant sancti Doctores : sed nescitur quomodo factum id fuerit. Communis tamen opinio Doctorum est , quod anima per essentiam esset in corpore , & corpus in domo Iude , ubi inuenit eum Ananias , vt dicitur *Act. 9.* Sed tam somniantes quām prædicto modo imaginariè vel intellectualiter videntes , cognoscunt postmodum cum in se sunt reuersi , quod prius corporeis sensibus talia non videbant : & quod alius est eorum status in vigilia , & alius dum sunt in tali abstractione vel raptu. Et quod quæ vident vigilantes , vera sunt : quæ verò dormientes vel in raptu , sunt vel falsa sicut insomnis visa , vel similitudines falsorum , vt in pluribus : vt in visione imaginaria à malo spiritu causata & excitata : vel similitudines verorum , sicut in visione imaginaria causata à bono spiritu : vel certè etiam vera , sed intellectuali : sicut quæ videntur supernaturaliter per intellectum visione causata à Deo.

CAPUT VIII.

Pluribus modis contingit aliquid in spiritu cognosci.

Sed quia sceleratae illæ mulieres astruebant postmodum in vigilia, quod ista sibi verè contingenter quæ narrabant, non poterant secundum prædictos modos in spiritu talia videre. Et propterea sciendum est quartò quod duplicitate potest aliquid dici, cognosci in spiritu. Vno modo ex parte subiecti, quia videlicet ille qui videt, per potentiam vel simpliciter, vel aliquo modo spiritualiter videt, & non per corporeos oculos. Et hoc contingit prædictis duobus modis, videlicet per visionem intellectualem, & per imaginariam. Intellectus enim vis animæ simpliciter spiritualis est. Minus autem imaginativa, quæ corporeo organo opus habet in suis operibus, quæ tamen primò terminantur ad speciem sine materia naturali, res corporeas repræsentantes: non autem ad corpora ipsa, vel corporea, vt in se sunt, sicut faciunt sensus exteriores vñā cum sensu dæmonis. Alio modo aliquid dicitur cognosci in spiritu ex parte obiecti, quia videlicet id, quod cognoscitur, est vel simpliciter, vel aliquo modo res spiritualis. Et consequenter hoc etiam contingit duobus modis: Vno modo, quia id quod videtur, in se quidem est quoddam spirituale, sed apparet corporalibus oculis vt corporeum, quomodo Dæmones & animæ separatae quandoque apparent in similitudinem hominum, tam in somnis, vel abstractione sensuum, quam etiam in vigilia. Et in abstractione sensuum sit per specia-

lem apparitionem specierum in phantasie opere ipsius substantiæ separatae. In vigilia vero per virtutem eiusdem spiritualis creaturæ condensando aërem in formas corporeas & visibiles, etiam in nocte quandoque luce causata per aliquod lucidum corpus virtute supernaturali simili-
ter apportatum: licet non semper tale corpus luminosum appareat, sed solum lumen eius, operante sic eadem virtute naturæ spiritualis pro yoto. Et hoc modo mulieres illæ sceleratissimæ videbant in spiritu Diabolum in forma Diana, vel Herodiadis, vel etiam aliarum personarum. Alio modo, quia id quod videtur, est in se quoddam corporeum, & vt corporeum videtur, sed non talis figuræ, vel formæ qualis in se est, sed alterius. Quo sit vt non illæ quæst, sed alia videatur. Quod contingit communiter fieri non per bonos spiritus sed opere Dæmonum, eo, quod tales visiones sint communiter deceptoræ. Pos-
sunt tamen & à bono spiritu fieri talia, bona intentione rectoque fine pro Dei voluntate. Sicut beatus etiam Clemens Papa suis orationibus impetravit, vt in oculis Sisinijs ministrorumque eius, columna videretur esse persona Pontificis, quam ligarent, & traherent: quod ministerio bonorum Angelorum factum esse, non est dubitandum. Fiunt autem hæc in oculis intuentium, perstringendo taliterque alterando oculos illos, vt aliter res appareat quam in se sit. Et hac ratione visio hæc præstigium nominatur. Quo etiam modo Dæmones tempore. B. Macharij præstigiabant oculos intuentium quandam mulierem ita vt videretur eis equa esse, non mulier, oculos vero B. Macharij præstigiare non valuerunt, sed semper sibi visa.

Oculi B.
Macharij,
vt reli-
quorum
intuentiæ
non præ-
stigiati.

Apoiogia prima.

visa est esse mulier, non equa, quam tamen sibi cognati mulieris præsentabant curandam, ut equam. Aqua etiam delusione vir Dei precibus liberauit eosdem cognatos. Hoc igitur modo etiam mulieres illæ de quibus in d. capitulo Episcopi sermo fit, Diaboli iam factæ captiuæ, ab eodem deludebantur, ut videretur eis etiam vigilantibus videre multa, quæ non eo modo erant quo videbatur ab illis. Vnde non mirum si se putabant esse quandoque in loco vbi non erant: portari etiam ad diuersas partes & regiones: cùm domi fortè residuebant quandoque immobiles. Sicut enim potest Dæmon per præstigium facere, quod videatur id quod est coloratum uno colore, esse coloratum alio & quod est vnius figuræ, esse alterius, ut patet in supradicto exemplo de muliere, quæ videbatur equa: ita potest per præstigium facere, quod aliquis sibi videatur moueri vel deportari, qui tamen quiescat. Sicut enim color est proprium visus obiectum, ita figura motus, & quies communia sunt ut docet Philosophus secundo de anima. Volens igitur d.c. Episcopi, ostendere, quod illæ mulieres decipiebantur, dum putabant per oculos corporeos naturaliter videre, quod tamen non verè videbant, patefacit, plures esse videndi modos quibus illæ poterant delusione Diaboli dementari, quia contingit aliquid videri aliter, quam sit tam in somnis, ut experimur, quam in visu, scilicet interiori per formas imaginarias vel etiam intellec[t]uales, quam etiam in spiritu prædictis duobus modis extremis. Quorum illum qui est ad rem in se penitus spiritualem, expressit per Apostoli autoritatem, qua dicit, Angelum Sathanæ transfigurare se in Angelum lucis. Eos

verò modos, qui per imaginationem, ut diximus, vel per intellectum perficiuntur, exemplis inductis de Ezechiele, & Paulo manifestauit.

CAPVT IX.

Applicatio predicatorum ad presentem de strigibus considerationem.

Quod si quispiam ex dictis arguat, quod pari modo potest conformater ad capitulum illud concludi, quod hi, qui sunt de secta strigum decipientur à Diabolo, putantes se portari ad longinquas partes, & multitudinem personarum vide, quas asserunt conuenire cum domina ludi: comedere, bibere, luxuriari, & alia quæ narrantur facere: & tamen ista non nisi præstigiosè vel apparitione Dæmonum eis contingant. Respondetur: quod, Diabolum sic posse mulieres istas decipere, sicut illas tunc deludebat, non est negandum. Sed quod non sic deludantur, quoad multa, quæ ab eis enarrantur, ex duabus perpenditur. Primum est euentus, quod ad corporalem delationem ad longinquas partes, ed, quod plures personæ longius deportatae, & in loco distanti derelictæ fuerunt clarissimis & multiplicibus testimentiis. Multotiens etiam visa est multitudo sic ludentium ab aliis, qui non erant in illa societate, & cum eisdem sermo habitus, ut per exempla etiam viuentium ostendimus in præfato opere. Sed & in Brix. (ut fertur) accidit diebus nostris, quandam in loco eminentiori positum nocte videare confusa luce multitudinem velocissimè per viam inferiùs ambulare: in qua cognovit plures personas, & ab eis cognitus fuit. Sed

Diabolus
potest
muliercu-
las deci-
perc, ut &
deludere.

Historia
ludentium
in agro
Brixensi.

præ timore insoliti , ac præter naturalis illius occursus , nihil eis locutus est . Postea verò die , vna mulierum illarum currentium ei dixit : Hac nocte fuisti in magno periculo , quando illo in loco nos vidisti currentes : caue ne de cætero tali hora ibi inueniaris . Hoc autem non potuisse saluari sic , vt præfertur , euennisse , quod videlicet recordarentur , & conuenirent in talis rei notitia , si non verè ibi ambo fuissent , nisi forte dicatur , quod omnes homines pariter deludantur & somnient : & quod semper Diabolus sit intentus phantasmata hominum transformare , vt conueniant in imaginationibus rerum , quas putant insimul experiri . Quod asserere non nisi delirantis hominis est . Secundum est diuersa versuti hostis decipiendi ratio , vel causa . Nam mulieres illas , de quibus d. e. Episcopi , loquitur ad hoc solum deducere volebat , vt putarent Diannam , vel etiam Herodiadem esse deas : & consequenter infelitate & erroribus paganorum illas inuolueret , quod esset aliquid veri numeris præter Deum viuum verum opinari . Quod quidem facere poterat , & melius decipiendo eas per præstigium & apparitiones diabolicas , quo minus perpenderent se decipi , quo vigilare se cognoscebant , quam per imaginarias visiones , aut in somnis , & quam etiam per realem delationem . Sat enim illi erat , loca quasi distantia præsentare in quibus multitudo & societas magna videtur , apparente Diabolo prætentente que personarum figuram , vt suprà dictum est : vt sic facilius sibi ipsis singulæ persuaderent veram esse Deam , cui tot personæ obsequerentur ut Deæ : cultuque illam diuino persequerentur . Has autem personas , de quibus nunc sermo est , in-

clinare Diabolus laborat , vt per voluptates corporeas sic eas sibi constringat amore , vt non timeant , aut vereantur fidem Christi , atque baptismum abnegare , ne tot oblectionibus priuentur , & demum multis subiiciant infligidis poenis , vt suprà in opere nostro , prolixo sermone declaratum est . Vnde veras & non præstigiosas delectationes , tam cum Dæmonibus in forma tamen humana apparentibus , quam cum hominibus ad ludum pariter deportatis ministrat , quod non tam facile posset & ad manum , nisi eos corporaliter uno in loco cogeret . Et quia per se non possent tot extanta distantia , aut tam cito conuenire , portat eas . Pro qua illæ delatione consequenda exhibent obsequia sacrilega vnguentorum , & aliorum signorum , quæ ad pacta fœderis iniqui pertinent inter ipsas & Dæmones , vt ex omni parte ipsarum animas illaqueatas teneant . Patet igitur , quod non est similis ratio utriusque casus . Et propterea nulli mirum esse debet , si non potest ab his , vt à similibus argumentum trahi . Detecta quippe cum esset malitia Dæmonum in prima illa delusione per vigilantiam sanctorum Eiscoporum & sacerdotum manum ad fortiora Diabolus misit , & apertere se Christi hostem patefaciens , auertere ab eo conatur fideles ipsos per exhibitionem & procurationem delectabilium . Adeoque nunc inuoluit ista pestis , vt dixerit in quadam concione Diabolus , qui in forma Diabolus Principis apparebat (vt retulerunt p[ro]dicavit Maleficorum numerum breui superaturum Christianorum .) Sitis omnes bono animo : Neque enim elabentur anni multi , quod numero superabitis Christi fideles . Quod optimè Diabolus obtinet sufragio Aduersarij , sibique

sibique similium, qui se patribus Inquisitoribus opponunt, dicentes hæc esse deliramenta, siveque scelestis his apostatis fauent, & in hæresibus suis indirectè confirmant. Nisi enim præpedit patres Inquisitores horum molestiis, quorum sæpè principes tanquam sapientum suasionibus inclinati, denegant auxilia Inquisitionis officio debita: iam eorundem frumentum Inquisitorum zelo secta hæc esse penitus deleta, vel certè extra fines Christicolarum procul fugata, sicut omnes alij hæretici, quorum occidentalis omnis plaga Christicolarum plena erat, ex Italiæ finibus expulsi sunt, opera strenuissimorum sequentium vestigia fortissimorum Principum, atque Ducum, præ cæteris Patriarchæ Dominici, qui primus in partibus Tholosanis, & Albigensium sanctissimo hoc officio functus est, & fortissimi athletæ Petri Martyris primi Inquisitoris in Italia, super infusa postmodum luce clarissimæ ac profundissimæ doctrinæ præ aliis angelici doctoris S. Tho. de Aquino, qua omnis hæreticorum infestatio tenebræque penitus abolitæ sunt.

Tholosanæ
Albigenses
Inquisitorum
ordinis insti-
tutioni
ansam
præbue-
rant.

C A P V T. X.

*Rursus in solo spiritu aliqua fieri con-
tingit duobus modis, quorum unum
d. c. Episcopi, tantum prosequi-
tur.*

Sciendum est quintò, proclariori etiam explanatione prædicti capituli, quod aliqua contingere in solo spiritu, potest intelligi duobus modis. Uno modo, quia nullatenus fiant in corpore vigilando, sicut ea quæ accidunt in somnis tantummodo, & quæ sola imaginatione vel

ecstasi videntur fieri. Alio modo, quia licet aliqualiter fiant in vigilia, non tamen sunt naturaliter tantum in plena vigilia, sed semper aliquid interuenit opere Diaboli confictum modis suprà declaratis. sc. vel per præstigium, vel etiam per Dæmonum apparitionem in corporibus assumptis. Verbum ergo prædicti capituli, quo dicit, ea, quæ tibi narravit quod intelligenda sunt in solo spiritu, aut in somnis facta, intendit hoc secundo modo, non autem primo. Quod quidem probatur primo, quia primo modo non potuisse sic eos deludere, vt vigilantes postea putarent se solutis sensibus, fecisse, quæ in somnis vel ecstasi, seu in raptu tantum per visionem. sc. imaginariam, acciderunt. Cognoscunt enim naturaliter homines dum vigilant differentiam status vigiliæ: atque somniæ ecstasice, & corporeæ visionis. Nam differentiam inter vigiliam & somnum, nullus est qui se cognoscere non experiatur. Cui etiam cognitioni ratio suffragatur. Nam cum idem sit sensus somni & vigiliæ, secundum Philosophum in libro de somno & vigilia, sicut universaliter omnium contrariorum est eadem cognitio, & nulla sit certior cognitio. apud nos quam sensus exterioris circa propria sensibilia, vt habetur secundo de Anima, propter quod etiam circa hæc non contingit sensum errare, sequitur quod quilibet certissime cognoscat differentiam status, quando vtitur sensibus corporeis ab omni statu, quo eis non vtitur, siue dormiat, siue quomodolibet extra se fiat, si tamen sit sanus corpore. Differentiam quoque status dum quis patitur, vel non patitur ecstasim, dubium non est, quin eadem ratione cognoscant, quæ talia patiuntur. Vnde etiam Ezechiel

cognovit differentiam status, de quo dixit se fuisse in visu in Ierusalem, seu in spiritu: à statu plena vigilia, quando hoc referebat. Et quando sic fuerat in spiritu, non est putandum, quod crederet se esse tunc in corpore in Ierusalem, deceptus enim fuisset: quod non est concedendum vllatenus in Propheta Domini Mulieres autem illæ putabant se transferri corporaliter: perficere quoque vigilantes quæcunque narrabant, & dum essent postmodum in plena vigilia, hoc ipsum verè factum prædicabant: vnde facile patet, quod non simpliciter in somnis, aut in raptu eis hæc contingebant. Secundò etiam probatur hoc idem, quia si capitulum vellet, quod illæ mulieres deluderentur, & in somnis, & in spiritu simul, hoc esset impossibile, nisi ad modum quo angelus apparuit in somnis Ioseph, aut etiam Petro ecstasim passo, & tunc optimè cognouissent mulieres illæ, quod visio fuisset solum imaginaria sicut illi cognouerunt. Si verè capitulum intenderet, quod hoc accidisset vel poneretur in somnis tantum, vel in spiritu tantum, tunc falsum ponebat capitulum, dum secundum istos opinantes vtrunque modum delusionis astruit interuenisse. Si verè mulieres quasdam intenderet in spiritu, vel raptu delusas, quasdam verè tantum in somnis, tunc quilibet per se cognouissent in vigilia demum positæ differentiam status, ut dictum est. Vnde exponendum est, quod d. cap. tantum voluit innuere per hos duos modos magis notos in scriptura, modum in genere, quo aliquibus videatur verè aliquid fieri, quod tamen verè non fit. Sub quo generali modo, non nisi duobus his specialibus modis, videlicet per præstigiū vel apparitione-

nem spirituum in corporibus assumptis contingit homines sic posse deludi, vt putent in plena vigilia constituti, sic se res habuisse, sicut eis videbatur, dum deluderentur. Et sic habetur sensus Spiritus sancti in illo capitulo: quia hic sensus solus est verus, vt deductum est. Veritatis autem & non falsitatis author est Spiritus sanctus. Non est autem generalis etiam concilij determinatio, tam exactæ necessitatis fidei vel authoritatis, vt verba eius, quæ obscuritatem habent, & falsa magis videntur quam vera, non suscipiant expositionem, qua trahantur ad sensum verum: quandoquidem sacra etiam scriptura, quæ maioris est authoritatis, interpretari possit. Cum ergo possibilitas delationis corporalis hominum à Dænone, habeatur potius ex sacris literis, quam oppositum: quinimò lumine naturali cognoscatur, vt saepius in superioribus est deductum, etiam si consilium aliquod afferat tale quid pro aliquo tempore, vel aliquibus determinatis personis, non contingit, non propterea putandum est esse determinatum, quod id sit impossibile factu.

C A P V T XI.

Non determinatur in d. c. Episcopi esse impossibile illa fieri corporaliter, que quandoque contingunt in somnis.

Sciendum est vltimò, pro eo, cap. declarando, quod in eo non determinatur esse impossibile talia omnia fieri corporaliter, vt ignoranter putat Aduersarius. Nam quod dicit (Cum menté cuiuscunq; mulieris, cœperit & hanc per infidelitatē sibi subiu-

Veritatis
& non
falsitatis
author est
Spiritus
sanctus.

subiungauerit, illico transformat se in diueras species personarum & in similitudines, &c.) non sic accipientum est, vt illa coniunctio, cùm habeat vim inferendæ necessitatibus antecedentis huius dicti ad consequens, sed contingentia, seu possibilis tantummodo. Intendit enim quod possibile est Dæmoni, tales mulieres deludere tali modo. Vnde si afferant se verè, & in corpore deportari ad seruendum Diana, tanquam vni Dearum, non propter hoc credendum est, quòd Diana Dea sit, & ei vel Herodiadi ab aliquo verè seruiatur, vt dominæ. Cùm enim falsa sint, vt edocet fides, oportet de necessitate dicere, quòd talia se credentes experiri, deludentur à Diabolo falsitatum omnium primo sato. Si verò non dicantur aliqua contra fidem & ob hoc impossibilia esse vel fieri: sed potius afferantur, ea quæ facilè possunt contingere putà, quòd multa siant in opprobrium fidei, dum eidem fidei baptismóque renuntiatur: & quod ad hoc portentur à Diabolo, vt facilius, & sine timore in loco semoto per multitudinem siant: non est hoc negandum ex intentione capituli illius. Imò si ratio iuncta experientia conuincat, quòd Diabolus hoc modo suæ melius malitiæ satisfaciat, non est contra capitulum illud, quod sic fieri, vel euenire credatur. Et ideo si talia denuncientur, & testibus confirmantur de visu: & ab his præcipue qui expertos se afferunt hæc omnia vel similia: non minius hæc à iudicibus fidei credenda, sunt, quæ ex similibus iudiciis tantum moti sancti Doctores crediderint minus credibilia, putà, quòd dentur incubi, ac succubi Dæmones, vt in libro nostro deducetur est. Et eo præcipue quòd determinationes conciliorum

circa fidem Theologorum proprium est declarare, quomodo intelligi debeant & non Canonistarum & minus Iuristarum. Et ideo patres Inquisidores, qui communiter profundissimi Theologi sunt, iudicent talia non contradicere prædicto cap. non possunt Iuristæ absque nota temeritatis se eis opponere. Debet enim unusquisque gradu suo contentus esse, & suarum virium mensuram non excedere. Mitto quæ diximus in primo opere nostro, incertum, inquam esse, an particulare vel generale fuerit illud concilium, an ritè congregatum vel etiam confirmata decreta eius per sedem Apostolicam quis auctor, quo tempore cùm præcipue inter concilia generalia non annumeretur, *distr. 17. cap. primo.* Vnde si liber sine certo auctore ex hoc ipso computatur inter apocryphos, multo magis concilium prædictis conditionibus incertum. Nec authoritas Gratiani sufficit, vt eidem fides indubia præstari debeat: cùm multa alia, quæ refert inter paleas computentur. Quòd si etiam generale ritèque congregatum & confirmatum conciliū fuerit, non admittitur cuilibet recurrendi facultas ad Apostolicam sedem, vt suprà probatum est, vt eius verba obscura & quæ errorum occasio esse possunt, melius declarentur & exponantur secundum debitum sensum. Sed & plures Pontifices declarauerunt inueniri modo talia, corporaliterque fieri, prout iudicant patres Inquisidores, imò processus eorum iudicialeque confirmarunt, atque sententias contra tales personas sceleratissimas, & vt excutioni mandarentur, fauorem impenderunt. Sicut nuper etiam Clemens VII. præcepit domino Gubernatori Bon. vt daret omnem fauorem patri Inquisitori

Canoni-
stis non
licet con-
cilia ex-
plicare.

Fr. Bartol. de Spina
tori Parmenti contra quosdam in-
fectos hæresi strigiatuſ. Et Breue in-
cipit. Accepimus non ſine animi , &
cætera. Hos autem dicunt patres In-
quisitores in cursu plurima nefan-
dissima in opprobrium fidei com-
mittere , quorum gratia hæretici iu-
dicantur. Non potest ergo dici, quod
talia fiant tantum in ſpiritu , aut in
Somniſ ſecundum intentionem &
intellectum. Aduersarij. Alias in
Somniſ quis incurſeret hæreſim ,
quod est falſiſſimum, cum nec etiam
minimum peccatum in ſomniſ per
ſe committi poſſit. Imò ſequeretur
quod Papa , qui contra prædictos
fauorem præstat Inquisitoribus , vt
diximus , & non niſi Apostolica au-
thoritate, iam vt Papa , erraret, imò
faueret errantibus , contra determi-
nationem concilij patres Inquisito-
res ſentirent. Nulla ergo concilij
cuiuſlibet determinatio , prædictis
Inquisitorum iudiciis aduersari po-
teſt. Sed qui eis potius aduersantur
manifestiſſime fauent hæreticis , &
fidei Catholice inimicis, vt ex præ-
missis clarissime conſtat. Et cum ad-
dit vltimò, Aduersarius, non eſſe re-
cedendum à diſpoſitione textus il-
lius per ſubtilitates ſophiſticas , &
argumenta, verum eſt. Sed intelligi-
tur à vera , & benè intelleſta diſpu-
tatione textu, qualem ipſe non poſſi-
det intelleſtu, vt prolixe ſatiſ dedu-
ctum eſt. Authoritas etiam quam
allegat ex cap. quidem. 24. queſt. 2.
licet non niſi ad propositum , quia
loquitur ſolam de ſacris literis no-
ui ac veteriſ Testameſti , inter quaſ
non annumerantur determinationes
conciliorum , neque ad earum au-
thoritatem attingunt , vt ſuprā de-
ductum eſt: tamen adhuc diciamus,
quod prædictum ſenſum quem de-
dimuſ flagitat à nobis Spiritu , vt
diſſuſe ſuprā probauimus: non au-

in Ponzi de Lam.

tem ſenſum , quem dedit Aduerſa-
 rijs : imò eſt ei aduersus, cum ſit fal-
 ſus, & ad hæreſim deducens, vt etiam
 inſra tangemuſ,

CAPVT XII.

Rationem ſextam ex præumptione iu-
 ris aſſumptam: Septimam quoque:
 quia procedunt hac à ſpiritu maligno:
 nequaquam praualeſe.

Sexto arguitur ab Aduerſario ; Ratio. 6.
Hoc habet præumptionem iu-
 ris, imò de iure probatur per d. cap.
Epifcopi. Ergo non admittit proba-
 tionem in contrarium, vt no. in auth.
 ſed iam neceſſe. C. de dona. ante nups.
Solu. Imò non habet niſi apud non
 intelligentes iura , vt intelligi de-
 bent , vnde contra tales admittitur
 probatio. Et ſi etiam contra haben-
 tia, præumptionem iuriſ non admit-
 titur probatio in iure, admittitur ta-
 men in ſententia ſuperiori , cuius eſt
 iudicare & examinare , an tale quid
 bene ſtatuatur , an non , an præsum-
 pto illa ritè per textum habeatur,
 an ignoranter , vt fit in proposito.
 Quia nec ius , nec ritè accepta præ-
 sumpto iuriſ contra determinatio-
 nem Theologorū inuenitur circa
 præſentis quæſtionis articulum , vt
 deductum eſt in præcedentibus.

Septimò ſic arguitur : Procedunt
 hæc à ſpiritu maligno falſo menda-
 ce & deceptore , & qui multos ha-
 bet nocendi modos. Ergo magis de-
 bet dicifalſa, quām vera. Et ſic pro-
 ceſſit capitulum Epifcopi. **Solut.** Ex
 hoc quod horum omnium auctor
 principalis eſt Diabolus, non ſequi-
 tur , quod omnia ſint deluſoria &
 falſa. Sed benè ſequitur quod om-
 nia intentione nocendi , ſiue vera
 ſint ſiue falſa. Sophiſtica valde eſt
Solutio.
Ratio. 7.
retio

Sathan interdum verum dicit, ut diu sciat.

ratio ista deducens ad manifestas hæreses & apertissimas falsitates : Si enim Diabolus , quia falsus est & mendax atque deceptor, non nisi falsa , & delusoria dicat , & faciat, sequitur , quod omnia quæ referuntur in Euangeliō dicta per Dæmones de Domino Iesu , falsa fuerunt. Et sic falsum esset illum esse Christum & filium Dei: quia hoc dictum est à Diabolo , quod est hæreticum. Similiter omnia quæ comprobantur per eos fieri, vel dici per maleficos vel arreptios, opera falsa erunt vel delusoria : siveque delusorij essent cruciacus, innumeraque maleficia, quorum ipsi sunt causa. Falsa essent omnia Dæmonum dicta , dum respondent exorcistis intuiti , que omnia cùm sint manifestissime contra omnium sapientium aestimationem: & contra id quod quotidie experimur, patet quid momenti habeat ista ratio , ex cuius assumptis principiis hæc falsa sequuntur. Veritatem ergo Diabolus sèpè dicit, sèpè non fallit, neque deludit. Sed hæc omnia facit, vt tandem validius decipiatur: dum ex his sibi fides ab iniquis præstatur. Quod non accideret, si semper falsitatem diceret , si semper deciperet; aut deluderet percunctantes, vel innocentes : sed potius ; ab omnibus etiam pessimis hominibus fugeretur & evitaretur. Et quia veritatem etiam non loquitur, nisi vt fallat : ideo Dominus non sinebat Dæmones loqui etiam quod verum erat vt habetur Lucæ cap. 4. Et hæc sufficiant ad argumenta Aduersarij, quæ in primo illo tractatu de Lamiis, pro sua phantasia , quæ continet falsitatem, inducit.

Mall. Malef. Tom. I.

C A P V T X I I I .

*Explicit primus Tractatus in Ponzi-
nium de Lamijs. Incipit
secundus,*

VILO igitur eo, quod primò posueram, quomodo, inquam, rationes Aduersarij contra veritatem factæ non procedunt, videntur illud , quod secundò promiseram declarare, quomodo videlicet rationes , quas pro opinione quam defendimus proposuit, non bene sed erroneè soluat. Alias autem rationes ad idem, in priori opere nostro produci latius. Prima ergo ratio pro nostra opinione ab Aduersario , vt eam soluat inducta , talis est.

C A P V T X I V .

*Ad rationem ex communi strigum con-
fessione sumpta solutio dejeicitur
Ponzihibi.*

HI qui sunt de secta strigatus, Ratio pri-
ma bona. confitentur iudicè se ire ad cursum, & negare fidem, facere hommagium Diabolo , & alia quæ narrantur , ergo credendum est hæc esse vera & procedendum contra tales sicut contra alios hæreticos. Soluit autem dicens, quod confessio talium in iudicio est erronea, & non admittenda , cùm sint personæ delusæ: nec confessio ista continet verum , aut possibile: & quia respuant ista ius, & natura , confessio distat ab actu. Vnde non valet dicere , sic fatentur: ergo sic est. Et quicquid est contra naturam , defecit in suis principiis,
X X ergo

Quicquid
est contra
naturam
deficit in
suis prin-
cipiis.

Improba-
tio Solut.

Virtus
Dæmonis
excedit
virtutem
& poten-
tiā ho-
minis.

ergo naturaliter impossibile. Item non statur regulariter in criminalibus confessione Rei, nisi in causa hæresis naturalis: quia non potest aliter probari, quam per confessio-nem non autem de actu ad extra, & maximè de minùs verisimilibus, vt sunt ista. Pro prædictis autem alle-gat plures autoritates Iuristarum. Sed hanc solutionem falsa multa supponere, super quæ fundatur, pa-tet ex his, quæ in præmissis tra-ctibus dicta sunt. Falsum est enim primò, quod tales personæ sint à Diabolo vniuersaliter delusæ, quoad articulos hæreticales, propter quos, principaliter contra eos procedunt patres Inquisitores. Vnde licet in aliquibus concurrentibus deludan-tur, non tamen sequitur, quod non possint vera confiteri, quæ erronea sapiunt, aut patrarent. Et iudicium Theologorum, & quibus incumbit ex officio, non autem eorum, qui sunt puri legistæ, erit distinguere, & cognoscere, an ista sint delusiones, vel non. Et secundùm allegata & probata, esse talia, vel non esse con-tra fidem, procedent absoluendo, vel condemnando, de consilio perito-rum: cui tamen cùm stare secun-dùm iura non teneantur patres In quisitores, præsupponuntur esse pe-riti in iure: & quantum ad ea præ-sertim, quæ spectant ad officium suum. Vnde nemo se debet illis op-onere: sicut nec aliis iudicibus in his, quæ pertinent ad forum suum. Falsum est etiam, imò hæreticum, quod ista sint impossibilia absolute, vel secundùm ordinem nobis reuelatum in sacris literis, licet sint im-possibilia plurima-naturaliter secun-dùm virtutem humanam actiuam: excedit enim virtus Dæmonis virtu-tem, & potentiam hominis cuius-cunque, iuxta illud Job 4.1. Non est

potestas super terram, quæ ei valeat comparari. Et loquitur de Diabolo, & Sathanæ. Ex hoc autem bene se-quitur, quod ius ciuile, quod non nisi circa actus humanos, non su-pernaturales, versatur, ista respuat, non simpliciter tanquam falsa, quia hoc non potest cognoscere, aut in-telligere secundùm se, sed tanquam excedentia iudicium & potestatem suam. Et hæc est causa, quare sancta mater Ecclesia noluit iudicium su-per talia committere puris Iuristis: quia ultra hoc, quod hæresis est cri-men spirituale, cuius iudicium soli spirituali etiam iudici merito reser-uatur, est etiam de rebus, quæ secundùm suam propriam facultatem impossibly est eos intelligere. Vnde sequitur, quod non possint per eos bene iudicari, sed solùm per Theolo-gos, quorum proprium est ista cog-noscere. Et propterea in principio sancta mater Ecclesia hoc cōmisit officium solis fratribus Prædicatoribus, in quibus præ aliis à suæ institutio-nis primordio studium sacra Theologiæ florebat. In processu verò temporis etiam patribus Minoribus in aliquibus partibus demandatum est merito tale munus, eò, quod & ipsi (licet præter suam regulam) stu-dio sacra Theologiæ egregie incum-bant. Et si dicatur, quod etiam Episcopis committitur hoc officium cog-noscendi de talibus, & iudicandi. Respondeatur, quod verum est pro-fectò, & principaliter eis committi-tur, quia etiam ipsis incumbit ex gradu suo, vt sint perfecti Theologi, cùm habeant alios & illuminare, & pascere spiritualiter circa perfectio-nem fidei, ac bonorum morum. De-bent etiam iuxta Petri sententiam, esse parati, & dispositi reddere ratio-nem de ea, quæ in eis est, fide: & vt boni postores spirituales, sibi subiectos

subiectos ab hæreticis, & tyrannis, sicut oues à lupis, toto suo conamine defensare. Et si aliqui non sunt tales, hoc est, per accidens, & ipsi tandem viderint. Ad propositum igitur redeentes, licet hæc, quæ supra facultatem naturalem hominum sunt respuat ius purè humanum, securus de diuino, quæ tamen statuit iudicari humano more secundum, inquam allegata probatique quantum fas est in talibus. Falsum est tertio, quod in criminalibus non stetur confessioni, & ratificationi ipsius Rei, si præuenerunt accusations, aut depositiones, testes & indicia sufficientia, ut semper contingit priusquam contra tales ab Inquisitoribus proferatur sententia. Alias oporteret iudicem omnibus semper interfuisse, quæ per reum facta sunt. Neque etiam minus ista verisimilia, considerata potentia simul, & malitia Dæmonum, multitudine quoque omnis generis testium, & Reorum, vbiique per Christianitatem. Vnde patet, quod solutio Aduersarij ad hanc primam rationem pro veritate factam, nullatenus procedit.

C A P V T X V.

*Ad rationem ex experientia sumptam
solutio Ponzinib[us] reprobatur.*

Ratio 2.

Solutio.
Ponzin.

Per experientiam, quæ est rerum magistra, primo Metaph. fuerunt hæc visa, & cognita, & harum est publica fama, ergo credenda sunt, cap. In nomine Domini, de testi. Et præcipue, cum fama publica faciat fidem, capit, cum opporteat de accus. ergo, &c. Respondet autem Aduersarius; quod cum ista continent in solo spiritu, non possunt per

experientiam, aut per testes de visu cognoscit, vel comprobari, quia, supple, spiritualia, non videntur: nec experimus nisi ea, quæ sunt in corpore. Addit etiam quod si subtiliter examinarentur, qui dicunt, se tales quandoque multitudinem vidisse, non de numero illorum existendo, sed à longe, vel quomodolibet, cognosceretur, quod vel non concludenter deponerent, cum ista dicantur contingere de nocte, & in loco solitario, & præter naturam: vel ipsos pariter deludi deprehenderentur. Sed solutio ista non procedit, quia contingunt nunc etiam ista in corpore fieri, ut probatum est. Reprob.
Solut. Vnde possunt experientia cognosci etiam à testibus, multè magis à Reis, & à participantibus in eodem crimen. Patrum autem Inquisitorum est postmodum iudicare, qualiter ibi delusio, vel certè rei veritas inueniatur, & à qua causa ista procedant. Neque enim diu personas alias Dæmones sic illuderent, nisi per infidelitatem mentes earum prius cepissent, vel elici potest ex dicto c. Episcopi. Vnde semper vel causa, vel effectus huius nefarij commercij hominum cum Diabolo est apostasia à fide, quam seruant etiam vigilantes & pleno liberoque sensu vigentes, ut etiam verbis suis ostendunt: quinimo alios quoque suis adhortantibus in idem damnationis barathrum inducunt. Vnde etiam si in prædictis deluderentur, quod non est vniuersaliter verum, ut supra probatum est: habent tamen adhuc Inquisidores ex officio suo contra eas procedere, sicut contra quoscunque hæreticos, vel hæresiarchas. Et quantè magis cum hæresim, & animum apostaticum prætendent factis, de hocque accusentur, putò quod opprobriis crucem, sacrûm-

que Christi corpus affecerint, & huiusmodi. Quod autem ista dicantur fieri nocte communiter, verum est: sed semper locus perfunditur aliqua luce procurata per Dæmones, ut possint se inuicem satis intueri, conferente ad idem sèpius nocturno syderum lumine: quo, fit etiam, ut ab aliis hæc longius prospici possint, ut per experientias in nostro opere contigisse probauimus. Et licet hæc sint communiter in locis ab habitationibus hominum semotis, non tamen tanta est semper distantia, quod à nullo habitaculo possint videri. Et si dixerint loci habitatores, quod vigilantes, & pleno sensu talia viderint à longe vel audierint, proculdubio credendum est. Alias vnicuique licebit, cum audierit referri, quæ non vidit, aut credit simpliciter negare & dicere narranti: tu à Diabolo deluderis, vel delusus fuisti. Licet autem in tali frequentia contingat (ut sèpè diximus) multa fieri per naturam, ut supra per diabolicam potentiam quæ excedit humanam: concurrunt tamen multa naturaliter facta, sicut quod quandoque etiam pedestres istæ maledictæ personæ conueniunt: licet quandoque velocius procedant Dæmonum auxilio fultæ, ut visu pluries comprobatum est etiam aliis. Quia vero præsupponitur, quod istæ personæ subtiliter ab Inquisitoribus examinentur magis quam possit per Iuristas fieri, qui rat circa talia contingentia & maximè præter naturam facta, (prout diximus) non cognoscunt: quæ tamen cognoscunt Theologi, qui non sanguinem vel pecunias, sed Christi honorem, fideique profectum sitiunt, eiusque depressionem abhorrent, ideo debet quilibet bonus & sapiens Christianus eorum exami-

nationibus & iudiciis acquiescere: nec se illis præsumptuosè ac ignoranter opponere quandoquidem sapientiores mundi homines, imò Pontifices & Prælati Ecclesiæ, non solùm eorum iudicio sunt contenti, sed eis etiam in talibus fauorem præstant.

CAPVT. XVI.

Reprobatur solutio Ponzi ad rationem probantem realem corporum delationem in cursu esse possibilem, ex reali delatione, qua Christus delatus est in montem excelsum, & supra pinaculum templi.

Ratio tertia pro veritate talis est: Dæmon portauit Dominum nostrum in sanctam ciuitatem, & in montem excelsum: ergo potest alios homines multò magis portare. *reg. non debet de re. iur.* Quod etiam comprobatum est in multis: ergo & horum etiam delatio, præsertim cum iurata sit, concedenda est. Respondebat Aduersarius primò in hæc verba, quod consequentia, quæ fit de dicta confessione est falsa: ergo argumentum, quod fit de ea, est fallax & nullum, quia destructo consequente, in quo stat ratio antecedentis destruitur antecedens. Secundò respondet, quod non sequitur, Diabolus portauit Christum, ergo portat has mulieres. Tertiò dicit, quod cum cap. Episcopi, negat ista fieri in corpore: negat consequenter possibilitatem huius delationis, quia quod est possibile, est admissibile. Cum enim præcipiat talia non esse, credenda fieri in corpore, videtur eadem ratione, quod sentiat, nec ista à maligno spiritu fieri posse, nisi in spiritu, & illusoriè. Non enim simpliciter & absolute dixisset hæc fieri tan-

Ratio 3.

*Respon-
sio Ponzi*

ri tantummodo in spiritu, & non in corpore: quia sicut quæ rerum natura prohibentur, nulla lege confirmata sunt, l. *vbi repugnantia ff. de re. iur.* ita quæ à natura conceduntur, à lege tanquam possibilia admittuntur. Quartò dicit, quod cum benè distinguens sit proximus veritati, secundum Senecam, & indistinctè loquens, reprehensibilis sit, ut imperfetè loquens: textus autem c. *Episcopi.* qui supponitur Spiritu sancto dictâe factus, nō distinguat, sed præcipiat nō credere fieri in corpore, sequit, quod nos distinguere nō debemus. Quintò dicit, quod non est verisimile, patres illos conditores. *cap. Episcopi.* non fuisse memores delationis Christi, & aliorum à Dæmons: & tamen his non attentis, dixerunt ista non fieri in corpore, inducentes ad hoc exempla Ezech. & Pauli: ergo dicendum est, quod noluerunt exemplum illud de Christo, & de quoque alio attendi. Nam de exemplis non est curandum, l. *nemo. C. de sententiis.* Et ea, quæ raro accident, non faciunt legem neque regulam, *de reg. iur.* l. *ea qua raro.* Non enim debet fieri lex de resuscitatis à mortuis, ed quod Lazarus fuit à morte resuscitatus. Sextò dicit, quod Diabolo est adempta potestas à Christo, & est religatus in inferno, usque ad aduentum Antichristi, quo tempore soluetur à vinculis, ut vires suas exerceat in malos: & ideo non potest modò exire, ut portet homines, & alia faciat, quæ referuntur. Septimò dicit, quod Christus fuit à Diabolo portatus ex permissione eius: vnde si non constet de permissione Dei, non debent credi istæ aliae delationes. Octauò addit adiiciens: Si Diabolus sic potest, cur in paucis & abiectis personis tantum hoc facit, cum sit indifferens & universalis tentator mundi?

Diabolo
est adem-
pta po-
tentia
à
Christo.

Nec possunt afferre tales persone indubitatum de his testimonium, arg. ex dict. *cap. Episcopi.* Fama enim debet habere ortum à personis fide dignis & honestis, *cap. cum oporteat de accusat.* Sic igitur (inquit) patet, quod cum hoc argumentum de Christo patiatur retortionem, sequitur, quod sit inefficax. Quicquid autem sit de hac Dæmonis potestate principalis conclusio videtur vera. Hæc ille, vel ex illo. Sed in omnibus quatenus repugnant principali proposito nostro, aberrant à vero. Et quoad. primum quidem dictum suum, dicimus, quod consequentia illa in ratione tacta bona est, inferendo ex facto ipsum possibile: quia ab esse & posse valet consequentia, ut scientia Logica docet. Et qui facit quod maius est, potest etiam facere quod minus est, & quod etiam Qui facie
maius, po-
test &
minus. æquale est saltem actu vel virtute, etiam si non semper familiariter. Sicut qui potest generare hominem, non potest generare asinum, nisi virtute seu potius eminenter quia dignus asino generare potest. Vnde non debuerat dictam consequentiam negare, nisi ad probationem eius tactam in argumento satisficeret, si vinculum illius fugere cupiebat. Et quod dicit, ideo argumentum esse inefficax, quia consequentia est falsa; est probare idem per idem quia argumentum illud non est, nisi illa consequentia. Sed compatimur. Quod vero addit, quod destruendo consequente destruitur antecedens, verum est si consequentia bona sit. Sed econtra, posito antecedente, ut hic ponendum est per fidem ponere oportet etiam consequens, secundum eandem necessitatem, ut Logica docet. Hæc autem consequentia probata est esse bona. Secundum etiam dictum suum non

procedit. Neque sit ista consequentia à sapientibus, Christus fuit portatus à Diabolo, &c. ergo istae mulieres portantur. Fortè Aduersarius videt aliquam apparentiam in hoc modo arguendi: & idē sic argumentum formauit. Sed nullam apparentiam habet, nedum apud logicos, verū neque apud mediocriter ratione vi- gentes. Sed ex illo antecedente be- nē infertur: ergo istae mulieres pos- sunt portari ab eodem considerata potentia naturali eius, quæ semper est eadem, & considerata ex hoc Christi facto regula prouidentiæ diuinæ, ut non solum permittat homines à Dæmone spiritualiter ten- tari, sed permutationes etiam, at- que molestias corporales. Quod au- tem de facto portentur, alia via conuincitur ab huius causæ iudi- cibus.

C A P V T . XVII.

Delationem corporalem personarum à spiritibus esse impossibilem non probatur in dicto c. Episcopi.

Tertium etiam eius dictum pa- ter ex præcedentibus esse fal- sum. Neque enim talem delationem esse impossibilem, probatur per cap. *Episcopi* neque præcipit talia nō esse credenda, quasi sint impossibia, aliás contradiceret Euangelio, sed benè præcipit non esse credendum, illas mulieres non esse de facto portatas ad seruendum Diana, quasi Deæ resi- denti in aliquo determinato loco distante, ad quam per longa terra- rum spacia portarentur, ut putabant, & dicit etiam quod eis contingebant virtute Diaboli illusiones, &c. Et sapienter dictum est, quia talem delationem non habebat necessa-

riam, neque vtilem Diabolus ad fi- nem, in quem deducere satagebat mulieres illas, ut videlicet crederent, quæ erant contra fidem de plurali- tate Deorum, & conuersione homi- num in Deos, ut paganorum error habebat. Præsentis autem delatio- nis malitiosam & versutam causam, seu rationem habet nunc Diabolus, de quo suprà dictum est. Vnde cùm non sit eadem ratio præcipiendi, non idem etiam præcipi facile deduci- tur. Et consequenter ex eo non se- quitur, quod sicut non illæ, ita nec istæ portentur. Et multò minus præ- cipit capitulum illud tale quid non esse credendum, quia talis delatio sit absolutè, vel etiam ordinariè, impossibilis. Leges etiam admittunt non solum quod est possibile per na- turam, sed etiam per altiorem virtu- tem, huiusmodi est Diabolica vir- tus: licet de talibus non se intro- mittant, ut sapient vel iudicent qua- lia sint: sed hæc superioribus legi- bus, hoc est, Theologalibus defen- runt discutienda. Aliás nullum mi- raculum, nullum etiam Angeli vel Diaboli opus admitterent canones, aut supponerent leges ciuiles. Quod falsissimum est, cùm sint plurimæ à Christianissimis Imperatoribus pro- mulgatae. Christiani autem habent talia de necessitate concedere. Falsum est, ut vterius quod affert quartum dictum suum, imd̄ tex. d.c. *Episcopi*, distinguit, quæ sunt contra fidem ab his, quæ non sunt contra fidem, ut ex suprà dicta declaratione cap. in responsione ad quintam ratione aduersarij patere potest: & similiter in primo nostro opere, in solutio- ne primi argumenti. Licet etiam non sit necessarium, omnem textum ex- plicare, omnem distinctionem, quam admittere potest. Aliás nullus indi- geret glossa, nullaque regula pate- retur

retur exceptionem. Falsum est etiam quintum dictum eius, imò periculoso valdè est dicere, quòd textus ille indistinctè præcipiat, ista non esse credenda, & quòd non siant in corpore quasi non possint fieri in corpore, & quòd nihilominùs recordarentur Patres illi, Christum fuisse portatum in corpore super montem à Diabolo, &c. Innuit enim iste modus loquendi, quòd vel Euangeliū non est credendum, vel Concilium, cui putat standum in omnibus, docet falsa, & præcipit contraria Euangeliū: quorum neutrum sanam promit fidem sic dicentium. Quòd ergo illi patres fuerint prædictorum memores non negamus. Sed quòd non ista pro tunc attenderint, non fuit, quia non curarent de illo exemplo, si fuisse ad propositum suum: sed quia non faciebat pro decreto suo neque illi contradicebat, eò quòd non negarent possibilitatem talis delationis, quam illud inferebat exemplum. Dicere autem absolute, quòd non est curandum de illo exemplo, est dicere quòd non sit curandum de Euangeliū: quod quantum fidem prætendant in dicente, quisquis is est, viderit. De exemplis etiam non est iudicandum, vt aliquis possit solum exemplo alterius damnari, quia posset ille non iuste fuisse damnatus, sed est curandum ad inferendam aliquam possibilitatem absolute, si per exemplum (vt hīc accidit) innumeri comprobentur. Vnde patet quòd authoritas ista non est ad propositum. Et hoc sæpè contingit aduersario in his suis tractatibus, inducere, inquam, tam Philosophorum, quam legum authoritates, non ad propositum, & cum fallaciis amphibologiæ, vel æquiuocationis, vel figuræ dictionis. Quòd si forte Arist. inducatur, dicens in

De exemplis non iudicandum.

primo Priorum de exemplis, quòd ponuntur, non quia semper ira sit sed vt discentes assentiant. Respondeatur, quòd Aristoteles hoc dixit, quia pro exemplo inducit sæpè, quod falsum est vel fictitium, eò quòd non queritur quandoque similitudo ex suo esse, sed ex sua ratione, quam importat. Si vero sumatur similitudo, vel queratur ex eo, quod est aut fuit in re, per exemplum, valdè curandum est, ne falsa dicantur, aut introducantur pro veris. Et sic est in proposito: quia super veritate prædicti exempli de Christo fundatur, & ex ea infertur veritas possibilitatis prædictæ delationis. Vnde hanc negare, est negare Euangeliū. Et quod addit hic homo, quòd ea, quæ raro accident, non faciunt regulam, si intendat de his, quæ accident à casu, vel à fortuna, verum est, quòd non cadunt sub regula, quòd sint nunc vel tunc, hoc vel illo modo facienda: licet etiam sub hac regula legali cadant, quòd non sunt ita iudicanda sicut ea, quæ ex intentione facientis procedunt. Sed ea, quæ licet raro accident, tamen vel necessariò, vel ex intentione naturæ, vel agentis à proposito, & secundum directionem rationis proueniunt. ista, inquam, cadunt sub regula, si sint moralia vel ciuilia. Sicut dantur leges & regulæ circa electiones Papæ & Imperatoris, & circa multa alia rarissimè contingentia. Sicut etiam est scientia de his quæ raro contingunt, sed tamen necessariò in natura, puta, de eclipsibus. Veruntamen ea quæ confitentur strige iam nunc raro non accident sed quam frequeuter, vt ex processibus earum patet.

C A P V T. XVIII.

*Diabolum sic inferno religatum teneri
quod non possit ad nos tentandos
accedere, sapit heresim.*

Sextum etiam dictum aduersarij non procedit: sed innuit dicentem, valde ignarum sensus sacrae scripturae, & habere periculorum sensum de illa Diaboli religatione: hunc, inquam, quod Diabolus sic sit per mortem Christi ligatus in profundum inferni, quod non possit ad nos tentandos accedere, cuius contrarium docuit Christus, quando dedit potestatem Apostolis, & successoribus, eiiciendi dæmonia. Docet Paulus qui dicit ad Ephes. 6. quod non est nobis colluctatio aduersus carnem & sanguinem, sed aduersus principatus & potestates, & aduersus spiritualia nequitiae in cœlestibus. Docet Petrus, qui dicit. 1. Petr. 5. quod aduersarius noster Diabolus circuit, querens quem devoret. Docet denique tota mater Ecclesia, concinens: Mundus, caro, dæmonia, diuersa mouent prælia. Docent omnes Theologi, demonstrantes, quod substantiae spirituales ibi tantum sunt, ubi operantur. Vnde si in inferno Dæmones omnes religati sunt, nihil poterunt in hoc mundo penitus operari, neque homines etiam spiritualiter aut corporaliter tentare vel molestare, contra manifestam omnium Doctorum Catholicorum sapientiam, & communem vulgarissimamque experientiam. Mirum, quod talia non aduerterit Aduersarius, cum sit Christianus, & putet se in talibus non ignorum. Dicitur autem religatus Diabolus per passionem Christi, quia

Diabolus
religatus
per pas-
sionem
Christi.

iam non habet potestatem, quam prius habebat, impediendi liberum Sanctorum transitum ad cœlestia, cum sine macula decedunt, vel purgati redduntur. Aperta est enim modo ianua paradisi talibus sanctis animabus, soluto per Christi passionem pretio, ad quod tota natura humana propter peccatum primi parentis erat obligata. Et hoc impedimentum potestati Diaboli attribuebatur, eo, quod deuicerat tentando primum parentem: & ob hoc infernum eius totum fuerat redactum genus humanum: quia à quo quis vixtus est, eius seruus factus est, 1. Pet. 2. Nunc autem, quia per Christi sanguinem sumus à tali seruitute redempti, sic erepti de potestate eius ut non habeat potestatem impediendi transitum animarum, aut eas detinendi, dicitur esse ligatus. Posito etiam, quod princeps Dæmonum, qui quasi à toto mundo ante aduentum Christi adorabatur, & ex hoc vocabatur à Christo princeps mundi huius, esset sic (vt aduersarius imaginatur) in inferni voragine ligatus catenis vel funibus, nec posset perse & immediatè, quenquam tentare, nunquid per hoc sequitur, quod non posset homines tentare aliorum ministerio vel obsequio, & per eosdem omnia facere, quæ narrantur de strigibus? Dicitur etiam religata potestas Diaboli, non quia non eandem habeat, cum augmentata in dies malitia, sed quia non tantam super homines exercere potest, vt antea faciebat, coercentibus nunc eum sanctis angelis, & se validius defendantibus sanctis hominibus per virtutem Sacramentorum quæ ex passione Christi, & originem & vigorem habent. Plenam autem potestatem tempore Antichristi reasumet, permittente Domino, & sic exigente defectu fidei,

fidei, qui vniuersaliter penè erit in mundo.

CAPVT XIX.

Non permittere Deum à Diabolo striges decipi, sine ratione dicitur.

Septimum quoque dictum aduersarij non pocedit. Nam quid permittat Deus, vel non permittat, non potest sciri, nisi ex reuelatione in supernaturalibus, vel ex euentu in aliis. Cùm ergo permiserit delationem corporalem & in Christo, & ex hoc cognoscatur id esse possibile fieri circa alios etiam, si per rationem naturalem non cognosceretur, non debet negari, Deum non permettere tale quid in aliis reperiri, cùm de euentu habeamus rationabilem causam, nisi comprobaretur repugnare sacræ scripturæ, vel signo ei æquivalenti, putà, si per verum miraculum comprobaretur, hoc non permitti à Deo in aliis: vel certè repugnaret expressè determinatio Ecclesiæ, quæ in proposito non inueniuntur, vt dictum est. Vnde cùm habeamus humana indicia huius effectus, quantum possunt de eo haberri, per testes & cōfessiones, per causas & effectus, vt in primo opusculo dedictum est: valde stolidæ & obstinatæ mentis est, ista negare à Deo esse permissa. Ad oppositum autem non habemus, nisi rationes valdè sophisticas vel procedentes ex malo intellectu sacræ scripturæ & canonum, vel ex ignorantia potestatis Dæmonis, & modorum quibus ista possunt, fieri, vel non fieri verè delusoriè. Octauum etiam suum dictum non mouet. Ideò enim Diabolus viles personas sic magis tentat, quia eas facilius per voluptates trahit, quibus de se priua-

Mall. Malef. Tom. I.

tex sunt. Priuato enim maiorem generat appetitum. Et indigens rem partam audiùs conseruat, fortius illi à quo tale bonum habet inhærens, ne forte si ab eo recedat, amittat quod adè concupiscit. Nobiles autem, & diuites, commoditatibus & deletionibus abundant. Sapientiores autem præstant iudicio & timore Dei: & ideò etiamsi forte ex curiositate quandoque in talibus sunt prolapsi, citius tamen isthæc abhorrent & derelinquent, licet hoc etiam sit omnibus difficile propter magnam potestatem, quam in eos iusto Dei iudicio ob criminum enormitatem accepit Dæmon, etiam quoad corpus. Et quod additur, talium non esse acceptandum testimonium, patet quod ignoranter loquitur, & contra text. c. in fauorem, de hereticis. Vnde non est aliter audiendus in hoc. Fama quippe debet oriri regulariter à fide dignis & honestis, sed infamia ista potest & ab aliis oriri dummodo notitiam criminis habeant, à cuius accusatione soli inimici captales excluduntur. Potest etiam ori ri & causari infamia ex propria confessione, etiamsi ea, quæ sunt sufficientia indicia ad interrogandum, non essent indicia sufficientia ad damnandum. Prædicta autem omnia sèpè concurrunt in processu contra tales personas. Patet igitur, quomodo solutio aduersarij ad illam tertiam rationem ex omni parte deficit.

Priuato
maiorem
appetitū
generat.
Indigens
rem partē
audiùs
conseruat

Fama de-
bet oriri
regulari-
ter à fide
dignis:
sed infam-
ia po-
tent &
ab aliis.

C A P V T . X X .

Solu. Ponzi. ad rationem sumptam ex appetitu, quo se diabolus cupit adorari, simul ac ipsa ratio infirma esse manifestatur.

De ade-
ratione
Dæmonū
4. Ratio.

Quarta ratio pro veritate, talis est. Diabolus vult adorari ab ipsis personis, ut Deus: ergo magis in vigilia, quam in somnis. Unde à Saule Rege Israël voluit adorari in vigilia, & similiter idem requisivit, licet non obtinuerit à Christo, Matth. 4. Et iste mulieres dicunt, quod portantur à Diabolo gratia delectationis, & quod adorant eum: ergo verisimiliter credendum est, ipsum Dæmonem eas portare ad ipsum hunc verè & realiter, ut etiam

Sol. Ponzi. verè & realiter aderetur. Responde aduersarius, quod non sequitur hoc ultimum, & sufficit, quod adoretur in domibus earum, sicut & aliquæ confitentur se facere, vel saltem in mente. Sed contra. Licet enim ratio predicta per se sola efficaciter non concludat, sed solùm adiunctis depositionibus, testificationibus, confessionibus, & eventibus, &c. eo tamen modo, quo à verisimili procedit & persuadet, ea non deiicit responsio data. Non enim negat ratio quod Diabolus non possit se facere aliter adorare, sed persuadet, quod etiam prædicto modo faciat. Licet enim eius inuidia, quam habet in hominem, aliqualiter satisfaciat, dum eum in ruinam inducit peccati mortalium & amissionis beatitudinis, à qua ipse cecidit, non est tamen his plenè contentus, sed in grauiora, quoad potest eum conatur deiicere crimina, ut non solùm corde, sed opere, non solùm secreto, sed publi-

Reproba-
tio Solu.

cè Deum offendat, neget, execretur: sibi in vehementius scandalum publicè se offerat, & homagium adorans faciat: vt sic Deo similis, prout superbus ad initio desiderat, videri magis fatigat & anhelet, quam facturus sit membrum illius Antichristus, de quo tamen dicitur 1. Thess. 2. quod in templo Dei sedebit, id est, publicè extollens se, tanquam sit Deus. Ideò etiam tales personas remotiū portat, ut facilis ad vota sua electat remota suspicione, quod à Catholicis videantur & accusentur, subministrata fiducia, vel minori timiditate, ex consortio yniuersali eadē perpetrantiū & exemplo plurimorum. Datar etiam facilis in remotis libertas, & omnis commoditas fauendi voluptatibus effrenatè, ut in opusculo nostro dictū est.

C A P V T . X X I .

Responsio Ponzi. ad rationem sumptam ex permissione divina, respectu malorum, qua facit à strigibus, patrī ut ipsa ratio deficit.

Car. lon-
ginquè
disponē-
tur Sag.

Quinta ratio veritati fauens talis est: Deus permittit multa mala fieri opere Dæmonum, ut probentur audientes, quali devotione & fide sint erga eum 1 Cor. 10. 26. 1 Cor. 10. 3. Nec mirum, circa hi ergo & hæc. Si enim essent delusiones, nullus ventaret velle experiri, sed potius ea sperneret. Responde Aduersarius, quod non sequitur: Deus permittit hæc ergo illa: quia est arguere à separatis, quod lex non permittit, &c. Addit etiam, quod satis probantur esse deuoti erga Deum, qui nolunt talia credere verè fieri, ut potè abominabiliā. Sed licet hoc etiam arguementum parui momenti sit, sua tamen

Ratio. 5.
Sol. Ponzi

Reproba-
tio Solu.

etiam

Deus per
mutat
peccatum in puni-
tionem alterius
peccati.

Etiam responsum non satisfacit. Non enim vis argumenti in hoc consistit, quod si hæc vel illa mala permittit aut permisit Deus, sequatur necessario, quod ista permittat. Sed quod sequatur necessario quod ista permettere non est impossibile, aut incredibile, aut indecens vel contrarium diuinæ sapientiæ, aut iustitiae, vel misericordiæ, prout putant, qui oppositum conclusionis nostræ cum aduersario dogmatizant. Quod autem ita de facto eveniat, aliis probamus viis. Quamvis autem sequatur hoc bonum ex permissione malorum, quod videlicet probantur deuoti: non tamen propter hoc solum Deus mala permittit, sed multa alia bona elicit ex malis, ut est relunctia & integritas diuinæ iustitiae, punientis peccata personarum singularium, vel etiam vnuersitatum aut principum, talia non punientium. Sæpè enim peccatum permittit Deus in punitionem alterius peccati secundum

Apocal. 22. Qui in fôrdibus est, fôrdescat adhuc. Propter diuinam etiam sapientiam & prouidentiam ista contingunt, quia licet malitia Diomonum & malignorum hominum se frenet, ut non tot mala faciant, vel alii inferant, quot anhelant: suauiter tamen omnia sic deducit, ut libertati operantium non inferat iniuriam. Deuoti autem, & vere Dei fideles magis apparent & sunt, qui oblatas sibi maximas voluptates, & singulares curiositates respununt ne a Dœo vero recedentes, vel in minimo, Diabolo animarum nostrarum hosti consentiant, aut sacrosanctæ fidei, abrenuncient & Baptismo, quam qui talia tam rationabiliter alerta credere nolunt. Ostendunt enim isti se viribus spiritualibus esse sic destitutos, ita se carnalibus manipulatos & deditos, sic in fide insta-

biles, quod si putarent ista vera, se continere non possent, quin ea molirentur & satagerent experiri, ita quod potius vellent fidei & Baptismo abrenunciare, quam ab his voluptatibus alieni fieri. Si ista etiam ideo non essent credenda, quia sunt abominabilia, minus essent credenda maleficia pessima, quæ dicuntur fieri à pessimis itidem, & sceleratissimis hominibus operi Diaboli suffulstis, & essent indeuoti sacri Theologi, qui hæc & illa pariter docent, Dominio permittente contingere, deuotionemque ab hoc viro quererent adipisci. Utinam ex hoc ostenderet se magis indeuotum, imperfectum, imbecillem, virtutibus & spiritu tali timore nolens ea credere, quæ tot assertionibus comprobantur accidere. Quinimo suæ huic imperfectiæ, nec non ignorantia, labem pessimam præsumptionis apponit, & iniusta suspectæque de fide persecutionis in inquisitionis officium macula fôrdidatur. Deuotissimi sunt & fidelissimi Christi milites, nobiles & principes, & qui audientes talia fieri in vituperium Christi, & fidei Catholicæ, & cognoscentes quod id vere contingere non sine ratione sacri Theologi affirmant, quorum principaliter interest ista cognoscere, eisque facile credentes, ita in his si- cuit in aliis pluribus, quæ facultatem illorum accedunt, fauorem omnem & auxilium, quod possunt, impendunt & tale sceleratissimorum hominum genus extirpetur longe que à Christianorum finibus propellatur. Et contra imprudentissimi, indeuotissimi vel etiam ipfideles sunt quia ea quæ credenda sunt non credunt. Et quod magis dolendum est persequentibus inimicos Christi, viribus corporeis, vel etiam literalibus se opponunt, exponentes se licet

Persec-
tio inqui-
sitorum.

contra intentionem suam) maximo periculo , quod censeantur manifesti fautores hereticorum & consequente , quod ab Inquisitoribus merito molestentur. Et quod non moueantur nonnulli ex deuotione , quam fingunt , hoc est euidentissimum indicium , quod pecuniis acceptis vel promissis , vel amore carnali , aut emulatione & inani gloria plurimi prosecutionem Inquisitoribus excitant. Sed patres Inquisitores , si solum Deum timuerint , fideique zelo acti officium , quod sibi ex precepto sanctæ matris Ecclesiae sub censuris diligenter perficiendum incumbit , inuictè prosequentur , etiam hoc persecutores , qui potissima causa sunt quod pestis hæc inualescat , & innumera multitudo animarum pereat à Christi fidelium confortio , quasi lupos arcebunt ab oviu grebe.

C A P V T . XXII.

*Quatuor rationes infirma seriose re-
censentur cum solutionibus Ponz.
magis deficientibus.*

Ratio. 6.
Negatiua
est non
ens.
So. Ponz.
Non en-
tium non
sunt sen-
sus.

Repro-
bat. solut.

Sexta pro veritate ratio talis est : Hæc opinio est affirmatiua ; ergo probabilior , quia , qui negat , nihil posuit , & negatiua est non ens : & id est improbabilis , quia non potest directe sensui subiacere , quia entium sunt sensus , non autem non entium : secundum Philosophum . 2 . de anima . Responder aduersarius , quod in criminalibus non minus creditur negantibus , quam affirmantibus . Praeterea hæc pars habet præsumptionem iuris , imò iure probatur in c. Episcopi . Item negatiua probatur , ea ipso , quod affirmatiua opposita non probatur . Sed licet etiam ista præmissa

ratio futilis sit , nec ab aliquo sapiente inducatur , sed solum forte ab æmulis , vt ex debilitate rationum , quibus videatur opinio nostra fulciri suspecta merito de veritate redditur , imò derisibilis appareat . Nihilominus eam etiam aduersarius male dissoluit , quia falsum est primò , quod opinio contraria habeat suspicionem iuris , vel probationem in dicto cap. Episcopi . vt sèpius est ostensum . Derisibile est etiam dicere , quod vniuersaliter verum sit , negatiua probari , si opposita affirmatiua non probetur . Alias si non probaretur , quod Rex Franciæ federet , ex hoc ipso probatum esset , quod non federet : & sic de aliis . Est tamen hoc verum acceptandum in fauorem Rei in iudiciis . Statur enim negationi eius , si aliter affirmatio non probatur per testes . Sed in proposito sunt inuictissimæ probations , & clarissima industria pro affirmatiua , & opposita negatiua à nullo sapiente probari potest .

Septima ratio talis est : Præsumi- Ratio.
tur potius veritas , quam fictio , l.
3 . § . hæc verba . ff . de negot . gest . Ref .
pondet aduersarius , quod magis
vrget , vt hæc aestimentur ficta ; quia
procedunt à Diabolo deceptore , &
mendace . arg . in d . c . Episcopi . Sed
quamus hæc quoque ratio efficax
non sit nihilominus falsa est illatio
aduersarij , quod ideo hæc aestimanda
sint ficta quia procedunt à deceptore .
Dictum est enim supra , quod qui
propterea quod Diabolus est deceptor , & habet milie nocendi modos ,
putaret Diabolum nunquam veritatem dicere , aut quicquam verè face-
re , vel fecisse , esset hereticus , quia
hoc repugnat sacris literis . Maleficia
etiam vera , eius malitia illata ,
idipsum comprobant . Quæ etiam
narrantur , non omnia per Diabolum
hunc .

hant, aut perficiuntur, sed ab hominibus, & per homines, ut clarum est.

Ratio 8.
Diabolus
contra-
dicit hono-
ri Dei &
fidei quā-
tū potest
Responso
Bonzi.

Reprob.
Solut.

Oc̄taua ratio in fauorem veritatis inducta, talis est: Diabolus contradicit honori Dei, & fidei, quantum potest: vnde procurat, quod verè & realiter hiant opprobria fidei, conculcando realiter crucem, &c. magis quam fictitię, & in somnis, &c. Respondet Aduersarius, quod per illa soluitur hoc argumentum, quæ dicta sunt suprà ad quartum. Sufficit enim Diabolo, quod adoretur in docto, &c. Sed licet hoc argumentum non arguat factum, sed maiorem probabilitatem facti veri, quam illusorij sua tamen responsio suprà etiam euacuata est, quam dedit ad quartum. Non enim sufficit Diabolo, adorari simpliciter, sed ex superbia sua appetit similis esse Deo, & adorari ut Deus pulicè, & coram multitudine quantum potest. Non respondet etiam aduersarius ad motiuum de affectato per Diabolum reali & non phantastico contemptu Christi, & fidei, & sacramentorum. In somnis enim accidens talis contemptus non imputatur per se ad peccatum. Maius est etiam opprobrium, publicè Christum contemnere, quam seorsum in domibus, & à paucis similia fieri etiam vigilantibus. Magis autem odit Christum Diabolus quam omnis alia creatura quemcunque inimicum vnde maximam in eum confusionem procurat, quantum potest. Et eo potissime cum ex tali publico contemptu maior sequatur animarum ruina quam tota intentione desiderat, & omni qua potest malitia procurat.

Ratio 9. Ratio ad idem non talis est. Contrariorum est eadem disciplina: ergo sicut pulicè abrenunciatur Diabolo

in Baptismo, ita vult sibi publicè homagium fieri, & Christi fidei atque Baptismo abrenunciari. Eadem enim solemnitas debet interuenire in dissoluendo, quæ in conficiendo. Respondet aduersarius, quod Diabolus non curat de forma fiendi, dummodo inducat ad factum, scilicet ad peccatum, & ad interitum hominis consequenter. Nec ad substantiam Baptismi requiritur illa solemnitas, &c. similiter non omne destruitur eo modo quo tam colligitur, nihil naturale ff. de reg. sur. ī glo. Nec reiicitur quis à cōmunione fidelium eo modo, quo recipitur: quopatet per comparationē Baptismi ad anathema. Argumentum ergo remanet sublatum, quia ad tollendum argumentum sufficit dare instantiam. 1. q. 4. sicut vrgeri. & 9. Ethic. Sed sicut præcedens, ita & hoc argumentum non concludit, nisi maiorem probabilitatem, quam non tollit responsio aduersarij. Et primopatet ex dictis, quare Diabolus non satiatur de quocunque modo contemptus Dei & diuinorum, ruinæ hominum. Secundò patet, quod licet ad substantiam Baptismi non requiratur illa solemnitas: præcipit tamen eam Ecclesia, vt conuenienter, quia fit, quasi quoddam matrimonii animæ cum Christo, quod debet publicè fieri non minus quam matrimonij carnalis contractio. Et etiam quædam fidelitatis iuratio facta summo Principi, votumque solempne factum Deo, quæ omnia regulariter requirunt solemnitatem multitudois quæque suo modo, ergo præsuperbia, cùm Diabolus appetat Dei similitudinem, appetit consequenter, quod homagium sibi & apostasia à Christo publicè hiant. Nec est bona instantia illa: nam excommunicatio & anathematizatio

Diabolus
non cura-
de forma
fiendi,
modò in-
ducat ad
factum.

publicè sic & cum solemniter extinguedolas ad terram proiecendo candelas in Ecclesia publica per Sacerdotes vestibus sacerdotibus induitos. Secundum etiam cum solemnitate multipliciter sit ordinatio clericorum ita de Degradatio parat seu depositio à statu clericali sit cum solemnitate. Et si aliqua instantia alia dabitur non erit in similibus. & idq[ue] hoc tolleret probabilitatem argumenti.

CAPUT XXIII.

Ratio decima ex d. c. Episcopi fundimenta sumens, modo splittit in duas, ut ab aliis faro.

A P V T XXIII.

Ratio decima ad idem talis est:
Capitulum Episcopi. huic po-
sitioni non repugnat: ergo nihil ob-
stat; quin ista credi debeant. Assum-
ptum patet, tum quia loquitur in
alii secta, ut pote existimantur alii
quis diuinitatis esse extra unum
Deum: & quod bestie super quas
ferebantur, essent factae ab alio,
quam a Deo: quae quo ab his non
dicitur, inib[us] tenent tam bestias ea
portantes, quam principemappa-
rente[m], cui obediunt. Demones esse
se transformatos, unde propter hoc
quod ista credant se portari, non in-
cidunt in errorem, quasi credentes
illis similia, &c. responderet alitem
aduersarius, quod intellectus, quem
ipse attulit supra illud. c. & per
quem ista euacuantur, videatur ami-
cus literæ & rationabilior, & magis
faucere animabus: quia si pars con-
traria esset vera, iniurarentur quod
dammodo omnes ad malos appeti-
tus, a quibus remouentur pradi-
cando, quod sunt falsa. Et propter
hoc emanauit forte dispositio illius

Respon-
sio Poen

capituli. *Dubia autem debent benigne*
gnorem interpretationem recipere.
Istae quoque secta similes sunt, quia
taulieres iste sicut illæ aliquid diui-
nitatis Dæmoni attribuunt, eum il-
lum adorant, sicut illæ Diana; &c.
Sed licet ratio inducta non habeat
propriæ viam argumenti, sed magis
tespōnshonis ad obiectionem, quæ
fit per dicta capituli illius: nihilominus
eo modo, quo illationem habet,
male solvit ab isto homine. Et
Supra clarissime ostensum est, saum
intellecūtum in d. c. esse falsum nec
fauere, sed magis nocere animabus,
& esse causam maximæ ruinæ in
Christi fidelibus & in tota Ecclesia
Dei. Nec inveniuntur, nisi scele-
ratissimi homines, & semi-infideles,
qui facile possint ad illa trahi audi-
tis opprobriis contra Christum ac
que res sanctas in tali conuentu fa-
etas. Benignior quoque pars est,
veritatem agnitaria prædicare, quam
impugnare, nisi quis benignitatem
appellet peccare in Spiritum san-
ctum. Pium est Christi velari fidem,
ne minimum quid in mundo inue-
natur ei aduersum. Et impium cæca
hiente tot initias in Christum rite
prolatas, non curate, & quasi sint
illusio[n]es, nosse attendere. Si enim
audiretur quod in tali malignis pom-
pienti fierent coniurationes contra
Principem vel libertatem, etiam si
vna solis testis & scemina esset, aut
pleri sufficeret apud iustos, qui com-
muniter assentatores sunt Principium
ad inquitatem, tortu[m]endum, damp-
nandum, &c. Iustior est interpreta-
tio, quæ nobis Christi dehors &
fideles, fidem Christi ab omnibus
hostibus eius, eorumque fautorib[us]
bus defensare, quam quæ mouet ad
inferendum bellum Inquisitoribus,
& molestatam rem Christi agentibus.
Tutissima pars est, animarum pericu-

lis obuiare, & magis corpora ini-
quorum horum in interitum dare,
quam in populo scandalum, si &
vtriusque hominis ruinam immi-
nentem, quasi somnia stoccificere.
Quod verò addit, sedam hanc esse
similem illi, quia & ista Dæmonem
adorant, &c. Respondemus, quod
licet istæ aliqua signa diuinitatis
Dæmoni attribuant, non tamen pup-
tant illum esse Deum, sed semper
cognoscunt atque sententur illum
esse Dæmonem: & quod à Deo ve-
ro recedant, Dæmoni obsequantur,
solum prouenit, ut obtineant com-
moda. Vnde non sunt propriæ paga-
norum errore detentæ istæ mulieres,
aut idolatriæ, sicut illæ erant quæ
putabant sc̄iminas illas esse conuen-
tas in Deas, quibus & diuinitati de-
bitum honorem ob hoc exhibebant
atque cultum: licet & istæ iudicetur
propter prædicta, ut hæreticæ quia
à fide apostatarunt & Diabolo ho-
magium de corpore & anima sua
fecerunt & latrâ soli Deo debita,
eum veneratae sunt. Et hæc suffi-
cient contra responsiones aduersarij,
ad rationes pro conclusione nostra
ab eodem inductas.

Explicit Apologia secunda de
Lamijs. Incipit tertia.

Postremum igitur ostendimus
tam rationes aduersarij, contra
nos inductas, quam responsiones
eius ad rationes nostras, à veritate
deniare, consequenter ostendendum
est vltimè, quod conclusiones etiam
eius ex prædictis rationibus & so-
lutionibus deductæ falsæ sunt om-
nes. Quarum hæc est prima.

115. Et inde secunda. CAPUT. XI.
Conclusiones tres, quibus negat Ponti-
fazinibus striges abutis sacramentis,
ob insidiari pueris ac eisdem occide-
re a diabolum insuper incubum vel
succubam esse reprobantur.

Mulieres istæ non portant cor-
pus Christi ad ludem; nec
alia obſcœna faciunt & quæ in pro-
cessibus Inquisitorum continentur.
Sed dicitur, quod sicut conclusio ita
ex hac falsitate sequitur, quod non
portentur hæc mulieres aut viri cor-
poraliter ad ludem, ita etiam in se
falsa est. Et rerum eventus hoc
ostendunt: quia comprobantur per
testes & per confessiones, tam dan-
tium, quam accipientium sacras
hostias, quod in vigilia illas acci-
piunt, domi portant, & manè se-
quenti nocte cursus, quia dicunt eas
porrari, & in loco cursus vituperis
affectas reliquere non inueniunt
eas in capsâ vel in domo, quia eas
deinde sero habebant: ergo non som-
niarunt se eas portasse, quia inueni-
rent eas manè in manu, vel in capsâ
sua, sed verè portarunt. Pleni sunt
autem horum processus Inquisito-
rum quibus nolle fidem præstare,
fatui hominis potius est, quam pro-
terius, vel ignorantis, &c.

Non est verum, quod ingredian-
tur noctu domos ad strigandum pue-
ros. Quod etiam non videtur veri-
mille ea ratione: quoniam scriptum
est, quod Deus iustus non patitur,
quemquam iniuste noceri cap. se-
cundum Apostolicam. Item, quia
culiber datus est angelas bonus,
etiam ab utero matris, ut cohibeat
malitiæ angeli mali. 2. distinç. 1. 2.
1. 2. articol. 5. Item quia (ut dictum
est)

Prima
conclusio
falsa.
Reprob.

De sancta
Hostia ad
Diaboli-
cum con-
uentum
portata.

Secunda
conclusio
falsa.

De Ange-
lo cuius-
bet ab
utero ma-
tris dabo.

est) potestas Dæmonis adempta est per aduentum Saluatoris. Item quia alias vita & mors hominis esset in potestate Dæmonis, & malarum personarum.

Quod autem inueniantur strigati paruuli, hoc non est prædicto modo sed alio, scilicet per incantationes, & maleficia, vel etiam naturaliter per oculos vrentes.

Reprob.

Sed dicitur, quod falsam esse conclusionem hanc, infinitæ comprobarunt experientiæ, de quibus aliquas in præmisso opere de strigibus, ad veritatem suadendam induxit, ostendens pariter quomodo censendum sit, id esse possibile vel impossibile. Et quod addit, Deum non permittere quenquam iniustè noce-re, si nihil aliud addatur, est falsissimum periculosumque in fide. Aliæ nullum nocumentum ab homine illatum esset iniustum. Et sic homicidæ ac fures & id genus flagitosi homines non essent iniusti, quod nullus nisi fortè talis diceret. Sed benè verum est quod talia non permittit Deus, quin etiam puniat vel nullum permittit pati iniustè, ex parte patientis, & in ordine ad Deum, quia nullus patitur, nisi pro aliquo demerito, seu culpa qua Deus offensus est, culpa, inquam, sua vel alterius, quam potest quis, ut suam per proprias passiones facere coartet, vel voluntariè. Sicut præ aliis omnibus Christus pro nobis passus est, voluntariè agnus innocentissimus, licet ex parte Iudæorum fuerit iniustissima talis passionis illatio.

Similiter alij Sancti charitate flagentes, sèpè pro peccatis aliorum patientes semper conuerit, si sit doli capax & patienter. Sancti charitate flagantes, sèpè pro peccatis aliorum patientes semper conuerit, si sit doli capax & patienter.

patientis semper conuerit, si sit doli capax, & patienter propter Deum sustineat. Si autem non sint doli capaces, qui patiuntur, cedit eorum pœna in exaltationem diuinæ iustitiae, & etiam in exaltationem diuinæ sapientiæ, qua iustitia originali propter peccata primorum parentum sublata, reliquit corpus nostrum, & quicquid in nobis passuum est in sua naturali conditione qua compositum ex contrariis, naturaliter alterari possit atque corrumpi. Punit præterea paruulos Deus, & similiter Deus punit peccata in filios, alios quoquaque propter peccata in patrum parentum. Visitat enim peccata patrum in filios, usque in tertiam & quartam generationem. Exod. 20. Similiter Domini ac Prælati propter peccata subditorum, econuerso sèpius puniuntur, & præsertim si unus sit alterius causa: vel imitator, in scelere. Quod vero addit, cuilibet homini datum angelum ad custodiæ, verum est: sed ex hoc non sequitur neque necessarium ob hoc est, ut Diabolo resistat in omnibus aut semper. Aliæ nullus periret in anima vel in corpore per Diaboli nequitiam immediatè cooperantem præter communem naturæ cursum quod quidecum falsissimum comprobatur, si his quæ passim in mundo referuntur contingere, credendum est. Inscrutabilia sunt iudicia Dei Iustissimè permittit multa mala fieri per Dæmones, non obstante regulari custodia bonorum Angelorum, quibus quandoque innotescit quod non est pro tunc voluntas Dei quod malo Angelo resistat, sed potius ut permittant illius expleri satiarique malitia. Quorum tamen euentuum qui quandoque sunt horrendi & miserabiles causam homines non videntes, supra modum admirantur. Sic fertur his temporibus

An Deus
non per-
mitrat
iniqua.

Deum
sustineat.

Deus pu-
nit pecca-
ta in filios.

De custo-
dia Ange-
lorum.

ribus accidisse mulierem desperatione quod à viro despiceretur, commendantem se Diabolo, ab eodem protinus occidi, dum facta per eum fallaci promissione, quod eidem ad vota succurreret, illa donauit animam propriam eidem poscenti. Extimandum est enim illam in peccatorum tale profundum fuisse demersam, ut mereretur ex tunc omni angelico destitui præsidio, ac Diabolice potestati totaliter relinqui. Occideret autem Diabolus omnes peccatores statim, si posset, sed à bono angelo iuxta diuinam miserationem plurimi, & vt in pluribus, defenduntur, usque ad tempus diuinæ sapientiæ soli præcognitum. Expectat enim nos Deus (inquit propheta) ut misereatur nostri. Quā verò completas nouit iniquitates impiorum, secundum quod suam misericordiam decet atque iustitiam, destitutos auxilio suo Diaboli sauitiæ puniendos tradit. Quod verò repetit iste Dæmonis potestatem ademptam esse per Salvatoris adventum, suprà declaratum est, quomo ad sensum suum, falsum est & hereticum, & quod in verò sensu non militat contra nos, nec oportet repetere. Aliud etiam quod addit, quasi magnum inconueniens quod videlicet aliás vita nostra & mors esset in potestate Dæmonis, & malorum personarum in virtute eius, non est verum sic absolute sequi, semper esse vitam & mortem hominum in Dæmonis potestate. Sed bene sequitur, quod aliquando, & respectu alicuius, & hoc non nisi ex iustissima Dei permissione, ut suprà deducetur est. Cur etiam Deus innocentes in se pueros aliquando permittat à strigibus occidi vel lamari plures in nostro opere rationes assignauimus, quos etiam si

Mall. Malef. Tom. I.

parentes vespe signo crucis communirent ac domino precibus commendarent, nil mali nocte illa procul dubio paterentur, defendere eos angelo bono sibi ad custodiam delegato. Quod verò addit, pueros per alia maleficia strigiari, contra se ipsumiam pugnat. Neque enim maleficia sortiuntur effectum, nisi per speciale Diaboli operantis aut cooperantis auxilium, ut notum est scientibus quid hæc important. Prædictis autem non obstat infici quandoque parvulos perurentes veterarum oculos, cuius euentus etiam reddidimus causam in opere nostro. Sed ultra prædictos modos maleficiantur etiam & occiduntur à strigibus modis in eodem opere explicatis. Et sicut non nisi iuste permittit Deus innocentes maleficiis perire, ita debet concedere Aduersarius quod & à strigibus destruantur non nisi iusta Dei permissione. Sed de his satis dictum est in superioribus.

Firma stat sententia Archiepiscopi Florentini, secunda parte tit. de luxuria. c. 4. ibi. Quoad secundum dicentis ex compendio Theologiæ, quod, cum Diabolus inducit ad vitium contra naturam, aufugit propter nobilitatem suæ naturæ abominans tantum scelus Infert autem Aduersarius ex hoc, falsum esse quod affirmant striges, videlicet quod Diabolus sit eis incubus aut succubus contra naturam: licet videatur mirum, quod Diabolus sic fugiat, cum sit nefandissimus, &c. sed potest (inquit) dici quod non fugit, nisi quando videt sic incensos homines, quod omnino peccabunt, illo etiam non ulterius instigante. Sed dictum Archiepiscopi licet in nullo sacræ Scripturæ loco fundamentum veritatis assumat, saluari tamen potest, non obstante veritate orum,

Conclusio
tertia fal-
sa. Sathan
abomina-
tur scelus
contra na-
turam.

Z Zz quæ

quæ dicuntur à strigibus. Neque loquuntur autores illi, nisi de peccato contra naturam inter homines perpetrato, quod magis abhorret Diabolus, quia non solum est contra ordinationem & rectitudinem moralem ut alia peccata, sed etiam contra naturalem: & ideo secundum genus est sibi ex hoc contrarium, quia naturalia in Dæmonibus remanserunt splendida post peccatum secundum Dionysium. Vbi ergo potest sine sui præsentia peccatum hoc fieri, inducit quidem ut fiat propter inordinationem moralis, cuius ipse caput & auctor est. Fugit autem in facto propter nobilitatem suæ naturæ, cui consequenter contrariatur omne quod contra naturam est. Sicut autem propter inordinationem primi peccati sui obtenebratus est intellectus angeli, & fœtatus affectus, quoad ea etiam in quæ naturaliter per tales potentias inclinatur, ut omnia à se intellecta nec non & desiderata, in malum finem ordinet, superante malitia naturam elegantem, ita vbi sine sui præsentia non potest ad vitium quod abhorret inducere, aut non æquè citò vel facile, nedum se præsentem, verum etiam cooperatorem esse prælegit, ut suæ malitiæ ac iniuriaæ contra homines (hoc ipsum Deo opti. non nisiustissimè permitente) satisfaciat quam velit naturæ suæ pro tunc dignitatem attendere, aut eidem non iniuriam quodammodo facere. Credo quod Aduersarius licet has mulieres quando talia patiuntur etiam somniare. O virilem considerationem. Dari autem succubos & incubos spiritus, in nostro primo opere attestationibus sanctorum. Doctorum comprobatum est, ita ut Augustinus talia negantes, iudicent impudentes.

CAPUT II.

*Non admittendas striges contrastriges
in testes, & ob id Inquisitorum pro-
cessus esse infirmos, quod duabus con-
clusionibus Ponzi. complectitur, re-
probatur.*

Non sunt ergo admittendi tales testes, non obstante c. In fauorem, de hære in 6. cùm sint personæ delusæ: & dicta eorum procedant ab his qui per homines deceptos, alios quotidie decipere gestiunt, 26. q. 2 c. Qui sine Salvatore. q. 5. c. Nec mirum, & etiam quia hoc modo Dæmone illudente possent boni & iusti accusari, cùm Dæmon se transfiguret in diuersas personarum species, & eas ostendat. d.c. Episcopi. Imò omnibus tam contra se, quam contra alios de huiusmodi deponentibus vel testimonianibus, aut certè confitentibus, credendum est, dummodo non deprehendantur capitales inimici, vel in aliis insanire, ut in opusculo nostro deductum est, non obstante aliqua illusione, quæ in talibus saepius interuenit. In principibus enim propter quæ deprehenduntur apostatae vel hæretici, non illuduntur. Sicut in abrenunciacione fidei & baptismi, in abusione sacramentorum in homagio facto Diabolo, & aliis pluribus nefandissimis. Quod vero additur, quod possunt iusti & innocentes accusari per cap. pescopi. Respondeatur primò, quod cap. non loquitur de ista secta ut saepius dictum est. Secundò quod licet Diabolus quoad suam potentiam, naturalem posset figuram personarum etiam innocentum assumere, aliasque quasi præsentes in ludo illo præferre, non est tamen credendum,

In quibus
caſibus
admirā-
tur Stri-
ges con-
tra Stri-
ges in
testes.

Rep. ob.

Conclusio
quartæ
fallit.

dum, quod Deus id permittat, nisi fortè tales personæ etiamsi non prout aliæ tamen fuissent præsentes. Posset enim iustè id Deus permittere, ut de facto præterito punirentur, quod sic accusatæ, & ad quæstiones oppositæ confiteri iam cogerentur. Non est etiam sine tali excusatione facti, hoc putandum esse, quasi impossibile absolutè, vel etiam ordinariè, quod videlicet Deus permittat aliquos etiam innocentes accusari occulto aliquo suo iudicio sicut & in aliis criminibus diuina permissione quandoque innocentes etiam accusantur, atque dánatur ab homnib. ex ignoratiâ excusabili, vel etiam ex malitia. Tales tamen si fuerint amici Dei suâ innocentia tandem manifestam facient, aut in bonum eorum cedet, quidquid contra iustitiam patientur, puta in remissionem peccatorum, & in præmiorum cumulum propter patientiam. Id tamen non nisi rarissimè Deum permittere, proculdubio credendum est. Et deprehendi facilè posset delusio quando postmodum in vigilia non conuenirent cum aliis dictis & factis, quæ contigisset referrentur in ludo. Non est autem ob hoc omittendum iudicium contra tales, quando iuridicè deponuntur, aut accusantur nisi expresse deprehenderetur illorum innocentia ex modo respondendi, quod prudentiæ Iudicium relinquendum est. Si enim simpliciter ex hoc motiuo demitteretur iudicij prosecutio contra tales, par ratio esset ut etiam contra innocentes iudicario ordine facta iudicia vniuersaliter essent damnanda: quod est falsum, cum ita supponant, imò decernant, quod si iudex solus etiam pro certo sciret innocentem aliquem accusari, quando non posset innocentiam illius aduersus allegata probataque defende-

re, non deberet iustitiam pententibus denegare, & accusatum absoluere. Si conclusio ergo prædicta procederet, vel prætaeta pro illa ratio efficaciam haberet, omnia iudicia circa cætera quoque crimina deberent auferri, eò quod plerumque interueinant iniustitiae, multæque falsitates, quinimo totius mundi decentissimus à Deo constitutus ordo violandus esset, vel ex toto tollendus: ex eo, quod aliqua fieri contingunt contra, vel præter rerum naturam, ut monstra. Hæc igitur cum absurdâ sint, eo quod propter ea, quæ contingunt, ut in paucioribus & per accidens, non est regularis ordo violandus siue mutandus: patet quod propter hoc etiam quod infertur, si quandoque contigeret, non suat minùs credenda vel iudicanda, quæ deponuntur contra striges, aut referuntur ab eis, imò sunt omni studio & seueritate funditus extirpanda, quando eo hoc ipso deprehendantur esse magis periculosa, quod sunt magis occulta, & ob hoc facile remedium adhiberi non possit.

C A P V T. III.

Vbi Aduersarius indicandus venit atque damnandus alius gestit procaciissimis damnare verbis.

Inquisitores debent facere adiurare illam opinionem, quod eatur ad ipsum ludum, seu quod portantur personæ de loco ad locum in corpore: & verè, cum talis opinio sit reprobata: quod puto notandum. O miram viri præsumptionem, ô detestandam insaniam. Non adiurantur coram Inquisitoribus, nisi hæreses: non abiurant, nisi hæretici. Ergo ne hæresis erit illa opinio.

Conclusio
quinta
falsa &
excreabi-
lis. Re-
probatio.

quam domini. Inquisitores defendunt, & secundum eam iudicant extrema damnatione dignos fidei inimicos, quam illustres Theologi, nec non Canonistæ veram & Catholicam esse probant? O extremam viri stoliditatem, A quo reprobata est hæc opinio? nonne ab uno solo sic delirante Iurista, vt omnes sapientes Theologos ad risum prouocet, reprobatio eius? Theologi igitur omnes, imò iudices ipsi domini Inquisitores totius Italiz, Franciæ, Germaniæ, Hispaniæ, qui huius opinionis sunt, & secundum eam iniuste defendant Christi fidem, pestiferos apostatas è medio tollentes, coram Inquisitoribus adiurabunt? Quis autem erit in causa fidei iudex, si iudices ipsi iudicandi veniunt. Certè bonum iam erit, vt S. D. N. constitutat hunc præclarum virum iudicem vniuersalem contra Inquisitores. Sed melius est suæ saluti consulentes Inquisitores, hunc virum de hæresi ex hoc suspectum, quod opinione reprobat, quæ firmatatem suscipit ex sacris literis Pontificumque decretis: in multis etiam deprehensum à veritate fide in hoc suo opere deuiare, præoccupent: & contra eum citò procedant tanquam de hæresi vehementer suspectum, nec non hæreticorum fauorem, defensorem, ac pro modulo suo sanctissimi officij fidei impeditorem publiceque (nisi humilietur) dehonestatum, omnem hæresim, & fautoriam abiurare faciant, quando redire ad Ecclesiæ gremium voluerit: vel certè obstinatum tradant brachio seculari: vel etiam damnent, & igni, publico iudicio, tradant eius hoc opus ignorantiae plenum, & infidelitate refertum. Ne fortè si fuerint negligentes, plures patientur ei similes aduersarios. Non possum non

obstupescere, quando magis attendo conclusionis huius, imò auctoris eius stultitiam. Si verum esset, quod dicit iste Misellus, Papa quoque cùm fauet Inquisitoribus contra tales, Episcopi, eorūmque Vicarij, cùm sint coniudices, Doctores quoque & omnes consiliarij concurrentes ad damnationem talium apostatarum, deberent hanc hæresim abiurare: & iste solus, qui has impetas inuexit, fidelis erit, imò abiurantium Iudex, & abiurations ipse indicet atque recipiat. Hæc ab omnibus notari profectò debent, & inter omnia dogmata pessimum censi.

C A P V T. IV.

Aduocandos esse Juristas ad Inquisitorum processus formandos & perficiendos, quod Ponzinib. septima conclusione nützur sua dñe, reprobatur.

Postquam scientia nostra est conferens ad disputationes Theologales, maximè vbi agitur de executione iustitiae, Doctores iuris sunt vocandi, vt assistant processibus Inquisitorum ac examinationibus & questionibus. Ipsi enim sunt tractatores criminalium, & non post perfectum processum differatur eorum vocatio. Et sic obseruari debent constitutions cap. Ut commissi, &c. fin. de hæreticis in 6. cum concor. Ergo ne sancta mater Ecclesia, quæ determinat, quod solum semel & in fine iudicij debent sibi inuicem iudices, fidei communicare processus, vt patet in extraua. Bened. 11. Ex eo, & explicare per totum coram Episcopo, vel eius Vicario, si Inquisitor, vel eius Vicarius procedit, vel econtra,

Conclusio
sexta fal-
fa. Iure-
consulti
conferunt
leges ad
disputa-
tiones
Theolo-
gales.
Reprob.

tra, si Episcopus procedit, vel eius Vicarius, vocatis tunc peritis in Iure & Theologia, iuxta quod iubetur in dicto capitulo. Ut commissi, &c. Statuta de heret. in 6. errauit & debuerat iniungere Inquisitoribus ne sine Doctorum praesentia & consensu quicquam iudicialiter attentare præsumerent. O præsumptionem pessimam. Nunquid igitur cum opus fuerit strigem examinare, patres Inquisidores totum collegium Iuristarum tenebuntur aduccare, qui secundum iura neque coniudicem ad hæc vocare tenentur? Quod leges conferant ad alias, non autem ad omnes disputationes Theologales, concedimus, & ad illas conferunt non nisi ancillarum more subseruendo. Hic autem homo vult esse iudex & censor Theologorum. Tractatores sunt iuristæ criminalium ciuilium, non autem spiritualium, quale crimen est hæresis. Sed Theologi non solum sunt horum criminum primi tractatores: verum etiam iudices & exterminatores. Non sic arctauit Inquisidores Ecclesia, ut teneantur peccatorum, quos aduocauerint, conmore res debet filium sequi. Sed honorem dedit principi eorum officio ut more principum iudicare, iudicantium, sic habeant consiliarios & assessores, ut in eorum tam sicut potestate cum suo collega pro arbitrio proprio ferre sententiam. Modos etiam proprios habent Inquisidores in procedendo, variisque paenitentiaz imponendæ consuetudines, quarum sapientiæ numero ignari sunt Iuristæ. Et ob hoc sapientiæ contingit eos esse impedimento Inquisitionis officio, Inquisitoribusque molestos, dum conantur eos arctare ad communem modum examinandi testes, aut reum: licet in hoc qui sunt prudentiores communiter remittant ad ipsos Inquisito-

res, ut sic etiam collegæ (ut pareat) mutuò sibi inuicem deferant: & Doctores eisdem (sicut ipse expertus sum) obsequentissimos se gratis præstent zelo fidei, quam communiter (ut decet viros Christianos) inuictè tuemur. Et hæc dicta sint ad conclusiones erroneas Aduersarij, qui patribus Inquisitoribus obsequiosum se non præstitit, sed potius odiosum atque infensum; prouocans etiam alios sibi similes his suis scriptis, ut idem attentare non vereantur. Sed comperta nunc per hæc nostra opuscula talium scriptorum illius & opinionum vanitate, spero quod tam ipse quam alij resipiscerent, & ad propria studia oculos, manus, calamumque conuertent.

Explicit Apologia tercia de Lamiis.
Incipit Qarta.

Vnum Oldradi apud quosdam Iuristas famosum dictum de Lamiis reprobatur.

Positis autem prædictis conclusiōnibus suis in prædicto tertio tractatu suo, Aduersarius subnecit alias 26. conclusiones seu regulas vel dicta, tam ex doctrina Oldradi famosissimi doctoris, quam ex propria officina. Quibus examinatis, nil falsitatis circa eas impugnare prout nunc occurrit, nisi vnum quod refert in 16. conclusione ex consilio Oldradi 210. Hoc, inquam, quod non omnis inuocatio Dæmonum sapit hæresim manifestam, sed solum ea, qua Dæmon inuocatur ut faciat, quæ non sunt ei propria, sed creatori, puta, ad prænunciandum futura: non autem si inuocetur ad faciendum, ea quæ non excedunt eius propriam facultatem, puta ad tentandum

Reprob.

dum sc̄eminas de venereis & huiusmodi. Nisi forte, inquit, fieret & hoc per modum adorationis, secus per modum imperij. Sed deceptus est Oldradus, & omnis qui eum sequitur in hoc passu, putans, quod talis inuocatio, ad ea etiam, quae sunt Dæmoni propria, quia non sapit hanc hæresim manifestam, quod videlicet insinuet ex facto illo, esse aliquid Dæmoni attribuendum, quod non est Dæmoni proprium, puta, futura cognoscere, idè nullam sapiat, seu (quod idem est) simpliciter non sapiat hæresim, manifestam. Quod est arguere à particulari ad vniuersalem negatiuè, contra regulas Dialeticæ, in proposito sic arguendo: Non sapit hanc hæresim manifestè, ergo non sapit hæresim manifestè. Sicut enim ex hoc, quod aliquis non est sic homo, puta: Ioannes, non remouetur quin sit homo, poterit enim esse Petrus, ita ex hoc, quod inuocatio Dæmonum ad ea, quae sunt Dæmoni propria, non sapit hanc hæresim, quod attribuatur Dæmoni, quod est Deo proprium, non remouetur quin sapiat aliam hæresim, vel infidelitatis speciem manifestè. Id autem non aduertit Oldradus nec mirum cùm esset purus Iurista, non habens ex propria professione subtilem cognitionem distinctionis hæresum vel specierum infidelitatis, nec prævalens iudicare, quibus factis vel dictis talia deprehendantur, quae ad hæreses propriè spectant. Theologalis enim est hæc discussio, sicut etiam eorum proprium est, de opposito infidelitatis, de sana inquam, & perfecta fide Christi plenè subtilissimeque tractare. Dicendum est igitur, secundum sanctos Doctores sacrosque Theologos, quod omnis inuocatio Dæmonum ex hoc sapit

Oldradus
de Ponte
Laudensis
I.C., infi-
gatis ta-
natur,

Pacta cū
Dæmoni-
bus quid
importent.

hæresim manifestam, quod semper & inseparabiliter habet pactum infidelis amicitiae cum Dænone tacitum vel expressum, verbo vel facto etiamsi sacrificia desint. Dum enim faciunt homines id quod à solo Dænone institutum est fieri sub pacto inito saltem cum primo facti auctores ad aliquid consequendum, alii, qui: primum in hoc imitantur, & querunt ex facto illo à Dænone consequi, quod expertunt, proculdubio ratum habent pactum, quod prius interuenit, & sine quo nihil consequi possent ab inuocato Dænone, & sic conuincuntur pactum tacitum & ipsis habere cum Dænone. Et quanto magis, si aperta voce gestu vel nutu Dæmonem inuocant, eius implorantes auxilium? Habeare autem pactum quodcumque tacitum vel expressum cum Dænone, ad Apostasiam pertinet à fide secundum Agust. & habetur 26.7.7. Non obseruetis: & secundum sanctum Thom. in. 2. dist. 7. quæst. 1. art. 2. quia talia quae excedunt etiam hominis facultatem (ex hoc enim Dæmonem inuocat homo, quia per se non potest) non sunt expertenda fieri per virtutem Dæmonis, neque quoad principium vel medium, neque quoad complementum operis: sed à nullo, cum mala sunt quae petantur vel si bona à Deo solo, vel eiusdem virtute ab inimicis illius. Iuxta illud Isa. 8. Nunquid populus non querit à Deo visionem pro viuis & mortuis? Vnde inuocando Dæmonem in talibus non tanquam ad Dei amicum conuincitur ad eum recurrere tanquam ad Deum suum, & habere pacta cum eo infidelis amicitiae: & consequenter apostatasse à fide. Talis autem apostasia ad hæresim pertinet: imo est omnis infidelitatis grauissima, vt patet per S. Thom.

sec.

sec. 2. q. 22. art. 3. comprehensens virtualiter omnes hærefes, si simpliciter recedat quis à fide, & cultu veri Dei & Domini nostri Iesu Christi Domini adhærendo. Vnde absolutè & sine distinctione omnis inuocatio Dæmonis sapit hæresim manifestè. Sicut absolutè & sine distinctione hoc dicit gloss. in verbo, Sapient. c. cum accusatus. de haret. lib. 6. Non est autem apostasia, nec ad hæresim pertinet omnis inuocatio Dæmonum, vel familiaritas in loquendo præcipuè cum acceptitiis etiam si mala sit, neque omne imperium, præcipuè ex parte Dei, quod pertinet ad exorcistas. De ratione enim inuocationis est quædam subiectio, habens annexas preces & cultum inuocantis ad eum, qui inuocatur tanquam ad ultimum refugium in re pro qua sit inuocatio, quem cultum semper obseruant Necromantici & alij tales viri Diabolici, etiam si non querant à Dæmone consequi, nisi quæ possibilia sunt illi. Nullus enim negaret quin nefarias preces circa aras idolorum emittere, sape rent hæresim manifestè, vt glo. in eodem verbo confirmat, etiam si taliter operans diceret se id non fecisse, nisi ad consequendum Dæmoni possibilia, puta mulieris amorem. Hoc autem non est nisi propter pactum tacitum, vel etiam expreßum, quem ex hoc facto cum Dæmonibus conuincitur habere, quorum quidem idola plena sunt, & consequenter propter apostasiam. Ergo multò magis, si ipse Dæmon immediate per se inuocetur, & non mediante idolo, quacunque ratione vel causa. Non est igitur in hoc sequendus Oldradus, vtpote qui ad pauca respexit, & præcipuè non considerando, quod de ratione inuocationis Dæmonis est adoratio: quia cultus est

cum subiectione, non referendo ad inuocare verum Deum. Inuocare enim in sacra Scriptura, pro actu latræ sumitur. Vnde gloss. super illud *Genes. 4.* Iste coepit inuocare nomen Domini sic dicit, Inuocare idem est, quod colere & deprecari. Et gloss. super illud. *Rom. 10.* Qui cunque inuocauerit nomen Domini, saluus erit, dicit: Inuocauerit se subiiciendo & colendo. Et propriè Deo deberi inuocacionem patet per illud *Ifaiae:* Quærite Dominum dum inueniri potest inuocate eum, dum prope est. Et in Psalm. Inuoca me in die tribulacionis. In cuius etiam signum per increpationem dicit Dominus populo rebelli & infideli. *Iudic. 10.* Reliquistis me, & coluistis deos alienos. Omnis inuocatio est cum adoratio. Ite & inuocate deos, quos elegistis, quasi dicat, Deus tantum inuocari debet: Si ergo illi sunt dij vestri, inuocate eos. Et *3. Reg. 18.* Dixit Helias sacerdotibus Baal, Inuocate nomina deorum vestrorum, & ego, &c. Vnde patet quod inuocatio præcipitur fieri Deo, vt actus latræ: & hac eadem ratione prohibetur fieri Dæmoni. Et consequenter omnis inuocatio est adoratione: nullaque cum puro imperio: quia adoratio est de ratione inuocationis, vt dictum est. Si autem per inuocationem ipse communiter accipiat vocacionem Dæmonum, impropriè loquitur, & in proposito non interuenit sola vocatio, sed vera inuocatio Dæmonum, eo quod ante quam Necromantici ac Malefici Dæmonibus imperent, vel eos ad vota cogant, præcedunt varij cultus & obseruationes nefarias, sapientes apostasiam à fide secundum iuris interpretationem quod non nisi exteriora dijudicat. Nullo ergo modo est audiendus hoc in loco Oldradus.

dus. Sanctis ergo doctoribus, qui-
bus innititur prædicta gl. in verbo,
Saperent, potius quam Oldrado
acquiescendum & adhærendum est.
Ex his omnibus patet quid, de-
terminatio Aduersarij & prædictus
eius tractatus, in nullo præualeat
contra patres Inquisidores, sed mul-
tis falsitatibus refutus & ineptiis,

procul ab omnium sapientum ocu-
lis est abiiciendus. Et strigum pessi-
ma secta, debet omni conatu per ip-
pos Inquisidores procul omni timo-
re fugari ac exterminari, ad fidei
defensionem, & Domini nostri
Iesu Christi laudem, cui est ho-
nor & gloria in secula seculorum.
Amen.

F I N I S.

MALLEI
MALEFICARVM
TRACTATVS ALIQVOT
NOVI AC VETERES;

Opus è variis auctoribus in vnum corpus coaceruatum,

*IN QVO PRÆVARICATORIS NATVRA PERVICAX,
nocendi auida potestas, prodigiosa religionis species, prestigiosa transformatio,
fictitia Strimagarum transuictio, deliciosa ludorum illecebra, & infinite
propemodum hæreses cum exterminio pœnisque earum recensentur,*

TOMI II. PARS II.

Cum summaris, notulis marginalibus, & INDICIBVS auctorum retumque
ac verborum necessariis.

*Non inueniatur in te qui ariotos sciscitetur, & obseruet sonnia, atque auguria, nec sit
maleficus, nec incantator, qui Pythones consulat, nec diuinos, & querat à mortuis
veritatem: omnia enim hac abominatur Dominus & propter istiusmodi scelera delebit eos
in introitu tuo. Deuteronom. 8. cap.*

L V G D V N I;

Sumptibus CLAVDII BOVRGEAT, sub signo Mercurij
Galli.

M. DC. LXIX.

CVM PRIVILEGIO REGIS.

Proœmium Operis.

AN T A est hisce temporibus hominum nocendi cupiditas, vt nihil sit à summō deorum usque, cui effrænata cuiusque libido detrahere non conetur. Hoc certè communis omnium malo, vbi nullus ferè hominum annos suos in amaritudine animæ suæ recogitat. Atque utinam mentem & animam ad hoc miserabile sacerdotium tantisper referremus, meritò non ingemiscere, & à gemitu cordis rugire non possemus. Vix enim scio, cui bono diuina prouidentia tam truculentos humani generis hostes viuere ac nobis conuersari patiatur: absit tamen altius ea mysteria perscrutari. Nullum quippe est tam turpe, tam execrandum, tamque abominabile scelus, quo d'impia pestiferaque Sortilegorum atque Strigimangarum scēta non leni quidem aut negligenti animo facere sint aggressi, sed tanquam rabidi canes per fas & nefas in dies singulos omnia tentarunt, adeò vt quod mente conceperint scelus, id opere, necnon præstigiosis facturis, quasi venenum veneno addentes, exequantur & perpetuent. Quod autem tam anxiè optauerunt, Deo permittente, & Dæmone eorum patre & magistro improbè sollicitante, magna ex parte, proh dolor! assequuturos se tibi pollicentur. Ac tam virulentum eorum dog-

ma , quod Paulo teste , vt cancer serpit , tam sœuè atque potenter grassatum est , vt vix vlla sit iam Christiani orbis atque vniuersi prouincia , cuius pars aliqua non sit hac peste infecta. Nec igitur est , quod quis ignoret non paucos reperiri , qui peruersa cupidine & malitia ducti , abiecto proprij baptismatis sacramento , ac Dei præpotentis vero cultu penitus derelicto , diabolicam professionem seellantur , & pro mundi huius vanitatibus diaboli suffragia quæritant , eidēmque tanquam suo proprio principi obedientiam cum iuramento præstare non erubescunt , ciūisque mandatis postergatis diuinis parere , & quæcunque noxia fidelibus Christianis infligere non cessant , ac omnia quæcunque , quæ in læsionem Diuinæ Majestatis , sacræque legis corruptionem ac sanctæ matris Ecclesiæ tendunt opprobrium , promptè suiciunt , & pio viribus adimplere student , quibus Dæmonis illusionibus & prauitate diuersa maleficia in humanis seu brutorum corporibus inferre contendunt , vitæque insontium labe-factare non dubitant , futuræque prædicere & occulta penitus cognoscere hac diabolica obseruantia profitentur : quorum opera quidam appellant fortilegia , quidam faēturas , alij verò incantationes , alij maleficia. Quæ omnia arte quadam malefica & plerumqæ delusoria non sine dæmonis ministerio fiunt , & quasi semper in alterius detrimentum vertuntur : vltimus eorum effectus semper tendit in peccatum. Hi verò , qui fraudibus ipsorum fidem præstant , & eorum cultui addicuntur , non minimam animæ faciunt iacturam. Inde tot tantorumque malorum fons & origo : inde seditiones , adulteria , stu-pra , incestus , sacrilegia , veneficia , homicidia , membrorum debilitationes & mutilationes , fœtuum abortiones ; ac tum demum diuersæ hominum & brutorum ægritudines ; in fructibus pluviæ , grandines , tempesta-
tes

tes & procellæ ; arborum ac terræ nascentium quandoque
sterilitates : iumentorum gregūmque abortus innuméri ,
& quamplura infinitaque propemodum enormia scele-
ra , turpia atque nefanda facinora perpetrantur . Ut verò
his tam truculentis & mortis auidis hostibus occurre-
tur , multi viri Catholici & docti ex orbe Christiano se
his opposuerunt pro muro Ecclesiæ , qui verbo & scripto
contra pestiferas eorum superstitiones acerrimè pugna-
runt . Scripscrunt aliqua Ioan. Laurent. Anania , Bernar-
dus Comensis , Ambros. de Vignate cum Francisco Peña ,
Ioan. Gersonius , Ioan. Francit. Leo , Iacobus Simancas ,
Alphonsus à Castro , & Paulus Grillandus : plura scripse-
runt alij , quorum memoria aliquando recoletur . Verùm
& si ab his omnibus aliisque doctissimis viris tam dextiè
pugnatum sit , vt planè & apertè de his humanis hostibus
triumphauerint , nunquam tamen resipuerunt , aut insa-
nire desierunt . Tanta quidem est illorum obstinata mali-
tia & impudens obstinatio , vt quamuis apertè conuicti ,
nunquam tamen errori cedere voluerint , imò potiù , du-
riores effecti , & in suis facturis pertinaciores rabiem
suam in dies auxerunt , tam nouas , tamque diuersas &
nobis ignotas quotidie inducendo superstitiones , vt nihil
aliud eo pensitare & excogitare meritò credamus , quam
quomodo eorum quilibet plus possit Christi fidelibus
nocere . Isti sint necne serpentes illi , quos Deus per Hie-
remiam Prophetam minitatus est se nobis immisitrum ,
quibus (vt ille ait) non est incantatio , videris . Nam fu-
ror istis secundùm similitudinem serpentis , sicut aspidis
surdæ obturantis aures suas , quæ non exaudiet vocem
incantantis , & benefici incantantis sapienter . Ea propter
non tantùm Sortilegorum ex variis auctoribus facturas ,
sed horrendos etiam concubitus & congressus , qui sæ-
pius dæmonis ope & tentatione procedunt : pocula item

venefica & amatoria , & pœnas iis impositas ex vtroque
iure clericis & laicis , huic opusculo subiecte visum est.
Cùm itaque & reipublicæ Christianæ & totius vniuersalis
Ecclesiæ plurimùm intersit hanc impiam sectam , cùm
animas tum corpora Christi fidelium sæpiissimè vulneran-
tem , prout iustitia suadet corripere , & ab omni ciuitate
propulsare & eliminare , non iniuria certè ipsæ vtriusque
instrumenti sacræ paginæ , sancta summorum Pontifi-
cum & Oecumenicorum Conciliorum decreta , antiqua
sanctorum Patrum testimonia , sacræ Imperatorum , Re-
gum & Principum leges & constitutiones , ipsa denique
sanctæ inquisitionis institutio , hanc nefariam pestem
non tantùm euitare , sed & à nobis auerruncare , exter-
minare , & mortis pœna damnare ut naturæ humanæ pe-
regrinos & communis salutis hostes sanctionibus edixere
delendos. Iam igitur tatis supérque compertum est , nihil
ciusmodi facinorosis blanda prodesse tormenta : quapro-
pter acerbioribus vtendum esse medicaminibus , vt non
amplius vebis aut scriptis , sed fustibus & flagellis , gla-
diis & flammis contra illos agatur , vt & pœna illos effi-
ciat sapientiores , qui benignitate abutentes in sua ha-
bitatus persistant nequitia , & reliquis supplicium capit
det intellectum , quem nimia mansuetudo præstare non
potuit. His igitur motus rationibus pœnas , quibus me-
ritò tencantur isti Sortilegi , aliquot huiusc opusculi
locis & præcitatibus doctoribus , explicare visum est : vt
sanctæ inquisitionis censores de Strigimarum suppicio
bene persuasi , nulam carum pœnarum , quas ius vnum-
que contra tam impia & diabolica dogmata decernit ;
prætermitti patientur , quin illas pertinacibus & obtina-
tis animis infligere iubeant , & pœnarum metu alij coér-
ceantur , ne similes superstitiones præstigiosique ritus
& spurcitas effutire audeant , & sic tandem à suis errori-
bus

bus resipiscant. Ac si fortè illi (quod Deus pro sua clementia dignetur auertere) Pharaonem imitantes (tanquam malleatoris incus) indurati fuerint: alij tamen , vt credere par est, alieno periculo sapientiores erunt. Sed istis iam supersedeo, vt ad materiam & ad institutum redeam. Breuiter ergo & decisiuè per quæstiones & capitula, diuino fauente suffragio, habita notitia criminum dicitur nè singulorum pœnæ, in utroque foro constitutæ , transcurrentur. Præsens itaque opusculum è variis coadunatum scriptoribus sub diuersis titulis multiplices itidem Sortilegorum & fasciniorum hæreses continet. Ibi naturam, virtutem, & potentiam Dæmonis in homines , versutias eiusdem , nocuam cupidinem & libidinem , illusionem & præstigias aduerteris, quibus homines , & vt plurimum mulierculas & vetulas fragiliores & faciliores , ad vanas quasdam superstitiones specie mendacium quarumdam pollicitationum, voluptatum deliciarumque fitatio apparatu , miraculorum etiam velamine futurorum omnium vt præsentium & præteriorum responsis, varia apparitione , transformatione non tantum sua sed & Strimagarum eius ministerio diuersa , & equitatione & transvectione ad ludos nocturnos bonæ (vt aiunt) congregationis, allicit & seducit. Ipsa verè ac realiter illics contingat in corpore, An solùm illudantur in spiritu , facturæ & præstigiæ , quæ arte malefica Dæmonis ope fabricantur , satis commonstrant. Quorum pestiferas hæreses vt retorqueamus , retundamus ac conteramus , pœnis eiusmodi facinoris constitutis de iure diuino & humano, ciuili & canonico , in foro conscientiæ & contentioso, clericis vt & laicis , vtriusque sexus hominibus totum opus absoluitur. Omnia tandem vt expediam veluti post terga metentis spiculas colligens huius operis aceruo reconduntur, vt in nostri Ananiæ libros de natu-

ra Dæmonum commentarij vices subeant, & quod ipse vel non attigit vel omisit, reliqui saltem subsequentes ipsum explicent & defectus suppleant. Atque sic extricata præsens & proposita quæstio de diabolica secta & disciplina, in tam pestiferæ luis exterminium, malorum tamen conuersionem, & spem bonorum ab oculo Dei nostri vindice prodeat.

ELENCHVS AVTHORVM HVISCE
secundæ Partis, secundi Tomi.

- I. *Io A N. Laurentij Anania Tabernatis Theologi libri 4. de natura Demonum.*
- II. *R. P. F. Bernardi Comensis ordinis Prædicatorum Tractatus de Strigibus, cum notis Franc. Peñæ sacra Theologia & I. V. Doctoris.*
- III. *Ambroſij de Vignate Laudensis 1. V. D. famosissimi elegans ac utilis quæſtio de Lamiis seu Strigibus & carum delictis, cum comment. eiusdem Franc. Peñæ sacra Theolog. & I. V. D.*
- IV. *V. M. Ioan. Gersonij Doct. & Cancell. Parisiens. Tractatus de erroribus circa artem Magicam & articulis reprobatis.*
- V. *Ioan Franc. Leonis Ipporegiensis 1. V. D. Episcopi Theleſini libellus de Sortilegiis.*
- VI. *Iacobi Simancæ Pacensis Episcopi Titulus unicus de Lamiis.*
- VII. *Alphonſi à Castro Zamorensis, Ordinis Minorum, regularis obſeruantia, prouincia sancti Iacobi, de impia Sortilegiorum, Maleficarum & Lamiarum heresi, earumque punitione, opusculum.*
- VIII. *Clariss. V. I. Doct. D. Pauli Grillandi Caſtilionai Florent. dico. Aretin. criminal. caſtar. Auditoris, R.P.D. Andr. Iacobatiſ S. D. N. PP. Almeaque Vrbis Vicarij Generalis utiliffimus Tractatus de Sortilegiis, eorumque pœnis.*

D E

DE NATVRA DÆMONVM IO. LAVRENTII

Ananiæ Tabernatis Theologi

LIBER PRIMVS.

PRÆFATI O.

AÆMONVM naturam, eorumque vim no-
se, rem summè arduam ac difficilem semper ex-
titisse, cùm apud Philosophos, qui de his non
nulla verè aliquantum scripta reliquerunt, tum
ipsoſ etiam Theologos, quibus horum faculta-
tem, nonnihil altius scrutari coelitus datum est, Dæmo-
nem vix esse vel in literis mediocriter tinctum,
in noti-
qui ignoret, pro comperto habeo. Proinde, riā vē-
nec mirum cuiquam videri debet, si de eorum sicut
potestate, operandique modo, ne dicam sim- Astrolo-
plici natura, nec dūn. hodie, illa scientia suis numeris absoluta, ac vndique ḡx co-
perfecta, haberi potuit: cùm & de Astrologia quam ante alias omnes inge- ḡx cognitio
nuas artes, ac scientias, mortales & colere & profiteri cœperunt, cuius ma- non exa-
teria tamen oculorum obtutui patet, adhuc exacta cognitio haberi, minimè Astrolo-
reditur: licet hanc non pauci, vel ante ipsum etiam diluuium, cognouerint, ḡx pe-
titi, qui
posteriori que temporibus ipsi Chaldæi, Hebræi, & Ægyptij, passim obserua- prior b.
uerint quos simili studio exinde Græci, Latini, demum Arabes, Perse, Indi, tempo-
& Seres subsecuti sunt. Huius etenim rei causa fuit, eorum natura adeò ab- tibus.
strusa & à nostro intellectu magis remota, immò, cùm sensibiliſ haud sit, Spirituū
penitus occulta: de quorum tamen spirituum substantia ac facultate, gen- faculta-
tem &
Mall. Malefic. Tom. II. A tiumsub-

stantiam
norant
gentium
sacerdo-
tes.

tium sacerdotes , cùm non pauca olfecerint , multa scriptis prodiderunt , & si minus veriora , vt nostri , cum Syri & Græci , tum Latini Theologi scrip-
serint : de quibus profecto Spiritibus , haud cum eo (vt res ipsa postulare vi-
debatur atque in cæteris contingit scientiis) dicendi lumine , aut ordine , hisce omnibus pertractatum fuit . Videre enim est , cunctos gentium peritos ,

Spiri-
tuū de-
luso &
altutia.

et si de his eleganter admodum differuerint , nihilominus tamen , ob eorum (qua sunt) difficiliorem cognitu naturam , delusos forsitan , vel à propria lusio & eorundem spirituum astutia , plurimum à rei veritate declinasse : nostri verò altutia . Catholici sapientes , licet magis vera scripsérint , nullo tamen Latinitatis stylo , nec elegantiae alicuius splendore , ob temporum illorum iniuriam , vñi sunt . Hinc factum , vt non omnino abs re , operæque pretium fore existima-
rim , si quæ magis consona , atque sparsim hinc inde , de natura & potestate illorum scripta reperi , cùm à Platonicis , aliisque gentium scriptoribus , tum etiam à nostris Theologis , ea , pro virili nostra , ex ordine , singula suo loco in vnam collata , piis animis , ob oculos legenda proponam . In quorum

equidem variis atque diuersis , variorum multorumque auctorum , quos præ manibus habere potui , colligendis opinionibus , ita elaborauit ; vt diu multumque insudauerim simul , & aiserim , apum ipsarum naturalem sagacitatem & solertiam insecurus , quæ , et si diuersos peruvolant flosculos , ex iis tamen dumtaxat succos excerpunt , quos suis in stipulis fauis , naturæ instinetu , utiles esse , cognoscunt deprehenduntque . Cunctæ enim Platonicorum sententiae , quæ ab Ægyptiis & Chaldaeis , de dæmonibus relatæ , hisque acceptæ fuerunt , si veritati nullo pacto , mihi consentire posse , viderentur , eas , vt erroneas , reieci , & explosi . At vbi quid veri sub cortice continere , apparerent , cas concordes (quo ad eius fieri potuit) nostris cum Theologis reddendas curauit : ea verò , quæ nostri omnes , vel absurdâ vocabulorum barbarie , vel abditis verborum ambagibus , ob Latinæ Phrasis penuriam temporumque iniuriam inuoluerunt , nulloque dispositionis ordine colloca-
runt ; hac (inquam) puriori Latini sermonis phrasi efferre , suisque singula locis disponere sic enodatè , quantum licuit , studui . Tuum itaque erit , (benigne lector) hunc nostrum laborem , eo , quo nos in publicum damus , animo , bono nimis & candido , accipere , hilarique & alaci fronte le-
gendum aggredi : in spe sum enim non dubia , quicquid in hisce perlegen-
dis , temporis otiumque posueris eius te (instar agri non ita sterilis) inde fru-
ctum uberrimum abundè relaturum .

C A P. I.

Dæmones sintne in rerum natura:
quid & ad quid sint : varia Phi-
losophorum opinione, & fidei no-
stra testimonia.

Dæmo-
nes qui Dæmones , ergo , iam diu certa-
tum est inter Philosophos , alios-

que antiquorum peritos , sintne , ex Phi-
losophis
quos Deus in rerum natura fecit , an
quos solummodo hominum intellectus atque ingenium sibi effinxit , nec
ulla inter eos concordia esse potuit :
quoniam , et si horum sectæ plures
fuerint , nihilominus hi omnes , hac
in re , tantum in duas divisi senten-
tias , maier horum pars , Epicureorum ac Peripateticorum opinionibus ,
inhæsere : qui quidem nihil , quod
non

non validis argumentis demonstratiōnibꝫque consequi valuerunt , approbando , hos in rerum vniuersitate Spiritus ceū superfluos, ac superuacaneos , à natura prorsus exterminarunt : eosque duntaxat Poëtarum figmentis , vetularum fabulis , ac prudētum legibus , effictos esse , assuerandō , vt & inferorum pœnas , quā mortales , à malo perpetrando horum terrore abstinerent , ac iustè humānēque viuere consuescerent ; idcirco hos Spiritus , in hominum opinionibus nomine tantū vagari , re ipsa autem nihil omnino esse , autu-
runt . Quibus omnibus obnoxie refragando Stoici , qui Socrati , hos esse acceptum referunt , ac etiam Platono-
dæmo- nici , qui , variis proborum sapientiūque narrationibus freti , atque antiquis oraculis , plerisque historiis
quæ cuncta , hos apertè ostenderent , innixi ferè omnes , Dæmons in re-
rum natura & existere , & multarum
rerum causam esse procul dubio , af-
serere non dubitarunt . Itaque Peri-
pateticis , & aliis quibuscumque , mul-
ti (vt dixi ,) fuerunt diuersum hac in
re sentientes , aqua (vt aiunt) & igni
quasi profanis , ac religiosis , quæ
nobis natura , vt existat comparatum
est , penitus aduersariis , atque ab eo
non consuetudine remittentibus ,
optimo iure interdicere : isti quorum
sanè opinionem ac sententiam , quod
nostris cum Theologis hac in re , pe-
dibus iuerunt his enim , fidei afflatis
lumine , vera de eis , vt dictum est ,
superne concessum manifestare fuit ,
sanè doctrinæ neminem vñquam dis-
crepasse , in confessio est . Ea itaque
de causa hi , tanquam omnino à veri-
tate aberrantes , immò prorsus eam
respuentes , omnes posthabendi , in
minimisque ponendi sunt , qui , cun-
ditis , hac in re Epicureis , Peripateti-
cis , ac nonnullis etiam suffragantur

hæreticis qui vno cum ipsis ore , im-
pudenti tamen , vel animæ immorta-
litatem , ne dicam corporis (cum Sa-
ducæis) resurrectionem omnino ab-
nuunt & abiiciunt : nobis enim satis
est , horum naturam ac facultatem ,
Stoicorum , atque Platonicorum opi-
nione probari , nullāmque esse legem ,
Dæmo-
nes tuit
in qua horum substantia ac potestas , ex Sto-
vere abnegetur : verū etiam Ara-
cīs , Pla-
bibus , eorum secta , & Hebræis ,
tonicis
Moysis lege , nobisque fide , omni-
demonstratione longè melior , firmi-
ter credi & amplecti . Quod nimi-
rū patet , tum ex veteri testamen-
to , Gen. sub metaphoris , ac Serpen-
tis , Euam alloquentis , forma , & si-
ne velamine . In eodem , penes Iob
cū etiam ex nouo , apud Matth.
vbi legitur : Discedite à me maledi-
cti in ignem aeternum , qui paratus
est diabolo , & angelis eius , idēmque
alibi sepius : ex quo sit , vt Dæmo-
nes in naturæ statu existere , lippis
(vti paroemia fert) & tonsoribus li-
queat .

C A P I I.

*De Spirituum nomine & Gracis
& Latinis ; substantiāque eorum-
dem ac facultate diuersa hac in
re Theologorum opiniones produ-
cuntur .*

DE quibus profecto Spiritibus ,
quoniam , & nomine , & sub-
stantia , addē etiam facultate haud
parum à Platonicis nostri discrepant
Theologi , quæ horum sit differen-
tia , dicere , nunc animus est : Aiunt
námque Philosophi , hoc nomine ,
Dæmon , cū sciens Gracis sonet ,
& bonos & malos angelos , vbi id
vtrosque non dedebeat , crebro innui:

A 2 unde

vnde & iudicantes & negantes, frequens apud eos mentio reperitur: ex quoru[m] sententia nostri Theologi, qui bus h[oc]a semper nomen-clatura in-
 Dento nis no-fensa ac odiosa habita est, omnes me qui-valde dissentunt; inquit enim, hoc bus sp[irit]i-vocabulum, licet eorum creationis tribus cōuenit. principio, his, & Angelis cunctis simul, ob communem inditam propriae naturae scientiam, conuenerit; nunquam tamen hos beatos Spiritus, nec apud Hebraeos, nec penes nos-tros Theologos, demonstrasse: etenim hac voce, non quod eis natura dedit; sed quod sibi, & ob propriam eorum malitiam, ob præten-samque nostros in protoparentes calumniā, obuenit, qua etiam & Diaboli nuncupantur, vtique nec in-iuria, vt inferius manifestabitur, om-nes nostri periti intellexere. Quan-dam dicti diaboli ob calū-propter nuspiam non malum hoc no-men piis auribus resonuisse inuentum est, neque mira res: cūm scientiam & iniquos, & prauos consecutos, re-periri, nihil obstat: vnum enim ex his donum est, quod haud quicquam, quo mereat, perficit habentem; ne-que hoc dumtaxat nomine, hi ne-quam Spiritus nuncupati sunt; ac di-versas aut varias in nos struxerūt calumnias, appellationes fortiti fuere. Omnia tamē h[oc]a vel proprietaria ei, vel metaphorica sint; eos, vt & opera eo-rum auersantur nos prauos, iniquos, impios, ac crudeles nobis ostendere altius evenit. Hinc sit, vt, vel exor-cismo constricti, eorum sic nomina spernant; sic aufugiant: de quibus singulis in locis, dicendum restat. Verū de Dæmonib[us], quod ad eo-rum naturam spectat, haud modò, omnibus in rebus, vbi à nostris anti-qui gentiliū Theologi dissenserant, cunctorum referam errores, cūm hos obiter omnes, opportuniūs referendi, se[le] offereret occasio. At solum (inqua)

quidnā maior nostrorum de his scri-bentium pars, opinata sit, quibus, tū ex eorum operatione, tuin etiam ex fide circa multa de his, omnis pe-nè veritas illuxit: quorum quidem opinio, neotericorum præsertim, nō enim omnes sic una concordant, vt secum nihil discrepent, h[oc]a est: Dæ-mon[es] scilicet spiritus esse, substan-tiā bonos, quippe à Deo Opt. Max. creatos, intellectu præpollentes, in-corporeos omnes, & immortales, sua voluntate malos: quibus furor, ratio-nis expers inest, demēs concupiscētia, cogitatio præceps, atque proterua. Qua in re, quantum errauerit Plato, Platonis eiulque imitator Porphyrius, ex hoc & Por-cernere licet: cūm alter aperte, hos phyrij spiritus aereo, prætenūq; ac vti astra, error de rotundo corpore, alter verò, inter eius bus, assclas doctrinæ haud vulgaris, eisdē dicit genus esse, naturā fallax unifor-me, Deos similans: quandoquidem, quod Plato sentit falsum demonstratur, vel ex eorum actione, quæ (vt Philosophis placet) formam sequitur: nihil enim ipsi, licet appareant, quod sensus habet, verius operantur. Ceterū, quidquid faciunt, solum ab intellectu, vt suo in loco clariū apparabit, totum procedit, ac proficiuntur: atque quod alter, maximum es-se errorem, vel ob id ostenditur: cūm hi spiritus ē tenebris, vt sibi nonnulli hæretici finixerunt, mali non exur-erint, quoniam nullum in mundo corum principium malum esse quiuit, ne duo cuncti-potentes, (quod absurdū ne Dæ-est) dari cogantur: quandò certè om-nonia, quæ videntur: aut quæ oculorū acie comprehendendi non possunt, ex vno tantum bono emanant initio: Cunctarum etenim rerum una est bona, à qua, cūm sit summè bona, nihil vitij profici sci valet. Quamob-rēm, aut ullum datur, vt autumauit Manes, summum in rerum natura malum:

Dæ-mo-nes qui
ex The-o-logis.

Hæreti-
corum
error de
creatio-ne
Dæ-

monum.

Causa
vna om-nium, &
summa

malum : *Vidit enim Deus cuncta quæ fecerat, & erant valde bona.* Reliquum est igitur, ut Dæmon alius sit, quām naturā malus, voluntate scilicet, cuius quidem firmam ac stabilem post suum ipsius errorem, mali-
tiam atque perfidiam, Ægyptij qui hieroglyphicis quibusdam pleraque arcana absconderunt, Scaleno imper-
fectum quid continente, pingebant.

Ex his habes (candide, piéque lector) Dæmonum naturam spiritalem esse initio perfectam à Deo creatam, dehinc hos omnes in eorum cogitatione, ut satis in sequentibus patebit, corruptos, lapsique quod tempus nos admonet, ne ordinem, cunctis in rebus apprimè necessarium, vel hilum quidem transgrediamur, ut de eorum creatione, quid nostri existimarent Theologi, quām exactissimè referamus.

C A P. III.

De creatione Dæmonum ex Theologis Cabalisticis, Arabibus, Thalmudistis, Philosophis, Gracis & Latinis: Quo etiam die creati sint, & ad quid creati.

Creatio
quæ sit
Dæmo-
num. **H**Anc igitur, et si per simplicem emanationem, absque vlla temporis intercedentia, motu se interstitio, extitisse volunt: Deo tamen haud coæternam, quod ab æterna Dei substantia, quasi à sole radij effluxerint, ut arbitratur de mundi productione Philosophus, cogitare, tantum abest, dicere fas est: cum vt iij extiterint, quia opera sunt propria extra Dei substantiam, sola diuina voluntas in causa fuit, qua eos, vt & Angelos, vt sibi placuit, omnes una produxit ac effinxit: non enim

vnu alterum genuit, quemadmodum Cabalistæ nonnulli sibi somniarunt: Cabali-
stæ &
quorum opinioni satis Auicena, haud profecto postremæ inter Arabes eru-
ditionis, tractans de intelligentiis, firmius adhæsisse videtur. Creatio Dæmo-
namque ipsa, cum infinitam sibi po-
nū op-
testatem exigit, creature certè finitæ
nullo pacto impertiri valuit: sic enim
& propria eius natura destrueretur, &
Deum, quem esse necesse est, aliis
cunctipotetia impertita, existere pos-
sibile esset: quod, ut absurdissimum,
esse minimè potest. Nec creari ex si-
nistro massæ latere, ut Talmudistæ sibi
singunt, quodammodo mali quasi ra-
næ ac muscæ, cx subiecto putri: intel-
lectiles enim sunt, omnisque (ut
ostendetur) materiæ expertes: hinc
ne mori quidem vnquam eos contin-
git, quemadmodum falsò nonnulli
Philosophi ac etiam Arabes, (ut di-
cetur *inferius*) ab ipsis spiritibus de-
lusi crediderant: nec etiam malorum
animæ, ut Plotinus sésit philosophus,
existunt, cuius opinioni Tertullianus animæ
adhærere videtur: cuncti enim simul non exi-
stunt.
ex nihilo, Dei præpotentis imperio
produci sunt, quādo (ut ex superiori-
bus videre est) sibi placitum fuit, ab
animis quæ corpora ut informē opus
habent satis diuersi: at non ante hanc
mundi constitutionem, ut plerique
ex Græcis opinati sunt, qui spiritu-
alem hanc naturam, multis iam sa-
culis corpoream, quod seipso, Deum-
que supernè, ut sui contemplaretur
principium, præstitisse assérunt: cum
verisimile id non est; quandoquidem
Deus, cuius perfecta sunt ope-
ra, si seorsum à corpore Angelicam
creasset naturam: cum haec pars
mundi existat, hanc mundi substan-
tiæ imperfecctæ fecisset: quod
vel opinari, nedum dicere, sa-
tis absurdum est, atque profanum.
Sed creatos (inquam, ut quām

plurimi Latini sanores asseuerant)
sib cœli nomine , prima die : quod
quidem verius esse , ipsa Scriptura sa-
cra testis est locupletissimus , vbi di-
xisse legitur : *Quando facta sunt syde-
ra , laudauerunt me Angeli mei.* Quis
enim esse potest , in lectione sacra-
rum literarum vel mediocriter versa-
tus , qui adeò excutiat , vt quarta die ,
sydera creata fuisse , penitus non vi-
deat ? An ergo , si tunc sydera facta
sunt , & Angelos ipsos , tum simul
factos fuisse non oportuit ? At opor-
tuit profectò : alioquin quomodo (cùm ij forent quidem) Deum ipsi
laudassent . Nec dicere satis est eos
secunda , aut tertia die creatos fuisse ,
cùm horum mentio hisce diebus sa-
cra in pagina nulla omnino reperia-
tur . Restat ergò , consequiturque
ex dictis *superius* , vt prima die sub
Cæli nomine facti sint , maximè
cùm & Propheta dicat : *Fecit cælos
in intellectu* ; quod quidem de intel-
ligentiis multi non vulgares expo-
nunt , quas initio cum cœlis vt eos
mouerent , ac virtutes influerent ,
creari necesse fuit . Ex his itaque sa-
tis intelligi , breuissimè quidem , non
dubito , quidnam de creationis eo-
rum æuo , plerique ferè Latinorum
Theologorum cætus meditati sunt ;
quoniam , & ipsa Ecclesia , æterna
veritate confirmata , afferere vide-
tur .

quonam pacto creati fuerint apertiùs
quoad fieri potest , à nobis explic-
etur . Facti sunt ergo , vt & cæteri Dæmo-
nes ut illi , non ex æquo , hanc suscepserunt
Angeli boni , ac perfecti omnes ; at
perfecti inter eos , inuidiæ ortum fuerit ; ve-
rū cuncti , pro naturæ eorum cap-
tu , contenti fuerunt : quam quidem
naturam , inter se differentem his
omnibus à materia Hebrei ac Plato-
nici obuenisse afferunt : non enim ab-
negant , hos Spiritus omni prorsus
materiam carere ; tametsi , qua eos do-
nent , haud sit , sicuti nostra , diuer-
sarum formarum , ob contrarias sci-
licet , quas habet , qualitates , aridissi-
ma : verū continua corruptioni
minimè , vt cælestis obnoxia . Quod
cùm procul à rei veritate remotum ,
repertum sit , tum ex eorum substan-
tia atque operatione , quorum altera
omni corpore caret , altera tantum
intellectualis existit (vt *inferius* copio-
sè demonstrabitur) tum etiam ex
Dionysij auctoritate , omnem ab eis
materiam amouentis : mirum non
est , si multi , haud quidem spernen-
di Theologi , hos , qui secùs asseue-
rant & sentiunt , ceù prorsus ignaros
ab eorum classe omnes eiiciunt , ex-
pelluntque : nec tamen est , quin &
ipsi secum aut dissentiant , ac discep-
tent ; quandoquidem in duas diuer-
sas separati animi sententias , qui à
D. Thoma sunt , eos tantummodo
forma inter se differre dicunt , à quo-
rum profecto opinione , iterum atque
iterum discrepant , quicunque Scotū
sestantur : sestantur enim eum multi
iisque minimè contemnendi Theolo-
gi , qui haudquaquam temerè sibi
sentire videntur , afferentes nimirum ,
nihil omnino inconcinnum ac absur-
dum esse , horum Spirituum plurimos
sub vna forma existentes , propria , qua
sunt , individua natura mutuò differre:
vbi ,

C A P . I V .

*Quonam pacto creati fuerint Dæmo-
nes. Que item & quanta sit
inter eos differentia.*

NVnc verò reliquum est , ordine
rerum attento , vt pote in rebus
enarrandis maximè necessario , vt ,

vbi , & animæ vnius formæ omnes, absque tanta formarum varietate, speclerūmque multiplicatione, in primo (vt inquietunt) naturæ instanti , qui busdam internis propriæ essentiæ gradibus inuicem inter se distent, ac differant. Cuī quidem rei , quod opinio eorum reddatur probabilior , libenti addunt annexūntque animo præter talentorum, quæ initio ipsis data sunt varietatem , satis naturæ ordinem de decore tot Angelorum species, intellectili ac glorioſo in mundo, Dæmones cùm æternū apud Tartara damentur, deſſet: quando si vna quidem species deſiſſet, hoc ne corporeo , ne sensibili orbe, quem illius instar ad similitudinem creatum, aiunt, imperfetus merito dici poſſet ; eoque magis, quod, omnibus ex nationibus, linguis, ac artibus, quamplurimi apud homines , ab æterno cruciatu , Dei tamen ope adiuti , incolumes reddantur. Qui profecto dæmones, quāuis creati furcint omnes, quod Spiritus , quod indiſſolubiles, quodque immortales, æquales, vt Angeli ac similes cuncti: non tamen est, cùm ex omnibus ceciderint , (vt infra ostendetur) Angelorum ordinibus, vbi cōplarium formarum existit varietas, qui mutuò ſibi , & specie nonnulli , & potestate quam plurimi diſtant , differuntque. Quorum quidem differentia, quæ, & quanta inter eos sit, Deū ſolummodò, qui cuncta numero, pondere, ac mensura fecit, & ſtellas, vnamquāque illarum, ſuo nomine vocans , minimè latere poſt: nobis verò, hoc tantum diuina reuelatione patefactum eſt, quod licet tres eſſent Angelorum classes, nihilo tamen ſeciūs , nec excellentioris naturæ vigor, quin hi ſpiritus ſtarent, nullam infirmitatem adduxit, nec minor ſapiencia virtus, nec intelligenter, vllam ignorantiam ingeſſit ; nec etiam inferior libertas arbitrio aliquam, vt caderent necessita-

tem imposuit : Quinimò ex hac eorū varietate , quæ in mundo intellectili facta ſunt, admirabile ac stupēndum, vt in hoc præſenti ob rerum ſenſibilium diuerſitatem, decorum, ornamētūmque emanauit : Nec ex tanta horum variatione, quicquam eis imperficiens eueniit, quod de ſuo creatore iuſtè conqueri poſſent: quamquam natura, quād quis ſuperior eſſet, tantò ſe inferiorē, per pauciores rerum ſpecies, intelligit, & ampliori virtute vallet. Cunctorum ſiquidem propria cuiusque virtus tanta fuit, vt eis nihil aliud perfectionis, quod naturā capere poſſent, absque proprietatum vniuersitatisque formarum mutatione , vnamquād addi potuiffet : quod ob eius propria destructionem vnuſquisque renuit, ac recuſat. Hoc ergo modo producti fuerunt dæmones omnes, vt reliqui Angeli, quoquo pacto , vt eis par erat natura felices.

C A P. V.

De lapsu Daemonum: quenam & quot ſint lapsus eorum cauſa: probatur multis Theologorum rationibus & ſententiis.

Tanta namque eis naturæ indita fuit perfectio, in qua ſic omnino perdurare ac conſiſtere poterant , ſi quidem ipſi veſſent vt (quamquam flexibilem, tum quo animo ducent: arbitrii libertatem ſortiti eſſent) nullo, ſi id intenderent, pacto cadere poſſent. Suo igitur ipſorum crimine, culpāque cecidere omnes , cùm ipſi proprio , quod facere noluerunt , Marte ſtare valebant : ex quo tandem tali ac tanta desuper ſi modò conſtituerent, omnes gratia obvibrati, donati que fuiffent, vt hanc ultimam felicitatem, quæ haud natu-

rx, sed eiusdem finis est consecuti in-
star Angelorum diuina semper essen-
tia, conspectuque fruentes, essent: &
si non ex æquo, ob præstantiorem eo-
rum naturæ gradum, diuersamque
quam habuissent gratiam, vti nec An-
geli, nacti forent. At illorum qua fue-
rant, animi instabilitate, vt prælium
in ipso cælo inter eos magnum exor-
tum sit, effectum est: quoniam Lucifer
vnde eius co-
plices. fer (ira à præstantiore qua donatus
erat, natura nuncupatus) quem reli-
qui eius complices, proteruiæ suæ
consentientes, vtrò hunc, in tam fu-
nestissimum errorem, duci adhæse-
runt, tanta inflatus superbia, venena-
ta prorsus rabie ac velania tumens
fremensque dum suam pro se, eo quod
Angelus, in qualibet rerum specie in-
tuenda naturam, quam ea de re conti-
nenter intuebatur, aliorum omnium
substantia, pulchriorem atque excel-
lentiorem conspicatus: vt corrupto
sibi animi intellectu, non vlla quidē
perturbatione sensibili, cum nulla ei
tal is inesse potuerit, sed iniqua sua ipsius
voluntate, dicere non erubuerit:
Ponam sedem meam in Aquilone, &
ero similis Altissimo: Quod quidem
omnium grauissimum peccatum, maxi-
mèque omnium execrandum scelus,
Orige- nefas, horribilisque blasphemiae nul-
nis op- là vñquam ratione, (vt falsò Origenio.
nio. censuit) expiandum, alio enim
nullo suggestente, ab ipso met sponte
patratum fuit: quod nō verè extiterit,
mirum in modum Theologi certant,
& adhuc sub iudice (vt fertur vulgo)
lis est. Quandoquidem nonnulli fuisse
aiunt, quod dæmon naturâ conten- us,
quā donatus erat, vltimam ad quam
duntaxat gratiam consequendam pro-
creatus fuerat, diu felicitatem respuit.
Aliqui volunt fuisse quod fortitudinem
suam, non ab ipso Deo à quo cū-
cta bona, tanquam fonte perenni,
promanant, sed à se ipso proficiisci sibi

persuasit, pro certoque habuit: hinc
factum esse (inquietunt) vt cum mu-
tabilis foret natura, immutabilis cul-
pa, malo tamen liberè semper adhæ-
rendo, vtique efficeretur. Quidam ve-
rò existimant, quod, vel omittés, vel
propriis viribus innixus, id quod gra-
tis consecutus esset, vtrò tentasset.
Nec etiam desunt, qui hoc peccatum
fuisse dicant, quod sibi Messiae locum
vendicare statuisset: propterea quod, cu-
m se videret cæteris omnibus (vt
latum est) naturâ præstantiorem, satis
diuque, optauit vt eius causâ reliqui
omnes suâ ipsius quod penes Deum
consequerentur gloriam, operâ vteré-
tur. Verùm alij, hanc tanti piaculi
ansam fuisse, affirmant, variisque ar-
gumentis corroborat: quod Dei splé-
dorem, quem altissimi voluntate, diuini
ni quadam luminis reuelatione, incar-
nandum præuiderat (veniret enim hic
Dei in-
sæcissimus Dei character, nisi, nos vt
camadū
præui-
dés, ado-
rate cū
suis re-
culauit.
Filiū
iterum detrectauit ac renuit. Solùm,
qui Scotum sectantur, à litera minùs
recedunt: id enim peccatum fuisse af-
serunt quod Dei verè æqualitatem ac
omnipotentiam, (quod litera sonat)
qua tamén nullo vñquam pacto vlli
creatûrae communicabilis est, pertur-
bato, peruersoque appetit animo,
quod profectò haud aliunde, quā à
sua ipsius peruersa prouenit volunta-
te: cum ob essentia præstantiam, potiùs
Deum prosequi amore debuisset
cæteris omnibus submissius se geren-
do, Deoque gratias immortales ha-
bendo, id quod hic in terra apud nos,
dum illius proprium cultum tantope-
re expedit, apertè præ se ferre vide-
tur. Quorum quidē opinioni, vtpote volunta-
terati ipsi haud parū consentaneæ, te.
multi ex Theologis facilius adhæret.

CAP.

Diffidij
Angelo-
rum in-
ter se
causæ à
dispari-
volunta-

C A P . VI.

De dissidio Angelorum, causis eius & armis quibus concertarunt.

Quia de causa, hoc scelus cri-
ménque nefandum & abomina-
bile, haud exiguo belli apparatus
inter eos, ob dilparem nimirum eo-
rum ab Angelis voluntatem, exci-
tasse credere par est. Vbi Michaël
bonorum dux tanta fortitudine Dra-
coni pugnanti restitit, (hoc enim
nomine Luciferum, malorum prin-
cipem nuncupari, ob lethiferum in
ceteros effusum virus) vt magno eis
vtrō citrōque prælio certatum sit,
non corporeis quidem armis, cùm
ipsi spiritus sint, omnisque corpo-
reæ molis (vt suo docebitur loco)
expertes, nec cæli ob eorum naturam
scindi queunt, at sola animi volun-
tate, quæ omnium actuum sibi elati-
or reddit, non secūs ac solis radij
varia pertransentes specula, Draco-
nis, vt peruersa atque impia: sic in-
gratis superbisque hanc intus eis si-
mul ortam, ac deforis ostensam, om-
nibus approbantibus, ita renuitur ac
incusatur cunctis bonis, vtrinque ob-
noxie certantibus postremo, ipsius fa-
ctio, propriis freta viribus, adeò de-
bilitata est, ob gratiam Angelis viua-
fide desuper infusam, quam in Mes-
siam forsan (vt aliquibus placet futurum, aut magnam verāmque summi
Dei bonitatem habuere, vt vel à bo-
norum minimo quoque de cælis om-
nes deturbari ac deiici potuerunt, vs-
que adeò natura superatur à gratia.

Michaël
Angelo-
rū dux.

C A P . VII.

*De loco & tempore, quo commissum
est prælium ab Angelis, cum varijs
in eam rem Thomistarum & Scoti-
starum sententijs.*

Verumtamen, vbinam cœlorum
id certamen peractum, & quan-
diu huius certaminis acies durauetit,
magna inter Theologos, cùm diuer-
sa plerique hac in re sentiant, con-
trouersia etiamnum est. Thomistæ
namque cum multis aliis Ezechielis
auctoritate moti, qui *Diabolum in
Dei delicijs fuisse*, inquit, atque ob
similitudinem terrestris Adæ peccan-
tis in Paradiso persuasi, tradunt hoc
prælium commissum in cælo Empy-
reo, vbi beatorum spirituum ac deli-
ciarum locus est. Alij, quorum pri-
mus D. Augustinus non exigi mo-
menti fuisse videtur, aperte aiunt, hæc
Angelorum pugnam in suprema ac-
æris exitiis regione, quam cœlum gione.
interdum nominati consuetum est.
Ego verò, si hoc mihi dicere fas est,
neutrobisque hoc prælium factum
apertiùs referre ausus fuerim: quan-
doquidem, nisi proslus connuenti-
bus (vt fertur) oculis præteream, vbi
hanc rem vt Aquila in suos pullos
firmius Solem inspicere nititur, pers-
picuè mihi video videre: nullo An-
gelis pacto, quā sunt incorruptibili
natura, hunc æris tractum, ob eius
corruptibilitatem ac mutationem, suprema
initio conuenisse, qui postea eis, regio nō
nonnullique pœnarum generi, ac locus
ignobili execrationi datus ac cœfel-
lus est; nec etiam cœlum Empyreum, rum.
gloriae ac naturæ locum ob super-
naturalē supérque eminentem eius
excellentiam. Neque illud Ez. : chielis

B dictum

dictum nobis quicquam aduersatur, cùm id verbum non loci qualitatem innuere videatur, sicut nec nostri etiā Saluatoris in cruce pendentis, ad latronem facta promissio: *Hodie mecum eris in Paradiso*: at eius conditionem, ac status qualitatem, qua Lucifer altius aliquantò, quam ceterae tum omnes creature, Deum ut totius naturae auctorem & principium, magna cùm eius delectatione, ob propriæ essentiae præstantiam cùm aliis contemplari potuit. Quandoquidem verosimilius esse, haud parū ad hanc nostram sententiam facit, quod Diabolus inflatus & elatus superbiā dixit: *In cælum ascendam, & super astral ponam solium meum*. Nam si in cælo Empyreo hæc pugna facta, quorsum hæc verba? cùm locus, hoc, nullus superior: an allegoricè tantum interpretandum? haud certè, cùm ex litera sensus, vbi id fieri potest, elicendus sit: non ergo is locus hoc certamen, at firmamentum sustinuit: quod Ioannis authoritate innixus, conuenienter dici posse, mihi video, qui in *Apocalypsi sua* Draconem nostrum antiquum hostem, tertiam secum stellarum partē traxisse ait: quod eos, vt propria eorum mobilis, ac incorrupta natura ostenderetur, nihil magis decuit, quam hot cælum, quod mouēdō, absque sui mouetar corruptione, quo peractum est, vt alibi, de more Angelorum, triumphus fuerit, & alibi, quam vbi disceptando obtenta est victoria, dæmonium atrocissima pena, æternumque sine fine supplicium, atque vt Angeli, vel loco Paradisum, ita dæmones inferna èodem tempore, non initia senserint.

Angelis
Paradi-
sus est
destina-
tus. Dæ-
moni-
bus In-
ferna.

C A P. VIII.

Quanto tempore steterint Angeli in cælo à creatione ad ruinam, quādiū concertauerint, & quot dentur instantia ex Thomis & Scotis.

V Erum tamē, quanto hi Spiritus tempore in cælo ab hac eorum ruina steterunt, ac quādiū cum Angelis mutuū concertaverint, nondū apud Theologos decretum est. Nam, qui D.Thomæ (qui nōt minū apud Theologos, quād ipsos etiā Phisophos, tanquam alter Aristoteles celebratur) sic addicti sunt, vt ne unquam ab eius opinione vel sententia, transuersum etiam (vt aiunt) vngue recedant: duo tantum instantia ab eorum creatione ad ruinam usque intefessisse tradunt, vnum scilicet, quo puris naturæ dotibus dumtaxat omnes extitere, alterum, quo peccato obnoxij à cælo Angelorum ministerio, qui gratia confirmati sunt, exclusi & expulsi fuerunt: At eorum, qui non ita in verba sui magistri iutarunt, quasi, vt sepe sui animi omni iudicio ac opinione priuent, non omnes eiusdem omnino sunt sententiæ: sed bifariam inter se diuisi aliqui: qui Scotum suū ducent agnoscunt, (qui & non sine causa, Subtilis, nomen meruit,) iij quatuor ab eorum productione ad casum usque moras intervenisse assertunt, nonnulli vero multis argumentis tres tantum affirmare conantur: Et primam quidem, qua cunctos naturæ mutieribus contentos fuisse assuerant: secundam, quæ tantum naturæ Angelicæ valuit, quantum nobis totius, quo viuimus, temporis intervallum: quā quidem secundâ morâ, sic eos à veritate declinasse, nonnulli affirmant: vt primo ab ipsis commisso crimine, et si nimia inflati fuerint

Tres
moras
tantum
alijs po-
nunt.

rint Philautia, poterant tamen, modò vellent, cùm adhuc essent in via, satis poenitere, ac facile misericordia veniamque à Deo, quā ytitur in opus suum clementiā ac lōganimitate propensus, consequerentur. Quamuis huic contradicant plerique Theologorum, qui omnibus viribus contendunt, nullum omnino in hoc innocentiae statu errorem, venia illa dignum esse potuisse, adhuc enim nulla creatura corrupta erat: ex qua quidem corruptione peccatum, tanquam ex cor. ex Epimethei pyxide cumulatum in ruptione mundum inuolauit, quod haud negari potest: At sic, quod nihil tum venia dignum fuerit, cùm vel propter liberam Angelorum voluntatem, ita fuisse certè decuit, quod usque ad ultimam ipsorum damnationis moram durasse non pauci peribuerent. Theologi, ne scilicet adeò nobilis spiritualis creatura vel exiguo tempore momento, erroreque modico obstitutionis inquam ratione, cui obnoxius stetit, præfertim cùm mutabilis suomet principio omnis creatura extiterit, tam repente æternis cruciati bus, paulò postquam esset producta, manciparetur, eò maximè, quod in suis, ut Scriptura inquit, Angelis reperit mutationem. Verumtamen Dæmones (libet enim incepsum ordinem prosequi) plus justo & aequo diutius à voluntate sui Creatoris fese abstrahendo, usque adeò omnes, sui ipsorum amore immoderati, stulti, & ebrij, in hac secunda mora processere, ut tandem iustissimo Dei iudicio, honorem suum alteri, non dant, in ea præfacta seruice, in odij Dei obstinati perseverantes, ad unum omnes in terra damnarentur mora, nulla prorsus iusta excusatione ipsos reuelante: siquidem hoc iudicio & sententia, non præcipitatione quadam, sed potius æquissima, Dei lon-

ganimitate, iustitiāque: nempe ipsa misericordia temperata contra iplos processum est. Adde, quod non viuis (vt nonnulli opinantur) tanquam criminis rei peracti fuerint, sed & diuersorum, quibus omnes simul, sua tamen quicque peculiari malitia ineffabili, cum cupidine agitabatur. Hi enim variis flagitiis & sceleribus impliciti à minoribus ad maiora & atrociora semper adeò progressi sunt, vt, et si non ex aequo cupidi suæ naturæ præstantia: at voluntatis certè imperio, frenum sceleratissimis cupiditatibus laxando, in infinitum peccauerint, adeò ut in Dei extremum contemptum & odium (horribile dictu) sic prolapsi & demersi sunt, quo inde pedem retrocedere que tandem ipsis integrum minime fuerit. Hinc factum, ut hac tandem sua postrema & funesta mora, ipsi dæmones è Cœlo, non secùs ac plumbeum cœlo ut in aquam Angelorum, ut dictum est, plumbū ministerio eiechi præcipitatique fuerint, non sine summa extremaque suorum ignominia, sic interni vexatis & mis nunquam morientis arrofionis dolore, & ad inferna plerumque relegati: eorum enim plurimi adhuc, (Diuo Iacobo inveniēte) huic caliginoso frigidoque aeri inharent? quem quidem ipse Deus, pro sua miranda & infinita prouidentia, ut nos incautos, exerceant, & ad timorem Dei somnolentos exsultent, vique ad diem magnam Domini, ne & ipsi penitus sine causa ibi relicti viderentur, ipsis ita concessit permisitque: quibus etiam interdum in executione lœæ diuinæ iustitiae in nos homines ytitur, ut suo loco dicetur. Atque hos omnes, qui huic inclusi sunt aeri, inferiores fuisse tradunt: magnates enim ob eorum nobilitatem, propriaque voluntatis à Deo se auertentis futorem & impetum atrocius

Dæmo-
nes è
in aquam Angelorum, ut dictum est, plumbū
ministerio eiechi præcipitatique fü-
erint, non sine summa extremaque
suorum ignominia, sic interni vexati &
mis nunquam morientis arrofionis
dolore, & ad inferna plerumque re-
legati.

Inferio-
res Dæ-
mones
inclusi
sunt aeti.

aliis in creatorem suum peccando, iustissima Dei trutina rem examinantes, ad infinita Tartara detrusi sunt vñâ cum eorum principe Dracone. Hinc enim cùm sūt ipsius stolidæ superbiæ veneno plus cæteris inflatus, nobilioris sūt essentia à Deo concessis donis ad id elatus, reliquisque tam turpissimæ, æternisque doloribus expianda apostasiæ, ansam præbuisset: aut iniuriâ qui amisit menuram, qua summo torquetur opere, & Dei iure optimo pœnas delictis commensurantis; acerbiores quoque luit, suuertique.

C A P. I X.

Quot Angeli ceciderint, & è quibus ordinibus detrusi sint ad inferos.

Cæterum, quanta pars lapsu illo ceciderit, & an ij omnes vnius, vel diuersorum ordinum fuerint: non minima inter Theologos, ea de re dissensio est. Quidam enim considerantes, multò maiorum hominum turbam, ad inferos, cum diabolis ibi cruciandam detrudi, quā ad cœlestia gaudia cum Angelis perfruenda, euehi: huius quidam instar ac simile in ipsis etiam Angelis vsu venisse opinati sunt: qua de te, maiori eos etiam numero ad inferos detrusos,

1. Opinio
nō
Theolo-
gorum.

2. Opinio
nō vno
riore.

Minor
pars Ar-
gelorum
coruit.

dam partem decimam huius flagitiæ real peractam fuisse referunt: alij verò, nonam his æternis pœnis destinatam, nec pauciores reperire est numero, qui tertium dumtaxat Angelorum agmen damnatum afferunt: quorum sententiæ aut opinioni, vt putâ D. Ioannis suffulta auctoritate, ex ipsa veritate hæc verba deprometis: *Draconem sua ipsius cauda, tertiam partem stellarum secum traxisse, plerique tunc in hærendum prædicant.* Verum à quotis, quibûsve ordinibus pars hæc deiecta fuerit, quodd non secundum gloriæ statum intelligendū, cùm nec etiam in meriti, *vt multi volunt*, conditiones vñquam steterunt: at, *vt in paris fuerint naturæ dotibus, inferioribus nempe, an superioribus ordinibus, an mixtim ex omnibus satis supérque inter Græcos ac Latinos Theologos contenditur.* Illi enim spirituum pronitatem, *vt materiæ magis appropinquantium, solummodò considerando retulerunt: vñâ cum nonnullis Platonicis, qui Cacodæmones, vt Ioui rebellarent, materiam in causa fuisse produnt, vel omnes, cum eoru principi Diabolo, quem Ophineum veritati alludendo, vocant, de inferiori sede deturbatos, Nostri autem, cùm nihil eis materiæ adscribant, de cunctis electos fuisse ordinibus meditati sunt: licet propter horum minus nobilem, minùsque quā superiorum præstantem naturam, plures ex inferioribus deturbatos fuisse afferat: negando prorsus, Diabolum cum aliquibus, qui excellentioris essentia fuerunt, de inferiori classe extitisse: quem profectò longè omnium pessimum, non temerè, cunctorum supremum, haud pauci Theologi asseuerant: præfertim, cùm nihil, quod nonnulli obiciunt, de Ezechielis dicto obstare inquietunt: *In Cherub extensus & protegens, posui te in monte sancto Doi:**

vbi

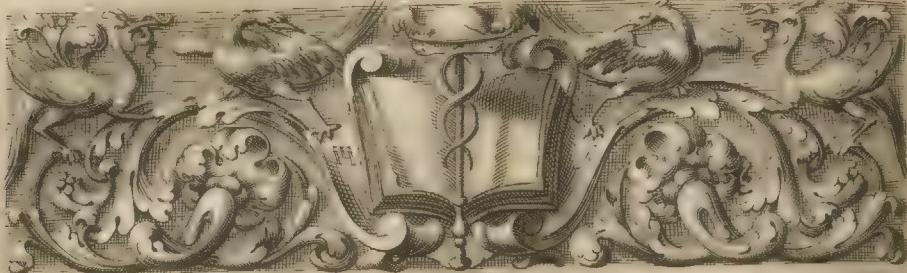
Draco
dictus
Diabo-
lus.

vbi multi Theologorum sunt , qui apertè confitentur , sic Draconem à Sancto Propheta nuncupari , ob præstantiorem eius scientiam , qua propriam , quam habuit , ob naturam , reliquos omnes facilè superauit : cæterum qui alio nomine , quod ei immensus Dei ardor indidisset , ni propriâ ipsiusmet peruersâ voluntate , Deo relutando , perdidisset , vtique appellandus foret : etenim capitali charitatem peccato , quodd ipsi omnino aduersa , & ex diametro contraria sit , nec persistere , nec exhiberi in cōfesso est : quo agitur , vt eius nobilem effentiæ gradum exprobrando , alio nomine vocari non potuerit . Nec quicquam impedimento est , quodd hanc firmam eorum sententiam , Draconem scilicet bonis omnibus , ab initio aduersanté , æternamque oppugnantem veritatē de Seraphico ordine , apertè expresse que in sacris literis non reperiant : cūm id satis elici per eos possit , qui non oscitantur sacram Scripturā scruntur , vel eodem etiam Propheta , haud perperam intellecto , qui eius ruinam enarrans ait : *Quomodo enim manè oriebaris Lucifer , & reliqua: ex quibus profecto verbis , si saniori iudicio examinantur pensanturque , clare admodum liquet , pessimum hoc caput , ad aliud quicquam , quām sum- pnum omnium ordinem , in quo primū D̄i voluntate conditus est referri minimè posse : tum ex stellæ*

Draco è
Seraphi-
co ordi-
ne.

magnitudine , ac perlucido . eius fulgore ; tum ex diei potiori ac nobilio ri parte , cuius tanti criminis nunquā eum , sicut nec cæteros dæmones immensa , ac infanda malitia , perfidia & obstinatione prohibente , vel minima etiam ex parte pœnituit : quanuis ob tam execrandum facinus ex cælo ipso , partim in hanc (*vt suprà dictum est*) tenebroſi algidiq[ue] aëris regionem , partim ad infima tartara , extrema cum eorum pernicie , summa omnium turpitudinē , æternis denique cruciatibus afficiendi , deturbati sunt : in quā tamen humanum omnem cāptum excedente summè miserrima cōditione & statu , longè nihilominus quotidiè eis miseriora metuenda , formidanda , expectandaque sunt : denique adeo peccato . ſeſe māciparunt , eoque , vt ſus , luto , delectantur , occaluerūntque vt non niſi malum , & ve- Dæmo-
nes non
niſi ma-
lum &
lum evenit , quodd Dæmones omnia volū &
intellectu percipiunt: quo per prima , agunt .

vt & nos , principia mouentur : Verū inde multo magis , quodd hoc modo diuinæ iustitiæ ūrdihi placitum est confirmari , horrendæ nempe à Deo confectionis erimine non aliter promerente , ita vt nullā dehinc amplius veniā , gratiāque qua rursus subleuen- tur , digni videantur : immo potius in omne æternum grāuioribus in dies magis magisque pœnis merito mife- ri subiiciantur .

DE NATVRA
DÆMONVM
IO. LAVRENTII
Ananiæ Tabernatis Theologi
LIBER SECUNDVS.

C A P V T I.

*De impia Daemonum contra Deum,
& genus humanum cogitatione
& vafritie.*

Dæmo-
nes qui
in aëte
manser.

Dæmo-
nes quod
in celo
perficere

X his itaque, quam
breuissimè id potuit
fieri præmissis, cùm
de nomine ac natura,
tùm etiam miserrimo
dæmonū lapsu, eiisque causis, vnicuique
facile rem constare posse arbitrор. Ex quo autem, sæpius dicto
modo, pars eorum ad infimos tartarorū
abyssos præcipitati, pars verò
altera eaque potior huic nos circun-
danti obscuro ac gelido aëri inhæse-
re, variam quoque tentandi volun-
perficere tatem atque potestatē nacti, pro variis

ab ipsis cōmissis criminibus, quorum non po-
quidē causā ne vel minimā ducuntur tueror,
pœnitentia: immō, quod in ipso celo id inter-
fese alsequi potuisse desperarū, id hīc ra tenta-
in terris omnibus neruis, velis, re-
misque (quod dicitur) fricti suā astutia runt.
perficere contenderunt. Hinc &
factum, vt cùm primū Adamum
iam factum formatumque conspicar-
rentur nihil omnino intentatum cer-
tè reliquère, Acheronta etiam ipsum Acheron.
mouendo, donec, cæterorum cons- ta mo-
piratione facta, ipse Lucifer, ceu Vertum,
Vertumnus in varia rerum miracula ni trans-
fese animo transformans; tum au- formata-
tem speciem serpentis simulans, ip-
sius sociam venenata suā astutia cir-
cumueniens socium suæ à Deo, crea-
tionis auctore, defectionis (proh
dolor !) faceret. Dracopeta enim
Græcè serpens est, qui Euæ causa se-
ductionis

ductionis fuit : nullū enim enim aliud animal, quām ipsum anguem ita horribilem aspectu, ei ut subiret permisit fuit, nec alio villo signo, quām ut loquendo sua voluntatis sentunt clare exprimeret, concessum : ea maxime de causa, quodd nostri primi parentes id conspicati, quasi præmoniti, tam sibi, quām suis posteris eō cautius prospicerent, malūmque id omnium maximum declinarent, id quod & ipse Dominus, si ex contumacia sui obliuiscerentur præcepti, sibi cuenterum prædixerat. Ipsi porrò Dæmones hanc eorum nō tam duram, quām magis miseram & horrendam prouinciam, non solūm ut Deo aduersarentur, sed etiam ob eam, quā laborant, inuidiam suscepserunt, cūm hosce in præsenti statu innocentiae creatos viderent, ac in futuræ gloriæ, si stabiles permanissent perstissimèque, conditione, quam gratiā dehinc confirmati auctiique consequerentur quā ipsi Dæmones ab hominibus verā & perpetuā felicitate honorēque superarētur æterno : verū & hoc insuper metuentes, & veritati, ne & homines in eorum sedibus, ex quibus summa & perpetua cum ignominia gementes & tremebundos deturbatos se minimè obliti essent, summa vice versa, & perpetua cum gloria & honore coronandi, collocarent, substituerenturque.

C A P I I.

*De prævaricatione Adami & postero-
rum, perpetuo Diaboli cum homi-
nibus bello, & Dei pietate ac misericordia in suam creaturam.*

Cuius quidem rei cogitatio quan-
um dolorem æmulationemque
in eis concitarit, dictu haud facile

est ; in ijs præfertim Spiritibus, qui bus nihil vñquam stolida superbia magis elatum, & vsque dum impudentur, inflatum auditum est. Inde tatum in odium, tantunque furorem & rabiem contra Deum, eiusque de-nud formatum opus acti, ex propriis secundæ mortæ actibus concepta infaniæ inflammati ardent horrendum in modum, ut omnia, nunc eorum consilia, acta & facta scelestissima, in eum solum scopum, quasi colliment, Consilia tendantque, vt si villo pacto foret cogitabile, Deum honore suo diuino exuere & spoliare, eundemque sibi num cō-falsò vendicare omnibus neruis contra Dei tentant. Cūmque id virulentum odiū honorē in ipsum Deum sine villo successu, & Lucifer frustra quidem se euomitum Lucifer tentat videret : at in eius creaturam hoc Euam in facere tentandum duxit, cūm in ter- Paradiso restri Paradiso ad Euam primam nostram matrem, vtpote figmentum imbecillus, phaleratis verbis, mira astutia viam afflauit, porrigendo & ad gustandum inuitādo pomum illud, vt aspectu pulcher, immum, ita gustatum ac comedum omnium in mundo rerum in felicissimum, causan̄ nempe primam ac præcipuam omnium, quorum terra & mare plenum est, malorum, mortis denique vniuersæ carnis sempiternæ & perpetue. Verumtamen, et si hinc potissimum apparet, ipsum Diabolus hac sua prima seductione, & in posterum quoque perpetuum, & æternū, bellum toti hominum generi indixisse, adeo ut omnibus piis perpetuō, magisque quām aliis, cum eo decertandum sit: simul tamen nihilominus, Dei omnipotentis in suum figmentum hinc insignis & paterna eluet pietas, & Dei pie-
rudentia non adeo Diabolo la-tas in
xantis frenum, vt sua quam animo conceperat, sibique certò promiserat, perfecta potiretur victoria : siquidem

ipsum Adamum, (et si postea non minus peccantem) aggredi primum dubitauit, quod tamen in Eva , vtpote imbecilliori creatura Dei , ipsi magis (proh dolor !) successit. Adam enim nobilioris naturæ, totius generis humani principium , magnum mundi miraculum, non primum à serpente, sed persuasu potius mulieris sūz , dehinc legitur : vnius tamen & eiusdem pœnæ locius iustissimo Dei iudicio factus , misericordia tamen Dei infabili, quā quodammodo se ipso maior est, semp̄erque iustitia diuina temperata, hoc tantum inflictum malum aliis æterna morte piandum, remedio & antidoto longè efficaciori ipso morbo , haud multò post (prolatis primis promissionibus ex sinu æterni Patris ,) ostendo, vetus Samaritanus sanare non destitit ; adeo vt nemo vntquam hoc malo, nisi pueri Dei visione in Lymbo orbari , suaque ipsius quisque culpā ad Tartara cum iis affigendus detrudi , æternūmque perfire necesse habeat. Neque hoc tam scelestissimum facinus ipse Dæmon cum suis complicibus tulit inultū, cùm longè atrocissimis pœnis in omnem æternitatem afficiendus, dehinc à Deo condemnatus sit : dictūmque serpentis semen ipsius mulieris contritutum caput eius. Quod & signo diuino vnicæ pellis mysterio obumbratū est, qua parentes nostri sese exterius nudos cooperire tegérēque iussi : interioris animo crimen vulnūsque tandem tegendum, sanandūmque fore, non sine maxima animorum lætitia perceperunt. Dei tum etiam, cùm destituti omni spe, præ dolore animi infando , in æternam desperationem præcipites fuissent acti, peculiaris Angeli illuminatione subleuati , quem se Raziel cretiores Theologi, Raziel fuisse angelos serunt, pelle illa ouinā verū & im-Rabini. maculatum agnum ipsis præfiguran-

te. Hinc, cùm & quod hac via aggress-
stis, quis sus erat, non sibi ex animi sententia
succedere videret Dæmon, non potuit
non maiorem in modum tristari ac
dolere ; cùm tamen ob nostram præ-
uaricationem , ab ipso tanquam au-
ctore profectam , nonnullam neque
eam minimā in nos potestatē sibi ac-
cessisse, haud ignoraret ; eam in nos
exercendi occasionem nullam præter-
mittit, diuersis technis retia tendens,
nunc nostris corporibus , nunc verò
bonis , vtinam non insuper pelle te-
cīs, & sanguine agni conspersis mul-
torum animabus : hinc & Satanas,
quod perpetuò nobis adperfetur, alio
nomine dicitur , vnum ad hoc, alterū
ad aliud flagitium perpetrandum , in
quod scilicet cuiuslibet naturam pro-
nam per se esse videt, incitando.

Satanas
Diabo-
lus vnde
dictus.

C A P. III.

De varia Dæmonum voluntate nocen-
di: potestate eorum à Deo limitata:
de malis Genīs : qui sint. victoria
nostra aduersus Dæmonem vnde pe-
tenda.

Varia autem atque diuersa dæ-
monum nocendi facultas , non
tam à præstantiori horum (vt aliqui-
bus placet) forma , vnde omnis no-
stra operatio , quām (vt aliis & for-
tasse rectiū) ex ultimo eorum vario
nixu, magnōque conatu procedit, quod
cùm adhuc in cœlo existerent, magis
proclives ad hæc , quām illa flagitia
crimināque vtrō in diuinam ad pec-
candum rapiebantur iustitiam , quod
nempe æquo etiam Dei euénit arbitrio,
vt quanto vehementiori propriæ
voluntatis cupiditate in facinus ali-
quod aduersus Deum ferebantur, tan-
tò ardentiū eisdem nos oppugnare
delictis pertentando , plusquam in-
grati

grati in eorum creatorem , atrociori supplicio, æternōque cruciatu ad tartara detrusi , mille , tormentorum peccatumque generibus afficiendi.

Dæmo- Verūm & hæc dæmonum in nos num nos seducen- di potē- stas à Deo li- mitata.

grati in eorum creatorem , atrociori supplicio, æternōque cruciatu ad tartara detrusi , mille , tormentorum peccatumque generibus afficiendi.

Dæmo- Verūm & hæc dæmonum in nos num nos seducen- di potē- stas à Deo li- mitata.

ultra vires tentare permittit, Angelos singulos singulis, seu plures omnibus, pro varia eorum diuersaque dignitate attribuit : quibus et si ante lapsum, non absimiles erant : tamen nunc, vt vilissima mancipia , (maxima certè capitis diminutione minutus) velint nolint subiecti sunt diaboli. Quamquam autem , veteris suæ superbiæ fermento in dies magis magisque inflati non secus ac simia hominum facta , ita dæmones Angelorum imitari studeant , in eo tamen , vtpote re impossibili se se anteā plus satis turpes, turpissimos tamen magis dant quod vel ex Pharaonis Magorum tertio signo ipsa meridianā luce clarius ostenditur. At quænam hæ res sint propriæ , & quando eueniant , humani ingenij imbecillitatē fugit : id nobis sufficiat scire sæpenumerò dæmones, cùm anteā majora fecissent , minorā tamen multò facere, fuisse prohibitos.

Dæmones ipsi à prima statim hora atque in lucem sumus editi , immò in ipso vtero materno, nobis summè aduersantur : hinc & malos Genios, nuncupauere Latini Poëtæ , quòd eos falsò nobiscum nasci censerent; ob peccatum enim originis , variam sibi nobis nocendi anlām datam arbitrantur , minori aut maiori malitiā præpollentibus , quibus sæpenumerò, nisi Angelorum adiuti præsidio , dubio procul succumberemus.

Mall. Malefic. Tom. II.

Mali
Genij
Latinis
Poëtis
qui.

Si quam autem victoriam inde reportamus , (quam quidem frequentissimam sanctos Dei reportasse scimus) id diuinæ gratiæ auxilio , castorumque Angelorum præsidio , non immeritò adscribendum est. Nobis certè , qui nec astu , nec per nos ipsos armis parés vñquam esse possumus hosti antiquo Draconi semper succumbendum esset diuino auxilio destinaturis : et si ex ultimo & infimo Angelorum ordine defecerint Spiritus hi nequam : excepto eo , qui primos parentes in terrestri Paradieso & in deserto Christum tentationibus aggressus est , quem qui motu dem supremum certè , respectu parentū præstantiæ subiecti quod tentauit, mo oportuit : Duo enim principia status innoxij , vnum gratiæ; alterum , quorum neutri seruitus inerat , vbi alter sic in gratiâ constitutus fuit , vt posset , quanquam deliquit , non delinquere , alter autem eiusmodi naturæ , vt in eum nullum omnino peccatum cadere potuerit.

Térator
Christi
& pri-
mo
ot-
dine.

C A P. I V.

De diuersa nos seducendi potestate dæmonum , & atate qua nos adorari incipient : stratagematis etiam eorum in consideratione humana.

NEc mirum , quòd hi spiritus sæpenumerò vnius sint formæ, tentatum accedentes : minimè tamen habeant inter se tentandi æquam nequit potestatem : cùm , & inter cunctas tiae et si animas vnius formæ magna tamen vnius reperiatur varietas , ex internis propria-

C

priæ

habent
etiam
tentandi
potesta-
rem.

priæ essentia gradibus promanans,
ex quibus etiam gradibus varia spiri-
tibus in peccando conatum obuenit
magnitudo ac diuersitas. Quod ed.
magis affirmandum videtur, quod
præterquam quod nihil proorsus inde
absurdi procedere potest, rerum etiā
ordo id exposcere ac requirere appa-
ret; quod scilicet vti, qui maiori glo-
riæ prædestinantur, ut plerique bea-
ti ac sancti fuere, Angeli etiam ipsi
virtute præpollentes, lieet haud di-
uersæ formæ, nisi ob officium susci-
piant: sic & qui grauiori miseriæ
præsciuntur, vt plurimi fuere, ac in dies
sunt apostatae, hæresiarchæ, pedicones
cæterique hoc genus flagitiis nobili-
tati, Dæmones quoque eiusdem spe-
ciei, impensè malos sibi accessant:

Contra.
riorū ea.
dem ra-
tio.

eadem sit ratio & doctrina. Hinc
euénit, vt qui officij præstantiorem,
præter custodem Angelū, sortiti sunt:
idem & Dæmonem aliquo vitio eo-
rum, in quod natura propensior fer-
tur, qui plus defatigentur, clarum ac
superbum, quod armis æqualibus con-
tendere, queant, accipiant: qui quidē
impuri spiritus haud iniuit, quā sunt
astutia sese associant, vt eò facilius
voti sui compotes fieri possint, iam à
primo nostro ortu statim (vt multis
placet) corporibus ni prohibeantur,
nocituri; animæ verò non ante, quām
liberi arbitrij voluntate nos regi con-

Homi- tingit, quod vt plurimum septimo
nes qua- ætatis anno fieri assollet, nec etiam si-
xstate veretur ne consilio, vtpotè spiritus maxima-
à Dia- calliditate prædicti & vaferimi, teme-
bolo. rere nobiscum congregantur, sed vi-

ctoriam quasi certam iam ante sibi
promittant, conscij nostræ imbecilli-
tatis, & quām in peccata, propter vi-

Strata- tium originis, proni tuamus. Eo
gemara stratagemate vsl., quod nostrorum
Dæmo- omnium animi qualitates ac passio-
num in nes, tum ex parentum constitutione,

nostrâque consuetudine, tum etiam ratione
ex propria cuiusque genesi, per-
fectissimas habere solent; facillimo
quippe negocio, hos fore Saturninos,
hos verò maligno, & crudeli Martis
influxui obnoxios. Illos, Venerem ap-
pexisse retrogradam; nec Lunam,
neque Solem, in eorum horoscopo
benignè fauisse. Omnia enim ho-
minum Astrologicarum aliarumque
terum longè sunt peritissimi, perspi-
cuitate ingenij, diurnaque tot mille
annorum usu, qui solus facit artifices,
maxime edocti. Qua de re sit, vt &
quæ naturâ euéniant, immò quid sua
cuique inclinatio feratur, usque adeò
exactè calleant, vt solum iij religio-
ne, quod quisque ducitur, decipi vi-
deantur.

C A P. V.

*De variis artibus, quibus sapiente-
rò, vt nos circumueniant Dæmones
vtuntur: & variis eorum denomi-
nationibus.*

Proinde, quo minore negotio
nos circumueniant, laqueisque
suis irretiant, eò maiori astutia or-
dinis nobis imponunt. Quos enim
natura magis in furorem irāmque
præcipites ferri intelligunt, iis æthe-
rei spiritus, huic rei magis perficien-
dæ accommodari, negotium facel-
sant. Sic enim quidam nominantur,
non ob id, quod cum elementis ha-
beant cognitionem, quid enim Spi-
ritui cum materia elementari? nihil
certè, alioquin, corpus in Spiritum,
idēmque in alterum naturâ ageret,
quo nihil absurdins, cum in nullo,
quo naturâ mutuò pati possint, con-
ueniant: non itaque ob elementonū
analogiam dicti sunt sic hi spiritus, vt
multi sibi ex philosophis persuase-
rint,

ratione
corporis
humani.

runt, sed potius à locis elementorum quæ inhabitant, hoc ipsis nomen obuenit; nec tamen ita caliginoso huic alligati sunt aëri, vt omnis quoque locorum obambulandis eis præclusa sit potestas, cùm sæpenumerò diuersissima Elementorum interititia peruvolent, nec ullus reperiatur locus, à in quo non mille suis nocendi artibus occasionem captet, ac instar Harpyarum infernalium ferali suo contactu (vt Poëtæ verbis utrū) omnia fœdēt ac polluant. Quos verò ambitionis vitio natura p̄æ cæteris laborare perspectum habent, hos pituita aërei aggrediuntur diuexantque. Oscitania torpentes ac libidine instigatos aquæ languine satis exercent. Avaritia diraque habendi cupidine infectos atra bili terrei defatigant, qui quidem inter cæteros principatum obtinere dicuntur; qui & alias vt à serpentibus nomen fortiti, ob diuersū quod circuaguntur situm ac positum.

Apostolus aggit. diuenter spiritus Aquilonei, Aquilo omnino- sus Cabalistis. Meritum dianae, Dæmones potestissimi rō iij dicuntur, qui nobis blanditiis suis imponunt, quoad optatis contra nos potiantur: genus & hoc dæmonum non minus quam terrestre, pessimum quoque in eo, quod perficere intendit nullum non mouēs lapidem, solet esse potentissimum, Davidis

exemplo docemur, qui Deum assiduis votis & compellare & exorare iubet, vt ab huius astu & infidiis umbrâ alarum suarum nos protegat: inquit enim: *Ad damonem meridiano, &c.* Qui verò diuinationibus, quarum humanae mentes naturâ curiosas audiissimâsque vti & ipsius Adami haud ignorant, nos adorari tentant: quos, cùm Dei magis proprium sit scire futura, omnes his curiositatibus frenum laxantes, peccatum incurrit palam est, ij. Eo nominantur, cæteris plus vafritiâ, iactantiâ, ac mille dolis præcellentes. At qui nos sæpenumerò in incertitudinem inducunt, animique desperationibus succumbere moluntur, rationi rectæ mendaciorum tenebras obtendentes, Occidui vocantur: his omnibus mirando Dei nobisque occulto iudicio quotidie, vel singulis etiam horis, nos vt infestent, potestas data est, non tamen ex æquo unumquemque.

C A P. VI.

De summa Dei in nos affectione: per- petua Angelorum custodia contra Diaboli fraudes: deque titulus quos diuersimodè sortitus est Damon.

IN quibus quidem continuis tentationum pugnis quid mirum: si vel decies, in dies victi, ab hoste callidissimo prosterneremur, ni diuina ope suffulti erigeremur. Paternâ enim Dei pater- in nos affectione sic rem mode- nos affe- riuntur in nos affectione sic rem mode- nos affe- ratus est; ne spiritus hi semper pro- actio. priâ effentiâ ac pro voluntatis mali- gno libitu, animi nostri affectibus incommodare possint, vt omnibus conatibus nihil intentatum relinquentes & extrinsecus & internè ibi sedulò operam dent: hæc enim via peccato nos contaminatos, ijs ag- C 2 gredi

gredi potestas à Deo facta est : quo
fit , vt crebrò in nobis varias ani-
morum perturbationes concitent ,
imaginationes corruptant , phan-
tasiasque ad eorum peruersum libi-
tum accommodent , diuerso quod
faciunt phantasmatum motu inter-
ioriue concupiscentiae accensu , ni-
hil tamen vel parum , iis omnibus
adhibitis machinis promouent , si
modò nobis met ipsiis deesse nolimus ,
nostro appetitui depravato indulge-
do : sed potius gratiâ omnipotentis ,

*Angeli sanctorumque Angelorum pro no-
bis perpetuè excubias agentium ,
auxilio adiuti , militis Christiani ab
Apostolo luculenter depicti modo
fortiter illi resistamus . Neminem
enim his praesidiis munitum relu-
ctantem violenter trahere , sed spon-
te peccatis indulgentem , ipsosque
sequentem ducere possunt . Quod
verò non semper ex aequo vnis iis-
démque peccatis nos solicitent , vt
paulò ante dictum est , hinc factum ,
quod (physicè tamen in hoc loquen-
do) iphius cœli magis propitiam in
nostra corpora sentientes virtutem
ex parte impedianter : adde non po-
stremo , sed priori loco , quod sancto-
rum Angelorum excabiis arceantur ,
præsertim cum nos gratiâ diuinâ cor-
roboratos sentiunt , quod vel ex Ba-
laam ariolone obscurè deprehendere
est , qui vt populo Dei omnia infau-
sta diraque precaretur propriæ Israë-
lis intelligentiæ oppositum influxum ,
quo , quæ imprecatus erat , vt repe-
riri sollicite quæsivit , quod apparet
vel hinc , dum per montes varios as-
cenderet , nunc hæc , nunc illa ex-
pectans tempora , & hinc vsu venit ,
vt magis hoc , quam illo loco , fre-
quentiusque nocte , quam interdiu-
nos infestet , maximè verò ante inten-
pestam , quādo more Hebraorū manē
diei incipit , & dn. 11 vt ipsi aiunt ,*

*Balaam
ariolus.*

viget , dutum dixeris iudicium . Nec
ita mirum cuiquam videri potest ,
quod eo potius quam alio tempore
maior dæmonum sit potestas facta :
qui enim nor nisi in ipsis tenebris
Spiritus tenebratum , tanquam in suo
tegno potentiores ; à quibus & suos
fortiti sunt titulos (vt vocant) vt né-
pe potestates tenebrarū in sacris lite-
ris vocentur . Iis autē ob eorū pecu-
liarem ab aliisque distinctam per-
fidiam & nequitiam nō semper ex quo tamur .
pro eorum , vt dictum est , rabię , uno
tentationum genere nos aggredi da-
tum est : cum magis hoc , quam illo
tempore ac die (quod & de superiori-
bus dictum) hac vel illâ vigiliâ , horâ
& momento viribus præualeant : tum
ob diuersam Angelorum mutationē ,
mutuis enim vicissitudinibus , pro ra-
tione temporum ac vigiliarum , non
secùs ac milites excubidores in specu-
la collocati sibi succedunt . Hanc au-
tem rem sic se habere patet vel ex
eo ad oculum : quod Angelus cum Ia-
cob Patriarcha , noctu multū diuque
luctatus , ob has diuersas vigilias in-
stater ab eo , vt dimitteretur quæsivit .
Porro , & propter diuersum cœli in-
fluxum variisque situm , sub uno
magis quam alio possunt ac præualēt :
hi enim situm suis institutis malignis
nacti idoneum , loci mutatione (vt post
dicetur) maximè in suis rationibus
turbantur , cāmque nobis magni esse
momenti , ad præcauenda auertendā
que mala nobis ab illis imminentia ,
vel ex Angelis patet , qui diuinum
iussum exequuturi , déque Sodomæis
supplicium sumpturi esset , pium Deo-
que dilectum Loth , vt inde fugâ sibi
consuleret , locumque mutaret fide-
liter monierunt .

*Tituli
Dæmo-
num.*

*Tenta-
tionum
codem
genere
nō sem-
per ten-
tamur .*

*Lucta
Angeli
cum Ia-
cob.*

C A P. VII.

De precibus in Ecclesia Catholica institutis: vsu item in ea campanarum ac luminum: & ad quem finem.

TEmporis etiam diuersi diuersa ratio ipsis, vel secunda, vel magis aduersa, accidere solet: hinc non sine causa sancta Ecclesia Catholica, ritum populi Israëlitici prece æmulans, consuevit ut septies in die statis tamen horis, ad Deum Optimum Maximum preces effundantur, forsitan, quod his ipsis astutissimus ille hostis, in nullas non occasiones intentissimus, maiores insidias animabus nostris struat, et si alioquin, ne vel exiguo temporis momento (inæqualiter tamen) in nobis oppugnandis ferietur. Circuit enim, haud secus ac Leo rugiens, querens semper quem deuoret. Hoc autem conuenientissimo epitheto diabolus à Spiritu Sancto depingitur, cum aperto Marte quasi nos aggressurus est, quod assidue facit. Quod autem in tenebris magis quam in luce, potentiusque vires suas contra nos exerat: hinc Saluator noster, æterna veritas æterni Patris, nos dum lucem habemus, operari iubet, paternisque monitionibus hortari non destitit: ex quo & mos ille introductus est, ut morituris, (his enim crebro tum temporis omnibus dæmoni conspiciendum sese exhibere solet, maximisque temptationibus eos concutit) candelæ accendantur, veram lucem, de qua Simon canit, lumen de lumine nobis præfigurantes. Ipsæ quoque Romanorum leges tenebras non immeritò tam sul-

pectas infensasque habent, vt nullus suspectæ iam sententiam legitimam noctu, nisi tribus quatuorve accensis luminibus proferri sinant. Quare ut præsentia huius luminis fallaces ^{Præsætia} dæmonum insidiæ, quas nobis ^{lucis insidiæ} struunt, redunduntur retardaturque: Dæmonita eius absentia maiores vires in nos num resumere, omnium ferè antiquorum redundatur. Thalmudistarum doctrinis traditum legimus: quod tam non ita accipiendo, quod hoc elementari lumine haud secus, ærorum oculi radiis solaribus offendantur, & à suo coepio repellantur: spiritus enim sunt, & sic ab omnibus corporis tactusque affectiōibus immunes. Nam si ab hac luce pena aliqua eis reformidanda foret (vt nonnulli Hebræorum Mechubales somniarunt, quod & Arabes hac earum falsa religione imbuti sequuntur) hoc absurdum indeuenire necesse esset, Dæmones quocumque locorum sese recipiant, inferorum penas minimè semper subsequi, quin potius caliginosi aëris subterfugio, ac specum caueat, cum hanc lucem omnem siue à Sole, ceteris astris, ipsoque igne profectam declinare vitaréque possint: neque tam hinc affirmadum dæmones nihil prorsus angoris & cruciatus ab his Solaribus reliquorūq; Planetarū radiis settire, aut etiā ignis elementari splendore affici, cum id fieri possit, non tamen quod sensu aut aliquo virtutis contacteret, sed potius intellectui sibi aduersari intelligant, ut eis accidit ad campanarum sonum, facisque accensas, ad quas quidem sacerdotum Christianorum, ceterorumque religiosorū ipso Purificationis festo, processus fieri consueuerunt: aut ob sanctorum, luminū qui de his triumphum reportatunt, usus in reliquias, aliaque id genus similia: ex Ecclesia, quibus quidem omnibus infinitè illius supernæ lucis virtutē, cuius latissimo

Tene.
bræ Ro.
manis

aspectu & vitam & motum accipimus , satis agnoscunt ac percipiunt: Christum nempe ipsum, lapidem angularēm, ipsorum stolidā superbiā reprobatum & contemptum , non sine extrema æternā morte luenda pernicie. Quocirca , non abs re factum, ut iancta , Apostolica & Catholica Luminis vīs Ecclesia, à primitiua quasi per manus ex pri- tradito & accepto more, hunc luminū mitiua vīsum in hunc vīsque diem retineat, Ecclesia. non quod omnes omnium generum dæmones (plures enim sunt) hac luce Elementari, prorūs in fugam acti, à nocendo desistant. Aliqui enim (cùm sex à Platonicis numerentur genera) non ita magnopere hanc lucem , occultâ eorum proprietate, odio habent : subterranei vtpote, qui eius præsentiam vel inuiti fugere cogantur : quin ad candelas ab Ecclesia benedictas, aut quæ sanctorum reliquias tetigere (ne dicam de aliis luminibus) ita immoti persistunt , vt supremi luminis virtutem magis expauescant , superiorūmque à perpetrandis malis vix desistant : frequenter enim id vīsu venisse legimus.

C A P. VIII.

De occasione quam nobis nocendi natii sunt. Dæmones : de nostra illorum conati resistendi necessitate : deque dolosis contramoribundos præsertim machinationibus.

Dæmo-
nes vnde
ansā no-
bis no-
cēdi su-
mant.

Verūm cùm ipsis dæmonibus in nos grassandi animus est, multò frequentius ansam arripiunt ex nostris prauis cogitationibus, otiosis & obsecenis dictis & factis, cœlesti influxui contrariis , Angelicorumque præsidiorum expultricibus : siquidem altissimi diuini numinis virtus , non nisi castissima pectora inhabitare

gaudet. Cùmque nos propria eorum essentia tentatum venientes adoruntur , tanta subitō spirituum compresio , animi angustia , repentinusque mēror nos inuadit occupatque , vt Occupa. s̄apenumēd sic quasi obſessos vel tio Dæ- propriæ vitæ nos tedium capiat ab monum. ipſis nempè dæmoniſbus, quibus nihil magis horrendum tristiūque, nostris spiritibus adeò conturbatis: quæ quidem animi subitanea quasi extasi abrepta desperatio , vt plurimum ab occulta cauſa proueniens (longè me- liùs vt sentiunt puro iudicio Cabali- Despera. ſtæ) dæmonum accessui ascribitur, tionis origo. quam Astrologi solis astris eam accep tam referunt. Siquidem , si hoc desperationis genus dumtaxat à cœlo causaretur, nequaquam tam repe te & è vestigio quasi, nec etiam sine insigni aliqua corporis, animi , ac valitudini mutatione aut dispendio (vt ſapè fit) contingenteret. Nec tamen negandum, cùm dæmones gladiatorio animo ad nos adfectant viam , eos nobis aduersorum syderum aspectuū occasiones negligere haud ignati malis corpora scilicet nostra, peccato originis ipsorum culpa infecta, astris af fici ; magis tamen numinis imminutio nis im minutionem curantes, quæ vt succedat , nō tam sydera, quām ipsa flagitia in causa sunt. Ex quo fit, vt nullo non tempore, cùm etiam iustus septies in die quām ex cadat, in nobis tentandis oppugnat flagitiis. disque strenuam nauent operam, pro Oppa. eo , quo nos fallere ac circumuenire gnatio dolosè flagrant, aut potius toti æstuāt num cō desiderio; huius, quo compotes fiant, tinua omnia postponunt reliqua, etiam ipsam quām sibi imaginantur habere lætitiam hanc temporaneam, cùm verum aut solidum gaudiū nullo pacto in eos cadere pollit , ob perpetuum ignem, verūm nunquam moriturū, æternos denique inferorum cruciatus quibus mancipati sunt & dolore præsentium,

Honi-
nis ne-
cessitatis
resistendi
Diabolo

Ex diui-
na mis-
ericordia
tentatio-
nibus

Dæmo-
nū exer-
cemur
& non
submer-
giatur.

sentium , & timore futorum. Hoc autem omnem humanum captum excedens , tristissimumque & acerbissimum tormentum non hinc eos afficit, quo ad pœnam coexistentem, quæ in Deo, ut beatitudinis obiecto, nunquam videndo consistit, quod diris flammis hi nequam Spiritus , vel etiamnum vrantur : sed à supplicio ex accidenti, quod apud Theologos nomen obtinuit, quod tum à loco deteriori , tum ex hoc tenebroso vbi crebrius obseruantur aëre, omnes ad inferna, omni spe inde redeundi penitus præcisâ, intrudedi sunt, maiori cuim angustia, ob mala, ad quæ induxere damnos: tum etiam à sensibili igne tanquam diuinæ iustitiae instrumento singuli castigandi satis supérque sunt : cui perfeccio igni in omne æuum destinati, tantò vehementius ardebunt , quantò magis peccarunt , ac in hos grauius scelus machinati fuerint , ter & amplius sine fine omnium miserrimi: Nec tamè propterea de suo aliquid in nos, quo sùt animo dolo & pessimo remittunt: itaque continuo viuae fideli clypeo munitis aduersus eos nobis pælio decertandum est, à Deo suppetias & potentibus , & spe non dubiâ expectantibus , iuxta Principis Apostolorum Diui Petri præceptum, cum fide fortiter eis resistendum *venit enim Diabolus à Deo, ut tenter, quò interiore inspiciat hominem;* vbi haud unquam nostram non machinantur ruinam , minimè sic à Deo missus, at quo est animo in nos maleuolo ac in Deo insolenti haud immerito permisus.

Diuina autem misericordia semper tēperata Iustitia , et si nos sapienterò non ob nostri perditionem, sed potius eternam salvationem his temptationibus exerceri permittat ; nunquam tamen , modò nobis ipsi non desimus, in iis nos submergere succumberéque concedit , quantacumque etiam ne-

quam horum Spirituum sit potestas, immò fides nostra ne sopore torpescere assuescat, ac haud fecis ac ferrum nō ex rubigine obducatur ab iis egrediè continuò exerceatur; mihi ab illis que Dei gloria & potentia, ex temptationibus veluti ex inferorum abyssis nos forti sua manu vel ex insperato eripientis, velut insignis gemma hinc nō obscurè relucet. Porro, et si nunquam non Diabolus (ut & suprà adductū) temptationibus omnis generis aggreditur hominem: maximè tamen omnibus suis adhibitis dolosis machinis animam iam agentes oppugnare non desistit : quod non sine summo mysterio, ex postremis verbis Salvatoris nostri in crucē acti patri æterno Spiritum suum ardēti pectori viuidaque voce commendatis, satis supérque videre est. Inter alias autem temptationes, hæc etiam non minima , sed gravissima certè existit , quod postquam peccatum mūdum inuasit æternā Dei iustitiā id postulante hominem internè temptationibus suis aggredi potestas Diabolo facta est: qua quidem primū statim à cōdito mundo, ex duobus illis fratribus , Cainis animum horrendum in modum perculit & concussit : (quod scilicet nomen tale ex re ipsa, more primi fræculi, ipsi Caini obuenit) tantam enim tamque diram inuidiam erga germanum fratrem Abelem innocētissimum Deoque dilectum internè in eo excitauit fōuitque strenuè : vt & luctuosā morte omni fraternæ charitatis vinculo rupto ipsum tandem perimere non dubitari , ea vñica de causa (si modo causa dicenda) quodd secundūm Hebreorum placitum, sumum ex sacrificio fratris rectius cœlum petere videat : Sic & Lamech carnis illecebris libidine succumperetur.

conjuges appeteret, siveque filii Dei
in filias hominum irruerent.

C A P. I X.

De diluuij causa, & quis ab eo saluus remanserit: de imprecatione Noë in Caïnum & nepotes: deque gigantibus & eorum superbo molimine.

Quo factum, libidinum flammis
temper crescentibus, ut ferè om-
nes, paucissimis exceptis, à recto de-
uiarent tramite, timore Dei à terra
prosus explosi, post habitum nefariam,
tandem Dæmonum artibus pas-
sim Gigantes illi producerentur: quo-
rum vastam, humanæque naturæ pa-
rum decentem & inconditam molem,
tempore vniuersæ carnis resurrec-
tions, ab his dumtaxat auferet qui diu-
nâ gratia, ab inferorum vinculis exolu-
ti sunt. Hi nempe Gigantes, quâ
erant superbijâ sibi filiorum Dei no-
men assumentes, cæteros præ se con-
temptos, hominum filios, appellauere:
tandem vltionem diuinam sibi & to-
ti mundo accelerarunt, ut ominia di-
luvio submersa perirent, excepto Noë

Gigantes
diluuij
causa.

Noë, (quæ vox quietem Domini dñnotat)
quies
Dominî.
Angelus
præmo-
nuit
Noë fu-
turi di-
luuij).

propter quod cæteris iustior esset, &
semen aliquod generis humani serua-
retur. Quod quidem diluum, ab
Angelo (quem Pelion fuisse Cabal-
listæ volunt) instructus Noë (hoc
enim modo, multa præsciisse anti-
quitus Patriarchas, cum de rerum
eventibus, tum de humana salute, iidē
asserunt) Deique ad hoc excitatus
spiritu, totis annis centum ante po-
pulo prædixerat, ad resipiscientiam
co[n]cionibus suis fideliter exhortan-
do: sed omni sine fructu, frustra &
incassum laborando. Interea tempo-
ris arcam sibi, diuinijus id edocetus,
extruxit: in quam, cum uxore sua,
tribus filiis, totidemque nuribus, adde-

& nonnullis, de cunctis cæli & ter-
ræ animantium generibus, seruandus
se recipere, cæteris omnibus Cata-
clysmi aquis submersis & perditis.
Post hæc, haud longâ temporis morâ,
& antequâ adactū adhuc esset nouū
genus humanum, Diaboli antiquum
obtinētes filium Noë, Cham dictum,
induxere eò, vt patrem denudatum
dormientem cæteris fratribus deridē-
dum propinaret ac monstraret, quem
tamen ante fascino quadam ligasse,
ne gigneret, quod id semen impedi-
tur, Berulos antiquissimus Chaldaeorum
historicus testis est, qui hinc ex-
pergefactus Noë tantum piaculum in
se patrem commissum sentiens, à Dæ-
monum insidiis, filiique malitia pro-
fectum, Cain eius nepoti imprecatus
est; cum quibus Deus benedixerat,
ipſi maledicere non integrum esset:
ex quo tempore Caïnum primum ni-
gro à reliquis distinctum esse cœptū
non leuis suspicio est, cum vel ex-
trinsecus, tum Dei vindicta appare-
ret, id quod magis aliqui asseuerare
videtur, cū ex ipso Æthiopes, Ægypti-
cæteriq; Nigræ orti propagatiq;
sint. Verum enim uero an nō etiā ege-
runt variis iterū per vniuersum ter-
rarū orbē nationib⁹ hinc inde disper-
gyp[ti]i, cū per plurima signa & sacrificia
antiquos patres à propriis intelligentiis
quibus familiares erant, vt eorū fi-
dem in id futurum semen clariū te-
statam facerent, instructos viderent,
quo & ipſi, varias regiones, & loca
peruolando, omnis generis vitiis
Mundum inquinarent, tentaréntque;
vt huius benedicti promissi germinis
omnem memoriam, (si foret possi-
bile) penitus obliterarent, totóque
exterminarent mundo. Diuino itaque
permisso, hominum peccatis id me-
rentibus factum, vt quemadmodum
pij sensim incrementa sumunt in dies,
in scientia & timore Dei illuminati:
ita

Cham
patrem
Noë fra-
tribus
deriden-
dū pro-
pinat.

Caïni
posteri
Æthio-
Nigritæ.

ita rursus impij contemptores nomi-
nis diuini magis magisque ignoran-
tiae tenebris inuoluantur. Quapropter
Zoroaster sub id tempus Zoroaster , sic dictus
alias Astronomus, quidam Nembroth fuis-
se autumant, Dæmonum astutiâ hūc
risisse ferunt, tam variis præstigiis
hominum, cælorum siue potius Dæ-
magicæ monum ope adiutus, oculos perstrin-
primus xit , vt supra omnes humanas vires
inuentor

inde superbia elatus dicatur. Eotun-
dem porrò Dæmonum furiis & exci-
tatus & agitatus , ille Gigantum pes-
simus , proles hominum miserrima ,
felicitatem hīc in terra à cælo sibi
contingere , omnib[us]que aliis assere-
re non erubuit , ex quo consequutū
vt homines mirum in modum super-
biā efferrentur , superbissimæque
turris illius extructiōnem molirētur ,
à qua tamen immissa in eos diuinitus
linguarum diuersitate ac tanta con-
fusionē inextricabili , vtpotè operis
nefarij cœpto statim desistere coacti
sunt. Hoc itaque pacto & lingua il-
la , quā Adam cunctis rebus vnicui-
que & propriæ substancialiæ virtute no-
mina indiderat , omnibus in hoc con-
sentientibus erepta est ; si Heberum ,
cui Hebræi suam originem acceptam
referunt , illi operi minimè consen-
tienti excepérunt. Eodem etiam tem-
pore idem Nembroth , dum passim

Aretia
al. Tyrea
Noë
vxor.
Abrahā
primus
Dei
martyr.

ignem obseruari præciperebat , quo
priùs Aretia , Noë vxor , ex arca
egressa , gratias Deo agens , quodd
minimè totum genus humanum
submersum voluerit , Deum adora-
uit : is in causa fuit , vt Chaldæi
primi Assyrīque Reges hunc coram
præbuit non exigua , quodd Abra-
ham , primus Dei martyr , seu con-
fessor haberetur. Nam is apud Hur ,
Chaldæorum existens , Deum cœli
verè adorauit : Elementum verò
idololatricum , vt potè ab imperfe-

Mall. Malefic. Tom. II.

ctiori institutum sexu , diuinis hono-
ribus vt officeret adduci nullo pacto
potuit , qua de causa & tyranni iussu
Abrahā in fornacem ardentem coniectus , in è forna-
testimonium suæ fidelis constantiæ , eccl[esi] saluus
cedentibus nihilque lædentibus flām- euatit.
mis , saluus (vt Franciscus Georgius
Venetus afferit (ac incolumis ea-
fit.

C A P. X.

*De origine cultus idolorum supersticio-
si perfugio delinquentium : circum-
cisionis præcepto : & transforma-
tione toties à Poëtis laudata.*

SVb id portò idem tempus , eo-
tundem Diabolorum instinctu ,
Ninus Assyriorum rex , primus in
mundo , & author hominibus , &
inuentor æris signati , quo quidem
nonnulli in priori mundo Christum
esse venditum putant > idola colendi
occasionem præbuit , erigendo in ho-
norem patris sui Beli statuam , azylum
cunctis ad eam confugientibus de-
linquentibus , haud abominandam
impietatem , postea Cedax longius in
vulgus sparsit , quibus imaginibus è
limo , ceu alter Prometheus fictis
quam profecto Deus miro suæ pro-
nudentiæ ordine priùs irreperere prop-
ter mundi recentem creationem pro-
hibuit ac vetuit : malum certè , quo
non aliud magis abominabile ac de-
testandum , cum homo ed̄ insaniæ à
diabolis seductus peruenit vt negle-
cto & obliuione dira præterito suo
Creatore , Creaturam aliquam for-
didam & interdum se longè igno-
biliorem diuinis afficerit honoribus ,
crimen scilicet omnium ctiminans
grauissimum ratione obiecti , læsæ né-
pe Maiestatis nō humanæ sed diuinæ .

D

Quod

Gen. 11. Quod vel hinc clarè patuit, quidnā sydera etiam ipsa, ob eiusmodi pia-cula commissa, in nostra corpora pos-sint, cùm Aram ante patrem morte rebus humanis exemptus sit, nec id sine causa, cùm sæpenumerò in ma-gna delinquentium turba, etiam si qui reperiluntur innocentes, vna rapian-tur ad supplicium, nec tamen in hoc etiam Deus alicuius iniustitiae incusá-dus, cùm ex hoc malo poena bonos præmio afficiat potius, ornatiōēsque reddat, cum ipso malos meritò poena maneat & interitus excipiat. Ex hoc autem idololatrico creaturatum cul-tus initio, res paulatim eò deduēta est, Dæmonum miris technis & fraudi-bus, vt Chaldaei prius, dēhinc sacer-dotes Ægypti, vtpotè maximè præ cæteris superstitioni huic Diabolice irretiti, eò tandem dementiae procel-lent, vt firmiter penitusque illi per ignes, hi verò per statuas magica fa-bricatas arte, Dæmoni vel propriam dia sua salutem, omniāque sua bona & com-referen- modā, accepta referentes, ab vniuer-so eorum ordine, vt à Deo animas in corpora naturā immitti somniarint potius quam crediderint. Quam ob causam processu temporis hac vene-natissima animatum peste maximam partem hominum inficiente, à Deo

Abrahæ ipso Abrahæ mandatum est, vt hanc tum à quamuis sibi cognatam infectam ta-Deo. men hoc veneno præsentissimo gen-tem penitus fugeret, mutando solum eti patrium, vel Deo (vt assolet) An-geli ministerio, quem Zadchiel, Ca-balistæ fuisse volunt, ad hoc vtente, ne & ipse ex eorum conuersatione corrumperetur, cùm iuxta commune **Genef. 6.** verbum, Cum peruersis pernitemur, cap. vt plurimū. Ne autem diuinæ pro-missiones suo tandem tempore complendæ, interea prorsus penitusque ex omnium fidelium etiam animis, Dia-bolicis dolis extirparentur: inire Dæ-

cum Abraham eitisque posteris per-petuum fœdus placuit, externo præ-putij circumcisionis signo post octa-Abrahā-um, ex quo masculi naicerentur, diem faciēdo, quasi adumbrato. Hoc nimirum signo, cùm Dæmones prohibitarum libidinum flamas sum-moperè debilitari animaduerterent, ne hīc quidein pro more suo, aliquid intentatum relinquerent, quò huius feminis memoriam omnem aboleret, **Hebræ-** gentes reliquias acriter instigando, vt oīū g̃s. hoc, quò Hebræ à ceteris secerne-bantur gentibus, quasi dedecoris & infamia loco exprobarent, eōsque homines ceulerios. Appellas ac Ver-tes nuncuparent: denique pro gente impia ac superstitionibus dedita, pa-sim diuulgarent. Iis itaque gentibus omnem gratiam, à vero Deo profectā, quasi pedibus conculantibus, incide-runt tandem iustā Dei vindictā in sé-lum prorsus reprobum, naturæ etiam lumine. ipsos destituentē, plusquam brutorum naturam induentes, adeò vt eorum multi ipsis brutis miscerentur, mas in marem, fœmina in fœminam, in propriū denique hominē (**hor-reſe referens**) coīte nō erubuerint. Hoc belluino ac nefando scelere, quo non aliud Deo magis exosum, res eò deduēta est, vt tandem omnes merita-les luerent poenas: tres in meridie non sine mysterio Angeli apparue-re, ex quibus duo tantum vesperi So-domiam ingressi, hinc sine mora coelum vndique sulphur & ignem pluere visum est, quo quinque illæ antiquæ insignesque vibes hoc nefando criminē polluta, penitus de-letae, ac etiam hodie ita subuerſæ, in perpetuum diuinæ iræ testimoniorum cernuntur in lacu, quo contra reli-quorū naturam viua absorptis mor-tuis non submerguntur animantia, tanto fœtore exhalante, vt cunctis su-pra volantibus alitibus lethalis sit; adeò

Coītus:
contra
natūrā.

aded ut Cabalistæ ibi locorum inferorum portas esse rati sint, de loco enim subterraneo, nobiscum alioqui concordant. Ipsius quoque Loth cōiux, quæ non sine maximo secreto anonyma in scriptura reperitur, ex transgressione mandati, quo egrediens ne retrò circumspiceret iussa, in salis statuam vel in hodiernum diē non sine horrore conspicuam, transformata scribitur. Hæc & similia diuina oracula, quod dæmones eludent, quadam cacozelia stultaque imitatione, haud secūs ac simia humana facta imitari tentat, authores fuere, vt tot, tantæque metamorphoseon fabulae, ab antiquis Poëtis singerentur, quibus gentiles iam anteā stultos, prorsus (vt ille ait) insanos redde-rent. Ad instar enim huius statuæ, Trans-forma-tio apud Baetum in saxum, in montem Rho-Pœas. dopen apud Poëtas primū translatis legimus; Phyllidem in Amygdalum, in florem Narcissum, in fontem Arethusam, in auem Picum, atque adeò in stellam Arctophylacem, millæque alias eorum fabulosas transmutationes, vbique gentium apud eos videre est: hinc etiam factum volunt, vt diluuij memoria, quam Noë Hetruscos edocuit, dum iam ad alta, iam ad ima tenderent, ærumnosæ tunc vitæ memores, Pani Lyceo post Euandri accessum, dæmonum astutiâ falsò ascripta sit.

C A P. XI.

De sacrificijs hominum: quinam ea instituerint, qui verò abrogarent.

Cæterum, cùm & intellexissent Deum, ob præfigurandum verum illud, multis sæculis post futurū sacrificium tentasse Abraham, præcili-
Sacrifi-cium fi-lij Deus piendo vt filium sibi ynicum, ynicęq;

dilectum in monte Moria mactaret, (montibus enim antiqui Patriarchæ, loco templorum vñi sunt) haud mora idē genus sacrificij sibi expostularūt, hinc in reliquiarum ad sacrificandum destinatarum penuria, Phænices pri-Montes
loco té-florum.

mùm apud Tyrum impulit: Deinde & alios plerisque vicinarum gétium, vt humana sacrificia sibi cæderent, immò tandem parentes, vt propriis liberis minimè parcendum duxerint, ad eam dementiam adegit. Huius rei vel sacra scriptuta testis esse potest, quæ tradit, regem Moab primogenitum suum, regni successorem, in obfessæ vrbis mœnibus, hostibus vi-dentibus, quod de Hebræis victoriam reportaret, idolo Molocho iugulasse: quām ex voto etiam obtinuit, minimè tamen ob tantum scelus commis-sum, omnibus potiùs flagris dignissimum: sed quod Hebræi diuinitùs, ob multifaria commissa crimina, ipso quasi medio punirentur. Hæc tam execranda parentur in liberos lanie-na, vnd nā aliò, quām ab ipso Dia-bolo, homicida & mendace ab initio profectam dixeris: innatam párctum in liberas oræ, in crudelissimam carnificinam conuertente: superbis-simus omnium spiritus iste nequam, qui excellentissimam & ad ipsius Dei imaginem formatam creaturam, sibi litari exposcere non veretur, quod tamen iis, qui Tyriorum coloniam Carthaginem inhabitarunt persu-
Amot
parenti
tacude.
lucarem
veritas.

Amaſis Ægyptiorum rex magis cor-datus vir, substitutā imagine cerea ab-rogauit. Inuasit & hæc dira pestis tādem Germaniam, qui Theutati suo idolo, multo tempore eiusmodi sacri-ficia nefaria offerebant: perrepit po-
stea & in Sueciam prope Vpsaliam; quin & ipsa Italia rerum olim domi-puli.

na , delusa à Græca voce φῶς , ab hac immunis remansit , immò tam diu ea afflita est , donec Hercules orbem terrarum peragrans , tot eum monstris purgando , veriorem reddiderit interpretationem : eam scilicet , vt hoc sacrificium potius lumine , id quod vox sonat facerent edocuit.

Nec ipsa Roma , quod veriora reportaret responsa , humano sanguini parcendum rata . Exinde in Galliam , Britaniā ac Norvegiā apud Druydas serpere cœpit . Quis itaque haec omnia à dæmonibus orta esse non videt ? Tempore tamen (vt ante à Prophetarum prædictum erat vaticiniis) aduētus Christi in carnē , hęc diabolica laniena in vsu esse desit in imperio Romano , quod Adriani Imperatoris ministerio , diuino autem instinctu factum est . Maiorem etiam in modum hęc pestis grassata reperitur in nouo illo orbe superiori saeculo , Hispanica nauigatione à Christophoro Columbo Ligure primū reperito , vbi non raro vsu venit , vt quotannis ad septem millia hominum variis gemmis sacrificaretur , sic enim ipsorum Idola vocabantur , tum à Sutatenensibus hīc solūm , ignotā tamē de causa Appellis : cūm etiam à Mexicanis , qui tum ibi rerum potiebantur : Quod tamen execrandum facinus nostro tempore à magno illo Ferdinandō Corresio , Iberorum duce , sub auspiciis Caroli quinti nunquam satis laudati , vel ex hoc solo , ipsorum quoque finibus exturbatum est ,

Druyda
nou pe-
percerū
humano
sanguini
in sacri-
ficiis.

haud secūs ac altero Hercule . Præterea , horum etiam spirituum fratribus vē- de factum peractumque est , vt Iosephus à fratribus suis , gyptiis . Aegyptiis venderetur . Ab iis enim Pharaō Moysi famulo Dei credere dissuasus est , qui quidem primus prophetarum miracula edidit , hinc bicorū per ceruam Cabalistæ prophe-

Iose-
phus à
fratri-
bus vē-
ditus &
gyptiis.

tasse tradunt : immò ex eo Hebreos arctiūs premere cœpit : quod autem miraculorum diuinorum auctoritatē imminuerent , è vestigio per suos magos similia , præstigiis tamen hominum oculos fascinando , facere tentarunt : quibus præstigiis aded non tā oculos , quām ipsa corda gentium occuparunt , vt non modò cœlum , stellāisque , sed & omne ferè brutorum plurima genus , pisces , allia , cæpas , aliāque pro Dñis olera , gemmas & ipsa Elementa ; hominum gratiā tamen producta à Deo , quæque cuiusque ingenium sibi idola fixerat , pro diis suis colere nihil addubitarint .

C A P . XII .

De legibus gentilium ; qui imitatione Mosaica Diis suis omnia referebant accepta : quo item idiomate ferrentur : de libris sacris & panca de Sibyllinis .

CVm postmodum autem , verus & vnicus Deus verum quoque & vnicum cultum , quo se affici vellet , misertus generis humani multis modis à vero aberrantis inscriptum binis tabulis lapideis (legem illam omnium legem , duarum nempe tabularum) populo suo per Moyen in monte Synai inter fulgura & tonitra promulgaret , & inter cetera lapideis Sabbatum obleruare præcipiteret , mendaces hi Spiritu & tum in contrarium nixi sub diuersis fabulis festa celebranda esse ementiti sunt , quod magis suā superstitionē stabilirēt , ipsos Hebreos festa vera vero Deo ritē celebrantes imitati , Ioui , Apollini , Dionysio , infinitisque atiis suis latuis & heroibus vbiique gentium peculiaria festa sacrificiāque institui procurarunt , agni etiam paschalis come

comestionem æmulati variis liba-
minibus agentibus immolatum est,
quibus & diuinationem, quo vſu
increbesceret, mirā addiderunt astu-
tiā: nec defuere, qui in ferendis
legibus suis gentibus Moysi cedere
voluerunt: hinc Ægyptiis Hermes,
& Apis; Persis Oromasis; Baetris
Zatriastes: Cretensibus Minos, &
Epimenides Thracibus Zamolxis;
Scythis Anacharsis: Lacedæmoni-
bus Lycurgus; Triptolemus, Pho-
tioneus, Draco & Solon Athenien-
sibus, legumlatores fuere, sicut
apud Macedones Cabiris, apud
Romanos Romulus ac Numa Pompilius:
atque multis ſæculis post,
apud Indos Senasque Somogor-
bonus, qui exercitiorum idolola-
tricorum (vt & hodie adhuc Ori-
entalibus moris eſt) cauſa fuit præci-
pua, perinde vt Viracoces, in or-
be nuper reperto, apud Peruanos,
& Zuazatlus penes Mexicanos: apud
Iaponios Amidas & Xaca, & tan-
dem Mahumectus: sic enim aliqui
aduētus scriptum reliquēt, quem ex eius
ortu, nomine, ne dicam dictis ac
factis, ipſummet Antichristum,
orbis bestiam, ferum aprum blasphem-
iat denique & iniuitatis filium,
nosse licet. Qui quidem Pseudo-
propheta legem ab Archangelo ac-
cepram aſſeclis ac miseric mancipiis
ſuis tulisse mentitus eſt, provt & alia
omnia, ab aliis ſimiliter ferè factum
vniuersis: qui, quod maiorem auctoritatem
ſibi conciliarent, Moysem imi-
tati, ſuis etiam Diis leges acceptas
referebant; hinc Zatriastes legem
à bono numine fe accepiffe glo-
tiatus eſt. Minos à Ioue: ab Apolli-
ne Lycurgus: atque à Vesta Zamol-
xis: & Numa ab Ægeria Nympha.
Haud multū abſimili dolo & fraude
caruerunt, vt tot eorum leges alia
quam vernacula lingua ſcriberentur,

Mahu-
mecht
aduētus
Leges
Dijs ac-
ceptas
referen-
tes.

quod minùs eorum cultus paſſim ſcri-
bendo vilesceret: instar eius, quod
veram viuentis Dei religionem, ob
maiorem obſeruantiam, non aliā niſi
Hebraicā (omnibus vocabulis Ægyptiis
inde exterminatis, quē citius eo-
rum ſuperitionum obliuio induce-
retur) ſcriptam cetnerent: Proinde
antiquiores Græci Punicis literis
ſuas leges exaratas obſeruauerunt:
Romani lingua Hetrusca ab Aramea
non ita diſſimili fulguritorum ac au-
guriorum artem cuſtodiuerere, quam
pueros eorum edoceri ſedulū dederūt
qua lin-
operam. Sic veteres Germani &
Galli Græcis elementis quæ de reli-
gione ſentirent, ſcripſere. Vniuersi
verò Orientales Syriacis characteri-
bus suas ſuperitiones conſignant.
Nunc etiam temporis adhuc diabolo-
rum fit iſtinctu, vt pleraque gentes
barbaræ, nos, Græcos, Æthiopes, non-
nullosque Indos, omnes tamen Chri-
ſtianos, apud quos alius à vernaculo
ſermone in religione exercenda uſur-
patur, in ſuis quoque ſuperitionib-
us æmulentur, vt hodie faciunt Si-
næ, etiamnum idololatræ, Iaponij &
Peruani, cum nouæ Bæthice incolis:
qui omnes diuerſa ab ea quā loquun-
tur lingua utebantur: immò & adhuc
licet claculum utuntur. Horum etiam
ſpirituum opera peragit, vt Tur-
cæ, Aſſyrij, Mauri, Arabes, Nigritæ,
Aegyptij, Persæ, Medi, Parthi, Ara-
chofij, Sogdiani, ac nōnulli ex Indis,
eisque Tmaū, Tartari, necnō Sacæ di-
uerſa orbis climata inhabitantes, alio
quam vernaculo ſermone ſuam legem
Arabico nempe ſcriptam habeāt: ad
hæc nōne, dum Hebræos ſuilla carne
lege vetante abſtincere viderēt, & ipſi
vt à bobus Ægyptiſ ſibi temperarent,
effercere; quod & adhuc obſeruatur ab
Indis, ſic & à pifcibus Syri. Illa itaque
diuinę legis obſeruatione, res ed dedu-
cta eſt, vt hoc benedict. ſemē nō modū

apud Iudeos in dies magis magisque radices ageret, verum & gentibus Sibyllinis innotesceret oraculis, quarum decem celebrantur (et si nonnulli vnam tantum fuisse velint diuersis dictam nominibus) quæ omnes diuino afflatæ nomine, vaticinatae sunt: et si ipsæmet suorum vaticiniorum ignarae miseræ. Haud enim existimandū, cùm verè fidei essē expertes, eas, instar nostrorum Prophetarum, fuisse illuminatas, verū vaticinia illa ex diuino influxu in earum animis quasi imagines in speculo, relucebant: non ad illatum proprium, sed potius gentium, ne quicquam causare possent commodum, perinde ut Balaam ariollo, ac Caiphæ sacerdoti immittebantur. Quorum porrò molitionibus factum, Hebraeos imitando, qui Salomonis Cantica, Ezechielis prophetiā, allegoricāmque scripturae interpretationem, non nisi viris dignis manifestari volebant, harum libros, atque Hidaspim legi, præterquam quod à quindecim viris capitī cunctis supplicium præscriptum erat.

*Libri sa-
cti non
omni-
bus ma-
nifestati.*

C A P. XIII.

De Poëtarum miris figuris: eorum doctrina fabulosa a Demonibus insigata: responsis etiam Damonum, oraculisque diuersimodè redditis imitatione sacrorum Prophetarum.

PRæter hæc, an non ijdēm nequā & fallaces spiritus excitarent, vbi hoc beatissimum semē apud Hebraeos Poëta nasci debere, eisque propriā malitiā quæ a crucifigi ac expelli, gentibus verè Dei Diabolo edocti. filium prædicandum percepérunt, quo vlo si modo possent impedirent, aut saltem ni possent retardarent tot Poëtas, ad tot tantisque fabellas effingendas vbiique gentium de Iouis liberis,

qui nonnulla ex parte huius sanctissimi seminaris virtutes, ac Theandrica gesta, non secūs ac simile humana, æmulari viderentur. Quid enim aliud sibi voluere antiquorum vates per Persæ Perseum è virgine natum, nisi vt hac è virginalibet fabula, Apostolos hoc diuinum ger-^{ne natus.} men à virgine prodiisse docentes, quasi nihil inauditum, admiratione aliqua dignum afferentes, præ se contemnerent? quid per Mercurium, Deorum hominumque internunciū, nisi, cùm hoc semen verè hoc officio functionum audirent, leuius eo afficerentur? quid per Herculem natum è Ioue, orbem terrarum à tot monstris vindicantem intelligi voluerūt, in cuius beneficij memoriam tot tatisque malis erepti, propria mortales sedendo libarent sacrificia, eique decimas instituerent? quid per Sametum regem inferos petentem, atque cum exuviis redeuntem? quid per tot plures alios, nisi vt cùm hoc diuinū germen ineffabili quodam modo humanam suæ diuinæ indissolubili vinculo copulasse naturam audirent: quid homines ex inferorum potestate, è lacu illo, in quo non erat aqua, liberaret: hæc (inquam) omnia non maioris ac suas facerent fabulas, vnumque alteri quasi similia conferrent? quid aliud per Aesculapium, morbis hominum variis medentem, nisi vbi hoc sanctitatis germen verè nostros languores sanasse intelligerent, flocci omnino penderent? Quæ porrò effinxere de Aristeo Proconessio mortuo, & denuò tandem viuo apparente, Cleomede in arca incluso nec amplius reperto, Adonidi quæ spargerent planctu, Abari ac Hyperboreo per aëra volante, nisi vt nos huius seminaris memoriam requiescentis in sepulchro quotannis celebrantes derideant: quasi perinde ac cùm eum, propria virtute à mortuis

etiam resurrexisse, ad cœlum in conspectu multorum ex fratribus cōcendiisse, grata mente & ore recolimus, ut rem nullā admiratione tantā dignam, stupentes ludibrio habent.

Resurre. Quid de Mithræ sacrificio, pane ac

& potu, Mercurij aqua, quā commissa

Ascensio

Chriſi.

Icelera expiare mileri somniabant, de-

nique de tot innumeris hoc genus

fabulis ab eis confictis? an ob vllam

aliam id factum putaueris, quā vt

huius clarissimæ lucis ad reuelationē

gétium cœlitū demissæ, splendorem

luarum fabularum caligine tenebris-

que retunderent, ac inuolueret, cūm

penitus illud extinguedi potestatem:

omnem sibi præcisam viderent. Haud

Poëtz absimili modo & consilio diuinos

diunos Prophetas, populum ad veri Dei co-

gnitionem crebris concionibus pro-

lantes. digiisque inuitantes, diuinásque reue-

lationes propalantes, suis & ipſi fal-

fis diris amulati sunt, quorum insi-

gniores celebrantur, Musæus Atti-

cus, huiusque ciuis, Lycus, Bachides,

Boëticus & ipſe Tiresias, Eucleus,

Epimenides, ac Mopsus, omnes qui-

dem, at diuersis futuris prædicendis

olim occupati, vt à diuersis dæmoni-

büs ipsorum abſiperentur sacrificia,

vel etiam ieuniis, lotionibus, variis-

que cantibus, choreisque præmissis:

vix enim dici potest, quām hi immu-

dissimi spiritus diuinorum tamen ho-

norum sint audissimi, adeò miseran-

dum in modum diuinos honores sibi

exposcentes miseris hominibus diu

multumque imposuere. Hinc neque

Branchis, virgo vatidica, ni virgam

manu teneret, triduō ante iejunans;

pedes limbūsve fontem tangerent,

responfa dare poterat. Ita nec Colo-

phone responfa proferebat, non gu-

stata anteā aquā illā, quā omnium cō-

spectui subtrahebatur quid? quod ip-

sūm Delphicum nihil promebat, ni

sacerdos in antri adytis tripodī insidēs

diras illas potius quām diuinās exha-
lationes exciperet. Adde de tot aliorū
oraculorum responsis, quæ ijsdem dē-
monibus ducibus & auctoribus pri-
mū in Iouis Dodonei templo ex

queru reddi cepta sunt: post vbi ve-
Oracula
ri Dei vocem ex arca resonantem, & ex quer-
facerdotibus vt populi futuras poenas cu red-
cauerent iubentē, primū perciperet.

Quid porr̄ cum illis fatidicis sermo-
nibus totque Deorum simulacris, que
omnia vſque ad tempora Pyrrī Epy-
rotarum regis carmine responderunt,
aliud sibi voluere, nisi vt Iob versus,

Dauidisque Psalmos imitarentur; mi-
Imita-
tio Psal-
morū
Dauidis
haberentur, cūm tamen reipſa, nil ni-

fi hominum exitia speſtantes fallaciſ-
ſimi mendacēſque in ipſo euentu rei
Respon-
ſemper comperti ſint. Responſa itaq; ſa Dæ-
mendacia ſtrictioribus numeris inclu-
monum
fa, ſonora magis, ſenſuīque gratiora quæ.

reddere volebant, quōd & eorum lau-
des ſuauitate quadam veri Dei laudes

hymnis decantari ſolitas exuperarēt:
progreſſu tamen temporis, cūm non
ampliū ligatā, ſed prosā potius ſuā

reddere cogerentur, minūs certa tum
prædicere potuiffe deprehensi ſunt,
quod non cœleſtis alicuius influxus

defectu factum putandum: quaſi ve-
rō pythones ac ventres eorum non
tanto vt anteā terræ halitu expleren-

tur, quod nonnullis per ſomnium in
mentem veniſſe videmus, cūm oracu-
lo paſſionis omnis expertia, nec à re-

rūm natura, nec loco certo afficiantur,
concludanturque, verū longè
potētiori cauſā id factum meritō ad-

ſcribendum, vt pote ab altiori intel-
lectu profeſſum. Neque enim, quod

Aniel Zachieli præfecturam cefſit

(his enim intelligentiis mundi com-
mitti regimina ferunt) quorum cau-

sā varios inferioribus influxus con-

tingere ſecretiores aſſerunt ſapiēntes,

cūm

cum quæ in voluntate, ut ipsa quidem responsa consistunt, longè ante quam eueniant, vñico intuitu in suæ essentia speculo prospiciat.

C A R. X I V.

De aduentu Christi: an ei silentium responsorum Demonum tribuendū sit: de illorum in operibus diuinis amulatione: dēque aduentus Christi testibus: de fuga denique Dæmonum & subuersione idolorum sole illo iustitia temporis exidente.

NEc inde etiam factum, quod eo-
rum sacerdotes, auaritiae vitio laborantes, pecuniâ corrumpentur; cum entusiasmo extra se quodammodo rapti, vti his fieri consueuerat,
Silentiū inquirentibus ipsimet quidnam esset oraculo- rum vnde.

quod responderent, ignorarent: multò minùs ipsorum Dæmonum aliquo ætatis vitio morbōve factum existimandum, cum ijs minimè sint obnoxij, more hominum non senescētes: hinc verò potius (*vt Comici verbis dicam*) illa lachrymæ, & in hoc cardo totius huius rei vertitur, quod tempus venerat, quo ipse Sol Iustitię splendore gloriæ paternæ totum mūdum illuminante iam iam exoriebatur ex alto, ad cuius lucis recens prudeuntis auroram conspectam, omnia illa diabolica tenebris mundum obducentia, oraculorum responsa vieta ac fugata terga dedere, penitusque conticuere: haud secūs quam & nocturna eorum spectra, sub tempus Solis emergentis in fugam acta, hominibus molesta esse desinunt: cuius etiam gratiâ Græci, quos qui alias erudirent, sapientes habuerunt, & Romani rerum domini, qui ius ferrēt, iureconsultos obtinuere. Dæmones præterea ijdem videntes Hebræos in

deserto, iusta Dei vindicta à serpentinibus venenatis mortos, aspectu solo, eius iussu à Moysē erecti ænei serpētis incolumes evadere, simias & in hoc agere more suo non neglexere: hinc eiusdem imaginis dæmon à Nicagora Sicyonibus allatus est cundē in vsum, vt à Romanis ad sedandam pestem vectus est Aesculapius. Ex-
Serpens
aeneus
fasat
mortum
serpentis
venenati
tructo porrò à Salomone summo ve-
róque Deo Sabaoth, quasi in medio orbis terrarum, templo omnium pulcherrimo ac magnificentissimo, ipso etiam Dei Spiritu artificibus ad id opus vndique conquisitis coactis que, vt in eo omnes Hebræi Deum suum adorarent, nonne hi spiritus hinc inde æmula quasi fama sua ædificari fategere? quod vel illo Delphico, in medio quasi habitati orbis umbilico, Apollini erecto fano cernere est.
*Ægyptus quoque Alexandriæ Sera-
pidi, totaque Asia, Ephesi Diana, &
Schandia Thoroni Vp' alix, magnifi-
cis omnino sumptibus ædificauere
tempa. Denique iam à tot seculis
promisso mundo exhibito in carne
hoc sanctissimo germine, quidnā in-
tentatum hi impuri spiritus reliquē-
re, quo id mortalibus inaidentes, sta-
tim vicissim è medio tollerent? nil
profecto. Nonne Herodem, vt ne suo
sanguini parceret nefariis armis in-
struxere: vt & Augustus, se malle
Herodis poreum quam filium esse di-
xerit? cùmque tandem volens, licet
innocentissimus hic agnus λυτός, pro
nobis exoluturus in manus peccato-
rum sese traderet, nullis non tormé-
torum generibus, vñ instrumento ad
hoc ludxi ipsi eum intentatum reli-
quere? quodque tunc à capite exor-
si erant posteris temporibus in mem-
bris etiam sanctis nempè martyribus
Christi, strenuè prosecuti sunt?
quorum omnium memoriam recolé-
do, et si quotidie quinque millium,
imm̄*

Templū
Salomo-
nis vero
Deo ex-
structum

Templa
Dæmo-
ni exi-
cta.

immò complurium numerus coniungeretur, annus tamen integer minimè iussiceret: quorūque oīia tanta copia Romæ, ac si esent tēdæ paleæque passim per compita viatum, ardere visa sunt. Annon omnibus omnium gentium scriptoribus hanc rem gestam literis posteritati consecrare, vtpote Senatui Imperatoribꝫque maximè infestam, interdictum est: quorum opera? dæmonum ipsorum: nxi tamen incasum; ipse enim Augustus, licet nescius de ortu eius, (quem tanto ardore extirpatum vel-
lent, eiūsque memoriam deletam funditus) de vita Lentulus, de morte Tacitus, de eius in Iudæa aduentu Suetonius, de ipsius autem miraculis ac resurrectione Iosephus, ex solis præterea præternaturali deliquio, Areopagita sit testis, Phlegræ stupendum ac priùs numquam auditum terræ motum refert Plinius. Cuius etiam, nisi ipsorum Dæmonum impulso effectum, vt huius sanctissimæ doctrinæ sectatoribus à tyrannis interdicerentur literarum studia, quo tandem ignorantia irretiti cœlestis studij doctrinam abijcere ac deserere cogerentur? Verūm nec quod hac viā aggressi erant eis successit, cūm innumeri hinc ferè doctrinâ insigni conspicui prodicint sapientes, diuersis linguis instructi, hoc semen sanctum laudibus celebrantes, suāque morte, veram fidem confirmantes. Ab iisdem itidem profectum, vt οἰκεῖον, in sanctitatis germen pictores effingerent, quo homines ab eius cultu alienarent. Et quid per Cel-

Literatū studia interdi-
cta.
Christus
à Picto-
ribus fi-
ctus.

Adiectus Christi testes.

Mall. Malefic. Tom. II.

crescere, virésque sumere contigit: hinc tanta martyrum corona, qui vel vtrō veritati huius sanctissimi seminis testimonium præbētes, mortem subierint; nec propterea quod literis interdicebatur, multi egregiæ docti defuerē, ad quorum exempla, & nos nostram vitam instituere, si ita vnu veniret, æquum foret, protecti viuificâ vmbra sanctissimi huius seminis. Et vt ad ea de quibus superiùs digressi sumus, redeamus. In tantū hi scelerati spiritus ad exortum huius lucis diuinæ, eiūsque verbi per Apostolos prædicationem, in fugam versi vbiique locorum exterminati sunt, vt & ob solum nomen etiam à malis prolatum obmutescant penitus, eo- rūmque idola subvertantur; cuius rei vnum ex aliis multis exemplum extare inquiunt, à Diuo Bartholomæo aduersus Astharothum, insignis magnitudinis Albaniæ Dæmonis simulacrum, ac Sancto Thoma coram Meideo designatum.

Fuga
Dæmo-
num 11
aduenti
Christi.

C A P. X V.

De occitate Hebreorum, qui literarum punctis occupati, scripturis geninum sensum distrahabunt: Messiam adhuc venturum expectant: sine rege, sine sacerdotio vivunt orantes, secretaque Dei ignorantes: cuius nominis licet apud diuersas nationes proferatur, tamen apud easdem quatuor tantum literis enuntiatur, non sine mysterio.

Quid aliud porrō illius miseræ Hebræorum plebeculae ac fecis verius oculos & animos usque adeò obcæcat & demētāt, vt alium adhuc venturum Messiam expectent stolidi? Dæmonum certè opus quorum oper-

rā redditio omnium miserrimi , mendacia veritate neglecta amplectentes occupati in scripturatum punctis literisque sensum ipsum corrumpunt , quō

Hebræi maneat , vmbraim relicto corpore se-
literarū stantes . O ter quatérque infelices ,
punctis occupa- tot sæculis iam à patria sua exclusi ,
ti .

Hebræi exiles facti , cuius recuperandi stu-
errantes. dio , ter quotidie Deum precibus
compellant , cùm eā tanto tempore
non caruerint vñquam ob tot com-
missas idololatrias , neces Prophetarum
omnisque generis alia flagitia ,
ita vt nunc carent , cùm & sine Re-
ge , sacerdotio , absque ephod , pro-
phetis , quibus tantopere gloriabantur ,
vbique gentium & locorum

Hebræi summè exosi , vagentur miseri odio
orū cæ- (vt ferunt) Vatiniano , alioqui pie-
cias. tate digni , laborantes ipsi soli , hanc
cæcitatem (qua talpis sunt cæciores)
spontè accersentes , in summa luce
non secūs ac vespertilio ad Solis
lumen cæxutiunt , præsertim cùm &
Rabini eorum huius seminis miracu-
la nequaquam silentio prætereant ,
propiam Israëlis ruinam & interitū
iniustæ huius germinis morti adscri-
bentes , prout à Rabbi Mose Ægyptio ,
summæ apud eos authoritatis vi-
ro factum est . Cuius profecto semi-
nis nomen , cùm sit nouum , ac su-
prà omnem modum & nomē inscruta-
bile non Iesuah γιω Hebraicè , vt
nunc iidem perperam ac de industria

Iesus agunt , cùm hoc nomine plures nū-
cupatos fuisse , modòq; adhuc apud ip-
sos vocari reperiatur : at Iesu γιω pro-
ferri potihs iustum esset prout & in
antiquissimo quodam numismate He-
braicis literis scriptum reperi , sicut
etiam pronunciatur Arabibus ac
Chaldeis , vel exiguum in lo-
quendo ab eorum idiomate diffe-
rentibus , quod per artem Caba-

listicam doctis ex his dictiōibus
satis patet , הַלְוָיָה , iauo , selo
velo . Cuius quidem nominis my-
sterium , verè ἀρχὴν , lubens præ-
tereo , quidnam de eo nonnulli Ca-
balistæ scripserint , cùm sub hoc
nouo ac ineffabili Iudeis cunctisque
aliis infidelibus miro arcano Diu-
nitatem ac humanitatem in uno sup-
posito , vnde nostra dependet fa-
lūs , oculi ac abscondi innuant , posito
apertè nobis cœlitū ostenditur , non quomo-
modū ex eius anomala à reliquis
omnibus propriis nominibus infle-
xione , vti Iupiter apud Latinos &
Græcos ; Ζεύς ; secretum certè ani-
mum aduertenti , adeò mirabile stu-
pendūmque vt nullum aliud nomen
nobis exhiberi posset , cuius virtute
& auxilio , à potestate Satanæ , cui
culpâ primorum parentum subiecti
eramus , liberaremur , quām hoc ip-
so omnis sanctitatis fonte , nostrarum
miseriarum refugio , verūm
etiam clariūs (vt ferunt) sole ex
eius vocabuli scripture ; siquidem
quatuor apud Hebræos literis scribi-
tur , quo apud omnes nationes non
sine maximo arcano , Dei nomen
profertur , vti videre licet apud
eosdem exaratum nomen magnum
Ieouah , יְהוָה terragrammaton : Quod
quidem Alexander ille magnus in
Ial summi Pontificis Cidari aureis
notatum literis dum conspicaretur ,
suspiciens illud statim ex equo desi-
liens , pronus , percussio pectore ma-
nu adorauit : totidemque elementis
profertur nomen Dei : Alla , apud
Arabes : Teut , apud Ægyptios :
apud Magos , Orsi , Græcos , Ζεύς ,
Persas , Sire : Latinos , Deus : anti-
quos Thuscos , Esar : apud Ger-
manos etiam Gott : Sarmatas Bouh:
& Istu , apud Peones ac Tartaros ,
Itga : ex cuius admirabili secreto ,
quām

Deus &
homo in
vno sup-
posito .

Alexan-
der ma-
gnus no-
men Dei
adorans

quām facilē Porphyrius , qui Deorum vanitati præ cæteris indulxit , nosse potuisset , ni ipsemē diuinum à se auertisset lumen , cuius splendore sic expulsa Dæmonum fuerunt tenebrae , vt nihil quod petitum ab idolis esset , impetrari potuerit , posteaquām adorari hoc felicissimum nomen inciperet , tantopere lamentatur : cuius rei etiam causa , non sine magnis clamoribus Pana quandam ex eis , quos decepta gentilitas sibi Deos finxerat , extinctum fuisse , Plutarchus author est , non quidem vt nos , atque hoc magis , quod omnis horum operatio ab intellectu quem nullo pacto corrumpi , vt nec nostrum etiam cùm deforis adueniat , neque vt intelligat , vlo aliquo indiget sensus instrumento . Immō , nec hinc , quasi dæmones gratiā diuinā priuati (quæ animæ verissima mors est) fuerint , cùm iam ante crimine priori ea longè satis exciderint . Verū multò magis ob tyrannici sui imperij amissionem , tanto tempore diuino permisso in homines obtenti , donec tandem in hoc Dei germen , in quod nihil habebant iuris , cùm naturā impeccabile foret , manus iniicerunt mortem inferendo , quā quod per Adam amiseramus non iniuriā maiori cum fenore recuperatum est : vbi enim abundauit peccatum , superabundauit & gratia .

C A P. XVI.

De insolenti Dæmonum cupiditate , sibi diuinos honores vindicare volentium ; sibique urbiū salutem tribuentium.

AD propositum ergo nostrum nunc redeundo , plerāque & alia præter hæc machinatos esse ipsos Dæmones videmus , quod omnino quantum fieri poterat , diuinos honores suos facerent , nihil non imitari ausi ; arbores enim quædam voces humanas edere auditæ sunt ; cùm apud Dodoneam syluam post vbi Domini ex Arca respondisse perceptum est : Voces tum etiam apud Persidem , vbi ex arborebus reddebat oracula ; & ex earum , quæ Soli consecratæ erant crebriori fructuum vslu homines sibi vitam prætendere credebant , vt Arte-sius magus . Simile quid & prope la-cum Nymphæum accidit , ibi et si non tantum vœce , signis tamen certis responsa quasi sua prodebat , in hoc etiam Deum imitari studentes , per signa etiam sæpenumerò veritatem innuē-tum ; perinde vt Moysi per rubum igne non consumptum , ita per hu-midum vellus in arida humo ac vice versa , Gedeoni Hebræorum iudici aliis signis quoque aliis in locis indi-catis . Qui enim successum rerum sua-rum euentūmque oculis quasi inspi-cere desiderarent , ex thure igni iniecto præscire poterant . Si enim cœpta sua ex sententia successura erant , nulla interiecta mora in ter-ram proiectum flammis absumblebatur ; sin minus , ignis quasi id refugere cōspectus est vt & sæpenumerò apud

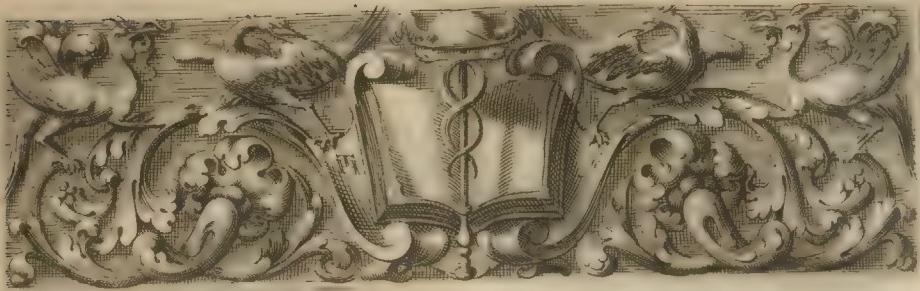
Respon-sa non tantum vœce sed etiam si gnis prodita.

Gnetiam contingit , ubi oblatum (siquidem placebat) sacrificium flāmis cœlitūs demissis statim corripiebatur , ad instar sacerdotum Bahali , dæmonibus id procurantibus iuxta Hebræorum Thalmudistarum sentētiām , antequam cum Helia de vera religione contendenter succumbe-réntque , à consuetis signis defecerunt. Quæ porrò in Tyaneo fonte,

Aqua fluuióque Scamandro ab ipsis copta maledi-cionis adulte-ras pro-dens. sunt , (ad similitudinem aquæ male-dictionis , quæ adulteras prodebat) ubi virgines uno iurando , altero ve-rò lauando , an Diana castum ser-uassent hymenæum , explorabantur.

Ad hæc , grassantibus delictis aliquibus publicis , ad tempus interdum à responsis suis cessabant , imitaturi & Grassan. in hoc yetum Deum , qui vocē suam tibus delictis respōsa Heli. Regna etiam vrbésque ver-cessabāt. gentes ad interitum sua opera con-Vrbium seruari mentiti sunt , vt in Ilij de-salutem fribi Dæ-monibus imaginibus depingitur : sanctorum mones Angelorum , pro piis perpetuas ex-suat. cubias agentium , munus æmulantes. Multa præterea & alia huius gene-ris ab iis factitata sunt , ex quibus tamē vel hæc adduxisse , nobis satis sufficiat.

DE NATVRA DÆMONVM IO. LAURENTII Ananiæ Tabernatis Theologi LIBER TERTIVS.

CAPVT PRIMVM.

*De responis oraculorum: cur dubia
& obscura reddantur: de pradi-
ctionibus vaticiniisque probentur
necne: & qua ratione permittatur
vñus.*

Respon-
sa Dæ-
monum
cum du-
bia aut
obscura.

ERVM ad res-
ponsa dæmonum,
quod attinet, sem-
per hoc proprium
habebant, quod aut
dubia, aut per obscu-
ra erant quò homines inextricabiliter
perplexitatibus inuoluerent; vt vel
hinc patet: *Ibis, redibis, non morie-
ris in bello, & non Apulus Carolus
vincet.* Neque hoc naturæ oculorum,
quasi aliter reddi non possent adscri-

bendum (vt multi ex antiquis falso Perple-
xitas
sibi persuaserant) sed dæmonum par-
tim fraudi, partim verò inscitiae: et si
oraculo-
enim plurimarum rerum cognitione, sit ascri-
rum cui
ingeniique acumine prædicti sunt, & benda.
ob proprias rerum ideas, quæ in ip-
sorum essentiæ fonte insunt, quisque
eos nunquam in potestate esse Theo-
logi assertunt: non tamen propterea,
rerum contingentium determinata,
certamque veritatem assèqui possunt,
aut quodd Angelis (vt Scotus inquit)
prohibeantur: ait namque satis dede-
cere, cùm sensile nihil sit, quodd
intellestu comprehendi nequeat quic-
quam reperiant: quod verè (vt Tho-
mas assertit) nequeant: nec ad rem
facit, quodd sèpenumérè ipsorum
prædictiones ab euentu præcisè com-
probantur, vt videre est in Mar-
tio vate, qui multis annis ante Cané-
comprobata.

pugnam prædixerat , vt non tam futura, quām iā facta referre videretur, sic & ab Hidaspe antiquissimo vate Lydiæ rege, qui simul cū Romani Imperij excidio vniuersalē mundi etiam præcinituit ruinā iudiciumque futurū: nā cum hæc prædiceret, non quasi ea quæ à se scita forent, at qua certa ab Angelorum (vt ut inferius demonstrabitur) audirent reuelatione vaticinabantur, etenim his formis tantum id quod à naturæ principiis pèdet, simplici nihilominus vt & Angeli intuitu percipiunt, quamvis ratiocinandi virtutem habere, si vellent, modò ipsorum natura ex parte non repugnaret, vtique posse Scotus non denegat, non tamē vt rebus ordinatur diuinis, cùm his quasi noctuae cœcutiont. Qua quidem naturali scientia nequaquam ob commissū crimen (vt suprà dictū est) priuati fuere, licet nō nihil obscurati, cùm ea (vt dixi) nō ad Dei gloriā vti faciunt Angelii, sed ignominiā potius vtrantur. Proinde hæc eorū sciētia potius nocturna, quām vespertina , quæ propria est Angelorū: à propriis scilicet eorū naturę emanās principiis nūcupanda est: qua quidē omnium rerū virtutes ita percipiunt, vt vnicō tantum actu ad cognoscendam quanlibet sui formā, cū omnibus indiuiduis cōuentantur, et si nō ad diuersas rerū species vti nec intelligentiæ , propria virtute cōuerti queunt, ex quarum quidē singularū perfecta cognitione, si haberi cognitionē vlo ab homine posset, multo certè nullus maior, quām ex totius mundi perspectiōne, etiōne, orietur voluptas & delectatio, potest.

Perfectā rerū co-gnitione, si haberi possit, multo certè nullus maior, quām ex totius mundi perspectiōne, etiōne, orietur voluptas & delectatio, potest.

qua quidem Dæmones ob commissū in Deum scelus destituti (et si scientia non careant) nihilominus hac quātucunque eis reliqua sit, haud tamen assēquuntur ea quæ à Dei tum etiam nostra dependent voluntate, vel iam existentia, tantum abest futura.

C A P. II.

De futurorum prædictione: an sit & qua ratione concessa: de colloquio Demonum cum Angelis, & ad quē finem, deque huīus præscientia cupiditate: an certa haberri possit, & cui ascribenda: Sortilegia demum artes unde cœperint.

EX quo consequitur, si quando fu- Futuro- turorum euentus aliqui prædixiſ. rū præ- se reperti sunt, id eos ex superiorum dictio ut cōcessa, nutu ac reuelatione, miro Dei ordine ac prouidentia, primū omnium accepisse, vt homines qui præ ceteris omnibus creaturis imaginem diuinā expressiū refertunt, sponte ta- men spredo summo infinitoque bono, sceleribus sese contaminantes, magis præcipites in pœnas exitiūmque ruāt. Nec cuiquam mirum videri debet, Angelos interdum dæmonibus colloqui, cùm non sint animi ita dissimili- limi, naturæque sic repugnantes, vt omnem amorem prolīx exuisse videantur, et si Dei dilectionem abje- cerunt; quā Angelii vel hac altiore minimè vacant: & propterea operā dantes, vt fides eō magis exerceatur, incrementūmque sumat: mutuum ve- rō inter ipsos bellum, ratione diuersarum voluntatum excitatur, cùm hi Dei honorem omnibus modis auētū, illi verò diminutū velint, procu- réntque. Nec tamen dæmones ex hac cum Angelis conuersatione, qua- si ad aliquem amorem erga Deum, commouentur, cùm summa obstina- tione atque militiā opere (ob quod charitate destituuntur) ab Angelis discrepant futuri solummodo alicuius cognoscendi causa, hæc colloquia potissimum expertentes in hunc etiā mo- dum, Satanā cū ipso Deo collocutū,

apud

Auspiciis omnibus fieri. apud Job. clare patet; ex quo factum, vi gentes crebro per oracula delusae sint, adhuc quoque nonnullae delu-

dantur. Hac futurorum prædictione, humanis mentibus iam natura rerum eiusmodi cognitionum plus satis cupidis ac curiosis per totum ferè mundum olim diabolus astutè insinuauit ubique locorum, & quod mirū, idē cultus antiquitus Druydom in Gallia, & gymnosophistarum in India deprehensus est; atque etiam per naturalia, quibus, cum diuinum nomen laudandum esset, siquidem cuncta in adorantes hominum gratiam usumque creata sunt, propter eorum abusum vituperari, ac blasphemias affici coepit: cum ipsisorum dæmonum dolis fraudibusque sortilegæ ac superstitiones artes, quæ originem ex Elementis, ceterisque creaturis traxere, hominum animis obtrusa sunt, erepto inde vero honore Deo debito, pietateque ipsa, hinc infinitus ille gentilium deorum numerus excogitatus, ut tandem nec unica res, vel natura vel arte producta superfuerit, quam diuinis honoribus non afficerint.

C A P. III.

De cultu variarum gentium diversorum multis idolatria generibus: responsis ex idolis petitis: exterminatione idolorum & syderum observatione.

Hinc ut & præmissu anteā, Chaldei igni, quo prius Arctia Deū coluit, genua flexerunt cui & Achā, furore diabolico agitatus, proprios liberos initiare non addubitauit, qui & hodie nonnullæ veneficæ crebro alienos vel etiam suos infantes consecrant, multi prætereā in Scythia extremis penitioribusque Aethiopiae

tractibus cernui se inclinant, ab insensibili hoc Elemento auxilium, aquam è pumice nempe poscentes. Persæ quoque antiqui Lunam, cùm in nouilunio Hebræos caput aperire Lunæ cernerent, de noua rerum prole Deum Solisque laudantes adorauere, ipsiusque Solem cultus. Mirim ipsis dictum, diuinis honoribus prolecuti sunt, ad cuius exortū, vel equorum hinnitu interdum futura præcire sibi polliciti fuere. Inde etiam à diuersis idolis, ut & Ægyptij, Græcique & aliæ gentes sua habuerunt responsa, nec adhuc in hunc diem similia idola prouersus penitusque ex mundo extirpata sunt, quantumuis id sibi persuaserit, hallucinatus tamen in hoc Bernardinus Mandelius, innixus textui Zachariæ ac Esaiæ Prophetarum, minimè tamen satis ei intellecto, præcinenti sub Messiae aduentum, cuncta idola abolita iri, (vir hic alioqui acutissimus, ut qui ætatem ferè in philosophia ac logices argutiis consumpsit, cui equidem non pauca debebo) cùm tantum explosa sint à Romano Imperio, cuius appellatione, cum toti tum cognito ferè orbis imperaret, totū regi mūdū dicebat: qucm dicendi morē etiam in novo testamēto secuti sūt spiritus Dei illuminati Euangelistæ, ut misit Cæsar quo describeretur totius orbis & hīc tantummodo Romanū imperiū designetur. Quæ itaque idola adhuc supersunt in mundo, sensim & paulatim quoque expellentur, donec tandem ab omnibus hoc increato lumine clarius perspecto unum fiat ouile & unus pastor: in Europa enim, apud Gruntlandenses; in Asia, apud Obolorianos: ac alios multo in Africa, nonnullos. Nigratas, & in nouo Orbe penes. Cultus diuersos populos, etiamnum idola respondaunt ex certis simulachris. Verū, ad institutum redendo, ceteraque quæ de hīc

hic idololatratus generibus, ad-
duci huc possent prætereundo.
Quoniam tot tanquam fuere apud
Æthiopes, Arabes Mautos, Hispanos,
Gallos & Germanos, Sarmatas deni-
Idolola-
tria ge-
nera.
que, Scythes, Romanos, Pœnolique
idololatriatum genera, ut ad trecen-
ta eoque amplius excreuerint, *antho-*
rum cal-
re Themistio, ex quibus Thusci, toni-
tus qui
trua, fulgura, fulmina, decidua sydera,
caterisque æreos ignes & Cometas
coluere: à quibus non raro (cum
sepenumerò sint signa, non ita fal-
lacia, ut potè ab ipsa natura prodeun-
tia) edoceri possent futura, quæ con-
tingunt, ignari rebus ascriplere, quo-
rum diligentia eò processit, ut assidue
dierum numerum prædixerint, diuer-
sosque deos his præesse statuerint,
Ars ful-
artemque fulgoritorum eorum astu-
gurito-
tia edocti, literis scriperit Hetruscis,
Tia.
Thages & Begoe Nympha. Hac dæ-
monum superstitione arte Pythonicâ-
que, Porlona, Lärthes industria,
Valsenam urbem diu frustra obsecrâ
horrendo fulmine iustum succendit,
fuditusq; igne vastauit: qua etiâ Tullus
Romanorum Rex nondum perfe-
cte satis instructus, periculū aliquod
faciens, suæ ipsius mortis occasionem
præbuit, fulmine iustum periens.

C A P. IV.

*De auspicijs & augurijs: eorum obser-
vatione: an licitum sit antiquitus
quid aggredi sine auspicijs: referuntur
tum demum quadam animalia
qua nos futura videntur edocere.*

Auspi-
ciis om-
nia sic-
bant.

Taceo nunc, auspicia & auguria,
que ex vario præpetum volatu,
oscinum cantu, aliarumque anium,
cibi ac potus obseruatione, captari
solita sunt, quibus quidem artibus,
primùm à dæmonibus illusum est Pa-

lestiniis, dehinc ad Pisidas, Græcos,
Hetruscos, Romanos, ceteraque fe-
rè omnes gentes propagata sunt.
Hæc ars apud antiquos tanti tandem
ponderis esse cœpit, ut sine ea, haud
quicquam, nec publicè, nec priuatim
inciperent: neque mirum, cum mul-
ta non absque diuino arcano, ijs scire
datum sit: ipsorum etiam dæmonum
excedentia potestatem, ut gentium
historias consideranti occurrit ex Na-
vio, fama multorum celebrato augu-
re, qui in alterius corde abstrusas, ac
quasi sepultas cogitationes, cognitas,
perspectasque habere potuit: hinc &
quod naturâ videbatur impossibile,
curiosius rem indaganti, possibile esse
apparet, nouaculâ scilicet cotem scin-
di, hæc auguria non minus ex aduen-
tu exoticatum auium inconsueto ob-
seruata sunt, quæ dæmonum aliunde
adductæ astutiâ, sæpe suâ præsentâ
haud exiguum superstitionibus illorū
fidem fecere. Adde ut & per repentinū
incognitorum animalium accessum,
qui paucis abhinc annis in Peruana
Mures
Peruanis
Prouincia euenit, ubi murium nun-
calam-
quam anteà visorum, tam portentosa tates
magnaque copia longè latèque agros
præno-
eorum vastans, fructus absumento, nō
exiguum leueque fecit incolis indicu
subsecutarum calamitatum, ob ciuilia
bella inter Hispanos propria eorum
auaritia exorta, attractaque. Horum
animantium complura genera iam
olim in usu esse desisse, à veteribus
conquestum est, ut in Hetrusca vide-
ri potest disciplina, minimè tamen (ut
aliquibus placuit) ex noua aliqua cœ-
lesti superueniente configuratione fa-
ctum: verum ob diuini potius illius
luminis exortum, has etiam dæmo-
num tenebras dissipantis.

C A P.

C A P. V.

De prodigiosis omnibus, eorumque diversis captandorum modis, hydro-mantia, geomantiaque generibus.

Prodi
giorum
captan-
dotum
modi
diuersi.

Hydro-
mantia
genus.

PEr animalium porrò repentinæ figurae, variæ hominum voces, diuerſisque mulierum partus, omnia sua etiam captabant, vt ex nonnullis, quæ in aëre siebant prodigijs, in quo ab illis ipsis dæmonibus, ibi quasi regnum possidentibus, variæ flaminarū igniūque figuræ, & splendores accensi sunt, ex quorum luce ac motu, nunc hoc, nunc illo, futuros euentus coniicere consuevere. Ad hæc, & per diuersa, quæ in ipsa terra apparebant, ostenta, quorum superioribus annis hoc maximè portentosum conspectum est in regione Popiana, homo scilicet statura gigantea scissio ventre, extisque exenteratis, binos infantes quasi filios brachiis amplectēs, horrida mala, postea subsecuta etiam minatus, nonnisi maximum ijs gentibus incussum timorem relinques, tandem euanuit. Sic & per annum inundationes, variisque aquarum fluxus & fragores assidue contingentes, ventura prædicabant; vt olim apud Germanos, Velledam, primam nominis suæ ætatis, auguraticem factitasse legimus: ex diuersis itidem terræ hiatibus, stridorebusque concitatis, ac reliquis eius generis similibus multis, omnia tamē nonnisi dæmonum operâ studiisque sollicito cōfecta, sicut & hodie adhuc apud aliquos Barbaros, eidem operam dare minimè destitēre, tantopere diuino honori inhiantes, humanūque exitium pro sua virili, procurantes.

C A P. VI.

Quoniam pacto Demones sibi cultum dininum vindicare appetant, usuratio verborum sacrorum in fascinationibus frequens: nomina item aliquot Damanum superstitionis & supposititia quæ lingua enuntientur, & unde deprophanantur, explicatur.

Verum, cum hunc diuinum honorem, cultumque duplice pacto quasi (nostris delictis id commerentibus) sibi vendicare satagent, clam scilicet ac palam; de vtroque etiam illo modo nobis hic, loco non ita alieno, quæ tamen fieri poterit breuiter, lector admonendus non ab re videtur. Unus est, cum nos rebus nonnullis vanis futilibusque quidem secundum vim virtutemque nobis incognitam, utimur tamen, quod rebus vehementer desideratis consecutis, animum expleamus. Cilibet itaque euitandum, vt mente præcognitum habeat, veluti cum quibuldam utimur contra fascinum variis crepundiis; vt nonnullis speculis, Meletæ coriis, plenisque hoc genus aliis rebus, aut cum sacra miscemus verba dictis rebus inanibus futilibusque, quod optatis frui liceat; veluti, si rei alicuius desiderata reperiendæ causæ, orationes Sanctorū, recitata, psalmos ac Euangelia recitauerimus, cum hæc non ad res quasuis viles & abiectas, sed potius pretiosissimas omnium, æternas nempè nobis comparandas, cœlitus concessa sint; iis autem rebus adeo vanis futilibusq; haud vlla, siue à Deo, siue natura indita dicatur, virtus inesse potest: at dæmonē præstigiis potius ipsis quasi supposititia & emēta; hincq; sit, ut cūcta nomina

Verba
diuina
contra
& ad
fascinū
recitata.

incognita dæmonibus adscribantur, quibus vulgus furtim pro amuletis falsa dicitur, atque etiam ante diluuium sibi somniant: quorum tamen nulla monum. in sacra Scriptura nec mentio nec significatio reperitur, vt sunt Gob, Giber, Gabir, Cadebru, ac sexcenta alia eoque magis, quod hæc in manibus superstitionibus addictorum tardò non deprehendantur, quæ quidem eorundem dæmonum fraude dolóque iam tum inuenta aiunt, cùm primum in necessitatibus diuinum nomen inuocari coeptum est, *¶* scilicet, quo Enoch primus omnium in lege naturæ, cœlestè implorans auxilium, vñus scribitur, cui utpote tertio ab Adamo, plus etiam cæteris gratiæ concessum est: ac etiam *Iehuah* Moysi diuinitus ostensum, quo miracu- cum Hebræi tot miraculis clarum celis clæbrant, Deumque factum Pharaonis indubitanter assuerant.. Multa ex iis à dæmonibus occultis, excogitatis hominibus, mihi videndi potestas aliquando facta est, in annulis quibusdam argenteis, Hispanorum velutum, quos ignari haud pauci, quod tamen tatiōres ab aliquibus periculis redderentur, non sine deuotione gerabant, à me tandem rei ipsius tam impia edocti, animo promptissimo omnes perfregerunt. Neque existimandum hæc fortè nomina, ex illa, qua dæmones inter se propria vtuntur, lingua aliqua deprompta, cùm nullo, vbi spiritus sint, sensili inter ipsos indigent idiomate, quandoquidem cuncta intellectu, non sensu (crebro vt repetitum est) percipiunt, proprios scilicet vt Angeli sibi inuicem conceptus per propinquam vel longam distantiam manifestando: at magis censemus equidem existimatim, barbarem aliquam inter ipsos in vñu esse, cùm peritiores, quorum sententia & ego haud inuitus subscri-

bo, antequam *Ægyptiam* suspicentur, vel ex eo quod dæmones ea cōpellati, libentiū pareant, præsertim cùm *Ægyptij* omnium primi, maximum cum illis habuere semper commercium, eorum cultum amplectentes.

C A P. VII.

De superstitionis quibusdam, superstitionumque variis speciebus: scripturis item Damonum, an scriptis quid possint nobis denotare & relinqueret.

EA itaque nomina, dum peculiari Superstitionem quadam emphasi, ob id, quod in cognitione in his superstitionibus exprimuntur, in tantam admirationem animos iam ante in id pronos, continuò rapiebant, vt certam fidem barbaræ cæcique gentilitas his adhibere non addubitarit, atque si diuinitus vere prolata essent, quibus libentiū non nullos superstitiones adirent, præsertim si certas quasdam barbaras antiquasque figuræ immiscerent interlineatas, pentaculis, sigillisque, propriis instrumentis, ad quæ alliciuntur, non perinde vt animalia ad cibos, sed vt spiritus ad occulta signa, neque ex sigillis istis satis conjicere possumus, dæmones aliquibus pecularibus inter se vti literis, vt aliqui arbitrii sunt, cuius quidem opinionis fuisse quemdam Theſeum Ambrosium, ex libello eius de varijs alphabetis edito videtur est: in quo Spiritum quemdam, aliam atque diuersam ab omnibus, quæ haberi possunt literarum, peculiarem quādām cōfigurationem scripsisse asserit: cùm tamen vñu literarum nullo indigent, sicuti nec aliquo sensu, in propria eorum operatione: tum quod rerum

terum semel tantum perceptarum nulla vñquam eos capiat obliuio. Cuius quidem rei non ita pridem factum fuisse periculum in Æmilia à mago quodam Felsinate , ac Mediolani ab altero tradunt , qui suauissimâ eorum musicâ delectatus : non nullis enim, quæ præ manus tum erant, instrumentis sonuerant, mutuò de anima amplius duabus horis peracte disseruere, cùmque magū Auerrois opinionibus addictum perciperent , sic & ipsi eisdem inhætere cœperunt, vt non modò dicti autho-ris nondum nobis repertos libros citauerint , sed sæpenumerò vel ipsissima authoris verba , ne dicam sententias, protulerint. Hinc illi misero accedit ut & suæ ipsius firmiter insisteret sententiæ , & dæmones vel in rebus naturalibus opinione potius quam re existere , in quo vtroque antea cespitans decipiebatur , ex eo sine hæsitatione crederet : quod tamen minimè mirum videri debet , dæmones altiori imperio raro , vel numquam falsa ob id, quo constrieti sunt, respondere consuetos , tum coactos hoc finxisse: nobis namque obesse semper quoquo possint modo operam nauant. Ceterum, vt ad id vnde d. gressa est nostra reuertatur oratio , Dæmones , certas etiam scripsisse notas comperti sunt , non quod iis ipsimet opus habent tantopere , sed eorū , quibusculi ipsis est commercium , potius causâ: solempnes enim certas quasdam literarum obligationes , ceu dominus à vallo suo fidelitatis , perfidiæ potius nefandæ, iuramenti præstati, à suis illis omnium miserrimis mancipiis extorquere solent , ad quam rem conficiédam, literis vti interdum consuevere. *Sortes* Per varias quoque sortes, alio longe à bonis & malis , quam bonis viris usurpatas, diuinos honores sibi querere studere , dum scilicet in rebus nihili, aspe-

ctibus cœli in futuris denotâdis, plus iusto , maior virtus attribuitur : cùm eiusmodi superstitione Ægyptiaca diei horarumque obseruatio vti impia prohibita sit. Eadem prorsus moliti , introducendo hydromantiam, quam Numam Pompilium Romanorum regem exercuile perh. bent, vbi, idicatus variis conspicidas sele exhibitibus Numa. spectris, imaginibꝫ que in pelvi quadam ad id concreta , sub aqua rapta , ac interdum instantia cognoscet. Qua certè superstitione , vt potè à Græcis, vnde omne eiusmodi genus ad Romanos promanauit , ex Dardani libris, Numa infectus , ex suo cum Ægeia Nympha colloquio, ea se huius simulauit. Sic & per ipsam Pyromantiam , cuius Ampharaus inventor celebratur , quâ variis flammarum motibus , fulgure , lumine, ac strepitu , extinctuque , futura inspicientibus , ostendebant. Hæc & paucis abhinc annis , diabolus superstitionis, de futuris consulētibus Lithuaniae, Samogitique illusit; mox enim aliquo laborantibus, si umbra corpore igni opposito, aduersa scilicet mortem protendere persuasit. Ad eundem penè modum, & per Aeromantiam factum . qua etiamnum Mauri diuersa prognostica inde captantes, vtuntur: ex variis nempe ventorum flatibus, aeris cōstitutione, stellarumque scintillantium quasi forma. Sic & per Geomantiam , cui falsa vim ab animali summa adscibunt , quasi verò in hac superstitione in vñlum adhibitis figuris mens excitata, sensibus, quibus vincitur prorsus sopitis , nullo vñquam negotio, quæ vellet, contingentia, aut à se ipsa, quodam spirituali emissione lumine , aut in se , superno influxu, ita reciperet ; vt solis radios perlucidus excipit aér , seu specula sensibilium obiectorum imagines ; cùm tamen nemo vñquam alicuius rei cognitio-

nem assequi possit , nisi eius quod ipse adinuenit , aut ex aliorum doctrina percepit , neque à cœli motu id procedere existimandum , cùm saepe quæ inquiruntur à superiorum voluntate dependeant , nec à Saturni intelligentia , astri vfa instrumentorum ; siquidem intelligentiae , vnde astra diuersa lumina , virtutem variam , cœlique motum ac vim recipiunt , haud vñquam cœlestes orbes deferunt , cùm propriæ essentiaæ ac voluntatis , vt diuina ope , quòd cœlos moueant , apprimè indigeant.

C A P . V I I I .

Quòd superstitiones omnes sint à Dæmonie , cui ascribuntur geomantia , coscinomantia , capnomantia , cabala Arabica , Theophania , onomantia , chiromantia , physiognomia , Astrologia Ægyptiaca .

Superstitiones omnes à Dæmonie.

NEe etiam aliqui inferiorum Angelorum suamet sponte ad eas res accedunt , vt putà superstitiones , diuinæque prohibitioni repugnantes , nec à Deo id negotij ipsis datur , quorum operâ ad res longè excellentiores , sui nempe ministerium , piorumque hominum & animalium protectionem virunt. Nihil itaque reliquum est , quàm omne id , nonnisi à Dæmonie profectum esse. Ipsemet enim audisse me memini , quemdam insignem Geomantem frequentius fecisse periculum , qui prorsus solenique cum protestatione , omni , si quod esset Dæmonium occultum , abrenunciato instrumento , nihil quicquam amplius veri ex hac superstitione elicere potuit , cùm tamen anteā assidue illam exercens , haud dubium rerum prospicerit euentum .

Plumbi Per plumbi portò infusionem similes

nugas superstitiones mundo obtruse- infuso
runt , dum à Saturno , cui hoc metal- sup cristi-
lum assignant , ad dubia quæ sita ref- tiosa.

ponsa petunt superstitiones , vbi plum-
bum feruendo , beneficia prodere sibi
persuadent , pro eo , quod Saturnum ,
tum in metallum , cùm & in Dæmo-
nes habere dicunt , imperio , dominiō-
que ; quo etiam pacto , nonnullas fas-
cino nexas venationes soluere polli-
centur , à quibus quidem hoc edoce-
ti maximè optarim , vndénam hæc
tanta illorum proficiscatur debilitas ,
quomodo prohibeant , ne plumbum
ab igne ferueat , cùm materia inquā-
tum mobilis , ad nutum etiā obediatur ,
nulla prorsus vi resistente . Vnde ita-
que hæc aliò , quàm Dæmonum arte
prouenire dixeris ? Idem sit quoque
per Coscinomantiam ac capnomantia-
m , quarum illa cribri agitati gy-
rum , hæc fumi motum considerat : ad-
de per cosmologiam , quam dámque
aliam scientiam , quam Arabes falsò ,
cùm magica sit supersticio , Cabalam

Cabala
vocant , qua ex figuris nonnullis , ac falla
Arabum literarū ordine , multa ac va-
ria se praescire iactitant : per Theo-
phaniam etiam , necnon per onoma-
tiam , qua per numeri patis , imparis-
mania .

Theo-
phaniam .
Ono-
tiam , qua per numeri patis , imparis-
mania .
Chiro-
mania .
Physio-
gnomia .
Iosias :
cultum edocti , ab hac alieni fuere , quā
sacra So-
tamen superstitionis artem Iosias rex li ac Lu-
pius ac iustus extirpauit inde , dum sa-
cra Soli , Lunæ , omnique cœlesti mi-
stulit .

litiae

sitiae è medio abstulit; non tamen eā hīc intelligimus, quam Abraham Ægyptios docuit sacerdotes, quā cœlos motu, iustaque tempora decerne-re, ac sidera in hæc inferiora agere ostendebatur; alio enim modo, quæ à voluntatis imperio fiunt, quām quæ cœli influxu, astrorum figuræ, mānu signis, facierūmque lineis, alitūmque tum cantu cùm volatu fiunt, rerum curiosā obseruatione Deus disponit ac regit; proinde vbi ex dictis de-sumptam prædictionem aliquā even-tus ita comprobauit, itidem nonnisi Dæmonum operā factum existimau-dum.

C A P. IX.

De divinatione ex somnijs captata, eiisque origine: quinam in caelos lucerint; tum demum de Notoria arte maximè omnium superstitionis.

Hinc consequitur & illa per somnia diuinatio, hæc postea quām Dominus in somniis apparere cœpit, gentibus irrepit, quæ quidem somnia, et si sæpenumero à naturalibus causis, cœlorum imaginibus, angelorūmque reuelatione causentur, Dæmones tamen nihilo seculis, sese iis immiscere solent: quod vel tum maxi-mè dant operam, cùm quasi inui-tantur ab his, qui hæc ieuniis, pre-cibus, thymiamatum suffitu, Sancto-rum nounullis operationibus, qui-busdam herbis, frondibus, lapillis, ad-nolatique crebris circulis vertigine procurant: hæc tempora, dies, horæ-que sedulè inspicunt, quibus propriae & peculiares virtutes ac noxas veteres, cùm Chaldæi, tum Ægyptij adscribunt accensis certo numero candelis, quibus nostri religiosi beno-precati sunt, aut quæ beatorum teti-

gere reliquias. Huius generis multæ & aliæ superstitiones, & hodie à ple-
risque nomine Christianis, re autem ip'a Ethnici longè deterioribus, clā supersti-
obseruantur, quod quidem relatu fal-
tem (ne dicam factu) omnium est turpissimum. Quæ enim infania ac cœca dementia, eos, qui nomen Chri-sto dedere, tum primū, cùm sacræ aquæ infusione Christiana religione consecrarentur; eos ipsos tandem turpissima defectione cum hoste Dei & hominum colludere: quæ enim Christo societas cū Belial, sic & quæ Christianis, cuius nomine meritò gaudere volumus? Porro & superio-ribus diris superstitionibus à Diabolis & Notoria adjungitur, quā multa de Notoria scientiis dictu incredibilia à cœlo pro-supersti-
dire ferunt, cùm potius casu, Dæmo-
numque, vt & cetera, illusionibus cōtingant, et si ea antiquitas à Mopso, Hermete, Atlate, ac Apollonio Thya-neo (cuius nomini magicā vim sub-esse ereditidit) sibi reuelari somniauit:

quam vanitatem Zoroastri non ab re igne pereundi acceptam referunt, cui Zoro-
vel ex minima saltem parte addicti, ster igne
indigni certè ab omnibus bonis repu-tantur qui solem, vt Thoes, oculis cō-
templentur, quos expergefactos nihil ex tantopere exoptatis vidisse con-tigit, præterquām quodd ad priora pec-
cata, maiorem inde cumulum acces-sisse, irāmque diuinam contra se ma-gis concitasse (si non cœcutiant prorsus) videre possent: utinam omnes tandem hoc vetero sepulti, dormientes aliquando expurgescantur, ne tandem aeternū ipsis pereundum sit.

Chri-
stiani
supersti-
tionibus
dediti.

C A P. X.

De quadam dira superstitioneque Dæmonum inuocatione, & que Pythonica cadaverum erectione, animarumque prestigiosa reuocatione, & Necromantia, Necyomantia que ritu, illa possibilis sit necne ac licita Dæmonibus?

*Superstitionis
iuocatio
Dæmonium.*

*Dæmonū no
mina.*

Cæterum aliud est genus harum superstitionum, vbi nimis Dæmones quos climata aiunt, palam inuocantur, quod tum potissimum peragitur, cum allecti variis superstitionibus ac sufficiens, humanoque interdum sanguine accedunt, vt ab antiquis recentioribusque nostris obseruatum est idololatris. Hac dirâ Necromantia (vti Græcis dicitur) cadaverum erectione olim fieri solitâ, Vlyssem interempto Epenore, ac Aeneam Miseno, utrumque classiū in mari errabundarum ducem usum fuisse, si le digni scriptores testes sunt: vt & Simonem Magum, hæretici Menandri magistrum, cum Nicetam puerum suum luis ipse manibus hisce nefandis dirisque spiritibus, quorum nefanda nomina Egypaymon, Aymon, ac Oriens singuntur. Hecate immolare. Hac eadem & animas mortuorum euocari, olim creditum est; falsò tamen: cum haud villa, nisi quæ informant corpora propriâ virtute (vt suo inferius dicitur loco) mouere queant, utpote in hac scelerata arte fiebat. Idem dabant & operam, per Necyomantiam, ita Græcis appellatâ, quam purpureis floribus, herbis odore fragrantibus, vario succorum suffitu, ac diuersis canticis, aliisque rebus, quibus homines aptiores ad Dæmonum excipiendas actiones reddi putarunt, frequenter exercuere, vt eius

rei, ex aliis multis exemplum videre est de Zebacco apud Indos: eo enī nominis animas, cum corporum ē quibus antea emigrarunt, similitudine apparentes, nuncupant antiquiores, quod was Hebrei appellat, quod quidem re ipsa contingere, antiquorum plerique rati sunt, vt ex historiis Ethnicorum apparat, vbi Homerum Home ab inferis, ab Appione Grammatico, ^{rus ab} quo nonnulla quæ in suis scriptis relickuerat dubia explicaret, longo iam tempore, postquam erat vita functus, reuocatum legimus. Quid? quod & in sacro-sæcta nostra Scriptura eius rei exemplum reperire est de Pythonissa quadam, Saulis iussu belli exitum præuidere satagentis, Samuelis prophetæ animam in vitam reducente; quod quidem omnes ferè Hebreorū Mechubales re ipsa cōsigilie afferunt, qui ante annum animas ob laborem matribus nouem per menses exhibuit, nullo nisi hoc poetarum circulo completo loco, miseris reputari affirmant. Cuius sententiae & hodie quidam videntur esse, qui ab amicis animam exhalantibus dexterā porrigi petunt, quod scilicet post discessum animarum eorum conspectum exposcere volunt, sub quarum tamen specie potius hi spiritus, homines deludentes sese conspiciendos exhibet. A quorum quidem animi sententia non pauci classici discrepant recentiores Theologi, afferentes animas nullo unquam pacto educi poss.; cum quodd animæ his corporeis exutæ exuissint, quæ in mundo accident, per se perspicere minimè queant, nisi in Dei, cum hunc id videant essentia, aut ante quam eiusdem certè reuelatione id habant: tum etiam inquiunt Sancti Dei famuli, Samuelis, pie iam defuncti anima, nullo ne vel minimo modo, Dæmonum potestati ^{Samuelis anima in si} subjacebat, sed potius in sinu Abraham ^{Abram} exopta

Samue- exoptatissimā tum omnibus piis frue-
lis refut. batur quiete. Nec ad rem facere aiūt,
rectio ex sacris quodd ipsa sacræ Paginæ litera Sa-
muelē resuscitatum dicat : cūm nō
sit infrequens ipso signato pro signo
Scripturam vti: quodque Dæmonum
potius fuerit præstigiatrix illusio, vbi
haud res ipsa vt appetet existit, ac al-
picientium oculi ligantur , vt ex ibi
subsequētibus colligere est, quod ani-
mæ nullo , nisi quatenus informant
corpora , (supradicto etiam modo)
motu moueant , nec semel à corpore
dissolutæ , vt iterum illi coniungan-
tur , vlla arte præstari queat. Adde
nec vi aliqua , cūm hoc solius diuinæ
sit potestatis , ergo nec reuocare illas
possibile est , nee vt proprio cadaueri
sit possi-
bilis.
Reuoca-
tio ani-
marum an-
si possi-
bilis.
Dæmonibus (cūm in eorum potesta-
te non sint , nisi quatenus dumtaxat
affligantur) datur diuinæ iustitiæ ,
pœnis , non culpæ quidem commissæ ,
(misericordia mediante) condignis ,
sed potius congruis (vt Theologi di-
cere consueuerunt) castigantibus .
Nec dæmones animas quasi secun-
dum quietem rerum imagines repræ-
sentare possunt , ne vel ex his , quæ
propriis maculis expiantur , nulla né-
pe in eos facultate ipsis viætricibus
existentibus dæmonibus relicta ; etsi
non prorsus alienum videatur , eis in
Purgatorio variis cachinnis ac sarcas-
mis illudi : cūm ab igne solūm , ed
quod cum charitate emigrando : vt
diuinæ iustitiæ instrumento patian-
tur , hisce superstibis adhuc (vt
nonnullis antiquorum Theologorum
placuit) corporeis affectibus , secu-
dum quos pati possint , nec ex illis ,
quæ sensus nihil , sed damni tantum
pœnas dant : in quas haud quicquā
ipsiuris est , sicut nec in eas , quæ
prorsus ob sua commissa delicta tar-
taris mancipate sunt , quarum tantū-

modò tortores executorésque meri
diuinæ iustitiæ existunt , quod ad finē
mundi vsque. Si enim vt illis place-
ret animas hinc inde & educere , &
reducere integrum esset , minimè tum Non li-
iustitiæ diuinæ satisficeret , locis de- cér Dæ-
moni-
statis cuilibet ad illorum libitum bus ani-
mutandis : etsi diuino permisso & mas re-
dispensatione quasi , quod viuentes uocare ,
adhuc de earum immortalitate statu-
que edoceantur , inque fide confir-
mentur , nobis aliquando adesset pos-
se , Iustinus Martyr Philosophus , ac
Theologus haud postremæ notæ ni-
hil cespitat , innixus forsan Ecclesia-
stis authoritati , vbi de Samuele le-
gitur: *Obdormiuit in Domino , & no-
tum fecit Regi finem vita sue.* Quod
etiam patet in vita S. Martini per la-
tronis umbram.

C A P. XI.

*De ministerio Dæmonum erga homi-
nes , unde & in quem finem : præ-
stigosarūmque expiationum specie-
bus : Hecates religione Magica &
oraculis : Mathematicis artibus , li-
bris Magicis : extirpatione tam
nefaria pestis.*

Adsunt præterea hi nefarij spi- Ministe-
ritus hominibus aperte , & palam ria Dæ-
ministerio quarundam , non ex arte , monum-
sed beneficiis , afflictarum imagi- erga ho-
num , in aliquorum exitium ac inte- mines.
ritum adducti , ad explendum vene-
fitorum desiderium. Quid his addant
etiam insuper , hæ pestes hominum ,
alio loco innuimus. Per alia quoque
veneficia atque philtra , vt inferiū
claris eluceat , attracti præstò sunt ,
mira Dei permisso efficientes: horum
etiam fraude ac dolo plerique anti-
quorum Sacerdotes ac humanâ sa-
pientiâ donati impulsi sunt , vt &
suarum

Theurgia suarum animarum salutem Theurgia
gia magia spē indicate satagerent, (hoc nomine
enim alia quædam ars præstigiatrix
vocabatur) cuius ope falsam animis

expiationem sacrificiis quibusdam, ac
consecrationibus, quas Teletas nū-
cupabant, sibi pollicebantur, infe-
lix certè inuentum, ac miseranda
horum infelicissimum conditio, vt
ex quo fonte, Ilias malorum, mors
denique temporalis & æterna, in
mundum profluxit, inde se suam sa-

Hecates lutem haurire crederent. Idem dæ-
mones authores quoque fuere, vt Hegi-
cica & cetera, vel oraculis (quibus ut pluri-
oracula.

mum religionem simulabat) artem
magicam doceret: non eam, quæ in
naturæ arcanorum indagatione occu-
patur, quâ actiua passiuis applicando
mirum in modum secretiores sapien-
tes mundum maritant, ut sæpenume-
rò, licet stupenda, vera nihilominùs
prætent: verùm mathematicam fal-
sam, ita noxiā & periculosam, vt
eius exercitium palam vbiique loco-
rum omnibus temporibus prohibi-
tum fuerit tam apud veteres, quam
recentiores etiam: quo factum, vt

Magi exiles.
**Libri Magici igni dā-
nati.**

à sua patria expulsæ sint Adelunæ
magi, ad quas Hunni suam referunt
originem, ac Dardani libri, atque
etiam qui Numæ Pompilio adscribe-
rentur senatusconsulto, quippe qui
hanc vanam superstitionemque artem
continerent, flammis merito con-
sumpti sint. Nero quoque initio in
exquirendis magicis iis artibus paulò
curiosior, quod nullum postea cer-
tum signum argumentumque perspe-
xisset, eas sustulit: Plinius enim au-
thor est, ætate sua principem hunc
vanas falsissimæque comperisse ma-
gicas artes. Hinc etiam fit, vt & He-
brei ac Mahomethe ultimo supplicio
iis vtentes afficiant. Ægypti autem,
vt semper ab initio vique omnibus
ceteris gentibus his superstitionibus

addicti, peculiares Angelos ad eoru-
Theurgicas operationes accedere, sibi
vt multa alia vanissima persuadere.
Diabolos verius credere eos, par fue-
rat, cum sancti Angeli, gratiâ iam
confirmati, cane peius & anguo(quod
dicitur) odio prosequantur, quæ di-
uinæ voluntati non dico, in his gra-
uissimis, sed vel minimis etiam con-
traria vident, immò potius rigidissi-
mi, & ad vnguem, diu na precepta
vt obseruentur, sedulò dant operam.

C A P. XII.

*De illusoria Daemonum effictione in
Angelum lucis; deque fallaci illoru-
ludificatione & veneficiis amatoriis,
quibus maxima pars hominum ni-
mia voluptatis captanda gratia irre-
titi reperiuntur.*

Quò autem arctiori vinculo his Astutia
vanitatibus irretitos paulatim si- Dæmo-
bi obitricos reddant, eorum conspe- nis in il-
lusione. Cui prænitenti fulgore sese obiiciūt,
mira sanè, minimè tamen fide carens
illusio: ille enim artifex, quod hac
nō successit, alia aggreditur via, atque
vbi lupina pellis (vt ille ait) non
sufficit, assuit vulpinam, & sic clam
perficit, quod palam non potuit, in effingit.
Angelū lucis etiam sese transformás. Dei &
Hinc non sine causa, Cabalistæ easdē Dæmo-
esse literas Dei, ac dæmonis nomi- nis no-
nis asserunt. His itaque artibus, gen- cedem
tium doctis, vti Abbari Hyperboreo, literæ
Empedocli Agrigentino, Pythagora- sunt ex
ræ Samio, qui ab aliis Thuscus ha- Cabali-
bitus est, Apollonio, Thyaneo, & aliis
plerisque Platonicis imposuere, Por-
phyrio Thyrio, & Iamblico Ægyptio,
dum natura quadam, quod æthe-
rei hanc eis inesse enitentem qualitätatem imaginati sunt. Qui scilicet
philosophi suæ sapientiæ confisi ac
innixi,

innixi, & sibi, & aliis, quominus ad veram sapientiam peruenirent, impedimento maximo fuere. Moliti sunt quæpiam alia, hi spiritus impuri per Goëtiam ac Pharmaciam artem & Pharmacie non minas corporibus, quæ animabus hominum noxiæ & periculosæ; vsus in hac enim amatoriis quibusdam poculis ac beneficiis vsæ Lamiae dici vix potest, quæ dira exercitandaque mala perpetrent, extremam hominibus perniciem accersentes: dum iis, turpissimi amoris faces quasi ascendunt, vti in Amone, & Antiocho, quorum alter fororis, alter verò noueræ, nefanda libidine flagravit, alij alio modo illicitæ Veneris authores fuere; inuiti ad hæc auxilia sua se conferre simulauerunt. Neque id mirum, cum sæpius per insidias & clam, quæ aperto quasi Marte, & palam homines aggredi consueuerint. Inuentum hoc falso Salomoni adscribitur, cum tamen multo tempore ante eum ab Ægyptiis, & Chaldæis repertum sit, quibusdā sacrificiis propriū genium à sua quisque genesi, quò malū euitarēt, felicitatēmque conjectarētur tētando.

C A P. XIII.

De verbis & characteribus Magicis:
an iis prolatis & mussitatis Damones volentésque Necromanticarum artium usu ac beneficio constringi possint? Déque siderum obseruatione quibus utuntur ad pratexendam suorum facinorum fidem. An etiam ea verba (barbara licet) immutanda sint? An denique Damones adeo constringantur, vt non possint recedere.

E O tandem miseri deuenere de-
mentiæ, vt nonnullis barbaris
linguæ verbis mussitatis, certisque
characteribus effictis, hos nequam

Mall. Malefic. Tom. II.

Spiritus constringi adigique sibi persuaderent: atque vñnam in hac lumina luce quidem profligatissimi hominum sua tñpote hñce diabolicis tenebris vel hodie sele non inuoluerent: neque aliquem ex multis eiūmodi sc̄elestis Necromanticis reperias, qui non crudeli violentaque morte, potius quam placidâ rebus humanis eximatur, in summam desperationem frequente adactus. Ex quo liquet, dæmones iis rebus constringi inuitos minimè posse; cōquit magis, cum n. e cœlitus vis aliqua (vt quæ uiciam v. detur) contra eos vñam in pœnam cōcessâ sit: id si aliter se habcret, illud inconueniens conſequeretur, quod has superstitiones exercentes nihil peccarunt, quod omnino faltum est, ac quod maiorem fidem facerent suis facinoribus, siderum obseruatione si- Siderū
bi ad hanc opus esse vulgè persuase- obserua-
re, maxima cum astutia (cum nihil tio à
cœlo eo quod spiritus sublînt,) ex eo Necro.
fit, vt ethi vocati, non semper præstò mantis
sint, astris id minimè esse adcriben- quæcun-
dum: perinde nec si quandoque mœ-
tore, quandoque verò affiantur
lætitia, vt nulli opinati sunt. Non ta-
men negauerim quosdam eisdem ef-
fectus sic planetarum radiis subiectos
esse, vt nihil, nisi priùs propriâ sibi
stellâ inspectâ perficere, aut consequi
possint: alios verò sic subiici, vt non
præmissâ aliquâ sideris inspectione
iua exequantur, magis tamen ex voto
succedit, tub astro peractū: aut fieri po-
test, quod Angelorū excubii sæpenumero,
quominus sua perpetrèt facinora, arceātur, aut certè ex cōposito qua-
si hoc simulat, quod astris diuinū hono-
rē apud homines conciliēt, aut rursus
ipsis cœlestibus corporibus infamia
quamđā notam inurant. Vt plurimum Verba
enim maius malum & eorū clandestini- supersti-
tis, quæ manifestis operationibus, tionum
metuēdū. Verbis præterea hoc super- vana,
G stitionibus

stitionibus eiusmodi addictum genus hominū vtitur prorsus ignotis & raris quæ tamē nullam nec ex se , nec ex ipso cœlo vim habere possunt , vt hi sibi somniant,dæmones constringendi , cùm haud coacti illorum verborum virtute , at magis ex occulto cùm hominibus initio pacto fœderéque, vel etiam aperto , obedient : non tamē in dubium vocauerim, Hebraica quædam nomina non exiguum in his spiritibus cùm alliciendis , tūm profligandis vim habere , modò tamē rectè ac ritè prolata. Id olfaciens Or-

Orpheus
verba
immuta.
ti noluit

pheus , non sine causa nomina barbara non esse mutanda voluit , non quodd, quod & in quantum sunt vocabula , hanc virtutem (vt ipse arbitrabatur) à natura quasi infusa, adepta sint : cùm illa , neque sonum efficiendo , nec aërem etiam tangendo , nec in corpus quidem vlo modo , tantum abest , vt in spiritus imperium aliquod habeant. Cæterum si quid, hoc inde accepisse putandum , cùm ab Adamo in statu innocentiae adhuc persistente , longè omnium tū sapientissimo singulis rebus sua ex natura ipsa hausta, imposita fuere nomina : in coelestia enim terrestriaque illi tum quodammodo erat imperiū. Ex quo fit , vt etiam angeli sensibili videntes voce loquantur Hebraica,cuiuscunque gentis sunt , quibuscum sermones conferunt , modò eas percipient , haud dubium quin peculiari diuinu^m arcano factum sit ; ideo quod hac primæ integratatis status quasi adumbretur, ex eaque lingua eluceat , quodque primis parentibus ab initio statim (non vt reliquæ postmodum ex peccato consecutæ in pœnam culpæ) data est. Aut etiam quodd dæmones maiorem laudem ex his barbaris vocabulis , Deique conceptum sumnum querant,cùm hanc linguam vt pote propriam & peculiarem suis cul-

tibus cōsecrari destinaueritque Omnipotens , eniū etiam vsum nouissimis diebus vbiique locorum & gentium quasi postliminio reductū, communem ferè omnibus , cùm erit vnu Pastor & vnum ouile , nōnulli perhibent , cámque in cœlesti patria omnibus vernacula fore , aliis tamē non deficientibus non abs re haud pauci Hebræorum Thalmudistæ assuerant , & quidem iure optimo eius considerata origine , quam non ex peccato instar reliquarum, sed ex ipsa integritatis conditione trahit, Chal-Hebræis & Phrygiis falsò ipsâ tanquam ea linsuā gloriantibus. Prætereà neque existimadum (vti fert opinio Necromanticorum) ob characteres illos , ta- quibus vtuntur , dæmones accedere , vt astutè se iis cogi simulant, excitando in accessu quasi constricti horribiles terrores tempestatesque maximas , nes ac cùm potius sua lōponte deceptum veniant , immò per omnes decipiendi occasiones sollicito studio venentur , cœciāt. nihil magis in votis optatisque habentes : quid enim homines , vilissima sua mancipia , tantum trepidarent , vti præ se ferunt ? cùm horum potestas ipsorum diabolorum longè sit inferior , vt ne comparari illi possit , vel ipso Apostolo teste dicente : *Nobis non esse bellum aduersus carnem & sanguinem , sed aduersus principes & potestates , rectorésque tenebrarū mundi huīus.* Minimè itaque adeundo tam arctè constringuntur , aut loco alligantur , vt inde recedendi omnis facultas eis erecta simul videatur: sa- pe enim recessisse inde cōspecti sunt , licet ex pacto è vestigio reuertantur , neque à quibuslibet etiam vocati , vt versipellis sunt astutæ , accedendo obedient , eti superstitutionis nihil omissum sit in obseruandis consuetis horis , fortè quod ab angelis impediātur , aut suis tanquam principum fi- dc

de dignorum promissis fidem certam
minimè haberi intelligent.

C A P. XIV.

*De diabolicis artibus, quòd multi
huic superstitionum generi dediti hoc
appetant, ut dinitiis & deliciis fruā-
tur, artis Magica subdolà specie
decepti: qua credunt signis quibus-
dam Magicis herbis, gemmisque
virtutem aliquam inesse, cùm falsa
meréque supposititia sit: nec hoc
fieri posse sine aliquo Daemonum
commercio, nobis non abs re inter-
dicto.*

Diaboli. Olendum profectò lachrymís-
cis arrí- que deplorandum, non exiguam
bus de- hominum partem huic diabolí-
diti vt co iugo sponte sua colla subdere, quòd
diuitiis solummodò nonnullis optatis potian-
& deli- tur, friuolis votis, nihil pensi haben-
ciis fruā- tes (id quod ab ipsa Veritate de hu-
iusti modi permutatione dictum est,) cunctas nempe totius mundi & diui-
tias & delicias nihil prodesse, quæ
vnus animæ iacturâ vel permutan-
tur vel comparantur. Nec tam Satur-
ni vel alio infausto aliquo affecti ac
irradiati sidere (vt nonnulli som-
niant) aut planeta cadente impulsu id
agunt: quàm potiùs suâ peruersâ
mente & iudicio, ipsis talpis cæcio-
res, volentes sese in talia extricabi-
lia diabolica retia præcipites dant.
Falsò itaque à talibus creditur & hoc
iis signis magicis, seu herbis, seu
germis à cœlo, aut arte (vti Zoroa-
stres ac Zabukus effinxere) aliquam
vim peculiarem subesse, aut si qua
inest, ex pæctis diabolicâ subdolâ
fraude supposititia est, suo inferiùs
dicēda loco de imaginibus, hîc nobis
sufficiat, hanc iis virtutem à natura
datam minimè esse, quòd corporea

ipsa trahant incorporea, potestate
longè latéque superiora, multò mi-
nus ex aliqua obediendi facultate,
quam Deus rebus iniunxit, ne ami-
citatæ alicuius ineundæ cum iis ansa
præbuisse videatur, cùm è contrâ
nobis illius commercio seuerè inter-
dictum sit ab Apostolo, dum vt no-
bis ab omni dæmoniorum societate
caueamus præcipit. Quòd verò vo-
cati, & quasi ad imperandum adsint.
superiorum potestate & imperio,
quorum nomina furtim sub illis cha-
racteribus, sigillisque continentur,
euénit, non vti bruta cibos sequentia,
sicut anteà etiam monuimus, verū
vti spiritus ad suas tesseras & occul a
instrumenta veniunt.

C A P. XV.

*De iam laudata constrictione Dämo-
num: an possint etiam iniuti cogi
& castigari cùm se nobis subie-
rent; de illorum in nocendo impia
concordia: de diniarum appella-
tionum, nominum Angelicorum, &
Sanctorum orationum abusu in his
constrictis aduocationibus. An
Dens bonis & malis Angelis, vt
nos puniat vtatur? Subduntur dehinc
circulorum ceremonie Magica cum
characteribus in arte frequentibus,
non omissis quæ tractantur de Fato-
rum superstitione inuenio.*

His superioribus cæteri dæmones
Hæse subiecere libenter, eorum
vitiis adhærendo: ex quo & iniuti
nunc cogi possunt, potestatéque ca-
stigantur: si quando in diuerias par-
tes discedere tentant, omnibus tamen
in nocendo pat animus & mens con-
cors, non tam ab essentiæ aliqua no-
bilitate, quàm peruersissima malitia
profectum, quâ deploratis suis man-
cipiis

cipiis conspiciendos se se exhibent, etiam pro suo libitu id facientes, in annulis, sigillis, ac tabellis seruire eis in hoc simulantes. Nec tamen cuiquam mitum videri debet, quod in hac dæmones cogendi ratione assi-

Abusus diuinorum tur, cum & diuinis appellationibus, appell. ac Sanctorum orationibus in iis tur- tionum. piter abutantur, ut non ignotum est quibusdam Mechubalibus, afferenti- bus dæmones ab his tantum Dei no- minibus logius abesse, quibus Thronorum, Dominationum, ac Seraphim, adiecta conueniunt, quoniam ipsis solummodo Dei charitas, misericordia, pietas, salus, libertas, ac inhabitatio innuitur: ab his autem, quibus Dei iustitia ac potestas exprimitur, haud semper abesse, inquiunt, cum saepen- mero sub bonorum praetextu, praui ac maligni lateant angeli, utrumque enim Deus nos puniendo ministerio vtitur, cum omnes sint administrato- rii spiritus. licet saepius suos fideles peccantes per bonos castigat ange- los, ut Romanos punitos tradunt Di- uo Gregorio Pontifice: ira enim di- uinâ admodum in aliam urbem tunc accensâ Angelus strictum manibus te- nens gladium apparuit: ex quo moles

Boni Angelis bonos puniunt. Angelus Roma- nis eos castigas apparuit. A Iriani commutato nomine, Castrum Angelii appellari coepit. Diuum quoque Hieronymum, quod plus iusto Ciceroni deditus esset, ab Angelo correptum produnt: quod & Diuo Antonio contigit: volunt. In infi-

Milis, deles autem suam exercens iustitiam, Angelis & obstinato animo delinquentes ma- malorum executio cõmissa, in pena pertinacissimi Pharaonis, impique Herodis appetit. Cæterum & in eo dæmones dirum suum virus euomuere, diversis rebus, quod alliciatur, beneficis ostensis, Deo illudentes, (quem per circulum Ægyptij signifi- cabant) hominibusque persuasis,

ingressos circulum, ac pentagona, fut- tim Dei nomina secundum ipsos cõ- continentia, tutos prorsus ab eorum vio- lentia reddi. Nonnulli hanc ab Ægyptiis, ac Hebreis edociti blasphemiam, qui vel effectis eorum mulieribus, vt à **nihil** sic inquiunt, dæmonē partui no- xam inferentia ita vocates, securiores essent suis infantibus timendo, ter cir- culum in eorum cubiculis rhamno, cum nonnullis Hebraicis characteri- bus signant, quibus diuina nomina si- gnificari volunt: diversis enim Deus nuncupatur nominibus, ut varijs sunt effectus, quos sibi succedere optat. Est & aliud dæmonum superstitionis in- uentum, apud vulgi nostri fœmellas in vsu, quod Fatis, (sic enim hos spiri- tus vocant) mensas variis dapibus in- struunt, vt infantes eorum felici do- nentur auspicio, domosque ab immu-

In coa- ditis verrunt, expurgantque. Verum atione nunc & ad alia quædam digrediendo referre non alienum erit, plura etiam ab iis in hac superstitionis arte, qua se patran-

coigi simulant, committi mala, aperte- quidem hinc, non sine causa, Salma- ticense antrum occlusum fuisse aiunt: Necro- manticis

Nursinum lacum custoditum: Visi- loca fre- gianum quoque specus, quod se hoc ge- quentia nus hominum clam recipere solebat, obstru- et. obstructum. Nec tamen hi nequa Spiri- ritus in omne malum (vt quibusdam placuit) bona quâ sunt naturâ, ac sub- stantiâ intelligenti, feruntur, cum ordi- natii fuerint saltem ad Vniuersi bo- num, quod suæ voluntatis tanquam obiectum non possunt non velle, licet nihil mali, neque hic, neque in cœlo cõmissum, cuius ipsi, aut causa, aut occa- sio non extiterint, cum ipsis autho- ribus factum, vt lapsus Adæ totius generis humani ruinam secum trahe- ret; minimè tamen consequitur nos nulla delicta, nisi ipsis instigantibus nostrâ sponte committere.

C A P. X VI.

De visibili forma Diaboli, & cur sit à Deo permisæ? An ea forma sit corpore recta ex variis Platonicorum, Theologorum nostrorum, Rabini-rum: quæ opinionibus: sacris testimoniis, obiectionibus & solutionibus in id productis.

Quod autem acerbius contra hos concipiamus odium, eoque magis quam prætentissimum venenū fugere discamus, horrenda prorsus ac truculenta forma se nobis ostendi, Deus singulari consilio permittit, vt vel ex isto horribili conjectu de altera vita, talique, qualis aspectus, animo contra nos edoceatur: quare variis abominabilibus larvis sapenumen-
Diaboli formæ horredæ Platoni- opino. rò se nobis obiciunt, & varia in mi- racula rerum infernales Vertumnii se vertunt, vel in momento, vbi visum fuerit, cùm propriis formis destituantur, cuius contrarium tamen Platonem sectantes assentunt, hos spiritus nempe corpori corruptionis tamen experti obnoxios, nec crasso veluti nos obductos, at incorruptibili maxi- mèque tenui, quod & animas circum- datae perperam imaginati sunt, à quibus non immeritò, omnes ferè Latini Theologi, præsertim Scholastici dis- crepant, negantes hos Spiritus, cùm omni careant materia, corporibus na- turâ vnitos. Si enim (inquiunt) vil- li corpori iuncti forent, quoniam pacto multis antè à saeculis, quam corporea natura creati essent, præsertim si cum Græcis conueniunt: cùm corpora si- ne loco esse non possint. Ex quo eos nullo prorsus corpore tegi euincitur.

Obicio 1. Nec obstat quod forsan obici posset, post perpetratum primum ab ipsis ta- de corpore post lap- le facinus, & à mundo iam condito, corpore donatos fuisse, quod acerbio-

res cruciatus experientur: hoc tamen sum ad ipso, euitare Scyllā studentes, in Cha- crucia- rybdim incident. Si enim, vt motores tantum corporibus inhærerēt, & pro- Respon- pterea, vt & nos, cùm hæc pœnæ lo- co acceperint, quasi ab ergaculo pati dixerint: ipsa Euangeli; veritas eos reprimet, quæ septem Dæmones à Maria Magdalena electos fuisse clare asserit, ac dæmoni ab obsesto expulsum, cui nomen erat Legio: quod si alicui corpori indissolubili nexu adstricti essent, quo pacto vnu homo tantū eorum caperet numerū? Restat igitur, vt dæmones nullo prorsus neque sp̄ēdido, nec subtili corpore in- dutos dicamus, cui & D. Augustinus Obiect. in loco de Angelis, consentire videtur, 2. multò minus obscuro aliquo aut cras- so. Neque & id obiecisse refert; dæ- monum corpora pro eorum libitu cō- stringi ac dilatari: nam si id foret, lo- cum aliquem ob quātitatem, quæ ne- cessariò materiam veluti umbrā cor- ne in an- pus comitatur, vt occuparēt oporteret: nulis. non enim possibile, quantumuis re- stricti corporis, vt ab uno humano Corpo- corpore caperetur eorum legio: haud rei Dæ- quoque & id in contrarium adduxisse mones ex That- relevat, quod dicitur, dæmones non mudistis nisi concavis annulis ob corpora sua & Rabi- vinciri posse: & quod Thalmudistæ nis. etiam eos esse corporeos affirmant, quodque quidā eorū Rabinus plures dæmones ab uno nodo cuiusdā restis appensos viderit, cùm id, quod amplius deciperent, fieri imaginatione tenus potuerit. Nec quod antiqui retulere Thusci, hos aliorum ardētes imperio cinerem reliquisse: illusio namque esse potuit: mirum enim in modum in ostendendis variis imaginib; præua- lenti, quos sapenumerò secundū quietem ostendunt, vbi diuersis pre- stigiis, volubilitate formatum, actio- numque velocitate ludunt. Neque impedimento est, quod aliqui finxere,

Obiect. Dæmonum corpora, vt nec beatorum
4. post vniuersalem resurrectionem, si
ita velint, loca occupatura: hoc si sic
esset, non ab aliquibus internis natu-
ræ principiis prouenirent, at à statu
gloriæ, quo Dæmones nullo vnu-
quam tempore fuere, nec erunt.

C A P. X V I I.

Dæmones vndénam assument corpora,
& quomodo vniuant assumpta? Cur
integra hominum corpora non refe-
rant, cùm sint Angelorum lucis
imitatores: brutorum potius ani-
mantium, aniuimque horribiliores
formæ sub diuersa etate repre-
sentantes?

REliquum itaque est, vt dum hi
perfidi spiritus oculorum conspe-
ctui se obiciunt, aliunde corpora si-
bi assument, quibus tamen minimè,
vt materiae forma, vniuntur, nec vt
motor tantum mobili: verùm, vt re-
præsentent quibuscum per ~~æggius~~ as-
sumptis, sèpius noctu, quam inter-
diu, vt perterrefaciant videri solent;

Corpora
Dæmo-
num sub
non ca-
dunt.

ex quibus corporibus nihil est,
quod sensu percipi potest, vel lapi-
fensum dum, vel vegetabilium, brutorumve,
cuius imagines assumpsisse visum non
fit; quamuis in nouo Testamento non
reperiatur integra hominum, vel ex-
teriorū simulachra accepisse, non quod
suis viribus hoc nequirent, sed quod
ab Angelis prohibeantur, quod veri-
similiter ob incarnati Verbi reveren-
tiam, cuius intuitu & Angeli se se
adorari non patiuntur, vt de illo in
Apocalypsi factum legimus, licet di-
uersum ab hoc in *Veteri* appareat,

Trium etiam in Abraham tres Angelos vi-
Angelo-
rum ap-
patito
Abrah.

adorando, eique genua flectendo: aut
certè, quod non permittitur, vt inter-
na eorum fraus, acciditio brutorum,
vel ex hac extrinseca, quā capessunt,
forma turpiori apertiùs iam ostenda-
tur. Quapropter, cùm se se sub specie
humana ostentant, Angelorum id
æmulatione faciunt, sic apparentium,
quod Filium Dei incarnandum præ se
ferrent, ac se nobiscum socios futuros
ostenderent, frequentius capinos, ac
anserinos pedes affingunt, quos lon-
giori habitu aëreo sibi assumpto cela-
re consueuerunt, veluti vadum in
flumine disquirenti apparuisse cùdā
ostendit suis in Genialibus Alexan-
der monacho. Frequentius etiam, vt Dæmo-
Centauri, Fauni, ac Satyri, in nemo-
num ap-
paritio-
res hu-
manæ.

qua figurâ Diuo Antonio in superio-
ri Ægypto Paulum primum eremi-
tam videnti, Dæmonem, viro sanctitate
vitæ & doctrina apprimè claro, ap-
paruisse ferut (cuius literæ ab Ægyptiis, in eorum sacrificiis, vt à nobis
Apostolorum epistolæ leguntur,) à
quo instanter, quisnam esset abjura-
tus, (occurentem enim dæmonem
abjurari, at non rogari licet,) dunta-
xat, instar fallacis serpentis, locutus
fertur: *Sum unus ex iis, quos delusa
gentilitas pro diis adorauit.* Ac sub
Nympharum quoque Machabæo, Manchuco, atque Dunchano, viris in
Scotia admodum illustribus, quibus
salutatis ea, quæ postea veritas euen-
tus comprobauit, admodum iucunda
vaticinatur, assérerit Boëtius, haud
vulgaris apud Scotos historicus. Bru-
torum quoque animantium similitu-
dinem retulisse Dæmones inuentum
est, vel iam inde ex vetustissimo tem-
pore, sed non anteā, quam Dominus
his se symbolicis & exterioribus si-
gnis ostendit; iam sub ariete Baccho,
in arenosis Lybiæ eremis erranti,
quam sitibundo indicando: ac sub
quarumdam

Aium quarundā aium Diomedis in insulis
similitu omnibus qui illuc appellerēt Græcis:
dinem sic & sub coruorum apparuere Ale-
induit xandro volatu, Louis Hammonis tem-
Dæmō. plūm , ab ipso tantopere exoptatum
plūm ostendentes: sub nigris etiam alitibus,
cuiusdam animam ad inferos ducen-
tibus : vt & sub hominis nigerrimi
forma cuidam Hispano, eum ob den-

Dæmon tub ho-
minis ni-
gerimi
forma. tium, quo laborabat, dolorem frequē-
ter inuocanti: quasi ita alteri equiti
(cuius nomini pareo) dum nullum
verbū faceret , quo cum infelix haud

Vultu horri-
dus Dæ-
mon ap-
paret. nominaret , sic etiam ac vultu prorsus
deturpatus , beato Eadimundo , dum
Aberdonium pergeret ; nec multis ab
hinc annis hirci specie apud quosdā

Cantabros, quos furtim ad adorandū
Sathanam sollicitauerat. Multorum
prætereā & aliorum animalium emē-
titi sunt formas, sæpius tamen ferociū,
quod nonnisi Dei singulari, quo nos
prosequitur amore sit , quò nos , per

Horribi-
liores animan-
tium formas af-
singat Dæmon. obiectas imagines, de eorum qualita-
te nos commonefacit, licet interiorem
ipsorū malitia, nocendīque nobis stu-
dium, mille modis atrociorē (si ocu-
lis ita cerni posset) fore tam est cer-
tum , quād quod certissimum. Non

tamen semper ex æquo, quamvis hu-
mana specie aparentes perfecte æta-
tis videntur ; sed nunc vt adolescen-
tes , nunc vti senes, iā puerili aspectu
vario planè ac dissimili, vti hac vel il-
la maiorem fallendi occasionem se
captare possint intelligunt. Quia dissi-
militudine etiam vtuntur vt plurimū,
non singuli, sed plures simul apparē-
tes , disparem & vnam magis alterā
inter ipsos nobiliorem conditionem
eo innuentes. Præ se feruntque in-
terdum sese mortem appetere , quò
salutem nos sperare ostendendo faci-
lius nobis imponant , vt nonnullis
Philosophis hæreticis ac Mahume-
tis imposuere.

C A P. XVIII.

Quomodo eiusmodi similitudines af-
sumant Diaboli sub utraque homi-
nis & fœmina forma pro diversis
occasionebus & substantiæ gradibus.
Vndenam tanta ista Demonis ma-
jestas , vt dedignans hominum socie-
tatem transformari cupiat in ange-
lum lucis ? Quas autem qualitates
elementorum imagines assumptæ at-
tingant : sint mixta necne , cùm te-
rrimum in excessu sapient odo-
rem.

Nec eiusmodi imagines propriæ,
qua sunt , naturâ assumunt, vt
nunc fœminæ , nunc mares videan-
tur ; alioqui quæ his spiritibus com- Assump-
munio cum belluis, auibus, piscibus, tio for-
atque adeo plantis, laxisque , quorum marum
specie sæpe apparuere ? nulla profe- in Dæ-
monit. Etd. Vnde ergo hoc ? prout fert oc- pro oc-
casio : etsi non negauerim , frequē-
ter, pro earum substantiæ gradu , ac- & sub-
stantiæ distictas variis sumpsisse; gradu.
vt cùm terrestres subobscuram:aquei,
perspicuam : clariorem verò, aërei as-
sumunt : diuerso tamen modo omnes
pro regionum quas inhabitant , di-
uersis interuallis : vt si ætherei syde-
reо amicti fulgore , magnaque cum
majestate quasi & venerandâ magis Majestas
apparen-
quād cæteri facie apparent ; quem
quidem luminis fulgorem , non à monis
stellis (vt quibusdā visum est) cùm vnde
cælum nihil habeat , quod abscondi petatur.
possit , nec ab igne , qui adureret,
accipiunt , cùm nihil sit eis potestatis
factum in elementorum proprietates,
sed Deo soli reseruatum , perinde vt
in ardenti camino , cui subiectos
pueros ne comburerentur mandauit,
videre est. At verò à propria sporum
naturæ cum his Elementis analogia;
&

& conformitate , quā vel per ipsam imaginem , vti per oculos , anima ita obscurius clariūsve , horum relucet essentia . Cæterum , qui crebrò , vt angelī lucis , quōd facilius imponant , vel extrinsecus sātem , quod non sunt , videri cupiunt , haud ita diu , nec frequentius sic apparendo , copiam sui faciunt , quasi ob naturā suā p̄stātiam , mortalium dēgnentur consuetudinem . Horum duos apparuisse cuidam , memoriae produnt , Plinius liberò non illiterato , dum sibi abrasis (vti somniarat) capillis , vt duo iuvenes albis induiti vestibus , euestigid per ostium exire visi sunt : sic & Rathbodo Frisiorum regi alium , auream domum variis gemmis ac vniōnibus refertam , tabellisque & auro fulgentem ostendendo : ac nonnullis etiam Mahumethis , sub quorundam , quos sibi fingunt , sanctorum velamine , in necessitatibus invocati . Quas tamen subeunt imagines , nec ex humo , nee ex aqua esse Theologi omnes aſſumptae non sunt .

Imagi-
nies à
Dæmo-
nibus al-
ex aqua esse
Theologi omnes aſſumptae
non sunt
terre-
ſtres , nec
aquea.

facti indicio , quasi hi spiritus pro ea qua pollent facultate , illarum ſimulachra , ne amplius compareant , ſubitō non poſſint diſſipare , cūm id vel cogitare , tantum abeat dicere ac referre , more quorundam , res ſit friuola ac iinanis , cūm materia hac in re , ipſorum imperium non detrēctet , ſed potius pareat : ſed quōd per hæc duo , vti ſimplicia ſunt elementa , vbi non coaleſcant , nec ipſi contra ipſorum proprietates p̄aualeant , perſiſtere nequeant . Quas corporum imagines eadem facilitate , qua coalita cōdensant , euaneſcendo rariſcant ac diſſipant ; neque etiam omnia ipſamet elementa , vel quōd mobilia ; at partim , ſaepius iam diſto modo , ne natura deſtruatur ordo , obtemperant ,

Ex quo fit , vt cuncti effectus profecti à magis vel veneficis , tantummodo per loca Angelorum , Deique permisli fiant . Verū , vt in instituto noſtro pergamus : Dæmones hæc , illiſſu . Effecta Venefi- carum omnia Dei per- cūm volunt , accipiunt corpora pro- pria , ipſorum applicatione ; minimè verò ex aere hoc tubili ac tenui , qui colore ac figura pingi nullo pacto poſteſt , nec ex crassiori tantum (vti nonnullis peruaſum eſt) verū (vt volunt plures alij cum Scoto perſpicuè illorum talem opinionem impugnantes) & mixtis , mixtione tamē imperfēcta , actua ſcilicet paſſiuſ ſub proprio cœli aspectu ſupponen- do , vniendōque . Quod etiam certum verūmque eſt , vel ipſi nequam spiritus Euaneſ- demonſtrant , ex ſulphure ac te- centes tro illo , quem euaneſcendo , poſt ſe re- ſpiritus ſulphu- linquunt , odore , vti ſaepenumerò à reum te- multis expertum eſt , mihiq; ipſi ſcribenti in ſomno huius rei fa- linquunt odorem , cere periculum datum eſt . Vera pro- feſtō , & experta profero : dum enim nocte quadam ab Incubo magna diſ- ſicultate ac grauedine oppriemeret , manu quaſi quiddam molle comprehendiffe mihi viſus ſum , quo expertus miruſ in modum hunc tetrum odorem percepi , vt grauiorem vix tanquam vel Puteolis expertus ſim , totumque biduum poſt nares emun- gendo eiusmodi odoris grauedine me afflari contigit .

C A P. X I X.

*Quomodo Dæmones assumant membra,
Et an eorum corpora sint ut nostra
variis membris distincta, coloratâ-
que figuris Et pro libitu eorum no-
bis appareant visibilia, Et qua ra-
tione? An viribus corporeis pol-
leant, organicè moueantur, ossibus.
que carne, Et nervis consistent: an iis
membris utantur ut & nos? An lo-
quuntur Et loquendo voces articu-
latas nobis dissimiles referant, mo-
réque nostro andiant?*

Corpora
Dæmo-
num vt
nostra
variis
distincta
membri-

AT dum hæc corpora Dæmones assumunt, variis vti nostra di-
stincta membris coloratâque figuris, visu, quorum volunt, ac etiam ne vi-
deantur per *ægoryas*, pro libitu citius, quā nostra percipit imaginatio, se-
se objiciunt; vel impediendo mediū, quominus hotum species ad nostros deferantur oculos, vel ipsamet simili-
tudines prohibendo, vel astantes in profundam aliquam imaginationem, vbi cūctis sensibus tam exterioribus, quām interioribus, superiores sint, rapiendo: per quæ quidem corpora apparentes, nihil prolsus vitium, quas anima circa negatiuam ac sensitiuam potestatem, vel in exterioribus, quæ accipiunt, membris, exercent; quo fit, vt nec organicè moueantur, ne-
que hæc ossibus, carne aut nervis, ipsa Veritate attestante, cōstent, dum tur, ossa, inquit: *Palpate, & videte; quoniam carnem spiritus ossa, & carnem non habet.* Quo dicto demonstratur, nihil quod natu-
rale non est, diuturnum esse posse: quocirca, quas sibi assumunt aures, oculos ac nares, & si quæ alia membra habere videntur, non ita habent; vt iis utantur eo, quo nos modo: at vel vt alij, quos men-

Spiritus
organi-
cè non
mouen-
tatu-
que &
nervos
non ha-
bent

Mall. Malefic. Tom. II.

tiuntur, appareant homines, vel vt nos iis membris decipient, frustren-
turque; etenim haud multò aliter eis infunt, nisi vt pictis in pariete imaginibus, aut excisis è marmore simulachris: non enim dæmones fē-
sibilia his artibus, seu corpore toto, quasi aquam spongia, (vt rectius dicam) ipsa specula opposita, reūm imagines recipiunt, (vt Plellus cum multis aliis somniauit:) cūm quæcū-
que per sensus operari videntur, tan-
tū ab eorum, (vt iā lāpe diximus) intellectu, ac voluntate procedant. Ex quo fit, vt per vniuersarum rerum cognitionē ad particulatum notitiam

Vō es

contrario ac nos ordine perueniant Dæ no-
atque pauca in his, vti & nos pera nū quæ-
gant. Neque contra hæc quid fac, quodd crebri loquentes visi sunt, cūm quæ prōferunt verba, non vt in no-
bis nostrarum affectiorum notæ exi-
stant, nec quo nos pacto compellat destituti fulmonibus, quorum vīsus in

aëre tam expirando, quām inspiran-
do, ad vocem formandam necessarius, vīsus
nec etiam horum mentis conceptus, vīsus
instar, nostrum assequuntur. Nec re-
fert etiam, quodd sonos articulatis vo-
cibus nostris haud multum dissimiles
edant, cūm & ex aëre ementito cor-
pori quasi infracto & intruso, sic eu-
dem extrudendo nostri causa compon-
nunt, vt vel exterior tactus ac per-
cussus ad àudientium vīsque aures, hu-
manas voces reionando, multiplice-
tur, quodque frequentius est, intus in
ipsa aure efficiunt. Quo profecto modo vocatus Simonides, vt egre-
diendo domum ruinæ mox sublecu-
tæ se subtraxerit, reliquis om-
nibus eā oppressis. Mirum certè, magnūmque aliquid, ex tantâ ho-
minum turbâ, vnicum Simonidem ab hoc interitu liberatum, eiusmo-
di medio, iudicium hoc failax, quām magnæ Deo sapientiæ ac pru-

Palmo-
num es-
trolar-
quis.

Attra-
lata vo-
ces in-
molam.

H dentiæ

Viri dentia instructi viri curæ snt. Ne-
prudētes que etiam dæmones voces nostras au-
Deo cu- ribus vti nos hauriunt, verū pecu-
rā sunt. liaris virtutis cuiusdam, ab ideatum,
Auditus propriæque substantiæ applicatione,
Dæmo vt & reliqua hoc genus alia, modo
nū quis. tamen eorum naturæ idoneo, et si
nostrum imaginandi captum excedat.
Hinc patet, dæmones in his sibi ad-
scitis corporibus, nihil re ipsa, nisi
qua ad motum spectant operari.

C A P. XX.

*De habitu facieque Damonis, & cur
humanam assumat? De spiritibus
subterraneis, & aëreis, cur lucem
oderint: an propriè cibis vescuntur,
& sub qua forma? An cadaueribus
gaudeant Damonēs, & quinam ca-
runculis dominetur spiritus? De
aqua lustrali in monumentis ex Pa-
tribus usu: de velocitate Damon-
num, deque locis à Damonē diue-
xatis; qua ratione expianda sint.*

DVm verd humana specie nobis,
Humanā spe- quod Deus numquam nisi ma-
ciem cur xiām ob nostram commoditatem
assumat permittit, sese conspiciendos afferūt,
Demon. maximè cùm non tam terroris incu-
tiendi, sed clām nos circumueniendi
gratiā, nobis obrepunt, vt optatis suis
minori negotio potiantur, peregrini-
norū, tum religiosorum, lāguine
nobis coniunctōrum, ac familiarium
vitā iam anteā functorum, vel absen-
tiū, faciem & habitum ostendunt.
Lumen Aliqui porrā sic lucem hanc exosam-
cur ode- habent, non quod illorū naturam,
rint dæ- mones. cùm incorporei sint, tantopere op-
pugnet: at ob aliquod grauius com-
missum crimen, vt noctu, instar dira-
rum nocturnarum auium, terribiles
se offerant, candelas, accensaque
faces aëris afflato extinguentes: sub-

terraneum hoc dæmonum est genus,
de gens in latebris, frigidisque obest
passionibus, corporibus saepius mole-
stum: alijs, non hoc sic lumen refu-
gientes, interdiu ac noctu simul ap-
parēnt, nō ita multū formidabiles,
hos ferunt aëreos, adē familiares, ac
quasi domesticos. sese hominibus in-
terdum reddētes, vti & cibo potuque
nostro exemplo frui simulent, cūm non pro-
solummodo frangant, comminuant, priè vo-
rant dæ- propriāque in materiam conuertāt. mones.
Quod quidem re ipsa fieri existiment,
toto errant cœlo: alludunt enim, li-
cet falsò ad Thalmudistarum opinio-
nem, idem de suo Hazazele, quem
cadaueribus dominari Cabalistæ affir-
mant, sentientium: non enim famis
explendæ gratiā carnibus vescuntur,
vt deuorasse in *Demonum Annalibus*
videre est, mortuum quemdam, per
Asiutum & Edimundum, quām ami-
cissimos dum viuerent, vt & simul vi-
uere simūlque mori velle coniurarint:
Amici- duo vi-
mortuo itaque vno viuuus adhuc alter uetes &
cum mortuo sepultus, partim lacera- mortui.
tus repertus est. Idem non pauci Pla-
tonicorum affirmare videntur, asse-
rentes hos Spiritus crebrius formā
præcellentium juvēnum puerūm-
que carnes vorasse, at in desiderio im-
mensāque rabie, vel in cadauera, diui-
num, dum viuerent, opus sāviendi, vti
mortuas contra feras vertagi ac mo-
lossi: qua in re, hæc vera esse putan-
tes, haud parum hallucinati sunt, dæ-
monibus existentibus, vt dictum est,
incorporeis, cibum minimè appeten-
tibus, vti sit in creaturis corporeis.
Quod autem cadaueribus gaudeant,
minùs & hinc cuiquam mirum vide-
ri debet: maledictione enim diuina
sub serpentis forma cunctis diebus vt
terrā vescerentur ipsis iniunctum est.
Hinc & Angelum Michaēlem cum
dæmone altercatum ferunt de corpo-
re Moysis, Angelo afferente, id ad eū
minimè

Cadaueribus
gaudent
dæmonis

minimè pertinere, ex quo faciem Dei videre, illūmque coram alloqui meruisset. Quod etiam magis dæmones à defunctorum corporibus abstineant ab antiquis Patribus introductum est, ut monumenta eorum subinde lustrali aqua aspergantur, quam tantopere hunc corporum principem (sic enim Cabalistæ diabolum vocant) refugeare afferunt. Quæcumque porrò assu-

Veloci- munt corpora, peculiari sua virtute, **tas Dæ-** vt Angeli id faciunt, cùmque alio, monum quām quo assumperunt loco, ad hæc ostēdēdū iis opus est, nil obstat, quo-

minus vel in momēto quod velint se transferant: materia enim suā naturā mobilis, absque mora, quod iubetur, Loca ap- parentia Dæmo- num. facit. Induti itaque eiusmodi corporū larui nonnunquā in desertis, aut aliquibus domibus, ob malum quoddam anteā in iis perpetratū, insignibus & famosis, vti & in locis strage nobilitatis, quæ est ipsorū nequitia, homines perterrefaciendi omnes occasions captant. Hinc & non raro v lulatus horréde que voces ac gemitus, noctu potissimum statisque horis, non sine hominum maximo terrore audiuntur.

Loca à Dæmo- nibus vexata. Cuius generis quoddam visu horrendum spectrum apparuit Athenis Athenodoro Philosopho, quod stridere aspectūque truculento, dum perempti cuiusdam manes celebrant, morem superstitionis gentium sedullo in posterū obseruare iubēs, quod sacram ac religiosum esset, post humata ossa euanuit. Quare non immiterò eiusmodi à dæmonibus diuexata loca, semper piis precibus aquaque consecrata expiari par est, & à maioribus nobis quasi per manus traditus mos: quos quidem & nos tam in doctrina, quām moribus sequi conuenit. Quod enim doctores sancti, temporibus Christi, tanquam veri fontis omnis boni fuere proximiores: tantò plus lucis sapien-

tia diuinæ p̄e cæteris habuisse meritò reputati sunt.

C A P. XXI.

De potestate & malitia Daemonum, an sit æqualis: quod eos unum aliqui non adeò nobis sini noxijs, cæchinnis potius nos execipientes. **D**e Paganis, sic dictis Daemonibus & eorum pæna. An differant ab iis, qui nos dormientes infestant & mole quadam opprimunt, & quomodo nuncupentur? Medicorum in eam rem sententia.

Cæterū, cùm eiusmodi dæmones non omnes æqualis sint potestatis (vti & supra mentionem eius rei fecimus) nec etiam vnius Malitia malitiæ, licet omnes sine vlo discri- **Dæmo-** mine nihil nisi exitium semper struat: **nū non** æqualis. haud itaque & eos æqualiter malas operari operationes contingit. Nam quod ipsi sunt pejores commissis ab iis ipsis facinoribus, ed & nos infensiori prolequuntur odio, grauiora pro sua virili nobis inferentes mala. Qua de re fit, vt aliqui nonnisi illusionibus ac præstigiis non ita noxijs inter homines vagentur, alijs tili ac cæchinnis nos excipient: quorum non pauci in Nouergiae nemoribus conspiciuntur, ac in lyluis Norlandiæ, cùm ibi montium plenique miris ætuent flammis: & sub ipsa glacie frequenter horrendi v lulatus ac fletus au-

Dæmo- diantur, descensum vel aditum ad **n's Pa-** inferos inde haud procul abesse posse gari dimuli conjiciunt, transeuntes, amico- **ati** qui rum more, amicè nihilominus saluta- **sint.**

re consuevere, subitò tamen euanescendo frustrantur. **P**aganos nonnulli hos appellant: ac poenarum, præter quām damni, vel minimum in posterum formidare aiunt: apparent etiam,

dum mortuorum animas simulant, ad
ad montem Hechlam continuis flam-
mis, vt Aetna, fumantem, euanescen-
do sese recipere aiunt. At qui eoru-
quasi de industria, imbellies videntur,
ac è minimis insimæque fortis ange-
lis, quos Thalmudistæ ex hominum

*Incubi pollutione natos esse, vti & Incubos
qui, & falsò sibi imaginantur, hi corpore
eorum per exiguo, vti pomiliones apparent,
paruam lucem habentes propria ab eo-
rum (vt relatum est,) existentia, qua-*

*si sidera à propriis intelligentiis; ta-
ctu ob multam coacti aëris leuitatē,
frigidissimi sunt, vt quotidie nō pau-
cis eius rei periculum facere in som-
nis contingit, mihiique ipsi quatuor
abhinc annis Neapoli agenti vsu ve-
nit, qui dum sub auroram mirum in
modum ab hoc phantasmate compri-
merer, manu extensa, qua tanto me
pondere leuarem, spectrum tetigi,
quo nihil algidius unquam sensi. Hos
spiritus Græci iopærus, quasi equos
suprà nuncupant: Latini verò, quod
dormientes tanto premant pondere, vt
ne moueri quidem, multò minus in
auxilium aliquem vocare possint, In-
cubos, ab incubando; nos autem He-
trusco sermone, cœu delirio obnoxios,
aut quod reliquias vanitates quod de-
cipiat fingere assueti sūt, Folletos nū-
cupamus. Medici huius mali hāc red-
dūt causā ex arte sua: crassiorē nempe
pituitam aut melancholiam, non in
cerebro, sed circum præcordia inhæ-
rescentem, quā per crapulam aut cru-
ditatem turgescente, diaphragma
pulmone premitur, crasso autem va-
pore illinc in fauces & cerebrum al-
pirato, vox supprimitur, sensus atque
mens obturbatur, visisque tristibus
effunditur: ex quibus quidem causis,
vt putā physicis, Incubum aliquando
procedere inficiandum minimè, ita vt
plurimum dæmonum adscriendum
illusionibus: quod inde etiam patet,*

vbi in amplis ac spatiiosis ædibus,
multis simul dormientibus, eiusmodi
spectra molesta sunt, quæ si loco (vt
vulgò aiunt) addita sunt, locum po-
tiū, quam certos homines infestare
tum d. ci possunt, malum aliquod iam
patratum, aut iam certè adhuc pa-
trandum, eo subindicant.

CAP. XXII.

*De speciosa Dæmonum sanctitate ac re-
ligione: quaque ratione Lares dicantur,
& quibusnam sc̄rificijs conciliatur:
quānam etiam spiritus mæ-
rem inducant aduentu suo & recessu,
& qua calliditate in eo utantur? An
species animarum defunctorum refer-
rant, an fugandi sint & quo pacto?
Lares ac Lemures qui sint? Quod
homines sint Dæmonum imitatores,
vt potè qui reliquis Sancctorum, ipso
etiam sanctissimo Sacramento abu-
tantur.*

SVNT & alijs, qui hoc habent pecu-
liare, quod in apparendo, magnam
præ se ferant speciem velut sanctita-
tis ac religionis, omnisque boni po-
tiū, quam alicuius mali, hac sua hy-
pocrisi; cum suā naturā tamen sint
pessimi, fraudes dissimulantes hos,
quod sèpè in magnis atris vagari so-
lent, Lares delusa vocavit antiqui-
tas, suffitibus ac sacrificiis infuper eos dicti
Lares sic sibi Zoroastris arte delusa conciliare Dæmo-
non addubitauit. Vtinam & hodie in nes.
hac summa Christiana luce incautum
vulgas, quod hi sese furtim insinuat,
familiaritate quadam defunctorum
amicorum sese animas esse mentien-
tes, non ita cœcos redderent, & ad id
credendam non inducerent, cum ta-
men tardè, nisi magno aliquo inficto
malo, ab iis discedant, vt infe-
rius paulò aperietur. Neque id alienum

Menda num ab eorum natura videri potest, cia Dæcūm semper plus damni dent in monum. recessu, quām prima fronte promitt-

tant. Quamvis mira calliditate consolandi tristitia affectos, causā venire simulent, discedentes jam nihil nisi mœroris, tristitia, adde & extremæ desperationis vestigia post se relin-

Boni Angeli quere consuevere. Contrarij in his in recef- ita omnibus angelis bonis, in fine cō- su con- solantibus, et si nō negauerim quādo- solatūr. Appari- que & has animas esse posse, quæ vt corporum suorum vmbrae (seu vt marum Hebræi vocant ψευδή nephe) quorū defūcto- cumque phantasie apparere diuinō permisso possunt, nostrāque ad hoc ope & auxilio indigent. Cuius exē- plū faciūt apud Gallos, vbi ani- ma cuiusdam VVilhelmi Corui, quæ dum flebili ac ejulanti voce ei, quæ fuerat viuenti coniux, frequenter ap- pareret, adiurationib⁹ denique con- stricta à quodam reuertendo fratre, Ioanne Gobo, vt quidnam rei esset, quidque requireret, ac cur in hunc modum affligeretur, referret, multa respondit, ex quibus nonnullis peti- tis, rebusque obtentis, amplius non apparuit. Simile quiddam apud Apu- los vsu venisse testatur Bartholomæus Sibylla, qui animam crebrius ob sua ibi commissa crima diutius passurā retulit. Verūt cūm vt plurimū dæ- mones sub specie animatum appare- re soleant, idcirco minor fides iis habēda est quæ dicunt: at ante omnia cautē procedendum, cum protestatio- nib⁹ & abjurationib⁹, sintne bona numina, necne: quod veritas tandem elucescat. Hoc enim pacto quādā de- cepit Sathanas Cassini puellā, sub D. Francisci specie: qua tandem re cognitiā, nec ei amplius obtēperās, tot tan- tāque perpeti fertur, vt cūtēs accusas in mirū traxerit stupore. Qui spiritus, quod nō absque magnis incussis ter- roribus viatores frequētiū aggrediā-

tur, ex eo Laruæ, ac Lemures antiqui Laruæ & tūs dicti sūt. Horum quempiam noctu Lemu- reperit in India Apollonius Thya-

næus, ad Bracmanes cū Damide disci- pulo suo pergēdo, quē vbi stridētem vulatēmque circa ingētes rupes, pro- fundasque Caucasi valles, sētiret, (ad- monito anteā Damide eius rei, quānā esset) hinc clamoribus, minis, ac in- sultibus, quasi arte artē deludēs, expel- li ac fugari comitē edocuit. Hoc ab ip- so superiorū dæmonū nomine, quibus familiarissimus erat, factum putandū, quorū auxilio & plura alia humanas vites excedētia perfecit. Ex iis nāque id speētum erat, quæ minis ac clamoribus non timidā naturā (vt Platonici sibi imaginātur) effugiunt; at quod ob eorū flagitia, hæc pœna eis iniūcta sit; quorum idola Iaponij, ac Sinæ, qui quosdā dæmones, quod eos à reliquo Spirituum turba custodian, adorātes, crebrius clamoribus ac virgis etiam, ni probè suo munere in iis custodiē- dis fūcti sint, cūm precibus ac promis- sis, quod volebant, non potiuntur, & impetunt, & cädunt. Hoc diabolicum Homi- barbarorum factum execrādo scelere nos Dæ- nostris téporibus quidam imitari nō monum erubuerunt, dum Sanctorū reliquias, imit: to- imò Sanctorum omnium Sanctissimi res.

imaginē (horresco referēs) in flumi- na, quod aquis potirentur, temerē pro- jecerunt: cādēmque, quod pluia ces- saret, sub dio, vt madiferet, de indu- stria, noctu reliquēre, eāmque Mandragonæ vt cōsequerētur vel Sanctissimum Sacramētum asino manducā- dum porrexere. Quasi verō homines s. Sacra- omnium profligatissimi, ipsa vel ele- menti mēta hac blasphemia coacturi. Prohabus, facinus indignum, ipsos etiā Christianos, pastorū quorūdā ignoratiæ cau- sā, aut philosophiæ inani studentiū, aut eertē poētarum fabulis ac rhyth- mis vacantium, venationibus atque aucupationibus cōuiuiisque indulgē-

tium , ac utinam non summæ auaritiae incumbentium , quorumdam etiā absentia , vt oues ipsis pastoribus vel stertentibus , vel aliud agentibus tantis dæmonum fraudibus exponi ac seduci ! Quod enim piis precibus , jejuniis , eleemosinis , ac feria poenitentia pii ac religiosi à Deo exorare deberent , hoc tam nefando reliquiarū abuso & superstitione , quā non alia horrenda magis , ethnico more , per vim extorquere tentantes . Nec exē-

Moycis plum Moycis , qui amaras aquas pro-lignum iecto in eas ligno , in dulces vertit , in aquā ipsis patrocinari quicquam potest , projectū cū nullam amplius umbram corpore ipso & lumine præsente sectari par sit , nec etiam minis , sed potius piis ad Deum effusis precibus cum usum fuisse constat , id , quod figura significabat , animo respiciens . Vivum enim nostrum ac verum Numen non nisi precibus piorum flecti , minis vero obstinatorum multò magis exacerbari solet .

C A P . XXIII.

De noua nocendi cupiditate Dæmonum , qua in prætereentes & hospites non sine dolore impetum faciunt : cur Deus eorum tantam maleficendi potestatem augeri permittat ?

Dæmonum no-cēdi cu-piditas.

Sunt præterea & quidam alij dæmonum , insigniori nequitia ac cupiditate quadam truculenta nocendi prædicti , qui in prætereuntes eminēs impetum faciunt , horrendū in modum affligentes ac cruciantes ; huius generis fuisse illos constat , de quibus in Euangeliō legitur , Gerasenis magna damna inferentes , quique Templanos celebres olim (vt Gentilium antiquiores perhibent historiæ ,) populos in Brutiorum ma-

ritimis multis magnis calamitatibus affecere , adeo ut quamplurimos eorum , vel ipsa nece , perinde ac violati hospitiū iuris reos percusserint . Res profecto magna admiratione nō indignę aliquibus in locis usū venere , vbi enormia patrata sunt flagitia , Dæmonum ibi malefaciendi potestatem augeri , & hanc Deus Deus permittat , quā mortales hoc tanto cur Dæ- terore , tantique mali metu , & tar-mones tartara reipsa , non vulgi opinione tan- malefa-tū , alicubi existere , vbi commissio- cere pe- rum delictorum poenæ commeritæ dandæ sunt , & à tantis sceleribus perpetrandis abstinere addiscant .

C A P . XXIV.

De Dæmonum mendaciis , quād eorum aliqui sint iis adeo infecti , vt in omnibus facilique negotio nil nisi ea affectent , quibus ita circumueniunt homines inficiuntque , vt melancholia obsideant , imaginaciones per-turbent , lymphatōsque prorsus ac furibundos reddant : non solum id rigoris in homines , sed & in bruta ad hominum ruinam exercentes , quid de suis pœnis remitti credentes .

A lij sunt & mendaciis adeo infecti , vt & astantes nihil nisi mendacia loqui nullo negotio pro- carent . Nec vel hoc tanta admiratio- ne dignum , cū hi dæmones suā præsentia non modò ipsis flagitiolos , in quos tanquam mancipia exercent suam potestatem , vt in Veteri Testamento videre est , vbi hos erroris spiritus , quād Ægyptios fal- larent , & de Achab rege Iraëlis sup- plicium sumerēt , pseudoprophetatum ore missos legimus , vti & odij spi- ritus , inter Abimelech , & Sichimi- tas : at vel loca ipsa , in quibus con- uersantur ,

uerfantur, contactu quasi Harpyæ infernales ita foedant inficiuntque, vt eà pertransentes omnes lymphati ac furibundi reddantur: quemadmodum Romæ in Orna no- phanotrophio accidit, vbi una nocte &c. 50. plus quam quinquaginta puellæ factæ sunt dæmoniacæ. Sunt & alij quidam, non solum ipsa bruta animalia, sed & homines inuidentes & occupantes, melancholico ut plurimum affectu humore, quo tanquam instrumentum nocti idoneum, ad hoc turpe ac miserum admodum abuti consuevere. Ex hoc enim secundum quietem horrendas ac tristes causantur imaginationes: vigilatibus verò cogitationes turpes, curæ sœvae in obscenæ prauaque tūm verba, cùm facta saepius prorumpentes. Hinc ex eiusmodi corporibus, templis Dei destinatis, dæmonum fiunt latibula: neque tamē tantum animalium sanguinem, sed etiam animarum, corporeosque inde factos spiritus, earum vehiculum subintrant, quod refocillationis quicquam inde quasi corporei ob viuificū sentiant calorem (vt nonnullis Platonis, ac Psello præ ceteris visu est) eum omnino sint incorporei, nec his aliqua nostris cū corporibus cognatio: verū potius quod sic homines occupando, nescio quid ob Dei contemptum hac corporum obsessione si-

Dæmones nos sic inuadendo quid refertur? vendicant: cùm eo pater miserandum in modum carnem contaminant, Dominum aspernatur, diuinamque execrantur maiestatem, cerebri corrumpunt spiritus, actiones vitiant. Denique sic vibrant corpora immutantque, vt his obnoxia corpo-

ra, facilè ex visus oculorumque distortionibus rigoribusque ab aliis discernantur, atque hoc modo homines occupando corpoream tantum quantitatem, ac non per illapsum subintrant, quod umbratili faciunt contractu: alioqui secus agere nequeūt, tūmque numquam non peruersas actiones exercent, si non pro libitu, at certè pro ipsorum posse.

C A P. XXV.

Quod Dæmones inter tantos cruciatus aliquod hominum tormentis dent interuallum: licet usitata fraude eos effictione animarum exagitent, quas mulierculis se hominum interemotorum referre persuadent: vbi transcursum Pythagoricorum μηνών enucleatur ex contraria nostrorum Theologorum assertione.

Sic enim obssessis, præter iam enumerata, insuper & alia inferunt damna: non tamen continuò ipsos exagitantes, sic namque prorsus perimerent, sed ex interuallis imaginations corrumpunt & priuant, atque ob id beneficiandi statu, hinc & usitata fraude sese quorundam obfacionis aliquod insigne interemotorum animas simulant, adeò vt Philosophi Pythagorici. Persarūque magi, animarum transmigrationem crediderint, quod ipsèmet Pythagoras, Italum & philosophorum suæ ætatis facile Persicorum princeps, de se blaterare nō erubuit, qui primus repudiato nomine Sophi, Philosophus dici maluit, ac per Tetractym iurare suos discipulos edocuit, silentiumque in eis indixit: vox illa Dei nomen μη intelligens, à quo tandem poëta, dæmonum itidē instinctu, quod verum Deum ex peccatoribus hominum excuterent, suum

Iouem

Trans-
migra-
tions
asser-
tes ani-
marum. Iouem effingendi occasionem sump-
fere. Hanc animarum transmigrationem , seu μεταψυχων amplexus est
Apollonius Thyanæus, qui vt sapien-
tiā sibi cōpararet , Gymnosophistas
ac Brachmanes (ne dicam, vt Demo-
critus ac Plato Ἀgyptios & Chal-
dæos) accessit, aliisque persuasit, dum
quemdam leonem his Spiritibus ob-
sessum Amasis animam habere circū-
stantibus eum ostendendo suasit, qua
quidem opera vtinam & his nostris
temporibus, vti olim, incerti vulgi fœ-
mellas nō deciperēt, quę quod aliquos
iis oppressos spiritibus quo perēptorum
spiritus manifestare , ac vbi homi-
cidia patrata sunt, spiritibus coripi
eosdem perēptorum arcana propalare
videant, ac multa apparentia bona pe-
tere: vix ab hac animo concepta opini-
one, qua horum, quos referunt, animas
firmiter credunt, amoueri queūt.
Imagi-
nes ani-
marum
fallæ. Animas autē has verè eff: nullo pa-
cto fieri potest, tūm quod animæ pro-
priū minimè est, post discessum à cor-
pore quēpiā opprimere, sed statim ac
(vt Theologi asserunt) corpus reli-
quit, trutinæ examini subjicitur à Mi-
chæle: & à sinistris appensæ , cū dæ-
mone, vt æternū torqueatur : aut à
dextris cum Angelo recedit, vt ad tē-
pus patiatur, vel sursum pro sua natuta
propria auolans in omne æuum Deū
contemplando saluatur: tūm etiam
quod haud vllum, nisi quod informat
corpus (vt & sapientis anteā me retulisse
memini) in fortiori foras virtute
corpus mouere potest, neque animæ,
vt duæ formæ , vni corpori inesse
queunt: quod vna vt motrix, altera vt
forma existat: nec refert, quod perēptorum
plura manifestetur secreta, ali-
quaque bona querat; pateat namque
sceleris natura nil est, quod dæmones
ignorent ac aliud simulent.

C A P. XXVI.

Spiritibus erroris aliam demandatam
esse de nouo prouinciam, ne videlicet
otiosi simus , vbi ratio eius redditur:
eosdem etiam bruta ingredi non sine
aliis hominum damnis diuinō per-
missu in contumeliam ignominiamque
nostram ex utriusque instrumen-
ti testimonii memoria dignis.

Dixi-
nū quo-
rumdam
minus
vt otiosi
non si-
mus. PROinde perspicuum est hoc ho-
rum fallacium spirituum opus el-
se, eorum maximè, qui hīc apud nos
Dei permisso reliqui sunt, ne otiosi es-
semus, sed potius in continua decerta-
tione cùm iis tandem latā victoriā
potiremur , maiorēque merito & no-
trueremur aeterno: qui quidem spiri-
tus vel bruta ingrediendo animalia,
rarò non grandia committunt mala,
aut ea protinus suffocando , vt de
porcis in Euangelio patet , quos à Poeci in
Domino facta prius eius rei potesta-
te , ad vnum omnes in mare proxi-
mum præcipites egere , aut ipsi ho-
minibus maxima inferendo damna,
interdum mortem ipsam , vt in veteri
Testamento vsu venisse claret , per
eos Vrlos , qui tot pueros , vti Mal-
lei Malficarum auctor satis denotat,
prophetam Elisæum variis affidentes
ignominiis, ac contumeliis , cunctos
discerpserunt ; ac etiam per Leones
aduersus Samaritanos immisso , ed contra
quod alio modo, quā loci pristinus Samari-
mos erat, Deum cœcli adorarent : vt & tanos.
Leones
Lupi
Viennæ. per alium quemdam Leonem , qui
Semeiam videntem sanctum Dei ver-
bum, minimè, vt ei præceptum fuerat,
adimplentem dilaniamuit, quem tamen
deuorare, et si famelicus abstinuit, ne-
que vñquam nisi visus , dum eum af-
piceret , recessit: necno & per Lu-
pos, Viennam adeuntes, (quod certe ses de-
semper uorarūt.

semper apud antiquos prodigijsum habitum est) quam plurimos homines occidendi, ac devorandi occasio extiterunt: unde tum primum institutum est a Maimerto Epiloco suppliciones, quod placatus Deus praesens ac futurum impendens malum auerteret: aliaque perinde innuimeta aliis in locis per hos animates mala patrasse vissunt, qui tamen ob id quoddam instrumenta demonum fuere, quibus ad profusionem sanguinis humani vsus est, omnino similliter ac serpens antiquus ipsi, iusto Dei iudicio, peccas dedere.

C A P. XXVII.

Demones post tot atrocias facinora creaturam rationalem designantes, sic ea abutuntur, ut Energumenos variis modis penitusque horrendis, non tamen ex aquo omnes, excrucient, cum sint iniqualia obsessorum peccata, sic eorum poena diuersa: Confessione tamen multum valere, ceteraque Sacramenta contra eiusmodi incursus, quod Spiritus odij praeudentes, ne debitas laudes Deo nostro persoluamus, linguam vincunt, oculos praestrinxunt, mutos denique reddunt.

Praeterea, hi spiritus apostatae, familiam maioraque in dies & adhuc committere minime cessant, longe etiam atrociora commissuri, ni divina potestate, angelorumque virtute conseruentur, per quosdam Energumenos (sic quos obsidet Gracis dictos) quorum membris omnibus, in aliorum hominum perniciem, scelesto ac turpi modo abutuntur. Nec tamen cuncti Spiritus ex aequo, ut dictum est, ac fine discrimine molesti sunt, atque infestant, cum ob iniqualia obsessorum, quos in poenam occupant, peccata; tum etiam diuersam ipsorum demonum

occupantium potestatem, malitiamque, quibus aequaliter Dei bilance vni magis quam alterius, nocere concessum est, probratione cuiusque flagitorum: ex quo fit, ut nonnulli in hac vita non ita affligantur: sed potius quiete & gaudio infelici, minusque solidi frui videantur, in altera tamen eterna perpetuis ac eternis penitentia subjiciantur. Eiusmodi autem demoniaci, visque adeo nonnullamque his mundorum spirituum fluiis agitati, conturbantur, ut vix unus a tribus quatuorve, licet robustissimis hominibus, ne damnum aliis dent, coeteri aut ligati queant, cum aliis interduci, ut & Cain, tremulos reddant, aliorum membra timore inflent ad libitum, linguam ad omnia conuitia effundenda instruant: quemadmodum per quamdam fieri Energumenam meis vidi oculis. Hec mena tam peculans erat, ut neminem confusus posset, cui non occultas testas, tormentaque quasdam ignominias non palam proscriptas, exprobraret, unde non contemnenda mala oriri poterant, suspicionesque haud exiguae. Hinc factum, ut nemo nisi prius confessus, ad eam amplius accedere veller, religiosis tantum Sacerdotibus, atque non ita pridem confessis, tutus patebat ad eam aditus.

Confessio
fio delet
& regit
peccata.

Ex quo cerni potest, peccata ob confessionem, quam tamen abs te, ut & alia Sacra menta heretici allatrat, vere demonibus tegi ac abscondi. Hoc videns regius Propheta, diuino afflatus spiritu, magno animi affectu exclamat: *Beati quorum remissa sunt iniuriae, & quorum testa sunt peccata.* Atque hoc pacto misericordia occipatos continuo mutos reddunt, ut clarus pater ex Evangelio, ubi mutum demonem ejectum legimus: aut ita linguam vinciant, oculosque pressingunt, ne Deo debitas laudes effundant, neque videant sacrificium, neque lustrali aqua se tingant, ipsas

manus, cætera liberi detinent, vt ipse met in muliere quadam Macheratensi conspicatus sum, anno reparata salutis humanæ, M. D. LXXIX. apud Confluentes, Calabriæ oppidū, quod animo lubenti me recepi, vt quæ de sacrata Virgine nulla vñquam tincta macula prædicabantur miracula, certius cognoscerem. Quo quidem in loco commoratus totum triduum, quid miraculorum, quæfio, non vidi? Herniâ enim laborantem, eā liberari: multis etiam annis quemdam morbo detentum; sic & podagrâ afflictum, pristinæ valetudini restitui vidi; muto cuidam vsum linguæ reddi; nonnullos erigi elisos; multos dirigi mancos. Atque de his hactenus præsertim, cùm alio loco magis opportuno plura de his prosequi animus sit. Nunc ad id, vnde digressus sum, reuertor.

B. Virg.
Mariæ
miracu-
la.

C A P. XXVIII.

An plures numero Damones in eodem Energumeno dentur? An illusiones quasdam ex falsis supposuitiis que imaginibus ingerat Demon: interim fidem non habendam. Damoni: protectionemque & abiurationem contra Damoni illusiones, & arreptiones exponit: licet Dei contemptu omnibus membris, ut phantasiam interuertat, abutatur.

HOrum itaque Spirituum plures numero in uno eodemq; Energumeno pro variis commissis, ita cōmerentibus delictis, inesse possunt, **D**emon vnde & dæmonium, **L**egio, dictū, pulsus est. Alij verò sic nonnullas deploratas yetulas, quodamque fatuos deludunt pueros, vt certò sibi persuadeant, certis noctibus horisque statis, animas vocatas à suis discedere corporibus, ac mortuis sese cōiungere: quod

Dæmon
Legio.

non aliunde, quām à dæmonibus, phantasiam eiulmodi eum in modū infidelitate corruptentibus, proficiuntur, quæ cùm nonnullis stolidæ credulitatis vulgi mulieribus referunt, quodam morituros prædicunt, cui si euentus correspondet nonnunquam, dici vix potest, quantam telam errorū inde texant, proprias eas animas esse; quod tamen factu impossibile est, vel iuramento affirmare audent: cùm nil nisi dæmonum præstigia, quibus eorum phantasiam pervertunt, reipsa sint: qui quidem error, & aliorum non ita vulgarium mentes inuasit: hos autem omnes in hoc labi ac decipi, vel hinc manifestum est. Multis enim abhinc annis cōtigit Fuscaldi, ubi & nonnullis iis passionibus dæmonumque illusionibus obnoxij reperiebantur, ex quibus, dum quidam Carolensis, nuncupatus M. Antonius, homo habitus ab omnibus veridicus probusque, sic corriperetur, vt non raro vera magis, quām falsa pronunciaret, præsertim de quibusdam, quos mors propinquaveret. Hic vocatus à quodam reverendo Sacerdote, viro bono ac studiose Ioanne Antonio Anania, (de quo, ni mihi frater esset, plura, quæ dicarem, non decessent) quem hæcres nō latebat, adfuit promptus, serioque interrogatus; an, quæ de eo dicta de re spargerentur, vera essent? respondens, non negauit. Qua re, vti certa, à Sacerdote illo percepta, miserum illum hominē, quod ab eiusmodi animo præconcepta erronea opinione discederet, hortari non destitit: addes, quod erat necessariū, has nō mortuorū animas, sed dæmones ipsos esse, quibus fallacibus spiritibus fidem habendo, grauiter in Deum peccaret. Quare per Deum ac animæ suæ salutem eum obtestabatur, vt præsentiens futuram eiusmodi dæmonum arreptionem (præsentiebat enim eam) vel ubi iam arripi

arripi inciperet, se iis obsequi amplius nolle seriò protestaretur: quódque Protes- Deus hac diabolica illusione, mentis- tatio & que velania eum liberare vellet, ar- abiuta- dentibus votis precaretur. His miser- tio ne- cessaria contra arreptio. pollicitus est, acceptaque ab hoc ve- nem & illusionem nerando Clerico cerea quadam, ac sa- cratâ imagunculâ (*Agnus Dei* vocat) hilari proflus animo, domum suam redit. Cùmque consuetus dies, quo anteà his illusionibus obnoxius fie- bat, adeisset, nec eo amplius arripere- tur, sùmâ affect° latitiâ, Deo pro hoc beneficio gratias egit: Verùm altera ab hac imminente die ac horâ (non enim cunctis hebdomadæ diebus, at ob majorem Dei contemptum igno- miniámque, tertią ac quintâ feriâ, his præstigiis dæmonum oppugnari con-tingebat) suam hanc solitam arreptionem instare, atque ab his immundis vocari spiritibus, quibus signis, non sine summa animi tristitia, ac mœrore agnoscens, in clamorem vehementem prorupit, se nimirùm, cum his spiriti- bus rebellibus ac impiis posthac abi- re, minimè decreuisse: quo clamore, domestici ferè omnes (quorum erant non pauci) experrecti sunt. Iis manè currentibus, cùm rei non essent ignari, rē ordine narrauit, sequē mul- tis verberibus cæsum, ac crebris se scribilatum vicibus ostendit, ac iam tū liberatus est omnino, pro quo sua cæ- Deo gratias egit maximas. Hæc cùm intellexisset, ipse met talia coram ins- picere cupiens, crebrius ad quemdam stolidum ac fataum, hanc dementia- tionem (vt passim ferebatur) pati so- litum me contuli, à quo cùm noninul- la intellexerim, quæ tamen posteà, nō eo, quo ipse dicebat, tempore euénere, licet alia plura vera protulérit; ob- uiam mihi posteà factò dixi. Heus tu, iocatûsne es nuper mecum, an diaboli

te deceperè? Certè non (inquit) cùm alia & diuersa apud illos, quām nos, sit temporum ratio: crebrò enim lon- giora sunt dierum, hebdomadum, mensum ac annorum, quām nos nu- meramus interualla. Quid plura? mul- ta intellexi de tempore Angelico ab hoc, quo quidem nihil stolidus vidi vñquam, quo non potui, vehementer obstupescens, non mirari, cùm mis- rum reuera, *quid disserit ara lupinis* (vt aiunt) nescire perspicere. Idem, vel simile penè fertur apud Lappios, quorum maior etiamnum pars ignem adorat, contingere, dum nonnulli eos, à quibus occulta scire cupiunt, ca- dere, magicis priùs missitatis carmi- nibus, æneaque rana præscriptis icti- bus percussa, vel angue suis in pi- ciendo oculis, credunt miseri, cùm mortuis similes iaceant, proprias va- garum animas instar corui Armocra- tis Clazomenij, emittere, atque hoc magis, eos à corpore egredi imagi- nantur, quod inde experrecti, multa narrant, ac certa ab ipsis exoptata si- gna afferunt. Quæ tamen omnia ex dæmonum fraudibus, phantasmum ho- rum interuentium proueniunt. Si- mili modo, vt & apud Cumanienses, noui orbis accolas, ab eorum Prorure correptos (dæmonis id nomen est) Dæmō. occultæ eorum linguae, quam *Piacēs* (sic horum sacerdotes vocant,) Hispanis, eorumque vulgo, manifestare ma- gna piacula committere sibi persua- dent.

DE NATVRA
DÆMONVM
IO. LAVRENTII
Ananiæ Tabernatis Theologi
LIBER QVARTVS.

CAPVT PRIMVM.

*De deorum varia denominatione,
habitu & cultu pro regionum
varietate.*

AETERVM , hi maligni spiritus , et si non cuncti (vt dictum est) ex æquo tentant: nihilominus , cum omnes incredibili , quæ eorum est malitia , nocendi desiderio flagrent , nusquam non gentium est , quod villa absque mora , quam oxyssima haud percurrent , vt quisvis inuentos , non fecus ac Leones deuorent : atque sic , non solùm (vti *soprà* meminimus) nostrorum opprimendorum causâ , nullum non mouent lapidem : sed & contra Dei æterni propositum , quæ possunt , ten-

tare non intermittunt , etiam ipsis Elementis , in quibus , quod nos crebrius ignauia alioqui torquentes exerceant à Deo aliqua iis potestas , commorandī que locus datus est , ad hoc abutentes ; nes ut per quæ quidem Elementa diuinos exercet honores & adorationem ab omnibus gentibus , sibi ut adscriberent , sedulò nec sine successu operam dedere . Nam cum ex hoc , nunc ex illo Elemento , diuersa prodigia ostentarent , gentes à Dei veri cognitione alioquin toto cœlo aberrantes , ita attonitas iis rediūt , vt his delusæ varios quoq; diuersosque deos , pro regionum varie- tate , ex quibus prodibant illa prodigiæ , sibi effinxerint . Quare , ex his singédis spiritibus nonnulli , dij coelestes nū- cupati sunt ; aliqui ætherei : quidam Deorum heroes : aliqui marini ; alij fontani , denomi- fluiatiles : Dryades , Hamadryades , Napeæ , ac Nymphæ : Oreadeique , alij

aliij sub puellarum habitu, quem nunquam in veteri Testamento, ob quamdam eorum imperfectionem, qua & à Sacerdotio arcetur, angeli repræsentauere; vti sæpe in Nouo factitatum

Angeli
cur à sa-
cerdotio
arcatur

ob Mariæ summam creditur gratiam; qua nimirum, muliebri forma, non proprietate, hi qui sūt aliis molliores, se superinduunt; at vt maiori fallant decipiāntque occasione, qua dei deæque, ac in cœlo sexcentæ fictæ sunt nuptiæ, poëtarum fabulis. Hinc & adhuc hi fallaces spiritus furtim apud nonnullos, præsertim Biornios ac Finnos interdum, Nympharum apparent habitu, vbi familiarum more, hominibus inseruire, eosque à diuersis fortunæ telis, quibus omnes expositi sumus, defendere produnt, quemadmodum videre est apud Saxonem Grammaticum, qui horum Spirituum gratiâ, Frontonem quemdam nullo telo aut ferro vulnerari unquam potuisse, scribit. Horum spirituum & alijs vocati sunt, Selecti, Penates, Lares, Indigetes, Semidei, Summani, Cabiri, Curetes, Corybantes, Telchines, Antidei, Patellarij, Medioxumi, Anculi, Dryopumque lingua Pappi, quos omnes prævaricatores Angelorum idè olim Romam conuocari datum est, vel propriis id dæmonibus per statuas ostendentibus, vti factum à Iunone Veiis ferunt, quòd hoc comparente diuino lumine, simul ac Adam deliquit, signis ab angelis mundo ostendo, ac à Prophetis prædicto, omnes tenebræ expellerentur; atque vbi anteà errorum ingēs chaos, inde vera lux, per totum emicaret terrarum orbem ob viatoriam, qua Paulus ac Petrus, duo mudi lumina, propria eorum morte potiti sunt: omniaque illinc sanctæ religionis degmata diffuderentur, vbi fuerant densissimæ tenebrae, cuius luminis radij, utique

splenderent, neque ibidem nunquam palam esse tyrannorum metu defisterent, donec iniuitatis filius in mundo reuelatus mysterium suæ iniuitatis operaretur. Ac, vt qua de reliquis restant persequamur: sunt eorum præterea non pauci, qui sub umbra versantur, habitantes in secreto talami, locisque, vt inquit Job, humen- . Ace-
tibus, quòd factum aiunt, vt Iesu no- tum cur
ster, Mundi Saluator, sibi porrectum Christus
non bi-
acetum arundine bibere noluerit. b. sit.

C A P. II.

Spiritus aliquos sese turbinibus, procel- lis & fulminibus miscere solitos: alios imminentes futuræq; calamitates prodigiis prænunciantes: va- rios in aëre strepitus armorum concitantes, tympanis sonantes, tubis clangentes, tenbras importunas mercatoribus etiam per deserta in- ducentes, prodigiosa portenta in aëre procurantes, cælo & ipso si- dera Lunamque euocantes, p. seraque nobis damna illaturos, nisi Angelorum ministerio constringen- renur.

ATque alijs persæpiùs, sese magno turbine, ingentibus procellis, horrendis fulminibus mali patratuti immiscent: qui, vt feriant minimè obliquo, vtpotè quæ à naturali side- rum motu proueniunt, sed recto iœtu fetiunt; quòd fit, vt profundis etiam in vallibus, nedum in summorum montium verticibus perimant, atq; ex his Phocarum pelle, aquilæ pennis, lauro ac hyacintho, superstites esse anti- qui animaduerterent, quod vt mirabili Dei prouidentiâ; ita dæmonum, si- cut inferius ostendetur, insigni pera- ctum est astutia. Præter hæc & hi

Prævari-
ca, oss.
Angeloi-
rum R. n.
mā con-
uocati.

spiritus, immensis aliquibus impenditibus calamitatibus, varia prodigia, quasi exultantes hisce malis, ostendere consueuerunt, quemadmodum haud multis abhinc annis fecere apud Germanos, ubi eorum vestimenta variis crucibus ut vestium illorum erat textura, colore, quasi sanguine singulo quoque mane, vel per mensem integrum, inficere soliti sunt: ac grandibus saxis apud Insubrios, antequam Galli Italiam pellerentur, pluisse; quod & triginta abhinc annis, propè Siuolam in novo orbe, factum esse, Hispani passim narrant, ac terribiles quosdam bellicorum tormentorum ictus excitasse, prout hoc anno, cum hæc exararem, per totam ferè hanc provinciam, actum est: Vulcano, hos excitatos strepitus adscribunt vulgo, de siar. sed falsò, vti mihi videor, veluti ex horum æquali proflus, ac in nullo differenti, siue eminùs, siue cominùs, frequentiori auditu facile deprehenditur. Quòd si à Vulcano profecti essent, haud tam assidui forent, neque vbique locorum eiusdem sonitus audirentur. Daemonum itaque & illæ in aëre excitatæ illusiones fuere, vt alibi prolixius de eo dicemus. His etiam auctoris, variæ militum instructæ quasi acies, in cœlo comparuere, veluti Machabæorum tempore, Hierosolymis, & ante Titi obsidionem contigit; idemque quinquaginta abhinc annis superioribus euenisse apud Cimbros Slevuici, ac in Apulia ante Caroli VIII. aduentum, sic & apud Sarmatas, Cracouæ: ubi quidam Monachus cum Rege diu certare visus est, Monacho tandem cedente. Nuper etiam Mexici, hau multo tempore antequam expugnaretur, factum quoque id abhinc

Strepitus in aëre vnde
de siar. sed falsò, vti mihi videor,
veluti ex horum æquali proflus, ac
in nullo differenti, siue eminùs, siue
cominùs, frequentiori auditu facilè
deprehenditur. Quòd si à Vulcano
profecti essent, haud tam assidui
forent, neque vbique locorum
eiusdem sonitus audirentur. Daemonum
itaque & illæ in aëre excitatæ
illusiones fuere, vt alibi prolixius
de eo dicemus. His etiam auctoris,
variæ militum instructæ
quasi acies, in cœlo comparuere,
veluti Machabæorum tempore,
Hierosolymis, & ante Titi
obsidionem contigit; idemque
quinquaginta abhinc annis
superioribus euenisse
apud Cimbros Slevuici, ac in
Apulia ante Caroli VIII. aduentum,
sic & apud Sarmatas, Cracouæ:
ubi quidam Monachus cum Rege
diu certare visus est, Monacho
tandem cedente. Nuper etiam
Mexici, hau multo tempore
antequam expugnaretur,
factum quoque id abhinc

quinquennium, ferè perfex menses, ante Turcarum obsidionem Thamasi, sic enim olim Nicosiam, urbem Cypri metropolim, nuncupabant, quod Poëta quoque innuisse videntur, dum variam in Ilij euersione deorum in cœlo pugnam visam canunt. Olim quoque Cimbricis bellis, & armorum crepitus, equatūm que hinnitus perceptos, antiqui retulerunt historici, & bouem loquèlā ciuilia bella denunciasse memorat. Spiritus etiam tympanis sonare à Spiritus mercatoribus ad Cataiam se confe-tymparentibus, crebrò audiuntur, ad Lopum asperrium desertum (sic enim nunc quemdam Imai montis tractum appellant:) eosdem etiam tubis clagere, in quibusdam Arabiæ eremis, frequenter audiri asseuerant: aëremque prope Carmanæ deserta, ac Chelmiriam, extra Caucasum provinciam, tanta tenebrarum caligine, vt noctem dixeris, mercatores offendere, Marcus Venetus scriptor fide dignus affirmat. Et reuerà non est res adeò mira, hos spiritus, vt plurimum in antris locisque desertis obseruari, cum ex iis sint, qui Sanctorum pugnâ deuicti, ne per certa tempora noceant, Angelorum ligati sunt ministerio, quemadmodum qui Saram vexabat, in superiori Ægypto à Raphaële vinculis rō ligocstrictus, vt sacra affirmat Scriptura. vi. Dæmones Angeli ligatum qui Saram vexabat, in superiori Ægypto à Raphaële vinculis rō ligocstrictus, vt sacra affirmat Scriptura. vi.

Quin & alia prodigia in aëre ostentare soliti sunt, vt potè faces, lampades, trabes, bolides, & chasimata, qui etiam interdum effecere, vt & stellæ, Lunæque ipsa, arte quadam præstigiatrix, cœlo quasi decidisse apparuerint, vti apud Poëtas factatum per Thessalas Magas legitur, atque etiam per Mahumethum omnium magorum sceleratissimum, Arabes fabulantur. Hinc cuncti eius sestatores

Luna in statores Lunâ pro insigni vtuntur:
in signia qui nimirum omnes ita rerum simu-
Turcaū lachra ae phantasma oculis obiece-
runt , vt vulgus sic delusum , ea ta-
men veriora , quām quæ apud Sacram ,
(vt prouerbio fertur) acciderint , se-
fe vidisse credēret . Qua de re antiqui
Poëtæ non veriti sunt scribere : Car-
mina vel cœlo possunt deducere Lu-
nam : & illa , Reluctantem versu de-
ducere Lunam nititur : ac , Cantus è
cursu Lunam deducere tentant ; Et fa-
cerent , si non era repulsa sonent . Quod
certè , quām à veritate alienum sit , vel
ex hoc liquet : quodd dæmones natu-
ræ ordinem nullo pacto , vel si rumpe-
rentur , peruertere queant : ne dicam

Lunæ magni-
tudo .
de-
cidendo (licet minimè posset , cùm
cœlum , cuius ipsa pars est , nec leue ,
nec graue sit) terram quasi operiret ,
& sic vniuersam mundi harmoniam
pulcherimam destruerent , quod nul-
lius creaturæ opus est . Solius enim
Dei totius naturæ auctoris & condi-
toris proprium , vt eam pro libitu
etiam destruere possit . Atque ea de-
causa fit , quodd hi nequam spiritus ,
nec vt coeli pars aliqua levindatur , nec
vt pendentium aquarum fluxus desi-
stat , nec vt ignis frigescat , cùm hæc
naturæ vim excedant , efficere queant .
Hinc etiam factum , vt Sathanas
tentauerit , dum dicere vellet , an
Iesus verè Dei filius esset , quod lapi-
des panes faceret .

C A P. III.

De nefario turpissimōque concubitu: ut-
pote quomodo nuncupentur umbra-
tileſ illi ſpiritus , ſecretis thalami lo-
cifte humentibus gaudentes : unde
ortum duxerit concubitus : heroës
quinam & unde ſint : an haec ſpe-
cta quid ſeminis & unde , & ad
quid in eiusmodi congreſſu emittant :
Lamie que ſint , & earum confefſio
de abuſu demonum commercio : an
poſſint generare , & quinam ex iis
orti ſint : omnia non paucis & lu-
culentis historiis illuſtrata , & dog-
matibus Christianis ornata .

Verū de his spiritibus addūntur
qui in aqua obuerſantur ; non
pauci ſunt , quos Græci Panas , &
Galli Dusios nuncupant : hos affidū
in Accubos , atque Succubos conuerti
perhibent , quorum quidem nefario
congreſſu , qui iam ex heroū tem-
pore initium ſumpſit , quando & fa- Cœubi-
bulæ primū cœperunt , licet non tuſ quā-
nulli & ante Noë diluvium hunc tam do- perint .
neſandum ac aberminandum concu-
bitum cœpiffe velint . Intelligunt
enim per filios Dei in filias hominum Filij Dei
irruentes , hos immundos ſpiritus cum fi-
liis hominum mulieres adinodum tūm laſciuas ; ac
petulantes inuafiffe , quod factum
aiunt mira dæmonum versutiā , ob
frequentiore eorum cum homini bus
ſocietatem . Vnde tot deūm filij falsò
dicti ſunt , cùm reiſla hos ſic eſſe
impossibile fuerit , qui poſtmodūm
tamen prodigiis quibusdam clari , et ſi
a dæmonibus ipſis potiū oſtentis ,
ſceleribus ac flagitiis quantumuis
nobilitati , nihilominus per apo-
theoſim in numerum deorum relati
fuere , quorum auxilia poſtmodūm
ab

ab hominibus, ut potest diuorum in necessitatibus implorari solitum est, tandemque ad vesaniae dæmonum operæ deducta, ut eis non modò bruta, reptilia, sc̄cta, quadrupeda animantia immolarent, verū & aues, pisces, animalia terrestria cuncta, ac amphibia, fructus, flores, herbas, gemmas, vñiones, metalla, sua singulis; quin & carnes humanas. Proh scelus, creaturam ad imaginem Dei formatam, templūmque Deo consecratum, his spurcis, ac sceleratis idolis turpissimè destinati, eorumque gratiā destrui! Hinc videre est, res prorsus admiratione dignas, interdum, Deo permittente, euenisce: nam &

*Spectra
quæ.*

*Heroës
vnde.*

*Spiritus
nihil se-
minis
possunt
emittere*

per hæc spectra, (sic enim hos spiritus in phantasia, aut corporea apparentes similitudine nuncupauere) mulieres eorum passim stuprata sunt, ac etiam pueri: horrendum facinus! quod ne ipsorum quidem plerique ob naturæ præstantiam patrassè legūtur, interdum imminuti, atque adeò humanæ naturæ intellectus obscuratus, ac voluntas corrupta est, ut multa de his, licet impossibilia, tamen crediderint, dum quasi duplicitis naturæ infernos, semideos appellarent, ac scriberent; cum dæmones minimè cum his ita coire possint, ut ex eo nefando congressu Heroës, quasi ex duabus diuersis speciebus, haud secùs ac muli nascerentur. Non enim hi spiritus ali-

gentes amplius recto aberrent tramite, hunc tam nefarium ac turpissimum coitum, vel etiamnum dæmones exercere non desinunt cum quibusdam certis fœmellis, ut & hominibus nōnullis nequam. Deplorandum profecto, homines ratione præditos, &

per baptismum Christo vel iuramento obligatos, his diris infernali futiarum illecebris adeò sese mācipare, ut & animæ salutem in extremis discrimen æternumque exitum earū causā præcipitent. Quò autem dæmones verisimiles pro solitâ astutiâ misericœmellis magis fucum faciat, aliquia semina de industria adhibent, quibus vehementiori libidine accensæ flagrant, atque has; quæ heroū amore captæ sunt, Lamias docti vocant, vel ob similitudinem cuiusdam monstri, puellæ faciem referentis, cætera belluas: vel à Lamiis, dæmonum quodam genere, puerorum sanguinem exugentium. Quod & Poëta innuisse visi sunt. Hinc Horatius inquit: *Nen præsa puerum Lamia viuum extrahat alio.* Hæ longè ardentioribus libidinum flammis si iuueni robustissimo miscerentur, flagrant, licet absque seminis resolutione, nonnullæ tamen huius nefarij congressus reæ deprehensæ illud arte quadam à viris extortum interdum sensisse confessæ sunt, vtroque enim vtuntur genere. Quod quidem semen eti in nervos, venas, arterias, ac ossa, cùm sit naturæ opus, in quo Deus minimè eis vtitur, haud dirigere possunt, nihilominus tamen ex eo, sub certa naturæ dispositione cœlestique influxu directo, aliquos & oriri, & ortam heroū maiorem partem esse, negati non potest: qui quamvis re ipsa ex spiritibus non fuerint propagati, fraudes tamen ac dolos eorum plus satis sapuere. Sic natum perhibent Aeneam ex Venere & Anchise: Bacchum ex Ioue & Semele: ex Marte Romulum, totque alias antiquorum heroës sexcentos: in hunc quoque modum ortum Alexandrum tradunt Ammonii Louis sacerdotes: ac Neronem Imperatore, quem

Lamiz
quæ &
vnde.

Prodi-
gia di-
räque
omnia
in ortu
hominū
impioriū

quem conceptum ex angue aliqui imaginati sunt; ut Merlinum quoque Britannorum Annales: & Iaponij suum Xacam, plurēsque prætereā, qui idolatriæ ac hæreleān auctores fure, vt & Lutherum heresiarcam, ac Mahumetam. Quocirca admirando Dei iudicio ac prouidentiā contingit, vt sub tempus exortūs horum non aliqua bona & lāta, vti circa Sanctorum Dei natales fieri consuevit: sed potius cuncta infasta ac horrenda mala portenta, prodigia conspiciantur, eoque magis dira metuendāque, quō cūm dicta, tūm facta eorum, pestilentiora futura sunt, vt vnuſquisque sibi ēb iis, tanquam veneno animalium præsentissimo, cauere possit. Hoc etiam nefario congressu dæmones nonnunquām vel inuitis miseris foemellis stuprum violentum inferre consuevere, proprio tamen crimine mulierularum, in hoc vītis, iis potissimum, quæ impuris cogitationibus in mente locum dant & indulgent, exterioribꝫque gestibus tandem produnt, quemadmodūm varias in formas concinnandis & torquendis commis; quæque omne studium ponunt in exornando corpore gemmis, vniornibus, faciemque cerussa aut stibio fucant, graphioque, & supercilia nunc hoc, nunc alio modo componunt.

Qua de re non sine causa mulieres nonnisi velatas capite, ob Angelos, res vela- tempa ingredi præcipit; cūm non to capi- raro vītu veniat, vt quantō magis di- te tem- plo in- grediu- tur.

Mulie- res vela- tempa ingredi præcipit; cūm non to capi- raro vītu veniat, vt quantō magis di- te tem- plo in- grediu- tur.

Nec profectō mirum, diuinam sapientiam tantopere hoc crimine offendit, quo facies à Deo summa arte efficitæ ita fœdè deturpantur. Hoc etiam nefādo libidinis genere dæmo-

Mall. Malefic. Tom. II.

nes & cum iuuenibus quibasdam, for- succu- ma præcellentibus, virginibꝫque, li- botum bidinibus tamen assidue se polluenti- congregatibus, vti solet, veluti in Marrea regione iuueni- eniſſe Scoticæ testatur historiæ, in bus qua haud multis abhinc annis puella quædam formā venusta & egregia, natalibꝫque non minūs clata, diu detrectans coniugium, ventrem ferre reperta est; parentibus de eo, qui stu- prum tale intulisset, sollicitè inquirē- tibus, sponte fatetur puella, se tām no- Incubus cōt cū vīgīne. cētu, quām interdiu Venerē exercuisse cum adolescentē quodam; quis verd, aut vndēnam veniret, aut esset, igno- rare. Ad quā non potuere non patē- tes vehementer obstupescere, angi animo, ac affligi; à famula tandem hominem quēdam in cubiculo cum filia rem habere edocti, haud morā interpositā vīllā, facibus, tādisque ac- censis, quodd nox esset, accurrētes, re- clusis foribus, monstrum horrendum, ingens, ac omnem humanam fidem exedens, maximē terribile, à filiæ complexibus pendere videt. Sacerdo- tē euēstigio vitæ moribꝫque proba- tis accerlunt, qui cūm in recitatione Euangelij S. Iohannis verba illa expri- meret, *Verbum caro factum est*, dæmon non sine maximo ac horrendo excita- to strepitu, terrorēque incusso, & post se relicto, (more nempe suo) disparuit, cubiculi tectum simul aufe- rens. At foemina hæc infelicissima puella è triduō pōst monstrū non minūs hor- Dæmo. rendum enixa est, quod, ne in familie ne suscep- summam ignominiam aleretur ac edu- pit pue- rū, & caixa est mis consumptum est. Simile huic quiddam in Garothea accidisse re- ferunt, cum quodam Succubo for- mā conspicua puella, venustum non minūs adolescentem, quo suis am- plibus potiretur, solicitante: hu- ius rei factus certior Dioceſianus, iu- uenem vt orationibus, ieiuniis, ac

K pœnitentiā

pœnitentiâ haud sicutá , sed seriâ , Christianam vitam institueret , locumque mutaret sedulò monuit. His pius iuuenis obtemperans monitis , à Spectri illius scelestis solicitationibus liberatus est. Habet loci , vt & nominis mutatio , nescio quid occultæ proprietatis , ob Angelorum , quos propterè mutari scribunt , efficaciorem virtutem , sicut ex Abraham & Sara videre est , atque Isaac : qui , (vt Cabalistis placet ,) filium Isaac , quod magis in bonis proficeret , vtique in partem Australem , vbi loci , Angelū sibi propitiorem esse non ignorabat , perrexit. Idem euenisse Corinthi cuidam Philosopho Apollonius Thyanus asserit ; quod etiam iam vix annis viginti elapsis alicubi (cuius nomini parecendum duxi , cum præsentia exempla sint odiosa) accidisse cum Accubo minimè me latet : quibus nāque obscoenis congressibus dæmones vti consuevere , corporeo tamen velamine semper tecti ac induti. Huic etiam non absimile quiddam factum apud Forteam , Scotiæ æstuarium , vbi dum nauis quedam nauigandi esset in procinētu , adeo præcellis , vndis , imbribusque exemplò exagitari , cōquassari , ac penè obrui cœpit , vt veles ac malo fractis scissisque nulla spes salutis superesset amplius : interea dum fortè nauta quidam , præ admiratione ac magno timore , clariori voce exclamaret , hoc esse opus à diabolo profectum , statim vox cuiusdam mulieris hac exclamatione perterrita sentina à cunctis naucleris exaudita est , qua se in causa huius

Dæmon extremi periculi esse prodiit , (non mulieris secùs ac in Sacris de Iona legitur ,) naui propter nefandam cōsuetudinem , diu causam multumque quamuis inuita , instar losa sibi statuæ , immobilis ab ipso reddita , cū eo habitam. Quapropter rogare co-intulit . pit , vt hoc infausto onere nauem

leuarent , se sequere in mare precipitarent. Quod cūm non sine multis lacrymis consternata supplex peteret , & rem exponeret , continuò sacerdos qui in eadem naui erat , fœminam hanc , ne de infinita Dei in peccatores resipiscentes misericordia desperaret , hortabatur sedulò ; addens multa de paterno & proprio Dei in nos animo , qui omne propterè sibi peccatum concluserit , quo omnium etiam misereatur , quare , vt ipsa vera animi ad Deum conuersione , verisque ex animo & corde profectis suspiriis , doloribusque ob commissa tanta peccata in viam rediret persuadet ; cui obsequitur mulier , Deumque quo in seipsum criminis ream , non etiam in nautas animaduertat , lacrymans precari non destitit. Hinc subito è naui quædam nubecula exiliens flammā ac sulphure dæmonem prodidit. Noui & ego aliam quamdam puerilam , quæ toties ab Accubo clam opprimebatur , vt eam tandem huius miseriae tæderet , remque totam amicis aperiret , idque non sine lacrymis ac dolore , hæc tandem Dei auxilio , loci ac nominis mutatione etiam liberata est. Nec de fide iam dictorum , quod res miræ videantur , aliquid dubitandum , cū longè maiora ac plura de Accubis & Succubis , quotidiana experientia , proh dolor! edoceat.

C A P. IV.

De impiis superstitionibus Strigimarum conuenticulis. An, quando, & quoniam pacto Lamiae deferantur ad diabolica consortia; quomodo tam nefandus actus exerceatur & nuncupetur? Quis honor, quaue ceremonia satana exhibeantur: qua etiam chorea, qua pariter symposia peragantur.

A Maribus pariter ac foeminae nonnullis crebro hunc nefandum exerceri legimus, hunc *Dianae* ac *Herodiadis* ludum vulgo appellant, ad quem nocte intempesta frequenter admodum mulieres illae miseræ, anteâ infantium quos eam ob causam non tinctorum atrociter iugulant pinguedine, pro vnguentis usæ, sambucea quam liniunt virgâ hircique vestæ (cuius diabolus formam simulat, aut certè quod eorum corruptæ imaginationi talem figuram imprimat,) obequitare sibi somniât. Hoc modo, non fecus ac paleæ, turbinæ quodam per diuersa locorum interualla deferuntur, donec tandem perductæ ad Satanam, quem summam Majestatem alto insidentem solio præse ferentem ac mentientem, omnium miserorum miserrimæ cernuæ, flexis poplitibus adorare non verentur; diuerso tamen quam nobis consuetum est ritu, non faciem sed terga illi obuertentes, caputque non in pectus, sed in scapulas inclinantes; quod vel ex eis præscripta lege aliter non permittente, vt etiam ex hac eorum nobis contraria natura innotescat faciùt, quo ab aliis distincti domini videantur. Hinc plures variis rhythmis canticulas altius tum instructi canunt, diuersorumque generum pro libitu

Ludus
Diana
& He-
rodiadis
quis.

Ceré-
moniae
Malefi-
carum.

choreas à nostris penitus absimiles ducunt: foeninae namque post dorsum masculis inhærentes rôtrœcedendo saliunt, terga dando inclinant, caputque non ante sed retrò, sic pedem tanta cum agilitate eleuant, vt altiore arte, quæ humanam transcendat, doctæ facile videantur: atque sic saltantes, genioque indulgentes, multis lautis & opiparis epulis expleti, tam mares, quam foeninae (nec enim viri ab his nefandis spectaculis absunt) tandem usque adeo & corporum scelæ festas libidines explet, vt saepe non nullæ, quibus auersa placuit Venus, vel bifurcato membro impeti edent sentiant tempore. Hoc quidem omnium maximè execrandum ac detestandum scelus, et si nullo non tempore, (vt plerique assuerant) nullaque non ætate perpetratus fuerit; in hac tamen postrema mundi senectute tantum inualuit, vt nisi armatae leges ac iura igne vltore contrâ insurgerent, nulpiam non haec pestis serperet.

Epolæ
trigi-
magarū
& Dæ.
monum.

C A P. V.

An diabolicus ille ludus opinione potius quam re ipsa peragatur, vt à Demone Lamiae sic deferantur? An ea traductio corporum Damonibus, vt & Angelis concessa sit? Quod exemplo multorum etiam sine criminie delatorum illustratur. Connivorum debine apparatus describitur, & ad ea quadam de sale nomine Iesu, & Crucis signo non pratereunda silentio. Loca item in quibus hac conuenticula celebrantur, cum reverâ & ex eorum confessione transuebantur, quoniam sint.

Cæterum cum non pauci eius sint sententiæ, hunc diabolicum ludum non tam re ipsa, quam potius opinio-

ne ac stulta imaginationis dementia-
tione fieri , penitus assuerando hæc
in phantasia, ob dæmonum inductam
infidelitatem accidere , vti ex aliqui-
bus dementatis se vidisse affirmant:

Transla. hoc sic opinantes equidem non valde
tio cor mirari , & ab eis , (cùm dæmonibus
porum possibi- longè astutiores fraudes, ac ampliores
lis est vires non deesse haud inficientur)
spiriti- hoc edoceri percuperem , quidnam
bus bo sit, quod tantopere id denegent, quasi
nis. dæmones propriæ virtutis contactu
corpora obstinatiorum præsertim id
optantium , haud transferre queant,
cùm & Angeli sua ipsorum virtute ,
qua & in spiritus satis pollut , vt di-
ctum est , alter prophetam Habacuc
ad Danielem capillis per aërem à Iu-
dæa in Chaldæam duxit ; alter verò
Ezechielem de Chaldæorum regione

Delati
ab An-
gelis. in terram promissionis transtulit ; ac
Philippum. Azoto ad Candacis Re-
ginæ Eunuchum Hierosolymam , vti
Æthiopum moris erat, visentem trā-
sportatum, sacra Scriptura demonstrat.
An, si Angeli id propriâ virtute po-
tuere , & dæmones eadem opera ne-
queant ? queunt profectò tantoque
magis, quod hi nefādis sceleribus, su-
perstitiosisque maximè ritibus , qui-
bus præcipue gaudent, ad id inuitatur
assidue, ac vocantur. Quo etiam pa-
cto Empedoclem Agrigento Croto-
nem ad Pythagoram ab iisdem spiri-
tibus translatum, & Abarim quoque
Hyperborcum ex Taurica Cherone-
so eodem lectitauimus; ac Apolloniū
Thyaneum Romā Dicæarchiam octo
horarum spatio ductum Philostratus

Delati
à Dæ-
moni. affirmat , ac Simonem Magum in aë-
rem sublatum , vt in suo Itinerario
Clemens afferit coram Petro factum
esse ; quemdāmque Zenobitam Nor-
vegium recta sub polum Arcticum
à dæmonē traductum , assuerant
nonnullæ historiæ Boreales ; & de-
nique , absque criminibus tamen,

Hillidium Disentinum Episcopum
peræra Romam transuerunt ; sicut Delati
& Albertum Magnum , tradunt. sine cri-
Sed quid opus est verbis, aliisque mine.
exemplis ; cùm & ipsum nostræ salu-
tis auctorem , Iesum Christum, post-
quam carnem nostram sibi copulauit,
dæmon tentator per diuersa loca
transtulerit. Quod etiam verum esse
per eorum probatur conuiua , ad
quæ annis abhinc haud ita multis,
quidam in agro Sabino curiositate
magis , quam superstitione adductus
accessit, vt num vera essent , quæ sua
coniux, in eodem crimine deprehensa
affirmarat : suis ipsis inspiceret pro-
priis oculis. Hic dæmonum ministe-
rio sub hirci forma vectus , anteā
tamen vñctus pinguedine , hac de re
ab vxore sua edoctus, ad locum tandem
consuetum peruenit , tot conuiuorū,
ferculorumque apparatus magnopere
miratus : cùmque miser vnā cum Sa-
tanæ iuramento obstrictis mancipiis
assedit mensæ , cibosque omnis
generis , at nullo sale conditos degu-
stasset , salem crebrè efflagitat , tan-
démque allatum, quasi admirans, dul-
ce nomen I. E. S. V nuncupando , in
causa fuit, vt cuncti conuiuæ , (mira-
bile dictu !) cum toto horum conui-
uio vel in momento euancerentur .
Nomi-
nis IESV
efficacia.

Conci-
verò, cuius ore hoc sanctissimum no-
men prodiit , nocturno tempore in
profundissimis tenebris , indumento
quodam horribili , multis milliaribus cunctis
à domo sua dissipito, semivium relictū
se tandem videt ; diuina tamen virtute
subleuatus, Angelorumque adiutus
ministerio , et si non semper oculis
cernantur , nunquam tamen nos
ope sua destituunt , si tamen gratiâ
diuinâ haud destituti sumus, id quod
Eliseus suo manifestat discipulo :
biduo post domum reuersus est ,
autórumque fuit , vt quam plurimi
homines , plures tamen mulieres ,
quasi

Quasi ex sinistro, (vt secretiores inquiunt Theologi) latere profectæ, aut vasa fragilia magis, vna cum sua coniuge omnes igne concremaréntur. Idem fertur quoque de quadam Lamia, nomine Lucretia, à proprio dæmone, ob auditum sub autotam campanæ cuiusdam sonitum, deserta ad ripam fluminis, à iuuene quodam inuenta, qui re cognita, et si miseræ silentium pollicitus, iudici tamen indicium fecit, ex quo & ipsa ad suppli-

Sacerdos qui-
dos à
Dæmo-
ne ve-
ctus.

Lamias re
transue-
hi non
impu-
gnar.

cium rapta est. Præterea, nec decit eius rei exemplum de reuerendo quodam Sacerdote, qui domo exiens, rus more solito perrecturus, dæmone equo post terga ignarus, dicto citius eò vectus est. Cæterum, cuncta ea loca quæ Lamiæ frequentant, (cùm minimè in omnibus ob benigniorem cœli influxum, regionisque Angeli custodiā, talia mala patrare possint) vt plurimū & ferè semper, aliquo insigni facinore ac piaculo nobilitata anteà fuere, quibus, quod Angelorum quodammodo deſtituantur tutelâ, magis præulent gaudēntque: horum famosa Nux apud Samnum Beneuentana collis, in Dania mons, ac Virgo in Gothia ſeruntur, quod omnes Strigimagas dæmonum operâ transuehi vulgo credunt; proinde hæc negantes ſatis errate perſpicue patet. Nec propterē inficias iuerim, ea in phantasia, (vt ipſi volunt) contingere non posse, cùm frequentiū eo pacto eueniat: haud enim in po- testate horum cōſtitit ſpirituū, noctu Solem ſupra noſtrum retrahē-

in mentem venire, quæ tamen in rei veritate euenisse, ſic miserae deluſæ, vel iuramento affirmare ſolent. De his, quæ in medium afferrem, plura mihi non deſſent exempla. Verū par est de immensa Dei in nos misericordia admodū mirari, quod vel Crucis signo, vel nomine IESV, etiam à malis prolato, extemplò hæc dia- bolica præstigiatrica Symposia con- turbantur, & euanescunt, quod omniū infelicissimi, has ſceleratas cō- ſuetudines frequentantes, diaboli im- potentiam ac imbecillitatem vidēdo, cō promptiū ad Deum cunctipoten- tem, omnis boni auctorem & fontē conuertantur, inque eum credant, ac gratiam, qua turpissimè ſua ſponte excederunt, omni ſtudio recuperent: non enim eſt Deus perditionis, ſed omnis ſalutis. & ſaluationis, ni ex no- bis ipſis proficiſcat perditio. Vnde fit, vt ejuſmodi miseriis obnoxij, dum diuina celebrantur Officia, nihil mali percipiāt, cùm alioquin ſemper variis huic atque illuc impellātur imaginationibus, curisque confiantur maxi- mis, immò ad omnia perpetrāda ne- faria ſcelera, ab hiſ ſpiritibus armātur & in arenam protrudūtur, cætero qui tardò fit, ne hi haud euanescat ſpiritus hanc diuinam virgam, ſui exitij ſignum, olſaciendo, quod tantoperē metuunt ac reformidant. Magnum profectō mysterium antiquis Aegyptiis nō ita incognitum, qui hominum ſalutem hac Dei figurā, in qua plura hiero- continentur arcana in suis hierogly- glyphi- phicis notabant, ſic eā viſi, postquām ca apud huius characteris notā, cuncti tios. iuſſu diuino, ianuarum postibus ſanguine ſignatis Hebræi; ab Aegyptiis incolumes, illorum primo- genitis omnibus ab Angelo inter- emptis, euaserunt. Quin nec Arabibus abſtrusum, qui hanc diuinam imaginem in brachiis, quod à

nonnullis calamitatibus tutiores forent, sibi pingi volebant; quod & Platonem olfecisse, per suam decussē, conieeturā consequi possumus. Verum, vt vnde digressus sum reuertar, non me pigebit de iisdem spiritibus, quae vir quidam, auctoritatis maximæ suis vedit oculis, & expertus est, breuiter annextere. Aberat is peregrè negotiorum quorundam familiarium confiendorum causā, vnde domum rediens, cinctus & septus est horrendā noctis caligine quodam in loco apud vulgus nece cuiusdam Hebræi

Locus infastus morte cuiusdam Hebræi insignitus. correptus est horrore, ignotā tamen vllā quæ sensibus percipi posset causā; quod hinc euenisse autume ob amplam dæmonis tentando tum se accingentis potestatem, cùm in eiusmodi locis, vt dictum est, plus quam aliis possint, quare & iis magis gaudent: aut vt interemptorum violenta morte animas vel simulent, aut etiam quod malorum perpetratorum memoria refricetur, vel quodd eorum naturæ voluntatique perfidæ multūm sint consentanea, ac ab Angelis non adeò prohibentur, vt olim fuere campi Marathonij Persarū strage insigne; vbi diu multūmque hos spiritus obrasse, accolis infenos armorum strepitū, ac equorum hinnitu, haud pauci antiquorum testantur scriptores. Sic etiam nunc perhibent, Hansem (ita enim speciosam quamdam regionem in Hiberia vocant) perpetua caligine oppressam, ab hisque apostatis continuo vexari spiritibus, vbi & equorum hinnitus, gallorum cantus, aliorum animalium voces audiri, aperte affirmat Aitonius apud Armenios historicus haud ignobilis. Sed, vt nunc cœptam historiam pertexam. Vix nēpe decem passibus, quod in id vitæ discrimen inciderat vir ille, digressus aberat, cùm subitaneo hoc percul-

sus terrore circumspiciens mulam insignis magnitudinis in loco angustiori obuiam venire vidit, qua conspecta vehementius perterrefactus, non tamen penitus animum abiiciens, ac desperans, nec ab itinere cepto desistens; quin potius vires & spiritus resumendo, ter inter pergendum signo crucis se muniuit, crebrioribus votis dulcissimum Iesu nōmen im- plorando his ex omnibus quasi peri- culis emersus, animo præsenti ac ala- criter prosecutus est, vt opinione suâ fugatus dicto citius currendo perrexerit: nec Dæmon tamen id spectrum proslus disparuit, quinimò nunc maioris, nunc verò minoris magnitudinis visum est, variisque in formas mutari. Tandem molossi prægrandis cuiusdam molossi similitudinem referens, quam ad finem dis spe- vsque retinens, nunquam modò hâc, molestum esse destitit, qui propterea strictum ensen concitato cursu ei obuertit. Plus itaque satis hic furiis exagitatus, tandem ad ingentem rupem peruenit, vbi B. Virginis facellum ex- structum conspiciebatur, quæ & ei per callem prætercundum erat, eò loci, cùm se huic Numini ex animo com- ficiasset, confessim id horribile spe- cillum tanto cum strepitu & fragore, præ- vt nihil suprà, euanuit, quibus adeò tra- ccessus est attonitus, terrorèque per- modi citus, vt ex eo in febrim, denique in spectra. trimestrem tertianam inciderit.

C A P. VI.

Quānam ratione Spectra dicantur arma, canes, equos, ceteraque id genū metuere, cūm sint corporis experitiae: cūnam illud armorum dominium tribuendum sit. An per aliquos homines, & per quos Daemones operationes suas peragant? Exorcismorum usus in Ecclesia unde, & ad quid institutus? Reliquia Sanctorum contra Energumenos, fugandosque Daemones an aliquid valeant.

Spectra
vnde dicantur
arma
metuere

QVOD autem eiusmodi spectra, ensim, & cetera arma, equum etiam & canem metuere, dicuntur, non ed fit, quod iētibus aliquibus ut corporea exposita sint, nec quod Metallum hoc sit sub Martis dominio (quemadmodum nonnulli Platonici fixerunt) qui in rebus omnibus & sympathiam, & antipathiam quamđā esse volunt, atque etiam Psellus, qui stricto gladio per Anaphalangem dæmonem à quodam obſesso expulsum afferit. Spiritus enim sunt omnis corporis expertes, nec inde quod iē, quas affumpletūt imaginibus quodam excellunt dominio, neque etiam ex superioris huius speciei intelligētiae opposita virtute, cūm si hoc foret, haud plerique eiusmodi omnes occurrentes armis euanescerent, sed iē tantum, (cūm diuersa sint dæmonum genera,) qui quodāmodo Marti subfunt: verū id accidere, inquam, ob maiorem, quem propter hæc habent, animi vigorem, vnde haudquaquam dæmones terrorem incussuri duobus apparent comitibus. Hoc enim vi- gore, quod cupiunt efficere prohibentur: præsertim cūm non semper quanto quidem optarent, nobis ter-

ores incutere permittantur, diuina pietate repulsi. Præterea, iē malitiosi spiritus sāpe operationes suas perficiunt per eos, quos diuexāt, Energumensos; tūm maximē, cūm terrei sunt, gument supplicij afficiendi causā supermē nos permitti, aut Maleficorum operā intrusi, hos ægerimē deferunt, ac vix ab eis discedunt, vel etiam exorcismis, quibus sancta Ecclesia, iam ex Apostolorum tempore (vt à Salomonis attate, Hebræorum Synagoga) vti solita est; neque Sanctorum quorundam reliquiis, quos, quod de iis triumphū reportarunt maximē formidant adeō, quia Sāvt has, quasi Dei opera, multis in locis fugere cogantur compulsi. Sic nec ad Dæmones ob Eucharistia præsentiam, vbi tamē fugādos non sine maximo cruciatu persistunt, et si primæ nascentis Ecclesiæ initio, vel à quibuslibet in nomine Iesu, aut Crucis signo, ab obſessis eiiebantur, quod non sine causā factum est: quod enim gentes idololatræ ac incredulæ, ed facilius ad fidem Christianam venirent miraculis crebrioribus opus tū erat: cūm hoc non pertendantī causa, curiositatē quadam impulsū ficeret, vt nuper perhibent Neapoli factum quadam in domo his vexatā spiritibus nonnullis, in quo matulam ac scaphiū proprios ob oculos insperserunt, ac effuderunt, atque olim Scœvæ filiis, circa quemdam dæmoniacum, qui nudi ac vulnerati non sine summa turpitudine ac dedecore vel propriis domibus exire coacti sunt, metu trepidantes: sed vt quod sancta Ecclesia Catholica ageret, potius animi pietate, quām curiositate aliqua imitarentur.

C A P. VII.

Cur non adeò frequenter ac in primitia Ecclesia Damones de fidelium corporibus expellaneur: ad quid & unde sibi nouas maioresque exorcizando vires assumant. An ritus Magici locum habeant Energumenis cogendis, & Damon à Damone pelli possit, cùm ministerium & commercium nobis interdictum sit? An omnes ex aquo damones possessos deserere cogantur? an denique omnium exorcizantium sit par potestas.

Nostra verò ætate, ex quo iam tot tantisque miraculis Ecclesia floruit ac confirmata est, non mirum cuiquam videri debet, si non ita crebro ut olim dæmones eiiciuntur; præsertim cùm nunc tæpiùs, ut pios in fide exerceant, pœnæque castigèt propter admissa delicta quodammodo relinquantur. Hi præterea spiritus sæpenumerò hominum delinquentium exorcizando interuenti, sic vires acquirunt, ut Energumenos deserere minimè velint: proinde Exorcistis summopere cauendum, ne exorcizantibus temerè quilibet adsint, qui etiā pro ea, qua pleni sunt calliditate frequenter, & sanctæ Ecclesiæ exorcismis aggressi, adē reluctantur, quod Exorcistas tædio affectos deterreant: cùm tamen magico ritu, quibusdam scilicet superstitionibus, figuris ac characteribus, atque (proh nefas!) nimia pastorum negligentia, à nonnullis Græcis præsertim, quos nostris in regionibus ac Hydruti, (Caloieros vocant,) impetiti quandoque parumper, ac nonnunquam multùm repugnare videantur, non sine maxima fraude; quo nempe pacto paulatim fidem è mundo auferre moluntur:

**Cause-
la pro
Exorci-
stis.**

alioqui dæmonem, vbi maius malum non lubet, ab alio dæmoni, quantumvis superiori, ac interdum dispari, expelli non contingit: hoc enim modo quo Græcis exploduntur, à corporibus tantum, maximis interea animabus tenebris immersis, excedunt; cùm id, quod forsan anteà pœnæ tantummodo erat, procul dubio assentientibus in culpam cedit: qua de re nec iure aliquo cogi hoc pacto, quin grande eo committatur peccatum, Energumenos ut relinquant, possunt, hōcque magis, quò nobis omni commercio, magico omnique familiaritate dæmonum seuerè interdictum sit, nec eorum ministerio, ob quod nos polluimus peccatum, vti fas est; licet id sanctis ac iustis quandoque concessum fuisse legitur, vti diuo Iacobo, qui vt Hermogenem ei afferrent, iis iniunxit: ac Simoni Iudæ, qui vt dæmones proprias statuas suas destruerent confringi sunt gerentque eis præcepit. Sanctis ete- aliqui nimi, ut potè membris Deo ipsi infer- Ministe- riorum Dæ- monum Sancti. tis, obediunt, velint, nolint, propter eorum merita, etiā eis naturā superiores sint; nihilominus tamen diuino arbitrio & voluntate, iustis causis & rationibus hoc exigentibus, sæpè à pugna victores recessere. Idcirco diversis angelis etiam, ne amplius, vel per tempora, de eo tanien quo tentatio vitio superati fuerunt per tentatū quempiam accedant, vinciri feruntur. Nec dum corpora occupant, eo ipso tentare dicuntur, cùm in hunc modū obsessi ratione impediantur, vnde nec in merendi, neque in peccandi statu esse possunt; tūm præsertim, cùm imarginandi potestatem conturbant: non enim hanc continuò vexant, sed interdum tres quatuorve dies, & amplius ab eorum desistunt vexatione: interdum sic animæ concentrant potentias, ut vel proprium motum impedire videantur, vti satis ritè perspe- xit

Xit Ioannes Baptista Attendolus, vir
pius, in linguarum cognitione ver-
tutissimus, omni scientiarum genere
peritissimus, Dux Capuæ, cùm quem-
dam exorcizaret Energumenum.
Præterea non omnes dæmones ex
æquo sic possessos deserere coguntur,
cùm ob varia occupatorum crimina,
tum etiam non minùs diuersa spiri-
tuum occupantium genera: addit quodd
Exorcizantium omnium non sit par-
zantum non est virtus & valor, perinde, vt cùm cir-
par po- constantium non sunt tantæ virtutes,
testas. quæ è diametro quasi, penitusque dæ-
monum vitiis opponi possint: ex quo
consequitur (vt & dictum anteà,) quod non tantoperè exorcizantium
præsentiam, vim, & authoritatem re-
formident; immò, quod inter exorci-
zandum alij eis quasi auxilio veniūt,
ac occurunt spiritus, quorum aduen-
tu majores vires recipiunt.

C A P. VIII.

Quod malignorum spirituum muti sint
omnium nequissimi & difficilius abi-
gi cogantur: an quid habeant dominij
in voluntatem nostram, cùm nec pec-
cati necessitatem nobis imponant?
An teneantur ea, qua nostri sunt cō-
modi, salutisque manifestare, eorum-
ve monita spernenda sint, cùm vix
vllum unquam nec possint in bonum
finem compellere? Ad quæ multa de
somiis, eorum interpretatione, rene-
latione dormientibus facta, super-
stitionibusque & illusionibus, qui-
bus sibi Dæmones fidem concilient,
passim tanguntur.

Spiritus omnium pestilentissimi sunt muti, qui
muti, & exorcizando haud exire adiguntur
vnquam, nisi vt eo, quo cæteri lo-
lius pul- quantur modo, nisi que loco mo-
si.

Mall. Malefic. Tom. II.

neantur. Qui quidem spiritus, eti-
varia ac diuerla morborum genera
nostris corporibus infligant: anima-
bùsque miras imaginationes exci-
tent, quibus sic noster afficitur in-
tellectus, vt oculus non clausus re-
rum simulachris: in rectam tamen
voluntatem non est his vllum impe-
rium; cùm hoc Dei tantummodo sit.
Ea itaque sola in homine verè ini-
munis ac libera remansit, non tamen
à militeria, postquam Adam præuati-
cando mundo tantum attraxit ma-
lum, nec à peccato, nisi per Filij
gratiam, sed a necessitate, a qua &
antè, & post hæc animæ facultas
semper fuit libera. Nec tamen prop-
terea dæmones, quod nequeunt
peccandi, sic etiam non possunt pec-
cati necessitatem afferre, cùm in
phreneticis imaginaticem virtutem
impedire, ac in lethargicis memo-
riam conturbare, sæpe cernere li-
ceat. Ad hæc, hi rebelles ac tene-
bratum spiritus haud semper tantas
nobis tenebras offundunt, quamvis
ipsum nil nisi tenebræ sint, nec
tanta nos caligine inuolvunt, vt om-
nem lucis conspectum è medio tol-
lant, cùm multa, quæ hominis com-
modum, non tamen æternum spe-
stant, propitium dæmonem Socrati
reuelasse compertum sit. Necque hoc Genius
Socratis mirum, cùm & hæc, & alia præterea, quid re-
uerat.

quæ æternam cōcernunt salutē & ve-
ritatē, eaque quæ tacere, quām propa-
late mallēt, qua laborant insigni per-
fidia, manifestare tamē compelluntur.
Sic & cùm deceptū veniunt, quod op-
tatis facilius potiantur, res eiusmodi,
quas tectas sepultasque vellēt potius,
ostēdūt: alioquin intellectū illumina-
rēt, quod tamē minimè, cùm omnino
charitate vacēt, efficere queūt; nō enī
quod naturā posteri, nisi quod prius
est, obtineāt, possidere valēt. Quocirca
omnia, quæ fecūdū quietē in somniis,

L infidelibus,

infidelibus, præsertim, & aliis peccato pollutis obuersantur, & monstrantur (publica siexcipias, ad quæ mittuntur ipsi Angeli, vt cernere est apud Pharaonē) numquā nō per hos manifestātur Spiritus, vt etiam Socrati factum legimus, cùm, quod de cygno somniorat, eius in somno quoque accepit interpretationem;

Somniotum
interpretatio-
nem
dormien-
tibus fre-
quens.

ac etiam Galeno, qui, vt infirmo cuidam venam secaret, dormiendo edoctus est. Quod etiam videre licet ex Aesculapij templo apud Pergamum, ac Podalirij æde, qua vtrōbique dormientibus ægris morborum remedia ostensa sunt. Sic & ex columnis Herculis, ad

Reuelati-
o ex
templos
& aliis
locis pe-
nituta.

quas quæcumque antiqui scire defi-
derabant, reuelabantur. Ita etiam ex Amphiaraī fano, Serapidis ad Canopum delubro, Heliopoli Solis tem-
plo, vbi sacerdotes literarum obfig-
natarum sensum vel ad vnguem Adriano Imperatori retulerunt: at-
que Pasiphaes Ardalique ara apud Hircanos, & Isidis quoque Bumaste:
quibus (inquam) interdum, cùm cre-
brò & ab Angelis altum altius ea
nuntiantur, quæ vulgo *Fortuna munera* appellant, ostendi contigit:

Dæmo-
nes, non
possum
ditare
pro arbit-
rio.

quibusdam præsertim insipientibus, ceruicosis, ac prauis, quibus fortuna Philosophorum more amica esse solet, quòd his acquisitis amplius & alia ex dæmonum voto peruersè agere pergent. Quod tamen non sic acci-
piendum, quasi hi spiritus diuitiis aliquem pro arbitrio cumulare, & spoliare queant, et si interdum non nulli aliquid pecuniarum adjecisse re-
peri sunt: sed quòd iis, quòd homines fallant ac tentent, oppugnatum ve-
niant, cùm iis affluentes facili mo-
mento libidinis ac superbiae virtutis se-
dedant. Hinc non absque causa, Sal-
uator noster toties in diuites inuehi-
tar: his enim nil est, quod nos segno-
res ad amplectendum veritatis ac iu-

stitione viam (quibus ingressi dæmo-
num laqueos euitabimus) reddere
queat. Inde etiam earum copiam
nonnulli Theologi spernere consu-
lunt, vti salutis animæ maximè no-
xiā ac pestiferam luem: cùm non
infrequenter, vbi thesaurus, ibi &
cor hominis esse soleat: vel ipfa
teste Veritate, attestante. Ab his por-
rò spiritibus admonitum & Alexan- Spirituū
drum, vt suis à serpentibus mortis monita
militibus hiperbaton ederetur, ac Ly- non sper-
sandrum quoque fuisse, narrant, vt
nenda.

Aphutim urbem, obsidione, qua eam
cingebat, solueret: licet & à bonis
Angelis, quoniam reges, id proficiisci
potuit. Nec tamen dæmones vñquam
aliquos in bonum finem, siue bona
naturalia, siue moralia species, pere-
gère, quantumuis sæpen numero plu-
rias, imbrésque terræ siccitate maxi-
mè id expositulante, sicut & ventos
nonnullis secundos, concitasse visi
sunt, atque etiam assiduè contempto-
res religionum, increpauerint, obiur-
garint, castigauerintque, vti Diony-
sium Syracusanum, Phlegiam, totque
alios, quanquam præterea haud pau-
ca, quæ bona viderentur, in somniis
prædixerint, vti & per statuas contra
aliquos, quos tandem poenis mul-
tarunt, locuti sunt: quarum rerum
exempla gentilium suppeditant his-
toriaz. Quæ omnia & singula, non
quòd hominibus bene cupere, vel
etiam facere velint, voluntate eorum
huic maximè repugnante, sed quòd
superstitionibus suis illusionib[us]que
maiorem fidem & autoritatem iis
concilient. Hinc & propria eorum
templa ob neglectam, vel parum
cultam religionis superstitionem, iis
ipfis authoribus igne periére, vti
Apollinis templum Delphicum ter,
Dianæ Ephesi bis; Cereris quoque
Mileti, Argis Iunonis, & Romæ
Apollinis, vti nimirum his rebus
suum

Potitio-
rum fa-
milia.
suam potentiam, vindictamque ostentarent, suosque cultores magis allicerent. Tota etiam Potitorum familia, spretis Herculis sacrificiis, vel vnius mensis spatio extinta est.

C A P. IX.

Damonē pro vitiis, quibus praevalent homines oppugnare, classibus aliquot distinguntur: iisque pro assunta sibi ab elementis, qua inhabitant, virtute sunt alii nocentiores. Qui spiritus etherei, aërei, aquæ, terrestres, subterraneique nuncupantur ab operatione nocendi dominatrice: eos Gentiles pro libito, falso tamen, cognoverunt, et si cœlestium nomen sive tribuerent: cùm signa in cœlo nulla producere aut ostendere potuerint: hicque signa aliqua, qua alias in cœlo apparuerunt, ut ad rem facientia non insulse referuntur.

Demo-
nes clas-
sibus di-
stincti.
AD hæc non cuncti æqualiter quibusuis malis infligendis gaudent, certis enim classibus quasi distincti, his, in quibus prævalent vitiis, homines oppugnant, mira astutia acie hac instruta, de quibus ducē suum Luciferum certiore faciunt, variis nēpe hominibus, quos hinc inde per orbē temptationibus aggressi sūt, hoc & frequenter corporis adscita similitudine fecisse nisi sunt. Horū qui libet ea, quæ inhabitat elementa, cōcutere vel conturbare magis potest alio: vnde fit vt æthera incolentes, quos Silurion nuncupant, et si reliquis minūs noxij, varia emicantia signa prodant, hilares semper, mortaliū damnis gaudentes, ruinis, calamitatibꝫque omnis generis prælætitia exultantes quasi, veluti qui aërem inhabitant, quos nonnulli, falso tamē, errorum, vti nos, pœnitere imaginā-

tur; cùm ex quo semel se à Deo auerterunt, nunc minimè in viam redire nec velint, nec possint. Hos heroas dixit antiquitas: atque ex eo quod quibusdam incantationibus aërem in nubem ac pluuiam eogerent, Neophidetas, Græci vocare; hos nimbos, ventos, grandines, ac fulmina iaculari, ac etiam lana, cera, argilla, lapidibus, ferroque pluissē ferunt. Verū ex his, qui in aquis degunt, marinos fluctus nauigantibus submergendis intenti concitant, qui olim *Spiritus* quoties res ex sententia in perdendis aquis hominibus minimè succelerat, quasi *minates* prætempestates compescendi gratiâ adfissent, nautis sese ostendere, vti Nymphae ac Tritones, et si frequentius sub quadam luce Castorem ac Pollucem antiqui dixerent; hanc & Angelorum ministerio conipici non ne gauestrim, præsertim nauigantibus bonis ac fidelibus: qua quidem in re Philosophos huius lucis causam à natura aut casu petentes errare, alibi diximus. Terrestres vero, qui solū variis malis terram diueant, horrendis terræ motibus sæpè imminentium malorum signis adeò conquaſtantes, vt & flumina reliqtis alueis cursum aliò dirigere vila sint, montes quoque non minūs concussi apparuere. Ex his nonnulli cæteris nocentiores, subterranei sunt, in specubus latitantes, vti olim in antro Trophonio responsa dabant, ac in puteis absconsi, lucifugum genus: aliudè ad tartara tendentes, vnde Stygiam aquam hastam ad nos perferunt, quā vñque adeò elemēta ipsa inficere ac corrumpere solent, vt quasi ex Babylonica arca horrendam hanc nostri temporis luem excitent, suā virulentia, ac contagio longè latéque omnia vastat, ignotam Græcis, Latinis, ac Arabibus, quos nequam ac diros, feralésque spiritus, Alastores, ac Palameos anti-

qui dixere, hosque dumtaxat, aquam & aërem corrumpédo, corporibus, ut dictum est, frigidis passionibus office-re, ac incommodare, sicut cæteros ani-mis insidias parare, plerique ex Platonicis asserunt, horum quēdam sub ve-tulæ forma ostendit Ephesi Apollo-nius Thyaneus, in quem grādi lapidū aceruo immisso, cœlauit epidemia om-nis horū spirituū, in nos potestas à no-stris commissis delictis profecta, iusto Dei iudicio. Nec gentes aliquā igno-rantiæ causā allegate possunt, lumine illo æternō cœlitū demissō, in ipso medio orbis terræ satis diu iam fulgē-te, hos tenebrarū spiritus, si voluistēt, nullo negotio cognouistēt: vel ex hac re sola, quōd etiā horum plerique se-sælestes esse mirum in modum iacti-tarint, numquā tamē aliquid signi in cœlo producere, aut ostēdere potuere, sicut apud Hebræos Iosuē veri Dei cœlo cultor, cuius iussu Sol ipse immobilis quā gratiā cōstituit, & Ezechias, in cuius gratiam apparue- re. contra naturæ cursū aliquot gradibus retrocessit: id quod & Iudæi, dū signa, veritatē eminus subolfaciēdo, à Iesu, Saluatore nostro quæsuere: quod tamē, ne hac etiā in parte eis deesse vi-deretur, sed potiū ad se cōuerteret, in ipsa cruce pendens in mortis articulo ostēdit, quōd horū scribæ, hoc miracu-lo admoniti, certū de eo, vt ab increata Veritate factum, arrhabonē nosſent, haberentque Solis scilicet vniuersali Eclipsi per totū mundū, in ipso tamen plenilunio tā admirāda, ac præter om-nē naturæ ordinē, vt vel ex hac verū Deum de Deo vero, dēque lumine lu-men, modō ipsi tenebras non plus amassent, satis perspicue oculis cerne-re potuissent, cum Dionysius Areopa-gita, summus Philosophus, vel Helio-poli id conspicatus, dixisse feratur: *Aut Deus natura patitur, aut tota mundi machina dissoluetur.*

Solis eclipsi vniuersali in plenilu-nio.

Dæ non habet r- raneus sub ve-tulæ for-ma.

Demonum potestas licet ampla sit, ma-lisque quibusvis infligendis etiā gaudeant, non iis tamen ea omnia tan-quam authoribus sunt referenda: ma-la autem hæc, quibus ob peccatum obnoxij sumus quatuor sunt: ex na-tura videlicet, ministerio, noxa, ac maleficio profecta: illa verò pœna-rum genera qua sint, earum effecta & causa latissimè demonstran-tur.

Porrò quantumuis dæmonum po-testas sit satis ampla, nō tamē om-nia quæ eueniunt mala, ipsis authori-bus referenda sunt. Nam, cùm qua-tuor sint pœnarum genera, quibus cuncti ob peccatum obnoxij sumus, naturæ, nēpe ministerij, noxae, ac ma-leficij. Ex natura tūm mala prouenire dicimus, cùm hæc à motu cœli, certoque siderum influxu promanant. A ministerio, quoties Deus per Angelos iustitiam suam exequitur, sicut Ange-ri malus pertransiens Ägyptiorum primo- genita peremit: atque etiam cùm ex Sennacheribi Assyriorum regis exer-citu centum & quinquaginta homi-num millia trucidauit, ac Balthasarem Babylonis regem domi, vasis abuten-tem, occidit. Noxa verò tunc, cùm Deus pœnas exigens, aliquam plectē-di, tamen ipsis nequam spiritibus facit potestatem: qua nullo nimirū mo-do nisi diuino iussu vti possunt; nihilominis, cùm noxae adscribantur, nō tam Dei mandatum exequuntur, quām suum explēt desiderium, spontē suā malitiā adducti. Quapropter haud vñquam ab his aliquid effectum, siue sub boni, siue mali prætextu, vel quod naturæ referat, aut accidentis tantū redoleat formam, quod tan-dem

^{1.} Naturæ malum.

^{2.} Ministerij malum.

^{3.} Noxe malum.

dem malis cedendo in pœnam , bonis vero æternum cedat in bonum , eis malo non adscribatur. Hinc tot tantaque portenta , prodigia , ac mira cuncta noxa effecta , his olim fieri gentibus , ut & impræsentiarum cunctis infidelibus , quibus magis eorum stabiliretur superstitiones , diuinæ iustitiae nutu , permissa sunt. Quo factu , dæmonibus procurantibus , ut Anthei cineres eruti , imbræ cierent , ac Minervæ penes ædes , sacra non putreficerent , & Pethiliae in Philoctetis se pulchro cinis vehementibus ventis expositus non dissiperetur , atque Panphi à Veneris tēplo , cum vbiique circum circa plueret , pluua tamen arceretur , ac ut apud Peneleos idolum visum cunctis terrorem incuteret : qua etiam de causa & Troiæ quodam Palladium , ut nunc aurea poma Mauritanæ fatalia extitere , & quo protinus die , Miagro apud Eleos litaretur , musæ omnes interirent , atque ut apud

Ibes
Ægyptiūm.
Ibes , confestim serpentes voraturæ , vocatae aduolarent , ac natus filo tantum Vestales ab vndis educerent. In qua porrò pœna infligenda interdum maiora , quam pro eorum natura par erat , quod solummodo Dei ministri essent , miro diuinæ iustitiae ordine ab his committi consuevit spiritibus , vti aperte manifestatur Augustini autoritate ex Lo-

Lothi thi vxore , in salis statuam per eos transformata , ac ex temporaria animas puniendi potestate : utrumque enim eis , ut à propria ipsorum natura fieri haud est integrum ; verumtamen , tunc nuncupari à maleficio effectus contingunt , cum à maleficiis , omnium hominum profligatissimis , patrantur , quod ut succedat , vatis efficiunt potionibus , herbis , lapi llis , animalium sanguine , mortuorum ossibus , serpentum exuviis , humanis vnguis bus , suspensorum linguis , oculis

eorum , funibus ac capillis , quibusdam verbis sacris , quæ tamen singula , in extremum Dei contemptum , ut sacrificia , vel ipsorum nutu (ne dicam verbo) eis in omnium hominumque summam perniciem , inuenita offeruntur.

C A P. XI.

De imaginibus Magicis , ut potè Maleficorum effectis , qua in duplice differentia reponuntur . Astrologica enim sunt & Nocromantica . Quenam sint , unde pondeant , ad quid & quomodo conficiantur & gestentur . An eas cōficientes & gestates omnes criminare careant : an dæmonum arte & ad quid ab illis inuenta imagines illa , characteres , sigillaque & alia eiusmodi , luculentis id exemplis confirmatur .

Q Vi quidem effectus cum frequentius quibusdam siant imaginibus , quod veritas & de his patet , pertractandum est. Sunt itaque omnes hæ imagines , quibus hoc superstitiosum genus hominum vtitur , duplicis differentiæ repertæ : quæ enim ex astrorum conficiuntur aspectu , astrologicæ appellantur ; at quæ sine siderum aliqua obseruatione , necromanticæ : illas à celo pendere , nec ad rem aliquid cōferre , nisi sculpantur in materia pretiosa , ut auro , argento , ac gemmis , atque etiam nes naliis congruentibus metallis , cōcromantique diu adhærent , compertum sic est ; has vero , neglecta stellarum obseruatione , cudi haud quicquam interesse aiunt , in nobiliori vel viliori subiecto incidentur , atque etiam sine corporeo contactu effectum consequi . Vrasque dæmonum fraude , &

confici & gestari constat , diuerso tam
en pacto ; illas tacito , has verò
aperto , harum rerum peritioribus ve-
ritati innixis validis respondendo ar-
gumentis nonnullis , horum opinio-
nibus repugnantibus id afferentibus ,
neutrum etiam & qui eas conficit , iis-
que confessis vtitur , crimine carere
dieunt . Quandoquidem de Astrolo-
gicis nunc loquendo , in quibus ali-
ficientes & iis
vrentes
an cri-
mine ca-
reant . Imagines con-
tinentes
signamus numeris , nec à cælo , cùm
figuræ cœlestis influxus sint incapaces , quod inter primas qualitates ne-
quaquam numerentur , esse apertè nō
videt : alioquin secùs si foret , ensis ,
qui ex se hominem perfoderet siderum aspectu cudi possit , & sic , quas
narrant pueris , fabulae essent historiae ,
nec Græcia ullius mendacij author
fuisse . Vndénam ergo hæc virtus ,
si his accidentibus hic non conuenit effectus , nec à se (vt dictum est) nec à cælo ? Restat igitur , vt horum ne-
quaquam spirituum technis istæ imagi-
nes , charæterisque reperti sint ,
hominibus persuadendo , vim ac vir-
tutem aliquam à cœlestibus in has
desluxam ac deriuatam imaginibus ,
quas dum interdum Indos ex altissi-
mis montibus in nono cælo conspe-
xisse , nonnulli fabulantes fingunt ,
grauior errant , ac delinquent . Nec
his obstat , quod de Moysè in medium
afferunt , qui , quod artis Agyptiorum
esset peritissimus , duobus ex auro scul-
ptis annulis , recordationis scilicet &
obliuionis , hanc suæ coniugi virtu-
tem tradidit , vt cùm eum , absentem ,
vel memoriae tenere , vel etiam obli-
uioni dare vellet alterum gerendo ,
efficeret . Sic nec quod Iosephus re-

fert de Eleazari annulo , quo quon- Eleazarī
dam dæmoniacum curauit : nullæ annulo
enim veteri in Testamento his ani- cutatus
malium prohibitorum , quibus dia- Energia-
bolus tunc subeeset , imagines in visu
erant . Nec etiam refert , quod Antiochus , sub quadam imagine sibi
ostensa , de hostibus victoriâ potitus
est : non enim ob eam , quam ex se ,
(vt gentes credebât ,) virtutem con- tinebat , at vt altioris erat erga se ,
quia Regem , virtutis indicium , nec
etiam quod cum multis figuris à cœlo
astrisque rectore , ortos secretiores fe-
runt sapientes , eorum , quæ postea
operantur , vti iam haud multis ex
hinc annis videre licuit quodam in
lapide , serpente in affabre cœli motu
sculptum , apud Germanos in Suevia
magna anguim inuolutum multitudine ; ac Salomonis quoque in saxo
excisum sigillum in agro Veronensi ,
quo forsan euenit modo cuidam , quæ
noui , homini probo , & in magna cō-
stituto dignitate , qui natus cum an- Quidā
gue in humero , omnes à serpentibus natus cu
demotlos , vel salivâ tantum , sanitati serpente
restituit . Quandoquidem plerique in hu- in hu-
omnes , quotquot earum sunt , eiusmodi
imagines , vt figuræ , nil virtutis , (vt
paulò antè dictum est) habere queūt ,
vel sint à cœlo effictæ , vel furtim dæ- mero .
monum fraude impressæ , vt dicitur de
Seleuci anchora , quam eius mater , cu- Seleuci
bans cum Apolline accepisse in annulo
Gentilium ferunt historiae , vel etiā
sub cœlesti sint influxu ab Astrologis
conflatæ ; vt quæ narrantur de nouem
Musis , in quibusdam lapillis , quibus
gestandis Pyrrhum admirabilem me-
moriam nactum aiunt : ac quæ sub
septem Planetarum sculptæ annulis , Annuli
Apollonio Thyaneo ab Iarcha Brach. septem
manum Principe exhibitæ , quibus Planeta-
singulis pro dierum numero gerédis , rū Lar-
chæ &c . tamdiu totum terrarum orbem pera-
gtando

grando , vt iuuenis aliquis , semper fortis ac robustus vixit : ac quæ inuenta est , in Nilo , Thaulomane , apud Mahumetas , Pontifice , qua Crocodili , cicures reddit , morsu non nocebant : ac quibus serpentes fugati Byzantio leguntur : quibus etiam imaginibus olim Agyptus , cui Græci cunctas scientias acceptas referunt , eius vteretur in necessitatibus Agyptij tibus , non quod Agyptij , cùm imaginibus vi in necessitatibus multò tamen peritiores esent , has usurparent figuræ , quod ab his vlam virtutem sibi acquirere crederet: verum , vt harum aspectu , quid earum materia , cui maior à coelo propter frequentiorem eius sub propria stella infusionem imprimitur , quām herbis ac lapillis contineret , recordarentur , his , quæ gestarent , animo magis excitati , facilius cœlestes influxus , quasi somnium dormitaturi , ob iacentis viridi in ripa , imaginem susciperent . Cætera omnia dæmonum fraudes dolique sunt , quibus præter hæc aliqua affingendo , aut credendo , ingens committitur crimen , horribilius in moribus portetum , quām in natura monstrum .

CAP. XII.

Imagines illas mirum in modum delusiones & fallaces esse , quarum Diabolus introductor : qui , ut fallacias suas pretexat , illas sibi pignoris instar vindicat , & maiorem facit fidem si characteres sanguine maleficorum scribantur , si cum certis ceremoniis quid illis sacro-sanctum , vt de Chrismate , Sacramentis & Gruce cum abnegatione tamen addatur : non omisssis imaginum effectis variis .

Quæ de te & Theologi has , vtpote occultas dæmonum fraudes detestantur maximopè ac execrantur : nec profectò temerè , cùm , si virtutis aliquid his imaginibus à celo influeret , non temporum longitudine harum virtutem , cùm ipse remaneant , nec viuunt , (vt non nulli imaginantur) certo aliquo tantum tempore exolescere , experti forent , neque multa naturam rerum excedentia , facta fuissent : sicut patet de Gygis ac Paracelsi annulis , Gygis & quibus alter inuisibilis pro arbitrio Paracel-reddebat , alter vero annulum di- si inuisibili & gitis gestans hostibus magno terro- victorē ri ac formidini fiebat , atque etiam reddide- de Theraphim , quibus inspiciendis sunt . Laban multa colligebat futura , nemoque eius potestatem , (vt Hebræi aiunt) euadere potuit: ac quibus Michas idolorum sacerdos vtebatur , qui-busq; Hebreos crebrius in idololatriā cecidisse eorum affirmant Rabini , cùm multa ex his , eorum augerent diuitias . Cæterum ex , quibus sidus non inspicitur , industriā ac arte quadam , quod malefici malè agendo strenue

Diebo- strenuè pergant , à diabolo introdu-
lus ima- Et sunt , (vti meminimus) nullis nō
ginum. execrandæ , ed quod suis quibuslibet
introdu- dæmonibus sua etiam signa , instru-
ctor.

Chara- stementa, characteresque adscripti sunt,
teres & quos sibi magnorum principū instar
fig na longè malorum causa sunt, cām aper-
q' bas- ta, quasi horum pignora sint, crebrius
vis Dæ- bus sua à malefiscis, vel proprio sanguine ex-
moni- adscri- rat: aliæ ad lasciviam, discordiam, ti-
bus buntur.

morem, ac dementationem ; aliæ ad
ægritudines occultaque homicidia
fiunt. Rursus aliquæ contra venena,
morbos, fulgura, procellas, latrones,
hostes, feras, odia, serpétumque mor-
sus, usurpatæ. Iis itaque varia mor-
borum inferunt genera , ergastula
frangunt, elementa ligant, & nulla nō
mala perpetrant: vt ex parte videre li-

Necta- nebi ima- cet , vel ex Nectanebi quibusdam si-
nebi ima- gines ce- mulachris, ex quibus quot cereæ ima-
reæ sub- gunculæ aqua propriis manibus sub-
mersæ mergebantur, tot hostium nauigia in
ad quid.

Bathi mare perirent: déque Bathi Tartarorū
vexillū Principis vexillo , cui character , X
cū cha- Græcorum literæ haud absimilis pi-
raetere ractus erat, terrâ percussâ exemplâ, ta-
X pro- fligat li, tātāque caligine Polonorum acies,
Polonos. quæ penè Tartaros profligarant, ob-
ducta est, vt eius causâ vieti & in fu-

gam versi sint. Atque de Duffi Sco-
torum regis ægritudine, qui dum eius
imago à malefico igni admoueretur, in sudorem soluebatur, carminib[us]que
quibusdam mussitatis perpetuâ deti-
nebatur vigiliâ , sicut etiam cera li-
quescente ad extremam reducebatur
maciem. Quibus etiam horribilibus
ac nefandis imaginibus ac characte-
ribus s[ecundu]m numerò adiungunt hi see-
leratissimi homines , in maiorem Dei
contemptum dæmonum instinetu, vel
Chrismatis oleum , & alia id genus
pleraque Sacmenta , intérque has
tetras diaboli imagines , ac diras lar-

uas , sanctissimam Crucem ; anteà s. Crucis
tamen suo ore abnegatam, ac ter qua-
abnegat
terque (horresco dicens) pedibus tio &
conculcatam interponunt , cum qui-
busdam grānis, ligulis, vestiūmque la-
ciniis, at eorum , in quos beneficia
eiulmodi struunt : quibus dæmones,
quicquid ex eis remansit, sic operan-
tur, vt virtutis contactu multa pro eo-
rum , qui hæc parant , desiderio effi-
cient.

C A P. XIII.

Malefici quedam excrementa ut vngues, capillos, ossaque suspensorum, serpentumque exuvias nominibus Demonum ut quid immisceant, quomodo inuoluunt: cur in triuiss se- peliant, & in ianuarum liminibus abscondant? Lamiarum etiam superstitiosa non omituntur impreca- tiones, Pharmacorumque maleficia, quibus mille incomoda hominibus aduehant: ubi notanda Demonum fallacia in promissis praestandis.

*P*rætereà occultis cum dæmoni-
m nominibus mortuorum vngues, capillos, ac ossa addunt, præsertim eo-
rum, qui vt dæmonum propria man-
cipia, desperatione quadam laqueo si-
bi mortem consciuere, quibus diabolus, non ob materiam tantoperè dele-
ctatur, sed quod quæ Deus ei poenâ
adscriptis, sibi honoris ergo, ab homi-
ne exhiberi videt. Quamobrem &
serpentum exuvias addi vult, quæ tā-
dem omnia membranae inuoluta in
triuiss sepelint & abscondunt: aut
quod frequenter ibi diuersi dæmones
ex diuersis sibi obuiam fiunt locis, vbi
& Satanas olim Mercurij nomine colebatur , aut furtim sub ianuarum li-
minibus occulunt, eorum scilicet, qui-
bus

bus hæc venena præparant : tūm
Liminiū quodd faciliūs, quos volunt, transeun-
supersti- tes inficiant: cùm quodd limina quon-
tio. dam sacra veteribus habebantur,

Dagon idolum ob Domini arcā cecidit. Mi-
Dagon Syrorū idolum ob Domini arcā cecidit. Mi-
idolum. ra profectō res Dæmonem clām eō
loci diuinis honores sibi vendicare,
vbi olim aut palām colebatur, aut cer-
tē ignominiā aliquā affectus fuerat.

Impre- Quibus diris supradictis, & interdum
cationes in ollam iniectis nefanda mala iis
ollæ in- perpetrasse reperti sunt, vt & oppida,
iecte. sicut paucis abhinc annis Schilsta-
dium apud Germanos combusserint:
nonnulla autem ex his mala propria
pharmacorum virtute fūnt, quædam
verò eis addunt, non quodd sine his
maleficorum vota non fortiantur ef-
fectum, cùm hoc ipsi dæmones præ-
stare possint: vel scilicet particularem

Malefici impediendo influxum. Verū id agūt
à Dæ- vt malefici vel suis manibus hæc con-
mone decepti ficiendo criminis socij magis fiant,
Deūmque contumeliā simul cum ip-
sis afficiant atrociori, quod dehinc pœ-
nas quoque grauiores sibi attrahant
accelerēntque. Eius itaque generis
malorum longè maximorum; vt dilu-
uiorum, incendiorum authores sunt
Dæmones per maleficos, sua instru-
menta operantes, sic ex aqua interdū,
ingentem excitant imbreui; at non à
contrariis, vt ab Helia factum legi-
mus, qui ex aqua ipsa ignem susci-
uit maximum: neque id mirum, cùm
Dæmoni necesse sit priūs naturam,
dies ac tempora obseruare, vti nuper
à quodam mago animaduersum est,
qui sub Martis horam schedulā, rane
cuiusdam ori inditā, ac in lacum, vnde
erupta fuerat, immisſā, horrenda
procurauit tonitrua, atque eiusmodi
interdum mala hisce damnatorum fi-
guris, vel etiam absque yllo contactu
corporeo operari, vt dictum est, in
quos structa sunt: cùm tamen per

Mall. Malefic. Tom. II.

Astrologicas id nequaquam efficiant,
nec sine fraude solita: ne scilicet de-
tecta fraude Astrologi in posterum
astra colere desisterent: quod &
foriā magis in cauſa est, vt dæmon
in leonis forma appetendo, coram
gallo euanelscat, quam quodd sit, (vt
Platonici volunt; plus solaris, cùm
proptete & astris numen quoddam
adscribant, & his necessitatē ad-
dant: quibus omnibus hæc scelera
committentibus, crebrò dæmon mul-
ta, quæ in hoc vitæ curriculo pollicet-
tur, præstare posse nihil obsistit,
nulla in altera potestate ei recta:
quandoquidem his cunctis, quas ij
promittunt, rebus abuti possumus,
iphis nobis persuadere hoc latagent-
bus: hinc, quod ob crimina damna-
mūr, nostra voluntate accidit, diabo-
lo nonnulla potestate iure diuino in
nos facta, quod nos exerceat, vti mi-
lites Christianos, ne ignauia quadā
salutis æternæ iacturam faciamus.
Inde huius vniuersitatis auctor &

Dominus auro & argēto Mammona
præesse innuit, cuius vsum verū
amplectentes, honore & præmio:
abulum verò sectantes, pœnā &
ignominiā perpetuum afficiēdi sunt,
vt qui summo & æterno Bono hæc
creata & caduca prætulere; neque id
inūriā, cùm si æternū vivarent
hic, vtiq[ue] à peccando, & abusu rea-
rum creatarum haud desisterent.

C A P. X I V.

Qua ratione constet Maleficos ea qua per se nequeunt Damones, mala hominibus accersere: qua item alia bonis, ut & malis, & an pro arbitrio pœnas infligant: qua denique humores nostros corrumpant, morbosque nobis damoniacos ac naturales cœcinent: & an ad id longo. ut nos indigent tempore.

Neque cuiquam mirum videri debet, quod malefici tot tantaque mala, etiam quæ dæmones per se nequeunt, præsurgent, hominibusque accersant, cum qui in via reperiuntur, (vt Thcologi dicūt) amplius, quam qui in termino existunt, delinquere, ne arbitrij libertate priuentur, optimo iure permittantur. Præterea quod dæmones & malos pœna multarint, vt Mariam, sororem Moygis, aduersus eum susurrantem; & bonos, multis suppliciis, vt Iob & Tobiam afflixerint, haud alienum censendum: cum interdum, & in Sanctis propter originis peccatum quoad pœnas has corporeas plectendis, iustitiam suam immutabilem ostendere consuevit, vtendo horum spirituum in iis operâ: quam prouinciam idèò eis demandat, vt bonis futuro bono ac præmio ampliori, ipsis verò diris ministris acerbiori malo ac cruciatui cedat. Quod dæmones etiam subolfaciendo, non ita frequenter tantoque furiarum ardoris impetu ipsos Sanctos ac prauos aggrediuntur, quos tædio vt vincent crebro pertentant: mirum enim in modum, & suprà quam credi posse, beatorum merita timent, hæc quecum cu- tantopere exhorrescant, vt maximâ ius sint afficiantur tristitia, cum eorum non nulla Ecclesiæ thesauris recondi non

*Merita
Sancto.
rum cu-
ius sint
virtutis.*

ignorent. Nec tamé quilibet corporæas pœnas Sanctis, probisque hominibus æquè, ac prauis ac malis, inferre in eorum est arbitrio: quando quibus, ab horum potestate eos eripi aiunt, ne sibi præstringi sensus, nec exteriùs, nec interiùs, aliquo queant pacto: quod idèò fit, ne eis, ob hasce illusiones, merendi via intercludatur: eoque magis, quod maiora hæc in aliis, quam in scipis pro Christi amore ferendo, præmia merent, vti per diuum patuit Macharium verissimè, cui quædam oblata puella, quam in mulam vulgus conuersam esse existi- se obremabat, haud alia ac mutata, quam re ipsa erat, effigie apparuit. Verum, vt quid intersit inter hunc vel illum morbum, qui ex alicuius vel excessu, vel defectu humoris peccantis qualitate proueniunt, ac quando à Dæmonibus profiscuntur, clarius innote- cat, quod & doctorum plerique animaduertere potuere, hoc est, quod qui à natura, vel potiùs præter naturæ dispositionem, ob humorum in- temperiem, vel continui solutionem, lis. in hoc naturæ imperfectionis statu oriuntur, ij sensim vites acquirunt, donec ad statum perueniant, adeò vt incipientes, vix sensu percipiatur dolor aliquis: huius tamé contrarium, à dæmonibus accersitis morbis, vsu venit, vbi vel statim initio, nullis pec- cantibus humoribus in causa existen- tibus, eiusmodi morbi grauissimis symptomatibus ac doloribus sese pro- dunt, omnia remediorum genera res- puëtes, ex quibus vix unquam aliquis restituitur medicorum operâ confusus; vti nec Asa Rex, quantumuis eis fidè haberet, è pedum dolore conualuit, nec Cuthei peste afflerti, ob alieno deo à proprij loci consuetudine cul- tum exhibitum, liberari potuerunt, quod tūm vel maximè fit, cum dæ- monū nocēdi potestas ab Angelis nō immi-

B. Ma-
chario
puella se

Morbus
natura.

Demo
num po-
testas ab
Angelis
immi-
nuta.

Opera-
ri per
instans
non po-
test Dc.
mon.

imminuitur, peccatis nostris peñas
diurniores commerentibus, vbi
mala cūctas remediorum vires exupe-
rantia, morbōsque infligunt im-
medicabiles. Et hoc quidem vel in-
terioribus nostris humoribus corrū-
pendo, vel exteriūs, occulto tamen
& qui sensus effugiat, modo, phar-
maca adhibendo, quorum vires vel
singulorum singulas & minimas, ap-
plicandique modum ac tempus, ad
vnguem callent, ac perspectissimas
habent, longē in his naturalibus
cognoscendis, omnem humanum
captum & intellectum excedentes,
nec in iis etiam conquirendis, & sin-
gulis ex suis locis petendis, aliquo
longo, vt nos, indigent tempore, cū
vel in momento ad manum sint om-
nia, non tamen hoc ita accipendum,
quasi per instans quod Dei solius est,
operari possint, mira tamen celerita-
te cuncta eiusmodi conficiunt, ope-
ranturque tempore solummodo con-
tinuo, à discreto, quo eorum mensu-
ratur vt Angelorum natura, internē-
que actiones oppidū, quam diuerso.

C A P. X V.

*De loci prescriptione: an, cur & quo-
modo, cū sint incorporei, Da-
mones loco prescribanur.*

NEque & hæc res, tāta admiratio-
ne digna est, quod dæmones,
cū sint incorporei, loco persistant
vbi non mole, at virtutis quantitate,
obuersantur; quod sit, vt loca haud
secus ac voces emissæ audientium
corda contingent, quibus dolorem
tristitiamque afferunt, aut etiam ve-
luti Lunæ vigor cerebrum, morbum
comitiale patientis, afficit: hoc ete-
nim modo ipsi locum continent, ac
non à loco, vt cætera corpora quæ ob-

quantitatem circumscribi necesse est,
continentur. Nec tamen hos Spiritus
loco inesse, ob eorum operationem
(vt aliqui volunt) dicimus; cū loco
vt insint, vel ob substantiam indigēt,
quamvis alicubi consistere, ex actio-
ne eorum externa, percipitur, nec eis
quod hoc motu opus habent, quic-
quam ex eo imperfectionis cōtingit,
cū non, vt propriam perficiant na-
turam, quam perfectitudinem ha-
bent, loco moueantur: sed aut vt
quod ipsos latet addiscant, (cū fa-
cilitate noua vtique discendi minime
careant) vel quodpiam, cui potissimum
rei intenti sunt, malum proceu-
rent, remque ex sententia conficiant.
Neque enim omnes, medium p̄ce-
reundo, ex æqua, vt ad certum ac
destinatum locum appellant, suam
ipsorum virtutem applicare valent:
nam vt quantitas corporea diuersum,
pro eius magnitudinis diuersitate, lo-
cum occupat: ita spiritualis etiam, quæ
nihil aliud est, quam ipsa virtus ac
perfectio, maius spatiū, vbi nobis-
tate ac excellentia p̄stet, sua vir-
tute continere potest. Hinc sit, vt ho-
rum spirituum superiores citius ad
locum propositum, quam inferiores,
perueniant: neque ex eo, quod cor-
poribus carent, tres vel duo, uno in
loco esse posunt, cū omnes cum
dem, quo accedunt, modum sibi p̄p-
scriptum habeant. Nec obstat quod
crebrius plures dæmones uno in ho-
mine inesse reperti sint, quoniam
tunc neque, quæ occupant, locus
vñus est, nec, ob quod opus accedunt,
vñum, at varia, vt corporum fecerunt
varia loca, eorūque diuersa crimi-
na, ob quæ septem ciectos à Magda-
lena dæmones, in Euangelica histo-
ria legimus.

Spiri-
tus cur
loco nō
insint.

Quan-
titas spi-
ritualis
quæ.

P̄p-
scriptio
loci da-
tur Da-
moni.

C A P. X VI.

Quibusnam magis, & an ipsissima ratione, qua Strigimaga, Demones officiant, tantaque genera morborum accersant, interiores sensus opprimat, ita dementent, ut homines inuerso natura ordine sese in animalia & alia eius generis transmutatos mereantur.

PRæterea hi spiritus non omnes per maleficos æqualia mala infligunt, cùm magis per hos, ac per alios noceant, & damnūque dent: quandoquidem his qui diutiū ac cæteris anteriori ipsorum per fidicæ astricti sunt iuramento, maiora quoque damna noscimusque inferre datum est. Ex quo cōsequitur, quodd eorum aliqui vel solo oculorum obtutu (ne dicam) vt reliquæ sagæ, officiant carminibus, nudis verbis, sonis, sufficiibus, ac odore, per quæ non tantum varia morborum genera (vt dixi) hominibus accersunt, verū ipsos spiritus in corpora immittunt, atque sic interiores sensus dementant, vt res alia ac diuersa, quam reuerasunt, figura, colore, ac qualitate, ipsiis videantur, & ex eiusmodi stultis iam factis sic tandem insanos, quos opprimunt, efficiunt, vt sese metamorphosi quadam, quam tamen rerum naturæ ordo non admittit, vel in lupos transformatos esse somnient: antiquum profecto beneficium, in Arcadia primū Ioui Lyceo sacrificio peracto, quodāmque lacu transnatato factitatum, vbi quemdam Demarathum, degustatis immolati pueri extis, in lupum conuersum, veteres scribunt. Recentiores vero in Prussia, quod à testibus quasi oculatis etiam audiui, ex quibus unus exitit Ioannes Faber Prutenus linguarum cognitio-

Deman-
rathus
in lupū
conuer-
sus.

ne ac scientiarum varietate maximè perspicuus, vti & in Cypro Veneri olim dicatâ insulâ auctitatum aiunt: nec ferè est mensis in anno aliquis, quo non eiusmodi ad ignis rapiantur supplicium in Liuonia, ac in Moscouia, Malefici vbi multos in animalia versos, propignes natis poculis quibusdam, apud classificatos authores legitur, & in Congo Multi in crebro, quodd in lynces transformantur, quosdam castigari perhibent. Sic versi. & olim Caietæ à Circe Vlyssis socios, Vlyssis mutatos scribunt: idemque in aliquos miseros patratum, quibus tanquam iumentis vti, contigisse, meminit diuis. Augustinus, quod Appuleius quoque se à quibusdam beneficis, passum affilare non erubuit.

C A P. XVII.

An materia in eiusmodi hominum transformatione Dæmoni obediat: an vera sit, an verò præstigiosa: præstigiosa aries unde ad nos peruenient, & quibus earum usus frequēs fuerit, cùm Veneficæ sive transformata corporibus nostris non minima mala & non sine dolore ingerant: iis malis an in omnes, & cur non in omnibus, ex cœli etiam facie praualeant nocere.

QVæ quidem omnia, nihil nisi dæmonum illusiones ac præstigia esse, nemo est, vel leuiter saltē in Canonum ac Theologiae studiis versatus, qui ignoret, aut de hac re ambigere queat. Quoniam quamvis materia (vt & dictum est) nullo pacto Satanae, quoad rerum mutationē, nec non obilitate, quoad augmentum obediat, cùm formæ eius potestati haud subsint, at Dei mouit. tantum Optimi Maximi, cuius quidem infinita virtus, tam ad materiam, quam omnium rerum formas, sese dilatat ac extendit; tamen non est, quodd haud

ei pareat, vt mobilis (quemadmodum diximus) quod fieri potest, vt corpora aliter, quam sint, præstigiis videantur iudicenturque, quod non subdola manum agilitate perficiunt, qua multa multum prævaluerēt antiqui, & adhuc excellunt Hyberni, nouique orbis incolæ, vnde hanc artem denudò nobis aduectam tradunt, nec naturalium rerum quadam applicatione, et si possint, ac interdum agant, vti olim agebant Aethiopes, apud quos haec res in vnu sunt frequentissimo copiaque maxima; at multò magis propria, quā habent, phantasmatu conuertendi potestate. Quo quidem modo hi perfidi spiritus, sub aurea massa, diuo Antonio apparuere; ac sub lactuca cuiusdam moniali, qua etiam præstigiatrice à Pythonie arte, Graeciam Noruegicā

Graeca
maga in
vaccam
conuer-
sa.

Malefici
non pos-
sunt om-
nibus
hæc ma-
la infer-
re.

Nocere
non
omnibus
possint.

magam in vaccam conuersam, Fron-tonem cornibus, cum ferro occidi ne- quiret, peremisse septentrionales per-hibent historiæ: in quam etiam vaccæ formam, similem in modum, transfiguratam quamdam Augustinā, Cor-dubensem lenam ac veneficam, non ita pridem multa mala patrasse, Guatimalæ, in quamdā Beatricē Cueuam, eius regionis præsidē, noui orbis Scri-ptores referunt. Et quamquam haec & his similia possint hi profligatissimi hominum dæmonum nomine, nō tam-en omnibus, ea inferre queunt, cum

haud paucos mortalium reperias, in quois his spiritibus nullū est imperiū, eos nempe, qui in eiusmodi dæmonū mancipia, Deum præ oculis habentes, publicâ animaduertunt pœnâ facta- sanctæ iustitiae diuinæ. Quod si potius curiositate aliquā adducti faciant, cre-brò à dæmonibus sic excipiuntur ac impetuntur, vt & mortem interdū in-ferant, quemadmodum nonnullis ac-cidissè aiunt. Quod verò probis iudi-
cibus, & rectè munere suo vtentibus, nocere non ita possint, ea de causa sit;

quod si & in nos aliquid juris habe-rēt, in ipsum Deum, cuius officio fun-guntur, (quo nihil absurdius) id & habere viderētur, qui etiam manè lu-strali se aquâ cum animi deuotione cōsperserint, quique ab angelis ali-quid beneficij cōsecuti sint, & orti (vt nōnulli produnt) sub certa quadam cœli facie, sicuti qui Martē in propria domo, aut in nona habuerint, nec Iu-piter in eorū horoscopo fuerit, horū <sup>A spe-
ctus cœ-
lestes</sup> enim aspectum Dæmones refugere ^{cur au-} volūt, vt serpentes, ob aliqua mussita- ^{Dæmo-} carmina incantantiū, aut, vt rectius dicam, præstantissimi cuiusdam exorcistæ, efficacissima prolata verba. Quod equidē dicerem, cum dæmones planetarum cōfigurationibus; vt potè incorporei, minimè subsint, summa id astutiâ effingere, quod cœli inspecto-^{res}, astris numen adscribendo, vel ex hac re maioris erroris causa sint, aut quod eorum, quod percipiunt, male-ficio minimè hoc irradiati sidere sub-dantur, aut potius, inquam, quod hi illum diuino numine sortiti sunt ter-rem, quem Hebræi pahat ^{נָפָךְ} ap-pellant, vt fortè, qui veram Cabalam cum Astrologia cōiungere sciuerint, benè norunt; de quo Iacob, ad La-ban inquit: *Nisi terror Isaac parris mei mibi præstò affuisset, forsitan nu-dum me dimisisses.* Cæterū, vt ad in-stitutum nos reuocemus, hactenus itaque hac de re, atque præstigiosa rerum transformatione.

C A P. X V I I I .

De vera & existenti Dæmonum transformatione, an verè proprioque modo & in omnibus animantibus perfici possit.

Trāslinatio
Dæmo-
num. **R** Eliquum nunc est, vt de existentia ac vera trāsmutatione, quamuis cursim, morēque solito. In qua quidem etsi dæmones multū ad cōstructionem materiæ possint, non tamen formas imprimere, sed occultis motibus occulta semina sub cœlo addendo, magis naturam adiuuare dicuntur, vt quæ volunt succedāt, quām quodd verè proprioque modo hanc rerum mutationem ipsimet peragant. Neque id in omnibus animantibus agere queunt; cùm horum potestas dūtaxat in his, quæ ex putri nascūtur materia, ac ex imperfecta quadam mīstione proueniunt, sese extendit ac dilatat. Quò fit, vt quæcumque Pharaonis magi, Mambre ac Iambre fecerūt, nullo præstigio, nullaque delusione effecta, (vt aliqui asserunt) at vera fuerunt; neque hæc res adeò peregrina est, vt credi nō possit, his spiritibus tantam cœlitū fieri potestatem, cùm Deus mul. Deus & maiora, qua est prouidentiā, ta Magi- magicis artibus perfici sinat, quò pe- cis arti- bus per- fici sinat: piantur, & nisi resipiscat, proflus pereat: simplices verò ac fideles, cautiores fiant, taliāque venena fugiant, potius quām admirantur, præsertim cùm magi eiusmodi prodigia, non omni tempore ex æquo producere queant, vbi læpiūs, diuina pietate, angelorum ministerio impedianter: qua etiam de causa, nihil eiusmodi malorum in locis sacris operari possunt.

C A P. X I X .

Quòd mira sit velocitas Magorum in prodigiis produceydis, in metallorū conuersione inscrutabilis penè Dæmonum notitia Alchimistica; in horrendis natura monstris & Chimeris præstigiosa verè scientia, quibus & auguriis, quod malū quid omnis portendere videretur, votis publicis auertebatur.

IN eiusmodi autem producendis mira velocitate vtuntur, mille artifices, materiam iam pro cœli influxu sic dispositam, non ignorantes; adeò, vt non tantū in procreandis muscis, ranis, ac cimicibus sint promptissimi ex tempore: verū & quæ longiori tempore naturæ modo circa materia dispositionē requirunt, eadē facilitate peragāt, vt in anguis, muribus, multisque aliis animatibus quæ producūt, videre est, tam terrestrium, quām in aquis degentium, quorū haud pauca fieri ad Nili ripas asserūt. Hoc genus Nili ^{ani-} à limo solis calore effingi, atque angues, mari, vt etiā in Hebridibus insulis nonnullas aues anseribus non dissimiles, in Oceano, ex ligno putri produci fertunt, quod cùm Philosophorū optimi non inficias eāt, non dubitandū, quin hæc & alia maiora dæmones possint, cùm rebus vires addere, eisque procuriusque naturæ indigētia fouere optimè calleant, cùm præsertim, cùm horum formæ è materiæ quasi gremio educendæ sunt: siquidem singulorum percalleat elementorum virium, quæque harum Dæmon. portio, ad compositionē reliquorum maximè faciat, cōstellationūmque sūt peritissimi, ac quasi, vt dicitur, articulos suos sciant. Proinde equidem crediderim, eos non modò metalla in aurum conuertere, Mercuriūmque fixū reddere

Natura
vires

vires

vires

reddere posse, in quo tantopere continuis æstibus desudant nostri Alchimistæ : sed & alia monstra horrenda Chimeræ similia , quæ cùm nullius propriæ speciei sint, Philosophi naturæ errore produci asservérunt, nonnunquam his auctoribus fieri , velut non ita pride in Brasilia factū scribūt, vbi quoddam monstrum horrendum ac terribile visum est, altitudinis palmorū septēdecim, tectū corio, lacertæ haud dissimile, mammis prætumidis, ac dependētibus, brancis leonum, oculis rigētibus, flāmīsque scintillatibus, sicut & lingua, perēptum maximo cum stri-
Iesuista-
rū acta
in Brasi-
lia,
dore Sathanæ dominium , à Iesuistis, per quos Deus hoc vltimo saeculo, ceu alteros Apostolos, sibi gétes colligit, inde expelli ostēdit, ac alterum in Saxoniam, ad nemus Hasbergense , antequam Lutheri hæresis evulgaretur, admodum prodigiosum ac horréendum non minùs conspectum, accolatūmq; manibus elapsum, Catholicae fidei p̄ se tulit mutationem. Proinde, non ab re , Philosophus monstra non putat alenda, cùm raro apparere soleat, quin ingentia mala non portendant: ideoque antiqui augures, ac Romanorum aruspices , eiusmodi visis supplicaciones publicas decernebant, vt mala impendentia Imperio Romano Iupiter placatus auerteret; non ignari , et si à natura prouenirēt, nihilominus tamē, altioris numinis signa esse, scilicet ab antiquis patribus , qui eiusmodi irâ comotorum numinum indicia credebant, à summo Iano, sic Nobis , qui religionis cultum iis præscriptis, præcepitque ob vineam quam plantauerat, Aramea lingua nuncupari coeptū est: quem cultum postea dæmonum cum hominibus societate (vnde & Ilias malorum reliquorum) corruptum, ac exinde diabolo , qui summo Deo ac vero Ioui dicatus erat , consecratum affirmant.

C A P. XX.

De gentilium prodigiis : an miracula dici possint, & quid ab iis differant: déque spiritu Dei prophetico , quod quidam infidelium eo prædicti de nostra salute vaticinati sint : an Dæmones veram Messia certitudinem habuerint, qui nimirū Deum verum & Christum Salvatorem confessi sunt, precibus etiam Sanctos, ut pro eis intercederent apud Deum, sollicitarunt.

Hæc autem gentium portenta, Miracula , vt aliqui volunt, la diffē-
sed prodigia potius, ac etiam mira di-
cenda sunt , ed quod miracula totius
naturæ vires exuperent , Ecclesiæque
propria ac peculiaria sint, quæ dæmo-
nibus , vt quæ certis circumscripta
sunt limitibus , sunt advenia, neq; apien-
na , impossibilia, & inimitabilia (quā-
uis nōnunquam diuino iussu poenas
sumpturi , insigni præsertim de faci-
nōre , maiora etiam his facere non
negauerim , vt in Loth patet vxore,
quam in statuam salis eorum præter
naturam conuertēdi, quod in naturā,
vt Glossa inquit, peccasset, datum sit)
hinc haud prophetiæ dono dotati
sunt , cùm ea rerum cognitionem
complectatur , quæ ad Ecclesiæ adi-
ficationem spectant: quæ prædicta
quominus sortiantur suum effectum,
fieri nullo potest pacto: Dei enim spi-
ritu hoc proficiisci, cuius ipsi sūt prorsus
incapaces , sole meridiano clarus
est. Nec facit ad rē, quod quidā infi-
deles ac prauī angelico ministerio de
nostra salute vaticinati sunt , vt Si-
Vatici-
nia Si-
byllarū,
&c.
byllarū,
&c.
Dæmo

Dæmones fidem habere. Christoque credidisse, dicentes : *Iesu, cur venisti ante tempus nos terquere?* Etsi enim Christum, dum prædicaret, verum

Messia Messiam in Lege promissum cognoscere titulat, minimè tamen de eius vera dinē nō Dignitate simul certi esse vñquam habuerunt Dæmones.

soleant, ob eorum obstinatam confirmatamque malitia, quā ceu callum ex tanti temporis diuturnitate obduxere, idē coniecturā quadam, non sua sponte Christum propria virtute eiusmodi signorum auctorem Deum

Confes. fatebātur. Quocirca hæc earū cōfessio-

sio Dz. laudis attributio, nullo bono ipsis cer-

monum. dere potuit, sicut nec quod in posterū

interdum Iesu, verū, legitimūmque;

eorum iudicem esse confessi sunt: immò sāpē Sanctos, vt apud Deum pro eis intercederent, precibus solicitasse scribunt, vt diuum Antonium Paulum primum eremitam visentem, diabolus ei apparēs, quod Deum sibi conciliaret, rogauit, id Dæmones agentes vt salutem tantopere expertentes simulādo fallerent, veluti & Origenē sefellerunt, qui Christum pro eis in aëre patiendum temerè effutiit: aut profectō seriō id & dixisse, & egisse credere par est, ob metum futuratum pœnatum longē atrociorum, aut etiā ironice, vel vt naturæ principiū, quod non tanto prosequuntur odio, exora-

Christū tum voluerunt, eti Christum, quem nunquā principio rejecere, nunquam rogasse legantur: nec mirum, cū nunquam Dæmo- non omnis boni ac gratiæ auctorem, nes. ipsi pessimi iamque deplorati spernant.

C A P. XXI.

De spiritibus domesticis, eorum familiis operibus, & familiarī cognōtō hominibus consuetudine, cuius beneficio commodis quibusdam exter- nisque bonis affici videmur. Quod ī nos imminentia pericula pramo- neant, auxiliāque prestant multis modis, & instar famulorum operas suas locare & mercede quadam pa- cisci pecuniarā soliti sint. Ad quid Dæmones pecunias cumulent. De aliis denique spiritibus, quos nun- cupant Cobalos, quod non minus quam familiares alij nos benignè excipiunt.

*A*d hæc, non pauci sunt ex his rebellibus spiritibus, forsan non adē vt cæteri enormibus criminibus polluti, qui frequenter se domesticos quasi exhibent, vulgus propterea, *familiares spiritus* vocat, quorum aliqui nonnullib⁹ locorum & gentium cum hominibus familiarem quamđa consuetudinem contrahunt, ob quam sāpe eos externis bonis, commodis- que afficere videntur. Quæ enim hinc inde variis ac dissitis longē locis fiunt, ac varia imminentia pericula prædicunt, & quasi præmonent, aliis insuper modis hominibus auxilia pre- stantes: hostium namque pro ea, qua pollut⁹, facultate arma ita hebetant ac redundunt, vt ter aut pluries lethi- feros iectus in irritum cadere faciant, vt nonnulli Septentrionalium histo- rici insignes exempla referunt, He- tera- terum quendam nomine vestem ab veste his spiritibus dono accepisse, quæ om- à Dæ- mones iectus siue punctum, seu casim il- mone, latos, sine omni noxa ac lassione ex- Zona vi. ceperit, Zonāmque auream victoria, etoriz à Dæmo- ne data. quā cinctus maximè concitatum in hostes

hostes impetum fecit, admiratione omnium, nunquam deuinci potuit. It etiam s̄æpe foedus cum hominibus inire solent, ita tamē, vt in necessitatibus virginibus vocati, ipsis præstō sint, auxiliōque veniāt, ventos scilicet nauigātibus quibuldam magicis nodis vendētes, quorum opera nauigia, velis remisque agitata, sic remorātur, vt nisi transtris virginum extremitatis illitis minimè loco moueri queant: nec mirum, cūm hoc fœtore se ignominia affici intelligent. Hi etiā, instar famuli opera famulorum, operas suas pecuniā locare solent, in quadam Noruegia regione, vti passim fide digni scriptores asserunt, frequentiūs tamen apud Bircarelos, eiusdem prouinciae populos, magis tamen Boreales: cūm enim eis loci incolae rura sua fodere in animo habent, in quamdā profecti spatiōsā vallem magnō clamore sintne aliqui operas suas locatūri, quærūt, ē vestigio plures reperiri voce quadā, quasi Echo, resonare audiunt, quibuscū sic paciscuntur, vt relictam supra lapidem cōstitutam mercedem actutum nemine vidēte surripiant. Quos in usus eas conferant, mirum certē, cūm nulla indigeant pecuniā dæmones, nisi vt eam Antichristo, iniquitatis filio, eiūsque mēbris, opportunā suggerāt, id quod cuidā ariolo thesauros abditos inquirenti à spiritu quodam respōsum est, sicuti pro certo scio, ac rem noui. In quorum præterea regione & alios reperiri spiritus dicuntur, quos Cobalos nuncupant, qui nunquam aperte malefecisse, nisi priùs cachinnis, aliisque iniuriis laceſſitis, siter facientibus occurrentes salutant, prætereunt hos, quandoque & gradum ſistentes, colloquuntur, ſemper tamen quoadūque recedant incogniti.

C A P. XXII.

De Spiritibus aliis enormioribus pollutiis criminibus, quos non sine vita discriminē videre datum est: illi Vmbra, & mali Geny dicūtur, qui morituris inferioribus de plebe per signa aliqua, & ſub ſpecie infaſtarum anium anteambulonūmque nocturnorum ignium; Principibus autem per maiora signa in modum fulguris, vt Auguſto, ignisque cœlius demiffi Iuliano apostata, & ceteris eiusmodi apparent.

Sunt & alij, quos non ſine discrīmine periculōque vitæ cernere i- - Vmbrae dieti cet, hos vulgus noſtrarum mulier-Dæmo- cularum Vmbras appellat, Latini ve- nes. rò scriptores, Genios malos, qui etiam morituris per aliqua signa ap- parent, vti magnis terroribus, hor- rendis ſtrepitibus, ac vocibus no- cturnis anium ſpecie infaſtarum, formarum terrorem incutientium; ac noctu anteambulonum ignium, vt & ego in mea patria cum aliis pluri- mis vidiffe fatis memini, inter quos extitit Rotilius Poherius, tam nata- lium, quām doctoratūs insignibus clarissimus, vir prudentiæ ac iudicij eximij, vt qui non cuiuslibet insta- bili famæ vento, ni res ſubſit, rapitur. In eminentia verò ſumma constitutis principibus, etiam per maiora signa, Princi- ſe dæmones oſtentare ſolent, vti fulgura Cœſari Auguſto, à cu- Dæmo- nes ap- ius ſtata flamma decidens, cūm pareat. primam abſtulit ſet literam, hac vo- ce, aſar, relicta, ſic Deum antiqui He- truci nominabant, eius obitum intra centum dies ſubſecuturum, aruspices ſignificarunt. Idēmque Iuliano apo- statæ accidit, demifſo cœlitū igne, dum ſuis ſacrificaret idolis; etſi inter-

Dæmones cogitantes cogitantes singulis dum ingratis ac saeuis principibus sub humana specie videntur, quibus ut in suos benefactores, ingratorum nota inustis, cœu ipsi in culpa aduersus suum creatorem, applaudentibus horrida locuti sunt. Ex his unus reportus est Dion, in Dionysium admodum ingrato animo, alter Sylla in Marium, tertius Brutus in C. Cæsar.

Iuliani apostatae impium, edictum contra Iesum nostrum Salvatorem, contra Christum, omnia longè ingratisimus, qui edicto publico in vniuersum cavit, ut omnes Christum verum lumen, in quo cuncti vivimus, mouemur, & sumus, horribiliter tamen contemnerent, contumeliale afficerent: atque huic quem cernimus solidi, quod nobis seruiret, effecito, hymnos, quos ipse impius considerat, psallent ac canerent.

C A P. XXIII.

De Argenti fodinis Dæmonum, eorumque in fodinis reperiri solitorum variis generibus & mineralibus: deque illorum usitata fraude & malitia in diuexandis hominibus & miserè tandem variis machinarum generibus opprimendis & perimendis.

Argenti fodinae, qui sæpenumero in argenti fodinis conspicuntur, quemadmodum paucis abhinc annis Annæbergæ in Germania factum, vbi horum quidam crebrius opus ibi facientibus viuis, tandem eorum duodecim venenato halitu interemit, perinde ut Eneborgij, in cuius fodinis, pluribus aliis occisis, habitu cuiusdam cucullati arreptum hominem in minera profundum præcipitauit. Ne-

que silentio prætereundum duxi, diversa dæmonum genera passim in his fodinis reperi, quorum aliqui Asturæ Dæmonum in faxa confringunt, cauântque vñis, ac titulis ingerunt, rotulas & co-fodinis, chleas, quibus tractoriae machinæ sursum eleuantur, sæpè mouët, ac ceu solares radij è moto reflectuntur speculo micantes quolibet fodinarum loco se se ostendunt. Sunt & qui risu, catchinnisq; operas solūmodò infiliunt: Dæmones alii quidam horum presentiâ solummodo fodinas perterrent: alij autem tantum videri incolercent, cætera omnino exteriùs testotiosi.

C A P. XXIV.

De insatiabili in diuitiis cumulandis hominum cupidine: cur Deus permitrat Dæmones nobis auri & argenti specie tantas insidias struere: deque thesaurorum inuentione & custodia, quomodo custodes illi nuncupentur, & cuinam thesauri custodiantur, cum Malefici spe tantum illorum innani nutrientur, re autem ipsa, omnibus Sacramentis etiam ipsis abundantes, extremâ laborent egestate.

VERUM enim uero non possum satis non mirari, dæmones adeò frequenter in his fodinis versari, vbi hisce in rebus haud quasi Ophanim (ut Hebræi aiunt) consister possunt, cum nullum bonum est, quod hi malitia, quâ sunt, potissimum studeant, nisi quod Deus Optimus Maximus, vbi dæmones plus mortales auro & argento fallere soleant, infinita prouidentia sua vult, auro & argento ut vel hac in sensu incurrenti imagine frequentius in terræ ab. Deus ditis thesauris, quam alibi compareant, etsi omnibus in rebus, mines quæ fallere.

quæ gratiam continent, tantum exceptis, siue sint colores, siue soni, seu diuersa tam odorum quam saporum genera, siue sermones, mira eorum astutia, clam subesse consueuerunt, quod nos relictæ & contempto rerum abusu, verum amplectamur usum. Quocirca, res non suspicione caret, quod omnes thesauri aut humo, aut aqua, temporum iniuria, obtuti, Attichristo à dæmonibus custodiuntur. Telchines, dæmones in thesauris custodiendis occupatos nominant, quos occisorum quorūdam animas incantationibus vincit, vulgus esse, sibi somniant; cùm animæ, vti & dictum iam est, nullo pacto ligari queant, nisi à solo Deo creatore. Námque si animæ ibi vinculis constrictæ potius, quam dæmones essent, quidam malefici haud tot visiones, quæ non nisi dæmonum esse possunt, apud thesauros experientur, nonnullis hanc stultitiam sectantibus, quorum numerus est non exiguis, dæmonum dolis sic circumuenti, quibusdam usi virgis magicis, nonnullis diabolo oblatis sacrificiis, terram tremere, montes ruinam minari, aliásque illusiones sentiunt, quique ut plurimum spe lactati inani vitam in extrema paupertate degunt, feliores tamen quam si his infelicibus diuitiis potiti fuissent, cùm à malis spiritibus, nihil nisi malum, proficiisci possit. Quæ verò execranda scelera hoc diabolicis cupiditatibus allectum genus hominum intentata relinquunt, diuitiarum potiundarum ergo, cùm vel Sacramenta ipsa, occlusa in delubris, violare non dubitat, dæmonibus his, ad hanc rem opus esse, secundum quietem, vel in vigilia ipsis persuadentibus, infelicissimi omnium animæ salutem tam turpiter, ob vanam spem exigui lucelli, prostitutes, vt haud ita pridem Sacerdoti cuiusdam Norim-

bergensi usu venit, qui solito studio huic rei incumbens à diabolo sub canis forma in arca interemptus est. Simile quiddam & nuper Neapoli auditum: nonnulli enim inhiantes eiusmodi falsis diuitiis, vt canis ille ^{Dicitur} Alopicus umbra, à necromante alrum cu-
lecti, qui dæmoniem mortui crani, pidine ^{quatuor} Neapoli
vt thelaurum demonstraret, se inuitasse fabulatus est, vbi tandem ad ^{inter-}
locum destinatum ventum est, omnes, ^{empti à} Diabolo
vitam cum morte commutare coacti sunt: egregiam verò laudem, spoliisque ampla reportantes. Quod & alij cuidam, diuersis tamen de causis, accedit: hic enim cùm serpentes plerosque in quamdam foueam, edactus à quodam Marso, quod ex nostrum animalium pulmento, vt a ter Melampus ac Apollonius Thyaneus, voces calleret, magico initiatu Carmine, perreptare adigeret, à quodam omnium maximo, ingredi reluctante, angue cauda implicita ad foueam Nocere
raptus, occisus est. Denique nullum diuersè
non mouent lapidem peruersissimi potest
dæmones, vt aliquà noceant: libera lus.
tamen voluntas, quod horum fraudibus non assentiri possint, hominibus haud ablata est.

C A P. X X V.

E cuiuslibet nostrum inspectione, nocendique audiissima occasione, vt Damones inclinationes nostras perspectas habuerunt pro peccatorum demerito diuinaque permisso nolle morborum generibus percutiunt nos, quorum multi agritudine tali affecti & exorcizati clanos, acus, capillos, & cetera eius generis euomere leguntur.

Cumque in omnes nocendi occasions, vt & ante dictum est, sint

N 2 inten-

Virgæ
Magicæ
compe-
riendis
thesau-
rus.

Sacra-
menta
violan-
tur spe-
cie diui-
tiatum
potiu-
darum.

intentissimi , & inclinationes cuiusque habeant perspectissimas , Deo permittente , nostrisque peccatis id efflagitantibus , nunc hos mutos , eos surdos , cæcos illos , debiles ac membris mutilatis , mancos reddunt alios , nec aliquod ex omnibus ægritudinum generibus reperias , quod omnes à non confessim , ni ab angelis prohibeantur , inferre possint , vt patet ex Iobo , quem tot flagellis percusserunt . Ex quo fit , vt multi patientur morbum Herculeum , capitum dolores , paralysin , torinina , podagram , isterum , febrium , diuersa horum genera , lepram , animique (quod maximè exitiale) furorem , & quod nonnunquam varias res extrinsecus corporibus immittunt , sæpe fit vt exorcizando iis affecti , acus , capillos , clavos , aliaque similia rejiciant , quæ non semper apparentia (vt aliqui voluere) existunt , vbi sæpenumerò vera fuisse repertum est ; vti cernere licet in Piceno apud sanctum Brandanum , in beati Iacobi æde , in qua hæc atque maiora è laquearibus pendentia omnium conspectui sunt exposta . Nec mira res est , et si hæc euomere , quæ anteà in puluerem contrita , iisdem ingestæ sunt , intusque ut tursus coalescant ob imperium , quod in materiam habent , vt dictum est , nullo negotio efficiunt .

*Aegritudines
Dæmo
ne immissæ.*

C A P . XXVI

De varietate linguarum , quas ignari aliquando ac frequenter Energumeni missit ant , quod diuersissimis , semper nisi cogantur , à vernacula vtentes quid incertū potius blaterare , quā eloqui videantur , concinnōque eloquij ornatū , & miris verborum ambagibus emulari spiritum Dei conentur : omnia non sine exemplis .

Nec minorem meretur admiratio nem , quod ab iis occupati Energumeni diuersis linguis , nonquam anteà edicti , garriant , et si quid dicant ipsi miseri haud intelligent , hinc à veritate alienum apparat , quod nonnulli commenti sunt , dæmones raro alienâ ab obsessis lingua verba facere , ob barbarismos ac folcēismos , quos loquendo incurrent ; quasi verò quas occupant linguis , non pro arbitrio mouere , vocēque reddere queant , cum diuus etiam Hieronymus testetur , quemdam dæmoniacum locutum admodum eleganter , lingua Græca , Arabica , Arabica , Hebræa ac Chaldæa , omnibus iis à Hebræa sua vernacula , diuersissimis : ac Hieronymus Cardanus , rerum natura- Lingua
Græca ,
Arabica ,
& Chaldaica lo-
quitur
Dæmo-
niacus .

Phliarium , Vmbrum , Germanica , quam nunquam didicerat , locutum fuisse : & Psellus quampiam Græcam mulierem Armenicè respondisse inquit : Græcā eadem & vsum fuisse alium quemdam Gallum morbo laborantem regio Fernelius assuerat ; quamvis me non latet , hoc , pro more visitato dæmones semper fecisse , ut alienâ à vernacula obsessi lingua vterentur , quo potius incertum aliquid

Puella
rustica
Latinum
& Gra-
cè res-
pondet.

aliquid blaterare quam eloqui, apparerent: quemadmodum non ita pridem accidit Panormi, mihi ipsi Latinè ac Græcè loquenti: cum puella rustica, idque de industria, quam à dæmone obfessam parentes eius ad diuæ Christinæ templum vinclam, magno labore, nec minore vita discribime, quod hoc malo liberaretur, adduxerunt, quæ etsi nonnullis de rebus interrogata, non vana responderet, non tamen id fecit, sine magna vocabulorum scribilibagine, quod equidem factum crediderim, ut hi mendaces spiritus astantibus interfectorū animæ esse videantur, saepe alias has mentientes; aut quod Dei spiritum, quod utique student, superbiâ quādam in hoc æmulentur, qui ita Prophetarum linguas in futuris populo prædicendis, ut præsens ferebat conditio, & flexit & rexit, ut videri potest in Amos, ac Esaiæ prophetiis, quorum ille simpliciter absque ullo ornatu, hic verò admodum concinnè disertèque locutus est: diuinum enim illud numen sensim ac paulatim naturam, quam inhabitat, perficit, non verò ita repente immutat, ut destruere videatur, non quod Energumenorum linguam adlibitum, quounque modo flectere nequeat (ut nonnulli finixerunt) in hoc decepti, qui neque dæmones id posse sibi persuaserunt. Hæc autem, cuius modò facta est mentio, puella tandem huiuscce Sanctæ intercessione, (quam ut & reliqua, in cassum tamen, hæretici allatrant) libera ac superstes redditæ viribus, at sic eneruata, ut anteà dicta sione à omnia obliuioni tradiderit; misera tota attonita, nec pedibus consistere potens, vsque adeò, cùm à spiritu corruperetur exagitata, ut ægræ à duobus hominibus catenis constringeretur. Deplorandum profectò malum, tantam his nequam spiritibus in hominibus

miseris excarnificandis potestatē relietam ob nostra peccata! Ad hoc verò meum cū Energumena hac habitum colloquiū, qui mecum aderant, professione Peripatetici, ita quidem obstupuerunt, ut palā professi sint, se haud Aristotelem posthac, hos negantem Aristospiritus, reipla posse defendere in eo, telis docūtum nullo pacto, qua suis percepérat atrinam auribus, humori alicui peccanti, sicut puella Panormec cuiquam extasi, cœlique influxui, mitana cùm à particula procederet intellecūtili substantia, ut horum moris est, niaca professa est. adscribere posse.

C A P. XXVII.

De modo fugandorum Dæmonum, exorcismorum Iesu ad eos fugandos: tormentis inter exorcizandum: incommodisque hominum in excessu: & an potionibus, herbis & aliis eius generis expelli possint? varie Theologorum opinones. & rationes.

Puella
Panor-
mitana
S. Chri-
stina in-
terces-
tione
Dæmo-
ne libe-
ratur.

Mitto nunc, quod interdum inter expellendum diuersa possessorum membra tuinefacere expulsi facies extinguere, ac tegulas, fenestrásq; vitreas, vbi eorum usus est, frangere visi sint, sicut de tegulis videre est in Sicilia apud sanctum Philippum, vbi & aliquæ visæ sunt arreptitiæ cum lira excellenter sonuisse, dum rudes ac inexpertes essent, ut Sappho, ac Corinna harum qualibet videretur. Qui Dæmones, etsi maximæ sint potentiae, haud tamen vno & eodem tempore unus & idem diuersos obsidere potest, quamvis, quod & in sua Panoplia Vilemus Lindanus asserit, ut unum scilicet propria exerceat ac defatiget essentia, alterum verò quia sua spiritus viscerant malitia, affectu, de eo-

N 3 dem.

eadem tamen vitio dum tentant, quod vel in agno distantes inter uallo euenire posse nihil discrepant in hoc Theologi. Ad hæc, hic spiritus malignus vidēs Salomonis arte quadā reperta thymiamata, vincula, aquāmque adhibendo, ab Hebræis, in *Ieouah* nomine, vt quos ob siderent dæmones expellerentur, cogi; ipse fraudis suæ non immemor, statim, quod superstitiones magis cumularentur, id *Ægyptiis* vicinis, vt imitarentur, persuasit. Quo factum, vt non modò taurum ostendendo, ae *Bapiv* (sic enim nauiculam, in qua Osiridis reliquias asserabant, vocantes) fugere dæmones simulauere: verū & non nullis minis verborum, & inanitibus, vt cœlum sciendere, Serapis sacra diuulgare, eiisque occultum nomen, Θεος patefacere, quod sibi, proh scelus ac nefas! arrogauit, execrando, omniumque maximo piaculo: ex quo Deus, suum, quod idem sonat *Ieouah* Moysi ostenderat. Quod etiam in aliis rebus naturalibus plurimis ab ijs olim factitatum est, vt serico, aristologia, verbena, squilla, ruta, rhamno, ac sulphure, quæ omnia Platonici in hos nequam spiritus, aut abstracta eorum virtute, quodd corpore tectos imaginati sunt; à quorum tamē opinione quodammodo dissentire videtur Raimundus Lullius, dum Dei, quēm infinitum dæmones læserunt, iustitiæ cōuenire ait, vt quoquo queat

Poenæ & tormēta pacto poenas ab his santicis spiritibus exigat; & propterea id diuinæ Dæmo. obedientiæ potestati aperte adscribenum in re videtur. Cæterum non pauci se-*exorcis-*cretiores sapientes haud ullis hisce mis, & fuga cui rei tri-quadam, quā hæc inferiora superiobuantur. tribus aduersantur, analogia, aut ex opposita intelligentiarum propria virtute, cunctis rerum generibus (vt secretiores volunt) præsidētum, quā

tantū referunt, vt non modò his in rebus, quæ sensu percipiuntur, sati magna videri ex mustela, inquiūt, quæ vita rubet vel stridens hianti ori moibunda sese ingerit: verū etiam & in iis, quæ senlu carent, vt riōrum ex ouillis chordis, quæ ex lupi fidibus naturali in lyra è regione, concinne alias sonoræ, quali obmutescunt; id quod ex his quoque maximè elucere volunt, quæ al iūs in brutis, quām eorum fert natura, fieri inspiciunt: cùm hoc, nī foret, quónam pacto aiunt, canis quadam herba suis tormentibus medetur? quo etiam cancer, morsus ab angue, statim calaminto adhæret? Aut quis hirundini cæcos pullorum oculos sanare ostendit? quis coruo, vt quodā excocta oua lapillo prolificā reddat, refrigerare demonstrauit? à quibus omnibus maior Theologorum pars dissentit, qui clariū referunt, dæmones verè his rebus expelli, non quod sensu quique in se, aliaque virtute, seu obedientiæ potestate polleat: sed propter ea, quæ ex his animo percipiunt, vt egerunt olim ob circulum apud *Ægyptios*, atque ob aquam apud ferē omnes gentes. Horū namq; alter, perfectiori sua forma & nota Deum significabat; & alter futurum, quo ab eorum potestate eripi debebamus, baptismum innuebat. Quamquam non negauerim hos interdum spiritus, cùm eos diuina ira plus affligere non finit, harum propria terū virtute, atro expulso quo vexabant, humore, sponte, vbi non sit quod perturbent, non tamen quodd ipsi afficiantur, cùm hoc nequeant, ob sessos *Dæmo-* nes non relinquere, vt sacra Scriptura perhibet Sauli euenisse, his occupato *occupa-* spiritibus; David lyra, à Dei edoctum *tos deti-* spiritu, dulcissimè canentem; ac Tobiam Saræ coniugi, iisdem admordam afflictæ, ab Angelo instructum, ex piscis iecinoris suffitæ, vt etiam ostendit

ostendit Iosephus , historicorum ob veritatem omnium laudatissimus , qui dæmonem expulsum à quodam Energumeno , Baaræ filo flammæ non absimili , narrat . Et Cardanus quoque qui Panaceum medicum efficaci medela Phliarium quemdam dæmoniacum sanasse testatur ; idque equidem affirmare auserim . Cùm enim frequentius ab Ephialti noctu opprimenti solitus essem , quadam vsls potionē , quam mihi prompto animo communicauit Ioannes Baptista Carpanzarus , vir haud vñquam satis laudati ingenij , Iuriūmque doctor eximius , nunquam posteā amplius illam nocturnam oppressionem expertus sum : quibus certè rebus & nostri Sacerdotes frequenter exorcizando vti possunt , non tamen nisi ijs prius benedictis : addi enim precibus non exiguum propriæ virtuti energiam , ob Christi Sanctorūmque merita certum est : alioqui hi spiritus inter exendum magis , quod sāpe faciunt , nocere possent .

C A P . X X V I I I .

De hominis iniqui frequenti conspectu : locis quibusdam ab eo infestatis : mulierculis etiam occupatis & familiaritate Dæmonum corruptis , ruinaque illarum congreſsum subsequuta , cum historica rerum narratione mirabili .

Morrem porten-
dūt Dæ-
mones porrò , raro in locis
conuentis lēse hominibus objiciunt , quin perniciem ac ruinam præ-
se ferant , quod vel hinc apertè de-
monstratur ; Friburgi apud Carelos ,
vbi assiduus horum spectrorum confectus repentinum præsidis oblitum
portendit ; ac Parmæ apud Cisalpi-
nos quadam in Torellorum turri , vbi

raro hæc phantasmata conspicuntur ,
quin mors alicuius eiusdem familiæ
intra paucos menses subsequatur .
Paucis quoque annis abhinc , in no-
stra vslu venit patria , in qua is ini-
quus homo (sic enim Scriptura dæ-
monem , ob humanæ similitudinis
subreptionem appellat) specie per-
pulchræ cuidam puellæ apparuit ,
persuasitque vt suis parentibus de-
nuntiaret ingentem thesaurum à ma-
ioribus in domū eorum angulo re-
conditum , terraque sepultum latere :
quocirca lato ac alacri animo effo-
diendo eruerent , facturum enim se
se recepit , vt eo quā primū poti-
rentur . Puella hæc pro sexū ratione
plus satis credula , lataque parenti-
bus hæc gratulabunda refert , qui
rei nouitate & admiratione ducti ob-
stupescentes fidem adhibent , vti rei
non dubiæ (natura enim sic compa-
ratum est , vt quod impensè expeti-
mus , facilius etiam credamus) præ-
sertim cùm essent pauperculi , ru- Pauper-
moréque quodam de thesauro illo tas aida
anteā sparsō confirmati : nulla itaque thesauri
interposita mora , hilari animo sum-
di .

mis laboribus terram vsque ad ima-
domū fundamenta effodiunt , cùm-
que signa nonnulla primū offendere-
rent , iam multò certius & ipsum
thesaurum sperant , qua de re in dies
magis magisque terram effodiunt , sic
Thelchinum versutia maiora indi-
cia ostendentium deludebantur , vt
tantum non domus non corrueret ,
eösque ad vnum omnes oppimeret ,
vt Floron (Dæmonis nomē est) quē-
dam aureo nummo cuiusdam parietis
effossi fundamenti ruina oppressisse
fetur . Verūm cùm primū id spe-
ctrum , quod tentaret , hac via sibi
non successisse vidit , aliā aggressum
est : tantis enim ac tam crebris hor-
rendis strepitibus ac terroribus domū Domus
illam infestare cœpit , vt miseri inco- inhabi-
lax

territoriis ea de causa emigrare, eamque defenserere coacti sint, iam adhuc in hunc usque diem in habitatoribus destituta, etiam transiuntibus formidabiliter minatur rainam. Sole autem, quod dictum est de hac puella, diabolus frequenter iuvenilem sexum adorari, non quodd inter hunc & illum aliqua sit cognatio, aut natura aut voluntatum similitudo, sed ut imbecillioris iudicij promptius fallat, ac Deum in veteri Testamento, formam venustos juvenes sibi sortiri, mandantem, & hoc, ut in aliis multis, amuletur, contemnaturq;. Aliud porrors ab hoc non tamen multum dissimile ibide alteri cuidam mulieri paulo post se objecit, cuius maritus ea de re multum tecum, ac cum nonnullis Xenobitis, deuotisque Sacerdotibus contulit, ratus id spectru

Spectru animam esse cuiusdam suae materterae sub forma matterae cuiusdam defunctorum, nuper vitam functam, cum huius formam habitumque simularet, eoque impensis hoc persuasus, quodd vxorem, quod pauperibus elemosynas largiretur, preces assidas funderet, Missas que celebrari curaret, ab hoc sollicitate moneri audiret, addens spectrum, mulierem haec procurando & sibi, suorum, familiae viuenterae, rem maximam utilem facturam. Fraus tamen haec latens tandem prodita est, illud nempe familiarem consuetudinem cum hac muliere, amplexibus eius fruendo, contraxisse, ea etiam inuita & repugnante non abstinuisse, donec tandem pluribus religiosorum intercessionibus apud Deum, Missarumque beneficiis, ab hoc turpissimo congressu liberata fuit; quam tamen magna calamitas, familiaque excidium statim subsecuta est. Annis non ita multis post, vel idem, vel aequalis spurcitie impurusque spiritus, nocte intempesta, in quodam virginum Deo sacratarum monasterio apparuit, vnguentum, et si plures ibi commorabantur,

tur, affectans, abscondito nobis forsitan Dei iudicio, ob parentum aliquod crimen commissum, ad quod & liberi solent esse proni. Hinc maximi excitati sunt rumores per bimestre temporis spatium hac re perdurante; cumque tandem milera, ac ceteris magis infelix, socias maximam fidem, hanc rem amplius non celaret, ego rogatus haud inuitus eod me contulit oblessam vel ex primo aspectu statim agnosco, subtristem enim attonitamque subindicabat, commiseratione itaque motus animo forti ac praesenti esse hortabar subjiciens, ut omnino hoc spectrum, quod neminem nisi volentem trahere posset praese contemneret. Ad quae tubitum & de improviso nihil tale opinanti, in praesentia triuvi viorum haud ita vulgarium, sanctimonialiumque frequenti numero, è quodam coenaculi foramine, quo funis campanae propendebat, hic impetus spiritus caput extendo, truci aspectu mihi apparuit, capite nempe criso, mento ralo, vultuque tam fecido ac horrendo, ut potius terribilem Cephum, quam hominem referret; equidem sedes surrexi, quid agerem nescio, in maximos clamores minatosq; extemplo eripi, astantesq; ac stupentes rei huius visum certiores reddidi, non desistens a clamoribus, donec spectrum iis in fugam agerem: quod paulo post abiuratum lignum Abitur aliquod, testimonij veritatis ergo, tio Dostendere iussum est, sine mora misericordiam illam per scalas more consueto descendere postulat, quam ante imaginem sanctissimam Crucifixi miserum ac horrendum in modum aggressum est, defatigauitque. Nec etiam me latet, praeter hoc & aliud magis horrendum contigisse: spectrum enim quod Domus quodam à Dordam, in domo apparenis cuiusdam, tantum, tamque frequentes dedit ut cuncti inhabitantes, metu ac terrore

rore percussi , eam relinquere adi-
gerentur.Huius famâ attractus, comi-
tatus nonnullis atate me prouectiori-
bus, locum adi; hinc vnu ceteris au-
daciō, in exponendo se periculo , in
aulæ medio in hæc verba clamore
protupit magno: Si verè (inquit) spi-
ritus es, nec res, vti credo, aliqua ina-
nis ac friuola, me lapide petas velim:
cernuū interea sese deflexit , ex: éplò
quod iubetur facit , cotéque duorum
pondio humerum eius tetigit , at iētu
tā leui irritoque vt nihil mali percipi-
peret, et si lapis tanto cū strepitū pro-
iectus videbatur , vt à paumento re-
siliens in vala quædam proxima, ma-
gno fragore, nullū tamē horū læserit,
aut confregerit, summa astatiū admira-
tione, variaque de huius lapidis iētu
opinione; sanioris mea sententia iudi-
cij. saxū illud per aērē, vt palea à vē-
to delatum fuisse, dixere: rumorē verò
illū auribus vehemēter obstrepenē,
aut in nostra tantūm phantasia telo-
nuisse, aut ex aēris collisione , alio ta-
men modo, quām ex faxi iētu, resiliē-
tē. Nec mirum dæmones in homines,
peccatis præsertim præ ceteris magis
pollutos, laxa iaculari posse, cùm & à
aliquan-
Sanctis nō abstinuerint, vti Romæ ad
do San-
Sanctā Sabinā grande cylindro nō ab-
etos fe-
simile saxū, quo diuū Dominicū oran-
riūt Dæ-
mones.
Saxum à magna videntium admiratione osten-
Dæmo-
ditur : hoc & perfecisset, nisi manus
ne in D. angelica huius Sancti' capiti imminēs
Domini-
nūtus cuiusdā, qui ioco exorcistam age-
ret , legebat enim abiurandi gratiā
Ariostum poëtam Hetruscum, manus
ac librum sibi foedari quasi spermate
quodam liquore sensit, in eius forsan
quem patratarat errorē, tūm enim hir-
quitallere; qui denique vafer spiritus,
quod recederet, cuidam seni domus he-
ro apparuit in somno, atque vt hanc
diceret superstitionē insinuauit, Age-

Mall. Malefic. Tom. II.

dum frater Nichē fuge, sanctus adeūt
Benedictus, manum si pollicem abstu-
lit reliquit. Quo profectō dicto, erat
enim ignarus , neque hac de re do-
ctiores consuluit , statim euanuit : at
non absque domus excidio.

C A P. X X I X.

*De fascinationum causis, auctoriis &
effectis: veneficiis omnium pestilen-
tissimis nodis mathematicis, prafti-
giosisque & lethiferis interdam con-
ingum ligationibus: quibz Malefico-
rum cupiditatibus Demones verbis,
signisque ex pacto respondeant: Ma-
lefici præstigiis suis Demones ipsoſ
vinciant, præstigiisque suis præstigia-
rum vinculis præstringant: conclu-
ditur denique specie cure morborum
non adeudos vllatenus Maleficos,
qui ex Ecclesie decretis omnino fu-
giendi sunt.*

AD hæc, dæmones ipſos sæpenu-
merōd fascinationum & causas &
auctores esse in confessō est: et si om-
nes Philotophi hæc vel quadam oc-
cultā fascinationis proprietate proueni-
re aſerant, ob adiunctum cordis mo-
tum, quo corpus immutatur, oculique
inficiuntur, vel ex eorum vehementi,
malitiosaque in fascinationis imagina-
tionē , aut à quadam anuum natura
-Men-
suppressā ob menstruā purgationē struc-
corrupta, qua trāmissos ex taliū ocu-
purga-
lis tenues virososque spiritus ita aērē tionis
inficere aiunt , vt per tenella puerorū suppres-
lumina introēentes, totum corpus ta-
be subitanēa, aliisque morbo comma-
culent; ac interdū ipsa specula fran-
gunt ob oculos menstruis laborantiū:
quin aliquē voce priuati, quod prior
à lupo visus sit , ac ab virulentī Basilisci
oculis conpectoſ occidi ferunt. *conpe-
tas*
Quos enim aērō omnes natura tan-
mortifex

O tūm

Ligatio
multifa-
ria.

N. 1.
Magici.

Augu-
stus An-
tonius
formi-
dabilis.

tum hunc effectum adscribentes & errare & decipi vel hinc manifestum est; quod nemo quantumuis animi ac voluntatis malignæ reperiatur, ut suo solum modò a peccato, vel occulta vi, Camelum in foueam visu præcipitet; ac verbis machinam, qua sericum colligitur, de repente frangat; in pelui aquam in sanguineum colorem permutet; bouemque robustissimum, quod in nostra accidit urbe, occidat: arbores (ut scribit Plinius) evestigid aridas reddat, scuti olim fecerunt Triballi, & nunc fit à Biarmiis, qui quidem homines nonnullis iaculis, nondisque magicis ita ligare consuevere, ut neque sic vinclati, corpore liberi, nec mens compotes sint, at ad extre-
mam maciem his fascini vinculis redacti, vitam tabescendo miserè finiant. Neque hoc à superiori anima in inferiorem, utpote ab intellectu in sensum imprimi vlo potest modo, ut aliqui falsò imaginati sunt, quorum Auicenna caput, qui vel in absentem, ne dicam præsentem hominem, hoc malum ex forti imaginatione malitiosaque natura inferri posse affirmat: nec (ut aliis placet) ex quadam genij proprietate proficiscitur, ut hinc Augustum Marco Antonio formidabilem fuisse ferunt: nec à certa cali influentia, neque ab illa Intelligentiarum virtute; non ab aliqua animæ potestate: quoniam si Intelligentiæ cunctis animabus longè superiores, sine alterius agentis adminiculo, id prævalent, quomodo animæ omnium spiritualium substantiarum naturâ insimil id præualebunt absque medio, suis ipsarum tantum prauis imaginationibus, occultisue, (ut volunt) proprieta-
tibus? Haud vere præualebunt, præser-
tim, cùm nihil in naturæ, vel in accidentis formas transmutari, nisi per medium, contingat: neque à siderum vi, cùm hæc sensim operentur,

euire possibile est. Cæteroqui, naturæ si solùnmodò essent effe-
ctus, nec tam raro acciderent: neque etiam ab angelis hæc mala patrari credibile est, cùm his nihil cum prauis ac peccatoribus commercij existat, ut est hoc fascinantum genus. Reliquum igitur est, ut hæc dæmonum versutiæ fiant, qui frequenter malorum cupiditatibus, diuino ta- Cupidi-
men permisso, respondent, cùm dia- tibus bolus eiusmodi malis hominibus, vt malorum sa-
feruis mancipiis potius ac instru-
mentis suis vtatur, eosque hoc atque faciunt illuc impellat. Quod videre est res, in exemplo cuiusdam mulieris Vest-
phalæ, quæ imprecationibus dirisque execrationibus efficit, ne filius ipsius loco moueri posset, eum immobilem instar statuæ reddens, quod & alia imprecatae fecisse traduntur: ad hæc & alia facinora hi peruersi spiritus, per instrumenta non minus peruersi, homines Suctulas patissimum nonnullas efficere consueuerunt; non per ea tantum, quæ vim à natura herbarum, radicum succis, ac suffitu, gemmarumque virtute habent, de quibus multa scripsit Zoroastres, Baetrorum rex, Hermes Ægyptius, Gemma Babylonicus, Orpheus Græcus, Euax Arabs, ac nosfer Albertus Magnus, licet possint, ac interdum vtantur: verum etiam per quæ nihil exteriori contactu efficiunt corpo-
re, atque hæc agendo haud quidquam per se ipsos malefici suis virtibus innixi peragunt, et si suis manibus varios infligant dolores ac infirmitates, quibus lactantes puerulos crebro afficiunt, ut in Acheruntinos factum perhibent infantes, quibus utique vagientibus ac lactantibus vix mones, quatuor sufficerent mulieres: hos no-
strates sic famelicos, in dies tamen mascentes puerulos vagiones appellant: vincula etiam rumpunt, postem inferunt,

Pueris
lactanti-
bus no-
cent Dæ-

inferunt, auferuntque, ut Romæ egisse ferunt quemdam Græculum, Ioui bouem litantem. At dæmonibus tantum, quod optant verbo aut ali-
Pactorū quo signo, quibuscum pacti sunt, si-
Dæmo- gnificant. Ex cunctis autem, quæ pa-
num si- trantur ab ipsis veneficis, hoc pestilē-
tissimum est, et si frequentius, nexus
gna.

Ligatio illud genus, quo nonnullis nodis magna ligularū, magis, quos in ligulis, ter, in san-
etissimæ Triadis contemptum ne-
etunt, vel in certis fabis lineis, qui-
bus lemures, si nigræ erant, domo expelli sibi persuadebant antiqui, etiā in ferro, signis, omnium maximè de-
testandum veneficum; quod dæmo-
nes ex pacto tamdiu eorum prauo desiderio præstò sunt ac respondent, quamdiu signa, ubi veneficia his no-
dis mathematicis persistunt, durant-
que. Atque hæc, et si non sine maxi-
mo hominum cruciatu, diuersa in

Ligatio Venetæ potentiæ venefica & lethi- fera. membra, & nonnumquam totum in corpus, lethifero afflidente dolore, in- ferantur: nihilominus frequenter eius, absque aliquo, quem maleficio affe-
runt, dolore, vel tantillo cruciatu, in naturæ membrum, quod hoc debili-
tato, propagatio hominum maxime impediatur, quod iij potissimum in votis optatisque habent, quod præ-
destinatorum numerus tardius ex- pleatur, ob quem & Intelligentiae cœlos potius mouent, quam ut Deo (vti Philosophi inquiunt) assimilen-
tur, quorum causa, cuncta alia facta apparent, cum hoc creandi modo actum, qui ad summam Dei charita-
tem spectat, multum interturbant ac impediunt: aut quod, cum hoc mem-
brum nostri ortus causa aliqua sit, qui in peccatis & nascimur & concipi-
mur, Deus quoque ordine iustitiae suæ id magis aliis affici à malis con-
cedit. Vnde plures in cubili Asmodeum, luxuriæ principem, quam in conuiuio Mammonam interfecisse fe-

runt. Maribus porrò & fœminis hæc veneficia struuntur, quorum illi dupli-
citer ligantur, ad erectionem eius im-
potentes redditi, abominatione coniu-
gij; at et si erigatur aliquando, ad ré-
tamen Venereani, prolemque suscitá-
dā ineptum est. Vtique modo non-
nullos ligatos fuisse, non me latet: has
verò diuersis impediri præstigiis, quas
Præsti. gie præ-
tamē omnes diabolicis illis tricis, cùm stigus
philtra eiusmodi nō semper perpetua impedi-
sint; constat solui, aut à Deo, aut an-
gelo propria, quā præualeat, virtute,
modo dæmone vincente superiore; sin enim fuerit inferior, nihil contra eū,
ut propria vi præualeat; quoniam &
intelligendo, & mouendo, haud patū
naturæ excellentia nobilitasque præ-
stat. Atque etiā ab hominē, vel hac
cælitū sibi facta potestate, vel preci-
bus impetrata, aut & eorumdē dæmo-
num astutiā ac fraudibus, ab ipsis
maleficis magico ritu ad hoc inuita-
torum, qui hoc genus nunc vincula,
aliisque cetera, quæ ipsis infliguntur
mala: quo quidem pacto Ichiaticos
carmine conualescere Theophrastus
memoriae prodidit; ac etiam nonnullis
verbis luxatis mēbris Cato auxiliari
tradidit; & sanguinem fisti, Homerus
inquit; quædā verba in schedula col-
lo appēsa febrim fugare Serenus Sā-
monicus ait; ac Fernelius chartula
quadam vna nocte icterū, à toto icte-
rici cuiusdā corpore abstersum, narrat;
nōsque quadam aquæ phialā, solari-
bus radiis expositā, in ægroti cuius-
piam capite submissitantis carmina
nōnulla, à periculo morbo eruptum,
vidimus, ut & alios plerisque Crucis
signo aliquibus verbis sapientius musi-
tatis sanari conspeximus; ac etiam tela
lanaque quibusdam vulneribus vel
periculosis nonnullas fœminas me-
deri perhibent: nec propterea hos
maleficos, quod eiusmodi tollant
mala, adire permisum vñquam
O 2 fuit,

fuit, quantumvis id interdum licitum esse nonnulli asserant. Quod vel ex hoc, quod sequitur, clare patet, cum nusquam ab his magis seu maleficiis huiusmodi quidquam pertutum ac securum sit, nec, quin eo ipso magno nos polluamus peccati errore, fieri possit; nec sunt facienda mala ut eueniant bona. Fernelius tamen auctor fide dignus asserit se vidisse eiusmodi modo dæmonum ope à morbis liberatos, paulò post in eosdem, ac etiam saeuiores multò recidisse. Nulla etenim nobis cum dæmonibus intercedere debet aut familiaritas aut consuetudo, cum in sacro Baptismate Deo nomen dantes, & obstringentes fidem nostram, diabolo eiusque instrumentis aperte renunciauerimus: manifesta enim animæque corporique perniciossima fraus est, quidquid dæmones agunt; quamvis prima fronte aliquid boni promittant, in ipso ta-

men recessu nihil nisi extremum hominum excidium, æternumque existium & habent & querunt; ipsa Veritate & attestante, quod diabolus non sit, nisi mendax & homicida. Hæc eius nota propria. Hinc & Saulus non Pythonissam consulens, morte ob id nisi melius status est à Deo. Quæ impia facta & cinora, enormiaque scelera, haud cū pluribus uno actu fieri vlli succedit Saul vero malefico, non quod Diabolus id minimè efficere posset: verum hoc accidit, aut quod nisi in unum innitantur, aut quod Deus id plures, ut Daemonum videatur impotentia, nequam sinit. Atque hæc dixisse de his spiritibus nequam ac immundis, eorumque malitia quam breuissime potuimus, satis est: Deoque Opt. Max, si quid laude dignum videtur, laus & honor in sæcula, à quo & nostrum esse, & scire dependet: cum nos nihil proprium à nobis præter peccatum.

F I N I S.

R. P. F.

BERNARDI COMENSIS ORDINIS PRÆDICATORVM TRACTATVS DE STRIGIBVS.

*Cum annotationibus Francisci Peñæ Sacrae Theologie
& Iuris utriusque Doctoris.*

CAPVT PRIMVM.

*Striges unde dicta : quo tempore con-
gregentur : quid diabolo promittant,
cum secta isti ascribuntur:quam hor-
renda facinora committant.*

SE C T A quædam
abominabilis vitorum
videlicet, & præcipue
mulierum, à pluribus
annis citra, in partibus
Italiæ, fatore omnium malorum dia-
bolo procurante, damnabiliter insur-

rexit, quas alij Muscas appellant: nos Muscas
autem in Lombardia Strigias nuncu- quæ di-
pamus, à Styx Stygis vocabulo. Inactæ.
fernū seu paludem infernalem si- Strigæ
gnificante, quia tales personæ dia- quæ &
bolice sunt & infernales, vel ἀντρε
οτρίγενες, quod est tristificare Latinæ,
eò quod plurimos faciant tristes ma-
leficiis suis.

Illæ personæ congregantut in
certis locis per oppida & villas certis vbi &
temporibus, præcipue de nocte diem quando
Veneris præcedente, apparente eis congre-
dæmone in forma humana visibili:& gentur.
quando huic sectæ ipitari seu adseri-

bi volūt, primō & ante omnia corā ipso diabolo & ad iussum eius abnegāt sanctam fidem & sanctum Baptisma, ac etiam Dominum Deum, & B. Virginem Mariam, & postē conculcant Crucem aliquā ibi ab vna illarū Striges quid diabolo promittant, gum factam in terra: quibus omnibus peractis fidelitatem spondent in manibus ipsius diaboli, acceptantes eū in dominum suum, & promittunt ei in omnibus se velle semper obedire: & in signum horum omnium tangunt ei manum cum ipsarum manu sinistra post earum tergum versa, offerentes eidem diabolo aliquid in signum subiectionis: & ita abundē citra semper reputant ipsum diabolum esse, rem etiam & Dominum & Deum suum. Deinde quotiescumque vadunt ad illam cogregationem, quam *Iudum bona societas* appellant, semper capite inclinato profundē eū adorāt, ut verū Deū suū: quæ omnia clarissimè patēt per earum confessiones in processibus contra eas per Inquisidores formatis.

ANNOTATIONES

Francisci Peñæ

In Bern. Comensis Tractatum de Strigibus.

L L A E impuræ foeminæ multis nominibus à mul-
tis appellantur: quippe
^{1.} Φαρμακίδες φαρμακίνηται dicuntur à
Striges Græcis, idque δῶρον φαρμακίας, quo
vocabulo ars earum exprimitur:
à Latinis autem promiscuè &
confusè vocantur *Lamia*, *Striges*,
Magæ, *Veneficia*, *Incantatrices*, &

Maleficia: vulgò item in Italia: *Streghe* dicuntur & *Strigeni*: His-pania interdū *Bruxos* & *Bruxas*: interdum verò *Hechizeros*, & *Hechizeras*: aliàs etiam *Xorguinos* & *Xorguinas* nominat: quarū appella-tionū ratio breuiter tradi non potest. Author in hoc tract. *Striges* nominat, vulgatā ferè Italīe appellationem secutus. Idem au-tem in principio huius tractatus minus verè loquitur, dū de origine dictionis *Strigis*, differens ait dictas fuisse *Striges*, vel à Sty-ge Inferni palude, vel à voce Græca Στρύγεν, quæ tristificare si-gnificat, ed quod multos moestos & tristes efficiant. Id enim verū est quod Alphonsus & Simancas tradiderunt, videlicet eas *Striges* esse appellatas ad similitudinem *Strigis nocturnæ* & importunæ ausi: inde siquidem dicuntur *Striges* mulieres istæ, quia no-stri præcipue versantur in male-ficiis & infantium sanguinem fugunt: in quam sententiam ap-positè recitantur carmina quæ-dam Ouidiana à pæcitatibus re-lata, quæ gratiâ breuitatis con-sulto omittuntur à nobis.

per omnes Inquisidores nostros per totam Italiam formatis.

C A P. I I.

Striges corporaliter deferuntur : Dia-
bolus incubum & succubum se
exibet Strigibus.

Striges quomodo ad eāt
A D quam congregationem , seu
ludum præfatæ pestiferæ perso-
næ vadunt corporaliter & vigilantes,
ac in propriis earū sensibus: & quando
vadunt ad loca propinquā, vadunt
pedestres, mutuò le inuicem inuitan-
tes. Si autē habent congregari in ali-
quo loco distanti , tunc deferuntur à
diabolo , & quomodocumque vadant
ad dictū locum siue pedibus suis, siue
deferantur à diabolo, verū est , quòd
realiter & veraciter, & nō phantasticè ,
nequé illusoriè abnegant fidē Catho-
licam, adorant diabolum , conculcant
Crucem , & plura nefandissima op-
probia committunt contra factatis-
sum corpus Christi , ac alia plura
spurcissima perpetrant cum ipso dia-
bolo , eis in specie humana apparen-
te , & se viris succubum , mulieribus
autem incubum exhibente. Ac , vt
omnimodam delectationē venereum
eis impendant , ad omnem prouersus
earum appetitum se per omnia coap-
tante. Quæ quidem pestiferæ perfo-
Confes- næ firmiter assuerant se prædicta
lio stri- omnia & singula corporaliter & rea-
gum. liter ac veraciter perpetrare , narran-
tes quomodo aut occultè recedunt de
domibus habitationis earum , aut
singunt se exire domo operis alicuius
gratiæ faciendi , & ita vadunt ad
dictam congregationem seu ludum
absque eo, quòd sui de domo id sciant
vel perpendant : quæ omnia & sin-
gula clarissimè patent per earum
spontaneas confessiones factas &
scripturas in processibus contra eas.

Franc. Peña.

I Nstitutum huius authotis , ve
apparet ex serie disputationis,
fuit docere Lamias , siue Striges
ad nocturnos ludos , siue cho-
reas corporaliter defetti : quæ
sententia communis est om-
nium scribentium , eaque ve-
rissima , multis quidem rationi-
bus , & evidentibus signis , at-
que experimentis comproba-
ta.

Sed Francis. Ponzinibius ne- Ponzi-
scio quo spiritu ductus hanc nibius
communem sententiam , solus refelli-
(quod ego sciam) in dubium
reuocans tractatu de Lamis , co-
natus est defendere eas , non
fetti corporaliter.

Cæterùm huic Ponzinibio
vsque ad eò egregiè respondit
Bartholomæus Spinæus , Ordi-
nis Prædicatorij Theologus non
vulgaris , vt ora ei obstruxisse
videatur , ac docuisse igno-
rasse Ponzinibium , quæ scrip-
serit.

C A P.

C A P. III.

Argumenta multa probant Striges corporaliter deferri : exempla de Strigibus refert author à se cognita, quibus idem probatur: Potestas cuiusdam oppidi à Strigibus baculo percutitur cum Notario & moritur.

SVNT autem plura & magna argumenta firmam fidem facientia, quod istæ Striges corporaliter & realiter, & non phantasticè, nec in somniis vadant ad ipsum suum ludū, seu congregationem, & quod realiter & non illusoriè prædicta omnia committant.

i. Argumen- Vnum est, quod omnes huius pe-
mentum stiferæ sectæ, siue mares siue femi-
næ, quasi uno ore & vna lingua fa-
tentur, se eundem modum per omnia
& vniiformiter obseruare vbiique locorum, in abnegando fidem, ac bap-
tisma, & Dominum Deum ac beatā Virginem Mariam, ac in conculcando
Crucem, & adorando ipsum diabolū,

Confes- & faciendo fidelitatem eidem, tan-
gendo ei manum cum manu earum
sinistra post tergum versa, & in om-
nibus aliis & singulis, quæ in tali ludo,
seu congregatione fieri contingen-
t, ita vt omnes in idem conueniant,
& semper conuenienterunt à prin-
cipio illius sectæ neque in præsens
tempus, vt ex earum omnium con-
fessionibus vbiique locorum per to-
tam Italiam in manibus Inquisitorū

Delatio nostrorum factis, & scriptis in pro-
Strigum cessibus contra eas formati liquide
realis constat, quod esse non posset, & non
ex propria in omnibus se conformarent, si
cessibus phantasticè & in somniis eis ista contin-
gentent, præcipue cum phantasmata
& somnia secundum varietatem cau-
sarum & qualitatem personarum

pro loco, & tempore varientur.

Aliud argumentum est, quia tales ^{1. Argu-} personæ pluries pluribus in locis, eū-^{mentum} do vel redeundo de dicto suo ludo, per personas catholicas sunt realiter & veraciter visæ, cognitæ & depre-
hensæ : nam (vt de his, quorum ego certiorē habeo notitiam, loquar) cùm ego superioribus annis in valle Teli-
na, in terra scilicet de Ponte, diœce-
sis nostræ Comensis, contra harum Strigum pestiferum genus inquirendo procederē, est mihi à fide dignis, quod cum quadam vice paulisper ante lucem quidam fuissest à duabus per-
sonis catholicis visus, & cognitus in prædicto Strigum ludo, iuxta quaf-
dam vineas prope dictam terram de Ponte, verius Abduam, relieto di-
cto ludo, veniens cum illis duabus personis domum, rogabat eos ne eum apud me accusarent, neque quod in tali ludo vidissent eum propalarent, vt in processibus quos ibidem tunc feci, legitimè constat ; quod quidem non phantasticè, neque in somniis, sed realiter & corporaliter fuisse eu-
denter appetat.

Quamdam insuper puellam octo vel decem annorum Antoniam nō-mine pater & mater eius ad me con-
duxerunt in dictam terram de Ponte, qui in præsentia eorum & plurium aliorum retulit mihi, qualiter qua-
dam nocte vocata à quadam amita sua, nomine Magdalena, surrexit de lecto, & portata fuit cum ipsa amira sua ad certum locum à dicta terra de Ponte satis distantem, vbi vidit & cognouit plures personas in uno prato choreizantes cum prædicta amita sua, cum qua poste à iterum reportata fuit ad dictam terram de Pó-
te in domum habitationis suæ : quæ omnia seriosè confessæ fuit mihi poste à prædicta Magdalena, existens in manibus officij mei, & interrogata

*Malefi-
cus Co-
menis
in ludo
Hero-
diadis*

*Bernard.
Comen-
sus in-
quisitio.
Puella
confes-
sio de
delatio-
ne &
congre-
gatione
Strigum
auri*

à

à me , an personam aliquam ad ipsum ludum conduxisset , prout ex processu contra eam formato legitime constat.

Plures etiam aliæ personæ , & in dicta terra de Ponte , & in terra Barbeni dictæ vallis , ac etiam in terra Clauenæ prædictæ nostræ diœcesis cognitæ & deprehensæ fuerunt à diuersis personis in præfato ludo cum diabolo existentes , prout hi qui viderunt , mihi iuridicè retulerunt , & ipsæmet visæ , & deprehensæ confessæ sunt in processibus contra eas formatis , vt in eis apparet . Quæ omnia si quis bene consideret , nequam videri , neque deprehendi ita clarè potuissent ab aliis , si in somniis , aut phantasticè ipsis Strigibus contigissent .

Aliud argumentum est , quod interdum contigit , quasdam personas deferri per diabolum ad aliquem locum distantē , vbi talis ludus seu congregatio Strigum fiebat , & dum esset in via eundo vel redeundo , Deo volente , dimissæ sunt , & inuentæ extra patriam suam & extra terras suas , quod esse minimè potuisset , si prædicta eis phantasticè contigissent , aut se deferrí somniaissent .

Aliud admirandum valde , & nullo modo postergandum argumentum adduco , quod in Mendrisio oppido Comensi cōtigit iam ferè annis quinquaginta elapsis , quod quidem vulnus Comenfe Striges habet . Mendrisi gatissimum est Comi , & in prædicto oppido Mendrisij , & adhuc super sunt plures in ipso oppido huius rei memores . Nam cùm ibi quidam Inquisitor nomine magister Bartholomæus de Homate , dominus Laurentius de Concortio Potestas , & Ioannes de Fossato Notarius contra has Striges procederent , vna die ipse Potestas , quadam curiositate duximus , volens experiri an verè & corporaliter illæ Striges irent ad ludum ,

Mall. Malefic. Tom. II.

facta conuentione cum quadam Strige , vt eum ad videndum talem ludum conduceret , accessit quodam die Iouis in sero cum Notario suo & Die Iouis quodam alio extra oppidum ad quæ uis Strigam locum , sicut ei illa Strix prædi- ges con- uerterat , & dum ibi iam propè essent omnes hi tres , viderunt plures perso- nas congregatas coram quodam , qui erat diabolus in forma humana , ad modum cuiusdam magni domini se- dente : & ecce subito omnes illæ per- sonæ ibi congregatae , iussu diaboli aded illum Officiale , & eius so- cios & Deo ob corum curiositatem permittente , baculis p. riuferunt , quod ex talibus percussionibus & ille Officialis , & Notarius , & illæ alius infra 15. dies mortui sint . Qui r- go dicere velit hoc in phantalia aut in somniis contigisse ?

Aliud magnum argumentum est , §. Argu- quod istæ tales Striges sæpe , postquam mentum crimen suum confessæ sunt coram In- ex con- quisitoribus , reuertuntur ad gre- Strigū , miū sanctæ matris Ecclesiae , abiura- & abju- ta huiusmodi hæresi & apostasia sua , ratione iuxta notata in cap. ad abolendam , de Strigia- baret . in prin. in cap. ut officium , §. Si

quis vero eo tit. 6. & plures earum nō reuertuntur amplius ad vomitum , & in bona fide Catholica perseverant , nec amplius ad talem ludunt vadunt ; quæ tamen longo tempore illa perfidia immorata fuerant : quod nequam esse posset , si tantummodo phantasticè & in somniis eis ista contingere : nam manifestissimum est quod somnia & tales phantasie non sunt in potestate hominis vt ei accidat aut cessent quando voluerint .

Præterea plurimæ personæ huius perfidae sectæ , transactis iam plurimis temporibus , per Inquisidores hæretici & prauitatis fuerunt traditæ bra- Cogniti- pœna chio seculari , exigentibus id de- ignis in meritis suis , & combustæ ; quod mini- Strigia- tum .

mē factum fuisset , neque summi Pontifices hoc tolerassent , si talia tantummodo phantasticē & in somniis contingent , & tales personæ realiter & veraciter hæreticæ non esset , & in hæresi realiter & manifeste deprehensæ . nam Ecclesia non punit crimina nisi sint manifesta & verè deprehensa , 32. *dis. cap. erubescant* 32. *quest. 5. Christiana 2. question. 5. consulisti* , & 6. *quest. 1. non omnia* . Per hæc ergo omnia quæ dicta sunt , & per plura alia , quæ adduci possent , liquido constat quod tales Striges ad præfatum ludum non in somniis , neque phantasticè (vt quidam affirmant) sed realiter & corporaliter , ac vigilando vadant.

Francis. Peña.

Verissimam ergo Bernardus , in hoc tractatu sententiam amplexus , docet Lamias corporaliter deferri , quamquam aliquando dormientes , multa eorum mentibus phantasmatarum occurant , quas illæ potius vigilantes quam dormientes propter vehementissimam impressionem cernere opinentur.

C A P. IV.

Argumenta dicentium Striges non deferri corporaliter Cap. Episcopi 26. qu. 5. qualiter intelligendum : secta Strigum an esset exorta tempore dicti cap. Episcopi.

Sed ecce contra hæc , quæ iam dicitur sunt , quidam insurgunt , & prædictam veritatem destruere sa-

tagentes dogmatizando affirmant , quod huiusmodi Striges nullo modo vadant ad illum ludum corporaliter & realiter , sed quod phantasticè , ac illusoriè , ac in somniis eis omnia prædicta contingent , & in huius opinionis suæ fomentum adducunt text. *cap. Episcopi 26. quest. 5. quod quidem cap. omnibus , contra nos Inquisidores occasione harum Strigum purgare cupientibus , communis est materia dimicandi , cuius quidem Canonis verba , si quis omni passione semota diligenter & medullitùs ponderare voluerit , videt , ac luce clara cognoscet , quod illud cap. non militat contra prædicta . Neque obstat quin contra huiusmodi Striges , tamquam verè hæreticas , procedere valeamus : nam si quis bene consideret & benedictu-
r , istud cap. *E: i scopi* non loquitur de ista secta Strigum , quæ nondum insurrexerat tempore , quo celebratum fuit illud Ancyrense Cöcilium , ex quo sumpta sunt illius cap. verba , sed neque tempore quo compilatum fuit decretum per dominum Gratianum , quia decretum fuit compilatum anno Domini 1150. vt habetur in glof. 2. q. 6. c. post appellatiōnem , §. forma verò appellatiōnis , prædicta autem Strigum secta pullulare cœpit tantummodo à centum quin-
quaginta annis citrà , vt appareat ex iis Co-
processibus Inquisitorum antiquis , qui sunt in archiis Inquisitionis no-
stræ Comensis . Hæc ergo secta Strigia-
mensis ab annis 1150. Origo
Strigiarum
qui sunt in archiis Inquisitionis no-
stræ Comensis . Hæc ergo secta Strigia-
mensis ab annis 1150.*

Francis. Peña.

NVmero 4. siue cap. 4. Author multa commemorat ad intelligentiam cap. Episcopi 26. q.5. quod ex Concilio Ancyrensi desumptum esse opinantur, secutus Gratiani inscriptionem, sed verè in gratiam Decreto nuper Romæ edito anno-

tatum est; id cap. neque in Concilio Ancyrano Græco, neque Latino inueniri. Nihilominus tamen non est eius auctoritas contemnda. Et quod ad eius intelligentiam attinet latè tradunt Alphontus à Castro, Sylvestris, & Spinæus multis in locis; facilitatis tamen gratiâ hîc ascribi visum est.

CAPITVLVM

EX CONCILIO ANCYRANO

Iuxta exemplar Libelli cuiusdam sexdecim librorum Partialium lib. 6. cap. 7. desumptum: quod etiam refertur in decreto Gratiani 26. quæst. 5.

Vt Episcopi de Parochiis suis sortilegos & maleficos expellant.

 T Episcopi, eorumque ministri omnibus viribus elaborare student, ut perniciosa[m] & à diabolo inuentam sortilegam & maleficam artem penitus ex parochiis suis eradicent. Et si aliquem virum aut foeminam huiusmodi sceleris sectatorem inuenerint, turpiter de honestatum de parochiis suis ejicant. Ait enim Apostolus; *Hæreticum hominem post unam & se-*

cundans correptionem denita: sciens Tit. 5. quia subuersus est, qui eiusmodi est. Subuersi sunt, & à diabolo capti tenentur, qui derelicto creatore suo à diabolo sustagia querunt. Et ideo à tali peste mundari decet sanctam Ecclesiam. Illud etiam non est omitendum, quod quædam sceleratæ mulieres, retrò post Satanam conuerse, dæmonum illusionibus & phantasmatibus seductæ, credunt & profitentur se nocturnis horis cum Dia-

Lamiarū na Paganorum dea, vel cum Herodia-
secta.
Dianæ & innumerā multitudine mulierū,
& He- equitare super quasdā bestias & mul-
todiadis ta terrarum spatia intempestā noctis
aliud. Spatio pertransire, eiūsque iussioni-
bus velut dominæ obediens, & certis
noctibus ad eius seruitiū euocari. Sed
vtinā hæ solæ in sua perfidia periūsset,
& non multos secū in infidelitatis in-
teritum pertraxissent. Nam innumera
multitudo hac falsa opinione decepta
hæc vera esse credit, & credēdo à re-
cta fide deuiat, & in errore paganorū
reuoluitur, cùm aliquid diuinitatis aut

Hæresis Lamiarū numinis extra vnum Deū arbitratur.

Quapropter sacerdotes, per Ecclesiæ
sibi cōmissas, populo omni instantia
prædicare debet, vt nouerint hæc om-
nimodè esse falsa, & non à diuino, sed
à maligno spiritu talia phantasmata
mentibus fidelium irrogari.

Siquidem ipse Sathanas, qui trans-
figurat se in Angelum lucis, cùm men-
tē cuiusque mulierculæ ceperit, & hæc
sibi per infidelitatē subiugauerit, illicò
transformat se in diuersarū personarū
species atque similitudines, & mentē,
quā captiuā tenet, in somnis deludēs,
modò lœta, modò tristia, modò cogni-
tas, modò incognitas personas ostendēs, per deuia quæque deducit. Et cùm
solus spiritus hoc patitur, infidelis mēs
hæc nō in animo, sed in corpore opini-
natur euenire. Quis enim non in sō-
niis & nocturnis visionibus extra se
educitur, & multa videt dormiendo,
quæ numquā viderat vigilando? Quis
verdū tā stultus & hebes est, qui hæc
omnia quæ in solo spiritu fiunt, etiā in
corpore accidere arbitretur, cùm Eze-
chiel propheta visiones Domini in
spiritu non in corpore vidit? Et Ioan-
nes Apostolus Apocalypsis sacramē-
tū in spiritu, nō in corpore vidit & au-
diuit, sicut ipse dicit: *Statim, inquit, fui
in spiritu.* Et Paulus non audet dicere
se raptū in corpore. Omnibus itaque

annunciādū est publicè, quod qui ta-
lia & his similia credit, fidē perdit. Et
qui fidē rectā in Domino non habet,
hic non est eius, sed illius, in quē cre-
dit, id est, diaboli. Nā de Domino no-
stro scriptū est: *Omnia per ipsum facta* Trans-
sunt. Quisquis ergo credit posse fieri, formati-
o in aliquā creaturā aut in melius, aut in
deterius immutari, aut trāsformari in
aliam speciem, nisi ab aliam
ipso Creatore, qui omnia fecit, & per
quē omnia facta sunt, procul dubio
infidelis est & Pagano deterior.

C A P. V.

Intellectus dicti cap. Episcopi 26.9.5.

Si quis autem pertinaciter adhuc
affirmare velit hæc sectam strigia-
cā, esse illā, de qua loquitur illud cap.
Episcopi, dico quod adhuc Canon ille
contra nos non obstat, neque militat
contra prædictā; quia si quis bene cō-
siderat sensum Canonis illius, videbit
clarè quod nō negat, quin sit possibile
tales personas pedestrē & corporali-
ter ire ad prædictū suum ludū, sed ne-
que negat quin sit possibile, eadē de-
ferri verē, realiter, & corporaliter à
diabolo de loco ad locū: nā dæmones,
permittētē De, possunt virtute suā na-
turali mouere, & portare materiā cor-
poralem de loco ad locum, vt innuit
Aug. in 18. lib. de Ciuitate Dei cap. 18.
Vnde legitur in legenda beati Petri
Apostoli de Simone mago in aëra à
dæmonibus portato, & in legēda beati
Iacobi Apostoli de Hermogene ad ip-
sum Iacobū portato, & de multis aliis
legitur de loco ad locum realiter &
corporaliter à diabolo delatis.

Si ergo possibile est tales personas Dæmo-
ire vel deferri corporaliter & realiter nes pos-
tū diabolo, & possibili posito in esse, sunt na-
nullum sequitur inconueniens secun-
dūm mouere

corpus dūm regulam Logicalem: nullum et-
aliquid ergo erit inconueniens, si dicatur, tales
de loco Striges pedestres corporaliter ire, vel
ad locū deferri realiter & corporaliter ab ipso
diabolo, & ita clarè patet, quòd præ-
dictum Capitulum *Episcopi*, contra
prædicta non obstat, prout aduersarij
nostrī probare conantur.

Francis. Peña.

IN summa eius Decreti vera in-
telligentia talis mihi esse vide-
tur: ibi enim non agitur de La-
miis, sed de quibusdā hæreticis,
qui credebant quòd Diana fuit
in deam convertita, & quòd crea-
tura mutari, aut transformari po-
test ex vna substantia in aliam,
vel ex vna specie in aliam spe-
ciem, ab alio, quām à vero
Deo: quòd bestiis vehebantur,
vt Herodiadi seruirent. Quæ
omnia falsa sunt, erronea, &
hæretica, & à Lamiarum secta
longè diuersa. Neque illi pa-
tres, quorum est Decretum il-
lud, negant Lamias posse cor-
poraliter à dæmonibus transfer-
ri per longa regionum spatia:
neque illum hæreticum, aut
stultum esse decernunt, qui cre-
dit ea fieri posse, quæ sæpe à
dæmonibus cum Lamiis perpe-
trantur. Rectè ergo Bernardus
hic ait in dicto cap. *Episcopi*, non
haberi sermonem de secta Stri-
gum, siue Lamiarum.

C A P. VI.

*Multa eorum, que de Strigibus nar-
ratur, illis in somniis contigere
an. possint.*

NOs autem nō negamus quin in Debet
tētētū huiusmodi Strigibus, siue tur ali-
somniando, siue phantasando, procu- quando
rāte diabolo appareat, quod ad prædi- Striges
in som-
ludum accendant, & præci- niis.
pue postquam iam ad ipsum lu-
dum corporaliter & realiter acce-
serunt, & verè & realiter ac corporali-
ter fidē abnegarunt, & Crucē concularunt, ac dæmonem in suum deū ac-
ceperunt, & pro suo deo adorauerūt, possibile est quòd aliquando sensibus
ipsarum Strigū multò grauius ac ve-
hementius, quam somno, virtute dæ-
monis obseratis, dæmon talia somnia
causando, vel phantasiam immutan-
do, faciat quod ipsæ Striges corpore
quidem dormientes, seu etiā nihil se-
tientes, & velut mortuæ aliis appa-
reant, & ipsis Strigibus in spiritu, seu
in phantasia videatur, quod prædicto
ludo intersint, & alia faciat, quæ aliæ
vigilantes corporaliter & veraciter
facere consueuerunt, & aliqui dæmo-
nes earum formas assumentes videan-
tur ab aliis in ipso ludo corporaliter
adesse, vt id alteri per phantasticam
apparitionem exhibeat vigilanti,
quod alter vidit in somniis, vt dicit
Augustinus in dicto lib. 18. de Cini-
tate Dei cap. 18. per quem modum id
dicimus contigisse quod in legenda
beati Germani narratur de illis mulie-
ribus, dæmonibus earum formas assu-
mentibus, quæ cernebantur in hos-
pitiis cœnare, & tamen quæsitæ in
domibus propriis verè sunt inuen-
tae.

C A P. VII.

Vna creatura in aliam verè non transmutatur.

Nullo autem modo dicimus, neq; aliquādō opinati sumus id quod mendaciter & fāsō aduetarij nostri nobis imponunt: videlicet quodd aliqua creatura, aut in melius, aut in dēterius possit immutari, aut in aliā speciem vel similitudinem realiter & verè transformari, nisi ab ipso Creatore, qui omnia fecit, & per quē omnia sūt facta: & proptereā nullo modo dicimus, nec aliquo pactō aliquid numinis, aut diuinitatis extra vnum Deum arbitramur.

Sed neque ea, quæ in solo spiritu Nihil sunt, arbitramur etiā in corpore accidere, sed dicimus & prēdicamus, quodd in aliā speciem quemadmodū legitur de sociis Vlyssistransfor. fīs, quos illa famosissima magica Cir-mari, nisi cē in bestias arte sua vertit, vt dicit ab ipso August. in lib. 18. de Ciuitate Dei cap. Deo. Quæ in 17. & habetur 26. q. 5. cap. nec mirū, & de sociis Diomedis in aues versis, solo fīs: & de quibusdam aliis, qui versi in iu- ea vel in menta videbantur onera portare, & corpore de aliis similibus: quæ omnia illusoriē existunt. & phāstasticē, ac quadam præstigiosa apparitione arte dæmonum siebant, vt Aug. declarat egregiē. in cap. 18. prēdicti libri 18. de Ciuitate Dei. Ita etiam nō negamus quin interdū arte dæmonis illudentis fieri possit, quodd aliqua Strix per aliquā phāstasticā apparitionē videatur transmutata in felē, vel in aliā bestiā, seu speciē, quæ tamen nō erit veraciter transmutata, sed hoc fieri quadā apparitione præstigiosa: & qui aliter credit infidelis est, & Pagano deterior, vt dicit dictum cap. Episcopi.

C A P. VIII.

Multa apparere possunt Strigi-bus arte. Daemonum, qua- vera non sunt.

Immodo dicimus & confitemur plura alia ipsis Strigibus illusoriē & phāstasticē arte dæmonum posse contingere & apparere, quæ tamen minimē sunt vera, vt putā, quodd vitulos comedant, qui postea dæmonum virtute resurgant: nam si verè illi vituli fuerunt cocti & comestī, nullo modo fieri potest, vt dæmon aliquis, immodō omnes dæmones simul cum tota eorum potestate eos valeant fuscitare: quia resuscitare mortuum est poten- resuscita- tis infinita, quæ soli Deo conuenit, tare & diabolo nullo modo potest conue-nire. Quare si illa comestio fuit ve-ra & realis, necesse est dicere, quodd mortuū est po-tentie infinit. resuscitatio sequens, fuerit phanta-stica & illusoria: aut quodd & come-stio fuerit apparenſ & phantaſtico, & etiam resuscitatio fuerit illusoria: & ita cū diabolus semel ipsis Striges sibi per infidelitatem subiugauerit, illudens eis in somniis, seu cū phan-tasticis apparitionib; us, modō lāta, modō tristia, modō cognitas, modō incognitas personas interdū ostendit, vt textus illius cap. Episcopi lo-quitur de secta illarum mulierum, quæ Episcopi cū Diana, vel cū Herodiade se explicatio. equitare, eiusque iussionibus obedi-re credebant.

C A P. IX.

*Striges et apostatae an recte puniantur,
etiam si corporaliter non deferantur:
ex quo habent rata, quae sibi in somniis contigerunt.*

*Striges
ex ratio-
ne phan-
tasticæ
appari-
tionis
apostatae
& hæ-
reticæ sūt.*

POstremò , vt aduersariorum ora ex toto concludam , posito sed nō concessio , quod (vt aduersarij ipsi affirmant) istæ Striges nullo modo vadant corporaliter ad ludum , & quod numquam realiter ac veraciter vigilantes abnegauerint fidem , & conculcauerint Crucem , & alia fererint , quæ in tali ludo facere dicuntur , sed quod in somniis tantummodo , seu phantasticè & illusoriè eis sè per ista contingent , tamen ex quo posteà , quando sunt in vigilia & in propriis sensibus constitutæ , credunt & firmiter tenent se prædicta fecisse , & habent ea rata & firma , ac ea confirmant , & contentæ sunt quod sibi talia acciderint , ac eis omnibus consentiant cum quadam animi complacentia , credentes firmiter se fidem Catholicam abnegasse , & dæmonem pro suo vero Deo habere , tenetes firmiter se non peccare , sed potius se bene facere talia perpetrando , & alias similia multa faciendo , vt ex earum confessionibus corā Inquisitoribus factis evidenter appetat , liquido & clariùs luce meridiana constat , quod sunt verè & propriè apostatae , idololatræ , & hæreticæ : nam sicut ille qui somniando se committere fornicationem cadit in pollutionem nocturnam , si posteà in vigilia constitutus est mortalis somnij , & consentit & placet sibi de illa fornicatione somniata propter delectationem habitam in ea , licet talis nō peccet ratione somnij in se , quia nullum ibi potest esse pec-

catum , ed quia ibi nō fuit iudicium rationis , peccat tamen mortaliter ratione complacentiæ cum delectatione sequenti in vigilia cum deliberato consensu , vt dicit B. Thomas in quarto sentent. dist. 9. art. 4. & etiam habetur C. dist. §. 1. in gloss. circa fi. ibi: Si ergo in nocturna pollutione , & cap. testamentum , ead. dist. & Augustinus in 18. lib. de Civitate Dei , cap. 12. in fine , dicit , quod delectari etiam falso crimine , crimen verum est : ita dicendum est de ipsis Strigibus , quod sint verè & propriè apostatae , idololatræ , & hæreticæ , non quidem eâ ratione , quia prædicta contingent eis in somniis , vel phantasticè , seu illusoriè , sed propter complacentiam quam habent de prædictis cum deliberato consensu posteà , quando sunt extra prædicta somnia , & extra prædictas phantasticas illusiones in vigilia , & in propriis sensibus constitutæ , & credunt ea esse vera , & ea habent rata , tenentes firmiter in mentibus suis se fidem & Dominum Deum abnegasse , & credunt Dæmonem esse suum verum Deum , & eum vt Deum suum adorant , vt dictum est supra : & idèd textus dicti cap. Episcopi dicit tales personas sceleratas retrò post Satanam conuersas , & quod dæmonum illusionibus & phantasmatisbus seductæ , credunt se & profitentur cum Diana nocturnis horis dea Pagorum , vel cum Herodiade , vel cum Diana innumera multitudine mulierū equinocturni ludi .

Striges das & infideles , dum sequitur : Sed perfidæ & infidilam ha sola in persidia sua periißet , deles .

& non multos secum ad infidelitatis interitum pertraxissent. Quare sunt veraciter & propriè hæreticæ, & idè sequitur in textu quodd qui hec vera esse credunt, credendo à recta fide deuant, & errore Paganorum inuoluuntur, cùm aliquid diuinitatis aut numinis extra vnum Deum esse, inuoluantur errore Paganorum idola adorantium: ac Striges etiam sequitur quodd deuant à fide, & hæretici i. m. perdunt, & idè veraciter sunt hæreticæ, credendo quodd ea que sunt in somniis & phantasticis illusionibus arte Dæmonum procuratis, sint vera, & quodd quæ in solo spiritu sunt, etiam in corpore accidentant, & insuper credendo se posse dæmonum virtute transmutari in feles vel alias species. Quæ omnia cùm sunt contra determinationem Ecclesiæ, procul dubio sunt hæretica, & idè textus hic appellat tales personas infideles, & Paganis deteriores; infidelitas autem in homine baptizato est hæresis; & ita clarissimè patet quomodo dictum cap. Episcopi, nullo modo contra prædicta militat, neque contra nos obstat.

C A P. X.

*Ex dicto cap. Episcopi, an probetur
Striges non deferri corporaliter.*

Ecce ergo quām bene ex verbis huius cap. Episcopi, concluditur, & clarè probatur id quod superius dixi, videlicet, quodd dato, quodd in somniis, seu phantasticis illusionibus arte dæmonum procuratis videatur ipsis Strigibus quadam præstigiosa apparitione se ad ludum dictum accessisse, Dominum Deum & fidem Catholica-
Striges
verè
apostatax tæ
& idolo latræ
quomo-
do fint. cam abnegasse, Dæmonem ut Deum adorasse, & alia superius énumerata perpetrasse, ex quo tamen transactis illis somniis & phantasticis illusionibus retinent ea in mente, ac firmiter credunt ea esse vera, & constanter in tali credulitate perseuerant; sequitur quodd sint veraciter & propriè apostatax tæ, quia verè secundum suam opinionem recesserunt à Catholica fide: & etiam sequitur quodd veraciter sint idololatræ, firmiter tenentes se ado-

rate dæmonem ut Deum, & creaturam pro Creatore se colere, ac de facto adorant & colunt: & credentes aliquid diuinitatis seu numinis extra vnum Deum esse, inuoluantur errore Paganorum idola adorantium: ac Striges etiam sequitur quodd deuant à fide, & hæretici i. m. perdunt, & idè veraciter sunt hæreticæ, credendo quodd ea que sunt in somniis & phantasticis illusionibus arte Dæmonum procuratis, sint vera, & quodd quæ in solo spiritu sunt, etiam in corpore accidentant, & insuper credendo se posse dæmonum virtute transmutari in feles vel alias species. Quæ omnia cùm sunt contra determinationem Ecclesiæ, procul dubio sunt hæretica, & idè textus hic appellat tales personas infideles, & Paganis deteriores; infidelitas autem in homine baptizato est hæresis; & ita clarissimè patet quomodo dictum cap. Episcopi, nullo modo contra prædicta militat, neque contra nos obstat.

Epilogando itaque omnia prædicta, dico quodd illud cap. Episcopi, nō militat contra ea quæ dicta sunt, neque obstat quin prædictæ Striges vadant corporaliter ad illum ludum, & quin realiter & veraciter fidem abnegent & diabolū adorent; & ex cōsequenti nō obstat quin veraciter sint hæreticæ, tum quia illud cap non loquitur de ista secta Strigum, de quibus nos Concluimus, & hoc est quia tempore illum quo celebratum fuit illud Concilium Ancyrense, ex quo sunt sumpta verba illius cap. sed neque tempore quo fuit compilatum decretum, nondum insurrexerat ista Strigum secta: tum quia si quis bene consideret sensum illius cap. non negabit quin sit possibile, tales Striges ire corporaliter & pedibus suis in propriis sensibus & vigilantes ad ipsum ludum, sed neque negabit quin sit possibile, easdem inter

interdum verè, corporaliter, & realiter de loco ad locum à diabolo deferri: tūm quia etiam nos nō negamus, quin interdum possibile sit, quod ipsis Strigibus appareat in somniis aut in phantasticis illusionibus, procurante dæmonē, causatis, quod vadant ad ipsum ludum, ipsæ verò veluti dormientes, seu velut nihil sentientes, veraciter inueniantur in domibus suis: imò etiam dicimus plura alia posse Strigibus arte dæmonum illusoriè apparere: nullo modo autem dicimus, neque aliquando opinati sumus, aliquam creaturam virtute dæmonum in aliam specie verè & realiter transformari: sed neque dicimus verū esse, quod ea quæ sunt in solo spiritu, accident realiter in corpore. Tūm postremò, quia dato, sed non concessò, quod nullo modo vadant corporaliter ad ludum, sed quod tantummodo in somniis & phantasticis illusionibus virtute dæmonū videatur eis quod vadant ad ludū, & Deum ac fidem abnegent, & dæmonē vt Deum adorent, & alia sic illusoriè ipsis Strigibus accident, quæ in diēto ludo facere dicuntur: tamen ex quo postea quando sunt in vigilia & in propriis sensibus constitutæ, credunt & firmiter tenent se ea fecisse, & habent ea rata, ac eis omnibus consentiunt cum animi cōplacentia, credentes firmiter se fidem catholicam abnegasse, ac dæmonem pro Deo adorasse, & eum tāquam Deum suum habere, & se nullo modo peccare, sed potius se bene facere talia perpetrando, & in hac cœtate, id est, idololatriæ, clare constat quod sint veraciter apostatæ, idololatræ, & hæreticæ, & ideo textus nominat eas sceleratas, perfidas & infideles: & dicit quod credentes talia phantastica & illusoria esse vera, deviant à recta fide, & fidē perdunt, ac inuoluūtur errore Paganorū, & sunt ipsis Paganis deteriores: in-

fidelitas autem in homine baptizato est hæresis. Et ita per hæc omnia clarissimè patet quomodo dictum cap. Episcopi, toties allegatum, nullo modo militat cōtra nos Inquisitores, nequa obstat quin istæ Striges veraciter dicantur apostatæ, id est olatræ, & hæreticæ quomodocumque dicatur, siue quod vadant corporaliter & realiter ad ludum, siue quod tantummodo in somniis & phantasticis illusionibus arte Dæmonum causatis eis talia contingant.

C A P. XI.

Ad Inquisitores hæretica prauitatis an spelet Striges punire.

CVM ergo prædictæ Striges veraciter sint hæreticæ & idololatræ ac apostatæ, quomodocumque dicatur, seu quod realiter vadant ad ludum; seu quod tantummodo in somniis aut phantasticis illusionibus, vt dictum est, sequitur quod ad Inquisitores hæreticæ prauitatis pertinet contra eas procedere, & eas sicut alios hæreticos punire, quod quidem patet.

Et primò in quantum dicuntur hæreticæ, patet per cap. vi officium, de hæreticis, lib. 6. in prin.

1.
Quod
sint hæ-
reticæ.

2.
Quod
Dæmonibus, & eis nefarias preces idololatriæ, vt in glos. in verbo, sape-
rent, cap. accusatus, eisdem tit. & lib. §.
Sane, ac etiam iplos dæmones adorantes: nam si hæreticus punitur adorans hæreticum, vt dicto cap. accusatus, §.
ille quoque, quanto magis Dæmonem adorans? Est enim contra illud Domini mandatum, Dominum Deum tuum adorabis. Matthæi 4. cap.

Striges
quomo-
do sint
verè
apost-
tæ, ido-
lolatriæ,
& hæ-
reticæ.
textus
nominat
eas
sceleratas,
perfidas
&
infideles:
&
dicit
quod
creden-
tes
talia
phantas-
tica
&
illusoria
esse
vera,
deviant
à
recta
fide,
&
fidē
per-
dunt,
ac
inuoluū-
tur
errore
Paganorū,
&
sunt
ipsis
Paganis
deteriores:
in-

Mall. Malefic. Tom. II.

Q Postremò

^{3.}
Quòd
aposta-
tx.
Postremò hoc patet, in quantum dicuntur apostatae: quia apostata à fide punitur ut hæreticus, cùm verè hæreticus sit, de quo habes in verbo, *Apostata*, §. primo, secundo, & tertio.

Francis. Peña.

Vide Nostram Lucernam
Inquisitorum.

C A P. X I I.

*Quomodo cognoscuntur Striges & se-
ctatrices: per confessionem sociarum
deteguntur Striges: sociarum de-
positio valet contra alias Striges:
Inquisitor ne interroget de sociis,
eas singulariter nominando: Inqui-
sitor non facilè credat depositionibus
Strigum contra alias.*

Manifestantur autem seu dete-
guntur illi qui sunt de hac se-
cta Strigiaca, & ad notitiam eorum
peruenitur duobus modis, videlicet
per confessiones sociarum, & per
coniecturas & præsumptiones.

Primò ergo per confessiones & in-
culpationes sociarum: cùm enim mu-
tuò se cognoscant in dicto ludo, ex
consequenti possunt etiam mutuò se
detegere & manifestare, & hoc præ-
cipue quando plures separatim, &
vna seorsum ab altera, imo nesciente
quid alia dixerit, conueniunt de eadē
persona & de tempore quo eam vi-
derint, & in quibus locis, & maximè
quando tales inculpantes aliquam de
earum societate dicunt idem & affir-
mant coram facie illius, quam incul-
parunt, & ita vna post aliam sepa-
ratim, & altera nesciente, idem affir-
mat in facie eius.

Et quòd talis inculpatio seu manife-
statio facta per socias faciat fidem
contra illam quæ inculpatum, patet per
ea quæ notantur in cap. in fidei fau-
orem, de hæreticis, lib. 6. Facit ad hoc
glos. fin. cap. quoniam aliqua, de testi.
Vide de hoc in verbo, testes, §. 17. &
in verbo, tortura, §. 29.

Aduertas tamen & sis bene cautus,
tu Inquisitor, ne interrogandò de
complicibus & sociabus vnquam in-
terroges an aliquando viderint talē,
vel talem, specificando aliquam vel
nominando, neque permittas ab ali-
qua specificari vel nominari, sed in-
terroges in communi & generali
quas socias habeat, vel quas viderit
in tali ludo, & quid eas ibidem fa-
cere viderit; & ei dicas, quòd nullo
modo aliquam nominet, nisi pro cer-
to eam in ludo viderit & cognoue-
rit, & nisi pro certo viderit vel sci-
uerit eam abnegasse fidem, &
alia fecisse quæ ibi fieri consue-
runt.

Inquisi-
torum
cauæla
in inter-
rogatio-
nibus.

Aduertas insuper, & sis bene cau-
tus, ne de facili facias aliquam deti-
neri propter inculpationes talium
Strigum tantum, quia posset contin-
gere quòd dæmon aslumeret personā
alicuius, & se sub forma illius præsen-
taret in ipso ludo, vt illam personam
infamaret, & tamen illa persona erit da inno-
innocens, & de tali crimine nullo mo-
do culpabilis: quare cautiùs secu-
riusque procedes, si ex solis inculpa-
tionibus seu manifestationibus socia-
rum non facies aliquam personā deti-
neri, sed ultra illas inculpationes fa-
etas per socias, habeas aliqua alia in-
dicia, seu coniecturas, vel præsump-
tiones, seu suspiciones contra eamdem
quam volueris detinere.

C A P. XIII.

Qualiter ex hac Strigiacæ secta esse detegantur aliqui per coniecturas & præsumptiones: indicium seu argumentum, à communiter accidentibus sumptum validum est: quales coniectura seu indicia prodant Striges.

Deteguntur etiam, & ad notitiam eorum qui sunt de hac secta veniuntur alio modo, videlicet per coniecturas & præsumptiones: quia in his, quæ in decreto fieri consueuerunt, proceditur ex coniecturis & præsumptionibus, ut dicitur in l. fin. C. de procur. tuto. vbi glo. not. & Bal. in l. quicunque. C. de ser. fugi. & in rubrica. C. de proba. nam indicium sumptum ex experientiis & coniecturis quæ communiter accidere solent, est validum: vnde vt dicit Panor. in c. Oſus. de elec. in fine. argumentum à communiter accidentibus tenet, & quando tali coniecturæ frequenter contingit adesse veritatem, tunc est graue indicium, & æquiparatur præsumptioni iuris, ut notatur per Cynum in l. metum, de dolo. siue agatur de probando vero hominis actu, siue de probando animo. ff. de fca. l. 1. §. sed si clausa, & c. significasti de homic. nam præsumptio non est aliud, quam quedam suspicio, quæ causatur in animo iudicis, vel cuiuscumque ex variis coniecturis, vel argumentis seu indiciis, ut dicit Panor. in cap. quanto de præsum. col. 4. in fine. Ad omnia ista vide in verbo, indicium. §. 5. & §. fin. & in verbo, præsumptio. §. 5.

Cùm ergo abnegatio fidei, adoratio diaboli, cōculatio Crucis, & alia, quæ faciunt tales Striges in ipso ludo, & alibi cum ipso diabolo, omnia fiant in secreto, & seorsum à fidelibus

Christianis, ideo necesse est, quod contra eas procedamus ex coniecturis & præsumptionibus.

Et istæ coniecturæ seu præsumptiones sunt aut fascinationes pueroru^m, Conie-
vel maleficia causantia infirmitates, eturæ &
aut alia documenta circa homines præsup-
utriusque sexūs, & etiam circa terræ contra
fruges, vinearum uvas, arborum fru-
ctus, ac etiam circa iumenta & alia
diuersorum generum animalia, vel
etiam medications & curationes ta-
lium infirmitatum, & documento-
rum, quæ omnia fiunt virtute dia-
boli, aut ipso cooperante, vt per sin-
gula patebit.

C A P. XIV.

Per fascinationes puerorum detegun-
tur Striges, & quid sit fascinatione
mulier menstruata inficit visum
speculum, & Basiliscus interficit
visum hominem.

Nam fascinatio puerorum, vt ab Fascina-
tione puerorum, ut dicit B. Tho-
mas in prima parte, quæstione centesi-
ma decima septima, articulo tertio, in
responsione ad secundum argumentum,
& super epistolas Pauli ad Galatas,
tertio capitulo, lectione prima, est infe-
ctio procedens ab oculis infectis
propter malitiam animæ, cooperante
dæmonie, & Deo permittente: & hoc
præcipue accidit in vetulabus, in qui-
bus ex malignitate quadam, contra-
cta ex familiaritate vel paetō dæmo-
num fit immutatio noxia & veneno-
sa per venas ad oculos eorum, & ab
oculis ad rem inspectam per spatium
determinatum; & ita asperitus earum
venenosus & noxius inficit pueros,
habentes corpus tenerum & de facili
receptuum talium impressionum,
& sic infirmantur & cibum vo-

Q. 2 munt,

munt, vt dicit Beatus Thomas *vbi supra*

Menstruata mulier inficit speculū. Per quem modum dicimus, quod mulier actualiter menstruata, si aspirat in speculum purum & mundum, subito inficit & deturpat ipsum, & Basiliscus videntis hominem interficit ipsum, vnde Glos. super illud Pauli *ad Galatas tertio: O infensati Galata, quis vos fascinavit?* dicit: quidam habent oulos vrentes, qui solo aspectu inficiunt alios, maximè pueros.

ipsa imaginatione imprimere.

Alio modo, quia potest reprimere rigorem membra, sicut etiam motum localem reprimere potest.

Quintò potest impedire illos actus matrimoniales, prohibendo missionē spirituum ad membra, in quibus est virtus motiva, quasi intercludendo vias seminis, ne ad vasa generationis descendat, vel ne ab eis recedat.

C A P. XV.

Striges inferunt multa nocuenta, & impediunt actus coniugales.

Cenigales actus impe diuntur à Strigi bus & ligantur modis. **Q**uod autem per has Striges realiter & verè inferantur nocumenta diuersis personis: & primò, impediendo actus coniugales seu matrimoniales, patet per hoc, quia realiter inueniuntur effectus reales impudentes illos actus, vt patet per totum titulum de maleficiatis, & per Panor. & alios doctores ibi scribentes, & per c. si per sortiarias. 33. quæst. quinque 1. & qualiter fiant maleficia circa actus istos matrimoniales, declarat Petrus de Palude *in quarto sent. dist. 34.* dicens: quod, quia dæmon ex eo, quod est spiritus, habet potestatem super creaturam corporalem ad motum localem prohibendum vel faciendum, idè potest corpora impedire ne sibi appropinquent directè vel indirectè, interponendose quandoque in corpore assumpto.

Alio modo, quia potest refrigerare hominem ab actu illo, adhibendo occultè virtutes rerum, quas optimè nouit ad hoc validas.

Tertio modo turbando aestimacionem & imaginationem, qua reddit mulierem exosam, quia potest in

Striges inferunt nocuenta causando infirmitates hominibus & iumentis: qualiter iudicetur morbus per maleficium illatus.

Insuper istæ Striges nocuenta inferunt viris ac mulieribus & iumentis ac bestiis cum maleficiis suis, causando diuersas infirmitates, cooperante diabolo, in quantum istæ Striges accipiunt ab ipso diabolo aliqua nocua, & ea præbent viris ac mulieribus vel iumentis, aut in cibo aut in potu, vel tangédo, aut ipsem diabolus occultè applicat aliqua maleficia vel nocua in lectis vel vestib⁹, sicut se penumerò inueniuntur in lectis vel vestibus aliqua, quæ arte humana minimè aut vix fieri vel componi possent; ex quibus sic applicatis aut in lectis, aut in vestibus aut tactu, aut in cibo & potu, sequuntur dolores capitis, torsiones viscerū, exsiccationes membrorum, stomachi destrunctiones, & aliæ plures infirmitates ex quibus sæpe plures moriuntur.

Idem etiam de iumentis & aliis animalibus, quæ ex talibus nocuiis, geruntur maleficiis sic in cibo aut potu, vel tactu eis applicatis sæpe infirmantur & moriuntur, aut lacte priuantur: & hoc est quia, vt tangit beatus Thomas *in secundo libro sent. distinctione*

etione septima, tales infirmitates, quæ generari possunt virtute alicuius agentis naturalis, possunt etiam causari à dæmonibus applicantibus talia agentia naturalia ad causandas illas infirmitates: possunt autem discerni istæ infirmitates causatæ per Striges, cooperante diabolo, per maleficia, ab illis quæ causatae sunt naturaliter iudicio medicorum. Nam sicut dicitur 16. quæst. 2. cap. illud, ad genus superstitionis pertinent omnes ligaturæ, & omnia remedia, quæ medicorum disciplina condemnat, in quibuscumque rebus suspendendis atque ligandis.

Ita dicimus, quod vbi medici periti ex aliquibus coniecturis vel circumstantiis iudicant illam infirmitatem non ex defectu naturæ, neque ex aliqua causa naturali intrinseca, sed ab extrinseco accidisse, vbi nō fit ex venenosa infectione, quia sic sanguis vel stomachus malis humoribus effet repletus, tunc ex sufficienti divisione iudicant effectum esse maleficiale.

Cognoscitur etiam quando medici periti & bene practici vident infirmitatem esse incurabilem, ita vt nullis medicaminibus vel remediis naturalibus æger possit releuari, imò potius cernunt ipsum in dies aggrauari.

C A P . XVII

*Striges nocumenta inferunt terra
fructibus: Malefica quadam
maleficia curant ope Da-
monum.*

Striges
malefi-
cias de-
struunt
terrae:
fructus. **I**nferunt etiam plura nocumenta
cum suis maleficiis procurando
grandines, & alias aëris tempestates
terram, ad destruendum terræ fruges, vi-

nearum uvas, & aliarum arborum fructus: & hæc omnia faciunt ac procurant cooperante ipso diabolo. Nam vt dicit beatus Thomas super Iob. primo cap. necesse est confiteri quod, Deo permittente, dæmones possint perturbationem aëris inducere, ventos concitare, & facere vt ignis de cœlo cadat. Quare igitur cum grandines & similes aëris intemperies procedant ex motu aliquorum naturalium, putat vaporum eleuatorum à terra, sequitur quod etiam diabolus sua virtute, nisi impediatur à Deo, possit tales vapores mouere, & illas grandines seu ventos ac pluias cauare.

Sunt insuper aliqui viri, & aliquæ mulieres, quæ ignorantes ar-
leſia ma-
leſia deſtruunt, & infirmitates
cauatas à talibus maleficiis curant,
& infirmos sanant, quæ quidem
omnia, cooperante dæmons, faciunt,
quod sic patet: tum quia talia cu-
rant prius dæmons inuocando &
consulendo, ac ab eis responsa ex-
pectando, vnde communiter taliter
medicantes nolunt subito reme-
dium dare, sed aliquo tempore ex-
pectato, vt interim consilium dia-
boli requirant, posteā adhibent re-
media: tum etiam quia destruunt
talia maleficia in vna persona, sed
illud maleficium alteri inferre cogun-
tur: vel quia saltem illud tale malefi-
ciū non possunt remouere, nisi
aliud maleficiū vel aliquid illicitum
aut superstitionis perpetrando.

C A P. XVIII.

Aliud signum ad cognoscendas Striges, sumptum à minis factis, effectu subsecuto: aliud signum desumptum ab irreuerentia erga corpus Christi.

Striges
ex familiariitate
Dæmonis & ef-
fectis
cognos-
cantur.

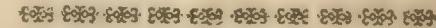
CVm ergo istæ Striges faciant talia maleficia & nocumenta, vel ea current, nonnisi diabolo (vt præstatum est) cooperante; & ipse dæmon cooperetur eis in talibus propter abnegationem fidei Catholice, & ctiā quia ipsi diabolo seipſas ex toto dedicarunt, vt communiter ipsæ Striges confitentur, cuius signum est, quia antequam abnegrant fidem, & diabolum adorent, nunquam possunt talia perpetrare; sequitur ergo de necessitate quod talia maleficia, seu eorum curationes factæ modis supradictis evidenter probent aliquam personam Strigem.

Quare quotiescumque aliqua persona, aut rixando, aut etiam non rixando, facit alias minas contra aliā personam, dicens: Quia tu mihi fecisti sic vel sic, ego faciā taliter quod senties, si bene fecisti, vel non: vel: Faciam quod eris malè contenta de me, vel quod nunquam de tali relætitudine habebis, & alias similes minas; & postea sequitur effectus: signum est, quod talis effectus sit causatus operâ diaboli, præcipue quando non potest sciri quomodo aliter talis effectus sit secutus, & ideo tales minæ cū effectu sequente faciunt magnam præsumptionē & vrgentē conjecturam, quod talis minans Strix est, diabolo per abnegationem fidei dedicata, & erit indicium sufficiens ad torturam: sicut de eo qui minatus est alteri de percutiendo eum, & demum fuit

percussus, & nescitur à quo, præsumendum est quod fuerit ille, qui minas intulit, de quo habes diffusè *in verbo, tortura.* §. 26.

Ecce ergo quomodo per has conjecturas detegūtur illi qui sunt de hac secta, & hoc maximè quia talibus cōiecturis contingit frequēter, immo quasi semper, veritatem adesse, prout continua & cotidiana experientia docet, ideo faciunt magnum & graue indicium, vt habes *in verbo, indicium.* §. 5.

Detegūtur etiā per aliqua signa, putat si faciunt sicas quādo eleuatur corpus Christi, vel auertunt faciē à Crucē, & similia quæ faciunt communiter illi qui sunt de hac secta: & sic finitur iste tractatus ad laudem Dei.

P A R A L I P O M E N A

A D B E R N A R D V M

Comensem addenda.

QVÆSTIO VNICA

An ad solos indices Apostolicos, non autem saeculares cognitio Lamiarum spectet.

An etiam indices fidei possint compellere indices saeculares ad exhibendos processus Maleficarum, & vice versa possint saeculares compellere Apostolicos in saecularibus delictis ut sibi reos exhibeant, & puniant.

 LTIMO loco illud explicadum occurrit, quod hic auctor videtur omisisse in hac disputatione, an videlicet Lamiæ ab Inquisitoribus

Aposto

Apostolicis seu aliis iudicibus Ecclesiasticis relinquunt possint cunctæ sacerdotiæ, si confessæ fuerint infanticidia, homicidia, aut alia grauissima crimina, aduersus quæ per leges ciuiles mortis pena statuta est.

Malefici non carcerandi sed morte damndi. Et Iacobus Sprengerius in *Malleo Maleficarum parte 1. quest. 14. circa finem*, ait, satis probabile videti, ut quantumcumque pœniteant, non debeant sicut alij hæretici carceribus perpetuis mancipari, sed vltimo supplicio puniri.

Arnardus tamen Albertinus *tract. de agnoscen. affer. q. 25. n. 66.* quem sequitur Simancas de *Cath. instit. tit. 37. de Lamiis. num. 17.* verè sentit non posse Inquisidores, de iure, huiusmodi delinquentes curiæ sacerdotiæ tradere vltimo supplicio afficiendas, sed eas corde puro redire volentes recipiendas esse ad Ecclesiæ gremium: nihil enim habet commune causa hæresis cum infanticidiis, aut aliis criminibus à Lamiis perpetratis, quorum quidem criminum cognitio ad Inquisidores minimè pertinet; quare iniquè mihi agere viderentur iudices fidei, si Maleficiis huiusmodi pœnitere volentibus beneficium misericordiæ & absolutionis denegarent.

Sed ab hac sententia sequentem casum excipimus: nam si maleficæ, à iudicibus sacerdotiis

primum capte, Inquisitoribus fuetint consignatae propter incidentem hæresim, cuius iudices sacerdotiæ cognitionem non habent, *cap. vi inquisitionis. §. prohibemus. de heret. lib. 6* ut cùm verbi gratiâ, aliqua malefica capta fuit à sacerdoti magistratu pro infanticidio, aut alio delicto sacerdotiæ, & dum eam interrogaret, constitit sibi de hæresi, vel de alio delicto hæresim sapiente, tunc peracto iudicio hæresis, eidem iudici sacerdotiæ restituenda malefica est, ut is aliorum criminum cœptum iudicium legibus ciuilibus peragat, tunc enim non dicitur propriè curiæ sacerdotiæ relinquunt, sed potius priori iudici restitui, qui ratione criminis sacerdotiæ super malefica illa legitimam habet iurisdictionem: atque haec sententia verissima est, & in praxi penitus obseruanda, sicut & obseruatur iuxta constitutionem sanctissimi domini nostri Pij V. Pontificis Constitutio Pij V. de *Nec non carceratos quo cumque pro quibusvis delictis, & debitis etiam atrociis apud dictum inquisitionis officium quomodolibet delatos, vel denunciatos, suspensa aliorum criminum inferiorum cognitione, ad eosdem Cardinales, & inquisitionis carceres, ibidemque ad criminis hæresis totaliter cognitionem, & expeditionem retinendos, & postea ad eosdem officiales pro aliorum criminum*

criminum expeditione remittendos, sine mora transmittant. Haec tenus ibi. Habetur autem hæc constitutio inter literas Apostolicas pro officio sanctissimæ inquisitionis *in fine Directori Inquisitorum.*

Inquisitor potest cōfidei, ad cuius aures seu tribu-
pellere nal legitimè peruenit malefi-
sæculatè eam aliquam, quæ in carceri-
ad exhibi- bus iudicis sæcularis continetur,
bendam hæreticā hæreticam esse, aut de hæresi
suspectam, possit compellere
magistratum sæcularem, ut eam
sibi consignet pro causa hæresis
iudicandam. Et certissimum ac
verissimum est, id posse facere:
nam ratione criminis Ecclesiasti-
sti eam team vel reum iudices
fidei petere possunt, & de-
bent omnino sæculates magi-
stratus eis obedire, nec ullo pa-
cto de hoc crimine, cum merè
sit ecclesiasticum, directè vel
indirectè cognoscere possunt,
aut iudicare, cap. vi inquisicio-
nis, §. prohibemus, de hæret.
lib. 6.

Immò amplius possunt ma-
 gistratus sæculares quicunque
 compelli per fidei iudices ad
 exhibendum eis processus, &
 quaslibet scripturas, ut possint
 intelligere, an in eis quidquam
 contineatur aduersus malefi-
 cam, aut maleficos cuiuscum-
 que sexus, quod fidei causam
 tangat, & iudicium Inquisito-

rum iuuare possit, argumen- tex-
 tus in cap. vi commissi, de heret.
 lib. 6. ibi: Necnon faciendi à qui-
 buslibet assignari nobis libros seu
 quaternos, & alia scripta. &c.
 conferunt tradita per Ioannem
 Rojam in singularibus fidei, sin-
 gul. 54. incipien. Edere instrumen-
 ta.

Possunt autem isti magistra-
 tus sæculares compelli ad supra-
 dicta exhibenda & consignan-
 da per censuram ecclesiasti-
 cam, excommunicationem vi-
 delicet, suspensionem aut in-
 terdictum: hæc enim nomine
 censuræ ecclesiastice continen-
 tur, cap. querenit, extra de verb.
 signif.

Sed numquid poterit vice
 versa magistratus sæcularis com-
 pellere iudicem fidei, ut sibi ex-
 hibeat alias reas, reöslve, qui
 sæcularia delicta commiserunt,
 vt eos possit iuxta legum ciui-
 lium sanctiones punire? Equi-
 dem non potest, quia nulla ei
 in iudicem ecclesiasticum com-
 petit iurisdictio, cum verò iu-
 dex ecclesiasticus in suo tribu-
 nali delinquentes punierit, tunc
 iudex sæcularis pro criminibus
 ad suum forum pertinentibus
 eosdem punire poterit; ad quod
 faciunt tradita per Antonium
 Gomezium tom. 3. variar. resol.
 cap. i. num. 40.

Atque hæc quæ breuiter tra-
 didimus sunt in hac causa La-
 miarum

iniarum ad praxim iudicantium magis necessaria; quæ propterea addere huic Bernardi tractatui visum fuit opportunum.

Plura suggerit auctor Lucernæ Inquisitorum verbis: *Dæmones inuocare. Diuinatio. Implorare auxilium à Demonibus. Inuocare Dæmones. Secta Strigia, & Sortilegia.*

Francis. Peña.

CVm verò idem hic auctor in hoc tract. num. siue §. I. assertit ad Inquisidores hæreticę prauitatis pertinere de Lamiarū secta cognoscere, contra eas procedere, & sicut alios hæreticos punire, id quidem verissimum est, & multis Romanorum Pontificum sanctionibus constitutū, videlicet Innocentij VIII. cuius initium est: *Summis desiderantes affectibus.* quam refert la-

Lamix
vt hære-
tice ab
Inquisi-
toribus
punien-
da.
cobus Sprengerius in principio
Mallei maleficarum, & Bartholo-
mæus Spinæus in libro de Strigi-
bus cap. 3. Item Adriani VI. quæ
incipit: *Dudum ut nobis.* quam
refert idem Spinæus præcitato
loco. Item Alexandri VI. cu-
ius principium est: *Cum acceperimus.* quæ refertur inter littetas
Apostolicas pro officio sanctæ
Inquisitionis in fine Directoriū
Inquisitorum, & hæc est com-
munis nostrorum sententia,
quam optimæ confirmant ratio-

Mall. Malefic. Tom. Tom. II.

nes hoc loco ab auctore alla-
tx.

Quod si quætas an soli Inqui-
sitores in causis Lamiarum pro-
cedere possint secùs ac fiat in Quo-
modo solorum causis hæreticorum, *ut in cap per*
*Inquisi-
tor im-
hoc de hæret. libro 6. extrauag. ex eo fit co-
de hæret. Clement. I. de hæret. res. gnoscere de La-
pondebo, tutius quidem esse ac miis.*
decentius, vt Inquisitores perin-
de in causis Lamiarum ac in
causis hæreticorum procedant,
& processus conficiant requisitis
diœcesanis secundum iuris dis-
positionem in locis proximi c-
tatis; nihilominus tamen si soli
velint procedere, id quidem fa-
cere possunt, & quod soli pro-
cedentes fecerint ac decreue-
rint, siue condemnando siue ab-
soluendo, id validum erit, sicut
constat ex præcitata constitu-
tione Alexandri VI. cuius ver-
ba hic inserere placuit, habent
autem ita:

ALEXANDER
Papa.

Dilecto filio Angelo de Verona
Ordinis Prædicatorum, sacra
Theologiae professori, in prouincia
Lombardiae hæreticæ prauitatis In-
quisitori, & successoribus suis Dile-
cte fili, salutem, & Apostolicam
benedictionem.

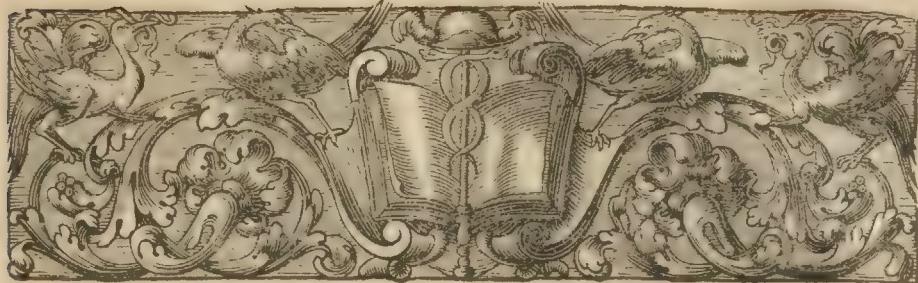
Cum acceperimus in prouincia
Lombardiae diuersas utriusque se-
xus personas diuersis incantationi-
bus, & diabolicis superstitioni-
bus operam dare: suisque vene-
ficiis & vanis obseruationibus mul-
dia La-
miatum
hæresi-
infecta.

R. ta

ta nefanda scelera procurare : homines , & iumenta , ac campos destruere , & diuersos errores induce-re , magnáque inde scandala exoriri: Decreuius , pro pastoralis officij nobis ex Alto commissi ministerio, scelera huiusmodi compescere , ac scandalis & erroribus præmissis,quá-tum cum Deo possimus , occurrere. Ea propter tam tibi , quám etiam suc-cessoribus tuis per Lombardiam con-stitutis , de quibus in his & aliis plenam in Domino fiduciam obtine-mus , committimus & mandamus, vt etiam soli , honesto tamen comitatu

per vos eligendo associati , contra easdem vtriusque sexus personas di-ligenter inquiratis : eásque iustitia mediante puniatis & compescatis. Et, vt melius commissionem huiusmodi exequi possitis , contra illas vobis plenam & omnimodam harum serie concedimus facultatem. Constitu-tionibus & ordinationibus Aposto-licis , necnon indultis & concessio-nibus ordinariis forsan pro tempore factis , cæterisque contrariis quibus-cumque non obstantibus. Datum Romæ apud sanctum Petrum sub an-nulo Piscatoris die ; &c.

AMBROSII DE VIGNATE LAUDENSIS I.V. DOCTORIS FAMOSISSIMI

Elegans ac utilis quæstio in duos
articulos diuisa.

QUÆSTIO VNICA.

*De Lamiis seu Strigibus, & earum
delictis, cum commentariis
Francisci Peñæ Sacre Theo-
logie & Iuris utriusque Do-
ctoris.*

VID † ergo di-
cemos de mulieri-
bus, quæ confi-
tentur nocturno

Lamiriū tempore ambulare per longa
nefaria locorum interualla in momen-
to temporis, & intrare cameras
alienas clausas, coadiuantibus
earum magistris Dæmonibus;

(vt dicunt) cum quibus loquū-
tur, † quibus præstant censem,
& cum quibus (vt dicunt) ha-
bent copulam carnalem, &
quibus persuadentibus (vt di-
cunt) abnegant Deum & Virgi-
nem Mariam, & cum pedibus
conculcant sanctam Crucem, &
quæ Dæmonibus coadiuantib-
us (vt dicunt) interficiunt pue-
ros, & interficiunt homines †,
& faciunt eos cadere in infir-
mitates diuersas, & quæ dicunt
se multa his similia facere; &
aliquando se transformare in
formam muscipulæ; & diabo-
lum dicunt se aliquando trans-
formare in formam canis, vel

Trans-
for-
matio-

R 2 alte

alterius animalis? An hæc & his similia sint possibilia, vel verisimilia, vel credenda?

Hunc casum habui sæpius de facto, & inter cæteros occurrat mihi casus talis. Quidam inculpatus, quod esset de sexta Mascorum seu Malefitorum de se confessus, multos alios viros & mulieres inculpauit, quod essent de eadem secta, de nocte ambulantes, & quod in triuïis vel quadriuïis, vel confiniis viarum ibant discordantes, & multa mala facientes: ad depositionem istius Inquisitor hæreticæ prauitatis aliquas mulieres cepit & incarcerauit: quarum aliquæ sponte confessæ sunt prædicta & similia huiusmodi; aliquæ vero negantes ad torturam positæ sunt, & in tormentis confessæ sunt.

Divisio
præsen-
tis que-
stionis. Circa casum istum putauit de duobus principaliter esse inquirendum, dum accideret de facto: primò inuestigandum, an prædicta confessata sint possibilia & verisimilia, & credenda, vel non.

Secundò, numquid depositio illius de se confessi, & etiam vnius, vel alterius, vel trium, vel quatuor mulierum similia deponentium, sit indicium sufficiens ad torturam,

Deposi-
tio in-
culpati
de La-
miarum
transcur-
su.

Francis. Peñæ

*Nota in Ambrosij de Vignate
questiōnē de Lamiis.*

† **Q**uid ergo dicemus de mulieribus, &c.]

Hic incipit tractare Ambrosius de Lamiis, seu Strigibus; quam tractationem diuidit in duos articulos, vt ipse mox ostendit, vers. *Circa casum istum*, & vers. *Secundò numquid.* In hac disputatione obscurus videtur Ambrosius, & sententia eius intricata; nihilominus ex antecedentibus & consequentibus colligimus quid sibi velit.

De Lamiis & earum impietatibus multi & graues Doctores scripserunt: vt Iacobus Sprenger, Sylvester de Pierio, & Spina, & Franciscus Ponzinibus integros tractatus: Alfonsus à Castro, cap. 16. & aliis præcedentibus libro 1. de iusta hereticorum punitione, multa quoque de his differuit, secutus magna ex parte Paulum Grillandum tract. de fortilegiis, quæst. 7. Albertinus tract. de agnos. afferio. quæst. 24. & 25. Bernardus Comensis in disputatione de Strigibus, & alij; & nouissime prodiit in lucem *Repetitio disputationis de Lamiis seu de Strigibus*, authore Thoma Erasto.

Illud hic in primis præfabor, vide-
licet communem sententiam esse, La-
mias corporaliter posse deferti per va-
ria locorum interualla, quò Dæmo-
nes, permittente Deo, eas duxerint.
Solus Franciscus Ponzinibus Placen-
tinus (quod ego sciam) hāc commu-
nen Doctorum sententiam reuocans
in dubium, conatus est defendere, eas
non ferri corporaliter: sed quæ di-
cuntur de illis, accidere eis in somniis,
non autem re vera in corpore eueniens:
Eius tamen sententiam non modò
commu-

Depo-
ratio
Lamiarū

communis opinio tot illustrium virorum, verum etiam ipsa quotidiana experientia grauissime refellit; de quo etiam suo loco dicetur.

Maleficarum communis opinio tot illustrium virorum, verum etiam ipsa quotidiana experientia grauissime refellit; de quo etiam suo loco dicetur.
Malefici autem nefariae fœminæ, de quibus nunc agimus, apud varia appellatio- Græcos & Latinos variè nominari videntur: Quippe φαρισαῖδες, & Φαενε-

κτίνσαι, dicuntur à Græcis: idque δάος τῆς φαενεκτίας, quo vocabulo ars eorum exprimitur: à Latinis autem promiscue & confusè vocantur Lamiae, Striges, Magæ, Venefice, Incantatrices, & Maleficæ. Vulgo item in Italia Strighæ dicuntur, & Strigoni: Hispania interdum Bruxios, aut Bruxias, alias Xorguinos, vel Xorguinas nominat. Harum appellacionum ratio breuiter reddi non potest, & ob id omittetur à me consulto, alibi fortassis copiosè relatuero: tantilum tamen *suprà* ad Bern. Comensis cap. i. tetigimus.

Homines. [†] *Quibus præstant censem.*] Id est, quibus faciunt homagium, seu exhibent obedientiam & reuerentiam, moni à quoniam inter alia Lamiarum scelera, Malefici id est grauissimum & valde horren- dum, ut cum primùm in hanc sectā coaptantur, coram Dæmone, ipsis visibiliter in assumpto corpore apparen- te, abnegent Deum, & fidē Christianam, & cultum omnem diuinum, & beatissimam Virginem Mariam, & Sacra- menta Ecclesiæ Catholicæ, & ipsi Dæmoni promittant perpetuam reuerentiam, cultum, & obedientiā: qualiter verò soleat hoc nefarium scelus iniri, docent in primis Iacobus Sprenger in *Malleo Maleficarum* par. 2. q. 1. c. 2. Arnardus Albertinus tract. de agnosc. assert. cathol. q. 24. num. 3. & Alphonsus Castrus lib. 1. cap. 16.

Infirmates de insta baret. punit.

[†] *Et faciunt eos cadere in infirmitates diuersas.*] Quod à maleficiis, Deo permittente, inferri-

possint varia infirmitatum genera; longa posset à nobis oratione demonstrari: sed eum articulum latissime disponit Jacobus Sprenger in *Malleo Maleficarum*, par. 2. quæst. 1. cap. 11. eum videto,

ARTICVLVS PRIMVS.

*An præcedens Lamiarum depositio
sit possibilis, verisimilis, &
credenda?*

Circa † primum articulum art. Collo-
guitur, † & videtur, quod d quium
sint possibilia prædicta, scilicet, cum dæ.
quod cum Dæmonibus loquan- moni-
tur, cum illis ambulent, respon- bus pos-
sum præstent, & similia huius- sibile.
modi maleficia, illis cooperanti-
bus, faciant. Nam primò *suprà*
est visum per sanctum Thomam
in 2.2. quæst. 95. art. 4. quod pos-
sibile est pacta inire cum Dæmo-
nibus tacita, vel expressa.

Secundò, dicit Augustinus in *Societas 2. lib. de doctrina Christiana: Quid- Dæmo-*
num cū
quid procedit ex societate demonum Lamiis
& hominum, superstitionis est, superstitionis.
&c. ergo possunt huiusmodi
fatuæ mulieres habere societa-
tem & commercium cum Dæ-
monibus.

Item, quod Dæmones inuo- Dæmo-
centur, habetur per sanctum nes in.
Thomam in dicta quæst. 95. art. 2. uocan- tur à
& per gloss. in dicto cap. accu- Malefi-
catus, §. sanc. *suprà* eod. iii.
& in iuribus in illa gloss. allega- cis.
tis.

R 3 Item,

Item, quod sit possibile Dæmonem loqui mulieribus talibus, vel viris inuocantibus eum, † probatur, quia Dominus interrogavit Dæmonem, *Quod tibi nomen est?* qui respondit, *Lego mihi nomen est: quia multis sumus, &c.* ut habetur *Marti* 5. cap.

Item, quod Diabolus loquatur, habetur 3. *Regum*, ultimo cap. vbi dicitur: *Egrediar, & ero spiritus mendax in ore omnium Prophetarum eius.*

Item, & *Ioan.* 8. cap. dicitur, *Quod cum Diabolus loquitur mendacium, ex propriis loquitur, quia mendax est, & pater eius;* ergo mulieres prædictæ non sunt confessæ impossibilia.

Item, dicit Ioannes Chrysostomus *super Matthæum*, quod interdum concessum est Diabolo verum dicere, ut mendacium suum rara veritate commendet, & habetur per beatum Thomam in 2.2. q. 172. artic. 6.

Item, quod Dæmon possit loqui talibus mulieribus, probatur, quia Angeli boni locuti sunt & conuersati sunt cum hominibus: nam vt scribit Augustinus in lib. de *Ciuitate Dei*, Angeli boni assumptis corporibus norum † apparuerunt Abrahæ, & visi Angelo sunt à tota familia. † Apparuerunt etiam Angeli Loth, & citois corporibus. Angeli in specie duorum iuue-

num, prout scribitur in *Genes.* Similiter Angelus qui apparuit Tobiæ ab omnibus visus est, † prout scribitur in *Tobia*. Et de Angelis bonis, qui apparuerunt Abrahæ dicitur *Genes.* 18. capit. Cùmque comedissent, dixerunt ad eum: *Vbi est Sara uxor tua, &c.*

Ex quo patet, quod Angelus non solum potest assumere corpus, sed etiam assumpto corpore exercere opera animæ vegetatiæ, quæ sunt vivere, nutritive, generare, augmentare: hoc enim totum comprehenditur sub nutrire. Si igitur Angeli boni hæc possunt, sic & Dæmones.

Et si dicant & confiteantur tales mulieres prædictæ, aliquando coire Diabolum cum eis, non videtur hoc omnino impossibile: † pro quo adduco, quod scribit sanctus Augustinus in 15. de *Ciuitate Dei*, dicens, se audiuisse à fide dignis, Syluanos & Faunos, quos Incubos & Succubos dicimus, mulieribus improbos extitisse: nam sicut Angeli lucis assumunt corpora ex aëre, ex superiori & puriori parte aëris; ita Angeli tenebrarum assumunt corpora de inferiori parte & de foetida, vt dicit Ægidius super octaua distinctione, 2. lib. sent. & Isid. in c. 1. lib. 7. de summo bono. & plurimi Theologi consentiunt. Iacobus de Voragine etiam recitat, Dæmonem sub forma Angelica venisse tentatum

Iouoca
tibus
Dæmon
collo-
q. datur.

¶ Diabo-
lus lo-
quitur
menda-
cium.

Cur dæ-
mones
interdū
yera di-
cant.

Coitus
Dæmo-
num cù
mulieri-
bus.

tatuni Sanctam Julianam.

Dæmones va-
rias in-
ducunt
formas
ad deci-
piendū.
Item, quod Dæmones assu-
mant corpora aëreæ substantiæ,
& fallere possint istas mulieres,
probatur in istis versibus Clau-
diani Poëtæ eximij, loquentis de
Dæmonibus, sic dicentis:

*Hi velut aëreo vestiti corpore, no-
stram
Mentiti speciem, multos phantaf-
mate duc̄tos
Deludunt homines, fāsi verique
Propheta.
In tenebris lucem simulant, in lite
quætem,
Abscondunt sub pace dolos, in felle
figurant,
Sub dubia specie recti vitiata re-
ponunt.*

Et Hieronymus in vita &
legenda beati Antonij dicit:
Quandoque Dæmones terrent, nunc mulierum, nunc bestiarum, nunc serpentum formas sumentes, &c.

Ergo possibile est Dæmonem
apparere mulieribus prædictis, &
aliquando in forma magni ma-
gisti, vel amasij sui, aliquan-
do in forma canis, vel alterius
animalis, vt dicunt: ergo non
videtur confessæ impossibilia, si
dicunt se conuersatas cum Dæ-
monibus, & eos vidisse in for-
ma humana; & cumeis habuiss-
se concubitum, & ab illis por-
tatas esse de uno loco ad alium,

puta à civitate Parisiorum us-
que Romam, &c.

Accedit ad hoc quod scribit
beatus Gregorius in 8. lib. suorum
moralium, † Quod quidam sa-
cerdos reuersus domum man-
cipio suo negligentius venienti
dixit: *Veni Diabole, discalce a me;*
quod mox ceperunt caligarum
corrigæ in summa velocitate
dissolui, vt aperte demonstraret,
quod ipse qui nominatus fuerat,
scilicet Diabolus, ad extrahen-
dum caligas obediret. Et dicit
ipse sanctus Gregorius, quod
tunc presbyter pauescens, ma-
gnis vocibus exclamauit, dicens:
*Recede miser, recede miser, non ti-
bi, sed mancipio meo imperabam,*
&c. ergo non videtur impossibi-
le quod Dæmon prædictis mu-
lieribus, seu virtis eum inuocan-
tibus appareat.

Item pro ista parte facit, †
quia videmus quotidie maleficia
fieri aduersus coniugatos &
alios, vt habetur in cap. fraterni-
tatis, supra de frigi. & maleficat. &
33. q. 1. cap. si per sortiarias, patet
per illud Virgilij (si Poëtæ cre-
dimus) de sociis Vlyssis, quos
mutauit Circe in formam ani-
malium; vnde dicit ipse Virgi-
lius:

*Carminibus Circe socios mutauit
Vlyssi.
Carminibus, id est, incantatio-
nibus.*

Et † dicit Isidorus in 8. Ely-
mologia

Exem-
plum de
Dæmo-
ne obtē-
perante
nuocan-
ti ipsum.

Malefi-
cia ad-
uersas
coniuga-
tos &
alios.

Eclog. 8.

mologiarum lib. quod illa trans
mutatio sociorum Vlyssis non
fuit fabulosa.

Et † in Exodo legitur, quod
Magi Pharaonis coram Moyle
& Aaron verterunt virgas in
dracones, & aquam in sanguinem, &c.

De † Arcadibus legitur, quod
Arcades transeuntes stagnum
quoddam in Arcadia verteban-
tur in lupos.

Apule-
ius in
asinum. Et Apuleius sc̄pt̄x Platonicæ
philosophus scribit historicè, †
sc̄ipsum in asinum fuisse conuer-
sum, dum avis fieri conaretur
per artem magicam; sed tractu
temporis in hominem fuisse re-
stitutum.

Et iterum, vt ad sensus hi-
storicos redeamus, Augustinus
lib. 18. cap. 18. in *Civitate Dei*, scribit qué-
dam Demenetum nomine fuisse
versum in Lupum, sed post an-
num decimum in hominem re-
stitutum: & subdit *ibidem* ipse
Augustinus: & cùm essemus in
Italia, audiuiimus quasdam mu-
tate Dei, lieres imbutas his malis artibus,
dato caseo statim homines ver-
tere in iumenta, quæ necessaria
quæque portabant: & finita
opera, iterum fieri homines:
mens tamen seruabatur humana.
Et idem dicit Apuleius prædi-
ctus de seipso scribens: *Quam-*
quam essem perfectus asinus, sen-
suum tamen relinebam humanum.

† In contrarium facit secun-

dūm veritatem, quod prædicta
non sint possibilia, quia vt dicit
Damascenus *in 3 cap. lib. 2.* † An-
gelus & Diabolus sunt substanc-
tia incorporeæ; ergo bestiale est
dicere, quod Dæmones habeant
manus vel pedes.

Item, † quod Dæmones coï-
re non possint, etiam si ex per-
missione diuina assumant corpo-
ra aërea, patet per physicam ra-
tionem: quia dicunt Physici se-
men esse superfluum vltimæ di-
gestionis, & cætera: sed quibus
non competit mutatio alimenti,
non competit emissio seminis,
ergo, &c.

Item, † quod non possit Dia-
bolus loqui, & sic non possit
petere censem à mulieribus istis,
nec præcipere ipsis, quod abne-
gent Deum, probati videtur;
quia etiamsi liberè assumerent
corpora, in corporibus assump-
tis non sunt illa, quæ requirun-
tur ad formationem vocis: &
ideò dicit Philosophus *in primo*
Politiorum, quod soli homini
natura dedit sermonem: & Ægi-
dius *super 8. dist. 2. lib. sentent.* vult
Dæmonem non habere os, lin-
guam, dentes, palatum, pul-
monem, & sic mutum, & cæ-
tera: & ideò licet aliquando
Dæmones videantur loqui in
assumptis corporibus, non est
ille sonus propriæ vocis, nec
propriè vox, sed voci similis.

Et licet etiam dicamus, quod
aliquan

aliquando comedant, tilla non est vera comedio: quia & Angeli boni & lucis, si aliquando comedisse legantur, ut dicit Aegidius super dicta octava dist. 2. lib. sent. non fuit vera comedio, quia in illis assumptis corporibus virtus digestiva aberat.

Ang: li
qualiter
dicantur
comede-
re.

Sed præterea licet dicamus Angelos lucis & Angelos reprobos assumere quandoque corpora ex permissione diuina (quia illis non est potestas nisi à Deo, Ioan. 19. iuxta illud Euangelij Ioannis: Vbi de
tineatur
Dæmo-
nes usq;
ad diem
iudicij. Non haberes potestatem aduersum me ullam, nisi tibi datum esset desuper. & Paulus ad Rom. 13. cap. Non est enim potestas nisi à Deo.) † tamen regulariter in tenebroso aëris carcere detinentur Dæmones usque ad diem iudicij, scribente Augustino in lib. 3. super Genesim ad litteram, & Magistro sententiatur in 2. lib. distinct. 6. si ergo aliquando Dæmones corpora assumant ad nocendum, hoc ex speciali permissione procedit: cùm scribat Gregorius in 1.2. suorum moralium, quod nec aërem, in quo habitant, nec alia possunt elementa concutere, nisi permittat Deus. De hoc etiam legitur Matth. 8. Marci 5. vnde satis patere videtur, quod Diabolus non possit facere mulierem, vel masculum abnegare Deum, committere homicidium, vel aliud malum facere, nisi ex speciali permissione diuina.

Mall. Malefic. Tom. II.

Probatur etiam hoc aliunde. quia, ut scribit idem Gregorius in 18. suorum moralium: Omnis voluntas Diaboli intusta est: tamen Deo permittent, omnis potestas iusta, &c.

Et idem Gregorius in 3. Diabolorum inquit: Malignus spiritus cogitationi, lolutioni, atque operationi nostræ semper assistit, si fortasse quid inueniat, unde apud examen eterni indicis accusator existat: &c. † Et sic spiritualiter, non corporaliter assistit nobis Dæmon.

Sed præterea ratione probo, quod non libero voluntatis arbitrio adeat Dæmon aduocanti: quia si pro libera voluntate possent Dæmones nocere, & male persuadere in corporibus assumptis, † non solum mulieribus, sed etiam viris persuaderent hæreses, & sanctæ fidei nostræ abiurationem, & omnia mala: quod tamen regulariter non contingit.

Item † viris bonis, & piis nocerent, quod tamen non faciunt: quia certum est bonos, pios, & iustos securos esse ab incursionibus Dæmonum: nam vt dicit Hieronymus in vita beatii Antonij, Iustus non subiacet Dæmoni.

Et generaliter concludo, quod licet de potestate Diaboli scribat Job in 41. cap. 3. † Non est super terrā potestas, que coparetur ei: tamen ista est frænata à potestate

S diuina

Cut
actibus
nostris
assistat
Dæmon.

Magna est Dæmonis potestas, & magna eius cupiditas ad singulos malos supponit bonis, & nocēdū. malorum improbitas, non quantum nittitur, sed quantum sinit, potest.

Vnde non semper quando vult Dæmon, potest assumere corpus humanum, ad persuadendum ea, quæ fatuæ mulieres confitentur.

Et illud est certum: quod etiamsi liberè & absolutè assumerent Dæmones corpora, & formam humanam (quod negatur) tamen numquam apparet, quin terrent: & sic non libenter & faciliter inuocarentur: quia etiam Angeli boni siue Angeli lucis terrent. Patet in Angelo, qui apparuit Zachariæ patri Ioannis Baptistæ stante à dextris altaris incensi, quo viso turbatus est Zacharias: quem confortans Angelus dixit: *Ne timeas Zacharia.*

Et similiter mulieres euntes ad monumentum, prout scribitur Marci ultimo cap. *Cum vidarent iuuenem sedentem in dextris, cooperatum stola candida, obfluperunt valde: qui dixit illis: Nolite expauescere.*

Similiter etiam Angelus, qui comitatus est filium Tobiae,

compulit Tobiam & filium eius admirari, & ab illis recedens dixit: (prout legitur Tobiae 12.) *Pax vobis, nolite timere: si sic est in Angelo lucis, multò magis, & multùm maiorem timorem inicit Angelus reprobis & tenebratum: scribit tamen Iacobus de Voragine in vita Ioannis Baptiste, quod bonorum Angelorum est proprium ex sua visione territos verbis benignis consolati: mali autem Angeli illis, quos territos senserint maiorem timorem iniciunt; unde non facile est, nec possibile etiam, nisi ex speciali permissione diuina, Dæmonem assumere corpus, & apparere inuocantibus illum.*

† Ad illa autem quæ dixi suprà, per artem magicam socios Vlyssis versos à Circe in bellus: & per artem magicam homines Per arē verti in bruta, Domini mei: magicā hominem, quod beatus Augustinus homines non possunt in preallegato: 18. lib. de Ceteritate Dei multa & multa miranda dicit de his transmutationibus: tandem tenet ibi & concludit, quod ista non fuerint facta realiter: & illæ transmutationes non fuerunt veræ essentialiter, quamquam illusione Dæmonum demonstrarentur esse.

Idem concluditur in vitis Partrum, ubi agendo † de miraculis sancti Machatij dicitur, quod B. Macharius quædam puella fuit ducta ad Dæmonis fallas. S. Ma

etiam
soluit.

S. Macharium, quā parentes eius dicebant arte magica factam equam sic & taliter quod omnes vidētes cā dicebāt esse equā: his respondit amicus Dei, quod ipse nō videbat equā, sed puellā: non enim poterat ipse à Dæmonibus illudi: post hoc introduxit vnā cū parentibus puellam in cellam suam, orans deuotissimè Deum, vt ipse talem monstraret parentibus, qualis sibi videbatur, & repente fugiā Dæmonum fallaciā, omnibus apparuit puella ipsa in forma sua propria hominī: ex hoc apertè demonstratur, quod non realis mutatio illa fuerat, sed illusio oculorum per Dæmonium fallaciā causata.

Transmutationes, & Poëtz, qua litera intelligi debantur, etiamque narrant historici & Poëtz, qui sāpē & sāpissimè aliud pro alio existimant: non enim est difficile Dæmoni, vt Theologi volunt, ex speciali permissione diuina demonstrare, quod homo sit bōs, vel lopus: quia non sinit veram rem ad oculos peruenire.

Et + Cæcus Esculanus *super tractatus sibera*, qui plenè incantationes Dæmonum dicitur nouisse, & potentias ipsorum, cùm fuerint ei valde familiares, profitetur, quod Dæmones ne-

queunt humanum corpus verte-re in brutum. nec possunt face-re quod mortui relurgant: † sed miracula possunt facere Dæmo-nes per virtutem rerum natura-lium nobis occultam, ipsis ve-rò notissimam.

Ec † alia etiam, quæ miracu-la videantur, possunt facere Dæmones: & hoc potest contingere duobus modis; uno modo ab intra: † quia Dæmo-nes possunt phantasiam hominū, & etiam sensus corporeos alte-rate, vt aliquid appareat aliter quam in veritate sit, & hoc etiā interdum fieri dicitur per virtu-tes aliquarum rerum corpora-lium.

† Alio modo possunt Dæ-mones hoc facere ab extra, quia Dæmon potest ab aëre corpus aëreum sumere, & formam ali-cuius mortui, & sub tali forma appareat viuis: & istis modis contingit fieri illusiones à Dæ-monibus.

Respondendo igitur ad pro-positum, cùm dictum est, quod I Circe transmutauit socios Vlys-sis in bellugas, dicendum est, manorū lege quod hoc fuit apparenter, non prohibi-realiter nec essentialiter. & idētā. iure merito † ars magica gentiū illusiuā diu fuit à Romanis ex-clusa & prohibita: nam in lege duodecim tabularum fuit prohi-bita, prout etiam refert Plinius in lib. *naturalis historiae*, & iure S 2 merito,

merito: quia scribitur etiam 19.
cap. Lenitici, vbi Dominus dixit:
*Non declinetis ad Magos, nec ab
ariolis ali, uid sciscitemini, ut pol-
luamini per eos.* Et sequitur in 20.
cap. *Vir siue mulier, in quibus
Pythonicus, vel diuinationis fuerit
spiritus morte moriantur, lapi-
dibus obruent eos; sanguis eorum
si super illos.*

*Cat di-
catur
Circe
socios
Vlyssis
in be-
stias co-
uerisse.*

Ec iterum redeundo ad trās-
mutationem sociorum Vlyssis in
belluas, dicitur secundūm sen-
sum allegoricum, quōd Circe
fuit formosa meretrix, quæ ho-
minum mores sua pulchritudine
variabat, adeo quōd etiam mo-
desti viri capiebantur, & declin-
abant in bestiales mores propter
quod dictum est id esse fictū,
quōd Circe homines transfor-
mabat in belluas; id est, in bel-
luinos mores; ideo mutauit so-
cios Vlyssis: quia in variis volup-
tibus eos tenuit, quovsque fa-
cundus Vlysses sua oratione eos
reduxit ad notum iter virtutis:
nam vt Aulus Gellius dicit in
primo lib. noctium Atticarum: in
pecudum ferarūmque numero
habetur quisquis corporeis vo-
luptatibus pressus est. Et Philo-
sophus in 1. Ethic. inquit: omnino
bestiales sunt, vitam pecudū eli-
gentes, & ita est: nam eos, qui
dediti sunt passionibus corporeis
& voluptatibus, dat Deus om-
nipotens in reprobum sensum
23. quæst. 4. cap. Nabuchodono-

for. sed vt suprà dictum est, in
talibus tamen semper remanet
mens humana, hoc est, synde-
resis, id est morsus conscientiæ
semper repugnat quantum in se
est, contra bestiales sensus, seu
contra bestialitates huiusmodi.

† Et nota, quōd synderesis
secundūm Augustinum est natu-
rale iudicatorum in quo sunt
vniuersalia juris diuini: & est
quædam vis animæ supra-
cundūm Hieronymum, quæ sé-
per remurmurat & & repugnat
contra mala: vt etiam hoc habes
per Archidiaconum 26. quæst. cap.
Episcopi.

Concludo itaque quōd impos-
sibile est per artem magicam
mutari hominem in aliquam be-
stiam, seu in animal brutum. † Et
qui credit aliquam creaturam
posse transmutari in aliam crea-
turam, stultus est, & Pagano infi-
delior. dicto cap. Episcopi.

Sed per miracula vera & fan-
cta veræ fiunt transmutationes,
1. quæst. 1. cap. teneamus. † vt de vir-
ga coram Moysè transmutata in
draconem, quod non fuit illusio,
sed fuit mutata natura; vt de con-
secr. dist. II. re vera: nam miracu-
lum dicitur, quia mirum: quia
est supra vires naturæ, vel quoad
factum, vel quoad modū: quoad
factū, vt quod ad preces Grego-
rij Neocæsariensis legitur qui-
dam mons retractus, & locum
dedisse basilicæ ædificandæ: vt
refert

Synde-
resis
quid sit.

Trans-
muta-
tiones
veræ per
miracu-
la.

Bifariæ
possunt
fieri mi-
racula.

refert Archidiaconus 26. quæst.
§. cap. nec mirum. quod mortuos
etiam legitur resuscitasse beatum
Petrum, ut habetur in Actibus
Apostolorum 9. cap. in fin. & I. quæst.
I. cap. teneamus, præallegato, & 23.
quæst. 8. cap Petrus, & Luca 7. & 8.
& de pœnit. dist. I. §. Ex his itaque,
alias §. denique, vers. in Euangelio.

Miracula vera sunt suæ pia vices naturæ. † Hæc sunt miracula, quia sunt super vires naturæ: quoniam de privatione ad habitum non datur regressus via naturali.

Miracula quoad modum qualiter hant. Fiunt etiam miracula quoad modum, ut in infirmis, quos in instanti Deus sanauit, & habetur in Euangelio Ioannis, Matthæi, Marci, & Lucæ in multis locis, & Archidiaconus refert in dicto capite, nec mirum. Hæc sunt miracula bona.

Sed redeundo ad propositum, † & concludo, plurima ex his, quæ confitentur tales mulieres, de quibus suprà, sunt impossibilia, ut putà quod conuertantur in muscipulas; plura alia sunt verisimilia.

Francis. Peña

In Ambrosij de Vinate articulum primum questionis de Strigibus.

† Circa primum, &c.] Summa huius primi articuli hæc est. Tria hic potissimum nititur concludere: primum, non posse Dæmones liberè & pro nutu, &

arbitrio suo exercere cum Lamiis ea maleficia, quæ ab ipsis narrantur: secundum, ea tamen posse facere Dæmones permittente Deo: tertium, impossibile esse virtute Dæmonum unam creaturam in aliam transmutari: sed eas transmutationes, quæ à plerisque factæ narrantur, appartenentes fuisse, non veras. Quæ omnia ex disputationis serie suo loco manifesta fiunt.

† Et videtur, quod sint possibilia predicta, &c.) Ex his argumentis non colligas protinus contrariam sententiam profiteri Ambrosium, quoniam ut paulò ante dicebam commentario I. seu num. ad q. Ambrosij nostri sententia eius est, Dæmones liberè, & pro nutu & arbitrio suo non posse hæc scelerá exercere, nisi ex permissione diuina.

† Probatur, quia Dominus interrogavit Demonem, &c.] De intelle&tu seu expositione huius auctoritatis vide B. Thomam 2.2. quæst. 95. art. 4. ad primum argumentum, quam etiam retulit Ambrosius Tractatu de heret. in responsione ad I. argumen. q. 7. n. 84.

† Et ero spiritus mendax in ore omnium Prophetarum eius.] Hoc permittit Deus optimus, maximus; cùm placet suæ prouidétiæ, ob peccata hominum, qui veritatem intelligere non merentur.

† Apparuerunt Abrahæ.] Hoc habetur Genesis c. 18. Vbi apparuerunt Abrahæ tres Angeli in forma trium virorum.

† Apparuerunt etiā Angeli Loth & ciuiibus Sodomorum.] Id habetur Gen. c. 19. Vbi duo Angeli à Loth hospitio suscipiuntur.

† Prout scribitur in Tobia.] Id habetur Tobiae c. 5. Vbi Angelus Raphaël Tobiam iuniorem dicit in Rages ciuitatem Medorum.

† Pro quo adduco quod scribit sanctus Augustinus, &c.) De hoc dubio breuiter

breuiter scribit B. Thomas 1. part. quest. 51. art. 3. ad sextum argumentum; vbi ait, impudentiae videri, negare huiusmodi experimenta: cùm multi hæc vera esse fateantur. Plenius hæc prosequitur Iacobus Sprenger in *Malleo Maleficarum*, part. 1. quest. 3. & 4. & dicam paulò post, vers. item quod *Dæmones coire non possint.*

† *Aliquando in forma magni Magistri.*) Id est in forma præsidis sive regis: nam quisquis hanc diabolicam sectam profitetur, adducitur ab eo, à quo instituitur ante tribunal Dæmonis, qui in solio quodam ad similitudinem regis sedet. Dæmon enim se illis in figura quadam visibili, & corporeo ostendit, vt falsam majestatem suam, & imperium, ementito quodam signo illis persuadeat: ita Alfonsus Castrus lib. 1. cap. 16. de iusta heret. punit

† *Quod quidam sacerdos reuersus domum, &c.*) Pessima est eorum consuetudo, qui vel ob iram, vel ob quamlibet aliam causam facile Dæmones vocant, exclamantes, vt sibi præstent vel auxilium, vel aliquod alicui nocumentum inferant: Dæmones enim cùm habeant obstinatam voluntatem in malo, vt grauiter & verè docet B. Thomas 1. part. q. 64. art. 2. paratissimi sunt ad nocendum: quare caendum est ab hac incauta Dæmonum inuocatione, ne forte permittat Deus ob peccata nostra, vt Dæmonis potestas soluat, & grauiter inuocantibus noceat.

† *Quia videmus quotidie maleficia fieri aduersus coningatos, & alios, &c.*) Hoc est verissimum, & quotidiana experientia comprobatum, adeò vt maleficium inter impedimenta matrimonij numeretur à Theologis, lib. 4. Sentent. dist. 34. & à Canonistis in tit. de frigidis & maleficiatis in Decre-

talibus, & in cap. si per sortiarias, 33. q. 1. quibus in locis latè de hoc maleficii genere disputant Doctores: adde lacubum Sprenger in *Malleo Maleficarum*, part. 2. quest. 1. cap. 5. & seq. Paulum Grillandum tract. de Sortilegiis quest. 6. & Alphonsum Castrum lib. 1. cap. 15. de iusta heret. punit.

Hæc autem maleficia, quæ aduersus coiugatos & alios sunt, ne possint tra contractum venereum exercere, multis modis permittente Deo, fieri possunt, tam ex parte Dæmonum, quæm ex parte Maleficorum, qui Dæmonum potestate funguntur. Ac Dæmones quidem variis hæc artibus perpetrare possunt: primò mouendo hominisphantasma ad illusionem: vt si tale phantasma fœminæ objiceretur, quod sibi redderetur horrificum vel tactu vel visu membrum genitale viri. Secundò possunt per eamdem specierum alterationem inuisam & exosam vxorē viro reddere, & virum fœminæ. Tertiò possunt per solum motum impedire virile ne erigatur, aut erectum relaxare, ne opus venereum possit vel iniuste, vel absoluere. Quartò possunt tempore breuissimo & actu citissimo applicando actiua passiuis, & instrumentum fœmineum indurare, & lumbos viri infrigidare, & spiritus illos, quibus instrumentum erigitur, exufflare & dissipare. Possunt item permittente Deo, per venena vel aliam herbarum applicationem, generatricem virtutem in viro exsiccare, & conceptricem in fœmina. Denique multis aliis incognitis modis hæc maleficia perpetrare possunt.

Ad hæc verò maleficia exercenda Malefici credunt se posse compellere Dæmones, cùm in eo valde decipiantur: homines enim nisi diuina virtute muniti, nulla arte valent inuitos Dæmones trahere aut tenere, aut ad aliquod opus faciendum compellere.

Dæmones

Dæmones autem, ut facilius homines ad se allicant, fingunt se eorum obsequio esse addictos, & imperio eorum premi ac cogi. Sed de hoc vide omnino quod scripsi lib. 2. commentariorum in Directorium super quæst. 42. §. Annulum, vel speculum.

Iam illud hoc loco breuiter inquirendum est, videlicet quo pacto hæc maleficia dissolui possint. Et cum maleficiati hæc sæpiissimè, Deo permittente, patientur ob peccata sua, ideo optimum remedium est, ut contrito corde sese ad Deum conuertant, precibusque tam ipsi pro se, quam alijs pro ipsis diuinam misericordiam implorent: item exorcismorum beneficio vtantur: de quo in dicto cap. si per sortiaras; 3. q. 1. ita scriptum est: Si per sortiaras atque maleficas artes, occulto, sed numquam iniusto Dei iudicio permitrente, & Diabolo præparante, concubitus non sequitur, horandi sunt quibus ista eueniunt, ut corde contrito, & spiritu humiliato, Deo & sacerdoti de omnibus peccatis suis puram confessionem faciant, & profusis lacrymis, & largioribus eleemosynis, & orationibus atque ieiuniis Domino satisfaciant: & per exorcismos, ac cætera ecclesiastica medicinæ munia ministri Ecclesiæ, tales quantum Dominus annuerit, qui Abimelech ac domum eius Abraham orationibus sanauit, sanare procurent. Haec tenus ibi. Refertque Iuo in Decreto par. 8. cap. 194. & de hoc articulo vide plenè per Iacobum Sprenger in Malleo Maleficarum, part. 2. q. 2. cap. 2. & seq.

Gene/
20.

Maleficium
maleficio dis-
solvere non li-
cet.
Maleficio
dis-
solvere non li-
cet.
Syluester in summa, verbo, Maleficium,

quæst. 8. Alfonsus Castrus lib. 1. cap. 15. de insta heret. punit. & alijs quos gratiâ breuitatis omitto. Quamobrem nullo pacto licet Dæmones inuocare, aut Magicos, seu Incantatores adire, ut illi illata iam maleficia per alia maleficia dissoluant. Primum quoniam hec suapte naturâ malum est, nullo ergo pacto id admittere licet. Ruisus Dæmones hostes nostri sunt, nullamque nobis fidem nisi in nostram perniciem seruant. Præterea non sunt facienda mala, ut inde euenniant bona. Huc spectat cap. qui sine sal. atq. 26. q. 2. hæc verò propositiō Quod maleficia licet dissoluere per alia maleficia, tamquam erronea fuit damnata per Facultatem Theologicā Parisiensem anno Domini 1318. in hæc verba: Sexto quod licitum sit, aut etiam permittendum, maleficia maleficis repellere, error. Hæc ibi.

Tandem, ut nihil in hac causa parum explicatum relinquamus, hoc etiam omnino addere oportuit, non modò non licere unum maleficium per aliud repellere (ut haec tenus ostendit) sed nec licere vti operâ Malefici ad tollendum aliud maleficium, etiam si paratus sit Maleficus ille ad exercendum maleficia. Hæc est etiam communis, vera, & omnino tenenda sententia, quam profitentur Alfonsus Castrus lib. 1. cap. 15. de insta heret. punit. Dominicus Sotus lib. 4. Sentent. dist. 34 quæst. 1. art. 3. Iacobus Vngarellus apud Angelum Clauasium in summa, verbo, Superstirio, §. 13. & alijs, quos studio breuitatis omitto; hæc inquam est communis & vera sententia, quam præcitat sequuntur aduersus Aureolum lib. 4. Sentent. dist. 34 quæst. 2. & Angelum Clauasium in dicto §. 13. Rationes validissimas, quibus hæc sententia nititur, vide apud Doctores proximè citatos.

Ex his omnibus refellitur verissi-

mē

mē decisiō textus in l. eorum. C. de malef. & mathemat. Bartoli & aliorum interpretum iuris Ciuilis ibidem, Baldi in l. 1. C. etiā afferentium licere uti maleficiis ad alia maleficia auertenda. Immō verò præcitatam l. eorum C. de malef. & mathemat. velut iniquam iam olim iusto iudicio condemnauit Leo Imperator cognomento Philosophus per constitutionem quamdam Græco sermone cōscriptam, quā nunc Latinam habemus; estque mihi inter constitutiones huius Imperatoris nū. 65. cuius initium est: *Qui propter temulentornm, &c.*

† *Et dicit Isidorus in 8. Etymolog. lib. &c.*] Id habet Isidorus lib. 8. Etymolog. c. 9. cuius verba ita habent: Fertur & quædam Maga famosissima Circe: quæ socios Ulyssis mutauit in bestias. Hactenū Isidorus. Ambrosius verò paulò pōst copiosè demonstrabit has non fuisse veras transmutationes, sed tantum apparentes, & illusionibus Dæmonum fabricatas.

† *Et in Exodo legitur quòd Magi Pharaonis, &c.*] Hæc historia habetur Exodi c. 7. ea verò notissima est, & ob id à me omittetur, qualiter autem Magi Pharaonis illa per incantationes suas fecerint, quæ Scriptura commemorat præcitate loco, copiosè exponunt Theologi; ea speculatio non est præsentis loci, nec nostræ breuitatis. Vide B. Thomam par. 1. q. 110. art. 4. & 2. 2. q. 178. art. 2. & lib. 3. aduersus Gentiles c. 104. & multis sequentibus.

† *De Arcadibus legitur, quòd Arcades, &c.*] Hoc scribit B. Augustinus lib. 18. de Ciniitate Dei c. 17. & 18. c. eiusdem lib. ait ita: *Mandatumque est literis à diis vel potius Dæmonibus Arcades in lupos solere conuerti.* Hæc ibi. De Arcadibus hoc etiam reperio apud Isidorum lib. 8.

Etymolog. c. 9. Legitur, inquit Isidorus de sacrificio, quòd Arcades Deo suo Lyco immolabant, ex quo quicunque sumerent in bestiarum formas conuertebantur Hactenū ille.

† *Seipsum in asinum fuisse conuersum, &c.*] Iam monui paulò anteā Ambrosium paulò pōst ostensurum has non fuisse veras transmutationes, interim videto quid de hac re scribat Alfonius Castrus lib. 1. c. 14. de insta hereticorum punit. vbi & hæc refert, & qualiter sint intelligenda, declarat.

† *In contrarium facit secundum veritatem, &c.*] Reuocandum est in memoriam, quod dixi *sprā num. 1. sub initium quaſtione noſtra de Lamis*, vt hæc quæ nunc subsequuntur intelligentur: nam hīc iam nititur Ambrosius ostendere Dæmones re vera non posse pro natu & arbitrio suo ea maleficia & opera cum Magis exercere, quæ ipſi commorant: posse tamen ea perpetrare ex permissione diuina: eo excepto, quod paulò etiam pōst demonstrabit, videlicet eos non posse unam creaturam in aliam transmutare. Hæc est sententia huius auctoris, vt aperiſſimè colligitur ex serie totius disputationis; quæ & communis est, & vera, & communis Theologorum consensu recepta: non ergo negat Lamias posse corporaliter deferri per longa locorum interualla, aut alia quæ cum ipsis geri dicuntur; sed cuncta hæc non posse liberè per Dæmones exerceri, nisi Deus optimus, maximus id permittat.

† *Angelus & Diabolus sunt substantia incorporea.*] Vide B. Thomam 1. par. quast. 5 1. art. 1. & ibi Caietanum, & Theologos scholasticos lib. 1. sentent. dist. 8. Burchardus lib. 20. decretorum cap. 88. ex dialogo Gregorij hoc affert decretum: *Die quæſo*

quæsto te , apostatas spiritus à cœlesti gloria deieccos, corporeos, an incorpo- reos esse sufficaris? Petrus. Quis sanè sapiens, esse spiritus corporeos dixerit? Hactenùs ibi.

Dæmo-
nes in- possint etiam si ex permissione diuina, cubi & &c.] Hoc quod Ambrosius refert succubi h̄ic ad incubos & succubos Dæmones an coēat referendum est , de quo magna est & quo- controversia inter graues auctores, videlicet an sit verum quòd Dæmo- nes actus venereos exerceant in as- sumptis corporibus, nunc formam virorum , aliàs formam seu figuram foeminarum assumentes. Et Ambro- sius h̄ic significare videtur omnino esse impossibile, vt Dæmones coēant, etiam si ex permissione diuina corpo- ral crassa assumant. Hoc ipsum sub du- bio videtur relinquere beatus Augu- stinus lib. 1 s. de Cinitate Dei cap. 23. & alij. Sed beatus Thomas par 1. qu. 5 1. art. 3. ad sextum argumentum , & Iacobus Sprenger in Mallo Malefi- carum part. 2. quæst. 1. cap. 4. & Bartholomæus Sybillæ in Speculo peregrin- arum quæstionum, quæst. 2. secundi, ter- tia Decadis , & Alfonius Castrus lib. 1. cap. 16. de insta hereticorum punitio- ne, & alij de hac re non censem dubi- tandum. Quoniam verò res hæc ad credendum videtur difficilis , propte- reà quid de hoc articulo sentiendum videatur libenter explicabo , iux- ta mentem præcitatorum Docto- rum.

Dæmō ergo qui harum rerum in- feriorum proprietates bene notas habet, potest aërem condensare, & ex illo, aut ex aliqua alia materia corpus conficere, illudque in figura hominis, aut alterius animalis disponere. Quo corpore confecto, licet illi nullam ani- mam dare possit , potest tamen circa motum localem omnia illa operari, quæ operaretur anima, si esset in illo:

Mall. Malefic. Tom. II.

nam potest mouere manus , pedes linguam ad locutionem , eriger membra genitalia , vt apta esse vi- deantur ad coitum , & totum deni- que corpus mouere , sicut viri cum mulieribus coēentes mouere solent. Tametsi verò hæc omnia fecerint, semen tamen ex corpore illo emitte. Dæmo- re non possunt: quia semen illud (vt ^{nes coē-} physici & medici docent) est pars ^{untes nō} possunt substantiæ , quæ ex cibo optimè di- gesto remanet , illa scilicet quæ pro- poribus xima est , vt conuertatur in sanguis ^{assump-} nem : corpus autem illud phantasti- cum cùm sit prorsus inanimatum, non potest cibos concoquere , nec ullam illorum facere digestionem : vnde consequitur , vt nec semen ullam habeat , quod emittere possit , dum coire nititur cum foeminis. Neces- sarium est igitur , vt cùm Dæmon coit cum foemina mediante illo corpore phantastico à se, Deo permit- tente, fabricato , ex alio corpore hu- Se mea mano semen illud extorqueat , vt il- ex alio corpore lud in vas maliebre emittere possit. assumūt Foemina verò præstigiis Dæmonis Dæmo- illusa putat semen illud à Dæmone nes ad coitum.

Dubium autem non est, quin foemi- na possit ex illo semine concipere, vt præcipiti vno ore admittunt. Si verò continget concipere, proles inde nata non esset dicenda filius illius Dæmonis concubentis , sed potius filius illius hominis , à quo Dæmon extorsit semen , quod in uterum foeminae immisit , ex quo conceptus ille subsecutus est. Ita docent præ ceteris beatus Thomas & Alfonius Castrus proximè citati. Ambrosius verò h̄ic non negat hanc communem senten- tiā, sed idem prorsus sentit, vt eius ra- tio demonstrat.

Incubum Dæmonem vocant Do- ctores eum, qui in figura viri co- cumbit cum foemina ; succubum verò

T appellant

Incubi
& suc
cubi dæ
mones
qui.

appellant eum, qui in forma & figura fœminæ supponitur viro coëounti, à quo accipit lemen, quod cùm sit incubus trans fundat in uterum fœminæ. Lamiæ autem sæpe experiuntur huiusmodi Dæmones incubos & succubos, vt constat ex earum confessiōnibus; & ex his remanet apertus hic Ambrosij locus.

† Item, quòd non possit Diabolus loqui, &c.] Hic locus eodem modo intelligendus est, ac proximè præcedens: nam cùm Dæmones sint spirituales substantiæ corporibus carentes, manifestum est, quòd ex proprietate suæ naturæ non possunt eos actus exercere, qui exercentur per instrumenta corporis organici, & propterea consequitur, vt si in assumptis corporibus loquantur, palpant, emitant semen, & similia faciant, tales actus naturaliter nec sunt Dæmonum, nec eorum corporum, à quibus mediantibus Dæmonibus exerceantur. Angelus ergo bonus, vel malus propriè non loquitur per corpora assumpta, sed est aliquid simile locutioni, in quantum format sonos in aëre similes vocibus humanis. Ita dicit B. Thomas par. 1. quæst. 51. art. 3. ad quartum argumentum, & iuxta hanc doctrinam accipienda sunt quæ hoc loco tradit Ambrosius; immò ipse etiam seipsum explicat in fine huius num. ibi: Non est ille sonus propriae vocis, &c.

Come
dere nō
conuenit
Angelis.

In sacra Scriptura Angeli aliquando comedisse leguntur, vt Genesis cap. 18. ibi: Cùmque comedissent, &c. & Tobia c. 8. ibi: Et post hac epulati sunt benedicentes Deum. Qualiter autem intelligendi sint comedisse, dubium est: & Ambrosius illam non fuisse veram comedionem apertè declarat hoc loco; cui omnino consentit B. Thomas in 1. par. quæst. 51. art. 3. ad quintum argumentum, cuius hæc sunt verba: Ad

quintum dicendum, quòd nec etiam comedere, propriè loquendo Angelis conuenit, quia comedio importat sumptionem cibi conuertibilis in substantiam comedentis. Et quamvis in corpus Christi post resurrectionem cibus non conuerteretur, sed resoluteatur in præiacentem materiam: tamen Christus habebat corpus talis naturæ, in quod posset cibus conuerti: unde fuit vera comedio. Sed cibus assumptus ab Angelis neque conuertebatur in corpus assumptum, neque corpus illud talis erat naturæ in quod posset alimentum conuerti: Vnde nō fuit vera comedio, sed figuratio spiritualis comedionis. Et hoc est quod Angelus dixit Tobie 12. Videbar quidem vobiscum manducare & bibere, sed ego cibo inuisibili, & potu, qui ab hominibus videri non potest, vtor. Abraham autem obtulit eis cibos, existimans eos homines esse, in quibus tamen Deum venerabatur, sicut solet Deus esse in Prophetis, vt Augustinus dicit 16. de Ciniitate Dei. Haec tenus ibi B. Thomas, ex quibus appetet veram esse Ambrosij sententiam hoc loco, quæ etiam lumen declarationis accipiet ex traditis per eundem B. Thomam quodlibet 3. q. 2. art. 5.

† Tamen regulariter in tenebroso Dæmo-
aëris carcere detinentur Dæmones vs-
nes. ad
que ad diem iudicij, &c.] Adhuc qaem
persistit Ambrosius in suscep̄to insti-
tuto, vt videlicet probet Dæmones nō
pro libero voluntatis arbitrio perpe-
trare quæcumque maleficia, quotiens
& quando volunt: id autem probat
hoc medio; quia Dæmones, inquit,
tametsi corpora assumere possint ex
permissione diuina, non propterea
liberimè quidquid cupiunt, eos face-
re concludendum est: quoniam re-
gulariter in tenebroso aëris carcere
detinentur usque ad diem iudicij. In
his

his Ambrosij verbis hæc vertitur quæstio , An Dæmones omnes cùm primùm peccauerunt , detrusi fuerint ad infernum, an verò remanserint in superiori aëris regione, seu in aëre caliginoso : de hac quæstione agit Magister sentent. lib. 2. dist. 6. §. non enim , & ibi Doctores scholastici, & B. Thomas in 1. par. quæst. 64. art. 4. & alibi. horum conclusio est, Dæmones usque ad diem iudicij remansisse prope nos in hoc aëre caliginoso ad nostrum exercitium; licet eorum aliqui nunc in Inferno sint ad torquèdum eos, quos ad malum induxerunt: post diem verò iudicij omnes mali tam homines, quam dæmones in Inferno erunt. Hanc sententiam videtur comprobare illud Iudei Apostoli in Epistola sua Canonica cap. unico, vbi hæc sunt verba : *Angelos verò qui non seruauerunt suum principatum, sed dereliquerunt suum domicilium, in iudicium magni diei, vinculis aternis sub caligine reseruauit.* haec tenus ibi. Item illud Petri Apostoli in Epistola canonica 2. cap. 2. vbi ita scriptum est : *Si enim Deus Angelis peccantibus non pepercit, sed rudentibus inferni detractos in tartarum tradidit cruciandos in iudicium reseruari.* hæc ibi. Tametsi ergo in hoc aëre caliginoso remanserint ad exercitum nostrum, non tamen liberā habent nocēdi potestatem: sunt enim quasi alligati vinculis & constricti, nec nisi ex permissione diuina dissoluentur : atque hoc nititur Ambrosius docere hoc loco.

Affisten. † *Et sic spiritualiter non corporaliter assit nobis Dæmon.*] Hoc dictum iuxta præcedentia , & consequentia intelligendum est : nam spiritualiter assistit nobis Dæmon ex propria natura, corporaliter autem ex permissione diuina, in assumptis corporibus, eo modo quo haec tenus dictum est.

† *Non solum mulieribus, sed etiam*

viris persuaderent, &c.] Et re vera certum est non modò fœminis, sed etiam viris persuadere Dæmones hæc scelera quæ numerat hic Ambrosius, & quæ copiosius retulit suprànum. 1. & 1. sub initium quæst. ingenuè ramen fatendum est, plures esse fœminas, quæ hæc diabolicam sectam profiteantur, quam viros. Cuius rei multiplex causa assignari potest: prima est nimia & facilis mulierum credulitas, ob quam sexus muliebris non difficulter decipitur, quam cùm optimè intelligat Dæmon, frequentius fœminas per fraudes & fallacias aggreditur, quam viros : nam Euam primâ omnium matrem Dæmon seduxit : & ob hanc causam B. Paulus 1: ad Tim. 2. non permitit mulierem docere, & in Concilio Carthaginensi 4. cap. 99. scriptum est ita : *Mulier, quamvis docta & sancta, viros in conuentu docere non presumat.* hæc ibi. Refert Iuo in Decret. part. 8. capitul. 234. & Gratianus in cap. mulier, dist. 23.

Altera causa esse potest earumdem mulierum fragilitas , & ad libidinem pronitas : sunt enim mulieres proniores ad libidinem quam viri, præcipius autem scopus Maleficarum dum eam damnatam artem profitentur, est carnis voluptas, quam dicunt se experiri maximam cum Dæmonibus incubis, dum in figura virorum seu amatorum suorum cum ipsis nefariè commiscuntur. Ambrosius verò hic non dicit nullos decipi viros, sed regulariter non voluptas tot viros decipi, quot fœminas, quod & verum est ob causas relatas.

Vltima reddi potest hac de re causa illa, quam tradit Tiraquellus in nona lege connubiali num. 30. 31. videlicet , quod fœminæ sint multum supersticiose, & ad nouas lectas promptæ; id quod latè demonstrat ibi more suo Tiraquellus : eum videto.

† *I se viris bonis, & piis noceret, &c.*

Nituntur equidem Dæmones omnibus modis nocere viris piis, & iustis, vt eos à viâ rectâ deturbent, sicut historiæ de vitis sanctorum virorum plenissimè testantur: illi tamen, auxiliante Deo, immoti manentes perferrunt Dæmonum tentationes, & eas superant. Quod si Dæmonis potestas soluta esset & libera, non dubium quin grauissimè piis vitis & sanctis nocerent Dæmones: exemplum extat in Iob, & aliis Sanetis.

† Non est super terram potestas, qua comparetur ei.] Integra periodus huius auctoritatis ita habet: Non est super terram potestas, qua comparetur ei, qui factus est, vt nullum timeret. Hæc ibi. Huius loci variæ sunt versiones, variae quoq; expositiones: sed de Dæmonis potestate cōmuniciter solet accipi. B. Hieronymus, siue quisquis ille est, cuius sub B. Hieronymi nomine commentarij in Iob circumferuntur, in hunc locum pulchre Dæmonis. scribit in hæc verba: Nulla creatura est tanta potentia, siue peccatrix creatura tanta malitia: & ideo in utraque re nullus ei poterit comparari. Propria voluntate liberi arbitrij sui in superbiam elatus factus est: id est, ita sui malitiâ depravatus est, vt nullum timeret, nec ipsum Dominum Deum crearem sum. Timet quidè vt m̄ lus seruis & prauaricator, sed nō habet in se dilectionis Dei timorē. Hactenū ibi.

† Tamen numquam apparet, quin terrent.] Hoc dictum verum videtur omnino; quoniam Dæmones aut numquam, aut perquam raro apparent inuocantibus, quin eos magnopere & miris modis terrtent, vt confitentur Magi ipsi, & Maleficæ mulieres: verumtamen non propterea inuocare desistunt, quoniam desiderium intelligendi & consequendi à Dæmonibus ea, quæ cupiunt ipsi inuocantes, su-

perat timorem, quamquam sapientiam contingit, vt cùm inuocantes Dæmones timorem & horrem ferre non possint, infelices casus patiantur.

† Ad illa autem qua dixi suprà, per artem magicam socios Vlyssis versos à Circe, &c. Ut ea quæ nunc sequuntur facilius intelligentur, reuocanda sunt in memoriam, quæ adnotauimus suprà initio questionis numero 1. nam ex tribus illis, quæ suscepérat Ambrosius tractanda in primo articulo huius disputationis de Lamii, nunc aggreditur postremum, videlicet impossibile esse virtute Dæmonum unam creaturam in aliam transmutari: sed eas transmutationes, quæ à plerisque factæ narrantur, apparentes fuisse, non veras. De hoc ergo articulo plenè agit hoc loco Ambrosius secutus B. Augustinum lib. 18. de Ciuitate Dei. agit item Alfonsus Castrus lib. 1. cap. 14. de iusta hæretorum punitione, Iacobus Sprenger in Mallo Maleficarum part. 2. quæstione prima capit. 8. & alij: sed ab his intelliges copiōsè quid tenendum sit in hac materia.

Iam ex tota hac disputationis serie hæc conclusio colligenda est: Non potest Damon, nec Magicus villus Damonis ope adiutus transmutare hominos essentialiter in lupos, Magici asinos, aut qualibet alia bruta anima- Dæmon non potest, nec omnes trāsmutare homines essentia- liter in bruta.

† Vbi agendo de miraculis sancti Macharij dicitur.] Narratur in vita Patrum, quod iuuenis quidam puellam quamdam ardenter amabat,

bat, eamque sollicitè & frequenter ad libidinem prouocabat: eam puellam, quia numquam sibi voluit assentiri, Iudæus quidam Magus ad preces eiusdem iuuenis in equam conuertit, vt sibi aliisque eam aspicientibus videbatur. Ob eam causam ad B. Macharium virum singularis tantitatis deducta est: qui cum aspiceret, eamdem foemina le videare, non equam afferuit: quoniam ut recte dicit hoc loco Ambrosius, vir ille sanctus Dæmonis fallacia illudi non poterat. Macharius ergo sanctus fusis ad Deum precibus pro puella oravit, vt ea fallacia liberaretur, eamque liberatam parentibus reddidit.

† Et Cæcus Esulanus, &c.] Hoc inducit Ambrosius ad probandam eadem conclusionem ex confessione & auctoritate eorum, qui Dæmones habuerunt familiares: qui etiam fatentur has transmutationes realiter fieri non posse.

† Sed miracula possunt facere Dæmones, &c.] Ut totus hic locus aperiens intelligatur breuiter nobis hic agendum erit de proposita questione, An scilicet Dæmones possint facere miracula. Primo illud est praefandum, quod miracula verè & propriè loquendo, ea dicuntur, quae sunt præter ordinem totius naturæ creatae. Ita B. Thomas par. 1. quest. 110. art. 4. ad 2. argumentum, & quest. 114. art. 4. eiusdem prima partis. & ex hoc infertur, quod vera miracula non possunt fieri nisi virtute diuina: operatur enim ea Deus ad hominum utilitatem. Ita tradit B. Thomas 2. 2. quest. 178. art. 2. & tandem ex his conccluditur, Dæmones non posse facere vera miracula. Hæc verò sententia intelligetur amplius vera esse, ex requisitis ad veram rationem seu essentiam verorum miraculorum, quæ enumerat

Gloss. in cap. unico de reliquiis & venerat. Sanctor. lib. 6. in verbo, Sed Apostolice. Ex his videtur refelli doctrina Ambroſij hoc loco dicentis, Dæmones posse facere miracula. Sed dicendum est, quod miraculum quanti vox doque capitur largè, pro eo quod excessit humanam facultatem & considerationem. Et sic Dæmones possunt facere miracula: quæ scilicet homines admirantur, in quantum eorum facultatem & cognitionem excedunt. Quamvis autem huiusmodi opera Dæmonum, quæ nobis miracula videntur, ad veram rationem miraculi non pertingant; sunt tamen quandoque verae res; sicut Magi Pharaonis per virtutem Dæmonum veros serpentes & ranas fecerunt. Ita scribit & verè B. Thomas in 1. par. q. 114. art. 4. & hoc ipsum vult dicere hic Ambrosius sub his breuibus verbis.

Sed quæret aliquis qualiter possint Dæmones res quandoque veras producere, & quas res producere possint, & quas verò non possint? Ad hoc respondet B. Thomas loco proximè citato in hunc modum: Dicendum quod materia corporalis non obedit Angelis bonis seu malis ad nutrimentum, ut Dæmones suâ virtute possint transmutare materiam de forma in formam: sed possunt adhibere quadam semina, quæ in elementis mundi inueniuntur ad huicmodi effectus complendos: ut Augustinus dicit 3. de Trin. & ideò dicendum est, quod omnes transmutationes corporalium rerum, quæ possunt fieri per alias virtutes naturales, ad quas pertinent prædicta semina, possunt fieri per operationem Dæmonum, huicmodi seminibus adhibitis: sicut cum aliqua res transmutantur in serpentes, vel ranas, quæ per putrefactionem generari possunt. Illa vero transmutationes corporalium rerum, quæ non possunt virtute natura fieri,

nullo modo operatione Dæmonum secundum rei veritatem perfici possunt: sicut quod corpus humanum mutetur in corpus bestiale, aut quod corpus hominis mortuum resuiscat. Haec tenus B. Thomas.

† Et alia etiam, que miracula videantur, possunt facere Dæmones, &c.] Hic locus in exemplari Ambrosij manuscripto deprauatus erat, sed eū emendauimus, ut est impressus, partim ex sententia, quam tractat, partim ex B. Thoma, quem hic sequitur Ambrosius tacito eius nomine par. 1. quæst.

114. art. 4. ad 2. argum. hoc ergo vult dicere: Quamvis Dæmones possint facere ea, quæ in proximè superiori la Dæ. commentario num. 30. retulimus; non monum tamen possunt corpus humanum mutare in corpus bestiale, aut unum animal perfectum in aliud conuertere: ad hoc enim nō se extendit potestas Dæmonis. Quod si aliquando aliquid tale operatione Dæmonum fieri videatur, hoc non est secundum rei veritatem, sed secundum apparentiam tantum. Et hoc potest contingere duobus modis, quos hic Ambrosius explicat. Hæc est eius sententia, vera quidem & tuta.

† Quia Dæmones possunt, &c. sensus corporeos alterare, ut aliquid appareat aliter, &c.] His modis relatis hic ab Ambrosio veteres illos Magos à Poëtis celebratos in varias sese figuræ transmutasse arte Dæmonum credendum est: sicut de Protheo retulit Virgilii lib. 4. Georgicorum in hæc verba:

Prothei trans-
mutatio. Verum qui correptum manibus vinclis-
que tenebis,
Tum varia illudent species, atque ora
ferarum:
Fiet enim subito sus horridus, atraque
tigris,
Squamosusque draco, & fuluâ cerui-
ce Leana:

Aut acrem flamme sonitum dabit: atque ita vinclis
Excidet, aut in aquas tenues dilapsus
abibit.

Hæc ille, cui consentiens Quidius lib. 8. Metamorph. ait:

Sunt quibus in plures ius est transire fi-
guras,

Vi tibi complexi terras maris incola
Protheus: Præsti-
Nam modò te iuuensem, modò te videre giat
Leonem: Magorū
Nunc violentus aper, nunc, quem teti- transmu-
tationes.
gisse timerent

Anguis eras: modò te faciebant cor-
nua taurum.

Sepe lapis poteras, arbor quoque sepe
videri:

Interdum faciem liquidarum imitatus
aquarum

Flumen eras, interdum undis contra-
rius ignis.

Haec tenus ille. Has vero transmutationes non fuisse veras, sed apparetentes Magorum præstigiis factas, ex eisdemmet Gentilibus colligere licet.

† Alio modo possunt Dæmones, &c.] Et quemadmodum potest Dæmon ex permissione diuina assumere corpus ex aëre cuiuscumque formæ & figuræ, & in eo visibiliter apparere: eadem ratione potest circumponere cucumque rei corporeæ quamcumque formam corpoream, ut in eius specie videatur. Ita B. Thomas in 1. par. quæst. 114. art. 4. ad 2. argumentum.

† Ars magica Gentium illusina di-
fuit à Romanis exclusa, & prohibita.] In legibus duodecim tabularum ita scriptum erat: Qui malum carmen incantarit, frugesve excantarit, coercetor. Hæc ibi Plinius lib. 30. naturalis bi-
stria, dum loquitur de venefica Ma-
gia. Legis quoque duodecim tabula-
rum

rum meminit; ait enim ita: *Extant apud Italas gentes vestigia eius in 12. tabulis* Idem Plinius l.28. cap.2. cùm probare niteretur magicarum incantationum aliquam esse vim, dicit, legū ipsarum in 12. tabulis verba hæc fuisse: *Qui fruges excantasset: & Qui malum carmen incantasset.* Huius quoque legis testimonium extat apud Senecā lib.4. natur. quæst.4. Vlpianus in l. item apud Laheonem, § si quis Astrologus ff. de iniuriis. diuinatores coercēdos docet idem in l.1. § Medicos, ff. de variis, & extraord. cognit. id genus medicinæ, quod exerceatur per exorcismos, id est, vt ego interpretor, per incantationes, siue per maleficia, omnino repudiat; ait enim ita: *Non tamen si incantauit* (*Medicus videlicet putandus est*) *si imprecatus est, & vt vulgari verbo imposterū utar, si exorcizauit: non sunt ista medecina genera.* Hactenū ibi. Iam Romani quoque Imperatores multis latis legibus Magicos coercēnt, vt in l. multi. l. nemo. l. nullus. C. de malef. & mathemat. sed de his copiosè disseruit Ambrosius supra, vbi & nos diximus, & quæ nunc repetit hic fusiū sunt in superioribus declarata.

† *In talibus tamen semper remaneat mens humana, &c.*] Ex tota disputatione satis constat verum esse quod hic tandem cōcludit Ambrosius: cùm enim Dæmones non possint mutare homines in animalia, licet possint fraudulenter objicere videntium oculis talia phantasmata, quibus in animalia mutati esse videantur, relinquunt omnino, vt mens humana in eis semper remaneat. Idem docuit B. Augustinus lib. 18. de Civitate Dei c. 18. cuius hæc sunt verba: *Nam & nos cùm essemus in Italia, audiebamus talia de quadam regione illarum partium, vbi slabularias mulieres imbutas his malis artibus, in caseo dare solere dis-*

cebant, quibus vellent seu possent viatoribus, unde in iumenta illicò vertarentur, & necessaria quaque portarent, postque perfuncta opera iterum ad se redirent; nec tamen in eis mentem fieri bestiale, sed rationalem humanamque seruari. Hactenū B. Augustinus.

† *Et nota, quod Synderesis, &c.]* Synderesis habitus quidam est naturalis, qui dicitur nos instigare ad bonum, & murmurare de malo, in quantum per prima principia procedimus ad inueniendum; & iudicamus inuenta. Ita scribit & verè B. Thomas par. 1. quæst. 79. art. 12. ad quem recurrere oportet, vt hic Ambrosij locus de synderesi apertiū intelligatur. Vide B. Augustinum lib. 2. cap. 10. de libero arbitrio, & B. Hieronymum in Ezechielem cap. 1.

† *Et qui credit, &c. stultus est, & Pagano infidelior, dicto cap. Episcopi.]* Eamdem illam conclusionem, videlicet impossibile esse vt virtute Dæmonum homines in bruta animalia verè transmutentur, nunc probat Ambrosius ex cap. Episcopi 26. quæst. 5. quo loco ita scriptum est: *Quisquis ergo Strigis credit posse fieri aliquam creaturam, aut magarū in melius, aut in deteriorius immutari, aut transformari in aliam speciem, vel in aliam similitudinem, nisi ab ipso Creatore, qui omnia fecit, & per quem omnia facta sunt: procul dubio infidelis est, & Pagano deterior.* Hæc ibi. Hoc decretum in vulgatis Gratiani exemplatibus Concilio Anquirense tribuitur. Alfonsum Castrus lib. 1. de insta baret. punit. c. 14. circa finem Concilio Ancyrano tribuendum censet; sed hæc alias. Burchardus lib. 10. decretorum cap. 29. & Iuo par. 11. cap. 54. decretum quoddam referunt huic valde simile, quod tribuunt Concilio Agathensi cap. 4. tametsi in Concilio nondum invenierim: id vero decretū ex Burchardo ita habet: *Per quirendum*

per questionem 43.

† *Vi de virga coram Moyse transmutata in draconem.*] Ut apertius intelligantur, quæ hoc loco scribit Ambrosius: vide omnino B.Thomam par. 1.q.114.art.4. & 2.2.q.178.art.1. & 2. inde enim patebit, verissimam esse hanc Ambrosij doctrinā: ea verò ideò hic non repetimus, quoniam etiam ex anteā dictis satis patent. Iam distinctionem, quam hic ponit Ambrosius de miraculis quoad factum, & quoad modum pleniū intelliges ex Archidiacono in c. nec mirum 26.q.5. eum omnino videto.

† *Hac sunt miracula, quia sunt super vires natura.*] Rectius loquitur Ambrosius hic quām loquatur Glossa in cap. 1. de reliquiis & venerat. Sanctorum, lib.6.verbo, Sedis Apostolice, circa finem: vbi dicebat, quod ad naturam miraculi requiritur, quod sit contra naturam: sed exponendum est, ut hic loquitur Ambrosius: aut ut dicit B.Thomas in 1.par. q.110.art.4 ad secundum argumentum, vbi ait, quod miracula, simpliciter loquendo, dicuntur, cùm aliqua fiunt præter ordinem totius naturæ creatæ.

† *Et concludendo, plurima ex his, quæ consententur tales mulieres, de quibus suprà sunt impossibilia, vt puræ, &c.*] Hic locus est obseruandus ad tuendū Ambrosium, ne quis credat eum sentire Lamias nullo pacto ferri corporaliter: nam ipsas posse virtute Dæmonum in animalia bruta conueri verissimè diffitetur & negat, vt ex tota serie orationis patuit: corporaliter autem deferri posse de uno loco ad alium, & pleraque alia facere posse ex permissione diuina, non negat auctor, nec hactenū negavit.

Cum est si aliqua fæmina sit, qua per quadam maleficia & incantationes mētes hominum se immutare posse dicat, id est, vt de odio in amore, aut de amore in odium conuertat, aut bona hominum, aut damnet, aut surripiat. Et si aliqua est que se dicat cum Daemonum turba, in similitudinem mulierum transformata, certis noctibus equitare super quasdam bestias, & in eorum consortio adnumerata esse: hac talis omnimodis scopis

Lamiatū correpta, ex parochia ejiciatur. Hacten error de nūs Burchardus, à quo in paucissimis equitatibus discrepat Iuo. Inter hoc decretum & consortio Dæmonum, illud, quod ex Gratiano paulò anteā retulimus, hæc est differentia, quod in priori infidelis decernitur, qui credit possesse fieri, vt aliqua creatura, aut in melius, aut in deterius immutetur: aut ex una specie, vel similitudine in aliā transformetur: quod dogma verissimum esse præcedentia ostendunt: in posteriori verò decreto decernitur, nō esse credendum, vt de odio in amore, aut de amore in odium mentes hominum transformentur. Quæ res etiam est verissima: quoniam nec Dæmon, nec vlla sortilegia talem vim habent, vt compellant liberam hominis voluntatem ad amandum, vel odio habendum. Ita, & verè tradunt Paulus Grillandus tract. de sortilegiis quest. 3. Alfonsus Castrus lib.1.cap.15. de iusta harer. punit. hæc enim sortilegia apta sunt potius ad inducendum furorem, quām amorem. Id quod etiam Gentiles, rationem naturalem secuti testantur: nam Ouidius lib. 2. de arte amandi ita cecinit:

Nec data profuerint pallentia philtra puellis,

Philtra nocent animis, vimque furoris habent.

Sed de his præter citatos, vide quæ fusiū scripsimus lib. 2. commentario- rum in Directorium Inquisitorum su-

ARTICVLVS II.

QVÆSTIONIS
de Strigibus.

An depositio illius de se confessi, & etiam unius, vel alterius, vel trium, vel quatuor mulierum, similia deponentium sit indicium sufficientiens ad torturam.

Nec ergo iure merito transego ad secundum articulum illius casus prædicti: & sape euenit de facto: quia aliqui, qui dicunt se socios & socias, accusant alios vel alias mulieres, quod fuerunt participes in huiusmodi societate & cursu, vagando cum Dæmonibus & magistris eorum: & numquid huiusmodi testimonia sociorum vel sociarum, qui vel quæ dicunt huiusmodi fatuitates, sint saltem sufficientia indicia ad torturam.

*An testi-
monium
socij
criminis
sit suffi-
ciens in-
dicium
ad tor-
turam.*

Arguitur ad partem affirmatiuam, primò per cap. in fidei fauorem, suprà cod. vbi in fauorem fidei admittuntur excommunicati, socij, & participes criminis ad testificandum.

Secundò arguitur per l. II. C. de heret. vbi dicitur, quod leue indicium sufficit in crimine hæ-

Mall. Malefic. Tom. II.

refi. v. probet quem hæreticū. Pro hoc allegatur Inno. in cap. sicut. lo. primo. extra de simo. vbi dicit, quod licet in criminibus aliis requirantur probationes lucce meridiana clariores, & tamen fallit in crimine hæresis, & simoniæ, ut sufficienti minores probationes per dictam l. II. C. de heret. ad idem. allegatur Inno. in cap. ad petitionem, in gloss. fin. de accusatio:

Item pro hoc facit, quia videatur standum libris & quinternis Inquisitorum aliorum, c. vi cōmis. vers. ne in non suprà eod.

Et pro hoc quod sufficient Coniecturæ & præsumptiones in præsupprobacione hæresis, facit cap. ac-
cusatus, in principio, & §. licet, & in ad manu-
dicto cap. in si. ei fauorem, suprà festandū
cod. vbi loquitur de coniecturis.

Et pro hoc, quod plerumque iudicetur per coniecturas & præsumptiones, facit quod notatur in cap litteras. in cap. afferte, extra de presumpt.

Et pro ista parte allegatur Hosteniensis in summa huius tituli, §. qualiter deprehendatur hæreticus, vers. & quia inter solicitudines, & vers sequenti, qui incipit: Sed quod in voc as leue.

Item pro hac parte facit, & quia licet regulariter socij criminis nō sint interrogandi de sociis, l. fin. de accusatio. tamen hoc fallere videtur propter grauitatem huius criminis, vt in preallegato

V cap.

cap. in filei & dicto cap. accusatus, §. tunc et, & in principio, & pro ista parte facit, quod notat gloss. in dicto l. fin. C. de accusatio. quæ vult, quod licet socij deponentes de sociis criminis non plenè probent, tamen faciunt præsumptionem, quæ sufficit ad torturam: licet Cynus dicat præcedentem opinionem esse veriorem; & pro hac parte, quod isti socij vel sociæ hæresis, faciant indicium ad torturam allegatur l. qui ultimo. ff. de pœn. & gloss. in l. i. C. de custodia & exhibit. reorum. quæ dicit, quod in omnibus exceptis, quod est istud, creditur sociis.

Vehementis
mens
præsup-
tio qua-
lem pro-
batione
faciat.

Item pro hoc facit, quia tales socij vel sociæ, qui vel quæ dicunt se faisse simul in cursu (ut appellant) videntur facere vehementem præsumptionem, dicto cap. litteras. de præsumptio. & vehementis præsumptio est plena probatio. 32. q. 1. c. dixit dominus! & 54. dist. cap. fraternitatem. & de Iudeis c. fi. & de præsumpt. c. afferte.

Etsi dicatur, quod huiusmodi socij vel sociæ non faciant plenam probationem, nec sufficiens indicium ad torturam, aliquæ

In rati- ex eis (ut supra dictum est in ficatione con- casu proposito) confessæ sunt ad fessio- confessionis torturam posita de iure vel de facta in facto, & postea in earum con- tortura quid ob- fessione perseverarunt, & post seruadu- dolorem, & extra locum tortu- rx: ergo ex confessione earum-

dem mulierum modò videntur posse condemnari de hæresi. l. i. C. de confess. & l. proinde, ff. Aquit. & est gloss. in c. ad abolendam, suprà eodem in vers. deprehensi.

In contrarium, & pro parte negatiua in casu *suprà* scripto, quando confitentur prædicta, quod prædicti socij vel sociæ, non sufficient ad probationem, nec sunt sufficientia indicia ad torturam, probatur: primò quia hoc crimen hæresis est de maximis criminibus, ergo ubi de maiori crimine agitur, & de maiori præiudicio, multò maiores & clariores probationes requiruntur, 7. quest. ult. cap. fin. 42. dist. cap. quiescamus, & argumen- to in l. fin. C. de probat. & quia hic agitur de morte vel de vita hominum; argumento in l. addi- cto, C. de appella. ubi maius est periculum, ibi cautiùs est agendum, cap. ubi periculum, *suprà* de electio. in hoc lib. & ideo Archid. in dicto c. accusatus *suprà* eod. in propriis terminis dicit, quod in hoc criminis hæresis probando non sufficient duo testes, & idem dicit in cap. fin. in hoc eod. ut. & de hoc faciam *infra* spe- cialem quæstionem. Ad id al- legatur Host. in summa huius ti- tuli, §. qualiter. versic. 4.

Nec obstat dictum Inno. in dicto cap. ad petitionem, quia ipse dicit tenuisse oppositum in cap. tuam *suprà* de testib. & istam opi- nionem

In gra-
uioribus
crimi-
bus ma-
iores &
clariores
proba-
tiones
exigun-
tur.

nionem securus est Alber. in l. II. C. de heret. ad idem allegatur Glos. in dicto cap. ad peccationem. & Socius pro hoc facit, quia si dicti socij criminis vel loci sunt confessi de scipisis, tamquam iam sunt criminosi, ideo non taliibus debet eis credi tamquam testis non stibus criminosis, ut dicimus de est credendum seruis. l. I. §. idem Cornelio, ff. ac questionibus.

Item isti socij vel sociæ dicunt se criminis participes, ergo non videtur eis credendum. *dicta l. I. §. si seruum ff. de questio.* & socius socium non accusat, l. si filium, & ibi gloss. C. de liber. caus. & l. quoniam liberi. C. de testib.

Item quia videntur sibi vindicare locum suspiciones & rationes, de quibus in l. fin. C. de accusat. & ideo Salicetu. in dicta l. fin. cuius sunt hæc tria arguenda, dicit, quod talis confessio socij de socio non facit sufficiens indicium ad torturam sola; sed iuncta cum præsumptione præcedente: & hoc etiam voluit Gloss. in dicta l. fin. quæ vult tallem confessionem sociorum, aliam debere præcedere præsumptionem: & sic præsumptionem cum aliis.

Sed quid est opus verbis, quia textus est in dicto cap. in fidei favorem suprà eod. ibi: *Ex verisimilibus coniecturis, &c. ibi dum subdit:* Ac aliis circumstantiis sic testificantes falsa non dicere præsumantur. Sed sic est in casu suprà nar-

rato, quod licet Diabolus tentet Diabo-
hominem, & maxime mulcere hominem, & maxime
tentat ho-
milia. tentat ho-
milia.
dicete Domino ad serpentem: In-
tendit omnia
ponam inter te & mulcere,
& sementum & semen illius, &c.
Genes 3. cap. 10b. 7. scribitur: Mi-
litia est vita hominis super terram,
& licet scribat Augustinus in
quodam eius sermone: Praemo-
nitos vos esse volo, neminem super
terram absque tentatione victum,
&c. licet (inquam) assidue ten-
tent Diabolus hominem; tamen
non sunt verisimilia ea, quæ su-
perad dicunt dicti fatui & fatuæ, t
imò quædam sunt impossibilia,
ita quod neque præsumptiones
præcedunt: neque præsumptio,
neque coniectura est in his, quæ
dicunt: impossibile est enim id
quod aliqui vel aliquæ eorum
confitentur, scilicet se verti in
muscipulas, vel in alia bruta ani-
malia: quia, ut prædictum est,
impossibile est aliquam creatu-
ram mutari in aliam creaturam,
nisi à solo Creatore.

Post supradicta igitur hinc inde argumenta concludendo, t
dico, quod si prædicti socij confitentur, quæ suprà dicta sunt, fore impossibilia, ut de transmu-
tatione creaturæ in aliam crea-
turam; talis confessio sociorum
nihil facit probationis, vel indi-
cij; imò nec præjudicat ipsi con-
fidenti, ut ff. de interrogat. actio. l.
confessionibus, & l. is cuius, & l. qui
seruum, & ff. de confess. l. qui Stichū,

& notatur in cap. fin. in gloss. suprà de confess. & habetur abundè in summa Hostiensi in titulum de confess. §. qualiter intelligatur hæc regula.

¶ Si autem confiteantur possibilia, sed non verisimilia: tunc si per Bart. faciunt tradita confitentur incerta, putà quia Paulum Castren. & alios in l. Me. nius, ff. de legat. 2. vbi notant de multis. esse pos- sibilita, quæ non sunt cre- dibilia. Socij in criminibus cer- tis. Sociorū confes- sio de illusio- nibus.

¶ Si verò dicunt crimina certa, vt putà se fuisse socios in criminibus homicidiorum, diuina- tionum & sortilegiorum; talia crima. non pertinent ad In- quisitorem, vt dicto cap. accusatus, §. licet, & §. sanè, suprà eod.

¶ Idem videtur si deponant se fuisse socios in illusionibus, de quibus in cap. Episcopi p̄a allegato, quia non sequitur, Diabolus illu- sit alicui homini, ergo ille illusus est hæreticus: sicut patet in hi- storia suprà tequitata de S. Macha- tio: nec sequitur, nec verisimile est, quod omnes illi, qui per illu- sionem Dæmonum putabant il- lam puellam conuersam in equā, essent hæretici, licet essent illusi à Dæmone.

De con- fessione De con- fessione sociorū confessi aliqua de sociis in causa in causa hæresis propriæ, verbi gratia, hæresis. quia dicunt se omnes socios ma-

lè sentite de articulis fidei, & de Sacramentis; tunc verum est, quod in tali casu nunc excepto, admittuntur socij & participes, dicto cap. in fidei fauorem. si modò ex verisimilibus coniecuris, & aliis circumstantiis, & ex mani- festis indiciis appareat, eos vera dicere, & non aliter: ita dicit textus in dicto cap. in fidei fauorem, & in dicto cap. accusatus. sed quan- do deponunt non verisimilia, & non præcedunt præsumptiones & coniecturæ, non est dicendū, quod tales probent, & pro hoc optimè Gloss. in cap. nemini 15. quest. 3. quæ vult, quod talis no- minatio per assertos hæreticos noceat, si nominatus de hoc erat infamatus: & hoc ibi vult Barthol. Hispanus dicens, ¶ quod num- quam valet confessio socij cri- minis contra socium, nisi præce- dat aliqua præsumptio contra eum; & pro hoc 2. q. 7. c. pogani, vbi hæretici vel infideles non possunt diffamare vel accusare fideles, & Christicolas: & hoc est quod dixit textus in dicto cap. in fidei fauorem, & dicto cap. accusatus, & maxime quod non præ- cedente aliqua suspicione ¶ mul- lier possit diffamare vel accusare alium vel aliam de hæresi, est val- dè absurdum; quia licet in fidei fauorem admittantur mulieres, tamen mulier est alias prohibita in criminalibus testificari, l. qui testamento, §. mulier ff. de testam.

&

Mulier
an possit
accusare

Mulier & mulier dicta à molitic animi
à moliti- & leuitate, cap. forus. supra de verb.
tie ani- mi & le- signific. & l. filia in orbitate. C. de
unite. in offic. testamen.

Francisci Peñæ

*Nota in Ambrosij de Vignate que-
stionem de Lamiis.*

Numquid huinsmodi testi-
monia sociorum, & sociarū,
&c. sint saltem sufficientia indicia ad
torturam.] De proposita quæstione
plenè agunt passim criminalistæ, sed
videndi Doctores in l.fin. C. de que-
stion. Canonistæ incap. veniens el pri-
mero, de testibus, & in cap. 1. de con-
fessis. Boërius decisione 3 19. Gramma-
ticus decisione 28. Iulius Clarus in
præt. crimin. § fin. q. 21. ver. sed pone,
& Antonius Gomezius tom. 1. variar.
resol. cap. 12. num. 18. & alij aliis locis,
quos omitto consultò. Ambrosius hoc
loco, vt in tota disputationis serie li-
cet videre, multa distinguit capita,
de quibus quid sentiendum videatur,
suis locis dicetur à nobis: quantum
verò ad hunc locum attinet, commu-
nis sententia est, quod testimonium
vnius socij criminis solum non faciat
Indicium ad torturam contra socium,
nisi alia concurrentia: vnius
enim solius socij criminis dictum, li-
cet faciat aliqualem præsumptionem,
non est illa præsumptio sufficiens ad
torturam: ita Cynus & alij in dicta
Testi. l.fin. C. de quest. quod & præcitat te-
monium stantur, ac præ aliis Boërius. Huius
faciens opinionis ea potissimum est ratio:
indiciū ad tortu- quia vñus testis de visu, & de actu
rā quod. propinquo, & sensu corporeo, ad hoc
nam de- vt faciat indicium ad torturam, debet
beat esse esse fide dignus, & omni exceptione
major, vt plenè & verè tradit Antonius
Gomezius tom. 3. var. resol. c. 13;

& dixi copiosè in commentariis ad
D. rectorum Inquisitorum lib. 3. com-
ment. 118. §. & hoc valet in ciuilibus.
Cùm ergo socius criminis non sit om-
ni exceptione major, inde fit, vt non
faciat indicium sufficiens ad torturā,
nisi alia indicia concurrent: & hanc
sententiam optimè videtur tueri Am-
brosius in tota hac disputatione: quam
ego & veram puto, & securam: abest
enim procul à periculo committendi
aliquid iniquum & incatum contra
vitam hominis: neque enim quis fa-
cile rapi debet ad torturam, cùm inde
multa incommoda consequi possint:
nam si fortassis qui torquetur, cùm
tormentorum vim ferre non possit,
confiteatur, & in confessione persi-
stat, & inde condemnetur: non est
dubium quin omnino debeat iudex
cauere, ne facile ad torturā deueniat.
Est ergo superior sententia & secura,
& æquitati consona. Antonius tamen
Gomezius præcitat loco, videlicet to.
3. variar. resol. c. 12. n. 18. contrarium
videtur profiteri, asserendo solum so-
ciūm criminis facere indicium ad tor-
turam: eam sententiam subtiliter ma-
gis, quām verè probare nititur: eam
in hac parte, ob rationem paulò antò
allatam, non facile censeo recipien-
dam: monuisse sit satis. Duo verò so-
ciūj criminis, aut plures sufficiens indi-
cium faciunt ad torturam, vt commu-
niter tradunt præcitat: numquid ve-
rò ad plenam probationem sufficient,
ex qua sequatur condemnatio, suis lo-
cis dicetur.

Illud hic adiungam, quod & dili- Confes-
gentissimè obseruandum admonent ^{sio facta}
Clarus & Gomezius ^{cum iu-} præcitat locis, ramento
quod ad hoc vt confessio socij probet facit in-
contra socium, vt faciat indicium, opor- dicium
tet quod sit facta cū iuramento: alias ^{contra} socium.
enim simpliciter facta absque iura-
mento, nec probat, nec facit indicium;
quia non deponit tamquam testis

& cum solemnitate requisita : licet enim quantum ad seipsum sit reus: nihilominus dum deponit contra alium , fungitur vice testis ; & ob id non est ei adhibenda fides , nisi cum iuramento.

† Tamen fallit in criminis hæresis & simonia, ut sufficiant minores probationes .] Tametsi Ambrosius non sequatur hanc opinionem , quod scilicet in criminis hæresis sufficientia minores probationes , quam in aliis, ut patet ex his quæ tradit paulo post : nihilominus, ut hunc locum illustremus, ne quis eius occasione fallatur , improbandam & refellendam hic omnino duximus illorum opinionem , qui putant in criminis hæresis sufficere leuiores probationes. Paris de Puteo in tract. syndicatus , ut refert Carrerius tract. de hereticis num. 126. dicit crimen hæresis probari ex signis etiam leuiibus. Iulius Clarus in §. hæresis, vers. habet etiam hoc crimen , dicit ita : Et inter cetera in causa hæresis sufficientia minores probationes , quam in aliis: & hoc non modo ad inquirendū , sed etiam ad faciendum plenam probationem criminis. Hæc ille. Paridem de Puteo excusat Carrerius præciato loco dicens , eius dictum intelligi posse ita : Quod levia signa sufficientia in criminis hæresis , ut quis torqueatur, non ut condemnetur. Sed neque hæc excusatio videtur omnino vera, quoniam neque ob levia indicia sive signa, est in hoc crimen quis torquendus : sed magna esse oportet , ob rationem , quam superiori proxima annotatione dixi, de quo articulo plenissime egimus cum Eymerico in Directorio Inquisitorum par. 3. q. 61, Iulij autem Clari sententia omnino est respuenda ; quæ nec vlo iure nititur, nec vlla verisimili ratione roboratur: neque eam recepit vñquam usus iudicantium in sacro tribunali Inquisi-

tionis. Sit ergo in hac causa firma & in certa conclusio : In criminis hæresis plenissimæ & clarissimæ probationes requiruntur : nam si in aliis delictis hoc requiritur, et l. sciant. C. de probatio. & l. qui sententiā, C. de procur. multo magis in hoc criminis, in quo quis & criminaliter cōdēnatur & ciuiliter punitur , & eius posteritas propterea notatur infamia : ut recte admonet Ponzinibus tract. de Lamiis, num. 67. vbi alias adducit rationes in hanc sententiam, quas in re non admodum controueria libenter omitto : iam vero quantum ad materiam probationum attinet in causa hæresis plenæ extant disputationes, de quibus Gundisalvus tract. de heret. quæst. 13. Conradus Brunus lib. 4. de heret. cap. 9. Simeucas in catholicis instit. tit. 51. & alij quos illi referunt.

Quoniam autem superiori opinione causam præbuisse videtur l. 2. C. de heret. quam etiam hic citat Ambrosius , id est de vero eius intellectu hic breuiter agendum placet. In dicta l. 2. ita scriptum est: Hereticorum autem vocabulo continentur , & latius aduersus eos sanctionibus succumbere debent qui vel leui arguento à iudicio Catholica religionis & tramite detecti fuerint deniare. Hoc ibi obseruandum est , hanc legem non loqui de leui probatione : sed quasi respondens tacitæ obiectioni , qua quis possit inquirere, an qui paululum ab orthodoxa fide declinat , sit censendus hereticus ; ait, eos hereticorum vocabulo contineri, qui vel leui arguento , id est, vel paululum, vel minimum, vel in uno tantum articulo à fide Catholica deuiant. Hanc interpretationem colligo ex Photio Patriarcha in nomocanone, qui præfata verba ita vertit: Hereticus est , ac latius aduersus hereticos legibus succumbit, qui vel paululum ab orthodoxa declinat fide: vel qui ab orthodoxa

Hæreticus
quis
sit cen-
sendus.

orthodoxa fide vel minimum declinat. Hæc Photij lectio eo potissimum nomine magnopere probanda videatur, quia præfata lex 2. C. de heret. sita est in eo titulo, vbi nihil tractatur de probationum materia, sed de ipsis hæreticis tantum agitur: qui si in aliquo, vel etiam minimo articulo à catholica religione discedant, planè hæretici sunt putandi. Hæc sunt accepta ferenda Petro Godofredo in dicta l. 2. C. de heret. & reuerendissimo Iacobo Simancæ cathol. instit. tit. 51. de probation. num. 11. quæ & latius probant, pleraque alia de intellectu præfatae legis vide apud Brunū lib. 4. de heret. cap. 9. ergo quamquam qui leui argumento à iudicio catholica religionis detestatus fuerit deuiae, pro hæretico habendus sit: huiusmodi tamen leuis déniatio plenissimè probari debet, vt placet Oldrado, quæ refert Brunus *loco proximè citato*, & probat etiam paulò post noster Ambrosius: adde Palacium Rubium in allegatione de heresi §. 12. (vbi multa tradit hic spectantia, quæ sunt consideratione dignissima) & Hostien. hic ab Ambrosio citatum.

† *Quia licet regulariter socij criminis non sint interrogandi de sociis.*] Verum dicit Ambrosius, & in hoc articulo vide præ aliis Antonium Gomezium tom. 3. de delictis cap. 12. n. 12. & Iulium Clarum in praet. crim. q. 21. vers. dictum socij. & quidquid sit de

In criminis hæresis explorati iuris est, & sanctissimæ Inquisitionis vsu receptum, vt reus de sociis interrogetur: iñd necesse est obstanti criminis immanitatem & periculum, vt diligentissimè reus de sociis interrogetur, verbi gratiâ: vnde hæresim habuerit, didicerit, vel à quo audiuerit: vel contrà, an aliquos eam docuerit, & cætera huc pertinentia: quæ tanto sunt diligenterius inuestigā-

da ab Inquisitore, quantò grauius est crimen hæresis, & reipublicæ Christianæ periculosius. Vide Simancam in Enchiridio violata religionis tit. 27. & cath. instit. 50. num. 17.

† *Et postea in earum confessione Confessio in perseverauerunt, & post dolorem, & tormentum extra locum tortura.*] Ad hoc vt confessio per torturam extorta valeat, tri-tis tribus modis ex-torque-tur. Extra locum torturæ in confes-sione perseueret reus: alterum est, vt dolor præteritæ torturæ seu tormentorum cessauerit: tertium & ultimum, quod ex secundo consequitur, est, vt tantum tempus sit interpositum inter torturam & repetitionem confessio-nis, vt verisimile sit dolorem tormentorum iam cessauisse. Hæc tria colli-guntur non obscurè ex doctrina Bartoli & aliorum Doctorum in l. 1. §. di-uis Seuerus, ff. de quæst.

Primum ergo ad hoc vt confessio Confessio ratificata valeat, fieri debet extra locum tormentorum: quoniam si in loco ipso tormentorum fieret, metu tor-locum mentorum præsumeretur facta, & quæstio-proinde non valeret. Ita seruat pra-ctica iudicantium, & tradunt communiter Doctores cum Bartolo in dicta l. 1. §. diuis Seuerus, ff. de quæst. Nicolaus Eymericus in Directorio In-quæstorum parte 3. in 3. modo processu fidei terminandi num. 158. vers. Si au-tem in questionibus. & Antonius Go-mezius tom. 3. variarum resolut. cap. 13. num. 24.

Secundò, vt valeat confessio ratifi-cata, cessare debet dolor tormento-rum: quoniam si statim reduceretur dolor reus ad locum instantibus doloribus, sante do-confessio sua seu ratificatio videretur facta formidine tormentorum; & ideo non valeret: eadem enim formidine dicere videretur, argumento l. quod ait. §. fin ff. de adulteriis. ita Bartolus in dicta l. 1. §. diuis Seuerus, ff. de quæst, Bal-dus

dus & Angelus in l. 2. de eo quod me-
tus caus. & Cynus in l. 2. C. de qua-
stio.

Rati-
birio
confes-
sionis
infia iu-
stum té-
pus est
facis do-
lori
tormen-
tum.
De tertio, videlicet infra quantum
tempus debeat fieri ratificatio , dico
quod non reperitur à iure determina-
tum , sed relinquatur iudicis arbitrio ,
prout dicit Bartolus & alij in dicto §.
dijus Seuerus, ff de quest. iustum tamē
& competens tempus videtur post
vnun diem naturalem, id est, post 24.
horas. Ita tenet Marsilius in pract.
crimin. §. Quoniam , num. 1. & alij
quos refert & sequitur Antonius Go-
mezius tom. 3. variar. resol. c. 1 3.n.24.
Sed hoc spatium vnius diei naturalis
ad minus transire debet: quoniam be-
nignius & tutius est, vt hæc ratihabi-
tio fiat , post duos vel tres dies post-
quam inficta fuit tortura , ne adhuc
fortassis duret & tormentorum dolor ,
& vehemens animi perturbatio , si
post vnum tantum diem ratificatio
fieret. In causa hæresis in sacro In-
quisitionis tribunal, quibus obserua-
tis fieri debeat hæc ratificatio confessio-
nis luculentiter tradit Eymericus in
Direct. Inquisitorum part. 3. in 3. modo
processum fidei terminandi , vbi etiam
dixi copiosè: ea videto.

† *Imò quedam sunt impossibilia.*]
Notandus est hic locus, non enim ab-
solutè dicit Ambrosius omnia esse im-
possibilia , quæ narrantur à Lamiis:
sed quedam, verbi gratiâ, quod con-
uertantur in muscipulas , vel in alia
bruta animalia; quod etiam paulò post
subiungit : quæ sententia verissima
est, vt ex supradictis patet. Quod ve-
rò corporaliter deferri possint nec
negavit , nec negat Ambrosius , vt
constat ex serie totius disputatio-
nis.

† *Dico quod si predicti socij confi-
teantur, &c. talis confessio sociorum, &c.
imò nec præiudicat ipsi confitenti.*]
Sententia Ambrosij hoc loco talis est:

propterè confessio horum sociorum
nec sibi ipsis, nec sociis nocet, quoniā
ea confitentur, quæ sunt impossibilia.
Glossa in cap. vlt. extra de confessis, dū
enumerat ea, quæ exiguntur ad hoc,
vt confessio alicui præiudicet , inter
alia ponit, vt confessio non sit contra
Confes-
sionem: vt si confiteor me interfe-
cisse hominem , qui viuit ; tunc hæc
care pos-
confessio mihi non præiudicabat. Si sit
milis est glossa in cap. vlt. de confessis,
lib. 6. in verbo, Absque rationabili cau-
sa, & vtrōbique communiter Docto-
res. Cum ergo Lamiæ confiteantur
se , aut alios transmutari in muscipu-
las canes, lupos, aut alia bruta anima-
lia , quod ostensum est suprà esse im-
possibile , talis confessio non nocebit
ipsis. Hoc vult dicere hoc loco Am-
bosius, de quo articulo plenè etiam
agit Hostiensis in summa tit. de con-
fessis , §. qualiter intelligatur , in fine,
& Martinus in summa , C. de confe-
sis.

Et quamquam hæc ita se habeant
(neque enim decreui singula hæc di-
cta examinare) nihilominus tamen
in causa præsenti, licet huiusmodi co-
fessiones Lamiarum sint de rebus im-
possibilibus, videlicet quod ipsæ , vel
alij in animalia bruta conuertantur,
Inquisidores hæreticæ prauitatis dili-
genter & accuratè interrogabunt La-
mias seu Striges, seu magos de credu-
litate : possibile enim est eos habere
hunc errorem in intellectu , vt cre-
dant virtute Dæmonum posse fieri, vt
homo in animalia bruta possit trans-
mutari : nam si ita sentirent , & in
hoc errore pertinaciter perseverarent,
procul dubio velut hæretici essent
puniendi, iuxta cap. Episcopi, in fin. 16.
quest. 5. cuius verba paulò anteā retu-
limus num 37. ita scribit, & verè Al-
fonsus Castrus lib. 1. cap. 14. de insta-
haret, punit. Quod si de tali errore in-
tellectus constaret , non est dubium
quin

qui tunc confessio præjudicaret, non ratione facti impossibilis, sed ratione falsæ credulitatis & ignorantiae cras-
sa circa res fidei: quoniā ea Dæmoni tribuerent, quæ superant omnē huma-
næ creaturæ potentiā, & quæ soli Deo conuenire possunt: sed de hoc articulo paulò anteā diximus abundè.

† *Si autem confiteamur possibilia, sed non verisimilia.*] Cūm dicit: *Sed non verisimilia:* intellige vel incerta, vt mox ipsemet auctor subiungit; vel ea quæ ipse putat raro euenire, siue raro contingere. Sed quantum ad rem attinet, de qua tractat Ambrosius, nō videtur vera eius doctrina: quia tamet-
si verum sit, quod cūm agitur contra delinquentem, de crimine verè constare debeat, vt est textus expressus in l. i. §. item illud ff. ad Senatus con. Sylla-
nian. & notant ibidem communiter Doctores, & tradit plenè Antonius Gomezius tom. 3. de delictis cap. 9. n. 1. & dixi super directorio Inquisitorum lib. 3. comment. 18. in hoc casu de quo loquitur hic Ambrosius, quamuis non

Lamiatū
societas
cū Dæ-
mone
annexā
habet
aposta-
siā vel
hæresim
aut sa' re
hæresis
suspicio-
nem.

Magos confessos esse se fuisse in cur-
su, & societate cum Dæmonibus: hoc enim est grauissimum delictum: & se-
cum habet annexam vel apostasiam,
vel hæresim, vel ad minus hæresis
suspicionē: quod ex pactis cū demone
initis, aut nondum initis, & aliis cir-
cūstantiis & personarum qualitatibus
erit pensandum. Quare hoc casu
procul dubio talis confessio illis
præjudicabit: contra quām hic scribat
Ambrosius.

† *Si verò dicunt crima certa,*
vt pūrā se fuisse socios in criminibus
homicidiorum, &c.] De diuinationi-
bus & sortilegiis non se intromittunt
Inquisitores nisi manifestè saperent
hæresim, vt est textus in cap. accusa-
tus, §. sanè de heret. lib. 6. vbi plenè

Mall. Malefic. Tom. I I.

Doctores, & Eymericus in Directori⁹
parte 2. quæst. 42. vbi etiam dixi ple-
nè: sed occasione horum verborum illa occurrit hic dubitatio breuiter di-
luenda, An Lamiæ quæ coram Inqui-
sitore confessæ sunt non modò obie-
cta crima aduersus fidem, verùm etiam
cædes puerorum & aliorum
hominum, in odium Christi & ex
pacto inito cum Dæmons, quod
plerumque solet contingere; licet
parata sint abiurare & ad fidem redi-
re, ratione homicidiorum tradi de-
beant curiæ seculari? Hic Ambrosius
sentire videtur hanc questionem non pertinere ad Inquisitorem: ed non malè videretur locutus, si solas
cædes hominum in his reis spectas-
set: cūm autem infanticidia & homi-
cidia antecedere soleant abiuratiōnes
spontaneæ contra fidem nostram, co-
ram Dæmons, & à tota fide apostasia,
sicut constat ex promissione, & obe-
dientia, quam Dæmoni exhibēt: quæ-
stio propterea redditur difficilior, de
qua nihil mihi amplius occurrit scri-
bendum, quām quod per illustris Do-
minus Petrus Dusina, sancta Roma-
næ & generalis Inquisitionis inte-
gerrimus assessor, ac sacrae Pœnitenti-
ariæ Datarius, vir insignis eruditio-
nis & spectatæ probitatis mihi supe-
rioribus mensibus de hac difficultate
interroganti respondit in hæc verba:
Quamvis auctor Mallei Maleficarum
& Sylvestri teneant Lamias ob infan-
ticidia etiam in primò lapsu, tradi posse
curiæ seculari, & ita aliquando obserua-
tū sit in certis Inquisitionibus particu-
laribus, & præsertim Pedemontanis, vbi
multū inualuit hac pestis: non consuetit
tamen hoc S. Officium illas tradere, nec
aliter punire quam sacri canones puniri
mandēt apostatas à fide Christi. Si tame-
index secularis illas prius officio Inqui-
sitionis cōsignasset, suspēsa aliorū crimi-
nū cognitione, expedita hæresis causa S.

efficuum debet & solet eidem iudici illas restituere, de quo extat etiam particularis constitutio Pij V. Observatum est etiam aliquando, quod propter frequētiam homicidiorum, & aliquas circumstantias aggrauantes, Lame facta ab iuratione consignantur de mandato Sā- Etissimi, illi iudici seculari, qui processū format de novo super eisdem homicidiis, ut quas reperit culpabiles puniat secundūm leges. Hactenū vir ille.

† *Idem videtur si deponant se fuisse socios in illusionibus, &c.]* Sed non videtur: nam vt intelligatur qualis fuerit natura eius illusionis, & quantum fidem adhibeat illusus ei illusioni, & præsertim si alia indicia adsint, vt colligi possit talem illusum male sentire de fide: tunc hæc res ad Inquisitorem pertinebit: verissimum tamen est quod mox subiungit auctor, vide licet non omnem illusum à Dæmone esse hæreticum.

† *Quod numquam valet confessio socij criminis, &c.]* De hoc articulo quid differuerint, & quid tenendum sit, paulò anteā diximus super vers. numquid huinsinodi testimonia n. 1. & iuxta ibi tradita intellige, quæ hoc loco docet Ambrosius.

† *Mulier possit diffamare, vel accusare alium, &c.]* An mulier in causis criminalibus possit dicere testimoniū, à multis queritur, quos longa serie enumerat Iulius Clarus §. fin. q. 24. in summa distinguit, quia de iure ciuili mulier indistinctè admittitur ad te-

stificandum in causis criminalibus; scilicet autem de iure canonico: sed quid sit in aliis delictis omitto fusiū disputare: in crimen hæresis mulier in testem admittitur; idque ob criminis immanitatem, & ne defectu probacionum remaneret impunitum, quod facile vergeret in magnum Reipublicæ detrimentum. Iam si in crimen simoniacum mulier etiam meretrix admittitur in testem, cap. tanta, extra de simonia, multò magis admitti debet in crimen hæresis, quod est grauius. Postrem tametsi mulier sit testis minus idoneus idē quia mulier, quia varius & mutabile semper foemina, vt dicit textus in c. forus, extra de verb. signif. non propterea repelletur in hoc crimen, cùm testes minus idonei facilius fidei possint testificari, c. in fidei fauorem, de hæret. lib. 6. qui textus indistinctè loquitur, nec foeminas exceptus. cludit. Est ergo indistinctè intelligendus: atque hoc iure vtimur in hoc sacro tribunali.

Numquid autem duarum mulierum testimoniū plenè probet, an verò plures requirantur, dubiu est. Et Ambrosius hic recte mihi videtur assere mulieres quidē fauore fidei admitti ad testificandum, sed cùm mulier sit alias prohibita in criminalibus testificari, earū testimoniū nō videtur sufficiēs, & hoc videtur magis tutu. Interim vide Palacium Rubium in allegatione de hæresi §. 13. & seq. Adde Alexandrum consil. 24. lit. 1..

VENERABILIS MAGISTRI
IOANNIS
GERSONII —
DOCTORIS
ET CANCELLARII PARISIENSIS

*Tractatus de erroribus circa artem Magicam,
 & articulis reprobatis.*

COLLAVDANTI mihi nuper, vt mos habet, venerabiles licetios in medicina, oblata est occasio, vt contra superstitiones obseruationes, nostra pro nefanda tempestate, & minus & nimis praeualescentes aliqua dissenserem. Ea nunc seorsum ad utilitatem aliquorum separare curauimus, ne permixta aliis minus placeant, & minus commodè prodirent in publicum. Sumpto itaque hoc propter Medici uerbo pro thermate, *Medice cura te ipsum.* Circa hanc inter reliquas medicum dicere retuli, vt esset ornatus ad Deum per filialem subiectiōnēm, ne quidquam impium vel superstitiosum, aut diuinis legibus ad-

uersum, sanitatis adipiscendæ causa suis ægris suaderet; rememoretur quoque iugiter illius Decretalis: *Cum corporalis infirmitas &c.* Incidit vt conquerirer de superstitionibus pestiferis Magicorum, & stultiis vernalium Sortilegarum, quæ se per quosdam titus maledictos mederi patientibus pollicentur. At ego data occasione, facilius in hoc diuerticulum laplus sum, quod utilius, & quod in patrocinium huius corruptelæ quidam adducere nituntur in crimen medicinam. Nonne, inquit, apud solemnēs quosdam medicorum tales superstitiones in Magicæ obseruationes inducuntur, quibus quas etiam scriptis suis inserere curauerunt. Et consistunt in ligaturis, in characteribus, in figuris: quan-

X 2 doque

doque in verbis peregrinis & incognitis.

Quamvis autem ab ipsis nulla pro talibus ratio adducatur naturalis, habent nihilominus efficaciam in curando. Alioquin vanè, immò stultè locuti fuissent de eis Medicorum sapientes, & scriptis inserüssent. Vnde refert Isidorus 4. *Etymologiarum*, quod Apollo, quem Deum fecit Antiquitas, per methodica quædam, id est, per carmina & incantationes, Aesculapius insuper, & filius eius, per empirica, id est, experimenta sanauerunt homines quingentis annis ante Hippocratem, qui ratiocinatiam medicinam, qua utimur, adinuenit. Deinde vox publica virtutibus huiusmodi carminationum & ligaturarum & empiricorum attestatur, quam ex toto falso dicere videtur inciule. Nec deessent argumenta ad hoc ex dictis Poëtarum, Virgilij, Ouidij, Lucani & aliorum celebribus historiis. Cur non licebit, inquiunt, istis vti, præsertim cum Deus omnipotens virtutes suas indiderit (vt vulgus loquitur) herbis, gemmis & verbis? Hanc dubitationem ego nunc tribus dictis seu considerationibus breuiter absolui.

*Magicæ
artes an
sint per-
missæ.*

Primum Dictum.

*Dæmo-
nes an
sint?*

Probabile in Philosophia naturali, & secundum veritatem, fide certum est esse Dæmones Primam partem tenuerunt elegantissimi Philosophorum Hermes Trismegistus, Plato, & omnes doctrinæ suæ sectatores, Apuleius, Porphyrius & cæteri. Hoc libri ab eis edi-

ti, hoc libri de Ciuitate Dei ab Augustino psalm docent. Hinc est illa famosa inter eos distinctio de Cacodæmonibus, & Calodæmonibus, malis scilicet, & bonis spiritibus. Hæc est positio de existentia Dæmonum, quæ apud philosophantes faciliori ratione quam opposita defenditur, saluando effectus quosdam mirabiles, quales referunt historiæ fide dignæ in qualibet gente obtigisse, quas omnes negare pertinaciter, proteruiæ est, & ciuitatem humanam, societatemque politicam dissipare, quam mutua fides & credulitas viuus ad alterum consonat, coniungit, agglutinat. Dæmones sunt negare Dæmones esse, negare eos plurimorum effectuum & mirabilium operatores existere, damnatur apud Christianos, ut erroneum & impium, & sacris Litteris aduersum.

Qua in re deridendi sunt, immò durè corrigendi, qui Theologos deridet mox vt sermonē de Dæmonibus faciunt, mox vt eis effectus quosdam attribuiunt, quasi fabulosa sit etorū responso. Prouenit error iste apud quosdā litteratos, tū ex defectu fidei, tū ex debilitate & infectione rationis. Gerunt propriè animam sic occupatam circa corpus, circa res sensibiles, ac earum sollicitas curas, vel ita in causarum particularium & visibilium perscrutatione consistunt, quod de vniuersalibus, & primis entibus ac spiritibus nihil credere vel sapere, nihil tenuiter & eleuatè cogitare possunt. Hoc Plato dixit maximum esse impedimentum veritatis, referre scilicet omnia ad sensus, & non auerti ab eis. Hoc idem Tullius, hoc Augustinus lib. de vera religione, hoc Albertus & Guillelmus Parisiensis, immò & experientia docuerunt. Tales erant apud Iudeos Saddu-

*Spiritus
qui ne-
garint.*

Sadducæi , qui referente Iosepho & Hieronym. negabat esse spiritus, tales inimici Philosophi quidam , vt Tullius loquitur , tales Epicurei , & alij vitam pecudum eligentes , qui nihil esse concipiunt aliud à corporibus & extensis.

In quorum persona Ecclesiastes & Sapiens Sap. iij. Ita quasi sint incantati & dementes , nullam sibi inesse rationem , nullos effectus spirituales atque inuisibiles indicare videtur : non minùs errantes à Nabuchodonosor & alijs incantationes experti sunt in se.

Dæmonibus quædam effecta naturæ ascribuntur. Non est Deus , quia si est Deus vtique est spiritus , & si nullus est spiritus , nullus est Deus. Neque enim ego negauero quosdam plerumque nimis leuiter ea Dæmonibus ascribere , quæ fieri à causis materialibus , naturalibus , rationabilius dicerentur : nam multas & miras in rebus sensilibus efficacias , multas virtutes existere quis negauerit , ex quarum combinatione , alteratione & configuratione fiunt effectus mirabiles , sicut ex immutatione diuersa imaginatiæ potentiae in hominibus , sicut ex aliis quidam docuerunt , & operati sunt , quarum operationum notitia potest dici Magia naturalis , de qua inuestigare , quamvis sæpe curiosum esset , & maioris boni impeditium , immò & ad errores prouum , non tamen est fidei nostræ contrarium ; dummodò Philosophia suis contenta limitibus nihil impium , nihil mendosum nefariumve miscuerit.

Secundum Dictum.

O bseruatio ad faciendum aliquem effectum , qui rationabiliter expectari nō potest , nec à Deo miraculosè operante , nec à causis naturalibus , debet apud Christianos haberi superstitionis & suspecta de secreto pacto implicito vel explicito cum Dæmonibus. Ista est doctrina sanctorum Doctorum , nominatim Augustini , plurimis in locis , quibus has obseruationes valdè condénauit s. de Cinit. Dei , 4. Confessionū , 2. de doctrina Christiana . Et recitantur multa in decreto

26. q. 5. & 9. 7. pluribus capp. Hanc cōsiderationem notauit vtique facultas Theologie in multis articulis quos ad elucidationem huius materiæ censuit condénandos. Articulus tertius est talis , quod inire pactū cū Dæmonibus tacitum vel expressum non sit idolatria , Pactum cū Dæmone in vel idolatria species & apostasia , Er- obseruator. Et intendimus esse pactum impli- citum in omni obseruatione superstitionis , cuius effectus non debet à Deo perfici- tio- natur. vel à natura irrationaliter expe-ctari.

Porrò ad sciendum quid vocamus pactum implicitum vel explicitum cum Dæmonibus , & cur istud vel nō fiat narrabimus veram fidei nostræ traditionem , & hoc quidem breuissimè , quoniam latior perscrutatio alia facultatem exigit , alium locum & actum. Tradit vera fides , quod Dæmones nequam sunt spiritus humanæ naturæ hostes acerrimi , saeuissimi , quorum violentiam improbissimam que tyrannidem si non compesceret & frænaret diuina bonitas , de hominibus actum esset , quod ipsi funditus deperirent. Iob 41. Non est poterat super terram , qua comparetur ei;

attamen suus conatus omnino vanus est , nisi pro quanto permiserit Deus. Sed cur permittat, obstupescant insipientes corde. Potest tamen hoc permitti ob alteram quatuor causarum: vel obstinorum damnationem , vel ad peccantium purgationem & punitionem , vel ad fidelium probationem & exercitationem, vel ad gloriae Dei manifestationem. De obstinorum damnatione scriptum est P:alm.

77. *Immisit in eos indignationes suas, indignationem & iram per Angelos malos, & hoc perpenditur in damnatis.* De peccantium purgatione & punitione patuit in Magdalena, quæ subiecta erat septem dæmoniis , quia carnalibus vacabat vitiis secundum Glossam.

Præterea dabantur excommunicati ab initio Ecclesiæ ipsi Sathanæ corporaliter vexandi, vt spiritus saluus fieret. Vnus ex sanctis patribus magna prece obtinuit à Domino, vt torqueretur à Dæmone, quatenus caret elatione.

Cæterum de fidelium probatione & exercitatione, patuit in Iob & Antonio & Paulo secundum quosdam , cui datus est Angelus Sathanæ.

Sicut enim necesse est, secundum eundem Apostolum, hæreses fieri, vt qui probati sint, manifesti fiant; ita fiunt ad hoc illusiones similes miraculis, quemadmodum perspicue possum est Deuter. 13. Tentat, inquit, vos Dominus, si ex toto corde diligatis eum , hæc causa nostris temporibus magnum locum habet. Denique manifestatio gloriae Dei potest esse causa talis vexationis, sicut in cæco nato, de quo est hodiernum Euangeliū, patuit Ioh. 9. & in legione Dæmonum, quæ porcos intravit & submersit, non ad porcorum punitionem, sed ad potentiam Christi manifestationem. Amplius verò nequam spiritus, dum saevire permittitur, saevit non solùm apertis viribus, sed frequenter astutis

dolis & fraudibus , non tam ad perpendendum corda , quād ad seducendas animas, eas in idololatriæ & apostasiæ & inferni foueam dando præcipites.

Quam ob rem excogitauit vt luperbus , vt fallax & dolosus , quo pœsto usurparet sibi ab hominibus honorē diuinum, & à vera religione abduceret , reperit quosdam ex hominibus falli magis idoneos , quales sunt omnes qui Deo rejecto nihil curant ad nihil student, quād per fas aut nefas sua desideria pessima compleri. Quorum alij ad diuitias inopes, alij ad honores vanos, alij ad infames concubitus , alij ad curiositatē libidinosam faciendi futuros rerum effectus , aut alia naturæ secreta damnabiliter aspirant. Tales cū a pœxerit Dæmon intendit nunc occulte, nunc aperte ad obseruandum quædam instituta sua, quibus mediantibus fidem habeant optata consequi. Suadet itaque has obsetuationes fieri, non quod à seip sis habeant efficaciam aliquam , aut quod per eas ipsi necessitentur, iuxta quomodo determinationem facultatis Theologiae nuper factam, sed ob altera quantum causatum. Primo, vt Dei lex præuaricetur ; secundo, vt ipse Dæmon diuino cultu & ritu honoretur;

tertiò, vt spes de Deo minor aut nulla habeatur ; quartò, vt fraus sua minus videatur. De lege Dei prohibente talia habet expresse Textus Lexit. 19. & 22. Deuter. 18. & in sanctorum opulculis. In legibus quoque naturalibus multa per omnem modum, quas leges trāsgreditur, qui talibus operam præstiterit. Vnde Exodi 22. *Maleficos non patieris vivere.* Colitur præterea Dæmon per orationes, sacrificia & thurificationes iussas fieri in artibus magicis. Manet siquidem ipse nequam spiritus in priori phantasia superbissima, qua quesiuit esse similis altissimo, immō & extolli vult super omne quod

*Excom-
munica-
ti cur
Sathanæ
vexandi
dabatur.*

*Hæreses
ad quid.*

*Legio
Dæmo-
num cur
porcos
intravit.*

quod dicitur Deus secundum Apostolum. Et ita verum est quod huius tantum plus habent de sacrilegia idolatria & minus excusantur, quanto sanctiora sunt quae in eis ad honorem dæmoniorum impenduntur.

Spes Rursus scit ipse serpens antiquus, nulla de quod beatus vir cuius est nomen Deo à mini spes eius, & non respexit in Dæmo nibus in vanitates & insanias falsas; & è conducta. trā maledicti sunt & odio habentur obseruantes vanitates superuacue. Quid ergo mirandum si talibus quærit homines implicare suis adiuuen-

Fallax-tionibus? Postremò, quia Dæmon semper dare quod promittit neque vult, neque permittit; adiuuenit quo modo cultores sui deputarent illos defectus non Dæmoni, non suæ arti, sed propriæ vel negligentia vel imperitia, atque dicent se non omnia atque taliter obseruasse, qualia & qualiter iubeantur. Constat quoque falli citius homines sub quadam boni specie, & in hoc mira & prorsus miserabilis humanæ cætitatis insania, quoniam in hac re decem aut crebra mendacia per unam, casualliter si obtigerit, veritatem excusat, ubi mille in alia materia veritates pro uno mendacio comperto despiceret. Denique tanta ad credendum prohibita noxia & vanam libidinem in tam modica fide credendorum, quis non mirabitur? Hæc est origo, hic finis artium Magicarum, damnabiliumque superstitionum, ac nefandorum rituum.

Artium
Magica-
rum fi-
nis.

Tertium Dictum.

Philosophica aut medicinalis consideratio nullatenus admittere debet traditiones illas superstitiones, quæ

dicuntur methodica vel empirica, quarum sc. nulla potest ratio naturalis assignari, itaque scribentes ea magis insecuri sunt errorem vulgi, aut Magonum ritus impios, quam medicinæ rationes. Et mirandum quomodo dum à libris medicinæ non iussa sunt abradi. Ex quo enim de ratione naturali nihil habent, illa vel innituntur operationi diuinæ & supernaturali, & hoc nihil ad medicum ut medicus est, sed est Theologicæ speculatiæ remittendum; aut innituntur operationi Dæmonis, & hoc similiter nihil ad medicum, sed ad idolatriæ cultum. Si vero dicant fieri pro mutatione virtutis imaginatiæ in ægroto, quatenus fortificetur in eo spes sanationis, aut ut cogitatio tua aliorum diuertatur, esset hic fateor aliqua ratio naturalis, quoniam vim imaginatiæ plurimum tum conferre, tum obesse regimini sanitatis quis nesciat. Hinc est illud vulgatum, *Imagi-*

natio fa-
cit casum.

En piti:
apponat? Quod si haec empirica & methodica superstitionis reperiantur esse virtutis alicuius, tanto pernicio- dica sa- fiora sunt secundum Augustinum, persti- quant ad seducendum sunt validio- ria. Ille siquidem effectus, cum ne- virtutis.
que

que à miraculo vero , neque à causa naturali fieri cognoscatur , vt à seductoribus dæmoniis proueniat consequens est. A seductoribus autem falacibus , à patre mendacijs , ab hoste crudelissimo quid boni , quid veri , quid commodi speres , tu videris.

Dæmo- Profecto Dæmones et si sanaret corpora , illa sanarent Deo irato. Quomodo Deo irato? quia certè necaret animas , & deterius tādē variis incōmodis cultores suos & inuocatores afficeret. Denique obedienda ei esset proflus corporalis valetudo , que animæ pretio & morte vēderetur. Hęc pauca si quis religiosa fide diligēter aduertit , nō eū turbabunt objectiones illæ (opinor) quibus imperiti à spiritu maligno turgidi obſtrepere solent contra fidei pietatem , quæ has omnes superstitiones impias dāmnat execraturque. Dicunt aliqui non vanam esse aut falsam talium notitiam , quoniam sua veritas probatur per effectum , quasi videlicet negare contendamus , nihil à Dæmonibus & suis cultoribus posse fieri Domino permittente. Absit. Nos itaque & Magos Pharaonis , & Pythonissam Saulis , & Simonem Magum , & Pythonissam in Actibus Apostolorum , & Exorcistas Iudæorum , & Idola Gentium , & futura Antichristi portenta , non solum non negamus , sed ea negantes reprobamus. Sicut enim vera fides meretur dotari miraculis , dum opus est ad ædificationem ; ita falsa fides portentis & figmentis in sui damnationem , vel aliorum probationem demeretur illudi. Dicunt alij multam in obſeruationibus huiusmodi sanctitatem inesse , tum in orationibus ad Deum deuotissimis , tum in ieiuniis , in castitate & vigiliis , in thurificationibus , in Eucharistia etiam sumptione , in cæteris denique religiosis obſequiis. Sed planè hīc mentitur iniquitas sibi , quasi videli-

cet rerum optimatum , sanctissimam rūmque non possit esse abusus , quarum nequior ille est , & flagitosior quām aliarum , quasi præterea de modo talia quæreret ad sanctificationē , qui spurcissimus est , & non potius ad sui adorationē , ad malitię suę regimē , & ad sacrificium sacrilegum , alioquin nunquā Deus , nunquā sancti viri , qui Deo inspirante locuti sunt , hæc fieri

abusus
rerum
sanctorū
in arti-
bus Ma-
gicis.

tanta seueritate vētūsset. Nunquam insuper Theologia talibus esset aduersata , cui tamen in hac re & suis professionibus credi debet , non indōctis mulierculis , non impiis idololatriis , non hominibus doctis in rebus sensum , quilibet enim in sua arte si piens est , & ei credi debet , iuxta Maximam topicam. Dicunt se rursum per hæc omnia intendere obsequium Dei , & non diaboli. Certè ita idololatriæ , ita inde necatores Apostolorum arbitrabantur se obsequium præstare Deo , nec proinde saluantur. Quanta quæsto est illa cæcitas , dicere se leruire Deo , suis maximè contrariando præceptis ? Cæterū quisquis relegerit has obſeruationes nefandas , videbit eas & quæ ad malos , sicut ad bonos effectus introducas , propter quod potissimè teste Augustino doc.

circa medium , Magici in omni secta plectuntur. Illic videre est impietatem , illic virtutis impugnationem , in docendo stupra & furta fieri , in dolore scire tempora & momenta , quæ Pater posuit in potestate sua. Denique præfigitur ibi terminus operandi ipsi diuinæ omnipotentiae , præstitutus modus quo quasi compellatur operari ipsi diuinæ sapientiae : statuit finis ipsi diuinæ bonitati & clementiæ , nam quid aliud sonant istæ traditiones ? Scribatur hoc in pergamo virgineo , portetur in figura triangulare cum characteribus incognitis , thurificitur & suspendatur ad collum , fiant

Magica
effecta
vt dam-
nentur.

talium notitiam , quoniam sua veritas probatur per effectum , quasi videlicet negare contendamus , nihil à Dæmonibus & suis cultoribus posse fieri Domino permittente. Absit. Nos itaque & Magos Pharaonis , & Pythonissam Saulis , & Simonem Magum , & Pythonissam in Actibus Apostolorum , & Exorcistas Iudæorum , & Idola Gentium , & futura Antichristi portenta , non solum non negamus , sed ea negantes reprobamus. Sicut enim vera fides meretur dotari miraculis , dum opus est ad ædificationem ; ita falsa fides portentis & figmentis in sui damnationem , vel aliorum probationem demeretur illudi. Dicunt alij multam in obſeruationibus huiusmodi sanctitatem inesse , tum in orationibus ad Deum deuotissimis , tum in ieiuniis , in castitate & vigiliis , in thurificationibus , in Eucharistia etiam sumptione , in cæteris denique religiosis obſequiis. Sed planè hīc mentitur iniquitas sibi , quasi videli-

Sortile-
gę cui
prætent
obſ-
quium.

Obſer-
uationes
in arti-
bus Ma-
gicis.

fiant ista certis horis tunc infra tri-
duum aut quatriduum, proueniet abs-
que vlla dubitatione effectus ille,
quem quærimus, immò hoc sub pe-
riculo capit is afferitur, siquidem re-
uelauerit Deus eis, ipsi viderint, nos
scimus, quoniam reuelationes diuinæ
non tales sunt, nec prohibet Deus
credere illud, quod dignatur reuelare.

Obser- Arguunt iterum, & nos in similem
uationes caulam trahere satagunt. Nónne,
quādam inquit, talia similiter fiunt, aut tole-
& cete rantur ab Ecclesia in peregrinationi-
in Eccle, bus certis, in cultu imaginum, in ce-
fia.

Fides & Fides &
intencio in obser- intentio
nationi- bous re-
quirun- tur.

Arguunt iterum, & nos in similem uationes caulam trahere satagunt. Nónne, quādam inquit, talia similiter fiunt, aut tole- & cete rantur ab Ecclesia in peregrinationi- in Eccle, bus certis, in cultu imaginum, in ce- fia.

Nónne dicitur quotidi-
ne, si nouem diebus perduret in hac
Ecclesia, si ex aqua illa perfundatur,
aut si tali se voueat imagini, aut si ali-
quid talium faciat, ipse mox sanabi-
tur, vel optato potietur? Fateor, ac
negare non possumus, multa inter
Christianos simplices sub specie reli-

gionis introducta esse, quorum san-
ctior esset omissione. Tolerantur ta-
men, quia nequeunt funditus erui, &
quia fides simplicium, quamquam
minus in aliquibus bene sapiat, re-
gulariter tamen & quodammodo re-
ctificatur, saluatürque in fide maio-
rum, quam fidem generali saltem
intentione in omnibus suis obserua-
tionibus presupponunt, si piè & hu-
milater, hoc est, Christianè sapiunt;
& si ad ostensam veritatis normam
obedire parati sunt. Hæc autem in-
tentio vt talia suscipiantur aut fiant
non tamquam necessariò efficacia,
aut tamquam spes principalis in talibus
posita sit, Deo postposito, sed
quòd pietas fidei per ista nutritur &
augetur & exaudiri meretur. Secùs
vbi fides laeditur & diuina lex viola-
tur. Vanè igitur & proteruè sumitur
in hac re vel exemplum vel argumē-
tum ex his, quæ vulgus indoctum non
quæ cœtus Theologorū & Sapientū

Mall. Malefic. Tom. II.

docet obseruatque. Quid mirum si Corrup-
Theologia & fides corruptores quo-
tores vt
dā patiatur vt hæreticos & supersti-
tiosos, vt temerarios aſſertores, quan-
do & medicina, & philosophia, &
astrologia vera, & omnis denique art
& scientia pati aliquid tale cognosca-
tur, sed fundamentū stabile stat. Tan-
dem oppositionē suā conerterunt alij
in querelā dicētes: Ecce talis infirmus
est in grandē & luſtuſam tortius gē-
tis vnius perditionem, ipse desperatur
à Medicis. Cur non, inquiunt, per su-
persticioſa curabitur, præſertim si per
supersticioſa præſumitar in ægritudi-
ne teneri, & per similia promittitur
liberari? Nonne sanitas & auxiliū un-
decūque queri possunt, sicut ab her-
bis, ita à verbis & à virtute spirituū, si-
cut à virtute lapidū vel corporū? Cur
postremò prohibebit aliquis cogere
Dæmonē ad obſequiū ſibi in bonis,
quando SS. plurimos, vt Antendum
Archiepiscopum Bizātinū, & exorcis-
tas alios ita feciſſe commendant hi-
ſtoriæ? Respondebimus ad hoc dicē-
tes, primò ad ultimum, quòd Dæmo-
nes possunt & licet possunt per Deū
& Sanctos eius ad hoc inspiratos &
electos cogi ad præſtanda humana
quædam obſequia. Ita enim recta fides
tenet feciſſe Christum, & Moysen, &
Raphaëlem Angelum, & Dauid reſ-
pectu Saulis, & Sāctos quaſi innume-
ros dæmoniacorum, iminō & Salomo-
nem & quādā exorcistas Iudæorū ſic
egiſſe, videtur ſenſiſſe Iosephus: quā-
quam de Salomone, qui postmodum
idololatra fuit, magis dubia ſit ſentē-
tia, an videlicet de peccato in peccatū,
de errore idolatriæ in errorē Magi-
carū artium delaplus extiterit, an Deo
reuelate, dū bonū erat talia cognoue-
rit. At verò ſi coaſtio Dæmonis ali-
ter expeſetetur quām per miraculum
Deo ſpecialiter cooperante, iſtud
faſe creditur & periculose quæritur.

Salomō
in dubio
verſatur.

Y Falsè

Dæmonibus insitam , quæ nec ab istis corporalibus , quibus perfectior est . nec à carminibus cogitur . Istud

Dubia autem periculosè quæritur, quia ho-
responsa stis est dolosissimus, & nunc singit se
Dæmo- compelli per tales ritus impios, quibus
num. honorari quærit, & animas perdere.
Nunc perplexis responsis inuoluit
sententias, vt Tullius loquitur, & hi-
storiæ testantur, nunc semitas tortuo-
sas suæ fraudis mille modis tegit. No-
bis propter hoc interdicta est societas
sua, ne quæramus ab eo veritatem qui
mendax est, sicut Christus & Aposto-
lus eius Paulus, ipsum etiam vera lo-
quentem obmutescere præcepert.
Non insuper prosperitatem ab eo qui
hostis est, nec pactum ineamus cum
eo qui infidus est, nec consortium cum
excommunicato, nec fidem proditori
Fallere nos soli t
Dæmon persido adhibeamus. Fefellit re vera
& omnes fallet, quos sibi aut institu-
tis suis deditos inuenierit. Historias
hæc docentes, quia innumeræ sunt,
non numeramus; de Iuliano Aposto-
ta, de Zoroastre primo inuentore Ma-
gicæ artis, de Nestanebo & ceteris
absque numero. Affirmamus confe-
quenter cum Apostolo, quod non
sunt facienda mala, vt bona eueniant.

In necessitate consilium rerum agenda sum. Non igitur lunt maleficia maleficis repellenda; aliter sapere, est contra fidem despere. Superest igitur in omni nostra necessitate sentire cum Iosaphat rege, & Deo dicere: *Cum ignoramus quid agere debeamus, hoc solum habemus residui, ut oculos nostros dirigamus ad te.* Tentetur via naturalis rationis & prudentie & artis, quam scierimus. Hoc vocatur facere quod in se est, ne videatur tentari Deus, qua via naturali deficiente solum restat in Dei misericordia refugium. Haec autem misericordia non superstitionis obseruationibus, sed piis obseruationibus, non Daemonum inuocationi-

Miseri- via naturali deficiente lolum restat in
cordia Dei misericordia refugium. Hæc au-
Dei tem misericordia non superstitionis
quomo obseruationibus , sed piis obserua-
do com- nibus , non Dæmonum inuocationi-
paratur

bus, sed vita emendatione , non per homines reprobos, sed probatos comparatur. Si demum nolumus mutare sententiam suam , nostram in melius mutemus vitam. Cæterum permittere iusto Dei iudicio, licet occulto, sunt in aliquo vexationes & immis- siones per angelos malos mediantibus pactis quorumdam sacrilegiorum cum Dæmonibus, ut per invultatio- nes, per fascinationes, aut carminatio- nes, quamquam de se prorsus ad hæc inefficaces. Dicit unus Doctor, talia, si reperiantur, posse destrui , quibus amotis & dissipatis neque spiritus dis- sipare poterit à vexatione ad hoc ut pactum suum seruare & artem suam confirmare videatur , aut quia bona fides destruentium opera hæc diaboli sic meretur exaudiri. Ita egit Philip- pus rex Francorum de imag'ne qua- dam cerea, quam dicebat baptisatam, & execrata taliter nomine suo, quod ea de structa ipse rex morgetur. Et videbimus (inquit pius rex fide plenus) si potentior erit Damon ad per- dendum me, quam Deus ad saluandum. Et hæc dicens ceram proiecit in igne. Ita concipere eos arbitror, qui dicunt vana vanis esse refellenda, & quod maleficiis contra maleficia liceat abu- ti, sed humanam rursus impatientiam audire videor. Obscurauimus (inquit) Deum, nec exaudiit, iejunauimus, pe- regrinationes multas fecimus & pro- cessiones, nec attedit. Sic murmur re- sonat, sic querimonia quasi gens qui fecerit iustitiam, & quasi populus qui non auersus fuerit à Deo suo, sic ere- ñta ceruice Deum suis petitionibus omnibus volunt esse obnoxium, cum tamen verissimæ sint, populus qui labiis suis Deum honorat (utinam & hoc inueniretur, nec verius diceretur hic blasphemæ) cor autem eorum longe est à Deo. Conticefac hæc ob- stinatio diabolica frendens & tabes- cens

cens contra diuinam prouidentiam, quin potius patienter expectemus, non p̄figentes terminum diuinæ misericordiæ, iuxta consilium sanctæ Iudith. Nos in Deum toties deliquimus & in omnem iustitiam, immo in est p̄ omnem creaturam suam, cur non tollerabimus flagella pii patris? Nos filii nequam, dum per filios clientes etiam reprobos placuerit nos punire, durum sanè est contra stimulum & talem stimulum Dei calcitrare per impatientiam, quia duplici cuspidi mortis in animas & corpora recalcitrantes feriuntur. Hæc interim de tota collatione pro modicis antè dicta libuit excerpere. Placuit insuper determinationē sacræ facultatis Theologicæ, cuius mētio facta est, huic opusculo connectere, quia ad dictorum firmitatem etiam non mediocriter utilem inducaui. Datum per copiam sub signo & subscriptione mei Notarij publici subscripti.

DECRETUM FACULTATIS Theologicæ Parisiensis

Contra superstitiones Errores
Artis Magicæ.

N I V E R S I S orthodoxa fidei zelatibus Cancellaribus Ecclæsia Parisiensis, facultas Theologia in alma Vniveritate Parisensi matre nostra cum integro diuini cultus honore spem habere in Domino, ac in va-

nitates & insanias falsas non respicere.

Ex antiquis latebris emergens nonius erroris fœda collusio recogitare cōmonuit, quod plenius veritas catholicæ apud studiosos in sacris litteris apertissima est, qua ceteros latet, nimirum cūm hoc proprium habet omnis ars manifestum esse exercitatis in ea, sic quod exinde consurget illa Maxima: Cuilibet in arte sua perito credendum est. Hinc est Horatianum illud, quod Hieronymus ad Paulinum scribens assumit.

— Quod medicorum est
Promittunt medici, tractant fabrilia
fabri.

Accedit in sacris Litteris aliud speciale, quod nec experientiā nec sensu constat, ut alia artes nec possint occultis circumvolutis nube vitiiorum facile deprehendi, excacauit enim eos malitia eorum. At siquidem Apostolus Rom. 1. quod propter avaritiam multi erraverant à fide, propterea non irrationabiliter idolorum seruitus ab eodem nominatur. Alii propter ingratitudinem, qui cūm cognovissent Deum, non sicut Deum glorificauerunt in omnem idolatria impietatem, sicut idem commemorat, corruerunt. Porro Salomonem ad idola, & Didonem ad Magicas artes pertraxit effrena voluptas. Alios ad hoc ipsum intorsus superba curiositas, inuestigandorumque occultorum dira cupidio. Alios postremò misera timidas tota ex crastino pendens, in obseruationes superstitionis impiaſque depulit, quemadmodum apud Lucanum de filio Pompeij Magni, & apud historicos de pluribus notatum est, ita fit ut recedens peccator à Deo, declinet in vanitates & insanias falsas, & ad eum, qui pater est mendacij, tandem imprudenter palam apo-

passando se convertat. Sic Saül à Domino derelictus Pythonissam, cui prius aduersabatur, consuluit. Sic Ochozias Deo Israël p̄screto misit ad consulendum Deum Acharon; sic denique omnes, qui fide vel opere absque Deo vero sunt, ut à Deo falso ludificentur necesse est. Hac igitur nefariam, pestiferam, monstriferamque insaniarum falsarum cum suis heresibus abominationem plus solito nostra atate cernentes inualuisse, ne forsan Christianissimum regnum, quod olim caruit monstro, & Deo protegente carabit, inficere valeat tam horrenda impietatis & perniciossima contagionis monstrum, cupientes totis conatibus obuiare. Memores insuper nostra professionis, piisque legis zelo succensi paucos ad hanc rem articulos damnationis canterio, ne deinceps fallant incogniti, notare decrevimus. Rememorantes inter catena innumera, dilectum illud sapientissimi Doctoris Angustini de superstitionibus obseruationibus, quod qui talibus credunt, aut ad eorum damnum eunt, aut suis dominibus introducunt, aut interrogant, sciant se fidem Christianam & baptismum prauaricasse, & paganum & apostratam, id est, retrò abeuntem & Dei inimicum, & iram Dei grauiter in eternum incurrisse, nisi quis Ecclesiastica penitentia emendatus Deo reconcilietur. Hac ille. Neque tamen intentio nostra est in aliquo derogare quibuscumque licitis & veris traditionibus, scientiis & artibus, sed insanos errores & sacrilegos insipientium & ritus ferales, pro quanto fidem orthodoxam & religionem Christianam ledunt, contaminant, inficiunt, radicibus, quantum fas nobis est, extirpare satagimus, & honorem suum sincera relinquere veritati.

EST AVTEM

primus Articulus.

QVOD per artes magicas & maleficia & inuocaciones nefarias querere familiaritates, & amicitias, & auxilia Dæmonum non sit idolatria. Error. Quoniam Dæmon aduersarius & pertinax, & implacabilis Dei & hominis iudicatur. Nec est honoris vel dominii cuiuscumque verè, seu participatiū vel aptitudinaliter susceptiū, ut aliæ creaturæ rationales nō dānatæ, nec in signo ad placitū instituto, ut sint imagines ac templa Dei, qui in ipsis honoratur.

Articulus II.

QVOD dare, vel offerre, vel primittere Dæmonibus qualemcūque rem, ut adimpleant desiderium hominis, aut in honorem eorum aliquid osculari, vel portare, non sit idolatria. Error.

Articulus III.

QVOD inire pactum cum Dæmonibus tacitum vel expressum nō sit idolatria, vel species idolatriæ & apostasie. Error. Et intendimus pactum esse implicitum in omni obseruatione superstitionis, cuius effectus non debet à Deo vel natura rationabiliter expectari

Articulus IV.

QVOD per artes magicas Dæmones in lapidibus, annulis, speculis, aut imaginibus nomine eorum consecratis, vel potius execratis

Tract. de Errorib. circa artem Magicam. 173

tis includere, cogere vel artare, vel eas velle viuificare, non sit idololatria. *Error.*

Articulus V.

Quod licitum sit magicis artibus vel aliis quibusdam superstitionibus à Deo, aut ab Ecclesia prohibitis aliqua facere pro quocumque bono fine. *Error.* quia secundum Apostolum, *Non sunt facienda mala ut eniant bona.*

Articulus VI.

Quod licitum sit, etiam permittendum, maleficia maleficis repellere. *Error.*

Articulus VII.

Quod aliquis cum aliquo possit dispensare in quocumque casu, ut licite talibus utatur. *Error.*

Articulus VIII.

Quod artes magicae & similes superstitiones & earum observationes sint ab Ecclesia irrationabiliter prohibite. *Error.*

Articulus IX.

Quod Deus per artes magicas & maleficia inducatur Dæmones compellere suis inuocantibus obediere. *Error.*

Articulus X.

Quod thurificationes & suffumigationes, quæ fiunt in talium artium & maleficiorum exercitio sint ad honorem Dei, & ei placeant,

Error & blasphemia, quoniam Deus alias non prohiberet vel puniret.

Articulus XI.

Quod talibus & taliter uti non est sacrificium seu immolare Dæmonibus, & ex consequenti damnabiliter idololatrare. *Error.*

Articulus XII.

Quod verba sancta, & orationes quædam deuotæ, & ieiunia, & balsinationes, & continentia corporalis in pueris & aliis, & Missarum celebratio & alia opera de genere bonorum quæ fiunt pro exercendo huiusmodi artes, excusent eos à malo & nō potius accusent. *Error* nam per talia sacræ res, immò ipse Deus in Eucharistia Dæmonibus tentatur immolari, & hoc procurat Dæmon, quia vult in hoc honorati similiter Altissimo, vel ad fraudes suas occultandas, vel ut simplices illaque & facilius & damnabilius perdat.

Articulus XIII.

Quod sancti, Prophetæ & alij per tales artes habuerint suas prophetias, & miracula fecerint, aut Dæmones expulerint. *Error & blasphemia.*

Articulus XIV.

Quod possibile est per tales artes cogere liberum hominis arbitrium ad voluntatem, sive desiderium alterius. *Error, & conari facere, est impium & nefarium.*

Articulus XV.

Quod idem artes præfatæ bonæ sunt & à Deo, quodd licet eas obliuare, quia per eas vel quandoque vel sæpè euénit, sicut utentes eis quaerunt vel prædicunt, vel quia bonum quandoque prouenit ex eis.
Error.

Articulus XVI.

Quod per tales artes Dæmones veraciter coguntur & compelluntur, & non potius ita se cogi singunt ad seducendos homines. *Error.*

Articulus XVII.

Quod per tales artes & ritus impios, per sortilegia, per carminaciones, per invocationes Dæmonum, per quasdam invocations, & alia maleficia nullus unquam effectus ministerio Dæmonum subsequatur. *Error.* nam talia quandoque permittit Deus contingere, ut patuit in Magis Pharaonis & alibi pluriēs, vel ad probationem fidelium, sicut habetur *Deuteronomio* 13. vel in quorumdam hominum dignam flagellationem, vel quia abutentes, seu consulentes propter malam fidem aut alia peccata nefaria dati sunt in reprobū sensu, & demerentur sic eludi.

Articulus XVIII.

Quod boni Angeli includantur in lapidibus, & consecrent imagines vel vestimenta, aut alia faciant quæ in istis artibus continentur. *Error & blasphemia.*

Articulus XIX.

Quod sanguis vpuvæ, vel hœdi, vel alterius animalis, vel pergamenum virgineum aut corium leonis & similia habeant efficaciam ad cōgendos vel repellendos Dæmones ministerio huiusmodi artium. *Error.*

Articulus XX.

Quod imagines de ære, vel de plumbo, vel de auro, vel de cera alba vel rubea, vel de alia materia baptizatæ & exorcizatæ, consecratæ, sed potius execratæ secundum prædictas artes & sub diebus certis habeant virtutes mirabiles, quæ in libris talium artium recitantur. *Error in fine, in Philosophia naturali, & Astrologia vera.*

Articulus XXI.

Quod vti talibus & fidem dare non sit idolatria & infidelitas. *Error.*

Articulus XXII.

Quod Dæmones boni sunt, aliqui benigni, alii omnia scientes, alii nec saluati nec damnati. *Error.*

Articulus XXIII.

Quod fumigationes, quæ sunt in huiusmodi operationibus, convertuntur in spiritus, aut quodd sint debitæ eis. *Error.*

Articulus XXIV.

Quod unus Dæmon sit rex Orientis, & præsertim suo merito,

rito , alius Occidentis , alius Septen-
trionis, alius Meridiei. *Error.*

Articulus XXV.

Quod Intelligentia motrix cœli
influit in animam rationalem,
sicut corpus cœli in corpus huma-
num. *Error.*

Articulus XXVI.

Quod cogitationes nostræ intel-
lectuales & volitiones interio-
res immediatè causentur à cœlo , &
quod per aliquam traditionem Magi-
cam tales possint sciri : & per illam
de eis certitudinaliter iudicare, sit illi-
citum. *Error.*

Articulus XXVII.

Quod per quascumque artes Ma-
gicas possumus deuenire ad vi-
sionem diuinæ essentiaz vel sancto-
rum spirituum. *Error.*

*Acta sunt bac , & post mutuam ,
crebrānque inter nos & deputatos no-
stros examinationem conclusa in no-
stra Congregatione Generali , Parisis
apud sanctum Marburinum , de mane
super specialiter requisitos . Anno
Domini millesimo quadringentesimo
nonagesimo octauo , die decimanona
mensis Septembri . In cuius rei te-
stimonium sigillum dictæ Facultatis
presentibus litteris duximus apponen-
dum.*

VENERABILIS
EIVSDEM
CANCELLARII
Opusculum aliud

*Aduersus doctrinam cuius-
dam Medici delati in Mon-
tepezzulano , scalpentis in nu-
mismate figuram leonis cum
certis characteribus pro cu-
ratione renum.*

ONFORMITER
ad casum propositum
de leonis imagine pro-
curatione renum di-
cuntur duodecim pro-
positiones cum additis quæ sequun-
tur.

Prima Propositio.

IMaginum , quæ astrologicæ nomi-
nantur , fabricatio & usus suspectus
est plurimum de superstitione & ido-
lolatria , seu Magica obseruatione:
patebit ex sequentibus.

Secunda Propositio.

IMaginum huiusmodi fabricatio
& usus rationabiliter prohibitus
est per sacros Doctores & Eccle-
siam.

Tertia propositio.

Imaginum eiusmodi fabricatores possunt & debent per suos superiores prohiberi, inquiri, & culpari; & si patere noluerint condemnari, non obstantibus palliatis allegationibus suis sub titulo astrologia, maximè quando non sunt huius scientiae multi periti secundum terminos à veris astrologis non idololatris constitutos.

Ponuntur ad istatum propositiōnum declarationem quādam regulāe fundamentales.

Quarta propositio in ordine.

Qmnis obseruatio, cuius effectus expectatur aliter quam per rationem naturalem, aut per diuinū miraculum, debet rationabiliter reprehēri, & de pacto Dæmonum expresso vel occulto vehementer haberi suspecta. Sic determinauit tempore nostro sacræ Theologiae facultas, Parisiensis Vniuersitas.

Quinta propositio.

Qmnis obseruatio, quantumcumque sancta & salubris videatur, in decem, aut viginti, aut centrum particulis, si habeat vnicam particulam de idolatria, vel heresi, vel apostasia suspectā, aut infectā, debet tota infecta & suspecta reputari, nisi manifestatio fiat pretiosi à vili.

Sexta propositio.

Omnis obseruatio particularis super effectibus mirabilibus & extraneis, sub titulo verarum artium palliata, debet examinari ex circumstantiis librorum & auctorum, qui

obseruationem huiusmodi particula-rem tradiderunt.

Ponuntur consequenter proposi-tiones seu regulæ ad declarationem præmissorum, & ad particularem ap-plicationem super imagine leonis, de qua fit inquisitio.

Septima propositio in ordine.

Characteres, seu figuræ, vel litteræ non habent vel sortiuntur ex causa purè naturali & corporali effi-caciam, sicut nec entia Mathematica, cuiusmodi sunt figuræ & charac-teres, sunt de potentiis actiuis, & in eis secundum philosophum non est bonum neque finis.

Octava propositio.

Characteres, seu figuræ, vel litteræ non habent de ratione sua quod ordinentur ad aliquos effectus, nisi modi rationali vel intellectuali substantia. Significare enim est rem in intellectu constituere.

Nona propositio.

Characteres huiusmodi, si ha-beant, vel habere credantur effi-caciam, oportet quod hoc sit à causa spirituali, non à purè naturali & cor-porali, qualis causa est cœlum cum suis influentiis in corpora.

Accipiatur ex præcedentibus re-gulis consilium, quid agendum est in materia præsente de imagine leonis cum circumstantiis.

Decima propositio in ordine.

Constat in primis ex inspectione, quod ibi sunt characteres, litte-ræ, figuræ & dictiones, quæ nullum effectum habent naturalem purè cor-poram

poralem ad curationem morbi renum & similium secundum propositionem septimam praecedentem: iuxta quod notetur in speciali S. Thom. qui tribuit astrologiae quantum rationabilius dari potest, ad exemplum Alberti Magni, magistri sui, consonè tamen ad fidem Catholicam, notetur inquit in 2. & 3. contra Gentiles in multis capitulis, a 113. ad 117. & 118.

Vndeclima propositio.

Constat, quod talis obseruatio non est posita ab Ecclesia & sanctis Doctoribus, tamquam eueniat effectus speratus per miraculum diuinum, immo nec per sanctos Angelos Dei, qui sunt administratorij spiritus propter electos Dei ad vitam æternam, magis quam ad curam corporalem, & medicus & astrologus verus non habent se multum intromittere de actionibus sanctorum Anglorum circa homines. Patet ex immediate praecedenti cum inspectionibus iuriis, & ratio satis est manifesta.

Duodecima propositio.

Constat, quod si talis obseruatio nitatur & expectet effectum à malis Angelis seu Dæmonibus, illa est manifestè penitus reprobanda, etiamsi videatur finis bonus, utilis, vel honestus, quanto magis si esset malus vel suspectus, sicut est inter alios finis quæstus per simulationem astrologiae aut mirabilium effectuum, super quibus admirantur homines paucæ religionis aut fidei.

Verumtamen circumstantiæ prædictæ magis apparebunt iuxta practicam primarum propositionum, si reperiatur coniunctio istius obseruationis de imagine leonis cum aliis obseruationibus contentis in auctoribus

Mall. Malefic. Tom. II.

vel libris tradentibus huiusmodi figurationem. Et hoc idem dicitur, quoniam temporibus nostris inuentus est liber magnus continens tales observationes, quarum aliquæ videbantur piæ & utiles, aliae vero erant manifestissime condemnandæ, & superstitionæ, & idololatricæ, & de heresi suspicæ vehementer, & ut tales fuerint etiæ igni traditæ pio zelo. Tales multæ sunt observationes apud Hispanos in libro Senaforas. Tales apud Iudeos innumeræ, tales apud Christianos superstitiones, sicut de nescio quo Sydtract. Tales denique practicari queruntur, ne dum per vetulas sortiarias, sed per multos arma sequentes continuetur. Postremus tamen occurrit ista materia, quod si pro quolibet casu scribendum esset, scribendi nullus esset finis: poterit inter alia videri tractatuus noster de astrologia theologizata, tom. I. operum specialiter circa finem.

Concluditur tandem ex omnibus practicæ super hoc calu particulari, postquam facta fuerint quæ dicta sunt summarie, & quod planè sine inuolutione processiuū, maximè si delatus reddiderit se obedire paratu sine proterua defensione, prohibeat ei de futuro, quod non amplius vtatur, sed antidotis medicinæ, cuius dicitur professor. De præteritis autem sufficiat sine qua uis infamia delati, quod honor iudicij fidei cū prælato & officiariis suis maneat stabilitus. Et ita in Catholicæ & fraterna charitate cōsulēdū quod delatus taliter obediatur sine strepitu & figura iudicij, & per iudicem ita fiat. Si autem inueniatur proterua defensio, non proteruæ rigor, sed iustitiæ vigor fiat. Particularis modus reparandi poterit esse talis, postque pleniùs & melius informatus sum de fabricatione & vsu talium imaginum, quod non sunt secundum Catholicam traditionem

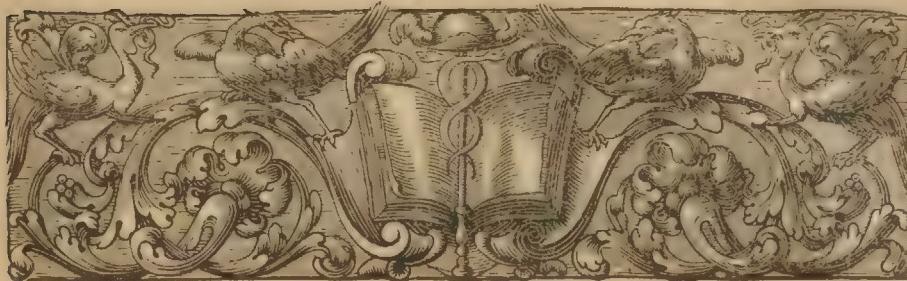
Z promitto

promitto bona fide , & deinceps ne-
quaquam vtar illis. Aut si mitius iu-
dex velit agere , dicat hoc per alium
in tertia persona, postquam talis dela-
tus,&c. Iudex finaliter poterit decla-
rare sententias excommunicationis
contra omnes tales,&c. Proinde non
valet allegatio quorumdam ex histo-
ria scholastica , quod Moyses fecit
imagines , ynam pro obliuione, alte-
ram pro memoria. Et Salomon exor-
cillos , quia viris sanctis concurre-
bat miraculum. Vel si Salomon iam
erat peruersus ad idolatriam per
vxores , potuit datus in reprobum
sensum excogitare magicos ritus , si-
cut de Nectanebo legitur & Zoroa-
stre, qui nascens risit, & posteà magi-

cas artes exercuit. Denique Auicen-
na & similes de actiuitate animæ ra-
tionalis in materiam exteriorem , &
fascinatione non sunt audiendi in
modo ponendi.

*Finit Lugduni 8. Decembris 1428.
per Ioannem Cancellarium Parisien-
sem. Latior est alias Cancellarius
noster , maximè prima parte operum,
vbi de Astrologia Theologizata &
contra superstitionem dierum observan-
tiā , fusè satis hanc rem prosequitur:
eum tamen consultò breuitati studentes
ut omisimus , sic & curiosa lectio sa-
tisfacturus non inuisum relinquas exq-
ratus sis.*

IOANNIS FRANCISCI
LEONIS
IPPOREGIENSIS
Iuris utriusque Doctoris,
EPISCOPI THELESINI
Libellus de Sortilegiis.

CAPVT PRIMVM.

Sortilegium quid sit?

DLVR A sunt genera
criminum , de qui
bus in Thesauro fori
Ecclesiastici alias egi
mus , & inter alia
obiter de Sortilegio verba fecimus ,
quod cum grauissimum sit crimen , ac
pluribus variisque modis committatur ,
de eo iuxta illius grauitatem par
ticulariter est agendum .

Sortile
gium
quid.
Sortilegium est supersticio quæ
dam illusoria & maximè noxia , qua
regulariter vtitur homo Dæmonis
ministerio , cap. qui sine Saluatore 26.

quest. 2. cap. 1. eadem quest. 5. cap. 1. &
2. de Sortilegiis. & Grill. tract. de
Sortileg. num. 1. & num. 5

CAP. II.

Sortilegorum professio est duplex ,
tacita & expressa : professio
tacita qua?

Professionem etiam plures cum Profes
sio Sor
Dæmone faciunt. Professio au
tilegorū
tem Sortilegorum est duplex ; tacita duplex ,
& expressa , intelligendo de professis
cuiuscumque speciei .

Tacita est promissio quædam , quæ Profes
quis facit alicui Sortilego magistro , sio tacit
hanc professionem nomine Dæmonis ta Sorti
recipienti de obseruando , quæ sibi leg.

Z 2 manda

mandauerit, sub promissione quod grandia faciet & mirabilia, futura in vita sua cognoscet, dummodum fidem Catholicam abjiciat, & omnia Ecclesiastica sacramenta conculceret, quodque totis viribus eius adhæredit cultui & obedientiæ sui magistri, ac illum tamquam verum Principem adorabit: cultum autem veræ adorationis sub idolorum forma sibi præstando, cunctaque opera per ipsum facienda sub illius nomine & deuotione conficiet, Grill. *infra de sortileg. cap. 3. num. 2.* & *3.* & facit text. in cap. nec mirum, §. *hydromantici, vers. ad hac omnia, 26. q. 5.* & *summ. confess. de sortileg. q. 3.* & *6.*

thuriificatione, ac precibus quibusdam & orationibus, quibus instructi sunt, assiduis illum non secus ferè colunt & adorant, quam nos verum Creatorem, & contra idolorum. 26. q. 5. *Gloss. in cap. accusatus, §. sanè, in verbo, Sapient., de heret. in 6. Grilland. eadem q. 3. n. 4.* & *5* per quæ honor latræ dæmonibus exhibetur. Direct. Inquisit. qu. 43. n. 2. Quæ latræ est cultus & seruitus, quæ soli Deo debetur. *Gloss. in Clement. unio. in verbo, Seipsum, de re- liqui. & venerat sanct. Gloss. in cap. ve- nerabiles, de conscrat. dip. inct. 3. S. Th. 2. 2. q. 84. art. 1. ad 1. argum. & Graff. decis. aur. part. 1. lib. 2 cap 2 num 1.*

Priuata autem professio est illa, Professio fit priuate iphi Dæmoni solum, sio priuata que vña vniuersali sortilegorum ^{usta} congregatione & multitudine, ut per eundem Grilland. q. qu. 3. lib. 2. & Fa- rinacium in pract. crimin. cap. 20. num. 77. apud quem plura de Sortilegiis vi- deri possunt.

C A P. III.

Professio expressa Sortilegorum qua si duplex illa solemnis, publica & priuata: solemnis & publica. qua sit: expressam professionem Dæmonibus facientes quem cultum illis exhibeant: professio priuata quomodo Dæmoni fiat?

Professio ex- pressa Sortile- gorum Profes- sio sole- nis & publica sortileg. Expressa professio illa est, quæ fit solemniter & publicè, aut priuatè: solemnis & publica est illa, quæ fit cuin Dæmon dum publicè residet in solio maiestatis more Principis, quando sunt vniuersales congregations omnium Strigum, Maleficorum, Necromantum cuiuscumque generis professorum, certis nocturnis horis, locis, & temporibus Dæmonis arbitrio constitutis, vbi vniuersis astantibus fit ista professio.

Cultus profes- sorum sortile- gorum. Qui autem expressam professionem cum ipso Dæmon fecerunt, eidē etiā reddunt expressum adorationis cultū per solemnia sacrificia, quæ ipsi faciunt diabolo, imitantes in omnibus diuinū cultum, cum paramentis, luminaribus,

Latria honorem damonibus exhibentes quando uti heretici sint habendi. Sor- tilegia, quæ manifestè heresim sapiunt, quomodo cognoscantur. Idolatriam & heresim manifestam quæ sortilegia sapiunt, & quæ non?

Dæmonibus honorem latræ exhibentes, seu eorum nomina inter nomina spirituum beatorum, vel sanctorum in suis nefariis orationibus miscendo, mediatores in illis orationibus à Deo exaudiendis ponendo, cereos accendendo, & Deum per eorum nomina, vel merita obsecrando, non ut sortilegi, sed ut heretici iudicio Ecclesiæ sunt habendi, ut in eodem Direct. Inquisit. quast. 43. numero 10. & 11.

Et

Sortilegia hæresim manifestam, quæ cum aliquo dicto, vel factō hæreticali exercentur, ut si quis in sortilegio amatorio Deum, aut Ecclesiastica Sacra menta abnegat, aut in eodem Sortilegio Ecclesiæ Sacra menta admiseret. Sapiunt etiam hæresim manifestam illa Sortilegia, & Diuinationes, seu Maleficia, in quibus admissentur Sacramentalia, ut aqua vel cera benedicta & his similia, sive verba, & Euangeliū, Symbolum fidei, Pater noster, Ave Maria, aut Psalmus aliquis Dauidicus, seu verba sacræ Scripturæ, aut aliae sanctæ orationes, quibus sit sortilegium qualificatum.

Et generaliter omnia crimina, quæ naturā suā præ se ferunt aliquid, quod est hæresis manifesta, ut baptisare imagines, vel animalia irrationalia, puerum rebaptisare, preces nefarias Dæmonibus fundere, aut illis sacrificare, idolis genua flectere, & similia, quæ præ se ferunt idolatriam, manifestam hæresim sapiunt, quamvis nullum factum per se sit hæresis. Syluester in sum. in verbo,

Hæresis 2. num. 4. Alphonsus à Castro lib. 1. de instabaret. punit. cap. 15. circa fin. m. Simanc. de cath. instit. tit. 30. num. 15. Direct. Inquisit. part. 2. c. 42. num. 2. 3. 4. & 5. & ibi Peña comment. 67. vers. primum ergo, usque ad vers. quantum ad secundum.

Illa enim sortilegia non dicuntur hæresim manifestè sapere, in quibus Dæmon inuocatur, ad faciendum, seu cognoscendum ea, quæ ipse facere, & cognoscere potest diuina virtute non reprimente, prout homines ad peccata & libidines tentare, naturalium & superiorum virtutes cognoscere, ex quibus medicamenta ad sanandum, & atrocia beneficia ad causandum diversas infirmitates confici possunt, vt probat D. Thom. 1. 2. dist. 26. quest. 2.

& in tract. 99. 1. part. quest. 5. de mir. & eodem lib. quest. 16. art. 7. de Dæmonib. Præsentiaque occulta & præterita scire, & sic facta iam facta reuelare his casibus & similibus, si Dæmonis in sortilegiis imploratur auxilium, Sortilegium non dicitur hæreticale, ut post D. Thomam Abb. & plures Sortilegum alios per ipsum citatos, tenet Farinac. in præt. crimin. quest. 20. num. 80. & cale Clar. in §. Hæresis, num. 23. Quæ præ quod cedunt nisi ratione commixtionis Sacramentorum, sacramentalium, aut verborum, aliter sit iudicandum ex supra allegatis, aut quod talia patrantes essent de expressa Dæmonis professione, quo calu omnia Sortilegia quæ ab illis fiunt, respectu operantis erunt hæreticalia, ut post plures alios per ipsum citatos Farinac. eadem quest. 20. num. 81. & 82.

C A P. V.

Striges à sancta Ecclesia Dei sunt expellendæ.

ID est Striges, cum præcipue expelles Striges moni in vniuersalibus congregatiōnibus faciant, expressum cultum adorationis dæmoni reddendo, precēsque fundendo, & in illis sacrificando, in eorum sortilegio sunt violenter suscep̄tæ de hæresi, & omnes extra gremium Ecclesiæ, & à communione fideliū penitus alienæ. Sabuersæ enim sunt, & à diabolo tenentur captiuæ personæ, quæ relicto suo Creatore diaboli suffragia querunt, & ideo sancta Ecclesia à tali peste mundari debet, cap. qui sine Saluat. 26. quest. 2. c. Episcopi, in princip. eadem quest. 5. & Grillandus libro de sortilegiis quest. 7. num. 4.

C A P. VI.

*Striges effectualiter de loco ad
locum corporaliter deferri
an possint?*

Quapropter à Dæmonibus effec-
tualiter deferri possunt de loco
effectua ad locum motu locali verè & corpo-
raliter & aliter, Deo tamen permittente, & nō
localiter an defe-
runtur.
Striges
effectua
ad locum
motu locali
verè & corpo-
raliter
Deo tamen
permittente,
& nō
localiter
aliter & hæc est communis senten-
tia Theologorum, de qua post S. Bo-
nauenturam in 3. sentent. distinc. 19.
quest. 3. S. Augustinum lib. 10. & 21.
de Ciuit. Dei. S. Thomam in sum. 2. 2.
quast. 95. art. 5. de superstitione. & in dicto
tratt. 99. 1. part. quast. 8. & in tit. de
mira. & quast. 16. art. 5. & 6. ib. tit.
de Dæmonib. & alios quos citat, testa-
tur Grillan. lib. de Sortileg. d. quast. 7.
num. 3. Alphons. à Castro de insta he-
reticorum punit. lib. 1. cap. 16. & Pe-
ñam in Direct. Inquisit. part. 2. com.
68. vers. sed à maligno. Et licet huic
communi opinioni videatur repugna-
re textus in dict. cap. Episcopi, 36. q. 5.
vbi habetur, quod quædam mulieres
retrò post sathanam conuersæ Dæ-
monum illusionibus & phantasmati-
bus tam grauter seductæ sunt ut cre-
dant & profliteantur se cum Diana
dea paganorum nocturnis horis, vel
cum Herodiade, vel cum innumera
multitudine mulierum equitare super
quasdam bestias, & multarum terra-
rum spatia intempestæ noctis silen-
tio pertransire, eiisque iussionibus
obedire, velut dominæ, & certis no-
ctibus ad eius seruitium euocari. Et in
S. sequidem ipse satanas, habetur,
quod Dæmon vbi primùm mentem
cuiuscumque mulieris repererit, & il-
lam per infidelitatem subiugauerit; il-
licet transformat se in diuersarum
species personarum, & mentem, quā

captiuatam tenet, in somniis deludens
per deuia quæque deducit, & cùm
solus spiritus hæc patitur, infidelis
hæc non in spiritu siue anima, sed in
corpore euenire opinatur. Ac deinde,
quis enim in somnis & nocturnis vi-
sionibus non extra seipsum deduci-
tur, & multa videt dormiendo, quæ
numquam vigilando viderat? Quis
verò tam stultus & hebes sit, qui hæc
omnia, quæ in solo spiritu sunt, etiam
in corpore fieri arbitretur?

Vnde hoc textu freti quām plures
Doctores tenuerunt, quod non defe-
runtur in corpore, sed dumtaxat delu-
duntur in spiritu, vt refert Grilland. &
tenet Franc. Ponzinibius in tract. de
Lamiis, num. 45. & pluribus sequen-
tibus.

Communem tamen opinionem Deferū-
pro vera tenent, quod deferantur, & tur verè
contrarium sentientibus pluribus ra-
tionibus responderet idem Grill. eadem
quest. 7. num. 28. quem post alios per
ipsum citatos sequitur Peña eodem
com. 68. versiculo, Tertio. eadem. Et
quod Dæmones Deo permittente
possint hominem deferre verè &
corporaliter de loco ad locum motu
locali, plurimis exemplis relatis tam
per eundem Grillandum, quām alios
graues Doctores demonstrare conan-
tut.

C A P. VII.

*Sortilegiorum causæ ad forum Ecclesias-
ticum spectant, vt & Astrologo-
rum. Sortilegorum non hærica-
lium pœna est arbitraria.*

Sortilegiorum causæ eo modo, quo
hæreticorum, tam in procedendo, quo
quām diffiniendo spectant ad forum pos-
Episcoporum & Inquisitorum, quan-
do sapiunt hæresim, & tunc eadem
Eccle-
sia. & iudices
pœna, spectant

peña , qua cæteri de hæresi suspecti sunt condemnandi. Sed quando non sapiunt hæresim , & est dubium , an aliqua admixta hæresim sapient ; vt si qui ad orientem se conuertant, aliqua verba inusitata & non intelligibilia proferant , vel similia ; tunc videtur quod Inquisitores debeant tales ad suos iudices dimittere punendos, cap. accusatus, §. sanè , & ibi Gloss. in verbo, Manifeste, Archid.Io.Andr. & Io.Monach.de heret.in 6.

Pœna autem Sortilegorum non hæreticalium est tam de iure ciuili, quam canonico arbitaria, Abb. in c. 2.n.4.de Sortileg. & post Grilland. & alios Farinac. in frax. crimin. q.20. n. 84. 89. & 94.

Sed quando constat hæresim sapere, si amplius dubitetur, an hæresim sapiat, tunc ipsi Episcopi & Inquisitores de hoc cognoscere possunt, & iudicare ac pronuntiare se iudices. Abb. in cap. 1. num. 4. in fine de Sortileg. Carta in tract. de heret. num. 24. Gloss. & DD. in dicto cap. accusatus, §. sanè , per Peñam allegati in Direct. Inquisit. com. 67. in fine.

Et hæc distinctione , quod Inquisitores de Sortilegiis , non sapientibus hæresim, cognoscere nō possunt, procedit, & habet locum de iure cōmuni,

Astrologorū causa sunt iudicium Ecclesiastico- rum. quod fuit per Sextum V. qui sua perpetuò valitura constitutione Apostolica auctoritate statuit & mandauit, vt tam contra Astrologos , Mathematicos & alios quo cumque iudicariæ Astrologiæ artem , præterquam circa agriculturam , nauigationem & rem medicam in posterum exercentes , aut facientes iudicia , & nativitatis hominum. quibus de futuris contingentibus successibus, fortunis que, casibus aut rationibus , & ex humana voluntate pendentibus aliquid eveneturum affirmare afferant , aut protestantur , quam contra alios utriusque

sexus , qui supradictas damnatas, vanas , fallaces & pernicioas diuinandi artes, siue scientias exercent , profitentur , docent , aut discunt : quive huiusmodi diuinationes , sortilegia, superstitiones , beneficia , incantationes , ac præmissa detestanda scelerata & delicta (vt præfertur) faciunt: aut in eis quomodolibet se intromittunt , cuiuscumque dignitatis , gradus & conditionis existant , tam Episcopi & Prælati superiores , ac alii ordinarii locorum , quam Inquisitores hæreticæ prauitatis , vbique gentium deputati ; etiamsi in plerisque ex his casibus anteà non procedebant, cognoscere valeant.

C A P . V I I I .

Quinam libri à Sexto V. prohibiti sint. Inquisitores & Episcopi libere an possint de sortilegiis & superstitionibus cognoscere?

Prohibuitque idem Pontifex omnes & singulos libros , opera , & tractatus iudicariæ Astrologiæ, Geomantia, Hydromantia, Pyromantia, Onomantia, Chiromantia, Necromantia, artis magicæ , aut in quibus sortilegia, beneficia, auguria, auspicia, execrables incantationes, ac superstitiones continentur , quos Ordinariis locorum vel Inquisitoribus voluit consignari , & contra scienter legentes, aut retinentes libros , seu scripta huiusmodi, seu in quibus talia continentur, similiter per eosdem Inquisitores procedi posse decreuit, vt in dicta constitutione sub dat. Romæ anno 1585. vbi latius de sortilegiis , incantationum & diuinacionum prohibitionibus videre licet, in pecul. suo Bullario , parte 2. fol. mibi 52.

Dicit

Inquisitio-
to es
cognos-
cere pos-
sunt de
sortile-
gii &
supersti-
tionibus
Dicitæ constitutionis rigore pos-
sunt Inquisitores cognoscere de sor-
tilegiis, non tamen priuatiuè quoad
Episcopos, imò causas & supersticio-
num, incantationum, veneficiorum,
& blasphemiarum, & contra eos,
apud quos reperiuntur libri prohibi-
biti, Episcopi cognoscere, & nisi sa-
piant manifestè hæresim, absque In-
quisitorum interuentu illas possunt
decidere, diffinire, & terminare; per
text. in d. cap. accusatus, de baret. in 6.
Abb. in d. cap. 1 num. 4. vers. & aduer-
te, de sortilegiis. Eymer. in Direct. In-
quisit. quæst. 42. num. 2. & ita censuit
læcra generalis Congregatio S. Rom.
& vniuersalis Inquisitionis, sub die
21. Decembris anno 1602. Quamuis
enim per dictam constitutionem Sixti
Papæ V. fuerit Inquisitoribus at-
tributa iurisdictio cognoscendi de
causis sortilegiorum, superstitionum,
veneficiorum & incantationum, etiam
quod alijs de præmissis non cognos-
cerent, vt *suprà num. 20.* non tamen
fuit Ordinariis restricta facultas, quin
liberè in causis huiusmodi, vt priùs,
dummodò non hæresim manifestè
redoleant, procedere possint, cùm id
ex iuris communis dispositione illis
sit attributum, ex deductis per Abb.
eodem num. 4. & Clar. in pract. crimin.
§. heresis, num. 23.

quæ consistunt in hydromantia, py-
romantia, geomantia, aëromantia.
Et aliqui ex Dæmonum professoribus
vocantur incantatores, quidam ario-
li, alij aruspices, aliqui augures, qui-
dam pythonici & mulieres pythonis-
sæ, aliqui genethliaci, quidam sali-
tores, & aliqui magi, de quibus in c.
igitur genus, 26. quæst. 4. cap. nec mi-
rum, ead. quæst. 5. & Grill. in d. tract.
de Sortileg. quæst. 2. num. 7.

C A P. X.

*Sortilegia per personas tacite Damo-
nis professionis pluribus modis fiunt:
ad amorem in corpore, & extra
corpus; extra corpus quomodo fiunt.*

IN sortilegiis, quæ fiunt per perso-
nas tacite Dæmonis professionis, ^{Sor-tille-} ^{gia va-}
diuersa interueniunt instrumenta, & ^{riis mo-}
fiunt quandoque in aqua per hydro-^{dis per-}
mantiam; quandoque in igne per pyro-^{factum}
mantiam; interdum in terra per geo-^{à perlo-}
mantiam; aliquando vtuntur aëre, ^{ta pro-}
& ea faciunt per aërimantiam; quan-
doque illa faciunt ex inspectione in-
testinorum auium, animalium, aut per
eorum voces, garritum, occursum &
similia, vt habetur in dicto cap. igitur
genus, & cap. nec mirum. Host. in Sum-
ma de Sortileg. §. 2. & Grilland. quæst.
5. num. 2. eodem tit. & aliqui respi-
ciunt in astrolabio, vt in cap. 2. ext.
eadem tit. Alia est species sortilegio-
rum, quæ fiunt ad amorem, aut in
corpore, aut extra corpus: in corpore
enim communiter fieri solent per ci-
bum vel potum, vt l. 3. §. bac adie-
ctio, §. ad legem Cornel. de scariis,
lege si quis aliquid, §. qui abortionis, ff.
de pœnis, l. coruus in princip. & l. multi,
C. de Malef. & mathemat.

Sortilegia extra corpus autem, id est, extra
intestina fiunt per alias mixturas pus.
compo

C A P. IX.

*Diuinatio est prima species sortilegij.
Diuinationum species sunt quatuor.*

Diuinatio prima species est sorti-
legij, quæ inter cæteras obtinet
principatum, in quam plures homi-
nes incident, vt per Grill. eodem tract.
de sortilegiis cap. 2. num. 5.
Et quatuor species sunt diuinatio-
nium, sicut quatuor sunt elementa,
cies.

compositas; ex herbarum foliis, vel radicibus, metallis, reptilibus terræ, auium plumis, vel membris, seu intestinis eorumdem animalium, vel pilosum, aliarūmque similiūm rerum nostratium, illaque quandoque consuunt: in chlamyde personæ ad amorem maleficiandæ, vel sub capite lecti, super quo persona ipsa dormit, abscondunt, aut sub limine ostii camere, aut alterius, super quo ipse maleficiandus vir, aut mulier transituri sint. Apponuntur etiam imagines cereæ iuxta ignem ardenter compleatis dæmoniacis sacrificiis, de quibus suprà, exhibitis nefariis precibus, & turpibus verbis, ut quemadmodum imago illa igne consumitur, & liquefit, eodem modo cor mulieris amoris calore talis viri feruenter ardeat, & ut plurimum admixtis Ecclesiarum Sacramentis, sicut est hostia sacrata, ut per gloss. in cap. accusatus, §. sanè, de heret. in. 6. & aliis modis, ac rebus admixtis, de quibus per Grilland. eodem tract. de Sortilegiis quast. 3. num. 11. & fere per totum.

C A P. XI.

Maleficia à quibus destrui valent: & an maleficiati facilis necne carentur quam Energumeni.

Maleficia artes, impedimenta & infirmitates (exceptis factis cù aliquibus nodis vel solutionibus, qua reperta nodis contractis, aut combinatione materiæ soluta de facto destruuntur & solutæ) scientia humana destrui non solent: nisi per eiusdem artis magistros, vel qui sunt diabolicæ professionis bene instructi, aut aliquo modo participes: quia maleficia ipsa absque ministerio & suf-

Mall. Malefic. Tom. II.

fragio Dæmonis, tam rebus ipsis, quam verbis communiter inseri non tollent in corporibus, pariter nec tolli: quoniam medicina naturalis, & omnium physicorum & chirurgicorum ars tota communiter non sufficeret ad sananda corpora ipsa, & remouenda Dæmonis opera, sed solùm per eosdem, qui sub eadem profelione morantur, & qui maleficia ipsa facere solent arte & instructione Dæmonis destrui ac tolli possunt. S. Thom. in 2. 2. quast. 92. art. 6. & tenet Grilland. cod. tract. de Sortil. q. 2. num. 2. ¶ 3.

Maleficiati enim difficilius curantur, quam Energumeni & à Dæmonie obfessi. Mall. Malefic. Spreng. parte 2. quast. 2. cap. 6. vers. expedit lectorem. Omissis tamen diuersitatibus opinionum, an licitum sit, necne maleficia tollere per alia maleficia, & opera superstitionis, quas recenset quam plura exempla deducendo, Mall. Malefic. dicta parte 2. quast. 2. secunda part. princip. dicetur cap. sequenti nostro.

C A P. XII.

Maleficia maleficiis curare non licet; mala enim non sunt facienda, vt eueniant bona: maleficiorum curatio à Deo est impetranda, qui omnia potest.

Non est licitum vti Magicis artes, vel aliis quibulcumque superstitionibus à Deo & Ecclesia que bona cuia interdictæ. prohibitis pro quocumque bono fine, nec permittendum maleficia maleficiis repelliri, nec dispelandum quocumque casu, vt talibus licetè quis vti possit. Peña in Direct. Inquisit. com. 68. circa finem. Nec sunt facienda mala, vt eueniant bona (vt inquit Apo-

A a stolus)

stolus.) & contra dictos articulos profitentes iudicio Inquisitorum hæticæ pravitatis subjiciuntur, vt per eundem Peñam ibi in fine.

Sed ad Deum est recurrendum, qui omnia nouit, & cuius oculis omnia subjiciuntur, cap. fundamenta, §. proinde de elect. in 6. & Nauarr. in elect. cap. nouit. de ind. not. 1. num. 1. tom. 2. & omnia potest, in cuius nomine Dæmonia ejiciuntur. Marci

Malefici cap. vlt. Nam licitis orationibus mai- cia Dei leficia curantur, vt dicto cap. 6. per inuoca- tatum, & Flagell. Dæmonum per to- tione & tum. vbi de modo Deo auctore effu- piis ora- gandi Dæmones à corporibus obse- tionibus destruū- sis, & quomodo exorcista se debeat præparare satis diffusè habetur, ad quæ remisissæ sufficiat.

IACOBI SIMANÆ PACENSIS EPISCOPI Titulus vnicus de Lamiis.

Lamie que sint? contra illas an inquirendum sit, & quomodo: an ea qua- paisuntur & perpetrant illas forie fiat: an verò realiter illis contingant?

Lamie
que sint.

A M I A. siue Striges appellari solent mulieres quedā maleficæ, quæ multis no- cete solent, de quibus dubitari potest, an ab Inquisitoribus puniri queat, & cùm dæmones adoré:

& fœdus cū eis faciant, quin etiā cùm Inquisi- fidem Catholicam abnegare soleant, tores Hispa- dubitable nō est, quin cōtra illas in- niae con- quirere possint; & bene faciunt In- quisidores Hispaniæ contra eas proce- dendo, quia vel apostate sunt, vel ea perpetrant, quæ manifestè sapiunt hæresim, vt inquit Syluester lib. 3. de Strigimagarum & Dæmonum admi- randis, cap. 1. adde Ioan. Franc. Picum &c. lib. 3. dialog. Strix.

De La- Itaque inquiretur in Lamias, vt mis ut contra hæreticos aut vehementer suspectas procedi solet: quod si pro- priis confessionibus, aut iustis pro- bationibus conuictæ fuerint, prout earum culpa expostulauerit, statuen- dum erit, l. respiciendum. ff. de pénis.

Malefi- Dixerit fortassis quispiam, illusio- nes Dæmonum esse, quas Maleficæ illusio- nia non istæ patiuntur, ac proinde fidem illis sed ali- non esse adhibendam: cui responde- tur, primò, non semper esse in som- nia & illusiones, sed interdum re ve- ra ita euenire, vt ab eis narrari solet, quemadmodum à Turrecremata, Ioannes Major, à Castro, à Victo- ria, ac innumerabiles alii tradunt, quod quidem tot experimentis com- pertum est, vt id negare insanire sit, vt inquit Syluester ofere pranotatu- lib. 1. cap. 1. 4.

Deinde pleraque istarum facinora perpetrantur à vigilantibus, vt pacta cum Dæmons, infanticidia, & alia damnatio quibus eis debet fides adhi- beri, sicut aliis reis confitētibus: quin- immò contra seiphas credendum eis esse videtur, quamvis de his testifi- centur, quæ somno sepultis euenire solent: nam & anteā præmeditan- tur & ab eis postea ratificantur: in criminibus ratihabitio quoque locum habet, capitul. cùm quis, de sentent. excommunicat. lib. 6. cap. testament. di- stinct. 6.

Extat Epistola Decretalis In-
nocentij V III. cuius hæc
sunt verba:

Mall.
Malef.
initio
primæ
partis.

Non sine ingenii mo' estia ad no-
strum peruenit auditum, com-
plexus viriusque sexus personas,
propria salutis immemores, & à
fide Catholica deuiantes, cum Da-
monibus incubis & succubis abuti:
qua propter ne labes huins hereticos
prauitatis in perniciem antmarum

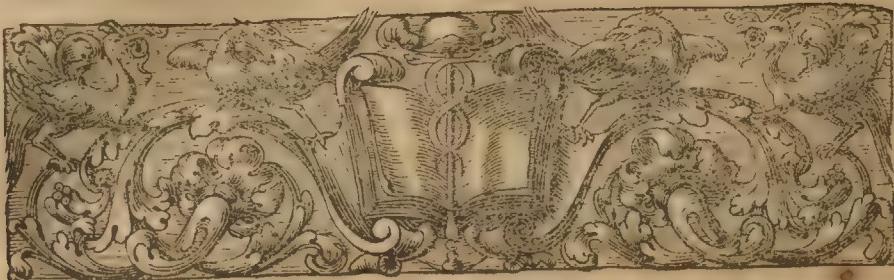
sua venena diffundat, opportunis
reme ii., prout nostro incumbit of-
ficio, prouidere volentes, statuimus
ut Inquisidores per nos deputati de-
bitum Inquisitoris officium in hu-
ijsmodi personas exequantur.

Retulit Sixtus Senensis lib. 5. biblio-
theca sancte annotation. 73. cuius &
alterius constitutionis, huic similis,
Iulij 2. meminit Ioan. Franc. Picus
lib. 3. Dialog. Strix.

F I N I S.

A a 2 ALPHON

ALPHONSI
A CASTRO
ZAMORENSIS
ORDINIS MINORVM
regularis. Obseruantiae, Prouinciae
Sancti. Iacobi,

*De impia Sortilegarum, Maleficarum, & Lamiarum
heresi, earumque punitione*

O. P. V. S. C. V. L. V. M.

CAPUT PRIMUM.

*De sortilegis & auguribus, aliisque
divinatibus; an sint heretici
dicendi?*

ANTA inest hominibus multis sciendi curiosa cupiditas, vt ea, quæ ignorare esset utilius, etiam cum fidei Catholice dispendio improba cu-

riositate discere conentur. Ob quam ^{Coristi} causam non immerit à multis dubitatis ho-
tari solet, de huiusmodi hominibus, minum qui diuinatores nuncupantur, an sint ^{quò se-} illi omnes heretici censendi, & ^{ratur.} velut tales ab hereticis pravitatis In-
quisitoribus puniendi. Ad cuius rei pleniorum intelligentiam, oportebit ante omnia inquirere quid sit, & quotplex diuinatio: & inde collige-
re valebimus, an illi, qui illam exer-
cent, sint heretici dicendi, an non? Diuinatio est enuntiatio eorum, quo-
rum notitia per naturam haberis non ^{D'uni-} potest,

potest, neque Deo reuelata est. Res autem sunt aut praesentes, aut praeteritae, aut futurae. Praeteritorum & praesentium scientia per naturam haberi potest: quoniam praesentia possunt videri; praeterita, quia aliquando fuerant praesentia, aliquando visa sunt: & ex illorum intuitione remanet notitia, quam Philosophi vocant abstractinam, per quam potest quis de praeteritis certe aliquid scire & aliis enuntiare. Futura autem, quia nondum habent esse, videri non possunt, & ideo nihil certum de illis haberi potest.

Propter quod diuinatio semper circa futurorum præcognitionem considerari solet: quia illa sunt quæ ex se per naturam cognosci non possunt. Si quis autem praesentia aut praeterita, quæ per naturam cognosci non possent, enuntiaret, & certe assisteret, ego illum etiam diuinatorem appellarem. Sicut qui à Rōma per centum milliaria distans, diceret quid eo temporis articulo Rōmæ agatur: aut diceret homini, quem nunquam vidit ea, quæ toto viae decursu egit, is certè (meā sententiā) etiam dicetur diuinator, ac si prædixisset futura.

Prophe-
ta quis propriè ille, qui per reuelationem agnoscit praeterita, aut praesentia, quæ alias scire non poterat, quanvis frequentius dicatur. Propheta, qui per reuelationem prænoscit futura: ita etiam propriè dicitur diuinator ille, qui praeterita aut praesentia, quæ naturaliter scire non poterat, absque Dei reuelatione cum certitudine assertit. Illa siquidem mulier Samaritana, cui Christus dixerat, quinque viros habuisse, & quem tunc habebat non esse suum, statim hoc ardito exclamauit dicens: Domine, ut video, Prophetas es tu. Prophetam siquidem censebat dicendum eum, quia praeterita,

aut absentia, quæ in secreto latebant, optimè noscebant.

Quamvis tamen hæc ita se habeant, solet frequenter ille solus dici diuinator, qui futura cum certitudine, & absque deceptionis metu afferit. Futura autem (ut egregie B. Thomas in 2. 2. q. 9 s. docet) duobus modis cognosci possunt. Aut enim cognoscuntur per suarum causalrum cognitionem, aut cognoscuntur per se ipsa.

Futura
duobus
modis
cognos-
cuntur.

Causæ autem futurorum tripliciter se habent ad effectus suos: nam aliquæ sunt, quæ ex necessitate & semper suos producunt effectus. Huiusmodi effectus futuri cum certitudine prænosciri & prænuntiari possunt, per cognitionem suarum causalrum, quemadmodum astrologi præcognoscere & prædicere solent æquinoctia, solsticia, eclypses Solis & Lunæ. Talis prænuntiatio, non dicitur diuinatio: quia non usurpat per eam, quod propriè diuinum est.

Aliæ sunt causæ quæ producunt Non ex suos effectus, non ex necessitate & necessi-
tate.

Ex harum etiam causalrum cognitione possunt homines futuros effectus præcognoscere: non quidem cum certitudine, sed per quamdam conjecturam. Ad hunc modum multa prædicunt Astrologi de pluviis, siccitatibus, terræ motibus, de fertilitate aut sterilitate terræ: & Medici prænuntiant de morte aut conualescentia infirmorum, in quibus rebus aliquando prædicunt vera, aliquando falluntur. Hæc etiam prænuntiatio non potest dici diuinatio: quia limites naturalis cognitionis non exceedit.

Aliæ sunt causæ, quæ nullam Nullo
prorsus necessitatem habent, vt suos modo
effectus aut semper, aut plures produ- ex ne-
cessitate
cant:

cant : sed dubia semper ex se sunt & anticipites , vt modò hos,modò oppositos effectus producere valeant. Tales, causæ vocantur liberæ, vt sunt homines & Angeli. Effectus qui ab huiusmodi causis producendi sunt , non possunt cum certitudine aliqua , siue vt semper, siue vt in pluribus, per cognitionem causarum præcognosci: quia causæ huiusmodi nullam habent ad suos effectus coactionem.

Quantumlibet quis cognoscat Petrum , non potest ex hac cognitione certò scire , an Petrus cras ieunabit, an non : an loquetur, an tacebit: quia cū ille liber sit ad hos effectus, potest & vnum , & alterum efficere. Tales

Causarū liberarū effectus quomo- do co- gnoscan tur.
Rom. 4. Deo conuenit, qui (vt dicit Paulus) Eccl. 8. vocat ea, quæ non sunt tamquam ea, quæ sunt. De huiusmodi futuris intelligendum est id, quod Salomon ait: **Multa hominis afflictio, quia ignorat praterita, & futura nullo scire potest nuntio.**

Hiero- nymus. Quæ verba in commentariis super Ecclesiastem interpretatus Hieronymus ait : **Licet diversa eueriant, & non possit instus scire quid ei futurum sit, nec singulari rerum causas, rationesque cognoscere : (nemo enim est conscius futurorum) tamen scit a Deo cuncta in utilitatem hominum fieri, & non absque eius voluntate disponi. Est enim magna afflictio generi humano: quia (vt Poëta ait) nescia mens hominum fati sortisque futura; aliud sperat aliudque euenit, de altero loco exceptat hostem, & alterius iaculo vulneratur.** Hæc Hieronymus. Quis, quis ergo talia futura prædicte , aut

prænoscere (nisi Deo reuelante) præsumplerit , usurpare conuincitur, quod solius Dei est, & hic talis dicitur diuinator. Nam (vt dicitur cap. Igitur 26. quæst. 4.) diuini dicti sunt, quasi Deo pleni.

Diuinitate enim se esse plenos simulant , & astutia quadam fraudu- vnde. lenta hominibus futura coniecent. Si quis verò huiusmodi futura contingentia, quæ à causis liberis dependent, Deo reuelante, præcognoverit, aut prædixerit, non dicetur diuinator: quia non ex se , & per se talem habet notitiam, sed à Deo, & ita ipse nō usurpat sibi diuinum aliquid : sed Deo tribuit, quod ab illo se recepsisse fatetur. Alioqui omnes Dei Pro- Diuinato- phetæ dicentur diuinatores , eadēores. & quoddam tam multa de futuris prædictis differunt.

Nullus tamen sanctorum illos diuina.ores , sed prophetas appellauit. Ille enim solus diuinator dicitur, qui sibi in debito modo usurpat præcognitionem, aut prædictionem futurorum eventuum , quæ à liberis causis pendent. Et talis diuinatio semper est peccatum, & quidem graue: quia contra religionem & cultum Deo debitum : non tamen omnes diuinationes aequali culpæ sunt obnoxiae: quia una peior est alia , quod peiora media ad futurorum prænitionem assunt. Aliquæ enim sunt , quæ Dæmonum invocatione vtuntur , vt futura præscire possint, velut sunt Necromanti ci, aut Arioli.

Alij verò sunt , qui sine expressa Dæmonum invocatione futura prædicunt, vt sunt Augures, qui ex garitu avium, aut Aruspices, qui ex avium aspectu ; aut Chiromantici , qui per signa manus multa de futuris prædictæ solent. Et Sortilegi aliqui sunt, qui sub nomine Christianæ religiosi per sacrarum scripturarum inspe- ctionem

tionem , aut per quasdam , quas sanctorum seu Apostolorum (vt Isidorus 8. lib. Etym. ait) vocant sortes , diuinationis scientia profitentur . Et hi propriè sunt sortilegi , qui in iure canonico reprehenduntur atque damnantur . Sunt enim multi alii sortilegi minimè à iure comprehensi , sed ab illo tolerati , & sunt illi , qui quamvis faciant aliquid , vt ipsius éventu considerato , occultum aliquid , sive præsens , sive futurum agnoscent , non tam in illorum cognitionem à Dæmonie , sed à Deo spectant , vt contingit in sorte diuisoria .

Divina. Ea diuinatio , quæ cum Dæmonum invocatione fit , multò peior est illà , num in quæ absque illorum invocatione exercetur .

Dæmon. Est adhuc inter ipsas diuinationes aliud non paruum discri-
men . Sunt enim aliquæ quæ quodammodo hæresi miscentur , & sine alicuius hæresis adminiculo exerceri non possunt . Ut si quis mortuum baptizaret , ea forma , & eo ritu , quo baptizatur viuus , ve ipuerum baptiza-
ret , vt inde sortium emissarum responsum habeat , aut Eucharistiæ Sacra-
mento ad maleficia & incantatio-
nes exercendas abuteretur , aut coram idolis execrandas effunderet preces , ad incantationes suas peragendas . Talia enim sortilegia , aut auguria si-
ne hæresis admixtione non sunt .

**Hæresis
Marcionistarum.** Nam credere mortuos utiliter baptizari posse , hæresis fuit Marcionistarum , prout nos in eo opere , quod aduersus omnes hæreses edidimus , tit. de bapiſ. heref. 3. docuimus . Rebapti-
zare pueros , hæresis Anabaptistarum

est aperte damnata . Idola orare , est idolatria , & si quis in illa , deos adoratione dignos esse putat , apertis-
Eucharistiæ abu-
sus ad malefi-
cia . Quoniam hoc faciens , præter ma-

gnam irreuerentiam , quam sanctissimo exhibit Sacramento , meritò creditur illum opinari , sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum , aliquid ad maleficia exercenda valere , & vim aliquam , & virtutem ad illorum maleficiorum exercitium habere : quoniam si hoc non crederet , non vteretur illo ad talis maleficij perpetrationem .

Hec autē sentire , aperta est hæresis Dæmo-
& blasphemia . Si quis autem Dæmo-
nes inuocaret , vt sortibus emissis , in sorti-
bus mit-
ab eis edoceretur , licet grauiter pec-
caret , non adhuc diceretur hæreticus ,

si res , quæ à Dæmonibus scire procu-
rat , tales sunt , quæ à dæmonibus bene
prænosci possunt . Nam Dæmones ,
qui rerum naturas , & earum virtutes ,
& motus (vt habetur in cap. Sciendū .
26. quæst. 4. melius quam homines
noscunt , possunt ex cogitatione cau-
farum præcognoscere effectus , quos
illæ ex necessitate semper producunt ,
prout superius de Astrologis diximus ,
circa prænitionem eclypsiū solis &
lunæ .

Si quis huiusmodi eclypes , aut
fertilitatem terræ , aut sterilitatem fu-
turam , à Dæmonie præscire tentaret ,
quamvis grauissimè peccaret , non
esset tamen censendus hæreticus .

Si verò ea , per naturam scire non
poterat , per Dæmonum invocationē
scire niteret , hic meā sententiā est
præsumendus hæreticus : quoniam
Dæmones ad illa prænoscenda non ne
est inuocaret , nisi crederet Dæmones
hæresis .

Hoc autem de Dæmonibus senti-
re , aperta est hæresis : quoniam qui
Dæmones credit posse cum certitudi-
ne prænoscere ea futura contingen-
tia , quæ ex hominis arbitrio pen-
dunt , credit illos esse deos : quoniam
hoc soli Deo conuenire satis conuin-
citur

citur per id, quod apud Esiam Prophetam legitur: *Annunciate qua ventura sunt in futurum, & sciemus quia dii estis vos.* De talibus solùm, qui Dæmones inuocant, vt ea ab illis sciant, quæ nonnisi à Deo sciri possunt, ego censeo debere intelligi capitulum Episcopi, quod habetur *vigesima sexta quest. 5. in quo capit. Sortilegi & Magici vocantur hæretici.*

Hoc ideò ibi dictum est, non quodd semper oporteat Sortilegos & Magicos viros esse hæreticos: sed quia aliquando tales diuinationes sine alicuius hæresis admixtione exerceri non possunt. Ad eumdem modum etiam intelligendum est capitulum, *Non obseruatis, vigesima sexta quest. 7.*

Diuinationes hæresim non inferentes. Aliæ sunt diuinationes, quæ licet sine peccato graui fieri nequeant, si ne tamen alicuius hæresis adminiculerentur. Veluti si quis per Sortilegia aut auguria à Dæmone inquirat de futuris ea, quæ ille per suam naturam præscire potest, aut ab illo petat, vt faciat, quæ certum est Dæmonem Deo permittente facere posse; & nō credit Dæmonem plura scire, quam scit: aut plura posse quam potest, nec aliquid aliud suis sortilegiis aut maleficis admisceret, quod ex aperio fidei errore procedere constet. Si quis Dæmonis adiutorio velit, & instantissime procuret scire quid Romæ aut in exercitu Imperatoris agatur, aut quis alicuius maleficii in secreto sine testibus commissi sit author, aut quo loco malefactor lateat, non propter hæc est censendus hæreticus: quia tales diuinationes, aut talia sortilegia, siue maleficia, quamvis grauissima sint peccata, non tamen habent ullam hæresis commixtionem.

Nam sicut alia peccata per malitiā purā & sine ullo errore, & ignorantia, sed ex industria committi pos-

sunt; ita etiam sortilegia, & auguria & aliæ diuinationes possunt ex pura malitia, & ex industria, sine ullo errore intellectus, & per consequens sine illa hæresi exerceri. His igitur premissis, tale pono documentum, ex quo totius huius rei summa pender. Sortilegia, & auguria, & reliquæ diuinationes, quæ sine alicuius hæresis adminiculo exerceri non possunt, subduntur examini & censuræ Inquisitorum hæreticæ pravitatis, & ab illis puniri debent. Talia sunt opera Necromanticorum: quoniam illi (vt postea dicemus) semper malè de fide sentiunt, credentes de Dæmonibus, non sub quod multa possint, quæ re vera non possunt. Sortilegia verò & auguria, & aliæ diuinationes, quæ ex sola malitia voluntatis, abique ullo errore intellectus excentur, non subsunt ex iure ordinatio censuræ Inquisitorum hæreticæ pravitatis: nisi aliunde ad hanc causam illis fuerit delegatum.

Hoc expressè definitum est ab Alexandro I V. in cap. *Accusatus, §. Sancte de hereticis, libro sexto.* Episcopi verò de huiusmodi Sortilegii, que hæresim non sapiunt, inquirere & iudicare possunt: quia istorum potestas latior est quam potestas Inquisitorum. Ut autem Inquisitor hæreticorum sciat, an Sortilegus & augur aut alias qui quis diuinator, suæ subiecti iurisdictioni, an non: hoc meā sententiā illum facere oportet. Interrogabit de Dæmonum potestate, de illorum scientia, vt putat, quid credit illos scire de futuris, quid illos posse agere circa hæc inferiora? Interrogabit etiam, an Dæmon possit hominis secreta, quæ in solo illius versantur corde, rimari & perfectè cognoscere.

Nam quodd hæc solius Dei cognitioni subdantur: Scriptura sacra te-
natur,

Psal. 7. statur , dicens : Scrutans corda & re-
nes Deus. Et Apostoli orantes Deum,
dixerunt : Tu Domine, qui corda nosti
omnium, &c. Ex quibus constat hære-
sim esse dicere quod Dæmon secreta
hominum noscat. Huiusmodi autem
erroribus solent sèpè Sortilegia mis-
ceri. Et si ille de omnibus his iuxta
regulas fidei responderit , credendum
est illum ex pura malitia , & non ex
errore intellectus tale peccatum com-
misisse, nisi opus ipsum tale sit , quod
vehementem præbeat de hæresi sus-
pcionem.

Qualia sunt ea, quæ sùprà enarrati-
vimus , videlicet baptismus mortui,
rebaptizatio puerorum, abusus sacra-
menti ad maleficia exercenda. Hæc
enim , & his similia , licet hæreses
non sint, cùm hæresis non sit in ope-
re, sed in intellectu : vt lib. 1. de insta-
beretiorum punitione, tom. 2. cap. pri-
mo docuimus , vehementissimam ta-
men præbent hæresis suspicionem.

C A P . I I .

*De Magis, an sint heretici censendi, &
velut tales puniendi.*

Multi sunt , proh dolor ! homi-
nes, qui vero Deo illorum , &
aliorum omnium creatore relicto , ad
Dæmonem omnium hominum capi-
talem hostem confugere non veren-
tur : & cùm à Deo , illi seruientes,
omnia verè bona certò sperare pos-
sent , Dæmoni seruire , & illi per
omnia obedire malunt , à quo nil ni-
si malum recipere valent. Nam
Dæmon ipse quamuis è sublimi illo
statu , in quo à Deo conditus erat,
propter insanam illam , prodigio-
sàmque superbiam, qua Deo se æqua-
re tentauit , ad inferos usque deie-
ctus est ; in ea tamen cæca ambitio-

Mall. Malefic. Tom. II.

ne obstinatus hucusque persistit , vt
Deo se æquare contendat , & diui-
nos appetere honores non verear-
tur.

Quos cùm in cœlis , ex quibus se
deiectum conspicit , se iam asequi
posse non speret, illos ab hominibus,
quos certissimè scit facilius decipi pos-
se, accipere quotidie procurat. Vt au-
tem hos, quos tam anxiè concupiscit,
diuinos asequatur honores, nihil in-
tentatum relinquit.

Nam quosdam fraudibus decipit, Dæmo-
nis fra-
transfigurans se (vt de illo refert des in
Paulus Apostolus) in angelum lucis: decipi-
alias variis, prout quemque concup scit ho-
minibus
minibus
niis allicit.

Quibus fraudibus & technis mul-
tos hactenus utriusque sexus homi-
nes seduxit : qui illum summè vene-
rantur , & tamquam Deum adorant.
Non tamen omnes, qui illi obediunt,
eodem ritu & ordine illum venerantur,
nec omnes eodem censentur no-
mine.

Nam quemadmodum Christiana
religio varios continet intra se ritus,
quibus verus colitur Deus : varias
etiam hominum congregations, qui
licet habitu & nomine, ceremoniisq;
inter se diuersi sint , omnes tamen ad
hunc tendunt scopum , vt Deum col-
lant, & illi obediant: ita ille superbiaz
parens Satanás , Deum in hoc imitari
volens, plures sui diabolici cultus ha-
bet professores, qui licet diuerso cen-
seantur nomine, diuersoque habent
in Dæmonis cultura , ritus & mores;
hoc tamen inter illos conuenit, quod
omnes laudant Dæmonem , & illum
venerantur, illique per omnia obedi-
re procurant.

Diuersitas autem istorum variis
modis considerari potest. Primo qui-
dem considerari potest , ex diuersi-
tate mediorum , quibus ad confe-
B b quendura

quendum id , quod optant , vtuntur. Sunt enim , qui incantationibus mortuos suscitare se dicunt, vt ab illis edocti , de futuris aliquid prædicere , aut diuinare possint. Et hi (vt docet Augustinus libro 10. de Ciuitate Dei) dicuntur Necromanti ci , quia *νεκτός* Græcè , Latinè dicitur mortuus ; *ομνία* verò dicitur diuina natio. Necromantia igitur dicitur diuinatio ex mortuis habita vel recepta.

Alij dicuntur Hydromantici ab Hydro- aqua , quæ Græcè dicitur *ὕδωρ* ex cu manticci ius inspectione umbras Dæmonum qui & euocare se putant , & imagines eorum vnde. videre , à quibus quod putant (vt ip si aijunt) edocentur. Sunt alij similes diversis nominibus appellati Diuina tores , quorum nomina recensentur in cap. Epistoli 26. quaest. 5. de quo rum diuinatione , quoniam in proximè precedenti capite disserimus ; idèo de illis nihil aliud dicere statui. Potest etiam inter eos , qui Dæmonem venerantur , altera considerari diuersitas ; quæ sumenda est ex diuersitate earum rerum , quas Dæmonis adiutorio exercent , & quas à Dæ moine impetrare cupiunt.

De his omnibus sigillatim hoc ordine disserere statui , vt primò ostendam , qui & quales illi sint : deinde inuestigem , an sint inter hæ reticos censendi , & velut tales puniendi. Sunt igitur aliqui , qui magna aliqua mirabilia se facere posse vehementissimè cupiunt , vt per ho rum mirabilium operationem , ab aliis suspiciantur , & sint illis in miraculum & stuporem , & ob hanc causam Dæmoni se subdunt , vt illius auxilio & potentia mirabilia multa face re possint.

Magi Hi (vt Augustinus docet) vocan qui tur Magi , quales fuerunt illi , qui Exod. 7. coram Pharaone (vt Exodi historia

narrat) Moysi restiterunt , omnia illa mirabilia Dæmonū auxilio facere conantes , quæ Moyses Dei virtute faciebat. Talis etiam fuit Simon ille , qui (vt Lucas in Actibus Apostolicis refert) existimauit Dei donum pecu nia posse possideri. Simon Magus.

Hic enim tot tantaque mirabilia Dæmonis auxilio operatus est , vt à Samaritanis , vnde originem traxerat , pro Deo habitus sit , & Romani (vt Iustinus martyr in suo apologetico refert) publicam illi tamquam Deo statuam crexerint. Vt autem de istis certius & apertius definire valeamus , an hæretici sint dicendi , an non ? hoc in primis animaduertere oportet , quod nullus Magus aliquid horum mirabilium operatur , sine aliquo pacto inter illum & Dæmonem facto.

Non enim gratis hæc omnia Satanas docet , nec gratis suam Magis impertitur eam , quam habet potentiam , sed aliquid ab ipso Mago recipit , vt illum ad illa mirabilia per petranda iuare velit.

Consideranda igitur est ante omnia ipsius pæcti qualitas & conditio : quoniam inde magna huius rei no titia pendet.

Pacta autem ista dupliciter fieri contingit , quoniam quedam aperte & expressè sunt , alia verò non nisi tacitè & latenter. Pactum apertum & expressum est , quod cum ipsomet Dæmonem emittitur , & illi in propria persona datur.

Et hoc iterum duplex. Est enim aliquod publicè & solemniter factum , est etiam aliud priuatim , & sine villa prorsus solemnitate factum.

Pactum publicum & solemnne est factum quod fit cum Dæmonē sedente in so publicū & iolē hio regali , & multitudine suorum ne cum stipato , in generali quadam congregatiōne ne.

gatione véluti in quibusdam comitiis generalibus, quod omnes, qui sub Dæmone militat, & illi nomina dederūt, cōueniunt. Ibi enim corā omnibus illis promittunt aliqui (vt lōgiūs *infra* dicemus) Dæmoni obedientiā & illius mandata se per omnia seruaturos vount, Deo & omnibus operibus eius renuntiant, aliisque innumera scele-ra se patraturos iurant.

Promis. Qua per illos emissā promissione, Dæmon illis statim promittit se illis *Dæ-* daturū ea, quæ scit illos concupis-*monis* cere. Non enim omnibus omnia pro-*ex pacto* mittit, sed quid quisque plus se Dæ-*moni* tradit, & plura in illius hono-rem se facturum spondet, ed plura etiam Dæmon illi promittit, & plura condonat. Pactum priuatum & ex-pressum est, quod cum ipso sit Dæ-mone promissionibus vltro cīrtoque datis, nulla tamen habita solemnitate, nullisque etiam adhibitis testi-bus.

Quæ autem Dæmon promittit se illis daturum, pro viribus præstare laborat, ne si mendax in promissis inueniatur, hi qui illi se dederant, ab eo iterum recedant, & sic amittat, quos iam velut seruos habebat.

Promis. Sunt tamen aliqua non pauca, quæ Dæmon minimè efficere valet: quia aut suas naturales vires excedunt, aut *sa quæ* licet eas non excedunt, Deus tamen, non pos-sit Dæ-mon p̄r stare. sine cuius nutu nihil agere potest Dæmon, illa agere non permit-tit.

Si quis igitur horum Dæmon illis promisit, illusionibus quibusdam & præstigiis sic illos s̄apē fallit, vt illi putent id quod à Dæmonē sperabant se assequutos fuisse. Pactum tacitum cum Dæmonē est, quod quis facit nō cum Dæmonē, sed cum eo, qui est Dæmonis discipulus & seruus, pro-mittens illi obedientiam integrā &

absolutam, & renuntiat Deo, & fidei Catholicæ, & reliqua omnia spon-det, quæ ipsi Dæmoni alij promittunt. Is autem, cui hæc promittuntur, vice versa, promittit illis, quod propter hæc multa magna, & mirabiliia assequentur.

Hoc autem pactum, quamvis non cum ipso Dæmone factum, Dæmon *Pacti ta-citi ra-tihabi-tio facta* ipse ratum habet, & omnia in illo contenta, perinde adimplere nititur, ac si fuissent ab eo promissa. Quo sit, a Dæ-

vt non solum illi, qui expressum, sed inone. etiam qui tacitum cum Dæmone pa-ctum fecerunt, multa insolita & stu-penda, Dæmone illos adiuuante fa-ciant, aut facere videantur. De his omnibus non incōgruē dici potest id, quod de aliis peccatoribus Domini s per Esaiam prophetam dixit: *Per-cessimus fædus cum morte, & cum in-ferno fecimus paclum.* His igitur an-notatis, vt scianus de Mago aliquo, an hæreticus ille sit, an non; duo sunt consideranda. Primum est, iphius pa-cti, quod cum Dæmone fecit, qualitas & conditio, sive tacitum illud sit, sive expressum nihil refert. Si per pactum illud promisit se adoratum Dæmo-nem, & alios diuinos honores illi da-tatum, & hoc vel aliquod aliud si-*Pacti qualitas & cōdi-cile* mire promisit: quia ita esse facien-dum credidit, merito procul dubio ille censensus erit hæreticus: quia Dæmonem Deum esse credit, cum il-lum tamquam Deum adorat, aut ado-rate promisit, & venerari. Nam verus Deus creator omnium, qui loquutus est per os Sanctorum, qui à seculo sunt Prophetarum eius, per Esaiam prophetam loquens, ait: *Ego Domi-nus, & nalius extra me non est Deus.* Et in eodem loco iterum: *Ego Dominus & non est alius.* Et rursum: *Numquid non ego Dominus, & non est ultra Deus absque me?* Si nullum fecit pactum

de re, fidei Catholicæ repugnante, quod rarissimè contingere potest, quoniam (vt diximus) nunquam sollet Dæmon gratis, & sine aliqua cer-

Nihil ta lucri spe eam, quam habet poten-
gratis tiam, hominibus impertiri, & per il-
impertit lam hominibus ad eorū nutum inser-
Dæmon. ture, tunc Magus ille erit examinan-
dus, quid de Dæmonis potestate cre-
dat. Si certò cognosci potest illum
credere de Dæmone, quodd possit ali-
quid, quod Deo soli conuenire fides
Catholica docet, erit sine vila dubi-
tatione hæreticus censendus. Ut exé-
pli gratiâ, si credit Dæmonem posse
aliquid creare, prout Manichæi &
Priscillianistæ dixerunt, aut credit
Dæmonem posse mortuos suscitare:
quod re vera solius diuinæ potentiae
est proprium. Nam sicut fide credi-
mus animam humanam à solo Deo
creari posse, ita etiam fide tenendum
est solum Deum posse eamdem homi-
nis animam corpori humano vnire.

Hoc enim ratione naturali certò &
evidenter scimus, quod nulla forma
substan-
tialis ab
agente
quomo-
do ma-
teria
vnatur.

Forma
substan-
tialis ab
agente
quomo-
do ma-
teria
vnatur.

evidenter scimus, quod nulla forma
substantialis potest alicui materiae ve-
luti illius forma vniri, nisi à solo illo
agente, quod potest illam producere.
Agens quod non potest formam sub-
stantialem producere, nec potest etiam
illam materiae vnire. Quoniam sic
vniendo videretur ipsum compositum
ex materia & forma producere. At
ineptia est maxima dicere, quod ali-
quod agens producat aliquod com-
positum, cuius nec materiam, nec for-
mam producere potest. Deus igitur,
qui solus animam hominis producere
& creare potest, etiam solus potest il-
lam, postquam à corpore suo separata
fuerit, iterum eidem corpori vnire.
Nam alias ille, qui animam corpori
vniret, hominem illum fecisse dicere-
tur, quod nefas est dicere Dæmonem
hoc facere posse: quia dicente Deo,
Faciamus hominem ad imaginem &

*similitudinem nostram, aperte nos do-
cuit, ipsius hominis productionem
tantam esse, vt propagatione seclusa,
soli Deo conuenire possit.*

*Samue-
lis susci-
tatio an-
terrogatus responda dedit Regi Sauli.*

Fortè quis hic mihi obiciet Samue-
lem, qui (vt Regum narrat historia)
per Pythonissam suscitatus est, & in-
terrogatus responda dedit Regi Sauli.
Huic obiectioni duplíciter responde-
re possumus, prout August. in epist.
ad Simplicianum docet. Primo qui-
dem dici potest iuxta illum, non fuisse
Samuelis animam, quæ apparuit, &
cum Saule loquebatur: sed quoddam
phantasma, & illusio imaginaria dia-
boli machinationibus facta, quam
Scriptura sacra in lib. 1. Reg. & in Ec-
clesiast. Samuëlem vocat, eo loquutio-
nis tropo, quo imagines suarū rerum
nominibus solent appellari. Nā ima-
gines illæ Cherubin, super arcam te-
stamenti existentes, Cherubin appella-
ntur in sacra Scriptura, cùm tamen
re vera non essent Cherubin, sed illo-
rum imagines. Et pincerna ille Rha-
raonis in carcere cum Joseph existens
vitem se in somnis vidisse dixit, in
qua erant tres propagines, cùm tamen
nec vité, nec propagines vidit, sed so-
las illarū terū imagines. Iuxta hūc mo-
dum etiam angeli, qui olim à Deo ad
homines mittebantur, dicebantur in
veteri Testamento dii, ob hoc solum,
quia Deū, à quo mittebantur, repræ-
sentabant. Nam de Angelo illo, cum
quo luctatus fuerat Iacob loquens di-
xit: *Vidi Dominum facie ad faciem;* &
salua facta est anima mea. Non enim
Deum videbat Iacob (vt omnes sacri
Doctores concorditer docent) sed An-
gelū à Deo missū, qui propterea quod
speciali quodā modo Deū, à quo mis-
sus erat, repræsentabat, Deus, aut Do-
minus à Iacob dictus est. Sic etiā po-
tuit illa Samuelis imago, quā dæmon
ob oculos Saulis posuit, dici Samuel. Si
verò scrupulus aliquem yrget, vt non
imagi

Reg m
3.
Eccles.
46.

Gen. 40.

Gen. 32.

imaginem Samuëlis, sed ipsum Samuëlem suscitatum esse credit, propterea quod is, qui apparuit, vera Sauli prædixit, quæ à maligno spiritu dici non poterant, propterea quod nihil de futuris certum ille præcognoscere potest: præsertim de illis, quæ non à solis necessariis causis eveniunt. Hunc Aug. ad Simplic. scutulum tollit August. in illa praefata epistola, sic inquiens: *Potest & illud videri mirum, quod Demones agnoverunt Christum, quem Iudai non agnoscebant. Cum enim vult Deus etiā infirmos & infernos spiritus aliqua vera cognoscere, temporalia dum taxat atque ad istam mortalitatem pertinentia, facile est nec incongruum, ut omnipotēs & iustus (ad eorum pénam quibus ista pradicuntur, ut malum quod eis imminet, antequam veniat pranoscendo patientur) occulto apparatu, videlicet mysteriorum suorum talibus spiritibus aliquid divinationis impertiat, ut quod audiunt ab angelis, præ-uniti hominibus. Tantum autem audinit, quantum omnium moderator Dominus vel iubet, vel sinit.* Hæc August. Secundò dici potest, iuxta Aug. sententiam, quod is, qui Sauli apparuit, fuit verus Samuelis spiritus à dæmone ductus, Deo id permittente propter aliquā rationē nobis occultam. Nam cùm Christus permiserit se à diabolo assumi, & super pinnaculum templi portari, & super montem excelsum collocari, non est mirum, quod animam Samuelis ab inferis portare fuerit permisus: præsertim cùm ipsa Samuelis anima prope infinitum minoris sit excellētia, quam ipse Christus. Aut certè dato quod fuerit verus Samuelis spiritus is qui Sauli apparuit, dici melius poterit, illum non aliqua arte Magica, aut dæmonis potestate ad hoc permisus: sed diuina potentia & dispositione, quæ Pythonissam & Dæmonē latebat, fuisse illuc adductum, vt Sauli

Samuëlis anima ab inferis suscitata

sententiā diuinā, propter sua demerita super eum proxime venturā, prænuntiaret, quemadmodum ipsem dū viueret eidē Sauli nuntiavit illum esse ex Dei decreto à regno deiectū. Si autem aliquis eā sententiā magis probare voluerit, quæ ait anima Samuelis fuisse à Dæmone ex Dei permissione ab inferis suscitata, hoc summè caue-re debet, ne credit, aut suspicetur anima illa fuisse suo proprio corpori restituta, aut alicui alteri corpori sic infusa, vt ex illa coniunctione corporis cū illa anima, verus & integer fuerit homo conflatus, qualis ante mortē suā fuerat. Talē enim coniunctionē corporis cum anima, neque etiā Deo permittente Dæmon ex suis viribus facere potest. Et certè Augustinus, qui admittit anima hominis potuisse à Dæmone ex Dei permissione ab inferis ad superos adduci, non admittit dæmonē potuisse illā corpori infundere. Ad solū enim motū localē dicit, anima Samuelis potuisse Dæmonis protestati subesse, vt possit illā de loco ad locum illa inuita mutare. Nam ad hoc solū valet exemplū, quod attuli dē Christo, quē diabolus de deserto ad & Sa-ciuitatē Hierusalē transtulit, & posuit muēlis supra pinnaculū tépli. Hoc tamen in- Depor-tatio Christi & Samuëlis similis. ter illa duo interest, quod Christus nō inuitus, sed se permittente, ductus est à Dæmone. Anima vero etiā inuita potest à Dæmone, quod illi placuerit, duci, nisi Dæmon sit à Deo ad hoc faciendum impeditus. Quisquis igitur hanc probare voluerit sententiam, vt dicat veram animam Samuelis à Dæmone ex Dei permissione fuisse corā Saule adductam, horū alterum illū dicere oportebit, aut animam illam non fuisse vero corpori, sed phantastico & apparēti tunc cōiunctā, cui, nō vt vera illius forma vniebatur, sed solū illi assistebat vt motrix illius: aut si in vero corpore, cui verē, vt forma illius

vniebatur illam apparuisse dicat , tam
en animæ cum corpore vniōnem à
solo Deo factam esse ille dicere cogē-
tur, ne hominem (quod impium est)
à Dæmone fieri posse dicat. Si quis
verò contendit Dæmonem posse ani-
mam hominis corpori vnire , is certè
testimonio beati Leonis huius nomi-
nis primi , damnatur , qui *in epistola
ad Toribium Astorigensem Episcopum,*

Priscil- differens de errore Priscilliani dicen-
tiani
error de:
animarū
inspira-
tione. hoc à sublimibus ad inferiora dilapsa

in diuersæ qualitatis principes inci-
disse , & per aëreas ac syderea pot-
estates alias duriores , alias mitiores ,
corporibus esse inclusas , sic ait: *Quam
impie tatis fabulam ex multorum sibi
erroribus texuerunt : sed omnes eos Ca-
tholica fides à corpore sua unitatis ab-
scidit , constanter prædicans atque ve-
raciter , quod anima hominum priu-
quam suis inspicientur corporibus , non
fuere , nec ab illo incorporentur nisi ab
opifice Deo , qui & ipsorum est creator ,
& corporum. Hæc Leo Papa qui fide
Catholica tenendum esse docet , ani-
mas à solo Deo corporibus humanis
infundi.*

Magi Cùm igitur Magus aliquis mor-
tuum aliquem suscitare se dixerit , ne-
quaquam est illi credendum : quia
nec Dæmon ipse à quo iuuatur , hoc
facere potest. Poterit quidem (Deo
permittente , & Dæmonie fauente)
animam solam alicuius defuncti ab
inferis ad superos adducere , & corpo-
ri alicui phantastico , ad imaginem &
similitudinem corporis defuncti con-
flato illam infundere , non quidem vt
formam illi coniunctam , sed tamquam
illus motricem. Et quia hoc Dæmon
facere potest , hinc est , quod ipse Dæ-
mon huiusmodi illusionibus & præ-
stigiis Magos ipsos , & alios inspien-

tes decipit , vt putent illum posse mor-
tuos suscitare.

Qui quis tamen hoc putat impius Diuini-
tas est & hæreticus : quia creaturæ , hoc
est , Dæmoni tribuit id , quod soli Deo
conuenit. Nam vnum ex præcipuis
testimoniis , quo (vt concors om-
nium sacrorum doctorum sententia
tenet) Christus suam nobis mani-
festè declarauit diuinitatem , fuit mor-
tuorum suscitatio. At si hæc mortuo-
rum suscitatio Dæmonum potestate
fieri posset , non satis bene suam diuini-
tatem illo arguento nobis proba-
set Christus.

Est adhuc aliud considerandum Magi in
circa Dæmonis potestatem , mutare possint
videlicet homines in pecora , aut vo-
tare in animalia , de quo Magum examinan-
dum esse censeo , & diligentissime
interrogandum , an credat illud dæ-
monem facere posse. Nam & Magi
sæpiissime hoc se facere dicunt , & de
his multa olim facta esse fabulosa
narrauit gentilitas. Quæ omnia apud
multos fidem obtinuerunt propter
vanam & leuem Græcorum creduli-
tatem , quæ eousque processit , vt nul-
lam fuerit tam impudens mendaciū ,
quod teste , ac proinde fide apud illos
caruerit. Lucianus scribit se , cùm in
Thessalia noscendæ Magiæ causa ver-
saretur , mutatum in asinum , dum
aues fieri optaret. Non quidem quod
hoc illi contigisset , sed (vt opinor)
ad artis Magicæ irruptionem & sub-
sannationem , hoc confixit argumentum homo , qui neminem , nec deos
ipsos non subsannauit. Idem argu-
mentum postea Apuleius suscipiens
scripsit librum de asino aureo , vt suam
ostenderet eloquentiam , quamquam
multorum opinione id quod optauit ,
non est asséquutus. Circem famo-
sissimam magam socios Ulyssis mu-
tasse in bestias finxit potius , quam
narravit

narravit Homerus, Diomedis socios post Troianum excidium in volucres fuisse conuersos refert Ouid. lib. 4.

Metamorphos. Et B. August. lib. 18. de Ciuitate Dei cap. 18. refert se, cum in Italia esset, similia quædam audi-
tuiisse de quadam regione illarum par-
mulierū, ubi stabularias mulieres imbu-
tas his malis artibus, in caseo dare
solere dicebant quibus vellent, seu
possent viatoribus, unde in iumenta
illicet verterentur, & necessaria quæ-
que portarent, postque perfuncta
opera iterum ad se redirent: nec ta-
men in eis mentem fieri bestiale:
sed rationalem humānāque ser-
uari.

Quæ vana & leuis credulitas à Gen-
tilitate, præsertim ab antiqua illa
Græcia ortum habens, ad nostra us-
que tempora processit, in quibus non
desunt homines, qui credant homines
in lupos, aut canes, aut catos Mago-
rum incantationibus, & Dæmonum
potentia conuerti posse. Si Magus
hæc aut his similia à Dæmons fieri
posse credit, erit procul dubio hæreti-
cus censendus, quia ea Dæmoni tri-
buit, quæ omnem superant naturalem
creatüræ potentiam, & quæ soli Deo
conuenire possunt. Nam (ut ex pro-
ximè præcedentibus constat) sicut so-
lus Deus potest animam humanam
producere, ita etiam ille solus potest
illam corpori vnire: & inde sequitur,
ut etiam ille solus possit illam de
corporē in corpus transferre. Præterea
anima humana talis est, & tanta no-
bilitatis, ut nonnisi corpus humanum

Forma
substancialis
quis re.
vt infor.
merit.

substan-
tialis
positiones in materia, ut illam fouere
quirit & informare possit, veluti forma
dispositio-
nes. ignis requirit calorem in materia, for-
ma arboris, aut herba requirit humili-
ditudinem, aut viriditatem: ita anima

humana requirit in corpore figuram
humanam, ut corpus illud animare &
vegetare possit. Non tamen puto sic
talem corporis figuram requiri, ut
Deus non possit animam hominis, si
vellet, corpori bruto vnire.

Deus tamen hoc numquam facere
decreuit, qui ab initio hominem
creans, animam illius nonnisi corpori
organico infudit, talēmque illum in
corporis figuram tunc fecit, qualis per-
petuò postea faciendus erat. Et ob
hanc causam dicimus animam homi-
nis, si ad ordinem & potentiam natu-
ræ referatur, non posse, nisi corpus
humanum vegetare. Non est igitur
credendum illa Dæmonum potentia
posse homines in iumenta, aut aues,
aut alia bruta animalia mutari. Si
quis verò obiiciat ea, que Circem
illam Magam olim fecisse Poëta re-
ferunt, & quæ hodie à multis Magis-
teri dicuntur, his omnibus eleganter. *Circes*
& ingeniosè respondet August. lib. 18. *Magas*
de Ciuitate Dei, cap. 18. sic inquiens: *transfor-*
matio.

Nec sānè Demones naturas creant, si
aliquid tale faciunt de qualib[us] factis
ista vertitur quæstio: sed specie tenuis
quæ à vero Deo sunt creata commu-
nant, ut videantur esse quod non sunt.

No itaque solum animum, sed nec cor-
pus quidem illa ratione crediderim mutatio
Dæmonum arte vel potestate in mem-
bra vel lineamenta bestialia, veraciter à Dæ-
monis, quod etiam cogitando, sine somnian-
do per rerum innumerabilia genera va-
riatur; & cum corpus non sit, corporum
tamen similes mira celeritate for-
mas capit, soperitis aut oppressis corpo-
reis hominis sensibus ad aliorum sensum
nescio quo ineffabili modo figura cor-
poreæ posse perduci: ita ut corpora ipsa
hominum alicubi iaceant viventia
quidem, sed multi grauius atque vehe-
mentius, quam somno suis sensibus ob-
sceras. Phantasticum antem illud, ex-
luti

luti corpora tunc in alicuius animalis effigie appareat sensibus alienis, talisque etiam sibi homo esse videatur, sicut talis sibi videri possit in somniis, & portare onera: qua onera si vera sunt, corpora portantur à Dæmonibus, vt illuminatur hominibus: partim vera onerum corpora, partim iumentorum falsa cernenib⁹. Hactenus Augustinus. Et ad probationem hujus suæ sententiaæ qua dicit illa non vera esse, sed Dæmonum illusiones, adducit experientiam ipsam, quæ multa vera docere solet. Ad ipsam autem experientiam comprobandum, duo narrat facta, in quibus id, quod dixit verum esse, certissimè cognitum est.

Idem August. tentiam suam explicat, sic inquiens: de Ci. Proinde quod homines dicuntur, manuit. Dei datumque est literis à diis, vel potius demonibus Arcades in lupos solere cōueri, & quod carminibus Circe socios mutauit Ulyssis, secundum istum modum mihi videtur fieri potuisse, quem dixi: si tamen factum est. Diomedes autem volucres, quandoquidem genus earum per successionem propaginis durare prohibetur, non mutatis hominibus factas, sed substratis credo fuisse suppositas: sicut cerna pro Iphigenia Regis Agamemnonis filia. Neque enim Dæmonibus iudicio Dei permisso huiusmodi prestigia difficiles esse potuerunt. Sed quia illa virgo postea viua reverta est, suppositam pro illa cernam esse facile cognitum est. Socii verò Diomedis, quia nusquam subito comparuerunt, & postea nullo loco apparuerunt, perdentibus eos ultoribus angelis malis, & pro eis aues occulte ex aliis locis, vbi est hoc genus avium, ad ea loca perdulæ sunt, ac repente suppositæ, ideo creditur esse conuersi. Hucusque Augustinus, qui rem totam luculenter & ingeniosè (vt solet) explicuit.

Luxta hunc modum, quem Augu-

stinus docet sunt intelligenda multa alia, quæ Magos facere posse vana & leuis Gentilitas credidit. Nam (vt cætera ridicula pertranseam) fuit Gentilitati persuasum, Magicæ incantamentis detrahi cœlo lunam, aut solem obscurari. Idē Ouidius de Medea loquens, dixit:

*Illa reluctantem cursu deducere lunam
Nititur, & tenebras addere solis equis.*

— *Et Virgilius in Pharmaceutria:*

Carmina vel cœlo possunt deducere lunam.

Adiuuari putabant lunam sic laborantem sonitibus per magnis, ne voces incantantium eò possent peruenire, vt ab ea exaudirentur: idcirco tympana & cymbala pulsabantur. Nam hæc omnia plurimum prodesse putabant: vnde Propertius ait:

*Cantus & è curru lunam deducere ten-
tant:*

*Et facerent, si non era repulsa fo-
nent.*

*Et Juvenalis de fœmina loquacissi-
ma loquens, Satyra sexta dixit:*

*Vna laboranti poterit succurrere
Lura.*

Hæc omnia virtute Dæmonum fieri nequeunt, qui naturæ ordinem à Deo institutum permutare non possunt. Sed (vt Augustinus de aliis rebus dixit) diabolica illusione similitudines & phantasmatæ illarum rerum Dæmon ob oculos hominum sic subtiliter & artificiosè ponebat, vt homines crederent se non similitudines & phantasmatæ, sed veras res vidisse.

Ad cuius sententiaæ confirmationem præter exempla, quæ ille adduxit, alia multa possum afferri, è quibus vnum solum referam, quod narratur in vitis Patrum.

Iuuenis

Luna
carmini-
bus ce-
lo de-
traheba-
tur.

Ordo
terum à
Dæmo-
nibus
immuta-
ri non
potest.

Iuuenis quidam iuuenculam ardēter amabat, eāmque ad actus vene-
reos, vt sibi consentiret, quotidie soli-
citabat. Quam, quia numquam con-
sentire voluit, quidam Iudaeus Ma-
gus ad iuuenis petitionem in equam
conuerit, vt sibi & aliis aspicientibus
videbatur.

Ob hanc causam illa ad beatum
Macharium duc̄ta est, qui illam af-
piciens dixit, sibi mulierem, & non
equam videri. Non enim potuit Dæ-
mon sancti viri sensus illudere, quē
admodum aliorum sensus illuse-
rat. Hic igitur Deum pro illa orans,
suis precibus à tali illusione eam li-
berauit.

Denique hæc sententia confirma-
tur auctoritate Concilii Anquiren-
sis, quod de hac re apertissimā dedit defi-
nitionem, sic inquiens : *Quisquis cre-
dit posse fieri aliquam creaturam, aut in
melius, aut in deteriorius immutari, aut
transformari in aliam speciem, vel in aliā
similitudinem, nisi ab ipso Crea:ore, qui
omnia fecit, & per quem omnia facta
sunt, procul dubio infidelis est & paga-
no deterior. Hæc Concilium Anqui-
rense, vt citantur à Gratiano in capit.
Episcopi 26.9.5. Nam huius Concilii
decreta nō reperiuntur inter illa, quæ
duobus voluminibus magnis conclu-
sa, anno abhinc octauo impressa sunt
Coloniæ.*

Sunt enim illie decreta Concilii An-
cyrani, & suspicatus Gratiani literam
mendosam (prout aliās sāpe in illo
Gratiani volumine contingit) ita vt
pro Ancyranō positū esse Ancyrense,
omnia Concilii Ancyranī decreta per-
legi, sperās præfatum decretū illic in-
uenire: sed nihil tale in Concilio An-
cyranō reperi. Collector tamen illo-
rum Conciliorū, post Ancyranī Con-
cilii decreta hoc addidit, dicens se in
quodam codice manu scripto illud in-
uenisse.

Mall. Malefic. Tom. II.

CAP. III.

*De Maleficiis, an sint heretici dicendi,
& velut tales puniendi.*

Intra multos, quos sub suo imperio
Dæmon continet homines, qui illū Malefici
inuocant, & pactum cum illo feriunt, qui sunt.
vt illius adiutorio ea quæ optant effi-
cere valeant, quidam recententur qui
ab operibus suis Malefici appellantur,
propterea quod tam malignantis &
postiferi sunt ingenii, vt nulli bene:
sed Dæmonem ipsum imitantes, malè
multis facere optent, & ob hoc so-
lum Dæmonis imperio se subdunt:
vi ab illo doceantur, quo pacto aliis
obesse possint.

Nam licet Magi & incantatores,
de quibus in precedenti c. differuimus,
possint etiam hæc maleficia Dæmonis
auxilio operari, non tamen ob hanc
maleficiarum peritiam Magi, sed Ma-
lefici vocantur proprio vocabulo,
prout ex ipsa vocis etymologia facilē
constare potest. Nam in l. Nemo, C.
de Maleficiis & Mathematicis, dici-
tur huiusmodi homines ob facino-
rum magnitudinem Maleficos à vul-
go appellari.

Malefi.

Huiusmodi autē Maleficorum mul-
cotum
ta sunt genera, quæ nō secundūm va-
rietatem mediorum & instrumento-
rum quibus Malefici in sua arte utun-
tur, sed iuxta diuersitatem malorum,
quæ in aliis efficiunt, distinguun-
tur. Est enim aliquid maleficū, quod
dicitur amatorium, est etiam aliud,
quod dicitur veneficum, & hoc etiam
myplex iuxta multiplicatatem no-
cumentorum, quæ per illa hominibus
inferuntur.

Malefi.

Maleficium amatorium est, quod fit ci-
ad flectendos animos virorū aut mu-
riū quod
C c hierum, fit.

lierum , aut libidinofum & turpem amorem. Et qui hoc exercent, quocumque modo id faciat, grauiter peccant : quoniam (ut aperte constat) ad rem malam, & expresse à Deo prohibitam sollicitant. Rem autem malam , quæ sine peccato exerceri non potest , nullus sine peccato consulere alicui potest , neque ad illam solicita-
Rom. i. re. Nam (ut ait Paulus) non solum qui talia agunt, sed qui agentibus cōfentient, digni sunt morte.

Maleficium veneficum est , quod fit ad nocumentum aliquod alicui inferendum. Solent enim multifariam huiusmodi Malefici homines nocere. Aliquando enim illis in propriis illorum personis nocent : aliquando in possessionibus eorum , aut in rebus Malefic. illis coniunctis. Nam hi Malefici sæ-
venefic. pe Dæmonis operatione secretâ ho-
in perfo- mines citò interimunt , sine aliqua propinatione veneni. Aliquando ve-
ra. rò non tam celeriter eos è vita tol-
lunt : sed mortem in longum tempori-
s spatiū producunt , ut post lon-
gas luctuosasque querelas & misera-
biles fletys , corpus personæ , quæ est maleficio infecta , paulatim conteratur & debilitetur , quoisque tandem pereat. Propter hæc & alia nocumen-
ta , quæ corporibus inferre solent hu-
manis , in l. final. C. de Malefic. &
Math. vocantur hostes communis salutis.

Hi oves & boues , & reliqua bruta animalia , quæ forte pinguisima erat , breuissimo temporis spatio , macilenta aliquando efficiunt : aliquando prorsus interficiunt. Hi homines matri-
monio coniunctos sic sæpe ligant , ut ad opus generationis minimè comilceri possint. Hi sunt , qui (ut dicitur in l. Multi. C. de Malefic. & Math.) elementa turbant , aërem immutant , ventos & tempestates suscitant , grandines & lapides terrifi-

cos , qui frumenta & fruges omnes deuastent , ex alto descendere faciunt.

Vt autem hæc omnia facere pos-
sint , variis vtuntur hi homines in-
strumentis & mediis. Aliquando ma-
nifesta venena in cibo , aut poculo , aut
veste , aut alia re , quæ personam il-
lam contingat , propinuant. Aliquan-
do nihil tale illi præbent , sed imagi-
nes quasdam , certis temporibus ob-
seruatis & determinatis carminibus ,
& ritibus quibuldam & signis confi-
ciunt , quas in nomine Beelzebub prin-
cipe Dæmoniorum baptizant , adhibiti-
s & expressis quibusdam aliis ver-
bis , quæ vel referre non licet , nec si
liceret , sine magno horrore & tremo-
re animi id facere possit.

His sic peractis prædictas imagi-
nes ad ignem applicant , & ibi petunt infirmitates . aut alia mala , quæ in per-
sona illa , cuius imaginem confe-
runt , euenire optant. Quandoque etiam acubus , aut aliis acutis ferris perforant illius imaginis caput , aut pectus , aut ventrem , aut femora aut alia in corporis partem , in qua cupiunt malum aliquod oriri in persona , cui nocere cupiunt.

Quibus omnibus perfectis sæpe contingit , ut persona illa , cui noce-
re maleficus procurauit , grauiter tor-
queatur & doleat in capite , aut sto-
macho , aut ventre , aut repentinam quamdam toleret infirmitatem , quam nullus medicorum cognoscere valet.
Aliquando solis verbis ex ore suo prolati nōcent , de quibus Lucanus dixit:

*Mens hausti nullâ sanie polluta
veneni,
Incantata perit.*

Quæ omnia Dæmonum operatio-
ne fieri dupli potest ratione proba-
nes ma-
lesie. Priua sumitur ex eo , quod in his
omnibus necesse est scribi quasdam opera-
tione
figuras,

Dæmonum cōficiūtur
1. ratio. figuras, quæ naturaliter intelligi non possunt, & quædam Dæmonum nomina prorsus ignota & penitus horrenda, quamvis aliis sanctis nominibus mixta illuc scribuntur, quæ non nisi ad pactum cum Dæmone initum implendum posita esse credendum est.

2. ratio. Secunda ratio per hoc euidentissimè conuincit, quod illæ imaginum compositiones & tactus, aut illi characteres, aut verba prolatæ, non possunt ex sua natura mortem, aut morbos aliquos, aut nocumentum aliquod in corporibus humanis efficer.

Quoniam si hæc operandi vis effet huiusmodi rebus concessa, omni tempore & omni loco, & omni subiecto eiusdem qualitatis & dispositionis illa operaretur, quisquis similes imagines, aut characteres efficeret, aut similia verba proferret.

Constat autem quod si alias nullum cum Dæmone pactum habens, tales characteres faciat, aut talia verba proferat, nihil efficiet. Ex quo euidentissimè colligitur, tales morbos, aut alia quævis nocumenta, nullo pacto virtute imaginum, aut verborum fieri. Et inde conuincitur, vt hæc ab ipsis Dæmonibus, cum quibus Malefici pactum sive publicum, sive priuatum inierunt, fiant.

Nam ipsi Dæmones, qui acutissimi sunt, lapidum atque herbarum, ceterarumque rerum naturas & proprietates optimè norunt, melius quam omnes medici & physici, qui in orbe fuerunt. Dæmon enim peccans (vt beatus Dionysius libro de diuinis minibus cap. 4. docet) substantiam & proprietatem suæ naturæ angelicæ nō amisit: sed omnia naturalia integra & splendidissima retinuit. Hic igitur cùm perspicacissimum habeat intellectum, facillimè noscit ea, quæ mor-

tem, aut morbos, aut cruciatus, aut alia quævis nocumenta homini inferre possunt. Scit miscere simplicia, ex quibus venena confici possunt, quæ tale valeant homini nocumentum inferre, quale optatur.

Cùm igitur Dæmon magnam huiusmodi rerum peritiam habeat, quādo tales imagines (vt diximus) acibus punguntur, aut characteres sunt, aut verba profectuntur (Dep. permittente) ille venena, quæ homini, cuius imagò perforatur, nocere possunt, secretè & inuisibiliter adhibet, & sic naturali potestate & virtute venenorū Dæmon facit ea, quæ Maleficus efficere optat.

Quæ venena, quia Maleficu-
corum
pe ignorat, nec illa adhibere v. det, rustici-
putat ea omnia, quæ sunt, virtute tas &
talium imaginum aut characterum, insci-
aut verborum fieri, quæ tamen neque tia.
ab imaginibus, neque à figuris, aut
verbis vllis, neque à Dæmonе ipso,
sed ab aliis agentibus, ad hoc virtu-
tem naturalem habentibus sunt, quæ
per Dæmones ipsis, qui illorum
agentium virtutem agnoscunt, laren-
ter applicatur & admouētur: vt in ip-
sis corporibus humanis, ea quæ male-
ficiis cupit, efficiant. Et contingit sa-
pe, vt qui hæc maleficia operantur,
remedia his malis, quæ intulerunt
adhibere nesciant: quia non amplius
Dæmon eorum magister eos docuit,
vel (vt rectius loquar:) non amplius
Dæmon illis promisit. Sunt tamen
alii, qui optimè vitrumque nouerunt, Malefi-
corum
videlicet nocere, & nocumentis à se, scientia
vel ab aliis illatis remedium adhi-
stas no-
bere.

De qua re lectorem admonere de-
creui, vt intelligat huiusmodi Male-
ficos homines, non solum grauiter
peccare cùm nocent: sed etiam quan-
do nocumento à se, aut ab alio illato
remedium per huiusmodi diabolica-

artem præstant, vt maleficium operatum obesse non valeat.

Nam licet sic operantes proximo
Rom. 3. læso prosint, tamen (vt ait Paulus)
non sunt facienda mala, vt inde ve-
niant bona. Mala est autem Dæmonum
inuocatio, malum est etiam &
pessimum cum Dæmone pactum ali-
quod siue tacitum facere: malum igi-
tur & pessimum est maleficium iam
adhibitum soluere, si non aliter quam
per Dæmonis inuocationem. & illius
auxilium soluendum est. Id enim,
quod ex se malum est, nulla adhibita
bona intentione, nec quacumque alia
bona circumstantia adiuncta poterit
bonum esse. Quo fit, vt licet bonum
sit proximorum incommodis obuiare,
non tamē bonū sit maleficia facere ad
proximorum nōcumenta tollenda.

Deut. 16 Iustè quod iustum est (inquit Do-
minus) exequaris. Si tamen malefici-
um adhibitum tale esse dignoscitur
vt naturali aliqua virtute, sine vlla
Dæmonis inuocatione, & sine vlo
pacto cum illo inito, impediri possit
illius operatio, tunc bonū & meritorū
erit illud maleficium dissoluere, tan-
tū abest, vt peccatum dici queat.

Malefi-
cium
quomo-
do dis-
solui
permis-
tatur.

Potest etiam per orationes sanctorum
virorum tolli maleficium, ne suum
consequatur effectum. Similiter etiā
potest licet Maleficium impediti, si
imago illā, cui est acus infixā, aut
aliud simile instrumentum per quod
faciendum est maleficium inuenire-
& confringeretur. Tunc enim
Dæmon non amplius illum fatigaret,
quia ex pacto, quod cum Malefico
fecit, non assistit nisi quādiu si-
gnū aliquod ab eo datum perma-
net.

Sed quæstio non parui momenti
est, an licet ab eo qui Maleficia exer-
cit, & paratus est quotidie illa exer-
cere, petere, vt Maleficū alicui adhi-
bitum dissoluat, aut impedit, ne ope-

rationem suam exercere valeat, præ-
sertim si credit illum nonnisi Dæmo-
nis auxilio, & operatione Malefico-
rum illud posse dissoluere.

Angelus de Clauasio *in sua summa, in titulo superstitione, §. 13.* citat
Petri Aureoli de hac re sententiam,
& probat illam, qui *quarto senteniarum, diss. 34. quæst. 2.* dicit licet hoc
posse peti à quocumque Malefico,
quem scitur esse paratum ad huiusmo-
di Maleficia exercenda. Hanc autem
suam sententiam per hoc persuadere
nititur, quod cuicunque licet malo
alterius vti ad commodum suum. Pro
qua re affert testimonium Augustini
dicens, licet mihi esse vti ad com-
modum meum iuramento hominis
infidelis, quamvis sciam illum iura-
tum per deos suos falsos, quos col-
lit. Posset etiam pro eadem re afferri
simile de illo, qui mutuum petit ab
eo, quem scit nonnisi ad usurā datu-
rum. Hæc autem petitio omnium
Doctorum consensu licita est. Ex
quo sequi videtur, vt etiam licet
cuicunque petere ab eo, qui paratus
est Maleficium facere, vt Maleficium
inceptum impeditat.

Sed his omnibus non obstantibus, Refuta-
ego oppositam teneo sententiam, &
dico Petrum Aureolum, & Ange-
lum de Clauasio, qui illum sequutus
est, fuisse in hac parte deceptos,
et quod non bene rem considera-
runt, ac proinde non viderunt quam
lata sit differentia inter propositum
negotium, & alia exempla, quæ loco-
similitudinis adducta sunt.

Nam quod ille, qui petit à Ma-
leficio, vt Maleficium Maleficio dis-
solvat, peccat, vel ex hoc euidenti-
ssimè convincitur, quod ipsemet
Maleficus (vt paulò ante diximus)
grauius peccat, quum diabolica ar-
te incepsum Maleficium tollit, ne
ad operationem perueniat. Fieri
igitur.

igitur non potest, vt ille, qui à Malefico petit, vt arte diabolica Maleficium inceptum dissoluat, non pèccet. Quisquis enim petit ab alio, vt faciat id, quod sine peccato facere nō potest, peccat: quia sic petens consentit iniquitati alterius inducendo illum ad peccatum.

Certum est autem, quod sicut parœna, ita etiam par reatus constrinxit agentem &c consentientem. Nec petens excusari potest à peccato hac ratione, quod Maleficus ille, à quo petit paratus erat ad cuiuscumque petitionem Maleficium operari. Nam et si ille paratus esset, non tamen hoc

Causa particolare Maleficium fuisset operatus, nisi ille petiisset. Ex quo evidenter subter conuincitur, illius petitionem causa proximam, quod Maleficus ille particolare illud Maleficium fuerit operatus. Causam enim dicimus illam, qua positâ ponitur effectus, & qua remotâ remouetur.

Si petens non fuisset, Maleficus nō fuisset illud particolare Maleficium operatus, & illo petente fecit: ergo ille petens fuit causa, quod alias Maleficium perpetraret, & inde conuincitur illum peccare: quia aliud ad peccatum induxit, & proximam peccati causam dedit.

Et hoc confirmari potest per id, quod habetur in cap. *Nec mirum* 26. quæst. 5. vbi postquam de Necromanticis & Hydromanticis dictū est, hæc adduntur verba: *Ad bac omnia supra-dicta pertinent ligatura excrebilium remediorum, que ars non commendat medicorum, seu in præcantationibus, seu in characteribus suspendendis, arque lamen-monum-gandis, in quibus omnibus ars Damnum est, ex quadam pestifera societate hominum & angelorum malorum exorta. Vnde hec cuncta vitanda sunt Christiano, & omni penitus execratione repudianda atque damnanda. Hæc ibi in*

illo cap. quod inscribitur nomine *Augustini*, & re vera non est Augustini.

Exempla autem de infideli parato D *Aurare* per deos suos, & usurario pa-gustinus rato dare ad usuram, quæ loco similitudinis ad oppositæ sententiæ probationem adducta sunt, nihil penitus explicatur.

Quod autem male fiat, nō est ex mali-Res ma-tia ipsius rei: sed ex malitia ipsius ope-læ sunt rantis, qui rē, quā poterat bene, noluit ex malitiæ facere: ille enim, qui petit iu-tia ope-ramentū ab infideli, non petit, vt per falsos deos iuret, alioqui sic petēs pec-care: quia peteret id quod est apertū: sed solūmodò petit, vt iuret, & si daretur optio petentis, eligeret illū iurare per verum Deum trinum & vnum.

Si autem infidelis per falsos deos iurat, culpa est ipsius iurantis; non autem iuramentum exigentis: quia is, qui exigit, id petit ab illo, quod ille si vellet, bene facere potuisset. Similiter is qui petit ab usurario, non petit vt det ad usuram: quia sic petens peccaret, cùm peteret ab illo id, quod si sine peccato fieri non posset: sed petit dumtaxat, vt mutuum sibi detur, quod non solū sine peccato, sed etiā cum merito fieri potest. Si usurarius non vult dare mutuum sine usurâ, culpa est ipsius usurarii, non autem petentis; quia petit id ab illo, quod ille, si vellet, sine peccato & cum merito facere posset. In his igitur omnibus exéplis, & aliis similibus, ille qui petit, non inducit alii ad peccatum: quia petit id, quod sine peccato fieri potest; sed utitur ad commodū suū iniquitate alterius, qui non vult nisi male & iniuste facere id, quod si vellet poterat facere bene.

Longè aliter se habet is , qui petit à Malefico , vt maleficium diabolica arte dissoluat , ne nocere valeat . Is enim id à Malefico petit , quod ille sine peccato facere nequit : nam (vt Malefi- paulo antè diximus) non solum peccatum , qui maleficium operatur , vt no- petés & ceat: sed etiam qui arte diabolica ma- operans leficium tollit , ne noeat : quia artem diabolicalam exercere , quacumque bona intentione id fiat , grauissimum est peccatum .

Is igitur qui à Malefico petit , vt maleficium diabolica arte dissoluat , non solum vtitur ad commodum suū iniquitate Malefici ; sed etiam inducit illum ad peccatum , & per conse- quens peccat : quia petit ab illo , quod ille , etiam si vellet , non posset facere sine peccato . Si autem maleficium tale esset , vt sine peccato posset à Malefico dissolui , vt putà , quia scit , vbi sit laqueus , aut imago , aut ligaturæ aliquæ , aut characteres , cum quibus est iam incœptum maleficium : tunc sicut ipse potest sine peccato dis- soluere maleficium confringendo illa ornia : ita quilibet alius potest sine peccato petere ab ipso Malefico , vt illo modo dissoluat maleficium .

In Male- His omnibus prænotatis , superest ficio- an vt inquiramus an huiusmodi Malefi- retici , ci sint hæretici censendi , & velut tria cō- tales puniendi . De qua re , vt certa sideran- possit dari sententia , tria sunt priùs ab tur. his hominibus inquirenda .

Pactum cū Dæ- Primum est , an aliquod pactum , mone de siue expressum , siue tacitum cum Dæ- fidei fecerint , per quod promiserint Catholi- se aliquid , quod fidei Catholice de- cæ al- roget , facturos . Numquam enim aut pugnan- rarissimè (vt precedenti cap diximus) tia .

Dæmon suum adiutorium hominibus sine aliqua spe lucri impendit . Si in pacto inter illos & Dæmonem initio interuenit aliqua promissio de rebus fidei repugnantibus , vt putà de ado-

ratione & reuerentia ipsi Dæmoni præstanta , aut de eadem reuerentia Christo saluatori nostro deneganda , aut de confractione & conculcatione imaginis Christi , aut crucis , in qua moriens ille salutem nostram opera- tus est , quæ Dæmon summè expetere solet ab his , quibus se exorabilem exhibet : non est dubium , quin tunc tales Malefici sint hæretici censendi , & velut tales puniendi : quoniam ni- hil horum , quæ diximus potest liberè & ex animo sine manifesta hæresi exerceri . Nam licet sint multa , quæ voluntas contra iudicium rationis operatur : quia ad illa voluntas est ex se prona , & illa ex se habent volup- tam quamdam , per quam possunt voluntatem ipsam ad sui amorem al- licere : sunt tamen alia , quæ (vt pri- mo huius operis capite diximus) nun- quam voluntas appetit : nisi quia in- tellectus iudicat esse bona : quia nihil habent illa in se , per quæ possint al- licere voluntatem . Et inde sequitur , vt si voluntas aliquod illorum appe- tat , nonnisi ab intellectu indicante illud esse bonum moueat ad illud appetendum . In his ergo omnibus operatio exterior apertè indicat erro- rem intellectus .

Ex quibus omnibus euidenter con- cluditur Maleficos omnes , qui alii quid eorum , quæ nunc proximè di- ximus , ex pacto efficiunt , esse hære- ticos censendos , & velut tales pu- niendos . Secundum , & de quo ex- minante oportet Maleficos , est malefi- ciū ipsum , quod exercent , de qua re varia est facienda inquisitio , sicut varia diximus esse maleficia . Nam il- lorum alterum diximus appellari ama- torium , alterum veneficum . Ab il- lis , qui amatoria veneficia exercent , diligenter inquirendum est , an cre- dant maleficia , aut Dæmonem posse cogere alicuius viri , aut foeminæ vo- luntatem

luntatem ad amorem aliquem libidinosum, aut quomodolibet inhonestum habendum. Et quod illi hoc fieri posse credant, violenta est suspicio: quoniam nisi Maleficorum arte, aut Dæmonis potestate id fieri posse existimarent, nunquam talia maleficia pro re illa efficienda exercent. Si illos ita credere compertum fuerit, & de hoc errore admoniti ab illo discedere noluerint, sed in illo pertinaces fuerint: meritò censemuntur hæretici, & velut tales punientur: quoniam apertam hæresim pertinaciter tuentur. Nam credere hominis voluntatem posse à Dæmone cogi ad aliquid a mandum, hæresis est apertissima: quoniam illa coactio repugnat libertati, quam Deus nostræ indidit voluntati. *Deus enim (vt ait Sapiens) ab initio constituit hominem, & reliquit illum in manu consilii sui. Adiecit mandata & præcepta sua: si volueris mandata seruare, conservabunt te, & in perpetnam fidem placitam facere.* Apposuit tibi aquam & ignem, ad quod volueris, porrige manum tuam. Ex quibus Ecclesiastici verbis apertissime constat liberam factam esse à Deo hominis voluntatem, & inde sequitur illam à Dæmone cogi non posse: quoniam alioqui libera non esset. Si à Dæmone cogi posset homo ad aliquid amandum, tunc iam non esset homo in manu sui consilii (vt dixit Ecclesiasticus) constitutus: sed in manu consilii Dæmonis. Qui ergo pertinaciter asseruerit hominis voluntatem posse quibuscumque maleficiis, aut quacumque Dæmonis potestate ad aliquid amandum cogi, est hæreticus censendus, & velut talis puniendus.

Possunt quidem Dæmones voluntatem persuasionibus allicere ad amandum, representando aliquam, quamvis falsam, apparentem tamen boni

rationem in amore illo. Possunt etiā carnis appetitum, qui liber non est, excitare, vt appetat illud, & ardenter illud perquirat, etiamsi alias ad illud frigeret. Nam (vt est apud Job) *Halitus eius prunas ardore facit.* Ap-^{Iob. 41.} petitus autem carnis, postquam fuerit vehementer accensus, voluntatem ipsam etiam vehementer sollicitabit, & illam validissimè impellet, vt in suam trahat sententiam. Ex hac tam vehementi tentatione euenit, vt homines idiotæ dicant se cogi ad amore inuitos teneri, velle se discedere, & non posse. Sed re vera falluntur: quia si vellent resistere, possent facile id efficere cum Dei adiutorio, qui omnem ad se confugientem paratus est adiuuare. *Fidelis est Deus (inquit Paulus) qui non patietur vos tentari* ^{1. Cor. 10.} *supra id quod potestis.* Deinde examinandi sunt, qui hæc maleficia exercent, an in illorum exercitio aliquid misceant, quod meritò possit vehementem hæresis praestare suspicionem. Quoniam si hæc non adsint, Inquisidores hæreticorum, nisi illis sit specialiter hæc prouincia delegata, non poterunt iure quidquam circa illas disponere: quoniam hoc est illis specialiter interdictum in cap. *Accusatus, §. Sanè, de hereticis lib. 6.* Si vero talia in suis maleficiis miscent, vt de illis possit non leuis suspicio hæresis sumi, meritò de illis maleficiis Inquisitor Maleficos ipsos diligenter & curiosè examinari potest & debet: nam cum Papa in illo cap. *Accusatus, §. Sanè.* inhibit Inquisitoribus, ne de diuinationibus aut sortilegiis inquirant, statim excipit ea sortilegia, quæ hæresim sapiunt. Quo loco sortilegiū nomen capiendum est iuxta latam illius significationem, vt comprehendit omnia maleficiarum genera. Nam iuxta propriam illius vocis significationem solum ad diuinationes pertinet,

net, ut patet per Isidorum in cap. *sortilegi* 26. quæst. 1. Sed quia in dicto cap. *Accusatus*, §. *Sanè*, postquam Papa expressit diuinationes, statim addidit Sortilegia, constat illum nomine Sortilegiorum non solum diuinationes, sed etiam Maleficia intellexisse: quorum aliqua dicit esse, quæ hæresim sapient.

Maleficium est igitur & diligentem inquirendum, quæ sunt illa Maleficicia, quæ hæresim sapiunt. Paulus Grillandus in tractatu de Sortilegiis, quæst. 10. pro huius rei cognitione quasdam assignat regulas, quas ex Oldrado in consilio 210. se accepisse refert. Primum quidem dicit, quod si Sortilegia, aut Maleficicia taliter fiunt, ut in illis adsit inuocatio Dæmonis per modum adorationis, tunc aperte sapiunt hæresim. Deinde addit, quod licet non fiat per modum adorationis, sit tamen per illa Maleficicia petatur, aut expectetur a Dæmoni, quod soli Deo

Petitio facere conuenit, ut putat mortuos sus-
quæ soli citare, secreta cordium reuelare, fu-
Deo cō- tura, quæ ex causis naturalibus non
petit. pendent, prædicere, tunc talis peri-

Petitio tio sapit hæresim. Tertiò dicit, quod ex virtu. si est inuocatio Dæmonis non per modum orationis, & petitur à Dæmone id solùm, quod virtute naturali ille efficere valet: quamuis alia quælibet in Maleficiorum exercitio adhibeantur, dicit illa non sapere hæresim. Dicit itaque quod celebrare Missam de defunctis pro aliquo viuo ut citò moriatur, vel hostiam consecratam mulieri cum characteribus scriptam turpibus dare ad amorem prouocandum libidinosum, non sapit hæresim: Idem dicit de reliquiis sanctorum, de sacramentalibus, ut sunt calix, altare portabile, oleum sacrum, aqua benedicta, aqua fontis baptismalis, quæ omnia licet misceantur in Maleficiis, dicit non sapere hæresim.

Et hanc suam sententiam nititur probare per hoc, quod alia istis imponitur à iure poena, quam hereticis.

Et pro hoc adducit cap. *Quicumque*
26. *quæst.* 5. & cap. *De homine de ce-*
lebr. Missa. Addit insuper aliud, in
quo non possum non mirari, tantam
fuisse illius ignorantiam. Dicit enim
quod si aliquis crucem, aut imaginem
Deiparæ Virginis Mariæ, aut alterius
Sancti irreuerenter proiecisset in ter-
ra & pedibus conculcaret, non sape-
ret hæresim. Pro qua re adducit cap.
Si canonici, §. fin. *de offic. indic. ordin.* fe
lib. 6. Ex his omnibus Pauli Grillan-
di dictis non inuenio quod probare
aut tolerare possim: nisi illa duo pri-
ma, quorum alterum de petitione,
quà à Dæmone petitur id, quod solus
Deus præstare potest. Quæ duo dicit
sapere hæresim. Et hoc ipsum nos
etiam docemus.

Reliqua verò omnia quæ in tertio
dicto continentur, sunt manifestè fal-
sa, & acerbâ reprehensione digna. Ut
autem hoc apertius efficiamus, id
primò annotandum est, quod Sortile-
gium aut Maleficium aliquod sapere
hæresim, idem est, ac illud præbere
vehementem hæresis suspicionem.
Nam aliàs non videtur quomodo
Sortilegium aut Maleficium, quod in
exteriore operatione consistit, possit
sapere hæresim: cum hæresis (vt in
primo de iusta heret. punit. 2. tom. cap.
diximus) non in operatione exterio-
re, sed in errore intellec-
tus consistat.
Res autem sacras, præsertim Sacra-
mentum, aut sacramentalia ad Malefi-
cia exercenda adhibere, apertam &
violentam præbet hæresis suspicionem:
quoniam nullus illa ad Maleficia
exercenda adhiberet: nisi crederet il-
la ad maleficia exercenda aliquam ha-
bere potestatem. Talis autem credu-
litas aperta est hæresis. Quia Deus,
qui Sacramentis non naturalem, sed
adueni sim sapit

aduentitiam virtutem dedit , non ad destructionem & perditionem corporum & animarum, sed ad salutē animarum illā dedit. Dæmon tamen vi-dens se minūs potentem ad Maleficium amatorium exercendum , cùm (vt diximus) non possit aliquem ad amandum inuitum cogere , ideo res quaslibet sacraiores miscere in huiusmodi Maleficis procurat, quas raro in aliis Maleficis beneficis adhibet : quia Maleficia venefica potest Dæmon , si à Deo permittatur , in homine inuito exercere. Sub hac igitur specie Dæmon multos fallit persuadendo illis , quod istorum Sacramentorum abusus , mirabiles effectus quoad amorem producat , quos ipse optimè scit ab illis Sacrementis , aut sacramentalibus effici non posse. Hoc tamen ille mendacii pater hominibus persuadere ntitur , in vilipendium Christianæ religionis , & vt homines grauius Deum offendant. Nec ista à solis profanis hominibus : sed etiam ab his, qui altari seruiunt, fieri procurat. Legi enim de quodam sacrilego sacerdote, quod cùm mulierem quamdam impotenti & impudico affectu adamaret , vt illam in sui amorem

Sacerdotis facti-legi im-pudicus amor.
Hostiæ traheret, medietatem sanctissimæ ho-stiæ , quam in Missa consecraverat, sumpsit, dicens turpia , quæ hic prodere non expedit : reliquam verò rem illi-partem hostiæ misit ad prædictā mulierē, non in forma hostiæ: sed contritā, & in puluerem redactam , vt pote aptam ad sumendum in potu.

Quæ autem à mulieribus hac in parte sunt , tot sunt ac tam turpia & abominabilia, vt satius sit illa silentio præterire, quam aliquid illorum proferre. Ut igitur rem hanc totam breui compendio concludamus, talem de illa statuo certissimam regulam. Omne Maleficium , quod exercetur per commixtionem alicuius Sacramē-

Mall. Malefic. Tom. II.

ti, aut rei sacramentalis , reddit ipsum operatorē de hæresi suspectum. Quoniam nisi ille crederet talia Sacramēta, aut sacramentalia habere virtutem ad Maleficiarum operationem , non adhibuisset illa. Inquisitor igitur quoniam talem aliquæ Maleficum agnouerit , capere potest illum non quidē propter Maleficium : sed propter Sacramentorum commixtionem , per quam se suspectum de hæresi reddidit : captum illum diligenter & curiosè examinabit de illius credulitate. Si ille dixerit se non credere , quod Sacramenta aliquam habeant ad Maleficia virtutem & potestatem : sed ideo Examens apposuisse, vt Dæmonis voluntati, qui ejus fa-hoc imperauit, obediret : tunc Inquisitor non poterit illum quamvis gravissimè peccantem punire : quia illi prohibitum est in capite Accusa-tus , §. Sanè. de hæreticis libro 6.

Sed illius panitio ad solum deferatur Ordinarium. Si verò Maleficus dixerit , se ideo Sacra-menta , aut sacramentalia in suo Maleficio mis-cusse : quia credit illa virtutem aliquam & potentiam ad huiusmodi Maleficia habere , tunc meritò Inquisitor iuxta prædictum cap. Accusa-tus , poterit illum punire, non propter errorem fidei , à quo si legiti-mè admonitus discedere noluerit, erit per omnia tamquam hæreticus ab eo tractandus.

Et idem prorsus dicendum esse censeo de illo , qui Crucem Domini, aut imaginem Deiparae Virginis, aut alterius cuiusque Sancti irreuerenter projicit in terram , & pedibus con-Crucis culcat. Nam hæc sine vehementi sanctæ & refi-hæresis suspicione fieri non possunt, quiarō præsertim cùm sit hæresis in septima concul-synodo damnata , dicens imagines catio non esse veneratione dignas: sed pror-sub hæ-resim sus contempnendas.

Quod autem Paulus Grillandus

D d citat,

citat, ex cap. *Si canonici*, §. fin. de offic. indic. ordin. libr. 6. nihil certe probat: quoniam res illa cum præsenti negotio nullam proorsus habet similitudinem. Nam canonici illi, de quibus textus ille loquitur, nec pedibus imagines concubabant, neque ob aliquam irreuerentiam aut illarum contemptum illas ad terram deiiciebant: sed per cæremoniam quamdam illud efficiebant, ad horrorem quemdam & abominationem & odium in populo excitandum contra illū, propter cuius crimen imponebatur cælestatio à diuinis. Quæ res licet fuisse reprehensione digna, non debuit tamen hærefoes nomine notari. Si tamen illi ob irreuerentiam & contéptum imaginum eas ad terram proiecissent, fuisse procul dubio hæretici censendi: quoniam eos, qui ita faciendum esse olim docuerunt, septima synodus (vt proximè diximus) hæreticos esse declarauit.

C A P. IV.

De Lamijis & Strigibus, an sint hæretici censendi.

PRæter illos perditissimos homines Dæmonem colentes, de quibus supra duobus proximis capp. disseruimus, sunt adhuc alii etiam Dæmoni inferuentes, tantò illis omnibus peiores, quantò horribilia flagitia committunt, per quæ Deo maiorem inferunt iniuriam, & fidem Catholicam apertius deferunt. Sunt enim adeò malii & impii, vt quidquid malitia, aut sceleris, aut infidelitatis apud alios homines, qui Dæmoni perditissimi quomodolibet inferuiunt, excogitari omnium potest, id totum isti exerceant, & & Dæmoni perficiant. Hi apud Hispanos lingua Iruien. eorum vulgari appellantur *Bruxos*.

Itali autem vocant illos *Streghe* & *tes quo-*
Strigem. Latinè verò dicuntur *La-*^{modo}
mia & *Striges* propter similitudinem
 (vt existimo) quam habent cum ani-
 malibus, quæ huiusmodi nominibus
 vocantur. Sic illas sæpe vocat Apu-
 leius in suo illo opere quod inscripsit
 de *afino aureo*, præsertim libro i. vbi
 de huiusmodi mulieribus loquens,
 hæc ait: *At illa colore spurcissimi hu-*
moris percussum, quo me lamia illa in-
ficerant, affernantur. Et Philostratus
 in vita Apollonii Pythagorici dicit,
Lamias à quibusdam Laruas appella-
ri, & Lemures, esseque ad amorem, & Le-
& Venerem propensas. & carnes hu-
manas, præsertim formosorum esu-
tienter appetere, quæ libidinis cupi-
ditate allicant eos, quos postea eu-
piant deuorare. Horum sectam aper-
 tè explicare oportet, vt inde melius
 respondere valeamus ad id, quod de
 illis inuestigamus, an videlicet tales
 sint hæretici censendi, an non? De
 hac re, quia varia apud diuersos au-
 tores leguntur, qui forte rem non
 bene (vt oportebat) examinarat, idè illis omnibus prætermisis dicam
 ea, quæ certissimè experientiæ cognita sunt, & quæ ipsimet huius pesti-
 feræ sectæ professores tam viri, quam
 foeminae sponte coram iudicibus, à quibus hoc didici, confessi sunt. *Quis-*
protel-
quis hanc diabolicam sectam profite-
sio quo-
*rī vult, adducitur primò ab eo, à quo modo
 docetur ante tribunal Dæmonis, in
 folio quodam ad regis instar sedentis.*
Dæmon enim se illis in figura quadā *Dæmon*
 visibili & corporea ostendit, vt falsam maies-
 tatem suam & imperium emen-
 tito quodam signo illis persuadeat.
Coram illo itaque adductus, is qui
 hanc sectam profiteri paratur statim
 debet abnegare baptismum, & omnia
 Christianæ fidei documenta relin-
 quere. Deinde oportet, vt omnia Ec-
 clesiastica Sacra menta reiiciat, Crucē,
 inteme

intemerat Virginis, & aliorū quorū cūq; Sanctorū imagines prosternere debet, pedibūsque propriis conculcare. Hanc tamen conculationem imaginum non est opus coram ipso Dæmone statim efficere: sed satis est, vt posteā se facturum promittat, cūm primū sese obtulerit occasio. His peractis Dæmoni, velut principi aut regi sese perpetuū obligauū ac deuinatum reddit, youens in manibus eius, & promittens, prout religiosi in manibus prælati suæ professionis votum

Votum obedi-
tiae in
manu
Dæmo-
nis.
emittere solent, se perpetuū futurum illi fidelem, & omnibus illius mandatis paritum. Post hæc taetis scripturis super quodam libro, obscuras quasdam & ignotas paginas continente, iurejurando promittit se nunquā ad fidem Christi redditum, nec diuina præcepta seruaturum, sed solum ea, quæ per ipsum principem, Dæmonem videlicet mandabuntur. Promittit insuper se venturum quoties vocatus fuerit ad congregations nocturnas, & sacrificia se facturum, quæ horis illis nocturnis fieri viderit, preces emissurum, adorationis cultum se illi exhibiturum, omnia denique alia, quæ ab aliis ibidem fieri viderit se facturum. Quo voto & iuramento per illum emiso, statim Dæmon, qui in solio sedens velut Regem se illi ostenderat, hilarem fronte prætendens promittit illi sic stanti se datum, quam in se non habet perpetuam felicitatem & gaudia immensa, ac quascumque quas in hoc mundo cupit habere voluptates, & tandem post hanc vitam multò maiora se daturum promittit. Deinde unum Dæmonem constituit ad illius custodiam & doctrinam, qui illum perpetuū comitetur, & illi per omnia seruiat, & omnia tribuat, quæ ille cupiet.

Officiū Dæmo-
nis cu-
nato inter alia hoc peculiare officiū

commisum est, vt quotiescumque stodis oportuerit ad ludos accedere nocturnos, ille hoc denunciet suo clientulo, & illum deferat ad locum congregationis. Hunc Dæmonem, qui velut patronus ad custodiam datus est, ipsi homines huius diabolice artis professores vocant (vt audio) *Martinetum*, aut *Martinellum*.

Hic quotiescumque nocte aliqua facienda est ad ludos & voluptates exercendas generalis eorum congregatio, ante duos dies eam congregationem faciendam esse suo clientulo annuntiat, horamque & locum illi declarat, vt cūm tempus aquenerit, sit ad veniendum paratus. Hora vero cundi iam appropinquante, statim Dæmon ille, quem *Martinetum* aut *Martinellum* ab illis vocari diximus, ipsum hominem voce quadam ad similitudinem humanæ vocis formata gauone. voca. Qua voce audita mox ille, qui iturus est, sumit pyxidemunctionis, & quedam sui corporis membra unctione ex pyxide sumpta linit. Quo facto domum exit, & illicet inuenit prope domus ostium *Martinetum* illū in forma hirci expectantem, super quo (vt ipsi homines referunt) equitat, qui ad ludos deferendus est, manibus suis crines hirci fortiter apprehendens, ne propter velocissimum hirci motum, ille forte ad terram dejectatur.

Dæmon igitur sic illum in forma hirci salcipiens, celerrimè illum pæcta transludit, & ad locum usque congregationis defert: ubi frequens virorum, mulierumque multitudo coram Dæmoni ad instar Regis sedente, concurrit. Quod postquam quisque illorum peruenit, in primis Dæmoni reverentiam facit, alio tamē modo quam nos facere solemus. Non enim faciem, sed terga Dæmoni vertunt & caput non versus pectus, sed

Martine-
tus vo-
cac. ad
conge-
gationē.

Marti-
netus
pro fo-
ribus in
forma
hirci.

versus scapulas flectunt: ita ut mento ad cœlum eleuato caput ad terga deflectant. Crura verò (non ut nos facere solemus) flectunt à tergo illa curvantes: sed à parte anteriori illa sursum à terra eleuant.

Quā præstítā reuerentiā aliquando illi offerunt sacrificia, non tamen sem.

Sacrifi- per His omnibus consummatis Dæcia La- mon ille, qui in solio majestatis se- miarum det, præcipit omnibus ut tripudient,

& psallant cum gaudio & lætitia su- mentes voluptates suas. Et vñusquis que Dæmon manu apprehendit mulierem suam, ad cuius custodiam depu- tatus erat, & cum illa saltat, & choreas facit: choreis & saltationibus fi- nitis inde ad mensas veniunt, quæ lautissimis ferculis ornatæ & præpa- ratæ inueniuntur, vt quisquis ad li-

Conui- bitum illis vescatur. Conuiuiis explé- via La- tis luminaria extinguntur omnia, & miatum, quisque Dæmon in forma incubi suā capit mulierem. Si qui verò adiungit viri, hi habent Dæmonem vñusquis que suum in forma succubi, hoc est in forma mulieris, & sic in iacentem mis- centur, & carnis libidines usque ad satietatem suscipiunt, cum maxima (vt dicunt) voluptate.

Quibus omnibus completis, re- uertuntur omnes ad domos suas equitantes in hircis, à quibus di-

ximus eos primò ad congregatio- nem deportatos esse. Et in his om- nibus exercendis hoc summo ope- re ab illis omnibus cauetur, ne aut euntes, aut in congregatione stan- tes, aut ab illa redeuntes, Deus in- vocetur, aut quomodolibet nomine- tur, aut crucis signum fiat. Quo- niam si illorum aliquid fiat, Dæmo- nes illud non ferentes statim fugiunt, & omnes illæ illusiones Dæmonis ar- te factæ euanescent.

Sunt præter hæc omnia multa alia flagitia, & scelera, quæ istæ

pessimæ Lamiæ committunt. Non enim satis illis videtur, quod prop- ter libidines explendas se Dæmoni tradant, & illi per omnia seruant: sed alios insuper quotquot possunt ad Dæmonis obsequium adducere, & à Dei seruitio auertere conantur, vt Dæmonis imperium suo ministe- rio augeatur. Nam præter hoc, Lamiæ quod multos ad huiusmodi diaboli- multa cam artem profitendam solicitant, facinora pueros multos ante baptismum sul- ceptum, interficere nituntur, ne baptismo suscepto ad gloriam pos- sent peruenire sempiternam. No- stu domos alienas ingrediuntur, ca- meras quantumlibet obseratas, Dæ- mone illis viam parante, intrant, puerorum sanguinem fugunt, ali- quando illos suffocant, & multa alia circa illos mala committunt. Et ob hanc causam (vt existimo) vocatæ sunt Lamiæ, & Striges. Nam La- mia animal quoddam est nimiū crudele, faciem prætendens mulie- brem, equinos pedes habens. De hu- iusmodi Lamiis loquitur Hieremias in Trenis dicens: *Lamia nudauerunt mammas, lactauerunt catulos suos.* Strix autē avis quædam est nocturna, & importuna, sic dicta à stridore, quæ facit. De hac sic dicit Lucanus lib. 6.

Quod trepidus bubo, quod strix no- cturna queruntur.

Hæc avis pueros aggreditur nut- tricibus egentes, & ex illorum cor- pusculis vitalem sanguinem absorbet. Et ab huius avis nocumento Striges appellantur mulieres istæ, de quibus haec tenus locuti sumus: propterea quod pueroru sanguinæ, sicut avis illa, fugunt. Hæc sunt, quæ de ista pesti- fera hominum secta. haec tenus certiora esse intellexi, quarum partem ex lectione aliquorum Auctorum, qui de hac re sc̄ ipsi erunt, partem ex irelatione aliquorum probatorum vi- rorum,

*Dei in-
uocatio
& crucis
signum
prohibe-
tur.*

rorum, qui iudices existentes huiusmodi homines captos diligenter examinatunt, & ferè omnia ista ex illorum confessione acceperunt.

Fœminarum plures atque diabolice addici. Et inter cætera, quæ de ipsis pessimis hominibus, certâ experientiâ docente sciuntur, est multò plures esse fœminas, quæ hanc diabolicalm artē profitentur, quam viros. Cuius rei duplex (mēa quidem sententiâ) potest esse causa.

Prima est, nimia mulierum credulitas, ob quam sexus iste facilis est ad deceptionem. Quarum defectum Dæmon optimè agnoscens, illas frequentius per fallacias & mendacia aggreditur, quam viros. Nam Heuam primam omnium matrem Dæmon seduxit, vir autem illius Adam (vt Paulus testatur) nō est seductus. Ob hanc causam ipse Paulus non permittit mulierem docere, ne ipsa decepta alios sua doctrina decipiat. Quæ Pauli locum interpretans Theophylactus ait: *Quia semel mulier virum edocuit, & cuncta peruerit, idcirco nequaquam hanc habeat velim docendi de cetero potestatem.* Est namque mulier naturâ leuior, & facile fallitur.

Aduerte autem quemadmodum non Heuam dixerit deceptam esse, sed mulierem: tamquam de ipso muliebri sexu differuisse. Nam quemadmodum natura omnis humana perdita est, sic & per Heuam in omne fœminum genus delapsa est levitas, qua & prauaricatio ipsa primum Heuam innasit. Hæc Theophylactus.

Secunda causa est, earumdem mulierum fragilitas, & ad libidinem pronitas. Sunt enim mulieres naturâ proniores ad libidinem, quam viri. Et ob hanc præcipue causam (vt existimo) sexus muliebris vocatur à beato Petro fragilis vasculum. Primus autem & præcipuus finis, ad quem homines huius diabolicae artis pro-

fessores tendunt, est carnis voluptas, propter quam ad libitum & satietatē assequendam, se totos Dæmoni dedunt, & alia omnia, quæ diximus faciunt. Ob hanc igitur causam plures fœminæ, quam viri hanc diabolicalm artem proficientur: quia fœminæ vehementius carnis voluptates appetunt, & facilius huiusmodi appetitui succumbunt.

Sed inter tam multa, quæ de istarum Lamiarum secta diximus, aliqua sunt, quæ quibusdam falsa esse videntur, & prorsus incredibilia. Sunt Lamiarū enim aliqui firmissime tenentes & transfundentes falsum esse, quod huiusmodi & coitus & Lamiæ deferantur ad ludos illos, cū Dæmones cum illis ad carnis voluptatem coeant: sed omnia illa esse mēritaria somnia, ex quibus illæ decipiuntur, etiam in vigilia, putantes se verè vidisse ea, quæ in sola imaginatione contigerant. Et pro hoc adducunt Concilium Anquirense, vel Ancyranum, cuius verba habentur in cap.

Episcopi 26. quæst. 5. Quo loco inter alia hæc dicuntur: *Siquidē ipse Satanás, qui transfigurat se in Angelum lucis, cū mentem cuiuscumque mulieris cepit, & hanc per infidelitatem sibi subiugauerit, illicò transformet se in diuersarum species personarum, atque similitudines; & mentem, quam captiuam tenet in somniis deludens, modo lata modò tristia, modo incognitas modò cognitas personas ostendens, per quaque denia dedit.* & cùm solus spiritus hoc patiatur, infidelis hoc non in animo, sed in corpore cœnire opinatur. *Quis enim somniis & nocturnis visionibus non extra seipsū educitur, & multa videt dormiendo, qua numquam vigilando viderat.*

Hæc ibi in cap. *Episcopi.* Affertur etiam pro eiusdem sententia confirmatione aliqua exempla, quibus

Lamiarū experientiā certā se comprobasse dicunt, mulieres aliquas, quae se trans-
ferri ad alia loca putabant, ipsis viden-
tibus toto illo tempore in terra ia-
cuisse soporatas, quod illæ se trans-
latas esse ad alia loca dicebant.

Sed re vera, qui Lamias de loco ad locum à Dæmone transferri posse non credunt, non intelligunt Dæmonis naturalem potentiam, quam sacræ literæ, & sacri illarum interpretes tam aperte expresserunt. Nam corpora hæc inferiora cuiuscumque conditionis existant, subduntur imperio Angelorum, siue bonorum, siue malorum, quoad motum localem, ita ut Angeli siue boni, siue mali possint illa de loco ad locum pro libito mouere: si enim Angeli (ut communior Theologorum, & Philosophorum tenet sententia) mouent illos orbes cœlestes, qui tam immensæ sunt magnitudinis, multò facilius poterunt humana corpora, quæ multò minoris sunt magnitudinis, de loco ad locum mouere.

Habacuc trās. gelus tulit Habacuc prophetam. calatus ab pillo capitis ilkus de Iudæa in Baby-
Angelo. Ionem, ut panes, quos messoribus suis

Daniel. portabat, præberet Danieli prophetae in lacu leonum inclusō. Qui postquam panes Danieli præbuit, statim ab eodem Angelo reductus est à Babylone in Iudæam. Si Angelus bonus illud facere potuit, consequens est, ut Dæmon etiam idem facere possit, quia (ut Dionysius Areopagita docet) naturalia in Dæmonibus manse-
runt integra. Rursus Dæmon ille, à quo Christus Salvator noster tentatus est in deserto, assumptus ipsum

Matth. 4. Christum (ut Matthæus refert) & ex deserto transtulit in sanctam ciuitatē, & statuit illum super pinnaculum templi. Et iterum assumptus eum inde, & transtulit in montem excelsum

valde, ubi ostendit illi omnia regna.

Si sanctum Christi corpus Dæmō, Christi Deo permittente, tam facile per tam longa spatia mouere potuit, conse-
quens est, ut quodlibet aliud corpus bolo.

humanum possit ad quamlibet magnā distantiam mouere. Et inde aperte

sequitur ut Lamias non solum spiritu, sed etiam corpore possit Deo per-

mittente, quod voluerit transferre. Accedit ad hæc omnia experientia ma-

nifesta, qua certissimè cognitū est ipsas Lamias à Dæmone transseri. Pro

cuius rei comprobatione, multa posse

referre exempla, quæ ab his, qui vi-

derunt, audiui. His tamen omissis

Lamia duo solum referam, quæ recitat Pau-

lus Grillandus in suo tractatu de Sor-

tilegiis, quæst. 7. Hic enim refert quod anno Domini 1524. ipsem rogatus

ab Abbe Monasterii sancti Pauli de

vrbe accessit ad castrum Nazanum,

quod subest ditioni eiusdem Monas-

terii. Quod cum peruenit, oblatæ sunt ei duæ mulieres, ut eas examinaret,

quæ accusatae quod Lamiae esent, in carcere tenebantur inclusæ. Et ab una illarū, quæ mitioris & facilioris erat

ingenij, se didicisse ferè totam illā cœ-

remoniarum multitudinem, quam

suprà retulimus obseruare homines

huius sectæ professores.

De altera, quam dicit vocatam esse

Lucretiam, refert quod dum illa ex

congregatione ludorum deportaretur

à Dæmone ad domum suam, prope

auroram sonuit campana, quæ in Ita-

lia pulsari solet illo tempore, ut mo-

neatur populus per illam, ad orationē.

Quo sono auditio Dæmon recessit, &

dimisit illam in quodam agro spine-

ti pleno prope ripam fluminis. Qui-

dam autem iuuenis, quem illa optimè

agnoscebat, casu illac transit per viā

illi proximam, quem illa videns voca-

uit ad se. At iuuenis videns illam nu-

dam totam, præter verenda, quæ erat

fæmoralibus tecta, & capillos spar-

hos

sos habentem, obstupuit, & formidabat ad illam accedere: sed tandem blanditiis mulieris vietus accessit, & quæsivit ab illa, quid sibi accidisset, & ob quam causam illuc nuda persistet. Illa verò rei veritatem voluit confictis mendaciis tegere & simulare: quæ omnia cùm minimè crederet iuuenis, dixit se nihil pro illa facturum, nisi veritatem apertè reuelaret. Illa igitur videns se mendaciis nihil proficere, promisit se vera dicturam iuueni, si ille promitteret se ea omnia perpetuo secreto seruaturum. Quod cùm iuuenis iureiurando promitteret, statim illa plena fide veritatem aperuit, dicens se à Dæmone ad ludos nocturnos fuisse portatam, à quibus deportata & re- cùm ab eodem Dæmone ad domum porta- reduceretur, audito campanæ sono ta à Dæ- mone recessisse, & illuc illam reliquississe:

Hæc iuuenis audiens credidit illi, & illam secretò ad domum suam duxit, ob quam causam multis ab illa fuit muneribus donatus. Sed tandem iuuenis promissi oblitus, retulit hæc omnia vni & alteri, & sic paulatim res diuulgata est, ob quam causam illa capta & carceri mancipata est. Iuuenis autem in testem vocatus coram præfato Paulo Grillando, cui huius mulieris examinatio commissa erat, hæc omnia, quæ nunc retulimus narravit, & tandem ipsamet mulier hæc omnia vera esse confessa est. Ex qua historia, quæ aperta experientia comprobata est, manifestè conuincitur verum esse huiusmodi Lamiæ aliquando à Dæmonibus de loco ad locum valde distantem transferri. Aliud

Mulieris Sabinen- refert idem Paulus Grillandus exem- sis in plum, quod hæc etiam addere placuit, ne uno solo testimonio contenti esse videamur. Mulier quædam Sabinen- histria sis dicæccsis. hanc profitebatur diabolica- licam artem, de qua cùm maritus sus-

picionem haberet, interrogauit illam pluries an pestiferam illam artem sciret & exerceret: quæ semper se scire negauit. Maritus verò in suspicione sua persistēs anxiè veritatem perquirerat, qui adeò astutè se gessit, quod vidit illam quadam nocte se vnguento quodam vnguentem, qua vñctio- ne peracta vedit mulierem celerrimè quasi auem recentem, & ex supe- riori domus solario ad inferiora des- cendentem, illam maritus sequens, vt videret, quod tenderet, amplius eam non vedit, & accedens ad portam do- mus inuenit eam clausam. Quæ res magnam præbuit illi admirationem. Die verò sequenti iterum maritus vxorem interrogat, quod anxiè scire cupiebat, & illa constanter, vt antè, se nescire dixit. Maritus verò vt mu- lier iam negare non possit, apertè di- cit illi quidquid nocte præterita illam sis La- fecisse viderat, deinde fustibus illam mia à marito percudit grauiter, & duriora minatur virgis verbera, nisi veritatem dixerit, quam cæditur. si apertè exposuerit, veniam se illi da- Vir Sa- turum promisit. Mulier igitur se iam binensis celare nō posse intelligens, veritatem ad con- aperuit, & veniam à marito petuit, quā grega- illi maritus hæc conditione indulxit, tionem vt illum ad tales congregations ad- Lamiarū duceret: illa verò vt veniam impe- tur.

traret, facile petita promisit, & pro- missum ex licentia Satanæ implevit. Adductus igitur ille ad locum vbi lu- di fiebant, ludos & choreas & cetera omnia contemplatus est, & tandem ad mensam cum reliquis vt vesceretur sedens, cùm cibos insipidos iudicaret, petuit sibi dari sal, quod in mensa deerat, & quamuis iterum atque ite- rum petiisset, nunquam illi dabatur. Sal in epulis Tandem cùm post importunam pe- diabolici desifi- tionem, prolixamque expectationē deratur. sal illi daretur, dixit: Nunc laudetur Deus, quoniam iam venit sal. Quibus verbis prolatis, Dæmones, quoniam laudes

laudes Dei audire refugunt, statim recesserunt, & reliqui omnes dispa-
ruerunt, luminarib[us]que extinctis
mansit ille solus nudus, quousque ma-
ne factō vidit quosdam pastores, quos
interrogavit, quānam esset illa patria
in qua erat: illi verò responderunt
esse agrum Beneuentanum in regno
Neapolitano. Qui locus distabat à
patria illius viri per centum millaria,
ob quam causam licet diues erat, co-
etus fuit per viam mendicare, vt ad
domum suam redire posset. Ad quam
postquam peruenit statim vxorē suā
ferrur à ob Lamiæ crimen accusauit, & totam
marito.

Sabinen.
sis La.
mia de-
 fertur à
ob Lamiæ

rem gestam (vt narrata est) coram
iudicibus exposuit. Qui rem totam
plenè (vt oportebat) examinantes,
vera esse omnia quæ diximus inuenie-
runt, quæ etiam eiusdem mulieris
confessione confirmata sunt. Multa
alia possem referre testimonia ex his,
quæ per fidelissimos testes in Hispania
contigisse cognoui: sed ea, quæ
proximè narrauimus satis mihi esse
videntur, ad probandum Lamiæ illas
aliquando à Dæmonibus de loco ad
locum non solum spiritu, sed etiam
corpore deferri. Quod autem alii ob-
jiciunt, se expertos esse Lamiæ istas
non corpore, sed spiritu à Dæmoni-
bus deferri: quia dum illæ sic se de-
latas esse putabant, aliis videntibus,
qui de hac re testimonium præbue-
runt, veluti dormientes iacebant in
terra: nihil hoc contra ea, quæ dixi-
mus agit. Non enim dicimus semper
illas corpore deferri: sed hoc fieri
posse, & aliquando factum esse cō-
tendimus, concedentes insuper ali-
quando etiam fieri oppositum, ita vt
non corpore, sed solo spiritu per illius
phantasticam imaginationem à Dæ-
monibus de loco ad locum deferan-
tur. Veram igitur esse illorum expe-
rientiam concedimus: sed oportet, vt
etiam illi nostram veram esse credant,

quia altera alteri non repugnat: sed
vtraque alternis vicibus contingere
potuit. Sed restat, vt respondeamus
ad cap. Episcopi 26. quæst. 5. quod in Cap.
specie contra nos pugnare videtur: si
tamen omnia in illo contenta bene
circumspiciantur, apertè constat nihil
contra nos agere. Nam secta illa, de Lamiarū
qua in illo cap. agitur, longè distat ab duo ge-
hac Lamiarum secta, de qua nos im-
præsentiarum disputauimus. Primo
quidem illius sectæ professores cre-
dunt mulierem quamdam nomine
Dianam, aut Herodianam conuersam
in deam, habere aliquid veri numinis.
Lamiæ autem hoc non credunt: sed
bene agnoscunt spiritum illis apparé-
tem esse Diabolum, & Dei inimicum,
& quamuis hoc agnoscunt, tamen
propter voluptates, quas in illo reci-
piunt, libenter se illi subiiciunt. Se-
cundo illius sectæ professores credūt
(prout ex textu illius capit[us] constat)
creaturam aliquā posse ab alio, quām
à Deo in aliam speciem mutari, vt pu-
tā hominem in asinum, aut equum.
An autem Lamiæ omnes hoc credāt,
mihi hucusque non constat: quoniam
(vt ex his, quæ de illis legi & audiui
conjicere possum) impertinens est
hoc ad sectam illarum: quamquam
fortè illarum aliquæ hoc credunt,
propterea quod non solum Lamiarū,
sed etiam Maleficarum sectam profi-
tentur. Tertiò differunt, quia secta
illa non dicitur abnegare fidem Chri-
sti absolvē, & illius Sacra menta con-
temnere, Crucem confringere; quæ
omnia diximus à Lamiis fieri. De Lamiarū
hoc tamen inter vtramque sectam vtraque
conuenit, quod vtriusque illarū pro-
fessores cum diabolo in deliciis ver- obābu-
santur: vtrique etiam credunt ali- lat, &c.
quando fieri in corpore, quod in
sola contingit illorum imaginatio-
ne.

Deinde dico, quod licet ista secta
Lamia

Cap. Episcopi de La-
Lamiatum esset illa eadem, de qua loquitur illud cap. *Episcopi*, nihil tamen contra nos ageret textus ille. Non enim negat textus ille, mulieres posse mihi ex- à Dæmone corporaliter de loco ad plicatur. locum transferri, neque dicit illū motum semper in spiritu & in imaginatione fieri, & nunquam in corpore: sed solum dicit mulieres illas decipi, putantes in corporibus earū fieri ea, quæ in sola contingunt imaginatio- ne. Et certè sāpe ita evenit, quan- quam aliquando (ut diximus) eas nō decipi contingat. Et si vniuersaliter textus ille loqueretur, vt nunquam illas corpore deferri contingat, argumen- tū, quibus hoc probare nītitur, ni- hil proſus efficiunt. Nam ad suę sen- tentiæ confirmationem producit in testem Ezechielem prophetam, qui visiones Dei non in corpore, sed in spiritu se vidisse testatur, & Paulū, qui nesciebat, an in corpore, an extra cor-

corpo aliquando deferantur, nos cō- cedimus, & ratione simili, & expe- tientiā hoc fieri posse probauimus.

Quod autem super bestias equitēt, & multa terrarum spatia breuissimo tempore super illas equitantes pertra- seant, hoc non corporaliter & verē: sed in solo spiritu fieri concedam. Nā bestiæ illæ, à quibus se deportari di- cunt, non sunt veræ bestiæ: sed corpo- ra quædam phantastica ex aëre, vel ex alia quavis materia à Dæmonib⁹ ad similitudinem bestiarum confecta. Aut fortè nulla sunt corpora: sed Dæ- mon tam vehementer illis imprimet bestiarum imaginationem, vt mulie- tribus illis etiam vigilantibus præser- tim noctu, quando corporei oculi ni- hil, aut parum videre possunt, contin- gat id, quod contingere solet dormi- tibus; qui ea, quæ in somniis accide- runt, sāpē postea vigilantes se verē vidisse contendunt.

Et certè idem huiusmodi mulieri- bus contingere potest, dum credunt se à bestiis per longa terrarum spatia breuissimo tempore deferri. Nō enim tanta est alicuius bestiæ, imd nec ali- cuius auis agilitas, vt vnius horæ spa- tio possit trēcenta, aut quadringenta milliaria percurtere. Nec tanta est etiam alicuius bestiæ levitas, vt possit per tantum spatum in aëte se suspen- dere, vt sua grauitas illam ad terram non deprimat, atque dejiciat. Et de his, atque aliis eiulmodi quæ de motu illarum mulierum dicuntur, credo il- lud cap. *Episcopi*, esse intelligendum, quām dicit, illa non in corpore, sed in solo spiritu & in phantasia fieri.

Cæterū quod de incubis Dæmo- nibus dicitur, nisi sanè intelligatur, merid incredibile iudicabitur. Nam supposito quod Dæmones (ut com- munior tenet sententia) sunt spiritua- les substantiæ corporibus carentes, necessarium est, vt sint indivisiibiles &

Visiones pus esset, cūm vidit arcana Dei. Fateor Lam aīū quidem hēc exempla fatis esse ad pro- in cot- bandum visiones illas aliquando non in spiri in corpore, sed in spiritu fieri, quod tu fūnt, nos etiam fatemur. Si tamen ex illis

colligere velit nunquam talia in cor- pore, sed semper in spiritu fieri: quis non videt, quām inualidum sit argu- mentum? Ex vna quidem aut altera singulari, et si liceat inferre particula- rem propositionem, nunquam tamen licet inferre vniuersalem. Dico insu- per aliqua esse in illo cap. *Episcopi*, relata circa illarum mulierum depor- tationem, quæ nunquam in corpore,

Lamiatū equira- stat. Deinde enim ibi de mulieribus tio supei illis, quod credant se super qualsdam bestias. bestias nocturnis horis equitare, & multarum terrarum spatia intempestē noctis silentio pertransire; & de La- miis nos etiam *suprà* retulimus illas hoc idem credere. Quod enim non so- lū spiritu & imaginatione, sed etiam

Mall. Malefic. Tom. II.

E e impat

Dæmo. *impartibiles. Quo fit, vt nihil de sua nes inca. substātia velut semē emittere possint, paces & inde consequens est, vt cum fœ- sunt coī minis coīre non valeant, quemadmo- tus.* dum viri cum illis coīre solent. Et iux- ta hunc sensum credo intelligendos esse aliquos Doctores sacros, qui negant Dæmones cum fœminis coīre posse. Chrysostomus *homilia 22. super Genesim* hoc apertè negat. Philaster Brixensis Episcopus, quem beatus Augustinus le Mediolani vidisse refert in quodam opusculo, in quo de om-

Hæresis nibus hæresibus différuit, inter alias hæ- de coitu reles connumerat eam sententiam,

Dæmo- num cū quæ dicit Dæmones posse coīre cum fœminis. Beatus Augustinus lib. 15.

de Ciuitate Dei, cap. 23. dubius est in hac re, quæ dubitatio inde (vt suspicor) est illi orta, quod ipse putauit Dæmones habere corpora, quamuis non eiusdem fortè conditionis cum nostris. Hæc autem Augustini sen- tentia ab omni Theologorum schola rejecta est, neque est, præter unum, Theologus aliquis, qui Augustini sententiam in hac parte tueatur.

S. Augu-
stini du-
biūm de eo nunc proximè citato ait. certissimā cōpressa experientiā sāpē cognitum est, fœmina mulierū nas etiam inuitas à Dæmonibus fuisse & Dæ- monum compressas: ideò modum inquirere oportet, quid fieri posse fideliter & catholice dicamus. De qua re dicam quod sentio, paratus meliora docen- tem audire.

Dæmon. Dæmon, qui naturæ cuiuslibet in- quomo- do cor- pus con- ficerē pos- sit. Dæmon, qui natu- ræ cuiuslibet inferioris conditiones & proprietates melius quām omnes mundi sapientes nouit, potest aërem condensare, & ex illo, aut ex aliqua alia materia corpus aliquod conficerē, & illud iuxta figuram hominis, aut asini, aut equi dis- ponere. Quo corpore confecto, licet animam villam illi dare non possit, potest tamen circa motum localem omnia illa operari, quæ operaretur ani-

ma, si esset in illo. Nam potest moue- te manus, pedes, linguam ad loquu- tionem, erigere membra genitalia, vt apta esse videantur ad coitum, & totum denique corpus mouere, sicut viri cum mulieribus coīentes mouere solent. Quæ omnia cū fecerint, se- men tamen, quod Græci vocāt, ex corpore illo emittere non possunt. Quia semen illud (vt Physici & Me- dici docent) est pars substantiæ, quæ ex cibo optimè digesto remanet, illa scilicet, quæ proxima est vt conuerta- tur in sanguinem. Quod vel ex eo conjiciunt Medici, quod hi, qui ni- miūm indulgent veneri, postquam totum, quod habebant, hauserunt se- men, tandem emittunt sanguinem. Corpus autem phantasticum, cūm sit prorsus inanimatum, non potest cibos coneoquere, nec villam illorum facere digestionem. Quo fit, vt nec semen Semine vllum habeat, quod cum fœmina cœīens, emittere possit. Neceſſarium est igitur vt Dæmon, cūm in corpore phantastico cum fœmina coīt, ex alio corpore humano semen illud extor- queat, vt illud in vas muliebre emittere possit. Fœmina autem præ- stigiis Dæmonis illusa putat semen illud à Dæmons incubo ex proprio corpore emitti. Nec dubito quin fœ- mina ex tali semine concipere possit. Quod si contingeret, proles inde na- ta non esset filius Dæmonis dicenda: sed filius illius à quo Dæmon extor- fit semen, quod in vulvam mulieris fue- rit decisum, & ex quo sequutus est talis conceptus. His igitur omnibus prælibatis, supereft ut ad id, quod pri- mò quælitum est, respondeamus, an scilicet huiusmodi Lamiæ & Striges, de quibus hactenū dissēruimus, sint cenfendæ hæreticæ, & velut tales puniendæ. Cui quæstiōni facile ex his, quæ de illis *suprà* relata sunt, respon- deri potest. Multa enim ab illius lecte pro-

professoribus fiunt, propter quæ omnes illi non solum hæretici, sed etiam apostatae meritò censendi sunt. Nam honores diuinos Dæmoni tamquam Deo impendunt, illum adorantes, & illi sacrificia offerentes. Quæ sine violenta hæreseos suspicione nequaque effici possunt. Nunquam enim talia Dæmoni præstarent: nisi illum aliquid numinis habere putarent. Hoc autem credentes blasphemari sunt, & in Blasphemia La- miarum apertam incident hæresim, contra id Psal. 85. quod regius Propheta ait: *Quis Deus præter Dominum, aut quis Deus præter Deum nostrum?* Et in alio Psalmo: *Quoniam magnus es tu & faciens mirabilia, tu es Deus solus.* Et ipsemet

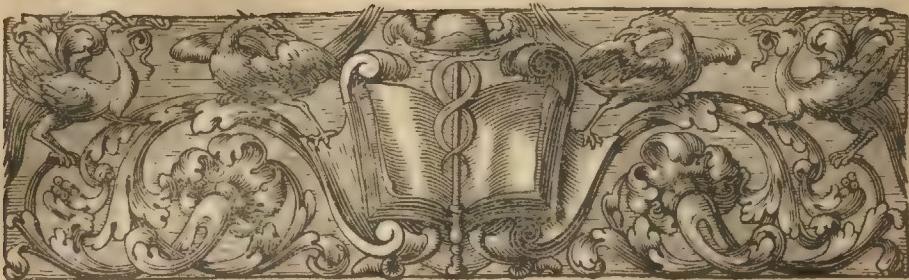
Iaix 45 Deus per Esaiam prophetam ait: *Ego Dominus, & non est amplius: extra me non est Deus.* Et eamdem sententiam in illo eodem cap. saepissime repetit. Deinde homines huius pestiferæ sectæ professores Sacramenta cōtēnunt, per quem contemptum in aliam aper-tam & condemnatam incident hæresim, putantes Sacraenta nullius esse valoris, quæ ex Ecclesia Catholicæ sententia, gratiam dignè illa recipien-tibus conferunt. Præter hæc omnia, crucem, & aliorum quorumcumque

Sanctorum imagines confringunt. Quæ res non paruam præbet hære-seos suspicionem: nam dicere imagi-nes non esse tolerandas, sed potius esse confringendas, hæresis est in septima synodo damnata. Nec solum hæ-retici sunt huius diabolicæ artis professores: sed, ut nihil illorum malitiæ desit, etiam sunt apertissimi apostatae. Quoniam fidem Christi expressè abnegant, & quod omnium pestilum est, jurejurando promittunt se num-qua-m ad fidem Catholicam reditu-Christi abnegatio & iu-ros. Meritò igitur hi pestiferi homi-nes, siue viri, siue feminæ, qui hanc diabolicalam profitentur artem, hæreti-ci sunt censendi, & velut tales puni-edi. Sed præter hæc, quæ ad fidem spe-ctant, quædam alia flagitia commit-tunt, propter quæ absque iudicis Ec-clesiastici sententia, quæ illos de hæ-re-si damnaret, sola secularis potestas pote-test illos capere, & vltimo supplicio punire. Nam (ut supra retulimus) pueros noctu occidunt, aut ægros & valetudinarios efficiunt, & alia si-milia committunt, propter quæ digni sunt morte: etiam si de illo-rum infidelitate, aut apostasia non constaret.

apostatas facit.

F I N I S.

CLAR. IVR. VTR. DOCT.
**D. P A V L I
 G R I L L A N D I
 C A S T I L L I O N Æ I
 F L O R E N T I N I**

Dicēc. Aretin. criminalium causarum Auditoris,
 R.P. D. Andreæ Iacobatij, S. D. N. PP.
 Almæque Vrbis Vicarij Generalis

*Vulissimus Tractatus de Sortilegiis,
 eorumque pœnis.*

LIBER. SECUNDVS.
 de Sortilegiis.

E Q VV M est vt
 post hæresis tractatum
 subjiciamus titulum &
 materiam Sortilegio-
 rum, quæ sèpiùs ex-
 illa descendunt, vel cum ea habent
 participationem talem, quod sapiunt:

hæresim manifestè : & propterea rei-
 ipius criminis examini Inquisito-
 ris hæreticæ prauitatis quandoque
 subjiciuntur : & eisdem hæretico-
 rum pœnis cruciantur , ut in ca-
 pite accusatus , §. sanc. de hereticis
 libro sexto. Deuenio nunc ad mate-
 riā.

C A P.

CAPVT PRIMVM.

SUMM ARIVM.

- 1 Sortilegium generaliter captum quid sit?
 - 2 Sortilegi sunt humani generis inimici, & humanae salutis hostes.
 - 3 Sortilegi propriè sumptū qui dicantur.
 - 4 Sortilegiorum species continentur sub verbo Noxia.
 - 5 Sortilegiorum professio dupliciter consideratur.
 - 6 Sortilegium unde dicatur.
 - 7 Sors multis modis intelligi potest.
 - 8 Sortilegium à quibus sit inuentum.

DR I M o- enim quero †
† quodd sit Sortilegium ge-
neraliter sumpto vocabulo
pro omni specie superstitionis.

¶ Respon. Sortilegium est superstitione quædam illusoria & summè noxia, qua virtutur homo Dæmonis ministerio: ut habetur 26. quæst. 3. in sum. & 26. quæst. 2. quæ sine saluatore, vbi de hoc, l. nemo. & l. multi. C. de Malefic. & Math. & S. Thomas in secunda secundæ, questione 93. art. 3 in tit. de superstitione & not. 1. cap. 1. & 2. de Sortilegio.

Sortilegi. Et idem Sortilegi, diuinatores, & malefici, huius diabolicae religio-
nis professi, dicuntur hostes huma-
næ salutis & humani generis inimi-

Sicut ideò Sortilegi, diuinatores, & malefici, huius diabolica religio-
nis professi, dicuntur hostes huma-
næ salutis & humani generis inimi-
ci; l. & si excepta, & l. fin. C. eod. tit
Quæro nunc quis dicitur proprius
Sortilegus: text. enim 26. quæst. I.
cap. Sortilegi, dicit quodd:

Sortilegi propriè hi sunt quæ
gi pro sub nomine festæ religionis per quos
priè qui dam , quas Sanctorum seu Apostolo
dicatur. tum vocant sortes, diuinationis scientia
tiam profitentur : aut quarundam

scripturarunt in p̄ceptione futura promittunt, ex quo text. not. quodd isti Sortilegi & incantatores sub falso quādā & fictō religionis nomine Sā-
ctorum, vel Apostolorum sua conficiunt sortilegia: & hinc est quodd isti incantatores, & maximē mulieres in suis sortilegiis & incantationibus, ut vulgariter dicitur, s̄epiū dicere iubet per maleficatum aut infirmum, *Ave Maria*, vel *Pater noster*: aut alias similes orationes ad deuotionem alicuius sancti Apostoli, vel Martyris: ut sub illorum sanctorum Apostolorum, vel Martyrum deuotione, ac presidio opus, quod conficiunt, videatur ministrari: nihilominus omnia illa sunt falsa & ficta, & non ad veram deuotionem, seu intercessionem illius sancti Apostoli, vel Martyris ducuntur, seu videntur: sed sub illa falsa religionis demonstratione om̄i-
Sortilegiis orationes mixtæ.
Orationes falsæ Sortilegorū

Oratio-
nes fal-
ta Sor-
tilegorū

nia opera prædicta arte & præsidio
Dæmonis consciunt, & sub illius
deuotione vount, de quibus tum
latius *infra* dicemus, *quæst.* 5. & 6.
text tamen *in dicto cap.* Sortilegi vi-
detur ponere solùm diffinitione istius
verbi *Sortilegi*, strictè sumpto voca-
bulo, quod denotat dumtaxat speciem
diuinandi: & sic Sortilegia diuinato-
ria. Ego autem largè sumo hoc ver-
bum *Sortilegium*, siue *Sortilegum*, pro
omni specie superstitionis, siue malefi-
ca, siue amatoria, siue diuinatoria
sit: ut dixi *in prin.* *quæst.* quoniam
sunt tot diuersa nomina, ritus & spe-
cies istius diabolicæ religionis, quod
nimis longum esset, velle cuiusque
suam pónere diffinitionem: & idec
sub hoc nomine *Sortilegi*, siue *Sor-*
tilegi omnium malefitorum & diui-
natorum sectas comprehensas habe-
re volo, tamquam sub uno generi
comprehendens sub se omnes & sin-
gulas species ipsorum malefitorum
in substantia differentes, prout requi-

ritur de essentia veræ diffinitionis secundum Bartol. in l. 1. ff. de testamen. illa enim diffinitio est bona respectu illius Sortilegii spiritualis, de quo ibi, scilicet diuinatiui: sed volendo pone re diffinitionem Sortilegii, quæ comprehendat omnes professos cuiuscumque sint speciei sub eadem generali diabolica religione, dicendum est sic:

¶ Sortilegus propriè is est, qui diabolicalm religionem professus est, & noxia quæque superstitiona aut elusoria Dæmonis instructione componit: & secundum hanc diffinitionem omnes species Sortilegorum continentur, sub verbo *Noxia* continetur species amatoria & venefica, ut *infra latiū* dicitur; sub verb. *elusoria* cōtinetur diuinatoria species, sub verbo *superstitiona*, Sortilegia quæ sunt ad sanandum maleficiatos: vt *l. nemo*, & *l. multi*, & *l. eorum*. *C. de mal.* & *math. cap. 2. de Sortileg.* 26. *quæst. 5. sortes* & *cap. seq.*

Sortilegio um
professio du-
plex.
¶ Istorum autem professio duplex
est, una tacita, altera verò expressa: de
quibus ad plenū dicitur *infra eodē*, in
3. quæst. & vide *in sum. confess. in tit. de*
Sortileg. quæst. 2. & *per totum.*

¶ Sortilegiū autem dicitur à sorte,
quæ in hac materia accipitur pro arte
diuinandi, 26. *quæst. 5. sortes. eadem cau-*
sa. quæst. 4. cap. fin.

Sortis nomen
quomo-
do su-
matur.
¶ Sors igitur hoc nomen accipitur
quandoque pro fortuna: vt *in Auth.*
vt omnes obed. iud. prouin. §. *arripiant.*
circa fin. Sumitur etiam pro condicio-
ne humana, & pluribus aliis modis,
de quibus per *Gloss. in proœm. Clem.*
in versic. sortis. & *l. miliies. in vers.*
sorte, Cod. de testamen. mili. sed habe-
tur in *l. 2. Cod. Communia de leg.* & in
l. sed cum ambo. ff. de iudi. vide. d. Fede.
de Sen. in consil. 284. quod incipit:
Domine reuerende, vbi plenè examina-
uit quid sit fors.

¶ Quæri posset etiam à quibus fue-
runt inuenta hæc Sortilegia: & qui
fuerunt primi, qui illa introduxerunt
inter homines: dic quod populi Persæ
cæteris curiosiores nclscere ea, quæ
natura humana per seipsa facere, nec
docere potest, 26. q. 4. e. igitur genus,
& quid sit Sortilegium, & quid sint
sortilegi vide Archid. *in cap. accusa-*
tus, §. sanè. de bare. lib. 6. & *in summa*
conf. in tit. de Sortileg. q. 2. & 3. Host. &
Rayn. *in sum. eod. tit.* & S. Thom. *in*
summ. secunda secunda q. 25. tit. *de su-*
perfis. ver. ad quarum dicendum.

C A P. II.

S V M M A R I V M.

- 1 Sortilegiorum tres sunt species principales.
- 2 Sortilegus seu maleficiatus non curatur, nisi ab eiusdem artis perito & professo.
- 3 Ars medicina non operatur in Sortilegia: quia diabolus illorum auctor est.
- 4 Remedia arte diabolica, malefica & damnabilis disciplina adhibita, non sunt à iure ciuili reprobata.
- 5 Diuinatio est principalis species Sortilegij.
- 6 Diuinationum genera sunt quatuor.
- 7 Diuinatores multipliciter nuncupantur.
- 8 Necromantia unde dicatur.
- 9 Demones dicuntur sanguinem amare.
- 10 Sortilegia amatoria & venefica aquæ puniuntur.

SEc v N Dò quæro ¶ quot sūt Sortilegiorū species. Respon. giorum deo quod multæ sūt ac diuer- species
æ secundum diuerias hominū profes- tres.
siones

siones & formas, quibus illæ cōficiūt: principaliores verò & magistralē sunt tres, scilicet diuinatiua, amatoria, & venefica.

^{1.} huiusmodi forsan malè cōposito, vel ^{Poculū} indisposito sumpto fuerit lecuta mors ^{amato-}
absorbentis, quā pœnā ministrator ille, qui exhibit potandum, puniatur, ^{tium.}

^{2.} de hoc latius dicetur ibi, & etiam videbimus quā pœnā puniantur, quādo non fuit subsecuta mors: sed alias turpis eff. clus, de quo *infra quest. 1.*

^{3.} ^{3.} ^{3.} Tertia Sortilegiorum species est illa, quæ dicitur venefica, siue malefica: & ista est cæteris perniciosior & ga. venefica & magis ociola, per quam multa mala proueniunt, & diuersæ fabricantur infirmitates, morbi & calamitates in humanis & brutorum corporibus; ex quibus mors sæpius causatur: quidam enim hac specie malefica polluti, citò pereunt; & hoc euenter quotiescumque compostio illa malefica est valde atrox, & plurimum veneni habet in se, quod qualiter fiat *infra* dicetur:

quandoque verò non tam citò mors prouenit: sed post longas, luctuosas querelas, & lacrimabiles fletus personæ malificiæ corpus paulatim conteritur, virtus debilitatur, ita quod demum perit: & propterea species ista solet dici malefica, quia semper tendit ad malum, *i.eorum in princ.* & *i.multi, C.eod.sit.* & idè non immertiò lex vocat istos humani generis inimicos: quia semper quasi tendunt ad hominum necem & destructionem,

& quandoque solâ eaminiis potentia interimunt absque ullo veneni haustu, ut dicit S. Aug. in lib. 10. de Cinit. Dei, cuius dictu inscritu est 26. q. 5. c. nec mirum, §. magi, *i.e.* & si excepta in princ. *C.eo.sit.* & alibi appellatur hostes communis salutis, *i.fin.in princ. C.eo.sit.*

^{Malifici} Quidam verò reperiuntur, qui ^{curantes} eadem profissione muniti & malefica: ^{malifi-} arte eruditi suprà dictas infirmitates ^{carius} & maleficas pollutiones ex languen- ^{infirmiti-} tibus corporibus auferunt, & corpo- ^{ates.} ra ita grauiter turbata breui tempore sanant: quibus verò medelis & reme

^{1.} ^{1.} ^{1.} Sortilegiū diuinatio-
nium.

^{2.} Diuinatio-
nūs tria ge-
nera.

^{3.} Diuinatio-
nūm aliquæ
ex tacito
facto Dæmo-
num.

^{1.} ^{1.} ^{1.} Sortile-
gium amato-
rium.

^{2.} Secunda verò species sortilegiorum ea est, quæ dicitur amatoria, quia fit propter amorem libidinosum; & ut plurimum ad fletendum pudicos animos ad libidinem tam mulierum quam virorum, sed frequentius mulierum, ut *i.eorum in princ. C.eo.sit.* & *i.3. §. hat adiectio ff.ad leg. Cor.de sica. i.e. si quis aliquid, §. qui abortionis, ff. do pœn. vbi sit mentio de poculo amatorio, de quo latius dicemus *infra cod. tit. 12. quest.* & quodd si ex poculo*

remediis ipsorum curas conficiunt, & maleficas illas pollutiones remouent, referre nefas est. Nec putes quod cura homini fieri soleant absque scientia maleficæ artis & Dæmonis instructione; quia maleficæ illæ pollutiones destrui non solent nisi per eiusdem artis magistros, vel qui sunt diabolice professionis bene instructi, aut quoquomodo participes: quia maleficia ipsa absque Dæmonis ministerio & suffragio tam rebus ipsis, quam verbis communiter inseri non solent in corporibus pariter nec tolli: & hoc est quod dixit S. August. in lib de Cuius. Dei, prout refertur 26. quast. 5. nec mirum in fin. quod huiusmodi remedia & medelas ars non commen- dat Medicorum, quippe quia illa no-

uit. ¶ Medicina enim naturalis & na non omnium Physicorum & Chirurgico- valet cō- rum ars tota communiter non suffi- tælia. ceret ad sanandum corpora ipsa, & remouendum dictas pollutiones, quæ Dæmonis opera & ingenio in dicto corpore fuerunt insertæ. Eadem igitur artis peritiæ & suffragio æquum est ut tollantur: quia cuius est condere, eiusdem est loluere: cuius est condemnandi facultas, eiusdem est & absoluendi libertas, l. condemnare, ff. de ré iudic. & l. nemo qui condemnare, de reg. iur. Et nihil tam naturale est, quam eodem genere, quod quam dis- solui quo colligatum esse repetitur: l. nihil tam naturale ff. de regul. iur. Non nego tamen, quod si ægritudines ip- sa ex rebus dumtaxat naturalibus causantur, putà veneni, quod ex rebus

Contra- etiam naturalibus contrariis tolli non ria con- possint, obque Dæmonis operationē trariis si homines per se, aut naturali scienti- curantur tia hæc scite possent, & naturalium virtutes & potentias ita subtiliter co- gnoscerent, sicut Dæmon, quia ea, quæ mediantibus naturalibus prouenient, mediantibus etiam contrariis

naturalibus tolli necesse est, per ea, quæ proximè diximus; sed quia istarū naturalium virtutes & potentiae ho- mini ut plurimum sunt ignotæ tam in specie quam in genere in arte medi- cinæ: & Dæmon qui subtilissimus est & perfectissimus naturalium virtutū cognitor, melius ceteris omnia ista nouit, nec vult illa posse cognosci nisi per illos, qui sub sua fide diabolicam religionem profiterentur: & propterea vulgariter dicimus, quod maleficia & ægritudines huiusmodi non possunt communiter tolli per Medicos natu- ralis medicinæ peritos: sed solum per istos magos & incantatores, qui sub eadem professione morantur, & qui maleficia ipsa facere solent, & possunt, illimet eadē destruere & tollere possunt arte & instructione Dæmonis, ut suprà: & habetur per S. Th. in 2. 2. q. 16. art. 6. & l. eorum, §. fin. C. eod. tit.

¶ Sed nota, quod de iure ciuili remedia ista non sunt damnanda: & hi, qui dicta remedia faciunt, & sanant languores prædictos nulla poena puniuntur de iure ciuili, licet id agant arte malefica & damnabili disciplina; ut est tex. d. l. eor. § fin. C. eod. tit. ta- mén de iure canonico non licet ali- quo modo hominem maleficiatum contrariis maleficiis liberare, 26. qu. vlt. admoneant. de quo tamen latius dicemus infrā quast. 1. 5.

¶ Sequitur modò, ut videamus de aliis speciebus Sortilegiorum, quæ sūt quodammodo species subalternæ ad illas, de quibus suprà, quæ in veritate potius videntur respicere finem & ef- fectum ipsorum Sortilegiorum, quam principiū: infra scriptæ verò respiciunt finē, principiū & mediū: & istæ diuersis nominibus nuncupantur secun- dum diuersos modos & formas, qui- bus conficiuntur, & eisdem nominibus appellantur eorum magistri ab ipsa eorum arte cognominati.

¶ Redeo

Diuinatio est
præcl.
pua spe-
cies Sor-
tilegij.

¶ Redeo nunc ad primam speciem,
quæ est diuinatua; quæ inter cæteras
obtinet principatum, in qua plures
homines communiter decipiuntur at-
que incidunt, quæ in aliis: quia na-
tura humana, & illorum maximè, qui
sunt curiosi, naturaliter appetit scire,
quæ maiora sunt naturali scientia,
& humano intellectui occulta ni-
mis.

¶ Et ideò videmus, quod commu-
niter isti Sortilegi, Necromantici, ma-
gi, & similes quotiescumque volunt
operibus & superstitionibus suis fidè
adhiberi, licet extranei sint & penitus
ignoti, aliqua quæ ex præterito alicui
acciderant, eidem ad vnguem, prout
euenerant, referre solent, quorum
relationes, quia sapiunt veritatem, al-
liciunt hominum mentes ad creden-
dum sibi etiam ea quæ falsa sunt om-
nino. Ita fuit sententia S. August.
in lib. 1. de Ciuit. Dei relata per sacros
Canones in cap. nec mirum, §. nullum
suffragium 26. quest. 5. sub hac enim
specie plures militant magistri, & om-
nes ferè malefici profitentur artem
prædictam.

Diuina-
tionum
quatuor
sunt ge-
nera.

¶ Pro cuius evidentia sciendum est
quod diuinationum quatuor sunt ge-
nera sive species, sicut quatuor sunt
elementa. Primū videlicet geomantia,
quæ fit in elemento terræ, $\Delta\delta\tau\eta\gamma\eta\gamma\eta$
quod est terra: & $\mu\alpha\eta\eta\tau\eta\eta\eta$, id est diuina-
tio. Hydromantia, quæ fit in aqua, ab
 $\vartheta\vartheta\vartheta\vartheta$, quod est aqua. Pyromantia quæ
fit in igne, à $\pi\pi\pi\pi$, quod est ignis, & aë-
rimantia, quæ fit in aëre.

¶ Hinc dicti sunt Geomanti, Hy-
dromanti, Pyromanti, & Aermanti:
qui artes ipsas profertur, ut exponit
tex. 26. 9. 4. c. igitur genus in prin. quæ
verba fuerunt assūpta ex dictis S. Aug.
libro primo de natura Daemonum,
& Hostiensis in sum. eodem titu-
lo in principio. Quorum quidam
ex ipsis professoribus appellantur

Mall. Malefic. Tom. II.

Diuini, sic dicti, quasi Deo pleni-
Isti enim diuinitate le esse plenos si-
mulant, & astutia quadam frau-
duenta hominibus futura conie-
ctant.

¶ Alij dicuntur incantatores, & hi Incanta-
sunt, qui artem verbis tantum péra-
tores. gunt: & est quandoque tanta istorū
potentia carminis, vt verbis suis abs-
que aliquo veneni haustu occidunt:
vt habetur 26. q.s. d.c. nec mirum, in
principio.

¶ Quidam alijs sunt Arioli, sic dicti:
quia circa aras Idolorum nefarias pre-
ces emittunt, & funesta sacrificia of-
ferunt: quibus celebritatibus Dæmo-
num responsa suscipiunt. Arioli.

Alij dicuntur Aruspices, quasi ho- Aruspi-
rarum inspectatores: hi enim obser-
uant tempora, dies, horas, & momen-
ta, ex quorum obseruantia bona vel
mala futura prædicunt: hi etiam inte-
stina pecudum inspiciunt, & ex his
futura prægnosticant.

¶ Alij sunt Augures, qui volatus
auium & voces intendunt: inde di-
citur augurium, quasi auium Ga-
rium.

¶ Alij dicuntur Pythonici, qui
quædam religione diabolica profes-
sione sectantur, à Pythonē, id est,
Apolline dicti, qui auctor fuit artis
diuinandi.

Alij sunt Astrologi, qui in astris va-
ticinantur; an verò sit hodie permissa
vaticinatio per Astrologiam dicetur
infra quest. seq.

¶ Alij dicuntur Genethliaci, sic vo-
cati propter natalitorum considera-
tiones. Iste enim capiunt diem natalis
& horam alicuius, & per duodecima
cæli signa, siderūmque cursus calcu-
lantur, & prædicunt felices & infe-
lices futuros eventus, & mortem
quandoque.

¶ Alij démum sunt salitores, sic di- Salitores
cti: quia dum cuiquam membra aliqua

F f pars

pars salierit, aliquid exinde sibi prosperum, aut infelix significari prædunt. Hæc omnia declarantur per tex-
tum in dicto cap. igitur genus. quæ ta-
men non pro doctis viris, sed pro iu-
nioribus & rudibus referre placuit.

Necromantici. Quibus superaddo Necromanticos qui per Necromantiam vaticinantur, quia videntur eorum incantationibus & coniurationibus resuscitari mortui, quibus per dictos Necromanticos sunt interrogationes: & illi ad eorum interrogata respondere: sic dicti à ~~vergō~~ Græcè, quod latinè dicitur mor-
tuus, & ~~nōmīnā~~, id est, diuinatio: &
vt plurimum quando hæc sunt, ipsi magistri adiiciunt sanguinem cadaue-
ri, quia Dæmones dicuntur amare sanguinem, & proptereà quotiescumque fit Necromantia, crux aqua mis-
ceatur, vt Dæmones colore sanguinis facilius prouocentur. Hæc habentur
in c. nec mirum, 26. quæst. 6. in §. Ne-
cromantici. quæ pro tyronibus simili-
liter adiuncta fuere.

¶ Videndum est modò qui sunt professores, siue magistri qui in se-
cunda & tertia specie sortilegiorum militare solent: & breuiter dicas,
quòd hi qui sunt professores artis amatoria, & in illa sortilegiorum specie militant, iidem in venefica specie profitentur & isti appellantur

Magi. magi, scilicet qui artem magicam profi-
tentur, vt dicit textus in l. cornū in
princip. C. eod. tit. & dicto c. nec mi-
rum, §. magi, & isti sunt qui vocantur
Malefici etiam malefici ob facinorum magni-
tudinem: vt dicit tex. in d. §. magi.
Sortilegi-paniun- Ius enim ciuale istos utriusque artis
gia ama- magistros æquiparauit tam in factu-
toria & ra, quam in pœnis, scilicet illum qui
venefica conficit sortilegia amatoria, & sorti-
legia venefica: & utrumque pariter
eadem pœna puniri iubet: vt dict.
leg. sorum in princip. & leg. si quis ali-
quid, §. qui abortionis, ff. de pœn. an-

idem sit de iure canonico, quòd ea-
dem sit in utroque pœna statuta, aut
diuersa, dicemus infra eo. 10. q.

¶ Sunt quidam, qui dicuntur in-
cantatores, qui solâ potentia carni-
nis perstringunt hominum vitas: isti
solent ut plurimum in tertia militare:
& quidam alij, qui suprà in prima
specie expressi sunt, in hac tertia fæ-
piùs se exercent: vt sunt Arioli, qui in
eorum sacrificiis & immolationibus
adiungunt quandoque imagines ce-
ræ, vel creta recentis, & illas iuxta
feruentissimum ignem apponunt, vel
acubus earum capita, vel latera per-
forant, baptizant, & quamplura alia
turpia faciunt: quæ conueniunt ter-
tiæ speciei, vt latius infra dicetur in
sequent. quæst. & Necromantici simi-
liter sapienter solent in tertia specie la-
borare, de quibus similiter dicetur in-
fra in d. quæst seq.

C A P. III.

S V M M A R I V M.

1. Sortilegia multis sunt modis.
2. Sortilegiorum professio duplex.
3. Sortilegi professio tacita qualiter fiat.
4. Sortilegi professio expressa dupli-
ter consideratur.
5. Sortilegi professionis expressa mo-
dus & solemnitas.
6. Satanæ summopere cupit adorari.
7. Sortilegi utuntur venenorum com-
positione.
8. Deus nullam recipit temporis di-
stinctionem.
9. Thesauri an arte diabolica possint
inueniri.
10. Astrologi, Chiromantici & si-
miles, qui futura prædicunt, an
pœna Sortilegi puniantur.

ff. Sorti

11. Sortilegia tam amatoria, quam venefica duplicitate fieri dicuntur.
12. Sortilegia quo mediante, vel quae operentur.
13. Sortilegium amatorium non cadit in inuitum.
14. Sortilegium amatorium requirit puram & liberam voluntatem.
15. Amor non potest in inuitum cadere.
16. Sacraenta Ecclesiastica an efficiunt possim in sacrilegiis concurrens.
17. Sacraenta Ecclesiastica cuius sunt efficacia.
18. Demones magicis artibus aduocatis signis, ritibus, & carminibus ipsorum magorum etiam insutu comparere coguntur.
19. Acharon nomen est Diaboli.
20. Sortilegium maleficum quid sit, & cuius sit efficacia.
21. Venena quare, & quando dicantur bona; vel non mala.
22. Venena mala que dicantur.

Sortilegium multis modis fit.

ERTIO quero † quot modis sunt Sortilegia locando de omni specie: vt supra. Respond. multis ac variis modis fieri posse.

¶ Pro cuius intelligentia sciendum est quod duplex est sortilegiorum professio, tacita scilicet, & expressa, intelligendo de professis cuiuscumque speciei.

¶ Tacita enim professio est promissio quædam, quam quis facit alteri professo de obseruando quæ sibi mandauerit, sub promissione, quod grandia faciet, & mirabilia in vita sua, cognoscat futura, & multa alia his similia dummodi fidem Catholicae abjiciat, & omnia ecclesiastica Sacraenta pessumdet: & totis eius viribus adhærebit cultui & obedien-

tiae sui magistri, & illum tamquam verum principem adorabit, cultum vere adorationis sub idolorum forma sibi præstanto, & alia huiusmodi turpiora pacta: & cuncta opera per ipsum facienda sub illius nomine & deuotione conficiet: & ista dicitur tacita professio: quia non sit propriè cum Professo Dæmone, sed cum ministro Dæmonis, & in qua nullæ interueniunt solemnitates extrinsecæ, quæ interuenire solent in expressa professione, sicut est solemnis stipulatio, fides prestata per iuramentum de obseruantia promissorum: item homagium & fidelitatis missio erga Dæmonem unâ cù postergatione & omnimoda diuisione fidei Christianæ, & aliis quæ in ea requiruntur, ut in e. qui sine Salvatore, 26. quæst. 2. & vide sum. confess. eod. tit. quæst. 3. & 6. vbi fit mentio de utraque professione & pacto habito cum Dæmone, scilicet tacito & expresso: & eod. tit. quæst. 10. in fin.

quam submissionem ipse Dæmon post Ratihastea ratam habet, & reddit se facilè in bitio obsequendo voluntati & appetitui ille profesorius sicut aliorum: quo facto omnia sionis sortilegia, sicut expresse professi: fabricare incipiunt, ut ibi notatur; & notatur etiam per quemdam modernum Theologum in quodam suo tract. de strigim. Damon. mirand. lib. 1. c. 4. & l. nemo, & l. eorum in princ. C. eod. tit. & in c. 2 de sortileg. vbi dicitur de illo, qui aspiciebat in astrolabio pro inueniendis furtis, & de hac tacita professione videtur etiam meminisse textus, si bene considerentur verba sua in dict. c. nec mirum, §. Necromanti, verb. ad hac omnia. vbi post narrationem certorum remediorum, quæ sunt erga maleficiatum pro salute corporis, subiungit textus hæc omnia fieri arte Dæmonum ex quadam pestifera societate hominum & angelorum malorum exorta.

Profes-
sio ex-
pressa
duplex

¶ Alterum verò dicitur professio expressa : & est illa , quæ fit expressæ cum proprio Dæmone: & ista est duplex. Vna, quæ dicitur solemnis siue publica , altera quæ dicitur priuata. Solemnis enim & publica est illa, quæ fit cum Dæmoni, dum publicè residet in solio majestatis , more Principis, quando fiunt vniuersales congregations omnium strigum, maleficorum Necromantum, cuiuscumque generis professorum certis nocturnis horis, locis & temporibus Dæmonis arbitrio constitutis, vbi vniuersis astantibus fit ista professio.

Profes-
sio pri-
uata
aliquan-
do fit
iisdem
solemni-
tibus
ac reli-
gioforū

¶ Priuata verò est illa, quæ fit cum ipso Dæmoni, pacto expresso cum iuramento(vt *infrā*) citra tamen solemnitates & hominū multitudinem: vnde contra istos dicitur *Esa. 28. c. Dixisti percussimus fædus, & cum inferno fecimus pactum.* Et de hac fit mentio *in sum.confess.eod.tit. quast.4. in princ.* & *quast. 6. & 12.* fiunt quandoque eisdem solenitatibus, quibus fieri solent veræ & solemnes profesiones monachorum in Christi religione, dū profitentur regulam monasticam relinquentes mundū , illi verò faciant contrarium : quia relinquunt primò Deū Salvatorem, abnegantes illius nomen & baptismum, & postea reliqua Sacramenta Ecclesiæ: deinde adhærent Dæmoni , eidemque perpetuam obedientiam spontanea voluntate promittunt, superaddentes etiam sacramentum, & homagium indubitateū, adeò quod penitus efficiantur Dæmoni subiecti, & plusquam vassalli : & ex tunc contrahitur inter hominem & Dæmonem amicitia quædam & pestifera societas, ex qua multa mala & turpissima opera conficiuntur: & quædam alia turpiora faciunt, quæ referre non audeo. Vide illum modernum Theologum *in d. tract. de strig. Damomon.miran. 1. 1. 4. cap. vbi latius*

omnia ista ponit, & *in sum:conf. eo.tit. c. 3. & 4. in prin.*

Isti verò qui expressæ professionē fecerūt, reddunt etiam expressū cultū adorationis Dæmoni per solemnia sacrificia, quæ ipsi faciunt diabolo, imitantes in omnibus diuinū cultū, cū paramentis, luminaribus, & aliis huiusmodi, ac precibus quibusdā & orationibus, quibus instructi sunt, adeò ipsū adorāt, & collaudāt continuè, sicut nos verū Creatorē adoramus, *16. q. 5. contra idolorum, & est glo. in c. accusatus,* *§ sanè. de baret.lib. 6. & in sā. confess. eo. tit. q. 2. & 3. & 26. q. 6. nō obseruetis, &*

Cultus: eadem causa, q. 11. qui sine Salvatore, ni vt vbi est bonus textus. Quibus autē lo. Creatoriis & quibus temporibus hæc faciunt, exhibetur. Et hoc procedit quia Diabolus sūmoperè desiderat ab homine adorari, & Deū ipsū Creatore in hæc adoratione imitari : quod prouenit ex illo peccato superbie, quo ipse Satanus voluit se facere æqualem Deo, & pariter sicut ipse adorari; quod peccatum adhuc in se retinet, vt dicit S. Thom. *in 2. 2. q. 9. 5. art. 5. & S. Aug. in lib. 10. de Cinit. Dei. cuius dicta tradita sunt, 26. nec mirū, §. auguria, verb. sed hoc quosdam fallit, & verb. ad hoc. vbi dicitur, quod Satanus ad hoc validè nititur, vt adoretur quasi Deus, & propterea illi, qui interueniunt in diabolis sacrificiis, & expressæ ipsū Satanā nem adorant, ipsi sunt sibi ceteris prædilectiores, & nihil petunt, quin exaudiatur ab eo, ex his, quæ ipse facere potest: & si petūtur ea, quæ ipse facere non potest, fingit illa facere posse, & per multas illusiones decipit suos professos: & propterea dicunt quidā, quod sortilegia & maleficia quæ sūt per istos, sunt ceteris atrociora & graviora, quippe quia diabolus sumumperè cupit istis complacere, à quibus maius præmium recipit; & isti sūt, qui solent quandoque struere imagines*

Dæmones
allician-
tur.

gines cæræ, vel cretæ, seu alicuius mixturae gummatum & similiū : & dicit sanctus Augustinus in libr. 21. de Cœnitate Dei. hæc verba not. quod Dæmones alliciuntur his rebus, characteribus, signis & carminibus magicorum, non tamquam animal cibis : sed quasi spiritus signis : quia enim homines in signum subiectionis eis offerrunt solemnia sacrificia, & prostrations faciunt, gaudent summoperè huiusmodi reuerentia signa sibi exhiberi.

Alliciuntur autem diuersi Dæmones diuersis signis, secundum quod diuersis viis ipsorum magis conueniunt verba sancti Augustini relata per sanctum Thomam in tract. qq. disputat. i. partis in titulo de mira. q. 10. vers. respondet in ff. vbi dicit, quod Dæmones certis temporibus obseruatis, & determinatis carminibus & signis, ritibus, & imaginibus

Imagi-
nū exc-
onato-
consecratis, vel potius execratis euocati adueniunt, quas imagines isti malefici portare solent ad loca sacrificiorum deputata : quibus completis composito ingenti igne dictas imagines primò baptizant in nomine Beelzebub principe dæmoniorum, seu Satanae, & quibusdam aliis turpioribus verbis, quæ referre non audeo: quibus sic peractis imagines prædictas igni adhibent, & ibi petunt quæ mala & infirmitates volunt in vera naturali persona illius, quem, vel quam ipsa representat imago inferri, & quibus doloribus & tormentis cruciari. Quandoque enī acubus vel aliis ferris acutis perforant sibi capita, costas, femora, pectus, ventrem, aut aliam corporis partem, in qua cupiū exortiri infirmitatē in personā maleficiati, de quibus imaginibus fit mentio in sum. confes. in tit. de sortileg. q. 12. vbi dicitur, quod hi, qui faciūt dictas imagines, dicūtur as-

tronomi, & illas vocat astronomatas: quæ omnia opere Dæmonū habent effectū, cuius signū eidens est, quia in eis necesse est scribi quosdā characteres, qui naturaliter intelligi non possunt, & ad nihil operantur, nisi ad opera Dæmonū execranda: & illuc ad modicū tempus auditur persona illa, propter quam sortilegia & maleficia prædicta facta fuerūt, quod grauiter dolet, & lamētatur de maximo cordis, viscerū, ventris, femoris, stomachi, aut capitis dolore, dicens graui quadā infirmitate repentina cruciari, quā nullus medicorū cognoscere, nec curare potest, & hæc est illa, quā Sortilegus Dæmonis arte malefica sibi impoluit, interueniente postea sortilegio formali, ut infrā dicā. Et ista est veritas, cui nec sacri Canones, nec sacrofū Theologorū schola repugnat, ut in d. o. nec mirū & si autē quilibet opponit, circa finē. vbi ad hoc speciale quæstū respōdet S. Aug. & fatetur quod Dæmones possunt in sanis corporibus Christianorū immittere ægritudinē, mediante ministerio Sortilegi & malefici : sed reprehēdit illos qui credūt in eis, propter periculū animæ: quia, qui in illis credunt, recedunt à fide Christiana in totū, aut dubitant, siue vacillant in ea, argum. cap. 1. extra de heret. & diximus suprà tit. i. quæst. 2.

¶ Non tamen tibi persuaderet quod ex sola illa imaginum obseruātia, tactu & ceremoniis absque alia factura & maleficio possint huiusmodi infirmitates in dictis humanis corporibus exortiri : quia hoc esset ridiculum credere: sed sunt postea venenorū compositiones, & conficiunt mixturas maleficiorū quod præstant maleficiando, aut in corpore, aut extra corpus : in corpore scilicet per pulueres venenorū commixtos in cibo, aut potu personæ maleficiādæ; aut per variasunctiones factas in aliqua

Ff. 3. corporis

Venena
per pul-
uores &
mixtu-
ras.

corporis parte , quæ ægritudinem cupiunt exoriri : extra corpus vero fiunt, quando ipsæ facturæ sine maleficia sic in vnum composita absconduntur in lecto personæ maleficiandæ, super quo iacitura sit , aut sub lumine ostij cameræ , vel alterius ostij, super quo persona ipsa maleficianda transitura sit, illaque pedibus calcare continget , de quibus latius *infra* dicetur in 6. quæst. Et istimet expressè professi peractis sacrificiis huiusmodi

Satanae
promis-
tio.

Respon-
sa "Sata-
nar."

Futuro-
rum no-
ticiam
nullus
haber
præter
Deum.

sæpius consueuerunt interrogare Satanam in forma idoli super altare existentem : vt futurorum , aut præteriorum, sive præsentium occulorum notitiam sibi demonstreret : quæ Satanæ sua idolorum forma illis responsa restituit de præsentibus, & præterioris valdè occultis & remotis, verum & certum consuevit præstare respōsum, ex quo ipse, qui est spiritus liber, subtilis, & eleuatus , nulloque premitur pondere carnis , sicut homo videt & expressè cognoscit omnia , quæ fiunt & facta sunt in vniuerso orbe terrarū: quæ omnia facile homini indicare potest : sed quæ futura sunt minimè, quia illa solus Deus nouit esse vera, prout sunt, vel erunt in suo esse.

¶ Quia apud ipsum , vt dicunt Theologi , nulla datur temporis determinatio præsentis, præteriti, vel futuri, quia omnia sunt illi præsentia in cœlesti speculo diuinæ Majestatis: eo igitur excepto nulla creaturarum habet certam notitiam futurorum, vt latius *infra* dicemus quæst. 10. & habetur per Esai. 41. cap. Annunciate nobis quæ ventura sunt in futurum, & dicemus quod dñi estis vos : & idè Dæmon, qui est Dei creatura, vt habetur Genes. 1. non potest cognoscere futura ex certa scientia : sed per quasdam coniecturas, vt latius *infra* dicetur in decima quæstione : quotiescumque igitur sit interrogatio de præteritis , aut

præsentibus occultis , vel de his, quæ fiunt in longinquis partibus redditur prompta relponsio : sicut ab eo qui habet certam scientiam , vt not. *ind.* cap. nec mirum, 26. quæst. 5. & notant Canon. in capit. 2. de forisleg. &c. multi. Cod. eod. tit. quotiescumque vero quæritur notitia futurorum, tunc non venit tam prompta responsio , sed tardior, dubia, & implicita : quippe quia illorum in veritate ipse est ignarus, quorum certa notitia ad solum Deum spectat , & ad illum dumtaxat , cui Deus voluit reuelare : vt habetur Esaiæ d. 41. cap. & dixi *suprà proximè*, & habetur Act. Apostolorum 1. cap. vbi dicitur : Non est vestrum noscere tempora, vel momenta, qua Pater posuit in sua potestate. & per S. Thom. in secunda secunda questione. 26. articulo 6. dixi *infra* codem, quæstione sexta.

¶ Hi vero qui tacitam habent professionem cum Dæmone , licet ipsi quoque sua execrantur maleficia Dæmonis ministerio & suffragio, & corpora sancta ab huiusmodi languoribus sanant, nihilominus non habent eamdem vim & potestatem : sicut hi qui sunt expressè professi , & sunt respectu illorum (vt ita dixerim) tanquam fratres nouitij, aut fratres tertij ordinis respectu professorum, cùm ipsi tam in eorum professionibus, quam in cultu imitantur diuinum & mores nostræ religionis secundum diuersitatem professionis & cæremoniarum: omnia tamen ad eundem effectum tendentia, vt dixit textus, capit. excommunicamus: el secundo, in princip. extra de heret. vbi dicitur : Facies quidem habentes diuersas, caudas vero ad innicem colligatas, &c.

¶ Inter quos non omittam illos qui arte huiusmodi iactant se posse inventire thesauros in locis valdè remotis & subterraneis absconditos, & quædoque

doque inducunt homines ad tales insaniam, ut foueas quam ingentes confiant pro inuenientis thesauris huiusmodi: & ista videtur mihi quod sit una ex turpioribus illusionibus, quas Deus non homini faciat: quia in rei veritate nunquam legi, vidi, nec audiui; quemquam ex Necromanticiis, Magicis, aut Sortilegii huiusmodi aliquos inquam inuenisse thesauros: aut alias aurum vel argentum: sed quamplures vidi huic operi incumbentes, qui mirabiliter conati sunt velle experiri: post multos labores & diabolicas obseruantias demum nihil viderunt, nec inuenierunt nisi terram. Et ratio est, quia Deus non permitit, nec vult Dæmonem posse thesaurizare: quia alias sequeretur, quod isti Magici, Necromantici, ac ceteri diabolicæ fideli professores essent ceteris Christi fidelibus ditiiores, ac præstantiores, & quamplures reperirentur ex ipsis Christi fidelibus, qui animo ditandi prosequeretur illos, nec curarent Christianam ipsam postergare fidem, ut magno thesauro abundant & venerarentur ab omnibus.

Sortilegi & ceteri eiusmodi reliquias sive pauperes. Quid videmus hodie totum oppositum, quod isti Sortilegi, Magici, Necromantici & similes sunt ceteris Christi fidelibus pauperiores, quod sordidiores, viliiores, & contemptibiles in hoc mundo, Deo permetente, calamitosam vitam communiter peragunt, Deum verum infelici morte amittunt, & æterni ignis incendio etuciantur: ut in capitulo firmissime extra de heret. & 26. quaest. 5. nec mirum:

Argutia Dæmonum & Sortilegiorum est eadē. & ea qua Dæmon argutia illos decipit eadem & similibus promissionibus ipsis nos decipere student, sed non capiunt nisi aliquos, qui sunt simplicis cognitionis, & carent intellectu & ratione: vel qui sunt nimium creduli & curiosi, qui auditate quadam impudenter appetunt scire ea, quae nulla

ratione, aut honestâ causâ competit sibi inuestigare, d. cap. nec mirum, §. auguria, ver. portentis.

¶ Sed quæto nunc, an Astrologi, Chiromantici, & similes, qui ex signis cælestibus & astrorum cursibus futura prædicunt, incident in peccatum: & videtur dicendum quod sic; quia istorum notitia ad solum Deum Creatorem pertinet, ut supra proximè diximus; & habetur Esa. 41. cap. Annuntiate nobis &c. Tu dic, aut isti Astrologi, & alij prænominati volunt futura ipsa prædicere ex certa scientia, & non licet eis, quia signa illa cœlestia sunt signa rerum, non causæ rerum, scilicet causæ finales: & licet inclinent naturam humanam ad aliquid faciéndum, non coarctant, nec imponunt necessitatem, alias nulla esset in nobis liberi arbitrij potestas à Deo tributa, si cogeremur contra voluntatem nostram peccare: ut dicit S. Thomas in secunda secunda, quaest. 26. art. 6. & not. per Abb. in cap. 2. de sortileg. aut prædicunt illa per modum demonstratio-
nes seu inclinationis: & bene dicunt ex dedummodo non demonstrant necessi-
tatem præcisam, neque causatiuam in tione.

¶ Iterum quare potest quid de chiromantia, quæ est diuinatio quædam, quæ fit per lineamenta manus: an liqueat fieri sine peccato vel sine poena. Exerceatur. Dic quod eodem modo: aut quiuis narrat præterita, quæ euenerunt illi, cuius manus inspicitur, & nō est peccatum, nec prohibitum: aut quis prædictit futura: & isto casu fit eadem distinctione, de qua supra: aut quis vult prædicere necessitatib[us] & certo modo, aut inclinatione primo casu diuinatio ipsa sapit hæresim per ea, quæ supra proximè diximus: secundo vero casu

casu non sapit hæresim , nec meretur pœnam, quæ illa prædictit: quia vaticinium istius chiromantiae sit ut plurimum per regulas astrologiæ: ut notant isti summiſtæ, maxime Ioan. lec. in summa confess. eodem tit. qnaſt. 2. 3. & 5. & S. Thom. d. dist. 95. art. 5. aut nos loquimur de secunda specie, quæ dicitur amatoria: & hæc Sortilegia fieri possunt per vtrumque professum, scilicet tacita & expressa professionis sicut alia diuinatiua.

¶ Sed aduerte, quod hæc Sortilegia, & ea quæ sequuntur tertia specie fieri possunt dupliciter, & in corpore, & extra corpus personæ maleficiandæ, ut l. eorum in princip. & l. multi, C. eodem tit. & l. si quis aliquid , §. qui abortionis ff. de pœn. & l. 2. §. hac adiectio ff. ad leg. Cor. de sica. & habetur in d.c. nec mirum, §. nullum suffragium. in ver. sed hoc quosdam fallit, &c. in corpore enim fieri dicuntur per cibū, vel potum regulariter, vt d. §. qui abortionis , & §. hac adiectio. extra corpus autem , hoc est extra intestina sunt per alias mixturas compositas ex herbarum foliis, vel radicibus, metallis, reptilibus terræ, auium plumis, vel membris, seu intestinis earumdem auium, animalium, vel piscium , alias rūmque similiū rerum naturalium: illaque quandoque consuunt in chlamyde personæ maleficiandæ ad amorem , vel sub capite lecti super quo persona ipsa dormit abscondit, aut sub limine ostij cameræ, aut alterius, super quo ipse maleficiandus vir aut mulier transitura sit. Quidam solent ap-

Imagi-
nes ce-
rez igni
ad motæ
ad amo-
rem.
ponere imaginem ceræ iuxta ignem
ardentem completis sacrificiis, de qui
bus suprà, & adhibere quosdam pre-
ces nefarias, & turpia verba , ut quæ
admodum imago illa igne consumi-
tur & liquefaciat, eodem modo cor mu-
lieris amoris calore talis viri feruenter
ardeat &c. In istis etiam Sortilegiis ad

amorem ut plurimum admissentur Sortilegiis
Sacraenta Ecclesiarum, sicut est ho-
stia consecrata, ut notat gloss. in c. ac-
cusatus, §. sanè de heret. lib. 6. vel non-
dum sacra , sed circumscripta no-
tis & literis sanguineis, super qua dici
curant quandoque unam, duas, tres,
quinque plurē vñ Missas, quibus cele-
bratis tradunt hostiam ipsam non in-
tegram prout est: sed in puluerem re-
dactam valde subtiliter personæ ma-
leficiahedæ, quam assumere faciunt in
cibo: sicut in pulmento , vel in potu:
eodem modo faciunt cum calamita
immixta aliis speciebus, & tradita, ut
suprà, in cibo vel potu personæ male-
ficiandæ, ex quo dicunt illam esse na-
turæ attractiæ , & quod poterit cor
& voluntatem absorbentis attrahere
ad amorem personæ tradentis: sed
omnes sunt nugæ, & dæmonis falla-
cæ, quæ raro vel nunquam sortiuntur
effectum , stante liberi arbitrii po-
testate, mirum quid esset, quod mulier
casta & honesta violenter traheretur
ad peccandum & ad amandum illum,
quem natura ipsa suæ conditionis non
patitur: quia nemo, ut suprà proximò
dixi , iniuitus compellitur ad peccan-
dum , nisi qui curiosè & sponte acce-
dit ad peccatum, d.c. nec mirum, §. au-
guria, ver. his ergo portentis. non ne-
gatur tamen quod Dæmon astutia &
solicitudine sua non possit tam graui-
ter & sollicitè mulierem ipsam tenta-
re & illi persuadere, adeò quod inci-
dat in peccatum , & incipiat amare
virum illum , quem prius nunquam
nouerat.

¶ Et idem dixerunt quidam magni
Theologi , quod si aliquis malefici-
tus, aut maleficiata reperitur, qui de-
uenerit ad effectus, ad quos tendunt Effecta
maleficia prædicta , id profectò non malefi-
ciouenit virtute & potentia maleficij, ciorum
vel sortilegij , rationibus prædictis, unde
propter liberi arbitrij potestatem: sed
deuenit habent.

deuenit virtute diabolica tentationis, qua Dæmon, ut credentium animas facilius decipiatur, ita quod firmiter credant quod illa sortilegia faciunt miracula, & vera sint eorum opera, ipsem adē vehementer solicite infestat mulierem ipsam temptationibus & persuasionibus die nocteque adē, quod nunquam sinit ipsum vel ipsam aliquo momento quiescere, nec in somniis, nec in vigilia, ad quod multoties, accedente maximè opera & ministerio extrinseco sortilegi, qui extrinsecus cooperatur, & literis amatoriis, & precibus, pollicitationibusque verbalibus: adē quod fragilis sexus saepe illa ducatur, & cadit in peccatum; & hoc non prouenit virtute & potentia sortilegij, sed dæmonis temptationibus, & opera hominis extrinsecus cooperantis, ut dixi, qui infestantur mulierem ipsam tanquam venatores feram, aut aucupatores auem, & necesse est, quod post aliquod bellum reddat se victam in manibus hostis, & cedat propter suam debilem naturam, & imbecilles vires quas habet ad resistendum diabolo: imò per quam facilis est, credula, & quæ noua sunt, tam bona quam malala libenter appetit: ut not. Gen. 3. & cap. Forus. de verborum signif. Nec dici potest hoc violenter fieri, sed sponte, quia mulier ipsa sponte incipit incalescere in amorem illius viri, & voluntariè illum desiderat: & hoc euenit ex natura sua, & voluntate, violentia sortilegiorum, & hæc est facilior via ad flectendum pudicos animos ad libidinem quam alia; & maximè si quando hæc tentatio fit, mittuntur nuncij, epistolæ amatoriæ, & similia ad mulierē; his vel similibus modis videntur facilius fleti, quam vi ipsius maleficij.

¶ Et nota vnum valde singulare, quod Satanas videns eminè potenter

Mall. Malefic. Tom. II.

in hac specie sortilegiorū amatoria: in qua non potest hominē inuitum trahere ad amandum, sicut in tertia specie, in qua etiā viro vel muliere inuita in eius corpore ægritudines intromittit, ut infra latius dicemus de specie illa, & habetur in d.c. nec mirū, circa finē in vers. super hoc quosdā fallit, &c.

¶ Effectus enim istius sortilegij effectus
quirit puram & liberam voluntatem. sortile-

¶ Quia nemo amat inuitus, & ligij.
cet isti vulgares fateri soleant se in-
uitos amare, & propter poculum as-
sumptum compelli ad amandum: hoc
est falsissimum, si volumus intelligere
de necessitate præcisa, ut compellatur
homo ratione & voluntate: quia hoc
non permittit Deus, ne tollatur liberi
arbitrij potestas, quam habet homo.
Si tu dices: Compellitur homo per-
suasionibus dæmonis: tunc dico quod
non compellitur in ratione, sed in
concupiscentia carnis, quia debilis
est, & admodum fragilis natura suā:
atque nisi fortiter & deliberatè resi-
stat vel fugiat, incidit in laqueum, vt
latius infra dicam in hac q. & haec tenus
nūquā vidi, nec legi potest, maleficio-
tū ordinationibus, siue potius machi-
nationibus ab istis maleficiis sacra centur
misceri, nisi in his quæ fiunt ad amo- rem & in hac specie.

Sacra
malefi-
ciis tan-
tum mis-
erationibus ab amo-
rem.

In hoc bis aut ter habui in facto
sortilegos, qui huic sortilegio siue
maleficio incumbentes, hostiam com-
miserant, vnum videlicet Cleri-
cum religiosum, qui hostiam ipsam
sacratiſſimam accipiebat, cuius partem
ipse ſceleratissimus, qui cupiebat
amarī, assumptionsat, dicendo quædam
verba ſatis turpia atque nefanda, quæ
hic referte non expedit: reliquam ve-
rò partem hostiæ miserat ad ipsam
mulierem, non in forma hostiæ,
sed minutatim contritam, aut in
puluerem redactam sumendam in ci-
bo aut potu.

Gg ¶ Iterum

Hostiæ
sacratae
abusus
ad amo-
res.

Iterum habui alium, qui hostiam ipsam nondum sacratam acceperat; & super illa circumcirca cum sanguine annularis digiti nonnulla verba satis turpia descripsérat: deinde ipsam hostiam super altari imposuerat, hoc est super nudo lapide sacrato, sub linteame tamen altaris absconditam, & à quodam Sacerdote rotundæ conscientiæ super illa quinque Missas celebrari fecerat certis orationibus ad eius propositum superadditis: deinde hostiam ipsam sumplerat, quæ tamen non erat expressè consecrata, cuius partem professe assumpserat: alteram vero partem personæ maleficiandæ tradiderat redactam in puluerem, ut proximè dixi, afferentes vterque ipsorum, qui hostiam ipsam assumperat, indissolubili amoris vinculo ad inuicem colligari: nihilominus nullum effectum apparentem vidi, nec percepī.

Hostia
cōsecre-
ta in
puluerē
redacta
ad quid.

INec sunt adhuc anni duo elapsi quod alium similem casum audiui Romæ accidisse de quadam impudica muliere, in cuius cophinis repertæ fuere due hostiæ, super quibus ambabus erant descripta verba quædam sanguinea &c. quas ipsa tenebat (ut asseruit) ad effectum tradendi cuidam alteri mulieri, ad instantiam viri qui eiusdem mulieris amorem concupiscebatur.

Ilius quoque nondum est annus elapsus, quod duas impudicæ mulieres Romæ, quas vidi & audiui, ab excellentissimo viro Reuerendo Domino locumtenente. Reuerend. D. Vicarij Papæ: qui illas captiuatas habuerat & examinauerat, quæ acceperant oleum baptismatis quo inunxerant sibi labia, dicentes hæc verba, *Fides abrenunciò tibi.* & cum labiis illis sic inunctis deosculatæ fuerant viros quodam causâ captandi amorem ab ipsis (ut ipsæ asserebant) nihilominus omne experimentum

fallax & suorum excessuum condignas vidi luere pœnas.

IAliud exemplum à triennio & citra in eadem vrbe contigerat, quod quædam turpissima mulier acceperat Cutis particulam cutis illius, quæ infans in-infantis dutus egreditur de vtero matris, quād ad sorti-legia. primū venit in lucē, illamq; simili-ter super nudo lapide sacrato occultauerat, & super illa plures Missas numero 5. celebrari fecerat, cutimque prædictam postmodum assumpserat, & baptizauerat sub nomine personæ maleficiandæ cum aqua baptismatis & ceremoniis consuetis: deinde eamdem in puluerem rededit ad effectum tradendi personæ maleficiandæ: tamen interim capta fuit, nea perficere potuit sortilegium, sed congruas sceleris sui luit pœnas.

IRedeundo igitur ad propositum, Sortilegi-
dico, quod isti sortilegi scipiūs requi-
amaro-
runt remedia. Sacramentorum Eccle-
siasticorum in istis sortilegiis amato-
riis, videntes forsan quod Diaboli au-
xilium non est sibi satis, putantes se-
cūdūm Dæmonis persuasiones, quod Sacramenta huiusmodi summopere commoueant animos hominum ad amandum terrena & illorum concupiscentias naturales: sed in hoc iudicio meo summopere decipiuntur, putantes tantum immensum Eucharistiæ Sacramentum mundanis lasciuis & peccatis præstare suffragium.

IQuia in sacrificiis nullum aliud est maius, per quod omnia tolluntur peccata, & anima Christiani per ipsum vnitur Deo, *de conf. distin. 1. cum omne crimen. & cap. nihil in sacrificiis.* & in Clem. 1. de relig. & venerat. *Sanctorum,* & ibi not. d. Cardin. & similiter cetera Sacramenta, quæ ad exclusionem spiritus maligni & purificandum animam à peccatis, & ad confirmandum unionem fidei Christianæ adiuvanta fuerunt, prout est oleum sanctum

sacrum baptismatis, chrismatis, & extremae vunctionis, i. q. 1. detrahe. &c. firmissime de bar. & de consecra. dist. 4. in prin. & eadem dist. cap presbyteri. c. nullus ministrorum. & tetigi supra tit. 1. in 2. q. in princip. fatuum esset dicere quod istos contrarios effectus operarentur. Sed ego credo quod Satanas sub hac specie vehementer decipit istos Sortilegos, persuadendo illis, quod istorum Sacramentorum abusus parit mirabiles effectus, quoad armorum: sed hoc ipse facit in vilipendium Christianae fidei, & ut grauius offendat diuinam maiestatem: quinimodo quandoque reperiuntur quidam Sacerdotes qui sunt aded protervæ & reprobæ conscientiæ: qui audent in ipso sacrificio Missæ scienter dicere nonnullas prauas orationes, & nefarias preces, & maleficiandam personam nominare: & apprehensis sortilegiis super altari manibus propriis illa immolati Deo non verentur, exoriantes quod suscipiantur exaudiendæ preces, ut illum ad quem destinata sunt sortiantur effectum. Ex quibus appetet quod Satanas aded subtiliter operatur, quod ab hominibus & Sacerdotibus Dei ministris apud altare sacramum cultum adorationis extorquet in maximum dedecus Ecclesiæ & diuinæ maiestatis illos decipit, prout vidimus, proximè de thesauro.

**Curis
virginea.**

Métra
nz vir-
ginea
forma.

¶ Quidam alij capiunt cutim virginem aut infantis, de quo supra dimicimus: aut alterius quadrupedis nondū nati, hoc est quādo nascitur abortivum, quam redigunt in membranam, quam appellant chartam virginem, & tenent quandoque in forma quadrata, quandoque verd in forma rotunda sicut hostia, vel parum minus, & super illis describunt aut scribere faciunt verba incantativa & coniurativa spirituum, quibus immiscēt certos characteres & signa quādā ex-

tranea, quibus Dæmonum inuocatio continetur, ut latius *infrā* dicetur q. 8.

¶ Qui dæmones magicis artibus aduocati, mediantibus istis sortilegiis, Dæmo charæcteribus & signis coacti adueniunt, certis temporibus obseruatis, uocatio & determinatis catminiibus, ritibus, & do fiat. imaginibus consecratis, vel potius execratis, ut dicit sanctus Thomas in trac. qq. prima partis. quast. 1 e. ver. numer. in tit. de miraculis. ubi etiam dicit quod per ista, vel similia nomina dæmones vocati coguntur venire, si magus illos aduocat: & licet insint, & appareat aliqua nomina Dei, nihilominus illorum finis & ultimus effectus semper tendit ad istud: sed idem illa Dei nomina apponunt, ut facilius legentes decipientur, & credant per illorum nominum expressiōnem rem ipsam sanctam atque deuotam esse. Et ex istis quām plurimas vidi & abstuli de manibus maleficorum: & inter alia sèpius vidi ista verba inserta: *Agios otbeos: Agios ischyros: Agios arhanatos: hoc est: Deus sanctus: Deus fortis: Deus immortalis*, &c.

¶ Clarum est, quod hoc nomen *Acharon* est nomē Satanæ, sive Beelzebub ut not. 3. *Regum*, dum Elias diuino numine inspiratus reprehendit Ochoziam Regem, qui derelicto diuino cultu deos extraneos adorabat, dicens: *Numquid non est vobis Deus vester Deus Israël, ut eatis ad consulendum Beelzebub, Deum Acharon?* De lecto quem ascendisti non resurges, &c. Quidam alij admiscent in ipsis sortilegiis amatoriis partem aliquam chlamydis, aut camisia filum, si habere possunt, personæ maleficiandæ & cum illis & aliis mixturi componunt facturas suas: quidam verd capiunt auium aut brutorum intestina vel membra, seu aliam corporis vel membra particulam, prout qui- Sortile-
giorum
mixtu-
rz.

dam cepere iecur vulpis, oculos lu pi,
aut illius caput: cor cerui, noctuæ in-
testina, aut bubonis: linguam milui,
aut philomelæ, & similium.

¶ Nec putes, quod sola istarum
terum mixtura sufficiat ad causandum
prædictos amoris effectus, nisi ades-
sent verba diabolica exorcizantia, &
Sortilegi mens & inuocatio, p. edicta
omnia Satanæ vountis, & veluti sa-
crificia immolantis ad huiusmodi tur-
pes effectus: quemadmodum enim
per verum Sacerdotem immolatur
hostia, quæ Deo Creatori cum devo-
tione offertur: ita per istos maleficos
& Sortilegas, verum diuinum cultum
imitantes violentesque, hac eorum
reproba sacrificia immolantur: quibus
oblatis & emissis precibus statim effi-
ciuntur à Dæmone conlectata seu
seu ex- potius execrata, per not. in d. cap. nec
cratio mirum. §. sed hoc quoſdam, &c. & san-
facta à Dæmo- Etus Augustinus in lib. 10. & 21. de
n. Ciuitate Dei, idem testatur: vide S.
Thom. in trac. qq. dis. q. 10. vers. no.
prime partis in tit. de mira. & in vers.
respondeo in fine. alioquin sequeretur
quod quilibet aliis Christianus extra
illorum professionem, si haberet no-
titiam illorum verborum, posset qadē
conficere sortilegia, & eosdem effe-
ctus concipere, quod non est dicēdū,
per ea quæ suprà dicta sunt, & per ea
quæ habentur in d.c. nec mirum. §. ne-
cromantici. ver. ad hac omnia.

Sortileg.
species
Malef.

¶ Tertia succedit species Sortile-
giorum, quæ malefica dicitur, & me-
ritid: nam ex illa nullum bonum, sed
omnia mala proueniunt, diuersæ ægti-
tudines ex ipsis sortilegiis in huma-
nis, aut brutorum corporibus exoriuntur:
& mors quandoque succedit ci-
tius vel tardius secundùm venenorum
atrocitatem, aut leuitatem: & ista si-
militer dupliciter fiunt: aut in corpo-
re, aut extra corpus, sicut amatoria:
excepto quod fiunt diuersæ composi-

tiones, scilicet ex diuersis speciebus &
mixturiis: quia in specie illa præceden-
ti vt plurimum interueniunt tres dul-
ces, calidæ & amœnæ, humanæ natu-
ræ placabiles, coadiuantes naturalem
calorem & potentiam luxuriandi, &
ideò lex appellat illa bona, vel non
mala venena: quæ non sunt facta homi-
nis necandi causa, vt l. 3. §. hac adi-
ectio ff. ad leg. Cornel. de sciar. In hac
verò ultima specie, quæ dicitur male-
fica, & propter odium vel indignatio-
nem, vt plurimum sit ad vindictam
& ultionem alicuius iniuria: fiunt
diuersa, immò contraria sortilegia &
maleficia, in quibus mala venena, scilicet
ea, quæ facta sunt hominis ne-
candi causa, vt plurimum commiscen-
tur, quandoque plus, quandoque mi-
nus, secundum quod isti malefici gra-
uiorem vel leuiorem querunt inferre
iaestram: & ista pocula venefica sunt
communiter frigida, amara & noxia,
& naturæ humanæ, hominumque sal-
uti contraria, vt dicit tex. in l. & si ex-
cepta, & l. fin. in prin. C. eo. tit. de malef.

Et ideò lex appellat ista, mala ve-
nena; & non solum punitur ille, qui
ipsa potanda tradit: verum etiam qui
illa conficit, seu componit, tenet, & vé-
dit; d.l. 3. §. hac adiectio. ex his enim va-
riæ ac diuersæ proueniunt in huma-
nis, aut brutorum corporibus infirmi-
tates & ægritudines insanabiles exo- Infir-
miuntur, scilicet febris, tussis, phrisis, ratum
phrenesis, demen- ia, dilucida interual- immis-
la, intestinorum corrofio, cordis dolor
intensus, vel capititis, ventris mugitus,
morbus sonticus, membra debilitatio,
nerui alicuius attractio, vel alia similis
calamitas, ex qua corpus paulatim
consumitur, & absque remedio me-
dicorum tendit ad necem. Quan-
doque verò introducitur virilis
membræ languedo, & debilitas renum
in viro: in muliere verò vulva ar-
ratio, aut matricis frigiditas & indi-
gnatio

gnatio' talis , ex' qua vir redditur omnino impotens ad generandum: mulier verò incapax & vndique reproba ad recipiendum sperma in coitu,& ad concipiendum: ita quòd redditur inutilis pro matrimonio : & sit quandoque separatio, non dico thori, sed ipsius matrimonij; & datur facultas iterum nubendi illis qui petunt dissolutionem : & ego vidi semel in facto casum huiusmodi, vbi mulier conquerebatur de viri potentia , quæ ex maleficio huiusmodi prouenerat, quæ durauerat per triennium , prout iura requirunt , exhibita postea septima manu propinquorum, fuit facta dissolutione matrimonij, secundum quod habetur in 1. & c. litera de frig. & malef. & not. doc. in e. fraternitatis eod. tit. quas compositiones & mixturas isti malefici ex pluribus speciebus venenorū componunt, quædam ex herbarum foliis, festucis, aut radicibus, piscibus, animalibus, aut reptilibus venenosis, lapidibus, atque metallis. Vide S. Thomam in trac. qq. & 10. prima partis in tit. de miraculis , vers. sextum. quorum tamen quædam in liquoribus, quædam verò in pulueribus resoluta tenent: & cum ipsis sortilegia sua fabricare student. Quidam verò sunt, qui solā verborum potentia hominem aut brutum interimunt, aut ægrotare permittunt, & alia quædam miranda faciunt: vt habetur in cap. Igitur genus: 26. a. 4. & diximus suprà hac quest. in prin. & tetigi infra eod. q. seq. quæ omnia dæmonis instructione & doctrina nouerunt ei. Hæc sunt in veritate, quæ reddunt humana corpora languentia vel moribunda sœpe, licet in ipsorum maleficiorum sive facturarum resolutionibus species & materiæ quædam multum extraneæ apparent, prout aliás vidi pluries, quòd prædicti maleficiati

postquā habuerunt remedium liberationis , sæpius ex pectori projiciunt, aut ex ore euomunt, vel interius per secessum emittunt acus, capillos, ferramenta, clausos, plumas, sulphur, lapides, & res demum tales, quas impossibile erat dictum maleficatum potuisse comedere; non solum integras, sed nec fractas, vel minutim in frusta concisas: vnde videtur quid mirandum: sed dic (vt quidam dixerunt) quòd Satanæ ad maiorem hominū deceptionē facit apparere dictas extraneas species in resolutione facturæ, vt res magis miranda videatur: quandoquidem inspiciuntur, & considerantur esse talis naturæ, formæ & qualitatis, quòd impossibile erat illa potuisse ingredi in corpore maleficiati per aliquam partem naturaliter; sed in rei veritate non sunt veræ species naturales: & quòd Clavi, lapides, &c. euomit, apparat: quia illa emituntur per vomitum: vel sterlus, & sic insisterunt illas materias liquidas apparent à cies natrurales, principio, cùm primùm exeunt de corpore: sed si seruares materias illas biduo, triduo, aut quinque dierum spatio, prout aliás ego studiosè seruari feci, videres omnia ea liquefacta penitus, & ipsatum formas periisse rotas. Quòd si naturalia essent, profectò in sua priori sive primæua forma remanerent, nec possent per aliquos liquores aut humiditates corrupti, maximè ferrum & lapides, propter eius naturalem duritiem, vt manifestum est omnibus.

Quidam alij dixerunt, quòd Dæmones, vt res miranda videatur tunc temporis, quando maleficiatus provocat ad vomitum, vel ad opus ventris, velocissimè inuisibiliter affrunt ibi species illas, sive materias, de quibus suprà, veras & naturales, quas aliunde acceperant & attulerant ibi. Sed nota, quòd licet Dæmon sua

potentia naturali hoc facere posset & tam dextro modo illas inferere in vomitum , vel stercore maleficiati quod nullus hominum aduerteret : tamen prior opinio mihi magis placet, quod sint apparentes species sub illis formis non naturales : quod sit verum, apparet ratione praedicta : quia communiter non durant sub illa forma, sed breui tempore soluuntur in illis liquoribus , cum quibus mixta aduenierant: prout ego pluries vidi, & manibus propriis tetigi, quae a principio, ut dixi, apparebant veræ & naturales , & retinebant in se nescio quid duri, tamen breui tempore (ut praedixi) resoluuntur & pereunt.

Maleficci quo modo ingrediuntur in glandibus Quandoque verò istæ mulieres maleficiæ siue malefici media nocte in glandibus qualiter ingredi possunt, maximè clausa. quando ostia & fenestrae sunt omnia clausa & fortissimis ferris , & clavis conclusa , dicetur *infra ea q. 8.*) & ne maleficiandum ipsum , siue masculus neficæ sit, siue femina dormientem suis liquoribus , aquis, oleis, aut pinguedine, siue aliis similibus unctionibus plura & diuersa venena continentibus inungunt quandoque femora, quandoque autem ventrem aut caput, guttur , pectus , vel costas , seu aliam partem corporis personæ maleficiandæ, quæ sic dormiens nihil sentit : & est tanta vis & potentia illius unctionis, quod paulatim durante calore ipsius dormientis ingreditur intus carnes, & vadit ad penetralia cordis & viscerum maleficiati: unde paulo post causantur ingentes dolores in corpore maleficiati , cum primùm sc. maleficium vel factura (ut dicūt) tangit intestinamaleficiati, illuc succedit maximi vulnus & lamentationes quam crebræ: & hoc uno modo Sortilegia benefica fiunt in corpore , quia ma-

leficium , siue factura tangit intestina. Alio modo fiunt similiter in corpore per cibum , aut potum , quia illa eorum venena , & maleficas mixturas , in puluerem ut plurimum redactas , in vino vel ferculis intromiscent , & isto modo tradunt mala fercula & pestiferos potus ignarisi, & his qui bona fide cum eis comedunt vel bibunt : & idem consulo omnibus, ut quam maximè præcaueant ne comedant vel bibant cum his , qui dicuntur malefici , aut cum mulieribus maleficiis, sed fugiant eorum , vel earum conuersationem : & meritò Conuer. constituit Imperator , quod istorum satio conuersationem & amicitiam, quamvis vetus sit, unusquisque omnino fugiat, l. nullus. C. de mal. & math. quia lunt inimici humani generis & hostes communis salutis, ut dicit tex. in l. & si excepta. in prin. & l. fi. C. eo. nit. semperque student inferte aliqua mala in humanis corporibus, vel in bonis , & hoc faciunt Dæmoni instigante , ut semper operentur malum contra aliquem ex Christi fidelibus : & necesse est quod hoc faciant imperante Satana , postquam illius imperio se subiecerunt & promiserunt obedientiam , ut latius diximus *suprà. ea.q. in princ. in secunda specie.*

¶ Alio modo fiunt hæc maleficia scilicet extra corpus , quod est quando isti malefici abscondunt in capite leeti , vel in alia parte , super qua maleficiandus iacere debet ipsa benefica sortilegia, aut sub limine ostij camere abscondunt eadem , dummodo persona maleficianda super illis transitura sit , & illa pedibus calcare contingat : quia statim facta calcatione quando sunt in limine , vel facta iacentia corporis quando fiunt in lecto , factura ipsa sortitur effectum; & recipiunt quandoque certa venena mine aded atrocia & furibunda , quibus ostij vel pedibus

sub pul. pedibus calcatis statim perit qui illa
vino le- calcauerit: quædam alia sunt quæ
etiam ali quando non statim occidunt, sed spatio duo-
recon- rum, trium, vel octo, aut decem dierū
duntur. plus vel minus, secundūm quod vo-
luerint ipsi malefici: quia sciunt illa
temperare, prout ex pluribus confes-
sionibus reorum istius criminis acce-
pi, qui similiter fassi sunt ex quibus
rebus conficiuntur & qualiter fiat il-
lorum temperatio, & quem effectum
operentur singula, quæ hic referre nō
licet: sufficiat tibi scire, quod hæc fieri
possunt arte & industria Dæmonis ex
rebus naturalibus, ministerio & opera
sortilegi interueniente, vt fatetur
sanctus Augustinus in lib. ro. de
Cinit. Dei & habetur xxvij. q. 5. c.
nec mirum: circa finem: & l. multi, &
l. eorum. in principio. cum pluribus
aliis legibus. Cod. eodem titulo.

Et nota vnum, quod in omnibus
Sortilegiis cuiuscumque sint speciei,
semper interuenient verba quædam
malefica, opus illud quocumque sit
Dæmoni consecranta, & eius auxi-
lium ad id faciendum, siue potius
machinandum inuocantia.

S Concludo igitur in hac mate-
ria, quod in quolibet Sortilegio tria
concurrere debent, persona malefi-
ca, scilicet professa, verba consecra-
tiua, & materia consecrata, & ad il-
lum effectum compōsta: excepto
maleficio incantatoris, quod verbis
tantum perficitur, vt habetur xxv.
q. iv. igitur genus. & v. q. nec mirum,
& supra diximus hac ea. q. in princ..

C A P. IV.

S V M M A R I V M.

- 1 Sortilegia quibus in locis vel tem-
poribus fabricari soleant.
- 2 Lucem odit & fugit qui malè age-
re intendit.
- 3 Christus luci comparatur, quia
veritas est.

VARTO quæro † quibus
locis & temporibus hæc
Sortilegia fabricantur: &
vbi ipsi Sortilegi & alij similes con-
uincere solent.

Repond. quod ut plurimum in
locis sylvestribus, occultis, subterra-
neis, & ab hominum conuersatione
remotis, & peregrinis, ruinosis, atque
desertis, & semper de nocte sunt, vt
not. in cap. Episcopi. 26. qu. 5. Ratio
potest esse duplex. Prima, quia Dæ-
mon post calum ex Paradiso effectus
fuit obscurus, & tenebrosus, vt con-
cludunt communiter Theologi &
maxime S. Thom. in Tract. qq. q. ^{Dæmonis ope-}
16 art. 1: & 6. in tit. de demonib. econtra cur
sequens est, quod omnia opera quæ obscura,
ipse facit, sicut in obscuro & tenebro-
so loco, & tempore, ed maximè etiam,
quia opera ipsa sunt peccata, quæ
communiter dicuntur nigra, & op-
posita luci veritatis, virtutis, & iusti-
tiae, merito conficienda sunt tempore:
nigro & obscuro: quia dici solet com-
muniter, quod † qui male agit odit
lucem; xvij. q. ii. perniciosam, & de-
pœnit. dist. 1. item. si ante: † Lux:
enim veritatis illa, quæ illuminat
omnem hominem venientem in
hunc mundum, quod est Christus,
vt habetur Io. 1. 3. 5: & 8. c. & l.
interclaras, in prin. C. de sym. Trinit. &c:
est.

est lux interna, quæ clarificat animam & intellectum hominis, de consecrat. d. 4. in principio. Satanus enim virtutibus, bonis operibus, & veritati, quantum potest, aduersatur, ex quo ipse mendax est & tenebrosus, ut supra diximus, nimirum si loca sordida, obscura & tenebrosa sibi elegit ad similitudinem sui; vt not. Io. 3. c. & 81. d. valent interdum. Secunda redditur ratio, quare potius de nocte, quam de die hæc opera fiunt: quia si de die fierent possent videri ab aliquo, & faciliter discooperiretur eorum maleficia, & deuenirent ad noticiam curia & iustitiae; ac proinde caperentur, punienturque. Ne igitur tam facile detegantur, & impedianter eorum opera fieri, & sacrificia celebrari, faciunt de nocte in locis prædictis, vt à nemine habeant impedimentum, per ea quæ supra dicta sunt, & no. in d. c. Episcopi 26. quest. 5. & cap. nec mirum, eadem quest.

C A P. V.

S V M M A R I V M.

- 1 Sortilegi quibus rebus, mixturi, & instrumentis communiter utantur.
- 2 Sortilegiis, per tacita professionis homines exercendis, qua soleant instrumenta concurrenre.
- 3 Sortilegi amatoriis instrumenta qua esse soleant.
- 4 Tentationi diabolica nemo resistere potest absque gratia diuina.
- 5 Diabolus summoperè abhorret signum sanctæ crucis, & insignia dominica passionis.
- 6 Diabolus duas manus habuisse dicunt, unam attrahentem, alteram compellentem.
- 7 Memoria passionis Christi expel-

lit Diabolum.

- 8 Muliebris sexus fragilis, & ad malum labilis est.
- 9 Sortilegium veneficum quibus instrumentis exerceantur.
- 10 Venena mala quæ dicantur.
- 11 Venena non mala quæ & quare dicantur.
- 12 Imagines an in sortilegiis aliquid operentur.

 V I N T O quero quibus rebus, mixturi, & instrumentis utuntur isti sortilegi ad hæc sua sortilegia fabricandum? Respondeo quod variis atque diuersis, quorum pars maior declarata fuit supra eod. q. 3. nihilominus ad maiorem expressionem: quia materia ista non est minus confusa, quam diffusa, dicam aliqua ultra ea quæ ibi dixi.

¶ Aut loquimur de prima specie, quæ est diuinatiua, in qua quandoque versantur sortilegi, qui sunt professio- nis expressæ: aliquando hi, qui tacite sunt professionis:

¶ Primo casu, dic quod quotiescumque sunt in celebratione sacrificiorum omnibus ferè & eisdem instrumentis utuntur ad sacrificandum quibus utuntur nostri Sacerdotes Christianæ religionis, & cum illa reverentia cultum Dæmonis sub idolorum forma celebrare solent, & offerre preces, quibus veri sacerdotes Christianæ religionis verum diuinum cultum venerantur, vt not. Io. lec. in sum. confess. in tit. de sortileg. c. 1. & 2. & not. in c. Nec mirum 26. quest. 5. & in cap. Contra idolorum 26. quest. 4. ibid. dict. Archid. Gemin. & alij, vbi expressa fit, & not. Glos. in cap. accusatus, §. sa- nè. de heret. lib. 6. mentio de istis sa- gorum crifiiciis: in locis enim quæ supra pro- xime diximus, quæ ipsi retinent loco templorum, solent sæpius construere, & super eisdem ponere idola & alias diuersas

Sortilegia quæ supra pro- xime diximus, quæ ipsi retinent loco templorum, solent sæpius construere, & super eisdem ponere idola & alias diuersas

diuersas imagines, quibus in ipsis sacrificiis & precibus offerre solent thura, & alias diuersas fumigationes: deferunt etiam tunicas quasdam loco camisiae cottæ, tunicellaæ, planetæ, vel pluialis, & cum illis celebrant sacrificia, habentque inter ipsos quosdam qui melius ceteris sunt dispositi ad illas ceremonias exercendum, quos illis præponunt & appellant Sacerdotes sicut apud veteres dicebatur sacerdotes Cybelis, Sacerdotes Apollinis, & similes: & nunc idem obseruant Iudæi inter se: isti enim sunt, qui sacrificia ipsa manibus propriis celebrant & ministrant, & maximo reuerentia cultu diabolum venerantur, ac si verè esset illorum Deus: & hoc est in quo diabolus summoperè deleétatur; vt adoretur, d. cap. nec mirum, & per S. Thomam in sum. quæst. 95. art. 3. in fin. de superstit. & habetur Matth. 4.c. quibus completis sacrificiis ipsi sortilegi suas proponunt interrogations

Sortilegiorum interrogations de his, quæ noscere cupiant & ab ipsis idolis voce diabolica responsa suscipiunt de futuris, ac de præsentibus occultis, secundum quod ipsi magis scire cupiunt, licet futurorum responsa sint ut plurimum dubia: & ad plures sensus accommodanda, quoniam futurorum ipse Dæmon est ignarus, quatenus vellet illa prædicere ex certa scientia, prout sunt in suo esse, de quo latius dicam infra quest. seq.

Sortilegiis rati- Secundo verò casu quando ipsa sortilegia sunt per homines, quia sūt instrumenta tacitæ professionis, & tunc diuersa interueniunt instrumenta, quandoque illa faciunt in aqua per hydromantiā: quandoque in igne per pyromantiā: quandoque in terra per geomantiā: quandoque verò vtantur aëre, quando faciunt per aëtimantiā: vt latè ponit & declarat ista d. Hostien. in sum. de sortilegiis, §. 2. quandoque faciunt illa ex inspectione intestino-

Mall. Malific. Tom. II.

rum auium, animalium, aut per eorumdem voces, garritum, occursum & similia, vt latè diximus suprà eodem, q. 2. & habetur in c. igitur genus. 26. q. 4. & q. 5. nec mirum. & Io. lec. in sum. confess. in tit. de sortilegiis, q. 2. ver. diuinatio. alij respiciunt in astrolabio, vel in clavicula Salomonis, vt in c. 2. extra eodem tit.

¶ Si verò loquimur de secunda specie sortilegiorum amatoria, distinguuntur: aut ipsa sortilegia sunt in corpore, aut sunt extra corpus: hæc enim distinctione non conuenit priori speciei: in corpore enim communiter fieri solent per cibum vel potum, vt l. 3. §. hec adiectio. ff. ad leg. Corn. de sicar. & l. si quis aliquid, §. qui abortivus. ff. de pœnis. & l. eorum in princip. & l. multi. C. de malef. & mathemat. in quibus poculis & mixturi comestilibus commiscentur multa, quæ latè diximus suprà eo. q. 3. non expedit iterum repetere, vide ibid.

¶ Si verò sunt extra corpus, & Sortilegia sunt extra corpus, & amatoria, tunc interueniunt quædam ligaturæ, extra quas ipsi magistri consuunt in chla- corpus myde maleficandi, aut in alia parte la- interueniunt ligaturæ. tenter abscondunt, sicut in lecto inter plamas vel matras, aut sub limine ostij vel alio loco, super quo persona maleficanda træfitur, aut iactura sit: & ultra ea quæ diximus ibi in 3:q. adde quod ipsi sortilegi admiscent sa- piùs in istis amatoriis aquam benedictam, scilicet fontis baptismatis, aut communis amphoræ existentis in Ecclesia: aut oleum sanctum baptismatis, chrismatis, aut extremæ-vnctionis: ramos oliuarum benedictarum: frondes palmarum: candelas benedictas: sacros agnus deos, thura benedicta cerei paschalisi, & his similia. Quandoque autem capiunt aliqua ex reliquiis sanctorum martyrum, si habere possunt, scilicet particulas ossium, capillorū, vel vestium: alij autem capiunt frustu-

H. h. la

Patticula quædam indumentorum sacerdotum indu talium, aliorumque panniculorum benedictorum, quibus sacra mysteria sacerdotum venerantur celebranturque, sicut castitatem, corporalis, purificatorij, tunice amat, manipuli, amicti, stolæ candidæ, lapidis sacrati, mappæ altaris, planetæ, sudarij, calicis & similiū: & ista omnia vel eorum partes admiscere solent in ipsis sortilegiis amatoriis, adhibitis eorum nefandissimis precibus & diabolis verbis ad turpes libidinis actus, tot Sacramentorum & aliorum sacrorum perpetrantes abusum: nec

Imagi nes ad locum sacrificiorum à sortil. deferuntur. aut gummarum: seu aliâ quauis mixturâ confectas, illâsque baptizât prius nomine personæ maleficiandæ sub deuotione & inuocatione diaboli, cum eisdem ceremoniis, quibus uti solent nostri Sacerdotes in vero baptismate, & adjiciunt quædam verba valde turpia & nefanda, quæ hic inserere non placet, ne quemquam fortasse nimis curiosû ad illorû experientiâ concitarem: quamuis alias extra professione effectus huiusmodi efficere non posset, vt latius diximus *sûprâ in fin. 4. quest.* quibus imaginib[us] quandoque aperiunt pectora, & ipsatum corda ingenti calore ignita reddunt: aut tantum detinent quod liquefunt, putantes quod eodem modo cor hominis maleficiandi vel mulieris simili amoris ardore aduratur, seu mollificetur: & obediens reddatur ad votum sortilegi vel amantis: sed stulti non aduertunt quod Dæmonis fallaciâ vehementer decipiuntur, vt aliâs diximus *sûprâ in dict. 3. quest.* Si tamen postea apparet quod mulier flecti videatur & amare incipiat, id non prouenit virtute & potentia sortilegij, sed diabolica tentationis & operâ extrinsecâ

alicuius hominis, qui ipsam solicitat & per suadet, vt diximus *sûprâ dicta 3. quest.*

¶ Pro cuius corroboratione adde quod dixit sanctus Bonaventura *in secundo senteniar. distinct. 28. numero 39.* vbi dicit quod tanta est vis diabolica temptationis, quod homo isti absque diuina gratia resistere non potest: non quod hominem præcisè compellat ad peccandum, propter liberi arbitrij potestatem & gratiam passionis Domini nostri Iesu Christi: sed tanta est quandoque ad malum hominis inclinatio & voluntatis pronitas, quod nisi esset aliud sustentans, necesse haberet homo quandoque motu voluntatis in malum incidere.

¶ Diabolus enim nihil est quod magis timeat & vehementer abhorreat quâ signum sive figuram Crucis, & memoriam Passionis Domini nostri Iesu Christi: & ratio est, quia ante aduentum Christi, & illius passionem, diabolus habebat mirabilem potestatem super omnes homines viventes: habebat enim duplē manus, unam, quæ dicebatur manus attrahens: alterâ, quæ dicebatur manus compellens.

¶ Manus enim attrahens erat illâ *Manus.* potestas, qua ipse Satanas *attrahens.* attrahebat ad limbum omnes iustos & sanctos *diaboli.* viros. Manus vero compellens erat illa potestas præcipitandi hominem in malum, vel per fallaciam, vel per violentiam, quem tunc tentabat vt Draco, tentabat vt leo: omnes enim homines vel per fraudulentiam, vel per violentiam superabat. Quæ magna ipsius potestas debilitata fuit per passionem Domini nostri Iesu Christi, per quem apparuit lumen veritatis, & interius per diuinam inspirationem, & exterius per humanam instructionem, ita quod nos omnes è manibus illius liberaperit, & propter ea.

diabolus tam fortiter abhorret memoriam passionis prædictæ , per quam eius potentia debilitata fuit, & nobis liberi arbitrij vires, & potestas grandius restituta est : nihilominus remansit sibi illa generalis tentandi facultas , quam potest contra omnes indifferenter exercere , Deo permittere, imò contra ipsummet Iesum illā experiri voluit: vt habetur *Matth. 4. cap.* non tamen habet nunc illa per modum violentiæ: sed persuasionis & fraudulentia, quorum tot & tantas ipse habet , vt *vix* homo illis resistere possit. Ista sunt verba not. sancti Bonaventuræ in *3. sent. dist. 19. q. 3. n. 22.*

& 23.

¶ Redeundo nunc ad propositum, dico non esse mirum , si mulier pudica ex se quandoque flectitur ad libidinem , & dirigit cor suū ad amandum illum quem priùs. nullo modo cognouerat: quod solum prouenit ex illa festina & insatiabili dæmonis tentatione, quæ intrinseca est , solicitans animam , accedente posteà Sortilegi extrinseca operatione sermonis, ambasiatæ , literatum amatoriatum , & aliis similibus extrinsecis sollicitationibus, quæ propriè sunt causa immediata lapsus ipsius mulieris, vt incidat in laqueum : & quia muliebris sexus fragilis est, facile decipitur, flectitur, & apprehenditur , vt habetur *in cap. Forus de verb. signif. & not. glos. in c. 1. de cland. despon. 23. q. 7. q. nod preposuisti: & q. 5. cap. Adā & c. mulier , & dixi in eo. quest. 6. in fin.* Sortilegia verò ipsa, qualiacumque & quotcumque sint , non sunt causa immediata flectendi pudicum animum , &c. sed dicuntur causa mediata & remota, propter quæ dæmon magis delibera- tè studet illam tentare & capere in laqueum, postquam per turpem abu- sum illum Sacramentorum in grauem offendam diuinæ maiestatis obtinuit

divinum cultum prosterni , & ipse vt Deus adorari : & hoc est quod ipse magis desiderat , quam aliud, vt alias diximus *suprà q. precedenti.* , & latius dicam *infra in fine huius quest.*

¶ Tertiæ speciei instrumenta si- militer plurima sunt quorum partem vidistis *suprà in 3. quest.* quibus alia- qua superaddam : idè dico, quod aut fiunt in corpore per cibum vel po- tum, aut extra corpus aliquo ex modis prædictis. Primo casu nota vnum breuiter & generaliter , quod omnia per sortilegia siue maleficia venefica, quæ fiunt in corpore , non fiunt abs- que veneno, scilicet omnes illæ mix- turæ , compositiones & pocula sunt mixta veneno, aliqua mitiori , vt mi- nus officiat; aliqua verò atrociori , vt citius vulnerent & occident; quæ (vt dixi) ex diuersis rebus conficiuntur: quædam ex herbarum foliis, festucis, aut radicibus : quædam ex venenis serpentum : quædam ex reptilibus terræ animalibus , vel piscibus vene- nosis, lapidibus , sulphure , gummis, ære, plumbo, argento viuo, quod ipsi Mercurium appellant, aliisque diuer- sis metallis in puluerem redactis, seu alio modo combustis: & sic ex rebus naturalibus illa componunt dæmonis instruotione docente : & hæc in po- culis amatoriis communiter commis- ceri solent : *d. l. 3. §. adiecto. & d. §. qui abortionis. & ibi Bar.*

¶ Aut illa fiunt extra corpus, scilicet extra cibum vel potum , & diuer- sis similiter vntionum mixturas & venenorum compositiones acci- piunt , quibus maleficiorum cor- pora dormientium linire & perstrin- gere solent, & quam primùm ipsa vn- etura ad præcordia penetrauerit, quæ facilè penetrat stante calore dormie- tis , statim audiuntur gemitus , & maximi ylulatus insurgunt , quos persona maleficiata dolore quam

H h 2 graui

Mulier
fragilis
& flexi-
bilis.

graui sustinere non potest.

Sortilegia recondita.

¶ Quidam alij sortilegia huiusmodi sub alia forma composita consuunt latenter in chlamyde, aut abscondunt in lecto ipsius maleficiādi, seu in aliquo loco subterraneo foveā factā, aut sub limine ostij, super quo destruendus transiturus sit: & pedibus illa calcare contingat.

Sortilegia in residuis hominū

¶ Quidam autem capiunt residua quedam ex corpore personæ maleficidæ, scilicet capillos, dentes, vngues, pilos, siue setas corporis, sanguinem, si habere possunt, aut particulam pellucilæ manus vel pedum.

Sortilegia per particulas cadas verum suspenſorum.

¶ Alij verò capiunt particulas vestium earundem personarum, caligarum, solearum, siue plantarum, calciamentorum, camisiae, diploidis, biretri, scuffæ, aut veli muliebris, cinguli siue zonæ, sttingarum & similiū.

¶ Quidam etiam capiunt particulam alicuius cadaueris, eorum scilicet, qui iam sepulti fuerunt, & ut plurimum querunt illorum cadauerâ, qui furcâ suspensi, aut alia turpi morte periere: & illorum vngues quandoque, aut dentes, capillos, aures, oculos, barbam, manum, pedem, vel digitum, aut aliquod eorum intestinis, scilicet cor, iecur, hepar, siue pulmonem, minimam rectè ventris partem, aut intestinorum pinguedinem, nervos, ossa, vel carnem, & cum ipsis aliis & similibus turpissima componunt sortilegia. Quidam alij capiunt particulas quasdam vestium ipsorum cadaverum, cum quibus humati fuerūt: quidam alij capiunt chordam siue capistrum viri laqueo suspensi, aut illius camisiam, & cum illis similiter quam plura mala turpissima execrantur, nec verentur nocturnis temporibus cadavera ipsa exhumare, aut ipsimet in sepulchris ipsorum intrare, & hæc pluries habui in facto Romæ, & ab ipsis reis in eorū examine per plures.

spontaneas confessiones accepi: quæ quidē omnia fuerunt per demonstratiōnē ad oculum verificata. Quidam verò ceperunt auium aut ferarum intellina, membra, ossa plumas, vel fetas, quid de oculis, aut capite, vel dentibus lupi: quid de iecore vulpis, pedibus vel cornibus cerui, capite vel lingua milui, pedibus vel vnguibus castoris: quid de ore vel rostro aquilæ: quid de galli crista & testiculis, & aliis quampluribus.

¶ Quidam sunt, qui imagines certæ vel alterius mixturæ conficiunt, illasque portant ad loca sacrificiorum: quibus completis imagines ipsas sub nomine personæ maleficiandæ certis adhibitis ceremoniis baptizant omnia opera ipsorum cum deuotione, Satanæ offerentes; quibus sic oblatis & execratis imaginibus ignem ingentem apud ipsas confouent, illaque spinis, acubus, clavis, vel aliis rebus acutis, quandoque in vultu, in gutture, in renibus, pectore, femore, costis, aut ventre, vel similibus locis perforant & cruciant; deprecantes continuè ut verū corpus maleficiandi eadē patiatur punēturas & poenæ: & eisdem doloribus crucietur: ac si eius corpus his instrumentis verè perforari contigeret: & licet sapientius persona maleficiata in eadē corporis parte similes dolores intolerabiles patiatur; nihilominus non proueniunt virtute vel potentia dictarum imaginū, vel sacrificiorum: sed potius ~~et~~ vocationis & aliis mixturis beneficiis, quas adhibent corpori ipsorum maleficiatorum, ut *suprà dictum est in 3. quest.* Sed quæro nunc si dictæ imagines nihil profunt, nec operantur effectum in sortilegio, quare sunt? Respond. quodd licet ex istarum imaginū immolationibus non subsequuntur immediatè effectus, de quibus *suprà*, tamen ex longinquo, & mediato sequuntur,

Imag-

nes an-

pro sint

effectui

sortileg-

sequuntur, quia Dæmon inter alia desideria sua, hoc maius habet, ut adoretur ab homine ad similitudinem Dei,
Imagi-
nies cur
Dæmon
à sorti-
legis fa-
blicati
doccas.
 vt *suprà proximè* dixi: sed ut promptius & facilius adorationem ipsā consequatur & augeat, docuit sortilegos suos hæc sortilægia per imagines fabricare, illasque primò, & ante omnia baptizare: cum illis preces more sacerdotali offerre ad hoc, ut cultus suæ adorationis amplificetur & latius extendatur, & sub isto colore captandi amorem, inferendi ægritudinem, inueniendi thesaurum, vel alia similia decipit istos ignaros: nihilominus opus maleficij perficitur venenis, que sunt propè causa immediata ægritudinum: istæ verò imagines dicuntur causa mediata, propter quam Dæmon diligentius satagit ad instructionem venenorū & illorum exhibitionem, ita quod persona maleficiata audiat quid habet in corpore: & imò ista dicitur causa remota & mediata ad maleficium: mixtura autem poculi, aut vocationis est cauła immediata: ut not. in c. nec mirum. 26. quast. 5.

Dæmon
eat Sor-
tilegia
aliquo.
vel. alio-
ne san-
ctitatis
perfe-
cti.

Ex quibus vides, quod Satanas sub diuersis signis, instrumentis, mixtulis, cōpositionibus, ligaturis, charactēribus, atque figuris instituit sortilegos ad conficiendū diuersa maleficia secundū diuersas hominū opiniones, quas prosequi intendūt: & ut facilius Dæmon simplices credentia animos fallaciū suis apprehendat, sèpius sortilægia ipsa sub aliquo tegmine sanctitatis abscondit, aut cultu veræ devotionis obubrat, ut res videatur honesta, & sacerdotiis deuotione foueri; & ideo iste mulierculæ vel similes in dissolutione dictorū sortilegiorū, semper quasi iubent dicere Angelicā salutationem, siue Dominicam orationem, hoc est, Ave Maria, vel Pater noster, ad devotionem alicuius sancti Apostoli, vel Martyris, seu sanctorum Virgi-

num: ad deuotionem verò Dei, & beatissimæ passionis, seu Virginis Marie nunquam, nec reperies etiam quod faciant unquam dicere Symbolū fidei, scilicet *Credo in unum Deum*, &c. & hoc est quod Diabolus vehementer abhorret, ut alias diximus *suprà ead. quast.* quia per illud fidei Christianæ obleruantia, & Dæmonis exclusio demonstratur: ipsæ verò malieres aut viri remedia huiusmodi ut plurimum faciunt instructione & suffragio Diaboli: & imò dicuntur superstitionis & reproba, ut latius dicemus *infra in seq. quast.* vbi pleniū examinabimus istum articulum, an & quando licet maleficiatum contrario maleficio liberare: & quomodo & qualiter cognoscatur, an remedia ista sint superstitionis & reproba vel non, & casu quo sint damnata, qua peccata puniatur qui illa scienter exercet, ibi dicetur.

C A P. V I.

S V M M A R I V M.

1. Sortilegium an effectum à rebus vel simplicibus, vel mixtis sortiri dicatur.
2. Intellectus angelicus an post lapsum fuerit obtenebratus, vel diminutus.
3. Natura angelica est præteriorum & præsenium occultorum optima: interpres.
4. Diabolus cognoscit omnia malefacta occultissima.
5. Futurorum duplex cognitio.
6. Diabolus futura predicit, licet ficte.
7. Exemplum mirabile sortilegij.
8. Oblivio an cadat in Demonem.
9. Diabolus multa cognoscit.

- 10 *Diabolus potest multa artificiose sortilegia docere, etiam incommodissima, & humana natura contraria.*
- 11 *Matrimonium sortilegio contra-
Etum disoluvi potest.*
- 12 *Ecclesia an sortilgiis fidem adhibere possit.*
- 13 *Exemplum sortilegij impedientis
coitum, & virtuem generati-
uum.*
- 14 *Sortilegi an eorum arte, & demo-
nis suffragio possint aeris mu-
tationem inducere.*
- 15 *Deus quare permittat diabolum
suam diuinitatem deturpare &
perseguiri.*
- 16 *Sortilegum consulere, aut ad exe-
cutionem sua artis pronocare an
impunè liceat.*
- 17 *Infirmitates corporales an possint
licet sortilegiis amoueri.*
- 18 *Remedia qualiter sunt supersticio-
sa, vel naturalia iudicanda.*

SEXTO quero quomodo potest esse, quod ex praemissis rebus simplicibus aut mixtis effectus sortilegiorum huiusmodi, & tot accidentia in humanis corporibus ita fortiter causentur, seu etiam tollantur; aut futurorum occulitorumve revelationes tam clare succedere possunt: nam quibusdam ridiculum potius quam credibile esse videbatur, quod ex tactu vnius imaginis ceræ, cretæ, aut alterius mixtræ, si tangatur in aliqua parte sui corporis per maleficum, in eadem parte corporis personæ maleficiandæ statim exentiatur infirmitas, & causentur dolores intensi, aut amoris cupiditas & vehemens libido præparet incendia cordi, & sic de singulis aliis sortilegiorum speciebus: hæc enim videntur esse satis remota à credulitate recti iudicij; & tamen in rei veritate effectus &

accidentia huiusmodi negari non potest, quod veniunt, atque recedunt operâ & ministerio dictorum sortilegorum.

¶ Et immò pro facilitiori solutione istius dubij, videndum est primò de virtute & potentia dæmonis, quæ & qualis sit, & quā proprietatē habeat super hominem: qua cognitâ facilis redetur solutio istius dubij.

¶ Sciendum est enim quodd an helus Satanæ, qui est propriè diabolus, mirabilem habet virtutem & proprietatem cognitiuā circa naturalia & secreta naturæ: plus enim de his ipse solus est instructus & bene informatus, quam omnes homines de mundo simul. Ita dicunt Theologi & maximè S. Thom. in tract. q. q. 16. art. 6. in tit. de demon. S. August. lib. 10. de Civit. Dei. se. & habetur in cap. nec mirum. 26. quest. 5. ex quo enim ipse Angelus est substantia spiritualis, & pura intelligentia, habet omnes virtutes intellectuas & omnia secreta naturæ, quæ naturaliter spectant ad angelum sive bonum, sive malum, de quibus latius per eundem Thom. in dicto libr. qq. quest. 16. art. 1. 2. 6. & per totum de demon. & q. 6. art. 4. & 6. in tit. de mira.

¶ Deus enim, dum à principio creauit naturam angelicam in paradi-
so, eamdem virtutem & potestatem Angelis
dedit angelo Satanæ, quam dedit an-
gelo lucis: quia à principio omnes est eadé
lucidos & præclaros creauit: ita dicit potest,
omnes Theologi, & habetur Ezech.
28.c. dū loquitur diabolo figuratiuè in
persona regis Tyri dicens: *Tu signa-
culum similitudinis, plenus sapientia, &
perfectus deore, in deliciis paradisi
Dei fuisti, &c.* Paulò verò inferiùs
ibidem hæc sequuntur: *Tu cherub ex-
tentus, & protegens, & posui te in mon-
te sancto Dei, in medio lapidum ignito-
rum ambulasti, perfectus in viis tuis à
die.*

die conditionis tua, donec inuenta est iniquitas in te. Peccasti & eieci te de monte sancto Dei, & perdidisti te: ô cherub. Hec dicit Dominus Deus. Habebut etiam de hoc de consecrat. dist. 6. bi dno. & not. 26. quæst. 1. nec mirum. §. sed hoc quosdam, &c. vbi S. Aug. loquens de acutissima intelligentia diaboli, dicit: Quantò magis potest diabolus cognoscere agritudinem esse mortalem, vel non, si hac eadem cognoscit homo per quosdam coniecturas & signa, multò magis illa cognoscit diabolus, quem angelica potestate subimem per prophetica oracula fuisse testantur. Idem dicit Thom. d. qu. 16. de modo. Quām primū igitur Satanas, qui tunc propter illius suummam pulchritudinem & splendorem Lucifer vocabatur, incidit in peccatū superbior, cūm in suum Creatorem, volens se facere aequalē Deo, credēs posse exercere vires suas in cælo, & alij prænominalim præter & contra Dei voluntatem, statim ipse cum sequacibus suis de cælo expulsus fuit: & pro sua aeterna habitatione statutus fuit infernus, locus teterimus & tenebrosus: & propterea perdidit omnem beatitudinem, sedem cælestem, diuinæque maiestatis speculationem: lux cælestis candoris conuersa fuit in tenebras. Hinc quæri posset an intellectus diaboli per peccatum fuerit in tenebris: ita quod non habeat lucem illam intellectus cognitiam ita subtilem & claram, sicut prius habebat; de quo vide S. Thom. in d. q. 16. art. 6. de demon. vbi concludit in effectu quod Diabolus peccando proprietatem naturæ suæ angelicæ non amisit, sed naturalia eis adhuc integra remanent & splendidissima. Idem sentit Dionys. in lib. de divin. nomin. c. 3. & not. in d. cap. nec mirum 26. q. d. §. sed hoc quosdam fallit &c.

¶ Quoad ea verò quæ sunt diui-

næ cognitionis, prout est scientia futuorum ex certa ratione, secreta cordis hominum & similia; ista enim omnis intellectus angelicus etiam angelii boni est incapax ex se ad cognoscendum & comprehendendum: & propterea indiget quodam superiori Intelleg- Etus dia. boli in- lumine illustrari ad ipsa cognoscenda, diger su- quod lumen est diuinæ gratiæ, & ad periori hoc non perueniunt nisi angelii boni lumine per gratiam: angelus autem satanæ est ad diui- indignus & incapax istius gratiæ tñz co- propter peccatum, de cons. dist. 1. bi gnitione duo, & imò non potest veraciter futu- ra prædicere.

¶ In his verò quæ naturalia sunt, Angelus vterque Angelus habet mirabilem vterque virtutem & potestatem cognitiam natura- longè supra humanum intellectum, adeò quod ea, quæ sunt hominis sci- tæ quodammodo impossibilia, ipse diabolus videt omnia, & expressè co- gnoscit: quippe quia ipse est spiritus liber & eleuatus, & dicitur substantia spiritualis & incorporea; ita appellatur ab omnibus Theologis, nulloque premitur pondere catnis, seu alia corporea ponderositate, quibus possit eius velocitas intellectus quoquomo- do offuscari, aut impediri, quominus videat & expressè cognoscat omnia quæ conueniunt naturæ angelicæ, vt supra dixi.

¶ Et idè aut nos loquimur de scientia præteriorum, aut præsentium, Angeli occultorum, quæ homini sunt ignota & præ- penitus, & istorum ipse est optimus terita interpres & cognitor. Ita dicit S. Thom. 1. d. 16. art. 6. & S. Aug. in lib. 10. de Cinit. Dei. & not. in cap. nec mirum 26. q. 6.

¶ Hinc est, quod Diabolus co- gnoscitatque videt omnia futura etiā latentissima, & eorum fures, & alia huiusmodi crimina, licet occultissima sint: vt sunt coniurationes, tractatus, incendia, astassinia, homicidia occulta, falsitates,

falsitates, sacrilegia, stupra, adulteria, & his similia: non solum quæ sunt inter præsentes, verum etiam & inter absentes & in partibus multum longinquis atque remotis: ex quo ipse omnibus his ictu oculi hominis præstrialiter adesse potest, & de illis notitiam haud dubiam nobis exhibere potest, vt patebit *infra in eadem quæst.* in quibusdam exemplis: exceptis tamen hominum cogitationibus in mente retentis, quæ licet sint de præsenti: tamen Diabolus illas ignorat, maximè quando nondum fuerunt deductæ ad cognitionem alterius per aliquem actum extrinsecum aut signum: illorum enim solus Deus est cognitor & verus interpres, vt habetur *Matth. 22. cap. & Marc. 12.* & dicemus *I. eo. q. 10.* futurorum quoque

*Futuror. diabolus est incapax: sed si deuenerit incapax ad cognitionem quamdam coniecturaliæ & demonstratiæ, siue inclinatiæ: quia hanc habet ex consideratione corporum cœlestium & motus astrorum, sicut astrologus: sed ista dicitur dubia & incerta notitia: quia potest abesse à veritate, vt not. in cap. *Episcopi. 26. q. 5.* & cap. *sortes. f. auguria eadem causa. q. 4.**

¶ Et idem dicit S. Thom. d. q. 16. art. 7. quod futurorum duplex est cognitio: uno modo cognoscuntur futura quantum est in se ipsis & natura sui: & hæc cognitio pertinet ad solum Deum: nulla enim creatura habet istam facultatem, nisi ex diuina gratia specialiter fuerit sibi reuelatum, sicut fuit sanctis Prophetis: & ideo bene dixit *Esa. 41. cap. Annunciate nobis qua ventura sunt,* & dicemus quia dixi ipsis vos.

Futuro- rum co- gnitio in suis causis. ¶ Alio modo cognosci possunt futura in suis causis, scilicet quantum ad causas suas aëtias, vel secundum potentiam causarum, & hæc est illa cognitio coniecturalis & demonstra-

tiua, de qua *suprà proximè* dixi, & de hac diabolus participare potest; quippe quia ipse cognoscit principia rerum: & est illi magis nota virtus causarum naturalium, quam hominibus: nam per scientiam astrologiæ, vel per alia signa, & coniecturas facilius & certius cognoscit diabolus futura, quam homo, quia subtilius cognoscit causas ipsarum rerum naturales, & quæ antecedunt rem ipsam essentialiter, quæ nos vocamus indicia & signa rerum: quia sunt principia quædam futurarum rerum quæ præcedunt operations naturales postmodum successuras, siue eventus rerum futurarū: & per ita fuit inuenta prognostica- Prognostico demonstrationes & indicia astrorum & corporum cœlestium. Is igitur qui per scientiam & notitiam ipsam futura coniecturaliter & inclinatè prædicere querit, non peccat, si dixerit quod sic astra minantur, siue demonstrent: sed dicendo affirmatiè & certitudinaliter, prout res sunt, vel erunt in esse suo, peccat grauiter: videt Abb. & alios Cano. in cap. 2. extra eo. tit. & ideo Diabolus vt videatur habere maiorem potestatem & se esse æqualem Deo, non vereatur futurorum quorumcumque velle clarè certainam notitiam necessariam demonstrare: & rem futuram, quæ adhuc non est in rerum natura certo modo futuram, prout erit in suo esse, demonstrare, quando venerit in lucem, & erit certa in rerum natura: sed in hoc mendax est & decipit hominem: quia istius notitiae ipse diabolus est omnino incapax, vt concludit S. Thom. in d. quæst. 16. art. 7 de damon. & hoc idem cæteri Theologi concludunt & tenent.

¶ Et propterea ipse diabolus, vt facilius homines decipiatis, quotiescumque contingit de ipsis futuris interrogati

terrogari semper respondere solet
verbis implicitis, dubiis, & incertis,
quæ ad utrumque sensu accommo-
dari possunt, affirmatiuum scilicet &
negatiuum: ut patet exemplo vatici-
nij strenuissimi Dux armorum domini
Brachij senioris Perusini, qui paulo
antequam cum hostibus concurreret &
bellum iniret, consuluit dæmonem quem
dam quem astrictum tenebat, numquid
futuri belli victoriam, vel suam aut suo-
rum stragem reportaret: & an ipse in-
columis euaderet vel periret: cui res-
ponsu dedit per ista verba, videlicet:
Ibis, redibis, non morieris in bello: &
Respon- aliud quod Græcis pronunciassisse legi-
sa Da- tur, videlicet: *Aio te. Accidem Roma-*
monum nos vincere posse: quæ verba media
dubia & sunt adeò composita, quæ adaptari
incerta. possunt ad utrumque sensu affirmati-
uū scilicet, & negatiuū, hoc est victoriæ &
succubentia, siue mortis: &
hoc modo decipere solet simplices
credentiū animos: & quoties rei eu-
etus præter aut contra spem consulen-
tis succedit, tunc diabolus se optimè sal-
uat in contraria opinione redarguendo
ipsu consulentे de ignoratiā sua, aut
mala intelligentia verboru suorum, aut
contraria iinterpretatione. Et quia di-
ximus *suprà*, quod diabolus habet no-
titiā omniū præsentium, quæ iam facta
sunt, vel fuit tam inter præsentes quam
inter absentes, licet nobis occultissima
sint. Subdā exemplū clarū diebus no-
stris exortū in ciuitate Perusina, ut re-
ferri audiui à quodā religiosissimo vi-
ro, & honesto Sacerdote maturæ etatis,
qui retulit mihi cognouisse quēdā
presbyterū Iacobū Perusinū, qui ma-
gicæ artis erat multum eruditus, & sa-
pius experiebatur arte prædicta: quā-
dā die dū ipse presbyter Iacobus cele-
braret Missā in Ecclesia Cathedrali S.
Laurentij illius ciuitatis, dū esset circa
mediū Missā, verteretque facie ad po-
pulū ad dicendū verba illa, quæ dici so-

Mall. Malefic. Tom. II.

lent parū ante consecrationē Eucha-
ristiæ, videlicet, *Orate fratres, &c. loco*
illorū verborū dixit: *Orate pro castris*
Ecclesia, quia laborat in extremis, & il-
lo tūc eodemque momento Dux militū
Ecclesiæ una cum toto exercitu ab ho-
stibus, quibus paulo antea cōcurrerat,
succubebat, & exercitus ipse ruebat,
& scindebatur in diuersis partibus:
& nihilominus distabant exercitus
huiusmodi ab urbe Perusi na spatio
30. milliarium vel circa, adeò quod
impossibile erat quod per hominem
etiā currendo stassertā, siue per postas
potuisset tā citidū tale factum nunciari.
Deinde interrogatus presbyter ille ab
aliquibus ex circūstantibus, qui præ-
coniū ipsum audierant, quidnam sona-
rent verba illa, & ad quē effēctū in il-
lo mysterio Missæ, loco solitorū ver-
borū *Orate, &c.* promulgata fuisset: qui
presbyter respondit ex tépore, quod
ita dixerat, quia verū est quod illo té-
pore tunc milites & exercitus Eccle-
siæ, qui cum hostibus concurrerant suc-
cubebant atque peribant: & quia au-
xilio indigebant, ipse sacerdos orabat
& intercedebat pro illis. Interrogatus
quis dixerat, vel reuelauerat sibi quod
milites & exercitus ipsi tunc succum-
beret: qui respōdit, quod Spiritu sancto
sibi tunc eadē reuelāte, populo ma-
nifestauerat, & cum ista respōsione illos
quietos dīmisit: nihilominus in rei ve-
ritate Diabolus fuit, qui illa di-
ctio Diabo-
lus que-
presbytero manifestauera-
rat, de quibus manife-
stātūs interroga-
bat eū de ipsis militi-
bus & exercitu, & de cōcursu atq; vi-
ctoria; & habita reuelatione à diabolo
illā populo manifestauerat eo modo,
quo suprà; & licet ea, quæ castris ipsis
tūc contigerant, propter loci distantia
impossibile esset, quod tā citidū homi-
nibus ipsis innotesceret: tamē diabo-
lus, qui est spiritus liber & incorpo-
reus potuit illa videre, & præstrialiter
interuenire, & iētu oculi se transfer-
re

re Perusiam, & ea omnia dicto presbytero, auido illa scire, manifestare & aperte totam seriem facti sub breui verborum compendio: & ipse populo, prout fecit, aperuit: ex quibus apparet quod Dæmon habet notitiam omnium præsentium & præteriorum tam eorum quæ sunt inter præsentes, quam eorum quæ sunt inter absentes, quæcumque sunt absentia longa vel brevia.

Dæmon
habet
notitia
rerum.

¶ Aut nos loquimur de notitia rerum naturalium creatarum ab ipso Deo, siue natura, aut hominum operatione: & circa ista similiter habet mirabilem virtutem cognitiam, quia omnia, quæ à Deo creata sunt in mundo ipse cognoscit unum cum viribus & virtutibus suis: ipse enim notitiam habet omnium herbarum; nomina & vires suas, quas habent in foliis, festucis, atque radicibus: item omnia animalia terrestria, & eorum naturas & qualitates omnes: aues & volatilia cœli: item omnes pisces & animalia aquatilia, omnium metallorum sulphurisque vires, omnium lignorum, lapidumque & eorum virtutes & potentias naturales habet in promptu.

Secreta
naturæ
nō igno-
rat nec
obliuiscit
Dæmon

¶ Et breuiter dicas, quod circa ista naturalia & secreta naturæ in ipso Dæmone nulla cadit obliuio nec ignorantia: quia cuncta notissima repetat ante oculos. Ita dicit S. Thom. in dicto tract. qq. quest. 21. art. 6. in versic. respondeo & quia peccando &c. & § ad primum, ver. ad 7. de Dæmon. Idem concludit ille Prieras in dicto suo tract. &c. lib. 1. cap. 13. & lib. 2. cap. 7. vbi recitat quod Dæmon quicunque etiam minimus nouit omnia cum suis viribus & proprietatis bus.

¶ Primò enim nouit omnia ele-
menta.

¶ Secundò omnia metalla.

¶ Tertiò omnes lapides.

- ¶ Quartò omnes herbas.
- ¶ Quintò omnes plantas.
- ¶ Sextò omnia reptilia terræ.
- ¶ Septimò omnes aues.
- ¶ Octauò omnes pisces.
- ¶ Nonò omnes orbes & motus celorum.

¶ Decimò omnes & singulas stellas, figuras & signa cœlestia, ac eorum influxus & omnium prædictorū virtutes & potētias naturales, ex quibus infinita quodammodo sumuntur venena, quorum quædam sunt ad nocendum, occidendumque, quædam verò orta sunt ad sanandum, quæ dicuntur bona venena, ex quo natura illa procreavit ad medelam: l. 3. §. bac adiectio. ff. ad legem Corneliam; de sciar.

¶ Cùm itaque Diabolus habeat Dæmo- notas omnium supradictorum nomi- nis noti-
na, virtutes, atque potentias natura- tiæ quam
les sicut melior medicus quam repe- bider de
riri possit in vniuerso orbe terrarum, naturali,
& propterea dicunt Theologi quod bas- tebus
iste Diabolus est optimus philoso- philosophus, theologus, arithmeticus, ma-
phus, theologus, arithmeticus, ma- themeticus, dialecticus, physicus,
themeticus, dialecticus, physicus, grammaticus, musicus & medicus ex-
grammaticus, musicus & medicus ex- cellentissimus: qui modica experien-
cellentissimus: qui modica experien- tia quoscumque viros etiam excel-
tia quoscumque viros etiam excel- lentissimos & praticos dictarum ar-
lentissimos & praticos dictarum ar- tiuum & peritiæ mirabiliter superaret:
tiuum & peritiæ mirabiliter superaret: & ideò ex eorum, siue earum mixtu-
& ideò ex eorum, siue earum mixtu- ris ipse Diabolus facit vel facere in-
ris ipse Diabolus facit vel facere in- struit suos sortilegos, quomodo &
struit suos sortilegos, quomodo & qualiter agere debeant, ut compo-
qualiter agere debeant, ut compo- nant venena illa ad formandum sor-
niant venena illa ad formandum sor- tilegium siue fakturam, & diuersas
tilegium siue fakturam, & diuersas inducere ægritudines in humanis
inducere ægritudines in humanis corporibus, quorum venenorum &
corporibus, quorum venenorum & maleficiorum quædam componunt ex
maleficiorum quædam componunt ex herbarum foliis, festucis aut radici-
herbarum foliis, festucis aut radici- bus, quæ sunt mirabilis virtutis & po-
bus, quæ sunt mirabilis virtutis & po- tentiæ: & quædam sunt, quæ non
tentiæ: & quædam sunt, quæ non orientur in partibus nostris, sed illas
orientur in partibus nostris, sed illas affert Dæmon ex Ægypto, aut ex par-
affert Dæmon ex Ægypto, aut ex par- tibus

tibus Orientalibus seu aliis : vbi nascuntur & habent meliores vires , vt alias à quibusdam magicis per me examinatis referri audiui. ¶ Quædam verò ex lignis. ¶ Quædam ex lapidibus. ¶ Quædam ex metallis, scilicet ex plumbo, ære, stanno, argento viuo, quod appellant Mercurium. ¶ Quædam ex reptilibus terræ venenosis.

¶ Quædam ex proprio serpentum veneno.

¶ Quædam ex avium, aut animalium, sive piscium yenenosorum membris vel intestinis, quæ habent diuersas proprietates à natura, in quibus insunt diuersa venena & virtutes , seu potentiae naturales, quæ diuersas operations inducunt. Vide S. Aug. lib. 4. q. 24. de Cinit. Dei, & S. Thom. in d. tract. qq. quest. 6. art. 10. in tit. de miraculis, & Prier. in suo tractatu de strigim. lib. 2 cap. 7.

¶ Quædam enim redigunt in puluerem, & hæc ut plurimum miscentur in ferculis vel potu, ex quibus fiunt diuersa pocula, de quibus dicemus *infra eo. quest. 11.* Quædam verò redigunt in pinguedinem, cum quibus faciunt diuersas vñctiones, nec vertentur quandoque in ipsis pulueribus, sive mixturis commiscere pinguedinem sive angiam quam sumunt ex proprio corpore Christiani, aut infantes defuncti sine baptismo , & hanc

Pingue ipsi appellant pinguedinem pagani, do paginae, quam dicunt habere mirabilem virtutem, & cum ipsis & diëtis pulueris viribus aliisque rebus adiunctis diuersas

componunt vñctiones maleficas , ex quarum tactu , aut aliorum, cibo vel potu , in humanis aut brutorum corporibus infinitæ causantur ægritudines & morbi intrinseci : quandoque ex his prouenit lucis priuatio : quandoque verò membra debilitatio, nervorum attractio, dolor capitis, dentium, pectoris, stomachi, ventris, cordis , &

iste sæpius ceteris euenit: quandoque renum dolor intensus , aut alterius membra & partis corporis.

¶ Quandoque verò prouenit febris, tussis, dementia, phtisis, hydrocephalus , aut aliqua tumefactio carnis in corpore , sive apostema extrinsecus apparet : quandoque verò intrinsecè apud intestina aliquod apostema fit adeò terribile & incurabile , quod nulla pars medicorum id sanare & remouere potest , nisi accedat alias maleficus sive sortilegus , qui contrariis medelis & remedii ægritudinem ipsam maleficam tollat, quam facile & breui tempore remouere potest : ceteri verò medici, qui artem ipsius medicinæ profertur, nihil valent & ne sciunt afferre remedium : & hoc est quod dixit S. Aug. in lib. 10. de Cinitate Dei, & not. in cap. nec mirum, §. ad hoc. aut. 20. 6. quest. 5. vbi dicitur quod ista remedia , quæ fiunt ad tollendum istas maleficas ægritudines nulla ars commendat medicorum , & imò sunt valde prohibita de iure canonico, & Ecclesia multum reprobavit illa , 26. quest. 7. admoneant. & latius dicemus *infra eadem quest. loco suo.* Si igitur remedia huiusmodi non adsint, corpus ipsum maleficiatum paulatim consumitur, usquequod deuenit ad extremum vitæ : quandoque verò velocius occidunt. Quando volunt inferre mortem absque remedio adhibent venena atrociora , quæ vitam ipsam citius perimunt.

Quædam etiam faciunt ut inducant abortivum prægnantis mulieris, & hæc dicuntur pocula abortionis, de quibus habetur in l. si quis aliquid , §. qui abortionis ff. de pœn. & l. 3. §. hac adiectio ff. ad leg. Corn. de sicar. & l. diuus , ff. de extraord. crimin. vbi est glos. not. l. Cicero. & l. tragnantem ff. de pra. de quibus diffusius dicemus *infra eod. sit. quest. 13.*

¶ Quandoque verò inducitur desiccatio lactis in nutrice.

¶ Quædam sunt ad desiccandum totum lac vnius gregis, vel secundi armenti vaccarum, adeò quod nihil casei penitus reddant: quamuis anteà in maxima abundantia reddidissent, & similiter abortiones totius gregis vel armenti inducere possunt: prout alias vidi & habui in facto Romæ, quod duæ maleficæ mulieres cum istis maleficiis perire fecerant abortando multos secundum fœtus, & lac matrum desiccauerant penitus.

Generacionem
impedientia
veneficia.

Coëundi
impo-
bri languedinem, & omnimodam im-
tentia in potentiam coëundi: in muliere verò
maribus vulvæ atētatione talem, siue matricis
& fœmi-
nis.

Matri-
monij
dissolu-
tio ex
malefi-
cio.

¶ Quidam verò cum eisdem compositionibus & venenis impediunt in masculo vel fœmina virtutem generatiuam emitendi sperma.

¶ Quandoque verò in masculo mēdi impo- bri languedinem, & omnimodam im- tentia in potentiam coëundi: in muliere verò maribus vulvæ atētatione talem, siue matricis indignationem talem, quæ sūmoperè abhorret concubitū & viri accessū ad coëendum: & pati non potest aliquo modo copulam carnis: vnde euenit quandoque, quod durante huiusmodi maleficio & impedimento Ecclesia mandat matrimonium ipsum separari & impetriri licentiam alteri coniugum, qui vel quæ non patitur impedimentum ad alias nuptias conuolare: sed hoc procedit quando impedimentum ipsum duravit triennio: deinde alter vel uterque coniugum fatetur impotentiam suam, tunc adhibita septima manu propinquorum aut vicinorum fit separatio ipsius matrimonij per Ecclesiam, vt habetur in e.l. & c.fin. de frig. & malef. & ibi Panor. & imò dixit Host. in sum.eod.tit.de sortil. §.fin. in fin. quod isto casu Ecclesia credit sortilegiis & illorum effectibus, de quidus habetur 23. quæst. 1. si per sortiaris, & pro clariori huius rei intelligentia exemplum facti exhibeo.

¶ In agro Sabinensi (in quo hæc maleficarum secta plurimum inualuit & de præsenti quoque magna ipsarū copia reperitur) quidam vir egregius, literatus, & illæsæ conditionis & famæ, qui in vno ex oppidis illis ortum habuit, licet modò sit senex, quadā die à quinquennio circà mihi retulit, quod ipse dum erat in flore iuuentutis suæ, tempore quo sponsam duxit, ad matrimonium consummādū opera & ingenio cuiusdam maleficæ mulieris, quam mihi nomine proprio declarauit, maleficiatus fuit, & adeò fortiter apprehensus fuerat dicto maleficio, quod cum vxore ea nocte & posteà per multis dies nullum penitus debitum reddere potuit, ex quo habebat magnam verecundiam, & nunquam cessabat admirari, considerans, quod priùs erat perquām validus in simili aëtu carnalis copula, ex quo maximam solitus erat habere delectationem: tunc verò contrà, adeò quod sua misera vxor, eiusque parétes reclamare cœperunt, primò priuatim, putantes postmodum durante impedimento deuenire ad matrimonij separationem, adeò quod iste sponsus, præ dolore & verecundia quasi demens & desperatus cuaserat: & multis ac multis medicos conuocauit, vt liberaretur ab ipsa infirmitate & impedimento, & nihil proderant sibi: demum quidam senex ipsi consuluit,

Magistri mitteret in quibusdam montibus altis pro quodam magno & solemnissimo, qui vocabatur Magister quis. magna experientia, qui in veritate era Magus & maleficus, qui quā primū vidit ipsum sponsū cognovit illius infirmitatem, & brevi tempore illū liberare spopondit vna nocte tantum, & iussit quod dormisset illa nocte cū vxore, & priùs exhibuit quodam peculū dū volebat ire dormitū, & præmonuit ipsum, eiusque vxorem ne

Malefici
ca de
cettates
inuicem.

ne illa nocte munirent se signo crucis, neque timeret aliquo pacto si aliquid ea nocte viderent, vel audirent: quia non poterat sibi nocere: qui maleficiatus cupiens multum ab ipso maleficio liberari, omnia ad vnguern seruauit: quinta autem noctis hora, vel circa cœpit audire maximos tonitrus, pluuias tempestuosas & fulgura quam maxima; deinde terræ motus adeò terribiles, quod tota domus quasiabatur à ventis velut arbor ab iisdem agitata: deinde audiuit vocem humana quosdam magnos v lulatus & clamores, & auertes oculos vidit in sua camera plusquam mille ut apparebat, ad inuicem certates & vnguibus, pugnis, & calcibus crudeliter pugnantes, & lacerates alterius facies & vestimenta tota: inter quos vidit mulierem quidam, quem erat alterius vicini, & dicebatur quod erat maleficus, de qua ipsius spousus multum suspicabatur, ne ab ea pollutus fuisset: quem ultra omnes maioribus gemitibus & v lulatis cruciabatur, & crines, faciesq; vna tota vnguib; lacerauerat, propter quem ipsius maleficiatus dixit quod aliquatum pertinuit à principio, dubitans ne quid mali sibi accideret: deinde recordatus de monitionibus magistri reassupsit vires, vxore vero sepe tenuit sub paucis absconditam, ne ista videret: postquam vero ita certauerat per mediā horā vel circa, ingressus fuit magister in camerā prædictā, & erat tūc circa mediā noctē; ad cuius ingressum omnes illi pugnantes vna cū muliere ipsa statim disparuerunt & abiérunt penitus: ipse autem magister accessit ad ipsum maleficiatum, & illius humeros tetigit manu perficando aliquantulum, dicendo quod non dubitaret amplius, quia iam liberatus erat: & illinc discessit: post cuius recessum dietus maleficiatus levit paulatim calorē quedam in renib; & lumbis: ita quod membrum virile cœpit

erigere vultū, & subito satit: & ipse apprehensa vxore reddidit debitū satis Potentia pingue cū maxima dulcedine & dele- generatiōne, & deinde prosecutus fuit vltiuā re- stituta: que ad senectutē, & suscepit optimam prolē vtriusq; sexus: & ego quosdam ex suis filiis cognoui & locut⁹ fui cū ei⁹ vxore tūc vetula: quem omnia prædicta ingenua facta est, dicēs quod nunquā diebus suis grauiori fuit pulsata timore quam nocte illa, de qua suprà. Alia etiā plura exēpla de hoc referri possunt quae causā breuitatis omitto. Vide illū Prier. in d. suo tract. de strigim. de modo &c. lib. 2. c. 2. vbi in 3. puncto refert exemplum cuiusdam ditissimi Comiti Ligatu- tis dīc. Argentin. qui huiusmodi Co- maleficio steterat biennio impeditus, Argentin; quod nunquā potuit vxoris Comitif- se virginitatem deflorare, quae pul- cherima erat: vide ip. um.

¶ Post hæc quæro, an isti malefici & magi possint eorum arte, & Dæmonis suffragio inducere pluuias, grandines & fulgura, aut magna tonitra; & etiam an possint, quando illa venerint, remouere & facere ut cessent. Et videretur dicendum quod non, quia ea, quae de cælo veniunt & ad nos descendunt diuina dispositio- ne, proueniunt à corporibus cælestibus, vel ab aere mediante ordine quoddam naturali dictorum corporum & illo- rum coniunctionum, secundum quod clare demonstrant astrologi: di- cas tamen, quod isti possunt Dæmo- nis industria inducere imbres, grandines & fulgura, & alia, de quibus suprà; & è conuerso ea sic irruentia remouere. Et ratio est: quia Dæmones possunt elementa concutere, & indu- cere ventos, pluuias, fulgura & gran- dines: & hoc est quod dicit text. in l. multi. C. de malef. & malib. l. eorū, in fin. eod. sit. in d. l. multi. dicitur quod mul- ti sunt, qui magicis artibus manibus accipi elementa concutiunt &c. per-

quæ omnia supradicta proueniunt; in d. l. eorum. dicitur quodd ipsi malefici possunt tempestates ipsas remouere, & id operari ne segetibus terræ nascentibus officiant; & propterea intra ciuilia nolunt quodd isto casu maleficus siue malefica puniatur, quando illorum eff. etus tendunt ad bonum & utilitatem: istarum enim maleficarum vna componit maleficium, altera tollit: vna instruit, altera destruit: vna polluit, altera sanat: vna impedit, altera soluit impedimentum: & sic vna ludit alteram: Diabolus verò vtramque. Ut pluriū ea quæ destruit maleficium, indicat alteram maleficam siue maleficum, qui, vel quæ maleficium fecerat, non tamen verbis expressis, sed quibusdam signis & conjecturis, ex quibus facile comprehēditur quis fuerit: & hoc prouenit astutia & fallacia Dæmonis, qui delestatur in fraudibus & scandalis hominum, vt dicunt Theologi *in locis suprà not.* & habetur *in cap. Epistoli & Nec mirum 27. quest. 5.*

Cæremonias magicas mortbi quibus suprà: sed idè cæremonias illas obseruant, & baptizant imagines, & alia huiusmodi faciunt: quia non in diabolus, vt aliàs diximus suprà, sumseruntur. moperè delectatur in sacrificiis illis, quia cupid adorati; & vt faciliùs ipsi sortilegi & malefici ad illa deueniant, diabolus persuadet illis, quodd ex huiusmodi obseruantiis & solemnitatibus effectus, de quibus suprà, proueniunt: sed valde mentitur, quia proueniunt ex naturalibus rebus, vt suprà vidistis. Eodem modo dicendum est de sortilegio siue maleficio amatorio,

in quo sèpiùs dæmon instruit & mandat commisceri Sacraenta Ecclesiæ, vel sanctorum Martyrum reliquias, hostiam sacratam & similia, de quibus suprà 3. q. in secunda specie, tam eff. etus amoris & flexibilitatis pudici animi ad libidinē non prouenit virtute illius sortilegij siue maleficij, sed virtute diabolica tentationis, & vtriusque solicitationis & persuasoris intrinsecæ & extrinsecæ, vt ibi dixi. Sed hoc idè facit diabolus vt faciliùs adoretur, & turpiùs diuinum cultum tractet & dissipet, & illius destructionem querat.

Sed quæri posset, quare Deus permittit quodd Diabolus tam turpiter res diuinas & cultum suæ adoratio- nis deturpet & destruat quodammodo, cùm facile posset illi resistendo omnia ista prohibere ne fierent, sicut aliàs non permittendo impedit Dæmonem ne possit quædam alia facere, qui aliàs de sui natura facere posset, vt dicemus *infra quest. seq.* Respon- deo, secundùm communem Theolo- gorum cōclusionem, quodd idè Deus arbitrij potestas homini à creatu- re videatur sibi velle auferre liberi tione arbitrij potestatem, quam à principio concilia sibi dedit, vt possit operari bonum & malum ad libitum suum; & impedien- do ne incidat in malum, videretur si- bi auferre illā libertatē, & velle per il- lam omnino fieri bonum. Ne igitur rūpat aut violet legem, quam à prin- cipio ipse constituit, vt sequatur ordo naturæ, sicut à principio ordinatum fuit; idè non impedit hominem, quodd non faciat ista, & quæcumque alia mala, quando vult operari malū: alioquin quis dubitat quodd Deo re- nitente hæc fieri minimè possent. Sed hanc potestatem liberi arbitrij homini dedit vt posset operari bonū & malum quodcumque velit ad libi- tum suum: si. bonum fecerit, conse- derit Deus quetur homini.

quetur gloriam; si verò malum, perpetuam damnationem. Deditque Diabolo facultatem tentandi, ut posset potestatem ipsam contra quoscumque indifferenter exercere, ut notatur Gen. 3. & Matth. 4. ipsem Iesum Christus potestatem illam tentandi expertus fuit, ut habetur etiā Marc. 1. & Luc. 4. in princip.

¶ Sed antequam ad vñteriora deueniam, quæro aliqua de remediis istis, quæ fiunt erga maleficiatum ad tollendum maleficium & liberandum maleficiatum. Et primò quæro an liceat impunè consulere sortilegium, siue maleficiū, ut dissoluat facturas, & liberet ægrotum à maleficio, & simili- ter an liceat incantare & coniurare imbræ, grandines & fulgura, ne no- ceant fructibus arboris, aut plantis. Et dic breuiter, aut nos loquimur de iure ciuili, aut de iure Canonico. Primo casu licet impunè consulere & adhibere sortilegium siue maleficium ad faciendum opera, quæ vertuntur in bonum & prosint; & non debet quis pro bono opere cruciari, *l. eorum. §. fir.*

& ibi Bar. hoc notat expressè. C. de Malef. & Mathemat. & hoc est clau- rum de iure ciuili; sed de iure Ca- nonico non licet aliquo modo, etiam pro recuperanda corporis sanitate quærere remedia diabolica & super- stitiosa, licet aliter sanitas ipsa recu- perari non posset, nisi per remedia prædicta: ita dicit text. ad literam in cap. admoneant. 26. quest. 7. & tangit verum Panor. in cap. 2. conforty. vbi potius sanctissimi Pontifices patiuntur bona Ecclesiarum furto subtracta penitus perdi, quædam quodd querantur per remedia & artem huiusmodi; & hinc est quodd Ecclesia potius tolerat dissolutionē matrimonij & tanti vin- culi sacramentalis fracturā, quædam quodd velit permittere & concedere male- ficiatum contrariis maleficiis liberari,

text. 24. quest. 6. si per sortiarias. & de frig. & malef. cap. fin. Et ratio huius est: quia magis expedit pati in corpo- ris iactura, quam animæ, dict. capit. fin. de sortileg. argu. capit. solite. de ma- ior. & obediens. & ibi Panor. & om- nes scribentes, ad quod ius ciuile non considerauit, quod principaliter ten- dit ad conseruationem temporalium, dicto cap. solite. & not. Doc. in dicto cap. admoneant. & notatur etiam in c. nec mirum. §. ad hac. 26. quest. 5. quod tene menii.

¶ Item dicendum est de remediis superstitionis, ligaturis & appédi- lis, quæ fiunt per ipsos sortilegos, siue maleficos ad sanandum alias ægritudines non maleficiales, ut est fe- bris, dolor capitis, ventris, & similes, quas amouere non licet huiusmodi remedii: & hoc est quod vult dicere text. in dicto cap. nec mirum. §. ad hac omnia, &c. vbi dicit quod ad hac Curatio pertinent ligaturæ execrabilium re- mediorum, quas ars non commendat medicorum: quibus autem pœnis puniantur, qui præmissa faciant vel consulunt facientes, dicetur infra eod. tit. quest. 11.

¶ Præterea non prætermittam hunc notabilem casum, qui særifissime occurrit in facto, maximè apud rusticos: reperitur quidam ægrotus aliqua ægritudine: non maleficiali loco medicorum, quorum vt plurimum habent penitiam, adducitur mulier, quæ quibusdam verbis & remediis asserit velle ægrotum breuissimo tem- Ligatur- ra cum pore liberare: ægrotus verò qui est precibus puræ conscientiæ dicit, Cœ, quia ad re- media morbo. & ab Ecclesia reprobata: quia magis expedit, vt patiatur corpus quam ani- ma, vt supra proximè diximus: & illa respondet, quod nullatenus dubitan- dum est de hoc, quia ipsa cum san-ctissimis precibus & orationibus, ac remediis

Reme-
dia con-
tra ma-
leficia
à iure
canoni-
co in-
te. dicta.

remediis Ecclesiasticis vult ipsum liberare, & incipit facere ligaturam, & dicere ægrotō, quod dicat cum deuotione salutationem angelicam aut orationem Dominicā, scilicet *Ave Maria*, vel *Pater noster*: & ipsa quoque magistra aliquas preces alta voce promulgat, deinde duo vel tria verba dicit submisla voce, quæ nullum sapiunt diuini cultus odorem: & licet per illa verba expressa non constet, quod fiat Dæmonis inuocatio, tamen non possunt congruè adaptari ad sensum præcedentium verborum: quippe, quia quoad illa longè extra-nea sunt, queritur, an dicta remedia sint reproba & superstitionis: & quilibet diceret quod non: ex quo non constat aliquid expresse de malo, sed de bono patet expresse,

Solut. tu dic videlicet quod scribit S. Thom. in sum. quest. 26. art. 2. in tit. de superstitione. & D. Ioan. lec. in sum. confes. eod. tit. de sortil. cap. 11. quod in istis remediis plura sunt consideranda. Et primò consideranda est utrum remedia illa naturaliter tales effectus sanitatis causare possint, quod facilè indicabitur consilio medicorum; quod si tales effectus naturaliter concipere possunt, non erunt iudicanda superstitionis, sed vera & naturalia, ex quo medicinæ professio approbat illa: si vero tales effectus naturaliter parere non possunt, sunt omnino illicita & damnata, quia necesse est, quod pertineant ad quædam tacita pacta cum dæmonibus inita, ut not. S. Aug. in lib. 21. de Cinit. Dei, & habetur in d. c. nec mirū. §. ad hac omnia. 26. q. 5. Hoc enim specialiter apparet & cognoscitur secundum ipsos, quotiescumque adhibentur aliqui characteres, seu nomina ignota, aut alias quæcumque observationes, quia manifestū est, quod naturaliter efficaciam sanitatis & expulsionis ægritudinis il-

lus habere non possunt: talia semper iudicanda sunt superstitiosa & illicita: & ista sit regula firma, per quam facile iudicari poterit an remedia ipsa sint honesta, vel illicita & superstitionis: & hæc nota, quia sunt valde utilia in foro conscientiarum, & multum conferunt sacerdotibus, his maxime qui laicorum confessionibus incumbunt: quæ enim dicta sunt de verbis, eadem dicenda sunt de breuibus & schedulis, quas sapienter faciunt isti incantatores, ut suspicere deferantur ad collum, siue in sinu ipsius ægroti, ubi, si ultra nomina Dei, alias orationes & preces, reperiuntur aliqui characteres, aut nomina ignota, vel male sonantia ad præcedentia, iudicanda sunt omnino superstitionis, quia, sicut dicit S. Chrysostomus, multi confingunt aliqua nomina Hebraica barbaro-Dei & angelorum, & alligant, quæ non intelligentibus metuenda esse videntur. Cauendum est etiam, ne aliquid falsitatis contineant: quia impossibile esset, quod effectus dictorum operum possit expectari a Deo, qui non est auctor, neque testis falsitatis, sed puræ veritatis, ut habetur Joan. primo: *Plenum gratia & veritatis.* Illa etiam brevia reprobata sunt in quibus apparent nomina quædam ignota, inconfabiliæ & inusitata: vel sub hac conditione traduntur, quod, quicunque portauerit brevia huiusmodi apud se, nullos timeat hostium incursus, aut insultus: vel quod sibi aliquid boni contingat, inueniet, vel consequetur, aut aliquid aliud simile: omnia ista sunt ab Ecclesia reprobata, merito damnabilia & punienda: vide D. Ioh. lec. in sum. confes. 13. c.

C A P . VII.

S V M M A R I V M .

- 1 Sortilegi & Strigimaga, siue Lamiae an verè & corporaliter deferantur à diabolo quoniam voluerint.
- 2 Diabolus potest somnia & imaginationes in humanis mentibus imprimere.
- 3 Febris est morbus naturaliter in humano corpore causatus.
- 4 Striga & malefica sunt extra protectionem Ecclesia.
- 5 Diabolus summo perè nuditur Christianos à vero cultu auertere.
- 6 Angelus quid propriè dicatur.
- 7 Corpora à Damonibus assumpta an sint vera vel phantastica.
- 8 Corpora à Damonibus assumpta ex qua materia sint.
- 9 Corpora à demonibus assumpta an virtutem habeant generatiuam.
- 10 Sperma hominis oritur ex purissima substantia cibi iam digesti.
- 11 Sperma non generatur in corporibus à demonibus assumpsis
- 12 Demon potest assumptione corpore coire & generare. Filius ex demonis coitu generatus cuius filius dici debeat.
- 13 Demones multa agere eorum natura possunt: sed à diuina maiestate impediuntur.
- 14 Demones non faciunt miracula, sed bene angelii boni & homines.
- 15 Miraculum est testimonium diuinae virtutis.
- 16 Damonis virtus vehemens est & acuta.
- 17 Demones possunt in homines duplicitate operari.
- 18 Demones possunt Deo permittente in corporali specie hominem de loco ad locum deferre.

Mall. Malefic. Tom. II.

- 19 Diabolus an naturaliter Christum super pinnaculum templi detulerit.
- 20 Spiritus siue angelicus siue humus multa est potentia.
- 21 Rei sua quilibet dicitur moderator & arbiter.
- 22 Magi Pharaonis an arte sua virgas veraciter verterint in serpentes veros, non illusorios.
- 23 Animal brutum an arte diabolica & magica loquatur.
- 24 Asina Balaam qua virtute ipsum fuerit bis allocuta.
- 25 Simulachrum fortuna quondam Roma habitum locutum fuisse Valerius Maximus refert.
- 26 Sortilegium primò profidentes quam obseruent solemnitatem.
- 27 Sortilegium profidentes sub qua forma diabolum adorent.
- 28 Ratio legis principaliter est attendenda.
- 29 Striga & apostata differunt.
- 30 Apostatarum species sunt due.
- 31 Apostata quo casu sit deterioris conditionis heretico.

SEPTIMÒ quæsto an isti Sortilegi & Strigimaga siue Lamiae verè & corporaliter deferantur à dæmone, vel solum in spiritu. Resp. Quæstio ista est multum ardua & famosa. Doct. vtriusque facultatis tenent quodd deferruntur in corpore: sed dumtaxat deluduntur in spiritu, per textum in capitulo Episc. vigesima sexta. quest. 5. ex quo textu videtur firmiter probari ista opinio: Theologi verè tenent contrarium, quodd dæmon potest deferre corporaliter hominem viuentem de loco ad locum vero motu locali: & per cōsequēs quodd defert istas lamias siue striges corporaliter, ut supra: quam opinionē rationibus, auctoritatibus,

K K

ritatibus, & exemplis præclarè demonstrant: ego verò utramque referam, demum superaddam opinionem meam. Fundamentum, ut dixi, prioris opinionis est textus in dicto c. Episcopi. ubi dicitur, quod *Quadam scelerata mulieres retro post Satanam conuicte demonum illusoribus & phantasmatibus tam grauitate seducta sunt, quod credunt se & proficiuntur cum Diana dea paganorum nocturnis horis, vel cum Herodiae, vel cum innumera multitudine mulierum equitare super quasdam bestias, & multarum terrarum spatia intempesta noctis silentio pertransire, eiusque iussionibus obedire, velut dominae & certis noctibus ad eius feruium euocari.* Et in fine dicitur, quod *Demon quam primum mentem cuiuscumque mulieris cepit, & illam per infidelitatem subiungaverit, illicè transformat se in diuersas species personarum, & mentem, quam captiuatam tenet in somniis deludens, per queque denia deducit: & cum solus spiritus haec patitur, infidelis haec non in spiritu sive anima: sed in corpore euenire opinatur.* Deinde subiungitur ratio:

Depotatio Sotilegarum non est realis.

Quis enim in somniis & nocturnis visionibus non extra seipsum deducitur, & multa videt dormiendo, quo nuncquam vigilando viderat? quis vero tam stultus & hebes sit, qui haec omnia, quo in solo spiritu sunt, etiam in corpore accidere arbitretur? Hæc sunt quæ in effectu dicuntur in d. c. Episcopi. per quem tex. dicunt manifestè probari, quod istæ mulieres strigæ sive strigimæ, & strigones (ut vulgariter loquar) & cæteri qui sunt maleficæ professionis, nō in corpore, sed in spiritu duntaxat deferuntur: Delatio Strigum præstigiola. hoc est, quia in somniis deluduntur à dæmone, & omnia quæ ipsi vel ipse asserunt corporaliter vidisse, tetigisse, fecisse, & præstantialiter interfuisse, omnes sunt illusiones dæmo-

num præstigiosa, & figuræ apparētes oculis intellectus & mentis iam captiuatæ ipsorum viorum sive mulierum: quas figuræ & apparentia signa, ac operationes illas diabolus tam subtiliter & diligenter accommodat, quod vnuusquisque, qui illa videt in somniis, oculo mentis verè & corporaliter vidisse non dubitet, imò teneat & firmiter credit more somniantis: & tamen verè corpus non mutatur de loco.

¶ Prætereà dicunt ipsi, si esset verum, quod Dæmon deferret hominem corporaliter de loco ad locum tam veloci motu ad remotissimas partes, sequentur plura inconuenientia, & maximè hoc, quia posset ad libitum suum trahere quoscumque etiam inuitos, & illos deferre ad extranea & deserta loca, & compellere illos ad peccandum, aut malè tractaret eosdem: vel etiam quoscumque cupidos perfidere longum iter breuissimo tempore posset illos apprehendere per aërem corporaliter iectu oculi, & deferre usque ad locum ipsum, ad quem peruenire desiderant, & sæpius hoc faceret, quoniam ex his multi reperiuntur, qui vellent euolare, si possent, hi maximè qui magnorum principum secretæ & ardua negotia tractant; imò posset etiam trahere hominem ad infernum: & sequetur diuinæ legis destructio: quia data possibilitate in uno quoad materiam corporalis delationis, sequitur in omnibus aliis, quæ sunt eiusdem ponderis & qualitatis, ut dicit Sanctus Thom. in tract. quæst. prima partis quæst. 5. in tit. de mira. & q. 16. art. 9. & 10. titulo de dæmon. quam potestatem, licet Satanus habebat tempore legis antiquæ ante Christi incarnationem & passionem: tamen per mysterium mirabilis passionis, illa potentia, quam habebat Satanus illius duplicitis manus attrahen-

Rati-
nes con-
tra trâl-
uectionē
diaboli-
cam.

attrahebant & compellentis, partim fuit totaliter absissa & remota: partim vero debilitata sive angustata, ut alias diximus *sup. q. præcedenti*, aded quod hodie non potest ista miracula facere, nec hominem deferre, aut compellere ad malum, secundum quod concludit sanctus Bonavent.

in 3. sentent. distinct. 19. q. 3. num. 2. 2.
23. Item sequeretur aliud: quod quotiescumque isti Sortilegi & malefici vellent aliquem incarcерatum criminе capitali à furca vel ultimo supplicio liberare, possent utique ad ipsorum libitum hoc facere, si dæmones possent aliquem corporaliter deferre: quia isti magi mandarent dæmoni, ut dictum incarcерatum apprehenderet, & extra carceres incolam deferreret: quod esset valde mirabile si esset verum, quia isti essent domini dominantium, quinimodo ipsi met dum capiuntur pro ipsis criminibus sortilegiorum: si possent à Dæmons corporaliter deferri, semper facerent se deferre extra carceres, & euitarent poenas corporales, adeo quod rarissimi aut nulli ipsorum perirent: & tamen videmus contrarium, quod ipsi malefici tota die capiuntur, cruciantur mille tormentis, suspenduntur laqueo, concremantur igne, & multis aliis suppliciis afficiuntur absque aliquo impedimento: unde sequitur, quod ipsorum corpora non sunt in Dæmons potestate, sed animæ solū.

¶ Nec est mirandum, si ea, quæ istæ strigimæ & alij similes vident oculo mentis, in apparentia, sive in imaginatiua intellectus dormiendo, afferunt verè & naturaliter vidisse, & corporaliter interfuisse: quia sæpe videmus quod somniantes aded verisimilia putant ea, quæ prius videant esse in somniis, ut pro veris quandoque illa promulgare nondu-

bitent, aded firmiter insistunt in illa opinione. Si enim vapores & fumositates ciborum ex stomacho insurgentes ad cerebrum similes essent & somnia causare possunt (ut medici testantur) quantò magis Dæmon potest apparentias ipsas humano intellectui repræsentare & demonstrare mille rerum speciæ, quæ nullæ sunt: hoc enim negat nemo.

¶ Præterea si febris, quæ est morbus naturalis, & ex indispositione quid sit, elementorum corporeorum ut plurimum causatur, & est calor mutatus in ignem, ut inquit Galen. *in priori parte aphor. 6. c.* qui aggrediens quandoque partes illas cerebri intellectivas, aded illas vehementer apprehendit & præoccupat, quod inducit phrenesim, ita quod ægrotus vigilando & loquendo in meridie efficitur phreneticus, & ex sano intellectus efficitur insanus, demens, furiosus: & dum plures adsunt non veretur fatua quædam & extranea loqui & affirmare pro veris, item videre multa, quæ nulla sunt in veritate: si enim accidentia huiusmodi inanimata permутant hominis intellectum, ita tenaciter & verisimiliter, quanto magis Diabolus, qui est substantia spiritualis, & creatura Dei animata, sensibilis, & ingeniosa potest istas imaginationes & apparentias demonstrare humano intellectui: quia cum sit incorporea, potest partes illas imaginatiuas intellectus præoccupare, & demonstrare per apparentiam aliqua esse, quæ in veritate nulla sunt, naturaliter & aded verisimiliter, quod quis putet etiam medio iure iurando affirmare vera esse & interuenisse, quæ nulla sunt vera, neque naturalia, ut d.c. *Episcopi*.

¶ Sit ergo conclusio istius opinonis, quod istæ mulieres strigæ & nuncupatae, aut viri eiusdem professionis

Striges
nullo
modo
deferū
tur in
corpo
re.

non deferuntur à Dæmone in corpore, aliquo pacto, sed duntaxat deludūtur in spiritu. Quæ opinio exemplo etiam comprobatur. Quidam maritus ex oppido quodam agri Sabinensis habens vxorem maleficam sive strigem (vt vulgariter dicunt) de quo tamen crimine maritus non habebat certam notitiā: sed suspicabatur satis, de ipsa interrogata quandoq; ab ipso, nunquid esset verum, quod ipsa esset talis professionis & secte: semper mulier ipsa audacter negavit; deinde paulatim crescentē fama contra ipsam de isto crimine, quam maritus ex plurimum virorum fide dignorū testimonio & relatione percepérat, quod dicta vxor multū strictè conuersabatur cum quibusdam aliis mulieribus: quæ erant strigæ & maleficæ publicæ, & quod interueniebat cū eis ad multa turpia maleficia: & ad congregations etiam nocturnas: vnde maritus decreuit velle animum suum declarare & ipsam in flagranti apprehendere, & cœpit insigilare pluribus noctibus magna cum diligentia & attentione: & ita stetit vigil per duodecim noctes vel circa, vt videret si ipsa de nocte ibat ad ludū Dæmonum, vel ad faciendum aliquod maleficium, & singulis noctibus obseruabat inquirendo lectum postquam vxor venerat dormitum, si reperiebat ipsam penes se: aut locum vacuum, & semper illam adinuenit, & manibus palpauit, quæ apud ipsum iacebat. Deinde mulier ipsa paucos dies vñā cum quibusdam aliis mulieribus strigibus & maleficiis capta & incarcera-ta fuit: quæ vñā cum aliis examinata, demum confessa est venisse ad ludum vñā cum aliis mulieribus incarceratis eius sociis, tali die vndecima mensis, &c. & tali nocte, & hora &c. idem ē conuerso fatebantur aliae. Maritus verò volēs vxorē defendere asserebat sub grauissimo iuramento, quod illa

Confes.
sio Ma-
leficij

nocte, de qua dicebatur, & illa hora maximè vxor sua erat in lecto, apud Maritus ipsum iacens, & quod illam studiosè vxorem tetigit non semel tantum: sed iterū & Malefi- pluries: & allocutus fuit cum ea, ergo cam de- fequitur quod corpus nō patitur neq; conatur mouetur à Dæmone: sed solus spiritus in iudi- hæc patitur per dictas illusiones. cio.

¶ Contrariam tamen opinionem quā plures excellentissimi viri tenue-runt, quod imò verè & naturaliter deferantur in corpore: & hanc opiniōne omnes ferè Theologi sequun-tur. S. Bonau. in 4. sc̄nt. dist. 19. q. 3. S. Aug. in lib. 10. & 21. de Cinit. Dei. S. Thom. in sum. secunda secunda. q. 9. 5. art. 5. in tit. de superst. & idem Thom. in tract. qq. prima partis. q. 8. in tit. de mira. & q. 16. art. 5. & 6. in tit. de Dam. & quidam modernus Theol. magister Sylvest Prier. in quodā tractatu quem nuper edidit de Strig. Dæmon. miran. lib. 1. c. penult. & l. 2. c. 1. vbi non tenet expressè, quod possunt corporaliter Ratione proba- defiri atque deferuntur à Dæmone tor uāl. ea maximè ratione, quia Dæmon na- uerba sua, & secundūm eius vires & potentiam naturalem potest mouere & portare corpus longè etiam magis ponderosum, quam corpus hominis de loco ad locum motu locali, Deo tamen permittente & non aliter: & satis isto casu Dæus videtur permitte-re quando Dæmoni non resistit in istis operibus: Quod non resistat, sed permittat, patet; quia & viri, & mulie- res, qui fecerunt hanc professionem saltim expressam, vt faciunt commu-niter omnes istæ strigæ & maleficæ, quæ omnes sunt extra gremium Ec-clesie, & à communione fideliū peni-tus alienæ, de quibus Deus & Ecclesie nullam penitū curam gerit, & habentur sive reputantur pro crea-turis diaboli, vt notat 26. quæst. 2. qui sine Salvatore. & q. 5. d. cap. Episcopi in princ. & pluribus aliis rationibus & auctoritatibus, de quibus latius per eos

Striges defuruntur in corpore ex quinque rationibus eos in loc. prad. concludentes in effectu Dæmonem deferre posse hominē de loco ad locum motū locali verè & corporaliter , & respondent ad dictū cap. Episcopi, quorum responsio hoc concludit in effectu, quod ille text. loquitur de alia secta mulierum longè diuersa ab ista. Ego autem olim adhærebam priori opinioni per text. in d. cap. Episcopi: nihilominus posteā ex longa rerum experientia, & causarum huiusmodi multitudine ne propter multas ac varias earum operationes & exempla, quorum aliqua vidi , aliqua verò à fide dignis accepi , sum modò istius secundæ opinionis , quod deferrantur in corpore. Pro cuius declaratio- ne p̄r̄ponam. Primò aliqua euidentia. Secundò fundamenta quædam declaratiua. Tertiò nonnulla exempla subiiciam pro corroboratio ne. Quartò respondebo ad ea quæ dicuntur suprà pro priori opinione & maximè ad dīct. cap. Episcopi. Quintò & vltimò deducam inconuenientia quædam, quæ sequentur tenendo priorem opinionem. Primò igitur pro euidentia p̄f̄suppono unum, quod est tritum apud omnes Theologos & Canonistas , quod Diabolus inter alia desideria quæ ipse habet, hoc unum tenet , quod summoperè desiderat ab homine adorari: & sicut Deus maxima cum veneratione cultum habere , & in hoc vehementer satagit ut Christianos à vero diuino cultu auertat , & illos obedientes atque deuotos suæ potestati subjiciat, vt ab eis cultum ipsum recipiat : ita dicit S. Aug. lib. 10. de Civit. Dei. re latus per factos Canones in cap. nec mirum. §. magi. & sequen. 26. quæst. §. & S. Bonaventura in 4. sent. dist. 19. q. 3. S. Thom. in sum. secunda secunda. q. 95. art. 5. in tit. de supersit. in quo quidem cultum eundem ferè ritum & ordinē tenet, quæ in vero cultu diui-

no obseruat Ecclesia, & nō solùm circa res & mysteria : verùm etiā quoad Cultus Dæmoni personas: sicut enim Ecclesia & Chri- stiana religio admittit plutes viros disertnat uersæ cōgregationis, habitus & no- minis: sicut est congregatio & religio S. Benedicti, que est monachorū : itē ordinis S. Augustini, Dominici arque Francis. & aliorū , qui licet sint diuersi no- minis & habitus, & circa modū viuēdi diuersas regulas obseruent : tamen & Ca- quoad diuinū officiū scilicet horas oī- tholicos dinatas & Missarū celebrationē, & alia pia opera omnes tendunt ad cūdē ef- fectū, scilicet laudandi Deū & orandi pro animæ suæ salute & proximi: eodē modo Satanus sub sua diabolica reli- gione recipit plutes professos diuersæ professionis, habitus, & nominis , qui habet diuersos ritus & mores: tamē in effectu omnes tēdūt ad idē, scilicet ad laudādū & venerādū diabolū infernale , & illi bonā fidelitatē & homagiū continuādū, & hoc est quod dicit tex. in c. excommunicamus, in princ. Et pri- mū & secūdū de hæret. {Facies quidē habentes diuersas, caudas autē adinui- cē colligatas : quia de veritate omnes conueniunt in idipsū, de quibus qui- dē diuersis nominibus, ac diuersorum ordinū professoribus sub eadem reli- gione constitutis, diximus suprà latius eod. tit. q. 2. Secundò euidentialiter pre- suppono, quod Angeli tūm boni, cūm rum de- malī secundū Philosophum , & cō- muniter Theologos , sunt substantiæ quædā spirituales, intellectiæ, mobi- les arbitrio, & incorporeæ , quæ non dependent à corpore , nec quoad sui principiū, nec quoad finem, & non habent corpora naturaliter sibi unita. Ita dicit S. Thom. in tract. qq. disput. in prima parte, tit. de mira. q. 6. & licet nō habeat corpora naturaliter sibi unita, possūt tamē quādoçūq; volūt assume- re diuersas corporeas formas, & cūr- lis diuersimodè hominibus apparere,

& multas naturales operationes in assumptis corporibus huiusmodi efficeret: ut idem Thom. testatur eod. tit. q. 7. & S. Aug. in 3. de Trinit. & idem Aug. 12. cap. super Genesi. Sed dubitatur, an corpora huiusmodi sic assūptā sint vera & naturalia corpora, vel phantastica & apparentia. Solut. Dic quodd non sunt vera & naturalia ex carne, ossibus, & neruis formata: sed sūt quasi naturalia, & similitudinaria: & licet habeant in se aliquas operationes naturales, sicut est motus localis, locutio, delatio, comedio, potus, quamvis ista duo ultima sint naturalia, quoad principium tantum, non quoad finem: quia cibi & potus assumptio fit naturalis in eis, sicut in homine: digestio vero nulla fit, quia substantia cibi & potus non conuertitur in nutrimentum talis assumpti corporis; & licet plures habeant ex ipsis operationibus naturalibus, non tamen omnes habent, sicut est crescere, pinguiscere, nutriti, macrari, dormire, audire, generare, & similia ista non habent, nec alia, quae mutant formam dicti assumpti corporis, sicut esset etiam ægrotari, palescere, & similia: quae quidem corpora non dicuntur esse perpetuæ & naturaliter unita dictæ substantiæ spirituali, sicut est unio animæ ad corpus humanum: sed est qualis qualis unio, & adhærentia quædam sicut mori ad mobile, vel figurati ad figuram.

¶ Deinde videndum est ex qua materia corpora ipsa dicuntur esse composita seu fabricata, an ex aliqua materia elementari simpli vel composita, aut ex alia substantia separata. Dic, quod ex quolibet elemento confici possunt, nihilominus magis communiter fiunt ex aëre, quem ipsi angeli possent facilius inspissare, & ingrossare, & corpus ipsum formare: deinde in eorum resolutione,

dum à spiritu separantur, similiter fit facilior resolutio: quia resoluuntur in fumum & vapores: ut idem Thomas comprobat eod. titulo quest. 6. in fine.

¶ Et quod dixi, corpora huiusmodi non habere virtutem generatiū, est verum in angelo bono utroque modo, ex quo nullam habet operationem generandi: nec quoad potentiam, neque quoad actum: quia hoc non conuenit naturæ angelicæ, quæ coitum ipsum & omne aliud peccatum penitus abhorret, cuius est quodammodo incapax. *ut est.*

¶ Dæmones vero benè possunt in assumptis corporibus generare, quippe quia in coitu carnali, sicut in aliis peccatis, summoperè delectantur: si qua tamen generatio ex illorum coitu succederet, illa non prouenit ex semine illius assumpti corporis, quod nullum habet in se: quia ex quo non habet virtutem digestiū, non habet etiam virtutem generatiū, quia caret sanguine: nam sperma oritur ex purissima substantia cibi iam benè digesti, vt inquit Auic. *fen. 20. in tract. pr. cap. 2.* vbi dicit, quod sperma est superfluitas digestionis quartæ, Sperma quæ fit cum cibus dispartitur in membris resudando à venis, tertia digestio. ne iam completa, & est de summa humiditatis proxima coagulationi, ex qua nutriuntur membra dura & vena arteriæ. Iste enim operationes naturales non conueniunt corporibus assumptis per Dæmonem, quia non sunt naturalia, ideo non faciunt sperma, nec possunt per se ipsa virtute propriæ generare. Diabolus igitur in coitu generat ex spermate alieno, scilicet alicuius viri in somniis polluti, aut etiam in vigilia quotiescumque Dæmon in forma succubi se transformat, id est, in forma mulieris, & habet coitum cum viro: tunc recipit formam

Sperma non geratur in corporibus assumptis per Dæmonem, quia non sunt naturalia, ideo non faciunt sperma, nec possunt per se ipsa virtute propriæ generare. Diabolus igitur in coitu generat ex spermate alieno, scilicet alicuius viri in somniis polluti, aut etiam in vigilia quotiescumque Dæmon in forma succubi se transformat, id est, in forma mulieris, & habet coitum cum viro: tunc recipit formam

Filius ex
coitu
Damo-
nis na-
tus quo-
modo
dicatur.

Angeli
ope-
rations
in assup-
tis cor-
poribus.

formam viri : & quād citius veloci-
cissimē accedit ad mulierem in forma
scilicet viri , & assumens coītum cum
ea intromittit dictum sperma in natu-
ra & matrice mulieris , & inde sequi-
tur prægnantia mulieris infantis , &
generatio , ac si mulier cum naturali
viro coītum habuisset : tamen infans
ipse , si oriatur , non dicetur esse filius
Dæmonis , sed illius cuius erat sper-
ma. Ita firmant communiter Theolo-
gi , S. Aug. in 3. de Trinit. & 21. de
Civit. Dei. & S. Thom. in dicto tract.
qq. in prima parte tie. de mira. quāst. 8.
ver. ad primum.

¶ Conclusiū igitur dico in hoc
secundo evidentiali , quād Angelus
tūm bonus cūm malus in assumpto
corpore regulariter retinet & opera-
tur omnes illas operationes natura-
les , per quas nō alteratur forma assup-
ti corporis : sed remanet in esse suo &
in eadē proportione figurā & formē ;
omnes verò operationes per quas al-
teratur forma siue figura corporis
prædicti , de quibus suprà diximus ,
sunt illis prohibitæ , ratione prædicta .
Ita firmant ipsi Theologi in locis præ-
dictis : sed deferre corpus aut aliud
pondus de loco ad locum , motu lo-
cali , non immutat formam dicti as-
sumpti corporis : ergo sunt capaces
istius operationis.

¶ Tertiū præsuppono quād an-
geli , id est , Dæmones multa facere
possent secundūm eorum naturalem
virtutem & potestatem , quāe tamen
facere non possunt , diuina prouiden-
tia ipsos reprimente , eorum operibus
resistente : & sic maiora possunt in
habitu & potentia , quām in actu. Ita
idem Thom. in tract. qq. q. s. it. de mi-
racul. & Aug. in 3. de Trinit. vbi dicit ,
quād angeli mali quādam facere pos-
sunt eorum virtute & potentia natu-
rali , si permetterentur à Deo , quāe
ideo facere non possunt : quia non

permittuntur. Impediuntur itaque
quandoque ab illis agendis , ad quāe
eorum naturalis virtus se extendere
potest. Idem etiam comprobat S. Bo-
naueritura in 2. senten. lib. 2. dist. 7. vbi
latè disputat de virtute & potentia
Dæmonum , quam habent respectu
creaturarum , quid possint , qualiter ,
& quantum possunt & quantum eis
permittitur à Deo , vbi enumerat plu-
res operationes naturales , quas Dæ-
mon facere potest tam in assumpto
corpore , quām sine eo.

¶ Quartū & ultimū præsuppono ,
quād licet angelī boni , & homines
quandoque per fidem & diuinam
gratiam operentur miracula & fa-
ciant aliqua , quāe sunt ultra eorum
naturalem virtutem & potestatem ,
dicit S. Augustinus in 3. de Trinitate ,
Dæmones tamen miracula aliqua
operari non possunt , vt sint vera mi-
racula : quoniam miracula ipsa sunt
per gratiam & donum Dei : quia est
diuina virtus in effectu , quāe mi-
racula facit , mediante persona & instru-
mento angelico , siue humano , sicut
gratia prophetandi tradita fuit san-
ctis Prophetis simplicibus & ignarib[us] ,
vt refert S. Gregor. in 2. dialogo : &
idem Gregor. in prima homel. super
Ezech. Miraculum enim , siue opera-
tio miraculosa , est quoddam diuinum
Miracu-
testimonium indicatiū diuinæ vir-
nitio.

tutis & veritatis , vt dicit S. Thom.
in d. tract. prima parte quāst. 5. de mira.
ver. Respondeo quād si dæmonibus , quo-
rumq[ue] est tota voluntas ad malum , po-
testas hæc daretur à Deo faciendi mi-
racula , Deus ipse falsitatis eorum te-
stis existeret , quod diuinæ bonitati
penitus incongruit.

Concludendum est igitur , quād
Dæmones non faciunt nisi ea , ad quāe
eorum naturalis virtus se extendit &
diuina voluntas non refragatur , sed
permittit , vt idem Thom. hæc eadem
testatur

Dæmo-
nis vir-
tus acu-
tissima.

testatur *ibi*. Virtus enim Dæmonis est adèò vehemens & acuta, quod multa opera quæ ipse facit, eius virtute & industria, & ex rebus naturalibus adèò bene componit & velociter exequitur, quod homines, qui illa vident, dicunt esse miracula, licet in veritate nō sint. Possunt ergo Dæmones mirabiliter in nobis dupliciter operari, non modò per veram corporis transmutationem, quando fit vera mutatio corporis. Alio modo per quamdam illusionem sensuum ex aliqua immutatione imaginationis: neutra tamen operatio est miraculosa, sed per modum artis & naturæ composita, vt *ibi*: vide in d.q.5. Quibus sic præsuppositis dico, quod Dæmones, Deo permittente, possunt in assumpta corporali forma hominem deferre verè & naturaliter de loco ad locum motu locali, & per consequens illas strigimagas, & sortilegos professos deferrant ad nutum in naturali forma, ad quæcumque loca: quod dictum probatur primò ratione per ea, quæ notat S. Thom. in tract. qq. in prima parte, quest. 16. art. 10. vbi dicit, quod in actionibus virtutum actiuarum considerandus est ordo rerum, qui non solum attenditur secundùm naturas ipsarum rerum: sed etiam secundùm earum motus. Habent enim & ipsi motus quemdam ordinem ad inuicem, qui dupliciter consideratur: uno modo secundùm propriam rationem; & secundùm hoc motus localis ad alios motus duplicitem habet comparationem. Prima est, quia ipse motus est primus motuun: secundo, quia per motus motum localem minima variatio fit loca. is circa mobile. Nam cùm per alios ad alios duplex est varietur aliquid, quod est intrinsecum rei, puta qualitas, quantitas, accidens, aut forma substantialis, per motum istum localem variatur solum corpus secundùm aliquid

extrinsecum, quod est ipse locus, per cuius mutationem non mutatur nec alteratur res in substantia, vel in accidenti, aut alia qualibet eius qualitate intrinseca: & quantum ad hæc secundùm prædicta competit quod corpora moueantur à substantiis spiritualibus motu locali facilius & immedia-
tius quām aliis motibus. Alio modo consideratur ordo motuum secundùm ordinem mobilium: sicut enim motus cœli est prior motu corporis elementaris, ita motus corporum cœlestium est prior motu corporum inferiorum respectu ordinis, & secundùm hoc competit superioribus substantiis spiritualibus mouere superiora corpora cœlestia: ita etiam inferiores substantiae spirituales, quæ sunt Dæmones respectu peccati & priuationis gratiæ conuenit quod mouere possint, & moueant corpora inferiora, siue humana sunt, siue alia; quia data possibilitate in uno, per consequens datur omnibus aliis: his maximè, quæ sunt eiusdem ponderis vel magnitudinis, vt dicit idem Thom. in d. tit. de Dæmon. quest. 16. art. 10. in fine, & habetur per S. Aug. in 3. de Trinit. vbi dicit quod Dæmones colligunt quædam semina, ex quibus formant species quædam, siue animalia viuentia, quæ fieri non possunt absque corpore mobili: ergo mouere possunt corpora inferiora de loco ad locum motu locali.

¶ Secundò probatur hæc opinio auctoritate sacri Euangeliij Matth. 4. vbi Diabolus in assumpta humana forma tentando Iesum in deserto adduxit illum in sanctam ciuitatem: & statuit ipsum supra pinnaculum templi, quod est locus quidam excelsus & eleuatus, super quo Doctores antiquæ legis prædicabant, & doctrinæ legis prædictæ publicè populisque docebant, vt dicit S. Thom. in Glos. sup.

Motus localem minima variatio fit circa mobile. Nam cùm per alios motus varietur aliquid, quod est intrinsecum rei, puta qualitas, quantitas, accidens, aut forma substantialis, per motum istum localem variatur solum corpus secundùm aliquid

Dæmon
in forma
humana
in reali-
ter deca-
dit

Christi.

sup.d.c.4.in versf. Diabolus autem, &c.
 ubi dicit: Nota quod omnia opera illius tentationis corporeis sensibus completa fuerunt, quia Diabolus tunc apparuit Christo in forma humana: & licet duae sint opiniones Theologorum super illo puncto, qualiter Christus statutus fuerit super illo pinnaculo, an per delationem Dæmonis, vel quod ipse met pedibus propriis ascenderit medianibus diabolicis persuasionibus: verior tamen opinio est illa, quod fuerit portatus à Dæmone, scilicet eleuatus de terra, & vnicō iētu sive momento fuerit positus in loco prædicto: & hæc intelligentia magis conuenit litteræ Euangelij, dum dicit, *statuit*, quod idem est sicut posuit, sive constituit: si enim pedibus propriis Christus ascendisset ad Dæmonis persuasions, tex. dixisset, *Adduxit*, sicut dixerat *suprà*, quando illum adduxit in sanctam Cœnitatem. Vide S. Thom. in d. *Glos.* Albertum magnum *super d. 4.* & S. Bonaventuram in 2. *sent.* lib. 2. dist. 7. *per totum.* quod manifestius demonstratur: quod Christus delatus fuit à Dæmone ex eo, quod omnes Theologi firmiter ibi concludunt, quod Christus, dum statueretur super dicto pinnaculo, reddidit se inuisibilem circumstantibus qui ibi aderant, ne insurgeter clamores in populo, putantes miraculosè Christū ascendisse locum: qui si propriis pedibus naturaliter ascendisset, non erat opus quod se inuisibilem redderet, ex quo nihil mirandum fecisset. Fatendum est igitur quod Diabolus ipsū assumpsit de terra & raptim vnicō iētu statuit illū super dicto pinnaculo. Cū itaq; Dæmō portauerit Christum in vero corpore, qui erat Deus & homo: & verū corpus humanū habebat, ipsūq; mouerit de loco ad locū, etiā sursū, quod difficilius est motu locali, Deo permit-

Mall. Malefic. Tom. II.

tete, nulla ratio diuersitatis redditur, quare nō possit etiā Deo permittente portare homines istos, ipsoq; mouere motu locali ad nutū de loco ad locū, eo maximè accedēte hominis volūtate, secundū ea quæ diximus *suprà in 3. euīdēt.* Tertiō probatur sic: Si manus spiritus, qui est anima, quæ est inclusa in isto carcere terreno corporis humani, habet vires mouēdi corpus ipsū de loco ad locū, ascēdēdi, descēdēdi, currēdi, saltādi, sistēdi, & aliud quoque corpus supra suū portandi ad omne eius libitū, quæ est minūs potēs natura angelica, vt dicit S. Aug. *in 3. de Trinit.* & S. Thom. *d. q. 16. art. 10.*

quantò magis Dæmon, qui est substā- *Spiritus*
tia spiritualis libera & soluta, nullōq; omnes
premitur pondere carnis, quis neget multe
quod similes operationes naturales & *funt po-*
lögē maiores in assūpta corporali for-
ma diuina potēta nō reprimēte ope-
rai nō possit? Certè nemo. Et quod
ipse Dæmon sit lögē maioris roboris
quam homo, imò plurib⁹ hominibus
simul, habetur per S. Aug. in lib. 10. de
Cœnit. Dei relatū 26. q. 5. c. nec mirū. §.
super hoc. Nō est igitur miradū, si dæ-
mon corpus humanum per æthera
portare possit, & quam velocissimè,
dummodò diuina voluntas sibi non
repugnet: ad quæ faciunt ea, quæ di-
*ximus *suprà in 4. euīdentiali*, & quæ*
*dicemus *infra in sequenti membro.**

¶ Quartō dico, quod vnuſquis- *Quisque*
terum que eorum, quæ sua sunt, est bo-
suarum nus moderator & arbiter, Lin re mā-
modera- data. C. manda. & de rebus pro-
priis quisque potest ad libitum suum
disponere, imò ab ipso Domino au-
ferri non potest absque eius libito
voluntatis, Id quod nostrum est. ff.
de reg. in l. fin. ff. de pace. & pēt Bart.
in l. iuris gentium. ff. eod. tit. Istæ
enim strigimagine, magi & sortile-
gi per illam professionem effecti sunt
Dæmonis creaturæ, eo quod sponte

Ll sua

sua sub illius imperio & potestate se subiecerunt, ut latius *suprà* diximus in 2. & 3. quæst. ergo sequitur quod Dæmon de ipsis, siue in anima, siue in corpore, ad eius libitum quidquid vult disponere potest Deo permittente, qui in hoc Dæmoni nullum præstat impedimentum: sed relaxat sibi arbitrium & libertatem virium suarum: in istos dico professos, nō autem in alios secundum quod dicit S. Aug. in libro 10. de Cinit. Dei. & in 4. de Trinit. & S. Thom. d. quæst. 16. art. 9. & 10. & habetur in cap. Episcopi ibi: *Mentem quam Diabolus captiuatam tenet per quaque denia ad eins libitum deducit.* &c. Ex quo enim ipsi semel Deū reliquerunt abnegantes fidem Catholicam & totum Christianæ religionis cultum, non est dicendum quod Deus amplius ipsis protegat, vel de his curam aliquam habere velit: sed illos dimittit penitus sub potestate & arbitrio Satanæ, postquam illi sponte & sub eius imperio se subiecerunt: & eum principem habere voluerunt: cum sint igitur extra communionem fidelium, non sunt amplius oves Christi, quæ fuerunt traditæ in custodiam Petro: sed sunt oves externæ, scilicet Diaboli; vt habetur in cap. firmissime. & in cap. excommunicamus, in princ. extra de haret. & d.c. nec mirum. 26. quæst. 5. & eadem causa. quæst. 2. qui sine Salvatore nimis: ergo sic Dæmones illos deferunt etiam in corpore, primò quia respectu substantiæ spiritualis adeat potentia naturalis: secundò quia respectu diuinæ majestatis nullum præstatur impedimentum, ut concludunt Theologi in locis *suprà* notatis.

Magi Pharaonis an. conuerterint virgas suas in veros Dracos. *Quinto probatur hæc conclusio* ex maiori, per ea quæ habentur virgas *Exod. 7. cap.* vbi dicitur quod magi Pharaonis arte Dæmonum conuertunt virgas in Dracones, & fuerunt

veri Dracones, non autem superstitiones, nec illusorij, vt dicit S. Aug. *super Glos.* ibi, dicens quod Dæmones hoc facere potuerunt eorum virtute naturali, per alias potentias naturales seu per quædam femina collecta, quæ habent vim putrefaciendi ligneras virgas & conuertendi in lubricam draconis speciem, secundum quod dicit S. Aug. in 3. de Trinit. quem refert & sequitur S. Thom. in dict. trit. qq. quæst. 10. ver. ad octauum in tit. de miraculis. vbi dicit quod licet ista apud nos videantur esse miracula: quia humana virtus ista non capit, nec se extendit ad illa: tamen quoad secretanaturæ, & Dæmonis intelligentiam non sunt miracula, imo opera ipsius naturæ Dæmonis industria fabricata. Item not. aliud mirabile Dæmonis arte factum: legitur in sacris Literis, quod Simon Magus arte Dæmonum canes loqui faciebat, nec dum est annus elapsus, quo canus iste euenerit in facto Romæ, vbi mulier quædā magica vetula quæ Fræsca Senensis dicebatur, artis diabolicæ plurimū perita, canem quemdam magnæ statuaræ nigrum totum, secum ducebat, quæ post nonnullas preces reuerenter emissas loqui admodum faciebat, & voce quadam velut humana articulata proferebat, quæ audita ficerunt à pluribus: & maximè à quodam Sacerdote presbytero, qui rem ipsam propalauit domino almae Vrbis Senatori, ui de mandato S. D. PP. adjuncto sibi Reuerend. D. locum teneiente Vicarij sui, vnâ cum quibusdā aliis viris maximæ doctrinæ & experientiæ, mulierem ipsam solemniter examinarunt: & comperto facinore flammis publicè consumperunt ipsam: quæ canis loquela dupli modo fieri potuit secundum Thom. dict. q. 5. de miraculis. aut quod Dæmon assumperit corpus in forma canis, omnium

Canis
loquela.
Asina
Balaam
qua ratione
ipsum
allocuta
sit.

nium partibus suis bene proportionatum, & locutus fuerit: aut quod es-
set canis verus & naturalis: & Dæ-
mon per impulsum aëris motu locali
sonum quemdam formauerit simili-
tudinem litteratæ & articulatæ vocis
habentem: & hoc modo etiam dici-
tur quod Asina Balaam allocuta fuit
ad ipsum duabus vicibus, habetur
Num 22. cap. vbi Asina ipsa, qua-
portabat Balaam, ibat ad regem Ba-
laac qui miserat pro eo, videns asina
Angelum resistenter in via, & se op-
ponentem Balaam, Asina declinavit à
recto tramite & iuit per agros: Ba-
laam percutiebat illam, volens quod
iret per viam, illa recusabat; & adeò
vehementer percussit illam, quod ce-
cidit: & tunc Dominus aperuit os
Asinæ, & locuta est ad Balaam, dicen-
do: Quid feci tibi? cur percritis me?
At Balaam dixit, Quia commeruisti &
illusisti mihi; vtinam haberem gla-
dium vt te percuterem. Cui Asina
iterum respondit: Nonne animal tuū
sum? cui semper insidere consueisti
vsque in præsentem diem: dic quid
simile vnquam fecerim tibi? At ille
ait, Nunquam. Quæ verba adeò bene
& articulatè ab ipso asina prolata fue-
runt, quod ab homine dicta videren-
tur: sed hoc factum fuit ab angelo ex
diuina voluntate, vt ibi dicitur: & di-
cit S. Thom. in dict. quæst. 5. ad ter-
tium, quod Angelus mouēs linguam
Asinæ prædictæ per crebram aëris re-
percussionem protulit articulata ver-
ba, de quibus ibi, naturalium verbo-
rum similitudinem habentia: text. au-
tem ibi dicit quod Dominus aperuit
os Asinæ, non Angelus. Vide Thom.
in dict. quæst. 5. & 6. in tit. de miracu-
lis. Ultimò non omittam illud, quod
dixit Valer. Max. quod olim Romæ
fortunæ simulachrum quoddam mar-
moreum, quod positum erat in via
Latina, dicitur locutum fuisse infra

scripta verba ad Matronas illas Ro-
manas. *Vos rii è me matrona vidistis,*
ritéque dedicastis. Ne putes ista fuisse
Poëtarum figmenta: quia si talia es-
sent, profecto facili Theologi in suis
diuinis literis non insererent appro-
bando, prout fit per S. Thom. in d.
quæst. 5. 1. art. 4. not. & est Glos. not. in
cap. *Moyses in ver. habitare. 22. quæst.*

2. quod Angeli tam boni quam mali
habitant in siccis corporibus, scilicet
in statuis lapideis, æneis & marmo-
reis, & in cadaveribus defunctorum
inanibus, in quibus ipsi Dæmones
dant responsum: & refert exemplum
Saulis, qui adorauit Diabolum: &
alias dixi *suprà* quod Dæmon sub ido-
lorum forma peractis sacrificiis &
precibus sortilegorum sue magorum,
ipsis interrogantibus & scire quæren-
tibus, quæ occulta sunt, respondet ad
propositum voce quadam sonanti ar-
ticulata verba, ac si ore hominis pro-
cederent: nihilominus neque vox,
neque verba naturalia sunt, sicut hu-
mana: sed ex crebra aëris repercu-
sione per Dæmonem concitata verba
illa prolata fuerunt, vt *suprà* dictum
est. Si igitur hæc fieri possunt arte
& virtute Dæmonis, quæ longè ma-
iora sunt, & intellectus humani mi-
nus capacia & difficiliora, quod canis
aut aliud animal brutum, seu statua
marmorea verba articulata protule-
rint, quantò magis credendum est,
quod Dæmon possit hominem corpo-
raliter deferre motu locali aut brutu-
m, quod minus est, quam animal de no-
vo creare, vel vnam speciem in alte-
ram transformare, prout diximus *su-*
prà de virga conuersa in draconem.

Angeli
habitāt
in siccis
corpori-
bus.

Dæmo-
nis vox
vt pro-
feratur.

¶ Deinum, vt res ipsa cunctis
claris innotescat, subdam exemplū.
Annis citra viginti in agro Sabinen-
si vicino urbi Romæ, in quodam op-
pido erat quidam rusticus habens
vxorem, quæ erat de expressa Dæmo-

nis professione, & pluries ab eo interrogata, an esset de dicta professione, semper audacissimè negauerat: qui maritus ex quibusdam signis quæ viderat in maiorem suspicionem incident: vnde decreuit velle videre si verum erat, quod de nocte ipsa exiret extra domum, & quorsum tenderet, & pluribus noctibus summoperè inuigilauit, vt videret quid ipsa faceret, quæ semper volebat post maritum ire dormitum, & diu postquam ipse intrauerat in lecto multoties vigilabat: demum nocte quadam hora quinta vel circa, qua ipsa citata ire tenebatur ad ludum, ipse maritus iacebat quasi dormiens, & ipsa venit ad illum ad perscrutandum utrum dormiret; quod videntes maritus statim finxit altius dormire, & grauiori somno teneri: ipsa viso dormiente retrocessit statim: & pedentem ibat lento gradu: tunc maritus magis argutè inuigilat, atque obseruat cum diligentia cuncta quæ

Obser-
uatio re-
rum ma-
leficarū
vxoris
Sabinen-
sis à ma-
nito.

vxor ipsa faciebat: demum vedit quod accessit ad quedam angulum domus, & eleuata quadam cista assumpit pyxidem seu ollulam quamdam quæ suberat: deinde exutis vestibus ceperit inungi cum certo vnguento ex dicta olla existente in igne calefacto; posteà pyxidem seu ollulam prædictam ad pristinum eius loca reposuit: deinde vedit illam velociter exeuntem de domo ac si pedibus nō tangeret terram, post cuius discessum maritus assurgens accessit ad ostium, quod clausum optimè vedit etiam cum pessulo siue stanga interiùs: de quo magis obstupuit: posteà accessit ad angulum, ex quo illa vnguentum assumpserat, & repertā ollulā accepit, & alibi abscondit & recessus fuit in lectū, perfecitq; somnū

Interro-
gat cre-
brō vir
Sabinen-
fis de fa-
cto.

vñq; ad mane. Die verò sequeti reuerget cre- sa vxore maritus illam interrogavit brō vir quónā proficeretur nocte illa quā- do ex domo recessit media nocte sola:

quæ à principio fortiter negabat salua fronte: tūc maritus súpto ligno cœpit illā fortiter verberare, vt haberet veritatē: ipsa adhuc indurato corde insistebat: demum maritus sumpta pyxide siue ollula: Ecce (dixit) mulier maledicta, vide, si credis quod nouerim sclera tua, & grauiter sibi comminatur, aut quod morte subiret, aut illum doceret quomodo facit illas vñctiones & discessus: quia volebat omnino accedere ad congregations illas, quas intēdebat omnino videre, & quæ fierent in eis: tunc mulier ipsa cōfusa, dū vidit pyxidem vñctionis, fassa est ingenuè errorē suū, implorādo suppliciter veniā ab ipso viro: qui libenti animo sub fidē promisit ei indulgēri, dū modò ipsū adduceret secū vna nocte ad cōgregationes prædictas: ipsa tunc aperiens os suum cœpit vera loqui & cuncta dictæ professionis capitula recenluit: & ostendit voluptates, illæbras, gaudia immensa, quæ inde assūmebant, & de amoenitate & delectatione ludorum, magnificantia chorearū, opulentia conuiuiorū, Principis illius liberalitate, & de vltimi effectus dulcedine cuncta narravit: ex quo indulgentiam admissorū à marito ipso impetraverat, qui maritus curiosus ista videre & interesse, præcepit vxori, vt quām primū ad dictam congregationem accessura erat ipsum euocaret: quæ mulier promisit illum adducere, & impetrata prius licentia à do-
mino Satana de adducendo maritū ad equitatem ipsam congregationem: adueniente hora, exhibitis vñctionibus, vñusquisque ipsorū super suo hirco equitando quām velocissimè peruererunt ad locum ipsius congregationis, & ante quām discederent de domo vir ipse diligenter præmonitus fuit ab vxore, vt summoperè præcaueret ne in itinere eundo vel redeundo, aut in loco congregationis signo Crucis se muniret,

Nomen
Dei non
inuoca-
tur à
Strigib.

muniret, aut illius nomen, nec D̄i, vel Iesu Christi quouis modo cōmemoraret, maximē in laudādo vel adorando, qui sic facere promisit. In quo loco sistentes vxor dimisit maritum in certa parte, monendo ipsū ut illā exspectaret donec reuerteretur à p̄stādo obedientiā earum Principi Satanae (quemadmodū vnuſquisque aliorum tenebatur) qui maritus videns tā innumerā virorum ac mulierum multitudinē illic adesse vehementer obſtupuit: finita obedientia fiunt tripudia & choreæ quām celeberrimæ cū maxima cymbalorum, tympanorum, aliorūque instrumentorum dulcedine: & tripudiātum numerositate, ordine quodam retrogrado contra morē, naturam & ordinē chorearum, quibus nos vtimur: quibus peractis pr̄parantur mensæ quām amplissimæ cum maxima epularū & conuiuantium copia, & optimis ferculis, vxor illa ex indulgentia Principis introducit maritū ad mensam, comedere incipiunt: maritus degustans epulas insipidas, petiit salem, qui nullus aderat in omnibus mensis: nec dum veniens quisquam cum sale iterū petiit atque rogauit: procedente mora iterū atque iterū, tērque quatérque salem ipsum supplicando petiit: & toties replicauit, quōd Damon quidam salem ipsum attulit: vnde maritus videns salem summoperē gauisus est: & p̄ gaudio magno dixit hēc verba: *Hor laudato sia Dio: pure veſie queſto ſale.* Quo verbo prolatō, postquam auditum fuit nomē Dei laudatum vnicō momento cuncta periere: & omnes vndique statim discesserūt, mensæ, epulæque omnes consumptæ sunt, luminaria cuncta, quæ multa erant, illicō extincta sunt: aded quōd maritus ipse reperitur solus, & nudus in loco ipso in medio tenebrarū, stetq; sub illa frigidissima nuce Bene-

rentana per totā noctē visque ad manē, cū maximo frigore & periculo: dic verd sequenti vidēs pastores qui palebant greges circa loca vicina, ab ipsis petit vbinam esset ipse, quæ regio illa dicebatur: cui responsū fuit, quōd erat Benēuentana: quæ distabat à patria ipsius viri centum milliaribus vel circa: ipse verò erat nudus sicut alijs, qui vadūt ad choreas Dæmonū, multū malè se habuit in partibus illis, aded quōd susiulit periculū mortis: & quia valde ignotus erat in ea regione & sine pecuniis, coactus fuit mendicare osliatim amore Dei: adē quōd inuenit tunice llā quamdam satis contritā, vt posset se tueri à frigore, quod tunc vigebat: & sic paulatim quārendo viētum in itinere amore Dei, tantū ambulauit, quōd peruenit ad patriam spatio octo dierum, vel circa: & erat aded deformatus & macilentus, quōd à paucis recognoscetebatur: & accedens ad curiam Principis illius castri detulit querelam contra vxorem suam, & quasdam alias mulieres eiusdem professionis eius socias, quæ omnes fuerunt incarceratae, & dum à principio negarent, instantē viro p̄dicto & testimonium verum de viſu ferente, tandem omnes fassæ sunt, & ardentissimis flammis combusterē.

Puellæ
Sabinen.
circiter anni, quōd mulier quādam sis histo-
iuencula intra 16. annum ætatis exi-
ria. stens adhuc virgo, eiusdē Sabinensis
diœcefis, ex altero tamē oppido oriūda, à quadā alia malefica strige sedu-
cta, vt religionem diabolicam profite-
retur, ad ludū adducta fuit, & p̄romo-
nita ne signo crucis se muniret, aut
Deum, Iesumve Christū collaudan-
do meminerit; postquam locum con-
gregationis accesserunt, iunior ipsa
videns tam maximam mulierū viro-
rūque multitudinem, & principem

In laude
Dei dia-
bolica
pompæ
euangel-
icit.

ipsum Satanam in solio maiestatis tam superbe sedentem , & tot auratis ornamenti & purpureis vestibus decoratum vehementer obstupuit: & quæ simplex erat virgo incauta , primæ monitionis oblita ob rerum magnificientiam & maximum stuporem, quo apprehensa erat , se signo crucis muniuit dicendo : *Iesu benedetto che cosa e questa?* Nec dum verba prædicta perfecerat , cùm statim cuncta euauere : & omnibus luminaribus penitus extinctis sola hæc misera inter maximas tenebras valde moesta repetitur, & quæ maximus pauor vehementer illam apprehendit , ex quo penè mortua est : sed recordata de nomine Iesu & Beatæ Virginis Mariæ deuotissimis precibus se illis commendavit , voutque castitatem perpetuam , si incolumis inde euaderet , & diuino auxilio adjuta , tantæ soliditudinis perieulum mox euasit : quia quidam senex rusticus vnâ cum filio & asello transibat prope locum prædictum , vbi erat ista puella , quæ plurimum lamentabatur de sorte sua : qui senex audito gemitu accessit ad illam dicens : Filia mea quid facis istuc sola isto tempore nocturno: quam cùm nudâ videret , magis obstupuit , quæ simplex virgo maximâ erubescentiâ ducta , quæ nihil habebat , vnde pudibunda pertegeret , post multas lacrymas , gemitus & suspiria huic viro quæ plurimum se commendauit vt illam secum adduceret ad domum suam , qui senex accepit pallium suum & posuit super humeris puellæ , & illam secum ad domum suam , quæ non multum distabat , adduxit : & in itinere totam seriem facti sibi narravit : qui senex stupore & pietate plurimum affiebatur : audiuitque ex qua patria , quibusue parentibus orta esset , & decreuit senex omnino hæc eius parentibus enunciare , & puellam ipsam eisdē

restituere : ingressi sunt domum: vxor senis , quæ erat multum pia , perquæ blande virginem recepit , & apud se in lectum retinuit: ac deinde per duos vel tres dies maxima charitate & materna pietate tractauit , eamdem vestibus suis induit : & post triduum maritus accepit asellum , & comite filio puellam ipsam equitantem ad patriam suam illæsam reduxit , propriisque parentibus eamdem restituit , qui dudum fleuerant perditionem filiæ , putantes ne aliquis miles , aut alias nequam vir nocturno tempore rapuisse eamdem ; senex maxima veneratione & amoris dulcedine à parentibus puellæ amplexus est , receptisque munieribus pro se & filio , dimissa puella , ad domum suam reuersus fuit : quæ quidem puella postquam dono Dei & gratia Beatæ Mariæ Virginis tam graue periculum euaserat , decreuit omnino votum iam factum adimplere , & ingressa fuit naonasterium sancti Francisci , asumptaque habitu solemniter professa fuit & castissimè vixit , cuius parentes liberum præstitere consensum ; illam verò maledictam strigem , quæ filiam suam adduxerat ad illum locum denunciauerunt curiæ , & re comperta publicè fuit igne combusta . Hæc enim quæ audiui retuli : modò referam quæ ipse vidi & in facto habui , damnata quæ plura sunt , tamen duo tantum tur. quæ recentiora sunt referam . Anno Domini 1524. mense Septembri , dū essem in quodam Castro Monasterij S. Pauli de vrbe , apud regionem Sabinensem , vt mea quædam illic expidirem , & mox ad vrbum reuerterer , sumptis precibus rogatus à Reueren . P. Domino Abbatे illius monasterij , qui est Dominus in temporalibus dictorum Castrorum , vt accederem ad aliud Castrum eiusdem monasterij ibi vicinum , quod Nazanum appellant , ad examinandum tres mulieres maleficas

Sabinen.

fisi igni

damna-

tur.

Striges
Nazanæ
Sabinen-
sis terri-
torij.

ficas siue striges (vt dicebant) quæ in arce ipsius Castræ aliquandiu inclusæ remanserant, & quæ ex earum dictis acciperem, sibi referrem, atque consulterem quid mihi in re illa agendum esse videretur. Ego enim qui meis præpeditus eram, licet non potuerim absque magno meo incommodo illuc accedere, & huic rei vacare: nihilo minus vt morem gererem tanto viro, quem alias in meis valde gratum & benignum reperi, non potui euitare quin ad eius preces mihi mandata seruarem. Accessique ad illas, quantum vnam, quæ mihi facilior videbatur, examinare cœpi, & pluribus exhortationibus, vt veritatem aperiret, persuadere: quæ demùm post aliquale hæsitationem cœpit vera loqui, & rē ipsam totam fateri: qualiter ipsa erat de secta illa strigimagarum expressè professa, in qua professione institerat per annos quatuordecim continuos, quibus continuum commercium haberat cum dæmone, & nominauit alteram mulierem maleficam quæ fuerat eius magistra; & ad ipsam professionem adduxerat: & quòd isto tempore plurima maleficia fecerat & contra hominum personas, & contra iumenta; ex quibus homines tres perierant, iumenta autem quatuor: & quòd agrorum plurium segetes immaturas ventis, grandinibus, & tempestatis strauerat, & penitus deuastauerat: & multa alia his similia obscœna machinata fuerat arte illa malefica ad vlciscendum iniurias suas.

¶ Quam ego subtilius interrogans, vt clarius haberem quæ sunt istius diabolice religionis, seu professionis secreta. Primo enim perscrutatus fui quidem illam professionem, quam mulieres ipsæ faciunt cum dæmone, & quibus modo & ordine ad illam accedunt, & quibus cæremoniis & solemnitatibus vtuntur in ea. Ad

quid se obligant Dæmoni. Sub qua forma verborum fit obligatio ipsa: utc postea quæ sunt ab eis seruanda, & ad quæ tenentur. Similiter quæ præmia habent, & quæ habere sperant ab earum Principe Dæmone; & ex quibus rebus simplicibus vel mixtis compонunt vnguenta, quibus liniunt corpora sua dum vadunt ad ludos, & cum quibus etiam rebus faciunt alia venefica maleficia. Item quem ordinem tenent quando accessuræ sunt ad ludos prædictos: & si est verum quòd vadunt corporaliter, vel illa fit illusio, siue visio quædam in apparentia in mente & intellectu: & calu quo accedant corporaliter an ambulent pedibus propriis, vel aliter deferantur, & quomodo, & per quem. Item quomodo & qualiter celebrant sacrificia quæ offerunt, preces, & munera dæmoni. Item quæ sunt illis præcipua in obseruantia in dicta professione, & alia quædam, quæ nunc non recordor: quæ quidem mulier sub spe veniæ cuncta à principio usque ad finem recensuit quæ professio ipsa requirit exprimendo omnia & singula illius capitula. Primum enim dixit, quòd quando adducta fuit per illam eius magistram ante tribunal Principis ea. Sortilegiis initiorū prius à magistra quid factura erat, venit, & oportuit primo abnegare baptismum & omnia Christianæ fidei documenta relinquere: deinde Ecclesiastica Sacra menta cuncta projicere, pedibusque propriis conculcare crucem & imagines Beatæ Mariæ Virginis & aliorum Sanctorum: quāuis hæc ultima non fiunt coram eo: sed alibi: postea satis est quòd ista promittant se facturas quām primū se det occasio: deinde fecit obligationem per solemnem stipulationem in manibus ipsius Principis, qua vobis

uit & promisit quodd perpetuò erit illi fidelis & obediens , & omnibus eius mandatis parebit. Deinde medio iureurando tactis scripturis super quodam magno libro obscuras paginas continente præstigit homagium sive perpetuum vassalagium: & quod nūquam redibit ad fidem Christi,nec diuina præcepta seruabit , sed solùm ea quæ per ipsum principem erat decernenda : & quod perpetuis futuris temporibus erit obediens illi , & veniet continuò, cùm vocata fuerit,ad ludos & congregations nocturnas: & quæ in eis per alias mulieres sunt ipsa faciet : & quod etiam aderit sacrificiis illorum nocturnis,& solitas preces & cultum adorationis præstabit: & vota quæcumque quæ ipsa præstare contigerit pro viribus adimplebit: & quoscumque poterit alios ad eamdem professionem adducet. E conuerso autem ipse Princeps egregia fronte promisit eidem mulieri sic præsentि præstare perpetuam felicitatem , gaudia immensa & voluptates quascumque in hoc mundo habere desiderauit, & demum post hanc vitam longè majora munera consequetur. Quo facto statim unum dæmonem constituit ad custodiā ipsius mulieris , quam nunquam relinquere debeat , sed illi inseruire in omnibus , quæ ipsa cupiet ; & quotiescumque contigerit ad ludos accedere, hoc ipse intimabit mulieri , & illam deferet & instruet, *ut supra*: qui quidem dæmon associatur ei tanquam maritus vxori: insuper dixit quod sèpius accedunt ad congregations illas,vbi maxima mulierum numerositas congregatur , & non vident illa in mente & intellectu in apparentia , sed in vera & naturali forma accedunt ad loca prædicta hoc modo & ordine : videlicet quia primò per unum vel duos dies antequam fiat congregatio intimatur sibi

per dæmonem illum , qui est ad ipsarum custodiā constitutus : qualiter nocte tali & tali hora se præparet ad veniendum ad ludum: quæ mulier, si haberet iustam causam impedimenti, deducitur & auditur dummodo sit causa vera & excusabilis , quæ legitimè excusare posset, alioquin si finge-ret habere causam,quæ nulla esset, vt non accederet,non deferebat inuita,sed remanebat in domo sua , nihilominus pro pœna sui mendacij aded fortiter cruciabatur à dæmone , vt in mente & in corpore maximis & continua doloribus & ægritudine intrinseca vel extrinseca tam fortiter vexabatur, quod die nocteque nihil penitus quietis haberet : sed semper tribularetur,& omnia , quæ ipsa ageret euanscerent & perirent in fieri,adē quod necesse fuit vt tot mala cessarent quod peccatum suum fateretur & promitteret etiam medio iureurando , quod amplius non recusabit accedere : & hoc modo evasit ab illis malis. Cùm verò promitteret accessuram statim adueniente nocte & hora, euocabatur voce quadam velut humana ab ipso dæmone, quem non vocant dæmonem, sed magisterulum, alias magistrum , *Martinerum* sive *therios* *Martinellum* hoc nomine diminutiu-m,quæ sic euocata mox sumebat pyxidem vnguentis, & linibat corpus suū in quibusdam partibus & membris: quollato exibat ex domo & inueniebat semper magisterulum suum in forma hirci illam expectantem apud ostium suum,in quo mulier ipsa dixit quod equitabat , & applicare solebat fortiter manus ad crines , & statim hircus ille ascendebat per aëre,& breuissimo tempore deferebat mulierē ipsā usq; ad nucē Beneuetanā , & ibi illam suauiter deponebat,vbi innumera mulierū virorūq; multitudo corā Principe illo vndique confluebat.

¶ Primum

Magis-
trum
therios
Mar-
tinellum

Equita-
tuo in
hirco.

¶ Primùm autem quod faciendum erat per ipsas mulieres erat signum obedientiæ & reuerentiæ , quæ fiebat coram principe ordine quodam retrogrado in oppositum directo illi reuerentiæ quam nos præstare solemus : nos enim inclinamus caput, humeros flectimus genu crure retrò curuato , voluentes vultum ad Principem siue ad alium quem veneramur : ipsi verò iaciunt contra, quia terga voluunt versus principem , & caput curuant versus humeros, adeò ut mentum cælum respiciat, crura verò non curuant retrò ut nos facimus , sed eleuant sursum à terra à parte anteriori : & ita seruatur ibi. Peracta igitur reuerentia princeps mandat quod omnes tripudient, saltentque cum lætitia & gaudio , sumentes vnaquæque voluptates suas, & vnuquisque dæmonum accipit mulierem suam ad cuius custodiam deputatus est: & cum ea gerit saltationes illas magna lætitia atque dulcedine: & interim præparantur mensæ cū lautissimis ferculis abundantissimè ornatae , & celebratis choreis veniunt ad conuiua : quibus completis & cibatis omnibus extinguntur lumina omnia : & quisque dæmon in forma incubi scilicet viri suam capit mulierem: si qui verò sunt viri habet dæmonem suum in forma succubi, scilicet mulieris , & sic adiuicem adimplent coitum carnis cum maxima voluptate, quo officio completo reuertuntur ad domum omnes equitan tes super illis hircis : sacrificia verò, cùm fiunt, fieri solent statim post peractum reuerentiæ signum , fit adoratio , qua expleta deueniunt ad tripudia & alia, de quibus suprà, quamvis sacrificia ipsa celebrare solent etiam in aliis locis extra locum congregationis , putè in domo priuata ut in quibusdam locis occultis:

Mall. Malefic. Tom. II.

vt latè diximus suprà eodem q. 3. & 5. Sed aduerte ad duo, quod ipsa dixit, vnum est , quia dæmones festinent reportare illas ad domum antequam labatur nox , & antequam pulsetur campana pro Ave Maria , de manè , quæ pulsari solet in aurora, vel parum antè : quoniam si forè pulsaretur campana tempore quo deferuntur ad domum, necesse habet illarum magister in eodem loco , vbi audit sonum prædictum , deponere mulierem aut virum , nec potest amplius ipsum vel ipsam tangere : sed necesse est quod residuum iter pedibus propriis ambulet , quod perrard quidem euenire solet ; quia ita velociter ipsas reportant , quod non impediuntur à sono. Secundum est quod retulit , quod quotiescumque interfuerat ludis, ita fessa reuertebatur ad domum propter illas chorreas & crebras saltationes , Iquia erat debilis complexionis (vt apparet) domum quod per tres vel quatuor dies malè redeunt se habebat in corpore propter magnos labores quos sustinuerat , quæ similiter cum Dæmone suo , dum esset in forma incubi, sèpissime fuisse carnaliter cognitam maxima cum delectatione testata fuit. Hæc illa ibi. Aliud brevius exemplum superaddam : alia quoque mulier eiudam professionis , quæ vnà cum prædenti erat incarcerata : dum deferretur à Dæmone suo reuertendo à ludis prædictis in itinere antequam peruenirent ad' domum , dum esset vicina oppido patriæ suæ audiuit pul sare campanam de mane pro Ave Maria : vnde Dæmon necesse habuit illam deponere & discedere , quam depositum statim & dimisit in quodam agro iuxta quamdam ripam , vbi erant spineta quædam , & in dicto loco ipsa misera mulier necesse habuit expectare usque ad manè : quod

M m lux

Coitus
Dæmo-
nū cum
Sortili-
bus.

lux clara appareret: sed fortuna profuit sibi: quia illa die in aurora. & in diluculo quidam iuuenis illius oppidi ibat ad alium locū ibi vicinum, quem ipsa vidēs transeuntem cognouit atque vocauit nomine proprio, quod audiēs iuuenis prima facie timuit aliquantulum: sed videns posteā mulierem ipsam, quae seminuda erat à femoribus suprà & crinibus sparsis capillata tota, magis obstupuit, nec audebat ad ipsam accedere: nihilominus illa adeò benignè & humiliter ipsum rogauit ut accederet ad illam, quod venit & interrogauit eandem postquam illam recognouit, cur illic ita sola moraretur in ea forma: cui illa dixit quod tota nocte a sellum suum, quē perdiderat, perquisierat & numquam potuit illū inuenire: cui iuuenis subridēs minūsq; credēs dixit: Hoc enim aliud sibi querit quām a elli inquisitio. Qui querit a sellum vadit cum socio, & nō sola, sic seminuda & capillata: aliud est quod querēbas dixit ipse, dicas mihi veritatē si vis quod adiuue te: vnde venis, vbi fuisti, quid facis hīc sola? quis te adduxit, dicas mihi omnia, si vis habere suffragiū & ero tibi secretus & fidus?

Tunc mulier ipsa, Lucretia nuncupata, quae erat satis pinguis & pulchra, licet satis timeret fæ uitiam viri & suorū consanguineorum, confisa est de iuene illo rogādo ipsū prius summis precibus ne cuique reuelaret factum illud, sed taceret: quia ipsa volebat pinguiora munera sibi elargiri: cui iuuenis sub fide promisit quod absque dubio nulli referret, & ille futurus erit sibi secretissimus: tunc ipsa fassā est, quod reuertebatur ea nocte à ludis Benevētanis: & dum esset in itinere, & deferretur per aëtē à migisterrulo suo, auditō sono cāpanę, quę pulsatur de mane pro *Ave Maria*, fuit sibi necesse, quod illam deponeret in terrā eodē loco in quo reperiebatur

quād audiuuit sonum prædictum, & hoc modo ipsa sic sola reperiebatur ibi: qui iuuenis accessit ad illam & præstítit sibi opem in reuestiendo & recaptādo se. Deinde comitatus illam usque ad domum absque eo, quod aliquis factū illud aduerteret: pro cuius laboribus & fide mulier ipsa donauit dictō iuueni vnum par calligarum, vnum biretrum, & camisiam vnam, & certas petias casei rogādo eum iterum iterumque ut taceret: & ita promisit & tacuit rem ipsam per plares menses: deinde nescitur quo spiritu aut indignatione vel lapsu iuuentutis duetus rem ipsam secreto modo cum vno, deinde cum altero propalauit: adeò quod paulatim res deuenit ad notitiam curiæ: vnde mulier ipsa capta, & cum aliis incarceraata fuit, & iuuenis ille ut testis omnia hæc medio iuramento depositus: adeò quod ipsa quoque post multa facinus suū diutiū tergiuersare non potuit: ego tamen illarum sententiis interesse nō potui: quia necesse mihi fuit ad urbē reuerti, illāisque dimisi earum iudici ordinario, ut iustitiā faceret: sed cuncta præfato dño Abbati retuli, prout inueneram, qui mandauit suo Locum tenenti, ut de ipsis iustitiam faceret: & iidem ad paucos dies retulerunt mihi, quod vitam suam finierūt flammis: istarum vnguenta vidi atque retigi, & quasdam alias maleficas mixturas: quibus grauissimas ægititudines in humanis corporibus inferebant: & illud etiam vidi, quo hominem ad earum sibitum in furorem & insaniam inducebant: quæ omnia mādaui igne comburi. Ex quibus omnibus manifestè deprehendi potest, quod verè & corporaliter deferūtur, non autem in spiritu illuduntur: ad quid enim opus erat quod illa prior conquereretur de lassitudine corporis & membrorum, postquam reuersa erat à ludis: vbi dicit.

xit quòd per tres vel quattuor dies se malè habebat in corpore propter magnos labores dictarū chorearum, si in spiritu dumtaxat fuisset apprehensa illa, nō erat opus quòd conquereretur de corpore & nimio labore, quia corpus non laborat in somniis, sed animus dumtaxat, vt d.c. Episc: Altera etiam mulier, de qua in vltimo exemplo, non fuisset comperta sola in illo loco, nisi fuisset in corpore: vt ex prædictis patet.

Sed quæro nunc, quare est quòd in ista secta vt plurimum sunt mulieres, viri autem raro sunt?

Resp. plures redduntur rationes per Doctores. Prima est, quòd mulier tanquam debilior & fragilior facilius decipiatur à Diabolo, & credit omnia, quæ ipsi persuadetur: c. *Forus de verbo sign.* c. i. de cland. de sp. & habetur. Gen. 3. c. vbi Diabolus serpens priùs decepit mulierē, quam virum, eo quia magis credula fuit. Alia potest esse ratio, quòd hoc faciunt propter explendam libidinem carnis, quam alio modo non possent absque ignominia satiare: isto enim modo capiunt delectationem cum Dæmonie, & complent desiderium suum absque eo quòd contra ipsas insurgat infamia, vt ex plurimum ipsarum mulierum confessiōnibus accepi, dum ista subtiliter indagarem. Quidam alij dixerunt, quòd mulier est magis vana & curiosa, & magis familiaris Diabolo, quam sit vir, & quæ minus timet transgressiōnem præcepti superioris quam vir, quasi quòd magis regitur voluntate, appetitu & sensualitate quam ratione, vt habetur xxij. q. viij. quod proposuisti 2. q. v. Adam & c. mulier, & not. Gl. in d.c. i. de cland. de sp. & d.c. ij. super Gen. & ibi per sacros DD. Ex prædictis itaque concluso, conclusionem ipsam esse sufficenter probatam, cui non habent obstatre quædam, quæ supe-

rius in contrarium adducebantur. Et primò non obstat tex. in d.c. Episc. super quo tenentes contrarium se omnes fundat, cui licet per alios DD. antiquos & modernos fuerint datæ plures responsones, ad vnum tamen tendentes scilicet, quòd ille text. non loquitur de secta ista strigum, sed de alia longè diuersa ab ista. Ego tamen idem comprobando alio modo respondebo ad illum tex. declarando litteram & mentem illius Concilij: & antequam ad vltiora procedam præmitto, quòd omnis lex recipit interpretationem à ratione sua, maximè quando ratio in lege reperitur expressa, quæ magis attendenda est, quam dictum legis, l. adigere. §. quamvis ff. de iur. patron. l. cum pater §. dulcissimis. ff. de leg. ij. l. milites prohibentur. & l. milites agrum. in princ. ff. de re milit. l. nomen. l. fin. ff. de leg. ij. & Bar. in l. ij. §. videndum. ff. ad Tertul. idem Bar. in l. omnes populi, in vij. q. principali ff. de iusti. & iur. Barb. in l. si constante, in v. col. in vij. & ix. q. ff. solut. mar. & in l. si verò. §. de viro, eo. tit. & in l. i. C. qua. sit lon. com. & infr. distin. c. consuetudo per Gemi. in c. vbi periculum in ij. not. de elec. lib. vi. & est glo. not. in Clem. i. de elec. in vers. eligatur. & Gl. in d.c. consuetudo, inf. dist. Ideo dicunt DD. quòd cui non conuenit ratio legis, minùs conuenit ipsa lex. d.l. cum pater. §. dulcissimis. & d.l. nomen in fi. & d.l. milites, la prima, & la ij. ff. de re milit. Quibus præmissis dico, quòd ratio principalis illius cap. & intentio Cœcilij Ancyranī nō fuit velle impugnare & habere pro impossibili, quòd dæmon Deo permittente non possit hominem corporaliter deferre de loco ad locum motu locali: quia si fuisset istius intentionis, dixisset contra communem omnium Theologorū & Canonistarum sententiam, imd contra tex. propriū sancti Euangeliij

Matth. 3. Luc. 4. Marc. 1. c. in princ. vbi apparet quod Diabolus tentando Christum, qui erat Deus & homo naturalis, detulit ipsum corporaliter super pinnaculum templi, & in montem excelsum, ut latius *infra* dicemus. Intentio igitur finalis illius Concilij *in illo ver.* *Illud etiam non est omittendum &c.* fuit velle improbare & damnare errorem illum, in quo erant mulieres illæ sceleratae, de quibus *ibi*, quæ erat hereticæ & in sua obstinata opinione damnatae: & quæ fuit ratio principalis atque finalis, quare Concilium illud declarauit mulieres illas esse hæreticas & damnatas. Cùm dico principalis, fuit illa, quam ponit *ibi* tex videlicet, Cùm aliquid diuiniratis aut numinis esse extra unum Deum arbitrantur. Hæc est ratio principalis, quæ facit illas esse damnatas; quod melius declaro sic. Concilium illud *in princ. text.* ponit generale edictum, quo mandat omnibus Episcopis & Clericis, ut summo studio elaborent perniciosem sortilegum & magicam artem ex parochiis suis penitus eradicare, & sic primò improbat artem: deinde deuenit ad speciem, scilicet ad homines illius artis peritos, dum dicit: Quod si aliquem virum aut mulierem huiusmodi sceleris sectatorem inueniant turpiter dehonestatum ex parochiis suis dejiciant, quia subuersus est, & is etiam qui similis est sibi, subuersi sunt omnes, & a Diabolo captiui tenentur, qui relicto Creatore suo, Diaboli suffragia querunt: & ideo à tali peste debent mundari sanctæ Ecclesiæ. Hic enim remanet completa oratio prime partis capituli, vbi Concilium mandat extirpari hanc reprobam artem magicam & sortilegum, & illius professos turpiter dehonestatos; & externos à fide catholica ex omnibus parochiis suis expelli, ad

hoc vt sancta Ecclesia à tali peste liberetur. Deinde incipit secunda pars ibi: *Illud etiam non est omittendum, quod quadam scelerata mulieres retrò post Saranam conuerta &c.* vbi Concilium prædictum mutauit sermonem, & posuit aliud casum diuersum à præcedenti: quod patet *ibi* dum dicit, *Illud non est omittendum quod quadam scelerata mulieres &c. tex. ibi in princ. locutus fuit de mulieribus, quæ artem magicam & sortilegum profitentur ibi dum dicit: Si aliquem virum, aut mulierem huiusmodi sceleris &c.* si enim Concilium prædictum in illa secunda parte voluisse intelligere de eisdem mulieribus, de quibus fuerat facta mentione in principio, tex. non dixisset per ista videlicet, *quadam scelerata mulieres &c.* sed dixisset per aliqua verba repetitiua earundem personarum & qualitatum, videlicet, *eadem ipsa dicta: vel predicta: vel alia similia verba: ex quo enim text. in dicta secunda parte non fuit locutus per verba repetitiua: sed per diuersa, & diuersum sensum, & casum demonstrantia, fatendum est de necessitate quod ille sit diuersus casus à præcedenti, & sic diuersa species personarum: & quod sit verum clarius demonstrabitur infra.* Concilium igitur deueniendo ad secundam partem exponit istarum mulierum professionem, & qualiter sub falsis illusionibus & phantasmatibus illuduntur à Dænone: deinde enumerat quasdam operationes, quas mulieres illæ profitentur facere cum Diana vel Herodiade deabus suis, quarum iussionibus ad illarum setuitum euocantur & nocturnis horis accedere profitentur: sed utinam hæc solæ in sua perfidia petiissent, & non multas alias ad illarum interitum pertraxissent: deinde ponit modum infidelitatis,

tatis, & errorem exprimit, quod principaliter deducuntur in haeresim, dum dicit: *Nam innumera multitudo hac falsa opinione decepta hac vera esse credunt, scilicet quia putant Dianam & Herodiadem esse veras deas: & posse illa opera, de quibus ibi, perficere & credendo à recta fide deuant, & etro-*

Ratio re paganorum inuoluuntur. Ratio legis principalis omnium supradictorum operum, & damnatae credulitates, ex qua dicuntur haereticæ nunc ponitur, dum dicitur, Cūm aliquid diuinitatis aut numinis esse extra unū Deū arbitrantur. Et hucusq; perficitur secunda oratio & dictum illius secundæ partis: deinde sequitur improbatio illarum falsæ opinionis & erroris prædicti. Ratio igitur finalis est illa, quam proximè dixi, ex qua omnes alij errores & illusiones successivè dependent, cūm credunt illas Dianam & Herodiadem esse veras deas, & in eis multūm diuinitatis & numinis esse: & iste est verus intellectus illius capituli, si benè consideretur in verbis & in mente. Stante igitur ratione prædicta expressa, secundum illam, verba ipsius legis sunt interpretanda: & vbi ratio ipsa non conuenit, lex quoq; omnino cessat, d. l. cūm pat. §. dulcissimi, ff. de leg. 2. l. hac acto. & ibi Bart. ff. de calum. l. is qui animo. ff. de acquiren. possib. Ratio autem prædicta non condicta non conuenit, neque verificari potest in hac secta strigum & maleficorum, quippe, quia ipsi vel ipse non decipiuntur ista falsa opinione, putantes inseruire deabus istis, & extra unum Deum aliquid numinis esse: sed ipsæ vident, cognoscunt & apprehendunt exprestè quod istatum Princeps cui inferiunt, & obediunt & quæ adorant, est Diabolus inferni, inferior Deo, & inimicus Dei: sed illi inseriunt reliquo Creatore propter mundi vanitates ad ex-

plendas illarum libidines, d. c. Episcopi. in princ. & cap. si quis Episcopus, eadem quæst. §. si enim ratio ipsa, de qua suprà, istis strigimagiis non conuenit verba legis & illius dispositio minùs conuenire debet, per ea quæ proximè dicta sunt, eo maximè: quia ratio legis determinata restrinxit dictum legis: vt illa duntaxat lex ipsa comprehendat, ad quæ ratio illa naturaliter adaptari potest, & non ultrà, d. l. cum pater. §. dulcissimi. & l. hoc actio. & ibi Barto. ff. de calumnia. & l. is qui animo ff. de acquiren. possib. & prima distin. consuerudo. & not. Glos. in Clemen. pri. de elec. & per Geminia. in cap. vbi periculum. in prin. eod. tit. lib. 6. Cūm autem istæ sint exclusæ à ratione, dicuntur esse exclusæ à legis dispositione, per ea, quæ suprà diximus: nec obstant exempla & auctoritates, quas textus inferiùs deducit de Paulo & Ezechiele: quia illa omnia referuntur ad sectam illam: de qua ibi, non autem ad strigas siue maleficas, de quibus hic: fateor tamen, quod strigæ istæ & maleficae in quibusdam conueniunt cum mulieribus illis, de quibus in dict. cap. Episcopi, in secunda parte. in hoc scilicet conueniunt, quia utraque secta inseruit Diabolo, etiam illius imperio gubernatur: sed una scienter, altera ignoranter: una decipitur, altera decipit. Conueniunt & in alio: quia quoad effectum æternæ damnationis ita sunt damnatae illæ, sicut istæ: ita Dæmones habent imperium super illis sicut super istis, & eodem modo illæ sunt eliminandæ & deiiciendæ extra Parochias, sicut istæ strigimagiæ: quia omnes sunt damnatae: non tamen sequitur si in aliquibus conueniunt & equiparantur: ergo in omnibus debent esse equiparatæ: quia data diversitate rationis, datur etiam diuersitas iuris: vt suprà diximus & dicemus

etiam *infra eo. tit. q. 1. 2.* dum declarabitur materia poculorum , siue venenorum : & vt dixi extra communio nem fidelium positæ sunt illæ , sicut istæ & omnes tanquam oues morbo sae sūt penitùs à Christi fidelibus euitandæ , ne sanas oues morbo illo inficiant , *l. 2. C. de sum. Trinit. & l. bi qui sancta. C. de apost. quia omnes sunt eiusdē diabolicae religionis*, sed diuersæ professionis & habitus: dico animi, non corporis, & ordinis professæ, sicut monachi & moniales Christianæ religionis diuersos ordines professionis accipiunt: ad vnum tamen diuinū cultū omnes tendentes: ita isti dānati diuersos ordines & ritus accipiūt, & sub diuersis ordinibus & moribus diabolo inseruiunt, & diuersis quoque nominibus nuncupantur: quidam sunt hæretici: quidā Manichæi: alij verò apostatae: alij schismatici, Donatistæ, & similes, de quibus in *l. Manichaos. C. de heret. & l. 1. & l. bi qui sanct. C. de apost. & habetur per glos. Abb. & alios Doct. in reb. & in c. 1. de apost. & de schismat.* & hoc est quod in effectu voluit dicere tex. *in c. excommunicamus, lo primo, & lo 2. in prin. extra de heret. vbi dixit: Facies quidē habētes diuersas, caudas autē adinuicē colligatas*, quia de unitate cōueniunt in id ipsū, per facies verò diuersas intellexit de diuersis ordinibus sortilegorū, per caudas colligatas intellexit de vnico cultu eiusdē diabolicae religionis: quia omnia eorū opera tendunt ad cultū Saranae, siue in mente & intellectu , siue in corpore fiant. Ad hoc vide quæ dixi *suprà in pri. euidentiali huins q. Illa igitur mulieres, de quibus in c. Episc. dicuntur & ap-*

stiges & ap- propriæ hæreticæ ex quo persistunt in state illo errore, *putantes aliquid Numinis esse in illis deabus , & illas esse veras deas relicto Deo Saluatore nostro, vt in c. 1. de sū. Trin. & 21. q. 2. qui sine Salvatore. & firmissimè, de heret. istæ verò*

strigimagæ , magi, & sortilegæ, quæ sciéter ex propria malitia peccant, relinquentes diuinū cultū & Christi fidē & scienter adhærentes Diabolo, quæ sciunt & cognoscūt Diabolū infernale & inimicū Dei, nō dicuntur propriè & strictè hæreticæ, quia nullo dicuntur errore seductæ: sed potius apostatae & perfidae: quia scienter propria temeritate recesserūt à fide Christi, quā uis ista earū apostasia lōgo tépore indurata & pertinaciter defensata trāsit in hæresim: vt diximus *suprà tit. q. 2. & dicunt glos. & Doct. in rub. extra de apost. & habetur per Imperatorē in l. 1. & bi qui sancta. C. eo. tit. vbi apostatae propriè dicūtur, qui sciéter & propria auctoritate, siue potius temeritate retrocedūt à fide Christiana, vt habetur in d. l. 1 & in glos. rub. & in c. 1. extra, eo. tit. & per S. Thom. in secunda secunda q. 9. 5. art. 5. & 6. in tit. de superst. ad quæ faciunt quæ diximus supra in primo euident. & suprà etiā q. 2.*

*¶ Et nota vnū valdè singulare, quod istorū apostatarū duæ sunt species: vna est quæ simpliciter retrocedit à fide, & sequitur cultum & obedientiam Dæmonis: altera est, quæ postquam Christi fidē abnegando postergauit, & deiecit ex corde suo , iterum se baptizat expreſſè in nomine Diaboli : & aliud nomen sibi superimponit: licet vtraq; species sit dānata, prior tamen, si peccatum suū reuocat, admittitur ad pœnitentiā & euitat pœnas corporales, sicut hæretici : vt *l. Manichaos. C. de heret. secunda* verò species nunquam admittitur ad pœnitentiā in foro iudicali , ex qua possit pœnas corporales , etiam si millies abiuraret professionem illam , & vellet ad Christi fidem reuerti, non auditur quoad istū eff. Etum : & iste est text. valdè not. ad hoc in *d. leg. bi qui sancta. & ibi gl. Cod. de apost. eodem modo irremissibiliter puniuntur, qui abnegato baptismate**

Aposto-
la quo-
casu ha-
retico
sit dete-
rioris
condi-
tionis.

tistinate Christiano Iudæi effecti sunt,
& inter Iudæos commorantur, vt in
l. 1. C. de apostol. Quoad animam ve-
rò in foro conscientiæ admittitur pœ-
nitentia istorum ab Ecclesia & aliorū
quorumcumque, vt not. in d.l. Mani-
cheos. per Doct. & habetur in c. Ad
abolendā. &c. firmissimè. de haret. per gl.
in c. Excommunicamus, et 2. eo. tit. & c.
saper eo. tit. lib. 6. & diximus suprà tit.

1. q. 5. circa finem. & ista sit prima dif-
ferentia, quæ reperitur inter istas,
quoad nomen & ordinem professio-
nis.

¶ Secundò differunt in modo
profitendi: quia illæ de quibus in d.c.
Episcopi, non faciunt professionem
expresiam cum Dæmone sicut istæ,
nec credunt inseruire Dæmoni: sed
deluduntur sub specie boni, & prop-
terea dicit text. ibi, quod Diabolus
postquam illarum mentem captiuatā
tenet, transformat se in diuersas spe-
cies personarum. Tertiò differunt: quia
illæ nulla conficiunt sortilegia, nec
maleficia in humanis aut brutorum
corporibus, & nemini nocent, nisi sibi
ipsis, & propterea non dicuntur male-
ficia, sed hæreticæ: istæ verò sunt dete-
rioris conditionis: quia nocent multis
per diuersa maleficia, vt latius suprà
vidistis in 2. & 3. quest.

¶ Quartò disconueniunt in hoc,
quia non reperitur quod illæ aliquem
maleficiatum curauerint, & ipsa male-
ficia contrariis maleficiis abstulerint:
istæ verò publicè incumbunt curæ &
medelis maleficiatorum; & postquam
aliquem dicto morbo curauerint sæ-
pius indicant maleficiatum saltem ali-
quibus medicis, vt habetur per S. Au-
gust. in lib. 10. de Ciuit. Dei. & in 3. de
Trin. & S. Thom. in d.q. 5. prime par-
tis tract. qq. in tit. de mira. & habetur
26. quest. 5. nec mirum. §. necromantici.
ver. ad hac omnia.

¶ Quiatò quia illæ licet inseruiat

Dæmoni, virtualiter tamen inseruiant
sub forma dearum & bonorum nu-
minum: istæ verò proprio Dæmoni
sedenti in solio maiestatis, cui vt ve-
ro & vnicō Principi reddunt obediē-
tiā, vt suprà latius diximus in 2. &
3. quest. Sextò quia non appetit quod illæ
de quibus in d.c. *Episcopi*. accedat
ad ludos, & exerceant ibi choreas &
saltationes, & de mūm coitū carnalem
habeant cum Dæmone, sicut istæ, per
ea quæ suprà latius in hac quest. con-
clusimus, & per S. Thom. d. quest. 5.
Septimò discordant in hoc, quia illæ
nulla celebrant sacrificia, nullaque
imagines offerunt neque baptizant,
aut responsa petunt: istæ verò cuncta
opera huiusmodi faciunt, vt suprà
latè vidistis in 2. & 3. q. & in hac etiā
in primo & 2. fundamento.

¶ Et quod sint diuersi ordinis specie
differentes, appetit ex diuersitate tra-
ctatuū & capitulorū, & etiā auctorū:
ea enim, quæ disponuntur in d.c. *Episc.*
decreta fuerunt in Concilio Aquiren.
Dispositio autem cap. *Nec mirū* sūpta
fuit ex doctrinā textualiū S. Aug. in
lib. 10. de Ciuit. Dei. Cūm igitur ex di-
uersis auctoribus téporibus & causis
decreta ipsa statuta fuerint, superflua
fuisset alterius decisio, si vtrūq; eūdē
casum comprehendenderet vel decideret
contra not. in §. quibus, in prima cōfir.
c. & in c. si *Papa*, de priuileg lib. 6. Ne
igitur istud inconueniens superfluita-
tis succedat, dicamus quod cap.
Episcopi loquatur de diuersa specie
mulierum ab ista & ab illa, de qua in
dict. cap. *Nec mirum*, maximè cūm in
veritate plures reperiuntur, species &
diuersæ professorum sub hac diaboli-
ca religione, vt suprà dictum est in
primo evidentiali. Sed contra prædicta
oppono, & dico quod imò dict. cap.
Episcopi loquitur de istis strigimagis
masculis & fœminis, & de omnibus
sortilegiis, vt appetat in prin. ipsius o-
dum

dum dicitur, quod Episcopi & eorum ministri curam habeant, sortilegiam & magicam artem à zabilo inuentam extirpare, & si aliquem virum aut mulierem huiusmodi sceleris sectatorem inuenient, ex parochiis suis omni studio eliminare & deiicere current. verum est quod omnes illi qui sunt diabolicæ religionis & sub illius obedientia, debent à limine Ecclesiarum & à Christi fidelium communione repelli, siue sunt haeretici, siue schismatici, siue apostatae, magi, necromantici, sortilegi cuiuscumque sint ordinis & gradus, aut quocumque nomine nuncupentur, quoad hoc

Diaboli.
ex
sectæ
professo.
res ex-
termina-
di.

Dæmo-
nes pos-
sunt in
nobis
duobus
modis
mirabi-
liter
operari.

sensuum ex aliqua immutatione imaginationis, per quæ verba voluit intelligere de vtraque mulierum secta, subiungens etiam quod neutra tamen ipsarum operatio est miraculosa, sed ex rebus naturalibus & per modum artis Dæmonis subtilitate inuenta: & haec sufficiente quoad solutionem oppositionis factæ de dict. cap. Episcopi. Ad illud secundum dico, dum adducitur illud inconveniens, quod Dæmon portare posset &c. solum colligitur ex his quæ dicit S. Thom. in d. quæst. 5. ver. respondeo in tit. de miraculis. ubi dicit quod Dæmones multa possent facere quæ nobis viderentur esse miracula, tamen ea facerent naturali sua virtute & ex rebus naturalibus, si à Deo facere permetterentur: sed quia non permittuntur, imò ea facere non possunt, quæ quidem facultas fuit illis adempta per passionem Domini nostri Iesu Christi. Vide ibi, ut singulariter dixit S. Bonaventura in 3. sent. dist. 19. quæst. 3. & diximus suprà quæst. precedenti. nec est mirandum, si Dæmon strigimagas & alios suos professos defert corporaliter: quia id facere potest Deo permittente, ex quo sunt omnes gregis diabolici: ut latius diximus suprà ead. quæst. in 4. fundamento istius ultima opinionis, & testi suprà in ultimo fundamento eiusdem post septimam differentiam, in dict. cap. Episcopi. & sectam strigum. Pro quo optimè facit dictum illud S. Bonaventuræ in 3. sentent. dist. 19. q. 3. in 22. & 23. de quo diximus suprà quæst. proxim. a. contrario sensu. Si enim diaboli potentia fuit depressa & debilitata per passionem Domini nostri Iesu Christi, à quo fuit manus attrahens penitus absissa, manus vero compellens debilitata: & eius vires coangustatae fuere: illud est verum respectu Christianorum pro quibus effusus fuit ille sanguis pretiosus: illi

verò

verò qui sunt extra baptismum, & abnegarunt fidem Christi sicut Pagani sunt reputandi, & sunt extra omnem gratiam & beneficium salutis, ut d.c. firmissime de haret. & l.hi qui sanctā, C. de apost. Ergo sequitur quod diabolus potentia, quoad istos, remanet illæsa: per cōsequens deferre potest ad libitū accedente maximè ipsatum mulierum voluntate & consensu.

^{3.} Obiect. solutio. ¶ Ad tertium dico quod Dæmones non possunt extendere eorum vires contra iustitiam humanam, & eripere captiuos de manibus publicæ iustitiae: quia Deus non permittit, vt dicit S.Aug. lib.1 o.de Ciuit. Dei , & S. Thom. dict. quest. in tit. de mirac. alias sequeretur quod Dæmonis potentia esset supra diuinam , & quod iustitia omnino periret , & iura omnia subuerterentur, quod Deus nullo modo patitur , vt dicit Thom.ibi. Vide quæ dixi *suprà eo. quest. 5.* Ad quartum non negatur, imò conceditur, quod Dæmones possunt mirabiliter operari in imaginativa & humano intellectu , quæ verisimillima sunt & vera vnde esse videntur : ex hoc tamen non sequitur quod non possint aliquas operationes naturales efficere & mouere corpora inferiora; vt latè diximus *suprà in primo fundamēto:* & etiam *in secundo huius conclusiōnis,* & S.Thom. in d.quest.5. ver. respondeo. vbi dicit quod Dæmones possunt mirabiliter in nobis operari dupliciter, uno modo per verā corporis trāsmutationem: alio modo per præstigiosa mentis illusionem & formas apparentes, vt habetur in dict.cap. Episcopi, in 2. parte. Ad quintum, dum datur de illo exemplo, respondeo quando Dæmones facile possunt homines decipere, dum capiunt mulieres ad ludos prædictos, & illorum saeficia celebranda, necesse est quod habeat mulierē in corpore & earū naturali for-

ma, si ea quæ cupiunt, perfici volunt, & propterea, ne sequatur scādalū aut periculū contra iplas, Satanus mittit aliū dæmonē in forma succubi, qui iacet ad latus matiti loco vxoris, quoties cōtingit omnia vxoris officia in thoro cōiugali etiā coītus subite, non denegat, sed libēter appetit; & adēd se bene ac cōmodat quod quēquē etiā sapientiſ- Dæmo- nes in locum vxoris cōsiderant quod huius te- cubant viro. solū in spiritu, reducerent nihil in intellectu illum ad practicam. Aut enim volant quod Dæmon capiat partē spiritus, scilicet anima, quia spiritus hominis idem est quod anima, vt not. declar. Arc.in c. Moyses. 32.q.2. & hoc facere nō possunt, quia anima est unica in substātia, & indiuisibilis, & nullam recipit diuisionem in quantitate, nec in qualitate, vt dicit Philos. in primo de anima, & est glos. not. & ibi Abb. in c. 1. de sum. Trinit. in ver. simplex. & Var. in l. stipulationes non dividuntur. ff. de verb. oblig. in 3. opp. vbi dicit quod anima est indiuisibilis, & est tota in toto, & tota in qualibet parte corporis. Aut volūt, quod dæmon capiat totū spiritū sive totā animā, & necesse esset quod remaneret hominis cadauer, & sic mortuū absēre anima, & sequeretur maius incōueniēs, quia esset in potestate dæmonis auferre vitā homini, & illi defūcto restituere, & sic mortuū suscitare: quod est impossibile, quia solus Deus facere potest: & nulla creatura, neq; angelica, neq; humana habet hāc facultatē suscitādi mortuū, vt dicā *infrā in 10. q.* Vnde nō video quomodo illorum opinio possit saluari intelligēdo de strigib. & magis Et si tu dices, Nō dico, quod dæmon auferat totā, nec partē animę sed delu.

Mall. Malefic. Tom. II.

N n dit

Impossi-
bili-
operatio
Strigum
in spiri-
tu solo.
dit dormientē per illa signa præsti-
giosa, formata in intellectu præsētata
per immutationē imaginationis, quod
facere potest Dæmon. Tunc respon-
deo quod est impossibile, vt tot na-
turales operationes, quæ sunt per istā
sectam strigimagarum, maleficorum
& aliorum similiū fieri possint in
spiritu solo, quin interueniat corpus
& membra naturalia: quomodo enim
possent in congregationibus & ludis
prædictis tot choreas, reuerentias, &
retrogradas saltationes efficere, nisi
corpus adesset? Quomodo possit coi-
tum carnis implere, quem faciunt in
singulis congregationibus ludis com-
pletis, nisi corporaliter interesset? Nec
dicendum est quod sit pollutio som-
niantis, quia dæmones possunt verē &
corporaliter cum mulieribus coītū perficere & illas quandoque reddere
prægnantes in assumptionis corporibus,
secundūm ea quæ suprà diximus in
2. evidentiā istius quest. ergo sequit-
ur necessariō, quod corporaliter per-
ficiunt coītū: non nego tamen quod
etiam non possunt in somniis pollui
diabolo operante. Quomodo etiam
possent illorum sacrificia & cæremonias
celebrare, & imagines illis impo-
nere? si in solo spiritu hæc fierent,
quarum imaginum olim vnam vidi
Romæ & manibus palpau: & erat
vera species materialis habens mate-
riam & formam: & formata erat ex
quibusdam mixturiſ mihi ignotis.
Quomodo etiam possent tot malefi-
cia & sortilegia contra humana cor-
pora fabricare, nisi corporaliter inter-
essent? in spiritu enim vel in somniis
nemini vñquam vidi iniuriā fieri,
nec occidi quemquam. Cū igitur
operationes istæ & aliæ huiusmodi,
quæ sunt naturales & corporeæ, nō
possunt fieri nisi per corpus & mem-
bra: ergo sequitur quod strigimag-

& aliis similes deferuntur & inter-
sunt corporaliter & non in spiritu so-
lo: & per ista sum expeditus de ista
septima difficiili quæſtione.

C A P. VIII.

S V M M A R I V M.

1. Diabolus aut̄ sortilegus an possit
nocere corporibus Christianorum?
2. Maleficiū potest solis verbis per-
fici.

 C T A V O quero, si Dæ-
mon per se non potest noce-
re corporibus Christianorū,
qui non sunt de sua religione: quia
Deus id non permittit, vnde sit quod
sæpius infantes ad latus parentum &
in propriis gremiis mattum reperiuntur
quandoque suppressi: & eorum
corpuscula conscientia & mutilata, aut
aliqua alia intrinseca ægritudine pol-
luta, ex qua sæpius polluantur? Solu-
tio. Dic, quod licet Dæmon per
seipsum corporibus Christianorum Diabo-
nocere non possit ad illos malefici-
bus, utitur instrumento maleficæ si-
gue magi, qui vel quæ cum vñctio-
nibus, pulueribus, cæterisque mixtu-
ris maleficiis, & venemis prædictis in-
fantibus & aliis in occulte noctis si-
lentio, dum dormiunt parentes, & noctu-
m omn̄ s quiescent, ipse Dæmon ape-
rit ostia, etiam si fortissimis ferris
clausa essent, & illas maleficas intro-
mittit, per ostium dico, aut quandoque
per fenestras in domo maleficiandi,
quos sic intromissos instruit quo-
modo facere debeant: & ne lux can-
delæ aut lucernæ impeditat maleficum,
ne discooperiatur aut cognoscatur à
maleficiando, ipse dæmon in assump-

ta forma felis sive catæ , lucernam, lampadem, sive candelam , quam lucentem reperit illicò extinguit , vt maleficus ipse commodiùs possit maleficia sua perficere , quibus peractis maleficus tutus abit : Dæmon verò vt faciliùs illinc recedere possit aperit ostia , deinde reclaudit , prout ante illa repererat. Nec putes (vt quidam ignari vulgares asserunt) quod ipsæ striges seu malefici transforment seiphas in speciem catæ aut alterius animalis bruti : quia hoc est impossibile Dæmoni quod possit hominem transformare in alteram speciem : vt diximus *soprà quaſtione precedenti* , & dicemus *infrà eod. quaſt. 10.* bene verum est quod ipsemet Dæmon assumit illas varias formas & facit operationes illas , de quibus *soprà* , secundùm quod declarat S. August. in lib. 10. de Cinit. Dei. & in 3. de Trinit. & S. Thom. diſt. quaſt. 5. prime partis qq. diſput. in tit. de miraculis. & S. Bonaventura *sup. 3. ſententiarum quaſt. 3.* & in capit. Episcopi 26. quaſt. 5. Et vt faciliùs & sine periculo ipſi malefici possint perficere dicta eorum maleficia, Dæmon est illis præuius & tanquam dux in tenebris , quos ducit ad lectum maleficiandi , discooperit pannos & ostendit omnia , quæ facienda sunt dormientibus omnibus , quibus ipse Dæmon imponere potest iuxta caput semina quædam aut pulueres, ex quibus inducitur profundus somnus : quibus sic dormientibus introducit maleficum, & omnia perficit : & hoc ego aliàs referri audiui à duabus mulieribus maleficiis, quas pro maleficiis huiusmodi præ manibus examinandas accepi : & est verisimile, quod ita sit, quia nunquam reperi , nec audiui quod aliquis maleficus sive malefica fuerit vñquam apprehensus in fla-

granti crimine , & videtur quodammodo impossibile, quod euntes in domos alienas & per secreta domus nocturno tempore clausis ostiis atque fenestris possent ita tutè in obscuris tenebris ingredi & evadere absque aliquo rumore vel scandalō, nisi habent ducem Dæmonem , qui illas in operibus ipsis saluas redderet.

¶ Quandoque nullo veneni haustu vel mixtura in corpore vel extra corpus adiecta : sed sola potentia carminis & verborum perficitur maleficium, vt habetur in cap. nec mirum, §. magi 26. quaſt. 5. vbi text. refert dictum Lucani,

Mens hauiſti nulla ſanie polluta ve- neni, &c.

¶ Et ego aliàs vidi Romæ quemdam magum excellentissimum Græcum tempore Adriani VI. antequam perueniret ad urbem Ponti , ipse qui solis verbis compresserat vires cuiusdam ferocissimi tauri existentis in armamento in loco sylvestri, quem sic affixum (vt ita dixerim) & humiliatè apprehendit per cornua , & cordulâ quadam satis debili, arte tamen magica fabricatâ taurum ipsum ligatum quod voluit, adduxit media nocte circiter quatuor aut quinque milliaribus : & hæc notoria sunt quæ visa fuerunt per ducentos & ultra viros; quem poste habui in carceribus Capitolinis examinandum: & omnia ista & maiora quoque ingenuè atebatur verborum potentia efficere posse, qui tamen poste euasit imperfecto examine fauoribus populi Romani & quorundam Magnatum.

C A P . I X .

S V M M A R I V M .

- 1 *Sortilegi quare incarcerati, & in publica custodia detenti non vitantur arte sua.*
- 2 *Sortilegi qualiter cognoscantur verè vel fictè pœnitentio.*
- 3 *Deus quandoque impedit diabolicā operationem ad conseruationem Christiana religionis.*

NO N O quæro quare est, quod postquam isti malefici & strigimagine sunt in manibus publicæ iustitiae incarcerati non faciunt se corporaliter deferriri à dæmonibus in quibus iacent, vt possint saluare vitam, & euadere pœnas corporales, quod quidam iudices curiosi quandoque tentarunt experientiam rei videre, & tamen nihil fecerint: quia post multa viderunt ex eorum sortilegiis nullum penitus effectum sortiri huiusmodi corporalis delationis: & propterea multi tenuerunt, quod ipsi malefici & strigimagine corporaliter deferriri non possunt à Dænone. Pro solutione istius questus redduntur rationes per sacros Theologos & Canonistas in cap. nec mirum. 26. quæst. 5. Prima est quod Dæmon qui nil audius cupit quam animas multas lucrari, & ad tenebras inferni multifariam fraudibus homines protrahere, quam primùm videt hominem ipsum apprehensum, & illius animam sub sua potestate subiectam, nil aliud querit, nisi vt separetur à corpore, vt, quam adhuc sub conditione retinet, certam lucretur, quæ posset per pœnitentiam illius imperium subterfugere & se reunire cum Christi fidelibus. Ad hoc igitur ut

certam eius prædam possideat, semper querit illius mortem & dissolutionem animæ à corpore: quia nonnulli quandoque reperti sunt qui reuocauerunt errorē suū & graue suscepérunt ex commissio criminis pœnitentiā, & residuum vita sua sanctissimè duxerūt: & propterea dicunt, quod tunc diabolus nil aliud satagit nec laborat in alio, nisi persuadendo malefico vt persistat in opinione, & professione ipsa nullatenus reuocet, sed in ea perseueret usq; ad finē vitæ: quia licet adducatur ad furcas & superimponatur igni, ipse dæmon statim illū arripiet corporaliter & liberabit à laqueo & flammis, adeò quod nullū penitus dolor patietur: & casu quo mori contingeret, trahibit sine pena supplicij, & liberabit se à tot periculis huius mundi, & longè maioribus gaudiis in alio seculo fruetur cum eo. His igitur illusionibus & falsis persuasionibus ab eo præmunitus sapientius tenaciter perseuerat in eius opinione: nec curat quoquo modo erorem suum reuocare & pœnitentiam agere: sed obstinatus permittit potius ultimo supplicio petrimi.

¶ Quædam verò ex ipsis maleficiis malieribus reperiuntur, quæ erroris sui mirabiliter se pœnitere videntur, & maximis fletibus agere pœnitentiam: quæ omnia fictè peragunt, nullamque gerunt in corde mœstiam, aut veræ pœnitentiae amaritudinem.

¶ Ad cognoscendum autem an verè vel fictè pœnitentiant, maximè mulieres, quæ habent faciles lacrymas, aduertendum est ad oculos ipsarum, an in fletu & gemitu huiusmodi emittunt lacrymas, quas si non emittunt, nulla adest cordis contritio, sed omnia simulatè fiunt: & alias audiui à quodam excellētissimo Canonista, qui erat etiam optimus

optimus Theologus quodd regula ista est verissima , maximè in mulieribus, quæ non laborat multum in lacrymis, & dixit mihi quodd lacrymæ ipsæ sūt signa manifesta veræ & internæ pœnitentiae : & adduxit mihi tex.*de pœnit. distinct. 1. c. Petrus. & 2. cap. lacrymae.* vbi dicitur quodd lacrymæ lauant delictum, quodd pudor est magnus cōfiteri: & habetur *Luc. 3. cap.* & ego aliàs habui in facto nondum tertius est elapsus annus Romæ: in Agro Sabinensi, dum quamdam vetulam maledicam examinarem, quæ iam viginti annos in ipsa professione compleuerat, & infinita quodammodo sortilegia benefica suis mixturus fabricauerat, & magnum Christianorum numerum diuersis ægritudinibus pollutum reddiderat: quosdam vero occiderat, raro vel nullos sanauerat: quæ postquam confessa fuit crimen, dum ego prosequerer illius examinationem per horas duas & vltra, quam maximè videbatur condolere de suis commissis excessibus, & continuos fletus & suspitia conficiebat, asserens se velle professionem illam omnino relinquere, & ad veram orthodoxæ fidei religionem reuerti: verū tamen in tanta fletus & suspitorum copia nullam vñquam etiam minimam lacrymam emittere potuit: ad quod ego aliàs instructus plurimùm aduenti: & visum fuit quid valde mirabile, quodd mulier fleret sine lacrymis: & nisi vidissem, fortasse non credidisse: licet in viro non sit mirandum, ex quo ipsi duriores sunt in lacrymis: non tamen nego, quin mulieres possint in multis confingere lacrymas, vt aliàs dixit Cato,

Instruit insidias lacrymis, dum fœmina plorat.

In actu tamē pœnitentiae videtur quid mirādū: sed dici potest quodd diuina iustitia hoc agit fauore pœnitentiae.

¶ Secunda ratio redditur, qua-

re non possunt euadere quando sunt incarcerati: quia diuina iustitia tunc non permittit Dæmonem posse suam naturalem potentiam exercere erga illos: ne aliqui iudices & officiales curiosi, forsitan videntes aliqua signa manifesta liberationis eorum inuitarentur ad prosequendum illorum professionem: & hoc est quod dixit sanctus Augustinus in lib. 3. de Trinit. & in 10. de Civit. Dei. & S. Thom. in tract. qq. prima partis. quest. 5. in tit. de mira. & Canonistæ in cap. nec mirum 26. quest. 5. quodd Deus impedit potentiam Dæmonis in quibuldam ad obseruationem Christianæ fidei: vt latè diximus sup. cod. tit. 7. quest. quia aliàs fides ipsa Christiana paulatim tota subuerteretur, maioremque protestatem videretur habere Diabolus, quam Deus, & iudex qui est minister Dei, 11. quest. 3. nemo contemnat. & c. seq. & imò tunc Deus resistit Dæmoni, & illius vires comprimit, per ea quæ not. S. Aug. in lib. 10. de Civit. Dei: & refert & sequitur S. Thom. in d. tract. qq. d. q. 5. & dixi supra eo. q. 7.

C.A.P. X.

S V M M A R I V M .

- 1 Sortilegia an heresim sapient manifestam, ut à indice Ecclesiastico debeat examinari.
- 2 Deo soli reservata quæ sint.
- 3 Demonii naturaliter conuenientia, & à Deo sibi concessa quæ sint.
- 4 Sortilegium cum hostia consecrata factum an sapiat heresim manifestam.
- 5 Sortilegia simplicia non sapiunt heresim.
- 6 Imagines facere ad amorem provocandum superstitionem dicuntur potius quam hereticum.

- 7 Sortilegium duo presupponit confi- deranda.
- 8 Tentatio est precipua Diaboli con- ditio.
- 9 Adoratio Diaboli sapit hæresim manifestam.
- 10 Modus & forma quibus Diabo- lus inuocatur, est in materia for- tilegij consideranda.
- 11 Sacerdotes diuina exercentes, ut contra naturam aliquid eueniat, an possint dici sortilegi.
- 12 Imagines indebitè & viliter tra- dantes an sint hæretici habendi.
- 13 Sortilegium cum hostia non confe- cra an sit hæreticum.
- 14 Sortilegi in forma imaginis ali- quem affligentes an sint manife- sti hæretici.
- 15 Sortilegia in quibus reliqua San-ctorum admiscentur, an sapiant hæresim.
- 16 Sortilegia, in quibus admiscentur essentialia, vel substantialia Sacra-mentorum Ecclesiasticorum, an hæresim sapiant.
- 17 Secreta cordium sortilegio inqui- rens hereticus dicitur.
- 18 Sacraenta Ecclesiastica non ope- rantur in turpem vel indebitum finem.
- 19 Sortilegia, in quibus interueniunt res benedicta, non sapiunt ha- resim.
- 20 Sortilegium multis concurrenti- bus consetur hæreticum.

DE C I M O videndum est, an & quando huiusmodi sortilegia & opera maleficorum sapiant hæresim mani- festè : ita quodd ipsorum rei & machi- natores iudicis Ecclesiasti inquisitores hæreticæ prauitatis examini subii- ciantur, & hæreticorum poenis pu- niantur. Respond. in hoc deuenien- dum esse ad distinctiones. Sed ante-

quàm ad vñteriora procedam pro eu- dentia. Præsuppono primò quodd quedam sunt quæ ad solum Deum Resuua Creatorem pertinent, ex quo illa re- ta Deo seruauit sibi in priuilegium, nullique creaturæ etiam Angelicæ illa conces- sit, prout est hominem verum natu- Creatio- ralem creare, vt habetur Gen. 2. & S. hominis Thom. in 1. parte tract. qq. in tit. de Dei est poten. gener. & de creatio. q. 2. art. 6. q. 3. art. 1. & 2. & 4.

¶ Vel iam creatum in melius, aut deterius reformatum : aut in alteram speciem commutare, vt ibi dicitur. Item mortuum suscitare, ita vt verè & naturaliter viuat, sicut resuscitatus fuit Lazarus, qui iam quatriduanus erat, vt habetur Joan. 11. cap. & quando etiam filium illius viduæ dum deferretur ad sepulturam ex feretro sus- citauit & surgere iussit, vt habetur Matth. 18. cap.

¶ Item futura scire ex vera & per- fecta scientia ad solum Deum perti- net, vt dicitur Esa. 41. c. Annunciate nobis qua ventura sunt in futurum, & sciemus quia dij estis vos.

¶ Item cæli motum sistere ab eius vnica voluntate dependet, vt inquit S. Thom. in tract. qq. in prima parte q. 1. art. 3. & 6.

¶ Item secreta cordis humani, quæ in animo sunt occulta, nec dum ad aliquem actum extrinsecum deuenientur, solus Deus est seruator & verus cognitor, vt habetur Matth. 22. cap. vbi Christus optimè cognouit secréta cordis Phari- Phari- lae, qui cupiebant sacerdotum ipsum calumniari apud Cæfarem, ex calunia eo quod vocabat se Regem Iudeo- rum : & propterea interrogauit ip- sum, cuinam deberent offerre tribu- tum, ipsi, vel Cæfari? Tunc Iesus pe- tit ab eis vt ostenderent sibi monetā aliquam, si habebant : & unus ipsorū exhibuit numisma : quod Iesus vi- dens, interrogauit cuiusnam esset illa imago

imago in numismate sculpta? At illi responderunt, Est Cæsar's imago. Tunc Iesus restituens illis numisma dixit: Reddite ergo qua sunt Cæsar's Cæsari, qua sunt Dei Deo. demonstrans quod Deus non querit thesautum pecuniarum, sed corda fidelium & opera charitatis, de pœnitenti. dist. 1. ecce. & c. seq. & dist. iij. c. radicata. & c. seq. 2. not. in c. à nobis, de sent. excomm. & in c. 1. quia cle. vel vount. Et ista ac his similia nullus Dæmonum nec Angelorum facere aut cognoscere potest, sed solus Deus, vt dixi, & habetur iij. q. iv. c. consuisti.

¶ Quædam verò sunt sub cognitione & naturali potentia Dæmonis, & quæ Dæmon ipse permisus diuinæ clementiæ facere potest: quia sibi non reprimit, & hæc multa sunt, inter quæ est tentandi facultas, & flestendi pudicos animos ad libidinem, & ad alia peccata, vt habetur in Apo. iij. c. Nihil horum timeas qua passurus es. Ecce missurus est Diabolus aliquos ex vobis in carcerem vt tentemini: & habebitis tribulationem diebus decem, &c. S. Aug. lib. x. de cinit. Dei. & S. Thom. in secunda secunda, dist. 95. qu. iij. in tit. de superstit. & habetur Genes. iij. & Matth. iv. Marc. i. Luc. iv. vbi Diabolus ausus fuit tentare Christum: & diximus suprà eo. q. vi.

¶ Item omnium naturalium & virtutum creatarum cognitio tam superiorum, quam inferiorum, ex quibus quidem rebus naturalibus inferioribus multa sunt beneficia, & quibus diversæ, & quam plurimæ causantur infirmitates in humanis corporibus sciuntque dictas ægritudines sic ex accidenti expositas contrariis remedii curare; quam quidem scientiam naturalium Dæmones possunt homines docere & in-

struere quomodo facere debeant ad sauciandum vel sanandum corpora hominis, vt proximè diximus suprà eod. tir. in 6. quæst. & alia huiusmodi quamplura facere possunt eorum natura & permisus Dei, vt dicit S. Thom. in tract. qq. prima parte. q. 5. de miracul. & eod. lib. quæst. 16. art. 7. de Dæmon.

¶ Quibus sic præsuppositis nunc distingue: aut Sottilegus Maleficus sive Magus, sunt de expressa professione Diabolica, quod est quando expressè abnegrant Christi fidem, & iterum se baptizarunt in nomine Beelzebub, vt plenè diximus suprà eod. d. q. sexta. & q. tercia, vt habetur in l. bi. qui sanctam. C. d. apost. aut malefici huiusmodi sunt tacitæ professionis, quod est quando nondum recesserunt penitus à diuino cultu & à fidei Christianæ religione, nec celebrant expressum Dæmonis cultum per sacrificia diabolica, nihilominus habent quandam tacitam & occultam amicitiam seu familiaritatem cum Dæmoni & aliis maleficiis, propter quam quædam conficiunt sortilegia & operationes superstitiones, quæ non possunt absque Dæmonis suffragio & instructione compleri seu effectum sortiri: vt sunt ligaturæ exercitum remediorum, & incantationes, quas faciunt istæ mulierculæ vt plurimum cum schedulis omnibus, aut aliis mixturi, sive ligaturis suspendidis, aut ligandis ad collum, maximè quando student sanare personam maleficiatam. Et hoc est quod dicit tex. i. c. nec mir. in princ. in ver. ad bac omnia. 36. q. 4. S. August. lib. 10. de Cinit. Dei. vbi dicit quod in istis omnibus ars Dæmonum est ex quadam pestifera sociate hominum & angelorum malorum exorta. Primo casu dic qualitercumque

tercumque & quomodocumque fiunt ipsa sortilegia per illum, qui est expressæ professionis, semper dicuntur sapere hæresim manifestè, si non respectu operis, saltem respectu operantis, qui est verè & propriè hæreticus: ex quo reli-

Sor-
tile-
gia pro-
fessionis
expressæ
sapi-
ent
manife-
ste hæ-
resim.

Dæmonem tanquam vnicum Deum, & propterea dicitur hæreticus, quia contravenit primo diuinorum præcepto, *Vnum cole Deum*, &c. Item primo ex articulis Christianæ fidei, *Credo in unum Deum*, &c. Idem dicendum est de eo qui non est hæreticus, tamen in ipsis sortilegiis fabricandis associat sibi hæreticum, vel puerum rebaptizat, &c. ut dicit glo. *in d.c. accusatus. §. sanè de her. lib. 6.* Et licet quædam ex his quæ faciunt, sint de his quæ Dæmon facere potest naturaliter, quæ regulariter non deberent sapere hæresim manifestè, tamen isto casu dici possunt hæretica non respectu rei, sed respectu operantis: & hoc est quod voluit dicere glo. *in d.c. accusatus. §. sanè.* quæ exemplificat plures casus, in quibus ipsa sortilegia sapiunt hæresim manifestè, inter quos ponit istos, scilicet quando sortilegi ad ipsa sortilegia conficienda associant sibi hæreticum aut puerum rebaptizant &c. & quædam alia his similia faciunt. Secundo autem casu quando hæc fiunt ab his qui sunt tacitæ professionis: & tunc distinguunt secundum quod fecit Oldř. *in consil. 210. quod incipit, Regularis habet traditio, &c.* vbi dicit quod aut imploratur auxilium Dæmonis ad ea faciendum, aut cognoscendum, quæ ipse Dæmon sua naturali virtute & potestate facere potest, diuina virtute non reprimente, sicut est hominem tentare ad peccandum, aut flattere pudicos animos ad libidinem

Hæreti-
ca respe-
ctu ope-
rantis.

& similia facere, ut dictum est *su-
prà latè in 3. & 6. q. & isto casu non
sapiunt hæresim manifestè, ut dicit
glo. & not. Arch. Gemin. & cæteri
DD. in d.c. accusans. §. sanè.* Idem
esset si eius virtus inuocetur ad reue-
landum furta vel alia occulta præ-
sentia vel præterita, vel ad præparan-
dum docendūmque medelās ad sa-
nandum maleficiatum: ista licet fieri
omnino prohibeantur Dæmonis au-
xilio de iure canonico, ut habetur
in c. 2. de sorti. vbl copiosè per Paner.
& 26. q. ultima. c. admoneant. tamen
non sapiunt hæresim manifestè: quod
patet ex genere poenæ, ut *in d.c. 2. de
sortil.* & per Oldř. *in d. consil. 210.* Aut
imploratur auxilium Dæmonis ad co-
gnoscendum vel faciendum ea, quæ
de sua natura scire aut facere non
potest: quia sunt de his quæ perti-
nent ad ipsum Creatorem, ut *suprà
latè diximus*: & tunc si quis putat
Dæmonem posse facere per seipsum
illa, quæ ad solum Deum pertinent,
est hæreticus, & pagano deterior, *d.
ca. Episcopi* *§. quisquis. in fine.* & *d.
c. qui sine Salvatore.*

¶ Sed quæro quid si aliquis assu- Sortile-
meret hostiam sacratam in sortilegiis giū cum
ipsis, quæ fiunt, maximè ad amorem, hostia
quibus sæpius ista sacra miscentur, conse-
cra an-
vt diximus *suprà in 2. & 3. q. an ista mani-
ficiunt hæresim manifestè, quando ita sit
in eis nullus hæreticus interuenit.* hæresis.
Distingue: aut illa fiunt ad effectum
cognoscendi animum mulieris vel
viri, si amat illum vel illam, qui vel
quæ sortilegia facit, vt sæpius faciunt
isti amantes, qui sunt dementes: aut
fiunt ad effectum introducendi amo-
rem erga sortilegiū aut sortilegam
in corde illius amatæ personæ quæ
nullum vel minimum habet amo-
rem. Primo casu non videtur, quod
sapiunt hæresim manifestè, ex quo
*in hoc sortilegio imploratur auxi-
lium*

Casus lium illius Sacramenti ad ea, quæ sunt de sortilegiorū hæresi uelandum secreta cordis hominum, ad secr. secundū quod concludit Oldra. *in d. consil. 210.* de quo *suprà proximè* diximus, hæreticum potius esset, si pro notitia occultorum prædictorum quis inuocaret auxilium Dæmonis, putans Dæmonem posse ipsa reuelare ex certa scientia, secundū quod dicit idem Oldra. *in d. consil. & diximus suprà.* Et secundū hoc nota, multi hodie incident in hanc speciem hæresis, quia plures sunt ex istis amantibus satuis qui facere student hæc eorum sortilegia cum aliis diuersis rebus, vt sciant animum amasij hue amasij, an teneat dilectionem sui: & hi qui in hac opinione persistunt, firmiter id credentes sunt hæretici, aliás non.

¶ Secundo verò casu, quando fiunt ad effectum calefaciendi cor frigidum: & ista similiter non videntur quodd sapient hæresim manifestè, quoniam inuocatur suffragium illius Sacramenti ad diligendum, sed dilectio in se non est peccatum, immò videtur esse meritum apud Deum, vt habetur in diuinis præceptis: *Diliges proximum tuum sicut te ipsum.* & no. *Matth. 12.c.* & dixit Paulus Apost. *Si omnes virtutes habuero, charitatem autem non habeam, nihil sum.* & not. *in c. Firmissimè de heret. glos.* tamen *in d. §. sane. c. accusatus de heret. lib. 6.* videtur tenere contrarium, quodd sortilegia in quibus interuenit hostia consecrata sapiunt hæresim manifestè, dum ponit plura exempla, in quibus sortilegia ipsa sapiunt hæresim manifestè: ponit etiam istud de per se, quando interuenit hostia consecrata, nec specificè ponit ad quem effectum illa fieret: vnde intelligi potest, ad omnem turpem effectum, maxime vbi vertitur materia peccati: & ab ista opinione, quia fauorabilis

Mall. Malefic. Tom. I. I.

est pro fide, non discedere, vt dicit tex. *in d.c. accusatus.* maxima enim temeritas est illius Christiani, qui in rebus vanis & lascivis tanti Sacramenti abusum audet ministrare. Et ad ea quæ *suprà* in contrarium adducebāt, respondeo, nec nego quodd diuina virtus precibus implorata ad reuelandum ea, quæ secretissima sunt in corde hominum hoc facere posset, quia hæc sunt sub eius arbitrio & potestate, non autem Dæmonis, qui est creatura: hoc est verum quotiescumque consultatio ipsa fieret debito modo, iuxta ritum veteri diuini cultus, & Christianæ religionis, & per modum sacrificiorum quæ in Ecclesia celebrantur per bonos sacerdotes, non autem isto modo supersticio & retrogrado, iuxta not. *in c. nihil in sacrificiis de consecrat. dist. 1.* & not. *in cap. cum marth. de celebrat. Miss.* Vide d. *Io. lec. in sum. conf. in tit. de sortil. q. 1. 9.* q. *vlt.* per ista enim sortilegia non imploratur auxilium Sacramenti mixti in factura, aut ipsa diuina virtus ad reuelandum ista, sed potius Dæmonis suffragium, vt illa reuelet per abusum istorum Sacramentorum, cui omnia huiusmodi sortilegia immolantur per illam amicitiam, quam ipsi malefici habent cum Dæmoni, secundū patera inter eos inita, *26. q. 5. cap. nec mirum. ver. ad hac omnia.* & *Io. lec. in sū. conf. eo. tit. c. 1.* & hoc faciūt in opprobriū diuinæ maiestatis: & si qua responſa reuolutionis inde sequātur, illa profectō sūt diabolica & non diuina: sed sacerdū istū tā turpē abusū Sacramentorū dialabolus instruit hominē facere, vt sub eo ad facilius adoretur ab homine in liorem adorantem inde dedecus diuinæ bonitatis, & hoc modū struit do hominē decipit: vt dicūt Canonistæ Dæmon. & sacri Theologi in locis *suprà* not. *in 6. & 7. q. & habetur in d.c. Episcop.* Ad secundū dū dicebatur quodd diligere in se non est peccatum, est verū, quando dilectio ipsa est in charitate funda-

O o ta:

ta : tunc enim est opus meritorium Deo, quia charitas est recta voluntas ab omnibus terrenis, ac præsentibus penitus aduersa, iuncta vero Deo inseparabiliter, unita igne quodam spiritus, omnis extraneæ corruptionis nescia, nulli vitio mutabilitatis obnoxia, supra omnia quæ carnaliter diliguntur excelsa : & in effectu concludere, quod illa est dilectio maxima circa diuina & Ecclesiam, vel erga proximum propter Deum qui respicit animæ beatitudinem, non hæc mundana fragilia ; vide tex. præclarum de pœnit. diff. 2. cap. charitas est. vbi plura singularia de charitate narrantur: hæc enim est illa charitas & dilectio quæ habet meritum regni cælestis: hæc est illa de qua locutus fuit Paulus Apostolus & Matth. 22. 6. & de qua loquitur diuinum præceptum & tex. in e. firmissime. & ibi glos. cætera verò dilectiones carnis, quæ terrenæ sunt,
Dilectio potius habent annexum peccatum, terrena annexū quæ meritum respectu ultimi effetus, qui est carnalis coitus : & propterea ille qui putat Sacramentum Eucharistiae operari ea, quæ sunt mediata vel immediatè peccatum, est in maximo errore: nec caret manifestè hæresis suspicione : nihilominus in ipsis semper me refero ad communè Theologorum opinionem & rectum iudicium sanctæ Matris Ecclesiae.

Oldradus autem in hac materia in consil. suo 210. quod incipit, Regnaris babet traditio. &c. sic distinguit, dicens, quod sortilegia simplicia, item poëula amatoria, vel assumere hostiā nō consecratā, ista non inducunt hæresim, vt in e. 1. de sortil. & in Rub. cod. tit. l. si quis aliquid. §. qui abortivis. ff. de pœnit. & c. de boni. de celebrat. Mis.

¶ Imagines verò facere ad amorē mulieris prouocandum, dicit ipse, quod magis videtur esse superstitione.

sum quæm hæreticum. Sed circa hæ duo sunt consideranda. Primum est modus inuocationis, quomodo inuocatur Dæmonis suffragium.

¶ Secundum est considerandum circa rem quæ experitur.

¶ Primo igitur casu aut inuocatur auxilium Dæmonis per modum imperij & suffragij, aut per modum adorationis & cultus latræ : primo casu aut imploratur ad tentandum & detinendum pudicos animos mulierum ad libidinem vel his similia, quæ sunt de propria Dæmonis natura, & non sapiunt hæresim : vt habetur in Apocalyp. 2. 6. *Ecce missurus est Diabolus aliquem ex vobis in carcere ut tentemini, &c.* & habetur Matth. 4. Tentatio est Marc. 1. & Luc. 4. hoc enim est proprium Dæmonis tentare hominem pia diabolice peccandum : vt ibi dicitur, & diximus suprà ead. quæst. in princ. d. tio.

¶ Aut imploratur eius auxilium ad sciendum futura, vel ad aliquid aliud faciendum quod soli Deo creatori competit & tunc sapiunt hæresim manifestè, quia vult attribuere creaturæ quod est propriū Creatoris, vt cap. accusatus. §. sanè. de baret. lib. 6. & ibi not. Doct.

¶ Secundo verò casu principali, quando inuocatio illa fit per modum adorationis & cultus latræ adorando Diabolum, absque dubio illud sapit hæresim, immò est propriè hæresis adorare diabolum : si enim adorare hæreticum, est hæresis, non propter personam, sed propter vitium, in quo est graue peccatum : vt dicit Oldrad. ibi & Gemin. in d.c. accusatus. §. sanè. ita & multò fortius adorare diabolum est opus hæreticum : quod enim maius & detestabilius vitium est quæm adorare diabolum ? & hic non ponderatur persona, sed vitium quod committit in alia adoratione.

¶ Et idē diligenter est aduertendum

uertendum ad modum & formam, quibus dæmonis suffragium inuocatur: quia si per modum imperij & gratificationis petuntur ea quæ diabolus facere potest, non sapiunt hæresim: si verò per modum certæ adorationis, tunc sapiunt hæresim expresse per ea, quæ proximè diximus, quæ fuit singularis doctrina Oldrad. *in dicto consilio. ccx.*

¶ Ex qua nota singularem cautelam in praxi pro aduocatis, ut sint cauti informando positiones vel interrogations, quod per modum imperij seu gratificationis quis inuocauit auxilium dæmonis: & isto modo euitabitur labes hæresis: si verò ponat, quod per modum adorationis & veri cultus lætriae, quis incidit propriè in hæresim, per ea quæ *supra* diximus.

¶ Post hæc videndum est quid de sacerdotibus qui causa doloris spoliant altaria, & celebrant missas veste lugubri in liuorem & odium alicuius inimici, vel celebrant missas defunctorum pro ipsis viuentibus, & sumunt pteces ut citius moriantur, vel incurvant mortis periculum, numquid ista sapiunt hæresim manifestè? Dic quod nō, quod appetet respectu pœnae quæ imponitur pro isto crimen, 26. q. 5. *quicumque*. & clarius dicitur *infra eodem. q. seq. vbi tradetur de pœnis istorum.*

¶ Deinde quæro, quid si clerici vel laici crucem aut imaginem Beatæ Mariæ Virginis, seu aliorum sanctorum irreuerenti aulu proiecerint in terram, & spinis vel vrticis supponerent, aut pedibus forsan calcauerint, an ista sapiant hæresim manifestè, vel dicantur propriè opera hæretica: & similiter dicas quod nor, licet grauissimum sit peccatum in se. c. si *Canonici. §. ff. de offic. Ordin. lit. vi.* Vtterius quæro, quid si Sacerdos co-

lebrat vnam aut plures missas super hostia, quam numquam sacrauit, si postea communicat se cum illa, an incidat in hæresim, vel dicatur hæreticus ex eo: similiter si aliquis accepit hostiam super quæ celebratae fuissent vna aut plures missæ non tamen fuit factata, & illam immiscuerit in sortilegiis maximè his quæ sunt ad amorem, an incidat in hæresim sacerdos, qui missas illas scienter celebrauit, & ille qui hostiam ipsam commiscuit in sortilegiis. Dic quod neuter committit hæresim: quamuis grauiter peccat vterque, c. *de homine de celebra miss.* per Oldra. *in d. consil. ij. col. & diximus verbum supra ead. q. in princ. & habetur per d. Iolec. in summ. conf. eod. q. xiij. & xvi.* Hæc omittam, eos qui in sortilegiis suis apponunt imagines, illasque baptizant sub nomine personæ maleficandæ, vt affigant in eo vel ea illud accidens, quod ipsi vel ipsæ desiderant, an ista sapiunt hæresim manifestè. Dic quod considerandum est ad quem effectum imagines illæ fuerunt fabricatæ, & ad quem effectum tendunt sortilegia, & ad quid imploratur auxilium Dæmonis, aut ad ea quæ facere potest virtute sua naturali, aut ea quæ spectat ad Creatorem. Item sub quo modo & forma imploratur Dæmonis suffragium, aut per modum imperij & gratificationis, vel per modum adorationis & cultus lætriae, de quibus omnibus diximus *supra eadem. q. iiii.* non insisto ulterius in declaratione: vide d. Iolec. *in sum. conf. eo. tit. q. xiij.* Quid de his, qui in ipsis sortilegiis immiscent reliquias sanctorum martyrum, scilicet particulas ossium, carnis, aut neruorum capillorum, vnguium, & similiūm, vel particulas alias vestium eorumdem, vel Domini nostri Iesu Christi, aut Beatæ Virginis Mariæ,

Oo 2 seu

Imagi
nes irre
uerenter
tractan-
tes an
hæreti-
ci suerint,
aut ha-
bendi.

Sortile-
gia cum
mixtura
reliquia.
rum san-
ctorum
an sapiat
hæresim

seu. aliorum sanctorum. aut sanctarum, an sortilegia ipsa dicantur esse hæretica, vel sapere hæresim manifestè, præsupposito quod immixta fuerit in sortilegio amatorio, vt sapientia fieri solet. Dic quod non sunt hæretica nec sapiunt hæresim manifestè, quamvis negari non potest quod sunt valde superstitionis, damnanda; quod est verum quando fierent ipsa sortilegia ad flectendum pudicos animos ad libidinem, vel ad alios effectus, qui fieri possunt per Dæmonem, & non interuenit cultus adorationis: si vero interueniret cultus adorationis, & fierent ad sciendum illa quæ pertinent ad Deum, semper sapiunt hæresim manifestè, vt late diximus *suprà proximè*. Vide S. Thom. in sum. secunda secunda dist. 95. art. 3. ver. dicendum. in tit. de supersti. vbi hoc idem tenet. Idem sentit Ioan. lec. in sum. conf. co. tit. quest. 16. Modò querò quid de his, qui Sacraenta Ecclesiarum, vt est oleum sanctum baptismatis, christmatis, vel extremæunctionis, aut aquam fontis baptismatis in dictis sortilegiis commiscuerint, an sapiant hæresim, vt *suprà*: & breuiter dicas, quod non: quod patet ex diueritate pœnatum indictarum pro huiusmodi maleficiis, quæ sunt diuersæ à pœnis hæreticorum, de quibus in r. ad abolendam. & c. vergentis. extra de bare. & late diximus *suprà* tit. 1. quest. 6. Quod tamen est verum, quando per ipsa sortilegia non imploratur auxilium Dæmonis, nisi ad ea quæ de sui natura facere potest, de quibus alias diximus *suprà ead. quest.* & *quest. 6. & 7.* si vero inuocaretur ad ea, quæ non ad ipsum, sed ad Deum Creatorem spectant, sine dubio tunc saperent hæresim manifestè, vel si per Dæmonis suffragium inuocantur per modum adorationis & cultus latræ: quia ipsi sortilegi & eos consulentes

adorarent cū deuotione Diabolū, tunc illorū opera esset hæretica: alias si per modum imperij vel gratificationis, dicas quod nō, vt *suprà proximè* diximus, & per Oldra. in d. confil. 210. Et imò dic, Secreta quod si quis in ipsis sortilegiis quæ cordiū perfervet auxilio Dæmonis scire, an mulier tans sor in corde suo amat ipsū amantē, vel è tilegio cōuerso quādō mulier sortilegat erga hæreti virū, isto casu sortilegia sapiunt hæresim manifestè, quia secreta cordis hominū nemo scit nisi solus Deus, & cui ipse voluit reueletur, vt habetur 2. q. 4. consuliūisti. & late diximus *suprà ead. quest. in prin.*

Sed querò, quando ipsa Sacramēta posita in amatoriis sortilegiis ad flectendū, vt *suprà*, an operētur effectū, vt ex potētia illius Sacramenti flectatur animus illius ad amandū, &c. dic quod nō, quia illius nō virtutur debito modo, nec ad honestū: sed turpē effectū, quod vt plurimum tendit ad peccatum; ad quæ opera diuina gratia, vel Sacramēta Ecclesiarū se non extēdūt: vt alias diximus *suprà co. q. 6.* & ideo cōmuniter appellari solet iste abusus quidā Sacramētorū sortilegiū, 17. q. 4. *sacriliq. & c. si quis contumax. §. 1.*

Nec dum est annus elapsus, O eo quod vidi Romæ casum istum eueni- sancto abus' re in facto, vbi duæ mulieres impu- sun Ro- dicæ cum oleo sancto baptismatis & ma duæ chismatis, quo inunxerunt sibi la- Striges bia, dicentes quædam turpia verba ad formandum sortilegium: deinde deosculabantur viros, à quibus amari cupiebant, asserentes quod illud for- tilegium & obseruantia operabatur maximum effectum quoad iniungen- dam dilectionem in corde vacuo: ni- hilominus vidi ambas fustigari per vibem & mitratas in loco quodam publico notissimo turpiter dehoni- stari, secundum quod dicit Panor. in d. e. 2. de sortileg.

Idem dicendum est de his, qui in huiusmodi sortilegiis amatoriis im- miscent

miscent aquam benedictam sumptam ex amphora communi , quæ patet in Ecclesia,candelas benedictas,frondes palmarum , ramos oliuarum benedictarum , sacros agnusdei , & similia: iste dicitur potius abusus quidam Sacramentorum, vt *suprà proximè* diximus,quàm hæresis expressa. Idem dicendum est de his , qui aliquas reliquias vestiū sanctorum Apostolorū, martyrum,aut aliorum sanctorum,vel qui particulam lapidis sacrati,purificatorij,super quo immolatur hostia: itē calicis vel alterius rei benedictæ siue sacramentæ commiscuerint in ipsis sortilegiis amatoriis,dicuntur abuti Sacramentis huiusmodi,& grauissimè peccant: citra tamē hæresis labem,vt notatur per d.Oldra. *in d.confl. 210.* & Panor. *in d.c.2.de sortil.* vbi expressè dicit,quod quotiescumque non interueniunt ea,de quibus per glos. *in d.c. accusatu. §. sane.* quamvis inuocentur Dæmones , vt promoueant animum mulieris ad impudicitiam : licet istud sit grauissimum peccatum,in se tamen non sapit hæresim: quia proprium est dæmonis tentare creaturam,vt habeatur *Apocalyp. 2 c. & 16.9.2. viss.* Vide S. Thom. *in sum. secunda secunda dist. 95. art. 3. ver. dicendum in tit. de superstitione.* & Io. lcc. *in sum. in tit. de sortileg. q. 2 s. ad literam,* qui omnes te- nent quod per ista quis non incidit in hæresim,dum tamen siant modo prædicto. Quæ omnia prædicta limitan- da sunt pluribus modis: & primò vt non procedant,quotiescumque in ipsis sortilegiis celebrarentur solemania sacrificia , interpositis aris , idolis, & aliis,de quibus *suprà in 3. & 6.99.* &c diabolus adoraretur : quia isto casu committitur hæresis : vt saepius *suprà proximè* diximus. Ita tenet expressè Oldrad. *in d.confl. & Gem.* & alij DD. *in d. §. sane.* dicentes , quod peius est adorare diabolum, quàm hæreticum.

¶ Secundò limitantur,vt non pro- cedant in Sacramento Euchæstie corporis vel sanguinis Domini nostri Iesu Christi : quia tunc committitur hæresis. Ita dicit expressè glos. *in d. §. sane.*

¶ Tertiò limitantur quando inter- ueniret rebaptizatio pueri in ipsis sortilegiis , quia etiam saperent in isto casu hæresim manifestam,vt per dict. glos. *in d. §. sane.*

¶ Quartò limitantur, nisi in ipsis sortilegiis ministrandis hæreticus in- teruenerit, vt per d.gloss.

¶ Quintò & ultimò limitanda sunt, quotiescumque Dæmonis suffragium inuocatur ad habendum notitiam eo- rum,vel faciendum ea , quæ soli Deo Creatori competunt in priuilegium, de quibus pleniùs diximus *suprà ea- dem q.in prin.* & per ista sit expedita hæc decima utilis questio,quæ omnia bene notat , quia istorum scientia est maximi momenti tam respectu ex- minis,quàm poenarum,de quibus dicemus *infra q.proxima.*

C A P. XI.

S V M M A R I V M.

- 1 *Pœna sortilegij imponenda diversi- modè consideratur.*
- 2 *Sortilegium qualiter sit in foro con- scientia puniendum.*
- 3 *Sortilegi qualiter veniant in foro iu- diciali canonico puniendi*
- 4 *Sortilegi diuinatores qua pœna de iure ciuili puniantur.*
- 5 *Sortilegia amatoria qualiter sint punienda.*
- 6 *Sortilegium amatorium qualiter sit de iure ciuili puniendum.*
- 7 *Pœna sortilegij imponenda plura præsumponit consideranda.*
- 8 *Clericus potest pro sortilegiis Ec- clestasticis beneficiis priuari.*

- 9 Sortilegus non excusat simplicitate vel ignorantia.
- 10 Sortilegia venefica qualiter veniant in foro conscientiae punienda.
- 11 Iura multium abhorrent artem maleficam.
- 12 Pœna sortilegii imponenda diuersimodè consideratur.
- 13 Conuersantes cum sortilegiis sunt puniendi.
- 14 Tortura indistincte contra crimen sortilegij procedit.
- 15 Sortilegus testibus convictus & pertinax potest bestiis tradi vorandus.
- 16 Docens sortilegium & addiscens equaliter veniunt puniendi.
- 17 Membri languedinem & incurabilitatem inducentes possunt sortilegij pœnam condemnari.
- 18 Sortilegium in bonum finem factum, an sit puniendum.
- 19 Futura an possint impunè prognosticari.
- 20 Sacerdos, causa doloris Ecclesiastica immutans infamis est habendus.
- 21 Imaginem crucis vel alterius sancti, indignè tractans, qua pœna sit puniendus.
- 22 Sacerdos celebrans, & nihil consecrans, qua pœna sit puniendus.
- 23 Imagines baptizantes, ut sortilegium exerceant, qua pœna veniant puniendi.
- 24 Astrologi futura predicentes diuersimodè veniunt in pœnis imponendis considerandi.
- 25 Sortem in Euangeliis querentes & verba Euangelica in illis immiscentes qualiter sint puniendi.
- 26 Verba honesta an possint licite verbis in honestis commisceri.
- 27 Scriptura ligata an possint licite in collo, vel alio loco corporis deportari ut ex hoc aliquid cue-
- nias.
- 28 Diabolo sacrificantes, ut ad honores perueniant, qua pœna mutentur.
- 29 Reliquias sacras, substancialia sacrametorum Ecclesia, ceterae res ab Ecclesia benedictas sortilegiis suis immiscentes hæretici habentur.
- 30 Sortilegia sanatoria, & nullum praindicium inducentia, de ciuii non puniuntur.
- 31 Dinnatio per somnia an sit prohibita & punibilis.

N DECIMO post præmissa videndum est, quibus pœnis isti sortilegi puniuntur, in qua similis distinctio, quæ suprà, repetenda est: aut sapiunt hæresim manifestè, aut non. Primo casu pœnis ipsorum declaratæ fuerunt suprà tit. 1. quest. 4. vbi copiosè diximus quibus pœnis puniuntur hæretici. Secundo vero casu, quando non sapiunt hæresim expressam, distingue: aut sumus in prima specie sortilegiorum diuinatiua, aut in secunda, quæ est amatoria, aut in tertia, quæ dicitur malefica, de quibus alias diximus suprà eod. tit. q. 2.

¶ Primo casu, aut fiunt ad habendum notitiam futurorum, aut eorum, quæ in corde sunt hominis: & ista quia sapiunt hæresim manifestè, ut suprà proximè diximus, puniuntur pœnis hæreticorum, de quibus suprà. Idem est, si in illis commiserent hostiam sacratam, aut alia, de quibus per glos. in dict. cap. accusatus. §. sanè, de haret. lib. 6. quia tunc sortilegia ipsa saperent hæresim manifestè, & hæreticorum pœnis essent puniendi, quæ præmissa faciunt. Ita dicit Oldř. in dict. confi. 110. Panor. in cap. 2. extra eod. tit. & diximus suprà proximè quest. circa fin.

¶ Aut

Sunt autem ad habendum notitiam præsentium occultorum , prout sunt furta , rapinæ incendia , tractatus , adulteria , homicidia occulta , & his similia facinora : aut eorum quæ iam facta sunt de præterito , seu eorum , quæ in longinquis partibus sunt , & similius : quia tunc non sapiunt hæresim manifestè aliis pœnis puniuntur : nam si est clericus , de iure canonico sive diuino in foro conscientiæ subjicitur pœnitentia quadraginta dierum extra collegium Ecclesiæ sive communionem fidelium , quæ imponitur per sacerdotem , cui subiiciuntur etiam laici , ut est tex. in c. 1. de sortileg. & ibi Panor. & alij , qui ita declarant tex. illum , licet glo. fin. videatur aliter sentire : sed ipsa loquitur de pœnis iudicialibus imponendis à iudice Ecclesiastico in foro contentioso secundum iura , quæ glossa ipsa allegat , vt *infra proxime* dicam . Aut sumus in foro contentioso iudicali canonico , postquam delictum innotuit curia , & tunc pro eodem criminе imponuntur grauiores pœnæ : quia clericus erit suspensus à diuinis & ab altaris ministerio per annum & ultra , ad arbitriū iudicis , secundum facti qualitatem , aut turpititudinem , & personarum conditionem , quo termino elapso clericus ipse statim ipso iure revertitur ad pristina sua . Ita dicit tex. in c. 2. eod. tit. & ibi per Doct. Abb. quem vide , & Feli. & alios : laicus vero regulariter excommunicatur 26. q. 5. non operatur . Sed hoc est verum quotiescumque ex simplicitate & bono zelo clericus peccasset , secundum terminos d. c. 2. alias grauius punietur : quia deponitur ab omni ordine sacro & priuatur omnibus beneficiis , & intruditur in monasterium ad agendum perpetuam pœnitentiam , vt habetur 26. q. 5. si quis Episc. & ibi glos. idem tenet Panor. in d. c. 2. Et nota quod ultra pœ-

Sortilegi pœna in foro contra laicos.

nas prædictas poterit iudex Ecclesiasticus exercere etiam alias pœnas contra laicos huiusmodi sort legia exercentes : quia si serui sunt & viles personæ poterunt mitrari , fustigari & aliis similibus modis de honestari : digniores vero poterunt relegari , vel ad perpetuos carceres condemnari , vt in c. contra idolorum 26. quest. 5. quod est verum ; & procedunt istæ ultimæ pœnæ , quotiescumque alias moniti laici ab ipsis sortilegiis noluerint se abstinere , & sic de his qui plures incidentur in crimen , vide Panor. in d. c. 1. de sortil. in glo. fin. vbi subiungendo dicit , nota quod licet istud sit crimen Ecclesiasticum , tamen non est merè Ecclesiasticum : quia iudex etiam sacrarius potest de hoc criminè cognoscere , pariterque punire , licet reos ipsos pœnis grauioribus prosequatur . De iure autem ciuili punitur pœna capitii tam ille sortilegus & magus , quam ille qui consulit ipsos & sortilegia ipsa confici mandat ; & iste est tex. in l. nemo. C. de malef. & mathemas . Isti enim diuinatores sunt multum Deo abominabiles & exosi . Ratio est , quia volunt se facere æquales Deo , dum diuinam potestatem , quæ versatur in cognitione futurorum , sibi usurpare contendunt , & esse similes Deo : & dicit do. Joan. derur. crem. in c. contra idolorum . 26. quest. 5. quod quemadmodum Lucifer & primi nostri parentes voluerunt esse similes Deo in altitudine & pulchritudine : item in cognitione & scientia boni & mali : ideo omnes de cœlo deieci fuerunt , quorum quidam in profundum inferni : quidam vero in hunc variarum calamitatum mundum peruenierunt : ita dicendum est de ipsis diuinatoribus , qui in cognitione futurorum volunt esse æquales Deo , de Ecclesia Dei , quæ pro cœlo figuratur , omnino expellendi sunt , & à Christi

sti fidelibus penitus repellendi.

Sortilegia amatoria vi puniantur. ¶ Aut sumus in secunda specie, quæ dicitur amatoria, & si in ea interueniunt ea, quæ narrantur per glo. in d.c. accusatus, §. sanè. dicendum est quod sapiunt hæresim manifestè & puniuntur pœnis hæreticorum, vt supra proximè diximus. Idem dicit Abb. in d.c. i. de sortil. aut illa non interueniunt, & non sapiunt hæresim, & dic: aut sumus in foro conscientia & eadem xl. dierum pœnitentia subiiciuntur tam clerici quam laici, sicut alij, de quibus supra d.c. i. de sortil. qui tex. loquitur indistinctè & generaliter de quibuscumque personis, & de hac etiam specie sortilegiorum, in qua viget eadem ratio, intelligi potest argum. tex. in c. si quis Episc. xxvi. q. 5. vbi loquitur de omni specie: ex quo etiam non datur diuersa ratio inter casum & casum art. i. illud ff. ad leg. Aquil. cum similibus: & ita tenent DD. ibi.

¶ Si vero sumus in foro iudiciali, de iure canonico, & eisdem pœnis puniuntur clerici atque laici tam prima quam secunda vice prout supra proximè diximus in precedenti specie. xxvi. q. v. c. non op. c. si quis Episcopus. c. aliquant. c. contra idolorum. & c. aurguriis. Quæ omnia iura maximè cap. non opus & c. aliquanti. loquuntur de pluribus speciebus sortilegiorum & de ista quoque loquuntur.

Sortilegia amatoria vi reliqua damnantur. ¶ De iure ciuili similiter eadem pœnâ capitis puniuntur, d.l. demon. C. eod. tit. quæ omnes sortilegorum professiones, ac sortilegorum species tur. complectitur. Vide tex. ibi & glo. & l. eorum. in princ. cod. sit. vbi tex. videtur æquiparare quoad pœnas illos maleficos, qui electunt pudicos animos ad libidinem, & illos qui contra salutem hominum moliti sunt. Omnes enim seuerissimis pœnis sunt punienti, quæ non denotant nisi ultimum

supplicium, vt not. glo. in d.l. eorum, in princ. & l. multi. Et circa præmissa nota vnum singulare, quod dixit Abb. in d.c. i. de sortil. quod pœna imponenda istis sortilegis vel eos consulentibus, est arbitria, potestque iudex illam agrauare, seu grauiorem aut leuiores imponere, secundum qualitatem facti, condicionem personarum & animum delinquentis, & secundum ipsas qualitates & accidentia pœnas ipsas moderari arg. l. bodie & l. aut facta ff. de pœn. 2. l. quid ergo §. pœna grauior ff. de his, qui not. inf. xxiv. q. 1. non afferamus. Hoc tamen procedit de iure canonico in foro Ecclesiastico: de iure tamen ciuili secus est vt supra proximè dixi. Et nota etiam aliud, quod dicit Abb. ibi. quod clericus pro huiusmodi sortilegiis, de quibus ibi, potuisse officiis & beneficiis Ecclesiasticis priuari: argum. text. xxvi. q. v. c. aliquanti. sed ibi idem clericus ille fuit dignus misericordia, vt illa minori suspensionis pœna puniretur: quia ex simplicitate peccauit, & bono zelo pro inueniendis bonis Ecclesiæ, quæ fuerant furto subtracta, vt dicitur in d.c. 2. alias grauius fuisse penitus, quæ nota pro limitatione eorum, quæ supra dixi.

¶ Et nota etiam hoc aliud, quod in istis criminibus non parcitur simplicitati, nec ignorantiae: quia licet sortilegia ipsa facta fuerint bono zelo & ad bonum effectum, scilicet reperiendi res Ecclesiæ furto subtractas, nihilominus puniuntur, qui illa conficiunt, aut consulunt facientes, d.c. i. de sortil. & ibi Panor. vbi dicit, quod isto casu mitius puniuntur. Ex quo text. iuncta hac doctrina apparet decisio illius casus, An liceat hæc sortilegia fieri ad sanandum corpora maleficiata, & si quis maleficiis remedii & arte predicta alii quos

quos sanauerit, an puniatur & qua
pœna, de quibus habetur xxvi. q. vlt.
admonent, & dicemus ea. q. loco suo.

¶ Aut sumus in tertia specie prin-
cipali, quæ dicitur venefica, & si in
ea interueniunt aliqua de his quæ
narrantur per glo. in d.c. accusatus §.
sanè, dicendum est quod sapiunt hæ-
resim manifestè & pœnis heretico-
rum sunt puniendi, vt alias diximus
suprà: si vero ea non interueniunt
vel alia his similia: & tunc aliter pu-
niuntur: quia aut sumus in foro con-
scientiae, & punitur fabricans, & ille
qui consuluit, pœnitentia exilio xi.
dierum extra gremium Ecclesiæ, &
fidelium communionē, d.c. i. de sortil.
iuncto c. si quis Episc. xxvi. q. v. & licet
sint pu-
tex. in d.c. i. loqui videatur de alia
nienda
in foto
cōscien-
tia.

¶ Aut sumus in foro canonico con-
tentioso, & sic in foro fori, si laicus
hoc crimine peccauit, prima vice erit
excommunicatus & ab Ecclesia re-
mouendus erit, xxvi. q. v. si quis Epi-
scopns, & c. aliquanti. si verò semel
monitus adhuc in eodem proposito
perseuerando iterum commisit idem
delictum, & tunc, si est vilis persona,
debet fustibus cædi, siue fustigari pu-
blicè per urbem mitrari, & publicè,
tanquam infamis de honestari: dig-
niores verò relegantur in carceribus
siue ad perpetuos carceres condem-
nantur, xxvi. q. v. contra idolorum.

¶ Clerici verò efficiuntur infames
& omnibus officiis atque beneficiis

Mall. Malefic. Tom. II.

Ecclesiasticis priuantur: & nihilomi-
nus ipsi quoque intruduntur in car-
cerem, aut in monasterium ad agen-
dum perpetuam pœnitentiam, xxvi.
q. v. si quis Episcopus. & c. aliquanti. &
sequent. in hoc tamen non recederem
ab opinione Abb. de qua in d.c. q. de
sortil. quod sit consideranda conditio
personæ, qualitas facti, & animus de-
linquentis: & secundum qualitates
illas, pœnas iporum quandoque au-
gere, quandoque verò minuere, iux-
ta sanum iudicis arbitrium.

¶ De iure autem civili hæc sortile- Ars ma-
gia grauius puniuntur: quia iura ipsa lefica ex
multum abhorrent artem maleficam:
vt in toto tit. C. de malef. & mathe. &
idem omnes istis malefici puniuntur
ultimo suppicio; l. nemo. l. multi. l. &
si excepta. & l. eorū in princ. C. eod. tit.
& ideo lex vocat illos humani gene-
ris inimicos, ex quo vt plurimum
querunt innocentum corpora illis
veneficiis labefactare, d. l. multi. &
nature humana peregrini. l. si. eo. tit.

¶ Regulariter igitur puniuntur poe- Sortile-
nâ capit is tam ipsi magistri, quam hi gj pœ-
qui illos consulunt & hæc fieri man- na di-
mandant, d. l. nemo in fin. & l. multi. si quis
verò magister ad alterius domum ac-
cesserit exercendi maleficij causa igne
concrematur: is verò qui illum pœ-
miis & suasionib⁹ euocauerit & asso-
ciauerit, omnia eius bona publicantur
& in insulam deportantur. Sed contra
hoc est text. in l. nemo C. eod. titul. vbi
dicit, quod ille qui consulit & vocat
istos magistros punitur pœnâ capi-
tis; solut. gl. in d. l. nemo refert vtramq;
pœnam: led non soluit contrarium,
quidam dixerunt, quod in d. l. nullus.
licet ille magister fuerit adductus ad
domū alteri⁹ causâ faciédi sortilegia,
ipsa tamē nō fuerūt facta, in d. l. nemo.
Solat. non placet, quia sapit diuina-
tionem: quia si non appetet, quod in
d. l. nulla fuerint facta sortilegia mi-

Pp nus

nus etiam appareat in d. l. nemo quod facta vel non facta fuerint: nisi diceres quod ille qui consulit, interuenit in eis & credit his, quae sunt, esse vera, propterea grauius punitur: ut d. l. nemo. is verò qui adducit maleficum sive sortilegum ad domum alterius, potest esse, quod sit ignarus, putà famulus vel alius, qui non interuenit vel non credit in eis: ideo mitius punitur, tamen in hoc loco cogita.

Conuer-
fantes
cū sorti-
legis vt
fint pu-
nici.

¶ Et nota quod istorum amicitiam & conuersationem, quamvis vetus benevolentia fuerit, debemus relinquare, & eos omnino euitate: qui verò contra fecerint, omnibus eorum bonis publicatis in insulam deportandi sunt, d. l. nullus.

¶ Et nota quod pro isto crimine omnes poterunt indistinctè torqueri non obstante quocumque priuilegio dignitatis: quod est speciale in isto crimine: & ex hoc nota limitationem ad l. miles. C. de quaestio l. decuriones. & l. Dino Marco eod. tit.

¶ Si quis autem de hoc crimine testibus conuictus fuerit, & nihilominus obstinato corde institerit in negando etiam præsentibus testibus qui illius detexerunt facinus, traditur viuus bestiis vorandus, ac dentibus & vngulis lacerandus. Ita dicit tex. in d. leg. & si excepta. in fine.

Sortile-
gij do-
ctor &
discipu-
lus eas-
de po-
nas luēt.

¶ Et nota etiam quod eadem poena capitii punitur ille qui docet artem prædictam, & ille qui ipsam addiscit. l. culpa. & ibi glos. C. eod. tit. quod videtur esse speciale in isto crimine; in crimine hæresis est contra, l. quicunque. §. eos verò. C. de heret. vbi minori poena, scilicet pecuniaria puniuntur scholares: magistri verò poena capitii.

¶ Eadem poena ultimi supplicij puniuntur, qui eisdem maleficiis inducunt membra languedinem, & virtutem viri aut mulieris generatiuum

impediunt, aut lac nutricis desificant: vel quouis alio modo ipsa sortilegia & maleficia conficiunt, siue in corpore per cibum vel potum, siue extra corpus aliquo ex modis, de quibus diximus suprà in 2. & 3. quest.

¶ Sed quæro nunc, quid si aliquis sortilegus sortilegia exercet ad bonum finem, scilicet ad sanandum ægrotos maleficiatos, & soluendum aliorum facturas: an hoc licet impunè fieri, & videtur dicendum quod sic, ex quo facto nemini nocent, sed alicui profundunt: non sunt ergo digni punitione aliqua: & hoc est tex. in l. eorum. §. 1. C. eo. tit. vbi ille, qui fecit sortilegia ad incantandum imbres ne noceant segetibus vel plantis, nullâ poenâ punitur: & ideo Bart. ibi per illū tex. decidit hanc quæstionem, dicens quod non debet, qui curat istos infirmos maleficiatos aliquâ poenâ puniri, hoc tamen est verum de iure ciuili, vt ibi: secùs autem est de iure Sortilecanonico, quia Ecclesia summoperè gloria sanata abhorret ista remedia sortilegia, etiâsi sua prohibita.

¶ Si quis autem de hoc crimine testibus conuictus fuerit, & nihilominus obstinato corde institerit in negando etiam præsentibus testibus qui illius detexerunt facinus, traditur viuus bestiis vorandus, ac dentibus & vngulis lacerandus. Ita dicit tex. in c. admoneant 26. q. 7. & si quis hoc facere ipsum præsumperit, si clericus est, degradetur & omni officio ac beneficio ecclesiastico priuandus erit: laicus autem excommunicandus: pro quo facit etiam tex. in cap. nec mirum. §. ad hac autem 26. q. 5. vbi omnes istæ ligaturæ, & superstitionis incantationum remedia sunt omnino damnata: quia haec fieri non possunt absque Dæmonis opera & suffragio: & imò dicit S. Augustinus lib. 10. de Civit. Dei. cuius verba relata sunt in d. c. nec mi-

m. quodd hæc sunt talia remedia, quæ ars non commendat medicorum, ab Ecclesia omnino reprobata, meritò sunt à Christi fidelibus euitanda. Vide S.Thom.in secunda secundæ dist. 95.art.4.in ver.dicendum.tit.de superst. & Io. lec.in sum.conf.eod.tit. q.2. & 13.

¶ Vltra ea, quæ diximus suprà in prima specie diuinatiua, addenda sunt hæc, quid dicendum sit de astrologis & chiromanticis, qui secundum cursum astrorum & signa cœlestia futura prognosticant, an liceat hoc facere, vel sint puniendi sicut augures & aruspices, aut alio modo?

Respondeo, aut hæc futura prædicunt ex certa scientia imponentes futuris contingentibus rebus necessitatem quamdam, quam dicunt causari ex motu corporum cœlestium, & isto modo sunt hæretici, & puniuntur ut hæretici: vt latè diximus suprà hac quæst.in princ.& quæst.praeced.

Ratio est, quia signa illa non sunt causæ rerum finales, imponentes necessitatem humanis rebus agendis, aut homini: sed sunt signa quædam inclinatiua, siue indicatiua rerum futuratum secundum communiter accidētia per regulas quasdam, & naturas corporum cœlestium, quæ multoties fallunt, quibus non subiicitur necessitatè natura humana, quin possit illa euitare & vt liberi arbitrij potestate: vide Abbatem in dict.c.2.extra eo.it. q.5. aut illa prædicunt demonstratiuè, præsumptiuè, siue inclinatiuè, afferentes quodd ex motu corporum cœlestium tale quid inclinatiuè demonstratur, siue figuratur in actibus hominum inferioribus, & hoc modo non est peccatum ex quo nullam imponunt necessitatem, sed inclinationem quamdam, quam quis liberè euitare poterit, si velit vt prudentia & sui liberi arbitrij potestate,

vt latius dicemus infra, & habetur per Abbatem in d.c. 2.eo.it.

¶ Pro faciliori intelligentia præmissorum subiiciā infra scriptas quæstiones speciales, declarando poenas criminis cuiusque. Et primò quæro quid de sacerdotibus, qui causa doloris spoliarent aras, aut extingunt lumina consueta, quâ poenâ puniuntur? dic quodd clericus honore & dignitate priuatur, & sic efficitur infamis: vt in c.quicunque. in primo respon. 26.q.5. & Io. lec.in sum. conf. eo. tit. q. 18. & hoc nisi sponte de præmissis coram Episcopo vel Metropolitano se culpabiles detulerint, & de ipsis condignam peregerint poenitentiam, d.c. quicunque. alij sacerdotes periuntur, qui sumpta ueste lugubri Missas defunctorum celebrant prouuentibus causa inimicitiaz, vt is, pro quo sacrificium ipsum offerunt, moriatur aut incurrat mortis periculum, quâ poenâ sit puniendas: dic isto casu, quodd sacerdos vel clericus qui scienter ista fecerit, à proprij ordinis gradu priuatur & perpetui exilij etiastulo vnâ cum eo qui ipsum sacerdotem consulit, aut præmissa fieri ordinavit siue mandauit relegatur: vt est tex. in d. c. quicunque. in fin. 26. quæst. 5. & Io. lec. in sum. conf. eo. tit. quæst. 20.

¶ Deinde quæro quid de clericis & laicis qui imaginem Crucis, aut B. Mariae Virginis, seu aliorum sanctorum proiecerunt in terram, illaque virticis, spinis, vel pedibus conculcarunt, qua poena puniendi sunt? Casus iste ponitur per tex. in c.si canonici. §. fin. de offi. ordi. lib. 6. vbi dicit quodd vtrix sic procedat duta sententia contra eos, per quam alij id facinus patrare pertimescant: glos. vero declarando tex. primò dicit, quodd erūt priuandi loci sui dignitate atque honore, nisi celeri satisfactione coram

Metropolitano se sufficienter purgauerint : demum deuenitur ad aliam poenam dicens quod statut arbitrio iudicis concludens in effectu quod sit poena arbitraria, pro prima allegat text. in d.c. quicumque 29.q.5. & l.j. ff. de iur.delib. cum qua gl.transit Gem. ibi. Arch.autem dicit quod poterant temporaliter puniri, quod in vinculis publicis conuinciantur, vt l.1.C.de his qui ad statu. contum. & ff.de paen.l.capitalium. §. qui ad statuas, vel quod moriantur, vt not.in l.1.C.ne lice.sing. salua. &c. hæc vltima poena infertur de rigore iuris ciuilis, vt d.l.1. aliae verò superiores inferri possunt per iudicem Ecclesiasticum, vt dicunt DD. in d.c. si Canonici. §. fin.

¶ Videndum esset etiam, quid de Iudeo, qui super Crucem, dum deferretur publicè per urbem, proiecit immunditias, quā poenā puniatur? Istum casum decidit Pet. de Anch. in consil. 15. quod incipit: Spiritualis iudex in prouincia Romandota. vbi dicit quod Iudeus ipse poterit per vtrumque iudicem castigari ecclesiasticum & laicum: & seueris poenis puniri.

Sacerdotis celebantis & nihil consecratis poena. ¶ Quæro quid dicendum sit de his, qui in sortilegiis commiscuerunt hostiam non sacratam, super qua tamen celebrata fuit vna aut plures Missæ, quā poenā puniatur sacerdos qui scienter super hostia illa celebrauit Missas, vel qui celebrando non consecrat aliquid: sed capit panem & vinum apud altare sine Sacramento, & omnes ac singulas ceremonias & solemnitates fecit apud altare excepta consecratione, qua poena puniatur: Casus iste ponitur in c.de hom. de celebrat. Miss. vbi text. nullam ponit poenam temporalem: sed credo, quod sit poena arbitraria in eo, qui celebrat Missam, & sine consecratione accipit hostiam & vinum, quam index.

Ecclesiasticus sibi iniunget loco penitentiae is verò qui scienter celebrat super hostia, aut alia re, cum qua fieri debent sortilegia, grauius puniendus est, sicut is qui sortilegia ipsa conficeret: quia paria sunt aliquid prohibitum facere, vel efficere aliquod necessarium antecedens, per quod peruenitur ad illud, vt leg.oratio. ff. de sponsa. Vide text.in dict.c. si quis Episcopus. 26.q.5. qui loquitur generaliter de omnibus sortilegiis. Ille enim qui habuit animum delinquendi & deuenit ad actum proximum delicti, habetur ac si fecisset & consummasset delictum: non solum de iure canonico, vt in cap. sicut dignum, de homicid. cum multis similibus: sed etiam de iure ciuili, vt leg. is qui cum telo, C.ad leg.Corn.de sic. & leg. 1. §. diuus, & ibi Bart. ff. eod. titul. & habetur per Panor. in dict.c. 2. de sortil. & Io. tec. in sum. conf. eo titul. quast. 24. & Oldra. d.consil. 2. 10. in 3. col. laicus verò excommunicatur & relegatur de iure canonico in foro iudicali; cap. aliquanti. xxvi. q.5. Sed si se mel monitus, iterum se immiscat in prædictis, si est nobilis intruditur in carcerem: ignobilis fustigatur, mitratur, & publicè de honestatur, d.c. si quis Episcopus. cap. aliquanti c. sortes. cum aliis sequentibus.

¶ Quid dicendum de his, qui imagines conficiunt atque baptizant, & cum illis conficiunt sortilegia. Dic, aut sortilegia ipsa sunt ad aliquem effectum, qui dæmoni non conuenit, sed soli Deo, & sapiunt heresim manifestè, vt suprà diximus quæst. prædicti: & immo puniendi sunt ut heretici: vt suprà diximus tit. 1. quæst. 3. salua tamen doctrina glos. de qua in d.c. accusatus. §. sanè de heret. lib. 6. & saluis etiam limitationibus, de quibus infra in fine dico illos esse puniendos eisdem poenis quibus alii in superiorib' casibus: vide Oldra. in d.consil. 10. vbi

vbi de hoc facit mentionē expressam
& Ioan. lec. in sum. conf. cod. tit. q. xy.

¶ Idem dicendum est de his, qui in
ipsis sortilegiis immiscent sacras reli-
quias sanctorum martyrum, scilicet
ex membris vel ossibus aut de vesti-
bus eorumdem, d.c. si quis Episcopus.
& c. aliquanti. & Panor. in d.s. q. y. &
Ioan. lec. in d. tit. in sum. q. xvi.

¶ Idem etiam iudicandū est de his,
qui Sacraenta Ecclesiarum, scilicet
oleum sanctum baptismatis, chrisma-
tis, aut extremę vocationis, seu aquam
fontis baptismatis & similia, d.c. y. &
ibi Abb. & d.c. si quis Episcopus. cum
aliis sequent.

¶ Idem quoque censendum est de
his, qui in eisdem sortilegiis admis-
cent aquam benedictam, candelas be-
neditas, sacros agnusdeos, ramos oli-
uarum aut frondes palmarum & simili-
lia, de quibus habetur per Ioan. lec.
in d. sum. eod. tit. q. ultim.

Astrolo-
gorum
futura
prædi-
cione
poena est
Astrolo-
gorum
futura
prædi-
cione
poena est
¶ Iuxta prædicta videndum est,
quid de astrologis, qui futura prædi-
cunt, an puniantur, & quā poenā. Dic
aut illa prædicunt ex certa scientia,
quasi signa illa, per quæ futura con-
trahuntur, aut causæ rerum impon-
entes futuris rebus necessitatem in
esse, quodd sic vel sic erunt, omnino
& istud est hæreticum & puniri de-
bent vt hæretici: quia futurorum
notitia certa, prout est in esse rei, est
solius Dei, vt habetur Matth. 12. c. &
2. q. 4. consuliisti. & 27. q. 3. sciendū. &
latè diximus suprà q. præcedēti: aut illa
prædicunt cōiecturaliter, demonstra-
tiuē sive inclinatiuē: & isto modo nō
errant nec puniuntur aliquā poenā:
quia verū est, quodd corpora cœlestia
habent quædam motiua & inclina-
tiones ad corpora inferiora, & ope-
rations humanas, secundūm quas
multoties sic fieri contingunt, quam-
uis euitari possunt, & propterea dici-
tur, quodd illa sunt signa rerum, non

autem causæ rerum: de quibus vide
Panor. in dict. c. 1. extra eod. tit. 3. col.

¶ Quid enim dicendum sit de his,
qui sortes querūt in Euangeliis, ape-
riendo librum, & sortificando in illis.
Dic quodd prohibitum est, & puniun-
tur qui præmisſa faciunt, modo quo
suprà 27. q. 2. bi qui. Et quia diximus
suprà, quodd sunt prohibita remedia
sortilegiorū, quæ sunt ad sanandum
corpus maleficatum, de iure canoni-
co, licet de iure ciuili permissa sunt,
vt suprà diximus eadem q. quæro nūc
quid si aliquis in opere sanatio dixit
plura verba honesta, & sanctas ac
deuotas orationes Dei, beatæque vir-
ginis Mariæ & aliorum sanctorum;
& illa eadem fecerit dicere per ipsum
maleficatum ad deuotionem beatæ
Virginis Mariæ, aut alicuius sancti
Martyris, nihilominus postea Magi-
ster sive Magistra Sortilegiorum ali-
qua verba extranea dixerit publicè
vel secretè, quæ non videtur congrue-
re illi operi religioso, & sanitatis, an
ista dicantur esse superstitionis, & pu-
nienda. Dic quodd sic, quia quoties-
cumque cum rebus, aut verbis religi-
osis, sive Ecclesiasticis miscentur
aliqua verba extranea, & quæ natu-
raliter non tendunt ad opus illud sa-
nitatis, nec possunt naturaliter talem
eff. Autem operari necessariò, tunc di-
cūtur esse superstitionis, & faciunt to-
tum opus superstitionis & damna-
bile, quod est maximè quotiescumq;
adīunguntur nomina quædam ignora-
ntia, aut characteres, seu alia diuerſa ob-
ſeruationes, quas manifestum est na-
turaliter efficaciam ad sanitatem ha-
bere non posse, illa non sunt sine su-
perstitione & Demonis ministerio, vt
dicit S. Th. in sum. secunda & secunda. q.
xxv. art. 2. ver. dicendū, in tit. de supersti-
& Ioan. lec. in sum. conf. cod. tit. q. 11.

Et propterea sunt punienda de iure
canonico: quia si clericus est, qui talia:

fecit deponitur: laicus verò excommunicatur pro prima vice; 26. q. 7. admoneantur. sed si monitus, spreta monitione iterum se ingesserit in eisdē, si est nobilis vir & honesta familiæ, incarceratur aut relegatur: ignobilis verò cum vituperio fustibus cæditur, 26. q. 5. c. si quis Episc. c. aliquanti. c. sortes, &c. seq. &c per Abb. in d. c. 2. de sortil. vbi dicit, quod poena istorum est arbitria; & hoc puto verius secundum qualitatem facti, conditionem personarum, & animum delinquentis, arg. l. aut facta. & l. respiciendum. §. delinquunt ff. de pœn. & l. quid ergo. §. pœna grauior ff. de his qui not. infam. c. sicut dignum. in princ. de homic. De iure autem ciuili remedia ista non puniuntur, dummodò fiant ad bonum finem, d. l. eorum. si. & ibi Bar. C. de malef. & math. & alias diximus suprà eod. quæst. 6.

¶ Idem dicendum est de his, qui faciunt schedulas, aut breuia, & ligaturas suspendendas & deferendas ad collum maleficiati, cum continent aliquid extrinsecum, siue extraneum signum sit, character aut nomen quod naturaliter non tendit ad conclusionem & intellectum aliorum verborum, vel ad opus sanitatis, tunc iudicatur illud esse superstitionem & punibile: quia fieri non potest absque suffragio & instructione diaboli, vt dicunt supradicti Doctores in locis predictis, & habetur in c. nec mirum. §. ad hac omnia, & c. 26. q. 5. & per S. August. lib. 21. de Cini. Dei. & ideo puniuntur his pœnis, quas suprà diximus hac eadem q. in membris proximè relatis.

¶ Quid si inter alia verba vel nomina Dei, que istæ maleficæ sèpiùs describere faciunt in earum schedulis vel breuibus apposuerint hoc verbū,

^{Deus} Deus Acharon, an sit verbum superstitionis & diabolicum. Dic quod gñificet.

sic: quia illud est nomen Beelzebul principis dæmoniorum: vt habetur 4. Regum 1. c. dum Elias monitus ab Angelo reprehendit Ochoiam Regem sub his verbis: Numquid non est vobis Deus in Israël, vt eatis ad consulendum Beelzebul, Deum Acharon, immò de lectulo super quem ascendisti, non descēdes, sed morte morieris. Quod bene not. quia sèpiùs in ipsis schedulis & breuibus hoc nomen, scilicet Deus Acharon reperies expressum. Vide d. Io. de Turrect. in c. contra idolorum. 26. q. 5. & d. Io. lec. in sum. conf. eod. tit. q. 11. & 13.

¶ Quid dicendum de his, qui sacrificat Mammonæ deo nummorum, vt diuites efficiantur, qua pœna sunt puniendi? Dic, quod si est clericus, secundum quorundam opinionem indistinctè est priuatus ipso iure omni officio, beneficio, honore & dignitate, siue occultum sit crimen, siue publicum: & ideo necessariò indiget dispensatione, si vult amplius celebrare: quidam alij dixerunt, quod quando crimen est occultum, possunt age pœnitentiam, confitendo peccatum suum, & non incurrit pœnam illam priuationis, & ideo non indigent necessariò dispensatione: si verò crimen esset publicum, aut notorium, tunc incurrit irregularitatem & priuationem ipso iure, & indiget dispensatione: nihilominus præcedens opinio videtur esse magis tuta in foro conscientiae, vt quis petat dispensationem etiā quando crimen esset occultum. Vide d. Io. lec. in sum conf. eod. tit. quæst. vlt.

¶ Vbi ipsis æquiparat etiam sacerdotes, qui in sortilegiis immiscent Sacramenta Ecclesiastica, scilicet oleum sanctum chrisinatis, baptismi, vel extremæunctionis aut aquam fontis baptismatis, eisdem pœnis puniuntur, de quibus alias diximus suprà ea. quæst. laici verò de iure canonico pri-

ma vice sunt excommunicati, & sunt à limine Ecclesie repellendi: sed si post primam monitionem iterum se ingesserint in eisdem, si nobilis est condemnatur ad perpetuos carceres: ignobilis verò fustigatur publicè cum maximo dedecore: deinde in exilium condemnatur, secundum quod habetur 26. q. 5. si quis Episc. c. aliquanti vñ aliis seqq. Abbas tamen dixit in d.c. 2. de sorti. quod istorum pœnæ erunt arbitriae mitigandæ, alterandæ, neque leuandæ secundum facti qualitatem aut turpitudinem seu scandalum, quod inde posset oriri, aut exortum iam esset. Item personarum conditio nem & animum delinquentis; aut ex simplicitate dicitur lapsus in illud, & ad aliquem bonum effectum, vt habetur in d.c. 2. extra eod. tit. vel si ex propria malitia, animo aliquem decipiendi, & similia, vt ibi per Abb. latius dicitur: & diximus supra proximè. Vide tex. in c. sicut dignum. in princ. de homic.

¶ De iure verò ciuili pro omnibus sortilegiis huiusmodi est pœna vltimi supplicij, l. nullus. l. eorum. in princ. l. nemo. l. multi. & l. si excepta. C. eo. tit.

¶ Exceptis sortilegiis, quæ sunt ad sanandum maleficiatum, vel liberandum aliquem ab alia infirmitate, aut incantandum imbreis, grandines & fulgura, ne noceant segetibus, arboribus & plantis, aut animalibus, vel foetibus eorum: omnia ista, quæ prosunt & non nocent rebus temporalibus, aut personis permitta sunt de iure ciuili, & nullam pœnam merentur, vt d. l. eorum. § fin. & ibi Bart. C. eo. tit. & alias diximus supra.

¶ Videndum quoque esset quid de diuinationibus, quæ sunt per somnia secundum illorum interpretationem, prout habetur in somniis Danielis, & per dominum Albumasar in lib. quem fecit de interpretat. somnio. de-

quibus latè vide d. Ioan. lec. in sum. conf. eo. tit. quest. 6. & quid dicendum sit de incantationibus serpentum, illis videlicet, quæ sunt contra serpentes; vbi dicas, quod aut in illis præcantationibus imploratur dumtaxat auxilium Dei simpliciter cum deuotione, absque aliqua machinatione intrinseca, & non erunt reprobanda, immo commendanda: aut illis imploratur diaboli suffragium, vt sortiantur effectum sive tacite, sive expressè: & erunt illicitæ penitus & damnabiles: sed qualiter cognosci poterit an sint licita vel illicita, & an & quando in eis imploratur auxilium dæmonis tacite vel expressè, vel solius Dei: dic quod est diligenter aduertendum ad verba ipsa, item ad modum, ritum & ordinem ipsius incantationis: quia si in eis insunt aliqua verba extranea, vel ignota nomina, aut characteres, sive verba quædam extranea, quæ nō congruent conclusioni, nec naturæ verborum supradictorum, nec possunt secundum eorum naturam aliquid operari circa effectum, de quo agitur: tunc opera ipsa dici non possunt nisi ^{Opera} superstitionis & diabolica, in quibus tiofa diabolus plurimum operatur, & illius suffragium saltim tacite inuocatur, secundum quod concludit Ioan. lec. in sum. conf. eo. tit. q. 15. & diximus supra ea. quest. in illo art. de remediis quæ sunt contra maleficium: & idèo isto casu puniendi erunt de iure canonico pœnis supra proximè dictis. De iure verò ciuili nulla pœna erunt puniendi, ex quo dictæ incantationes sunt ut profint, scilicet ne hominibus noceat serpentes. Verum, quia in ipsis sortilegiis, amatoriis maximè & veneficis, quæ dicuntur fieri in corpore, sibi interueniunt pocula quædam, quæ traduntur potanda personæ maleficiandæ, quæ communiter appellari solent pocula amatoria aut veneficæ:

ex quorum potu, quandoque præter spem & intentionem tradentis, mors absorbentis succedit: quandoque verò non: idè aliqua de ipsis poculis specialiter videamus.

CAP. XII.

S V M M A R I V M .

- 1 Poculum amatorium porrigens & ministrans qua sit pœna mulctandus.
- 2 Poculum dans amatorium, si ex illo mors sequatur, qualiter punietur.
- 3 Homicidium sine dolo commissum, potest ultimo suppicio puniri.
- 4 Venenum diuersimode considerari potest.
- 5 Verbum istud, venenum, medium est & promiscuum.
- 6 Venena sanitatis inducenda causâ confecta, vel nullum incommode generantia, non reprobantur à iure.
- 7 Pœna, leg. Corneliae de sicca. quæ bodie.
- 8 Improniidè accidentia fato, non culpa imputantur.
- 9 Pœna quibusdam circumstantiis cōcurrentibus sunt lenanda.
- 10 Poculum conceptiorum ministras, si mors sequatur, qua pœna veniam puniendus.
- 11 Casum conformitas iuris conformitatem exigit.
- 12 Determinabile relatum ad plura determinabilia dicit illa equaliter determinare.
- 13 Poculum amatorium dupliciter potest considerari.
- 14 Intentio corrumpit actum, qui alter excusari poterat.
- 15 Venena diuersimode in iure considerantur.

- 16 Poculum sterilitatis tradens quam pœnam incurrat.

D E C I M O igitur nūc quæsto, si quis ministrauerit vel dederit poculum amatorium mulieri ad fl̄ etendum eius pudicum animum ad l̄: bidinem, si calefaciendo eius cor ad amandum virum prædictum, vel è contra, quid si mulier dederit poculum viro, ut amet ipsam, licet hoc rariū contingat, quā pœnā puniatur qui poculum ipsum dederit? Respondeo, quod de iure civili humiliores in matallum dominantur: honestiores verò in insulam dimidia parte bonorum suorum confiscata relegantur: ita dicit tex. in l. si quis aliquid. §. qui abortionis. ff. de pœn.

Clerici verò de iure canonico sunt priuandi, 26. quast. 5. cap. si quis Episc. & per Abbatem in d. cap. 2. de sortilegio.

C Sed quid si ex poculi huiusmodi assumptione mors absorbentis succedat eo quod forsan male compositum fuerat, & non erat benè temperatum, vel in mala sorbentis dispositione sumptum fuerit, quā pœnā punietur qui dederit: & videtur dicendum, quod aliquā pœnā punietur extraordinariā relegationis: vel simili, ex quo homicidium illud non fuit commissum dolo, nec cum proposito occidendi: idè non debet puniri pœnā vltimi supplicij, l. prima. §. diuus. & l. diuus. ff. ad leg. Cor. de siccar. tamen contrarium dicit text. in d. l. si quis aliquid dicit. §. qui abortionis. quod si casu moriatur qui vel quæ poculum prædictum absorbuit qui tradidit vltimo suppicio puniendus est, licet dolo non dederit, sed bono zelo: & hoc est quia res ipsa est mali exempli.

C Ex quo nota casum singularem, in quo quis punitur pœnā vltimi supplicij,

to com
missum
an capi
te pu
niatur.

supplicij, pro homicidio commisso si
ne dolo & intentione aliqua occiden
di, cuius contrarium disponit regula
iuris communis, de qua in d.l. 1. leg.
*Cornel. & l. diuus. & l. 1. §. diuus. ff. ad
leg. Corn. de sic. & l. is qui cum telo. C.
eo tit. quæ habet quodd nunquam, inf
fertur poena mortis pro homicidio
commisso sine dolo & proposito oc
cidendi, imd in casu prædicto lata cul
pa non æquiparatur dolo, vt not. di
cit Bart. in d.l. in lege *Cornelia. ff. de
sic.* hic enim nulla ratio, neque
præsumptio viget contra ipsum, qui
dedit poculum amatorium, ex qua
conjecturati possit: quodd habuerit
animatum occidendi, imd in parte nul
la offendendi: d.l. in lege. & l. 1. §. di
uus. ff. eo. tit. Contra prædicta oppono
d.l. 3. §. hac adiectio. ff. ad leg. Cor. de sic.
vbi videtur esse tex. valde contrarius
d. §. qui abortionis: ibi enim dicitur
quodd venenorum plura sunt genera,
sive plures species, quorum quædam
dicuntur mala venena, ea scilicet
quæ facta sunt hominis necandi cau
sa: quædam alia sunt, quæ dicuntur
bona, sive non mala venena: & ea
sunt, quæ facta fuerunt ad sanandum
corpus æcrotum: item ea, quæ sunt
ad concipiendum, & illud quod ama
torium appellatur vel aliud quodcum
que factum ad alium effectum, dum
modò non ad occidendum. Et prop
terea subiungit tex. in ver. adiectio,
quod adiectio illa mali veneni op
portunè posita fuit in illa lege, quoniā
ex illa qualitate mala adiuncta demō
stratur quædam esse venena non*

Verbum mala: ergo nomen hoc *venenum me
venenū* diuum est, sive promiscuum; adapta
medium
est &
promis
cuum.

dium est, sive promiscuum; adaptatur ad utramque partem; respectu ve
rò adiunctæ qualitatis, tam illud quod ad
ad sanandum, quam illud quod ad occi
dendum paratum est, continet: sed & id,
quod amatoriū appellatur, vel quod ad
conceptionē traditur, continet omnia

Mall. Malefic. Tom. II.

ista, quæ cōprehendi possūt sub nomi
ne isto veneni, solū enim in eā lege no
tatur quod hominis necandi causa sit.
Ergo cætera venena, quæ non sunt fa
cta hominis necandi causa, prout sunt
venena sanativa, amatoria, & ea quæ
sunt ad cōcipiendum, non continentur
sub lege illā, nec pœna illius legis ple
ctantur qui illa tradunt, & propterea
tex. ibi in fin. exēplificat regula ista po
nendo casū cū sua decisione: vel quod
ex senatusconsulto iussa est relegari
mulier illa, quæ non malo quidē ani
mo, sed malo exēplo medicamentū ad
conceptionē dedit: ex quo ea mulier,
quæ illud acceperat, decesserit. Ex qua
decisione probatur, quod omnia vene
na, quæ non sunt facta hominis necā
di causa, dicūtur non mala venena: &
ideò si ex illorū potu quisquā perie
rit, qui tradidit, nō tenetur pœna illi
legis *Corneliae de sicariis*, quæ hodie
est pœna capititis, licet olim esset per
petua deportatio, & omniū bonorum
publicatio; l. 3. §. legis. ff. ad leg. Cor. de
sic. & in §. itē lex *Cornelia. inst. de pb.*
iud. licet alia mīnorī pœna puniretur,
scilicet relegationis, vt l. 3. in adiect.
in fin. ratione prædicta: quia desuit ani
mus occidēdā tā in cōpositione, quam
in traditione. Pro quo facit tex. no. ix
l. 1. §. C. eo. tit. de sicar. vbi dicitur, quod
ea, quæ ex improviso casu potiūs,
quam fraude accidūt, fato plerumque
non noxē sive culpē imputantur; & per
consequens mitiū puniuntur, vt l. 1.
§. fin. 2. l. 1. §. diuus. ff. eo. tit. vbi, si quis
in rixa alium cucuma, vel clava per
cussit: ex quo non occidendi animo
illum percussit, leuiandā esse pœnam
huic percussori Iurisconsultus consti
tuit. Idem sit in casu nostro; & licet
tex. in d.l. 3. §. in decisione loquatur de
veneno conceptionis, nō autem ama
torio, ratio tamen præcedens, quā de
dit Iurisconsultus, est generalis cōpre
hēdēs omnia illa venena, quæ facta nō
Impro
visa ac
cidentia
cui im
putantur

Qq fuerunt

fuerunt hominis necandi causâ, sed ad alium effectum; prout est iste xii. Quotiescumque autem ratio est generalis, & indeterminatè posita in lege comprehendit omnem determinationem, quæ ad illam potest adaptari, & ubicumque se extendit ratio, extenditur etiam ipsa lex, & illius dispositio: l. metum autem. §. animaduertendum. ff. quod met. can. & ibi Bar. in pri. no. l. nomen. §. fin. ff. de leg. 3. Illa igitur ratio, quæ multum in ea lege notatur, scilicet quod venena facta non sint hominis necandi &c. comprehendit generaliter omnia venena, quæ facta sunt absque illa qualitate: Veneno. rum tres tria enim venena, de quibus Iuriscon-species. sultus fecit mentionem in d.l. 3. illa. expressit tâquam exempla regulæ, vt sit sensus. Quicumque venenum amatorum sanatiuum, vel conceptionis, seu quodcumque aliud venenum, non factum hominis necandi causa, cuiusquam tradiderit, non animo occidendi, ex cuius potu ille, qui assumpsit, periiit, qui dedit poculum puniri non debet poena illius legis Corneliae. Cuius decisionis rationem duplitem considerauit: prima est quia lex Cornelia de sicariis, vt proximè dixi cap. 5. nō comprehendit ista venena, de quibus supra in d.l. 3. in prin. & ibi Bar. Secunda est, quia quotiescumque mors prouenit ex facto alicuius, absque animo & proposito occidendi, nunquam ille punitur poena mortis, sed alia mitiori poena iuxta modum culpar; d.l. 1. §. fin. C. ad leg. Cor. de sicar. vbi dicitur, quod ea, quæ ex improviso casu absque fraude accident, fati potius quam noxæ imputantur: idè excusantur à poena ipsius legis. Idem disponitur in d.l. 1. §. dtius. & l. dtius. & l. in lege Corneliae. & ibi Barto. ff. eo. st. Idem Bar. in l. absentem. & in l. aut facta. ff. de pen. & in s. sicut dignum. in

prin. & ibi per Canonistas de homi.

¶ Cùm itaque in poculo, siue veneno conceptionis dolus & animus occidendi omnino defuerit, tam in compositione quâ in traditione, videbatur dicendum, quod nulla poena puniri deberet: tamen Iurislator dicit, quod propter malum exemplum iussa est relegari ea, quæ non quidem malo animo: sed malo exemplo medicamenta ad conceptionem dedit, ex quibus illa, quæ biberit, periit.

¶ Hæc autem tria venena sunt æquiparata primò quoad compositionem: quia sunt facta absque causa hominis necandi: secundò quoad traditionem: quia omnia traduntur absque animo & proposito occidendi: quare non est dicendum quod etiam in decisione & poenæ impositione sint similiter æquiparata, cùm factum idem esse videtur, & eadem ratio in omnibus militat, vt suprà dixi: ergo deberet in omnibus esse eadem iuris dispositio: l. i. lnd. ff. ad leg. Aqui. l. adigere. §. quamuis. ff. de inn. patro. l. cùm pater. §. dulcissimis. ff. ad leg. 2. l. hac actio. & ibi Bar. ff. de calum. & est gloss. in Clè. auditor. in ver. Romana. de rescri. & Clem. 1. in ver. eligatur. de elec. maximè, quia alia ratio mali exempli; quæ est posita pro ratione decidendi in d. §. adiectio. & d. §. qui abortionis: ita militat in uno, sicut in alio casu: ergo deberet etiam esse eadem poena in utroque casu statuta, de qua in d. §. adiectio, attenta casuum conformitate & æqualitate in facto deberet etiam esse conformitas iuris, per ea quæ no. voluit Bartol. in leg. omnes populi. i. 4. q. princip. ff. de instit. & iure. & diu. Alexand. in leg. peregre. §. qnibus. in. 2. col ff. de acquir. possess.

¶ Pro quo facit etiam regulâ illa, quod unum determinabile relatum ad plura determinabilia debet illa pariformiter determinare, l. nam hoc

Poculū concep-torium orotem accele-rás quo-modò dāetur.

hoc iure ff. de vul. & pu. & Bar. in l. c. et. in 18. columna in versi. pro alia. eo. tit. sed ratio compositionis, traditionis, atque decisionis vñica videtur esse in omnibus, hoc est, quod ea, quæ ponitur in uno casu, militat etiam in alio casu: ergo deberet esse utriusque pariformis pœnae decisio, d. l. iam hoc iure cum aliis predictis.

† Quid dicendum in hac ambiguitate? Contrarium profecto est valde vrgens: ista enim opinio posset sustineri per regulas & rationes prædictas, & magis æqua videtur quam illa, de qua in d. §. qui abortionis, quæ est nimis rigida & contra omnes regulas iuris communis: Bar. enim in dicto §. qui abortionis, nihil dicit, sed remittit se ad dictum §. adiectio. ubi monet istud contrarium de dicto §. qui abortionis. tamen soluit multum simpliciter, nec tangit difficultatem poculi amatorij: dicit enim quod in dicto §. adiect. tex. loquitur in poculo conceptionis: & sic in re licita, ibi verò in §. qui abortionis, tex. loquitur in poculo ipsius abortionis: & sic de eo, qui incumbebat rei illicitæ & prohibitæ: imò traditur diuersa pœna in uno, quam in alio. De poculo autem amatorio, & de quo in utraque lege mentio fit, nullum verbum fecit Bart.

Aborti- Ego enim post alias medita-
um ita. tiones consideravi contrarium istud
dens ho- ita solui posse, quod in dicto §. qui
micta- abortionis. uterque habebat animum
corpora- occidendi, unus occidendi infantem
lis. in utero matris, & sic est homicida
corporalis, vt l. pregnantem. & l. Ci-
cero. de pœn.

Amato- Alter autem, qui dedit
rium poculum amatorium, ex quo illud
tradens dedit causa fornicati & peccandi cum
homicida spiritu- ea, dicitur homicida spiritualis: quia
litas. illo peccato mortali occidit animam:
de conse. dist. 4. quaris. de pœn. dist. 1.
noli. & 22. q. 5. illie. & c. si aliquis ex-

tra de homic. Ex quo igitur uterque est homicida tam in ipia traditione, quam proposito, ergo pari pœna puniendi sunt. Sed ita solutio parum valet, quia non reperio cautum de iure ciuili, quod pro uno peccato mortali quis incurrat pœnam mortis, sicut pro homicidio dolosè commisso, nisi in casibus à iure expressis.

¶ Ideò deueniendum est ad aliam solutionem, & antequam ad ulteriora procedam, sciendum est, quod in hac materia poculorum duo sunt principaliter consideranda, quæ præcedunt casum mortis. Primum est quod considerari debet compositio: secundum verò traditio: item in compositione consideranda est causa, propter quam venenum ipsum compонitur & fit: aut enim sit causa occidendi hominem, aut non. Primo & casu sit locus pœnae d. l. legis Cornelii de sica. secundo verò non, vt d. l. 3. in princ. & §. adiectio. in traditione Poculi verò duo alia sunt consideranda in traditio causa prima & immediata, quæ res- que duabus picit principium, id est principialis etiam de intentio ipsius tradentis. Item causa media & finalis quæ respicit si- inducit- tur.

Si verò non habuit animum occidendi, tunc consideranda est illa causa remota & finalis intentio, siue ultimus effectus rei, ad quam traduntur ipsa pocula: aut enim traduntur ad bonum & honestum finem, scilicet conceptionis vel sanitatis; & iudi-

cantur bona & honesta : & tunc quis excusatur à poena capitali morte secuta : sed alia mitiori poena punitur, vt d. l. 4. §. adiectio in fine. & suprà diximus.

¶ Aut finalis intentio & ultimus eius effectus tendebat ad turpe & illicitum, sicut est in poculo amatorio, cuius effectus est libidinis apprehensio, & illicitus mulieris concubitus, vt alias diximus suprà, & habetur l. eorum, in princ. C. de malef. & Math. &

Intentio isto casu non excusatur propter principium cipalem eius intentionem, siue causam sit actū, proximam, scilicet quod non habuerit aliud animum occidendi : sed attenditur ex- cussati magis illa causa finalis & ultimus effectus, ad quem venena tendebant : & non potest.

ideò indubitanter punitur poenâ ultimi supplicij, id. si quis aliquid. §. abortionis. vbi est casus. ff. de pen. Et ratio decisionis est, quia dabat operam rei illicitae: imò non videtur excusandus, quia dicitur esse in culpa, & ideò tenetur etiam de casu fortuito, qui praeter spem & intentionem inopinatè provenit : vt est casus 1. c. ff. de homic. lib. 6. & facit tex. in arg. in c. sicut dīgnum. eo: sit. in anti. l. 5. si mulier. ff. quod met. eau. l. qui occidit. §. in hac ff. ad leg. Aquil. Ex quibus patet quod illorum trium venenorum, de quibus in d. l. 3. §. adiectio. non est om-

Veneno. nimoda similitudo quoad omnia, sed rum solùm quoad primas causas respectu equiparationis & traditionis in eo, sola est quod in utroque deficit animus occi- in condendi, quoad ista sunt similia & positio- equiparata: sed quoad ultimum effe- tradicio- cillum & causam finalem ipsius tradi- tionis sunt dissimilia, vt suprà dixi-

mus, quia ea quae sunt ad sanandum & concipiendum habent honestum & laudabilem finem: l. eorum. §. fin. de malef. & Math. & d. l. 3. in princ. & habetur Gen. 2. c. ea vero quae sunt ad amandum & flectendum, &c.

habent turpem & illicitum finem, d. l. eorum in princ. & diximus suprà. In istis igitur disconueniunt & sunt dissimilia, idèd faciunt diuersificare poenas: quia licet à principio neuter haberet animum occidendi, tamen unus dabat operam rei licite & honeste, alter vero dabat operam rei illicitae, turpi & reprobæ, vt proximè diximus. Post hæc alio modo consideraui responderi posse ad istud contrarium, tradens quod in d. §. qui abortionis, idèd punitur poena mortis ille qui dedit, quia venenum illud fuerat compositum arte malefica per sortilegum siue maleficum, qui illud Dæmonis instruētione & suffragio interueniente compo- fuerat. Secundum ea quæ diximus suprà in 3. & 6. quest. In §. ante adiectio, compositum fuit arte & scientia naturali, scilicet medicorum peritia nulla interueniente superstitione. Ars enim ipsa malefica & mathematica est valde reprobata, & vnde dam- nata, & per consequens omnia opera, quæ ipsis malefici faciunt, siue ad amo- rem siue ad occisionem, vel ægritudi- nem sunt damnata, nec minori poena puniuntur, quam poena mortis, d. l. eorum. in princ. vbi ponitur uterque ca- sus, & unica est utrinque decisio & poena: ea enim quæ dicuntur in d. §. qui abortionis, debet intelligi & interpre- tari secundum terminos d. l. eorum, in princ. idèd atrociter puniuntur ibi quam- in d. §. adiectio. propter superstitionem illius damnatissimæ artis, & secundum istam declarationem ille tex. in d. §. qui abortionis, non videtur esse ita exorbitas à iure cōmuni, imò secundū ins cōmune regulatnr. Ad tex. autem in d. §. adiectio, potest duplicitè responderi: primò, quia decisio illius tex. & poena, de qua ibi, non adiungitur pro poculo amatorio, & sed conceptionis, quæ sunt diuersa: concep- quoad ultimum effectū, vt suprà dixi. totum must ergo debet diuerso iure cēseri, l. poculū Papinianus.

Papinianus exili. ff. de mino. si aliter enim euenit casus quām ipse opinabatur, sibi imputetur qui dedit poculum amatorium per modum superstitionis: quia ex quo à principio dabat operam rei illicitæ: ex hoc enim non caret culpa, ideo tenetur etiam de casu fortuito, ut in d.c. fi. de homic. lib. 6. vbi si dominus mandauit seruo, quodd acciperet baculum & pereuteret Titium, citra mortem tamen & quodd diligenter caueret, ne ipsum occideret, quia nolebat eum interficere: si tamen famulus tam grauiter Titium percusserit, quodd ipsum occiderit ille dñs mandans non excusat propterea à poena homicidij, licet numquā haberit animum occidendi illum; & ratio est illa de qua *sprā proximē*, pro quo facit text. *in c. sicut dignum in princ. extra eo. tit. in antiqu. l. si malier. ff. quād met. cau. & l. qui occidit. §. in hac ff. ad leg. Aquil.* Venena igitur, de quibus loquitur text. *in d. §. ad iestio.* non fuerūt facta per sortilegium sive maleficum per modum superstitionis, sed arte naturali hominis & peritia medicorum, sicut sunt & componuntur venena sanatiua medicinarū, quod patet: quia in utroque titulo fit mentio de venenis, scilicet *in tit. leg. Cornelie, de saceriis. ff. & C. & in tit. de malef. & Math. sed in tit. legis Cornelie* fit mentio & tractatur de venenis naturalibus, quæ hominis ingenio, & & peritia medicorum sunt absque aliqua superstitione, sive Dæmonis inuocatione tacita vel expressa, prout est venenum sanantium, quod miscetur in medelis ad sanandum corpora a grotantium, d.l. 1. & l. 3. *in princip. ff. ad leg. Cor. de sica.* Venena vero, de quibus loquitur titulus & iura, *C. de malef. & Math.* sunt illa quæ sunt per sortilegos, magos, maleficos, aut Necromanticos & similes, ope & suffragio Dæmonis, ad quæ illius inuocatio

diuersis precibus tacite vel expressè semper interuenit & habetur, vt dicit Io. lec. in sum. conf. eo. tit. q. 11. & 12. & l. multi. *Letsi exceptio. C. eo. tit.* Ex hac igitur declaracione colligitur ista distinctione, quod aut venena, sive pocula amatoria fuerunt composita per sortilegium sive maleficum modo superstitionis, & per inuocationem Dæmonis tacitam vel expressam: & tunc si ea tradens ad ex illorum potu causatur mors potantis, tradens ille punitur poenâ ultimi supplicij, de qua in dict. §. qui abortio-motis: aut non fuerunt facta per sortilegium nec eo modo superstitionis, sed humana industria aut medicorum peritia: & isto casu morte secuta non punietur poenâ mortis ille, qui tradidit, sed alia mitiori poena, de qua in d.c. 3. §. ad tert. an. aut, & quando remedia & pocula ipsa dicantur esse superstitionis, & qualiter cognoscatur, vide quæ diximus *sprā eod. quæ- præced. in materia remediorum quæ sunt ad sanandum.*

¶ Cogita tamen super præmissis: quia DD. non declarant, & ego ha-
stenus non reperi magis congruam responsonem. Et tenendo istam opini-
onem pro solvione dictæ oppositionis, non obstant ea, quæ superius in contrarium adducebātur, & primò quod illa unica ratio, de qua in l. 4. in princ. 2. §. 1. viget pariter in omnibus strantes venenis, quæ non sunt facta homi-
nis necandi, &c. quia fateor quod me ne sequente quoad compositionem respectu pri-
mae causæ, & quoad traditionem, res-
pectu unius qualitatis, scilicet earen-
tiæ animi occidendi æquiparantur
omnia ista: non tamen sequitur, quod
quoad alia quæ sequuntur, & sic in
omnibus dicantur esse æquiparata:
quia quoad ultimum effectū sive na-
turem intentionē, sunt longè diuer-
sa, vt latiùs *sprā* diximus: non mirum
igitur si sit diuersa deesis in uno

quād in alio : & diuersæ pœnæ statuare sint; & ex hoc potest etiam solui aliud , quod vnum determinabile relatum,&c. quia illud est verum , & procedit quando illa determinabilia sunt in omnibus æquiparata , & vniuersa ratio in omnibus viget æqualiter, sed quando inter ipsa militat diuersatio , tunc non possunt pariformiter determinari : sed difformiter, secundū quod militat diuersitas rationis, l. Luccius. & ibi Doct. ff. de vulg. & pupil. & Bart. in l. Titia. §. Titia. ff. de lega. 2. Sozi. in l. cum auus. in 27. col. ff. de cond. & demon.

Pocula
considerationē
exempli
& interpretationis
inducunt
in traditione.

¶ Non obstat etiam illud quod dicebatur de malo exemplo quod exprimitur in vtraque lege: quia tenendo secundam solutionem , dico quodd in casu d.l. in §. adiectio. viget dumtaxat illud malū exemplum, de quo ibi: intentio tamen tradentis, & effectus, ad quem tendebant pocula, erat iustus & honestus : sed in casu d. §. qui abortionis, ne dum viget malum exemplum , verū etiam mala intentio & turpis eff. Etus , propter quem pocula prædicta facta & tradita fuerunt, scilicet explenda libidinis per stuprū vel adulterium , vt alias suprà diximus. Cūm igitur tendant ad diuersum eff. & ceterum , merito vt diuersa inter se dicitur diuerso iure censeri, d.l. Papinianus exuli. & quodd similiter diximus suprà. Idem videtur sentire Bart. in d.l. 2. 6. adiectio. 1. l. solutio. ne opon. quam fecit de d. §. qui abortionis: sed secundū ultimam solutionem dico, quodd non solum dicuntur esse diuersa quoad istum ultimum eff. & ceterum , de quo suprà: verū etiam quoad primas causas : & sic quoad ipsam compositionem , quia illa , de quibus in d. §. adiectio. fuit industria hominis naturali, & secundū natualem peritiam medicorum , sicut alia venena sanativa medellarum , vt alias

diximus : illa vero , de quibus in d. §. qui abortionis , fuit per modum superstitiolum arte diabolica , & per inuocationem Dæmonum tacitam vel expressam , vt alias diximus, & habetur in sum. conf. per Ioan. le Et. eo. tit. q. 2. 11. & 13. per totum. nec mirum igitur si grauius puniuntur: quia omnia opera , quæ fuit arte malefica, sunt plurimum detestanda, & grauius punienda, vt d.l. nullus, & l. nemo. C. de malef. & Math. Et licet ista ultima solutio prima facie videatur subtilis & concludenter soluere nodum inter ipsas duas leges : præcedens tamen solutio mihi magis placet , & est magis iuridica: & hæc videtur tenere Bart. in d. §. adiectio. vt suprà dixi: hæc enim ultima in veritate lapit diuinationem: quia dicere quodd pocula illa, de quibus d. §. qui abortionis , fuerunt facta per sortilegum siue maleficum, diabolli instructione , de hoc nullum verbum fit in d. l. nec ex aliquo iudicio vel coniectura hoc deduci potest. Præterea video , quodd pocula , quæ fuit arte magica & traduntur mulieri ad flectendum pudicum animum ad libidinem : licet mulier ipsa non moriatur ex poculi sumptione , tamen maleficus , & ille qui ipsum consuluit, Amato- vel qui scienter dedit poculum, pu- ria tra- niuntur omnes ultimo supplicio, vt l. dentes eorum, in princ. l. nemo. & l. multi. C. cui pœ- de malef. & Math. vbi hæc expreſſe nax tra- probantur ; & tamen in d. §. qui abor- duntur. tionis, ex traditione illius poculi amatorij , quando mulier , quæ assump- sit, non moritur , non infertur pœna ultimi supplicij , sed humiliores in metallum damnantur , honestiores vero in insulam relegantur , confiscata dimidiā parte omnium bonorum suorum , vt ibi dicitur : ergo non est dicendum quodd illa sint pocula facta arte magica , sed naturali , prout sunt ea , de quibus in d. §. adiectio. sed ideo diuersis

Veneni sanatio*ni* diversis pœnis puniuntur: quia tendunt ad diuersum effectum, ut alias morte sup. à diximus: & hoc est de mante secura, Bart. in d. §. adiectio. ponamus enim quod quis dedit venenum sanitium ægrotō, ut recuperet sanitatem & liberetur ab illa infirmitate, ex cuius tamen assumpione fuit liberatus à vita, quia mortuus est: erit ne dicendum quod talis medicus, vel alius qui dedit venenum in medela sit puniendus pœna mortis, vel relegationis, aut alia simili? Certe non: inquit immunitis ab omni pœna dummodo non interuenerit dolus aut lata culpa, vt d. l. 3. §. alio senatus consulo ff. de sica. quia in isto veneno defuit dolus & animus occidendi: deficit etiam malum exemplum & turpitudō finalis intentionis: quia omnia sunt bona & cum bona intentione facta, immō euadit ir-punis: ergo sunt omnino diversa quoad effēctum.

¶ Postremō, ut me expediam ab ista quæstione, sic distingue: Aut nos loquimur de poculo abortionis seu amatorio, tunc aut ex illius assumptione ille qui assumpit, periiit, aut non: priori casu ille qui dedit, et si dolo non dederit, punitur ultimo suppicio, propter malum exemplum. Supplex tu & turpitudinem finalis intentionis: & ita intelligitur tex. in d. §. qui abortionis, vbi est casus.

¶ Aut non fuit mors secuta, & isto casu humiliores in metallum perpetuō damnantur: honestiores verò propter malum exemplum confiscata dimidia parte bonorum suorum in insulam perpetuō relegantur, secundūm quod dicit tex. cum gloss. in d. §. qui abortionis.

¶ Aut nos loquimur in veneno conceptionis, & tunc aut ex illius sumptione quis periiit, & ille qui tradidit punitar pœna relegationis, cū taxat propter malum exemplum, ex

quo in ipso tradente erat bona, & iusta intentio sua finalis, quæ tendebat ad sucipiendam problem, quod est fauorabile, ut sūrā diximus. Si enim ista est causa fauorabilis, in quo igitur consistit istud malum exemplum, de quo loquitur tex. in d. §. adiectio. in fin. Relpon. quia mulier illa videotur quod iammodo voluisse violentare naturam & voluisse imponere fecunditatem in utero, in quo Deus & natura imposuerunt sterilitatem, propter hoc videtur esse malum exemplum, quia fuit nimis audax: nam prohibitum est velle subuertere ordinem naturæ, cap. si aliquis de homic. in antiquis.

¶ Aut non fuit secuta mors illius absorbentis, & nullā pœnā punitur, ex quo caret dolo & culpa, dummodo aliquod scandalum subsecutum non fuerit; & ita videtur sentire Gl. in dicto §. adiectio. Aut nos loquimur de veneno sanitatio*ni*, quod fit causā sanitatis, & miscetur in medicis: & isto casu siue sequatur mors absorbentis, siue liberatio ab illa ægritudine, siue non: in omnem euentum qui tradidit vel composuit, erit immunitis ab omni pœna, dummodo non abili: dolus vel culpa, d. l. 3. §. alio contrario sensu, & suprà proximè diximus: & per hæc sum expeditus de ista ardua & nobili quæstione. Sed antequam ad ulteriora procedam, quero in hac materia, quid si aliquis causā libidinis aut odij aliquid potandum dederit mulieri, ut patere vel concipere non possit, (quod dicitur venenum, siue poculum sterilitatis, quod est contrarium veneno conceptionis (de quo suprà proximè dixi))

qua pœna ille, qui tradidit puniatur? Respondeo quod de iure canonice quasi homicida puniendus erit: ita dicit text. vbi est casus iste in cap. §. aliquis de homic. sed glos. ibi dicit quod ad tunc

Milie
concep-
toria su-
meus na-
turam
violētā.

Pocula
cūta
in mortem
& scan-
dalum
absopta
non pu-
niuntur.

Venenu
sanatio*ni*
pœna
immuni-
ta em
inducit.

Poculū
st. illa-
tus mihi
trans
& pos-
tis quā
l'ec. am
inculat.

Sterili-
tatis pe-
cula tra-
dens cui
pœna
subda-
tur.

quòd debet intelligi de pœna spirituali, scilicet excommunicationis, quæ infertur tam in clericum, quam in laicum: non tamen clericus propter hoc efficitur irregularis, ac si verum hominem viuentem occidisset, nisi probaretur infantem animatum & viuentem occidisse: vide glos. in dict. cap. si aliquis. & ibi Abb. Si vero loquimur de iure ciuili, sit eadem distinctio: aut infans in utero matris adhuc nullus erat homo: quia adhuc formatus non fuerat nec animatus, & tradens poculum punitur pœnâ extraordinariâ sive relegationis, d. §. qui abortionis. l. diuin. ff. de extraord. crim. & l. Cicero. §. fin. ff. de pœn. aut erat iam animatus & viuens, & puniatur de homicidio: quia hominem dicitur occidisse, vt l. i. ff. ad leg. P. pop. de parricid. & melius in l. pen. C. ad leg. Cor. de sica. & l. i. in prin. ff. eo. tit. & per Glos. in d. l. diuin. ff. de extraord. crim. & infra latius dicam in sequenti questione.

CAP. XIII.

SUMMARIUM.

- 1 Poculum abortionis tradens mulieri pregnanti qualiter puniatur.
- 2 Mulier scienter poculum abortionis sumens, quam pœnam incurrit.
- 3 Abortium procurans dupliciter potest considerari.
- 4 Anima hominis dicitur in sanguine consistere.
- 5 Infans intra quod tempus dicatur in utero formatus?
- 6 Infans in utero dicitur virtute planetarum formari & vegetari.
- 7 Infans septem mensum potest viuire, & octo non: & quare.
- 8 Mulier prægnans septem men-

sium accipiens poculum abortionis tenetur ut matricida.

- 9 Poculum abortionis dans mulieri septem mensum pregnanti tenetur lege Cornelii de sica.
- 10 Poculum abortionis à muliere pregnante sumptum, diuersimodè potest considerari, & secundum diuersitatem considerationis inspici.
- 11 Poculum abortionis tradens, ex quo sequatur mors, tenetur pœnâ mortis, sine dolo fecerit, sine non.
- 12 Abortium procurans foetus nondum animati qua pœna teneatur.
- 13 Poculum abortionis ministrantes & componentes agnè puniuntur.

DE C I M O T E R T I Æ prosequendo materiam poculorum quæro, quid si aliquis ministrauerit poculum mulieri pregnanti ad effectum ut faceret abortium, quod postea effectualiter subsecutum fuerit, quâ pœnâ puniatur? Nec putas questionem istam esse eamdem, de qua in d. §. qui abortionis, quia ibi non sit mentio de abortu secuto, vel de infante occiso, sed disponitur ibi, quando poculum ipsum nocuit matri. Ad propositum igitur respondeo quòd in hac questione repetenda est distinctio illa, quam suprà proximè in fine precedentis quest. dedimus: quòd aut infans in utero matris erat iam animatus & viuens, aut non. Primo casu, qui dedit poculum nulli dubium est, quòd secuto aborsi tenetur de homicidio, l. penult. C. ad leg. Corn. de sica. l. i. in princ. ff. eo. tit. l. Cicero in prin. ff. de pœn. & not. per glos. in l. diuin. ff. de extraord. crim. gloss. est in cap. si aliquis de homic. & 2. quest. 4. cap. consulnisti: quia

Abortus
infantis
animari
aut in-
animati.

Mala ve. quia isto casu dicitur occidisse hominem ho minem & sumus propriè in terminis minis legis Corneliae de sicariis cap. quinto necandi *vt l. 3. in princ. ff. eod. tit.* & ista dicuntur esse mala venena , quæ facta sunt hominis necandi causâ. *d.l. 3. in princ.* Secundo verò casu , quando partus siue infans nondum erat animatus, neque formatus secuto aborsi , non tenetur de sicariis : sed alia poenâ extraordinariâ relegationis vel simili ad arbitrium iudicis, secundum qualitatem facti & personarum conditionem : *d.l. diuus. & l. Cicer. fin. & l. pregnantem. ff. de pœn. & l. si mulierem visceribus, ff. ad leg. Corn. de sicar.*

Mulier autem, quæ scienter poculum ipsum assumpsit *vt faceret abortuum*, si inde sit secutus aborsus & infans iam animatus & completus erat, tenetur poenâ legis Pompeiæ de parricidio: quia est matricida, *vt l. 1. in ver. mater. ff. ad leg. Pomp. de parric. & ibi Bar. & Bar. in d.l. diuus*, idem tenet. Quid si mulier ipsa adhuc prægâns receptâ pecuniâ partû suum abegerit, tenetur poena capitî indistincte, siue partus erat iam animatus siue non : & hoc propter turpitudinem illam receptionis pecuniarum, **Aborti-
uū. pro-
curatio-
duplex
est di-
stinctio.** quia dicitur assassinium : *vt l. Cicer. in princ. ff. de pœn.* vide Bar. in d.l. diuus.

Sed quia sit illa distinctio, quod aut partus erat animatus aut non : in materia abortionis quero, quanto tempore partus siue infans in utero matris dicitur esse animatus à die conceptionis? Respond. cùm primùm formatus fuerit infans & completus corpore, tunc anima ingreditur in ipso corpore quæ infunditur à Deo : illo tunc cum corpus reperitur formatum. *xxxvij. q. ij. quod vero. & c. Moyses. nō* Enim conuenit quod anima priùs infundatur in corpore illo, antequam habeat perfectam formam in omnibus partibus & membris suis : quia

Mall. Malefic. Tom. II.

non est conueniens quod habitare debeat in corpore siccо, hoc est rudi & informi: debet enim habere sedem siue domum suam perfectam, in qua habitare possit, *vt dicit glos. in d.c. quod vero. & c. Moyses.* quæ glos. in ver. siccо: dicit quod secundum quorundam opinionem anima dicitur habitare in sanguine, & propterea dicit, quod Normandi, Anglici, & Poloni fortiter bibunt ne contingat animam habitare in siccо.

Rursus queritur, quo tempore, vel intra quantum tempus infans dicitur esse formatus in utero matris. *Glo. in d.l. diuus*, videtur tenere quod in quadraginta diebus. *Bart. ibi* dicit hoc esse verum in masculo: in foemina verò post 60. dies. Demum hoc declarâdum reliquit Naturalibus: dominus autem Conciliat. in suis differentiis. *Physic. diff. xlvi.* dicit quod trigesimo, aut. xxxv. die ad plus, partus siue infans in utero matris dicitur esse formatus.

Deinde ponit notabilem & pulchram doctrinam circa partus genitaram, formationem, & augmentum, virtute & de illius ortu. Dicit enim quod planetarum quisque infans à principio sua creationis, dum primò incipit generari usque ad diē sui ortus, recipit formatum & influentiâ ab omnibus septem planetis, quorum unusquisque singulo mense successuè sui sideris gratiâ naturaliter operatur in ipso infantie, in utero matris iacente, secundum sancti in quâ paulatim infans recipit augmentum, ita quod deuenit ad perfectionem suam & venit in lucem. Primo enim mense regnat Saturnus, qui est frigidus & siccus, inimicus viræ humanæ, quæ consistit in calido & humido, *vt per glo. prædictam in d.c. quod vero. & c. Moyses.* Istius planetæ seu sideris natura est sperma viri de recenti efflu- & inspi- xum in ventre matris, quod adhuc li- sat.

Rr quidum

quidum est, vna cum spermate mulieris insimul coagulare & inspissare: ita quod possit recipere formam, & adeo fortiter illud perstringit coagulando, quod reducit illud tanquam in masla pastæ: quo sic in vnum coagulato fit paulatim extensio & formatur primò caput, deinde alia membra, adeo quod trigesimo die completo communiter infans solet habere formam suam perfectam.

Jupiter
secundo
mense
infante
extendit

I Secundo mense venit Iupiter, qui est calidus, amicus vitæ humanæ, & inimicus mortis, & infantem ipsū, quem formatum reperit, extendit & auget: quos verò inuenit nondum esse bene formatos, illorum formas compleat mirabili gratia & fortuna: quod euenire solet quandoque propter debilitatem matris: & hinc est, quod mulieres istæ communiter solēt secundo mense sentire infantem in utero commoueri.

Mars
tertio
mense
augmē-
to incū-
bit

I Tertio mense Mars succedit, qui est calidus & siccus ut ignis, & iste similiter fert opem augmento partus: illas humiditates, quas reperit ex residuis sideris Iouis desiccat, & incumbit augmentatione pueri.

Venus
quarto
mense.

I Quarto deinde mense venit Venus, quæ frigida & humida utraque, & ipsa similiter temperat superfluas caliditates ignitas præcedentis sideris.

Mercu-
rius
quinto.
Sol sex-
to mēse.
Luna
Septimo.

Saturnus
octauo.
Iupiter
nono
mense.

I Quinto succedit Mercurius.

I Sexto Sol.

I Septimo Luna & vnumquodque sidus procedit proportionabiliter secundum eius naturam in augmentū ipsius infantis. Completo igitur septimo mense cursus iste sidetens reuertitur iterum ad primum, quod est Saturnus, qui regnat & operatur octauo mense. Deinde ad Iouem qui venit nono mense: postea Martem qui decimo: & sic de singulis successuè. Et hinc est quod infans, qui nascitur

septimo mense viuit, ed quia nascitur sub sidere Lunæ, vitæ humanæ compatibili: & quia tunc infans dicitur esse perfectus, ex quo participauit de natura & qualitatibus omnium septē siderum sive planetarum, si nascitur illo septimo mense, dum Luna dominatur, viuit: & quāplures reperiuntur qui nati sunt septimo mense & viuunt: si verò octauo mense veniret in lucem, perradò vel nunquam viuit: ratio est, quia venit sub sidere Saturni maligno & multūm contrario vitæ hominis, ex quo, vt dixi, est frigidus & siccus, habet conformitatem cum morte. Illi igitur, qui sub isto sidere veniunt in lucem, adeo grauier vulnerantur & premuntur istius sideris malignitate & frigiditate, quod necesse est vt pereant. Hi verò, qui nono mense veniunt in lucem, prout maior pars venit, omnes communiter viuunt & crescunt, ex quo sub Ioue ceteris benigniore sidere, & humanæ vitæ conseruatore oriuntur, de quo magis quā de aliis natura latatur: hæc licet sint aliquantulum extra materiam nostram; tamen quia sunt delectabilis intelligentiæ, saltem pro junioribus, hic inlerere placuit.

I Redeamus nunc ad materiam nostram, qua quarebamus, quanto tempore infans in utero matris dicitur esse formatus: & concludendum est secundum opinionem dicti Doct. quod communiter trigesima & quandoque trigesima quinta die ad plus à die ipsius conceptionis; quidam alij dixerunt quod masculus post xl. feminæ verò post lxxx. dies habet perfectam formam. Ita dicit glos. s. diff. in princ. in ver. xl. quam refert & sequitur Abb. in t. si aliquis in s. de homine, tamen de iure ciuili non est discedendum ab opinione glos. in t. diuus. quæ est communiter approbata. Si igitur post dictum tempus mulier acceperit

Acciperit poculum abortionis scéter, te netur vt matricida, & legis Pompeia de parricidiis pœnâ punienda est, vt d.l. i. 9. mister. ff. ad leg. Pomp. de parric.

¶ Si autem alius scienter dederit poculum prædictum, quod ipsa mulier ignoranter accepit, ille qui tradidit, punitur poena legis Corneliae de scatariis, vt l. i. in princ. & l. 3. ff. eo. tit. de sica.

Aborti-
uum à sumptum fuerit ante tempus prædi-
gnâ-
te lumi-
tum mul-
timodè atendi-
tur.
Si vero poculum prædictum as-
sumptum fuerit ante tempus prædi-
ctum, scilicet antequam puerperium
esset formatum in vtero: & tunc aut
mulier accepit pecuniam pro bibendo
poculum, vt faceret abortiuum: &
isto casu mulier semper punitur pœ-
nâ capitî, siue infans erat iam forma-
tus, siue non, d.l. Cicero. in princ. & ibi
Bar. & idem Bar. in d.l. dinus. ff. de ex-
traor. crimin. Si vero mulier pecuniam
non accepit, non punitur pœna mor-
tis: quando ante tempus formationis
& vitæ ipsius infantis assumpit poc-
ulum: sed aliâ pœnâ extraordinaria
relegationis, d. l. dinus. & ibi glo. &
Bar. in l. pregnantem. & l. Cicero. §.
fin. ff. de pœn. & l. si mulierem visceri-
bus ff. ad leg. Cor. de sica. quod verū
est de iure ciuili per iura prædicta.

Aborti-
ni súpti-
ex iure
canoni
co pœna
spiritua-
lis.
¶ De iure autem Canonico infer-
tur pœna spiritualis, scilicet excom-
municationis quocumque tempore
fuerint data dicta pocula, etiam si
essent data mulieri nihil adhuc ha-
benti in vtero, ad effectum ne concipi-
pat, eadem pœnâ puniuntur velut
homicide, c. si aliquis. de homie. in
antiq. & diximus suprà prox. q. in fin.

Aborti-
uo non
obstante
si mu-
lier pe-
perit vi-
uentem
quis &
qua pœ-
na tenea-
tur.
Prædicta omnia tamen procedunt
quando fuit secutus effectus, quodd
mulier fecit abortiuum partum: sed
quid si non obstante poculo mulier
peperit filium viuentem, & qui du-
ravit in vita: an qui dedit poculum,
vel ipsa mulier puniatur, & qua pœ-
natur.

na. Vide do. Andr. Barb. in confi. 23.
in 2. vol. vbi dicit quod non debet
puniri pœna mortis, ex quo non fuit
secutus effectus: quia hodie in male-
ficiis potius spectatur cunctus quam
solus animus delinquentis sine effe-
ctu: nihilominus non euadet impu-
nis ille qui scienter tradidit vel que
scienter assumpsit, quia poterit rele-
gari, per ea que habentur in l. si quis
aliquid. §. qui abortianis. ff. de pœn.

Quandoque vero ex poculo huius-
modi sumpto mulier ipsa periit: & tunc uū tra-
ille qui tradit, punitur pœnâ ultimi-
dens ex
supplicij, licet non dederit dolosè
contra ipsum, quia res mali exempli
est, & iste propriè casus in d. §. qui
derit poculum amatorium mulieri
prægnanti, vt flesteret eius animum
ad amandū ipsum tradentem, ex quo
poco mulier ipsa periit, qua pœna
puniatur tradens. Dic quodd eadem
pœna ultimi supplicij, quamuis ani-
mum occidendi non habuerit, &
dolo non fecerit: vt d. §. qui abortio-
nis, qui decidit vtrumque casum in
terminis, hæc tamen, quæ suprà dixi-
mus, procedunt de iure ciuili & inter-
laicos. De iure autem Canonico ultra
ea, quæ diximus suprà, claris hæc di-
stingue, quodd aut loquimur de iure
antiquo secundum legem Moyis,
aut de iure novo secundum constitu-
tiones Pontificum. Primo casu si in-
fans iam formatus & animatus erat,
quodd qualiter, & quanto tempore di-
catur esse formatus & animatus, dixi-
mus suprà ead. quest. tunc det animam
pro anima, & sic punitur pœna mor-
tis qui dedit poculum abortionis, quo
necauit infantem: vt in cap. Moyses.
32. quest. 2. in princ. aut partus non-
dum erat completus in forma, nec
animatus; & tradens poculum huius-
modi mulctatur pecunia arbitrio iudi-
cis, dict. cap. Moyses. Ratio est, quia

R r 2 non

non potest dici exanimatū illud quod caret anima, quām non habet adhuc.

¶ Secundo verò casu, quando loquimur de iure Pontificio: aut loquimur de pœna irregularitatis vel degradationis, & ista non infertur, nisi clericus effectualiter hominē viuentē occiderit: vel quodd sit natus, vel adhuc in utero matris non refert, & in c. 1. & c. sicut dignum. §. 1. de homic. & per gl. in d.c. Moyses. c. si aliquis in glo. eo. sit. & gl. inc. consulnisti. q. q. 4 idem sequitur Panor. in d.c. si aliquis. aut loquimur de pœna excommunicationis, & ista infertur pro quocūq; abortiuo seculo, siue puerperiū erat animatū, siue non: & iura ipsa appellat istud homicidium: sed antequam infans sit plenè formatus & animatus non potest dici propriè homicidium: quia non potest corpus exanimari, quod adhuc caret anima: vt supra proximè diximus. Isto casu igitur impropriè dicitur homicidiū. Vide tex. in d.c. si aliquis. & ibi do. Abb. imò hac pœnā punitur, etiam si aliquis libidine, aut odio daret mulieri, quæ nondū concepit, venenata pocula sterilitatis ad hoc ne coēndo cōcipere possit, vt d.c. si aliquis. vbi est casus valde not. quodd non solum quis tenetur de homicidio, pta. abortiuo iā facto: sed pro siendo, vel pro impedimento præstito ad cōcipiendum.

Abstituum cōponētes & ministrantes & quem puniuntur. ¶ Et nota: etiam hoc vnum in tota materia poculorum, quodd non solum punitur qui scienter tradidit poculum, verū etiam ille qui scienter fecit & composit: ita exp̄s̄ not. Panor. in d.c. si aliquis in princ. & not. in l. 1. in princ. & l. 3. ff. ad leg. Cor. de sica. hoc idem seruatur in quibuscumque aliis sortilegiis, vt not. Arch. 26. q. 5. quicunque. & l. dist. si quis viduam 33. q. vlt. pessimam ff. ad leg. Iul. maie. & l. 1. & ff. de iniur. l. 3. apud Labeonem. §. adduxisse.

C A P . X I V .

S V M M A R I V M .

1. Sacerdos celebrans, si pretendens sortilegium faciat preces inboneſtas & indebitas, quam pœnam incurrat.
2. Sacerdos celebrans contra viuen- tem, vt ciuius moriatur, infamis efficitur.
3. Sacerdos simplex aut ignorans, an pro sacramentorum abusu sit potius quam expertus excusandus.

DE CIMO QVARTO ultra ea, Sacerdos Missas celebendū est quid de sacerdos ad dotibus, qui super rebus profanis effectū & aptis ad faciendum sortilegia, & ad sortilegium duntaxat effectū oblatis, vnam gij quae aut plures Missas scienter celebrant, neatur ad habitis nefariis & in honestis precibus & verbis superstitionis, quibus pœnis puniuntur. Res verò super quibus solent Missas ipsas celebbrare, sunt vt plurimum istae, panis crudus siue pasta, aut coctus vt placenta, item calamita, quandoque cutis indumenti pueri nascentis, quam appellant pediculam virginem, & alia his similia, simplicia, aut mixta, imposta super altari ilis modis, de quibus supra diximus in 3. q. pro isto facinore: dic quodd de iure Canonum clericus omnino deponit, lebrans: vt in c. si quis Episcopus. 26. que. 3. si enim pro sola celebratione Missarum defunctorum dicta pro viuentibus vt ciuius moriantur, aut periculum mortis incurvant, sacerdos perpetuo notatur.

petuò priuatur officio , beneficio, ordine , gradu atque dignitate in perpetui exilio erga tulo , vna cum consilente , vel id fieri procurante , relegatur , vt in capit. quicunque 26. quæsione 5. dixi & supra 11. quæst. vers. pro facilitiori. Quanto magis deberet iste sacerdos deponi & relegari, qui in Missarum suarum celebratione illa profana & immunda turpiter commisit; illaque vel Deo, aut potius Dæmoni vouere turpibus & superstitionis precibus non vcretur. Certe non video cur minori poena puniri possit : maximè quando scienter ista patrauit , dict. cap. quicunque. in 2. parte circa finem. Pro quo facit argumentum textus de consecratis. distinet. 2. cùm omne crimen. in fine. vbi grauiter punitur clericus depositione, qui abutitur ordine Sacramenti , licet id non faciat ad esse etum sortilegiandi , aut per modum superstitiosum , vt latius infra dicam.

Sacerdotis similitudines simplicitas & ignorantia in Sacramento rū abusu excusat loco sunt. Quidam verò dixerunt , quod pro huiusmodi facinore sit poena arbitaria, iuxta doctrinam domini Abbatis in dict. cap. 2. extra eodem titulo. hoc tamen tolerari posset quotiescumque factū non esset valde turpe , vel persona sacerdotis esset ad dō simplex , & debilis ingenij , quod de facili quis cognoscere posset , quod bona fide ductus , fuerit circumuentus putans benefacere & non peccare , vt in dict. cap. 2. & est tex. & ibi Bar. in l. si adulterium cum incestu. in versi. idem pellioni ff. ad leg. Jul. de adul.

CAP. XV.

SUMMARIUM.

- 1 Sacerdos abutens debito modo & ordine sacrificandi , quam panam incurrat?

ECIMOQVINTO quero,
D quid de sacerdotibus, qui abutuntur debito modo & ordine sacrificandi: ut quia non ponunt vinum cum aqua simul in calice : sed vinum tantum , aquam solam , vel botrum uiratum compriment in calice , aut panniculum musto intinctum & diu conseruatum aqua ablauant , & illam lauaturam ponunt in calice loco vini aqua commixti , aut panem Sacramenti intinctum in vino calicis sacrato tradunt laicis pro communione sive Eucharistiae Sacramento , quibus poenis puniuntur. Omnia ista narrantur in tex. in cap. cùm omne crimen. de consecratis. distinet. 1. & concluditur in fine , quod sacerdos pro isto facinore debet priuari ad tempus omni ordine & gradu arbitrio iudicis , & tamdiu sic priuatus existere, donec iudici visum fuerit illum congruam poenitentiam peregisse , vt postea purgatus ad omnia sua pristina restituatur , vt ibi dicitur.

C A P . X V I .

S V M M A R I V M .

- 1 *Vasa sacra Ecclesiastica , vel res Ecclesie benedictas polluens , & in usum profanum illas convertens , qua pena sit puniendus.*
- 2 *Presbyter vel Diaconus rebus abutens sacrarum vel sacratissimorum , qualiter puniantur.*
- 3 *Presbyter vel Clericus admiscentes res sacras sortilegiis omni dignitate prouantur.*
- 4 *Rebus sacrarum vel benedictis abutens habetur ut sacrilegus.*

DE C I M O S E X T O quarto
qua pena punitur sacerdos
vel laicus , qui vasa Ecclesiasti-

ca iacata vel vestes sacras aut benedictas (vt est altaris palla , calix , patenas poltena , purificatorium , tabernaculum sa- luens & cramenti Eucharistiae , aut aliquarum prophana- reliquiarum , item lapidem sacratum , totum aut partem , siue corporale , ma- nicipulum , stolam , camisiam , patenam : item vela quae sunt in sanctuario , aut iuxta imaginem Crucis , aut B. Mariæ virginis & alia his similia acceperit , & ad profanos usus irreuerenter conuerterit , aut damnabilius in sortilegiis commiscuerit . Dic quodd primo casu , quando quis abutitur illis in profanis domesticis usibus circa sortilegia , de iure antiquo secundum legem Moysis ultione diuina percutiebantur , & sepius morte , & totius status subuersione , si erant reges vel alij principes , ut habetur Daniel . 5 . ubi rex Baltassar filius Nabuchodonosor postquam cœpit erga Deum & res sacras irreuerenter se habere , & quodd sacra vel benedicta vasa aurea & argentea ex sacro templo Domini in Hierusalē

abstulerat , & cum illis ipse rex Baltassar vna cum principibus & primatis suis , vxoribus , atque concubinis in coniuicis suis vinum biberant , iratus est valde Deus de tanta eorum insolentia : & primò monuit regem Baltassarem quodam preconio litteratum miraculosè scriptatum in albo pariete aula regis , quas nemo sapientum ipsius regis Baltassaris , sed solus Daniel interpretatus est , & communis fuit futurum malum iudicium contra ipsum , adeò ut illa nocte ipse rex Baltassar ab inimicis suis interfectus est , & regnum suum ad extraneas manus derenit . Vide in d. c. Daniel , de quo fit mentio de conse. dist. 1 . c. ver. stimenta . & in c. sancta . unde concludi potest , quodd de iure antiquo pro huiusmodi rapina & abufo sit pena mortis & bonorum suorum publicatio aut mala successio .

¶ De iure vero Pontificio Diaconus pro isto crimine tribus annis & sex mensibus excommunicatus existit , & ab altaris ministerio omnino suspensus habetur .

¶ Presbyter vero decem annis & Presby- sex mensibus remanet excommunicata- teri pex- na in abufo facrorum .

¶ Si vero bona predicta ipsi im- miscuerunt in sortilegiis , aut aliis tra- diderunt ut immiscerent , grauius pu- niuntur : quia clericus debet deponi , & omnibus suis officiis atque benefi- ciis , ordine , gradu , & dignitate priua- ri , & in perpetuum carcerem intrudi , aut in exilium perpetuum mitti , ut d. c. si quis Episcopus . & c. quicumque in fi. 16. q. 5 . Vel dic secundum Abb. in d. c. 2 . extra eod. tit. quod erit pena arbitria , secundum arbitrium iudicis moderanda , attenta qualitate facti , & personarum conditione , ut alijs diximus supra eod. per dicta iura , quæ am- plius non referto ut capiam breuitatem .

¶ Et

Rebus **s**ortilegiis, quod ille qui abutitur rebus sacris vel benedictis & etiam Ecclesiasticis semel dedicatis, non pœna sacerdotis solum tenetur pœnis, de quibus, exegijs ^{suprà;} verum etiam tenetur pœna sacerdotis exegijs, quia in veritate per similem contrationem rerum sacrarum committitur sacrilegium, ut habetur. *xvij. q. iu. sacrilegium. & c. si quis contumax. §. i. & domin. Ioan. lett. in sum. in tit. de sacr. q. ij. & Sanct. Thom. in 2. 2. q. xcix. art. ij. versic. dicendum.* & de pœna ipsorum vide in dicto: *c. si quis contumax.* Imo dicit Ateh. *in c. felicis, de pœn. lib. vj. in princ.* quod sacrilegium committit quilibet de ordinibus clericorum, qui atiolas, incantatores, aruspices, & similes consuluit, vel similia fecit, intelligens in effectu quod omnis sortilegus potest dici sacrilegus, & de sacrilegio puniri: vide tamen quae latius dicam *infra* tit. *sequent. q. i.* Et nota etiam quod pro isto crimine subtractionis vasorum sacrorum de Ecclesia imponuntur grauiores pœnae, de quibus habetur *xij. q. ij. de viro. vide ibi.*

nefandas & turpes absque alicuius rei pœna sacerdotis immixione, protulerint illa aut Deo, preces aut Dæmoni vouendo, non absq; ma*re* in homina superstitione dicauerint, quæro stas celebratio*n*ni immerit*er*ea*re*, res ista apprehendi possit, subdant*er*icctis.

exemplum prout habui semel in facto Romæ. Quidam vir Hispanus clericus in sacris beneficiatus & decretorum Doct. ætatis annorum xiv. vel circa, captus erat amore quarundam monialium iuuenum, quæ erant plurimum formâ venustæ, quas iste saepius ad monasterium visitabat, & blandis verbis atq; muneribus multo.

Summum bonum qui ponatur
ties blandiebatur eis: adeò quod propter illatum pulchritudinem & ve*n*erabilem venustatem, ille Hispanus nebat in paulatim cœpit ardescere, & frequen*coitu*.

tius illarum monasterij limina visita*re*, & in tam magnam deuenit insaniam & cœcitatem, quod die nocte que tam in somnis, quam in vigilia nihil aliud nisi illarum amplexus & concubitus meditabatur, corde, verbo, gestis, aut signis. Et in tam grauem dementiam adductus fuit, quod asserebar expresse, ex quo ipse erat clericus esse sponsum Ecclesiae, & moniales illas similiter esse sponsas Ecclesiae: nam quia dicebantur esse sponsæ Christi, qui repræsentatur per Ecclesiam, concludebat quod sponsi & sponsæ spirituales, hoc est sacerdotes & moniales poterant ad inuicem carnaliter copulari sine peccato: & quod ita Deus præordinaverat putans summum bonum in solo coitu consistere: & quod turpius est, ipse saepius hoc prædicabat illis iuuenculis: adeò quod ipsæ cœperunt illum euitare: unde ipse clericus postea deuenit in maiorem insaniam: quia quotidie cum esset litteratus componebat aliquas orationes & preces nefarias, quibus orabat Deum & alios sanctos, ut præstarent sibi ro-

Sortilegus dici potest sacrilegus.

C A P . X V I I .

S V M M A R I V M .

- 1 Sacerdos preces nefandas in sua celebratione faciens qualiter puniatur.
- 2 Exemplum sacerdotis Hispani, preces profanas in suis sacrificiis offerre consueti.
- 3 Votum in honoreum Deo exhibens quam pœnam incurrat.

DE I M O S E P T I M Ó quæro quid de his sacerdotibus, qui in missarum suarum celebrationibus huiusmodi aliquas preces

robut

bur maximum in renibus, in lumbis verò calorem talem pro posse facilius in magna abundantia luxuriari, & coitum carnis saepissime complere: & quia illarum monialium quædam vocabatur Cecilia, altera Ursula, alia verò Magdalena & Clara, in ipsis suis orationibus, quas quotidie de novo formabat summis precibus deprecabatur virgines illas sanctas & beatas post Dei invocationem, ut ex dono gratiæ specialis in mentibus & cordibus ipsarum monialium hanc meditationem & firmam opinionem infunderent; ita quod ipsæ moniales firmiter putarent, & crederent nullum aliud magis meritorium opus Deo fieri posse, quam coire, & carnaliter commisceri, crescere & multiplicare, nulla exhibita personarum distinctione, sic sacra vel profana: sit coniugata vel soluta: sit consanguinea vel extranea, & similia: & quod ex coitu huiusmodi putarent votum castitatis nulla tenus infringi possed magis hoc Deo placere quam holocaustum sive sacrificium: & ultra hoc quod ardentiùs illarum corda incalescerent ad amandum & vehementer diligendum virum ipsum sacerdotem, qui erat sponsus Ecclesiæ & eius vota carnalia firmiter maxima cum humilitate adimplere, eiusque mandatis ut veri patris parere, afferens quod illo modo consummandum erat matrimoniū spirituale inter religiosos viros & mulieres quemadmodum matrimonium carnale consummatur per veram triusque coniugum carnalē copulam, ut in c. continuebatur.

*Matri-
monij
spiritua-
lis con-
sumatio*

primo responso. de despon. impub. & in c. tua nos. de desponsa.

¶ Quas quidem schedulas ipse clericus portabat quotidie ad quoddam monasterium, vbi morabantur quidam boni & purissimi sacerdotes

mendicantes, qui potius simplicitate & bonitate quam doctrina religione suam profitebantur, & die quilibet ad Ecclesiam illius monasterij accedebat ad missam, & singulis diebus unam ex ipsis schedulis dabat sacerdoti; & dabant etiam iulum unum pro eleemosyna, ad hoc ut in celebrazione missæ, scilicet in momento preces illas Deo & sanctis virginibus prædictis offerret cum deuotione, orando Deum & sanctas virgines prædictas, ut pia vota ipsius orantis exaudirent, & hoc modo decepit unum vel duos ex simplicioribus & ruderibus illorum monachorum, & interim ipse quoque interesse missæ & totidem eademque preces ipse cum deuotione recitabat, & prosequendo ulterius in hac sua superstitione quotidie nouas orationes componens deuenit tandem ad manus cuiusdam monachi, qui erat ceteris magis doctus atque expertus, qui sumpta schedula duplicata una cum eleemosyna accessit ad altare & perlegens quæ intus erant verba, valde obstupuit, & ne missæ sacrificium perturbaret dimisit schedulam illam in angulo altaris, & prosecutus fuit missam: demum eâ completa, ipse monachus multum reprehendit ipsum clericum Hispanum, dicens, quod verba illa erant valde turpia & superstitionis, nec merebantur per aliquem sacerdotem in tanto missæ mysterio memorari. At ille subrisit deridens monachi illius simplicitatem & ignorantiam, ceperitque secum vel disputare, quia argutus erat & quasdam interpretationes diuinæ Scripturæ longè erroneas attribuens, adeò quod non transibat absque scrupulo & labore hereticæ prauitatis, ut alias diximus *supra*, titul. 1. & 2. Videns itaque monachus ille ipsum clericum tam graui errore apprehensum,

hensem, sumptis pluribus ex illis suis schedulis, quas adinuenit, de præmissis omnibus consulit quam primùm Reueren. dominum Vicariū Papæ:cuius tunc ego auditor aderam, mihiq[ue] mandauit vtrum hunc cognoscerem, & ipsum clericum pro modo culpæ corriperem: qui statim incarceratus & examinatus omnia ad vnguem confessus est; imò à principio instabat pertinax in illa sua erronea opinione, volens defendere falsas quasdam & nouas interpretationes, quas diuinæ Scripturæ attribuerat, qui quām primū vidit me præparati ad declarandum illum hæreticum, & pœnis hæretorum subiiciendum, nisi errorem ipsum reuocaret, dñatur, incontinenti omnia reuocavit, & eret & pœna rorem suum solemniter abiurauit: traditur.

¶ Ad propositum nunc quæstionis nostræ redeundō, quæro, si reperiatur aliquis sacerdos, qui scienter preces huiusmodi aut similes, quæ non tendunt ad vetum diuinum cultum & salutem animæ, sed potius vertuntur in peccatum in rem damnablem, in Missæ solemnī sacrificio celebrauerit: seu alio quouis modo voverit aut obtulerit, qua pœna puniatur? Dic quod isto casu putarem esse priuandum omni ordine, gradu, officiis atque beneficiis Ecclesiasticis, quin etiam relegandum esse tam ipsum sacerdotem, quām illum qui ipsum consulit, quām præmissa fieri mandat, argum. eorum que babentur in dicto cap. quicunque in fin. 26. q. 5. vbi si sacerdos

Mall. Malefic. Tom. II.

pro vincentibus celebrat Missam defunctorum, vt illi, pro quibus Missa celebratur, citius moriātur aut mortis periculū incurant, sacerdos ipse punitur pœnis prædictis: & nihilominus ibi non appetet de aliqua superstitione oratione aut ceremoniis, sed solū de turpi celebrantis animo ac intentione, quantò magis in casu nostro ob oculos posito iste deberet hac pœna, & verò multò atrociori, puniri, qui recitauit preces istas obsecrinas diuino cultui admodum contrarias, & quæ omnes tendunt ad peccatum & totius Christianæ fidei læsionem, & Ecclesiæ Catholicæ detrimentum, dū quærit per sacrificium Missæ præbere materiam peccandi & malè faciendi, per quam & eius holocaustum solent peccata dimitti. de consecrat. distin. 2. cùm omne crimen. & ead. dist. nibil in sacrificiis. & diximus suprà titulo 1. q. 2. in principio. Nihilominus isto casu non discederem ab opinione Abbatis, de qua in dicto cap. secundo, extra eodem titulo: scilicet quod pœna hu- pœnarū iusmodi sint aggrauandæ vel minuē- grauitas dæ iuxta qualitatem facti, aut turpitudinem, siue scandalum quod inde vnde imponatur faci- exoritur, & personatum conditionem in quibus omnibus plurimū vertitur arbitrium iudicis: ponamus enim quod esset aliquis simplex, humilis sacerdos, idiota, qui sit alias bonæ conditionis & famæ, & puræ conscientiæ, qui ad preces & mandata alicuius magni Principis, Baronis, aut viri magna conditionis similes, preces emiserit: eritne dicendum quod sit puniendus ille, sicut aliis versutus, malitiosus, & qui in ipsis turpitudinibus delectatur? certè non: & propterea bene & sanctè disposuit text. in cap. sicne dignum, in principio. de homicid. & in l. respiciendum. & l. ant facta ff. de pœn. & l. quid ergo. & ibi Bart. ff. de his qui notantur infâ. & Bar. Bal. & alij in l. 1. §.

S 8 dinus,

animus, & in l. diuus. & l. in leg. Corn. ff.
ad legem Corneliam de scirius, vbi
Attenditur animus &
intentio delinquentis.
dicunt, quod in omnibus criminibus
attenditur principaliter animus & in-
tentio delinquentis, an ex simplici-
tate quadam vel ignorantia, aut dolo
& malitia inductus fuerit ad peccan-
dum, talique facinus perpetrandum,
ut his diligenter & cautè attentis de-
cernatur, & fiat variatio poenæ, pro
quo bene facit textus, & quod ibi
not. glof. & Panormitanus in d. cap. 2.
extra eod. sit.

¶ Præterea ponamus, quod aliquis
persuadet sacerdoti quod voueat, &

offerat pro eo preces quasdam in Missa;
quæ expresse non apparebant nec co-
gnoscebantur, saltem per virum rudem
& inexpertum, quod essent supersticio-
sa: ut quia in ipsis apparebant à
principio verba quædam honesta &
religiosa: deinde verò supersticio-
& diabolica, sed erant per nomina
quædam ad eum ignota ipsi sacerdoti,
quod putabat omnia esse bona, & nul-
lam in se habere superstitionem: isto
casu similiter putarem dictum sacer-
dotem esse longè mitius puniendum,
per ea, quæ supra diximus, & d.c. &
ibi glof. extra eod. sit.

Laus Deo, beatæque ac gloriæ Virgini Mariæ
gratia immortales.

F I N I S.

INDEX

INDEX ALPHABETICVS RERVM, VERBORVM, AC SENTENTIARVM MEMORABILIVM, quæ in hac secundi Tomi parte altera continentur.

A

BIVRATIO Dæ-
monis cuiusdam,
pag. 104. col. 2
Abortus infantis ani-
mati aut inanima i,

312. col. 3

Abortiu à prægnante sumpti pœna
in iure ciuili, 315. c. 1
eiusdem pœna spiritualis ex iure
canonico, ibid.

Abortiu non obstante si mulier pe-
perit viuentem, quis & qua pœna
teneatur, ibidem

Abortiu à prægnante sumptum
multimodè attenditur, ibid.

Abortiu tradens ex quo mors se-
quatur eadem mortis pœna tene-
tur, ibid. c. 2

Abortuum tradens homicida est cor-
poralis, 307. c. 1

Abortuum procurantis duplex est di-
stinctio, 313. c. 1

Abortuum componentes & mini-
strantes æque puniuntur, 316. c. 1

Abraham primus Dei martyr, 25. col.
1. è fornace saluus euasit, ibidem,
col. 2. mandatum à Deo, 26. col. 1

Abusus diuinarum appellationum, 52.
col. 1. rerum sanctarum in artibus
magicis, 168. col. 2. sacrorū ad fa-
ciliorem adorationem instruit Dæ-
mon, 289. c. 2

Acetum cur Christus non biberit, 69.
c. 2

Acheronta mouere, 14. c. 2

Aduentus Christi testes, 33. col. 1

Ægritudines omnes à Dæmone, 100.
c. 1

Ægyptij imaginibus vñsi in necessita-
tibus,

Ss 2

I N D E X.

- tibus, 87. c. 1
 Aërimantia quid & vnde, 225. c. 1
 Alexander Magnus nomen Dei adoravit, 34. c. 2
 Amatorium tradens poculum homicida est, 307. c. 1. & conceptorum poculum differunt, 308. c. 2
 Amatorium tradens qua pœna puniatur, 310. c. 2. prægnanti propinans ad amorem, ex quo mortua sit, qua pœna mulctetur, 315. c. 2
 Amici duo viuentes & mortui, 58. col. 2
 Amor parentum in crudelitatem versus, 27. col. 2
 Angeli cur à sacerdotio arceantur, 69. col. 1. qualiter dicantur comedere, re, 137. c. 1. præsentia & præterita norunt, 247. c. 2. habitant in siccis corporibus, 267. c. 2. stellæ dicti sunt, 12. c. 2. è quibus ordinibus diecti, ib. .hominum custodes, 20. col. 1
 Angelis paradisus est destinatus, 10. c. 1. omnibus cōmissa est eadem potestas, 246. c. 2
 Angelorum definitio, 261. c. 2. operations in assumpis corporibus, 263. c. 1. minor pars corruit, 12. c. 1
 Angelus præmonuit Noë futuri diluvij, 24. c. 1. Romanis eos castigans apparuit, 52. col. 1. vterque naturalia nouit, 247. c. 2
 Animalibus infirmitates à maleficiis inferuntur, 124. c. 2
 Annuli septem planetarum Iarchæ, &c. 86. c. 2. Gygis & Paracelsi invisibilem & viçtorem reddiderunt, 87. c. 2
 Apostata quo casu hæretico sit deterior, 279. c. 1
 Apostatas aggrediuntur aquilonei spiritus, 39. c. 1
 Apparitio trium Angelorum facta Abrahæ, 54. c. 1. Dæmonum sub forma humana, ibidem c. 2. anima-
 rum defunctorum, 61. c. 1. bonorum angelorum in assumpis corporibus, 134. c. 1
 Apparitiones variae angelorum, 141. col. 2
 Apuleius in asinum versus, 136. c. 1
 Aqua maledictionis adulteras prodens, 36. c. 1
 Aquilo ominosus Cabalistis, 19. col. 1
 Arcades in lupos, 144. c. 1
 Aretia siue Tyræa Noë vzor, 25. col. 1
 Argentini fodinæ Dæmonum, 98. c. 1
 Argutia Dæmonum & fortilegorum est eadem, 231. c. 1
 Arioli qui & vnde sic dicti, 225. c. 2
 Ars fulguritoria, 40. col. 1. Dæmonum, 205. c. 1. malefica est in odio, 297. c. 2
 Articuli facultatis Theologiae Parisiensis reprobantes artes magicas, 172. & seqq. vsque ad 175.
 Artium magicarum finis, 167. c. 1
 Aruspices qui sint, 225. c. 2
 Asina Balaam qua ratione ipsum allocuta sit, 267. c. 1
 Asperitus cœlestes cur aufugiant Dæmones, 93. c. 2
 Assumptio formarum in Dæmone pro occasione & substantiæ gradu, 55. c. 2
 Astrologi qui sint, 225. c. 2
 Astrologia cognitio exæcta nō est, 1. periti prioribus temporibus, ibidem.
 Astrologorum causæ sunt iudicum Ecclesiasticorum, 183. c. 1. futura prædicentium pœna est diuersa, 301. c. 1
 Astutia Dæmonum in fodinis, 98. c. 2
 Auditus Dæmonum, 98. c. 1
 Auerrhois libri, 43. c. 1
 Augures qui & vnde, 225. c. 2
 S. Augustini dubium de compressa mulierum & Dæmonum, 218. c. 1
 Augustus Antonio formidabilis, 106. c. 1
 Auium similitudinem inducit Dæmon,

I N D E X.

mon , 55.c.1
 Aurum Diaboli instrumentum , 89.
 c.2
 Auspiciis omnia siebant , 39. c.1. &
 40. col.1

B

BAsilisci conspectus mortifer , 105.
 c.2
 Balaam aridus , 20.c.1
 Bathi vexillum cum charactere X.
 profligat Polonus , 88.c.1
 Beatae Virgini preces effusa quid cō-
 tra spectra valeant , 78. c.2
 Bernardi Comensis inquisitio , 112.
 c.2
 Blasphemia Lamiarum , 219.c.1
 Boni angeli bonos puniunt , 52.col.1
 in recessu consolantur , 61.col.1
 Branchis yates , 31.col.1

C

CAbala falsa quæ , 44.col.2
 Cabalistarum error de creatione
 Dæmonum , 5.c.2
 Cæmonia Maleficarum , 75.c.1
 Cæmoniis magicis morbi non infe-
 runtur , 254.c.1
 Caïni posteri , 24.c.2
 Campanarum & luminum usus in
 Ecclesia , 21. col.2. sono Dæmon
 recessit , 214.c.2
 Canis loquela , 267.c.1
 Capituli Episcopi explicatio , 118.c.
 2. 216. c.2. & 217. c.1
 Carolensis quidam in protestatione
 cæsus & tandem liberatus , 67.col.1
 Caseus præstigiosarum mulierum ,
 199. c.1
 Cæsus de sortilegiorum hæresi ad se-
 creta reuelanda , 289.c.1
 Causa vna omnium & summè bona
 est , 4.c.2
 Causa posita aut sublata tollitur aut
 remouetur effectus , 205.c.1

Causarum liberarum effectus quo-
 modo cognoscantur , 190.c.1
 Cham patrem Noë fratribus deridē-
 dum propinat , 14.c.2
 Charakteres & signa quibusuis Dæ-
 monibus sua adscribuntur , 88.c.1
 Charakteres Mathematici aut Magi-
 ci , figuræ vel litteræ damnantur ,
 174.c.1
 Chiromantia , 44. c. 2. an cum pec-
 cato exerceatur , 231.c.2
 Christi abnegatio & iuramentum
 Lamias apostatas facit , 219.c.2
 Christiani superstitionibus dediti , 45.
 col.2
 Christus quomodo fingatur à picto-
 ribus , 33. col.1. post resurrectionem
 qualiter comedetur , 146. c.2.
 luci cōparatur , 239.c.2. à diabolo de
 terra eleuatus est , 265.c.1. & uās-
 latus est à diabolo , 214.c.2
 Circe cur dicatur socios Ulyssis in
 bestias conuertisse , 140. c. 1. &
 144. c. 1. eiusdem transformatio
 quæ fuerit , 199.c.2
 Clavi , lapides , &c. euomiti an sint spe-
 cies naturales , 237.c.2
 Coeundi impotentia in maribus &
 fœminis , 252.col.1
 Coitus contra naturam , 26.c.2. Dæ-
 monum cum mulieribus , 134.c.
 2. & 273. c.1
 Colloquium cum Dæmonibus possi-
 ble , 133.c.2
 Comedere non conuenit Angelis ,
 146.c.1
 Comensis quidam Maleficus depre-
 hensus est in ludo Herodiadis ,
 112. c.2
 Concilij Ancyraní decreta contra
 Sortilegos & Maleficos , 120.
 c.2
 Concubitus origo , 71.c.2
 Confessio delet & tegit peccata , 65.
 c.2. Dæmonum , 96.c.1. Strigum ,
 111. c.1. & 112. c.1. fociorum de
 illusionibus , 156. c.1. eorumdem

I N D E X

- in causa hæresis, ibidem, cum iuramento facit indicium contra solum, 157.c.2
Confessio in tormentis tribus modis extorquetur, 159.c.2. quæ praedicare possit, 160.c.2
 Coniecturæ & præsumptiones contra Striges, 123. c. 1. an valeant ad manifestandum, 153.c.2
 Consecratio seu execratio quomodo fiat, 236.c.1
 Consilia & cogitationes Dæmonum contra honorem Dei irrita, 15.c.2
 Constitutio Pij V. de reis ad iudices sæculares remittendis, 127. c. 2. item Alexandri V I. 129. c.2. item Innocentij V III. 187.c.1
 Contraria contrariis curantur, 224.c.1
 Contrariorum eadem est ratio, 18.c.1
 naturalis oppositio, 101.c.2
 Conuersantes cum maleficiis ut sint puniendi, 298.c.1
 Conuersatio Maleficarum fugienda, 238.c.2
 Cōuersio Strigū & abiuratio, 120.c.1
 Conuiuæ & conuiuum Dæmonum euanscunt, 77.c.1
 Corpora Dæmonū sub sensum nō cadunt, 54.c.1. vt nostra variis membris distincta sūt, 57.c.1. à Dæmonibus assūpta an sint naturalia aut apparentia, 262.c.1
 Corruptores ut quid tolerentur, 169. col. 2
 Creatio Dæmonum quæ fit, 5.hominis est filius Dei, 286.c.2
S. Crucis abnegatio & conculatio, 209. c.2. & reliquiarum proleægio sapit hæresim, ibid.
 Cultus variarum gentium, 39. c. 2. professorum Sortilegorum, 180. c. 1. Dæmoni ut creatori exhibetur, 228.c.2. Dæmonis obseruatir iisdem ferè ritibus & ordinibus ac inter Christianos & Catholicos, 261.c.2
 Cumanensium Dæmon, 67.c.2
- Cupiditatibus malorum satisfaciunt
 Dæmones, 106.c.2
 Curatio superstitionis, 255.c.2
 Curiositas hominum quod feratur, 188.c.2
 Cutis infantis ad sortilegia, 224.c.2.
 virginea, 235.c.1

D

- D**æmon Angelum lucis effingit, 48.c.2. sub hominis nigerrimi forma, 55. c.1. horribiliores animantiū formas cur affingat, ib. humana specie quid affingat, 58.c.1
 Dæmon subterraneus sub vetulæ forma, 84 c.1
 Dæmonem adorantes cæteris illi sunt chariores, 228.c.2
 Dæmones qui ex Philosophis, 2. c.1. sunt ex Stoicis, Platonicis, & fidie nostræ, 3.c.2. dicti Diaboli ob calumniam, 4.c.2
 Dæmones qui ex Theologis, 4.c.2. vt Angeli boni & perfecti creati sunt omnes, sed dispari modo, 6.c.2
 Dæmones an sint, 164.c.1. è cœlo vt plumbum in aquam præcipitati, & ad inferna relegati, 11. c.1. inferiores inclusi sunt aëri, ibidem
 Dæmones nonnisi malum volant & agunt, 13.c.2. qui sub aëre manse-
 re, 14. quod in cœlo non potuerunt, id in terra tentarunt, ibidem
 Dæmones vnde ansam nobis nocendi sumant, 22. col. 1. accessu suo horrores concitant, 50.col.2. corporei sunt ex Thalmudistis & Rabbinis, 53. c.2. cibos non vorant, 58.c.2. cadaueribus gaudent, ibid. nos inuadendo quid refrigerij sentire videntur, 63.c.1
 Dæmones Angelorum ministerio ligati, 70.col.2. opera sua per energumenos perficiunt, 79.c.2. non possunt ditare pro arbitrio, 82.c.1
 Dæmones classibus distincti sunt, 83.
 c.1.

I N D E X

- c. i. cogi se singant, 98. c. i. pos-
funt in nobis duobus modis ope-
rari, 280. c. i. in locum vxoris suc-
cubant viro, 281. c. 2
Dæmoni omnia sua referentes, 26.
col. 1
Dæmonibus inferi destinati, 10. c. i. nō
licet animas reuocare, 47. col. 1.
quædam effecta naturalia ascribun-
tur, 165. c. 1
Dæmonis nomen quibus spiritibus
conueniat, 4. c. 1
Dæmonis magna est potestas & cu-
piditas ad nocendum, 138. c. 1. assi-
stentia spiritualis & corporalis,
147. c. 1. tanta est potestas, vt non
alia comparetur ei, 148. c. 2
Dæmonis inuocatio in sortibus mit-
tendis, 191. c. 2. fraudes in deci-
piendis hominibus, 193. c. 2. ope-
ra cur obscura, 239. c. 2. notitia de
rebus naturalibus, 250. c. 2. virtus
acutissima, 264. c. 1. vox ut profe-
ratur, 267. c. 2
Dæmonū virtus & natura difficulter
internoscitur, 1. c. i. statio in cœlis
à creatione ad lapsum quantotem-
pore, 10. c. i. potestas à Deo limi-
tata, 17. c. i. voluntas nocendi di-
uersa, ib. nomina, 46. c. i. ministeria
erga homines, 47. c. 2
Dæmonum astutia in illusione, 48. c. 2
in nocēdo concordia, 51. c. 2. nocē-
di cupiditas, 61. c. 1. quorundam
munus ut otiosi non simus, 64.
col. 2
Dæmonum potestas ab Angelis im-
minuta, 91. c. 1. opera famulitiae,
97. c. i. notitia, 203. c. 1. aduoca-
tio quomodo fiat, 235. c. 2
Dagon Syrorum idolum, 89. c. 1
Decretum facultatis Theologiae Pari-
sensis contra errores Magicos,
264. ad 267
Decussis Platonica, 78. c. 1
Delati ab angelis, 76. c. i. à Dæmo-
ne, ibidem, sine crimine, ibid. c. 2
Delatio Strigum realis est ex pro-
cessibus, 112. c. i. & 258. c. 1. La-
miarum quæ, 132. c. 2. præstigio-
sa est, 258. c. 1
Delinquentibus animus & intentio
in criminibus attenditur, 322. c. 1.
Demarathys in lupum versus, 92. c. 1
Deportatio Christi & Samuélis an-
fuerit similis, 197. c. 2
Deportatio Sortilegarum non est rea-
lis, 258. c. 1
Depositio inculpati de Lamiarum
transcursu, 132. c. 1
Descensus ad inferos, 30. c. 2
Desperationis origo, 22. c. 2
Dei & Dæmonis eadem sunt litteræ
ex Cabalistis, 48. c. 1
Dei perfecta sunt opera, 5. pietas in
hominem, 15. misericordia, 16. c.
1. paterna in nos affectio, 19. c. 2.
inuocatio & crucis signum prohi-
bentur, 212. c. 1
Deorum denominatio, 68. c. 2
Deus Acharon quid significet, 302.
c. 1
Deus & homo in vno supposito, 34.
c. 2. cur Dæmones malè facere per-
mittat, 62. c. 2. cur multa Magicis
artibus perfici sicut, 94. c. 1
Diaboli forma horrenda, 53. c. 1.
Christum nunquam rogarunt, 96.
c. 1. fodinas incolentes, 98. c. 2. cur
Deus eos permittat auro & argen-
to homines fallere, ibid. nocere
possunt diuersimodè, 99. c. 2. non
temper occupatos detinent, 102.
c. 2. possunt naturaliter mouere
corpus de loco ad locum, 116. c. 2.
inuocantur à maleficis, 133. c. 2
Diaboli cur interdum vera dicant,
134. c. 1. varias inducunt formas:
ad decipiendum, 135. c. 1. vbinam
detineantur usque ad diem iudi-
cij, 137. c. 1. non adsunt inuocati
pro arbitrio; ibidem, c. 2. non pos-
sunt ex corporibus assumptis se-
men emittere, 145. c. 1. ad quem
locum:

I N D E X.

- locum detrusi sint post lapsum,
146.c.2
- Diaboli sunt & mirabilia operantur,
164.c.2. sunt hostes naturæ huma-
næ , 165. c. 2. vt sanent corpora,
168.c.1. cogi finguntur, 170.c.1.
- Diaboli sunt incapaces coitus, 218.c.
1. vt allicantur, 229.c.1. astutia in
reddendis responsis, 249.c.1
- Diabolica pompa euanscit in laude
Dei, 269.c.1
- Diabolicae sectæ profectores extermini-
nandi, 280.c.1
- Diabolice artibus dediti vt diuitiis &
deliciis fruantur, 51.col.1
- Diabolus specie prægrandis molossi,
78. c. 2. nonnisi mendax & homi-
cida, 108. c. 2. cur artibus nostris
afflstat, 137. c. 2. non potest cum
omnibus magicis transmutare ho-
mines essentialiter in bruta, 148.
c.2.
- Diabolus loquitur mendacium, 134.
c. 1. assidue tentat homines, 155.
c.2. nihil gratis impertit, 196.c.1.
maiestatem ementitur, 210.c.2
- Diabolus quomodo corpus confidere
possit, 218.c.1. semine caret, ibid.
c. 2. cur sortilegia aliquo sanctita-
tis velamine prætexat, 245. c. 1.
quæ manifestarit presbytero Pe-
rusino , 249. c. 2. habet notitiam
rerum, 250.c.1
- Diabolus in forma humana an reali-
ter detulerit Christum, 264.c.2
- Diabolus aut Sortilegus an possint
nocere corporibus Christianorum,
282.c.2
- Dianæ & Herodiadis ludus, 116.col.
1. de nocte celebratur, 119.c.2
- Dilectio terrena annexum habet pec-
catum, 290.c.1
- S. Dionysij opinio de creatione Dæ-
monum, 6
- Dissidijs Angelorum causæ petuntur à
dispari voluntate, 12
- Diuinatio prima species est sortilegijs,
- 184.c.1. quatuor sunt eius species,
ibidem , & 225.c.1
- Diuinatio quid sit, 188.c.2. cum Dæ-
monum inuocatione, 191.c.1. hæ-
resim non inferens , 192. c. 1. est
præcipua species sortilegijs, 225.c.1
- Diuinationis tria sunt genera, 223.c.1
- Diuinationum aliquæ ex tacito paeto
Dæmonum, ibidem
- Diuinator quis dicatur, 189.c.1. dif-
fert à Propheta, 190.c.2
- Diuini vnde, ibidein
- Diuinitas Christi mortuorum susci-
tatione probatur, 198.c.2
- Diuitiarum cupidine quatuor Nea-
poli interempti à diabolo , 99.c.2
- Domus inhabitata & crebris Dæmo-
num terroribus infestata, 103.c.1.
& seq.c.2
- Draco dictus diabolus, 13. c.1. è séra-
phico ordine, ibidem
- Druydes non pepererunt humano
sanguini in sacrificiis, 18.col.1

E

- E**ffecta veneficarum omnia Dei
permisso, 56.c.2
- Effecta maleficorum vnde virtutem
habeant, 233. c.1. Sortilegijs quid
requirant, ibidem
- Eleazari annulo curatus energume-
nus, 86.c.1
- Elementis abutuntur Dæmones vt
exerceant artes , 68.col.2
- Empirica & methodica superstitionis
cuius sint virtutis, 167.c.2
- Energumeni qui sint , 65. c.1. quæ-
dam diuexata , ibid. col. 2. an co-
gendi sint magico ritu, 80.col.2
- Episcopi de sortilegiis cognoscunt,
192.c.2
- Epula Strigimagorum & Dæmonum,
75.c.2
- Equitatio in hirco ad ludos, 272.c.2
- Eucharistiae abusus ad maleficia, 191.
c.1

Examen

I N D E X.

Examen maleficij faciendum ab Inquisitoribus, 209.c.2

Excommunicati cur Sathanæ dabantur vexandi tempore nascentis Ecclesiæ, 166.c.1

Exemplum de Dæmoni invocanti ipsum obtemperante, 135.c.2

Exorcistarum cautela, 80.c.1 non est par potestas, 81.c.1

F

Facinora multa perpetrantur à Lamiis vigilantibus, 186.c.1

Fallax promissio Dæmonum, 167.c.1

Fallere nos solet Dæmon, 170.c.1

Fascinatio quid sit, 123.c.2

Febris quid sit, 259.c.2

Fides & intentio in observationibus requiruntur, 169.c.1

Figurae superstitiones, 42.c.2

Filiorum Dei concubitus cum filiis hominum, 71.c.2

Filium Dei incarnandum præuidens Dæmon adorare cum suis recusat, 8.c.2

Filius ex coitu Dæmonis natus quomodo dicatur, 263.c.1

Fœminæ plures quam viri arti diabolice addicuntur, 213. & vnde hoc, ibidem

Forma substantialis ab agente quomodo materiæ vniatur, 196.c.1. quas requirat dispositiones ut informetur, 199.c.1

Fuga Dæmonum in aduentu Christi, 33.c.2

Futura duobus modis cognoscuntur, 189.c.2

Fututorum prædictio ut concessa, 38.c.2. causæ se habent ad effeta triclicher, 189.c.2. notitiā nullus habet præter Deum, 130.c.1

Fututorum incapax est Dæmon, 248.c.1. duplex est cognitione, ibid. cognitione in suis causis, ibidem

Mall. Malefic. Tom. II.

G

Generationem impudentia veneficia, 252.c.1

Genethliaci qui & vnde, 225.c.2

Genij apud poëtas qui mali dicantur, 17.c.1

Genius Socratis quid ei reuelauerit, 81.c.2

Gentis impiæ impatientia, querimonia & in Deum inuestigatio, 179.c.2

Geomantia superstitio vnde dicatur, 43.c.2

Gigantes dilunij causa fuerunt, 24.c.1

Goëtia & pharmaciae usus inter Lamias, 49.c.1

Graæta Maga in vaccam conuersa, 93.c.1

Gratiæ priuatio mors animæ, 35.c.1

Grauiora crimina maiores & clariores exigunt probationes, 154.c.2

H

Habacuc translatus ab Angelo, 214.c.1

Hæreses ad quid, 166.c.1. de coitu Dæmonum cum fœminis, 218.c.1

Hæresis Marcionistarum, 191.c.1

Hæresis Lamiarum, 116.c.1

Hæresis crimen multas requirit probationes, 158.c.2. in crimine hæresis de sociis reus est interrogandus, 159.c.1

Hæretica respectu operantis, 288.c.1

Hæretorum quorumdam error de creatione dæmonum, 4. columnæ 2

Hæreticus quis sit censendus, 158.c.2

Hebræorum gens, 34.c.1. litterarum

Tt punetis

I N D E X.

- punctis occupati, 34.col.1. errores,
ibid. cæcitas, ibid. lingua ex integritate orta, 50.col.1
Hecates ars magica & miracula, 48.
col. 2
Heroës qui & vnde, 72.c.1
Heterus ueste donatus à Dæmone,
96.c.2
Historia Sabinensis Lamiæ , 215.
c.1
Homagium & obedientia Dæmoni
præstata à Maleficiis, 133.c.1
Homerus ab inferis excitatus, 46.
col. 2
Homicidium sine dolo commissum
an capite puniatur, 304.c.2.& seq.
Homines qua ætate vexentur à Diabolico,
18.col.1. necesse est resistere diabolo, 23.col.1
Homines Dæmonum imitatores, 61.
c. 2. non possunt vi magicarum
conueriti in bruta animalia , 138.
col. 2. omnium perditissimi & Dæmoni seruientes quomodo dicantur, 210.c.1
Hostia consecrata ad quid in pulu-
rem redacta, 234.c.1
Hostiæ consecratæ abusus ad amorem
illicitum, 109.c.1
Humanam speciem cur assumat Dæ-
mon, 58.c.1
Hydromantia genera, 41.c.1. ei Nu-
ma fuit addicetus, 43.c.2
Hydromantici qui & vnde, 194.c.1

I

- I**bes Aegyptiorum, 85.c.1
Idola plurima pro diis coluntur, 28.
col. 2
Idololatriæ genera, 40.c.1
Idololatriam & hæresim manifestam
quæ sapient sortilegia, 181.c.1
Iesuistarum acta in Brasilia, 95.c.1
Iesus ab Hebreis , Arabibus , Chal-
daïs & Cabalistis quomodo dicatur, 34.col.1

- Ignem adorantes, 39. c.1
Imaginatio facit casum, 167.c.2
Imagines à Dæmonibus assumptæ
non sunt terrestres nec aqueæ, 56.
c.1. animatum falsæ , 64. c. 1. ne-
cromanticæ quomodo cudendæ,
85. c.2
Imagines conscientes & eis vtentes
an crimine careant , 86.c.1. astro-
logicæ & magicæ damnantur,
173.c.2.& 174.c.1. Maleficæ Dæ-
monum operatione conficiuntur,
202. c.2
Imagines cereæ igni admouentur
etiam ad amorem, 232.c.1. ad lo-
cum sacrificiorum à Sortilegis de-
feruntur, 242.c.1. an pro sint effe-
ctui Sortilegorum, 244.c.2
Imagines an Dæmon à Sortilegis fa-
bricari doceat, 245.c.1
Imagines irreuerenter tractantes an
sint hæretici habendi, 291.c.1.&
vt sint puniendi, 299.c.2
Imaginis personæ cruciantur, 229.c.1
Imaginum introductor diabolus, 88.
c. 1
Imaginum execratio, 219.c.1
Imitatio psalmorum Davidis, 31.c.2.
Imprecationes ollæ iniectaæ, 89.c.1
Improuisa accidentia cui imputentur,
305.c.2
Incantationes in se experti, 154.c.2
Incantatores, 225.c.2
Incubi & succubi qui sint, 101.c.1.&
eorum apparitio, 60.col.1
Incuborum vnu coit cum virgine,
73.c.2
Infans in utero virtute planetarum
formatur & vegetatur, 313.c.2
Infirmitates à Maleficiis illataæ , 133.
c. 1
Infirmatum immisso, 236.c.2
Inquisitorum cautela inter interroga-
tiones obseruanda, 122.c.2. possunt
compellere iudices sacerdotes ad
exhibendum hæreticum , 128.c.1
Inquisidores vt possint cognoscere de
Lamiis,

I N D E X.

- Lamiis , 129. c. 2
 Inquisidores Hispaniae contra Lamias procedunt , 186. c. 2. de Lamiis ut haereticis cognoscunt , ibid.
 Inquisitorum est cognoscere de sortilegiis & superstitionibus , 184. c. 1
 Instrumenta Sortilegiorum , 240. c. 2
 Intellectus diaboli indiget superiori lumine ad diuinam cognitionem , 247. c. 1
 Intelligentia diaboli acutissima , ibid.
 Intentio corruptit actum , qui aliter excusari non potest , 308. c. 1
 Inuidet Adamo diabolus , 5. c. 1
 Inuocantibus Dæmon colloquitur , 134. c. 1
 Inuocatio superstitionis Dæmonum , 46. c. 1
 Iosephus Ægyptiis venditur à fratribus , 28. col. 1
 Iosias sacra Soli ac Lunæ sustulit , 44. col. 2
 Iudex sacerdotalis potest ab Inquisitore compelli per excommunicationem , 128. c. 2
 Juliani Apostatae impium editum contra Christianos , 98. c. 1
 Jupiter cuius sit virtutis in formando & vegetando infantem in utero , nono mense operatur , 314. c. 1. secundo mense extendit infantem , ibid.
- L**
- Lamech sollicitatur libidine , 23. c. 2
 Lamia quædam deportata & reportata à Dæmons , 215. c. 1. quædam Sabinensis , ibid.
 Lamiae quæ & vnde , 72. col. 2. & 186. c. 1. ut haereticæ ab inquisitoribus puniendæ , 129. c. 1. in Castro Nazano repertæ , 214. c. 2
 Lamiarum equitatio quæ sit , 182. c. 1. equitatio super bestias , 209. c. 1. professio quomodo fiat , 210. c. 2.
- error de equitatione & confortio Dæmonum damnatur , 152. c. 1, transuectio & coitus cum Dæmons ante vera fiat , 213. c. 2
 Lamiarum secta , 116. c. 1. hæresis , ibidem , nefaria scelera , 131. col. 1. multa facinora , 211. c. 2. duo genera , 216. c. 2. utraque secta noctu obambulat , ibid.
 Lamiarum societas cum Dæmons annexam habet apostasiam vel hæresim , 161. c. 1. aliquæ soporatæ & illusæ , 214. c. 1
 Lamias transuehi non impugnat , 77. c. 1
 Languores maleficiati , 237. c. 1
 Lares sic dicti Dæmons , 60. c. 2
 Larix & Lemures , 61. c. 2. & 210. c. 2
 Latria quid. 180. c. 2
 Leges diis acceptas referentes , 29. c. 1
 Legio Dæmon sic dictus , 66. c. 1
 Legio Dæmonum cur porcos intravit , 166. c. 1
 Leones contra Samaritanos , 64. c. 2
 Liberi arbitrij potestas homini à creatione concessa , 254. c. 2. cur Deus hoc homini dederit , ibid.
 Libri Magici igni damnati , 48. c. 1. & Astrologici à Sixto V. prohibiti , 183. c. 2
 Libri sacri non omnibus manifestati , 30. c. 1
 Ligatio multifaria , 106. c. 1. magna ligularum , 107. c. 1
 Venereæ potentiaz venefica & lethifera , ibidem , quinque fit modis , 124. c. 1. cum precibus ad remediam morborum , 255. c. 2
 Ligatura Comitis cuiusdam Argentenensis , 253. c. 2
 Liminum supersticio , 89. c. 1. malifica , ibid.
 Linguis diuersis à vernacula loquitur dæmoniacus , 100. c. 2
 Litterarum studia interdicta , 33. c. 1
 Locus infaustus morte cuiusdam He-

I N D E X.

- bræi insignitus, 78.c.i
 Loca apparentium dæmonum, 59.c.i.
 à Dæmonibus vexata, ibid.
 Lombardia Lamiarum hæresi infe-
 cta, 129.c.2
 Lothi vxor in statuam transformata,
 85.c.1
 Lucem odit qui malè agere intendit,
 239.c.2
 Lucis præsentia Dæmonum insidiæ
 retunduntur, 21.c.2
 Lucifer vnde, 8.c.2. eius complices,
 ibid. tentat Euam in paradiſo, 15.
 c. 2
 Lucretia quædam Lamia deprehen-
 ditur, 174.c.1
 Lucta Angeli cum Iacob, 20.c.2
 Ludi Beneuentani, 274.c.2
 Ludus Diana & Herodiadis, 75.c.1
 Luminum usus ex primitua Eccle-
 fia, 22.c.1
 Lumen cur oderint Dæmones, 58.
 c. 1
 Lunæ Solisque cultus, 39. c.2. abiit
 in insignia Turcarum, 71.c.1. ma-
 gnitudo, ibid. carminibus cœlo de-
 trahebatur, 200.c.2. laborans quo-
 modo sonitibus iuuabatur, ibid.
 Luporum Viennensium rabies & vo-
 racitas, 64.c.2. & seq.

M

- B.** M^Achario puella se obtulit,
 90.c.2
B. Macharius Dæmonis fallaciam sol-
 uit, 138.c.2
 Magæ exules, 48.c.1
 Magi qui sint, 194. c.1. & 226.c.1.
 mirabilia operantur ex pacto cum
 Dæmonibus, 194.c.2. illusionibus
 decepti à Dæmone, 198. c. 1. an-
 possent transmutare in bruta, ibid.
 c.2. Pharaonis an conuerterint vir-
 gas suas in veros dracones, 266.c.1
 Magica obseruantia in quibus consi-
 stat, 261.c.2

- Magica tractant Lapij, 67.c.2. effecta
 vt dammentur, 168.c.1
 Magicæ artes Romanorum lege pro-
 hibitæ, 139.c.2. cur non sint per-
 missæ, 164.c.1. cuicunque bono-
 etiam interdictæ, 185.c.2
 Magister magnæ experientiæ quis,
 252.c.2
 Magisterulus quis, 272.c.2
 Magus quidam celebris, 252.c.2
 Mahumecti aduentus, 29.c.1
 Maiestas apparentis Dæmonis vnde-
 petatur, 55.c.2
 Mala venena quæ hominis necandi
 causa, 313.c.1
 Maleficarum scopus carnis voluptas,
 147.c.1. multa genera, 201. c.2.
 varia appellatio, 133.c.1. rusticitas
 & inscientia, 203.c.2
 potestas & scientia nocendi, ibid.
 opera utrinque damnantur, 308.
 c.2
 Malefici à Dæmone decepti, 89.c.1.
 igne damnati, 92.c.2. non possunt
 in omnes mala inferre, 90. c.1. cur
 non omnibus nocere possint, ibid.
 non sunt carcerandi, sed morte
 damnandi, 127.c.1
 Malefici qui sint, 201.c.1. & 226.c.1
 Malefici an sint hæretici tria impor-
 tant consideranda, 206.c.1. in ea
 hæresi puniendi, 206.c.2
 Malefici curantes maleficiales infir-
 mitates, 223.c.1. quomodo ingre-
 diantur cubicula clausa, 238. c. 1.
 decertantes ad iniucem, 253.c.1
 Malefici bonum operantes non pu-
 niuntur in iure, 154.c.1
 Maleficia omnia non illusoriæ, sed ali-
 qua verè experiuntur, 186.c.2
 Maleficia maleficiis destructa, 125.
 c.2. aduersus conjugatos & alios,
 135. c. 2. & 142. c. 2. maleficiis
 destruere non licet, ibidem, à qui-
 bus currentur, 185.c.1. Dei inuoca-
 tione & piis precibus destruuntur,
 186.c.1

Maleficia

I N D E X.

- Maleficia amatoria quænam sint, 201.
 c. 2. venefica in persona, 202.c.1.
 quomodo dissolui permittantur, 204.c.1. petens ut & operans peccat, 206.c.1. cum Dæmonis inuocatione, 208. c. 1. extra corpus, 238. c. 2. in limine ostij, vel sub puluino lecti aliquando reconduntur, ibid.
 Maleficiati difficultius curantur quam Dæmoniaci, 185.c.2
 Maleficij amatorij venefici inquisitio, 206.c.2
 Maleficiorum exercitium, 206.c.2
 Maleficium maleficio dissoluere non licet, 143. c. 1. potest solis verbis perfici, 283.c.2
 Malis Angelis malorum executio commissa est, 52.c.1
 Malitia Dæmonum non æqualis, 59. c. 1
 Malorum animæ non existunt, 5.c.2
 Malorum quatuor sunt genera, 84. c. 2
 Manus Diaboli attrahens & compellens, 242.c.2
 Maritus quidam uxorem maleficam defendere conatus in iudicio, 260. c. 2
 Mars tertio mense incubit augmento infantis, 314.c.1
 Martinetus vocat ad congregationem diabolicam, 211. c. 1. & stat pro foribus in forma hirci, ibid.
 Mæsæ quænam sic dictæ, 109.c.2
 Materia non obedit Dæmoni, 91.c.2
 Matrimonij dissolutio ex maleficio, 252. c. 1
 Matrimonij spiritualis consummatio, 320.c.2
 Medici sortilegiis vtuntur in curatiōnibus, 163.c.1
 Medicina non valet contra sortilegia, 224.c.2
 Medicus Montis pessulani refellitur de leonis imagine ad curationem renūm, 154.c.2
 Membranæ virgineæ forma, 235.c.1
 Mendacia Dæmonum, 61.c.1
 Mendrisium oppidum Comense Striges habet, 103.c.1
 Menstruæ purgationis suppressio, 105.c.2
 Menstruata mulier inficit speculum, 124.c.1
 Mercurius 5.mense incubit augmēto infantis in vtero, 314.c.1
 Meridiani Dæmones potentissimi, 19. col. 1
 Merita sanctorum cuius sunt virtutis, 90.c.1
 Messiae certitudinem non habuerunt Dæmones, 96.c.1
 Michæl beatorū spirituū dux, 9. c.1
 Ministerij malum, 84.c.2
 Miracula B. Mariæ Virginis, 66.c.1
 differunt à prodigiis, 95.c.2. sicut bifariam, 140. c.2. vera sunt supra vires naturæ, 141.c.1
 Miracula quæ dicantur, 149.c.1. Dæmonum ab intra, 150.c.1
 Miraculi vox largè sumpta quid sit, 149.c.2. definitio, 263.c.2
 Misericordia Dei quomodo comparatur, 170.c.1. diuinæ terminus nō est præfigendus, 171.c.1
 Montes loco templorum, 27.c.2
 Morbus naturalis quis sit, 90. c. 2
 Morbis quibusdam liberati appensione schedularum, &c. 107.c.1
 Morientes tētantur à diabolo, 23. c.2
 Mortem portendunt Dæmones frequenti conspectu, 103.c.1
 Motus localis ad alios duplex est consideratio, 264. c.1
 Moyses miraculis clarus, 42.c.1
 Moysis lignum in aquam proiectum, 62.c.1
 Mulier à mollitié animi & levitate, 157.c.1. an possit accusare, 156.c.2. est testis minus idoneus, 161.c.2
 Mulier in sacra Scriptura cur potius dicatur quam Eva, 213.c.1
 Mulier quædā Sabinensis in Lamia-

I N D E X.

- tu deprehensa, 215.c.1
 Mulier facilis est & credula, 233.c.1.
 fragilis & flexilis, 243.c.1
 Mulier conceptoria sumens naturam
 violentat, 311.c.2
 Mulieres velato capite templa ingre-
 diuntur, 73.col.1
 Mulierum credulitas nimia, 313.c.1.
 fragilitas & libido, ibid.
 Multa mala patrantur in coactione
 Dæmonum, 52.c.2
 Mures Peruanis calamitates prænota-
 runt, 40.c.2

N

- N**Abuchodonosor & alij incanta-
 tiones experti sunt, 165.c.1
 Naturæ malum, 84.c.2. vires percal-
 let Dæmon, 94.c.2
 Natus cum serpente in humero, 86.
 c.2
 Necesitas consilium rerum agenda-
 rum meditatur, 170.c.1
 Necromantici qui, 226.c.1
 Necromanticorum mors frequentissi-
 ma, 49.c.1. terra frequentius ob-
 structa, 52. c.2
 Neetanebi imagines cereæ ad quid
 submersæ, 88.c.1
 Nemo inuitus peccat, 232.c.2
 Nili angues, 94.c.2
 Nodi magisi, 106.c.1
 Noë quies Domini, 24.col.1
 Nomen Dei non inuocatur à Strigis-
 bus, 269.c.1
 Nominis Iesu efficacia, 76.c.2
 Nomina falsa Dæmonum, 42.col.1
 Nominum barbarorum confictio,
 256.c.2
 Notoria supersticio, 45.col.2
 Noxæ malum, 84.c.2. effecta, 85.
 c.1
 Numinis imminutio non tam ex si-
 deribus, quam ex flagitiis, 22.c.2

O

- O**bseruantia esse etuum non natu-
 ralium superstitiosa & suspe-
 cta est, 165.c.2
 Obseruatio rerum maleficatum vox
 Sabinensis à marito, 268.c.1
 Obseruationes quædam & cæremo-
 niæ in Ecclesia, 169.c.1
 Obseruationes superstitiones quomo-
 do suadeant Dæmones quatuor
 de causis, 166. c.2. in artibus ma-
 gicis, 168.c.2
 Obseruationes & effecta artium ma-
 gicarum condemnantur, 176.
 col.1
 Obsessi in statu peccandi nec meren-
 di esse possunt, 80.c.2
 Occupatio Dæmonum, 22.col.1
 Ochozias rex increpatur, 235. c.2
 Officium Dæmonis custodis Lamia-
 rum, 211.c.1
 Oleo sancto Romæ sunt abusæ duæ
 Striges, 292.c.2
 Onomantia, 44.c.2
 Operari per instans non potest Dæ-
 mon, 91.c.1
 Opprobria quæ committant Striges,
 111.c.1
 Oppugnatio Dæmonum continua,
 12.c.2
 Oracula ex quercu reddita, 31.c.2.
 cessabant grassantibus delictis, 35.
 c.2
 Oraculorum silentium, 32.c.1
 Orationes falsæ sortilegorum, 221.
 c.2
 Orbis vniuersi commendatio, 7. c.1.
 quomodo designetur, 39.c.2
 Ordo rerum à Dæmonibus immutari
 non potest, 200.c.2
 Orpheus verba immutari noluit, 50.
 c.1
 Osiridis reliquiæ, 102.c.1

I N D E X.

P

- P**acti taciti ratihabitio facta à dæmone, 195.c.1. qualitas & conditio, ibid.
Pactorum diabolicorum signa, 107.
 c. 1
Paetum Dei cum Abraham, 26.c.2
Paetum cum Dæmone in obseruatione superstitionis damnatur, 165.c.2
Paetum publicum & solemne cum dæmone, 194.c.2
Pagani dicti Dæmones, 59.c.1. eorum poena, ibidem
Pars Australis propitior, 74.c.1
Particulæ indumentorum sacerdotaliū sortilegiis amatoriis miscentur, 242.c.1
Pauupertas auida thesauri reperiendi, 103.c.2
Peccatores ut & aliquando sanctos ferunt Dæmones, 105.c.1
Peccatum ex corruptione, 15.c.2
Pecuniam cur dæmones cumulent, 97.c.1
Perfectam rerum cognitionem nullus consequi potest, 38.c.1
Peripateticorum opinio de Dæmonibus, 13.c.2
Perplexitas oraculorum cui tribuenda, 37.c.2
Perseus è virgine natus, 30.c.2
Petitio quæ soli Deo competit, 108.
 c. 1. ex virtute naturali Dæmonis, ibid.
Pharisaorum calumnia contra Christum, 448.c.1
Physiognomia, 44.c.2
Pinguedo Pagani quæ & cuius sit virtutis, 251.c.1
Planetæ dominantes infanti in vtero, 313.c.2
Platonorum opinio de spiritibus, 53.c.1
Platonis & Porphyrij error de spiritibus, 4.c.2

- P**lumbi infusio superstitionis, 44.c.1.
 & 2
Pocula considerationem exempli & intentionis inducunt in traditione, 310. c.1. circa mortem & scandalum absorpta non puniuntur, 311.
 c. 1
Poculi compositio & causæ illius, 307.c.2 traditio quæ duabus etiam de causis inducitur, ibid.
Poculum amatorium, 223. col. 2. conceptorum mortem accelerans quomodo damnetur, 306.c.2. tradens morte punitur per Sortilegia, 308.c.1. sterilitatis ministrans & porrigena quam poenam incurrat, 311.c.2
Poenæ & tormenta Dæmonum in exorcismis cui rei tribuantur, 102.
 c. 1
Poenarum grauitas vnde facinorosis imponatur, 215.c.2
Poëtæ à diabolo edocti, 30.c.1. diuinos Prophetas æmulantes, 31.c.1
Ponzinibius refellitur, 111.c.2
Porci in mare præcipitati, 64.c.2
Potentia generativa restituta, 253.
 c. 2
Potitiorum familia, 83.c.1
Præcepta Dei tabulis duabus lapideis insculpta, 28.c.2
Prædictiones interdum comprobatae, 37. c.1. ex demonstratione, 231.
 c. 2
Prælium Angelorum inter se ybinam fuerit commissum, 33.c.2
Prænotio cum Dæmonis inuocatione est hæresis, 191.c.2
Presbyteri poena in abusu sacerdotum, 318.c.2
Präscriptio loci datur Dæmoni, 91.
 c. 1
Prästigia præstigiis impeditæ, 107.
 c. 2
Prästigiosæ Magorum transmutatio-
 nes, 150.c.2
Präsumptio vehemens qualem probationem

I N D E X.

- Lationem faciat, 154.c.1
 Pœuaricatores Angelorum Romam
 conuocati, 69.c.1
 Preces Ecclesiæ qua ratione institutæ,
 21.c.1
 Preces impiæ ad robur & calorem in
 coitu, 202.c.2
 Principibus Dæmones apparent, 97.
 c.2
 Priscilliani error de animarum inspi-
 ratione, 198.c.1
 Probationes maiores & clariores exi-
 guntur in criminibus grauioribus,
 154.c.2
 Prodigia ex elementis locum dedere
 diis effingendis, 68.c.2. impenden-
 tes calamitates & spiritus prænun-
 ciarunt, 70.c.1. & dira omnia in or-
 tu impiorum, 73.c.1
 Prodigiorum captandorum modi di-
 uerli, 41.c.1
 Professio Sortilegorum duplex, 179.
 c.2. tacita quæ, ibid. expressa quæ,
 180.c.1. solemnis & publica, ibid.
 priuata quæ, ibid.c.2. tacita cur di-
 catur, 227.c.2. expressa duplex,
 228.c.1. priuata aliquando fit iis-
 dem solemnitatibus ac religioso-
 rum, ibid.
 Proles Dæmonum an verè dicatur,
 218.c.2
 Promissa quæ non possit præstare
 Dæmon, 195.c.1
 Promissio Dæmonis ex pacto, ibid.
 Prognosticationis inuentio, 248.c.2
 Prophetæ quis, 189.c.1
 Prothei transmutatio, 150.c.1
 Protestatio & abiuratio necessaria
 contra arreptionem & illusionem,
 67.c.1
 Puella suscepit à Dæmone puerum &
 enixa est, 73.c.2. rustica Latinæ &
 Græcæ respondet, 101.c.1
 Panormitana S. Christinae inter-
 cessione à Dæmone liberatur, ibid.
 Aristotelis doctrinam professa est
 Dæmoniaca, ibid.c.2
- Puellæ cuiusdam confessio de delatio-
 ne & congregazione Strigum, 102.
 c.2
 Puellæ Sabinensis historia, 269.c.2
 Pueris lactantibus nocent Dæmones,
 106.c.2
 Pulmonum nostrorum quis usus, 57.
 c.2
 Pyromantici qui, 225.c.1
 Pythagoricorum & Persicorum Ma-
 gorum doctrina, 63.c.2
 Pythonici qui & unde, 225.c.2

Q

- Q** Væ in spiritu solo sunt, ea vel in
 corpo existunt, 118.c.1
 Quantitas spiritualis quæ, 91.c.2
 Quisque rerum suarum moderator &
 arbiter est, 265.c.2
 Qui sunt extra communionem fide-
 lium non sunt amplius oves Chri-
 sti, 266.c.1

R

- R** Atificat' confessionis factæ in
 tortura qualem requirat obser-
 uantiam, 154.c.1. confessionis ex-
 tra locum questionis valet, 159.c.
 2. confessionis cessante dolore tor-
 mentorum valet, ibidem
 Ratihabitio confessionis infra iustum
 tempus cessati doloris, 160.c.1. pro-
 fessionis Sortilegorum, 227.c.1
 Ratio legis principalis est attenden-
 da, 277.c.1. rationes contra trans-
 vectionem diabolicam, 258.c.2
 Raziel Angelus quis sit Rabbinistis,
 16.c.1
 Rebus sacris abutens etiam poena sa-
 craligij tenetur, 319.c.1
 Reliquiæ Sanctorum ad Dæmones
 fugandos, 79.c.2
 Remedia contra maleficia etiam iure
 Canonico interdicta, 255.c.1
 Res malæ sunt ex malitia operantis,
- P.205.

I N D E X.

205. col. 1
 Res sacras polluens & profanans
 qua poena teneatur, 318.c. 1
 Reseruata Deo soli, 286.c. 2
 Responsa Dæmonum quæ, 31.c. 1. nō
 tantum voce, sed etiam signis pro-
 dita, 35.c. 1. cur dubia & perplexa,
 37.c. 1. 170.c. 1. 88 249.c. 1. redun-
 -tur sub idolorum forma, 230.c. 1
 Resurrectio & Ascensio Christi, 31.
 col. 1
 Resuicitare mortuum est potentia in-
 finita, 118.c. 2
 Reuelatio ex templis & aliis locis
 petita, 82.c. 1
 Renovatio animarum an sit possibi-
 lis, 47.c. 1
 Roma vna nocte quinquaginta puel-
 lae dæmoniacæ factæ sunt, 63.c. 1
 Romanorum leges qua lingua serua-
 ta, 29.col. 2

S

Sabinensis vir equitat in hirco ad
 ludos, 268.c. 2
 Sabinensis Lamia virgin à marito ce-
 ditur, 215.c. 2. defertur à marito,
 216.c. 1
 Sacerdos abutens debito modo & or-
 dine sacrificandi quam poenam in-
 currat, 317.c. 2
 Sacerdos quidam à Dæmone vestus,
 77. col. 1. immutans Ecclesiastica
 causâ doloris infamis est 299. c. 2.
 Missas celebrans ad effectū sortile-
 gij qua poena teneatur, 316.c. 2. ce-
 lebrâs contra viuentē vt morte ac-
 celeret infamia notatur, ib. & qua
 poena teneatur, ibid. preces inhon-
 estas celebrationi immiscens qua-
 liter puniatur, 319.c. 2
 Sacerdotis hortatio ad mulierculam
 diabolicam, 74.c. 2. sacrilegi amor
 impudicus, 209.c. 1. celebrantis &
 nihil consecrantis quæ sit poena,
 300. c. 1. simplicitas aut ignoran-
 tia. Malefic. Tom. II.

tia in abusu Sacramentorum excu-
 sationis loeo sunt, 317.c. 1. hæresis
 & supersticio damnatur & poena
 traditur, 316.c. 2
 Saera maleficis tantum miscentur ad
 amorem, 233.c. 2
 Sacramentalium abusus ad maleficia
 exercenda hæresim sapit, 208.c. 2
 S. Sacramenti abusus, 61.c. 2
 Sacraenta omnia Ecclesiae violan-
 tur, 99.c. 1
 Sacrificia variarum gentium, 27.c. 2.
 Lamiarum, 212.c. 1
 Sacrificium filij Deus præcepit Abra-
 hæ, 27.c. 1
 Sal in epulis diabolicis desideratur,
 215.c. 2
 Salitores quinam dicantur, 225.c. 2
 Salomon in dubio versatur, 169.c. 2
 Salutis hieroglyphica apud Ægyptios, 77. c. 2
 Samuels anima in sinu Abrahæ, 46.
 c. 2. resurrectio eiusdem, 47. c. 1.
 & an sit vera, 196. c. 1. anima ab
 inferis suscitata, 197.c. 1
 Sanctorum aliqui ministerio Dæmo-
 num vñi sunt, 80.c. 2
 Satanæ promissio, 230.c. 1
 Satanas diabelus vnde dictus, 16.c. 2
 Saturnus octauo mense incumbit ve-
 getationi infantis in utero, 313.c.
 2. idem etiam primo mense, seq.c. 1
 Saül veneficam adiens morte damna-
 tur, 108.c. 2
 Saxum in D. Dominicum à Dæmo-
 ne proiectum, 105.c. 1
 Schedula sacerdotis cuiusdam alteri
 data vt in celebratione offerat
 Deo, 320.c. 2
 Schedulæ collo appensa ad rescissio-
 nem morborum, 107.c. 2
 Scripturæ Dæmonum ad quid, 43.c. 1
 Secreta naturæ non ignorat nec obli-
 uiscitur Dæmon, 249.c. 1. cordium
 perserutans sortilegus dicitur hæ-
 reticus, 292.c. 2
 Seleuci anchora, 86.c. 2

I N D E X.

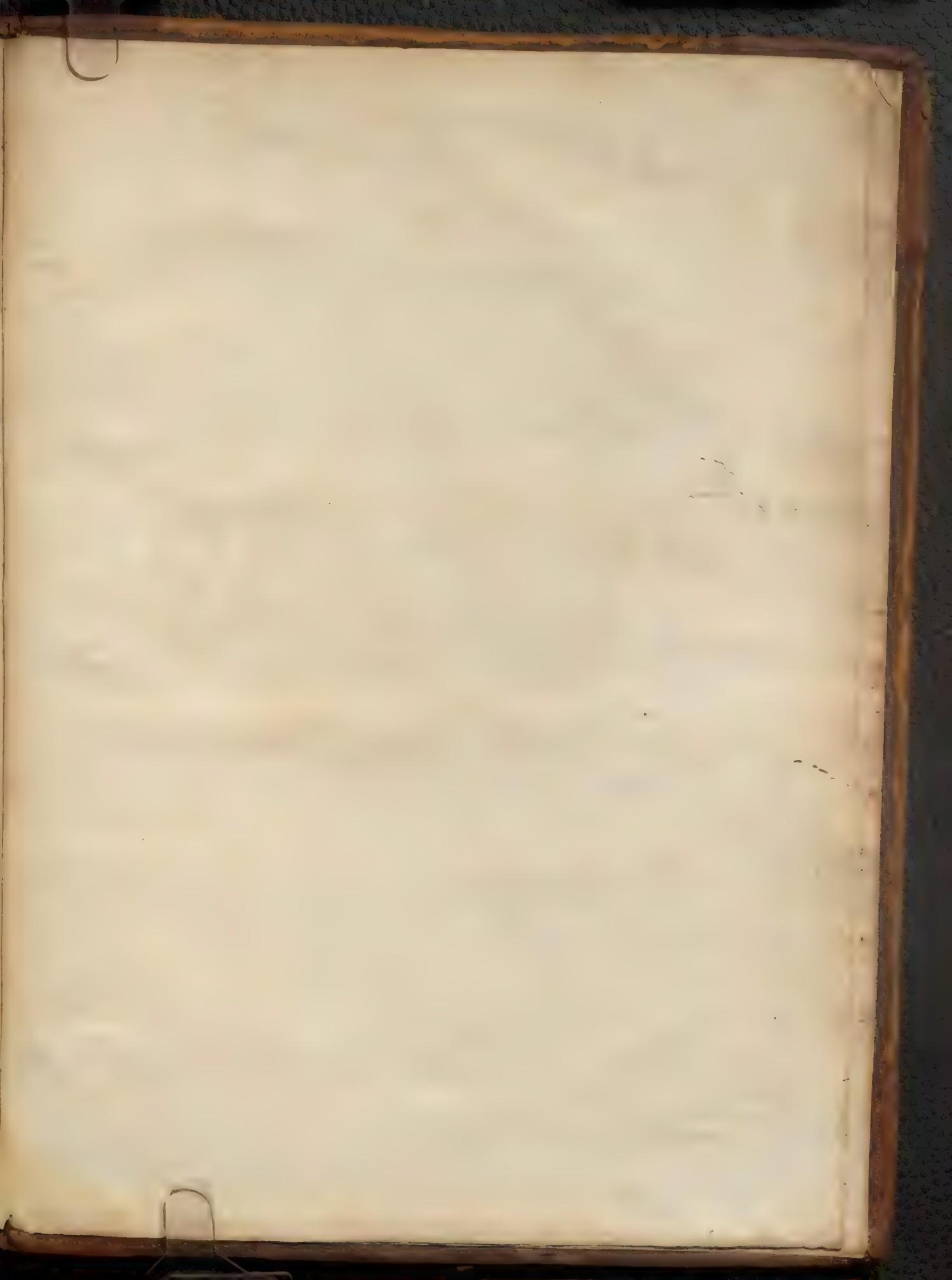
- Semen ex alio corpore assumunt Dæmones ad coitum, 145.c.2
 Serpens æneus sanat mortuum serpenti venenati, 32.c.2
 Siderum obseruatio à Necromanticis quæsita, 49.c.2
 Signa in celo, 84.c.1
 Signo Crucis & nomine Iesu diabolica coniuia euanescent, 177.c.2.
 Dæmon fugatus, 78.c.2
 Simon Magus, 194.c.2
 Societas Dæmonum cum Lamiis superstitiosa, 133. c. 2. & amicitia initur inter hominem & Dæmonem, 228.c.1
 Sociis criminis tanquam testibus criminosis non est credendum, 155. c.1
 Sol sexto mense incumbit augmento infantis, 314.c.1
 Solemnitates initiatorum sortilegiis, 271.c.2
 Solis eclipsis vniuersalis in plenilunio, 84.c.1
 Somniorum interpretatio dormientibus frequens, 82.c.1
 Sortes quæsitæ à bonis & malis, 43. c.1
 Sortis nomen quomodo sumatur, 222.c.1
 Sortilegi sunt de expressa professione diabolica, 187. c. 2. cui præstent obsequium, 168. c. 2. hostes sunt humani generis, 221. c.1 .amatoriis adhibent Sacra menta, 234.c.2
 Sortilegi qui propriè dieantur, 221.c.1 & cæteri eiusmodi sectæ reliquis sunt pauperiores, 231. c.1. quare in publica custodia detenti non utantur arte sua, 284. c. 1. incarcerated cur non possint euadere, ibid.
 Sortilegia quæ non subsunt inquisitioni, 192.c.2
 Sortilegia amatoria & venefica æquæ puniuntur, 226. c. 1. recondita, 244. c. 1. in residuis hominum, ibid. per particulas cadaverum sus- pensorum, ibidem, professionis expressæ sapient hæresim manifestè, 288.c.1
 Sortilegia cum mixturis reliquiarum Sanctorum an sapient hæresim, 291.c.2
 Sortilegia amatoria vt puniantur, 296.c.1 amatoria vt reliqua damnantur, ibid. venefica vt sint punienda in foro conscientiæ, 277. c. 1
 Sortilegia sanativa prohibita, 298. c. 2
 Sortilegij pena in foro conscientiæ, 297.c.1 .contra laicos, ibid. doctor & discipulus easdem pœnas luent, 298.c.1
 Sortilegiis orationes mixtae, 221.c.1 .amatoriis quæ immisceantur, 232. c. 2. tria concurrūt, 231.c.1 tacitis quæ instrumenta concurrent, 241. c.1 initiatorū solēnitates, 271.c.2.
 Sortilegio amatorio extra corpus interueniunt ligaturæ, 241.c.1
 Sortilegorum species tres, 222.c.1. species subalterne ad alias, 235. c.2. mixturae 224. c. 2. species est Maleficium, 236.c.1 .sacrificia quibus in locis fiant, 240. c. 2. pœna diuersa, 297.c.2
 Sortilegium quid sit, 179.c.1. & 221. c.1
 Sortilegium, quod manifestam hæresim sapit, vt cognoscatur, 181.c.1. & quod non sapit, ibid. hereticale quod, ibid.c.2
 Sortilegium ad Episcopos & iudices Ecclesiasticos spectat, 182.c.1. variis modis perficitur à personis tacite profissionis, 184. c.2. in corpore, ibidem, extra corpus, ibidem, divinatum quid sit, 223.c.1
 Sortilegium amatorium quid, 223.c.1. Veneficum & maleficum, ibid. multis modis fit, 227.c.1. cum hostia consecrata an manifesta sit hæresis, 288. c. 2. vt puniatur, 296.

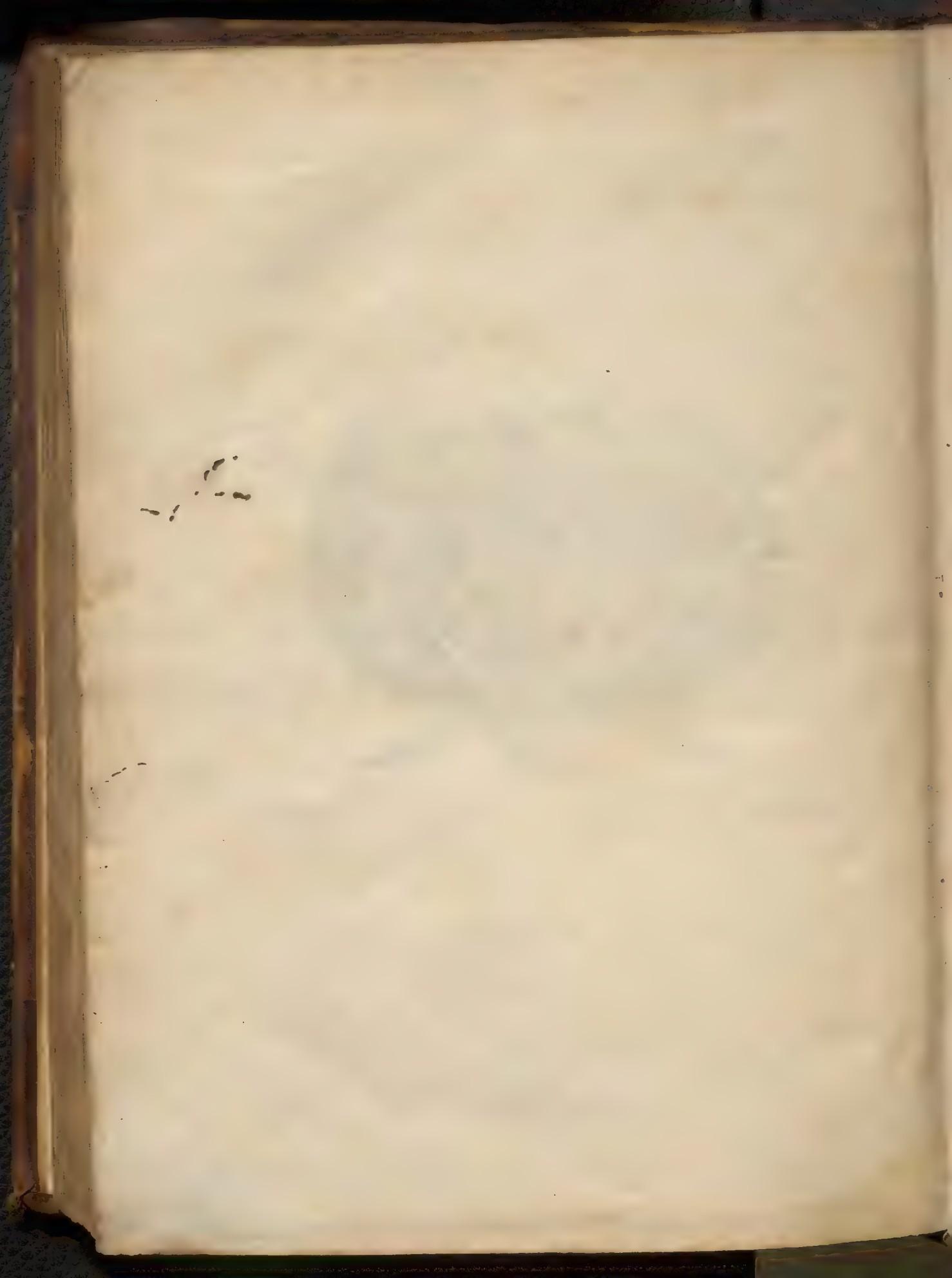
I N D E X

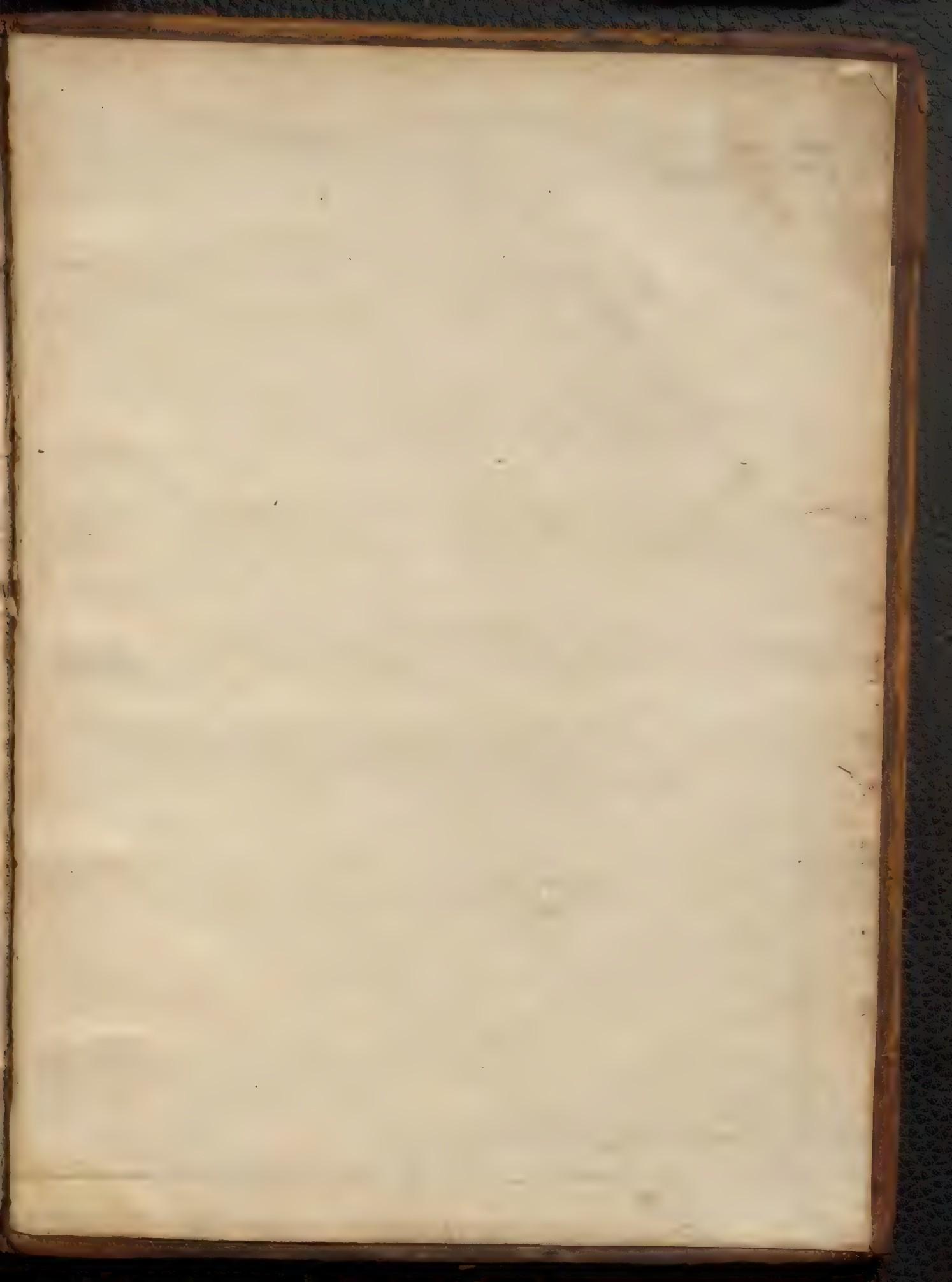
- 296.c.1. vt reliqua damnatur, ibid.
Sortilegorum professio duplex, 221.c.
 1. interrogations de præscientia
 futurorum, 241.c.1. sc̄ititia pœni-
 tentia, 284.c.2
Sortilegus dici potest sacrilegus, 319.
 c.1
Spec̄tra quæ, 71.c.2. vnde dicantur
 arma metuere, 79.c.1. sub forma
 materteræ cuiusdam defunctæ,
 104.c.1
Sperma non generatur in corporibus
 assumptis, 262.c.2
Spermatis ortus, ibidem
Spes nulla de Deo à dæmonibus in-
 ducta, 167.c.1
Spiritus nequitæ licet vnius sint for-
 mæ, non tamen habent æquam
 tentandi potestatem, 17.c.2. æthe-
 rei furiolos sollicitant, 18.c.2. eu-
 nescientes sulphureum relinquent
 odorem, 56.c.2
Spiritus organicè non mouentur, os-
 sibus & nervis carent, 57.c.1. tym-
 panis sonant, 70.c.2. nihil seminis
 possunt emittere, 72.c.1. aquis præ-
 dominantes, 83.c.1
Spiritus cur loco non insint, 91.c.1.
 qui negarint, 164.c.1. omnes mul-
 ta sunt potentiaæ, 265.c.2
Spirituum facultas & substantia nota
 gentium sacerdotibus, 1.
Spirituum collusio & astutia, 2.c.1.
 pessimi omnium muti, & diffici-
 lius pelluntur, 81.c.1. monita non
 spernenda, 82.c.2
Sterilitatis pocula tradens cui pœnæ
 subdatur, 313.c.2
Stoicorum opinio de Dæmonibus, 3.
 c.1
Stratagemata Dæmonum in conside-
 ratione corporis humani, 18.c.1
Strepitus in aëre vnde fiant, 70.c.1
Striges vnde dictæ, 109.c.1. multis
 nominibus dictæ, ibid.
Striges ubi & quando congregen-
 tur, 110.c.1. quid diabolo promit-
- tant, ibid. lassæ & fatigatæ domum
 redeunt, 273.c.2. quomodo adeant
 conuenticula, 111.c.1. die Louis
 conueniunt, 113.c.2
Striges deluduntur aliquando in som-
 niis, 117.c.2. ex ratihabitione phā-
 tasticæ apparitionis apostatæ & hæ-
 reticæ sunt, 119.c.1. perfidaæ & in-
 fideles, ib.c.2. apostatæ & idololatæ
 quomodo sint, 120.c.1. & 121.c.
 1. hæreticæ quomodo verè sint
 apostatæ, idololatæ & hæreticæ,
 ibidem, & apostatæ differunt,
 278.c.1
Striges coniugales actus impediunt
 & ligant quinque modis, 124.c.1
Striges cognoscuntur ex confessione
 & depositione sociarum, 122.c.2.
 manifestantur per coniecturas &
 præsumptiones, 123.c.1
Striges maleficis destruunt terre fru-
 ctus, 125.c.1. professæ quomodo
 ab Ecclesia expellendæ, 181.c.2
Striges effectualiter & localiter an-
 deferantur, 182.c.1. nullo modo
 deferuntur in corpore, 260.c.1.
 deferuntur etiam in corpore mul-
 tis rationibus, 261.c.1
Striges Nazanæ in Sabinensi territo-
 rio, 271.c.1
Strigiatus pœna & cognitio, 113.c.2.
 Comensis origo ab annis centum
 & quinquaginta, 114.c.2. ex fa-
 miliaritate Dæmonis & effectis
 cognoscitur, 126.c.1. signa ma-
 nifestationis, ibid. c.2
Strigimagarum error de transmuta-
 tione in animalia, 151.c.2. proce-
 sus, 274.c.2. operatio impossibilis
 est in spiritu solo, 282.c.1
Strix Sabinensis igni damnatur, 270.
 c.2
Succuborum congressus cum iuueni-
 bus, 73.c.2. an coēant & quomo-
 do, 145.c.1
Summum bonum in coītu aliquis po-
 nebat, 319.c.2

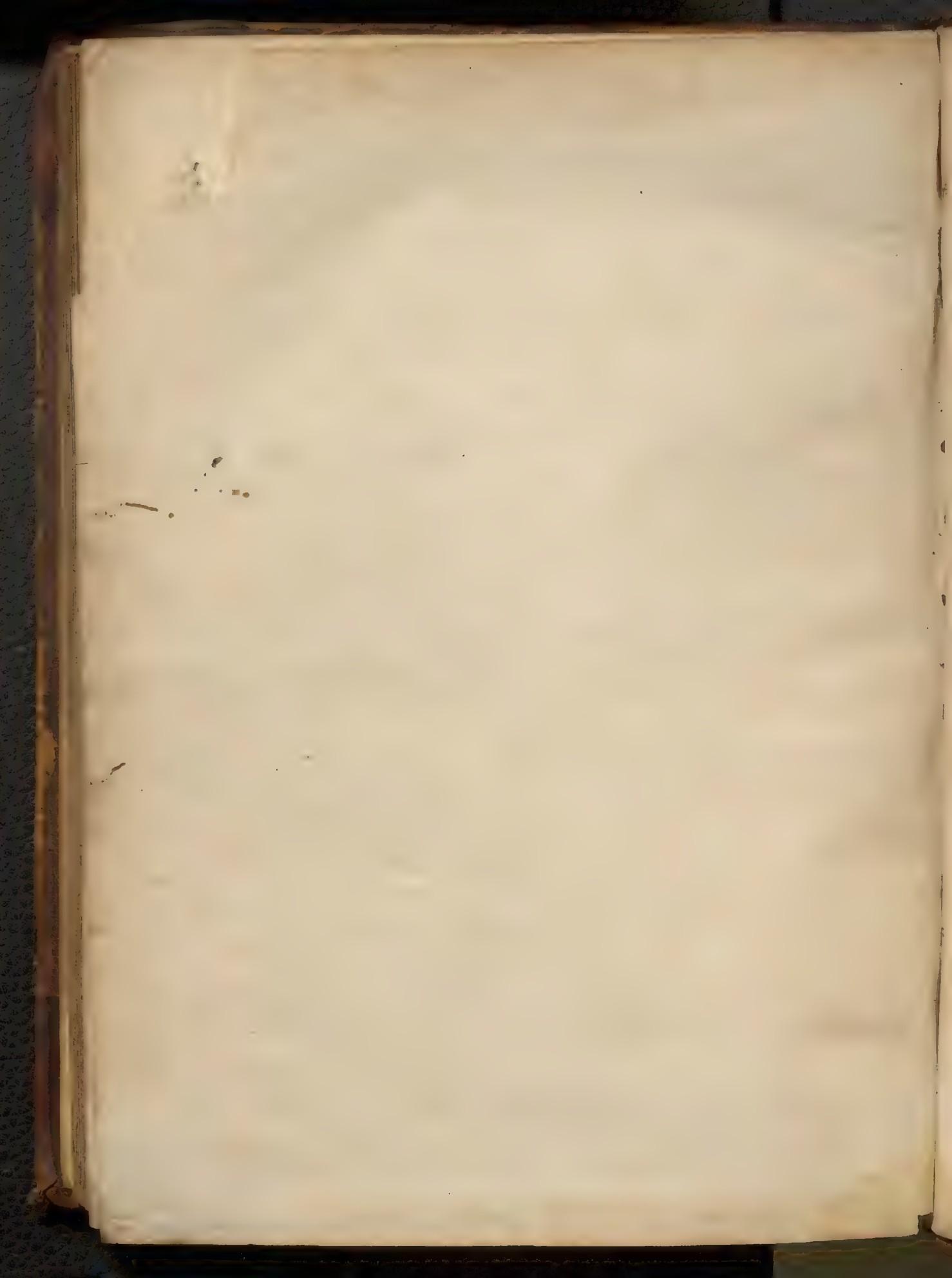
DOCTA PER ORBEM SCRIPTA FERO

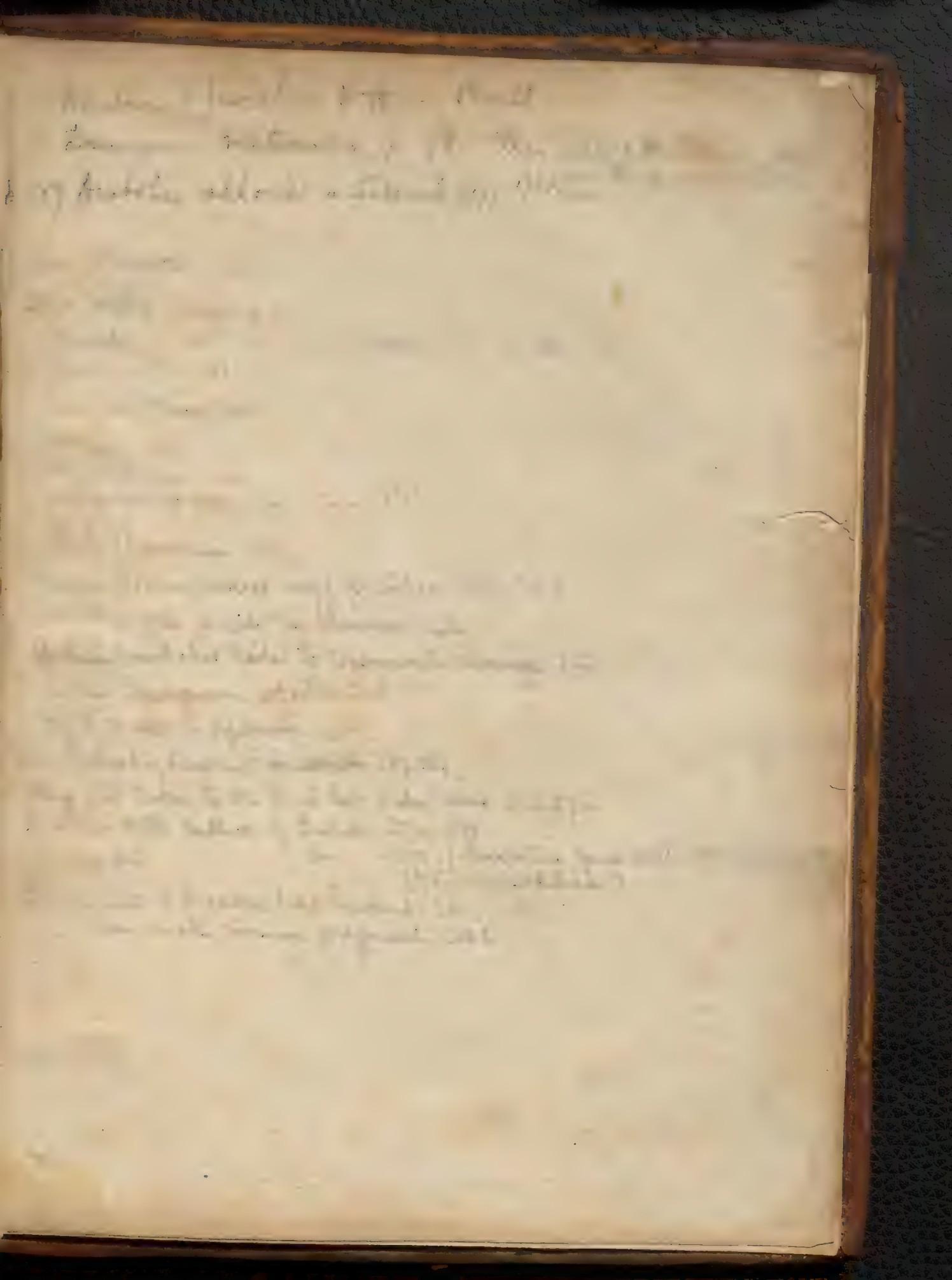

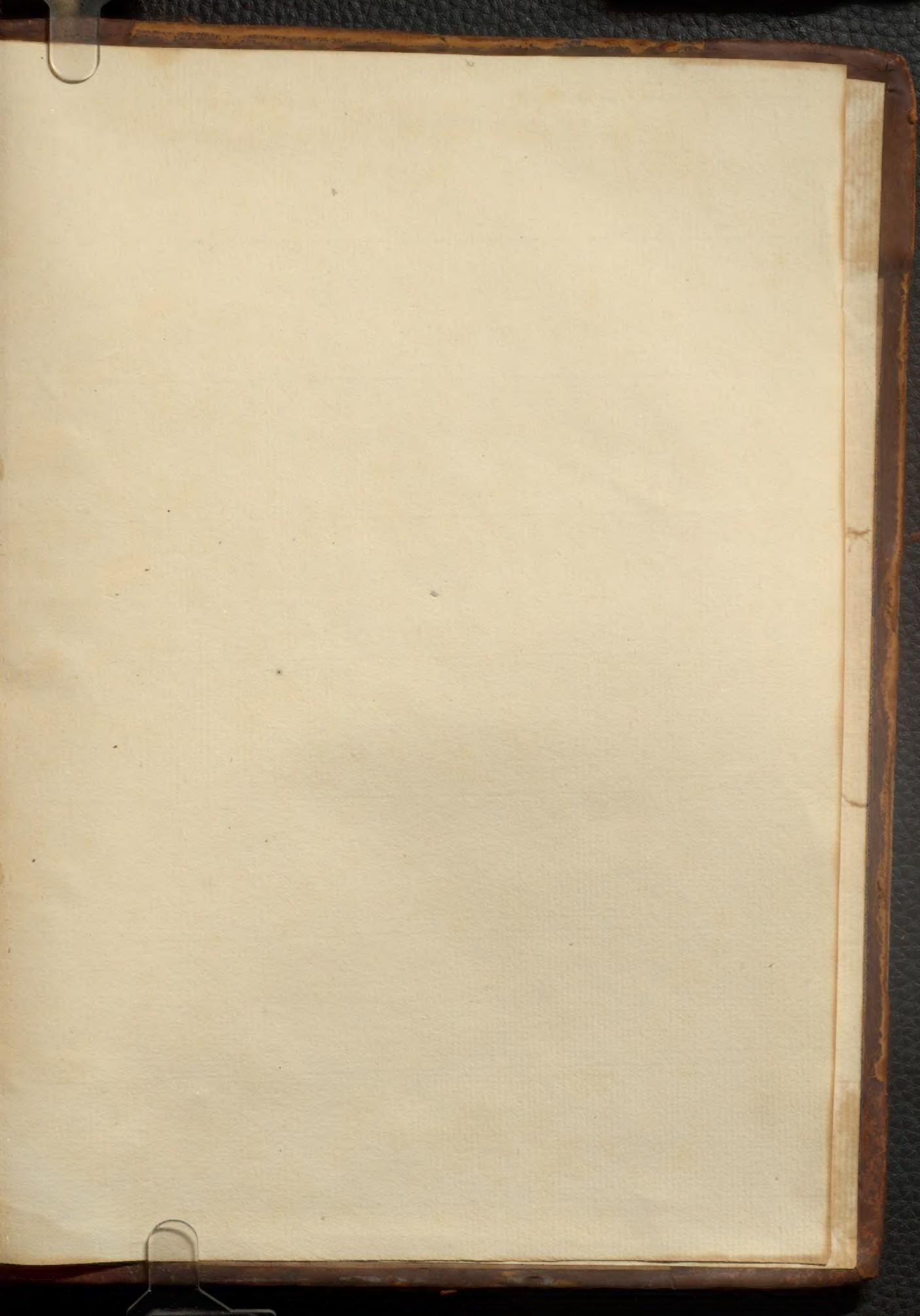

Oster
Room
K89m
1669
v.2 = pt. 3-4
#63640591

